Kur'an Ufku

1

SÖZLÜK İLAVELİ
İ'RABLI KUR'AN VE MEALİ

[Arapça Gramer Özeti, Sözlük, İ'rab (Kelime Analizi) ve Meal]

Sözlük İlaveli

İ'RABLI KUR'AN ve MEALİ

KUR'AN UFKU

I.CİLT

(1.Cüz - 10.Cüz arası: Fâtiha- Tevbe Suresi Arası)

Dr. Necla YASDIMAN Demirdöven

İZMİR

2013

Yazan ve Yayına Hazırlayan: Dr. Necla YASDIMAN DEMİRDÖVEN

Baskı Tarihi: Aralık 2013 İZMİR

Dizgi-Sayfa Düzeni: Dr. Necla Yasdıman Demirdöven

Kapak Tasarım: Ferhat Çınar

Montaj – Baskı - Cilt: Ezgi Matbaacılık
Sanayi Cd. Altay Sk. No:10 Çobançeşme-Yenibosna-İstanbul Tel: 0212 452 23 02
Sertifika No: 12142

Genel Dağıtım

AZİM DAĞITIM
Göztepe Mh. İnönü Cd. Saray Sk. No: 17 Mahmutbey-Bağcılar-İstanbul
Tel: 0212 446 99 99 – 0212 446 0 446 Fax: 0212 446 80 80 www.azimdagitim.com

KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN e-MAİL ADRESİ VE TEL NO:

neclayasdiman@hotmail.com

Cep Tel: 0505 913 66 81

WEB SİTESİ:

www.neclayasdiman.com

NOT: Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Cemre kitap yayın dağıtıma aittir. Hangi amaçla olursa olsun yayınların tamamının veya bir bölümünün Cemre kitap yayın dağıtımın yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğraflarının çekilmesi, **herhangi bir yolla çoğaltılması kul hakkını ihlal ve kanunen yasaktır.**

Dr. NECLA YASDIMAN

1962 İnegöl/Bursa doğumludur. İlkokulu Bandırma, ortaokulu İnegöl'de bitirdi. Üç yıl İstanbul Tuba Kur'an Kursun'da yatılı eğitim gördükten sonra İzmit Derince lisesi'nden mezun oldu. Yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde (1984) tamamladı. Fakülte yıllarında Muradiye Kur'an Kursu'nda öğreticilik yaptı. 1986'da Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde Ankara'da başladığı görevini daha sonra İzmir'de sürdürdü. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı'ndaki Doktora çalışmaları ile ilgili araştırma yapmak üzere 1994 senesinde Mısır'da bulundu. Türkiye'ye döndüğünde 1994 senesinde Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde açılan dört ay süreli Almanca Dil Kursu'ndan sertifika aldı. 1995-1998 yıllarında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın irşat görevlisi olarak Melbourne/Avustralya'da kaldı. Bu arada Melbourne'de Kangan İnstitue of Tafe'de Certificate in English for Vocational Education&Training kurslarına katılarak İngilizcesini geliştirdi. Avustralya dönüşü "Aile Hukuku ile ilgili Hadislerin Tahlili ve Mezhep İmamlarının Anlayışları" başlıklı teziyle *Temel İslam Bilimleri Hadis Ana Dalı*'nda doktor ünvanını aldı. 1999-2004'de İzmir İl Müftülüğü Din Hizmetleri Uzmanlığı; 2004-2006'da İzmir İl Müftülüğü Merkez Vaizesi görevlerini yürüttü. 2006 Temmuz ayında emekli oldu. Halen Cemre Arapça Dil Kurslarının kurucu müdürlüğünü yürütmektedir.

ESERLERİ

1. *Arapça Öğreniyorum*, Oz Graphics, Melbourne, Victoria/Australia, 1997.
2. *Nurdan Damlalar*, Oz Graphics, Melbourne, Victoria/Australia, 1997.
3. *Gönülden Gönüle*, Oz Graphics, Melbourne, Victoria/Australia, 1997.
4. Kur'ân – Sünnet – Fıkıh Bağlamında **KADININ EVLİLİKTEKİ HAKLARI**, DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü (doktora tezi), Başak Matbaası, İzmir 2013.
5. **ADIM ADIM KUR'AN DİLİ**, (Arapça Gramer Kitabı) (Hediye CD ile birlikte) Başak Matbaası, İzmir 2013.
(Not: Bu kitap Dr. Necla Yasdıman tarafından 20 DVD halinde anlatılmış ve satışa sunulmuştur).
6. **İlâhiyat Ön Lisans Arapça I-II-III-IV** (Yardımcı Ders Kitabları), Egem Açık Öğretim Yayınları, Tel: 0232 441 99 19, İzmir 2012.
7. **KUR'AN TAHLİLİ** (On cilt) (Arapça Gramer Işığında, Sözlük – Meâl – İ'rab - Tefsir), İzmir 2012.
8. **30. CÜZ TAHLİLİ** (Arapça Gramer Işığında, Sözlük – Meâl – İ'rab - Tefsir), İzmir 2012.
9. **SEÇME SURELER TAHLİLİ** (Gramer Özetiyle) (Fâtiha, Elif-Lam-Mim, Ayete'l-Kürsî, Amene'r-Rasûlü, Yâsîn, Tebâreke, Nebe, Fetih, Hucurat, Rahman, Haşr Sûresinin son üç ayeti, Vâkıa, Kıyâme surelerine ait Sözlük – Meâl – İ'rab – Tefsir), Kanyılmaz Matbaası, İzmir 2007.
10. (*Sure ve Ayet Sırasıyla*) **KUR'AN SÖZLÜĞÜ** İzmir 2011
11. **İLİTAM** (İlâhiyat Lisans Tamamlama-Açıköğretim Önlisans (Ankara), Arapça 3-4 (Yardımcı Ders Kitabı), Kanyılmaz Matbaası, İzmir 2009.

Bu eserlerin yanısıra yazarın gazete ve dergilerde yayınlanmış çeşitli yazıları bulunmaktadır.

Bu eserlerin yanısıra yazarın gazete ve dergilerde yayınlanmış çeşitli yazıları bulunmaktadır.

DİLBİLGİSİ TAHLİLİ'NDE GEÇEN BAZI ARAPÇA KELİMELER

Cahd-ı mutlak : (لَمْ) Mazi fiilin kesin olumsuzu

Cemi : (ج) Çoğul

Cemi müennes sâlim : Düzenli dişil çoğul

Cemi müzekker sâlim : Düzenli eril çoğul

Cer : Esre

Emr-i Gâib : Gâib fiilin emri

Emr-i Hâzır : Muhâtab fiilin emri

Fâil : Özne

Fiili mâzi : di'li geçmiş zaman fiili

Fiili muzâri : Şimdiki ve geniş zaman fiili

Haber : İsim cümlesinin ikinci öğesi

Haber mukaddem : Öne geçmiş haber

Harf-i târif : Ma'rife (Belirlilik) Takısı (اَلْ takısı)

İsti'naf harfi : Başlangıç (yeni cümleye başlangıç) harfi

Mahallen merfu : Konumu itibariyle merfu

Mahallinde : Yerinde, konumunda

Mahzûf : Gizli, hazfedilmiş, kaldırılmış

Mansub : Fethalı

Marife : Belirli

Masdar-ı müevvel : Masdar harfleriyle yapılan yapma masdar

Mebni : Harekesi değişmeyen

Mecrur : Esreli

Meczum : Cezimli, cezimlenmiş

Mef'ul ya da mef'ûlün bih: Tümleç

Merfu : Ötreli

Mevsuf : Sıfatlanan

Mukaddem : Öne geçmiş, takdim edilmiş, önce gelmiş

Munfasıl : Ayrı

Muttasıl : Birleşik

Muzâf : Tamlanan

Muzâfun ileyh : Tamlayan (İsim tamlamasının öğeleri)

Mübtedâ : İsim cümlesinin birinci öğesi

Mübtedâ muahhar : Sonraya kalmış mübtedâ

Müennes : (ث) Dişil (dişi)

Müfred : Tekil

Müsennâ : İkil

Müstetir : Gizli

Müzekker : Eril (erkek)

Nasb : Fetha

Nasih (değiştiren) fiil: İsim cümlesinin önüne gelen ve mübtedâyı kendi ismi haberi de kendi haberi olarak değiştiren fiil. (Kâne ve kardeşleri, İnne ve kardeşleri gibi)

Nefiy harfi : Olumsuzluk harfi

Nehiy harfi : Yasaklama harfi (olumsuz emir için)

Nehy-i Gâib : Gâib emrin olumsuzu

Nehy-i hâzır : Muhataba yapılan emir

Nehy-i Hâzır : Muhâtab emrin olumsuzu

Nekra : Belirsiz

Ref : Ötre

Ref mahallinde : Ötre konumunda (failin konumunun ötre olması gibi)

Sükun : Cezimli ya da uzatma ile biten

Şibhi cümle : Harfi cer ya da zarfla başlayan cümle parçası

Te'kîd-i Nefy-i İstikbal : Gelecek zamanın kesin olumsuzu

Tesniye : İkil

Vâvu'l-cemâa : Cemi (çoğul) vâvı (cemi müzekker zamiri)

Zâhir : (Harekesi) Açıkça görünen

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser.
ark. : arkadaşları
a.s. : Aleyhisselâm (selam üzerine olsun).
b. : İbn, bin, (oğlu).
bk. : Bak.
bkz. : Bakınız.
c. ya da cüm : cümle
çev. : Çeviren
f. : fiil
h. : Harfi
Hz. : Hazreti.
Ktb. : Kütüphane.
md. : Madde.
M.Ö. : Milattan önce.
M.S. : Milattan sonra.
Muz. ileyh : Muzafun ileyh
Müz. : Müzekker (Erkek).
Müe. : Müennes. (Dişi)
Nşr. : Neşreden.
ö. : Ölümü.
r.a. : Radiyallahu anh.
s. : Sayı.
sf. : Sayfa.
s.a.v. : Sallallahu aleyhi vesellem.
th: : Tahkik eden.
ter. : Tercüme eden.
ty. : Tarih yok.
vd. : Ve devamı.
vb. : Ve benzerleri.
vs. : Ve saire.

AYETLERDE BULUNAN SECÂVENTLERİN ANLAMLARI

(م) Kesin olarak durmak gerektiğine işarettir.

(ط) Durmak gerektiğine işarettir.

(ج) Durmanın câiz olduğuna, durmak ve geçmek arasında serbestliğe işarettir. Fakat durmak daha iyidir.

(ص) Ruhsat işaretidir. Yani tilâvet edenin nefesi daraldığı zaman durur, sonra geriden almaksızın devâm eder.

(ز) Cevaz alâmetidir. Fakat geçmek durmaktan daha iyidir.

(لا) Durmanın câiz olmadığına işarettir. "Durma! Çünki mânâ tamam değildir" anlamına gelir. Eğer ihtiyaç dolayısıyla durursa, üzerinde durduğu kelimeyi geriden alır. Fakat bu işaret âyetin sonunda ise durur, sonra o âyeti geriden almaz.

(ق) Kurrâ'nın çoğuna göre geçmek alâmetidir, fakat durmak da câizdir.

(قف) Durmak için emirdir. Mânâ bakımından durmanın geçmekten daha iyi olduğuna işarettir.

(ع) Rükû işaretidir. Yani eğer Kur'an okuyan kişi namazda ise bu işarette rükû yapar. Çünkü bu işaret ayetlerde anlatılan kıssa veya konunun bittiğine işârettir. Namaz dışında aşır olarak Kur'an okuyanın bu işarette okumasını bitirmesi daha iyi kabul edilmiştir.

(ه ه) Kur'an okuyan eğer birinci noktalarda durursa, ikincide durmaz. Birincide durmazsa, ikincide durur. Her ikisinde de durursa, manâ tamam olmaz.

ÖNSÖZ

Değerli okurlar! Kur'an "Niçin yaşıyoruz ve nasıl hem dünyada hem de ahirette mutlu olabiliriz?" sorusunun cevabını en doğru şekilde veren tek kitaptır. İnsanın kullanma klavuzu, yaşama sevincinin reçetesidir. Her an dimdik ayakta, azimli, gözlerinin feri sönmeyen dinamik canlı, heyecanla dolu bir hayat yaşamak isteyenin rehberidir. Ölümün sadece başka bir hayata geçiş olduğunu fısıldayan, cennete ulaşmak isteyene müjdeler sıralayan, geçici dünyanın sıkıntı ve imtihanlarına gülümseyerek baktırabilen tek eserdir.

Dünyada yücelmek isteyen, ahirette konforlu bir yaşam ve Allah ile buluşmak isteyenin yegane doğru rehberidir. Çünkü o Ahmet'in ya da Mehmet'in kitabı değil alemlerin Rabbinin, en bilgininin eseridir.

Kimliğinin Müslüman olduğunu söyleyip de Kur'an'sız Müslümanlarının kol gezdiği ülkemizin çehresi artık Rabbimizin izniyle değişmektedir. Her türlü kitabı okuyup da henüz O'nun ayetlerinin **hepsini** duyamadan kendini ahirette bulanların sayısı çok olsa da giderek azalmaktadır, azalacaktır.

Kuran'da bildirilen "***Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?***" (Zümer, 9) ayetinin verdiği teşvikle Arapça'yı öğrenmek için Rabbimizin her türlü imkanı sunduğu ülkemizde artık mazaretlerin yeri kalmamıştır. Saatlerini kendisine ne dünyada ne ahirette fayda vermeyecek boş şeylerin başında geçirenler hala tatmin olmadıklarının farkına varmakta, aç bıraktığı kalbinin, ruhunun gıdasının Kur'an'da ve onun hayattaki açılımlarını öğrenmekte olduğunu hayretle tesbit etmektedir.

Bir müslüman için Kur'an en büyük zikir ve onunla meşgul olmak da en büyük ibadetlerden biri değil midir? Kur'an'ı anlayamadan diğer bütün dini kitapları ölçebilmek mümkün müdür? Kur'an gözlüğünü ve bakış açısını takmadan hangi görüş ve tez doğru değerlendirilebilir?

Bugün Müslümanların büyük bir kısmının din adına yanlış ve uydurulmuş bilgi ve değerlerle yaşaması Kur'an'ı rehberi ve el kitabı yapmamasından kaynaklanmıyor mu?

Hayatın en mutlu ve anlamlı anları, uğraşların en hayırlısı olan Kur'an metinlerini çözmek ve onların arkasındaki sırları anlamaya çalışarak geçecektir. Zaten o anlaşılmak için indirilmemiş midir?

Ancak Arap olmayan birisinin Kur'an'ı Arapça ve irab bilgisi olmaksızın tam olarak her şeyiyle anlaması imkansızdır. Arapçayı öğrenen biri de hala bazı kelimelerin sıfat mı hal mi vs. hangi dilbilgisine karşılık geldiğinde tereddüt edebilir. Bu da yanlış anlam vermesine yol açar. İşte bu boşluğu karşılamak ve bu boşluğu hissedenlere yardımcı olmak amacıyla bu eseri yayınlamaya karar verdik.

Çalışmalarımız sırasında sözlük, meal ve irab'da çok dikkat etmemize rağmen herhangi bir kusur işlediysek bu kusurdan dolayı Rabbimizden bağışlanma dileriz ve onun merhametine sığınırız. Bu konuda niyetimizin kötü olmadığını, sadece O'nun kitabını ve mesajını anlamaya çalıştığımızı söylemekten başka da mazaretimiz yoktur.

Bundan önce yayınladığımız *Kur'an Tahlili* adlı 10 ciltlik eserimiz bir müslümanın Kur'an ile ilgili öğrenilmesi gerekli olan sözlük irab meal ve tefsirini içermektedir. Elinizdeki eser de bu 10 cildin tefsiri çıkarılmış ve irabları da kısaltılmış olarak 2 cilde indirilmiş özetidir. Daha ayrıntılı ve açıklamalı i'rab (dilbilgisi) isteyenler bu esere müracaat edebilirler.

Bu kitabı bir yandan hem lugat, hem meal, hem de i'rab olarak takip ederken, diğer yandan gerek kişisel ve gerekse gruplar oluşturulmak suretiyle, bir disiplin içinde çalışmak mutlaka başarı getirecektir. Bir gün bütün Kur'an beynimde ruhumda olarak öleceğim diye hedef koyanlar Rabbimizin izniyle gayelerine erişeceklerdir. Gayret bizden yardım Allah'tan'dır.

Kitabın Hazırlanma Metodu

Önce tam metin halinde Kur'an ayetinin arapça metnini altında da toplu manasını verdik. Daha sonra o ayetin kelimelerini kendi altında incelemek üzere teker teker ele aldık. Böylece şu aşamaları içeren bir tahlil gerçekleştirmeye çalıştık:

a) "**Kelime Manası** ve **Dilbilgisi Tahlili (İ'rab)**" açısından her kelimenin altında önce Türkçe karşılığını onun altında da gramerde neye karşılık geldiğini yazdık. Böylece ayet metinlerinin Arapçalarının ve Türkçe karşılıklarının, kelimelerin anlamlarının ve gramatik yapılarının topluca göz önünde olmasını sağlamaya çalıştık. Genel kabul görmüş Kuran'ın bir sayfasını iki sayfada vermeye gayret ettik. Üçüncü sayfaya da o Kur'an sayfasının sözlüğünü ekledik.

Hem Arapça'yı yeni öğrenenler, hem de Arapçayı bilmelerine rağmen bazı gramer kaidelerini unutmuş bulunanlar için çalışmamızın bu ilk cildinin baş tarafına "*Adım Adım Kur'an Dili*" adlı eserimizden hazırladığımız bir gramer özeti ekledik. Bu bölümdeki özet bilgiler Kur'an çalışması süresince gerekli olabilecek bilgilerden oluşmaktadır. Bize göre, i'rab olmaksızın, yani dilbilgisi tahlilleri yapılmaksızın ayetler yeterince anlaşılamamaktadır.

Bunun için kelimelerin i'rabdaki yeri üzerinde durulmuştur.[1] Kelimelerin gramer ayrıntıları ile ilgilenmeyenlerin ise yalnızca manasını vurgulayan kısma bakmaları yeterlidir. 40-50 kadar ayetin incelenmesinden sonra, bir bilmece çözer gibi giderek ayetlerin çözüldüğü görülecek ve Kur'an artık anlaşılır olmaya başlayacaktır.

Ayetlere anlam verirken pek çok meali taradık ve bizce ayetin anlamına en yakın olanı kendimiz vermeye çalıştık. Bu eseri eğitim amaçlı hazırladığımız için kelimelerin anlamlarının karşılığının görülmesi bakımından mecburen ayetin birebir kelime çevirisini vermek durumunda kaldık. Kelimenin Türkçe'deki anlamını vermede sıkıntıya düştüğümüz durumlarda parantez açarak açıklama yoluna gittik. Dolayısıyla ayetin tercümesini değil, bir anlamda açıklamasını vermiş olduk.

c) Kur'an sayfasının sonunda **"Sözlük"** diye açtığımız başlıklar altında fiillerin mazi, muzari ve masdarını, isimlerin de tekil ve çoğulunu verdik[2]. Sözlük kısmında verilen kısaltmalardan; (ج) harfi cemi (çoğul) manasındadır. İsmin önce tekili yani müfredi verilmiş, yanında ise (ج) denilerek cemisi, yani çoğulu gösterilmiştir. (ث) kısaltması da sözlüklerde görüldüğü gibi müennes (dişil) ifadesinin rumuzudur. Önce ismin müzekker (eril) hali sonra müennes halinin belirtilmek istendiği durumlarda bu yola gittik.

Yıllardır yaptığımız derslerin ışığında sizlere tavsiyemiz okumanın yanı sıra, Kur'an'ı yazarak da çalışmaktır, Uygun kalınlık ve ölçüde bir deftere, kitabı kendimiz aynını yazarak çalışırsak hem ahirete mizanda ağırlığı bir hayli fazla olan bir sevap götürmüş oluruz, hem de o hedefi bitirmek için canlı bir şekilde bıkmadan motive olmuş oluruz. Çünkü öğrenmenin en önemli yollarından biri yüce Rabbimizin dediği gibi yazmaktır: "*O kalemle öğretendir*" (Alak, 4) ayeti de buna delildir. Sözlük kısmından ise sadece bilmediğiniz veya tereddüt edeceğiniz kelimeleri yazmak kafidir. Okurken de aynı şekilde kendi kitabınızdan bilmediğiniz kelimeyi daire içine almak sonraki okuyuşlarda daha faydalı olmaktadır. Ayrıca o ayetten ne anladığınızı maddeler halinde yazarak sıralamanız ya da ayete uygun dua yapmanız öneri olarak sıralanabilir. Daha geniş açıklama ve tefsirin bulunduğu *Kur'an Tahlili* kitabımız ise ayetin aklımıza gelmeyebilecek bugüne bakan teşhislerini size hatırlatacaktır. Göreceksiniz, sevabının yanı sıra çok kısa zamanda Kur'an sizin için artık Arapça aslından anlaşılır bir kitap haline gelmeye başlayacaktır. Ömür boyu her ayet sanki her okuyuşunuzda yeni okuyormuşçasına yeni mesajlar verecek, hem dünyanızı hem ahiretinizi mutluluklara garkedecektir. Rabbim hepimizi ilmiyle amil Kur'an alimi etsin ve ahirette de bu şekilde haşretsin inşallah. Bu anlamda Allah yar ve yardımcınız olsun...

Daha iyi bilenler veya bir öğretmen etrafında oluşacak çalışma grupları içinde karşılıklı sorarak kelime ve irab (dilbilgisi tahlili) çalışması yapmanın faydalı olduğunu düşünüyoruz.. Bu çalışmalar ışığında okuyucular her geçen gün Kur'an'a vukufiyet yolundaki çalışmalarında aldıkları mesafeyi görmenin zevkini ve neşesini yaşayacaklardır.

Sözlerime son verirken senelerce haftanın üç günü birlikte sözlük ile Kur'an çalışması yaptığımız değerli arkadaşım Ender Kızılkaya'ya canı gönülden teşekkürler... Sözlük kısmında yer alan kelimeleri, gramer özeti ve i'rab kısmını bilgisayara aktarmada yardımı geçen sevgili kardeşim Arzu Atalay'a, değerli öğrencilerimiz Şerife Kurtul Eti ve Sevde Çopur'a, Aliye Özuludağ'a ve Durul Akbağ'a gönül dolusu sevgiler.. Son olarak 10 ciltlik *Kur'an Tahlili* adlı eserimizden özet yaparak bu 2 cildi hazırlamaya yardımcı olan Zeynep Ertürk'den Allah hoşnut olsun. Rabbim onları Cennet hatunu kılsın ve yüreklerindeki Allah sevgisi her geçen gün artsın..

Beni bu çalışma için teşvik eden, bu konuda manevi desteklerini esirgemeyen arkadaşlarım ve öğrencilerime de teşekkür etmeliyim. Allah bu eserin ortaya çıkması konusunda emeği, sabrı, desteği geçen herkesten razı olsun...

Dr. Neclâ Yadsıman
Özel İzmir Cemre Arapça Dil Kursları Kurucu Müdürü
(İzmir Müftülüğü Emekli Vaizesi)
06 Ağustos 2013
İzmir

---

1 Bu konuda faydalandığımız bazı kaynaklar www.altafsir.com ve www.ikraislam.com siteleri; el-Akberî'nin *İmlâu mâ menne bihi'r-Rahmân'ı*, İbn Âcurrûm'un, *Müşkilu İ'râbi'l-Kur'an'ı*, İbn Ebî Tâlib el-Mekkî'nin, *Müşkilu İ'râbi'l-Kur'an'ı*, Ebû Câfer en-Nahhâs'ın, *İrâbu'l-Kur'an'ı*, Suyûtî'nin, *İrabu'l-Kur'ân'ı*dır.

2 Bu bağlamda başta Mahmut Çanga'nın Timaş Yayınları arasında yer alan "*Kur'ân Kelimelerinin Anahtarı*" adlı sözlük ile Doç. Dr. Abdülvehhâb Öztürk'ün "*Ansiklopedik Kur'an-ı Kerim Sözlüğü*" olmak üzere pek çok sözlükten yararlandık.

KUR'ÂN'I ANLAYARAK OKUMANIN FAZİLETİ HAKKINDA

BAZI AYETLER

... قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ.

(39/ZÜMER, 9). ... *De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri (bunları) hakkıyla düşünür.*

...وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً.

(73/MÜZZEMMİL, 4). ... *Kur'ân'ı açık açık güzelce (düşünüp anlayarak ağır ağır tertîl üzere) oku...*

...

فَمَا لِهَؤُلاءِ الْقَوْمِ لاَ يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا .

(4/NİSA, 78). ..*Fakat ne oluyor ki bu topluluğa, hiç bir sözü anlamaya çalışmıyorlar?*

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ.

(54/KAMER, 17). *Andolsun biz Kur'ân'ı düşünenler için kolaylaştırdık, düşünen var mı?*

HADİSLER

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرآنَ وَعَلَّمَهُ.

"Sizin en hayırlınız Kur'ân'ı Kerim'i öğrenen ve öğretendir."[3]

مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللّهِ تَعالَى يَتْلُونَ كِتَابَ اللّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلاَّ نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ، وَحَفَّتْهُمُ الْمَلاَئِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ.

"Bir grup, Kitâbullah'ı okuyup ondan ders almak üzere Allah'ın evlerinden birinde bir araya gelecek olsalar, mutlaka üzerlerine sekinet (huzur, ferahlık) iner ve onları Allah'ın rahmeti bürür. Melekler de kanatlarıyla sararlar. Allah onları, yanında bulunan (yüce) cemaatte anar"[4]

اَلْمَاهِرُ بِالْقُرْآنِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرامِ الْبَرَرَةِ وَالَّذِى يَقْرَأُ الْقُرآنَ وَيَتَتَعْتَعُ فِيهِ وَهُوَ عَلَيْهِ شَاقٌّ لَهُ أَجْرَانِ.

"Kur'ân'da mâhir olan Sefere denilen kerîm ve mutî meleklerle berâber olacaktır. Kur'ân'ı kekeleyerek zorlukla okuyana iki sevap vardır."[5]

Ayrıca çalışılan ayetlerin ezberlenip namazda okunması da ahirete yönelik çabalarımıza katkı sağlayacaktır. Nitekim Ebû Saîdi'l-Hudrî'nin Hz. Peygamber'den rivâyetine göre:

"Kur'ân ehli (yani onu okuyan, onunla amel eden) cennete girdiği vakit, kendisine "Oku ve Yüksel" denilir. O da okur ve yükselir. Her ayet için bir derece verilir. Böylece o, bildiği ayetleri sonuna kadar okur (ve herbiri için bir derece alır) [6].

Bu rivâyetin bir benzeri Abdullah İbnu Amr İbni'l-Âs (radıyallahu anhümâ)'dan da nakledilmektedir: Resûlullah (a.s.) buyurdular ki:

"Kur'ân'ı okuyup ona sâhip çıkan kimseye (âhirette): "Oku ve (cennetin derecelerine) yüksel, dünyada nasıl ağır ağır okuyor idiysen öyle oku. Zirâ senin makamın, okuduğun en son âyetin seviyesindedir" denir." [7]

Her ayeti ezberleyemesek bile Kur'an başında geçirdiğimiz her anın ibadet olduğunu bilmek bize yeter. İbnu Mes'ûd (r.a.) anlatıyor: "Hz. Peygamber (a.s.)'i dinledim, şöyle diyordu: ***"Kur'ân-ı Kerîm'den tek harf okuyana bile bir sevab vardır. Her hasene on misliyle (kayda geçer). Elif-Lâm-Mim bir harftir demiyorum. Aksine elif bir harf, lâm bir harf ve mim de bir harftir."*** [8]

Bu girişten sonra yüce Allah'ın yardımıyla Gramer Özeti ve Kur'an surelerini incelemeye başlayabiliriz.

---

[3] Buhârî, *Fedâilu'l-Kur'ân* 21; Tirmizi, *Fedâilu'l-Kur'ân* 15, 2909; Ebû Dâvud, *Salât* 349, 1452.
[4] Müslim, *Zikir* 38, 2699; Ebû Dâvud, *Salât* 349, 1455; Tirmizî, *Kırâ'at* 3, 2946.
[5] Buhârî, *Tevhid* 52; Müslim, *Müsafirîn* 244; Ebû Dâvud, *Vitr* 14, (1454); Tirmizî, *Sevâbu'l-Kur'ân* 13 (2906); İbn Mâce, *Edeb* 52, (2779).
[6] Muhammed Nâsıruddîn Elbânî hadisin sahih olduğunu belirtmektedir: Bkz. *Sahîhu İbn Mâce*, (3780).
[7] Ebû Dâvud, *Vitr* 20, 1464; Tirmizî, *Sevâbu'l-Kur'ân* 18, 2915, H; İbnu Mâce, *Edeb*: 52, 3780. Muhammed Nâsıruddîn Elbânî hadisin hasen-sahih olduğunu söyler.
[8] Tirmizî, *Sevâbu'l-Kur'ân* 16, 2912, Muhammed Nâsıruddîn Elbânî *Sahîhu Tirmizî* adlı eserinde hadisin sahih olduğunu söyler.

ARAPÇA GRAMER ÖZETİ

("*Adım Adım Kur'an Dili*" adlı Arapça Dilbilgisi kitabının özeti)

Arapça'yı öğrenip de zamanın geçmesiyle unutan okurlarımız bu özetde Arapça'nın konularını ve "İrab" için gerekli olabilecek bilgileri bulabileceklerdir. Grameri yeterli olan okurlarımız Fatiha suresinden itibaren tahlile başlayabilirler.

ARAPÇA CÜMLE KURULUŞUNU OLUŞTURAN UNSURLAR[9]

Arapça'da bir kelime ya isim, ya fiil ya da harftir. İsim, fiil ve harflerin bir mana oluşturacak şekilde bir araya gelmesiyle de cümle oluşur.

İSİM

Canlı cansız şeylere, varlıklara ad olan ve zamanla ilgisi olmayan kelimelere isim denir. İsimler ya ma`rife (belirli) ya da nekre (belirsiz) olur.

MA'RİFE İSİM: Bir ismin başında (اَلْ) takısı bulunursa o isim belirlidir. (اَلْ) takısı alarak belirlenmiş kelimeye ma`rife denir. Bu (اَلْ) takısına da Harf-i tarif denir. Başına (اَلْ) takısı alan bir kelimenin sonuna tenvin gelmez.

اَلْقَلَمُ dediğimizde herhangi değil, belli bir kalemi anlatmış oluruz.

وَجَدْتُ الْقَلَمَ. *Kalemi buldum.*

NEKRE İSİM: Eğer ismin başında harf-i tarif denen (اَلْ) takısı yoksa bu isim belirsiz herhangi bir varlığı anlatır. Bu belirsiz isme nekre denir. (قَلَمٌ) denilince belirsiz genel herhangi bir kalem anlaşılır ve son harfi de tenvinli olur: (قَلَمٌ) gibi

وَجَدْتُ قَلَماً. *Bir kalem buldum.*

Özel isimler ve zamirlere bitişik isimler harf-i tarif (اَلْ) almazlar. Çünkü özel isim ve zamirler zaten belirli varlıklara aittir.

KAMERÎ HARFLER

Bir kelimenin başında aşağıdaki cümlenin bütününde yer alan 14 harften biri bulunursa kendisiyle birleşen (اَلْ) takısının lâmı cezimli (لْ) okunur.

أَبْغِ حَجَّكَ وَ خَفْ عَقِيمَهُ

	Nekre	Ma'rife			Nekre	Ma'rife	
أ	أَذَانٌ	اَلْأَذَانُ	*ezan*	خ	خُبْزٌ	اَلْخُبْزُ	*ekmek*

ŞEMSÎ HARFLER

Arapça'nın geriye kalan diğer harfleri de şemsî harflerdir. (اَلْ) takısından sonra gelen kelime bu harflerden biriyle başlarsa (اَلْ) takısının lâmı (ل)okunmaz, yanındaki harf şeddelenir. Fakat okunmasa bile (اَلْ) takısı gene de yazılır. Örnekleri:

	Nekre	Ma'rife			Nekre	Ma'rife	
→ت	تِلْمِيذٌ	اَلتِّلْمِيذُ[10]	*öğrenci*	→ث	ثَوْبٌ	اَلثَّوْبُ	*elbise*

FİİL

Zamana bağlı olarak bir işin, bir halin veya bir hareketin oluşunu belirten kelimelere fiil denir. Arapça'da iki temel fiil çekimi vardır. Diğer kalıplar bu ikisinden türetilir. Bunlar fiil-i mâzî (geçmiş zaman) ve fiil-i muzâri (geniş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zamanın karşılığı)dır.

FİİL-İ MÂZİ

Türkçe'mizdeki –di'li geçmiş zamana denir. Geçmişte daha önce yapılmış bir işi bildirir. (Türkçe'deki ...di-dı, dü-du, ti-tı, tü-tu eklerini sağlar).

كَتَبَ *yazdı* عَلِمَ *bildi* نَصَرَ *yardım etti*

---

[9] Söz konusu Arapça Kaidelerin özeti Dr. Neclâ Yasdıman'ın *"Adım Adım Kur'ân Dili"* adlı gramer kitabının özetlenmiş halidir. Aslından kaynakları, cümle örnekleri ve daha fazla açıklamayla öğrenmek isteyenler 0536 301 10 79 nolu cep telefonuna veya www.neclayasdiman.com ya da neclayasdiman@hotmail.com e-mail adresine kitabın ve DVD'nin gideceği isim ve adresi yazmak sûretiyle kitabı temin edebilirler.

[10] Bilgisayar yazılımında şeddenin altındaki harekenin esre, şeddenin üstündeki harekenin üstün olduğunu hatırlayınız.

FİİL-İ MÂZİ ÇEKİM TABLOSU

	Cemi (Çoğul)	Müsennâ (İkil)Tesniye	Müfred (Tekil)	
Müzekker	كَتَبُوا	كَتَبَا	كَتَبَ	**Gâib (3. şahıs)**
	(Onlar) yazdılar	*(O ikisi) yazdı*	*(O) yazdı*	
Müennes	كَتَبْنَ	كَتَبَتَا	كَتَبَتْ	**Gâibe**
Müzekker	كَتَبْتُمْ	كَتَبْتُمَا	كَتَبْتَ	**Muhâtab (2.şahıs)**
	(Sizler) yazdınız	*(Siz ikiniz) yazdınız*	*(Sen) yazdın*	
Müennes	كَتَبْتُنَّ	كَتَبْتُمَا	كَتَبْتِ	**Muhâtaba**
Müzek.+Müe.	كَتَبْنَا	كَتَبْنَا	كَتَبْتُ	**Mütekellim (1.şahıs)**
	(Bizler) yazdık	*(İkimiz) yazdık*	*(Ben) yazdım*	

FÂİL (Özne)

Fâil (özne), bir işi yapana denir. Harekesi ötre ya da ötre tenvin olur. Fiile kim ya da ne sorusunu sorduğumuzda aldığımız cevap fâildir. Fiil cümlelerinde fiil ile fâil arasında müzekkerlik (erkeklik), müenneslik (dişilik), tekillik çoğulluk bakımından uyum şartı aranır.

	Fâil	**Fiil**
Çocuk gitti (Kim gitti?)	الْوَلَدُ.	ذَهَبَ
Kız okudu (Kim okudu?)	الْبِنْتُ.	قَرَأَتِ

MEF'ÛLUN BİH (Tümleç)

Mef'ûlun bih; kendisine iş yapılanı bildiren isimdir. Harekesi üstün (ـَ) ya da üstün tenvin olur (ـًا). Fiile neyi, kimi, neye sorusunu sorduğumuzda aldığımız cevap mef'ûldür. Mef'ûlün bih'in fiil ya da fâil ile müzekkerlik müenneslik, tekillik çoğulluk vs. açısından uyumlu olma şartı aranmaz.

	Meful	**Fâil**	**Fiil**
Öğrenci dersi yazdı (Neyi yazdı?)	الدَّرْسَ.	التِّلْمِيذُ	كَتَبَ
Baba suyu içti (Neyi içti?)	الْمَاءَ.	الْأَبُ	شَرِبَ

Vasıl Hemzesine Geçiş Kuralları

Bu konuyla ilgili kaideleri şöyle özetleyebiliriz:

1) a- Vasıl hemzesiyle başlayan kelimeden önce, yani اَلْ takısından önce (üstün, esre, ötre şeklinde) hareke varsa geçişte اَلْ takısının hemzesi (أ) harekelenmez. Harekeden sonra gelen elif lâm'lı (harf-i tarifli) kelime, kamerî harflerden biriyle başlıyorsa doğrudan evvelki kelimenin harekesiyle lâm'a (لْ) cezim verilir. Örnek:

ذَهَبَ الْوَلَدُ. (zehebel veledu) *Çocuk gitti.*

ضَرَبْتُ الْوَلَدَ. (darabtü'lvelede) *Çocuğu dövdüm.*

b- Harekeden sonra gelen elif lâm'lı (harf-i tarifli) kelime, şemsî harflerden biriyle başlıyorsa doğrudan önceki kelimenin harekesiyle şemsi harf şeddelenir. Harf-i tarif yazılı olduğu halde okunmaz. Örnek:

شَرِبْتَ الزَّمْزَمَ. (Şeribte'z-zemzeme) *Zemzemi içtin.*

دَخَلَ الدُّكَّانَ. (Dehale'd-dükkâne) *Dükkana girdi.*

2) Vasıl hemzesiyle başlayan kelimelere kendilerinden önce sonu sâkin (cezimli) bir kelime birleştirilirken esre ile geçiş yapılır.

İlk harf-i kamerî olan bir kelimede geçiş: Örneğin (كَتَبْتِ) fiilinden geçiş:

كَتَبَتِ الْبِنْتُ الدَّرْسَ. (Ketebeti'l-bintu'd-derse) *Kız dersi yazdı.*

İlk harfi şemsî olan bir kelimede geçiş:

كَتَبَتِ الدَّرْسَ. (Ketebeti'd-derse) *(Kız) dersi yazdı.*

Ancak (تُمْ) zamirinde geçiş ötre ile yapılır ve bu kaideden hariçtir:

كَتَبْتُمُ الدَّرْسَ. (Ketebtümü'd-derse) *Dersi yazdınız (müz.).*

سَمِعْتُمُ الْخَبَرَ. (Semi'tümü'l-habera) *Haberi işittiniz (müz.).*

3) Harf-i tariften önce tenvinli (nekre) bir kelime yer alırsa geçiş, tenvinin nûnuna esre vermek sûretiyle gerçekleşir:

كَتَبَ خَالِدٌ الدَّرْسَ. (Ketebe Hâlidünidderse) *Halit dersi yazdı.*

قَرَأَ عَادِلٌ الْكِتَابَ. (Karae Âdilünilkitabe) *Âdil kitabı okudu.*

SORU KELİMELERİ

Cümlenin başına gelir. Son harflerinin harekesi hiç bir zaman değişmez:

مَا=مَاذَا ne	أَ = هَلْ mı,mi	كَيْفَ nasıl
أَيْنَ nerede	مَنْ kim	مَتَى ne zaman
كَمْ kaç	مِنْ أَيْنَ nereden	إِلَى أَيْنَ nereye

مَنْ طَبَخَ الطَّعَامَ ؟ Yemeği kim pişirdi?

CÜMLE YAPISI

Tam bir fikir anlatan kelime topluluğuna cümle denir. Arapça'da cümle ikiye ayrılır:

a) İsim cümlesi b) Fiil cümlesi

İsimle başlayan cümlelere isim cümlesi, fiille başlayan cümlelere ise fiil cümlesi denir.

اَلْوَلَدُ رَكِبَ الْحِصَانَ. *(Çocuk ata bindi).* İsimle başladığı için isim cümlesidir.

رَكِبَ الْوَلَدُ الْحِصَانَ. *(Çocuk ata bindi).* Fiille başladığı için fiil cümlesidir.

Unutulmaması gereken not: Fâil çoğul da olsa başta gelen fiil çekimsiz (müfret haliyle) olur. Sadece müzekkerlik, müenneslik belirtilir:

لَعِبَ الْأَوْلَادُ الْكُرَةَ. *Çocuklar top oynadı.*

لَعِبَتِ الْبَنَاتُ الْكُرَةَ. *Kızlar top oynadı.*

Cümlede açıkça belirtilen zahir fâil yoksa, yani fâil fiilin içinde gizliyse çekimli gelir:

لَعِبُوا الْكُرَةَ. *Top oynadılar.*

Fâil başta, fiil ortada ise fiil çekimli gelir. Manada bir değişiklik olmaz:

اَلْأَوْلَادُ لَعِبُوا الْكُرَةَ. *Çocuklar top oynadı.*

OLUMSUZ MAZİ FİİL

Öğrendiğimiz mâzî fiilin başına (مَا) olumsuz takısı (harfi nefy) eklenirse mâzî fiilini olumsuzlaştırır. Örnek:

(كَتَبْتُ) *yazdım,* (مَا كَتَبْتُ) *yazmadım*

HARF-İ CERLER

İsimlerin başında "harf-i cer" denen harfler olursa o ismin sonunu esre yaparlar. Türkçe'deki ismin hallerine benzerler. Bu harf-i cerler şunlardır:

مِنْ :..den,dan (kısmiyet)	خَرَجْتُ مِنَ الْبَيْتِ.	*Evden çıktım.*
فِي :..de,da (içinde)	جَلَسْتُ فِي الْبَيْتِ الْيَوْمَ.	*Bugün evde oturdum.*
إِلَى :..e,a (yönelme)	ذَهَبْتُ مَعَ خَالِدٍ إِلَى الْبَيْتِ	*Halid ile eve gittim.*
عَلَى :..de,da, üzerinde	سَبَحَ الْقَلَمُ عَلَى الْمَاءِ.	*Kalem suyun üzerinde yüzdü.*
بِ :ile, ..la (birlikte) (genellikle şuursuzlar için)	كَتَبْتُ الدَّرْسَ بِالْقَلَمِ.	*Dersi kalemle yazdım.*
مَعَ : (zarf)..ile, ..la (birlikte) (genellikle şuurlular için)	ذَهَبْتُ مَعَ خَالِدٍ إِلَى الْمَدْرَسَةِ	*Halit'le okula gittim.*
عَنْ :..den,dan, hakkında	سَمِعْتُ الْخَبَرَ عَنْ مُعَلِّمٍ.	*Haberi bir öğretmenden işittim.*
لِ :için	صَلَّيْتُ لِلَّهِ تَعَالَى.	*Allâhu Teâla için namaz kıldım.*
كَ :gibi	اَلْأَرْضُ كَالْكُرَةِ.	*Dünya top gibidir.*
حَتَّى :..e kadar, taki	حَتَّى الْمَوْتِ	*Ölüme kadar (ölünceye kadar)*
رُبَّ :belki, nice	رُبَّ طَالِبٍ مَا كَتَبَ الدَّرْسَ.	*Ders yazmayan nice öğrenci vardır*
مُنْذُ, مُذْ :..den beri	وَجَبَتِ الصَّلَاةُ مُنْذُ الْبُلُوغِ.	*Buluğdan itibaren namaz vacip oldu*

☞ Mef'ûlun bihin (ya da kısaca mef'ul) harekesi mansûbtur (üstündür). Fakat harf-i cer alan mef'ûlü bihin son harfinin harekesi esre olur ve o kelimeye mef'ûlun bih gayr-i sarih denir. Harf-i cer almayan mef'ûle mef'ûlun bih sarih denir. Örnek:

كَتَبَ الْوَلَدُ الدَّرْسَ بِالْقَلَمِ. *Çocuk dersi kalemle yazdı.*

M.b.gayr-i sarih/ M.b.sarih

Buraya kadar özetlenen bilgilere göre cümlenin yapısı genellikle şu sıralamadan oluşur:

Soru +fiil (yüklem)+fâil (özne)+meful (tümleç)+cerli meful+zaman

1 2 3 4 5 6

örnek: Halid sabah dersi evde yazdı mı?

هَلْ كَتَبَ خَالِدٌ الدَّرْسَ فِي الْبَيْتِ صَبَاحًا

6 5 4 3 2 1

☞ **Şu bilgiyi akılda tutmamız bundan sonraki konular için zorunludur:**

*Üstün harekeye fetha, böyle harekelenmiş kelimeye **mansûb** (fethalı), bu duruma da **nasb hali** deriz.

*Ötre harekeye damme, böyle harekeli kelimeye **merfû** (ötreli) veya mazmûm, bu duruma da **ref hali** deriz.

*Esre harekeye kesre, böyle harekeli kelimeye **mecrûr** veya meksur (esreli), bu duruma da **cer hali** deriz.

*Aynı şekilde tutarlı işarete de cezm, böyle harekeli kelimeye **meczûm** (cezimlenmiş), bu duruma da **cezm hali** deriz deriz.

Unutulmaması gereken not: Fâilin (öznenin) son harfinin harekesi ötre (ref), mef'ûlün (tümlecin) harekesi üstün (nasb), cerli kelimenin harekesi ise esre (kesra)dır.

MÜTEADDÎ VE LÂZIM FİİLLER (Geçişli ve geçişsiz fiiller)

Açıkça mef'ûl alan fiillere müteaddî (mef'ule geçişli) fiil, fâiliyle yetinip mef'ûl almayan ya da mef'ûlünü harf-i cerle alan fiillere de lâzım (mef'ule geçişsiz) fiiller denir.

أَكَلَ فَرِيدٌ الْخُبْزَ. *Ferit ekmeği yedi.* (müteaddi fiil)

جَلَسَ خَالِدٌ. *Halit oturdu.* (lazım fiil) دَخَلَ خَالِدٌ. *Halit girdi.* (lazım fiil)

MÜZEKKER - MÜENNES

Müzekker; canlı ya da cansız varlıkların erkek olanını gösteren isimdir. Türkçe'dekinin aksine Arapça'da cansız varlıklar da müzekker ya da müennes kabul edilmektedir. Müzekker ismin herhangi ayırıcı bir harfi yoktur:

اَلْحِصَانُ *at* (ma'rife) اَلْكِتَابُ *kitap* (ma'rife) بَابٌ *kapı (nekra)*

Müennes; canlı ya da cansız varlıkların dişi olanını gösterir.İsimlerde **müenneslik alâmetleri** üçtür:

a) Tâ-i te'nis ya da tâ-i merbûta (Bitişik, yuvarlak tâ) ة:

اَلصُّورَةُ *resim* اَلتِّلْمِيذَةُ *kız öğrenci* اَلْمَرْأَةُ *Kadın*

Cümlede fiil ile fâil arasındaki uygunluk gibi müzekker müennes uygunluğu istenilen durumlarda sıfatlar müzekker halden aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi müennese çevrilir:

نَظِيفٌ ث نَظِيفَةٌ *temiz* جَمِيلٌ ث جَمِيلَةٌ *güzel*

b) Elif-i Memdûde (Uzun elif): (اء) Bu elifle biten isimlerin müennes olması için eliften sonra gelen hemzenin kelimenin kök harflerinden olmaması gerekir. Bu tür müennes isimler genelde sıfat anlamı taşıyan isimlerdir, elif ve hemze de ekleme harflerdir.

أَحْمَرُ ث حَمْرَاءُ *kırmızı* أَسْمَرُ ث سَمْرَاءُ *esmer*

Not: Sözlüklerde (ث) harfi "müennes" ifadesinin, (ج) harfi de "cemi" yani "çoğul"un kısaltılmış şeklidir.

c) Elif-i Maksûre (Kısa elif): (ى) İsimlerin sonunda noktasız ى şeklinde yazılan ve kendisinden önceki harf fethalı olduğu için elif olarak okunan bu harf o ismin müennes olduğunu gösterir.

سَلْمَى *Selma* أَكْبَرُ ث كُبْرَى *daha büyük*

لَيْلَى *Leyla* أَصْغَرُ ث صُغْرَى *daha küçük*

* Bu üç te'nis (müennes) alâmeti olmadan da müennes olan isimler vardır. Bunlar:

1-Kadınlara ait özel isimler: (زَيْنَبُ) *Zeynep*, (مَرْيَمُ) *Meryem*

2-Dişi varlıklara delâlet eden isimler: (أُخْتٌ) *kızkardeş*, (أُمٌّ) *anne*

3-Vücudun çift organlarının isimleri: (أُذُنٌ) *kulak*, (عَيْنٌ) *göz*

4-Ülke, şehir ve kabile isimleri: (مِصْرُ) *Mısır*, (اَلشَّامُ) *Şam*

5-Rüzgar ve çeşitli ateş isimleri: (سَعِيرٌ)*kuvvetli ateş*, (نَارٌ)*ateş*, (دَبُورٌ) *batı rüzgarı*

6-Canlı fakat akıl sahibi olmayan topluluk ismi: (إِبِلٌ) develer, (غَنَمٌ) koyun, koyun cinsi

* Bunların dışında müennes olduklarını duyarak veya sözlüklere bakmak sûretiyle öğrendiğimiz bazı kelimeler vardır ki bunlara semâî müennes (işitmek sûretiyle müennes olduğu bilinen) denir. Örnek:

رُوحٌ ruh اَلْأَرْضُ yer نَفْسٌ Can

دَارٌ ev, yurt اَلشَّمْسُ güneş

Not: (اَلتِّلْمِيذَةُ) (et-tilmîzetu) kelimesinde olduğu gibi hareke şeddenin altındaysa esre, (اَلدَّرْسُ) (ed-dersu) kelimesinde olduğu gibi şeddenin üstündeyse üstün olduğunu hatırlayınız.

ZAMİRLER

Zamirler ismin yerini tutan mebnî kelimelerdir. Mebnî; hiçbir halde son harfinin harekesi değişmeyen, hep aynı kalan kelime demektir. Zamirler, muttasıl (birleşik), munfasıl (ayrı) ve müstetir (gizli) olmak üzere üçe ayrılır:

I) MUTTASIL (BİRLEŞİK) ZAMİRLER

Kelimeye bitişik zamire muttasıl zamir denir. Muttasıl zamir fiile birleştiği gibi isimlerin ve (harf-i cer gibi) harflerin de sonuna birleşir. Fiillerin sonuna birleşen **şahıs zamirleri** o cümlenin fâili olur.

كَتَبْنَا الدَّرْسَ *Dersi yazdık.*

Mef'ûl Fiil+Fâil

a) İsimlerin sonuna birleşen muttasıl zamirler:

İsimlerin sonuna birleşen zamirler, isim tamlaması [muzâf (tamlanan)-muzâfun ileyh (tamlayan)] şeklinde o ismin kime ait olduğunu bildirir. Sonuna zamir alan kelime ise artık harf-i tarif almaz. Çünkü zaten belirli hale gelmiştir.

قَلَمُكَ gibi *(Senin kalemin)*

M. ileyh Muzâf

İsimlerin sonuna eklenen birleşik zamirlerin **Çekim Tablosu** şu şekildedir:

	Cem	**Tesniye**	**Müfred**	
Müzekker	قَلَمُهُمْ	قَلَمُهُمَا	قَلَمُهُ	Gâib
	Onların kalemi	*O ikisinin kalemi*	*Onun kalemi*	
Müennes	قَلَمُهُنَّ	قَلَمُهُمَا	قَلَمُهَا	Gâibe
Müzekker	قَلَمُكُمْ	قَلَمُكُمَا	قَلَمُكَ	Muhâtab
	Sizin kaleminiz	*İkinizin kalemi*	*Seninkalemin*	
Müennes	قَلَمُكُنَّ	قَلَمُكُمَا	قَلَمُكِ	Muhâtaba
Müz+ Müe	قَلَمُنَا	قَلَمُنَا	قَلَمِي	Mütekellim
	Bizim kalemimiz	*İkimizin kalemi*	*Benim kalemim*	

Not: Zamirlerin harekesi değişmez fakat zamirden önceki ismin harekesi fâil, mef'ûl vs. oluşuna yani cümledeki yerine göre hareke alır: Örnekleri:

حَضَرَ وَلَدُكَ مِنَ الْمَدْرَسَةِ. *Çocuğun okuldan geldi* (fâil).

وَجَدَ أَحْمَدُ قَلَمَهُ. *Ahmed kalemini buldu* (meful).

كَتَبَ أَحْمَدُ دَرْسَهُ بِقَلَمِكَ. *Ahmed dersini senin kaleminle yazdı* (m.b. gayri sarih).

☞ Zamirle birleşen isimlerin harf-i cerden sonra geldikleri takdirde, isimler esre olsa da zamirlerin harekesinin değişmeyeceği unutulmamalıdır. Sadece gâiblerdeki (he ه) li zamirlerin (ه) harflerinin harekesi ses uyumundan dolayı esre olur. Diğeriyle karıştırılmaması için gâibe müennes olduğu gibi kalır:

Çekim Tablosu

	Cem	**Tesniye**	**Müfred**	
Müzekker	إِلَى بَيْتِهِمْ	إِلَى بَيْتِهِمَا	إِلَى بَيْتِهِ	Gâib
	Onların evine	*İkisinin evine*	*Onun evine*	
Müennes	إِلَى بَيْتِهِنَّ	إِلَى بَيْتِهِمَا	إِلَى بَيْتِهَا	Gâibe

b) Fiillerin sonuna birleşen muttasıl (birleşik) zamirler

Bu birleşik zamirler fiillerin sonuna birleşirse o cümlenin mef'ûlü olurlar:

	Cem	Tesniye	Müfred	
Müzekker	كَتَبَهُمْ	كَتَبَهُمَا	كَتَبَهُ	Gâib
	Onları/onlara yazdı	*O ikisini/o ikisine yazdı*	*Onu/ona yazdı*	
Müennes	كَتَبَهُنَّ	كَتَبَهُمَا	كَتَبَهَا	Gâibe
Müzekker	كَتَبَكُمْ	كَتَبَكُمَا	كَتَبَكَ	Muhâtab
	Sizi/size yazdı	*İkinizi/ikinize yazdı*	*Seni/sana yazdı*	
Müennes	كَتَبَكُنَّ	كَتَبَكُمَا	كَتَبَكِ	Muhâtaba
Müz + Müe	كَتَبَنَا	كَتَبَنَا	كَتَبَنِي	Mütekellim
	Bizi/bize yazdı	*İkimizi/ikimize yazdı*	*Beni/bana yazdı*	

كَتَبْنَا الدَّرْسَ. *Dersi yazdık.* كَتَبْنَاهُ. *Onu (dersi) yazdık.*
Mef'ûl Fiil+Fâil Fiil+Fâil+Mef'ûl

Kâide: a) Fâil durumunda olan gâib cemi müzekker zamirini (وا), mef'ûl zamire bağlarken cemi alâmeti olan vav ve elifin elifi düşer:

وَجَدُوهُ *Onu buldular.* وَجَدُوهُمْ *Onları buldular.*

b) Muhâtab cemi müzekkerin son harfi olan cezimli mimin (تُمْ) cezmini kaldırıp ötre ve vav koymak sûretiyle meful zamire bağlarız:

وَجَدْتُمُوهُ *Onu buldunuz.* وَجَدْتُمُوهُمْ *Onları buldunuz.*

c) (كَتَبَنِي) (beni yazdı) de yeralan (ن) harfine Arapça'da nûn-u vikâye (koruyucu nun) denir. Fiil, muttasıl mütekellim zamiri olan (ي) ile birleştiğinde araya bir (ن) gelir. (كَتَبَنِي) örneğindeki (ن) harfi üstünle biten fiilin sonunu esreden korumuştur:

وَجَدْتَنِي *Beni buldun.* كَتَبْتُنَّنِي *Beni yazdınız.*

وَجَدُونِي *Beni buldular.* سَمِعْتُمُونِي *Beni duydunuz.*

d) Muttasıl (هُمْ..) ve (كُمْ..) zamirlerinden sonra hemze-i vasıl'dan olan harfi tarif gelirse geçiş, sonlarındaki sakin mimlerin ötre ile harekelenmesi ile olur:

(شَكَرَكُمُ الرَّجُلُ.) *Adam size teşekkür etti.*

c) Harflerin (örneğin harf-i cerlerin) sonuna birleşen zamirler:

Harf-i cerle birleşen zamirlerin çekim tabloları şöyledir:

إِلَيْهِمْ	إِلَيْهِمَا	إِلَيْهِ		مِنْهُمْ	مِنْهُمَا	مِنْهُ
onlara	*o ikisine*	*ona*	*	*onlardan*	*o ikisinden*	*ondan*
إِلَيْهِنَّ	إِلَيْهِمَا	إِلَيْهَا		مِنْهُنَّ	مِنْهُمَا	مِنْهَا
إِلَيْكُمْ	إِلَيْكُمَا	إِلَيْكَ		مِنْكُمْ	مِنْكُمَا	مِنْكَ
size	*ikinize*	*sana*	*	*sizden*	*ikinizden*	*senden*
إِلَيْكُنَّ	إِلَيْكُمَا	إِلَيْكِ		مِنْكُنَّ	مِنْكُمَا	مِنْكِ
إِلَيْنَا	إِلَيْنَا	إِلَيَّ		مِنَّا	مِنَّا	مِنِّي
bize	*ikimize*	*bana*	*	*bizden*	*ikimizden*	*benden*

(لِ) harf-i cerinin zamirle birleşen çekim tablosu şöyledir:

لَهُمْ	لَهُمَا	لَهُ
onların	*o ikisinin*	*onun*
لَهُنَّ	لَهُمَا	لَهَا
لَكُمْ	لَكُمَا	لَكَ
sizin	*ikinizin*	*Senin*
لَكُنَّ	لَكُمَا	لَكِ
لَنَا	لَنَا	لِي
bizim	*ikimizin*	*Benim*

***

Bilindiği gibi (مَعَ) zarftır. Çok kullanıldığı için zamirlerle birlikte çekime onu da aldık.

مَعَهُمْ	مَعَهُمَا	مَعَهُ		بِهِمْ	بِهِمَا	بِهِ
onlarla	*o ikisiyle*	*onunla*	*	*onlarla*	*o ikisiyle*	*onunla*
مَعَهُنَّ	مَعَهُمَا	مَعَهَا		بِهِنَّ	بِهِمَا	بِهَا
مَعَكُمْ	مَعَكُمَا	مَعَكَ		بِكُمْ	بِكُمَا	بِكَ
sizlerle	*ikinizle*	*seninle*	*	*sizlerle*	*ikinizle*	*seninle*
مَعَكُنَّ	مَعَكُمَا	مَعَكِ		بِكُنَّ	بِكُمَا	بِكِ
مَعَنَا	مَعَنَا	مَعِي		بِنَا	بِنَا	بِي
bizimle	*ikimizle*	*benimle*	*	*bizimle*	*ikimizle*	*benimle*

***

فِيهِمْ	فِيهِمَا	فِيهِ		عَلَيْهِمْ	عَلَيْهِمَا	عَلَيْهِ
onlarda	*o ikisinde*	*onda*	*	*onlara*	*ikisine*	*ona*
فِيهِنَّ	فِيهِمَا	فِيهَا		عَلَيْهِنَّ	عَلَيْهِمَا	عَلَيْهَا
فِيكُمْ	فِيكُمَا	فِيكَ		عَلَيْكُمْ	عَلَيْكُمَا	عَلَيْكَ
sizde	*ikinizde*	*sende*	*	*size*	*ikinize*	*sana*
فِيكُنَّ	فِيكُمَا	فِيكِ		عَلَيْكُنَّ	عَلَيْكُمَا	عَلَيْكِ
فِينَا	فِينَا	فِيَّ		عَلَيْنَا	عَلَيْنَا	عَلَيَّ
bizde	*ikimizde*	*bende*	*	*bize*	*ikimize*	*bana*

Kâide: (كُمْ) ve (هُمْ) zamirleri gibi kendinden önceki harfi ötreli olup cezimle biten kelimelerden sonra harf-i tarife geçiş ötre ile olur:

عَلَيْكُمُ السَّلَامُ. *Sizin üzerinize selâm olsun.* هُمُ الْفُقَرَاءُ. *Onlar fakirdirler.*

II) MUNFASIL (AYRI) ZAMİRLER

Herhangi bir kelimeye bitişmeksizin ayrı yazılan zamirlerdir. İki ayrı munfasıl zamir türü vardır. Birisi fâil olarak diğeri de meful olarak kullanılır:

a) Fâil yerine geçen munfasıl zamirler:

Aşağıdaki munfasıl zamirler cümlede ismin yerini tutup fâil yerine geçerler:

	Cemi	Müsennâ	Müfred	
Müzekker	هُمْ	هُمَا	هُوَ	Gâib
	Onlar	*O ikisi*	*O*	
Müennes	هُنَّ	هُمَا	هِيَ	Gâibe
Müzekker	أَنْتُمْ	أَنْتُمَا	أَنْتَ	Muhâtab
	Siz(ler)	*İkiniz*	*Sen*	
Müennes	أَنْتُنَّ	أَنْتُمَا	أَنْتِ	Muhâtaba
Müz + Müe	نَحْنُ	نَحْنُ	أَنَا	Mütekellim
	Biz	*İkimiz*	*Ben*	

Not: (هُمْ) ve (أَنْتُمْ) munfasıl zamirlerinden sonra hemze-i vasıl (elif-lâmlı kelime) gelirse sonlarındaki cezimli mimler zamme ile harekelenir:

هُمُ الْفُقَرَاءُ. *Onlar fakirdir.* أَنْتُمُ الْأَغْنِيَاءُ. *Sizler zenginsiniz.*

b) Mef'ûl yerine geçen munfasıl zamirler:

Aşağıdaki munfasıl (ayrı) zamirler cümlede mef'ûl yerine geçerler.

	Cemi	Tesniye	Müfred	
Müzekker	إِيَّاهُمْ	إِيَّاهُمَا	إِيَّاهُ	Gâib
	onları, onlara	*o ikisini, o ikisine*	*onu, ona*	
Müennes	إِيَّاهُنَّ	إِيَّاهُمَا	إِيَّاهَا	Gâibe
Müzekker	إِيَّاكُمْ	إِيَّاكُمَا	إِيَّاكَ	Muhâtab
	sizi, size	*siz ikinizi, ikinize*	*Seni, sana*	
Müennes	إِيَّاكُنَّ	إِيَّاكُمَا	إِيَّاكِ	Muhâtaba
Müz-Müe	إِيَّانَا	إِيَّانَا	إِيَّايَ	Mütekellim
	bizi, bize	*ikimizi, ikimize*	*beni, bana*	

Not: *Söz konusu zamirler cümlenin ortasında gelirse ikinci mefûl konumundadır:

رَأَيْتُكَ وَ إِيَّاهُ فِي السُّوقِ Seni ve onu çarşıda gördüm.

* Başta gelirse "yalnızca, sadece" anlamlarına gelir:

إِيَّاكَ عَبَدْتُ يَا رَبِّي! Yalnızca sana ibadet ettim ey Rabbim!

III) MÜSTETİR (GİZLİ) ZAMİR

Telaffuzda ya da yazıda görülmeyip fiilde var olduğu düşünülen zamirdir. Mâzî fiilde müstetir yani örtülü (ya da gizli olan) zamir (هُوَ) [o (eril)] ve (هِيَ) [o (dişil)]'dir. Zira diğer siygalarda geçen fiillerin fâil zamirleri bizzat fiilde görülür:

Örneğin; *(Biz) yazdık* (كَتَبْنَا) ve *(Ben) yazdım* (كَتَبْتُ) fiilindeki (تُ) ve (نَا) zamirleri fâildir. Ancak (كَتَبَ) dendiğinde fiile birleşen herhangi bir zamir görülmemektedir. Telaffuzda yer almasa da burada fiilde var olduğu düşünülen zamir (هُوَ) (o) dir. Aynı şekilde (كَتَبَتْ) fiilinin sonundaki (تْ) fâil değil, fâilin müennes olduğunu gösteren alâmettir. Bu fiilde var olduğu düşünülen zamir (هِيَ)'dir.

Özet olarak; bütün fiillerin müfred müzekker gâib ve müfred müennes gâibelerinin fâilleri müstetir (gizli) olan (هُوَ) ve (هِيَ) zamirleridir: (وَجَدَ أُمَّهُ) (*Annesini buldu*) cümlesinde fâil; kim buldu sorusunun cevabı olan ve fiilin altında gizli olduğu düşünülen (هُوَ) zamiridir. (وَجَدَتْ أُمَّهَا) (*Annesini buldu*) cümlesinde fâil; kim buldu sorusunun cevabı olan ve fiilin altında gizli olduğu düşünülen (هِيَ) zamiridir.

ZARFLAR

Zarflar; fiilin meydana geldiği zamanı ve mekanı belirten, "Ne zaman" ve "nerede" sorularının cevabı olan kelimelerdir. Kendinden sonra gelen ismi, cer harfleri gibi mecrûr (esreli) yapar.

Zarflar; zaman zarfı ve mekan zarfı olmak üzere iki kısımdır:

a) Bazı Önemli Mekan Zarfları:

أَمَامَ	*önünde*	أَمَامَ الْبَابِ	*kapının önünde*
خَلْفَ	*arkasında*	خَلْفَ الْبَابِ	*kapının arkasında*
تَحْتَ	*altında*	تَحْتَ الْبَابِ	*kapının altında*
بَيْنَ	*arasında*	بَيْنَ الْبَابِ وَالنَّافِذَةِ	*kapı ve pencerenin arasında*
عِنْدَ	*yanında*	عِنْدَ الْبَابِ	*kapının yanında*
فَوْقَ	*üstünde, üzerinde*	فَوْقَ الرَّفِّ	*rafın üzerinde*
وَسَطَ	*ortasına, ortasında*	وَسَطَ الشَّارِعِ	*caddenin ortasına*
حَوْلَ	*etrafında, çevresinde*	حَوْلَ الْكَعْبَةِ	*Kabe'nin etrafında*
مَعَ	*birlikte, beraber*	مَعَ النَّاسِ	*insanlarla beraber*
داخِلَ	*içinde*	داخِلَ الْمَدِينَةِ	*şehrin içinde*
خارِجَ	*dışında*	خارِجَ الْمَدِينَةِ	*şehrin dışında*

*Harf-i cerden sonra gelmedikleri takdirde yukarıda verilen bu zarfların son harflerinin harekesi [merfû (ötre) durumda da olsa] daima üstün olur.

b) Bazı Önemli Zaman Zarfları:

قَبْلَ	*önce*	فَجْرٌ	*fecr*	اَلْآنَ	*şimdi*
بَعْدَ	*sonra*	يَوْمٌ	*gün*	لَيْلَةٌ	*bir gece*
لَيْلٌ	*gece*	صَبَاحٌ	*sabah*	أَمْسِ	*dün*
ساعَةٌ	*saat*	طَوالَ	*boyunca*	ظُهْرٌ	*öğle*
أُسْبُوعٌ	*hafta*	أَثْنَاءَ	*esnasında*	عَصْرٌ	*ikindi*
شَهْرٌ	*ay*	نَهارٌ	*gündüz*	مَساءٌ	*akşam*
عامٌ – سَنَةٌ	*yıl*	دَقِيقَةٌ	*dakika*		

MÜBTEDÂ - HABER

Nasıl fiil cümlesinin öğelerine fiil + fâil + mef'ûl deniyorsa isim cümlesinin öğelerine de mübtedâ + haber denir.

Mübtedâ genellikle cümlenin başında bulunur. Özel isim ya da zamir, işaret sıfatı v.b. gibi mebnî (harekesi değişmeyen) kelime değilse başına (اَلْ) takısı alır. Son harfinin harekesi de elif ve yâ (ا ى) gibi illetli harf değilse ötre olur.

جَيِّدٌ.	اَلْقَلَمُ	*Kalem iyidir.*	جَمِيلٌ.	اَلْوَلَدُ	*Çocuk güzeldir.*
Haber	Mübtedâ		Haber	Mübtedâ	

Örnek cümlede görüldüğü gibi mübtedâ marife, haber nekre olur. Mübtedâ ile haber arasında müzekkerlik-müenneslik, teklik-ikilik-çokluk bakımından uyum vardır. Yani haber, mübtedâsına uyar.

☞ Gramerde her akılsız çoğul tek bir müennes hükmündedir.

اَلْكُتُبُ كَثِيرَةٌ. *Kitaplar çoktur.*

☞ Zamirler ismin yerini tutan kelimelerdir. Mübtedâ oldukları takdirde özel isme işaret ettikleri için başlarına اَلْ takısı almazlar. Mebnî olmaları dolayısıyla da son harflerinin harekesi değişmez. Mahallen merfû (ötre) olur:

هِيَ عَائِلَةٌ. *O bir ailedir.* أَنَا شَاعِرٌ. *Ben şairim.*

Önemli NOT: Mesela; son örnekte (هِيَ) mübtedâdır, munfasıl zamir ref (ötre) mahallindedir (konumundadır). Çünkü zamirler mebnidir (harekeleri değişmez). Fakat mübtedânın harekesinde aslolan merfu (ötre) olmasıdır. Zamirin sonunu ötre yapamadığımız için mahallinin yani bulunduğu konumun ref mahalli olduğunu söylemekle yetiniriz.

Haberin Cümle Oluşu

Haber bazen tek bir kelimeden (müfred isim) oluştuğu gibi, bazen cümleden, bazen de harf-i cerli ya da zarflı cümle parçasından (şibh-i cümle) oluşabilir:

a) Müfred Haber: Haber; sonu illetli olmayan müfred (tekil) bir isimden oluştuğu takdirde son harfi ötre tenvinlidir:

خَالِدٌ **طَالِبٌ**. *Halit öğrencidir.*

b) Cümle Haber: Mübtedâdan sonra gelen kısım başlı başına bir cümledir: Mübtedâdan sonra gelen haber; isim cümlesi de fiil cümlesi de olabilir:

اَلْوَلَدُ **رَكِبَ الْحِصَانَ**. *Çocuk ata bindi.* (Haber; isim cümlesi)

اَلْأَوْلَادُ **ذَهَبُوا**. *Çocuklar gittiler.* (Haber; fiil cümlesi)

c) Şibh-i Cümle olan Haber: Şibh-i cümle; cümle benzeri demektir. Harf-i cerle (yanındaki kelime olan) mecrûrundan, zarfla yanındaki kelimeden oluşan cümle parçasına tam bir cümle olmadıkları için şibh-i cümle (cümle benzeri) denir.

1) (Şibh-i cümle) Zarf olan haber:

اَلْغَيْبُ **عِنْدَ اللّٰهِ**. *Gayb Allah'ın yanındadır.* (Haber; şibhi cümle)

2) (Şibh-i cümle) Câr-mecrûr olan haber:

اَلْمُؤْمِنُ **فِي الْجَنَّةِ**. *Mü'min cennettedir.* (Haber; şibhi cümle)

Haberi şibh-i cümle olan cümlelerde mübtedâ ile haber arasında müzekkerlik müenneslik vs. uyum aranmaz. Başta gelen soru edatları genellikle haberdir:

مَنْ أَنْتَ ؟ *Sen kimsin?* مَتَى الْإِمْتِحَانُ ؟ *İmtihan ne zaman?*

Bu cümlelerde (مَنْ) ve (مَتَى) haber olup soru edatı olduğundan başa geçmesi zorunludur. Sonra gelen kelimeler de mübtedâdır.

Her soru ismi haber değildir. Eğer soru isminden sonra gelen kelime; nekre, zarf, harf-i cerli isim veya fiilse, bunlar mübtedâ olamayacağından soru ismi mübtedâ olur.

ATIF

Atıf harfleri denen harflerle kelime veya cümleleri aynı hükme bağlamaya atıf denir. Atıf harflerinden önceki kelimeye ma'tûfun aleyh, sonraki kelime ya da cümleye de ma'tûf denir. Ma'tuf, ma'tuf'un aleyh'in harekesini alır.

نَجَحَتْ فَاطِمَةُ وَ أُخْتُهَا. *Fâtıma ve kardeşi başardı.*

Atıf harfleri 10 tanedir:

(وَ) Ve رَجَعَ الْيَوْمَ مُحَمَّدٌ وَ خَالِدٌ. *Muhammed ve Hâlit bugün döndüler.*

(فَ) akabinde, hemen: Ma'tufla mat'ûfun aleyh arasında zaman bakımından aralarında bir gecikme olmasa da tertip ve sıra gözetir.

دَخَلَ الْمُدَرِّسُ فَوَقَفَ التَّلَامِيذُ. *Öğretmen girdi akabinde öğrenciler ayağa kalktı.*

(ثُمَّ) sonra اَلرِّجَالُ أَكَلُوا الطَّعَامَ ثُمَّ شَرِبُوا الْقَهْوَةَ. *Erkekler yemek yediler sonra kahve içtiler.*

(أَوْ) veya, ya da أَكَلَ بُرْتُقَالاً أَوْ تُفَّاحاً. *Portakal veya elma yedi.*

(أَمْ) yoksa أَ تُفَّاحاً أَكَلْتَ أَمْ بُرْتُقَالاً ؟ *Elma mı yoksa portakal mı yedin?*

(إِمَّا) Ya... ya....ya da, ister (vav ile tekrarlanarak kullanılır):

كَتَبَ إِلَيْكُمْ إِمَّا حَسَنٌ وَ إِمَّا صَالِحٌ *Size ya Hasan ya Salih yazdı.*

(حَتَّى) ... bile, dahil أَكَلَ السَّمَكَةَ حَتَّى رَأْسَهَا. *Balığı başı da dahil (başını bile) yedi.*

(لاَ) değil, olmadı (nefy, olumsuzluk anlatır):

خَلِيلٌ كَاتِبٌ لاَ شَاعِرٌ. *Halil yazardır şair değil.*

(لَكِنْ) fakat, bunun aksine

مَا جَاءَ السَّيِّدُ لَكِنْ خَادِمُهُ. *Bey gelmedi fakat hizmetçisi geldi.*

(بَلْ) belki, bilakis, hayır, öyle değil..

خَرَجَ مِنَ الْإِمْتِحَانِ يُوسُفُ بَلْ عُثْمَانُ. *İmtihandan Yusuf, hayır Osman çıktı.*

İSİMLERİN TESNİYE (İKİL) HALİ

a) **Merfu (Ötreli) Hali :** Fâil ya da mübtedâ haber gibi merfû olması gereken durumlarda müfred (tekil) ismin sonuna (آنِ-) takısı eklenerek tesniye (ikil) yapılır:

اَلْبَيْتُ *ev* اَلْبَيْتَانِ *iki ev* اَلْمَرْأَةُ *kadın* اَلْمَرْأَتَانِ *iki kadın*

Not: Kelimenin başında harf-i tarif olursa o kelime marife, olmazsa nekredir:

هُمَا مُؤْمِنَانِ. *O ikisi mü'mindir.* (Haber Mübtedâ)

حَضَرَتِ الْمَرْأَتَانِ *İki kadın geldi.* (Fâil (merfu hâli))

b) **Mansub (Üstünlü) ve Mecrur (Esreli) Hali:** Tesniye ismin mecrûr (esreli) veya mansûb (üstün) okunması gereken durumlarda müfred (tekil) ismin sonu üstün yapılarak (يْنِ-) eklenir.

اَلرَّجُلُ *adam* اَلرَّجُلَيْنِ *iki adam* اَلْبِنْتُ *kız* اَلْبِنْتَيْنِ *İki kız*

شَاهَدْتُ الرَّجُلَيْنِ *İki adamı gördüm* (Mef'ul (mansub hali))

ذَهَبْتُ مَعَ الْبِنْتَيْنِ *İki kızla gittim* (Mecrur hali)

İSİMLERİN CEMİ (ÇOĞUL) HALİ

İsimlerin cemi (çoğul) hali üç türlüdür:

1) Cemi Müzekker Sâlim (müzekker için)
2) Cemi Müennes Sâlim (müennes için)
3) Cemi Mükesser (düzensiz çoğullar için)

1) CEMİ MÜZEKKER SÂLİM

a) **Merfu (Ötreli) Hali :** Müzekker bir ismin fâil ya da mübtedâ haber gibi merfû (ötre) olması gereken durumlarda müfred (tekil) ismin sonuna (ـُونَ) takısı eklenir. Kelimenin başında harf-i tarif olursa o kelime marife, olmazsa nekredir.

اَلْمُعَلِّمُ *Öğretmen* اَلْمُعَلِّمُونَ *öğretmenler (ma'rife)*

حَضَرَ الْمُؤْمِنُونَ إِلَى الْمَسْجِدِ *Müminler mescide geldi.* (Fâil (merfu hali))

b) **Mansub (Üstünlü) ve Mecrur (Esreli) Hali:** Müzekker bir ismin mecrûr (esreli) veya mansûb (üstün) okunması gereken durumlarda müfred (tekil) ismin sonu esre yapılarak (ِينَ) takısı eklenir. Yani mansûb ve mecrûr halleri aynıdır:

اَلْمُؤْمِنِينَ *Müminler* اَلْمُعَلِّمِينَ *öğretmenler (marife)*

شَاهَدْتُ الْمُؤْمِنِينَ *Müminleri gördüm.* (Mef'ul (mansub hali))

ذَهَبْتُ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ *Müminlerle gittim.* (Mecrur hali)

2) CEMİ MÜENNES SÂLİM

a) **Merfu (Ötreli) Hali :** Müennes bir ismin çoğul ve merfû olması gereken durumda müfred ismin sonuna آتُ getirilerek çoğul yapılır. Eğer ismin sonunda tâ-i te'nis (müennes tâ'sı) varsa kalkar. Nekra halinde iken diğerlerinin aksine (ötre üstün ya da esre) tenvin alırlar.

اَلْمُعَلِّمَةُ *bayan öğretmen* مُعَلِّمَاتٌ *öğretmenler*

قَرَأَتِ الْمُسْلِمَاتُ الْكِتَابَ *Bayan Müslümanlar kitap okudu.* (Fâil)

b) **Mansub (Üstünlü) ve Mecrur (Esreli) Hali:** Müennes bir ismin çoğulunun mansûb (üstünlü) ya da mecrûr (esreli) olması gereken durumda müfred ismin sonuna آتِ getirilerek çoğul yapılır. Yani mansûb ve mecrûr halleri aynıdır.

اَلْمُعَلِّمَةُ den→ اَلْمُعَلِّمَاتِ اَلْمُؤْمِنَةُ den→ اَلْمُؤْمِنَاتِ

شَاهَدْتُ الْمُسْلِمَاتِ *Bayan Müslümanları gördüm* (mef'ul ; mansub hali).

طَلَبْتُ الْكِتَابَ مِنَ الْمُسْلِمَاتِ *Bayan Müslümanlardan kitabı istedim* (mecrur hali).

3) CEMİ MÜKESSER (Kırık, Düzensiz Çoğul)

Belli bir kaideye uymayacak şekilde kök harfleri değişen, hangi ismin sâlim (düzenli) hangi ismin mükesser (kırık ve düzensiz) olduğunu kendimizin tesbit edemediği çoğullardır. Diğer isimler gibi merfu durumunda ötre, mansub durumunda üstün, mecrur durumunda esre alırlar.

Müfret		Cem	
كِتَابٌ	*kitap*	كُتُبٌ	*kitaplar*
رَجُلٌ	*adam*	رِجَالٌ	*Adamlar*

MÂZİ FİİLİN MEÇHÛLU

Fâili belli olan fiile Arapça'da ma'lûm fiil (aktif, etken fiil) denir.

ضَرَبَ بَكْرٌ الْحِصَانَ. *Bekir ata vurdu.*

İşi yapan fâil (Bekir) bu cümlede bellidir. Fiili ma'lûmdur.

Fâili belli olmayan (pasif, edilgen) fiile ise meçhûl fiil denir.

ضُرِبَ الْحِصَانُ. *Ata vuruldu.*

Fâil belli olmadığından bu cümledeki fiil meçhûldür. Meçhûl fiil cümlesinde, fâil olmadığı için cümlenin mef'ûlü, fâil yerine geçer. Arapça'da buna nâib-i fâil denir ve son harfi fâil gibi ötre okunur. Mâzî ma'lûm fiili meçhûl yapmak için üç harfli fiilin baş harfi ötre, ikinci harfi esre okunur:

ضَرَبَ *vurdu* → ضُرِبَ *Vuruldu* كَتَبَ *yazdı* → كُتِبَ *Yazıldı*

Çekim Tablosu

	Cem	Müsennâ	Müfred	
Müzekker	ضُرِبُوا	ضُرِبَا	ضُرِبَ	Gâib
	Onlar dövüldü	*İkisi dövüldü*	*O dövüldü*	
Müennes	ضُرِبْنَ	ضُرِبَتَا	ضُرِبَتْ	Gâibe
Müzekker	ضُرِبْتُمْ	ضُرِبْتُمَا	ضُرِبْتَ	Muhâtab
	Sizler dövüldünüz	*İkiniz dövüldünüz*	*Sen dövüldün*	
Müennes	ضُرِبْتُنَّ	ضُرِبْتُمَا	ضُرِبْتِ	Muhâtaba
Müz + Müe	ضُرِبْنَا	ضُرِبْنَا	ضُرِبْتُ	Mütekellim
	Bizler dövüldük	*İkimiz dövüldük*	*(Ben) dövüldüm*	

İŞARET İSİMLERİ

İşaret isimleri Türkçe'mizde (bu, şu, o) dur. Arapça'da ise:

Cem	Müsennâ	Müfred	
هٰؤُلَاءِ	هٰذَانِ – هٰذَيْنِ	هٰذَا	Müzekker
Bunlar	*Bu ikisi*	*Bu*	
هٰؤُلَاءِ	هَاتَانِ –هَاتَيْنِ	هٰذِهِ	Müennes
أُولٰئِكَ	ذَانِكَ – ذَيْنِكَ	ذٰلِكَ	Müzekker
Şunlar, Onlar	*Şu ikisi, O ikisi*	*Şu, O*	
أُولٰئِكَ	تَانِكَ – تَيْنِكَ	تِلْكَ	Müennes

هٰذَا الرَّجُلُ bu adam هٰذِهِ الْبِنْتُ bu kız

هٰؤُلَاءِ الرِّجَالُ bu adamlar أُولٰئِكَ الرِّجَالُ şu adamlar, o adamlar

FİİL-İ MUZÂRİ

Şimdiki ve geniş zamandaki bir olayı bildiren fiillere Fiil-i muzâri denir. Fiilin sonuna ...er, ...ar, ...yor manası verir. Çekim Tablosu:

Çekim Tablosu

	Cemi	Müsennâ	Müfred	
Müzekker	يَكْتُبُونَ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبُ	Gâib
	(Onlar) yazıyorlar	*(O ikisi) yazıyor*	*(O) yazıyor/yazar*	
Müennes	يَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Gâibe
Müzekker	تَكْتُبُونَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Muhâtab
	(Sizler) yazıyorsunuz	*(İkiniz) yazıyorsunuz*	*(Sen) yazıyorsun*	
Müennes	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبِينَ	Muhâtaba
Müz + Müe	نَكْتُبُ	نَكْتُبُ	أَكْتُبُ	Mütekellim
	(Bizler) yazıyoruz	*(İkimiz)yazıyoruz*	*(Ben) yazıyorum*	

Altı bab: Sülasi mücerret dediğimiz üçlü fiillerde mâzî ile muzâri fiil aşağıdaki altı şekilden biriyle meydana gelir:

1. Birinci bab ـَ ـُ نَصَرَ يَنْصُرُ *yardım etti*

خَرَجَ يَخْرُجُ *çıktı* أَخَذَ يَأْخُذُ *aldı* قَتَلَ يَقْتُلُ *Öldürdü*

2. İkinci bab ـَ ـَ ضَرَبَ يَضْرِبُ *vurdu, dövdü*

رَجَعَ يَرْجِعُ *döndü* ظَلَمَ يَظْلِمُ *zulmetti* جَلَسَ يَجْلِسُ *Oturdu*

3. Üçüncü bab ـَ ـَ فَتَحَ يَفْتَحُ *açtı*

سَأَلَ يَسْأَلُ *sordu* صَنَعَ يَصْنَعُ *yaptı, işledi* ذَهَبَ يَذْهَبُ *Gitti*

4. Dördüncü bab ـَ ـِ عَلِمَ يَعْلَمُ bildi

وَجِلَ يَجَلُ *korktu* شَهِدَ يَشْهَدُ *şahit oldu*

5. Beşinci bab ـُ ـُ حَسُنَ يَحْسُنُ güzel oldu

كَبُرَ يَكْبُرُ *büyüdü* قَبُحَ يَقْبُحُ *çirkin oldu*

6. Altıncı bab ـَ ـِ حَسِبَ يَحْسِبُ *saydı, zannetti*

وَرِثَ يَرِثُ *varis oldu*

FİİL-İ MUZÂRİNİN OLUMSUZU

NEFY-İ HAL (ŞİMDİKİ ZAMANIN OLUMSUZU مَا):

يَكْتُبُ *yazıyor* مَا يَكْتُبُ *yazmıyor*

NEFY-İ İSTİKBAL (GENİŞ ve GELECEK ZAMANIN OLUMSUZU لَا):

يَشْرَبُ *İçer* لَا يَشْرَبُ *içmez, içmiyor, içmeyecek*

يَكْتُبُ *Yazar* لَا يَكْتُبُ *yazmaz,yazmıyor, yazmayacak*

GELECEK ZAMAN (سَوْفَ , س)

Gelecek zaman için muzâri fiilin başına (سَ) ve (سَـــوْفَ) takısı getirilir. (سَ) takısı daha yakın bir gelecek için, (سَـــوْفَ) takısı ise daha uzak bir gelecekte yapılacak işler için kullanılır. İki takı da .....ecek, ...acak diye tercüme edilirler. Fiilin sonunda herhangi bir değişiklik olmaz. Örnek:

سَأَذْهَبُ *gideceğim* سَتَدْخُلِينَ *gireceksin*

سَتَشْرَبُ *içeceksin* سَتَأْكُلِينَ *yiyeceksin*

TE'KİD-İ NEFY-İ İSTİKBAL (لَنْ)

(GELECEK ZAMANIN KESİNLİKLE OLUMSUZU)

Muzâri fiilin başına لَنْ takısı getirilirse hem fiilin sonunu nasbeder (fetha yapar) hem de kesin olumsuz yaparak işin gelecekte kesinlikle meydana gelmeyeceğini belirtir.

يَكْتُبُ *yazar* لاَ يَكْتُبُ *yazmayacak, yazmıyor* لَنْ يَكْتُبَ *hiç, asla yazmayacak*

Yapılışı: Müfred müzekker, müfred müennes ve mütekellimlerde son harf üstün okunur. Diğer fiillerdeki (ن) lar gâibe cemi müennes ve muhâtaba cemi müennes nunları hariç düşer:

Çekim Tablosu

Cemi	Tesniye	Müfred	
لَنْ يَكْتُبُوا	لَنْ يَكْتُبَا	لَنْ يَكْتُبَ	Gâib
(Onlar) asla yazmayacaklar	*(O ikisi) asla yazmayacak*	*(O) asla yazmayacak*	
لَنْ يَكْتُبْنَ	لَنْ تَكْتُبَا	لَنْ تَكْتُبَ	Gâibe
لَنْ تَكْتُبُوا	لَنْ تَكْتُبَا	لَنْ تَكْتُبَ	Muhatap
(Sizler) asla yazmayacaksınız	*(İkiniz) asla yazmayacaksınız*	*(Sen) asla yazmayacaksın*	
لَنْ تَكْتُبْنَ	لَنْ تَكْتُبَا	لَنْ تَكْتُبِى	Muhâtaba
لَنْ نَكْتُبَ	لَنْ نَكْتُبَ	لَنْ أَكْتُبَ	Mütekellim
(Bizler) asla yazmayacağız	*(İkimiz) asla yazmayacağız*	*(Ben) asla yazmayacağım*	

FİİL-İ MUZÂRİNİN MEÇHÛLU

Fiil-i muzârinin meçhûl yapılması için muzâri harf ötre, fiilin sondan bir önceki harfi üstün okunur. Örnek:

يَكْتُبُ *yazar* يُكْتَبُ *yazılır* يَفْتَحُ *açar* يُفْتَحُ *açılır*

Muzâri meçhûl fiil cümlesinde de, mâzî meçhûlde olduğu gibi fâil yerine cümlenin mef'ûlü, nâibu fâil olur:

يَكْتُبُ التِّلْمِيذُ الدَّرْسَ. *Öğrenci dersi yazıyor*

يُكْتَبُ الدَّرْسُ *Ders yazılıyor*

Naibi fâil (son harekesi ötre)

FİİL-İ MUZÂRİNİN CEZİM YAPILMASIYLA ELDE EDİLEN ZAMANLAR

I) CAHD-I MUTLAK (لَمْ) (MAZİ FİİLİN KESİN OLUMSUZ HALİ)

Muzâri fiilin başına (لَـــمْ) takısı getirilip, fiilin son harfinin cezim yapılmasıyla gerçekleşir. Fiilin manasını mâzîde (geçmişte) olumsuz yapar. Diğerlerinde olduğu gibi muzari fiilin sonu başa gelen bir harf veya edatla değiştiği zaman cemi müenneslerinki hariç nun (ن)'larda düşer :

Çekim Tablosu

Cemi	Müsennâ	Müfred	
لَمْ يَكْتُبُوا	لَمْ يَكْتُبَا	لَمْ يَكْتُبْ	Gâib
Onlar yazmadı	*O ikisi yazmadı*	*O yazmadı*	
لَمْ يَكْتُبْنَ	لَمْ تَكْتُبَا	لَمْ تَكْتُبْ	Gâibe
لَمْ تَكْتُبُوا	لَمْ تَكْتُبَا	لَمْ تَكْتُبْ	Muhatap
Sizler yazmadınız	*İkiniz yazmadınız*	*Sen yazmadın*	
لَمْ تَكْتُبْنَ	لَمْ تَكْتُبَا	لَمْ تَكْتُبِي	Muhâtaba
لَمْ نَكْتُبْ	لَمْ نَكْتُبْ	لَمْ أَكْتُبْ	Mütekellim
Biz yazmadık	*İkimiz yazmadık*	*Ben yazmadım*	

II) CAHD-I MÜSTAĞRAK (لَمَّا) (BOZULABİLİR OLUMSUZLUK)

Muzâri fiilin başına (لَمَّا) getirilince; muzâri fiili cezmeder, mâzîye götürür, geçmiş zamandan şu ana kadar olumsuz yapar. Ancak bu olumsuzluk konuşma anından itibaren bozulabilir. Türkçe'ye "hiç ya da henüz ...medi, ..madı" şeklinde çevrilir. Çekim tablosu aynen cahd-ı mutlak gibidir.

لَمْ يَكْتُبْ *yazmadı* لَمَّا يَكْتُبْ *(şimdiye kadar) hiç yazmadı.*

Cahd-ı müstağrak'ın meçhûlu de cahd-ı mutlak gibi yapılır:

لَمْ يُكْتَبْ *yazılmadı* لَمَّا يُكْتَبْ *henüz yazılmadı*

III) EMR-İ GAİB (لِ) (GAİB FİİLİN EMİR YAPILMASI)

Muzâri fiilin başına (لِ) takısı getirilip son harfi cezm yapılır. Cemi müennes (ن)'u hariç diğer (ن)'lar düşer.

Cem	Müsennâ	Müfred	
لِيَكْتُبُوا	لِيَكْتُبَا	لِيَكْتُبْ	Gâib
لِيَكْتُبْنَ	لِتَكْتُبَا	لِتَكْتُبْ	Gâibe
(Onlar) yazsınlar	*(O ikisi) yazsın*	*O yazsın*	

IV) EMR-İ HAZIR (MUHATAP FİİLİN EMİR YAPILMASI)

Muzâri fiilin muhatap sîgasının başındaki muzâri harfi kaldırılır. Muzaraat harfi atıldıktan sonra kalan ilk harf cezimli değilse başa birşey getirilmez. Ama kalan ilk harf cezimli ise okuyabilmek için başına bir hemze getirilir. Bu hemze fiilin orta harfinin harekesine göre harekelenir. Üç harfli fiilin orta harfi ötreli ise emir fiilinin başına ötreli hemze (أُ), üç harfli fiilin orta harfinin harekesi üstün ya da esre ise emir fiilinin başına esreli hemze (إِ) eklenir. Fetha ile harekeleme yoktur. Sonu da cezim yapılır:

Cemi	**Müsennâ**	**Müfred**	
اُكْتُبُوا	اُكْتُبَا	اُكْتُبْ	Muhâtab
اُكْتُبْنَ	اُكْتُبَا	اُكْتُبِي	Muhâtaba
(Sizler) Yazın	*(İkiniz) Yazın*	*(Sen) Yaz*	

Cemi	Müsennâ	Müfred	
اِضْرِبُوا	اِضْرِبَا	اِضْرِبْ	Muhâtab
اِضْرِبْنَ	اِضْرِبَا	اِضْرِبِي	Muhâtaba
(Sizler) vurun	*(İkiniz) vurun*	*(Sen) vur*	

Emr-i hâzırların meçhûlü: Muzârinin başına (لِ) harfinin takılıp sonunun meczûm yapılması ile olur. Diğerlerinden farklı olarak mütekellimin de meçhûlu yapılır:

Cemi	Müsennâ	Müfred	
لِيُكْتَبُوا	لِيُكْتَبَا	لِيُكْتَبْ	Gaib
لِيُكْتَبْنَ	لِتُكْتَبَا	لِتُكْتَبْ	Gaibe
(onlar) yazılsın	*(o ikisi) yazılsın*	*(o) yazılsın*	
لِتُكْتَبُوا	لِتُكْتَبَا	لِتُكْتَبْ	Muhatap
لِتُكْتَبْنَ	لِتُكْتَبَا	لِتُكْتَبِي	Muhâtaba
(Sizler) yazılınız	*(İkiniz) yazılın*	*(Sen) yazıl*	
لِنُكْتَبْ	لِنُكْتَبْ	لِأُكْتَبْ	Mütekellim
(Biz)yazılalım	*(ikimiz) yazılalım*	*(Ben)yazılayım*	

لِتُكْتَبِ الْوَظِيفَةُ فِي وَقْتِهَا. *Ödev vaktinde yazılsın.*

اِفْتَحْ كِتَابَكَ وَاقْرَأْهُ. *Kitabını aç ve onu oku.*

اِجْلِسْ مَكَانَكَ. *Yerine otur.*

V) NEHY-İ GÂİB (لَا) (GÂİB EMRİN OLUMSUZU)

لَا يَكْتُبُوا	لَا يَكْتُبَا	لَا يَكْتُبْ	Gâib
لَا يَكْتُبْنَ	لَا تَكْتُبَا	لَا تَكْتُبْ	Gâibe
(Onlar) yazmasın	*(O ikisi) yazmasın*	*(O) yazmasın*	

لَا يَذْهَبْ بَعْدَ شَهْرٍ. *Bir ay sonra gitmesin.*

Meçhûlü:

لَا يُكْتَبْ *Yazılmasın* لَا يُكْتَبْنَ *yazılmasınlar (müe.)*

VI) NEHY-İ HÂZIR (لَا) (MUHÂTAB EMRİN OLUMSUZU)

Yapılışı: Muzârinin muhâtablarının başına (لَا) getirilip sonunun cezim yapılmasıyla olur. Muhâtaba cemi müennes nûnu hariç diğerlerindeki (ن)'lar düşer.

لَا تَكْتُبُوا	لَا تَكْتُبَا	لَا تَكْتُبْ	Muhâtab
لَا تَكْتُبْنَ	لَا تَكْتُبَا	لَا تَكْتُبِي	Muhâtaba
(Sizler) yazmayın	*(İkiniz) yazmayın*	*(Sen) yazma*	

Meçhûlünde bir değişiklik yoktur:

لَا تُكْتَبُوا *Yazılmayın* لَا تُكْتَبْ *yazılma*

لاَ تَخْرُجْ مِنَ الْبَيْتِ فِي الْبَرْدِ. *Soğukta evden çıkma.*

لاَ تَذْهَبْ قَبْلَ يَوْمَيْنِ. *İki günden önce (iki güne kadar) gitme.*

TE'KÎD LÂMI VE TE'KÎD NÛNU

Menfî olmayan muzârilerin başına manayı kuvvetlendirmek ve pekiştirmek için getirilen fethalı (لَ) harfine te'kit lâmı denir.

لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا.. إِنَّا

Şüphesiz biz peygamberlerimize muhakkak yardım ederiz (Mü'min, 51).

Tekidi artırmak için sonuna bir de fethalı şeddeli nûn (نَّ) (te'kid nûnu) getirilir. Böylece duygu yönünden şiddetli/belağatı yüksek olan ifadelerde kullanılır:

لَنَكْتُبَنَّ *elbette (muhakkak, mutlaka) yazacağız.*

ŞART CÜMLESİ

Cümledeki tüm muzâri fiilleri cezmeden edatlar vardır. Bu edatların hepsi de şart edatıdır. Hepsinin tercümesinde ..se, ..sa ifadesiyle mana verilir. Arapça'da şart ifade etmek üzere en çok kullanılan edat إِنْ (..se, ..sa, ..ise) edatıdır.

إِنْ كَتَبَ	*yazdıysa, yazarsa*	إِنْ يَكْتُبْ	*yazarsa, yazıyorsa*
إِنْ كَتَبُوا	*yazdılarsa, yazarlarsa*	إِنْ يَكْتُبُوا	*yazarlarsa, yazıyorlarsa*

(إِنْ) harfi mâzî fiilin başına geldiğinde de aynen muzâri manası verir. Ancak mazi fiilin sonunda hiçbir zaman cezim ya da başka bir değişiklik yapılamaz. (إِنْ) harfinin başında bulunduğu muzâri fiillerin hepsinin son harfleri cezimli olur. Ancak muzari fiilin sonunda hareke değişikliği yapılıyorsa, tesniye ve cemideki nunların düşüp cemi müennes nunların kaldığı unutulmamalıdır. Başına (إِنْ) edatı gelen muzâri fiile, gelecek zamanı ifade eden (سَ) ve (سَوْفَ) takıları getirilmez. Çünkü (إِنْ) şart edatı mana bakımından gelecek zamanı da bildirir.

إِنْ تَعْمَلْ تَنْجَحْ. *Çalışırsan başarırsın.*

إِنْ تَكْذِبْ تَأْثَمْ *Yalan söylersen günaha girersin.*

İKİ FİİL-İ MUZÂRİYİ CEZMEDEN ŞART EDATLARI

Bilindiği gibi cezm fiili mâzîye değil, yalnız fiil-i muzâriye mahsustur. Aşağıdaki edatlar iki muzâri fiil almış cümlenin başına gelirlerse iki muzâri fiilin de son harekelerini cezm yaparlar ve şart bildirirler. Şart edatının yeraldığı cümleden sonra aynı cümlenin içinde bir de cevap cümlesi bulunur. Bu edatların bulunduğu birinci bölüme **fi'lü'ş-şart**, ikinci bölüme de **cevabu'ş-şart** denir. Bu edatlar şunlardır:

إِنْ	*...se, ...sa*	مَنْ	*kim ...se, ..sa*
مَا	*ne ...se, ...sa*	مَهْمَا	*her ne...se, ..sa*
أَيُّ	*hangisini, neyi, kimi ..se, ...sa*	أَيًّمَا	*kimi, hangisini ...se, ...sa*
أَيْنَ–أَيْنَمَا	*her nerede, nereye ...se*	حَيْثُمَا	*her nereye ..se*
أَنَّي	*her nereye, her nasıl ...se*	إِذْمَا — إِذَامَا	*her ne zaman ...se*
مَتَى	*her ne zaman ...sa*	كَيْفَمَا	*her nasıl ...se*

* Her zaman şart ifade etmek için mutlaka muzâri fiil kullanılmayabilir. Mahallen meczûm olarak mâzî fiil de şart cümlesi olarak gelebilir. Ancak mâzî fiil mebni olduğu için şart manası dışında fiilin sonunda herhangi bir değişiklik olmaz. Tercümede şart ve cevap cümlesi mâzî olsa da gene muzâri gibi tercüme yapılır:

إِنْ كَتَبْتَ إِلَيَّ كَتَبْتُ إِلَيْكَ.

Bana yazarsan sana yazarım.

إِذْمَا تَتَكَلَّمْ فَلاَ تَكْذِبْ.

Konuşursan yalan söyleme (Emir cümlesinin cevabının başında فَ gelir)

FİİLİ MUZARİYİ NASBEDEN (Son harfini Fetha Yapan) EDATLAR

Aşağıdaki edatlardan birisi fiil-i muzârinin başına gelirse muzâri fiilin sonunu nasbeder (fetha yapar). Cemi müennes nunları hariç (ن) nunlarını düşürür. Bu edatlar şunlardır:

أَنْ – لَنْ – كَيْ – إِذَنْ – حَتَّى – لِ – اَلْفَاءُ السَّبَبِيَّةُ

1) (أَنْ) mek, mak: Muzâri fiili nasbederek masdara çevirir. Mâzî fiilin de önüne gelir, ancak mebni olduğu için sonuna tesir edemez. En çok kullanılan nasb edatıdır.

أُرِيدُ أَنْ أَكْتُبَ دَرْسِي. *Dersimi yazmak istiyorum.*

2) (لَنْ) asla ...meyecek, mayacak (te'kîd-i nefy-i istikbal): Daha önce de gördüğümüz gibi muzâri fiilin manasını olumsuz istikbale çevirir:

لَنْ أَذْهَبَ مَعَكَ إِلَى الْبَيْتِ. *Seninle asla eve gitmeyeceğim.*

3) (كَيْ) ...mek için, ..mak için: Sebep bildirir. Daha çok aynı manada (لِكَيْ) olarak kullanılır ve sadece muzâri fiilin önüne gelir.

أَقْرَأُ دَرْسِي كَيْ أَحْفَظَ. *Dersimi ezberlemek için okuyorum.*

4) (لِ) ...mek için, ..mak için, ..sın diye: (Lâmu't-ta'lîl); (كَيْ) gibi sebep bildirir.

شَرَحْتُ الدَّرْسَ لِأَنْ يَفْهَمَ. = شَرَحْتُ الدَّرْسَ لِيَفْهَمَ.

Anlaması için dersi açıkladım.

5) (إِذَنْ = إِذًا) öyleyse, o zaman, o halde: Daha çok istikbal ifade eden cümlelere bazan de şart edatlarına cevap olarak gelir.

أَنَا أَقْرَأُ كَثِيرًا. إِذَنْ تَنْجَحَ.

Ben çok okuyorum. Öyleyse başarırsın.

6) (حَتَّى)....incaya kadar, ...inceye kadar, ..e, ..a kadar, ta ki, nihâyet, ...diye, ..mek için, ...mak için

أَكَلَ الْأَطْفَالُ حَتَّى شَبِعُوا. *Çocuklar doyuncaya kadar yedi.*

7) اَلْفَاءُ السَّبَبِيَّةُ : Fâ-i Sebebiyye: Atıf harfidir. Bu harfle, cümlenin ilk kısmı sonraki kısmın oluşmasına sebep olur. Birincisi gerçekleşirse ikinci kısım da gerçekleşir. Fâ-i sebebiyye'nin muzâri fiili gizli (أَنْ)'le nasbetmesi için kendinden önce ya nefî (olumsuz) veya taleb (emir, nehiy, soru, temenni) gelmelidir:

لاَ أَعْرِفُ بَيْتَهُ فَأَزُورَهُ. *Evini bilmiyorum ki ziyaret edeyim.*

İSİM TAMLAMASI (Muzâf-Muzâfun İleyh)

İki veya daha fazla ismin birleşerek tek bir şey ifade etmesidir.

Mesela -evin kapısı- dediğimizde asıl olan kapıdır. Bu isimlerden baştakine muzâf, sonu daima mecrur (esreli) olan ikincisine muzâfun ileyh, meydana gelen terkibe de izâfet terkibi denir. Tamlama Arapçaya çevrilirken tersinden başlanır.

قَلَمُ الْوَلَدِ	*çocuğun kalemi*		بَابُ الْبَيْتِ	*evin kapısı*	
Muzâf	Muzâfun ileyh		Muzâf	Muzâfun ileyh	

*Muzâf örneklerde görüldüğü gibi harfi tarif (ال) ya da tenvin almaz. Muzâfun ileyh harfi tarif alır, bazen muzâfun ileyh nekre (tenvinli) gelebilir ve bu durumda esre tenvin alabilir. Ancak muzâfun ileyh zamir alırsa harfi tarif de tenvin de almaz. Sadece zamirden önceki harf esrelenir.

*Asıl gramerde işlem gören muzâf olup hareke muzâfta belirtilir, cümledeki yerine göre fâil olduğunda merfû (ötreli) ya da mef'ûl olduğunda mansûb (fethalı), harfi cerden sonra geldiğinde mecrûr (esreli) olur. Muzâfun ileyh'in ise sonu hep mecrûrdur (esredir).

غَابَ دَفْتَرُ الْمُعَلِّمِ. *Öğretmenin defteri kayboldu.*

أَخَذُوا قَلَمَ بِنْتٍ. *Kızın kalemini aldılar.*

فَتَحْنَا نَافِذَةَ مَدْرَسَتِنَا. *Okulumuzun penceresini açtık.*

* Muzâf eğer tesniye veya cemi müzekker sâlim ise sonundaki nun harfi düşer:

ذَهَبَ مُعَلِّماَ الْمَدْرَسَةِ. *Okulun iki öğretmeni gitti.*

ذَهَبَ مُعَلِّمُو الْمَدْرَسَةِ. *Okulun öğretmenleri gitti.*

ذَهَبَتْ مُعَلِّمَاتُ الْمَدْرَسَةِ. *Okulun öğretmenleri gitti (müe.) .*

قَرَأْتُ كِتَابَيِ الْمُعَلِّمِ. *Öğretmenin iki kitabını okudum.*

*İzafet ikiden fazla isimden de oluşabilir. Zincirleme isim tamlaması dediğimiz bu terkipte harf-i tarifi veya tenvini en sondaki isim alır. Aradakiler bir sonrakine muzâf olarak esre alsa da harf-i tarif almaz:

بَابُ حَدِيقَةِ الْبَيْتِ *evin bahçesinin kapısı*

SIFAT TAMLAMASI

Birşeyin nasıl olduğunu gösteren kelime sıfattır. Küçük, büyük, güzel gibi. Arapça'da bir ismi ya da varlığı sıfatlamak için önce o sıfatlanacak isim ya da varlık yazılır. Sonra yanına sıfat konur. Sıfatlanan yani vasfedilen, anlatılan kelimeye mevsûf denir.

قَلَمٌ كَبِيرٌ *büyük kalem* — sıfat mevsûf

اَلْوَلَدُ الْكَبِيرُ *büyük çocuk* — sıfat mevsûf

*Sıfat mevsufuna her konuda (marifelik-nekralık, müzekkerlik-müenneslik, tekillik-çoğulluk ve hareke bakımından) uyar.

ذَهَبَتِ الْبِنْتُ الْجَمِيلَةُ اِلَى الْبَيْتِ. *Güzel kız eve gitti.*

هَلْ شَاهَدْتَ الرَّجُلَ الطَّوِيلَ. *Uzun adamı gördün mü?*

كَتَبْتُ اِسْمَهُ عَلَى وَرَقَةٍ صَغِيرَةٍ. *Onun ismini küçük bir kağıda yazdım.*

ZİNCİRLEME TAMLAMALAR

Tamlamalar iki kelimeden oluştuğu gibi ikiden fazla kelimeden de oluşabilir. Ayrıca cümlenin bir kısmı sıfat tamlaması olup muzâfa bağlanabilir. Bu cümlelerde muzâfın da marife olduğu hatırlanmalıdır.

بَيْتُ الرَّئِيسِ الْكَبِيرُ. *başkanın büyük evi*

بَيْتُ الرَّئِيسِ الْكَبِيرِ. *büyük başkanın evi*

بَيْتُ رَئِيسٍ كَبِيرٍ. *büyük bir başkanın evi*

SIFAT CÜMLESİ: Sıfatlar müfred (tek) bir kelime olarak geldiği gibi isim cümlesi, fiil cümlesi ve şibh-i cümleden de oluşabilir. Nekre isimlerden sonra gelen cümleler ve şibh-i cümleler o kelimenin sıfatı olurlar ve bu yan cümlecikler yani isim ve fiil cümlesi olarak gelen sıfatlar tercüme edilirken ..en, ..an, ..dığı ile temel cümleye bağlanırlar. Şibh-i cümlelerden oluşan sıfatlar ise temel cümledeki mevsuflarına ..bulunan, ...olan diye bağlanır.

جَاءَ رَجُلٌ رَأَيْتُهُ. *Gördüğüm adam geldi.*

رَأَيْتُ رَجُلاً جَاءَ. *Gelen bir adam gördüm.*

GAYR-İ MUNSARİF

Gayr-i munsarif; nekre olarak geldiği zaman esre ve tenvin almayan isimdir. Esre almaları gereken yerde üstün hareke alırlar. Ancak:
a) Muzâf olduklarında,
b) Harfi tarif aldıklarında normal isimler gibi esre alabilirler.
Bilindiği gibi başına harf-i tarif almayan kelime nekre kabul edilir.

تَعَلَّمْنَا فِي مَدَارِسَ. *Okullarda öğrendik*
(Nekre olduğu için esre ve tenvin almamış).

تَعَلَّمْنَا فِي هَذِهِ الْمَدَارِسِ. *Bu okullarda öğrendik* (Harf-i tarifle marife olduğu için esre almış) .

تَعَلَّمْنَا فِي مَدَارِسِ إِزْمِيرَ. *İzmir'in okullarında öğrendik* (özel isimler marife olduğu için muzâfun ileyh marifeyse muzâf da marife olduğundan, yani kısaca marife olduğu için esre almış) .

Gayr-i munsarif olan bu isimler ya özel isimdir, ya sıfattır, ya da normal isimdir:

I) ÖZEL İSİM (ALEM) OLANLAR

1-Yabancı dilden arabçaya giren özel isimler:

آدَمُ إِسْرَائِيلُ هَارُونُ إِبْرَاهِيمُ اَنْقَرَةُ

2-Müennes Özel isimler: عَائِشَةُ , زَيْنَبُ

3-Sonunda (آنِ) bulunan özel isimler: رَمَضَانُ , عُثْمَانُ

4- Fiil vezninde olan özel isimler: أَحْمَدُ (muzari), يَحْيَى

5- فُعَلُ veznindeki özel isimler: عُمَرُ , زُفَرُ

6- Mezcî terkib denen kaynaşmış iki kelime: حَضْرَمَوْتُ

II) SIFAT OLANLAR

1- (أَفْعَلُ) veznindeki sıfatı müşebbehe ve ism-i tafdiller: أَحْمَرُ , أَكْبَرُ

2- (فَعْلَانُ) vezninde olanlar: سَكْرَانُ (sarhoş)

3- Birden 10'a kadar olan üleştirme sayıları: رُبَاعُ — مَرْبَعُ (dörder)

III) İSİM OLANLAR

1- Sonunda elif-i memdûde (اء) olan isimler.

2- Sonunda elif-i maksûre (ى) bulunan isimler:

3- Müntehe'l-cumû vezninden olan isimler. Yani, kelimenin ikinci harfinden sonra elif, eliften sonra iki veya üç harf bulunan cemi isimler. En meşhur kalıbları şunlardır:

فَعَاعِلُ فَعَائِلُ فَوَاعِلُ فَعَاعِيلُ مَفَاعِلُ مَفَاعِيلُ

Bu sigalarda kullanılan en meşhur isimler de şunlardır:

مَدَارِسُ	مَسَاجِدُ	مَصَابِيحُ	مَفَاتِيحُ	مَعَابِدُ	مَسَاكِينُ
okullar	*mescidler*	*lambalar*	*anahtarlar*	*tapınaklar*	*miskinler*

Cümlenin Zarf ya da Harf-i Cerle Başlaması:

Cümle şibh-i cümle dediğimiz zarfla ya da harf-i cerle başlarsa o cümlenin tercümesine (ب harfi ceri gibi bazıları hariç) genellikle "..var" manası verilir. Soru kelimelerinin bu tip işlevleri engelleme durumu söz konusu değildir. Esasen harf-i cer ya da zarf başa geldiği takdirde mübtedâ olmaz. Bu iki cümle parçası cümle başında ancak haber durumunda gelirler. İsim olarak baştaki zarf ya da harf-i cer **haber mukaddemdir** (öne geçmiş haberdir). Var olan şey ise **mübtedâ muahhar** (sona getirilmiş) olup harekesi nekre ve merfûdur.

Onun iki çocuğu var: لَهَا وَلَدَانِ. Çantamda kitaplar var: فِي حَقِيبَتِي كُتُبٌ.

Fasıl Zamiri: Daha önce de bahsedildiği gibi genellikle mübtedâ marife olarak önce, haber de nekre olarak sonra gelir. Ancak bazen vurgulama için haber de marife olarak gelebilir. Bu durumda her ikisi de marife olunca sıfat tamlamasına benzeyen bir durum ortaya çıkar. İşte haberi mübtedâdan ayırmak, mübtedâdan sonraki kelimenin sıfat olmayıp haber olduğunu belirtmek için bir nevi tahsis ve te'kit olmak üzere, mübtedâ ile haberin arasına i'rabda mahalli olmayan bir zamir getirilir. Bu zamir ( ) zamirlerinden biri olabilir. Bu zamire ...هُوَ هُمَا هُمْ – هِيَ هُمَا هُنَّ– أَنْتَ أَنْتُمَا أَنْتُمْ fasıl (ayırma) zamiri denir.

إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.. *Şüphesiz ki Sen çok iyi işiten ve bilensin* (Bakara, 127).

خَالِدٌ هُوَ الشَّاعِرُ. *Hâlit şairdir.*

Şan Zamiri: Şan zamiri; anlatılmak istenen hususun büyüklüğüne dikkat çekmek için kullanılan müfred gâib veya müfred gâibe sigasından olan (هُوَ) ve (هِيَ) zamirleridir. Daima müfred olur, tesniye ve cemisi olmaz. Saygı ve büyüklük ifade etmeyen şeylerde kullanılmaz.

هُوَ الدِّينُ أَسَاسُ الْمَدَنِيَّةِ. *(O) Din medeniyetin temelidir.*

هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. *O Allah birdir.*

İSM-İ FÂİL

İsm-i fâil bir işi yapan kişiyi bildirir. Üç harfli fiillerin ism-i fâili mâzî fiilin birinci harfi ile orta harfi arasına bir elif (ا) eklenip fiili (فَاعِلٌ) kalıbına sokmakla yapılır. Örnek:

كَتَبَ *yazdı* كَاتِبٌ *yazan, yazıcı* فَتَحَ *açtı* فَاتِحٌ *açan, açıcı*

Çekim Tablosu:

	Cem-i Sâlim	Tesniye	Müfred		
Müzekker	كَاتِبُونَ - كَاتِبِينَ	كَاتِبَانِ - كَاتِبَيْنِ	كَاتِبٍ	كَاتِباً	كَاتِبٌ
Müennes	كَاتِبَاتٌ — كَاتِبَاتٍ	كَاتِبَتَانِ - كَاتِبَتَيْنِ	كَاتِبَةٍ	كَاتِبَةً	كَاتِبَةٌ

*İsmi fâil ma'lûm muzâri fiil gibi tercüme edilip fâil ve mef'ûlün bih alabilir ve bu kullanım oldukça yaygındır:

اَلْمُؤْمِنُ شَاكِرٌ رَبَّهُ. *Mü'min Rabbine şükreder.*

هَلْ أَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى الْمَدْرَسَةِ ؟ *Okula gidiyor musun?*

MÜBÂLAĞALI İSM-İ FÂİL

İşi yapan kimsede aşırılık ifade eden kelimelere mübâlağalı ism-i fâil denir. Bu kalıp bir işi sık sık yapan veya bir özelliği çokça gösteren bir kimseyi (veya birşeyi) ifade eder. En çok kullanılan kalıpları şunlardır:

1- Müzekkerlerinde فَعَّالٌ müennesinde فَعَّالَةٌ ölçüsünde yapılır.

وَهَبَ *verdi, bağışladı* وَهَّابٌ *çok verici, bağışlayıcı*

2- فَعُولٌ Müzekker ve müennes için ortak kullanılır:

صَبَرَ *sabretti* صَبُورٌ *çok sabırlı*

3- فَعِيلٌ (müennesi فَعِيلَةٌ) ölçüsüne göre;

رَحِمَ *merhamet etti, acıdı* رَحِيمٌ *çok acıyan, merhametli*

4- (فِعِّيلٌ) (müennesi فِعِّيلَةٌ)

صَدَقَ *doğru söyledi* صِدِّيقٌ *çok doğru sözlü*

Bu dört kalıbın dışında bunlar kadar çok kullanılmasa da şu kalıblar da mübâlağa sığası ifâde eder:

مِفْعَالٌ (فَضْلَ) مِفْضَالٌ *çok faziletli*

فُعَلَةٌ (هَمَزَ) هُمَزَةٌ *çok alay eden*

İSM-İ MEF'ÛL

Kendisine iş yapılanı bildiren, fiilden etkilenen isimdir. Türkçe'deki edilgen sıfat-fiil karşılığıdır. Nasıl ism-i fâil malum muzâri fiil gibi tercüme ediliyorsa, ism-i mef'ûl de mâzî meçhûl gibi tercüme edilir. Yapılışı şöyledir: Üç harfli fiilin başına م harfi eklenir ve üstünlü olarak kelimenin birinci harfine cezimlenir. Fiilin ikinci ve üçüncü harfi arasına ötreli (و) harfi ilave olur.

قَتَلَ *öldürdü* → مَقْتُولٌ *öldürülen, öldürülmüş*

ضَرَبَ *dövdü* → مَضْرُوبٌ *dövülen, dövülmüş*

ESMÂÜL-HAMSE

Arapça'da Esmâ'ü'l-Hamse denen ve tamlama kalıbında kullanıldığında alışılmamış bir şekil değişikliğine uğrayan 5 isim şunlardır:

(حَمٌ)(kayınpeder) - (أَبٌ)(baba) - (أَخٌ)(erkek kardeş) - (ذُو)(sahip) - (فُو)(ağız)

Bu isimler mütekellim yâ'sı (ي) dışındaki zamirle birleştikleri takdirde, bu isimlerden birinin fâil ya da mübtedâ veya nâib-i fâil olması durumunda son harfinin merfû (ötre) olması gerekirse zamirle birleşmeden önce sonunda vâv bulunur (أَبُوكَ أَخُوكَ) (*baban, kardeşin)* gibi. Mef'ûl gibi mansûb (fethalı) olması gerekirse zamirle birleşmeden önce sonunda elif bulunur (أَبَاكَ أَخَاكَ gibi). Harf-i cer'den sonra gelmeleri gibi esre olmaları gereken durumda ise sonunda yâ bulunur: (مِنْ أَبِيكَ - مِنْ أَخِيكَ) (*babandan, kardeşinden)* gibi.

حَضَرَ أَبُوكَ. *Baban geldi.*

اِغْسِلْ فَاكَ قَبْلَ الْأَكْلِ وَ بَعْدَهُ. *Yemekten önce ve sonra ağzını yıka.*

اَلْمُؤْمِنُ مِرْآةُ أَخِيهِ. *Mü'min (mü'min) kardeşinin aynasıdır.*

* (ذُو) (*sahip, sahip olan*) sadece tamlama yapısının ilk elemanı olan muzâf olarak görev yapar ve belirsiz (nekre) şekli de yoktur. Zamirlerle kullanılmaz.

إِنَّكَ ذُو عَقْلٍ. Gerçekten sen akıllısın (akıl sahibisin).

İNNE VE KARDEŞLERİ

(إِنَّ) ve görev bakımından ona benzeyen edatlar isim cümlesi dediğimiz mübtedâ ile haberin önüne gelir, mübtedânın harekesini üstüne çevirirler. Haberin harekesini değiştirmezler. Ancak artık mübtedânın adı; (إِنَّ)'nin ismi, haberin adı da (إِنَّ)'nin haberi olarak tanımlanır. Yani isimlerini mansûb (fetha), haberlerini merfû (damme) yaparlar:

اَللَّهُ غَفُورٌ. *Allah çok bağışlayandır.*

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ. *Şüphesiz ki Allah çok bağışlayandır.*

***İnne ve benzerlerinin haberleri** müfred, cümle ya da şibh-i cümle (zarf ya da câr-mecrûrlu cümlecik) olabilir.

إِنَّ خَالِداً أَبُوهُ غَنِيٌّ. *Gerçekten Hâlit'in babası zengindir* (inne'nin haberi bir isim cümlesi).

إِنَّ الْغَيْبَ عِنْدَ اللَّهِ. *Muhakkak ki gayb Allah'ın katındadır (yanındadır).* (inne'nin haberi şibhi cümle).

Bu edatlar isim cümlesinin başına gelip mübtedâ ve haberin adını ve irabını (harekesini) değiştirdikleri için değiştirenler manasında "en-Nevâsıh" (اَلنَّواسِخ) (tekili: nâsih) diye adlandırılırlar. Bu harfler ve işlevleri şunlardır:

إِنَّ أَنَّ كَأَنَّ لَكِنَّ لَيْتَ لَعَلَّ لاَ

(أَنَّ): Anlam bakımından (إِنَّ) gibi tahkik (pekiştirme) harfidir. ..ki, ..dığını, ...eceğini, ...olduğu gibi manalarına gelir. Masdar manasını da ifâde eder. (إِنَّ) başta, (أَنَّ) cümlenin ortasında gelir. (أَنَّ) cümle başında kullanılmaz. Fiil cümlelerinde mef'ûl durumundaki yan cümleciklerin başında bağlaç olarak kullanılır. (أَنَّ) isim ve haberiyle birlikte isim cümlesi olarak mefulun bih, fâil, naib-i fâil olabilir.

تَنَامُ التِّلْمِيذَةُ مُبَكِّرَةً. *Kız öğrenci erken uyur.*

أَ لاَ تَعْلَمُ أَنَّ التِّلْمِيذَةَ تَنَامُ مُبَكِّرَةً. *Öğrencinin erken uyuduğunu bilmiyor musun?*

(أَنَّ) bu son cümlede isim ve haberiyle birlikte isim cümlesi olarak mefulun bihtir.

* (أَنَّ) nin başına (لِ) getirilmesiyle yapılan (لِأَنَّ) edatı "çünkü, ...dığı için" irab bakımından (إِنَّ) ve kardeşleri gibidir:

اِبْتَسَمَ مُحَمَّدٌ لِأَنَّ السَّيَّارَةَ حَضَرَتْ.

Muhammed gülümsedi çünkü araba geldi
(ya da; araba geldiği için Muhammed gülümsedi).

(كَأَنَّ): gibi, sanki, güya, ..yor gibi, mış gibi, ..casına. ...ecek gibi, ..a benzer manalarına gelir. Mübtedâ'nın habere benzediğini anlatır.

كَأَنَّ الْكَعْبَةَ قَلْبُ الْعَالَمِ الْإِسْلَامِيِّ. *Sanki Kâbe İslâm âleminin kalbidir.*
(veya; Kâbe İslâm âleminin kalbi gibidir).

(لَكِنَّ):..ama, fakat, lâkin, ancak, ne var ki, şu kadar var ki, manalarına gelir.
İstidrâke delâlet eder. İstidrâk; söylenen sözden muhâtabın zihninde doğacak yanlış anlamayı önlemektir. Daha ziyade cümle ortasında olur. Fiillerin önünde (لَكِنْ) şeklinde sonu cezimli gelir.

اَلْبَيْتُ جَدِيدٌ لَكِنَّ الْحَيَّ مُزْعِجٌ. *Ev yenidir fakat mahalle rahatsız edicidir.*

(لَيْتَ): keşke, ne olaydı, ne olurdu manalarına gelir. Temennî bildirir.

لَيْتَ الْجَوَّ مُعْتَدِلٌ الْيَوْمَ. *Keşke bugün hava mu'tedil (ılıman) olsa.*

* (لَيْتَ)'nin başına ünlem edatı olan (يَا) eklenirse üzüntü, pişmanlık manası meydana gelir.

(لَعَلَّ): belki, ola ki, ihtimal ki, umulur ki, ..bilir manalarına gelir. Tereccî (umma) bildirir.

لَعَلَّ الْمُسَافِرَتَيْنِ تَعُودَانِ إِلَى أَهْلِهِمَا. *Belki iki yolcu ailelerine döner.*

(لَيْتَ) ve (لَعَلَّ)'nin manaları birbirine yakındır. (لَيْتَ) vukuu güç olan şeyde (لَعَلَّ) ise daha çok vukuu kolay ve mümkün olan şeyde kullanılır.

(لَا)(en-Nâfiye Li'l Cinsi): (hiç bir, hiç): (لَا) olumsuzluk edatını takip eden belirsiz haldeki mansûb isim bu ismin ait olduğu grubun toptan yokluğunu gösterir. Bu durumda ona "Lâ en-Nâfiye li'l-cinsi" denir. İrab bakımından (إِنَّ)'nin gördüğü işi görür, yani ismi nasbeder, haberi ref eder, merfû bırakır. (لَا)'nın ismi tek kelime olursa nasb üzere mebnî olur.

لَا كَاذِبَ مَحْبُوبٌ. *Sevilen yalancı yoktur. (Hiçbir yalancı sevilmez)*

YARDIMCI FİİL OLARAK KÂNE (كَانَ)

Türkçe'de ...idi, ...mıştı ile biten fiiller Arapça'da (كَانَ) (*oldu, idi*) yardımcı fiili ile mâzî fiili yanyana getirmekle yapılır. Türkçe'de ...yordu ile biten fiiller (كَانَ) fiili ile muzâri fiili yanyana getirmekle gerçekleşir. Fiilleri bu tarzdaki geçmiş zamana göre söylemeye hikâye denir:

كَانَ يَكْتُبُ *yazıyordu* كَانَ كَتَبَ *yazdıydı yazmıştı*

Muzarisi (يَكُونُ) şeklinde orta harfi ötre olduğu için gaibe cemi müennesten itibaren ötre ile bağlanan (كَانَ) *idi, oldu* fiilinin mazi çekimi şöyledir:

Cemi	Tesniye	Müfred	
كَانُوا	كَانَا	كَانَ	Gâib
(Onlar) idiler	*(İkisi) idiler*	*(O) idi, oldu*	
كُنَّ	كَانَتَا	كَانَتْ	Gâibe
كُنْتُمْ	كُنْتُمَا	كُنْتَ	Muhatap
(Sizler) idiniz	*(Siz) idiniz*	*(Sen) idin*	
كُنْتُنَّ	كُنْتُمَا	كُنْتِ	Muhâtaba
كُنَّا	كُنَّا	كُنْتُ	Mütekellim
(Biz) idik	*(İkimiz) idik*	*(Ben) idim*	

Mâzî Hikaye: (كَانَ كَتَبَ) *yazdıydı, yazmıştı*

Cemi	Tesniye	Müfred	
كَانُوا كَتَبُوا	كَانَا كَتَبَا	كَانَ كَتَبَ	Gâib
(Onlar) yazdıydı	*(O ikisi) yazdıydı*	*(O) yazdıydı*	
كُنَّ كَتَبْنَ	كَانَتَا كَتَبَتَا	كَانَتْ كَتَبَتْ	Gâibe
كُنْتُمْ كَتَبْتُمْ	كُنْتُمَا كَتَبْتُمَا	كُنْتَ كَتَبْتَ	Muhatap
(Sizler) yazdıydınız	*(Siz ikiniz) yazdıydınız*	*(Sen) yazdıydın*	
كُنْتُنَّ كَتَبْتُنَّ	كُنْتُما كَتَبْتُمَا	كُنْتِ كَتَبْتِ	Muhâtaba
كُنَّا كَتَبْنَا	كُنَّا كَتَبْنَا	كُنْتُ كَتَبْتُ	Mütekellim
(Bizler) yazdıydık	*(İkimiz) yazdıydık*	*(Ben) yazdıydım*	

Muzâri Hikaye: (كَانَ يَكْتُبُ) *yazıyordu*

Cemi	Tesniye	Müfred	
كَانُوا يَكْتُبُونَ	كَانَا يَكْتُبَانِ	كَانَ يَكْتُبُ	Gâib
(Onlar) yazıyordular	*(O ikisi) yazıyordu*	*(O) yazıyordu*	
كُنَّ يَكْتُبْنَ	كَانَتَا تَكْتُبَانِ	كَانَتْ تَكْتُبُ	Gâibe
كُنْتُمْ تَكْتُبُونَ	كُنْتُمَا تَكْتُبَانِ	كُنْتَ تَكْتُبُ	Muhatap
(Sizler) yazıyordunuz	*(İkiniz) yazıyordunuz*	*(Sen) yazıyordun*	
كُنْتُنَّ تَكْتُبْنَ	كُنْتُمَا تَكْتُبَانِ	كُنْتِ تَكْتُبِينَ	Muhâtaba
كُنَّا نَكْتُبُ	كُنَّا نَكْتُبُ	كُنْتُ أَكْتُبُ	Mütekellim
Bizler yazıyorduk	*İkimiz yazıyorduk*	*(Ben) yazıyordum*	

Olumsuzu: (مَا كَانَ كَتَبَ) *yazmadıydı, yazmamıştı* (مَا كَانَ يَكْتُبُ) *yazmıyordu*

Gelecek zamanın hikayesi: (كَانَ سَيَكْتُبُ) *yazacaktı* (كُنَّا سَنَكْتُبُ) *yazacaktık*

Gelecek zamanın hikayesinin olumsuzu: (كُنْتُ لاَ أَكْتُبُ) *yazmayacaktım*

☞ (كَانَ) fiilîne (قَدْ) (gerçekten, hakikaten) eklenirse manayı kuvvetlendirir:

(كَانُوا قَدْ كَتَبُوا) *gerçekten yazdıydılar, cidden yazmıştılar*

* (كَانَ) ile ifade edilen hikayeli fiillerin başına (إِنْ) şart edatı getirilebilir. Fakat araya (كَانَ) girdiğinde muzâri fiilin sonu cezimli olmaz. Şart cümlesinin başına nevâsihtan (inne ve kardeşleri, kâne ve kardeşleri gibi) birisi gelirse şart edatı cezmetmez.

إِنْ كَانَ يَكْتُبُ *yazıyor idiyse* إِنْ كَانُوا يَكْتُبُونَ *yazıyor idiyseler*

إِنْ كَانَ لاَ يَكْتُبُ *yazmayacak idiyse*

إِنْ كَانَ لَنْ يَكْتُبَ *asla yazmayacak idiyse*

KÂNE VE KARDEŞLERİ (Kâne ve Benzerleri)

Kâne ve kardeşleri sekiz adet fiil-i mâzîden oluşur, isim cümlesi olan mübtedâ ve haberin önüne gelip mübtedâyı merfû (ötreli), haberi de mansûb (fethalı) okuturlar. Yani i'rab (hareke) bakımından "إِنَّ ve Kardeşleri"nin tam tersine isimlerini ref (ötre) haberlerini nasbederler (fetha yaparlar). Kâne benzeri olan fiiller ve işlevleri şunlardır:

كَانَ صَارَ لَيْسَ أَصْبَحَ أَمْسَى أَضْحَى ظَلَّ بَاتَ

(كَانَ): ..idi, oldu: Bir önceki konuda mâzî çekimini verdiğimiz (كَـــانَ) fiilinin asıl manası ..idi olup nâkıs fiildir. Tam fiil olarak kullanıldığında ismi haberi şeklinde söylenmez. Çünkü o zaman mübtedâ-haberin önünde değil bir fiil cümlesinin içinde (birleşik fiil olmak üzere) yardımcı fiil vazifesini görür.

كَانَ يَقْرَأُ *okuyordu* كَانَ كَتَبَ *yazdı idi, yazmıştı*

(كَـــانَ) diğer benzerleri gibi isim cümlesinin önüne geldiği zaman ise mübtedâyı olduğu gibi bırakır, haberini(n son harfinin harekesini) mansûb (fethalı) yapar.

كَانَ الْبَيْتُ نَظِيفاً. *Ev temiz idi (temiz oldu).* الْبَيْتُ نَظِيفٌ. *Ev temizdir.*

* (كَانَ) ve kardeşlerinin ismi bazen müstetir (gizli) [(هُوَ هِـــيَ) gibi fiilin içinde saklı zamir] olarak veya (كَـــانَ) nin çekimi içinde (كُنْتَ gibi fiil+fâil) olarak da gelebilir.

كُنْتَ مَرِيضاً. *Hastaydın.*

Örneğin bu cümlede (تَ) zamiri (كَـــانَ) nin ismi olup, muttasıl zamir (birleşik zamir) mahallen merfûdur. Çünkü Kâne'nin ismi mahalli yani konumu itibariyle ötre olması gerekirken, zamirler mebni olduğu yani harekeleri değiştirilemez olduğu için ötre konamamış ve mahallen merfu (konumu itibarıyla ötre) denilmiştir. (مَرِيـــضاً) da (كَـــانَ)'nin haberi olup mansûbtur (fethalıdır). Çünkü (مَرِيـــضاً) kelimesi mûrab (son harekesi duruma göre değişebilen bir isim olduğu için fethayı zahiren (açıkça) almıştır.

☞ (كَانَ)'nin ismi de haberi de tamlama şeklinde gelebilir. Bu özellikler (كَانَ)'nin diğer benzerleri için de geçerlidir:

كَانَ طَوَافُ الْمُسْلِمِينَ بِالْكَعْبَةِ سَهْلاً أَمْسِ

Müslümanların Kabe'yi tavafı dün kolaydı.

(صَارَ): oldu, dönüştü. Bir halden diğer hale geçmeyi anlatır.(صَارَ يَصِيرُ)

صَارَ الثَّوْبُ قَصِيراً. *Elbise kısa oldu.*

(أَصْبَحَ): sabah (vakti) oldu, sabahladı (أَصْبَحَ يُصْبِحُ)

أَصْبَحَ الْجَوُّ مُمْطِراً. *Hava yağmurlu oldu (Hava yağmurlu olarak sabahladı).*

(أَضْحَى): kuşluk (vakti) oldu, kuşlukladı (أَضْحَى يُضْحِي)

أَضْحَى الْغَمَامُ كَثِيفاً. *Bulut yoğun oldu (Bulut yoğun olarak kuşlukladı).*

(ظَلَّ): gündüz (vakti) oldu, devam etti (ظَلَّ يَظَلُّ)

ظَلَّ الْغُبَارُ ثَائِراً. *Toz kalkar oldu (Gündüz toz kalkar halde devam etti).*

(أَمْسَى): akşam (vakti) oldu, akşamladı (أَمْسَى يُمْسِي)

أَمْسَى الْعَامِلُ مُتْعَباً. *İşçi yorgun oldu (İşçi yorgun olarak akşamladı).*

(بَاتَ): geceleyin oldu, geceledi (بَاتَ يَبِيتُ)

بَاتَ الْمَرِيضُ مُتَأَلِّماً. *Hasta acı çeker oldu (Hasta acı çekerek geceledi).*

*(لَيْسَ) fiili hariç diğerlerinin mâzî muzâri ve emri mevcuttur:

لَيْسَ: değil, olmadı: Muzârisi olmayan (câmid) bir fiil olarak yalnızca mâzî durumunda çekime girer.

لَيْسُوا	لَيْسَا	لَيْسَ	Gâib
لَسْنَ	لَيْسَتَا	لَيْسَتْ	Gâibe
لَسْتُمْ	لَسْتُمَا	لَسْتَ	Muhatap
		لَسْتِ...	Muhâtaba

لَيْسَ الْخادِمُ قَوِياً. *Hizmetçi güçlü değildir.* الْخادِمُ قَوِيٌّ *Hizmetçi güçlüdür.*

* Leyse'ye benzeyen edatlar denen (إِنْ) (مَا) (لاَ) (لاَتَ) mübtedâ ve haber cümlesinin başına getirilerek kullanılmakta (لَيْسَ) gibidir. Hepsi de "yok, değil" manasınadır.

إِنْ رَجُلٌ قائِماً. *Adam ayakta değildir.*

مَا هٰذا بَشَراً. *Bu beşer değildir.*

لاَ أَحَدٌ خَيْراً مِنْهُ. *Ondan hayırlı bir kimse yoktur.*

(لاَتَ)'nin başında bulunduğu isim cümlesinin kısımları zaman isimlerinden biri olur. Ancak kullanıldığı ifadede mübtedâ ile haberi birarada zikredilmez. İkisinden birisi, genellikle mübtedâ (لاَتَ 'nin ismi) mahzûf olur (düşürülür), haberi kullanılır.

اَلْوَقْتُ وَقْتُ نَدامَةٍ. *Vakit pişmanlık vaktidir.*

لاَتَ وَقْتَ نَدامَةٍ (لاَ اَلْوَقْتُ وَقْتَ نَدامَةٍ) *Pişmanlık vakti değildir.*

..لاَتَ حِينَ مَناصٍ. *..(Artık) kurtulma zamanı değildir* (Sâd, 3).

* **Ef'âlü'l-İstimrâr** denilen (devamlılık ifâde eden) fiiller de irab bakımından (كَانَ) ve kardeşleri gibidir. İsim cümlesinin başına geldiği takdirde mübtedâ ile haber üzerinde aynı etkiyi yaparlar. Bu fiiller isminin haberiyle nitelenmesindeki sürekliliği anlatır ve şunlardır:

مَا زَالَ	مَا بَرِحَ	مَا فَتِئَ	مَا انْفَكَّ	مَا دامَ

Hepsi de "halâ, devam ediyor" manasındadır. Mâzî ya da muzâri olarak gelebilirler. Başlarındaki (مَا) olumsuzluk harfi olmasına rağmen fiile olumsuzluk değil devamlılık manası kazandırır. Aksi takdirde devamlılık vermez.

لاَ يَزالُ الْأَطْفالُ نائِمِينَ. *Çocuklar hâlâ uyuyorlar.*

İSM-İ MEVSUL

Kendisinden sonra gelen ve sıla cümlesi denen cümleyi açıklayan isimlere ism-i mevsul denir. Temel ism-i mevsuller şunlardır:

الَّذِي ki o	مَنْ ki o kimse	مَا ki o şey

Türkçe'ye ..ki, dığı, ..diği, ..en, ..an manasıyla tercüme edilir.

اَلْحَجَرُ الَّذِي كَسَرْتُهُ... *kırdığım taş*

اَلْحَجَرُ الَّذِي كَسَرْتُهُ كَبِيرٌ. *Kırdığım taş büyüktür.*

İsm-i mevsuldan sonraki cümleye de "Sıla cümlesi" denir. İsm-i mevsuller ikiye ayrılır:

1- Hususî İsm-i Mevsul (اَلْاِسْمُ الْمَوْصُولُ الْخَاصَّةُ): Müzekker ve müennesleriyle birlikte müfred, tesniye ve cemileri bulunan ism-i mevsullerdir. Tesniyeleri hariç mebnîdirler.

	Cem	Tesniye	Müfred
Müzekker	اَلَّذِينَ	اَللَّذَانِ – اَللَّذَيْنِ	اَلَّذِي
	O kimseler	*O iki kimse*	*O kimse*
Müennes	اَللَّوَاتِي – اَللاَّتِي [11]	اَللَّتَانِ – اَللَّتَيْنِ	اَلَّتِي

جَاءَ الرَّجُلُ الَّذِي ضَرَبَنِي. *Beni döven adam geldi.*

جَاءَتِ الْمَرْأَةُ الَّتِي عَلَّمَتْنِي. *Bana öğreten kadın geldi.*

اَلرَّبِيعُ هُوَ الْفَصْلُ الَّذِي يُحِبُّهُ النَّاسُ. *Bahar insanların sevdiği mevsimdir.*

جَاءَ الَّذِينَ رَأَيْتُهُمْ. *(Kendilerini) gördüğüm kimseler geldi (cemi.) .*

جَاءَ اللَّذَانِ رَأَيْتُهُمَا. *(Kendilerini) gördüğüm iki kişi geldi (tesniye.) .*

2) Müşterek İsm-i Mevsul (اَلْاِسْمُ الْمَوْصُولُ الْمُشْتَرَكُ): Müzekker ve müennesleriyle birlikte müfred, tesniye ve cemileri bulunmayan ism-i mevsullerdir.

مَا *ki o şey* مَنْ *ki o kimse*

اَيٌّ *ki o kimse, ki o şey, herhangi, hangi*

(مَنْ) hem müzekker hem müennes ortak olmak üzere akıllı varlıklar (insanlar) için, (مَا) ise genellikle insanlardan başkası için, hayvan ve eşya için kullanılır.

نَزَلَ مَنْ رَكِبُوا الْحافِلَةَ. *Otobüse binenler (binen kimseler) indi.*

عَرَفْتُ مَا عِنْدَكَ. *Yanında olanı tanıdım (Yanındakini tanıdım) .*

MÜSTESNÂ

İstisnâ; aşağıdaki edatlardan sonra gelen ismin, bu edatlardan önce gelen bölümün tâbi olduğu hükmün dışında bırakılmasıdır. İstisnâ edatından sonra gelen bu isme istisnâ yapılan, hariç tutulan anlamında müstesnâ denir.

..den başka, ..hariç anlamlarını veren istisnâ edatları şunlardır:

إِلاَّ غَيْرَ سِوَى حَاشَا عَدَا خَلاَ

İstisnâ edatından önce gelen isme de kendisinden istisnâ yapılan anlamında müstesnâ minhu denir.

حَضَرَ الطُّلاَّبُ إِلاَّ خالِداً.

Müstesnâ İstisna edatı Müstesnâ minh Fiil

Hâlit'ten başka (Hâlit hariç) bütün öğrenciler geldi.

Önemli Not: İçinde (إِلاَّ) bulunan isim cümlesinin başındaki (إِنْ) edatı (مـــا) anlamında nefy harfi olup olumsuzluk ifade eder. (إِنْ) edatının bu şekilde (إِلاَّ) ile kullanıldığında nefy harfi olarak kullanılması Kur'ân'da oldukça yaygındır:

...فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُبِينٌ.

*..İçlerinden inkar edenler: "Bu apaçık bir sihirden başka bir şey **değildir**" dediler* (Mâide, 110) .

CEZMETMEYEN ŞART EDATLARI

Şart anlamı ifade ettiği halde muzâriyi cezmetmeyen edatlar da vardır. Bu edatlar topluca şunlardır:

لَوْ لَوْلاَ لَوْمَا لَمَّا أَمَّا إِذَا كُلَّمَا عِنْدَمَا

Şart kısmının zamanı, fiil-i mâzî veya muzâri olabilir. Şartın cevap kısmı olan cevap cümlesinde ise fiil, şimdiki zaman, geçmiş zaman, meczûm, emir hali veya fiilsiz de olabilir. Sırasıyla bu edatları ve görevlerini inceleyelim:

(لَوْ): eğer, şâyet, ...ise, .., ..seydi, ..saydı, ..se, ..sa, ..mış olsa idi anlamlarına gelir. Fiilin başına لَوْ takısı getirilirse hem şart hem de dilek (temenni) ifade eder.

[11] Müennes cemide verilen bu iki seçenek tesniyedeki gibi merfû ve mansûb-mecrûr hali için değildir. Her ikisi de hem merfû, hem de mansûb-mecrûr durumunda kullanılabilir.

لَوْ كَتَبَ *(keşke) yazsa* لَوْ كَتَبْتُ *(keşke) yazsam*

(لَوْ) cümlesinden sonraki cevap cümlesi (لَ) ile başlar:

لَوْ كَتَبْتُ دَرْسِي لَعَلِمْتُهُ.

Dersimi yazsam onu bilirdim.

(لَوْلاَ): olmamış olsa, olmasaydı, -meseydi, -eğer manalarına gelir. Genellikle cevabın başında cevap lâmı bulunur.

لَوْلاَ مُحَمَّدٌ لَماَ نَجَحَ خالِدٌ. *Muhammed olmasaydı Halit başarmazdı.*

(لَوْمَا) cezmetmeyen şart edatı olarak (لَوْلاَ) ile aynı manadadır:

(لَمَّا):..dığında, -dığı zaman, -dığı vakit, -ınca,-ince manalarına gelir. Cümleye muzâf olan zarflardan ve şart edatlarındandır. Şart ve cevabı daima mâzî olur. (لَمَّا)'nın bulunduğu şart cümlesi bazen cümlenin sonunda da gelebilir.

أَخَذَتْ فاطِمَةُ الْكِتابَ لَمَّا ذَهَبَتْ إِلَى الْمَكْتَبَةِ.

Kütüphaneye gidince Fâtıma kitabı aldı.

(لَمَّا)'nın mâzî fiilden önce gelirse zarf ve şart edatı, muzâriden önce gelirse muzâriyi cezmeden edat (cahd-ı müstağrak) olduğu unutulmamalıdır:

لَمَّا يَرْجِعْ والِدِي مِنَ السَّفَرِ. *Babam henüz yolculuktan dönmedi.*

CÜMLEYE MUZÂF OLAN VE ŞART İFADE EDEN BAZI ZARFLAR

(إِذَا): ..dığı zaman, -dığı vakit, -ınca, -dığında, -ken, ise, -se, -sa manalarına gelir.

إِذَا جاءَ الرَّبِيعُ نَذْهَبُ إِلَى الْحَدِيقَةِ *Bahar gelince bahçeye gideriz.*

(أَمَّا): ..e gelince, her halükarda, -ise. Cevabının başında mutlaka (فَ) olur.

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلاَ تَقْهَرْ. *Yetime gelince sakın onu üzme (Duhâ, 9) .*

(كُلَّمَا): Her ne zaman, her ...ında, her ..dığında, -dıkça, dikçe gibi anlamlara gelir. Mâzî fiillerin başında bulunur, cevabı da mâzî gelir.

كُلَّمَا رَأَيْتُ فَقِيراً عَطَفْتُ عَلَيْهِ.

Her ne zaman bir fakir görürsem ona acırım.

(عِنْدَمَا): ..dığı zaman, -dığında, -dığı sırada, -ınca, -ceği zaman

عِنْدَمَا نَجُوعُ نَذْهَبُ إِلَى الْمَطْعَمِ فِي الْمَحَطَّةِ.

Acıktığımız zaman istasyondaki lokantaya gideriz.

Bunların dışında şu edatlar da fiillerin önüne geldiği zaman şart ifade ettikleri halde cezmetmezler:

(حِينَمَا): dığında, -dığı vakit, dığı zaman, -ınca gibi manalara gelir.

(بَيْنَا ... إِذْ): -ken, bir de, -ken birden, derken ansızın, -ip dururken,

(بَيْنَمَا): ...iken

TÜREMİŞ İSİMLER

Türemiş (müştak) isimler, başka kelimeden (masdardan) türetilen isimlerdir. Bunlar ism-i fâil, ism-i fâilin mübâlağası, ism-i mef'ûl, sıfat-ı müşebbehe, ism-i tafdîl, ism-i mensûb, ism-i tasgir, ism-i zaman, ism-i mekân ve ism-i alettir.

MASDAR

Mâzî ya da muzâri gibi herhangi bir zamanla ilgisi olmaksızın bir mana ve bir oluş ifade eden kelimedir. Sözlükte mâzî ve muzâriden sonra üçüncü sırada gelen isimdir. Fiillerin ve bütün müştak (türemiş) kelimelerin köküdür. Örnek:

ذِكْرٌ *anmak, anma, anış* — جُوعٌ *acıkmak, acıkma*

اِجْتِماعٌ *Toplanmak, toplanma* — طَلَبٌ *istemek, isteme*

Üç çeşit masdar vardır:

1- FİİLLERİN MASDARLARI:

Sülâsî (üç harfli) fiilin masdarı ancak sözlüklerden (veya duyarak) öğrenilir.

ذَهَبَ – **ذَهَابٌ** *gitti* — حَضَرَ يَحْضُرُ **حُضُوراً** *Geldi*

Arttırılmış fiillerin masdarı ise daha sonra göreceğimiz gibi belli kalıplarda geleceğinden mazisi bilindiği takdirde muzarisi ve masdarı kendiliğinden bilinecektir:

أَحْضَرَ يُحْضِرُ **إِحْضاراً** *Getirdi*

2- MİM'Lİ MASDAR (الْمَصْدَرُ الْمِيمِيُّ): (İsm-i zaman ve İsm-i mekân)

Başında zâid bir mim harfi bulunan masdardır. Sülâsi fiillerin ism-i zaman ve ism-i mekân kalıpları aynı olduğu için birlikte işlenmektedir. İsmi zaman, manası zaman belirten isimdir, ism-i mekânda manası mekân belirten isimdir. İki şekilde gelir:

a) (مَفْعَلٌ): Daha çok muzâri orta harfi fethalı veya zammeli fiillerin mimli masdarı, ism-i zaman ve ism-i mekânları bu şekilde gelmiş ve isimleşmiştir.

– كَتَبَ den مَكْتَبٌ *yazmak, yazma yeri ve yazma zamanı (yazıhane, büro)*

b) (مَفْعِلٌ): Muzâride orta harfi esreli olan fiiller ile baş harfi illetli olan fiiller bu grubtan gelir:

– جَلَسَ *oturdu* — مَجْلِسٌ *oturmak, oturma yeri, oturma zamanı (meclis)*

*Tekrar ve tarz isimleri de masdar adıyla nitelendirildikleri için onları da burada işleyebiliriz:

Masdar-ı Binâ-i Merre (Tekrar ismi):

Kemmiyete (niceliğe ve sayıya) delâlet eden masdar çeşididir. Sülâsî fiilden (فَعْلَةٌ) vezninde gelir. Bir işin kaç kere yapıldığını gösterir:

أَكَلَ *yedi* — أَكْلَةٌ *bir kere yemek*

أَكَلَ الْوَلَدُ أَكْلَةً *Çocuk bir defa yedi.*

أَكَلَ الْوَلَدُ أَكْلَتَيْنِ *Çocuk iki defa yedi.*

Masdar-ı Binâi Nevi (Tarz, durum ismi) :

Keyfiyete (nasıllığa) delâlet eden masdar çeşididir. Türkçe'deki durum zarfına benzer. Fiilin olma tarzını anlatan isimdir. Sülâsî fiilden (فِعْلَةٌ) vezninde gelir:

جَلَسَ التِّلْمِيذُ جِلْسَةَ الْمُعَلِّمِ. *Öğrenci öğretmen gibi oturdu.*

3- MASDAR-I MÜEVVEL (Yapma Masdar):

Masdar edatlarından birinin önüne geldiği cümlenin manasını masdara çevirmesine masdar-ı müevvel denir.

a) (أَنْ) ile fiilden yapılan müevvel masdar:

(أَنْ) genellikle mâzî ve muzâri fiillerin önüne gelir, manalarını masdara çevirir, daha önce işlediğimiz gibi muzâriyi nasbeder.

Türkçe'ye ..mek, ...mak ve bu masdar manasındaki "k" ler yerine ..en, an, ..in, ..ın gibi şahıslara göre uygun takılar alarak temel cümleye bağlanırlar.

أَنْ تَفْعَلَ الْوَاجِبَ خَيْرٌ لَكَ = فِعْلُكَ الْوَاجِبَ خَيْرٌ لَكَ.

Ödev yapman senin için hayırdır.

b) (أَنَّ) ile isim cümlesinden yapılan müevvel masdar:

(أَنَّ) "inne ve kardeşleri" dersinden hatırlanacağı gibi (إِنَّ) nin ortada gelmiş halidir. Yalnız isim cümlesinin önüne gelir. Türkçe'ye ..en, ..an, diği, ..dığı, düğü, ..duğu şeklinde tercüme edilir.

عَلِمْتُ أَنَّ التِّلْمِيذَ نَاجِحٌ = عَلِمْتُ نَجَاحَ التِّلْمِيذِ.

Öğrencinin başarılı olduğunu bildim.

* (أَنْ)'in masdar edatı olarak bir işlevi daha vardır ki bu da oldukça önemlidir. Genellikle (أَنْ) emir fiilinin önüne gelir ve manasını masdara çevirip masdar cümlesini temel cümleye "...diye" tercümesiyle bağlar. Bu (أَنْ)'e müfessera (الْمُفَسِّرَةُ) ya da harfi tefsir denir. Ardından gelen cümleye de tefsir cümlesi denir.

أَشَارَ الضَّابِطُ أَنِ اهْجُمُوا. *Subay "saldırın" **diye** işaret etti.*

İsmü'l-Cins, İsmü'l-vahde: (Cins İsmi, Teklik İsmi)

Cins ismi, bir cinsteki bütün varlıklara delâlet eder.

شَجَرٌ *ağaç (ağaç cinsi)* سَمَكٌ *balık (balık cinsi)*

Bunlardan bir tanesini kastettiğimizde o ismin sonuna tâ-i merbûta (ة) ekleyerek gösteririz:

شَجَرَةٌ *bir ağaç* سَمَكَةٌ *bir balık*

İSM-İ ALET

Bir işin yapılmasında kullanılan alete isim olan kelimelerdir. Sülâsî mâlum ve müteaddî fiillerden türetilen ve semâi (işitilerek bilinen) 3 vezni vardır:

مِفْعَلٌ مِفْعَلَةٌ مِفْعَالٌ

(مِفْعَلٌ) veznine ait örnek: كَسَرَ *kırdı* – مِكْسَرٌ *mikser, kırma aracı*

(مِفْعَلَةٌ) veznine ait örnek: كَنَسَ *süpürdü* - مِكْنَسَةٌ *süpürge*

(مِفْعَالٌ) veznine ait örnekler: فَتَحَ *açtı* - مِفْتَاحٌ *anahtar*

*Bazen ism-i alet yukarıdaki kalıpların dışından da gelebilir:

سِكِّينٌ *Bıçak* شَوْكَةٌ *çatal*

İSM-İ TAFDİL

Sülâsî fiillerin sıfatlarından yapılan bir derecelendirme olup iki şey arasındaki ortak fakat biri diğerinden üstün olan sıfatı bildirir. Müzekkerlerde (أَفْعَلُ) müenneslerde (فُعْلَى) vezninde yapılır:

Müennes	Müzekker		Sıfat	
كُبْرَى	أَكْبَرُ	*daha büyük*	كَبِيرٌ	*büyük*

İsm-i tafdîlin derecelendirmesi maddeler halinde şöyle özetlenebilir:

اَلْأَكْبَرُ	أَكْبَرُ مِنْ	كَبِيرٌ	Müzekker
en büyük	*...den daha büyük*	*büyük*	
اَلْكُبْرَى	أَكْبَرُ مِنْ	كَبِيرَةٌ	Müennes

SIFAT-I MÜŞEBBEHE

Renk, güzellik, çirkinlik, kusur, sakatlık gibi görünürdeki sıfatlarla bazı iç duygularını ifade eden sıfatlara sıfat-ı müşebbehe denir. Sülâsî lâzım fiilden türetilen ve sahibinde devamlı kalıcı olan sıfatları veya varlığı gösterir. Sıfat-ı müşebbehe'nin bir çok vezni vardır. Bunlardan en çok kullanılanları şunlardır:

1- Sakatlık, renk ve kusur gibi nitelikleri anlatan sıfat-ı müşebbehe müzekkerlerde (أَفْعَلُ) müenneslerde (فَعْلاَءُ) vezninde gelir. Örnek:

Müennes	Müzekker	
بَيْضَاءُ	أَبْيَضُ	*beyaz*
حَدْبَاءُ	أَحْدَبُ	*kambur*

2- İç duyguları ifade eden sıfat-ı müşebbeheler müzekkerlerde (فَعْلاَنُ) müenneslerde (فَعْلَى) vezninde gelir.

كَسْلاَنُ *tembel* شَبْعَانُ *tok* ظَمْآنُ *susuz*

3- Diğer nitelikleri ifade eden ve gayr-i münsarif olmayan semâî sıfat-ı müşebbehelerden en çok kullanılan kalıplardan birer örnekle fikir sahibi olabiliriz.

فَعِلٌ ⟶ فَرِحٌ *Sevinçli* فَعِلَةٌ ⟶ فَرِحَةٌ *sevinçli*

فُعْلٌ ⟶ حُرٌّ *Özgür* فَعْلٌ ⟶ صَعْبٌ *zor*

*Sülasî fiillerin dışındaki fiillerin sıfat-ı müşebbeheleri kendi ism-i fâilleridir.

İSM-İ MENSÛB

Bir yer, bir varlık veya bir işle ilgiyi ona aidiyeti, nisbeti bildiren isimdir. İsm-i mensûb yapmak için o ismin son harfini esre yapar, yanına şeddeli bir يّ ilave ederiz.

شَامُ *Şam* ⟶ شَامِيٌّ *Şam'lı*

إِزْمِيرُ *İzmir* ⟶ إِزْمِيرِيٌّ *İzmir'li*

Müennesi için tâ-i merbûta (ة) getiririz: (هِيَ شَامِيَّةٌ) ث (هُوَ شَامِيٌّ) *O Şam'lıdır.*

İSM-İ TASGİR (KÜÇÜLTME İSMİ)

Küçüklüğü, azlığı göstermek, sevgi ifade etmek veya horlamak için kullanılan isimdir.

a) Üç harfli isimler için (فُعَيْلٌ) kalıbında gelir: (عَبْدٌ) *kul* ⟶ (عُبَيْدٌ) *kulcağız, kulcuk*

b) Dört harfli isimler için (فُعَيْعِلٌ) kalıbında gelir:

بُلْبُلٌ *bülbül* ⟶ بُلَيْبِلٌ *küçük bülbül, bülbülcük*

c) Beş harfli ve daha fazla isimler için; (فُعَيْعِيلٌ) kalıbında gelir. Harf-i illetli olan kelimelerin illet harfleri yâ (ي)'ya çevrilir.

مِفْتَاحٌ *anahtar* ⟶ مُفَيْتِيحٌ *küçük anahtar, anahtarcık*

TAACCÜB USLÛBU

Bir şeye karşı duyulan iyi veya kötü duyguyu, hayranlığı veya şaşkınlığı ifade eden cümledir. Üç harfli fiilleri (مَا أَفْعَلَهُ) ve (أَفْعِلْ بِهِ) kalıbına sokmak sûretiyle yapılır:

هَذَا شَارِعٌ طَوِيلٌ. *Bu uzun bir caddedir.*

مَا أَطْوَلَ هَذَا الشَّارِعَ! *Bu cadde ne kadar uzun !*

AND HARFLERİ (وَ بِ تَ)

Yemin için kullanılır. Önüne geldikleri ismi esre yaparlar.

وَاللهِ! *Allah'a andolsun, Allah'a yemin ederim ki !*

Yeminden sonra gelen kelimeye cevâbu'l-kasem (yeminin cevabı) denir.

FİİL-İ VÜCUBİ
(GEREKLİLİK FİİLİ)

Türkçe'deki yaz-malı fiilindeki ..meli, ..malı takısı yerine Arapça'da kendine ait harf-i ceriyle birlikte aşağıdaki fiillerden biri getirilir.

يَجِبُ عَلَى ... يَنْبَغِي لَـــ..

...meli, ..malı, gerekir *uygun olur, yakışır*

Fiile takılan (يَجِبُ عَلَى) ve (يَنْبَغِي لَـــ..) fiilleri daima müfred gâib halinde kalırlar. Şahıslara göre çekimi harf-i cerden sonra gelen zamirlerle ayarlanır.

يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ يَكْتُبَ *(O) yazmalı (yazması gerekir)*

يَجِبُ عَلَيْهِمْ أَنْ يَكْتُبُوا *(Onlar) yazmalı (yazmaları gerekir)*

يَنْبَغِي لَكُمْ أَنْ تَكْتُبُوا *(Sizlerin) yazmanız uygun olur*

Olumsuz Şekli:

يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ لاَ يَكْتُبَ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ لاَ يَكْتُبَ

yazmaması gerekir, yazmamalı *yazmaması uygun olur, yazmamalı*

لا يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ يَكْتُبَ لاَ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَكْتُبَ

yazması gerekmez *yazması uygun olmaz*

*Fiilin başına çekime göre değişmeyen (كَانَ) getirilebilir. *..idi* manasını verir:

كَانَ يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ يَكْتُبَ *yazması gerekirdi, yazmalıydı*

Olumsuz Şekli:

مَا كَانَ يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ يَكْتُبَ مَا كَانَ يَجِبُ عَلَيْهَا أَنْ تَكْتُبَ

yazması gerekmezdi, yazmamalıydı

(يَجِبُ) ve (يَنْبَغِي) fiilleri olmadan da harf-i cerle devam eden geri kalanı aynı manayı ifade eder:

عَلَيْهِ أَنْ يَكْتُبَ *yazmalı, yazması gerekir*

عَلَيَّ أَنْ أَكْتُبَ *yazmalıyım, yazmam gerekir*

لِي أَنْ أَكْتُبَ *yazmam uygun olur*

YETERLİLİK FİİLİ

يَسْتَطِيعُ اِسْتَطَاعَ *...e bildi, ...a bildi -...e bilir, ...a bilir*

قَدَرَ يَقْدِرُ *...e bildi, ...a bildi - ...e bilir, ...a bilir (gücü yeter)*

Bunlardan en çok kullanılanı (اِسْتَطَاعَ) fiilidir. Masdarın önüne gelir:

اِسْتَطَاعَ أَنْ يَكْتُبَ *yazabildi* يَسْتَطِيعُونَ أَنْ يَكْتُبُوا *(Onlar) yazabilirler*

تَسْتَطِعْنَ أَنْ تَكْتُبْنَ *Siz (bayanlar) yazabilirsiniz*

اِسْتَطَاعَ الْقِرَائَةَ *Okuyabildi*

Not: Gâibe ve muhâtaba cemi müenneslerde uzatma harfinden sonra cezm geldiği için aradaki uzatan illet harfi elif düşmüştür. Kaide gereği herne zaman uzatmadan sonra cezm gelirse (vav, yâ, elif olan) uzatma harfleri kolay okunması için düşer.

Olumsuz Şekilleri:

مَا اسْتَطَاعَ أَنْ يَكْتُبَ _ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَكْتُبَ

yazamadı

لاَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَكْتُبَ *yazamıyor*

لَنْ يَسْتَطِيعَ أَنْ يَكْتُبَ *asla yazamayacak*

لَمَّا يَسْتَطِعْ أَنْ يَكْتُبَ *henüz yazamadı*

KEM'İL-İSTİFHAMİYYE VE KEM'İL -HABERİYYE

(كَمْ) edatının iki türlü kullanılışı vardır:

a) Kemi'l-İstifhâmiye: (كَمْ) soru edatı olarak "kaç ..." anlamındadır. Adedini öğrenmek istediğimiz isim bu edattan sonra müfred, mansûb ve nekre olarak gelir. Adedi verilen nesne temyiz olarak ifade edilir. (كَمْ قَلَماً ؟) *Kaç kalem?*

b) Kemi'l-Haberiyye: (كَمْ) çokluk edatı olarak kullanılması durumunda "Kemi'l Haberiye" adını alır ve "ne kadar (çok), nice" manasını verir. Çok defa başında (مِنْ) harf-i ceri bulunur. (كَمْ) ile temyizinin arası genellikle başka bir kelime ile ayrılmaz.

كَمْ مِنْ سَطْرٍ كَتَبْتُ! *(Ben ne satırlar yazdım!)*

SAYILAR

Müennesde Sayılar	Müzekkerde Sayılar	
وَاحِدَةٌ – إِحْدَى	١ وَاحِدٌ – أَحَدٌ	1
اِثْنَتَانِ – اثْنَتَيْنِ	٢ اِثْنَانِ – إِثْنَيْنِ	2
ثَلاَثٌ	٣ ثَلاَثَةٌ	3[12]
أَرْبَعٌ	٤ أَرْبَعَةٌ	4
خَمْسٌ	٥ خَمْسَةٌ	5
سِتٌّ	٦ سِتَّةٌ	6
سَبْعٌ	٧ سَبْعَةٌ	7
ثَمَانٍ	٨ ثَمَانِيَةٌ	8
تِسْعٌ	٩ تِسْعَةٌ	9
عَشْرٌ	١٠ عَشَرَةٌ	10
	٠ صِفْرٌ	0

a) 1 ve 2 sayıları sayılanın sıfatı olur ve sayılandan sonra gelir:

يَوْمٌ وَاحِدٌ *bir gün* يَوْمَانِ اثْنَانِ *iki gün*

وَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ. *İlâhınız bir tek ilahtır* (Bakara, 163).

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ. *O, sizi tek bir candan yaratandır* (A'râf, 189).

b) 3-10 arasındaki sayıların ma'dûdu cemi, kesre tenvinli olup cinsiyet olarak tam tersinedir:

أَرْبَعَةُ أَيَّامٍ *dört gün* أَرْبَعُ لَيَالٍ *dört gece*

قَالَ آيَتُكَ أَلاَّ تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ.

"Senin için işaret, insanlara üç gün söz söylememendir" dedi (Âl-i İmrân, 41).

آيَتُكَ أَلاَّ تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلاَثَ لَيَالٍ سَوِيًّا.

Senin işaretin, sapasağlam olduğun halde üç gece insanlarla konuşamamandır (Meryem, 10).

11-20 ARASI SAYILAR

Müennesde	Müzekkerde		
إِحْدَى عَشْرَةَ	أَحَدَ عَشَرَ	١١	11
اِثْنَتَا عَشْرَةَ	اِثْنَا عَشَرَ	١٢	12
ثَلاَثَ عَشْرَةَ	ثَلاَثَةَ عَشَرَ	١٣	13
أَرْبَعَ عَشْرَةَ	أَرْبَعَةَ عَشَرَ	١٤	14
خَمْسَ عَشْرَةَ	خَمْسَةَ عَشَرَ	١٥	15
سِتَّ عَشْرَةَ	سِتَّةَ عَشَرَ	١٦	16
سَبْعَ عَشْرَةَ	سَبْعَةَ عَشَرَ	١٧	17
ثَمَانِيَ عَشْرَةَ	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ	١٨	18
تِسْعَ عَشْرَةَ	تِسْعَةَ عَشَرَ	١٩	19
عِشْرُونَ	عِشْرُونَ	٢٠	20

c) 11-99 arasındaki sayıların ma'dûdu müfred fetha tenvinli olur:

Müennes		Müzekker	
إِحْدَى وَعِشْرُونَ امْرَأَةً	*21 kadın*	وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ بَاباً	*21 kapı*
اِثْنَتَانِ وَثَلاثُونَ امْرَأَة	*32 kadın*	اِثْنَانِ وَثَلاثُونَ بَاباً	*32 kapı*
ثَلاَثٌ وَأَرْبَعُونَ امْرَأَةً	*43 kadın*	ثَلاَثَةٌ وَأَرْبَعُونَ رَجُلاً	*43 adam*
أَرْبَعٌ وَخَمْسُونَ بِنْتاً	*54 kız*	أَرْبَعَةٌ وَخَمْسُونَ وَلَداً	*54 çocuk*
خَمْسٌ وَ سِتُّونَ تِلْمِيذَةً	*65 talebe*	خَمْسَةٌ وَسِتُّونَ تِلْمِيذاً	*65 talebe*
سِتٌ وَسَبْعُونَ لَيْلَةً	*76 gece*	سِتَّةٌ وَسَبْعُونَ نَهَاراً	*76 gün*
سَبْعٌ وَثَمَانُونَ مُعَلِّمَةً	*87 öğretmen*	سَبْعَةٌ وَثَمَانُونَ مُعَلِّماً	*87 öğretmen*
ثَمَانٍ وَتِسْعُونَ صُورَةً	*98 resim*	ثَمَانِيَةٌ وَتِسْعُونَ دَفْتَراً	*98 defter*
تِسْعٌ وَتِسْعُونَ امْرَأَةً	*99 kadın*	تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ رَجُلاً	*99 adam*

جَاءَتْ إِحْدَى وَعِشْرُونَ امْرَأَةً. *21 (٢١) kadın geldi.* *Fâil*

ذَهَبَ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ رَجُلاً إِلَى الْمَدْرَسَةِ. *99 adam okula gitti.* *Fâil*

فَتَحْتُ وَاحِداً وَعِشْرِينَ بَاباً. *21 kapı açtım.* *Mef'ûl*

رَأَيْنَا تِسْعاً وَتِسْعِينَ امْرَأَةً فِي السُّوقِ. *Çarşıda 99 kadın gördük.* *Mef'ûl*

d) 20 ile 100 arasındaki sonu sıfırlı olan onluk başlarında müzekkerlik-müenneslik aranmaz. Ma'dûd gene üstün tenvinli ve tekildir.

عِشْرُونَ قَلَماً	*20 kalem*	عِشْرُونَ لَيْلَةً	*20 gece*
خَمْسُونَ قَلَماً	*50 kalem*	تِسْعُونَ هِرَّةً	*90 kedi*

Ref'	Nasb	Cer
جَاءَ أَرْبَعُونَ رَجُلاً.	رَأَيْتُ أَرْبَعِينَ رَجُلاً.	سَلَّمْتُ عَلَى أَرْبَعِينَ رَجُلاً.

100 VE SONRASI SAYILAR

a) Yüzden sonra sayılan isimler bin ve sonrası da dahil olmak üzere müfredtir (tekildir) ancak muzâfun ileyh durumunda olarak son harfi esre tenvinlidir.

مِائَةُ سَمَكٍ *Yüz balık*

رَأَيْنَا مِائَةَ امْرَأَةٍ. *Yüz kadın gördük.*

سَلَّمْنَا عَلَى مِائَةِ رَجُلٍ. *Yüz adamı selâmladık.*

b) مِائَتَيْنِ — مِائَتَانِ sayısı madûd (sayılan şey) ile birlikte yazıldığında nûn harfi düşer.

Ref Hali: مِائَتَا طَالِبٍ **ikiyüz öğrenci** **Nasb ve Cer Hali:** مُنْذُ مِائَتَيْ يَوْمٍ **ikiyüz günden beri**

c) Yüz'ün katları iki sayının birleşmesinden oluşur. Yüz ve bin'in katlarında da müzekkerlik ve müenneslik yoktur. Hem müzekker hem müennes için ortak kullanılır.

مِائَةُ طَالِبٍ (طَالِبَةٍ) مِائَتَا طَالِبٍ (طَالِبَةٍ) ثَلاثُمِائَةِ طَالِبٍ (طَالِبَةٍ)

مِائَتَيْ طَالِبٍ (طَالِبَةٍ)

100 öğrenci *200 öğrenci*[13] *300 öğrenci*

İ'râbı (harekesi) birinci sayının sonunda görülür. İkinci sayı daima mecrûr olur:

قُطِعَ سَبْعُمِائَةِ شَجَرَةٍ فِي الْحَدِيقَةِ. *Bahçedeki 700 ağaç kesildi.*

رَأَيْتُ سَبْعَمِائَةِ شَجَرَةٍ فِي الْحَدِيقَةِ. *Bahçede 700 ağaç gördüm.*

سَلَّمْتُ. عَلَى خَمْسِمِائَةِ رَجُلٍ *500 adama selâm verdim.*

Sayılan şeyin durumu ise son sayıya göredir:

سَبْعُمِائَةٍ وَ ثَلاثَةَ عَشَرَ قَلَماً *713 kalem*[14] مِائَةٌ وَ خَمْسَةُ أَقْلامٍ *105 kalem*

BİNLER BASAMAĞI

(أَلْفٌ) kelimesi ma'dûd olduğunda (مِائَةٌ) sayısından farklı olarak ma'dûd kurallarına uyar. 3-10 sayılarının ma'dûdu olduğunda (آلافٌ) (nadir olarak أُلُوفٌ), 11-99 arasındaki sayılarda (أَلْفاً), yüzler basamağındaki sayılardan sonra da (أَلْفٍ) şeklinde gelir.

أَلْفٌ *Bin* أَلْفَانِ – أَلْفَيْنِ *iki bin*

ثَلاثَةُ آلافٍ *üç bin* خَمْسَةُ آلافٍ *beşbin*

خَمْسُونَ أَلْفاً *50 bin* خَمْسُمِائَةِ أَلْفٍ *500 bin*

(أَلْفٌ) (bin) sayısından sonraki ma'dûd aynı (مِائَةٌ) (yüz) sayısından sonra gelen ma'dûd gibi müfred nekre ve mecrûrdur.

(قَبْلَ أَلْفِ عَامٍ) "bin yıl önce" (أَلْفُ سَنَةٍ) "bin yıl"

أَلْفُ طَالِبٍ (طَالِبَةٍ) أَلْفَا طَالِبٍ (طَالِبَةٍ) ثَلاثَةُ آلافِ طَالِبٍ (طَالِبَةٍ)

Bin öğrenci *2 bin öğrenci* *3 bin öğrenci*

مِائَةُ أَلْفِ طَالِبٍ (طَالِبَةٍ) مِائَتَا أَلْفِ طَالِبٍ (طَالِبَةٍ) ثَلاثُمِائَةِ أَلْفِ طَالِبٍ (طَالِبَةٍ)

100 bin öğrenci *200 bin öğrenci* *300 bin öğrenci*

أَلْفُ أَلْفٍ (مِلْيُونٌ ج مَلايِينُ) طَالِبٍ (طَالِبَةٍ) مِلْيَارُ (مِلْيَارَاتٌ) طَالِبٍ (طَالِبَةٍ)

Bir milyon öğrenci *Bir milyar öğrenci*

(١٩٨٩) 1989 أَلْفٌ وَ تِسْعُمِائَةٍ وَ تِسْعَةٌ وَ ثَمانُونَ

(١٩٦٤) 1964 أَلْفٌ وَ تِسْعُمِائَةٍ وَ أَرْبَعَةٌ وَ سِتُّونَ

Binli ifadeler bazen "min (mini'l-beyâniye-açıklama harfi)" kullanılarak yapılır:

عَشْرَةُ آلافٍ مِنَ الْمُجاهِدِينَ *onbin* (١٠٠٠٠) *mücâhid* ثَلاثَةُ آلافٍ مِنَ الْمَلائِكَةِ *üçbin* (٣٠٠٠) *melek*

AKSAM-I SEB'A (YEDİ KISIM)

Arapça'da fiiller, içinde illet harfi (ا ي و) bulunup bulunmaması bakımından iki kısma ayrılır: Sahih fiiller, illetli fiiller.
Sahih fiiller üç çeşittir: a) Sâlim b) Mehmûz c) Muzâf
İlletli fiiller dört çeşittir: a) Misâl b) Ecvef c) Nâkıs d) Lefîf

I) SAHİH FİİLLER

A) SÂLİM FİİL: Kuruluşunda harf-i illet denen (و ي ا) harflerinden biri bulunmazsa veya aynı cins iki harf (şeddeli olarak) yanyana gelmemişse yahut harfleri arasında hemze (ء أ) yoksa bu fiile sâlim fiil denir: (عَلِمَ — فَتَحَ — كَتَبَ — جَلَسَ) gibi

B) MEHMÛZ FİİL: İçinde hemze bulunan fiile denir. Fiil sembol olarak 3 harfli (فَعَلَ) kelimesinde gösterilir.

Hemze fiilin başında (yani fâu'l-fiilinde) ise **mehmûze'l-fâ,** (أَكَلَ) *yedi,* (أَخَذَ) *aldı*

Hemze fiilin ortasında (yani ayne'l-fiilinde) ise **mehmûze'l-ayn,** (سَأَلَ) *sordu*

Hemze fiilin sonunda (yani lâme'l-fiilinde) ise **mehmûze'l-lâm** denir: (قَرَأَ) *okudu*

C) MUZÂF FİİL: Şeddeli fiil demektir. Yani fiilin son iki harfi (olan aynel fiil ile lâmel fiil) aynı cinsten olup şeddeli okunur:

(مَدَّ يَمُدُّ) *uzattı* (aslı: مَدَدَ يَمْدُدُ) (فَرَّ يَفِرُّ) *kaçtı* (aslı فَرَرَ يَفْرِرُ)

Muzâri Malûm Fiil Çekimi

(يَمُدُّ uzatıyor)

يَمُدُّ	يَمُدَّانِ	يَمُدُّونَ
تَمُدُّ	تَمُدَّانِ	يَمْدُدْنَ
...	...	تَمُدُّ

Mâzî Malûm Fiil Çekimi

(مَدَّ uzattı)

مَدَّ	مَدَّا	مَدُّوا
مَدَّتْ	مَدَّتَا	مَدَدْنَ
مَدَدْتَ	...	...

İsm-i Fâili: (مَدَّ)'den مَادٌّ (*uzatan*), (فَرَّ)'dan (فَارٌّ) (*kaçan*)

İsm-i Mef'ûlü (مَدَّ)'den مَمْدُودٌ (*uzatılmış, uzatılan*), (فَرَّ)' dan (مَفْرُورٌ) (*kaçılan*)

Emr-i Hâzır Çekimi:

مُدَّ	مُدَّا	مُدُّوا
مُدِّي	مُدَّا	أُمْدُدْنَ

فِرَّ (=فِرِّ-إِفْرِرْ)	فِرَّا	فِرُّوا
فِرِّي	فِرَّا	إِفْرِرْنَ

II) İLLETLİ FİİLLER

A) MİSAL FİİL

İlk harfi illet harflerinden (و) ya da (ي) ile başlayan fiildir. Fiilin başında vâv (و) bulunursa **misâl-i vâvî** denir: وَجَدَ *buldu,* وَضَعَ *korudu*

Fiilin başında (ي) bulunursa **misâl-i yâî** denir: يَبِسَ *kurudu*

a) Misâli vâvîlere muzaraat harfi eklenince başındaki (وَ)'ler kalkar. Örneğin; (وَجَدَ)'den (يَجِدُ) olur. Aynı şekilde bu vâvlar masdarından da düşer:

وَعَدَ يَعِدُ عِدَةٌ *vaad etti* وَعَظَ يَعِظُ عِظَةٌ *vaaz verdi*

Mâzî meçhûlü ve çekimi bildiğimiz diğer fiiller gibidir: (وَجَـــدَ) *buldu*, (وُجِـــدَ) *bulundu.* Muzâri meçhûlünde ise kalkmış olan (و)'lar geri gelir. Dile kolaylık olsun diye cezmi söylenmez: (يَجِـــدُ) *bulur* (يُوجَـــدُ) *bulunur* gibi. Bu fiillerin sâlim çekimden farkı yoktur.

b) Misâl-i Yâîler muzâriye çevrilince baştaki (ي) kalkmaz. Aynen sahihler gibi çekilir.

يَسُرَ *kolay oldu (mâzî)* يَيْسُرُ *kolay olur (muzâri)*

Misâli vâvîlerin emr-i hâzırı: يَجِدُ *bulur* : جِدْ *bul* (Çekimi):

جِدْ	جِدَا	جِدُوا
جِدِي	جِدَا	جِدْنَ

Misâli yâî'lerin emr-i hâzırında ise muzâri harfinden sonraki harf cezimli olduğu için okunabilmesi açısından başa ötreli (اُ) eklenerek (يَيْسُرُ)'dan (اُيْسُرْ) kalır. Okunuşu zor olduğundan (ي) harfi (و)'a değiştirilir. Böylece: (اُوسُرْ) olur

(يَيْسُرُ) *kolay olur* (اُيْسُرْ)'dan (اُوسُرْ) *kolay ol*

İsm-i Fâilleri (وَجَدَ) den (وَاجِدٌ) *bulan* / (يَسُرَ)dan (يَاسِرٌ) *kolay olan*

İsm-i Mef'ûlleri (وَجَدَ) den (مَوْجُودٌ) *bulunan, varolan* / (يَسُرَ) dan (مَيْسُورٌ) *kolaylaştırılan, kolaylaştırılmış*

B) ECVEF FİİL

Orta harfi illetli fiildir. Asılları itibâriyle bu fiiller illet harfleri olan (و ي) den mâzîde elife dönmüştür:

Orta harfi (و)'dan kaynaklanan elif ise **ecvef-i vâvî**; (قَوَلَ)'den (قَالَ) *dedi*

Orta harfi (ي)'dan kaynaklanan elif ise **ecvef-i yâî** denir: (بَيَعَ)'dan (بَاعَ) *sattı*

I- a) Ecvef-i vâvî (Aslı birinci bab): قَالَ يَقُولُ *dedi* (Aslı = قَوَلَ يَقْوُلُ)

Ecvef-i vâvî Malûm Fiil-i Mâzî		Ecvef-i vâvî Malûm Fiil-i Muzâri
قَالَ قَالاَ قَالُوا		يَقُولُ يَقُولاَنِ يَقُولُونَ
قَالَتْ قَالَتَا قُلْنَ		تَقُولُ تَقُولاَنِ يَقُلْنَ
قُلْتَ..		تَقُولُ..

b) Ecvef-i vâvî (Aslı dördüncü bab): خَافَ يَخَافُ *korktu* (Aslı = خَوِفَ يَخْوَفُ)

Ecvef-i vâvî Malûm Fiil-i Mâzî		Ecvef-i vâvî Malûm Fiil-i Muzâri
خَافَ خَافَا خَافُوا	Gâib	يَخَافُ يَخَافَانِ يَخَافُونَ Gâib
خَافَتْ خَافَتَا خِفْنَ	Gâibe	تَخَافُ تَخَافَانِ يَخَفْنَ Gâibe
خِفْتَ...	Muhâtab	تَخَافُ... Muhâtab

II- Ecvef-i yâî çekimi: بَاعَ يَبِيعُ *sattı* (Aslı بَيَعَ يَبْيِعُ)

Ecvef-i yâî Malûm Fiil-i Mâzî		Ecvef-i yâî Malûm Fiil-i Muzâri
بَاعَ بَاعَا بَاعُوا	Gâib	يَبِيعُ يَبِيعَانِ يَبِيعُونَ Gâib
بَاعَتْ بَاعَتَا بِعْنَ	Gâibe	تَبِيعُ تَبِيعَانِ يَبِعْنَ Gâibe
بِعْتَ...	Muhâtab	تَبِيعُ... Muhâtab

*Ecvef fiillerin **<u>mâzî meçhûl çekiminde</u>** vâvîlerinde olsun yâîlerinde olsun gâiblerin hepsinde gâibelerin müfred ve tesniyelerinde elif (ا) harfi (ي)'ye değiştirilir:

قَالَ *dedi* → قِيلَ (*dendi, söylendi*) /خَافَ *korktu* → خِيفَ *korkuldu*/بَاعَ *sattı* → بِيعَ *satıldı*

Muzâri meçhûllerde ise muzaraat harfinden sonraki fiilin orta harfi ne olursa olsun (ا) e çevrilir:

يَقُولُ *der* → يُقَالُ *denir*, يَخَافُ *korkar* → يُخَافُ *korkulur*, يَبِيعُ *satar* → يُبَاعُ *satılır*

Ecvef Fiillerin Emr-i Hâzırları:

قُلْ (يَقُولُ) *de*	خَفْ (يَخَافُ) *kork*	بِعْ (يَبِيعُ) *sat*
قُلْ قُولاَ قُولُوا	خَفْ خَافَا خَافُوا	بِعْ بِيعَا بِيعُوا
قُولِي قُولاَ قُلْنَ	خَافِي خَافَا خَفْنَ	بِيعِي بِيعَا بِعْنَ

İsm-i Fâilleri: (قَالَ) → (قَائِلٌ) *diyen, söyleyen,*

(بَاعَ) → (بَائِعٌ) *satan,* (خَافَ)→ (خَائِفٌ) *korkan*

İsm-i Mef'ûlleri: (قَالَ) → (مَقُولٌ) *söylenmiş, söylenen,*

(بَاعَ) → (مَبِيعٌ) *satılmış, satılan,* (خَافَ) → (مَخُوفٌ) *korkulan*

C) NÂKIS FİİL

Lâme'l-fiili (yani son harfi) illet harfi olan fiildir. Son harfi vâvdan (و) kaynaklanan uzun elif ise nâkıs-i vâvî; (دَعَوَ)'den (دَعَا) (*dua etti).* Son harfi yâ (ي)'den kaynaklanan maksûre elif ise nâkıs-i yâî olur. Fiilde (ي) yazılmasına rağmen elif gibi çekerek okunur. Bu tip üstünden sonra gelen (ى)'ler noktasız yazılır: (رَمَىَ)'den (رَمَى) (*attı).* Nâkıs fiilin mâzî ve muzârilerinin ayne'l-fiilindeki durumu itibariyle dört çeşit fiil vardır:

a)1. Babdan gelen Nâkıs-i vâvî: غَزَا يَغْزُو *savaştı* (aslı birinci babdan غَزَوَ يَغْزُوُ)

Muzâri Çekimi	Mâzî Çekimi
يَغْزُو يَغْزُوَانِ يَغْزُونَ	غَزَا غَزَوَا غَزَوْا
تَغْزُو تَغْزُوَانِ يَغْزُونَ	غَزَتْ غَزَتَا غَزَوْنَ
تَغْزُو..	غَزَوْتَ..

b) 2. Babdan gelen Nâkıs-ı yâî: رَمَى يَرْمِي *attı* (aslı ikinci babdan رَمَيَ يَرْمِيُ)

Muzâri Çekimi	Mâzî Çekimi
يَرْمِي يَرْمِيَانِ يَرْمُونَ	رَمَى رَمَيَا رَمَوْا
تَرْمِي تَرْمِيَانِ يَرْمِينَ	رَمَتْ رَمَتَا رَمَيْنَ
تَرْمِي..	رَمَيْتَ..

c) 4. Bâb'dan gelen Nâkıs-ı yâî: رَضِيَ يَرْضَى *razı oldu* (aslı رَضِيَ يَرْضَىُ):

Muzâri Çekimi	Mâzî Çekimi
يَرْضَى يَرْضَيَانِ يَرْضَوْنَ	رَضِيَ رَضِيَا رَضُوا
تَرْضَى تَرْضَيَانِ يَرْضَيْنَ	رَضِيَتْ رَضِيَتَا رَضِيْنَ
تَرْضَى تَرْضَيَانِ تَرْضَوْنَ	رَضِيْتَ رَضِيْتُمَا رَضِيْتُمْ
تَرْضَيْنَ تَرْضَيَانِ تَرْضَيْنَ	رَضِيْتِ رَضِيْتُمَا رَضِيْتُنَّ
أَرْضَى نَرْضَى نَرْضَى	رَضِيْتُ رَضِيْنَا رَضِيْنَا

d) 3. Bâb'dan Nâkıs-ı yâî: سَعَى يَسْعَى *çalıştı* (aslı üçüncü babdan سَعَيَ يَسْعَيُ)

Muzâri Çekimi	**Mâzî Çekimi**
يَسْعَى يَسْعَيَانِ يَسْعَوْنَ	سَعَى سَعَيَا سَعَوْا
تَسْعَى تَسْعَيَانِ يَسْعَيْنَ	سَعَتْ سَعَتَا سَعَيْنَ
تَسْعَى تَسْعَيَانِ تَسْعَوْنَ	سَعَيْتَ سَعَيْتُمَا سَعَيْتُمْ
تَسْعَيْنَ تَسْعَيَانِ تَسْعَيْنَ	سَعَيْتِ سَعَيْتُمَا سَعَيْتُنَّ
أَسْعَى نَسْعَى	سَعَيْتُ سَعَيْنَا سَعَيْنَا

Emr-i Hâzırları:

Nâkıs-ı vâvî: (يَغْزُو) → (اُغْزُ) *savaş*

Nâkıs-ı vâvî emir çekimi

اُغْزُ اُغْزُوَا اُغْزُوا Muhâtab

اُغْزِي اُغْزُوَا اُغْزُونَ Muhâtaba

Nâkıs-i yâî:

(يَرْضَى)'dan (اِرْضَ) *razı ol* (يَرْمِي)'den (اِرْمِ) *at*

(يَسْعَى)'dan (اِسْعَ) *çalış*

Nâkıs-i yâî emir çekimi

اِرْضَ اِرْضَيَا اِرْضَوْا Muhâtab

اِرْضَيْ اِرْضَيَا اِرْضَيْنَ Muhâtaba

اِرْمِ اِرْمِيَا اِرْمُوا Muhâtab

اِرْمِي اِرْمِيَا اِرْمِينَ Muhâtaba

اِسْعَ اِسْعَيَا اِسْعَوْا Muhâtab

اِسْعَيْ اِسْعَيَا اِسْعَيْنَ Muhâtaba

İsm-i Fâilleri:

غَازٍ (غَزَى)'dan *savaşan* رَامٍ (رَمَى)'dan *atan*

رَاضٍ (رَضِيَ)'den *razı olan* سَاعٍ (سَعَى)'dan *çalışan*

*Nâkıs fiillerde ism-i fâil ma'rife olduğunda (اَلْفَاعِلُ) kalıbındadır. Nekre olduğunda ise 3. kök harfi düşer ve kesre tenvin alır:

اَلْهَادِي هَادٍ *yol gösteren* (ref ve cer hâli)

اَلْهَادِيَ هَادِيًا (nasb hali)

Cemi müzekkerler de müfredlere benzer bozulmalara uğrar:

هَادُونَ (هَادِيُونَ) *yol gösterenler* (ref hali)

هَادِينَ (هَادِيِينَ) (nasb ve cer hâli)

İsm-i Mef'ûlleri:

مَغْزُوٌّ←غَزَى *savaşılan, savaşılmış*

مَرْضِيٌّ←رَضِيَ *razı olunmuş, razı olunan*

مَرْمِيٌّ←رَمَى *atılmış, atılan*

مَسْعِيٌّ←سَعَى *çalışılmış, çalışılan*

Meçhulleri:

a) Nâkıs-i vâvî (يَغْزُو)→(يُغْزَى) *savaşılıyor,* (غَزَا) → (غُزِيَ) *savaşıldı*

b) Nâkıs-i yâî (يَرْمِي) → (يُرْمَى) *atılıyor,* (رَمَى) → (رُمِيَ) *atıldı*

(يَرْضَى) → (يُرْضَى) *razı olunur ,* (رَضِيَ) → (رُضِيَ) *razı olundu*

D) LEFÎF FİİL

İki illetli harf aynı fiilin içinde bulunursa lefîf fiil adını alır. İki çeşittir:

1. LEFÎF-İ MEFRÛK: İllet harflerinden biri kelimenin başında diğeri sonunda bulunursa lefîf-i mefrûk denir: (وَقَى يَقِي) *korudu*

2. LEFÎF-İ MAKRÛN: İki illetli harf yanyana olarak kelimenin sonunda bulunursa lefîf-i makrûn denir: (طَوَى يَطْوِي) *dürdü*

1. Lefîf-i Mefrûk'un Çekimi

Malûm Fiili Muzâri Çekimi	Malûm Fiili Mâzî Çekimi
يَقِي يَقِيَانِ يَقُونَ	وَقَى وَقَيَا وَقَوْا
تَقِي تَقِيَانِ يَقِينَ	وَقَتْ وَقَتَا وَقَيْنَ
تَقِي...	وَقَيْتَ...

Meçhûlleri: (يَقِي) → (يُوقَى) *korunuyor* (وَقَى) → (وُقِيَ) *korundu*

Meçhûl Fiili Muzâri Çekimi	Meçhûl Fiil Mâzî Çekimi
يُوقَى يُوقَيَانِ يُوقَوْنَ	وُقِيَ وُقِيَا وُقُوا
تُوقَى تُوقَيَانِ يُوقَيْنَ	وُقِيَتْ وُقِيَتَا وُقِيْنَ
تُوقَى ...	وُقِيْتَ..

İsm-i Fâili: (وَقَى) → (وَاقٍ) *koruyan* **İsm-i Mef'ûlü:** (وَقَى) → (مَوْقِيٌّ) *korunan*

Emr-i Hâzırı: (يَقِي) → (قِ) *koru*

Emr-i Hâzır Çekimi	
قِ قِيَا قُوا	Muhâtab
قِي قِيَا قُوا	Muhâtaba

(..وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ) *Ateşin azabına (karşı) bizi koru* (Bakara, 201).

2. Lefîf-i Makrûn'un Çekimi: (Genelde iki babda bulunur):

(طَوَى يَطْوِي) *dürdü* (2. bab), (حَيِيَ يَحْيَى) *yaşadı, canlı oldu* (4. bab)

Malûm Fiili Muzâri Çekimi	Malûm Fiili Mâzî Çekimi
(يَطْوِي)	(طَوَى)
يَطْوِي يَطْوِيَانِ يَطْوُونَ	طَوَى طَوَيَا طَوَوْا
تَطْوِي تَطْوِيَانِ يَطْوِينَ	طَوَتْ طَوَتَا طَوَيْنَ
تَطْوِي...	طَوَيْتَ...

Görüldüğü gibi ikinci babdan gelen Lefîf-i makrûn'un **mâzî** ve **muzâri** çekimi (رَمَى يَرْمِي) örneği nâkıs bir fiil gibidir.

Malûm Fiili Muzâri Çekimi	Malûm Fiil Mâzî Çekimi
(يَحْيَى)	(حَيِيَ)
يَحْيَى يَحْيَيَانِ يَحْيَوْنَ	حَيِيَ حَيِيَا حَيُوا
تَحْيَى تَحْيَيَانِ يَحْيَيْنَ	حَيِيَتْ حَيِيَتَا حَيِيْنَ
تَحْيَى...	حَيِيْتَ...

Görüldüğü gibi **mâzî** ve **muzâri** çekimi (رَضِيَ يَرْضَى) örneği nâkıs bir fiil gibidir.

Meçhûlleri: (يَطْوِي) → (**يُطْوَى**)*dürülür* (طَوَى) → (**طُوِيَ**)*dürüldü*

طُوِيَ طُوِيَا طُوُوا	يُطْوَى يُطْوَيَانِ يُطْوَوْنَ
طُوِيَتْ طُوِيَتَا طُوِيْنَ	تُطْوَى تُطْوَيَانِ يُطْوَيْنَ
طُوِيْتَ...	تُطْوَى...

*****

(يَحْيَى) → (يُحْيَى) *yaşanır* (حَيِيَ) → (حُيِيَ) *yaşandı*

حُيِيَ حُيِيَا حُيُوا	يُحْيَى يُحْيَيَانِ يُحْيَوْنَ
حُيِيَتْ حُيِيَتَا حُيِيْنَ	تُحْيَى تُحْيَيَانِ يُحْيَيْنَ
حُيِيْتَ..	تُحْيَى...

Lefîf-i Makrûn'un Emr-i Hâzırı:

(يَطْوِي) → (إِطْوِ) *dür* (يَحْيَى) → (إِحْيَ) *yaşa*

إِطْوِ	إِطْوِيَا	إِطْوُوا	Muhâtab	إِحْيَ	إِحْيَيَا	إِحْيَوْا	Muhâtab
إِطْوِي	إِطْوِيَا	إِطْوِيْنَ	Muhâtaba	إِحْيَيْ	إِحْيَيَا	إِحْيَيْنَ	Muhâtaba

İsm-i Fâili: (طَوَى) → (طَاوٍ) *düren* (حَيِيَ) kullanılmaz

İsm-i Mef'ûlü: (طَوَى)→ (مَطْوِيٌّ) *dürülen, dürülmüş* (حَيِيَ) → (مَحْيِيٌّ) *yaşanan, yaşanmış*

MÜCERRED VE MEZÎD FİİLLER

Arapça'da fiiller kök harfleri bakımından ikiye ayrılır:

1. **Mücerred fiiller** : Asıl kökleri 3 veya 4 harften oluşan fiiller.
2. **Mezîd fiiller**: Aslı 3 veya 4 harften oluşan mücerred fiillere harf eklenmesiyle oluşan fiiller.

Kuruluşu üç harften oluşan fiillere **sülâsi mücerred** denir. فَتَحَ عَلِمَ gibi

Kuruluşu dört harften oluşan fiillere **rübâi mücerred** denir.

دَحْرَجَ - يُدَحْرِجُ - دَحْرَجَةً (*yuvarladı*) gibi.

I) SÜLASİ MEZÎD FİİLLER

Asıl kök harfleri üç harften oluşan sülâsî mücerred fiillere harf eklenerek meydana getirilen fiillere **sülâsi mezîd fiiller** denir.

A) SÜLASİ MÜCERREDE TEK HARF İLAVESİYLE KURULAN MEZİD FİİLLER

Sülâsî mücerred'e bir harf ilavesiyle kurulan fiiller **3 şekilde** gelir. Örnekleriyle birlikte şöyledir:

	Masdar	Muzâri	Mâzî
	اِفْعَالاً	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ
	إِعْلاَماً	يُعْلِمُ	أَعْلَمَ
	bildirmek	*bildiriyor*	*bildirdi*
وَ تَفْعِيلَةً	تَفْعِيلاً	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
وَ تَعْلِيمَةً	تَعْلِيماً	يُعَلِّمُ	عَلَّمَ
	öğretmek	*öğretiyor*	*öğretti*
وَ فِعَالاً	مُفَاعَلَةً	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ
وَ كِتَاباً	مُكَاتَبَةً	يُكَاتِبُ	كَاتَبَ
	yazışmak	*yazışıyor*	*yazıştı*

Şimdi bunları sırasıyla inceleyelim:

1) İF'ÂL (إِفْعَالٌ) BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
إِفْعَالاً	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ
إِعْلاَماً	يُعْلِمُ	أَعْلَمَ
bildirmek	*bildiriyor*	*bildirdi*

عَلِمَ مُحَمَّدٌ الْخَبَرَ. *Muhammed haberi bildi (öğrendi).*

أَعْلَمَ مُحَمَّدٌ خالِداً الْخَبَرَ. *Muhammed Halit'e haberi bildirdi.*

(إِفْعَال) bâbının çekimi aynen sülâsî mücerredler gibidir: أَخْرَجَ *çıkardı* يُخْرِجُ *çıkarıyor*

Meçhûl hali için mâzîdeki hemze ötre, sondaki ikinci harf esre yapılır: (أُخْرِجَ *çıkarıldı*). Muzâri meçhûlde ise, muzaraat harfi ötre, sondan bir önceki harf de üstün hale getirilir: (يُخْرَجُ *çıkarılıyor*)

Emr-i Hâzırı: Mezîd fiiller içinde yalnızca if'âl bâbının emrindeki hemze üstündür.

(يُخْرِجُ)'dan أَخْرِجْ *çıkar*

(يُرْسِلُ)'dan أَرْسِلْ *gönder*

İsm-i Fâili: Muzârisinin (يـُـ) harfini (مُ)'ya çevirmekle elde edilir:

(يُخْرِجُ)'dan مُخْرِجٌ *çıkaran,* (يُرْسِلُ)'dan مُرْسِلٌ *gönderen*

İsm-i Mef'ûlü: İsm-i fâilinin sondan bir önceki harfinin üstün yapılmasıyla olur:

(مُخْرِجٌ) *çıkaran* مُخْرَجٌ *çıkarılan*

(مُرْسِلٌ) *gönderen* مُرْسَلٌ *gönderilen*

Not: İf'âl bâbındaki fiillerin mâzî, emir ve masdarlarındaki hemzeler, diğer fiillerin aksine (hemze-i kat' olduğundan) geçiş halinde atılmaz ve her durumda okunurlar:

وَأَرْسَلَ - وَأَكْرَمَ - فَأَخْرِجْ - وَإِخْرَاجُهُ

2) TEF'ÎL (تَفْعِيلٌ) BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
تَفْعِيلاً وَ تَفْعِيلَةً	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
تَعْلِيماً وَ تَعْلِيمَةً	يُعَلِّمُ	عَلَّمَ
öğretmek	*Öğretiyor*	*öğretti*

Mâzî Meçhûl: عُلِّمَ *öğretildi* **Muzâri Meçhûl:** يُعَلَّمُ *öğretiliyor*

Emr-i Hâzırı: (يُعَلِّمُ)'dan عَلِّمْ *öğret*

İsm-i Fâili: (يُعَلِّمُ)'dan مُعَلِّمٌ *öğreten (öğretmen)*

İsm-i Mef'ûlü: مُعَلَّمٌ *öğretilmiş, öğretilen*

3) MÜFÂALE (مُفَاعَلَة) BÂBI

Fâe'l-fiili ile ayne'l-fiili arasına elif (ا) eklenmesiyle olur: (كَتَبَ) *yazdı* (كَاتَبَ) *yazıştı*

Masdar	Muzâri	Mâzî
مُفَاعَلَةً فِعَالٌ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ
مُكَاتَبَةً كِتَابٌ	يُكَاتِبُ	كَاتَبَ
yazışmak	*yazışıyor*	*Yazıştı*

Mezîd fiiller içinde iki masdar kullanan tek kalıptır. Hangisinin daha yaygın olduğu zamanla öğrenilir.

Mâzî Malûm Siygası	دَافَعَ	*Savundu*
Mâzî Meçhûl Siygası	دُوفِعَ	*savunuldu*
Muzâri Malûm	يُدَافِعُ	*savunuyor*
Muzâri Meçhûl	يُدَافَعُ	*savunuluyor*
Emr-i Hâzır	دَافِعْ	*Savun*
İsm-i Fâil	مُدَافِعٌ	*Savunan*
İsm-i Mef'ûl	مُدَافَعٌ	*savunulan*

B) SÜLÂSÎ MÜCERREDE İKİ HARF İLAVESİYLE KURULAN MEZÎD FİİLLER

Sülâsî mücerrede iki harf ilavesiyle kurulan 5 harfli fiiller **5 ayrı şekilde** gelir:

اِنْفَعَلَ	**يَنْفَعِلُ**	**اِنْفِعَالاً**
اِنْكَسَرَ	يَنْكَسِرُ	اِنْكِسَاراً
Kırıldı	*kırılıyor*	*kırılmak*
اِفْتَعَلَ	**يَفْتَعِلُ**	**اِفْتِعَالاً**
اِجْتَمَعَ	يَجْتَمِعُ	اجْتِمَاعاً
Toplandı	*toplanıyor*	*toplanmak*
اِفْعَلَّ	**يَفْعَلُّ**	**اِفْعِلاَلاً**
اِحْمَرَّ	يَحْمَرُّ	اِحْمِرَاراً
Kızardı	*kızarıyor*	*kızarmak*
تَفَعَّلَ	**يَتَفَعَّلُ**	**تَفَعُّلاً**
تَعَلَّمَ	يَتَعَلَّمُ	تَعَلُّماً
Öğrendi	*öğreniyor*	*öğrenmek*
تَفَاعَلَ	**يَتَفَاعَلُ**	**تَفَاعُلاً**
تَبَاعَدَ	يَتَبَاعَدُ	تَبَاعُداً
Uzaklaştı	*uzaklaşıyor*	*uzaklaşmak*

Bunları sırasıyla özet olarak inceleyelim:

1) İNFİÂL (اِنْفِعَالٌ) BÂBI

Sülâsi mücerredin başına (اِنْ) harflerinin eklenmesiyle yapılır. Şekil olarak malûm, anlam olarak meçhûldür.

Masdar	Muzâri	Mâzî
اِنْفِعَالاً	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ
اِنْكِسَاراً	يَنْكَسِرُ	اِنْكَسَرَ
kırılmak	*kırılıyor*	*Kırıldı*

كَسَرْتُ الزُّجَاجَ فَانْكَسَرَ. *Camı kırdım o da kırıldı.*

(اِنْفِعَالٌ) bâbının kendisi meçhûl mana verdiği için mâzî ve muzâri meçhûlu yoktur. İsm-i mef'ûlü de kullanılmaz.

Emr-i Hâzırı: (يَنْكَسِرُ)'dan (اِنْكَسِرْ) *kırıl*

İsm-i Fâili: (يَنْكَسِرُ)'dan (مُنْكَسِرٌ) *kırılan*

*Bu kalıptaki fiillerin ilk harfi hemze-i vasıl olduğundan geçiş halinde okunmaz.

(وَ انْشَقَّ الْقَمَرُ.) (*Ve ay yarıldı*)

2) İFTİÂL (إِفْتِعَالٌ) BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
اِفْتِعَالاً	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ
اِجْتِمَاعاً	يَجْتَمِعُ	اِجْتَمَعَ
toplanmak	*toplanıyor*	*Toplandı*

عَزَلْتُهُ فَاعْتَزَلَ. *Onu azlettim, o da azledildi.*

Mâzî Meçhûl: اُجْتُمِعَ *toplanıldı* **Muzâri Meçhûl:** يُجْتَمَعُ *toplanılır*

Emr-i Hâzır: (يَجْتَمِعُ)'dan اِجْتَمِعْ *toplan*

İsm-i Fâil: (يَجْتَمِعُ)'dan مُجْتَمِعٌ *toplanan*

İsm-i Mef'ûl: مُجْتَمَعٌ *toplanılan*

3) İF'İLÂL (إِفْعِلاَلٌ) BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
اِفْعِلاَلاً	يَفْعَلُّ	اِفْعَلَّ
اِحْمِرَاراً	يَحْمَرُّ	اِحْمَرَّ
kızarmak	*kızarıyor*	*Kızardı*

Renkler ve kusurlar gibi sıfatların bu bâbın kalıbına sokulup fiil haline getirilmesiyle yapılır. Manasını mübâlağalaştırır. Yani renk ve sakatlıklardaki aşırılığı bildirir.

اِخْضَرَّتِ الْأَشْجَارُ. *Ağaçlar yeşerdi.*

اِصْفَرَّ لَوْنُ الْمَرْأَةِ مِنَ الْمَرَضِ. *Kadının rengi hastalıktan sarardı.*

(إِفْعِلاَلٌ) bâbının mâzî ve muzâri meçhûlu kullanılmaz.

Emr-i Hâzırı: اِحْمَرَّ *kızar* **İsm-i Fâili:** مُحْمَرٌّ *kızaran, kızarmış*

İsm-i Mef'ûlü: Bu bâbın meçhûlu kullanılmaz.

4) TEFA'UL (تَفَعُّل) BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
تَفَعُّلاً	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
تَعَلُّماً	يَتَعَلَّمُ	تَعَلَّمَ
öğrenmek	*öğreniyor*	*öğrendi*

Tefa'ul bâbına giren sülâsî fiil o fiilin peyderpey belli bir aşamadan ve süreden sonra oluştuğuna işaret eder. Anlam olarak hemen hemen sülâsî kökündeki manayı verir:

عَلِمَ *bildi* عَلَّمَ *öğretti* تَعَلَّمَ *öğrendi*

نَزَلَ *indi* تَنَزَّلَ *İndi*

Tefa'ul bâbının muzâri çekiminde fiilin başına ت harfi iki defa geldiği için bazen birinin atıldığı görülür: تَتَنَزَّلُ *(iner)* yerine; تَنَزَّلُ

تَنَزَّلُ الْمَلاَئِكَةُ وَ الرُّوحُ.. *Melekler ve ruh iner* (Kadir, 4).

Muzâri Meçhûlü: يُتَعَلَّمُ *öğreniliyor* **Emr-i Hâzır:** تَعَلَّمْ *öğren*

İsm-i Fâili: مُتَعَلِّمٌ *öğrenen* **İsm-i Mef'ûlü:** مُتَعَلَّمٌ *öğrenilen*

5) TEFÂUL (تَفَاعُل) BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
تَفَاعُلاً	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ
تَبَاعُداً	يَتَبَاعَدُ	تَبَاعَدَ
uzaklaşmak	*uzaklaşıyor*	*Uzaklaştı*

Bu bab iki veya daha çok kişiler arasındaki işbirliğini anlatır.

تَبَاعَدَ خَالِدٌ وَجَمَالٌ. *Halit ve Cemal uzaklaştı*

تَصَالَحَ الْقَوْمُ. *Kavim (o topluluk) barıştı*

Mâzî Meçhûl تُبُوعِدَ *uzaklaşıldı* **Muzâri Meçhûl** يُتَبَاعَدُ *uzaklaşılıyor*

Emr-i Hâzırı تَبَاعَدْ *uzaklaş* **İsm-i Fâili** مُتَبَاعِدٌ *uzaklaşan*

İsm-i Mef'ûlü مُتَبَاعَدٌ *uzaklaşılan*

C) SÜLÂSÎ MÜCERREDE ÜÇ HARF İLÂVESİYLE KURULAN MEZÎD FİİLLER

Sülâsi mücerrede üç harf ilavesiyle kurulan 6 harfli fiiller 4 şekilde gelir:

Masdar	Muzâri	Mâzî
اِسْتِفْعَالاً	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ
اِسْتِغْفَاراً	يَسْتَغْفِرُ	اِسْتَغْفَرَ
af istemek	*af istiyor*	*bağış, af istedi*
اِفْعِيعَالاً	يَفْعَوْعِلُ	اِفْعَوْعَلَ
اِعْشِيشَاباً	يَعْشَوْشِبُ	اِعْشَوْشَبَ
yemyeşil olmak	*yemyeşil oluyor*	*yemyeşil oldu*
اِفْعِوَّالاً	يَفْعَوِّلُ	اِفْعَوَّلَ
اِجْلِوَّازاً	يَجْلَوِّزُ	اِجْلَوَّزَ
çok hızlı gitmek	*çok hızlı gidiyor*	*(Develer) çok hızlı gitti*
اِفْعِيلاَلاً	يَفْعَالُّ	اِفْعَالَّ
اِحْمِيرَاراً	يَحْمَارُّ	اِحْمَارَّ
kıpkırmızı olmak	*kıpkırmızı oluyor*	*kıpkırmızı oldu*

Şimdi bunları sırasıyla inceleyelim:

1) İSTİF'ÂL إِسْتِفْعَال BÂBI

	Masdar	Muzâri	Mâzî
	اِسْتِفْعَالاً	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ
(خَرَجَ)'den	اِسْتِخْرَاجٌ	يَسْتَخْرِجُ	اِسْتَخْرَجَ
	çıkarmak	*çıkarıyor*	*çıkardı*

(غَفَرَ)'dan *(bağışladı, affetti)* اِسْتَغْفَرَ *af, bağış istedi*

Mâzî Meçhûlü اُسْتُخْرِجَ *çıkarıldı* **Muzâri Meçhûlu** يُسْتَخْرَجُ *çıkarılıyor*

Emr-i Hâzırı اِسْتَخْرِجْ *çıkar* **İsm-i Fâili** مُسْتَخْرِجٌ *çıkaran* **İsm-i Mef'ûlü** مُسْتَخْرَجٌ *çıkarılan*

2) İF'Î'ÂL إِفْعِيعَال BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
اِفْعِيعَالاً	يَفْعَوْعِلُ	اِفْعَوْعَلَ
اِعْشِيشَاباً	يَعْشَوْشِبُ	اِعْشَوْشَبَ
		yemyeşil oldu

İf'î'âl bâbının gayesi de mübâlağa ve tekittir.

(اِخْشَوْشَنَتِ الْأَرْضُ) (Yer pek çok sertleşti) gibi.

3) İF'İVVÂL إِفْعِوَّال BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
اِفْعِوَّالاً	يَفْعَوِّلُ	اِفْعَوَّلَ
اِجْلِوَّازاً	يَجْلَوِّزُ	اِجْلَوَّزَ
		(develer) çok hızlı gitti

4) İF'ÎLÂL إِفْعِيلاَل BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
اِفْعِيلاَلاً	يَفْعَالُّ	اِفْعَالَّ
اِحْمِيرَاراً	يَحْمَارُّ	اِحْمَارَّ
		kıpkırmızı oldu

(اِحْمَارَّتِ الْوَرْدَةُ فِي الْحَدِيقَةِ) (*Bahçede gül pek çok kızardı*) gibi bu babın gayesi renk bildirmektir. (اِحْمَرَّ) fiilinin ifade ettiğinden daha kuvvetli anlam ifade eder. Fakat bütün bablar mutlaka şu amaç içindir diye her zaman kesin kaide olmamakta, Arapçayı dışarıdan öğrenen için şaşırtıcı durumlar ortaya çıkabilmektedir. En iyisi her fiili yeni bir kelime gibi ezberlemek, cümle içinde de o kelimenin kullanılışını görmektir.

II) RUBÂÎ MÜCERRED FİİL

Anadan (asli haliyle) kuruluşu dört harfli olan fiillere de rübâi mücerred denir. Rubâî mücerred tek babtır. Bunun bir adı da (دَحْرَجَ) bâbıdır.

Manası *yuvarladı* demektir. (فَعْلَلَ) vezninden (دَحْرَجَ) bâbı denilerek diğerlerinden ayrılır:

Masdar	**Muzâri**	**Mâzî**
دِحْرَاجاً *yuvarlamak*	يُدَحْرِجُ *yuvarlıyor*	دَحْرَجَ *yuvarladı*
دَحْرَجَ خَالِدٌ الْحَجَرَ *Halit taşı yuvarladı*		Müteaddî
دَرْبَحَ خَالِدٌ *Halit boyun büktü*		Lâzım

Mâzî Çekimi

دَحْرَجُوا	دَحْرَجَا	دَحْرَجَ *yuvarladı*
دَحْرَجْنَ	دَحْرَجَتَا	دَحْرَجَتْ
		دَحْرَجْتَ...

Muzâri Çekimi

يُدَحْرِجُونَ	يُدَحْرِجَانِ	يُدَحْرِجُ *yuvarlıyor*
يُدَحْرِجْنَ	تُدَحْرِجَانِ	تُدَحْرِجُ
		تُدَحْرِجُ ...

Mâzî Meçhûl Çekimi

دُحْرِجَ	دُحْرِجَا	دُحْرِجُوا	*yuvarlandı*
دُحْرِجَتْ	دُحْرِجَتَا	دُحْرِجْنَ	
دُحْرِجْتَ...			

Muzâri Meçhûl Çekimi

يُدَحْرَجُ	يُدَحْرَجَانِ	يُدَحْرَجُونَ	*yuvarlanıyor*
تُدَحْرَجُ	تُدَحْرَجَانِ	يُدَحْرَجْنَ	
تُدَحْرَجُ ...			

İsm-i Fâili مُدَحْرِجٌ *yuvarlayan* **İsm-i Mef'ûlu** مُدَحْرَجٌ *yuvarlanan*

III) RUBÂÎ MEZÎD FİİLLER

Rubâî mücerrede harf ilâvesiyle kurulan fiillere rubâî mezîd fiiller denir. Rubâî mezîd'in üç bâbı vardır. Onlar da şunlardır:

1) TEDAHRECE (تَدَحْرَجَ) BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
تَفَعْلُلاً	يَتَفَعْلَلُ	تَفَعْلَلَ
تَدَحْرُجاً	يَتَدَحْرَجُ	تَدَحْرَجَ
yuvarlanmak	*yuvarlanıyor*	*yuvarlandı*
	...	تَزَلْزَلَ
		sallandı

Bu bâbın meçhûlu yoktur. (دَحْرَجَ) fiilinin başına (تَ) harfinin ilavesiyle yapılır.

دَحْرَجْتُ الْكُرَةَ فَتَدَحْرَجَتْ. *Topu yuvarladım o da yuvarlandı.*

2) İF'İNLÂL (اِفْعِنْلاَلاً) BÂBI

Masdar	Muzâri	Mâzî
اِفْعِنْلاَلاً	يَفْعَنْلِلُ	اِفْعَنْلَلَ
اِحْرِنْجاماً	يَحْرَنْجِمُ	اِحْرَنْجَمَ
toplanmak	*toplanıyor*	*Toplandı*

حَرْجَمْتُ الْإِبِلَ فَاحْرَنْجَمَتْ. *Develeri topladım onlar da toplandı.*

3) İF'İLLÂL (اِفْعِلاَّلاً) BÂBI

اِفْعِلاَّلاً	يَفْعَلِلُّ	اِفْعَلَلَّ
اِقْشِعْرَاراً	يَقْشَعِرُّ	اِقْشَعَرَّ
çok ürpermek	*çok ürperiyor*	*çok ürperdi*

Lâzım fiilin mübâlağasıdır:

قَشْعَرَ جِلْدُ الرَّجُلِ. *Adamın derisi ürperdi.*

إِقْشَعَرَّ جِلْدُ الرَّجُلِ. *Adamın derisi çok ürperdi.*

Mâzî Meçhûl: اُقْشِعِرَّ *ürperildi* **Muzâri Meçhûl:** يُقْشَعَرُّ *ürperiliyor*

HÂL

Hâl; fiil işlenirken, fâilin, mef'ûlün veya her ikisinin durumunu gösteren mansûb ve nekre isimdir. Tekil ve illet harfi bulunmayan bir kelime olduğu takdirde hâl, üstün tenvinli olarak gelir. Türkçe'deki durum zarfı karşılığıdır. Fiile sorulan "Nasıl" sorusuna cevap teşkil eder. Fiil yapılırken onu işleyenin durumu açıklanan hâl Türkçe'ye (...rek, ..rak) ekleriyle veya (...dığı halde), (..ken, ...mış olduğu halde) kelimeleriyle tercüme edilir. Durumları açıklanan fâil ya da mef'ûlün bih'e de sâhibu'l-hâl veya zü'l-hâl denir. Sâhibu'l-hâl genellikle marife olur. Özel isimlerin ise harfi tarif almasa da marife olduğu açıktır:

جَاءَ خَالِدٌ رَاكِباً. *Hâlit binerek (binmiş olarak) geldi.*

جَاءَتْ عَائِشَةُ رَاكِبَةً. *Aişe binerek (binmiş olarak) geldi.*

*Hâl, sahibul hale müfred, tesniye, cem ve müzekkerlik, müenneslik bakımından uyar.

إِنَّهُنَّ ذَهَبْنَ مَاشِيَاتٍ إِلَى بَيْتِهِنَّ. *Gerçekten onlar evlerine yürüyerek gittiler.*

*Hâl müfred (tek bir kelime) olarak geldiği gibi, cümle (isim cümlesi, fiil cümlesi) veya şibh-i cümle (harf-i cer ya da zarflı cümle parçası) olarak da gelebilir. O zaman hâl; mahallen mansûb olur.

Hâl İsim Cümlesi: Hâl isim cümlesi ya da fiil cümlesi olarak geldiğinde, bu cümleyi asıl cümleye bağlayan vâvu'l-hâl (hâl vâvı) denen bir vâv (وَ) bulunur. Veya yalnız zamir veya hem vâv hem zamirden oluşan bir bağlayıcı bulunur.

حَضَرَ الضُّيُوفُ وَ الْمُضِيفُ غَائِبٌ.

Haber Mübt. Vâvü'l-hâl

Ev sahibi (misafir eden) yok olduğu hâlde misafirler geldi.

فَرَّ الْجُنُودُ أَسْلِحَتُهُمْ مَتْرُوكَةٌ.

Askerler silahları bırakılmış (terkedilmiş) halde kaçtılar.

Hâl Fiil Cümlesi: 1) Bazen **olumlu mâzî hâl cümlesi**nin başında (وَ قَدْ) bulunur. Böylece fiilin oluşmasından daha önceki zamanda oluşan bir eylemi belirtir:

غَابَ أَخُوكَ وَ قَدْ حَضَرَ جَمِيعُ الْأَصْدِقَاءِ.

Bütün arkadaşlar geldiği halde kardeşin gelmedi.

2) **Olumlu muzâri** ile başlayan hâl cümlesi genellikle önünde vâv-ı hâliye ve başka bir ön takı almaksızın sâhibu'l-hâle bağlanır.

سَمِعْتُ الْمُؤْمِنَ يَدْعُو رَبَّهُ. *Mü'mini Rabbine dua ederken işittim.*

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ.

(Kızlardan) biri, utandığı halde yürüyerek ona geldi (Kasas 25) .

3) **Olumsuz mâzî ve muzâri** ile başlayan hâl cümlesinin başında bazen vâv-ı hâliye bulunur, bazen bulunmaz:

ذَهَبَ الْعَامِلُ إِلَى الْمَصْنَعِ لَماَّ يَأْكُلْ شَيْئاً.

İşçi fabrikaya hiçbirşey yemeden gitti.

قَطَفَ الْأَوْلَادُ الْأَزْهَارَ وَلَماَّ تَتَفَتَّحْ.

Henüz açmamış olduğu halde çocuklar çiçekleri kopardı.

إِسْتَيْقَظْنَا مِنَ النَّوْمِ وَ مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ.

Güneş doğmadığı halde (doğmadan) uykudan uyandık.

Hâl Şibh Cümle (Zarf Cümlesi): Şibh-i cümle olan hâl arada vâv-ı hâliye olmaksızın doğrudan bağlanır:

طَلَعَ الْبَدْرُ بَيْنَ السَّحَابِ. *Ay (dolunay) bulutların arasında doğdu.*

Hâl Şibh Cümle (Câr-mecrûr):

تَأَلَّمَ الطَّائِرُ فِي الْقَفَصِ. *Kuş kafeste acı duydu.*

قَرَأَتِ التِّلْمِيذَةُ الرِّسَالَةَ فِي فَرَحٍ. *Öğrenci mektubu sevinç içinde okudu.*

* (وَ) (Vâvu'l-hâl) şart edatları olan (إِنْ) ve (لَوْ)'in önlerinde geldiğinde cevap cümleleri bulunmazsa vâvu'l-hâl olur. (وَإِنْ) (وَلَوْ) ise vasıl edatı olup ...se bile, ..sa bile, ...ise de, ..dığı halde, ..mesine rağmen gibi manalara gelir.

صَلِّ وَ إِنْ عَجَزْتَ عَنِ الْقِيَامِ. *Ayakta durmaktan aciz olsan bile namaz kıl.*

نَذْهَبُ وَلَوْ كَانَ بَعِيداً. *Uzak olsa bile gideriz.*

BEDEL

Bedel kendisinden önceki kelimeyi açıklayıp pekiştiren ve i'râb (hareke) bakımından ona uyan kelimedir. Bedel'den önceki kelimeye mübde'l-minh (kendisinden bedel yapılan) denir. 4 çeşit bedel vardır:

1- Bedelü'l-Mutâbık: Kendisinden önceki kelime olan mübde'l-minh'e eşit, ona tamamen uyan bedele bedel mutâbık denir.

حَضَرَ أَخُوكَ خَالِدٌ. *Kardeşin Hâlit geldi.*

2- Bedelü'l-Ba'd mine'l-küll: Bu bedeller mübde'l-minh'in tamamı değil ondan bir parçadırlar ve sonlarında mübde'l-minh'e ait bir zamir bulunur.

اِنْكَسَرَ الْكُرْسِيُّ رِجْلُهُ. *Sandalyenin ayağı kırıldı.*

3- Bedelü'l-İştimal: Bedeli iştimâl mübde'l-minh'in ne tamamı ne de parçası olan bedellerdir.

أَعْجَبَنِي الْأُسْتَاذُ عِلْمُهُ. *Hocanın ilmi hoşuma gitti.*

4- Bedelu'l-Galat: Mübde'l-minh'le hiç ilgisi bulunmayan yanlışlıkla söylenen kelimedir.

أَكَلْتُ الْجُبْنَ اللَّحْمَ. *Peynir yedim, -peynir demişim- et.*

* Bedel ile mübde'l-minh arasında marife nekre olması bakımından uygunluk aranmaz.

İSMİN ÇEŞİTLİ HALLERİ

Yapısına göre isim; son harfi sahih olan ve olmayan olmak üzere ikiye ayrılır.

A) Son harfi sahih olan isim; maksûr, mankûs ve memdûd olmayan murab isimdir.

حُجْرَةٌ *Oda* دَلْوٌ *kova*

B) Son harfi sahih olmayan isim; Mankûs, Maksûr ve Memdûd olmak üzere üçe ayrılır

I) MAKSÛR İSİM

Sonunda sâbit bir elif bulunan murab isimdir. Bir evvelki harekesi üstün olan murab (duruma göre son harekesi değişen) ismin sonundaki bu elifin aslı (و) ise uzun (ا), (ي) ise noktasız (ى) şeklinde yazılır. Ancak elif şeklinde telaffuz edilir.

اَلْفَتَى *Genç* اَلْعَصَا *baston*

اَلْمُصْطَفَى *Seçilmiş* اَلْهُدَى *doğru yol*

Bu tip elifin üzerine hareke konup okunması mümkün değildir. Bu sebeple bu isimlerin sonu sakin okunur. Yâni uzatmalı okumaya da sakin denir. Ref halinde elif üzerine damme, nasb halinde fetha, cer halinde kesre takdir edilir:

نَجَا الْفَتَى مِنَ الْغَرَقِ. *Genç boğulmaktan kurtuldu.*(Fâil)

نَجَّيْتُ الْفَتَى مِنَ الْغَرَقِ. *Genci boğulmaktan kurtardım.* (Mef'ûl)

رَضِيْتُ عَنِ الْفَتَى. *Gençten razı oldum.* (Câr-mecrûr)

*İsm-i maksûr nekre olduğu (tenvin aldığı) zaman ref, nasb ve cer halinde elifi yazılı kalır, ancak okunmaz.

جَاءَ فَتًى. *Bir genç geldi.* (Fâil)

II) MANKÛS İSİM

Kendinden evvel kesre bulunan bir (ي) ile sona eren murab isimlere mankûs isim denir. Bu (ي) aslîdir ve vazgeçilmezdir.

اَلْهَادِي *yol gösteren* اَلرَّاعِي *çoban*

Mankûs isimler mansûb durumda gözle görünür şekilde fetha alırlar. Çünkü fetha ile okumak kolay ve mümkündür. Zamme ve kesre ile okumak ise dile ağır gelir. Bu sebeple ref ve cer hallerinde gerekli harekeyi zahiren alamazlar. Gramerciler buna "ref ve cer hallerinde mankûs isimlerin sonuna damme ve kesre takdir olunur" demektedirler.

فَرَّ الْجَانِي. *Câni kaçtı.* (Fâil)

حَبَسْتُ الْجَانِيَ. *Câniyi hapsettim.* (Mef'ûl)

نَظَرْتُ إِلَى الْجَانِي. *Câniye baktım.* (Câr-mecrûr)

*Mankûs isim nekre olduğu takdirde ref ve cer halinde sonundaki (ي) düşer.

جَاءَ مُحَامٍ. *Bir avukat geldi* (Ref) .

Tesniye halinde düşen (ي) tekrar geri gelir:

جَاءَ مُحَامٍ. *Avukat geldi.* جَاءَ مُحَامِيَانِ. *İki avukat geldiler.*

III) MEMDÛDE İSİM

Sonunda hemze, hemzeden önce de zâide bir elif bulunan murab isimdir.

عُظَمَاءُ *büyükler* سَمَاءُ *gök* شُعَرَاءُ *şairler*

Bu zâid hemze ile biten isim gayr-i munsarif olduğu için tenvin almaz.

MEBNÎ ZARFLAR

Mebnî zarflar 17 tane olup 6 tanesi mekân zarfı, 10 tanesi zaman zarfı, bir tanesi de hem mekân hem de zaman zarfı olarak kullanılır. Mebnî oldukları için mahallen mansûbturlar:

a) Mebnî mekân zarfları:

هُنَا لَدُنْ لَدَى ثَمَّ أَيْنَ حَيْثُ

Cümleye muzâf olan mebnî mekân zarfıdır. Bu cümle isim ya da fiil cümlesi olabilir. Genellikle fiil cümlesi olur. Sonu zamme üzre mebnî olduğundan mahallen mansûb sayılır.

اِذْهَبُوا إِلَى حَيْثُ شِئْتُمْ. *İstediğiniz yere gidiniz.*

b) Mebnî zaman zarfları:

إِذْ إِذَا اَلْآنَ قَطُّ أَمْسِ مُذْ مُنْذُ لَمَّا مَتَى أَيَّانَ

أَمْسِ Dün. (Esre üzere mebnî geçmiş zaman zarfıdır.)

لِمَاذَا لَمْ تَحْضُرْ أَمْسِ ؟ *Dün neden gelmedin?*

c) Hem zaman hem mekân için kullanılan mebnî zarf:

أَنَّى Nerede, nereden, ne zaman, nasıl

أَنَّى لَكَ هَذَا ؟ *Bu sana nereden?*

MEF'ÛL-Ü MUTLAK

Fiilin manasını **te'kit etmek** (pekiştirmek), **nev'ini** (çeşidini) ya da fiilin kaç kere işlendiğini göstermek üzere **sayısını** bildirmek için fiille aynı kökten gelen mansûb masdara mef'ûl-i mutlak denir.

a) Fiilin manasını **te'kit (pekiştirmek)** için fiilden sonra ve onun kökünden getirilen mansûb (fethalı) masdar müfredtir. Tercüme edilirken; "..öyle, öyle ki, şüphesiz, gerçekten, çok, iyice," manaları verilir:

لَعِبَ خَالِدٌ لَعِباً. *Hasan öyle bir oynadı ki.*

b) Fiilin **nev'ini** (çeşidini) belirtmek için gelen mef'ûl-i mutlak genellikle isim veya sıfat tamlaması halinde olur. Tercüme edilirken "gibi, şeklinde, aynen, tıpkı, tam.." diye çevrilir.

يُسَلِّمُ الْغُلَامُ سَلَامَ الْجُنْدِيِّ. *Çocuk asker selamıyla selam veriyor (asker gibi selam veriyor) .*

c) Fiilin **sayısını** belirtmek için gelen mef'ûl-i mutlak o işin kaç defa yapıldığını belirtir. Tercüme edilirken de kere, defa şeklinde çevrilir. Arapça'da tekrar isminin yapıldığı kalıp daha önce masdar-ı binâ-i merre konusunda işlediğimiz gibi (فَعْلَةً) kalıbıdır. Fiilin sülâsi kök harfleri bu kalıba sokulur.

ضَرَبَنِي ضَرْبَةً. *Bana bir defa vurdu.*

ضَرَبْتُهُ ضَرْبَتَيْنِ. *Ona iki defa vurdum.*

Sıfat eklenerek de yapılabilir:

ضَرَبَنِي ضَرْبَةً شَدِيدَةً. *Bana şiddetli bir vuruşla vurdu.*

Tarz ismi (فِعْلَةً) kalıbıdır:

ضِحْكَةً *gülme tarzı* (ضَحِكَ يَضْحَكُ) *güldü*

*Aynı cümledeki mef'ûl-i mutlak kendi fiilinin masdarından yapılır. Aşağıdaki durumlarda ise bu kaidenin dışına çıkılır:

a) Aynı manaya gelen masdarlarda;

قَعَدْتُ جُلُوساً. *Öyle oturdum ki (çok oturdum) .*

b) Aynı kökten olan değişik masdarlarda;

اِصْطَبَرْتُ صَبْراً. *Çok sabrettim.*

Not: Çoğu zaman rubâî fiilin masdarı yerine sülâsi fiilin masdarı tercih edilir:

سَافَرْتُ سَفَراً مُتْعِباً. *Yorucu bir yolculuk yaptım.*

c) Çeşit ve sayı bildirerek mef'ûl-i mutlakın yerini tutan isimlerde;

نَصَحْتُهُ مَرَّتَيْنِ. *Ona iki defa nasihat ettim.*

d) Bazen mef'ûl-i mutlakın hazfedilip sıfatının onun yerine geçtiği durumlarda;

فَكَّرْتُ فِي هَذِهِ الْمَسْأَلَةِ كَثِيراً. *Bu mesele hakkında çok düşündüm.*

e) (أَيُّ – بَعْضُ – كُلُّ) kelimelerinin masdara muzâf olduğu durumlarda;

أُسَاعِدُ عَلِياً بَعْضَ الْمُسَاعَدَةِ. *Ali'ye biraz yardım ediyorum.*

O zaman (أَيُّ – بَعْضُ – كُلُّ) kelimeleri mef'ûl-i mutlak olarak mansûb gelir.

*Fiili hazfolmuş semâî (duyularak bilinen) mef'ûl-i mutlaklar da vardır:

شُكْراً. *Teşekkür ederim.* (Hazfolmuş fiiliyle aslı: أَشْكُرُكَ شُكْراً)

سُبْحَانَ اللّهِ. *Allah'ı her türlü eksiklikten tenzih ederim.*
(Hazfolmuş fiiliyle aslı: أُسَبِّحُ سُبْحَانَ اللّهِ)

MEF'ÛLÜN LİECLİH (MEF'ÛLÜN LEH)

Fiilin oluş sebebini bildiren mef'ûle mef'ûlün lieclih denir. Bir adı da mef'ûlün leh'tir. Fiile niçin sorusunu sorduğumuzda aldığımız cevap mef'ûlün lieclih'tir. Türkçe'ye "..için, -mek için, -mak için, sebebiyle, -den dolayı" manalarıyla tercüme edilir. Ya masdarla ya da harf-i cerle olmak üzere iki şekilde gelir:

a) Masdar olarak Mef'ûlün lieclihi:
Bu masdar niçin sorusuna cevap veren, (masdarın) fâili ile fiilin fâilinin -zaman ve şahıs bakımından- aynı olduğu **muzâfa birleşmeyen mansûb ve nekre (üstün tenvinli)** bir masdardır:

يُسَافِرُ الطُّلاَّبُ إِلَى أُورُبَّا طَلَباً لِلْعِلْمِ. *Öğrenciler ilim için Avrupa'ya gidiyorlar .*

قُمْ اِحْتِرَاماً لِأُسْتَاذِكَ. *Hocana saygı için (ayağa) kalk.*

Önemli olan bu masdarın fiilin sebebini teşkil etmesidir. Sebebi değilse (fiile sorulan niçin sorusuna cevap veremiyorsa) mef'ûlün lieclih olmaz ve mansûb da gelmez. Bu şartları taşımaz da gene niçin sorusuna cevap verirse o zaman harf-i cerli olarak gelir.

b) Harf-i Cerli Mef'ûlün lieclih: (لِ), (مِنْ) ve sebeplilik ifâde eden (بِ) harfi ceriyle ifade edilen mef'ûllerdir.

ضَرَبْتُكَ لِلتَّأْدِيبِ. *Seni terbiye için döğdüm.*

بَكَى الطِّفْلُ مِنَ الْوَجَعِ فِي بَطْنِهِ. *Çocuk karnı ağrıdığı için ağladı.*

جَزَاءً بِمَا كَسَبُوا. *Yaptıkları şeyler sebebiyle ceza olarak.*

MEF'ÛLÜN MEAH

Beraberlik ifade eden ve vâvu'l-maiyye denen (وَ) harfinden sonra gelen, üst tarafına atfı doğru olmayan mansûb isme **mef'ûlün maah** denir. Beraber, birlikte manasına gelen (مَعَ)'yla aynı anlamı taşıdığı için bazı gramerciler ona da mef'ûlün maah demişlerse de onun zarf olduğu görüşü daha ziyade tercih edilmiştir.

سِرْتُ وَ النَّهْرَ. *Nehir boyunca (nehirle beraber) yürüdüm.*

حَضَرْتُ وَ خالِداً. *Halit ile birlikte geldim.*

مَشَيْتُ وَ الْجَبَلَ. *Dağ boyunca (dağ ile birlikte) yürüdüm.*

ÖVME YERME FİİLLERİ

Arapça'da medh (övmek) için (نِعْمَ) (iyi, güzel, ne iyi, ne güzel), zem (yerme) için (بِئْسَ) (kötü, fena, çirkin, ne kötü, ne fena, ne çirkin) fiilleri kullanılır.

Mübâlağa yoluyla övme ve yermeyi ifade ederler. (نِعْمَ) ve (بِئْسَ) fiilleri mâzîdir, muzâri ve emirleri yoktur, çekimleri de yoktur. (نِعْمَ) nin müennesi (نِعْمَتْ), (بِئْسَ) nin müennesi (بِئْسَتْ) şeklinde gelir. Genellikle bu fiillerden sonra merfû iki isim bulunur. Bu iki isimden birincisine bu fiillerin fâili denir. İkinci isme mahsus denir. Mahsus ya muahhar mübtedâdır, ya da mübtedâsı mahzûf bir haberdir.

نِعْمَ صَدِيقٌ الْكِتَابُ! *Kitab ne güzel arkadaştır!*

نِعْمَتْ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةُ! *Mü'minlerin annesi Aişe ne iyidir!*

*Kur'ân'da (سَاءَ) fiili de zem için kullanılır:

سَاءَ الْخُلُقُ شَهَادَةُ الزُّورِ! *Yalancı şahitlik ne kötü huydur!*

*(نِعْمَ) nin fâili (اَلشَّيْءُ) manasında (مَا) ile birleşirse (نِعِمَّا) şeklinde gelir, (مَا) da mahallen merfû olur:

نِعِمَّا هِيَ! *O ne iyi!*

نِعِمَّا خالِدٌ! *Halit ne iyidir!*

İSİM FİİLLER

Mâzî muzâri ve emir manasında kullanılan bazı isimler vardır ki, fiil gibi çekilmez. Bu sebeple bunlara isim fiiller (esmâul ef'âl) denir. Mef'ûlleri kendilerinden önce gelmez. Hep aynı şekil üzere bulunurlar. Manaları fiilden daha kuvvetlidir ve mebnîdirler.

a) Mâzi manalı isim fiiller:

Mâzî manalı isim fiiller hayret ifâde ederler: Mana bakımından taaccüb fiillerine benzerler:

هَيْهَاتَ ! *Ne kadar uzak!*

بُطْآنَ ! *Ne kadar yavaş!*

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ! *O size vad edilen şey ne uzak ! (uzak mı uzak)* (Mü'minûn 36)

b) Muzâri manalı isim fiiller:

وَا ! *Şaşarım, hayret ederim!*

أُفٍّ ! *Off, sabrım tükeniyor (Bıktım usandım) !*

وَلاَ تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ ! *Onlara üff bile deme* (İsrâ 23) !

c) Emir manalı isim fiiller:

أَلاَ ! *Dikkat edin, uyanık olun!* آمِينْ ! *Kabul et!*

MUKÂRABE FİİLLERİ

Kendine ait manaları bulunan bu yardımcı fiiller mübtedâ ile haberin başına gelerek (كَانَ ve kardeşleri gibi) mübtedâ'yı merfû haberi de mansûb yapar. (كَادَ) soyundan olanlar adıyla da gramer kitaplarında geçen bu yardımcı fiillerin en önemli özelliği ise haberinin muzâri fiil oluşudur. 3 bölümde incelenirler:

I) Yaklaştırma Fiilleri (اَفْعَالُ الْمُقَارَبَةِ):

Haberde bildirilenin yaklaştığını anlatan fiiller şunlardır:

(كَادَ يَكَادُ) (أَوْشَكَ يُوشِكُ) (كَرَبَ)

Bunların hepsi de "...neredeyse ..ecek, neredeyse ..acak, ..eyazdı, az kalsın, ..mek üzere(ydi)" manasını verir. Az kullanılan (كَرَبَ) hâriç diğerlerinin muzârisi de çekimleriyle birlikte kullanılır. (أَنْ) ile ya da (أَنْ) siz gelebilirler.

كَادَ الْمُجْرِمُ يُقْتَلُ. *Suçlu öldürüleyazdı (neredeyse öldürülüyordu).*

مَا كَادُوا يَفْعَلُونَ. *Neredeyse yapamayacaklardı* (Bakara, 71).

Not: Bu üç fiil kendi başlarına tam fiil olarak (yardımcı fiil olmadan) kullanıldıklarında "yaklaştı" manasını verirler. O zaman fâili (أَنْ) den sonraki bölüm olur:

أَوْشَكَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ. *Güneşin doğması yaklaştı.*
Fâil

II) Ümit Fiilleri (اَلْأَفْعَالُ التَّرَجِّي):

عَسَى حَرَى إِخْلَوْلَقَ

En çok kullanılanı (عَسَى)'dır. "Belki, umulur ki, ola ki, herhalde, ..abilir" manalarını taşırlar. Muzâri çekimleri yoktur. Yâni câmid (donmuş) fiiller grubundandır. (عَسَى) fiili genellikle (أَنْ) ile kullanılır. Daha ziyade (عَسَى) fiili sâbit kalır, devamındaki cümle çekimli getirilerek kullanılır:

عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ. *Umulur ki Rabb'iniz size merhamet eder* (İsrâ, 8).

*(عَسَى) fiili *"yaklaştı"* manasında tam fiil olarak da kullanılır. Bu durumda fâili yine (أَنْ) den sonraki bölümdür.

عَسَى أَنْ يَأْتِيَ خَالِدٌ. *Halit'in gelmesi yaklaştı.*
Fâil

III) Başlama Fiilleri (اَلْأَفْعَالُ لِلشُّرُوعِ):

جَعَلَ	أَقْبَلَ	طَفِقَ	أَنْشَأَ	أَخَذَ	شَرَعَ
		إِنْبَرَى	هَبَّ	إِبْتَدَأَ	قَامَ

Bu fiiller muzârinin başına geldiklerinde kendi asıl manalarını atarak (بَدَأَ) *"...meye başladı"* manasını verirler. Başlama bildiren fiillerin başına (أَنْ) getirilmez. Yani başlangıç bildirmeleri ancak muzâri başında olur.

أَخَذَ الْوَلَدُ يَبْكِي. *Çocuk ağlamaya başladı.*

طَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ. *Cennet yaprağından üzerlerine örtmeye başladılar* (Tâ-Hâ, 121).

شَرَعَ الطَّالِبُ يَقْرَأُ. *Öğrenci okumaya başladı.*

TE'KİT

Dinleyicinin yanlış anlayabileyeceği sözleri yanlış anlamalara imkan vermeyecek şekilde pekiştiren bir sözdür. Lafzî ve mânevî olmak üzere ikiye ayrılır:

1- Lafzî Te'kit: İsmin, fiilin, harfin, zamirin ya da cümlenin tekran ile yapılan tekittir.

رَأَيْتُ التِّمْسَاحَ التِّمْسَاحَ. *Timsahı gördüm timsahı.*

حَضَرَ حَضَرَ خَالِدٌ *Hâlit geldi geldi.*

رَأَيْتُكَ أَنْتَ. *Seni gördüm seni.*

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

Hayır, anlayacaklar! Yine hayır! Onlar anlayacaklar (Nebe, 4, 5).

2- Mânevî Te'kit: Sadece şu kelimelerle yapılan te'kittir:

نَفْسُ عَيْنُ كِلاَ كِلْتَا جَمِيعُ كُلُّ عَامَّةُ

Bu kelimeler tekid edilecek kelimenin zamirine muzâf olurlar ve tekit ettiği kelimenin harekesini alırlar. Manevi tekitle marife tekit edilir, nekre tekit edilmez. Sırasıyla örnekleriyle inceleyelim:

نَفْسُ عَيْنُ kendisi, aynısı

زَارَنِي الْوَزِيرُ نَفْسُهُ. *Bakanın kendisi beni ziyaret etti.*

ذَهَبَ الْمُعَلِّمُونَ أَنْفُسُهُمْ إِلَى السُّوقِ. *Öğretmenlerin kendileri çarşıya gittiler.*

ذَهَبَ الْمُعَلِّمُونَ أَعْيُنُهُمْ إِلَى السُّوقِ. (Aynı mana)

*Bazen (نَفْسٌ) ve (عَيْنٌ) kelimelerine bitişik zâid (ب) harf-i ceri de gelebilir.

ذَهَبَ الْمُعَلِّمُ بِنَفْسِهِ. *Öğretmenin bizzat kendisi gitti.*

ذَهَبَ الْمُعَلِّمُ بِعَيْنِهِ. (aynı mana)

كِلْتَا ve كِلاَ ikisi: Sonlarında tesniye zamiri bulunur ve tesniyeyi tekit ederler. (كِلاَ) müzekker, (كِلْتَا) müennes için kullanılır:

نَجَحَ الْإِخْوَانِ كِلاَهُمَا. *İki kardeşin ikisi de başardı.*

جَاءَتِ الْمَرْأَتَانِ كِلْتَاهُمَا. *Kadınların ikisi de geldi.*

*(كِلاَ) ve (كِلْتَا) zamirle değil de isimle birleştiği takdirde tekit olmaz, cümlenin unsuru olur:

جَاءَ كِلاَ الْمُعَلِّمَيْنِ. *İki öğretmen geldi (fâil ve muzâf).*

جَاءَتْ كِلْتَا الْمُعَلِّمَتَيْنِ. *İki bayan öğretmen geldi.*

كُلٌّ جَمِيعٌ hepsi, tümü

حَضَرَتِ التِّلْمِيذَاتُ كُلُّهُنَّ. *Öğrencilerin hepsi geldi.*

*(كَافَّةٌ)(عَامَّةٌ)(Tamamı, geneli) kelimeleri de kendilerine uygun zamir alarak tekit olabilirler:

جَاءَ النَّاسُ كَافَّتُهُمْ. *İnsanların tamamı geldi.*

حَضَرَ الطُّلاَّبُ عَامَّتُهُمْ. *Öğrencilerin geneli geldi.*

TEMYİZ

Çeşitli manalar kastedilmeye elverişli önceki isimden asıl maksadın ne olduğunu açıklamak üzere zikredilen mansûb ve nekre isme temyiz denir. Temyizin açıkladığı bir önceki isme de mümeyyez adı verilir.

اِشْتَرَيْتُ أُقَّةً عِنَبًا. *Bir kilo üzüm satın aldım.*

Temyiz Mümeyyez

Daha önce işlediğimiz gibi sayıların temyizi ise bu kaideden hariç kendi arasında kurallara tâbidir.

MÜNÂDÂ

Arapça'da karşı tarafa hitap ederken nidâ harfleri dediğimiz şu harflerle hitap edilir:

يَا أَ يَا هَيَا أَيْ أَ

أَيُّهَا أَيَّتُهَا

En çok kulanılanı أَ, يَا ve أَ يَا dır. Kendisine ünlenen, nidâ edilen kişiyi gösteren kelimeye münâdâ denir.

Münâdâ şu durumlarda merfû olur ve tenvin almaz:

1-Tek kelimeden ibaret olan özel isim ise;

يَا صَادِقُ *Ey Sâdık!* يَا عَلِيُّ *Ey Ali!*

يَا يُوسُفُ *Ey Yusuf!* يَا زَيْنَبُ *Ey Zeyneb!*

2- Nekre olmakla beraber ismi söylenmeksizin bizzat karşısındaki belli kişilere hitap ediyorsa (nekre-i maksûde)

يَا رَجُلُ! يَا رَجُلاَنِ! يَا نَبِيُّونَ! يَا تَلاَمِيذُ!

Ey adam! *Ey iki adam!* *Ey peygamberler!* *Ey öğrenciler!*

3- Münâdânın başında harf-i tarif (اَلْ) varsa önüne müzekker için أَيُّهَا, müennes için أَيَّتُهَا getirilir. İsm-i mevsûlün de marife olduğunu hatırlayınız. يَا أَيُّهَا daki هَا tenbih için getirilir.

يَا أَيُّهَا الْوَلَدُ! *Ey çocuk!* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا! *Ey iman edenler*

Not: Münâdâ özel isim ise veya çok yakında bulunup yakın hissedilirse bazen nida harfi hazfolur (kaldırılır, yazılmaz).

مَحْمُودُ ! مَاذَا تَفْعَلُ ؟ *Mahmud! Ne yapıyorsun?*

طَاهِرُ ! مَاذَا تَقُولُ فِي هَذَا الْأَمْرِ ؟ *Tahir! Bu mesele hakkında ne diyorsun?*

(يَا أَيُّهَا) ve (يَا أَيَّتُهَا) daki nidâ harfi يَا çoğu defa hazfedilir.

أَيَّتُهَا النَّفْسُ! أَيُّهَا الْوَلَدُ!

Münâdâ şu durumlarda mansûb olur:

1-Muzâf olunca;

يَا عَبْدَ اللّٰهِ! *Ey Abdullah!* يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ! *Ey alemlerin Rabbi!*

Burada örneğin يَا عَبْدَ اللّٰهِ kelimesinde يَا harfi nidâ, عَبْدَ münâdâ, اللّٰهِ de muzâfun ileyhdir.

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ؟

Ey Ehl-i Kitab! Niçin hakkı batılla karıştırıyorsunuz? (Âl-i İmran, 71)

Not: Münâdâ yâ-i mütekellime muzâf olursa ي genellikle kesre şeklinde kısalır.

يَا رَبِّ ! *Ey Rabbim!* yerine → يَا رَبِّي

يَا عِبَادِ ! *Ey kullarım!* yerine → يَا عِبَادِي

Bazen baştaki nida harfi de kalkabilir:

رَبِّ ! *Ey Rabbim!* yerine → يَا رَبِّ

رَبَّنَا ! *Ey Rabbimiz!* yerine → يَا رَبَّنَا

2- Muzâfa benzer olunca (şibh-i muzâf)[15]**;**

يَا مُسَافِراً إِلَى إِزْمِير! *Ey İzmir'e yolcu olan!*

3- Münâdâ kesin olarak belli değilse (nekre-i gayr-i maksude);

يَا رَجُلاً خُذْ بِيَدِي! *Ey (herhangi bir) adam! Elimi tut.*

KELİMELERİN CÜMLE İÇİNDEKİ DURUMLARINA GÖRE İ'RÂB HALLERİNİN ÖZETİ

Şu ana kadar adım adım işlediğimiz konulara ait genel bir değerlendirme ve bir nevi özet mahiyetinde olarak şu sınıflamayı yapmamız i'rabın (son harfin harekesi) durumunu en iyi şekilde anlamamıza yardımcı olacaktır:

I) MU'RAB VE MEBNİ

Murab; cümle içindeki yerine göre i'râbı (son harfinin harekesi değişen) kelimelerdir. Mebnî; ne olursa olsun son harfinin harekesi değişmeyen kelimelerdir.

رَأَيْتُ هٰؤُلاَءِ الرِّجَالَ. *Bu adamları gördüm*

[15] Şibh-i muzaf; gerçekte muzaf olmayan ancak kendisinden sonra gelen kelimelerle hususi mana kazanan isme denir.

Yukarıdaki cümlede mef'ûlün bih olan (هَؤُلَاءِ)'nin sonu üstün olması gerekirken harekesi değişmemiştir. Onun için bu kelime "ismi işaret nasb mahallinde" olarak ifade edilir.

هُمْ مُطِيعُونَ. Onlar itaatkardırlar

Bu cümlede (هُمْ) mübtedâdır. Son harfi ötre okunması gerekirken sakin (cezimli) okunmaktadır. Yani sükûn üzere mebnîdir. Onun için bu kelime "munfasıl zamir ref mahallinde" olarak ifade edilir.

جَاءَ أَحَدَ عَشَرَ شَابًّا. *Onbir genç geldi*

Bu cümlede أَحَدَ عَشَرَ fâil olduğu için sonu ötre olması gerekirken fetha üzere mebnîdir.

II) MA'RİFE-NEKRE

MA'RİFE İSİMLER: Belirli (muayyen) birşeyi gösteren isimlerdir ve şunlardır:

1- Alem (özel) isimler,

2- Harf-i tarifli isimler,

3- Zamirler,

4- İsm-i işâretler,

5- İsm-i mevsûller,

6- İzâfetle marifelik kazanan isimler,

NEKRE İSİMLER: Belirsiz bir şeyi gösteren isimdir. (قَلَمٌ) bir kalem gibi.

III) MERFÛLAR

Ref (ötre ya da zamme) halindeki kelime ve cümleler şunlardır:

1- Fâil,

2- Nâib-i Fâil,

3- Mübtedâ,

4- Haber,

5- Kâne'nin ismi,

6- İnne'nin Haberi,

7- Leyse'ye benzeyen harflerin ismi,

8- Umûmî olumsuzluk bildiren (لَا)'nın haberi,

9- Önünde nasb ve cezm edatı bulunmayan muzâri fiil.

IV) MANSÛBLAR

Nasb (üstün) haldeki kelime ve cümleler şunlardır:

1- Mef'ûlün mutlak,

2- Mef'ûlün bih,

3- Mef'ûlün fîh,

4- Mef'ûlün leh (lieclih),

5- Mef'ûlün maah,

6- Hâl,

7- Temyîz,

8- Müstesnâ,

9- Kâne'nin Haberi,

10- İnne'nin ismi,

11- Umûmî olumsuzluk bildiren (لَا)'nın ismi,

12- Leyse'ye benzeyen harflerin haberi,

13- Başında nasb edatı bulunan muzârî fiil.

V) MECZÛMLAR

Bazı edat ve sebepler dolayısıyla cezm halinde olan kelimeler şunlardır:

1- Açık ya da gizli başında cezm edatı bulunan muzâri fiil,

2- Mahallen meczûm olan fiil ve cümleler.

VI) MECRÛRLAR

Başında bulunan kelime veya harflerle mecrûr (esre) olan isim ve tâbiler şunlardır:

1- Muzâfun ileyh,

2- Harf-i cerli isim.

VII) TÂBİLER (UYANLAR)

Kendi başına müstakil bir harekesi olmayıp kendinden önceki kelimenin harekesine uyan kelimeler şunlardır:

1- Sıfat, 2- Te'kid, 3- Bedel, 4- Atıf

Not: Söz konusu Arapça Kaidelerin özeti Dr. Neclâ Yasdıman'ın "*Adım Adım Kur'ân Dili*" adlı gramer kitabının özetlenmiş halidir.
Aslından kaynakları, cümle örnekleri ve daha fazla açıklamayla öğrenmek isteyenler 0536 301 10 79 nolu cep telefonuna veya www.neclayasdiman.com ya da neclayasdiman@hotmail.com e-mail adresine kitabın ve DVD'nin gideceği isim ve adresi yazmak sûretiyle kitabı temin edebilirler.

İ'RABLI KUR'AN ve MEALİ

سورة الفاتحة (1)

(FÂTİHA (Açış Yapan) **SÛRESİ)**

(Mekke'de inmiştir. 7 ayettir.)

﴿ 1 ﴾

بِسْمِ	اللَّهِ	الرَّحْمٰنِ	الرَّحِيمِ
adıyla	Allah'ın	Rahmân	Rahîm
car+mecrur, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	(اللّٰهِ) kelimesinin sıfatı	(اللّٰهِ)'nin ikinci sıfatı

1. Rahmân (ve) Rahîm Allah'ın adıyla (başlarım).

﴿ 2 ﴾

اَلْحَمْدُ	لِلّٰهِ	رَبِّ	الْعَالَمِينَ ۙ
Hamd	Allah içindir	Rabbi	âlemlerin
mübtedâ	haber; şibhi cümle	(اللّٰهِ)'nin sıfatı, muzaf	muzâfun ileyh

﴿ 3 ﴾ ﴿ 4 ﴾

اَلرَّحْمٰنِ	الرَّحِيمِ ۙ	مَالِكِ	يَوْمِ	الدِّينِ ۝
Rahmân	Rahîm	Mâliki	gününün	din
(اللّٰهِ)'nin 2. sıfatı	(اللّٰهِ)'nin 3. sıfatı	(اللّٰهِ)'nin 4. sıfatı	muzafun ileyh	muz. ileyh

2. 3. 4. Hamd (şükür ve övgü); âlemlerin Rabbi, Rahmân (çok merhametli), Rahîm (ve) din (ceza) gününün mâliki (sahibi) Allah içindir.

﴿ 5 ﴾

إِيَّاكَ	نَعْبُدُ	وَ	إِيَّاكَ	نَسْتَعِينُ ۝
yalnız sana	ibadet ederiz	ve	yalnız senden	yardım isteriz
mukaddem (öne geçmiş) mef'ûl	fiili muzari	atıf harfi	mukaddem (öne geçmiş) mef'ûl	fiili muzari

5. (Rabbimiz!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım isteriz.

﴿ 6 ﴾

اِهْدِنَا	الصِّرَاطَ	الْمُسْتَقِيمَ ۙ
bizi ilet	yola	dosdoğru
emir fiili+ mef'ul	2. mef'ûl, mevsuf	sıfat

6. Bizi dosdoğru yola ilet (hidâyet et).

صِرَاطَ	الَّذِينَ	أَنْعَمْتَ	عَلَيْهِمْ ۙ
yoluna	kimselerin	nimet verdiğin	kendilerine
önceki (صِرَاطَ)'dan bedel, muzaf	muzâfun ileyh	sıla: mazi fiil cümlesi	câr-mecrur

﴿ 7 ﴾

غَيرِ	الْمَغْضُوبِ	عَلَيْهِمْ	وَ	لاَ	الضَّآلِّينَ
değil	gazab edilenlerin	kendilerine	ve	değil	sapmışların
(الَّذِينَ)'den bedel, (صِرَاطَ) kelimesinin ikinci muzâfun ileyhi de denmiş, sonraki için muzaf	muzâfun ileyh	câr - mecrur	atıf h.	zâid	(الْمَغْضُوبِ)'ye ma'tûf

7. Kendilerine nimet verdiğin (lütuf ve ikramda bulunduğun) kimselerin yoluna (ilet); gazab edilenlerin ve sapmışların yoluna değil.[16]

[16] Kur'an'ın daha ayrıntılı i'rab tahlilini ve tefsirli açıklamasını arzu eden okuyucularımız "KUR'AN TAHLİLİ" adlı eserimizi 0536 301 10 79 nolu telefondan veya www.neclayasdiman.com sitesinden temin edebilirler.

≺ SÖZLÜK ≻

(FÂTİHA, 1):

(بِ): ile (اَلْإِسْمُ): isim, bir varlığa işaret eden ad (بِسْمِ adıyla; سْمِ nin aslı إِسْمِ dir)[16]

(اَللّٰهُ): yüce Yaratıcı'nın özel adıdır. Alimlerin çoğuna göre bu isim ondan başka kimseye verilmemiştir. Yüce Allah'ın İsm-i A'zâm'ı olduğu da söylenmiştir

(اَلرَّحْمٰنُ): rahmeti ve merhameti çok büyük anlamında mübalağa kipi olup bütün rahmet türlerini kapsayan genel bir isimdir

(اَلرَّحِيمُ): merhametli, şefkatli, acıyıcı, rahmeti devamlı ve sürekli olan

(FÂTİHA, 2 - 4):

(اَلْحَمْدُ): hamd, şükür ile birlikte övgü

(اَلرَّبُّ): Rab, Mâlik, ibadet olunan efendi, terbiye eden, ıslah eden, işleri düzelten, düzenleyen, cebreden ve işleri çekip çeviren

(اَلْعَالَمِينَ): âlemler; (اَلْعَالَمِ) kelimesinin çokluk şeklidir. Âlem ise yüce Allah dışında kalan her türlü varlıktır[17]

(اَلرَّحْمٰنُ): (isim sıfat) rahmeti ve merhameti çok büyük

(اَلرَّحِيمُ): merhametli, şefkatli, rahmeti devamlı ve sürekli olan

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكاً): mâlik oldu, sahib oldu, zaptetti, gücü yetti

(اَلْمَالِكُ): (ismi fâil) sâhib, mâlik (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün,

(اَلدِّينُ): şeriat, din / ceza (yapılan amelin karşılığı) / itaat, inkiyad, bağlılık

(FÂTİHA, 5):

(إِيَّاكَ): seni, sana (cümle başında geldiği için mana; yalnız sana, ancak sana anlamındadır)

(عَبَدَ يَعْبُدُ): ibadet etti, kulluk etti, itaat etti, itaat ve zilletle boyun eğdi

(إِسْتَعَانَ يَسْتَعِينُ إِسْتِعَانَةً): (ecvef ve istif'al babından fiil) yardım istedi, yardım talep etti

(FÂTİHA, 6):

(هَدَى يَهْدِى هُدًى هِدَايَةً): (nâkıs fiil) hidâyet verdi, yol gösterdi, hidâyet etti, iletti

(اَلصِّرَاطُ): (eğri büğrü olmayan, doğru ve düzgün) yol

[(اَلْمُسْتَقِيمُ إِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ)]: (ismi fâil) (ecvef istif'al b.) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz

(FÂTİHA, 7):

(اَلَّذِينَ): kimseler

(أَنْعَمَ يُنْعِمُ إِنْعَاماً): (if'al bâbı) lütuf ve ikramda bulundu, nimet verdi, refah içinde yaşadı, mutlu ve memnun oldu

(غَضِبَ يَغْضَبُ غَضَباً): gazab etti, rıza göstermedi, kızdı (اَلْمَغْضُوبُ عَلَيهِمْ): (ism-i mef'ûl) kendilerine gazab edilenler

[(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّالُّ]: (mudaâf fiilden ism-i fâil) sapan, doğru yolu bulamayan

[16] "Bismillah kelimesi çok kullanıldığı için «bi ismi» biçiminde okuma yerine «*Bismillahi*» şeklinde okunur. Ancak «(...اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ) ikra bismi Rabbike..» (*..Rabbinin ismi ile oku*) âyeti az okunduğu için elif ile yazılmıştır" (Bkz. İmam Kurtubî, *el-Câmiu li-Ahkâmi'l-Kur'ân*; Fahruddin er-Râzi, *et-Tefsir-i Kebir Mefâtihu'l-Gayb*, Akçağ Yayınları).

[17] "Âlem lafzı, kendi kökünden teklik şekli olmayan bir cins isimdir; raht (3-10 arası topluluk) ve kavm kelimeleri gibi". (Vehbe Zuhaylî, *Tefsîru'l-Münîr*). "Alâmet kelimesinden türemiştir. Zira âlem, yüce Yaratıcı'nın varlığına bir alâmettir" (Muhammed Ali Sâbûnî, *Safvetü't-Tefâsir*, Ensar Neşriyat).

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 1 (BAKARA: 1 – 7) ≻

(2) سورة البقرة

(BAKARA (İnek ya da Boğa[18]) **SÛRESİ)**

(Medine'de inmiştir. 286 ayettir.)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

الٓمٓ ﴿1﴾	ذٰلِكَ	الْكِتَابُ	لَا	رَيْبَ ۛ	فِيهِ ۛ
Elif, Lâm, Mîm	şu	Kitap	yoktur	Hiç şüphe	onda
mukatta'a harfleri	mübtedâ	(ذٰلِكَ)'nin bedeli	nâfiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi

(ذٰلِكَ) mübtedâsının haberi: isim cümlesi

هُدًى	لِّلْمُتَّقِينَ ﴿2﴾	الَّذِينَ	يُؤْمِنُونَ	بِالْغَيْبِ	وَ
bir yol göstericidir	müttakîler için	Onlar ki	iman ederler	gayba	ve
ikinci haber	(هُدًى)'in sıfatı: şibhi cümle: car-mecrur	(لِّلْمُتَّقِينَ)'nin sıfatı: ismi mevsul	sıla; muzari fiil cümlesi	car - mecrur	atıf h.

يُقِيمُونَ	الصَّلَاةَ	وَ	مِمَّا	رَزَقْنَاهُمْ	يُنفِقُونَ ﴿3﴾
kılarlar	namazı	ve	şeylerden	kendilerine rızık olarak verdiğimiz	infak ederler
f. muzari+ fâil	mef'ûl	atıf h.	car- mecrur (ismi mevsul)	sıla; mazi fiil cümlesi	fiili muzari+fâil

1. Elif, Lâm, Mîm. **2.** Şu kitap (Kur'ân); onda hiç şüphe yoktur. Müttakîler için bir rehberdir (yol göstericidir). **3.** Onlar ki, gayba (görülmeyene) iman ederler, namazı kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden infak ederler.

وَ	إِلَيْكَ	أُنزِلَ	بِمَآ	يُؤْمِنُونَ	الَّذِينَ	وَ
ve	sana	indirilen	şeylere	iman ederler	onlar	Ve
atıf h.	câr-mecrur	sıla; meçhul mazi fiil	harfi cer+ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi	önceki (الَّذِينَ)'ye matuf	atıf h.

يُوقِنُونَ ۟ ﴿4﴾	هُمْ	بِالْآخِرَةِ	وَ	مِن قَبْلِكَ ۚ	أُنزِلَ	مَآ
yakinen inanırlar	onlar	ahirete	ve	senden önce	indirilen	şeylere
haber	mübtedâ	câr- mecrur {sonraki (يُوقِنُونَ)'a bağlı}	atıf h.	harfi cer+ zarf, muzaf +muzâfun ileyh	sıla: meçhul mazi fiil	matuf (ismi mevsul)

4. Ve (yine) onlar, sana indirilene, senden önce indirilenlere iman ederler ve ahirete de yakinen (şüphe etmeksizin) inanırlar.

الْمُفْلِحُونَ ﴿5﴾	هُمُ	أُولَٰئِكَ	وَ	مِن رَّبِّهِمْ[19]	عَلَىٰ هُدًى	أُولَٰئِكَ
kurtuluşa erenlerdir		İşte onlar	ve	Rablerinden	hidâyet üzeredirler	Onlar
haber	fasıl zamiri	mübtedâ	atıf h.	(هُدًى)'in sıfatı (şibhi cümle: car-mecrur)	haber: şibhi cümle: car-mecrur	mübtedâ

5. Onlar Rablerinden bir hidâyet üzeredirler ve işte onlar kurtuluşa erenlerdir.

---

[18] "Tevrat'ın bildirdiğine göre, ilk Yahûdilerin bulunduğu toplumda Apis adı verilen bir boğaya tapılırdı. Bakara Suresinde de Yahûdilere, bir boğa kesmelerinin emredildiği ama kesmemek için bahane aradıkları bildirilmektedir. (Bkz. Bakara 67-71)" Abdülaziz Bayındır, http://www.suleymaniyevakfi.org/arastirmalar/kurani-aciklamada-usul.html'den naklen.

[19] Bilgisayar yazılımında şeddenin altındaki harekenin esre, şeddenin üstündeki harekenin üstün olduğunu hatırlayınız.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 1 ≻

(BAKARA, 1-2):

(الٓمٓ): (Elif-Lâm-Mîm). Kur'ân'ın i'câzına delalet eden mukatta'a harflerindendir. Müfessirlerin çoğunluğuna göre manasını yalnızca Allah ve Rasülü bilir

(ذَٰلِكَ): o, şu

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap

(لاَ): hayır, yok, değil

(رَيْبٌ): şüphe, kuşku

(فِيهِ): onda, içinde

(هُدًى): rehber, hidâyet, doğru yol, arzulanan bir şeye götürüp ulaştıran rehber

(هَدَى يَهْدِى هِدَايَةً هُدًى): hidâyet verdi, yol gösterdi

[(اِتَّقَى يَتَّقِي) اَلْمُتَّقِي]: (ismi fâil) sakınan, korunan (salih ameli ve ihlasıyla yüce Allah'ın azabından kendisini koruyan kimse)

(BAKARA, 3):

(اَلَّذِى ج الَّذِينَ): o kimse ki

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيْمَانًا ب): (mehmuz fiil, if'al babı) inandı, iman etti

(اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, görülemeyen, göz ve duyulardan gizli olan

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef-if'al babından fiil) kıldı, yaptı, yerine getirdi, ayağa kaldırdı

(اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, dua, rahmet

(مِمَّا = مِنْ+مَا): şeylerden

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al babı) harcadı, infak etti, elinden çıkardı

(BAKARA, 4):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al babı) indirdi

(أُنْزِلَ): (if'al babından mazi meçhul fiil) indirildi

(إِلَيْكَ): sana

(مِنْ قَبْلِكَ): senden önce

(أَيْقَنَ يُوقِنُ إِيقَانًا): (if'al babı) şüphe etmeksizin yakinen inandı

(BAKARA, 5):

(أُولَٰئِكَ): onlar

(هُدًى): hidâyet, doğru yol

[(أَفْلَحَ-يُفْلِحُ) اَلْمُفْلِحُ]: (if'al babından ismi fâil) kurtuluşa eren. ("Felah" aslında "yarmak" mânâsıyla ilgilidir ki, önündeki engeli yarıp, kendini kurtarmak ve istediğine ermek yani zafer bulmaktır).

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

﴿ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 2 (BAKARA: 6 – 16) ﴾

أَنذَرْتَهُمْ	أَ	عَلَيْهِمْ	سَوَآءٌ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	إِنَّ
uyarıp-korkutsan da		onlara	birdir	kâfir olmuş	kimseleri	Gerçek şu ki
fiili mazi+fail+mef'ul	tesviye (eşitlik) için	(سَوَآءٌ)'ün sıfatı; şibhi cümle	haber mukaddem	sıla; mazi fiil cümlesi	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.

mübteda muahhar ; masdar-ı müevvel yani; (إِنْذَارُكَ وَعَدَمُهُ) (ara cümle de denmiş)

(إِنَّ)'nin haberi: isim cümlesi { aşağıdaki (لاَ يُؤْمِنُونَ)'a kadar }

أَمْ	لَمْ تُنذِرْهُمْ	لاَ يُؤْمِنُونَ ﴿6﴾	خَتَمَ	اللَّهُ	عَلَى قُلُوبِهِمْ	وَ	عَلَى سَمْعِهِمْ ط
	uyarmayıp korkutmasan da	inanmazlar	mühür vurdu	Allah	onların kalplerine	ve	kulaklarına
atıf h.	cahd-ı mutlak+mef'ul	(إِنَّ)'nin 2. haberi	fiil-i mazi	fâil	car- mecrur, muzaf+ (هِمْ): muzâfun ileyh	atıf h.	car- mecrur, muzaf+ (هِمْ): muzâfun ileyh

وَ	عَلَىٰٓ أَبْصَارِهِمْ	غِشَاوَةٌ ز	وَ	لَهُمْ	عَذَابٌ	عَظِيمٌ ع ﴿7﴾
	gözlerinin üzerinde vardır	perde	Ve	onlarındır	azab	büyük
başlama h.	haber mukaddem	mübtedâ muahhar	atıf h.	haber mukaddem	mübtedâ muahhar, mevsuf	sıfat

6. Gerçek şu ki, kâfir olmuş kimseleri (azap ile) uyarıp-korkutsan da, uyarmayıp korkutmasan da onlara birdir; inanmazlar. **7.** Allah, (geçmişte yaptıkları sebebiyle) onların kalplerine ve kulaklarına mühür vurdu. Gözlerinin üzerinde perde vardır. Ve büyük azab onlarındır.

وَ	مِنَ النَّاسِ	مَنْ	يَقُولُ	آمَنَّا	بِاللَّهِ	وَ	بِالْيَوْمِ	الْآخِرِ
	insanlardan vardır	kimseler	diyen	inandık	Allah'a	ve	gününe	ahiret
başlama h.	haber mukaddem	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	sıla; muzari fiil cüm.	fiili mazi+fail	car-mecrur	atıf h.	car-mecrur	sıfat

وَ	مَا	هُم	بِمُؤْمِنِينَ م ﴿8﴾	يُخَادِعُونَ	اللَّهَ	وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا ج
	inanmadıkları halde			(sözde) aldatırlar	Allah'ı	ve	kimseleri	iman eden
hal vâv ı	(لَيْسَ) manasında olumsuzluk h.	(مَا)' nın ismi	zâid h. cer+ (مَا)'nın haberi	fiili muzari + fâil	mef'ûlün bih	atıf h.	matuf	sıla: mazi fiil cümlesi

وَ	مَا يَخْدَعُونَ	إِلاَّ	أَنفُسَهُمْ	وَ	مَا يَشْعُرُونَ ط ﴿9﴾
	(Halbuki) onlar aldatamazlar	başkasını	kendi nefislerinden	atıf h.	(bunun) farkında olamazlar
atıf h.	nefy-i hal	istisnâ h.	mef'ûl, muzaf+muzâfun ileyh		nefy-i hal: olumsuzluk harfi+ fiili muzari + fâil

8. İnsanlardan, inanmadıkları halde, «Allah'a ve ahiret gününe inandık» diyen kimseler vardır. **9.** (Sözde) Allah'ı ve iman edenleri aldatırlar. (Halbuki) onlar kendi nefislerinden başkasını aldatamazlar da bunun farkında olamazlar.

فِي قُلُوبِهِم	مَّرَضٌ لا	فَزَادَهُمُ	اللَّهُ	مَرَضاً ج	وَ	لَهُمْ
onların kalblerinde vardır	hastalık	onlara artırmıştır	Allah da	hastalıklarını	ve	onlar için vardır
haber mukaddem: şibhi cümle: car-mecrur	mübtedâ muahhar	atıf h.+fiili mazi+ mefûl	fâil	ikinci mef'ûl	atıf h.	haber mukaddem : şibhi cümle

عَذَابٌ	أَلِيمٌ لا	بِمَا	كَانُوا	يَكْذِبُونَ ﴿10﴾	وَ	إِذَا	قِيلَ	لَهُمْ
bir azap	acı veren	sebebiyle	olmaları	yalan söylüyor		zaman	denildiği	onlara
mübtedâ muahhar	sıfat	car-mecrur, (مَا): masdar harfi de ismi mevsul de denmiş	sıla; nasih mazi fiil cüm., (وا): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; meçhul mazi fiil	câr+mecrur

﴿11﴾ لاَ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ ۙ قَالُوٓا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ

bozgunculuk çıkarmayın»	«yeryüzünde	dediler (derler)	ancak	Biz	ıslah edici kimseleriz
(قِيلَ)'nin nâibi fâili: nehy-i hâzır	car+mecrur	fiili mazi+ fail	hasr (tahsis) edatı	mübtedâ	haber

10. Onların kalblerinde hastalık vardır. Allah da hastalıklarını artırmıştır. Ve onlar için yalan söylüyor olmaları sebebiyle acı veren bir azap vardır. **11.** Onlara «yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayın» denildiği zaman «Biz ancak ıslah edici (düzeltici) kimseleriz» derler.

﴿12﴾ أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لَٰكِنْ لاَ يَشْعُرُونَ

Dikkat edin!	doğrusu onlar	bozgunculuğun ta kendileridir		fakat		farkında değillerdir
tenbih edatı	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	istidrak h.	atıf h.	nefy-i istikbal (olumsuz fiili muzari)

12. Dikkat edin, doğrusu onlar bozgunculuğun ta kendileridir, fakat farkında değillerdir.

وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَآ آمَنَ النَّاسُ قَالُوٓا أَنُؤْمِنُ

zaman	dendiği	bunlara	iman edin	iman ettiği gibi		İnsanların	derler	mi inanalım?	
şart ve zaman zarfı	fiilu'ş-şart; meçhul fiili mazi	câr+ mecrur	emri hâzır+ fâil	car-mecrur (masdar h.)	fiili mazi	fâil	cevabü'ş-şart; fiili mazi+ fâil	soru h.	fiili muzari
atıf h.									

﴿13﴾ وَ لَٰكِنْ لاَ يَعْلَمُونَ أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَآءُ ط كَمَآ آمَنَ السُّفَهَآءُ

inandığı gibi		beyinsizlerin	İyi bilin ki	onlar	beyinsizlerdir		fakat		bilmezler
car-mecrur (masdar h.)	fiili mazi	fâil	tenbih edatı	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi	istidrak h.	atıf h.	nefy-i istikbal

13. (Yine) bunlara: «İnsanların iman ettikleri gibi iman edin» dendiği zaman: «Biz o beyinsizlerin inandığı gibi mi inanalım?» derler. İyi bilin ki, onlar beyinsizlerin ta kendileridir fakat bilmezler.

وَ إِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوٓا آمَنَّا ج وَ إِذَا خَلَوْا

zaman	karşılaştıkları	kimselerle	iman eden	derler	İnandık		zaman	başbaşa kaldıkları	
şart ve zaman zarfı	fiilu'ş-şart; fiili mazi+ fâil	mef'ûl	sıla; mazi fiil cümlesi	cevabü'ş-şart; fiili mazi+fâil	fiili mazi+fâil		şart ve zaman zarfı	fiilu'ş-şart; fiil mâzi+fâil	
atıf h.							atıf h.		

﴿14﴾ إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ ۙ قَالُوٓا إِنَّا مَعَكُمْ ۙ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُونَ

şeytanlarıyla	derler	gerçekten biz	sizinle beraberiz	sadece	Biz	alay ediyoruz
harfi cer+ mecrur isim (muzaf) +muzâfun ileyh	cevabü'ş-şart; fiili mâzi+fâil	te'kit ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	hasr edatı	mübtedâ	haber

14. Onlar iman edenlerle karşılaştıkları zaman: «İnandık» derler. (Fakat) şeytanlarıyla başbaşa kaldıkları zaman: «Gerçekten de biz, sizinle beraberiz, biz sadece (onlarla) alay ediyoruz.» derler.

﴿15﴾ اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَ يَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

Allah	alay eder	onlarla	ve	onları bırakır	taşkınlıkları içinde	bocalar halde
mübtedâ	haber: muzari fiil cümlesi	câr+mecrur	atıf h.	fiili muzari+meful	harfi cer+ mecrur isim (muzaf)+ muzafun ileyh	hal: muzari fiil cüm.

15. Allah onlarla alay eder ve taşkınlıkları içinde bocalar halde bırakır.

أُولَٰٓئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ ص فَمَا رَبِحَتْ

onlar	kimselerdir	satın alan	sapıklığı	hidâyet karşılığında	Bu yüzden	kar etmemiş
mübtedâ (işaret ismi)	haber: ismi mevsul	sıla: mazi fiil cümlesi	mef'ûl	câr+mecrur	atıf h.+ nefy h.	fiili mazi (müennes)

﴿16﴾ تِجَارَتُهُمْ وَ مَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

ticaretleri	ve	olmamışlardır	hidâyete erenler
fâil (muzaf+ muzâfun ileyh)	atıf h.	nefy harfi+ fiili mazi, nâsih+ (وا): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

16. Onlar hidâyet karşılığında sapıklığı satın alan kimselerdir. Bu yüzden ticaretleri kar etmemiş ve hidâyete erenler olmamışlardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 2 ≻

(BAKARA, 6 – 7):

(إِنَّ): muhakkak,şüphesiz, gerçekten, gerçek şu ki

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفُورًا كُفْرًا): gizleyip örttü, nankörlük etti, imandan çıktı, kafir oldu (سَوَاءٌ): eşit, müsavi, bir

(أَ...أَمْ+ لَمْ): ...sada...masada (olumsuzluk eki (لَمْ) ile birlikte) (أَنْذَرَ يُنْذِرُ): (if'al b.):uyardı, korkuttu

(خَتَمَ يَخْتِمُ خَتْمًا):damgaladı, mühür vurdu, mühürledi, sonuçlandırdı

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp (غِشَاوَةٌ): perde (اَلْبَصَرُ ج أَبْصَارٌ): göz (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu, kulak verdi

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ):(tef'il b.) azab, işkence etti (عَذَابٌ): azab, işkence (عَظِيْمٌ): (mübalâğalı ismi fâil) büyük, yüce

(BAKARA, 8 – 9):

(اَلنَّاسُ): insanlar (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً ل): (ecvef f.): ..e dedi, söyledi

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيْمَانًا ب): (mehmuz if'al b.): inandı, iman etti (اَلْيَوْمُ ج أَيَّامٌ): gün

[مُؤْمِنٌ (آمَنَ يُؤْمِنُ ب]: (ismi fâil) iman eden (آخِرٌ): son (ahiret)

(خَادَعَ يُخَادِعُ مُخَادَعَةً):(müfâale b.): aldattı, tuzak kurdu (إِلاَّ): ancak, ..dan başkasını (اَلنَّفْسُ ج أَنْفُسٌ): nefis, can

(خَدَعَ يَخْدَعُ خَدْعًا): aldattı, tuzak kurdu (شَعَرَ يَشْعُرُ): hissetti, farkına vardı, şuurunda oldu

(BAKARA, 10 – 11) :

(قَلْبٌ ج قُلُوبٌ): kalp (زَادَ يَزِيدُ زِيَادَةً): (ecvef f.) artırdı, arttı (مَرِضَ يَمْرَضُ مَرَضٌ) hastalandı

(مَرَضٌ): hastalık (كَذَبَ يَكْذِبُ كَذِبًا): yalan söyledi (إِذَا): ..diği, dığı zaman

(قِيلَ): denildi (قَالَ nin meçhülü), (أَفْسَدَ إِفْسَاداً يُفْسِدُ):(if'al b.): ifsat ettti, bozdu, fesat çıkardı, bozgunculuk yaptı

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحاً):(if'al b.): ıslah etti, düzeltti (aralarını buldu), (إِنَّمَا): ancak (مُصْلِحٌ): (ismi fâil) düzeltici, ıslah edici

(BAKARA, 12 – 13):

(أَلاَ): dikkat edin (tenbih edatı; dikkat çekilmek istenen hususta tabir olarak kullanılır),

(مُفْسِدٌ): (ismi fâil) ifsat eden, bozan, bozguncu, fesatçı (لَكِنْ): (istidrak harfi) fakat (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُوراً): anladı, hissetti

(إِذَا): ...dığı zaman (كَمَا): ...dığı gibi (أَلاَ): dikkat edin, iyi bilin

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلسَّفِيهُ ج سُفَهَاءُ): beyinsiz, akılsız, aklını kullanmayan, düşük akıllı,

(BAKARA, 14 – 15):

(لَقِيَ يَلْقَى لِقَاءً):(nakıs f.): karşılaştı, görüştü (اَلشَّيْطَانُ ج شَيَاطِينُ): şeytan (خَلاَ يَخْلُو إِلَى):(nakıs f.): baş başa kaldı

(إِنَّمَا): ancak [مُسْتَهْزِئٌ (اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ] :(istif'al b.): (ismi fâil) alay eden, dalga geçen

(اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً):(istif'al b.): alay etti, dalga geçti (مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا):(muzaaf f.): çekti,uzattı, sürükledi

(طَغَى يَطْغَى طُغْيَانًا):(nakıs f.): haddi aştı, azdı (عَمِهَ يَعْمَهُ عَمَهًا): bocaladı

(BAKARA, 16) :

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً):(nakıs fiil, iftial b.): satın aldı (رَبِحَ يَرْبَحُ): kazandı,kar elde etti

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلَةً):(muzaaf f.): saptı,kayboldu (تِجَارَةٌ): ticaret,kazanç (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا):(ecvef f.): oldu, idi

[(اَلْمُهْتَدِي (اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً]:(nakıs iftial babından ismi fâil) hidâyete eren, doğru yolu bulan

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 3 (BAKARA: 17 – 24) ≻

مَثَلُهُمْ	كَمَثَلِ	الَّذِي	اسْتَوْقَدَ	نَاراً ج	فَلَمَّآ	أَضَآءَتْ
onların örneği	örneği gibidir	kimsenin	yakmak isteyen	bir ateş	zaman	(Ateş) aydınlattığı
mübtedâ (muzaf), muzâfun ileyh	haber; muzaf	muzâfun ileyh	sıla; fiil cümlesi	mef'ûlün bih	atıf h.+ şartla ilgili cezmetmeyen zaman zarfı	fiilu'ş-şart; fiili mazi (müennes)

مَا	حَوْلَهُ	ذَهَبَ	اللَّهُ	بِنُورِهِمْ	وَ	تَرَكَهُمْ	فِي ظُلُمَاتٍ	لاَ يُبْصِرُونَ ﴿17﴾
şeyleri	etrafındaki	giderir	Allah	onların ışıklarını	ve	kendilerini bırakır	karanlıklarda	(hiçbir şey) göremeyecekleri
mef'ûlün bih (ismi mevsul)	sıla: şibhi cümle	cevabu'ş-şart; fiili mazi	fâil	car- mecrur (muzaf)+ muzafun ileyh	atıf h.	fiili mazi + meful	hal: şibh-i cümle	sıfat: fiil cümlesi; nefy-i istikbal {(تَرَكَهُمْ)'deki zamirden hal de denmiştir}

17. Onların örneği, bir ateş yakmak isteyen kimsenin örneği gibidir. (Ateş) etrafını aydınlattığı zaman, Allah onların ışıklarını giderir ve kendilerini (hiçbir şey) göremeyecekleri karanlıklarda bırakır.

صُمٌّ	بُكْمٌ	عُمْيٌ	فَهُمْ	لاَ يَرْجِعُونَ ﴿18﴾
sağırdırlar	dilsizdirler	kördürler	Artık onlar	geri dönmezler
(هُمْ) (onlar) mahzuf mübtedasının haberi	ikinci haber	üçüncü haber	atıf h.+ mübtedâ	haber; fiil cümlesi; nefy-i istikbal; nefy harfi+ fiili muzari

18. (Onlar hak karşısında) sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Artık onlar (o dalâletten) geri dönmezler.

أَوْ	كَصَيِّبٍ	مِنَ السَّمَآءِ	فِيهِ	ظُلُمَاتٌ	وَ	رَعْدٌ	وَ	بَرْقٌ ج
Yahut	şiddetli yağmur gibidir	gökten	içinde bulunan	karanlıklar	ve	gök gürlemesi	ve	şimşek
atıf h.	17. âyetteki (كَمَثَلِ)'ye matuf: şibh-i cümle, yani; (مثلهم كصيب)	(صَيِّبٍ) kelimesinin sıfatı; şibhi cümle; car-mecrur	haber mukaddem: şibhi cüm.	mübtedâ muahhar	atıf h.	matuf	atıf harfi	matuf

(صَيِّبٍ) kelimesinin 2.sıfatı: isim cümlesi

وَ	الْمَوْتِ ط	حَذَرَ	مِنَ الصَّوَاعِقِ	فِيٓ اٰذَانِهِمْ	أَصَابِعَهُمْ	يَجْعَلُونَ
başlama h.	Ölüm	korkusundan dolayı	yıldırımlardan	kulaklarına	parmaklarını	tıkarlar
	muz. ileyh	mef'ûlün lieclih, muzaf	câr+ mecrur	hal; şibh-i cümle	mef'ul; muzaf+ muz. ileyh	fiili muzari + fâil

أَبْصَارَهُمْ ط	يَخْطَفُ	الْبَرْقُ	يَكَادُ	﴿19﴾	بِالْكَافِرِينَ	مُحِيطٌ	اللَّهُ
gözlerini	kapıverecek	Şimşek	neredeyse		kâfirleri	çepeçevre kuşatandır	Allah
meful; muzaf+ muzafun ileyh	(يَكَادُ)'nun haberi; fiili muzari	(يَكَادُ)'nun ismi	yaklaştırma fiili; muzari fiil		car-mecrur	haber	mübtedâ

قَامُوا ط	عَلَيْهِمْ	أَظْلَمَ	إِذَآ	وَ	فِيهِ لا	مَشَوْا	لَهُمْ	أَضَآءَ	كُلَّمَآ
dikilip kalıverirler	üzerlerine	karanlık bastığı zaman			onda	yürürler	onları	aydınlatsa	Her ne zaman
(إِذَا)'nın cevabı; fiili mazi+ fail	câr mecrur	fiilu'ş-şart; fiili mazi	şart ifade eden zaman zarfı	atıf h.	câr mecrur	cevabü'ş-şart; fiili mazi+ fail	câr+ mecrur	fiilu'ş-şart; fiili mazi	zaman zarfı (şart edatı)

أَبْصَارِهِمْ ط	وَ	بِسَمْعِهِمْ	لَذَهَبَ	اللَّهُ	شَآءَ	لَوْ	وَ
görmelerini	ve	işitmelerini	giderirdi	Allah	dileseydi		
matuf; muzaf, muzaf ileyh	atıf h.	h.cer+mecrur isim (muzaf) + muzafun ileyh	cevap la'mı+fiili mazi	fail	fiili mazi	cezmetmeyen şart h.	atıf h.

قَدِيرٌ ع ﴿20﴾	شَيْءٍ	عَلَى كُلِّ	اللَّهَ	إِنَّ
Kâdir'dir	her şeye		Allah	Doğrusu
(إِنَّ)'nin haberi	muz. ileyh	h. cer+mecrur isim (muzaf)	(إِنَّ)'nin ismi	te'kid ve nasb h.

19. Yahut (onların örneği), gökten (sağanak halinde boşanan), içinde karanlıklar, gök gürlemesi ve şimşek bulunan şiddetli yağmur(un hali) gibidir. Ölüm korkusundan dolayı yıldırımlardan parmaklarını kulaklarına tıkarlar. Allah kâfirleri çepeçevre kuşatandır. **20.** Şimşek neredeyse gözlerini kapıverecek. Her ne zaman onları aydınlatsa, onda (ışığında) yürürler. Üzerlerine karanlık basınca dikilip kalıverirler. Allah dileseydi işitme ve görmelerini giderirdi. Doğrusu Allah her şeye Kadir'dir.

يَآ	أَيُّهَا	النَّاسُ	اعْبُدُوا	رَبَّكُمُ	الَّذِي	خَلَقَكُمْ	وَ	الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِكُمْ
	Ey insanlar!		kulluk edin	Rabbinize		sizi yaratmış olan			sizden önceki kimseleri
	atfı beyan	münada	nidâ h.	meful; muzaf+ muzafun ileyh	sıfat	sıla; fiil cümlesi	atıf h.	ve	sıla: şibhi cümle: car-mecrur matuf

﴿ 21 ﴾

لَعَلَّكُمْ	تَتَّقُونَ
Umulur ki siz	(azabından) korunursunuz
terecci (umut) ve nasb harfi, (كُمْ):(لَعَلَّ)'nin ismidir	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi

21. Ey insanlar, sizi ve sizden önceki kimseleri yaratmış olan Rabbinize kulluk edin. Umulur ki siz (azabdan) korunursunuz.

اَلَّذِي	جَعَلَ	لَكُمُ	الْأَرْضَ	فِرَاشاً	وَ	السَّمَآءَ	بِنَآءً ص	وَ	أَنْزَلَ
O (Rabb) ki	yaptı	sizin için	yeri	bir döşek		göğü	bir bina		indirdi
önceki ayette geçen (رَبَّكُمُ)'dan bedel	sıla: mazi fiil cümlesi	car+mecrur	mef'ûlün bih	ikinci mef'ul	atıf h.	(الأَرْضَ)'a matuf	(فِرَاشاً)'e matuf	atıf h.	fiili mazi

مِنَ السَّمَآءِ	مَآءً	فَأَخْرَجَ	بِهِ	مِنَ الثَّمَرَاتِ	رِزْقاً	لَكُمْ ج
Gökten	su	akabinde çıkardı	onunla	(türlü) mahsullerden	bir rızık	size
car-mecrur	mef'ûlün bih	atıf h.+fiili mazi	car-mecrur	car-mecrur	mef'ûlün bih	car-mecrur

فَلاَ تَجْعَلُوا	لِلّهِ	أَنْدَاداً	وَ	أَنْتُمْ	تَعْلَمُونَ	﴿ 22 ﴾	وَ	إِنْ
O halde artık koşmayın	Allah'a	eşler	hal vâvı	mübtedâ	bile bile haber: muzari fiil cümlesi (cemi)		atıf h.	eğer
başlama h.+nehyi hazır	câr + mecrur	mef'ûlün bih						şart ve cezm h.

كُنْتُمْ	فِي رَيْبٍ	مِمَّا	نَزَّلْنَآ	عَلَى عَبْدِنَا	فَأْتُوا	بِسُورَةٍ
herhangi bir şüphede idiyseniz		şeylerden	indirdiğimiz	kulumuza	haydi getirin	bir sûre
fi'lu'ş-şart: nâsih mazi fiil cüm., (تُمْ): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi: şibh-i cümle	harfi cer + ismi mevsul	sıla: mazi fiil cümlesi	car-mecrur (muzaf) +muzâfun ileyh	râbıta+ cevâbu'ş-şart: emri hazır (cem)			

صَادِقِينَ	﴿ 23 ﴾	كُنْتُمْ	إِنْ	اللّهِ	دُونِ	مِنْ	شُهَدَآءَكُمْ	وَ	ادْعُوا	مِنْ مِثْلِهِ ص
sâdık kimseler		eğer siz idiyseniz		Allah'tan başka			şahitlerinizi		çağırın	onun benzerinden
(كَانَ)'nin haberi	fi'lu'ş-şart: nâsih fiili mazi, (تُمْ):(كَانَ)'nin ismi	cezme-den şart h.		muz. ileyh	zarf ismi, muzaf	h. cer	mef'ûl: muzaf+ muzâfun ileyh		emri hazır (cemi)	ve atıf h.	sıfat: şibhi cümle

22. O (Rabb) ki yeri sizin için bir döşek, göğü bir bina yaptı. Gökten su indirdi, onunla (türlü) mahsullerden size bir rızık çıkardı. O halde artık bile bile Allah'a eşler koşmayın. **23.** Eğer kulumuza indirdiklerimizden herhangi bir şüphede iseniz, haydi onun benzeri bir sûre getirin. Ve Allah'dan başka şahitlerinizi çağırın, eğer siz sâdık kimseler iseniz...

النَّارَ	فَاتَّقُوا	لَنْ تَفْعَلُوا	وَ	لَمْ تَفْعَلُوا	فَإِنْ
ateşten	o halde sakının	-ki asla yapamayacaksınız-		Fakat yapamadıysanız	
mef'ûlün bih	rabıta+cevâbu'ş-şart: emir fiili, fâil	te'kîd-i nefy-i istikbal (cemi)	harfi i'tirâdî (ara cümle harfi)	fi'lü'ş-şart: cahd-ı mutlak fiil cüm. (cemi)	başlama h.+ şart ve cezm h.

﴿ 24 ﴾	لِلْكَافِرِينَ	أُعِدَّتْ	الْحِجَارَةُ ج	وَ	النَّاسُ	وَقُودُهَا	الَّتِي
	inkârcılar için	hazırlanan	taşlar	ve	insanlar	yakıtı	olan
	car-mecrur	meçhul fiil mazi (müe.)	matuf	atıf h.	haber	(sıla; isim cümlesi) mübteda	sıfat

(النَّارَ)'dan hal; fiil cümlesi

24. Fakat yapamadıysanız, -ki asla yapamayacaksınız- o halde yakıtı insanlar ve taşlar olan, inkârcılar için hazırlanan ateşten sakının.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 3 ≻

(BAKARA, 17 – 18):

(اَلْمَثَلُ ج أَمْثَالٌ): misal,örnek (اِسْتَوْقَدَ يَسْتَوْقِدُ):(istif'al b.): yakmak istedi (نَارٌ): ateş

(mazi fiil +لَمَّا):...dığı zaman (أَضَاءَ يُضِيءُ):(ecvef if'al b.): aydınlattı (أَبْصَرَ يُبْصِرُ):(if'al b.): gördü

(حَوْلَ): etrafında, çevresinde (ذَهَبَ يَذْهَبُ بِ): giderdi (تَرَكَ يَتْرُكُ): bıraktı,terk etti

(نُورٌ): nur,ışık, aydınlık (اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk

(اَلْأَصَمُّ ج صُمٌّ): sağır (اَلْأَبْكَمُ ج بُكْمٌ): dilsiz (اَلْأَعْمَى ج عُمْيٌ): kör (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعاً): geri döndü

(BAKARA, 19 – 20):

(أَوْ): veya, yahut (صَيِّبٌ): sağnak, şiddetli yağmur (رَعْدٌ): gök gürültüsü (بَرْقٌ): şimşek, yıldırım

(اَلْمَوْتُ): ölüm (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yaptı, kıldı (اَلْإِصْبَعُ ج أَصَابِعُ): parmak (أُذُنٌ ج اٰذَانٌ): kulak

(اَلصَّاعِقَةُ ج الصَّوَاعِقُ): şimşek, yıldırım [مُحِيطٌ (اَحَاطَ يُحِيطُ]:(ecvef if'al b.): (ismi fâil) kuşatan

(اَلْحَذَرُ(حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): (masdar) sakınma, korunma, çekinme [كَافِرٌ (كَفَرَ يَكْفُرُ]: (ismi fâil) inkar eden

(كَادَ يَكَادُ):(ecvef f.): neredeyse, az kalsın (اَلْبَرْقُ): şimşek (خَطِفَ يَخْطَفُ خَطْفًا): yakaladı, kapıp aldı

(اَلْبَصَرُ ج أَبْصَارٌ): görme hassesi, göz (كُلَّمَا): her ne zaman (أَضَاءَ يُضِيءُ):(ecvef if'al b.): ışık verdi, ışıttı

(مَشَى يَمشِي):(nakıs f.): yürüdü (قَدِيرٌ): (mübalaalı ismi fâil) gücü yeten (فِيهِ): onda

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْءٌ): (ecvef f.) diledi, tercih etti, oluşturdu (أَظْلَمَ يُظْلِمُ):(if'al b.) karardı, kararttı (كُلُّ شَيْءٍ): her şey

(قَامَ يَقُومُ):(ecvef f.) ayağa kalktı, dikildi (ذَهَبَ يَذْهَبُ بِ): götürdü, giderdi (لَوْ): ...se, saydı (keşke)

(BAKARA, 21 – 22 – 23 - 24):

(يَا أَيُّهَا): ey (nida edatı) (خَلَقَ يَخْلُقُ): yarattı [(اُعْبُدُوا (عَبَدَ–يَعْبُدُ]: (emir) ibadet edin, kulluk edin

(اَلنَّاسُ): insanlar (لَعَلَّ): umulur ki (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً):(nakıs iftial b.): korundu, sakındı

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yaptı, kıldı, yarattı (اَلْفِرَاشُ ج فُرُشٌ): döşek (اَلسَّمَاءُ ج السَّمَاوَاتُ): gökyüzü

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً):(if'al b.): indirdi (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجاً):(if'al b.): çıkardı (نِدٌّ ج أَنْدَادٌ): eş, denk

(اَلْأَرْضُ): yer, yeryüzü (اَلْبِنَاءُ): bina, yapı (aslı (مَاه) اَلْمَاءُ): su

(اَلثَّمَرُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve (رِزْقٌ): rızık (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(رَيْبٌ): şüphe (عَبْدٌ ج عِبَادٌ): kul (مِثْلٌ ج أَمْثَالٌ): benzer, gibi, aynısı

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.): çağırdı, dua etti (مِنْ دُونِ اللّٰهِ): Allah'dan başka (شَهِيدٌ ج شُهَدَاءُ): çok bilen, iyi şahidlik eden

[(صَادِقٌ (صَدَقَ يَصْدُقُ): (ismi fâil) doğru söz söyleyen,doğru olan (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً):(tef'il b.): indirdi

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا بِ): (mehmuz nakıs f.): getirdi (سُورَةٌ ج سُوَرٌ): sûre (دُونَ): ..siz,sız

(فَعَلَ يَفْعَلُ): yaptı (اَلنَّارُ): ateş (اَلنَّاسُ): insanlar

[(أُعِدَّتْ hazırladı) أَعَدَّ يُعِدُّ]:(muzaaf if'al b.): (mazi meçhul): hazırlandı (وَقُودٌ): yakacak, tutuşturucu

[(اِتَّقُوا (اِتَّقَى يَتَّقِي]:(nakıs iftial b.): (emir) sakının (حَجَرٌ ج حِجَارَةٌ): taş

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 4 (BAKARA: 25 – 29) ≻

وَ	بَشِّرِ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصَّالِحَاتِ	أَنَّ
	müjdele	kimselere	İman eden	ve	işleyenlere	salih ameller	olduğunu
başlama h.	emri hâzır+ müstetir fâili	mef'ûlün bih	sıla: mazi fiil cümlesi	atıf h.	fiili mazi +fâil	mef'ûlün bih	tekid ve nasb h.

لَهُمْ	جَنَّاتٍ	تَجْرِي	مِنْ تَحْتِهَا	الْأَنْهَارُ ط	كُلَّمَا	رُزِقُوا	مِنْهَا	مِنْ ثَمَرَةٍ
kendileri için var	cennetler	akan	altından	ırmaklar	Her ne zaman	(rızık olarak) verilse	o (cennetler)den	bir meyve
(أَنَّ)'nin mukaddem haberi	(أَنَّ) nin muahhar ismi	(جَنَّاتٍ)'in sıfatı; muzari fiil cüm.	car- mecrur (muzaf)+ muz.ileyh	fâil	şart ifade eden zaman zarfı	fiilu'ş-şart; meçhul fiili mazi (cemi)	câr- mecrur	(مِنْهَا)'nın bedeli

بِهِ	أُتُوا	وَ	مِنْ قَبْلُ	رُزِقْنَا	الَّذِي	هَذَا	قَالُوا	رِزْقًا لا
ona	verilmiştir		daha önce	rızıklandığımız	şeydir	Bu	derler	rızık
câr+mecrur	meçhul fiili mazi	başlama h.	car-mecrur	sıla; meçhul mazi fiil cümlesi	haber	mübtedâ	fiili mazi	mef'ûlün bih

﴿ 25 ﴾ خَالِدُونَ	فِيهَا	هُمْ	وَ	مُطَهَّرَةٌ	أَزْوَاجٌ	فِيهَآ	لَهُمْ	وَ	مُتَشَابِهاً ط
ebedi kalıcıdırlar	orada	onlar	ve	tertemiz	eşler	orada	kendileri için vardır		(dünyadakine) benzer olarak
haber	câr-mecrur	mübtedâ	atıf h.	sıfat	mübtedâ muahhar, mevsuf	câr+mecrur	haber mukaddem	başlama h.	hal

25. İman edip salih ameller işliyenlere (iyi davranışlarda bulunanlara) kendileri için altından ırmaklar akan cennetler var olduğunu müjdele. Her ne zaman o cennetlerden bir meyve rızık olarak verilse, «Bu daha önce de rızıklandığımız şeydir» derler. (Bu rızıklar) ona (bazı yönlerden dünyadakine) benzer olarak verilmiştir (getirilmiştir). Kendileri için orada tertemiz eşler var ve onlar orada ebedi kalıcıdırlar.

فَمَا	بَعُوضَةً	مَا	مَثَلاً	أَنْ يَضْرِبَ	لاَ يَسْتَحْيِي	اللَّهَ	إِنَّ
birşeyi	bir sivrisineği	herhangi bir şeyi	misal getirmekten		çekinmez	Allah	Gerçekten
atıf h.+ matuf (ismi mevsul)	(مَثَلاً) kelimesinin bedeli	bedel (zaid de denmiş)	mef'ulün bih	(لاَ يَسْتَحْيِي) nin mefulü: masdar-ı müevvel	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)' nin ismi	tekid ve nasb h.

فَوْقَهَا ط	فَأَمَّا	الَّذِينَ	آمَنُوا	فَيَعْلَمُونَ	أَنَّهُ	الْحَقُّ
onun da ötesinde		kimselere gelince	iman eden	bilirler	onun	gerçek olduğunu
sıla: şibhi cümle	başlama h.+harfi şart ve tafsil	mübtedâ	sıla: mazi fiil cümlesi	rabıta + haber: muzari fiil cümlesi	tekid ve nasb harfi+ (أَنَّ)'nin ismi		(أَنَّ)'nin haberi

(يَعْلَمُونَ)'nin mef'ulü: isim cümlesi

مِنْ رَبِّهِمْ ج	وَ	أَمَّا	الَّذِينَ	كَفَرُوا	فَيَقُولُونَ	مَاذَآ	أَرَادَ	اللَّهُ	بِهٰذَا
Rablerinden (gelen bir)		ise	kimseler	kafir olan	derler	ne?	istemiş	Allah	bununla
câr-mecrur	atıf h.	şart ve tafsil h.	mübtedâ	sıla: mazi fiil cümlesi	rabıta+ haber: muzari fiil c.	mukad-dem mef'ûl	mazi fiil	fâil	câr+mecrur

وَ	كَثِيراً ط	بِهِ	يَهْدِي	وَ	كَثِيراً	بِهِ	يُضِلُّ	مَثَلاً م
	birçoğunu da	bununla	hidâyete ulaştırır		birçoğunu	bununla	saptırır	örnek bakımından
başlama h.	mef'ûlün bih	câr+mecrur	muzari fiil	atıf h.	mef'ulün bih	câr-mecrur	muzari fiil	temyiz

مَا يُضِلُّ	بِهِۦٓ	إِلَّا	الْفَاسِقِينَ ﴿26﴾	
O saptırmaz	bununla	başkasını	fasıklardan	
nefy-i hal (muzari fiilin olumsuzu)	câr+mecrur	istisnâ h.	mef'ûlün bih, (müstesnâ)	

26. Gerçekten Allah bir sivrisineği ve onun da ötesinde herhangi bir şeyi misal getirmekten çekinmez. İman edenler onun Rablerinden (gelen bir) gerçek olduğunu bilirler. Kafirler ise: «Allah örnek bakımından bununla ne (demek) istemiş?» derler. (Oysa Allah) bununla birçoğunu saptırır, birçoğunu da hidâyete ulaştırır. O bununla ancak fasıkları saptırır.

الَّذِينَ	يَنقُضُونَ	عَهْدَ	اللَّهِ	مِنۢ بَعْدِ	مِيثَٰقِهِۦ ص	وَ	يَقْطَعُونَ
(Fâsıklar) öyle kimselerdir ki	bozarlar	ahdini	Allah'ın	(yaptıkları) anlaşmadan sonra			keserler
önceki âyette geçen (الْفَاسِقِينَ) kelimesinin sıfatı	sıla: muzari fiil cümlesi	mef'ûlün bih, muzaf	muz. ileyh	car-mecrur (muzaf)	muzafun ileyh	atıf h.	fiili muzari + fâil

مَآ	أَمَرَ	اللَّهُ	بِهِۦٓ	أَن يُوصَلَ	وَ	يُفْسِدُونَ
şeyi	emrettiği	Allah'ın	kendisini	birleştirilmesini		fesad çıkarırlar
mef'ûlün bih	sıla; mazi fiil cümlesi	fâil	câr+ mecrur	(بِهِۦٓ)'deki zamirden bedel,	atıf h.	fiili muzari +fâil

فِي الْأَرْضِ ط	أُولَٰٓئِكَ	هُمُ	الْخَاسِرُونَ ﴿27﴾	
yeryüzünde	İşte onlar	fasıl zamiri	hüsrana uğrayanların ta kendileridir	
câr-mecrur	mübtedâ		haber	

27. (Fâsıklar) öyle kimselerdir ki; Allah'ın ahdini (yaptıkları) anlaşmadan sonra bozarlar, Allah'ın birleştirilmesini emrettiği şeyi keserler, yeryüzünde fesad çıkarırlar. İşte onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir.

كَيْفَ	تَكْفُرُونَ	بِاللَّهِ	وَ	كُنتُمْ	أَمْوَٰتًا	فَأَحْيَٰكُمْ ج	ثُمَّ	يُمِيتُكُمْ
nasıl	inkâr edersiniz?	Allah'ı		Siz ölüler iken		size hayat veren	Sonra	sizi öldürecek
hal	fiili muzari + fâil	h.cer+ mecrur isim	hal vâvı	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.+fiili mazi+mef'ul	atıf h.	muzari fiil, müstetir fail, meful

ثُمَّ	يُحْيِيكُمْ	ثُمَّ	إِلَيْهِ	تُرْجَعُونَ ﴿28﴾	
sonra	sizi diriltecek	sonra (sonunda)	O'na	döndürüleceksiniz.	
atıf h.	muzari fiil, müstetir fail, meful	atıf h.	car+mecrur	muzari meçhul fiil	

28. Siz ölüler iken size hayat veren Allah'ı nasıl inkâr edersiniz? Sonra sizi öldürecek, sonra sizi diriltecek sonra (sonunda) O'na döndürüleceksiniz.

هُوَ	الَّذِي	خَلَقَ	لَكُم	مَّا	فِي الْأَرْضِ	جَمِيعًا	ثُمَّ	اسْتَوَىٰٓ
O	haber	yaratandır	sizin için	şeylerin	yeryüzünde bulunan	hepsini	sonra	yöneldi
mübtedâ		sıla: mazi fiil cümlesi	câr mecrur	mef'ûlün bih	sıla:şibhi c.	yukarıdaki mef'ul olan (مَا) dan hal	atıf h.	mazi fiil

إِلَى السَّمَآءِ	فَسَوَّىٰهُنَّ	سَبْعَ	سَمَٰوَاتٍ ط	وَ	هُوَ	بِكُلِّ	شَيْءٍ	عَلِيمٌ ع ﴿29﴾
göğe	ve onları düzenledi	yedi gök halinde		ve	O	herşeyi		çok iyi bilendir
car mecrur	atıf h.+fiili mazi+ mef'ûlün bih	ikinci mef'ul, muzaf	muz. ileyh	başlama h.	mübtedâ	câr-mecrur, muzaf	muz ileyh, mecrur	haber

28. O, yeryüzünde bulunanların hepsini sizin için yaratan, sonra göğe yönelip onları yedi gök halinde düzenleyendir ve O herşeyi çok iyi bilendir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 4 ≻

(BAKARA, 25):

(صَلَحَ يَصْلُحُ): doğru oldu, salih oldu

[بَشِّرْ (بَشَّرَ يُبَشِّرُ]: (tef'il b.): (emir) müjdele

(جَنَّةٌ ج جَنَّاتٌ): cennet

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fâil) (ayette çoğul) salih amel

(مِنْ تَحْتِهَا): altından

(جَرَى يَجْرِى جَرْيًا): (nakıs f.): aktı

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب):(mehmûze'l fa ve nakıs f.): getirdi

[مُطَهَّرَةٌ (طَهَّرَ]:(tef'il b.): (ismi mef'ul) temizlenmiş, arınmış

[مُتَشَابِهٌ (تَشَابَهَ يَتَشَابَهُ]:(tefâul b.): (ismi fâil) benzeyen

(نَهْرٌ ج اَنْهَارٌ): nehir

(عَمِلَ يَعْمَلُ): yaptı, çalıştı

(اَنَّ): ..dığı, olduğu

(قَالَ يَقُولُ):(ecvef f.): dedi

(هٰذَا): bu

(كُلَّمَا): her ne zaman ..se, ..dığında

(ثَمَرَةٌ): meyve

(زَوْجٌ ج اَزْوَاجٌ): eş, zevce

(اَلَّذِى): (ismi mevsul) ki o

(اَلرِّزْقُ): rızık

(BAKARA, 26):

(ضَرَبَ يَضْرِبُ مَثَلًا): misal verdi (بَعُوضَةٌ): sivri sinek (اَمَّا): ...e gelince, (كَثِيرٌ): çok

(اَضَلَّ يُضِلُّ): (muzaaf if'al b.): saptırdı [حَقَّ يَحُقُّ (حَقٌّ]:(muzaaf f.): gerçek

(هَدَى يَهْدِى هِدَايَةً):(nakıs f.): yola getirdi, hidâyet etti (فَسَقَ يَفْسُقُ (فَاسِقٌ): (ismi fâil) açıktan açığa günah işleyen

(اِسْتَحْيَى يَسْتَحْيِي اِسْتِحْيَاءً):(nakıs istif'al b.): çekindi, utandı (فَوْقَ): üstünde, üstüne

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا):(mehmuz if'al b.): iman etti (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً):(ecvef if'al b.): istedi

(عَلِمَ يَعْلَمُ): bildi

(BAKARA, 27):

(نَقَضَ يَنْقُضُ نَقْضًا): bozdu, çözdü, açtı (اَلْعَهْدُ (عَهِدَ يَعْهَدُ): antlaşma, ahd

(أَوْصَلَ يُوصِلُ إِيصَالًا):(if'al b.): birleştirdi, ulaştırdı (قَطَعَ يَقْطَعُ): kesti

(اَلْمِيْثَاقُ): misak, andlaşma, sağlam söz (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا):(mehmuz f.): emretti

[خَاسِرٌ (خَسِرَ يَخْسَرُ]: (ismi fâil) zarar eden, ziyana uğrayan (اَفْسَدَ يُفْسِدُ): (if'al b.): fesat çıkardı, bozdu (اُولٰئِكَ): onlar

(BAKARA, 28 – 29):

(كَفَرَ يَكْفُرُ ب): inkar etti (اَلْمَيْتُ ج اَمْوَاتٌ= مَوْتَى): ölü (اَحْيَى يُحْيِي):(nakıs if'al b.): diriltti

(رَجَعَ يَرْجِعُ): döndü (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.): idi, oldu (ثُمَّ): sonra

(اَمَاتَ يُمِيتُ): (ecvef if'al b.): öldürdü (خَلَقَ يَخْلُقُ): yarattı

(خَلَقَ يَخْلُقُ): yarattı (اِسْتَوَى يَسْتَوِى اِلَى):,(nakıs istif'al b.): yöneldi, ulaştı

(اَلْاَرْضُ): yer (سَوَّى يُسَوِّى تَسْوِيَةً): (nakıs tef'il b.): düzeltti, eşit kıldı, kemale erdirdi

(اَلسَّمَاءُ ج سَمَاوَاتٌ): gökyüzü (عَلِيمٌ): (mübalağalı ismi fâil) çok iyi bilen

(جَمِيْعًا): her şey, hepsi, tamamı, topluca (سَبْعٌ): yedi (كُلُّ شَيْءٍ): herşey

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 5 (BAKARA: 30 - 37) ≻

وَ	إِذْ	قَالَ	رَبُّكَ	لِلْمَلَآئِكَةِ	إِنِّي	جَاعِلٌ	فِي الْأَرْضِ
Ve	o zaman ki	buyurmuştu	Rabbin	meleklere	Ben gerçekten	yapacağım	yeryüzünde
başlama h.	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	fâil; muzaf, muzâfun ileyh	câr-mecrur	tekid ve nasb harfi, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	car + mecrur

خَلِيفَةً ط	قَالُوٓا	أَ	تَجْعَلُ	فِيهَا	مَنْ	يُفْسِدُ	فِيهَا
bir halife	demişlerdi	mi	yaratacaksın	orada	kimse	fesad çıkaracak	orada
mef'ûlün bih	fiili mazi+ fâil	soru h.	fiili muzari	car+mecrur	mef'ûl	sıla: muzari fiil cüm.	câr+mecrur

وَ	يَسْفِكُ	الدِّمَآءَ ج	وَ	نَحْنُ	نُسَبِّحُ	بِحَمْدِكَ	وَ	نُقَدِّسُ	لَكَ ط
	dökecek	kanlar		Biz	tesbih ederken	hamdin ile		takdis eder dururken	Seni
atıf h.	fiili muzari	mef'ûlün bih	hal vâvı	mübtedâ	haber; muzari fiil cümlesi	câr-mecrur, muzaf-muz.ileyh	atıf h.	fiili muzari	car+ mecrur

قَالَ	إِنِّيٓ	أَعْلَمُ	مَا	لَا تَعْلَمُونَ	﴿ 30 ﴾
(Allah ise:) buyurmuştu	Şüphe yok ki ben	Ben bilirim	şeyleri	sizin bilmeyeceğiniz	
fiili mazi	tekid ve nasb harfi+(ي): (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	mef'ûl	sıla: nefy-i istikbal (olumsuz muzari fiil cümlesi)	

30. Ve o zaman ki, Rabbin meleklere «Ben gerçekten yeryüzünde bir halife yapacağım» buyurmuştu. (Melekler de), « Biz seni hamdin ile tesbih, takdis eder dururken yeryüzünde fesad çıkaracak, kanlar dökecek kimse mi yaratacaksın?» demişlerdi. (Allah ise:) «Şüphe yok ki sizin bilmeyeceğiniz şeyleri Ben bilirim,» buyurmuştu.

وَ	عَلَّمَ	آدَمَ	الْأَسْمَآءَ	كُلَّهَا	ثُمَّ	عَرَضَهُمْ	عَلَى الْمَلَآئِكَةِ
	öğretti	Adem'e	bütün isimleri		Sonra	onları gösterdi	Meleklere
atıf h.	fiili mazi	mef'ûl	tekit; muzaf, muz. ileyh	2.mef'ûl	atıf h.	fiili mazi + meful	câr-mecrur

فَقَالَ	أَنْبِئُونِي	بِأَسْمَآءِ	هَٰٓؤُلَآءِ	إِنْ	كُنْتُمْ	صَادِقِينَ
ardından dedi	bana haber verin	bunların isimlerini		Eğer	siz iseniz	sâdıklar
atıf h.+fiili mazi	emri hâzır+fail+mef'ul	car+ mecrur: muzaf	muz. ileyh	şart h.	fi'lu'ş-şart, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

31. (Allah) Adem'e bütün isimleri öğretti sonra onları (varlıkları ve nesneleri) meleklere gösterdi. Ardından «Eğer siz sâdıklar (doğru sözlüler) iseniz bana bunların isimlerini haber verin.» dedi.

قَالُوا	سُبْحَانَكَ	لَا	عِلْمَ	لَنَآ	إِلَّا
dediler	Sübhânsın	yok	hiç bir bilgi	bizim için	başka
fiili mazi+fâil	mef'ulü mutlak (izafet)	nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	(لَا)' nın ismi	(لَا)' nın haberi	istisnâ h.

مَا	عَلَّمْتَنَا ط	إِنَّكَ	أَنْتَ	الْعَلِيمُ	الْحَكِيمُ	﴿ 32 ﴾
şeyden	senin bize öğrettiğin	Hiç şüphesiz sen	fasıl zamiri	Alîm'sin	Hakîm'sin	
müstesna, bedel	sıla: fiil cümlesi: mazi fiil+fail+meful	tekit ve nasb harfi+ (إِنَّ)'nin ismi		(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

32. (Melekler:) Subhânsın (Ya Rab! Seni bütün eksikliklerden tenzih ederiz)! Bizim için senin bize öğrettiğinden başka hiç bir bilgi yok. Hiç şüphesiz sen Alîm'sin (herşeyi bilirsin) (ve) Hakîm'sin (her yaptığın yerindedir)» dediler.

قَالَ	يَآ آدَمُ	أَنْبِئْهُمْ	بِأَسْمَآئِهِمْ ج	فَلَمَّآ	أَنْبَأَهُمْ
buyurdu	Ey Adem!	Onlara haber ver	isimleriyle	Bunun üzerine onlara haber verince	
fiili mazi	nidâ harfi, münadâ	emri hâzır, müstetir fail, meful	câr-mecrur, muzaf, muzafun ileyh	başlama h.+ şartla ilgili zaman zarfı	fiili mazi, müstetir fail, meful

بِأَسْمَآئِهِمْ لا	قَالَ	أَ	لَمْ أَقُلْ	لَكُمْ	إِنِّيٓ	أَعْلَمُ
isimleriyle	dedi	soru h.	demedim mi	size	Gerçek şu ki Ben	bilirim
câr-mecrur isim, muzaf, muzâfun ileyh	fiili mazi		cahd-ı mutlak: meczum fiili muzari	car-mecrur	tekid ve nasb harfi +(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, fiili muzari

غَيْبَ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ	وَ	أَعْلَمُ	مَا	تُبْدُونَ	وَ
(bütün) gizliliklerini	göklerin		yerin	ve	bilirim	şeyleri	sizin açıkladığınız	ve
mef'ûlün bih, muzaf	muz. ileyh		atıf harfi, matuf	atıf h.	fiili muzari	mef'ûlün bih (ismi mevsul)	sıla: muzari fiil cümlesi (cemi)	atıf h.

مَا	كُنْتُمْ	تَكْتُمُونَ	﴿ 33 ﴾	وَ	إِذْ	قُلْنَا	لِلْمَلَآئِكَةِ
şeyleri	olduğunuz	gizlemekte		Ve	o zaman	dedik	meleklere
matuf	sıla; mazi fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi (تُمْ)	(كَانَ)'nin haberi: muzari f. cüm.		başlama h.	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi+fâil	câr-mecrur isim

اسْجُدُوا	لِآدَمَ	فَسَجَدُوٓا	إِلَّآ إِبْلِيسَ ط	أَبَى	وَ	اسْتَكْبَرَ	وَ	كَانَ	مِنَ الْكَافِرِينَ
secde edin	Âdem için	hemen secde ettiler	İblis müstesnâ	diretti	ve	kibirlendi		oldu	kâfirlerden
emri hâzır (cemi)	câr+ mecrur	atıf h.+fiili mazi (cemi)	istisnâ harfi+ müstesnâ	fiili mazi	atıf h.	fiili mazi	başlama h.	nâsih fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi:şibhi c.

﴿ 34 ﴾	وَ	قُلْنَا	يَآ آدَمُ	اسْكُنْ	أَنْتَ	وَ	زَوْجُكَ	الْجَنَّةَ	وَ	كُلَا	مِنْهَا	رَغَداً
	Ve	dedik ki	Ey Adem	yerleş	sen	ve	eşin	cennete		İkiniz yiyin	ondan	bol bol
	başlama h.	fiili mazi (cemi)	nidâ harfi+ münâdâ	emri hâzır	te'kit için munfasıl zamir	atıf h.	matuf	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır (tesniye)	câr+ mecrur	mef'ûlü mutlak nâibi

﴿ 35 ﴾	مِنَ الظَّالِمِينَ	فَتَكُونَا	الشَّجَرَةَ	هَذِهِ	وَ	لَا تَقْرَبَا	حَيْثُ شِئْتُمَا ص
	zalimlerden	yoksa olursunuz	ağaca	bu		yaklaşmayın	dilediğiniz yerde
	(تَكُونَ)'nin haberi, şibh-i cümle	sebeb fâ'sı+ nâsih fiili muzari, (ا): (تَكُونَ)'nin ismi	(هَذِهِ)'nin bedeli	mef'ûlün bih	atıf h.	nehy-i hazır (tesniye muhataba)	fiili mazi+fâil	mekan zarfı

33. Ey Adem! Onlara isimleriyle haber ver buyurdu. Bunun üzerine (Âdem) onlara (onları) isimleriyle haber verince, (Allah): «Ben size, göklerin ve yerin bütün gizliliklerini bilirim, sizin açıkladığınızı da, (içinizde) gizlediğiniz şeyleri de bilirim» dememiş miydim?» dedi. **34.** Ve o zaman meleklere: «Âdem için secde edin!» dedik, İblis (şeytan) müstesnâ hemen secde ettiler. (İblis) diretti, kibirlendi (kendini büyük gördü) ve kâfirlerden oldu. **35.** Ve dedik ki: «Ey Adem, sen ve eşin cennete yerleş. İkiniz de ondan, dilediğiniz yerde, bol bol yiyin; (ama) şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz.»

فِيهِ ص	كَانَا	مِمَّا	فَأَخْرَجَهُمَا	عَنْهَا	الشَّيْطَانُ	فَأَزَلَّهُمَا
içinde	bulundukları	şeyden (cennet yurdu)ndan	ikisini çıkardı	oradan	şeytan	Bunun üzerine o ikisinin (ayağını) kaydırdı
(كَانَ)'nin haberi: şibhi c.	sıla: fiil cümlesi: (ا): (كَانَ)'nin ismi	h.cer +ismi mevsul	atıf h. +fiili mazi+meful	câr+mecrur	fâil	atıf h.+fiili mazi+mef'ûlün bih(tesniye)

مُسْتَقَرٌّ	فِي الْأَرْضِ	وَ	لَكُمْ	عَدُوٌّ ج	لِبَعْضٍ	بَعْضُكُمْ	اهْبِطُوا	وَ	قُلْنَا
yerleşim	yeryüzünde		sizin için vardır	düşman (olarak)	birbirinize		inin		Biz de dedik
mübtedâ muahhar	car+ mecrur	başlama h.	haber mukaddem: şibh-i cümle	haber	car+ mecrur	mübtedâ, (muzaf+ muz. ileyh	emir fiili+fâil	fiili mazi+ fâil	atıf h.

hal: isim cümlesi

كَلِمَاتٍ	مِنْ رَبِّهِ	آدَمُ	فَتَلَقَّىٰ	﴿ 36 ﴾	إِلَى حِينٍ	مَتَاعٌ	وَ
(birtakım) kelimeler	Rabbinden	Âdem	derken aldı		bir zamana kadar	faydalanma	ve
mef'ûlün bih	harfi cer+mecrur isim	fâil	başlama h.+ fiili mazi		harfi cer-mecrur isim	matuf	atıf h.

﴿ 37 ﴾	الرَّحِيمُ	التَّوَّابُ	هُوَ	إِنَّهُ	عَلَيْهِ ط	فَتَابَ
	çok merhamet edendir	tevbeyi çok kabul edendir		Gerçekten O	bunun üzerine (Allah) tevbesini kabul etti	
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	câr+mecrur	atıf h.+fiili mazi

36. Bunun üzerine şeytan onları(n ayağını) oradan kaydırdı, içinde bulundukları (cennet yurdu)ndan çıkardı. Biz de: «Birbirinize düşman (olarak) inin. Yeryüzünde sizin için bir zamana kadar yerleşim ve faydalanma vardır.» dedik. **37.** Derken (bu durum devam ederken) Âdem, Rabbinden (birtakım) kelimeler aldı (ve derhal pişmanlık duyarak tevbe etti). (Allah da) bunun üzerine tevbesini kabul etti. Gerçekten O, tevbeyi çok kabul eden, çok merhamet edendir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 5 ≻

(BAKARA, 30 – 31 – 32):

(إِذْ): o zaman, bir zamanlar, zaman (قَالَ يَقُولُ):,(ecvef f.): dedi, söyledi (اَلْمَلَكُ ج اَلْمَلاَئِكَةُ): melek

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَاعِلٌ): (ismi fâil) yapan, kılan, yaratan (اَلْخَلِيفَةُ ج خُلَفَاءُ): halife, yerine geçen (اَلْحَمْدُ): hamd, övgü

(سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا):(tef'il b.): tesbih etti, (Tesbih, Allah'ı kötülükten uzak tutmak ve tenzih etmektir..)

(أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَاداً):(if'al b.): fesad çıkardı, bozdu (سَفَكَ يَسْفِكُ سَفْكًا): döktü, akıttı (اَلدَّمُّ ج دِمَاءٌ): kan

(قَدَّسَ يُقَدِّسُ تَقْدِيْسًا): (tef'il b.): takdis etti, tenzih etti, temizledi, (Allah'ı takdis etmek demek, onu yüceltme, ululama ve şanına lâyık olmayan şeylerle O'nu anmaktan uzak durma demektir)

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.): öğretti, bildirdi (اَلْاِسْمُ ج الاَسْمَاءُ): isim

(كُلُّهَا): bütün, her (mübtedâ vs. olmayıp burada olduğu gibi te'kit yani pekiştirme görevi yaptığı zaman kendinden önceki ismin harekesine tâbi olur. Sonundaki zamir kendinden önceki isme aittir.) (كُلٌّ): hepsi, tamamı

(عَرَضَ يَعْرِضُ عَرْضًا): arz etti, açığa çıkardı. عَلَى ile gösterdi, sundu, (أَنْبَأَ يُنْبِئُ): (misal if'al b.): bildirdi, haber verdi

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.): oldu, idi ((صَدَقَ –يَصْدُقُ) صَادِقٌ): (İsmi fâil): doğru olan, doğru söz söyleyen

(سُبْحَانَ اللهِ): "Allah hertürlü noksan sıfatlardan uzaktır" anlamındadır (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): öğretti, bildirdi

(حَكِيمٌ): (mübalağalı i. fâil) hikmet sahibi, hikmetli, her yaptığı yerinde olan (عَلِيمٌ): (mübalağalı i. fâil) çok iyi bilen

(BAKARA, 33 – 34 – 35):

(أَنْبَأَ يُنْبِئُ): (mehmuz if'al b.): bildirdi, haber verdi, anlattı (غَيْبٌ): gayb, sır (كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi

(أَبْدَى يُبْدِى إِبْدَاءً): (nakıs if'al b.): açığa çıkardı, ortaya koydu

(إِذْ): bir zamanlar, o vakit, o zaman (أَبَى يَأْبَى إِبَاءً):(nakıs f.): kaçındı, çekindi, razı olmadı, diretti

(سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti, boyun eğdi, eğildi ve yüceliğini belirtti. Şer'î mânâsı, alnı yere koymaktır

(اِلاَّ): ...den başka, hariç (اِبْلِيسُ): cinlerin babası, şeytan (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ): (istif'al b.): kibirlendi

(سَكَنَ يَسْكُنُ): yerleşti, oturdu (حَيْثُ): mekan zarfı:...yerde, yerden (قَرَبَ يَقْرَبُ قُرْبَانًا): yaklaştı

(شَجَرَةٌ ج اَشْجَارٌ): ağaç [(ظَلَمَ) ظَالِمٌ]: (ismi fâil) zalim olan, zulmeden (أَكَلَ يَأْكُلُ): (mehmuz f.): yedi

(رَغَدٌ): bol, rahat (شَاءَ يَشَاءُ): (ecvef f.): diledi, istedi, tercih etti, oluşturdu

(BAKARA, 36 – 37):

(أَزَلَّ يُزِلُّ إِزْلاَلاً):(muzaaf if'al b.): kaydırdı, yanılttı, hataya düşürdü (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجاً): (if'al b.): çıkardı

(هَبَطَ يَهْبِطُ هُبُوطًا): indi [(اِسْتَقَرَّ) مُسْتَقَرٌّ]:(muzaaf istif'al b.): (ismi mekan ve zaman:) yerleşme mekanı (yerleşilecek yer)

(مَتَاعٌ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, nefse hoş gelen şeyler (اَلْحِينُ): vakit, müddet (burada nekra gelmiş yani belirsiz bir vakit)

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (تَلَقَّى يَتَلَقَّى): (nakıs tefa'ul b.): aldı, öğrendi (تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.): tevbe etti

(تَابَ يَتُوبُ عَلَى): tevbesini kabul etti (اَلتَّوَّابُ): (mübalağalı ismi fâil) mağfireti çok olup tevbeleri kabul eden

⋖ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 6 (BAKARA: 38 – 48) ⋗

قُلْنَا	اهْبِطُوا	مِنْهَا	جَمِيعاً ج	فَإِمَّا	يَأْتِيَنَّكُمْ	مِنِّي
dedik	inin	oradan	hepiniz	Eğer	size gelirse	benden
fiili mazi+ fâil	emri hâzır+ fâil	câr+ mecrur	hal	başlama h.+(إِنْ): şart ve cezm harfi, (مَا): zâid (tekid için)	tekid nûnu ile birleşmiş fiili muzari+mef'ul	câr+mecrur

هُدًى	فَمَنْ	تَبِعَ	هُدَايَ	فَلاَ	خَوْفٌ	عَلَيْهِمْ
doğru yolu gösteren bir rehber	kim	izince giderse	o yol göstericimin	yoktur	herhangi bir korku	onlara
fâil	râbıta+ mübtedâ	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	mef'ûlün bih	râbıta+ nefy h.	mübtedâ	haber

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

وَ	لاَ	هُمْ	يَحْزَنُونَ ﴿38﴾	وَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	وَ	كَذَّبُوا	بِآيَاتِنَا
mahzun olmayacaklardır				ve	inkar edenler		ve	yalanlayanlar	âyetlerimizi
haber: fiili muzari+fâil	mübtedâ			atıf h.	sıla: mazi fiil cümlesi	mübtedâ(ismi mevsul)	atıf h.	fiili mazi+ fâil	câr+mecrur (muzaf) +muzafun ileyh

أُولَئِكَ	أَصْحَابُ	النَّارِ ج	هُمْ	فِيهَا	خَالِدُونَ ع ﴿39﴾	يَا بَنِي	إِسْرَآئِيلَ	اذْكُرُوا	نِعْمَتِيَ
işte bunlar	arkadaşlarıdır	ateşin	onlar	orda	kalıcıdırlar	Ey israiloğulları!		anın	nimetimi
mübtedâ (ismi işaret)	haber (muzaf)	muz. ileyh	mübtedâ	car+ mecrur	haber	nida h. + münâdâ (muzaf)	muz. ileyh	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih, mevsuf

الَّتِي	أَنْعَمْتُ	عَلَيْكُمْ	وَ	أَوْفُوا	بِعَهْدِيَ	أُوفِ	بِعَهْدِكُمْ	وَ	إِيَّايَ	فَارْهَبُونِ ﴿40﴾
lutfettiğim		size	ve	yerine getirin	ahdimi	ben de yerine getireyim	ahdinizi	ve	Yalnız benden	korkun
sıfat	sıla: fiil cüm.; fiili mazi+fâil	câr + mecrur	atıf h.	emri hâzır+fâil	câr-mecrur (muzaf)+ muz.ileyh	fiili muzari	câr-mecrur (muzaf)+ muz.ileyh	atıf h.	mef'ûlün bih	atıf h.+ fiili emr+fâil+ nûnu vikaye, sondaki esre mahzuf mütekellim yâ'sı mef'ulü bih

38. Dedik ki; «Hepiniz oradan inin. Eğer, benden size bir doğru yolu gösteren rehber gelir de, kim o yol göstericimin izince giderse, onlara ne bir korku vardır, ne de mahzun olacaklardır.» **39.** İnkar edenler ve âyetlerimizi yalanlayanlar (ise), işte bunlar ateşin arkadaşlarıdır, onlar orda kalıcıdırlar. **40.** Ey İsrâiloğulları! Size lutfettiğim nimetimi hatırlayın ve ahdimi yerine getirin ki ben de ahdinizi yerine getireyim ve. yalnızca benden korkun.

وَ	آمِنُوا	بِمَآ	أَنْزَلْتُ	مُصَدِّقاً	لِمَا	مَعَكُمْ	وَ	لاَ تَكُونُوآ	أَوَّلَ	كَافِرٍ
Ve	iman edin	şeye (yani Kur'ân'a)	indirdiğim	tasdik eden olarak	beraberinizdeki şeyi			olmayın	birincisi	inkar edenlerin
atıf h.	fâil	harfi cer+ ismi mevsul	sıla: fiil cüm.; fiili mazi+fâil	hal	harfi cer+ ismi mevsul	mekan zarfı, muzaf+ muzafun ileyh	atıf h.	nehyi hazır: nehy h.+ fiili muzari	haberi (تَكُونُ)'nün	muz. ileyh

بِهِ ص	وَ	لاَ تَشْتَرُوا	بِآيَاتِي	ثَمَناً	قَلِيلاً ذ	وَ	إِيَّايَ	فَاتَّقُونِ ﴿41﴾
onu		satmayın	Âyetlerimi	karşılık ile	az bir		yalnız benden	Benden sakının
car+ mecrur	atıf h.	nehy-i hazır; nehy h.+ fiili muzari	câr-mecrur (muzaf)+ muz.ileyh	mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat	atıf h.	mef'ûlün bihi	atıf h.+emir fiili+fail+nunu vikaye+ mef'ul

41. Ve beraberinizdekini (Tevrat'ı) tasdik eden olarak indirdiğim Kur'ân'a iman edin, onu inkar edenlerin birincisi olmayın. Âyetlerimi az bir karşılık ile satmayın, yalnız benden (benim azabımdan) sakının.

وَ	لاَ تَلْبِسُوا	الْحَقَّ	بِالْبَاطِلِ	وَ	تَكْتُمُوا	الْحَقَّ	وَ	أَنْتُمْ	تَعْلَمُونَ ﴿42﴾
	karıştırmayın	Hakkı	batılla		gizlemeyin	gerçeği		bile bile	
atıf h.	nehy-i hazır: nehy harfi, fiili muzari	mef'ûlün bih	car+mecrur	atıf h.	matuf	mef'ûlün bih	hal vâvı	mübtedâ	haber; muzari fiil cüm.

42. (Allah tarafından indirilmiş olan) Hakkı (uydurduğunuz) batılla karıştırmayın, bile bile gerçeği gizlemeyin.

وَ	أَقِيمُوا	الصَّلَاةَ	وَ	آتُوا	الزَّكَاةَ	وَ	ارْكَعُوا	مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿43﴾
	kılın	namazı		verin	zekatı		rüku edin	rüku edenlerle birlikte
	emri hâzır (cemi)	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır (cemi)	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır (cemi)	mekan zarfı (muzaf) + muzâfun ileyh

43. Namazı kılın, zekatı verin, rüku edenlerle birlikte rüku edin.

أَ	تَأْمُرُونَ	النَّاسَ	بِالْبِرِّ	وَ	تَنْسَوْنَ	أَنْفُسَكُمْ	وَ	أَنْتُمْ	تَتْلُونَ
	emrediyor musunuz?	İnsanlara	iyiliği		unutuyor (musunuz)	kendinizi			okuduğunuz halde
soru h.	fiili muzari+fâil	mef'ûlün bih	car+ mecrur	atıf h.	fiili muzari+ fâil	mef'ûl, muzaf muz. ileyh		hal vâvı	haber; fiili muzari+fâil mübtedâ

الْكِتَابَ ط	أَ	فَلَا تَعْقِلُونَ ﴿44﴾	وَ	اسْتَعِينُوا	بِالصَّبْرِ	وَ	الصَّلَاةِ ط
Kitab'ı		hala aklınızı kullanmıyor musunuz		yardım isteyin	sabır ile	ve	namaz
mef'ûlün bih	soru h.	atıf h.+nefy-i istikbal: nefy harfi+fiili muzari+fâil		emri hâzır, (cemi) atıf h.	car+ mecrur	atıf h.	(الصَّبْرِ) kelimesine matuf

وَ	إِنَّهَا	لَكَبِيرَةٌ	إِلَّا	عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿45﴾	الَّذِينَ	يَظُنُّونَ
Ve	şüphe yok ki o	çok ağır (bir iştir)	hariç	içi saygı ile ürperenlere	Onlar ki	inanırlar
baş-lama h.	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	tekit lâmı (إِنَّ)'nin haberi	istisnâ h.	harfi cer-mecrur isim	(الْخَاشِعِينَ) kelimesinin sıfatı (ismi mevsul)	sıla: fiil cüm.; fiili muzari+fâil

أَنَّهُمْ	مُلَاقُوا	رَبِّهِمْ	وَ	أَنَّهُمْ	إِلَيْهِ	رَاجِعُونَ ﴿46﴾ ع
kendilerinin gerçekten	kavuşacaklarına	Rablerine	ve	kendilerinin	O'na	döneceklerine
(يَظُنُّونَ)'nin mefulü: masdarı müevvel; tekid ve nasb harfi+ (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi (muzaf)	muzâfun ileyh (sonraki için muzaf)+ (هِمْ):muzâfun ileyh	atıf h.	tekid ve nasb harfi+ (أَنَّ)'nin ismi	car mecrur	(أَنَّ)'nin haberi

44. Kitab'ı (Tevrat'ı) okuduğunuz (gerçekleri bildiğiniz) halde, insanlara iyiliği emrediyorsunuz da kendinizi unutuyor musunuz? Hala aklınızı kullanmıyor musunuz? **45.** Sabır ve namaz ile yardım isteyin. Ve şüphe yok ki o (namaz ya da içinde bulunduğu durum) içi saygı ile ürperenlere hariç çok ağırdır (büyük bir iştir). **46.** Onlar ki, kendilerinin gerçekten Rablerine kavuşacaklarına ve (ancak) O'na döneceklerine inanırlar.

يَا بَنِي	إِسْرَائِيلَ	اذْكُرُوا	نِعْمَتِيَ	الَّتِي	أَنْعَمْتُ	عَلَيْكُمْ	وَ	أَنِّي
Ey İsrailoğulları!		hatırlayın	nîmetimi	in'âm ettiğim		Sizlere	ve	gerçekten de benim
nida h. +münâdâ	muz. ileyh (gayri munsarif olduğu için esre yerine fethalı)	emri hâzır+ fâil	mef'ûlün bih, mevsuf (muzaf-muzafun ileyh)	sıfat, ismi mevsul	sıla:fiil cüm. (fiili mazi+ fâil)	câr + mecrur	atıf h.	tekid ve nasb harfi+ (أَنَّ)'nin ismi

فَضَّلْتُكُمْ	عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿47﴾	وَ	اتَّقُوا	يَوْماً	لَا تَجْزِي	نَفْسٌ
sizi tercih ettiğimi	âlemlere	Ve	sakının	bir günden	ödeyemeyeceği	kimsenin
(أَنَّ)'nin haberi;fiil cümlesi: fiili mazi+fâil+ mef'ûlün bih	harfi cer-mecrur isim	atıf h.	emri hâzır+ fâil	mef'ûlün bih, mevsuf	(يَوْماً) kelimesinin sıfatı; fiil cüm.: nefy-i istikbal; nefy h.+ fiili muzari	fâil

عَنْ نَفْسٍ	شَيْئاً	وَ	لَا يُقْبَلُ	مِنْهَا	شَفَاعَةٌ
kimseden	bir şey		kabul olunmayacağı	kimseden	şefaatin
harfi cer+mecrur isim	mef'ûlün bih	atıf h.	nefy-i istikbal: nefy h., meçhul fiili muzari	car-mecrur	nâibi fâil

وَ	لَا يُؤْخَذُ	مِنْهَا	عَدْلٌ	وَ	لَا	هُمْ	يُنْصَرُونَ ﴿48﴾
	alınmayacağı	kimseden	fidyenin	ve			kimseden yardım görülmeyeceği
atıf h.	nefy-i istikbal: nefy h. meçhul fiili muzari	car mecrur	nâibi fâil	atıf h.	nefy h.	mübtedâ	haber; meçhul fiili muzari

47. Ey İsrailoğulları! Sizlere in'âm ettiğim (lutfettiğim) nîmetimi ve sizi âlemlere tercih ettiğimi hatırlayın. **48.** Ve kimsenin kimseden bir şey ödeyemeyeceği, kimseden şefaatin kabul olunmayacağı, kimseden fidyenin alınmayacağı ve kimseden yardım görülmeyeceği bir günden sakının!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 6 ≻

(BAKARA, 38 – 39):

(هَبَطَ يَهْبِطُ هُبُوطًا): indi (خَافَ يَخَافُ خَوْفٌ): (ecvef f.): korktu

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz nakıs f.): geldi (âyette muzari kelimenin sonundaki şeddeli nun tekit içindir)

(هُدًى): hidâyet, doğru yolu gösteren rehber (تَبِعَ يَتْبَعُ تَبَعًا): uydu, tabi oldu, arkasından gitti

(حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): üzüldü, hüzünlendi (جَمِيعٌ): topluca, hep birlikte (إِمَّا): ...se, ...sa

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ): (tef'il b.): yalanladı (اَلصَّاحِبُ ج اَصْحَابٌ): arkadaş, sıkı dost

[(خَلَدَ يَخْلُدُ) خَالِدٌ]: (ismi fâil): kalıcı, bekası devam eden (آيَةٌ ج آيَاةٌ): âyet, delil, mucize

(BAKARA, 40 – 41):

(يَا بَنِي اِسْرَائِيلَ): ey İsrail oğulları, aslı olan (بَنِينَ muzaf durumunda) (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): andı, hatırladı, zikretti

(نِعْمَةٌ ج نِعَمٌ , اَنْعُمٌ): nimet (zamir+ إِيَّا): ancak, yalnız + benden, beni (أَوْفَى يُوفِي إِيفَاءً ب): (nakıs,misal if'al b.): yerine getirdi

(أَنْعَمَ يُنْعِمُ إِنْعَامًا): (if'al b.): nimetlendirdi (اَلْعَهْدُ): antlaşma, ahd (رَهِبَ يَرْهَبُ رَهْبًا): korktu

[(صَدَّقَ يُصَدِّقُ) مُصَدِّقٌ]: (tef'il b.): (ismi fâil) tasdik eden (أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ): onu inkar edenlerin birincisi

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي): (nakıs iftial b.): sattı, satın aldı [اِتَّقُوا (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً]: (nakıs iftial b.):(emir fiil) sakının

(اَلثَّمَنُ): değer, satılan eşya mukabilinde para yahut ticaret metaı olarak alınan bedel

(BAKARA, 42 – 43 - 44) :

(لَبَسَ يَلْبِسُ لَبْسًا): karıştırdı, müşkülleştirdi (كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi (اَلْبَاطِلُ): asılsız şey, batıl

(وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ): (hal cümlesi) bile bile, bildiğiniz halde (أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef if'al b.): ikame etti, yerine getirdi

[(رَكَعَ يَرْكَعُ رُكُوعًا) اَلرَّاكِعُ]: (ismi fâil:) ruku eden (آتَي يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi, getirdi

(أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.): emretti (نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nakıs f.): unuttu

(نَفْسٌ ج أَنْفُسٌ=نُفُوسٌ): kendi,zat, nefis, ruh, can, iç, kimse, idrak (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(بَرَّ يَبُرُّ برًّا): (muzaaf f.): iyilik etti, güzel muamele yaptı (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً):(nakıs f.): kıraat etti, okudu

(BAKARA, 45 – 46 – 47 – 48):

(اِسْتَعَانَ يَسْتَعِينُ اِسْتِعَانَةً): (ecvef istif'al b.): yardım istedi (كَبِيرَةٌ ج كَبَائِرُ): ağır, büyük

[(خَشَعَ يَخْشَعُ خُشُوعًا) اَلْخَاشِعُ]: (ismi fâil) içi saygı ile ürperen, hürmet gösteren, korkan

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.): sandı, anladı, inandı, zannetti. "Arapçada zan kelimesi, şek manasına değil yakîn manasınadır. Zıd manâlı kelimelerdendir. Ebu Ubeyde şöyle der: "Araplar hem kesin, hem de şüpheli bilgiye zan derler (*Mecazu'l-Kur'ân*).

(اَلْمُلاَقِي ج مُلاَقُونَ– مُلاَقِينَ): (ismi fâil) karşılaşan, kavuşan (مُلاَقُوا رَبِّهِمْ): Rablerine kavuşanlar

[(رَجَعَ يَرْجِعُ) رَاجِعٌ]: (ismi fâil:) dönen (ذَكَرَ يَذْكُرُ): hatırladı, andı, zikretti (فَضَّلَ يُفَضِّلُ): (tef'il b.): üstün tuttu, tercih etti

(اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): âlem, mahlukâtın her bir cinsi (اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet (أَنْعَمَ يُنْعِمُ إِنْعَامًا): (if'al b.): nimetlendirdi

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): sakındı, korundu (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.): karşılığını verdi, ödedi (عَدْلٌ): fidye

(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): fidye verdi, adâlet etti (شَفَعَ يَشْفَعُ شَفَاعَةً): şefaat etti, kayırdı (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(لاَ هُمْ يُنْصَرُونَ): onlar yardım olunmazlar (onlara yardım edilmez) (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.): aldı (قَبِلَ يَقْبَلُ): kabul etti

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 7 (BAKARA: 49 – 57) ≻

وَ	إِذْ	نَجَّيْنَاكُمْ	مِنْ آلِ	فِرْعَوْنَ	يَسُومُونَكُمْ	سُوٓءَ
	Bir zamanlar	sizi kurtardık	ailesinden	Firavun'un	sizi sürükleyen	en kötüsüne
başlama h.	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi+fâil+ mef'ûlün bih	harfi cer-mecrur isim (muzaf)	muz. ileyh (gayri munsarif olduğu için esre yerine fetha aldı)	hal: muzari fiil cüm. (fiil+fâil+mef'ul)	ikinci mef'ul (muzaf)

الْعَذَابِ	يُذَبِّحُونَ	أَبْنَآءَكُمْ	وَ	يَسْتَحْيُونَ	نِسَآءَكُمْ ط	وَ
azabın	boğazlayan	oğullarınızı	ve	hayatta bırakan	kadınlarınızı	Ve
muz. ileyh	2.hal: fiil cümlesi	mef'ûlün bih (muzaf)+ muzâfun ileyh	atıf h.	fiili muzari+fâil	mef'ûlün bih, muzaf, muzâfun ileyh	başlama h.

فِي ذٰلِكُمْ	بَلَآءٌ	مِنْ رَبِّكُمْ	عَظِيمٌ	﴿ 49 ﴾
bunda size vardı	bir imtihan	Rabbiniz tarafından	büyük	
haber mukaddem	mübtedâ muahhar, mevsuf	harfi cer-mecrur isim, (muzaf) +muzâfun ileyh	(بَلَآءٌ) kelimesinin sıfatı	

49. (Hatırlayın) bir zamanlar, sizi azabın en kötüsüne sürükleyen; oğullarınızı boğazlıyan ve kadınlarınızı hayatta bırakan Firavun'un ailesinden sizi kurtardık. Bunda size Rabbiniz tarafından büyük bir imtihan vardı.

أَغْرَقْنَآ	وَ	فَأَنْجَيْنَاكُمْ	الْبَحْرَ	بِكُمُ	فَرَقْنَا	إِذْ	وَ
boğduk		akabinde sizi kurtardık	denizi	size	yardık	bir zamanlar	Ve
fiili mazi+ fâil	atıf h.	atıf h.+fiili mazi+fâil+ mef'ûl	mef'ûlün bih	câr+ mecrur	fiili mazi, fâil	geçmiş zaman zarfı	atıf h.

﴿ 50 ﴾	تَنْظُرُونَ	أَنْتُمْ	وَ	فِرْعَوْنَ	آلَ
	bakıp duruyor	sizler	haldeyken	Firavun'un	adamlarını
	haber: fiili muzari+fâil	mübtedâ	hal vâvı	muz. ileyh (gayri munsarif)	mef'ûlün bih, muzaf

50. Ve (yine) bir zamanlar size denizi yardık, akabinde sizi kurtardık, sizler bakıp dururken Firavun'un adamlarını boğduk.

مِنْ بَعْدِهِ	الْعِجْلَ	اتَّخَذْتُمُ	ثُمَّ	لَيْلَةً	أَرْبَعِينَ	مُوسَىٰ	وَاعَدْنَا	إِذْ	وَ
onun arkasından	buzağıyı (tanrı) edinmiştiniz		sonra	gece	kırk	Musa ile	sözleştik	bir vakit	Ve
harfi cer-mecrur isim (muzaf)+ muz.ileyh	mef'ulün bih	fiili mazi+ fail	atıf h.	temyiz	ikinci mef'ul	mef'ûlün bih	fiili mazi, fâil	geçmiş zaman zarfı	atıf h.

ذٰلِكَ	مِنْ بَعْدِ	عَنْكُمْ	عَفَوْنَا	ثُمَّ	﴿ 51 ﴾	أَنْتُمْ	ظَالِمُونَ	وَ
bu (suçunuz)un	arkasından	sizi	affettik	Sonra		siz zalimler olarak		
muz. ileyh	harfi cer-mecrur isim muzaf	car+mecrur	fiili mazi+fâil	atıf h.		haber	mübtedâ	hal vâvı

الْفُرْقَانَ	وَ	الْكِتَابَ	مُوسَى	آتَيْنَا	إِذْ	وَ	﴿ 52 ﴾	تَشْكُرُونَ	لَعَلَّكُمْ
Furkan'ı	ve	Kitab'ı	Musa'ya	verdik	bir zamanlar	Ve		şükredersiniz diye	belki siz
(الْكِتَابَ) kelimesine matuf	atıf h.	ikinci mef'ul	mef'ûlün bih	fiili mazi, fâil	geçmiş zaman zarfı	atıf h.		(لَعَلَّ)'nin haberi; fiili muzari+fâil	tereccî (ümit) ve nasb harfi+ (لَعَلَّ)'nin ismi

﴿ 53 ﴾	تَهْتَدُونَ	لَعَلَّكُمْ
	doğru yolu bulabilirsiniz	belki siz
	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	tereccî (ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi

51. Ve bir vakit Musa'ya kırk gece (Tur dağında kalmak ve sonra kendisine Tevrat verilmek üzere) sözleştik. Sonra siz zalimler olarak onun arkasından buzağıyı (tanrı) edinmiştiniz. **52.** Sonra bu (suçunuz)un arkasından belki şükredersiniz diye sizi affettik. **53.** Ve bir zamanlar doğru yolu bulabilirsiniz (diye) Musa'ya Kitab'ı ve Furkan'ı (hak ile bâtılı ayıran hükümleri) verdik.

أَنْفُسَكُمْ	ظَلَمْتُمْ	إِنَّكُمْ	يَا قَوْمِ	لِقَوْمِهِ	مُوسَىٰ	قَالَ	إِذْ	وَ
kendi kendinize	zulmettiniz	Doğrusu siz	Ey milletim!	milletine	Musa	demişti ki	Bir zamanlar	
mef'ûlün bih, muzaf, muzâfun ileyh	(إِنَّ)'nin haberi; fiil cüm.; fiili mazi+fâil	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nidâ h.+münâdâ	câr-mecrur (muzaf)+ muzâfun ileyh	fâil	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı	atıf h.

بِاتِّخَاذِكُمُ	الْعِجْلَ	فَتُوبُوٓا	إِلَىٰ بَارِئِكُمْ	فَاقْتُلُوٓا	أَنْفُسَكُمْ ط	ذٰلِكُمْ	خَيْرٌ
(put) edinmekle	buzağıyı	Onun için tevbe edin	Yaradanınıza	öldürün	nefislerinizi (kötü duygularınızı)	öyle yapmanız	daha iyidir
harfi cer+ mecrur isim (muzaf) +muzafun ileyh	(اتِّخَاذ) masdarının mef'ûlü	râbıta (bağlaç)+ emri hâzır+ fâil	harfi cer-mecrur isim	atıf harfi, emir fiili, fâil	mef'ûlün bih (muzaf-muz.ileyh)	mübtedâ	haber

لَكُمْ	عِنْدَ	بَارِئِكُمْ ط	فَتَابَ	عَلَيْكُمْ ط	إِنَّهُ	هُوَ	التَّوَّابُ	الرَّحِيمُ	﴿ 54 ﴾
sizin için	katında	Yaratıcınızın	Böylece (Allah) tevbenizi kabul etti		Gerçekten o		Tevvab'dır	Rahîm'dir	
câr mecrur	mekan zarfı, muzaf	muzâfun ileyh	atıf h.+fiili mazi	câr mecrur	tekit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

54. Bir zamanlar Musa milletine demişti ki; "Ey milletim! Doğrusu siz buzağıyı (put) edinmekle kendi kendinize zulmettiniz (haksızlık yaptınız). Onun için Yaradanınıza tevbe edin de nefislerinizi (kötü duygularınızı) öldürün. Öyle yapmanız Yaratıcınızın katında sizin için daha iyidir." Böylece (Allah) tevbenizi kabul etti. Gerçekten de o Tevvab (tevbeleri çok kabul eden) ve Rahîm'dir (merhameti çok olandır).

وَ	إِذْ	قُلْتُمْ	يَا مُوسَىٰ	لَنْ نُؤْمِنَ	لَكَ	حَتَّىٰ	نَرَى
Ve	bir vakit	dediniz	Ey Musa	kesinlikle inanmayacağız	sana	kadar	biz görünceye
atıf h.	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi, fâil	nidâ münâdâ	tekid-i nefyi istikbal: fiili muzari	car mecrur	gâye ve nasb h.	fiili muzari, müstetir fail

اللَّهَ	جَهْرَةً	فَأَخَذَتْكُمُ	الصَّاعِقَةُ	وَ	أَنْتُمْ	تَنْظُرُونَ	﴿ 55 ﴾
Allah'ı	aşikâre	Bunun üzerine sizi yakaladı	yıldırım		siz	bakıp dururken	
mef'ûlün bih	hal	atıf h. + fiili mazi+ mef'ul	fâil	hal vâvı	mübtedâ	haber, fiili muzari+fâil	

55. Ve bir vakit: «Ey Musa, biz Allah'ı aşikâre (açıkça) görünceye kadar sana kesinlikle inanmayacağız.» dediniz. Bunun üzerine bakıp dururken sizi o yıldırım yakaladı.

ثُمَّ	بَعَثْنَاكُمْ	مِنْ بَعْدِ	مَوْتِكُمْ	لَعَلَّكُمْ	تَشْكُرُونَ	﴿ 56 ﴾	وَ
Sonra	sizi dirilttik	arkasından	ölümünüzün	belki siz	şükredersiniz		Ve
atıf h.	fiili mazi+ fâil, mef'ûlün bih	h. cer+mecrur isim (muzaf)	muzâfun ileyh, kendinden sonraki kelime için de muzaf, muzâfun ileyh	tereccî (umma, ümit) ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi, fiili muzari+fâil		atıf h.

ظَلَّلْنَا	عَلَيْكُمُ	الْغَمَامَ	وَ	أَنْزَلْنَا	عَلَيْكُمُ	الْمَنَّ	وَ	السَّلْوَىٰ ط	كُلُوا	مِنْ طَيِّبَاتِ
gölgelik yaptık	üstünüze	bulutları		indirdik	üzerinize	kudret helvası		Bıldırcın	yiyin	temiz olanlarından
fiili mazi,fâil,	câr+mecrur	mef'ûlün bih	atıf h.	fiili mazi+ fâil	câr+mecrur	mef'ûlün bih	atıf h.	(الْمَنَّ)kelimesine matuf	emri hâzır, fâil	câr, mecrur, muzaf

مَا	رَزَقْنَاكُمْ ط	وَ	مَا ظَلَمُونَا	وَ	لٰكِنْ	كَانُوٓا	أَنْفُسَهُمْ	يَظْلِمُونَ	﴿ 57 ﴾
şeylerin	size rızık olarak verdiğimiz		onlar bize zulmetmediler		Lakin		kendi nefislerine zulmediyorlardı		
muz. İleyh, ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fâil, mef'ûlün bih	başlama h.	nefy harfi, fiili mazi, mef'ul	atıf h.	İstidrak h.	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	mukaddem (öne geçmiş) mef'ûlün bih	muzari fiil cüm. (cemi)	(كَانَ)'nin haberi:

56. Sonra, ölümünüzün arkasından belki şükredersiniz diye sizi dirilttik. 57. Ve üstünüze bulutları gölgelik yaptık. Size rızık olarak verdiğimiz şeylerin temiz olanlarından yiyin (diye) üzerinize (hem) kudret helvası, (hem de) bıldırcın indirdik. Onlar bize zulmetmediler, lakin kendi nefislerine zulmediyorlardı.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 7 ≻

(BAKARA, 49):

(نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (nakıs tef'il b.): kurtardı, yüksek bir yere attı (سَامَ يَسُومُ سَوْماً): (ecvef f.): zorladı, ileri sürdü, itti

(ذَبَّحَ يُذَبِّحُ تَذْبِيحاً): (tef'il b.): boğazladı (اَلْإِبْنُ ج أَبْنَاءَ = بَنُونَ): erkek çocuk, oğul

(آلِ فِرْعَوْنَ): Firavun ailesi. (hem Firavun'un ailesinden olan kişileri, hem de Mısır'ın yönetici sınıfına mensup olan kimseleri ihtiva eder.)

(اَلنِّسَاءُ): kadınlar, dişiler (اِسْتَحْيَى يَسْتَحْيِي اِسْتِحْيَاءً):(nakıs istif'al b.): hayatta bıraktı, diri tutmak istedi/utandı

(سَاءَ يَسُوءُ سُوءً): (ecvef f.):kötü oldu (بَلاَ يَبْلُو بَلاَءً): (nakıs f.): imtihan etti, denedi

(BAKARA, 50 – 51 – 52 – 53) :

(فَرَقَ يَفْرُقُ فَرْقاً): ayırdı, yardı (أَنْجَى يُنْجِي): (nakıs if'al b.): kurtardı (أَغْرَقَ يُغْرِقُ إِغْرَاقاً): (if'al b.): boğdu

(اَلْبَحْرُ ج اَلْبِحَارُ): deniz (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظَرًا): baktı

(وَاعَدَ يُوَاعِدُ): (müfâale b.): vaadleşti, sözleşti (أَرْبَعِينَ): kırk (sayı) (اَللَّيْلَةُ ج لَيَالٍ =لَيَالِي): gece

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذاً): (iftial b.): edindi [(ظَلَمَ يَظْلِمُ) ظَالِمٌ]:(ismi fâil) zulmeden,haksızlık eden

(اَلْعِجْلَ): buzağı, dana (مِنْ بَعْدِهِ): ondan sonra

(عَفَا يَعْفُو عَفْواً عَنْ): (nakıs f.):affetti (لَعَلَّ): belki, umulur ki (مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ): bunun arkasından

(شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti, minnettar oldu, değer bilir oldu, methetti

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi (اِهْتَدَى يَهْتَدِ اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.): doğru yolu buldu

(اَلْفُرْقَانُ): hüccet, yardım, ayıran, hakla batılı ayıran, semavî kitap

(BAKARA, 54 - 55):

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْماً): zulmetti, haksızlık ve adaletsizlik yaptı (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذاً): (iftial b.): edindi

(تَابَ يَتُوبُ عَلَى): (ecvef f.): tevbeyi kabul etti (تَابَ يَتُوبُ إِلَى): tevbe etti

(اَلْبَارِئُ): (Allah'ın isimlerinden biri) alâmet-i fârikalı yaratan (قَالَ يَقُولُ لِ): (ecvef f.):..e dedi

(اَلتَّوَّابُ): (mübalağalı ismi fail) mağfireti çok olup tevbeleri kabul eden Allah

(اَلرَّحِيمُ): (mübalağalı ismi fail) merhameti çok olan, acıyıp şefkat eden Allah

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيْمَانًا بِ):, (mehmuz if'al b.): inandı, iman etti (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً لِ): (ecvef f.): ..e dedi ,söyledi

(رَآى يَرَى رُؤْيَةً): gördü, bildi, tanıdı (نَظَرَ يَنْظُرُ نَظَرًا): baktı

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.): aldı, tuttu, helâk etti (جَهْرَةً): açıkça, âşikâre (اَلصَّاعِقَةُ ج صَوَاعِقُ): şimşek, yıldırım

(BAKARA, 56 – 57):

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, kaldırdı (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.): öldü (ظَلَّلَ يُظَلِّلُ تَظْلِيلاً): (tef'il b.): gölgelik yaptı

(شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti, minnettar oldu, değer bilir oldu, methetti (اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ) temiz, lezzetli, helâl, hoş

(اَلْغَمَامَةُ ج غَمَامٌ - غَمَائِمُ): bulut (اَلسَّلْوَى): bıldırcın denen kuşlar

(اَلْمَنُّ): kudret helvası, Allahu Tealânın sebep perdesi olmadan verdiği nimet (نَفْسٌ ج أَنْفُسٌ): nefis, can, kendi, ruh, iç

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi ((كُلُوا (أَكَلَ يَأْكُلُ)): (mehmuz f.): (emir fiil:) yiyin (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

≺ CÜZ:1, KUR'ÂN SAYFASI: 8 (BAKARA: 58 – 61) ≻

وَ	إِذْ	قُلْنَا	ادْخُلُوا	هَٰذِهِ	الْقَرْيَةَ	فَكُلُوا	مِنْهَا	حَيْثُ
	Bir zaman da	dedik	girin		bu kasabaya	ardından yeyin	oradan	yerden
	geçmiş zaman zarfı başlama h.	fiili mazi+ fâil	emri hâzır, fâil	mefûlün bih	(هَٰذِهِ) kelimesinden bedel	atıf h.+ emri hâzır+ fâil	car+mecrur	mekan zarfı, muzaf

شِئْتُمْ	رَغَداً	وَ	ادْخُلُوا	الْبَابَ	سُجَّداً	وَ	قُولُوا
istediğiniz	bol bol		girin	(şehrin) kapı(sın)dan	secde ederek		deyin
muzafun ileyh:fiil cümlesi: fiili mazi, fâil	mef'ulü mutlak nâibi	atıf h.	emri hâzır, fâil	mef'ûlün bih	hal	atıf h.	emri hâzır, fâil

﴿ 58 ﴾ الْمُحْسِنِينَ	سَنَزِيدُ	وَ	خَطَايَاكُمْ ط	لَكُمْ	نَغْفِرْ	حِطَّةٌ
iyilik edenlere	daha da artıracağız		hatalarınızı	sizi	ki bağışlayalım	Hıtta (af) !
mef'ûlün bih	istikbal h.+ fiili muzari başlama h.		mef'ûlün bih, muzaf, muzâfun ileyh	car mecrur	talebin (emrin) cevabı olduğu için meczum f. muz.	mahzuf bir mübtedâ'nın haberi

58. Bir zaman da (İsrailoğullarına şöyle) dedik: «Bu kasabaya girin ve oradan istediğiniz yerden bol bol yeyin! (Şehrin) kapı(sın)dan secde ederek girin, (girerken) «Hıtta! (af)» (Yâ Rabbi bizi affet) deyin ki, sizin hatalarınızı bağışlayalım, iyilik edenlere ise (nimetlerimizi) daha artıracağız».

فَأَنْزَلْنَا	لَهُمْ	قِيلَ	الَّذِي	غَيْرَ	قَوْلاً	ظَلَمُوا	الَّذِينَ	فَبَدَّلَ
bunun üzerine indirdik	kendilerine	söylenenden	başkasıyla		sözü	zulmeden kimseler		Akabinde değiştirdiler
atıf h.+fiili mazi+fâil	car+mecrur	sıla; meçhul fiili mazi	muz. ileyh, ismi mevsul	sıfat, muzaf	mef'ûlün bih, mevsuf	sıla:mazi fiil cümlesi (cemi)	fâil	atıf h.+ fiili mazi

﴿ 59 ﴾ عَ يَفْسُقُونَ	كَانُوا	بِمَا	مِنَ السَّمَآءِ	رِجْزاً	ظَلَمُوا	عَلَى الَّذِينَ
fasıklık ediyor(lar)	olmaları	sebebiyle	gökten	bir azab		zalim kimselerin üstüne
(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi (cemi)	nâsih fiili mazi+ (وا): (كَانَ)'nin ismi	harfi cer+ masdar harfi (ismi mevsul de denmiştir)	(رِجْزاً)'in sıfatı; şibhi cümle: car-mecrur	mef'ûlün bih	sıla: mazi fiil cümlesi (cemi)	harfi cer+ ismi mevsul

59. Zulmedenler, sözü; kendilerine söylenenden başkasıyla değiştirdiler. Biz de fasıklık etmelerinden dolayı o zalimlerin üstüne gökten bir azab indirdik.

وَ	إِذِ	اسْتَسْقَى	مُوسَى	لِقَوْمِهِ	فَقُلْنَا	اضْرِبْ
	Hani bir zamanlar	su istemişti	Musa	kavmi için	biz de demiştik ki	Vur
	zaman zarfı başlama h.	fiili mazi	fâil	h.cer+mecrur isim (muzaf)+ muzâfun ileyh	atıf h., fiili mazi, fâil	emri hâzır (müfred muhatab)

بِعَصَاكَ	الْحَجَرَ ط	فَانْفَجَرَتْ	مِنْهُ	اثْنَتَا	عَشْرَةَ
asanla	taşa	bunun üzerine fışkırmıştı	ondan (o taştan)		on iki
câr-mecrur isim (muzaf) + muzâfun ileyh	mef'ûlün bih	atıf h.+ fiili mazi	car+mecrur	fâil	fetha üzere mebni (irabı için hüküm konmamıştır)

عَيْناً ط	قَدْ	عَلِمَ	كُلُّ	أُنَاسٍ	مَشْرَبَهُمْ ط	كُلُوا	وَ	اشْرَبُوا
pınar		bilmişti	Her	insan zümresi	kendi su alacağı yeri	yeyin	,	için
temyiz	tahkik h.	fiili mazi	fâil, muzaf	muz. ileyh	mef'ûlün b. (muzaf) + muzâfun ileyh	emri hâzır+fâil	atıf h.	emri hâzır+ fâil

﴿ 60 ﴾ مُفْسِدِينَ	فِي الْأَرْضِ	لاَ تَعْثَوْا	وَ	اللَّه	مِنْ رِزْقِ
bozgunculuk yaparak	yeryüzünde	karışıklık çıkarmayın		Allah'ın	rızkından
hal	câr-mecrur isim	nehyi hazır: nehiy ve cezm harfi, fiili muzari, fâil	atıf h.	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf

60. Hani bir zamanlar Musa, kavmi için su istemişti, biz de «asanla taşa vur!» demiştik, bunun üzerine o taştan on iki pınar fışkırmıştı. Her kısım insan (her zümre) kendi su alacağı yeri bilmişti. Allah'ın rızkından yeyin, için, yalnız yeryüzünde bozgunculuk yaparak, karışıklık çıkarmayın.

وَ	إِذْ	قُلْتُمْ	يَا مُوسَى	لَنْ نَصْبِرَ	عَلَى طَعَامٍ	وَاحِدٍ	فَادْعُ	لَنَا	رَبَّكَ
	hani siz bir zamanlar	dediniz	ey Mûsâ	asla sabretmeyeceğiz	yemeğe	bir tek	artık dua et	bizim için	Rabbine
	geçmiş zaman zarfı; atıf h.	fiili mazi, fâil	nidâ h., münâdâ	tekid-i nefyi istikbal	câr-mecrur isim	sıfat	râbıta, emir fiili, illet harfinin düşmesiyle meczum	câr+ mecrur	mef'ûl, muzaf, muz. ileyh

يُخْرِجْ	لَنَا	مِمَّا	تُنْبِتُ	الْأَرْضُ	مِنْ بَقْلِهَا	وَ قِثَّائِهَا	وَ فُومِهَا
çıkarsın	bize	şeylerden	bitirdiği	yerin	sebzesinden	hıyarından	sarımsağından
emrin cevabı olduğu için meczum f. muzari	car+ mecrur	h.cer, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.	fâil	(مِمَّا) dan bedel; muzaf- muz. ileyh	atıf h., mâtuf, muzaf+ muz. ileyh	atıf h., matuf, muzaf, muz. ileyh

وَ عَدَسِهَا	وَ بَصَلِهَا ط	قَالَ	أَ	تَسْتَبْدِلُونَ	الَّذِي	هُوَ أَدْنَى
mercimeğinden	soğanından	dedi	mi	değiştirmek (mi) istiyorsunuz	daha aşağı olanı	
atıf h., matuf, muzaf, muz. ileyh	atıf h., matuf: muzaf, muz. ileyh	f. mazi (müfred gaib)	istifham (soru) h.	fiili muzari+fâil	mef'ûlün bih, ismi mevsul	mübtedâ
					sıla: isim cümlesi	haber

بِالَّذِي	هُوَ	خَيْرٌ ط	اِهْبِطُوا	مِصْراً	فَإِنَّ	لَكُمْ	مَا	سَأَلْتُمْ ط
daha iyi olan ile			inin	şehre	Zira gerçekten	sizin için (orada) var	şeyler	istediğiniz
harfi cer, ismi mevsul	mübtedâ	haber	emri hâzır+ fâil	mef'ûlün bih	râbıta +tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	(إِنَّ)'nin muahhar ismi	sıla: mazi fiil cümlesi (cemi)
sıla: isim c.								

وَ ضُرِبَتْ	عَلَيْهِمُ	الذِّلَّةُ	وَ	الْمَسْكَنَةُ	وَ	بَآؤُوا	بِغَضَبٍ	مِنَ اللَّهِ ط	ذَلِكَ
vuruldu ve	üzerlerine	aşağılık	ve	yoksulluk	ve	uğradılar	gazabına	Allah'tan	Bu
meçhul fiili mazi; atıf h.	car+mecrur	nâibi fâil	atıf h.	matuf	atıf h.	fiili mazi+ fâil	car+mecrur	câr-mecrur isim	mübtedâ, ismi işaret

النَّبِيِّينَ	وَ يَقْتُلُونَ	وَ	اللَّهِ	بِآيَاتِ	يَكْفُرُونَ	كَانُوا	بِأَنَّهُمْ
peygamberleri	öldürüyor (olmaları)	ve	Allah'ın	âyetlerini	inkâr ediyor	olmaları	onların ... sebebiyledir
mef'ûlün bih	fiili muzari+fâil	atıf h.	muz. ileyh	car+ mecrur (muzaf)	(كَانَ)'nin haberi: muzari f. cümlesi	nâsih f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	h. cer, tekit ve nasb h.+ (أَنَّ) nin ismi
					(أَنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi		
					(ذَلِكَ) mübtedasının haberi, şibhi cümle		

﴿ 61 ﴾	يَعْتَدُونَ ع	كَانُوا	وَ	عَصَوْا	بِمَا	ذَلِكَ	الْحَقِّ ط	بِغَيْرِ
	haddi aşıyor	olmaları	ve	isyan etmeleri	sebebiyledir	bunların (hepsi)	haksız olarak	
(كَانَ)'nin haberi: fiil cümlesi: fiili muzari+fâil		fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	fiili mazi+fâil	h. cer, masdar harfi	mübtedâ, ismi işaret	muz. lleyh	câr-mecrur isim, muzaf
				(ذَلِكَ) mübtedasının haberi, şibhi cümle				

61. (Hani siz) bir zamanlar (verilen nimetlere karşılık): "Ey Mûsâ! Bir tek yemeğe asla sabretmeyeceğiz. Bizim için Rabbine dua et de yerin bitirdiği şeylerden; sebzesinden, hıyarından, sarımsağından, mercimeğinden, soğanından bize çıkarsın" dediniz.. Musa ise: "Daha aşağı olanı daha iyi ile değiştirmek mi istiyorsunuz? O halde şehre inin. Zira istediğiniz şeyler sizin için (orada) var" dedi. İşte (bu hadiseden sonra) üzerlerine aşağılık ve yoksulluk (damgası) vuruldu ve Allah'ın gazabına uğradılar. Bu (musibetler) onların, Allah'ın âyetlerini inkâr etmeleri, haksız olarak peygamberleri öldürmeleri, isyan etmeleri ve haddi aşmaları sebebiyledir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 8 ≻

(BAKARA, 58):

[(دَخَلَ يَدْخُلُ) اُدْخُلُوا]: (emir) girin (حَيْثُ): (mekan zarfı)...yerde, yerden (اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı

(اَلْقَرْيَةَ ج قُرىً): (şehirden küçük) belde, kasaba, köy [(سَجَدَ يَسْجُدُ) سَاجِدٌ ج سُجَّدٌ سُجُودٌ]: (ismi fâil:) secde edenler

(حِطَّةٌ): (tabir:) günahlarımızı dök, affet (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا مَغْفِرَةً ل): mağfiret etti, bağışladı

(اَلْخَطِيْئَةُ ج اَلْخَطَايَا): kasdi işlenen suç, günah [(أَحْسَنَ يُحْسِنُ) اَلْمُحْسِنُ]: (ismi fâil) iyi olan, iyi davranan, iyilik yapan

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.): diledi, istedi, tercih etti, oluşturdu (رَغَدًا): bol bol, rahat (زَادَ يَزِيدُ زِيَادَةً): (ecvef f.): artırdı, arttı

(BAKARA, 59) :

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيْلاً): (tef'il b.):değiştirdi (غَيْرَ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

[(قَالَ يَقُولُ) قِيلَ]:(ecvef f.): (meçhul f.) denildi (رِجْزٌ): azab (فَسَقَ يَفْسُقُ فِسْقًا فُسُوقًا): açıktan açığa günah işledi

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً ل): dedi, söyledi (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.): indirdi (بِمَا كَانُوا): .. olmaları sebebiyle

(BAKARA, 60):

(اِسْتَسْقَى يَسْتَسْقِي): (nakıs istif'al b.): su istedi [(ضَرَبَ يَضْرِبُ) اِضْرِبْ]: (emir fiil) vur

(اِنْفَجَرَ يَنْفَجِرُ اِنْفِجَارًا): (infial b.): fışkırdı (أُنَاسٌ): bir grup insan, insanlardan müteşekkil topluluk

(اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ اَعْيُنٌ): kaynak, pınar, göz (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(شَرِبَ يَشْرَبُ) اِشْرَبُوا]: (emir fiil) için

(اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): deynek, sopa [(اَفْسَدَ يُفْسِدُ) مُفْسِدٌ]: (if'al b.):(ismi fâil) fesad çıkaran, bozan

(عَثِيَ يَعْثَى عُثِيًّا): (nakıs f.): karışıklık çıkardı, bozgunculuk etti, düzeni bozdu

(اَلْحَجَرُ ج اَلْحِجَارَة): taş (اِثْنَتَا عَشْرَةَ): (sayı) on iki (مَشْرَبٌ): (ismi mekan) içilen yer

[(أَكَلَ يَأْكُلُ) كُلُوا]: (mehmuz f.):(emir fiil) yiyin

(BAKARA, 61) :

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti, dayandı, tahammül gösterdi (وَاحِدٌ): bir, tek (çeşit) (طَعَامٌ): yemek

[(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً) اُدْعُ]: (nakıs f.):(emir) çağır, dua et (اَلنَّبِيُّ ج نَبِيُّونَ): peygamber

(بَقْلٌ): sebze, yerde biten her türlü yeşil nebat (عَدَسٌ): mercimek (قِثَّاءٌ): kabak, hıyar, acur, salatalık

(بَصَلٌ): soğan [(دَنَا يَدْنُو) أَدْنَى]: (nakıs f.):(ismi tafdil) daha düşük, en düşük, daha az, çok yakın, daha yakın

(اِسْتَبْدَلَ يَسْتَبْدِلُ اِسْتِبْدَالاً): (istif'al b.): değiştirmek istedi (هَبَطَ يَهْبِطُ هُبُوطًا): indi, düştü

(ذَلَّ يَذِلُّ ذِلَّةً):(muzaaf f.): aşağılık, zillet, alçaklık (اَلْمَسْكَنَةُ): düşüklük, yoksulluk, fakirlik

(بَاءَ يَبُوءُ):(ecvef f.): uğradı (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): nankörlük etti, imandan çıktı

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي اِعْتِدَاءً):(nakıs iftial b.): haddi aştı (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجاً):(if'al b.) çıkardı (اَنْبَتَ يُنْبِتُ):(if'al b.): bitirdi, yetiştirdi

(فُومٌ): sarımsak (مِصْرٌ ج أَمْصَر): büyük şehir (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً):(mehmuz f.): istedi, sordu

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(بِغَيْرِ): olmaksızın (عَصَى يَعْصِي عِصْيَانًا): (nakıs f.): isyan etti / sıkı tuttu, sıkı sarıldı

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 9 (BAKARA: 62 – 69) ≻

إِنَّ	الَّذِينَ آمَنُوا	وَ	الَّذِينَ	هَادُوا	وَ النَّصَارَى	وَ الصَّابِئِينَ	مَنْ	آمَنَ	بِاللَّهِ
Doğrusu	iman eden kimseler		kimseler	Yahudi olan	Hıristiyanlar	Sabiîler	Kim	iman ederse	Allah'a
tekit ve nasb h.	sıla: mazi fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	atıf harfi+ mâtuf: ismi mevsul	sıla: fiil cüm.: fiili mazi+fâil	atıf harfi+ mâtuf	atıf h.+ matuf	(إِنَّ)'nin haberi: şart ismi+...	fi'lu'ş-şart: fiili mazi	câr-mecrur isim

وَ	الْيَوْمِ	الْآخِرِ	وَ	عَمِلَ	صَالِحاً	فَلَهُمْ	أَجْرُهُمْ	عِنْدَ	رَبِّهِمْ ص
ve	gününe	ahiret		salih (amel) işlerse		onlar için (vardır)	mükafatları	Rablerinin katında	
atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat, mecrur	atıf h.	fiili mazi	mef'ûlün bih	râbıta+ haber mukaddem	mübtedâ muahhar	mekan zarfı, muzaf	muz.ileyh, sonraki kelime için muzaf+ (هِمْ): muz. ileyh

cevabu'ş-şart; isim cümlesi

﴿ 62 ﴾	يَحْزَنُونَ	هُمْ	لاَ	وَ	عَلَيْهِمْ	خَوْفٌ	لاَ	وَ
	mahzun da olmayacaklardır	onlar		ve	onlara	korku	yoktur	Ve
	haber	mübtedâ	nefy h.	atıf h.	haber; şibhi cümle	mübtedâ	nefy h.	atıf h.

62. Doğrusu iman edenler, Yahudiler, Hıristiyanlar, Sabiîler... Her kim Allah'a ve âhiret gününe (gerçekten) iman eder ve amel-i salih işlerse, elbette onların Rab'leri yanında mükafatları vardır. Ve onlar için korku yoktur, onlar mahzun da olmayacaklardır.

وَ	إِذْ	أَخَذْنَا	مِيثَاقَكُمْ	وَ	رَفَعْنَا	فَوْقَكُمُ	الطُّورَ ط	خُذُوا
	Bir zamanlar	almıştık	misakınızı		kaldırmıştık	üzerinize	Tur'u	alın
	başlama h.	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi+fail	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	atıf h.	mekan zarfı, muzaf+muz.ileyh	mef'ûl	emri hâzır, fail

﴿ 63 ﴾	تَتَّقُونَ	لَعَلَّكُمْ	فِيهِ	مَا	اذْكُرُوا	وَ	بِقُوَّةٍ	آتَيْنَاكُمْ	مَآ
	(kötü akıbetten) korunursunuz	Umulur ki siz	onda olan şeyi		zikredin	ve	kuvvetle	size verdiğimiz şeyi (Tevrat'ı)	
	(لَعَلَّ)'nin haberi	terecci ve nasb h+(لَعَلَّ)'nin ismi	sıla; şibhi cüm.	mef'ûlün bih, ismi mevsul	emri hâzır, fail	atıf h.	car, mecrur	sıla; mazi fiil c.	mef'ûlün bih, ismi mevsul

63. (Hani) bir zamanlar misakınızı (sağlam sözünüzü) almış, Tûr'u (Tur Dağını) da üzerinize kaldırmış, "Size verdiğimiz (şey)i (Tevrat'ı) kuvvetle alın (sarılın), onda olanı zikredin (anın, düşünün). Umulur ki siz, (kötü akıbetten) korunursunuz" (demiştik).

ثُمَّ	تَوَلَّيْتُمْ	مِنْ بَعْدِ	ذٰلِكَ ج	فَلَوْلاَ	فَضْلُ	اللَّهِ
Sonra	yüz çevirdiniz	onun arkasından		Eğer olmasaydı	Allah'ın lütfu	
atıf h.	fiili mazi+fail	car+ mecrur	muz. ileyh, işaret ismi	başlama h.+ cezmetmeyen şart edatı	mübtedâ, muzaf	muz. ileyh

﴿ 64 ﴾	مِنَ الْخَاسِرِينَ	لَكُنْتُمْ	رَحْمَتُهُ	وَ	عَلَيْكُمْ
	zarara uğrayanlardan	olurdunuz	rahmeti	Ve	üzerinizde
	(كَانَ)'nin haberi	(لَوْلاَ)'nın cevabı: cevap lamı+fiili mazi+fail	matuf,muzaf+muz.ileyh	atıf h.	câr + mecrur

64. Sonra onun arkasından yine yüz çevirdiniz. Eğer üzerinizde Allah'ın lütfu ve rahmeti olmasaydı kesinlikle zarara uğrayanlardan olurdunuz.

وَ	لَقَدْ	عَلِمْتُمُ	الَّذِينَ	اعْتَدَوْا	مِنْكُمْ	فِي السَّبْتِ
	elbette	bilmektesiniz	haddi aşan kimseleri		içinizden	Cumartesi günü (hususunda)
kasem (yemin) h.	yemin cevabı lamı+ tahkik h.	fiili mazi+fail	sıla; fiili mazi+ fail	mef'ûlün bih, ismi mevsul	câr+ mecrur	câr+mecrur

﴿ 65 ﴾	خَاسِئِينَ ج	قِرَدَةً	كُونُوا	لَهُمْ	فَقُلْنَا
	aşağılık	maymunlar	olun	onlara	bu yüzden dediğimizi
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	emri hâzır+(كَانَ)'nin ismi	car+ mecrur	atıf h.+ fiili mazi+fail

65. İçinizden cumartesi günü hususunda haddi aşan kimseleri, bu yüzden kendilerine: "Aşağılık maymunlar olun!" dediğimizi elbette bilmektesiniz.

فَجَعَلْنَاهَا	نَكَالاً	لِمَا	بَيْنَ	يَدَيْهَا	وَ	مَا	خَلْفَهَا
Bunu yaptık	(ibret dolu) bir ceza	önündekilere			ve	arkasındakilere	
atıf h.+ fiili mazi+fail+mef'ul	ikinci mef'ûlün bih	harfi cer+ismi mevsul	mekan zarfı, muzaf	sıla:şibhi c., muzaf+muz.ileyh	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla:şibhi c.

وَ	مَوْعِظَةً	لِلْمُتَّقِينَ	﴿ 66 ﴾	وَ	إِذْ	قَالَ	مُوسَى	لِقَوْمِهِ	إِنَّ
ve	bir nasihat	takva sahiplerine			bir zamanlar	demişti	Musa	milletine	şüphesiz
atıf h.	(نَكَالاً)'e matuf, mevsuf	sıfat; şibhi cümle: car-mecrur			geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	fâil	câr+mecrur (muzaf) +muz. İleyh	tekit ve nasb h.

اللَّهَ	يَأْمُرُكُمْ	أَنْ تَذْبَحُوا	بَقَرَةً ط	قَالُوا	أَ	تَتَّخِذُنَا	هُزُواً ط
Allah	size emrediyor	boğazlamanızı	Bir sığır	dediler	mı	bizi alıyorsun	alaya
(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: fiil cüm; fiili muzari+meful	meful: masdarı müevvel; masdar h.+ fiili muzari+fail	mef'ûl	fiili mazi, fail	soru h.	fiili muzari mef'ul	ikinci mef'ûlün bih

قَالَ	أَعُوذُ	بِاللَّهِ	أَنْ أَكُونَ	مِنَ الْجَاهِلِينَ	﴿ 67 ﴾
(Musa) dedi	sığınırım	Allah'a	olmaktan	cahillerden	
fiili mazi	fiili muzari (müfred mütekellim)	câr+ mecrur	masdârı müevvel (te'kit ve nasb h.+ nâsih fiili muzari, { (أَكُونَ)'nin ismi (أَنَا) gizli zamiri }	(أَكُونَ)'nin haberi:şibhi cümle	

66. Bunu önündekilere (onu görenlere) ve arkasındakilere (sonrakilere) ibret dolu bir ceza, takva sahiplerine de bir nasihat yaptık. **67.** Bir zaman da Musa milletine: «Allah size kesinlikle bir sığır boğazlamanızı emrediyor» demişti; «Bizi alaya mı alıyorsun?» dediklerinde de: «Cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım» demişti.

قَالُوا	ادْعُ	لَنَا	رَبَّكَ	يُبَيِّنْ	لَنَا	مَا	هِيَ ط	قَالَ
dediler	dua et	bizim için	Rabbine	açıklasın	bize	ne olduğunu		dedi
fiili mazi+fail	emri hâzır	car+ mecrur	mef'ul	emrin cevabı: meczum fiili muzari	car+ mecrur	mübtedâ, ismi mevsul	haber	fiili mazi

(يُبَيِّنْ)'in mef'ulü: isim cümlesi

إِنَّهُ	يَقُولُ	إِنَّهَا	بَقَرَةٌ	لاَ	فَارِضٌ	وَ	لاَ	بِكْرٌ ط	عَوَانٌ
Şüphesiz o	buyuruyor ki	Gerçekten o	bir sığırdır	ne pek yaşlı			ne de pek genç		orta yaşlı
tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: muzari fiil cümlesi	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	nefy h.	atıf h.	nefy h.	matuf, mevsuf	sıfat

بَيْنَ	ذَلِكَ ط	فَافْعَلُوا	مَا	تُؤْمَرُونَ	﴿ 68 ﴾	قَالُوا	ادْعُ	لَنَا
ikisi arası	Haydi yapın		şeyi	size emredilen		dediler	dua et	Bizim için
mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	râbıta+ emri hâzır (cemi)	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla; meçhul muzari fiil c.		fiili mazi, fail	emri hâzır	car, mecrur

رَبَّكَ	يُبَيِّنْ	لَنَا	مَا	لَوْنُهَا ط	قَالَ	إِنَّهُ	يَقُولُ	إِنَّهَا
Rabbine	açıklasın	bize		renginin ne olduğunu	(Musa) dedi	Gerçekten (Allah)	buyuruyor ki	o
mef'ul, (muzaf+ muz.ileyh)	emrin cevabı: fiili muzari	car mecrur	mübtedâ: soru ismi	haber:muzaf, muzafun ileyh	fiili mazi	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ) nin haberi: muzari f. cüm.	tekid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi

(يُبَيِّنْ)'in mef'ulü: isim cümlesi

بَقَرَةٌ	صَفْرَآءُ لا	فَاقِعٌ	لَوْنُهَا	تَسُرُّ	النَّاظِرِينَ	﴿ 69 ﴾
bir sığırdır	sarı	açık	rengi	sürur veren	bakanlara	
(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	ikinci sıfat	(فَاقِعٌ)'un faili:muzaf+ muz. ileyh	(بَقَرَةٌ)'ün 3. sıfatı, fiili muzari cümlesi	mefûlün bih	

68. «Bizim için Rabbine dua et, bize onun ne olduğunu açıklasın» dediler. Musa: «O (Rabb) buyuruyor ki, o ne pek yaşlı, ne de pek genç, ikisi arası orta yaşlı bir sığırdır, haydi size emredileni yapın» dedi. **69.** (Bu sefer): «Bizim için Rabbine dua et, bize onun renginin ne olduğunu açıklasın» dediler. Musa: «O (Rabb) buyuruyor ki, "O, bakanlara sürur veren rengi açık sarı bir inektir » dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 9 ≻

(BAKARA, 62) :

(هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (ecvef f.): yahudiliği kabul etti, yahudi oldu

(اَلصَّابِئُ ج اَلصَّابِئُونَ): Sabiî/ kitap ehli dininden ayrılmış kimseler (Kur'ân'da anılan Sâbiîler, günümüzde Bağdat ve Basra'da yaşayan, Ginzia isimli bir kutsal kitapları bulunan ve kendilerini Mandenler (bilenler) veya Nasuralar (dinî yükümlülükleri gözetenler) olarak adlandırılan toplulukla tamamen uyuşmaktadır..)

(اَلنَّصَارَى): Hıristiyanlar (Hristiyanlara "nasârâ" adı Filistin'de Nâsıra adı verilen ve Meryem oğlu İsa'nın zaman zaman kaldığı bir kasabaya nispetle verilmiştir.)

(اَلْاَجْرُ ج أُجُورٌ): ücret, mükâfat (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا):(ecvef f.):korktu

(BAKARA, 63):

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.):aldı, tuttu, helâk etti (اَلْمِيثَاقُ): sağlam söz, dönmemek üzere verilen söz

(اَلطُّورُ): dağ, Tur dağı (Tur-u Sina da denilir. Hz. Musa'nın Yüce Allah ile konuşmak üzere gittiği dağdır)

(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): andı, hatırladı, zikretti

(آتَى يُؤْتِي إِيْتَاءً):(nakıs if'al b.): verdi, getirdi (اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kudret, kuvvet, güç

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): korundu, sakındı

(BAKARA, 64 – 65 – 66) :

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.): yüzçevirdi, arkasını döndü (اَلْفَضْلُ): lutuf, üstünlük, fazl, kerem

[(خَسِرَ يَخْسَرُ) اَلْخَاسِرُ]: (ismi fâil) kaybeden, zarara, ziyana uğrayan

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اِعْتَدَى يَعْتَدِي اِعْتِدَاءً): (nakıs iftial b.): haddi aştı

((خَسَأَ يَخْسَأُ) خَاسِئٌ): (mehmuz f.), (ismi fâil) kovulan, horlanan, zelil olan, uzak olan, sinen

(اَلسَّبْتُ): (gün) cumartesi (اَلْقِرْدُ ج قِرَدَةٌ قُرُودٌ): maymun (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): yaptı, kıldı

(نَكَالٌ): ibret verici, caydırıcı şiddetli ceza (caydırıcı ve önleyici olmadıkça her cezaya nekâl denmez)

(بَيْنَ يَدَيْهَا): tam tercüme olarak "İki ellerinin arasında" deyimi tabir olarak "önünde, huzurunda" manasında kullanılır

[(اِتَّقَى يَتَّقِي) اَلْمُتَّقِي]:(nakıs iftial b.): (ismi fâil) sakınan, korunan, takva sahibi kimse (مَوْعِظَةٌ): va'z, nasihat, öğüt

(BAKARA, 67) :

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.): emretti (اَلْبَقَرَةُ ج بَقَرَاتٌ): inek

[(جَهَلَ يَجْهَلُ) اَلْجَاهِلُ]: (ismi fâil) bilmeyen, cahil olan (هُزُوًا): alay (ذَبَحَ يَذْبَحُ ذَبْحًا): boğazladı, kesti

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.): edindi, aldı (عَاذَ يَعُوذُ عَوْذًا بِ):(ecvef f.): sığındı

(BAKARA, 68 – 69) :

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.): dua etti, çağırdı (بِكْرٌ): çok genç, cinsi temasta henüz bulunmamış ve doğurmamış

(فَارِضٌ): kart, yaşlı, ihtiyar (عَوَانٌ): orta yaşlı, ne yaşlı, ne küçük / iki defa doğurmuş hayvan

[(فَعَلَ يَفْعَلُ) اِفْعَلُوا]: (emir fiil) yapın (بَيَّنَ يُبَيِّنُ): (tef'il b.): açıkladı (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.): emretti

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ): (tef'il b.): açıkladı (فَاقِعٌ): (rengi) açık; açık renk; parlak (renk) / sapsarı (صَفْرَاءُ): sarı (müennes)

(سَرَّ يَسُرُّ سُرُورًا): (muzaaf f.): sevindirdi [(نَظَرَ يَنْظُرُ) اَلنَّاظِرُ]: (ismi fâil) bakan

≺ CÜZ:1, KUR'ÂN SAYFASI: 10 (BAKARA: 70 - 76) ≻

إِنَّ	هِيَ	مَا	لَنَا	يُبَيِّنْ	رَبَّكَ	لَنَا	ادْعُ	قَالُوا
gerçekten	onun ne olduğunu	bize	açıklasın	Rabbine	bizim için	dua et	dediler
tekit ve nasb h.	haber	mübteda: soru ismi	car mecrur	emrin cevabı: meczum muzari fiil	mef'ul, (muzaf+ muz. ileyh)	car, mecrur	emri hâzır (müfred muhatab)	fiili mazi, fail

(يُبَيِّنْ)'in mef'ulü: isim cümlesi

﴿ 70 ﴾	لَمُهْتَدُونَ	اللَّهُ	شَآءَ	إِنْ	إِنَّا	وَ	عَلَيْنَا ط	تَشَابَهَ	الْبَقَرَ
	hidayete erenler (oluruz)	Allah	dilerse	eğer	Gerçekten biz	ve	bizce	benziyor	sığırlar
	(إِنَّ)'nin haberi	tekit lâmı	fâil, merfu (cevab mahzuf)	fi'lu'ş-şart; f. mazi	şart ve cezm h.	tekid ve nasb h+ (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	car, mecrur	mazi fiil	(إِنَّ)'nin ismi

ara cümle

70. «Bizim için Rabbine dua et, bize onun ne olduğunu açıklasın. Gerçekten bizce sığırlar birbirine benziyor. Allah dilerse biz elbette hidâyete erenler oluruz (emredileni yapma yolunu buluruz)» dediler.

الْأَرْضَ	تُثِيرُ	لَا	ذَلُولٌ	بَقَرَةٌ	إِنَّهَا	يَقُولُ	إِنَّهُ	قَالَ
yeri	sürerek	boyunduruğa alınmamış		bir sığırdır	O	buyuruyor ki	gerçekten (Allah)	(Musa) dedi
mef'ûlün bih	fiili muzari (hal)	sıfat	nefy h.	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	tekid ve nasb h. + (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	fiili mazi

قَالُوا	فِيهَا ط	شِيَةَ	لَا	مُسَلَّمَةٌ	الْحَرْثَ ج	تَسْقِي	لَا	وَ
dediler	kendisinde	alaca	bulunmayan	özürsüz	ekin	sulamamış		Ve
fiili mazi, fail	(لَا)'nın haberi	(لَا)'nın ismi	nâfiye li'l-cins	(بَقَرَةٌ) kelimesinin sıfatı	mef'ûl	fiili muzari (müe.)	nefy h.	atıf h.

(بَقَرَةٌ) kelimesinin sıfatı: isim cümlesi

﴿ 71 ﴾	يَفْعَلُونَ ع	كَادُوا	وَ	مَا	فَذَبَحُوهَا	بِالْحَقِّ ط	جِئْتَ	الْآنَ
	yapmayacaklardı	neredeyse			böylece onu kestiler	gerçeği	getirdin	şimdi
	(كَاد)'nin haberi	fiili mazi+ (كَاد)'nin ismi	nefiy h.	hal vâvı	başlama h.+fiili mazi+ fâil+mef'ul	car+ mecrur	fiili mazi+fâil	zaman zarfı

71. (Bunun üzerine Musa) dedi ki: «O (Rabbim) diyor ki: O, yeri sürerek boyunduruğa alınmamış ve ekin sulamamış, özürsüz ve kendisinde hiç alaca bulunmayan bir sığırdır» (O zaman) : «Şimdi gerçeği getirdin» dediler. Böylece onu (ineği) kestiler; neredeyse (bunu) yapmayacaklardı.

فِيهَا ط	فَادَّارَأْتُمْ	نَفْساً	قَتَلْتُمْ	إِذْ	وَ
o (konuda)	sonra çekişmeye kalkmıştınız	bir şahsı	öldürmüştünüz	bir zamanlar	ve
car+mecrur	atıf h.+fiili mazi+fail	mef'ûlün bih	fiili mazi+fail	geçmiş zaman zarfı	başlama h.

﴿ 72 ﴾	تَكْتُمُونَ ج	كُنْتُمْ	مَا	مُخْرِجٌ	اللَّهُ	وَ
	sizin gizliyor olduğunuz şeyi			çıkarıcıdır	Allah	
	(كَانَ)'nin haberi: muzari f.+fail	sıla: fiil c.+ (كَانَ)'nin ismi		mef'ûl:ismi mevsul	haber	mübtedâ	başlama h.

72. Ve (yine hatırlayınız ki) bir zamanlar bir şahsı öldürmüştünüz, sonra o konuda birbirinizle çekişmeye kalkmıştınız. Allah ise sizin gizliyor olduğunuz şeyi (katili) (açığa) çıkarıcıdır.

الْمَوْتَى	اللَّهُ	يُحْيِي	كَذَلِكَ	بِبَعْضِهَا ط	اضْرِبُوهُ	فَقُلْنَا
ölüleri	Allah	diriltir	İşte	onun bir parçasıyla	ona vurun	bunun için demiştik
mef'ûlün bih	fâil	fiili muzari	car-mecrur	câr+mecrur	emri hâzır +fâil+mef'ûl	atıf h.+fiili mazi+fail

﴿ 73 ﴾	تَعْقِلُونَ	لَعَلَّكُمْ	آيَاتِهِ	يُرِيكُمْ	وَ
	aklınızı kullanırsınız	Belki siz	ayetlerini	gösterir	ve
	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	umut ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	f.muzari+mef'ul	atıf h.

73. Bunun için de: «Ona (ölü cesede), onun (kestiğiniz ineğin) bir parçasıyla vurun» demiştik. İşte Allah ölüleri böyle diriltir ve size âyetlerini gösterir, belki aklınızı kullanırsınız.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ

veya — taş gibi — artık onlar — bundan sonra — kalpleriniz — katılaştı — sonra

atıf h. — haber: şibhi cüm.: car-mecrur — başlama h.+ mübtedâ — muz. ileyh: işaret ismi — câr-mecrur, muzaf — fâil,muzaf, muz.ileyh — fiili mazi (müe) — atıf h.

أَشَدُّ قَسْوَةً ط وَ إِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ

daha şiddetli — katılıkça — Şüphesiz — (bu) taşlardan vardır — fışkıranları — kendisinden

(habere) matuf — temyiz — başlama h. — tekid ve nasb h. — (إِنَّ)'nin mukaddem haberi: câr-mecrur — sıla; muzari f. cüm. — tekid lâmı, (إِنَّ)'nin ismi — câr+mecrur

الْأَنْهَارُ ط وَ إِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ

nehirler — ve — şüphesiz — onlardan vardır — yarılanları — akabinde çıkanı — kendisinden

fâil — atıf h. — tekid ve nasb h. — (إِنَّ)'nin mukaddem haberi — sıla; muzari fiil — tekid lâmı (إِنَّ)'nin ismi — atıf h.+fiili muzari — câr+mecrur

الْمَآءُ ط وَ إِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ط وَ

su — ve — doğrusu — onlardan vardır — düşenleri — Allah korkusundan — ve

fâil — atıf h. — tekid ve nasb h. — (إِنَّ)'nin mukaddem haberi — sıla; muzari fiil c. — tekid lâmı, (إِنَّ)'nin ismi — muz. ileyh — câr+mecrur, muzaf — başla-ma h.

مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿74﴾ أَ فَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا

değildir — Allah — asla gafil — sizin yaptığınız şeylerden — mı — umuyorsunuz — inanacaklarını

(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy h. — (مَا)'nın ismi — harfi cer, ismi mevsul — sıla; muzari fiil c. (cemi) — istifham (soru) h. — atıf h., fiili muzari, fâil — meful: masdar-ı müevvel: fiili muzari, fail

كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ ﴿75﴾

idi — bir grup — onlardan — işitiyorlarken — Allah'ın kelamını — tahrif ediyorlar (değiştiriyorlar) — ona akıl erdirdikten sonra — Onlar bile bile (bildikleri halde)

fiili mazi — (كَانَ)'nin ismi — câr, mecrur — (كَانَ)'nin haberi: fiili muzari, fail — muz. ileyh — mef'ûlün bih, muzaf — fiili muzari, fâil — masdar h. — fiili mazi, mef'ul — haber:fiil cümlesi: fiili muzari+fâil — mübtedâ — hal vavı

لَكُمْ وَ قَدْ

size — halbuki, gerçekte

car, mecrur — hal vavı — tahkik h. (tekid, kuvvetlendirme h.)

Sonra — atıf h.

74. Sonra bunun arkasından kalbleriniz katılaştı. Artık onlar taş gibi veya katılıkça daha şiddetli. Şüphesiz bu taşlardan, kendisinden (içinden) nehirler fışkıranı vardır, şüphesiz onlardan yarılanı, akabinde de kendisinden su çıkanı vardır ve doğrusu onlardan Allah korkusundan aşağıya düşenleri vardır. Allah sizin yaptıklarınızdan asla gâfil değildir. 75. Şimdi onların (Yahudilerin) size inanacaklarını mı umuyorsunuz? (Halbuki) onlardan bir grup Allah'ın kelamını işitiyor, (iyice anlayıp) akıl erdirdikten sonra, onu bile bile tahrif ediyorlardı (değiştiriyorlardı).

وَ إِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوٓا آمَنَّا ج وَ إِذَا خَلَا

karşılaştıkları zaman — iman eden kimselerle — derler — iman ettik — (baş başa) kaldıkları zaman

şart ifade eden zaman zarfı — mef'ûlün bih, ismi mevsul — sıla; mazi fiil c. (cemi) — fiilu'ş-şart: mazi fiil cüm. (cemi) — şart ifade eden zaman zarfı — atıf h. — (إِذَا)'nın cevabı: mazi fiil cüm. (cemi) — fiili mazi+ fail — atıf h. — fiili mazi

بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوٓا أَ تُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ

birbirleriyle — derler — anlatıyor musunuz — açtıklarını — Allah'ın — size

fail, (muzaf), muz.ileyh — câr, mecrur — (إِذَا)'nın cevabı: fiili mazi, fail — soru h. — f. muzari, fail, mef'ul — h.cer, ismi mevsul — sıla; mazi fiil c. (müfred) — fâil — câr + mecrur

لِيُحَآجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ ط أَ فَلَا تَعْقِلُونَ ﴿76﴾

size delil göstersinler diye mi — onunla — katında — Rabbinizin — musunuz — artık akletmiyor

ta'lîl (sebep) ve nasb h., fiili muzari, fail, mef'ul — car, mecrur — mekan zarfı, muzaf — muz.ileyh, sonraki zamir için muzaf+ (كُمْ): muz.ileyh — soru h. — atıf h.+nefy-i istikbal, fiili muzari, fail

76. (Münafıklar) inananlarla karşılaştıkları zaman, « İman ettik» derler. Birbirleriyle başbaşa (yalnız) kaldıklarında, «Rabbinizin katında aleyhinize hüccet göstersinler (aleyhinize delil olarak kullansınlar) diye mi Allah'ın size açtığını onlara anlatıyorsunuz? Artık (bunu) akletmiyor musunuz?» derlerdi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 10 ≻

(BAKARA, 70 – 71) :

(اَلْبَقَرُ): sığır cinsi (öküz, dana, boğa, buzağı, manda) (تَشَابَهَ يَتَشَابَهُ): (tefâul b.): birbirine benzedi

((اِهْتَدَى يَهْتَدِي) اَلْمُهْتَدِي): (nakıs iftial b.): (ismi fâil) hidâyete eren, doğru yolu bulan

(ذَلُولٌ): musahhar, koşulmuş, alıştırılmış (Serkeşliği giderilerek işe alıştırılan hayvana denilir. Âyette; tarla sürmeye alıştırılmamış hayvan kastedilir)

(أَثَارَ يُثِيرُ إِثَارَةً): (ecvef if'al b.): ziraat ve başka şey için yeri sürdü (سَقَى يَسْقِي سَقْيًا): (nakıs f.): suladı, içirdi

[(سَلَّمَ يُسَلِّمُ) مُسَلَّمَةٌ]: (tef'il b.): (ismi mef'ul) her ayıptan ve kusurdan uzak, muaf

[(وشى dan) اَلشِّيَةُ]: ayrı renk, alaca, karışık renk (اَلْآنَ): şimdi (لاَ شِيَةَ): alacasız, tek renkli olup alacalı olmayan inek

(جَاءَ يَجِيءُ بِ): (ecvef f.): getirdi (ذَبَحَ يَذْبَحُ ذَبْحًا): boğazladı, kesti (اَلْحَرْثُ): ekin

(BAKARA, 72 – 73):

(aslı: تَدَارَأَ) اِدَّارَأَ): atıştı, çekişti, müdafaaya geçti, kendini savunup başkasını suçladı, def etmek istedi

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü [(أَخْرَجَ يُخْرِجُ) مُخْرِجٌ]: (ismi fâil) çıkaran, çıkarıcı (كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً):(ecvef f.): dedi, söyledi (ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, dövdü

(اَلْمَيْتُ ج اَلْمَوْتَى–أَمْوَاتٌ): ölü (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (بَعْضٌ): bazı, bazıları

(أَحْيَى يُحْيِي اِحْيَاءً): (nakıs if'al b.): hayat verdi, diriltti (اَرَى يُرِي اِرَائَةً): gösterdi

(BAKARA, 74 – 75 – 76) :

(قَسَا يَقْسُو قَسْوَةً): (nakıs f.): katılaştı (kasvet, sertlik demektir, zıddı rikkattir) (اَلْحَجَرُ ج اَلْحِجَارَةَ): taş

[(شَدِيْدٌ ج شِدَادٌ) أَشَدُّ]: (ismi tafdil) en şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli (تَفَجَّرَ يَتَفَجَّرُ تَفَجُّراً): (tefa'ul b.): fışkırdı, taştı, kaynadı

(خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (هَبَطَ يَهْبِطُ هُبُوطًا): düştü, indi, yuvarlandı, yukardan aşağıya indi

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.):korktu, sakındı, çekindi [غَافِلٌ (غَفَلَ يَغْفُلُ غُفُولاً)]: (ismi fâil) gafil olan

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi [(asli يَشَّقَّقُ (تَشَقَّقَ يَتَشَقَّقُ)]: (tefa'ul b.): çok yarıldı, parçalandı

(اَلنَّهْرُ ج اَلْأَنْهَارُ): nehir (طَمِعَ يَطْمَعُ طَمَعًا): şiddetle istedi, ümit etti, umdu, çok istedi, tama etti

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا سَمَاعًا): işitti, duydu (فَرِيقٌ): büyük topluluk, güruh (اَلْكَلاَمُ): konuşmak, kelâm, söz

(حَرَّفَ يُحَرِّفُ تَحْرِيفاً): (tef'il b.): tahrif etti (bir sözün veya metnin lafzını ya da mânasını) değiştirip bozdu

(مِنْ بَعْدِ مَا): ...dan sonra (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (لَقِيَ يَلْقَى لِقَاءاً): (nakıs f.): karşılaştı, rastladı, buldu

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيْمَانًا): (mehmuz if'al b.): iman etti, inandı (حَدَّثَ يُحَدِّثُ تَحْدِيثاً): (tef'il b.): anlattı, haber verdi, söyledi, bahsetti

(حَاجَّ يُحَاجُّ): (muzaaf müfâale b.): delil getirdi, çekişti, tartıştı (فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا): açtı

(خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا اِلَى): (nakıs f.): başbaşa kaldı

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 11 (BAKARA: 77 – 83) ≻

﴿77﴾ أَ وَ لاَ يَعْلَمُونَ أَنَّ اللّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ

açıkları şeyleri de		gizledikleri şeyleri (de)			bilir	Allah'ın		bilmiyorlar		mı	
sıla: fiili muzari, fail	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla: muzari fiil+fâil	mef'ûlün bih: ismi mevsul	(أَنَّ)'nin haberi: fiili muzari cüm.	(أَنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	nefy-i istikbal: fiili muzari, fail	atıf h.	soru h.	

77. Gizledikleri şeyleri de, açıkladıkları şeyleri de Allah'ın bildiğini bilmiyorlar mı?

وَ مِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لاَ يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلاَّ أَمَانِيَّ وَ إِنْ

ve	onlardan (bir kısmı)	ümmidirler	bilmezler	Kitabı	hariç	kuruntular	
başlama h.	haber mukaddem	mübtedâ muahhar	sıfat: fiil cümlesi (nefy-i istikbal)	mef'ûlün bih	istisnâ h.	müstesnâ	atıf h.

﴿78﴾ هُمْ إِلاَّ يَظُنُّونَ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ

onlar	yalnızca	zannederler	Artık yazıklar olsun	kimselere	yazan	kitap
mübtedâ	istisnâ h.	haber: fiili muzari, fail	başlama h.+ mübtedâ	haber; şibhi c.: ismi mevsul	sıla: fiili muzari + fâil	mef'ûlün bih

بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ

elleriyle	sonra	derler	bu	Allah katındandır	satın almak için	onunla
câr-mecrur	atıf h.	fiili muzari+fâil	mübtedâ: işaret ismi	muz. ileyh / haber; şibhi c.	ta'lîl (sebep) ve nasb h.+ fiili muzari, fail	car+mecrur

ثَمَناً قَلِيلاً ط فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ

bir değer	az	Yazıklar olsun	onlara	yazdıkları şeylerden (dolayı)		ellerinin
mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat	atıf h.+mübtedâ	haber: şibhi c.	sıla; fiili mazi (müe.)	harfi cer, ismi mevsul	fâil, muzaf, muz.ileyh

﴿79﴾ وَ وَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ

ve	yazıklar olsun	onlara	kazandıkları şeylerden (dolayı)	
atıf h.	mübtedâ	haber: şibhi c.	harfi cer+ismi mevsul	sıla; fiili muzari, fail

78. Ve onlardan bir kısmı da ümmîdirler (okuma yazmaları yoktur). (Birtakım) kuruntular hariç Kitab'ı bilmezler. Onlar yalnızca zannederler. **79**. Artık yazıklar olsun o kimselere ki kendi elleriyle kitap yazarlar da sonra onunla az bir değer satın almak için: «Bu Allah katındandır» derler, yazıklar olsun o ellerinin yazdıkları yüzünden onlara, yazıklar olsun o kazandıkları (vebal yüzü)nden onlara.

وَ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلاَّ أَيَّاماً مَعْدُودَةً ط قُلْ أَ تَّخَذْتُمْ

dediler		bize asla dokunmayacak	ateş	hariç	(birkaç) gün	sayılı	de ki	mı	aldınız
fiili mazi+fâil	atıf h.	te'kid-i nefyi istikbal, (fiili muzari, meful)	fâil	istisnâ h.	zaman zarfı, mevsuf	sıfat	emri hâzır (müfred muhatab)	istifham (soru) h.	fiili mazi, fâil

عِنْدَ اللّهِ عَهْداً فَلَنْ يُخْلِفَ اللّهُ عَهْدَهُ أَمْ

katından	Allah	bir söz	ki asla caymaz	Allah	sözünden	yoksa ..mi
mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	mef'ûlün bih	atıf h.+tekid-i nefy-i istikbal	fâil	mef'ul, muzaf, muz.ileyh	atıf h.

﴿80﴾ تَقُولُونَ عَلَى اللّهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ

söylüyorsunuz	Allah'a karşı	şeyleri	bilmediğiniz
fiili muzari+fâil	car+mecrur	mef'ûlün bih: ismi mevsul	sıla; fiili muzari, fail

80. (İsrailoğulları:) «Sayılı birkaç gün müstesnâ, bize asla ateş dokunmayacaktır» dediler. De ki: «Siz Allah katından bir söz mü aldınız -ki Allah asla sözünden caymaz- yoksa Allah'a (karşı) bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz.

بَلَى	مَنْ	كَسَبَ	سَيِّئَةً	وَ	أَحَاطَتْ	بِهِ	خَطِيئَتُهُ
Evet	kim	işlemişse (kazanmışsa)	bir kötülük	ve	kuşatmış	onu	günahı
cevap h.	mübtedâ	fi'lu'ş-şart: fiili mazi	mef'ûlün bih	atıf h.	fiili mazi (müe.)	car+mecrur	fâil

فَأُولَئِكَ	أَصْحَابُ	النَّارِ ۚ	هُمْ	فِيهَا	خَالِدُونَ ﴿81﴾
işte onlar	ashabıdır	ateş	Onlar	orada	kalıcıdırlar
râbıta+mübtedâ: işaret ismi	haber, muzaf	muz. ileyh	mübtedâ	car+mecrur	haber

81. Evet, kim bir kötülük işlemiş ve günahı kendisini kuşatmış ise, işte onlar ateşin arkadaşıdırlar. Onlar orada kalıcıdırlar.

وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصَّالِحَاتِ
	kimseler	iman eden	ve	işleyenler	salih ameller
atıf h.	mübtedâ: ismi mevsul	sıla; fiil mazi, fail	atıf h.	fiili mazi+fâil	mef'ûlün bih

أُولَئِكَ	أَصْحَابُ	الْجَنَّةِ ۚ	هُمْ	فِيهَا	خَالِدُونَ ۚ ﴿82﴾
onlar	arkadaşıdırlar	cennetin	Onlar	orada	kalıcıdırlar
mübtedâ: işaret ismi	haber, muzaf	muz. ileyh	mübtedâ	car+mecrur	haber

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

(أُولَئِكَ) mübtedasının ikinci haberi: isim cümlesi

82. İmân eden ve sâlih ameller işleyen kimseler (faydalı işler yapanlar), (işte) onlar cennetin arkadaşıdırlar. Onlar da orada kalıcıdırlar.

وَ	إِذْ	أَخَذْنَا	مِيثَاقَ	بَنِي	إِسْرَآئِيلَ	لاَ تَعْبُدُونَ	إِلاَّ	اللَّهَ
	Bir zamanlar	almıştık	sözünü	oğullarının	İsrail	ibadet etmeyeceksiniz	başkasına	Allah'tan
başlama h.	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi+fail	mef'ûlün bih, muzaf	muzaf+muz.ileyh	muz. ileyh	nefy-i istikbal: fiili muzari, fail	istisnâ h.	mef'ûlün bih

وَ	بِالْوَالِدَيْنِ	إِحْسَاناً	وَ	ذِي	الْقُرْبَى	وَ	الْيَتَامَى	وَ	الْمَسَاكِينِ
ve	anne-babaya	iyi (davranın) (أَحْسِنُوا) (iyilik yapın) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlü mutlak'ı	atıf h.	sahiplerine	yakınlık	ve	yetimlere	ve	yoksunlara
atıf h.	car+mecrur			mâtuf, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	atıf h.+matuf	atıf h.+matuf	atıf h.+matuf

وَ	قُولُوا	لِلنَّاسِ	حُسْناً	وَ	أَقِيمُوا	الصَّلاَةَ	وَ	آتُوا	الزَّكَاةَ ۖ
ve	söyleyin	insanlara	güzel (söz)	ve	kılın	namazı		verin	zekatı
atıf h.	emri hâzır+fâil	câr+mecrur	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih

ثُمَّ	تَوَلَّيْتُمْ	إِلاَّ	قَلِيلاً	مِنْكُمْ	وَ	أَنْتُمْ	مُعْرِضُونَ ﴿83﴾
Sonra	yüz çevirdiniz	hariç	azınız	sizden			Yüz çevirerek
atıf h.	fiili mazi+fâil	istisnâ h.	müstesnâ	câr+mecrur	hal vâvı	mübtedâ	haber

hal: isim cümlesi

83. Bir zamanlar İsrâiloğullarının (şöyle) mîsakını (kesin sözünü) almıştık: «Allah'tan başkasına kulluk etmeyeceksiniz, anne babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara iyilik (yapacaksınız). İnsanlara güzel (söz) söyleyin, namazı kılın, zekatı verin». Sonra sizden az (bir kısm)ınız müstesnâ, yüz çevirdiniz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 11 ≻

(BAKARA, 77) :

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (أَعْلَنَ يُعْلِنُ إِعْلاَنًا): (if'al b.): açıkladı, ilan etti (أَسَرَّ يُسِرُّ إِسْرَارًا): (muzaaf if'al b.): gizledi, sır verdi

(BAKARA, 78) :

(اَلْأُمِّيُّ ج أُمِّيُّونَ): okuma yazma bilmeyen, ümmi (اَلْأُمْنِيَّةُ ج أَمَانِيُّ): kuruntu, temenni, ideal, arzulanan husus, arzu

(BAKARA, 79) :

(وَيْلٌ): (tabir:) yazıklar olsun, vay haline! (اَلْيَدُ ج أَيْدِي أَيْدٍ): el, kol (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(BAKARA, 80) :

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.): dokundu (يَوْمٌ ج أَيَّامٌ): gün (اتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا):(iftial b.): edindi

(اَلنَّارُ): ateş [مَعْدُودَةٌ ج مَعْدُودَاتٌ (عَدَّ يَعُدُّ]: (muzaaf f.): (ismi mef'ul) sayılı

(عَهْدٌ): ahd, andlaşma (أَخْلَفَ يُخْلِفُ إِخْلاَفًا): (if'al b.): döndü, caydı

(BAKARA, 81) :

(بَلَى): (tasdik harfi) evet, bilâkis, aksine (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı (اَلْخَطِيئَةُ ج اَلْخَطَايَا): kasdi işlenen suç, günah

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): (büyük küçük her türlü) günah (أَصْحَابُ النَّارِ): ateşin ashabı (arkadaşları) (cehennemlikler)

(خَالِدٌ ج خَالِدُونَ): bekası devam eden, kalıcı olan (أَحَاطَ يُحِيطُ إِحَاطَةً): (ecvef if'al b.): kuşattı, çevreledi

(BAKARA, 82) :

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, amel etti [اَلصَّالِحَةُ ج الصَّالِحَاتِ (صَلَحَ يَصْلُحُ]: (ismi fâil) doğru olan, sâlih olan

(صَاحِبٌ ج أَصْحَابٌ): arkadaş, sıkı dost [خَالِدٌ (خَلَدَ يَخْلُدُ]: (ismi fâil) kalıcı olan, devamlı

(BAKARA, 83) :

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.): aldı

(aslı مِوْثَاقٌ) (اَلْمِيثَاقُ): kesin söz, ahd, andlaşma, (Misak, yeminle pekiştirilen ahid demektir. Yeminsiz verilen söze de ahid denir)

(اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ - بَنِيْنَ اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا): (if'al b.): güzel yaptı, iyilik yaptı (cer hali =ذِي ,nasb hali=ذَا , ref hali =ذُو): sahib

(قَرِيبٌ ج اَلْقُرْبَى): akrabalar, yakınlar, yakınlık (اَلْوَالِدَيْنِ): anne ve baba (اَلْيَتِيْمُ ج اَلْيَتَامَى): yetim (babasız)

(حَسُنَ يَحسُنُ حُسْنًا): güzel oldu (mânevi) [أَقِيمُوا (أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً]: (ecvef if'al b.): (emir) doğruca kılın

[مُعْرِضٌ ج مُعْرِضُونَ (أَعْرَضَ يُعْرِضُ عَنْ]: (if'al b.):(ismi fâil) yüz çeviren, dönen (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(اَلْمِسْكِيْنُ ج مَسَاكِينُ): yoksul, düşkün (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs if'al b.): verdi, getirdi

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.): yüz çevirdi

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ:1, KUR'ÂN SAYFASI: 12 (BAKARA: 84 – 88) ≻

وَ	إِذْ	أَخَذْنَا	مِيثَاقَكُمْ	لاَ تَسْفِكُونَ	دِمَآءَكُمْ	وَ	لاَ تُخْرِجُونَ
	Bir vakit	almıştık	(kesin) sözünüzü	dökmeyeceksiniz	kanlarınızı	ve	çıkarmayacaksınız
	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi+fâil	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	nefy-i istikbal; nefy h., fiili muzari, fail	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	atıf h.	nefy-i istikbal: fiili muzari, fail

أَنْفُسَكُمْ	مِنْ دِيَارِكُمْ	ثُمَّ	أَقْرَرْتُمْ	وَ	أَنْتُمْ	تَشْهَدُونَ	﴿ 84 ﴾
birbirinizi	yurtlarınızdan	sonra	ikrar ettiniz	ve	sizler	şahitlik ederek	
mef'ul, muzaf, muz.ileyh	câr, mecrur	atıf h.	fiili mazi, fâil	hal vâvı	mübtedâ	haber: fiili muzari, fail	

84. (Yine) bir vakit kesin sözünüzü almıştık: «(Birbirinizin) kanlarını dökmeyeceksiniz, birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız». Sonra sizler (buna) şahitlik ederek ikrar da ettiniz (kabul ettiniz).

ثُمَّ	أَنْتُمْ	هَؤُلاَءِ	تَقْتُلُونَ	أَنْفُسَكُمْ	وَ	تُخْرِجُونَ	فَرِيقاً
Sonra	sizler	öyle kimselersiniz ki	öldürüyorsunuz	birbirinizi	ve	çıkarıyorsunuz	bir grubu
atıf h.	mübtedâ	ismi işaret	haber	mef'ul, muzaf, muz.ileyh	atıf h.	fiili muzari+fâil	mef'ûlün bih, mevsuf

مِنْكُمْ	مِنْ دِيَارِهِمْ ز	تَظَاهَرُونَ	عَلَيْهِمْ	بِالْإِثْمِ	وَ	الْعُدْوَانِ ط
sizden	yurtlarından	yardımlaşıyorsunuz	onlara karşı	günahta	ve	düşmalık
sıfat: şibhi c.	câr+mecrur	fiili muzari+fâil	car+mecrur	car+mecrur	atıf h.	matuf

وَ	إِنْ	يَأْتُوكُمْ	أُسَارَى	تُفَادُوهُمْ	وَ	هُوَ	مُحَرَّمٌ	عَلَيْكُمْ	إِخْرَاجُهُمْ ط
ve	eğer	size gelirlerse	esirler olarak	onlara fidye veriyorsunuz	olduğu halde	o	haram	size	çıkarılmaları
atıf h.	şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart: fiil cüm.; fiili muzari, fail, meful	hal	cevabu'ş-şart: fiili muzari, fail, meful	hal vâvı	mübtedâ	haber mukaddem	câr-mecrur	mübtedâ muahhar: muzaf, muz.ileyh

(هُوَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

(تَقْتُلُونَ) cümlesine matuf

أَ	فَتُؤْمِنُونَ	بِبَعْضِ	الْكِتَابِ	وَ	تَكْفُرُونَ	بِبَعْضٍ ج	فَمَا	جَزَآءُ	مَنْ	يَفْعَلُ	ذَلِكَ
soru h.	yoksa İnanıyorsunuz da	Bir kısmına	kitabın	ve	yalanlıyor musunuz	bir kısmını	değildir	karşılığı	kimselerin	yapan	bunu
atıf h.+ fiili muzari+fâil		câr+mecrur	muz. ileyh	atıf h.	fiili muzari+fâil	car+mecrur	başlama h.+nefy h.	mübtedâ, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ûlün bih

مِنْكُمْ	إِلاَّ	خِزْيٌ	فِي الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا ج	وَ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	يُرَدُّونَ
sizden	başkası	rezil olmaktan	Hayatında	dünya	ve	günü	kıyamet	çevrilirler
câr, mecrur	istisnâ h.	(جَزَاءُ) mübtedasının haberi	câr, mecrur, mevsuf	sıfat	başlama h.	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	meçhul fiili muzari

﴿ 85 ﴾	تَعْمَلُونَ	عَمَّا	بِغَافِلٍ	اللَّهُ	مَا	وَ	الْعَذَابِ ط	إِلَى أَشَدِّ
	yaptığınız şeylerden		asla gafil	Allah	değildir	ve	azabın	en şiddetlisine
	sıla; fiili muzari, fail	harfi cer+ismi mevsul	zaid harfi cer+ (مَا)'nın haberi	(مَا)'nın ismi	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy h.	atıf h.	muz.ileyh.	câr, mecrur, muzaf

85. Sonra sizler öyle kimselersiniz ki, (verdiğiniz sözün tersine) birbirinizi öldürüyorsunuz, sizden olan bir grubu yurtlarından çıkarıyorsunuz, günah ve düşmanlıkta onlara karşı yardımlaşıyorsunuz (birbirinize arka

çıkıyorsunuz). O(nları yurtlarından) çıkarmak size haram olduğu halde (hem çıkarıyor hem de) size esirler olarak gelirlerse onlara fidye veriyorsunuz (fidye verip onları kurtarıyorsunuz). Yoksa siz Kitab'ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Sizden böyle yapanların cezası dünya hayatında rezil olmaktan başkası değildir. Kıyamet gününde (ise) azabın en şiddetlisine çevrilirler. Allah sizin yapmakta olduklarınızdan asla gafil değildir.

أُولَٰئِكَ	الَّذِينَ	اشْتَرَوُا	الْحَيَاةَ	الدُّنْيَا	بِالْآخِرَةِ ز	فَلَا يُخَفَّفُ
onlar	kimselerdir	satın alan	hayatını	dünya	ahiretle	Bu sebeple hafifletilmeyecek
mübtedâ, işaret ismi	haber:ismi mevsul	sıla: fiili mazi+fâil	mef'ûlün bih, mevsuf	Sıfat	car+mecrur	atıf h.+nefy-i istikbal: meçhul fiili muzari

﴿ 86 ﴾

عَنْهُمُ	الْعَذَابُ	وَ	لَا	هُمْ	يُنْصَرُونَ ع
onlardan	azap	ve		onlara	yardım edilmeyecek
car+mecrur	nâibi fâil	atıf h.	nefy h.	mübtedâ	haber: meçhul muzari fiili, fail

86. İşte onlar ahiret karşılığında dünya hayatını satın alan kimselerdir, bu yüzden onlardan azab hafifletilmeyecek, onlar yardım da görmeyeceklerdir.

وَ	لَقَدْ	آتَيْنَا	مُوسَى	الْكِتَابَ	وَ	قَفَّيْنَا	مِنْ	بَعْدِهِ
	Andolsun ki	verdik	Musa'ya	Kitap	ve	ardarda gönderdik		onun arkasından
kasem (yemin) h.	yemin cevabı lamı + tahkik (kuvvetlendirme) h.	yeminin cevabı: fiili mazi, fail	mef'ûlün bih	ikinci mef'ûlün bih	atıf h.	fiili mazi+fâil	harfi cer	muzaf+muz.ileyh

بِالرُّسُلِ	وَ	آتَيْنَا	عِيسَى	ابْنَ	مَرْيَمَ	الْبَيِّنَاتِ
peygamberler	ve	verdik	İsa'ya	oğlu	Meryem	belgeler
car, mecrur	atıf h.	fiili mazi, fâil	mef'ûlün bih	bedel, muzaf	muz. ileyh	ikinci mef'ûlün bih

وَ	أَيَّدْنَاهُ	بِرُوحِ الْقُدُسِ ط	أَ	فَكُلَّمَا	جَاءَكُمْ	رَسُولٌ	بِمَا
ve	onu destekledik	Ruhu'l-kudüs ile	mü	Her ne zaman	size getirse	bir peygamber	şeyleri
atıf h.	fiili mazi+fâil+mef'ul	car,mecrur, muzaf	muz. İleyh	soru h.	fiilu'ş-şart; fiili mazi+mef'ûlün bih	fâil	harfi cer, ismi mevsul

başlama h.+zaman zarfı, cezmetmeyen şart edatı							

﴿ 87 ﴾

لَا تَهْوَىٰ	أَنْفُسُكُمُ	اسْتَكْبَرْتُمْ ج	فَفَرِيقًا	كَذَّبْتُمْ ز	وَ	فَرِيقًا	تَقْتُلُونَ
hoşlanmadığı	nefislerinizin	büyüklük tasladınız	hemen bir kısmını	yalancı sayıp	ve	bir kısmını	öldürür (mü)sünüz?
sıla; olumsuz muzari fiil cümlesi	fâil, muzaf+ muz.ileyh	cevabü'şart; fiili mazi+fâil	atıf h.+ mukaddem mef'ûlün bih	fiili mazi+fâil	atıf h.	mukaddem mef'ûlün bih	fiili muzari+fâil

87. And olsun ki, Musa'ya kitap verdik, onun arkasından ardarda peygamberler gönderdik. Meryem oğlu İsa'ya belgeler (açık deliller, mucizeler) verdik, onu Rûhu'l-Kudüs (Cebrail) ile destekledik. Her ne zaman size bir peygamber nefislerinizin hoşlanmadığı şeyleri getirse, büyüklük taslayarak, hemen bir kısmını yalancı sayıp, bir kısmını öldürür müsünüz?

وَ	قَالُوا	قُلُوبُنَا	غُلْفٌ ط	بَلْ	لَعَنَهُمُ	اللَّهُ	بِكُفْرِهِمْ
	dediler	kalbimiz	kılıflıdır	bilakis	onları lanetlemiştir	Allah	küfürleri sebebiyle
başlama h.	fiili mazi+fâil	mübtedâ, muzaf+ muz.ileyh	haber	atıf h.	fiili mazi, mef'ûlün bih	fâil	car+mecrur, muzaf muz. İleyh

﴿ 88 ﴾

فَقَلِيلًا	مَا	يُؤْمِنُونَ
Bundan dolayı ne az		iman ederler
atıf h.+mef'ulü mutlak nâibi (vekili)	zaid harf	fiili muzari+fâil

88. (Yahudiler, peygamberimize karşı): «Bizim kalblerimiz kılıflıdır (perdelidir, örtülüdür).» dediler. Bilakis Allah, onları küfürleri sebebiyle lânetledi. Bundan dolayı ne az iman ederler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 12 ≻

(BAKARA, 84) :

(سَفَكَ يَسْفِكُ سَفْكًا): döktü, akıttı [(اَلدَّمُ (دَمَىٌ ج اَلدِّمَاءُ]: kan (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَجًا): (if'al b.): çıkardı

(اَلدَّارُ ج اَلدِّيَارُ): ev, mesken, yurt (أَقَرَّ يُقِرُّ): (muzaaf if'al b.): kabul etti, ikrar etti

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti, bildi

(BAKARA, 85) :

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلٌ): öldürdü (اَلْإِثْمُ ج اَلْآثَامُ): günah

(يَتَظَاهَرُ تَظَاهَرَ تَظَاهُراً): (tefâul b.): yardımlaştı, birbirine kuvvet verdi, sırt verdi

(عَدَا يَعْدُو عَدْوًا عُدْوَانًا): (nakıs f.): zulmetti, hakkı çiğnedi, hakka tecavüz etti

(اَلْاَسِيرُ ج أُسَارَى): esir [(مُحَرَّمٌ (حَرَّمَ يُحَرِّمُ]: (tef'il b.): (ismi mef'ul) haram, yasak kılınan

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.):çıkardı (خَزِىَ يَخْزٰى خِزْيٌ): (nakıs f.): alçak, rezil rüsva oldu (خِزْيٌ) rezillik, rüsvaylık

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.): çevirdi, götürdü [أَشَدُّ (شَدِيْدٌ ج شِدَادٌ]: (ismi tafdil) en şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli

(فَرِيقٌ): grup, büyük topluluk, güruh (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs mehmuz f.): geldi

(فَادَى يُفَادِي): (nakıs müfâale b.): fidyesini verdi (جَزٰى يَجْزِي جَزَاءً):(nakıs f.): karşılığını verdi

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, amel etti

(BAKARA, 86) :

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً): (nakıs iftial b.): satın aldı (خَفَّفَ يُخَفِّفُ تَخْفِيفًا): (tef'il b.): hafifletti (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(BAKARA, 87) :

(لَقَدْ): and olsun ki, gerçekten (اَلرَّسُولُ ج اَلرُّسُلُ): elçi, gönderilen rasul

(قَفَّى يُقَفِّي): (nakıs tef'il b.):arka arkaya gönderdi, peşpeşe gönderdi

(اَلْبَيِّنَةُ ج اَلْبَيِّنَاتِ): apaçık delil, belge, gerçeği kanıtlayan kesin delil

(رُوحِ الْقُدُسِ): Rûhu'l-Kudüs (kutsal ruh); Cebrâil (a.s.) (هَوىَ يَهْوَى): (nakıs f.): arzuladı, hoşlandı, heves etti

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.): kibirlendi, büyüklük tasladı (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.):yalanladı, yalancı saydı

(آتَي يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs, mehmuz if'al b.): verdi (أَيَّدَ يُؤَيِّدُ تأْيِيداً): (tef'il b.): destekledi, te'yid etti

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(BAKARA, 88) :

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنَةً): la'net etti, rahmetinden uzaklaştırdı (بِكُفْرِهِمْ): küfürleri sebebiyle

(غِلَافٌ ج غُلْفٌ): perde, kılıf (قَلِيلاً مَا): (tâbir) ne kadar az.

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 13 (BAKARA: 89 – 93) ≻

وَ	لَمَّا	جَآءَهُمْ	كِتَابٌ	مِنْ عِنْدِ	اللَّهِ	مُصَدِّقٌ	لِمَا	مَعَهُمْ ۙ
		onlara geldiği zaman	bir kitap	Allah katından		tasdik eden	kendilerinde olan şeyi	
atıf h.	cezmetmeyen zaman zarfı	fi'lu'ş-şart: fiili mazi+mef'ûlün bih	fâil, merfu, mevsuf	muz. ileyh	câr, mecrur, muzaf	(كِتَابٌ) kelimesinin sıfatı, merfu	sıla; şibhi c.	harfi cer+ismi mevsul (mef'ul)

وَ	كَانُوا	مِنْ قَبْلُ	يَسْتَفْتِحُونَ	عَلَى الَّذِينَ	كَفَرُوا ۚ	فَلَمَّا	جَآءَهُمْ
	idiler	bundan önce	fetih (ve yardım) istiyorlar(dı)	kafir olan kimselere karşı		işte onlara geldiğinde	
ki	itirâd h. (ara cümle harfi) (atıf h. de denmiştir)	harfi cer+ muzaf olmadığı zaman mebni zaman zarfı	(كَانَ)'nin haberi: fiili muzari, fail	sıla; fiili mazi, fail	harfi cer+ismi mevsul	fi'lu'ş-şart: fiili mazi +mef'ul	atıf h., şartla ilgili cezmetmeyen zaman zarfı (cümle uzadığı için 2.kez geldi)

﴿ 89 ﴾	عَرَفُوا	مَا	كَفَرُوا	بِهِ ۚ	فَلَعْنَةُ	اللَّهِ	عَلَى الْكَافِرِينَ
	bildikleri şey		inkar ettiler	onu	laneti	Allah'ın	kafirlerin üzerinedir
	sıla; fiili mazi, fail	fâil, ismi mevsul	cevabu'ş-şart: fiili mazi, fail	car, mecrur	başlama h.+ mübtedâ, muzaf	muz. ileyh	haber; şibhi cümle

89. Allah katından kendilerinde olanı (Tevratı) tasdik eden (doğrulayan) bir Kitap (Kur'ân) geldiği zaman, -ki bundan önce küfreden kimselere karşı fetih (ve yardım) istiyorlardı- işte bildikleri (tanıdıkları) kendilerine gelince onu inkar ettiler. Allah'ın laneti kâfirlerin üzerinedir.

بِئْسَ	مَا	اشْتَرَوْا	بِهِ	أَنْفُسَهُمْ	أَنْ يَكْفُرُوا	بِمَآ	أَنْزَلَ	اللَّهُ
ne kötü	şey	sattıkları	onunla	kendilerini	inkar etmeleri(dir)		indirdiğini	Allah'ın
camid fiili mazi (zem, kınama içindir)	fâil, ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi: fiili mazi+fâil	car, mecrur	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	zemme tahsis edilen:masdar-ı müevvel { tefsiriye (açıklama) cümlesi olarak (هُوَ) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberidir de denmiştir}: masdar ve nasb h.+ fiili muzari	harfi cer+ismi mevsul	sıla; fiili mazi cümlesi	fâil

مِنْ عِبَادِهِ ۚ	يَشَآءُ	عَلَى مَنْ	مِنْ فَضْلِهِ	اللَّهُ	أَنْ يُنَزِّلَ	بَغْيًا
kullarından	dilediği	kimseye	fazlından	Allah'ın	indirmesine	haset ettikleri için
câr+mecrur	sıla; muzari fiil cüm.	harfi cer, ismi mevsul	câr+mecrur	fâil	masdarı müevvel: masdar ve nasb h.+ fiili muzari	mef'ûlün lieclih

﴿ 90 ﴾	مُهِينٌ	عَذَابٌ	لِلْكَافِرِينَ	وَ	عَلَى غَضَبٍ ۘ	بِغَضَبٍ	فَبَآءُوا
	alçaltıcı	bir azap	kafirler için vardır	ve	gazap üstüne	gazaba	akabinde uğradılar
	sıfat	mübtedâ muahhar, mevsuf	haber mukaddem	başlama h	câr+mecrur	car, mecrur	atıf h.+fiili mazi+fâil

90. Kendilerini sattıkları şey ne kötü.. (Ki o) Allah'ın kullarından dilediği kimseye fazlından indirmesine hased ettikleri için Allah'ın indirdiğini inkar etmeleridir. Akabinde gazab üstüne gazaba uğradılar. Kâfirler için alçaltıcı bir azab vardır.

وَ	إِذَا	قِيلَ	لَهُمْ	آمِنُوا	بِمَآ	أَنْزَلَ	اللَّهُ	قَالُوا
	denildiğinde		onlara	iman edin	indirdiği şeye		Allah'ın	dediler
başlama h.	şart ifade eden zaman zarfı	meçhul mazi fiil	câr+mecrur	nâibi fâil (emir fiil)	harfi cer+ ismi mevsul	sıla;.fiili mazi	fâil	(إِذَا)'nın cevabı: fiili mazi, fail

نُؤْمِنُ	بِمَآ	أُنْزِلَ	عَلَيْنَا	وَ	يَكْفُرُونَ	بِمَا	وَرَآءَهُ
inanırız		indirilen şeye	bize	hal vâvı	inkar ederek	olanı	ondan sonra
fiili muzari, müstetir fail	harfi cer+ismi mevsul	sıla: meçhul fiil c.	câr+mecrur		fiili muzari+fâil	harfi cer+ismi mevsul	sıla; şibhi c.

وَ	هُوَ	الْحَقُّ	مُصَدِّقًا	لِمَا	مَعَهُمْ ط	قُلْ	فَلِمَ	تَقْتُلُونَ
	hak (bir kitap) olduğu halde		tasdik eden	olanı	onlarla beraber	De ki	o halde niçin	öldürüyordunuz
	mübtedâ	haber	hal	harfi cer, ismi mevsul	sıla; şibhi c.	emri hâzır	râbıta+ car+mecrur	fiili muzari+fâil
hal vavı								

﴿ 91 ﴾	مُؤْمِنِينَ	كُنْتُمْ	إِنْ	مِنْ قَبْلُ	اللّٰهِ	أَنْبِيَآءَ
	inananlar idiyseniz		eğer	daha önce	Allah'ın	peygamberlerini
	(كَانَ)'nin haberi: cemi müzekker salim ismin mansub hali	fi'lu'ş-şart, (كَانَ)'nin ismi (تُمْ):	şart ve cezm h.	harfi cer+zarf	muz. ileyh	mef'ûlün bih, muzaf

91. Onlara, «Allah'ın indirdiğine inanın» denildiği zaman, o (Kur'ân) beraberlerinde bulunan (Tevrat)ı tasdik eden hak (bir Kitap) olduğu halde, ondan sonra olanı (Kuran'ı) inkar ederek; « (Sadece) bize indirilene (Tevrat'a) inanırız» derler. Onlara: «Eğer inananlar idiyseniz, o halde, niçin daha önce Allah'ın peygamberlerini öldürüyordunuz?» de.

مِنْ بَعْدِهِ	الْعِجْلَ	اتَّخَذْتُمُ	ثُمَّ	بِالْبَيِّنَاتِ	مُوسَى	جَآءَكُمْ	لَقَدْ	وَ
ondan sonra	buzağıyı (tanrı)	edindiniz	sonra	mucizeler	Musa	size getirdi	Andolsun ki	
câr+mecrur	mef'ûlün bih,	fiili mazi, fail	atıf h.	mef'ul; şibhi cümle: car+mecrur	fâil	fiili mazi+ mef'ûl	yemin cevabı lamı+ tahkik h.	kasem (yemin) h.

وَ	مِيثَاقَكُمْ	أَخَذْنَا	إِذْ	وَ	﴿ 92 ﴾	ظَالِمُونَ	أَنْتُمْ	وَ
ve	sözünüzü	almıştık	Bir zamanlar			zalimler olarak		
atıf h.	mef'ul,muzaf+muz.ileyh	fiili mazi+fâil	geçmiş zaman zarfı	başlama h.		haber	mübtedâ	hal vâvı

قَالُوا	اسْمَعُوا ط	وَ	بِقُوَّةٍ	آتَيْنَاكُمْ	مَآ	خُذُوا	الطُّورَ ط	فَوْقَكُمُ	رَفَعْنَا
dediler	dinleyin	ve	kuvvetle	size verdiğimiz şeyi		tutun	Tur (dağını)	üzerinize	kaldırmıştık
fiili mazi+fâil	emri hâzır, fail	atıf h.	car+mecrur	sıla; fiili mazi, fail, meful	mef'ûlün bih, ismi mevsul	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	mekan zarfı, muzaf+ muz. ileyh	fiili mazi+fâil

بِكُفْرِهِمْ ط	الْعِجْلَ	فِي قُلُوبِهِمُ	أُشْرِبُوا	وَ	عَصَيْنَا	وَ	سَمِعْنَا
küfürleri sebebiyle	buzağı (sevgisi)	kalplerine	içirildi	ve	sıkı sarıldık[20]	ve	işittik
câr+mecrur	mef'ûlün bih	câr+mecrur	meçhul fiili mazi	atıf h. (hal vavı da olabilir)	fiili mazi+fâil	atıf h.	fiili mazi+ fâil

﴿ 93 ﴾	مُؤْمِنِينَ	كُنْتُمْ	إِنْ	إِيمَانُكُمْ	بِهِ	يَأْمُرُكُمْ	مَا	بِئْسَ	قُلْ
	siz mü'minler	idiyseniz	Eğer	imanınızın	kendisini	size emrettiği	şeyler	ne kötü	De ki
	(كَانَ)'nin haberi	fi'lu'ş-şart+ (كَانَ)'nin ismi	şart ve cezm h.	fâil, (muzaf+muzâfun ileyh)	car, mecrur	sıla; fiili muzari+ mef'ûlün bih	fâil, ismi mevsul	camid fiili mazi	emri hâzır

92. Andolsun Musa size apaçık mucizeler getirmişti. Sonra onun ardından, zalimler olarak buzağıyı (tanrı) edindiniz. **93.** Ve bir zamanlar "size verdiğimizi (Tevrat'ı) kuvvetle tutun ve dinleyin" (diye) Tur'u üstünüze kaldırdık ve misakınızı (kesin sözünüzü) aldık. «İşittik, isyan ettik (veya sıkı sarıldık).» dediler ve küfürleri sebebiyle buzağı (putunun sevgisi) kalblerine içirildi (sindirildi). De ki: «Eğer siz müminler iseniz, imanınızın size emrettiği şeyler ne kötü! »

---

[20] "(سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا) cümlesinin bir anlamı "dinledik ve sıkı tuttuk" diğeri ise "dinledik ve isyan ettik" şeklindedir. Çünkü (asâ=عَصَى); hem isyan, hem de değneği tutar gibi sıkı tutma anlamına gelir (*es -Sıhah, Tacu'l- arus, Lisanu'l-arab*)..." .. el-Asa (الْعَصى) değnek demektir. "(عَصَى) asâ" ise değneği tutar gibi tuttu veya değnekle döver gibi dövdü anlamınadır..Sahneyi göz önüne getirelim; Allah Tur'u, o koskoca dağı İsrail oğulları'nın üstüne kaldırmış, onlardan kesin söz alıyor; "Size verdiğimiz şeye sıkı sarılın" diyor. Böyle bir anda kim "işittik ve isyan ettik" diyebilir?" (Bkz. Abdülaziz Bayındır, *Doğru Bildiğimiz Yanlışlar*, s.131)

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 13 ≻

(BAKARA, 89) :

(mazi fiil + لَمَّا): ne zaman ki, ...dığı zaman (قَبْلُ): önce (اِسْتَفْتَحَ يَسْتَفْتِحُ): (istif'al b.): fetih istedi

[مُصَدِّقٌ (صَدَّقَ يُصَدِّقُ)]: (tef'il b.):(ismi fâil) doğrulayan, tasdik eden (عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَانًا): tanıdı

(لَعْنَةُ اللّٰهِ): Allah'ın la'neti (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.):geldi

[كَافِرٌ ج كَافِرُونَ (كَفَرَ يَكْفُرُ)]: (ismi fâil) inkâr etti, gerçeği örttü, gizledi

(BAKARA, 90) :

(بِئْسَ): ne kötü (sadece müfred müzekker ve müennes mazisi kullanılan camid fiil)

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.): indirdi (onu yaratması veya göndermesi)

(بَغَى يَبْغِي بَغْيًا): (nakıs f.): kıskançlık yaptı, zulmetti, azgınlık etti (Bağy; kıskançlık, hased ve zulüm demektir)

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً):(tef'il b.): indirdi (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.): diledi, tercih etti, oluşturdu (بَاءَ يَبُوءُ): (ecvef f.): (kötülüğe) uğradı

(مِنْ فَضْلِهِ): fazlından, lûtfundan [مُهِينٌ (أَهَانَ يُهِينُ إِهَانَةً)]: (ecvef if'al b.): (ismi fâil) aşağılık eden, hor kılan

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً): (nakıs iftial b.): satın aldı (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul

(BAKARA, 91 – 92) :

(وَرَاءَهُ): ..den başkası, gerisi, arkası (لِمَاذَا= لِمَ): niçin (جَاءَ يَجِيءُ ب): (ecvef f.) getirdi

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.): edindi (ظَالِمٌ ج ظَالِمُونَ): zâlim (اَلْبَيِّنَةُ ج اَلْبَيِّنَاتُ): apaçık delil, mucize

(اَلْعِجْلُ): buzağı, dana

(BAKARA, 93) :

(إِذْ): bir zamanlar, o vakit (رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.): aldı (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا سَمَاعًا): işitti, duydu, dinledi

(عَصَى يَعْصِي عِصْيَانًا): (nakıs f.):isyan etti /sıkı tuttu, sıkı sarıldı. Abdülaziz Bayındır şöyle der: "Bütün tefsir ve meallerde ona (bu kelimenin içinde bulunduğu cümleye) "Dinledik ve isyan ettik" anlamı verilmiştir. "İsyan ettik" diyenler söz vermiş olamayacağı için tefsirciler bu âyeti açıklayamamışlardır. Tevrat'a bakınca buradaki (عصينا = asaynâ)'nın "sıkı sarıldık" diye anlaşılması gereği ortaya çıkar. Bu, kelimenin sözlük anlamlarından biridir."(Bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/arastirmalar/kurani-aciklamada-usul.html)

(أَشْرَبَ يُشْرِبُ إِشْرَابًا): (if'al b.): içirdi, sindirdi

(أُشْرِبَ): (meçhul f.) içirildi, sindirildi (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.): emretti

(فَوْقَ): üstünde (آتَي يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi

(بِقُوَّةٍ): kuvvetle (بِئْسَمَا): ne kötü

(اَلْعِجْلَ): buzağı

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 14 (BAKARA: 94 - 101) ≻

قُلْ	إِنْ	كَانَتْ	لَكُمُ	الدَّارُ	الْآخِرَةُ	عِنْدَ	اللّٰهِ	خَالِصَةً
De ki	eğer	idiyse	size (özel)	ahiret yurdu		katında	Allah	hassaten
emri hâzır	şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart: fiili mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi: şibhi c.	sıfat	(كَانَ)'nin ismi, mevsuf	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	hal

مِنْ دُونِ	النَّاسِ	فَتَمَنَّوُا	الْمَوْتَ	إِنْ	كُنْتُمْ	صَادِقِينَ	﴿ 94 ﴾
insanların değil		hemen temenni edin	ölümü	eğer	doğru sözlüler iseniz		
	muz. ileyh	rabıta (bağlantı h.)+ cevabu'ş-şart; emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	cezmeden şart h.	fi'lu'ş-şart+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	
câr+ mecrur							

94. De ki: «Eğer Allah'ın katında ahiret yurdu (cennet) (başka) insanların değil de hassaten (özel olarak, yalnız) sizin idiyse (ve bunda) doğru sözlüler iseniz, hemen ölümü temenni edin (bakalım).

وَ	لَنْ يَتَمَنَّوْهُ	أَبَدًا	بِمَا	قَدَّمَتْ	أَيْدِيهِمْ ط	وَ	اللّٰهُ	عَلِيمٌ	بِالظَّالِمِينَ	﴿ 95 ﴾
	onu asla temenni etmeyecekler	asla	takdim etmiş olduğu şeyler sebebiyle		(önceden) ellerinin		Allah	çok iyi bilendir	zalimleri	
başlama h.	te'kîd-i nefyi istikbal: f. muzari, fail, meful	zaman zarfı	h.cer+ ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	fâil, muzaf+ muz.ileyh	başlama h.	mübtedâ	haber	câr+mecrur	

وَ	لَتَجِدَنَّهُمْ	أَحْرَصَ	النَّاسِ	عَلَى حَيَاةٍ ج	وَ	مِنَ الَّذِينَ	أَشْرَكُوا	يَوَدُّ
	onları bulacaksın	en hırslısı	insanların	hayata karşı	ve	(hatta) kimselerden	şirk koşan	arzu eder
atıf h.	cevap h., tekid nununa birleşen fiili muzari+ mef'ul	ikinci mef'ûlün bih, muzaf	muz. ileyh	câr+mecrur	atıf h.	harfi cer, ismi mevsul	sıla: fiili mazi cüm. (cemi)	fiili muzari

أَحَدُهُمْ	لَوْ	يُعَمَّرُ	أَلْفَ	سَنَةٍ ج	وَ	مَا	هُوَ	بِمُزَحْزِحِهِ
onlardan herbiri	keşke	ömür verilse	bin	sene	(oysa)	değildir	o (ömür verilmesi)	onu uzaklaştıracak
fâil, muzaf+ muz.ileyh	masdar h.	meçhul fiili muzari	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	başlama h.	leyse'nin amelini yapan olumsuzluk h.	(مَا)'nın ismi	(ب): tekit için gelen zâid harfi cer+ (مَا)'nın haberi

مِنَ الْعَذَابِ	أَنْ يُعَمَّرَ ط	وَ	اللّٰهُ	بَصِيرٌ	بِمَا	يَعْمَلُونَ ع	﴿ 96 ﴾
azaptan	ömür verilmesi		Allah	görendir	şeyleri	yaptıkları	
câr+mecrur	masdarı müevvel, meçhul fiili muzari	başlama h.	mübtedâ	haber	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil cüm: fiili muzari+fâil	

95. (Oysa) önceden ellerinin takdim etmiş olduğu şeyler sebebiyle asla onu (ölümü) temenni etmeyeceklerdir. Allah, zalimleri çok (iyi) bilendir. **96.** Kesinlikle onları insanların hayata en hırslısı (en düşkün olanları) olarak bulacaksın, hatta (Allah'a) şirk koşan kimselerden bile (daha düşkün bulacaksın). Onların her biri arzu eder ki; keşke bin sene ömür verilse, oysa o ömür verilmesi kendisini azaptan kurtarıp uzaklaştıracak değildir. Allah onların yaptıkları şeyleri görendir.

قُلْ	مَنْ	كَانَ	عَدُوًّا	لِجِبْرِيلَ	فَإِنَّهُ	نَزَّلَهُ	عَلَى قَلْبِكَ
De ki	kim	ise	düşman	Cebrail'e	Şüphesiz ki O	onu indirdi	senin kalbine
emri hâzır	mübtedâ: şart ismi	fi'lu'ş-şart; nâsih fiili mazi	(كَانَ)'nin haberi	car+mecrur	râbıta + te'kit ve nasb harfi+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: fiil c.; fiili mazi, mef'ul	câr+mecrur

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

﴿97﴾ بِإِذْنِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَ هُدًى وَ بُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ

izniyle	Allah'ın	tasdikleyici	kendisinden öncekiler için				,	bir hidayet rehberi	ve	bir müjde	mü'minler için
hal:şibhi cüm.	muz. ileyh	hal	harfi cer+ismi mevsul	mekan zarfı, muzaf	muz.ileyh (sonraki zamir için muzaf) + muz.ileyh		atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	câr+mecrur

sıla: şibhi cümle

97. De ki: Cebrail'e kim düşman ise (şunu iyi bilsin ki) Allah'ın izniyle Kur'ân'ı senin kalbine bir hidâyet rehberi, kendisinden öncekileri doğrulayıcı ve müminler için de müjde olarak o indirmiştir.

Kim	olursa	düşman	Allah'a	Meleklerine ,	Resullerine,	Cebrâil' e,
mübtedâ: şart ismi	fi'lu'ş-şart: (كَانَ)nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	câr+mecrur	atıf h.+matuf	atıf h.+matuf	atıf h.+matuf

﴿98﴾ وَ مِيكَالَ فَإِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ

Mikâil'e ve	şüphesiz	Allah	düşmanıdır	kafirlerin
atıf h.+matuf	râbıta + tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	câr+mecrur

cevabu-ş-şart: isim cümlesi, şart ve cevap cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

98. Kim Allah'a, Allah'ın meleklerine, peygamberlerine, Cebrail'e ve Mîkâil'e düşman olursa, (iyi bilsin ki) Allah (da) kesinlikle kâfirlerin düşmanıdır.

﴿99﴾ وَ لَقَدْ أَنْزَلْنَآ إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۚ وَ مَا يَكْفُرُ بِهَآ إِلَّا الْفَاسِقُونَ

kasem (yemin) h.	andolsun yemin cevabı lâmı+ tahkik h.	indirdik fiili mazi+ fâil	sana câr mecrur	ayetler mef'ûlün bih, mevsuf	apaçık sıfat	hal vâvı	inkar etmez nefy-i hal: olumsuz fiili muzari	onları câr mecrur	başkası istisnâ h.	fâsıklardan fâil

99. And olsun ki; biz sana apaçık âyetler indirdik. Onları fasıklardan başkası inkar etmez.

أَ وَ كُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ ۖ

mı soru h.	atıf h.	her ne zaman şart edatı, zaman zarfı	antlaşma yapsalar fiilu'ş-şart; mazi fiil cüm. (cemi)	bir ahit (ile) mef'ûlün bih	onu bozdu cevabü'ş-şart; fiili muzari, mef'ul	bir grup fail, mevsuf	onlardan sıfat: şibhi cümle: car-mecrur

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿100﴾ وَ لَمَّا جَآءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ

bilakis	onların çoğu mübteda, muzaf+ muzafun ileyh	inanmazlar haber: nefy-i istikbal; nefy h., fiili muzari, fail	atıf h.	onlara geldiği zaman		bir peygamber fâil, mevsuf	Allah katından	
				fiilu'ş-şart; fiili mazi+ mef'ûlün bih	cezmetmeyen şart edatı		harfi cer	mecrur isim (zarf) muzaf+ muz.ileyh

sıfat: şibhi cümle: car-mecrur

مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ۙ

tasdikleyici	beraberlerindekini		attı	bir grup	(kendisine) verilen kimselerden	Kitap
sıfat	sıla: şibhi c.	harfi cer+ ismi mevsul	fiili mazi	fâil	sıla; meçhul fiili mazi, nâibi faili cemi vavıdır	câr+mecrur (أُوتُوا) fiilinin mef'ûlün bihi

﴿101﴾ كِتَابَ اللّٰهِ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

kitabını	Allah'ın	gerisine	sırtlarının	sanki onlar	bilmiyorlarmış (gibi)
(نَبَذَ) fiilinin mef'ûlün bihi, muzaf	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	muzaf, muz.ileyh	teşbih ve nasb h, (كَأَنَّ)'nin ismi	(كَأَنَّ)'nin haberi, nefy h., fiili muzari, fail

100. Onlar her ne zaman bir ahit (ile) anlaşma yaptılar ise aralarından bir grup onu bozmadı mı? Bilakis (aslında) onların çoğu inanmaz. **101.** Onlara Allah katından beraberlerindekini (Tevrat'ı) tasdikleyici bir peygamber geldiği zaman, (daha önce) kendilerine Kitap verilen kimselerden bir grup, sanki (gerçeği) bilmiyorlarmış gibi Allah'ın kitabını sırtlarının gerisine (arkalarına) attı.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 14 ≻

(BAKARA, 94) :

(اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, yurt (مِنْ دُونِ النَّاسِ): insanların değil (تَمَنَّى يَتَمَنَّى): (nakıs tefa'ul b.): temenni etti, ümit besledi

(خَالِصَةٌ): hususan, yalnız, sadece (اَلْمَوْتُ): ölüm

(BAKARA, 95) :

(لَنْ): hiç...meyecek,...mayacak (أَبَدًا): asla (يَدٌ ج أَيْدِي أَيْدٍ): el

(تَمَنَّى يَتَمَنَّى):(nakıs tefa'ul b.): temenni etti, diledi (قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيْمًا): (tef'il b.): takdim etti, sundu

[عَلِيمٌ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübalâğalı ismi fâil) çok iyi bilen

(BAKARA, 96) :

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا وُجُودًا): (misal f.) buldu (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al b.) ortak koştu

(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا مَوَدَّةً): (muzaaf f.): sevdi, muhabbet etti, istedi

[مُزَحْزِحٌ (زَحْزَحَ يُزَحْزِحُ]:(rübâi mücerred f.): (ismi fâil), defeden, uzaklaştıran

[(بَصُرَ يَبْصُرُ بِهِ) بَصِيرٌ]: (sıfatı müşebbehe) gören (yahut açıkça bilen)

(أَلْفَ سَنَةٍ): bin sene [أَحْرَصَ (حَرَصَ يَحْرِصُ)]: (ismi tafdil) en hırslı (عَمَّرَ يُعَمِّرُ تَعْمِيرًا): (tef'il b.) ömür verdi, yaşattı

(BAKARA, 97) :

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

[(صَدَّقَ يُصَدِّقُ) مُصَدِّقٌ]: (tef'il b.): (ismi fâil) tasdik eden

(بَيْنَ يَدَيْهِ): tercüme olarak "İki ellerinin arasında" deyimi tabir olarak "önünde, huzurunda" manasında kullanılır,

(هَدَى يَهْدِى هِدَايَةً هُدًى): (nakıs f.): hidâyet verdi, yol gösterdi

[(اَلْمُؤْمِنُ (آمَنَ يُؤْمِنُ)]: (mehmuz if'al b.): (ismi fâil) inanan, iman eden

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً):(tef'il b.): indirdi (اَلْبِشَارَةُ ج اَلْبُشْرَى): müjde, sevinç

(BAKARA, 98) :

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (اَلرَّسُولُ ج رُسُلٌ): peygamber (اَلْمَلَكُ ج اَلْمَلاَئِكَةُ): melek (مِيكَالُ): Mîkâil a.s.

(BAKARA, 99) :

(آيَةٌ ج آيَاتٌ): âyet, delil, mucize [(فَسَقَ يَفْسُقُ) اَلْفَاسِقُ]: (ismi fâil) açıktan açığa günah işleyen (اَلْبَيِّنَةُ ج اَلْبَيِّنَاتُ): apaçık delil

(BAKARA, 100) :

(كُلَّمَا): her ne zaman (فَرِيقٌ): grup, büyük topluluk (عَاهَدَ يُعَاهِدُ):(müfâale b.): ahidleşti, andlaşma yaptı

(نَبَذَ يَنْبِذُ نَبْذًا): bozdu, attı, hiçe saydı

(BAKARA, 101) :

(لَمَّا جَاءَ): geldiği zaman, gelince (نَبَذَ يَنْبِذُ نَبْذًا): bozdu, attı, hiçe saydı (وَرَاءَ): ..den başkası, gerisi, arkası

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs, mehmuz if'al b.): verdi (اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): sırt

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 15 (BAKARA: 102 – 105) ≻

وَ	اتَّبَعُوا	مَا	تَتْلُوا	الشَّيَاطِينُ	عَلَى مُلْكِ	سُلَيْمَانَ ج	وَ	مَا كَفَرَ
	uydular	şeylere	söyledikleri	şeytanların	mülkü üzerine	Süleyman'ın		inkar etmedi
	fiili mazi+fâil	mef'ûlün bih: ismi mevsul	sıla; fiil c.: fiili muzari+fâil	fâil	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh		olumsuz fiili mazi
	atıf h.							başlama h.

سُلَيْمَانُ	وَ	لَكِنَّ	الشَّيَاطِينَ	كَفَرُوا	يُعَلِّمُونَ	النَّاسَ	السِّحْرَ ق
Süleyman		fakat	şeytanlar	inkar ettiler	öğreterek	insanlara	sihri
fâil	atıf h.	istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi	(لَكِنَّ)'nin haberi	fiili muzari+fâil	mef'ûlün bih	ikinci mef'ûlün bih

hal; fiil cümlesi

وَ	مَآ	أُنْزِلَ	عَلَى الْمَلَكَيْنِ	بِبَابِلَ	هَارُوتَ	وَ مَارُوتَ ط	وَ
ve	şeyi	indirilen	iki melek üzerine	Babil'de	Harut	Marut ve	ve
atıf h.	(السِّحْرَ) kelimesine matuf, ismi mevsul	sıla: meçhul mazi fiil cüm.	câr-mecrur	câr-mecrur	bedel	atıf h.+ matuf	atıf h.

مَا يُعَلِّمَانِ	مِنْ	أَحَدٍ	حَتَّى	يَقُولاَ	إِنَّمَا	نَحْنُ	فِتْنَةٌ
öğretmezlerdi		kimseye	deyinceye kadar		ancak	biz	imtihan (vesilesiyi)iz
nefy-i hal: fiili muzari, fail	zâid harfi cer	mef'ul (lafzen mecrur, mahallen mansub)	gâye ve nasb h.	fiili muzari, nun'un düşmesiyle mansub	hasr edatı	mübtedâ	haber

فَلاَ تَكْفُرْ ط	فَيَتَعَلَّمُونَ	مِنْهُمَا	مَا	يُفَرِّقُونَ	بِهِ	بَيْنَ	الْمَرْءِ	وَ	زَوْجِهِ ط
kafir olma	öğreniyorlardı	o ikisinden		ayıracak	onunla	arasını	kişi	ve	eşinin
râbıta +nehyi hazır	başlama h.+fiili muzari+fâil	car+mecrur	şeyleri mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: fiil cümlesi; fiili muzari+fâil	car+mecrur	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf

وَ	مَا	هُمْ	بِضَآرِّينَ	بِهِ	مِنْ	أَحَدٍ	إِلاَّ	بِإِذْنِ	اللّهِ ط
ki	onlar zarar veremezler			onunla		kimseye	hariç		Allah'ın izniyle (olması)
itiraz (ara cümle) h. (hal vavı da denmiştir)	leyse'nin amelini yapan olumsuzluk h.	(مَا)'nın ismi	zâid harfi cer + (مَا)'nın haberi	car, mecrur		mef'ul (lafzen mecrur, mahallen mansub)	istisnâ h.	câr, mecrur, muzaf	muz. ileyh

وَ	يَتَعَلَّمُونَ	مَا	يَضُرُّهُمْ	وَ	لاَ	يَنْفَعُهُمْ ط	وَ	لَقَدْ	عَلِمُوا	لَمَنِ	اشْتَرَاهُ
	öğreniyorlardı	şeyi	onlara zarar verecek	ve	değil	onlara yarar verecek (şeyi)		Andolsun ki	bilmişlerdi	kimsenin	onu satın alan
atıf h.	fiili muzari+fâil	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla; fiil c.	atıf h.	nefy h.	fiili muzari+mef'ul	kasem h.	yemin cevabı lâmı+ tahkik h.	fiili mazi+fâil	başlangıç h.+ mübtedâ, ismi mevsul	sıla;fiil c.: fiili mazi, meful

مَا	لَهُ	فِي الْآخِرَةِ	مِنْ	خَلاَقٍ قف	وَ	لَبِئْسَ	مَا	شَرَوْا	بِهِ	أَنْفُسَهُمْ ط
olmadığını	onun	ahirette		bir nasibi		ne kötü	şey	sattıkları	kendisiyle	kendilerini (benliklerini)
nefy h.	haber mukaddem	car+mecrur	zâid harfi cer	mübtedâ muahhar	atıf h.	cevap h.+ câmid fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c. (cemi)	car+mecrur	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh

﴿ 102 ﴾

لَوْ	كَانُوا	يَعْلَمُونَ
keşke		bilselerdi
cezmetmeyen şart h.	fiili mazi, nasih + (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

102. (Yahudiler) Şeytanların Süleyman'ın mülkü üzerine söyledikleri şeylere uydular. (Halbuki) Süleyman (büyü yapıp) kâfir olmadı. Fakat insanlara sihri ve Babil'de Hârut ile Mârut (isimli) iki meleğe indirilen şeyi öğreterek şeytanlar kâfir oldular. (Bu iki melek): "Biz ancak imtihan (için gönderildik, sakın yanlış inanıp da) kâfir olma" demedikçe hiç kimseye (sihir ilmini) öğretmezler(di). Halbuki (bu) ikisinden, kişi ile eşinin (karısının) arasını ayıracak şeyleri öğreniyorlardı, -ki Allah'ın izni ile (olması) hariç onlar kimseye zarar veremezlerdi-, onlar kendilerine yarar

verecek olanı değil, zarar verecek olanı öğreniyorlardı. And olsun ki, onu (büyüyü) satın alan kimsenin ahirette bir nasibi olmadığını bilmişlerdir. Karşılığında benliklerini sattıkları şey ne kötü! Keşke bilseydiler..

لَمَثُوبَةٌ	اتَّقَوْا	وَ	آمَنُوا	أَنَّهُمْ	لَوْ	وَ
mükafatlar cevap h., mübtedâ	sakınsalardı fiili mazi+fâil	ve atıf h.	iman etseler (أَنَّ)'nin haberi: fiili mazi, fail	gerçekten onlar tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	şayet cezmetmeyen şart h.	başlama h.

﴿ 103 ﴾

يَعْلَمُونَ ع	كَانُوا	لَوْ	خَيْرٌ ط	اللَّهِ	عِنْدِ	مِنْ
biliyor (كَانَ)'nin haberi: fiili muzari cüm. (cemi)	olsalardı fiili mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	Keşke cezmetmeyen şart h.	daha hayırlı (olurdu) haber	Allah katından (verilecek) muz. ileyh	zarf ismi, muzaf	harfi cer

103. Şâyet gerçekten onlar iman edip sakınmış olsalardı, Allah katından kendilerine verilecek mükâfatlar elbette haklarında daha hayırlı (olurdu). Keşke (bunu) biliyor olsaydılar!

قُولُوا	وَ	رَاعِنَا	لاَ تَقُولُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	أَيُّهَا	يَآ
deyin emri hâzır, fâil	ve atıf h.	bizi gözet emri hâzır, mef'ul	demeyin nehy-i hazır: fiili muzari, fail	iman eden sıla: fiili mazi cüm. (cemi)	kimseler sıfat, ismi mevsul	münâdâ+tenbih h.	Ey! nidâ h.

﴿ 104 ﴾

أَلِيمٌ	عَذَابٌ	لِلْكَافِرِينَ	وَ	اسْمَعُوا ط	وَ	انْظُرْنَا
elem verici sıfat	bir azap mübtedâ muahhar, mevsuf	kafirler için vardır haber mukaddem	başlama h.	dinleyin emri hâzır+fâil	ve atıf h.	bize bak emri hâzır, meful

104. Ey iman eden kimseler! «Râinâ =bizi gözet, bizi güt» demeyin, «Unzurnâ =bize bak» deyin. (Söylenenleri) dinleyin. Kâfirler için elem verici bir azap vardır.

الْمُشْرِكِينَ	لاَ	وَ	الْكِتَابِ	مِنْ أَهْلِ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	مَا يَوَدُّ
müşrikler matuf	ne de nefy h.	ve atıf h.	kitap muz. ileyh	ehlinden câr+mecrur,muzaf	inkar eden sıla: fiil c.:fiili mazi,fail	kimseler fâil, ismi mevsul	istemezler nefy-i hal, fiili muzari

يَخْتَصُّ	اللَّهُ	وَ	رَبِّكُمْ ط	مِنْ	خَيْرٍ	مِنْ	عَلَيْكُمْ	أَنْ يُنَزَّلَ
tahsis eder haber; fiil c.: fiili muzari	Allah mübtedâ	başlama h.	Rabbinizden muzaf+ muz.ileyh	harfi cer	bir hayır nâibi fâil	zaid harfi cer	size câr + mecrur	indirilmesini mef'ûlün bih (masdarı müevvel)

﴿ 105 ﴾

الْعَظِيمِ	الْفَضْلِ	ذُو	اللَّهُ	وَ	يَشَآءُ ط	مَنْ	بِرَحْمَتِهِ
büyük sıfat	lütuf muz. ileyh, mevsuf	sahibidir haber	Allah mübtedâ	atıf h.	tercih ettiği sıla; fiili mazi	kimseye ismi mevsul, mef'ûlün bih	rahmetini câr+mecrur

105. Kitap ehlinden ve müşriklerden inkar eden kimseler, Rabbinizden size bir hayır (iyilik) indirilmesini istemezler. Allah, rahmetini tercih ettiği kimseye tahsis eder. Allah büyük lütuf sahibidir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 15 ≻

(BAKARA, 102) :

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا):(iftial b.):tâbi oldu, uydu

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.): okudu, söyledi/uydu, tâbi oldu

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.): öğretti

(فِتْنَةٌ): deneme, imtihan, tecrübe

(نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu

(شَرَى يَشْرِي شِرَاءً): (nakıs f.): sattı[21], satın aldı

(خَلاَقٌ): nasib, pay, hisse

(بِئْسَ): ne kadar kötü (zem ifade eden camid (çekimi olmayan) mazi fiil)

(اَلضَّارُّ ج ضَآرُّونَ ضَآرِّينَ): (ismi fâil) zarar verici ziyana sokan

(اَلْمُلْكُ): saltanat, hükümdarlık

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.): indirdi

(تَعَلَّمَ يَتَعَلَّمُ تَعَلُّمًا): (tefa'ul b.): öğrendi, ilmini aldı

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً): (nakıs iftial b.): satın aldı

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu

(فَرَّقَ يُفَرِّقُ تَفْرِيقًا): (tef'il b.): ayırdı

(لَوْ): keşke

(BAKARA, 103) :

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): sakındı

(مِنْ عِنْدِ اللَّهِ): Allah katından

(اَلثَّوَابُ ج مَثُوبَةٌ): sevab, mükâfat

(خَيْرٌ): daha hayırlı

(BAKARA, 104) :

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.): dedi, söyledi

(رَاعَى يُرَاعِي مُرَاعَةً):, (müfâale b.): güttü, gözetti, muhâfaza etti

(أَلِيمٌ): (mübalâğalı ismi fâil) acı veren

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظَرًا): baktı

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا سَمَاعًا): işitti, dinledi, duydu

(BAKARA, 105) :

(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا مَوَدَّةً): (muzaaf f.): sevdi, muhabbet etti, istedi

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ): (tef'il b.): indirdi

(اِخْتَصَّ يَخْتَصُّ اِخْتِصَاصًا ب): (muzaaf iftial b.): aid ve mahsus kıldı, tahsis etti

(اَلْفَضْلُ): lûtuf, fazilet

(خَيْرٌ): hayırlı, daha hayırlı

(اَلْعَظِيمُ): büyük, yüce.

[21] Âyette satma anlamında kullanılmıştır. Satın alma manasına da kullanılır. İki zıt manada kullanılan kelimelerdendir.

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 16 (BAKARA: 106 – 113) ≻

مِنْهَا	بِخَيْرٍ	نَأْتِ	نُنْسِهَا	أَوْ	مِنْ آيَةٍ	نَنْسَخْ	مَا
ondan	daha hayırlısını	getiririz	unutturursak	veya	bir ayetten	neshedersek	her neyi
câr mecrur	câr, mecrur	cevabu'ş-şart: illetin düşmesiyle meczum fiili muzari	illetin düşmesiyle meczum fiili muzari+ mef'ul	atıf h.	câr, mecrur	fi'lu'ş-şart: meczum fiili muzari	cezmeden şart ismi

﴿ 106 ﴾	قَدِيرٌ	شَيْءٍ	عَلَى كُلِّ	اللَّهَ	أَنَّ	لَمْ تَعْلَمْ	أَ	مِثْلِهَا ط	أَوْ
	kâdir	herşeye		Allah'ın	olduğunu	bilmez	misin	benzerini	veya
	(أَنَّ)'nin haberi	muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf	(أَنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	cahd-ı mutlak	soru h.	matuf, muzaf+muz.ileyh	atıf h.

(تَعْلَمْ)'nün mef'ulü: isim cümlesi

106. Biz bir âyetten her neyi nesheder veya unutturursak, ondan daha hayırlısını (daha iyisini) yahut benzerini getiririz. Bilmez misin ki, Allah her şeye kâdirdir.

أَ	لَمْ تَعْلَمْ	أَنَّ	اللَّهَ	لَهُ	مُلْكُ	السَّمَاوَاتِ	وَ الْأَرْضِ ط
mi	bilmedin	olduğunu	Allah'ın	kendisine ait olan	mülkiyeti	göklerin	yerin ve
soru h.	cahd-ı mutlak	tekit ve nasb (fetha) h.	(أَنَّ)'nin ismi	haber mukaddem	mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh	atıf h.+matuf

(أَنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

(تَعْلَمْ)'nün mef'ulü: isim cümlesi

﴿ 107 ﴾	نَصِيرٍ	وَ لَا	مِنْ وَلِيٍّ	مِنْ دُونِ اللَّهِ	لَكُمْ	مَا	وَ
	bir yardımcı	ne de	(ne) bir dost	Allah'tan başka	sizin için	yoktur	
	matuf	nefy h. / atıf h.	(مَا)'nın muahhar ismi	muz. ileyh / câr, mecrur muzaf	(مَا)'nın mukaddem haberi	(لَيْسَ)'nin görevini yapan mâ'i-nâfiye (olumsuzluk h.)	başlama h.

107. Allah'ın, göklerin ve yerin mülkiyetinin kendisine ait olan olduğunu bilmedin mi? Sizin için Allah'tan başka ne bir dost ne de bir yardımcı yoktur.

مَنْ	وَ	قَبْلُ ط	مِنْ	مُوسَى	سُئِلَ	كَمَا	رَسُولَكُمْ	أَنْ تَسْأَلُوا	تُرِيدُونَ	أَمْ
kim		sizden öncekilerin		Musa'yı	sorguladığı gibi		peygamberinizi	sorguya çekmek	istiyorsunuz	Yoksa . . mi
mübtedâ, şart ismi	atıf h.	zarf (muzaf olmadığı için damme üzere mebni)	h. cer	nâibi fâil	meçhul mazi fiil	teşbih h. masdar h.	(تَسْأَلُوا)'nin mef'ulü, muzaf, muz.ileyh	(تُرِيدُونَ)'nin mef'ulü; masdarı müevvel	fiili muzari, fâil	atıf h.

﴿ 108 ﴾	السَّبِيلِ	سَوَاءَ	ضَلَّ	فَقَدْ	بِالْإِيمَانِ	الْكُفْرَ	يَتَبَدَّلِ
	yolun	doğrusundan	sapmış olur		imanla	küfrü	değiştirirse
	muz. ileyh	mef'ûlün bih, muzaf	cevabü'ş-şart: fiili mazi	râbıta+ tahkik h.	câr mecrur	mef'ûlün bih	fi'lü'ş-şart: meczum fiili muzari

108. Yoksa daha önce Musa'nın sorguya çekildiği gibi siz de peygamberinizi sorguya çekmek mi istiyorsunuz? Kim küfrü imanla değişirse yolun doğrusundan sapıtmış olur.

إِيمَانِكُمْ	مِنْ بَعْدِ	يَرُدُّونَكُمْ	لَوْ	الْكِتَابِ	مِنْ أَهْلِ	كَثِيرٌ	وَدَّ
imanınızdan sonra		sizi çevirmeyi		Kitap	ehlinden	çoğu	arzu etti
muzaf, muz.ileyh	câr mecrur	fiili muzari, fâil, mef'ul	masdar h.	muz. ileyh	câr mecrur, muzaf	fâil	fiili mazi

الْحَقُّ ج	لَهُمُ	تَبَيَّنَ	مَا	مِنْ بَعْدِ	أَنْفُسِهِمْ	مِنْ عِنْدِ	حَسَدًا	كُفَّارًا ج
Hak	kendilerine	apaçık belli olmasından sonra			nefsaniyetlerinden	haset sebebiyle		kafirlere
fâil	car, mecrur	fiili mazi	masdar h.	câr+mecrur	muz.ileyh, (diğer zamir için muzaf) + muz. ileyh	sıfat: şibhi cümle: car-mecrur, muzaf	mef'ûlün li eclihi, mevsuf		ikinci mef'ûlün bih

فَاعْفُوا	وَ	اصْفَحُوا	حَتَّى	يَأْتِيَ	اللَّهُ	بِأَمْرِهِ ط
affedin	ve	müsamaha gösterin	kadar	getirinceye	Allah	emrini
râbıta + emri hâzır+ fail	atıf h.	emri hâzır: fail	gâye ve nasb h.	(حَتَّى) ile mansub fiili muzari	fâil	câr+mecrur

إِنَّ	اللَّهَ	عَلَى كُلِّ شَيْءٍ	قَدِيرٌ ﴿109﴾
şüphesiz	Allah	her şeye	gücü yetendir
tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	muz. ileyh: câr mecrur, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi

109. Kitap Ehlinden çoğu, hak kendilerine apaçık belli olduktan sonra nefsaniyetlerinden (gelen) haset (kıskançlık) sebebiyle, sizi imanınızdan sonra kâfirler (halin)e çevirmeyi arzu etti. Allah (onlar hakkındaki) emrini getirinceye kadar affedin, müsamaha gösterin (vazgeçip görmemezlikten gelin).. Şüphesiz ki Allah her şeye gücü yetendir.

وَ	أَقِيمُوا	الصَّلَاةَ	وَ	آتُوا	الزَّكَاةَ ط	وَ	مَا	تُقَدِّمُوا	لِأَنْفُسِكُمْ
	yerine getirin	namazı		verin	zekatı		her ne (..se)	takdim ederseniz	kendiniz için
atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	başlama h.	cezm ve şart ismi	fi'lu'ş-şart	câr, mecrur

مِنْ خَيْرٍ	تَجِدُوهُ	عِنْدَ	اللَّهِ ط	اللَّهَ	بِمَا	تَعْمَلُونَ	بَصِيرٌ ﴿110﴾
iyilikten	onu bulursunuz	katında	Allah	Allah	şeyleri	yapıyor olduğunuz	çok iyi görür
câr, mecrur	cevâbu'ş-şart	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin ismi	harfi cer, ismi mevsul	sıla: fiili muzari,fail	(إِنَّ)'nin haberi

110. Namazı kılın, zekatı verin, kendiniz için iyilikten her ne takdim ederseniz (önceden ne iyilik yaparsanız) Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah yapıyor olduğunuz şeyleri çok iyi görür.

وَ	قَالُوا	لَنْ يَدْخُلَ	الْجَنَّةَ	إِلَّا	مَنْ	كَانَ	هُوداً	أَوْ	نَصَارَى ط
ve	dediler ki	asla girmeyecek	cennete	başkası	kimselerden	olan	Yahudi	yahut	Hristiyan
atıf h.	fiili mazi+fâil	te'kid-i nefy-i istikbal	mef'ûlün bih	istisnâ h.	fâil, ismi mevsul	sıla: nâsih mazi fiil c., ismi, gizli zamir (هُوَ)	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	matuf

صَادِقِينَ ﴿111﴾	كُنْتُمْ	إِنْ	بُرْهَانَكُمْ	هَاتُوا	قُلْ	أَمَانِيُّهُمْ ط	تِلْكَ
sâdık kimseler	idiyseniz		delilinizi	getirin	de ki	onların kuruntusudur	bu
(كَانَ)'nin haberi	fi'lu'ş-şart+ (كَانَ)'nin ismi	cezmeden şart h.	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	emri hâzır+ fâil	emri hâzır	haber, muzaf+muz.ileyh	mübtedâ

111. Ve dediler ki: Yahudi yahut Hristiyan olan kimselerden başkası asla cennete girmeyecek. O onların kuruntusudur. De ki: Eğer sadıklar(dan) iseniz delilinizi getirin.

فَلَهُ	مُحْسِنٌ	هُوَ	وَ	لِلَّهِ	وَجْهَهُ	أَسْلَمَ	مَنْ	بَلَى
artık onun vardır	muhsin olarak			Allah'a	yüzünü	teslim ederse	kim	hayır
cevap h.+haber mukaddem: şibhi c.: car mecrur	haber	mübtedâ	hal vâvı	câr mecrur	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	fi'lu'ş-şart	mübtedâ, şart ismi	cevap h.

hal: isim cümlesi

أَجْرُهُ	عِنْدَ	رَبِّهِ ص	وَ	لَا	خَوْفٌ	عَلَيْهِمْ	وَ	لَا	هُمْ	يَحْزَنُونَ ع ﴿112﴾
mükafatı	katında	Rabb'inin		yoktur	bir korku	onlara	ve			onlar mahzun olmayacaklardır
mübtedâ muahhar	mekan zarfı, muzaf	muzaf+ muz.ileyh	atıf h.	nefy h.	mübtedâ	haber: câr-mecrur	atıf h.	nefy h.	mübtedâ	haber: fiili muzari cüm. (cemi)

112. Hayır, (düşündüğünüz gibi değil)! Kim muhsin (iyilik yapan, güzel davranan) olarak yüzünü (benliğini) Allah'a teslim ederse, artık onun Rabbinin katında mükafatı (ödülü) vardır, onlara bir korku yoktur ve onlar mahzun olmayacaklardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 16 ≻

(BAKARA, 106) :

(نَسَخَ يَنْسَخُ نَسْخًا): kaldırdı, iptal etti, nesh etti, sildi, hükümsüz kıldı / istinsah etti, yerine başka bir şey koyarak iptal etti

(أَنْسَا يُنْسِي): (nakıs if'al b.): unutturdu (مِثْلِهَا): mislini, benzerini (قَدِيرٌ): kudreti büyük, gücü sonsuz

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا بِ): (mehmuz nakıs f.): getirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ): bildi

(BAKARA, 107) :

(اَلْمُلْكُ): saltanat, hükümdarlık (اَلسَّمَاءُ ج اَلسَّمَاوَاتُ): gökyüzü, gök (مِنْ دُونِ): ...den başka

(نَصِيرٌ ج أَنْصَارٌ): (mübâlağa sigası) çok yardım eden, yardımsever (اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost

(BAKARA, 108) :

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.): istedi, irade etti (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık, geniş yol

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلَالَةً): (muzaaf f.): saptı, doğru yolu bulamadı (تَبَدَّلَ يَتَبَدَّلُ تَبَدُّلاً): (tefa'ul babı): değiştirdi, bedel kıldı

(سَأَلَ يَسْأَلُ): (mehmuz f.): sordu, hesaba çekti (سَوَاءٌ): eşit, müsâvi

(سَوَاءَ السَّبِيلِ): yolun ortası yahut doğru yol

(BAKARA, 109):

(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا مَوَدَّةً): (muzaaf f.): sevdi, arzu etti, istedi (كَافِرٌ ج كَافِرُونَ كُفَّارٌ): (ismi fâil) kâfir, imandan çıkan

(عَفَا يَعْفُو عَفْوًا):(nakıs f.): affetti (صَفَحَ يَصْفَحُ صَفْحًا): müsamaha gösterdi, geniş davrandı

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): (tefa'ul b.): açığa çıktı, zâhir oldu (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا بِ): (mehmuz nakıs f.): getirdi

(BAKARA, 110) :

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef if'al b.): kıldı, yaptı, yerine getirdi (قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا): (tef'il b.): takdim etti, sundu

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا وُجُودًا): (misal f.): buldu (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs if'al b.): verdi

[(بَصُرَ يَبْصُرُ بِهِ) بَصِيرٌ]: (sıfatı müşebbehe) gören (yahut açıkça bilen) (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, amel etti

(BAKARA, 111) :

(هُودًا): Yahudiler (اَلْأُمْنِيَّةُ ج أَمَانِيُّ): kuruntu, temenni, ideal (هَاتِ ج هَاتُوا): getir (emir manası veren isim fiil)

(نَصَارَى): Hıristiyanlar [(صَدَقَ يَصْدُقُ) صَادِقٌ]: (ismi fâil) doğru söz söyleyen, doğru olan

(بُرْهَانٌ): bürhan, apaçık delil

(BAKARA, 112):

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ إِسْلَامًا): (if'al b.): teslim oldu (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.): korktu

(مُحْسِنٌ (أَحْسَنَ يُحْسِنُ)]: (if'al b.): (ismi fâil) iyilik yapan, güzel davranan (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): üzüldü, hüzünlendi

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz (âyette: benlik) (أَجْرٌ ج أُجُورٌ): ücret, mükâfat.

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 17 (BAKARA: 112 – 119) ≻

وَ	قَالَتِ	الْيَهُودُ	لَيْسَتِ	النَّصَارَى	عَلَى شَيْءٍ ص	وَ	قَالَتِ
başlama h.	dedi fiili mazi (müe.)	Yahudiler fâil	değil câmid fiili mazi (müe.)	Hıristiyanlar (لَيْسَ)'nin ismi	birşey üzerinde (لَيْسَ)'nin haberi:şibhi cümle	atıf h.	dedi fiili mazi (müe.)

النَّصَارَى	لَيْسَتِ	الْيَهُودُ	عَلَى شَيْءٍ لا	وَ	هُمْ	يَتْلُونَ	الْكِتَابَ ط
Hıristiyanlar fâil	değil câmid fiili mazi(müe.)	Yahudiler (لَيْسَ)'nin ismi	birşey üzerinde (لَيْسَ)'nin haberi	hal vâvı	mübteda	okuyor oldukları halde haber, fiili muzari, fail	kitabı mef'ûlün bih

كَذٰلِكَ	قَالَ	الَّذِينَ	لاَ يَعْلَمُونَ	مِثْلَ	قَوْلِهِمْ ج	فَاللّٰهُ	يَحْكُمُ
aynı şekilde mef'ulü mutlak nâibi	dedi fiili mazi	kimseler fâil, ismi mevsul	bilmeyen sıla: fiil c. nefy-i istikbal	benzerini mef'ûlün bih, muzaf	onların sözlerinin muzaf+muz.ileyh	İşte bu sebeple Allah başlama h.+ mübtedâ	hüküm verecektir haber; fiili muzari cüm.

بَيْنَهُمْ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	فِيمَا	كَانُوا	فِيهِ	يَخْتَلِفُونَ	﴿ 113 ﴾
aralarında mekan zarfı, muzaf+ muz.ileyh	günü zaman zarfı, muzaf	kıyamet muz. ileyh	şeylerde harfi cer+ismi mevsul	oldukları sıla; nâsih mazi fiil c.	hakkında car+mecrur	ihtilafa düşüyor (كَانَ)'nin haberi: muzari fiil c. (cemi)	

113. (Hepsi de) kitabı (Tevrat ve İncil'i) okumakta oldukları halde Yahudiler dedi ki, «Hıristiyanlar birşey üzerinde (hakikî bir din üzerinde) değil», Hristiyanlar da «Yahudiler bir şey üzerinde (hakikî bir din üzerinde) değil» dedi. Aynı şekilde bilgisi olmayanlar da onların sözlerinin benzerini dediler. İşte bu sebeple Allah, hakkında ihtilafa düştükleri şeylerde, kıyamet günü aralarında hüküm verecektir.

وَ	مَنْ	أَظْلَمُ	مِمَّنْ	مَنَعَ	مَسَاجِدَ	اللّٰهِ
başlama h.	Kim mübtedâ, soru harfi	daha zâlimdir haber	kimselerden harfi cer+ismi mevsul	meneden sıla: mazi fiil c.	mescitlerini mef'ûlün bih, muzaf	Allah'ın muz. ileyh

أَنْ يُذْكَرَ	فِيهَا	اسْمُهُ	وَ	سَعَى	فِي خَرَابِهَا ط	أُولٰئِكَ
anılmasını	içlerinde câr+mecrur	O'nun isminin nâibi fâil	ve atıf h.	çalışan fiili mazi	onların harabı hususunda câr+mecrur	İşte onlar mübtedâ, ismi işaret

(مَنَعَ) fiilinin ikinci mef'ulü: masdar-ı müevvel: masdarh.+ meçhul f.muzari

مَا كَانَ	لَهُمْ	أَنْ يَدْخُلُوهَآ	إِلاَّ	خَآئِفِينَ ط	فِي الدُّنْيَا	خِزْيٌ
yoktur olumsuz fiili mazi	onlar için (كَانَ)'nin mukaddem haberi	oralara girmekten (كَانَ)'nin muahhar ismi	başkası istisnâ h.	korkarak hal	dünyada câr+mecrur	rezillik mübtedâ muahhar

(أُولٰئِكَ)'nin haberi: fiil cümlesi

وَ	لَهُمْ	فِي الْآخِرَةِ	عَذَابٌ	عَظِيمٌ	﴿ 114 ﴾
atıf h.	onlara vardır haber mukaddem: şibhi c.: câr-mecrur	ahirette car+mecrur	bir azap mübtedâ muahhar, mevsuf	büyük sıfat	

114. Allah'ın mescitlerini, içlerinde O'nun isminin anılmasını meneden ve onların harabı hususunda çalışan kimselerden daha zâlim kimdir! İşte onlar için, oralara korkarak girmekten başkası yoktur. Onlara dünyada rezillik, ahirette de büyük bir azap vardır

وَ	لِلّٰهِ	الْمَشْرِقُ	وَ	الْمَغْرِبُ	فَأَيْنَمَا	تُوَلُّوا
başlama h.	Allah'ındır haber mukaddem	doğu mübtedâ muahhar	ve atıf h.	batı matuf	dolayısıyla her nereye atıf h.+cezm ve şart ifade eden mekan zarfı, (مَا): zâid	dönerseniz fi'lu'ş-şart: meczum f. muzari

﴿ 115 ﴾ فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ ط إِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

akabinde oradadır	yüzü (zatı)	Allah'ın	şüphesiz	Allah	geniştir	her şeyi bilendir
râbıta+ mukaddem haber	mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh	tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

cevabu'ş-şart; isim cümlesi

115. Doğu da Allah'ındır batı da. Dolayısıyla her nereye dönerseniz akabinde Allah'ın yüzü (zatı) oradadır. Şüphesiz Allah(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, her şeyi bilendir.

وَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا لا سُبْحَانَهُ ط بَلْ لَهُ

başlama h.	dediler	edindi	Allah	bir çocuk	(hâşâ) O sübhândır	doğrusu	O'nundur
	fiili mazi+fâil	fiili mazi	fâil	mef'ûlün bih	mef'ûlü mutlak, muzaf+muz.ileyh	atıf h.	haber mukaddem: şibhi cümle; câr-mecrur

﴿ 116 ﴾ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ

şeyler	göklerdeki	yerdeki ve	Hepsi	O'na	boyun eğmektedirler
mübtedâ muahhar, ismi mevsul	sıla; şibhi c.: car-mecrur	atıf h.+matuf	mübtedâ	car+mecrur	haber: cemi müzekker salim ismin mansub hali

116. (O zalimler): «Allah bir çocuk edindi.» dediler; Hâşâ, O sübhândır (bu gibi şeylerden münezzehtir). Doğrusu göklerde ve yerde ne varsa O'nundur, hepsi O'na boyun eğmektedir.

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط وَ إِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا

örneksiz yaratıcısıdır	göklerin	ve	hükmettiği zaman	bir işe
(هُوَ) mahzuf mübtedâsının haberi, muzaf	muz. ileyh	atıf h.+matuf	fiili mazi şart ifade eden zaman zarfı	mef'ûlün bih

﴿ 117 ﴾ فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

sadece	der	ona	«ol»	akabinde olur
râbıta + hasr edatı	fiili muzari	car+ mecrur	emri hâzır	atıf h.+ tam (nasih olmayan) fiili muzari

117. (O) göklerin ve yerin örneksiz yaratıcısıdır. Bir işe hükmettiği (karar verdiği) zaman ona sadece «ol» der, akabinde (o da) olur.

وَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ

başlama h.	dedi	kimseler	bilmeyen	Keşke	bizimle konuşsa	Allah
	fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla: fiili muzari, fail	cezmetmeyen şart edatı	fiili muzari+mef'ul	fâil

أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ ط كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ط

veya	bize gelse	bir âyet	Aynı şekilde	demişti	kimseler	onlardan önceki	gibi	onların sözü
atıf h.	fiili muzari+mef'ul	fâil	car-mecrur	fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla: şibhi c.	mef'ûlün bih, muzaf	muzaf+muz.ileyh

﴿ 118 ﴾ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ ط قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

birbirine benzedi	Kalbleri	doğrusu	açıkladık	âyetleri	bir kavme	yakînen inanan
fiili mazi (müe.)	fâil, muzaf+muz.ileyh	tahkik h.	fiili mazi+fâil	mef'ûl	car+mecrur	sıfat: fiili muzari c. (cemi)

118. Bilmeyen kimseler dedi ki: «Keşke Allah bizimle konuşsa veya bize bir âyet (bir mucize) gelse!» Aynı şekilde onlardan öncekiler de onların dedikleri gibi demişti. Kalbleri birbirine benzedi. Biz âyetleri(mizi) yakînen inanan bir kavme açıkladık.

إِنَّآ أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا لا

doğrusu	biz seni gönderdik	Hak ile	müjdeleyici olarak	ve	uyarıcı olarak
tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: mazi fiil cüm.	car+mecrur	hal	atıf h.	matuf

﴿ 119 ﴾ وَ لَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ

	cehennemin	arkadaşlarından	sorulacak (sorumlu) değilsin
atıf h.	muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf	nefy-i istikbal, meçhul fiili muzari

119. Doğrusu biz seni Hak (Kur'ân) ile (rahmetimizi) müjdeleyici ve (azabımızı) uyarıcı olarak gönderdik. Sen cehennemin arkadaşlarından sorulacak (sorumlu) değilsin.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 17 ≻

(BAKARA, 113) :

(اَلْيَهُودُ): Yahudiler (لَيْسَ): değil (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.): okudu, tâbi oldu (كَذَلِكَ): aynı şekilde

(اخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفاً): (iftial b.): değişti, ihtilâfa düştü, anlaşamadı

(اَلنَّصَارَى): Hıristiyanlar (مِثْلَ): benzeri (اَلْقَوْلُ): söz (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hüküm verdi (عَلِمَ يَعْلَمُ): bildi

(BAKARA, 114) :

[أَظْلَمُ (ظَلَمَ يَظْلِمُ]: (ismi tafdil) daha zâlim, en zâlim (سَعَى يَسْعَ سَعْيًا): (nakıs f.): çalıştı, hızlıca yürüdü

(خَرِبَ يَخْرَبُ خَرَابٌ): harab oldu, çöktü, yıkıldı (خَآئِفٌ (خَافَ يَخَافُ): (ismi fâil) korkan

(اَلْمَسْجِدُ ج مَسَاجِدُ): (ismi zaman ve ismi mekan) mescid, cami (مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): alıkoydu, engel oldu

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): andı, hatırladı, zikretti (خَزِيَ يَخْزَى خِزْيٌ): (nakıs f.): rezillik yaptı

(BAKARA, 115) :

(اَلْمَشْرِقُ): doğu (güneşin doğduğu yer) (وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nakıs tef'il b.): çevirdi, yöneldi

[وَاسِعٌ (وَسِعَ يَسَعُ]: (misal f.): (ismi fâil) kudreti, ilmi geniş (اَلْمَغْرِبُ): batı

(أَيْنَمَا): (şart ismi) her nereye (ثَمَّ): (zarf) orada

(BAKARA, 116):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.): edindi (سُبْحَانَ): Allah noksan sıfatlardan uzaktır manasındadır

[قَانِتٌ (قَنَتَ يَقْنُتُ قُنُوتًا]: (ismi fâil) Allah'ın emrini tutup itaat gösteren, boyun eğen

(BAKARA, 117) :

(اَلْبَدِيعُ): eşyayı numûnesi olmaksızın yoktan icad eden

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.): hükmetti, olmasını istedi, vücuda gelmesini takdir etti

(أَمْرٌ ج أُمُورٌ): şey, iş, emir verme (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.): oldu

(BAKARA, 118) :

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.): konuştu (تَشَابَهَ يَتَشَابَهُ): (tefâul b.): benzedi

(أَيْقَنَ يُوقِنُ اِيْقَانًا): (if'al b.): (misal if'al b.): kesin iman etti, yakînen inandı

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuz nakıs f.): geldi (بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.): açık ve zahir oldu

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp

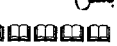
(BAKARA, 119) :

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.): gönderdi (بِالْحَقِّ): hak ile (burada Kur'ân anlamında kullanılmıştır)

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.): sordu

(اَلْجَحِيمُ): kor halinde pek kızgın ateş olup cehennemin isimlerindendir

(اَلصَّاحِبُ ج اَصْحَابٌ): (ismi fâil) arkadaş, sıkı dost (اَلْبَشِيرُ ج بُشُرٌ): müjdeci

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 18 (BAKARA: 120 - 126) ≻

وَ	لَنْ تَرْضَى	عَنْكَ	الْيَهُودُ	وَ	لاَ	النَّصَارَى	حَتَّى	تَتَّبِعَ
	asla razı (hoşnut) olmayacak	senden	Yahudiler	ve	(razı) olmayacak	Hıristiyanlar		sen tabi oluncaya kadar
başlama h.	tekîd-i nefy-i istikbal	câr+-mecrur	fâil	atıf h.	nefy h.	matuf	gâye ve nasb h.	fiili muzari

مِلَّتَهُمْ ط	قُلْ	إِنَّ	هُدَى	اللّهِ	هُوَ	الْهُدَى ط
onların dinlerine	de ki:	gerçek şu ki	hidâyeti	Allah'ın	işte o	hidâyet(in ta kendisi)dir
mef'ul, muzaf+muz.ileyh	emri hâzır	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi,muzaf	muz. ileyh	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi

وَ	لَئِنِ	اتَّبَعْتَ	أَهْوَآءَهُمْ	بَعْدَ	الَّذِي	جَآءَكَ	مِنَ الْعِلْمِ لا
başlama h.	and olsun ki kasem (yemin) harfi)+ cezmeden şart h.	uyarsan fi'lu'ş-şart:mazi f.	onların heveslerine mef'ul, muzaf+muz.ileyh	sonra zaman zarfı, muzaf	şey(den) muz. ileyh, ismi mevsul	sana gelen sıla: fiil mazi, meful	bilgiden car + mecrur

﴿ 120 ﴾ نَصِيرٍ	وَ لاَ	وَلِيٍّ	مِنْ	مِنَ اللّهِ	لَكَ	مَا
bir yardımcı matuf	ve (yine) yoktur nefy h. atıf h.	bir dost mübtedâ muahhar	zâid harfi cer	Allah'tan car + mecrur	sana haber mukaddem	yoktur nefy h.

cevabuş'şart: isim cümlesi

120. Sen onların milletlerine (dinlerine) tabi oluncaya kadar ne Yahudiler ne de Hıristiyanlar senden asla razı (hoşnut) olmayacak. De ki: «Gerçek şu ki Allah'ın hidâyeti, hidâyetin ta kendisidir. Sana (vahiyle) gelen bilgiden sonra onların heveslerine uyarsan, and olsun ki sana Allah'dan (ne) bir dost, (ne de) bir yardımcı yoktur».

بِهِ ط	يُؤْمِنُونَ	أُولَئِكَ	تِلاَوَتِهِ ط	حَقَّ	يَتْلُونَهُ	الْكِتَابَ	آتَيْنَاهُمُ	الَّذِينَ
ona	imân ederler	İşte onlar	tilavetinin	hakkıyla	onu okurlar	kitap	kendilerine verdiğimiz	kimseler
car+mecrur	haber	mübtedâ, ismi işaret	muzaf+ muz.ileyh	mef'ûlü mutlak nâibi, muzaf	haber;fiili muzari, fail, meful	ikinci mef'ûlün bih	sıla: fiili mazi, fail, meful	mübtedâ, ismi mevsul

يَا	بَنِي	إِسْرَآئِيلَ	﴿ 121 ﴾ الْخَاسِرُونَ ع	هُمُ	فَأُولَئِكَ	بِهِ	يَكْفُرْ	مَنْ	وَ
Ey	oğulları	İsrail'in	hüsrâna uğrayanlardır	artık işte onlar		onu	inkâr ederse	Kim	ve
nidâ h.	münâdâ muzaf	muz. ileyh	haber: cemi müz. salim	fasıl zamiri	râbıta + mübtedâ, ismi işaret	câr mecrur	fi'lu'ş-şart	mübtedâ, cezmeden şart ismi	başlama h.

﴿122﴾ عَلَى الْعَالَمِينَ	فَضَّلْتُكُمْ	أَنِّي	وَ	عَلَيْكُمْ	الَّتِي أَنْعَمْتُ	نِعْمَتِيَ	اذْكُرُوا
alemlere	sizi üstün kıldığımı	gerçekten benim	ve	Size	ihsan ettiğim	nimetimi	hatırlayın
câr-mecrur	(أَنَّ)'nin haberi: fiili mazi, fail, meful	tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	atıf h.	câr + mecrur	sıla: fiili mazi, fail — sıfat: ismi mevsul	mef'ûl, muzaf, muz.ileyh	emri hâzır+ fâil

121. Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler, onu tilavetinin hakkıyla (gereği üzere) okurlar. İşte onlar ona imân ederler. Kim onu inkâr ederse artık işte onlar hüsrâna uğrayanlardır. **122**. Ey İsrailoğulları, size ihsan ettiğim nimetimi ve sizi alemlere üstün kıldığımı hatırlayın.

لاَ يُقْبَلُ	وَ	شَيْئاً	عَنْ نَفْسٍ	نَفْسٌ	لاَ تَجْزِي	يَوْماً	اتَّقُوا	وَ
kabul edilmez	ve	bir şey	bir başkası hakkında	bir kimse	ödemez	bir günden	sakının	ve
nefy-i istikbal	atıf h.	mef'ûlün bih	câr+mecrur	fâil	sıfat, fiili muzari	mef'ûlün bih, mevsuf	emri hâzır+fâil	atıf h.

﴿ 123 ﴾ يُنْصَرُونَ	هُمْ	لاَ	وَ	شَفَاعَةٌ	لاَ تَنْفَعُهَا	وَ	عَدْلٌ	مِنْهَا
yardım edilmez	onlar			şefaat	ona fayda vermez	ve	bir fidye	ondan
haber: fiili muzari, fail	mübteda	nefy h.	atıf h.	fâil	nefy-i istikbal+mef'ul	atıf h.	nâibi fâil	câr+ mecrur

123. Ve bir günden sakının ki, (o gün) bir kimse bir başkası adına bir şey ödemez, ondan (o kimseden) (herhangi) bir fidye kabul edilmez, ona (o kimseye) şefaat fayda vermez, onlar(a hiçbir yerden) yardım edilmez.

وَ	إِذِ	ابْتَلَىٰٓ	إِبْرَاهِيمَ	رَبُّهُۥ	بِكَلِمَاتٍ
	bir zamanlar	imtihan etti	İbrahim'i	Rabbi	bir takım kelimelerle
	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	mef'ûlün bih	fâil, muzaf+muz.ileyh	câr+mecrur
başlama h.					

فَأَتَمَّهُنَّ ۖ	قَالَ	إِنِّي	جَاعِلُكَ	لِلنَّاسِ	إِمَامًا ۖ	قَالَ
akabinde onları tamamladı	buyurdu	gerçekten Ben	seni yapacağım	insanlara	bir önder	dedi
atıf h.+fiili mazi+mef'ul	fiili mazi	tekid ve nasb h. +(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	câr + mecrur	mef'ûlün bih	fiili mazi

﴿ 124 ﴾

وَ	مِنْ ذُرِّيَّتِي ۖ	قَالَ	لَا يَنَالُ	عَهْدِي	الظَّالِمِينَ
	zürriyetimden	buyurdu	nail olmaz	ahdim	zalimlere
atıf h.	câr+mecrur	fiili mazi	nefy-i istikbal: olumsuz f.muzari	fâil	mef'ûlün bih

124. Bir zamanlar Rabbi, İbrahim'i bir takım kelimelerle (emirlerle) imtihan etti. Akabinde o, onları tamamlayınca (Rabbi): «Ben seni insanlara önder yapacağım.» buyurdu. İbrahim: «Rabbim zürriyetimden (de önderler yap)» dedi. (Rabbi ise): «Benim ahdim (nübüvvetim) zalimlere nail olmaz (ulaşmaz).» buyurdu.

وَ	إِذْ	جَعَلْنَا	الْبَيْتَ	مَثَابَةً	لِلنَّاسِ	وَ أَمْنًا ۖ	وَ	اتَّخِذُوا
	Bir zamanlar	Biz kıldık	Beyt'i (Kâbe'yi)	bir sevap kazanma mahalli	insanlar için	ve bir güven yeri		edinin
	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi+fâil	mef'ûlün bih	ikinci mef'ûlün bih	câr mecrur	atıf h.+matuf	atıf h.	emri hâzır, fâil
atıf h.								

وَ	إِسْمَاعِيلَ	وَ	إِلَىٰٓ إِبْرَاهِيمَ	عَهِدْنَآ	وَ	مُصَلًّى ۖ	مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ
	İsmail'e	ve	İbrahim'e	ahid (emir) vermiştik	ve	bir namaz yeri	İbrahim'in makamından
	matuf	atıf h.	câr+mecrur	fiili mazi+ fâil	atıf h.	mef'ûlün bih	muz. ileyh câr+mecrur, muzaf

﴿ 125 ﴾

السُّجُودِ	وَ الرُّكَّعِ	وَ الْعَاكِفِينَ	لِلطَّائِفِينَ	بَيْتِيَ	طَهِّرَا	أَنْ
secde edenler	ve rükû edenler	ve ibadete kapananlar	tavaf edenler için	Beytimi	(ikiniz) temizleyin	diye
sıfat	atıf h.+matuf	atıf h.+matuf	car+mecrur	mef'ul, muzaf, muz.ileyh	emri hâzır, fâil	tefsir (açıklama) h.

125. Biz ta o zamanlardan Beyt'i (Kâbe'yi), insanlar için bir sevap kazanma (toplanma) mahalli ve bir güven yeri kıldık. Siz de İbrahim'in makamından kendinize bir namaz yeri edinin (orada namaz kılın). İbrahim ile İsmail'e: «Beytimi, tavaf edenler, ibadete kapananlar, rükû edenler, secde edenler için temizleyin!» diye ahid (emir) vermiştik.

وَ	إِذْ	قَالَ	إِبْرَاهِيمُ	رَبِّ	اجْعَلْ	هَٰذَا
ve	o zaman	demişti	İbrahim	(Ey) Rabbim!	yap	burayı
atıf h.	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	fâil	mahzuf nida harfinin münâdâsı	dua için emir fiili	mef'ûlün bih

بَلَدًا	آمِنًا	وَ	ارْزُقْ	أَهْلَهُۥ	مِنَ الثَّمَرَاتِ	مَنْ	آمَنَ
bir şehir	güvenli	,	rızıklandır	halkını	mahsullerden	kimseleri	inanan
ikinci mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat	atıf h.	dua için emir fiili	mef'ul	câr+mecrur	(أَهْلَهُ)'dan bedel (ismi mevsul)	sıla; mazi fiil c.

مِنْهُمْ	بِاللَّهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْآخِرِ ۖ	قَالَ	وَ	مَنْ	كَفَرَ
onlardan	Allah'a	ve	gününe	ahiret	buyurdu		kimseyi (de rızıklandırırım)	inkâr eden
car+mecrur	câr+mecrur	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	fiili mazi	atıf h.	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: fiili mazi cüm.

﴿ 126 ﴾

فَأُمَتِّعُهُۥ	قَلِيلًا	ثُمَّ	أَضْطَرُّهُۥٓ	إِلَىٰ عَذَابِ	النَّارِ ۖ	وَ	بِئْسَ	الْمَصِيرُ
akabinde onu faydalandırırım	az bir süre	sonra	onu mecbur ederim	azabına	Cehennem	ve	Ne kötü	varılacak yerdir
atıf h.+ matuf; (fiili muzari+mef'ul)	mef'ulü mutlak nâibi	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	câr, mecrur, muzaf	muz. ileyh	başlama h.	câmid fiili mazi	fâil

126. Ve o zaman İbrahim demişti ki: «Rabbim! Burayı emin (güvenli) bir şehir yap, halkından Allah'a ve ahiret gününe inanan kimseleri (çeşitli) mahsullerden (ürünlerden) rızıklandır!». (Allah da) buyurdu ki: «İnkâr eden kimseyi

(de rızıklandırırım), onu az bir süre faydalandırırım, sonra onu cehennem azabına mecbur ederim. Ne kötü varılacak yerdir orası!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 18 ≻

(BAKARA, 120 – 121) :

(رَضِيَ يَرْضَى): (nakıs f.): razı oldu, hoşnut oldu

(هَدَى يَهْدِي هُدًى): (nakıs f.): hidâyet verdi, yol gösterdi, irşad etti

(نَصِيرٌ ج أَنْصَارٌ): (mübâlağa sigası) çok yardım eden, yardımsever

(اتَّبَعَ يَتَّبِعُ): (iftial b.): uydu, tabi oldu

(آتَي يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs, mehmuz if'al b.): verdi

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.): kıraat etti, okudu, takip etti

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا كُفُورًا): inkar etti, nankörlük etti, kafir oldu

(مِلَّةٌ): millet, din yada aynı dine mensup kişiler

(اَلْهَوَى ج أَهْوَاءٌ): hevâ, heves, keyf, kötü meyiller

(جَاءَ يَجِيءُ): (ecvef f.):geldi

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost

(حَقَّ تِلاَوَتِهِ): gereği gibi hakkını vererek okudu

(آمَنَ يُؤْمِنُ ب): (if'al b.): inandı, iman etti

[خَاسِرٌ (خَسِرَ يَخْسَرُ]: (ismi fâil) zarar eden, ziyana uğrayan

(BAKARA, 122 – 123) :

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): andı, hatırladı, zikretti

(فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.): üstün kıldı, üstün saydı

(اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ أَنْعُمٌ): nimet

(اتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): sakındı, korundu

(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلٌ): fidye verdi, adâlet etti

(جَزَى يَجْزِي): (nakıs f.): ödedi, kâfi oldu

(أَنْعَمَ يُنْعِمُ إِنْعَامًا): (if'al b.): lütuf ve ikramda bulundu

(اَلْعَالَمُ ج اَلْعَالَمُونَ): âlem, mahlûkâtın her biri

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(قَبِلَ يَقْبَلُ قَبُولاً): kabul etti

(شَفَعَ يَشْفَعُ شَفَاعَةً): şefaat etti, kayırdı

(نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi

(BAKARA, 124 – 125 – 126) :

(اِبْتَلَى يَبْتَلِي اِبْتِلاَءً): (nakıs iftial b.): denedi, imtihan etti

(اَلْإِمَامُ ج اَئِمَّةٌ): imam, rehber, kılavuz

(نَالَ يَنَالُ):, (ecvef f.): nail oldu, ulaştı, erişti, elde etti

(أَتَمَّ يُتِمُّ إِتْمَامًا):(mehmuz if'al b.): tamamladı

(مَثَابَةٌ): dönülen yer, dönüp gelinen yer, mevzi, sevap yeri, toplantı yeri

[(صَلَّى يُصَلِّي) مُصَلًّى]: (nakıs tef'il b.): (ismi mekan) namaz kılınan yer

[(طَافَ يَطُوفُ) اَلطَّائِفُ]: (ecvef f.): (ismi fâil) tavaf eden, dolaşan

[(عَكَفَ يَعْكُفُ) اَلْعَاكِفُ]: (ismi fâil) devamlı ibadet eden, ibadete kapanan

[(رَكَعَ يَرْكَعُ) اَلرَّاكِعُ ج اَلرَّكِعُونَ الرُّكَّعُ]: (ismi fâil) rukü eden

[(سَجَدَ يَسْجُدُ) اَلسَّاجِدُ ج اَلسَّاجِدُونَ اَلسُّجُودُ]: (ismi fâil) secde eden

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yaptı, kıldı

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi

(مَتَّعَ يُمَتِّعُ تَمْتِيعاً): (tef'il b.): faydalandırdı, yaşattı

[(صَارَ يَصِيرُ) اَلْمَصِيرُ]: (ecvef f.): (ismi mekan) varılan yer, dönüş yeri

[(أَمِنَ يَأْمَنُ) آمِنٌ ج آمِنُونَ]: (mehmuz f.): (ismi fâil) korkusuz, emin

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا ب): (if'al b.): inandı, iman etti

(اَلثَّمَرَةُ ج اَلثَّمَرَاتِ): meyve, ürün

(بِئْسَ): ne kötü

(اِضْطَرَّ يَضْطَرُّ اِضْطِرَارًا): (muzaaf iftial b.): müstehak kıldı, mecbur bıraktı

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 19 (BAKARA: 127 – 134) ≻

وَ	إِذْ	يَرْفَعُ	إِبْرَاهِيمُ	الْقَوَاعِدَ	مِنَ الْبَيْتِ	وَ إِسْمَاعِيلُ ط	رَبَّنَا
	O zaman	yükseltiyordu	İbrahim	temellerini	Ka'be'nin	ve İsmail	Rabbimiz
	geçmiş zaman zarfı	fiili muzari	fâil	mef'ûlün bih	car + mecrur	atıf h.+matuf	mahzuf nida harfinin münâdâsı, (muzaf+ muz.ileyh)
atıf h.							

﴿127﴾	تَقَبَّلْ	مِنَّا ط	إِنَّكَ	أَنْتَ	السَّمِيعُ	الْعَلِيمُ
	kabul buyur	bizden	Şüphesiz ki Sensin	Sen	çok iyi işiten	çok iyi bilen
	dua için emir fiili	câr+mecrur	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi: mübalağalı ismi fail	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

127. O zaman, İbrahim ve İsmail Ka'be'nin temellerini yükseltiyor (ve diyorlardı ki): «(Ey) Rabbimiz, bizden kabul buyur. Şüphesiz ki, Sensin Sen Semi' (daima her şeyi işiten), Alim (daima her şeyi bilen).

لَكَ ص	مُسْلِمَةً	أُمَّةً	مِنْ ذُرِّيَّتِنَا	وَ	لَكَ	مُسْلِمَيْنِ	اجْعَلْنَا	وَ	رَبَّنَا
sana	teslim olmuş	bir ümmet	soyumuzdan da		Sana	teslim olmuş (Müslümanlar)	ikimizi kıl		Rabbimiz
câr+ mecrur	sıfat	mef'ul, mevsuf	câr+mecrur	atıf h.	câr+mecrur	ikinci mef'ûlün bih	dua için emir fiili+mef'ul	atıf h.	münâdâ, muzaf+muz.ileyh

﴿128﴾	الرَّحِيمُ	التَّوَّابُ	أَنْتَ	إِنَّكَ	عَلَيْنَا ج	وَ تُبْ	مَنَاسِكَنَا	وَ أَرِنَا
	merhamet eden	tevbeleri kabul eden	Sen	Şüphesiz Sensin	tevbemizi kabul et	ve	ibadet yöntem-lerimizi	Bize göster ve
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	tekid ve nasb h. +(إِنَّ)'nin ismi	câr+ mecrur	dua için emir fiili	atıf h.	mef'ul, muzaf +muz.ileyh	dua için emir fiili+ mef'ul	atıf h.

128. «Rabbimiz, ikimizi sana teslim olmuş (Müslümanlar) kıl ve soyumuzdan da sana teslim olmuş (Müslüman) bir ümmet (kıl). Bize ibadet yöntemlerimizi (ibadet yerlerimizi ve vazifelerimizi) göster ve tevbemizi kabul et. Şüphesiz, Sensin Sen tevbeleri kabul eden (ve) merhamet eden»

آيَاتِكَ	عَلَيْهِمْ	يَتْلُو	مِنْهُمْ	رَسُولاً	فِيهِمْ	وَ ابْعَثْ	رَبَّنَا
senin âyetlerini	onlara	okuyan	onlardan	bir peygamber	içlerinde	gönder	Rabbimiz
mef'ul, muzaf+muz.ileyh	câr mecrur	(رَسُولاً)'in sıfatı	câr mecrur	mef'ûlün bih	câr mecrur	atıf+ dua için emir fiili	münâdâ, muzaf+muz.ileyh

﴿129﴾	الْحَكِيمُ ع	الْعَزِيزُ	أَنْتَ	إِنَّكَ	يُزَكِّيهِمْ ط	وَ	وَ الْحِكْمَةَ	الْكِتَابَ	وَ يُعَلِّمُهُمُ
	Hakim	Aziz	sen	şüphesiz Sensin	onları temizleyen	,	hikmeti ve	Kitabı	öğreten
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	tekid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi	fiili muzari+ mef'ul	atıf h.	atıf+ matuf	ikinci mef'ûlün bih	fiili muzari+ mef'ul	atıf h.

129. «Rabbimiz! İçlerinde onlara Senin âyetlerini okuyan, Kitabı ve hikmeti öğreten, onları (kötülüklerden) temizleyen onlardan bir peygamber gönder. Şüphesiz, Sensin Sen Aziz (yüce ve üstün) ve Hakim (her şeyi yerli yerince yapan) ».

نَفْسَهُ ط	سَفِهَ	مَنْ	إِلاَّ	إِبْرَاهِيمَ	عَنْ مِلَّةِ	يَرْغَبُ	مَنْ	وَ
kendini	bilmez	kimseden	başka	İbrahim'in	dininden	yüz çevirir	kim	
mef'ûlün bih	sıla: fiil c.	bedel	istisnâ h.	muz. ileyh	câr+mecrur,muzaf	haber; fiil c.	mübtedâ, soru harfi	başlama h.

﴿130﴾	لَمِنَ الصَّالِحِينَ	فِي الْآخِرَةِ	إِنَّهُ	وَ	فِي الدُّنْيَا ج	اصْطَفَيْنَاهُ	لَقَدِ	وَ
	kesinlikle iyilerdendir	ahirette	doğrusu o		dünyada	onu seçtik	andolsun ki	
	tekit lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi	câr+mecrur	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	hal vâvı	câr mecrur	fiili mazi+fâil+ mef'ul	yemin cevabı lâmı+ tahkik h.	kasem (yemin) h.

130. İbrahim'in dininden kendini bilmez kimseden başka kim yüz çevirir? Andolsun ki, biz onu dünyada (elçi) seçtik, doğrusu o kesinlikle ahirette de iyilerdendir.

﴿131﴾ الْعَالَمِينَ لِرَبِّ أَسْلَمْتُ قَالَ أَسْلِمْ ۙ رَبُّهُ لَهُ قَالَ إِذْ

alemlerin	Rabbine	teslim oldum	dedi	teslim ol	Rabbi	ona	dedi	bir vakitler
muz. ileyh	câr mecrur, muzaf	fiili mazi+fâil	fiili mazi	emri hâzır	fâil, muzaf, muz.ileyh	câr mecrur	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı

131. (Yine) bir vakitler Rabbi ona: «Teslim ol» dedi. (O da:) «Alemlerin Rabbine teslim oldum» dedi.

اللّٰهَ إِنَّ بَنِيَّ يَا ۖ يَعْقُوبُ وَ بَنِيهِ إِبْرَاهِيمُ بِهَا وَصَّى وَ

Allah (إِنَّ)'nin ismi	gerçekten	oğullarım	ey	Ya'kub (da)	ve	oğullarına	İbrahim	bunu	vasiyet etti	
	tekid ve nasb h.	münâdâ, muzaf+muz.ileyh	nidâ h.	matuf	atıf h.	mef'ul, muzaf muz.ileyh	fâil	câr mecrur	fiili mazi	atıf h

﴿132﴾ مُسْلِمُونَ ۖ أَنْتُمْ وَ إِلَّا فَلَا تَمُوتُنَّ الدِّينَ لَكُمُ اصْطَفَى

Müslümanlar olarak (ölünüz)	sizler		ancak	Bu sebeple ölmeyiniz	bu dini	sizin için	seçti	
haber	mübtedâ, munfasıl zamir	hal vâvı	istisnâ h.	sebeb fâ'sı+ tekit nunu birleşmiş nehyi hazır	mef'ûlün bih	câr mecrur	(إِنَّ)'nin haberi:mazi fiil c.	

(أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ): hal: isim c.

132. İbrahim de bunu oğullarına vasiyet etti, Ya'kub da, «Ey oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslâm'ı) seçti. Bu sebeple ancak Müslümanlar olarak ölün» (dediler).

لِبَنِيهِ قَالَ إِذْ الْمَوْتُ ۙ يَعْقُوبَ حَضَرَ إِذْ شُهَدَآءَ كُنْتُمْ أَمْ

oğullarına	demişti	o zaman	ölüm	Ya'kub'a	geldiği zaman		şahidler (mi)	idiniz	yoksa
câr+mecrur	fiili mazi	bedel	fâil	mef'ûlün bih	fiili mazi	zaman zarfı, muzaf	(كَانَ)'nin haberi	nâsih fiili mazi+ (كَانَ)'nin ismi	atıf h.

آبَآئِكَ وَ إِلٰهَ إِلٰهَكَ نَعْبُدُ قَالُوا مِنْ بَعْدِي ۖ تَعْبُدُونَ مَا

ataların	Tanrısı (olan)	,	senin Tanrına	kulluk edeceğiz	onlar dediler	benden sonra	kulluk edeceksiniz	neye
muzaf, muz.ileyh	matuf, muzaf	atıf h.	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	fiili muzari	fiili mazi+fâil	câr mecrur	fiili muzari+fâil	mukaddem mef'ûlün bih (soru ismi)

﴿133﴾ مُسْلِمُونَ لَهُ نَحْنُ وَ وَاحِدًا ۚ إِلٰهًا إِسْحٰقَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِبْرَاهِيمَ

teslim olmuş(uz)dur	O'na	bizler	ve	Tek	Tanrı'ya	İshak'ın	İsmail	İbrahim
haber	câr+mecrur	mübteda	hal vâvı	sıfat	(إِلٰهَكَ) kelimesinden bedel	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf	(آبَائِكَ) kelimesinden bedel

133. Yoksa Ya'kub'a ölüm geldiği zaman siz şahidler mi idiniz (orada hazır mı bulunuyordunuz)? O zaman (Ya'kub) oğullarına: «Benden sonra neye kulluk edeceksiniz?» demişti. Onlar: «Senin Tanrına, ataların İbrahim, İsmail, İshak'ın Tanrısı olan tek Tanrıya kulluk edeceğiz, bizler O'na teslim olmuşuzdur» dediler.

لَكُمْ وَ كَسَبَتْ مَا لَهَا ۚ خَلَتْ قَدْ أُمَّةٌ تِلْكَ

size aittir	ve	kazandıkları	şeyler	kendilerine	geçmiş	bir ümmettir	onlar
haber mukaddem	atıf h.	sıla: fiil c.	mübtedâ muahhar	haber mukaddem	(أُمَّةٌ)'ün sıfatı: fiil c.; tahkik h.+fiili mazi (müe.)	haber	mübtedâ

﴿134﴾ يَعْمَلُونَ كَانُوا عَمَّا ۚ لَا تُسْأَلُونَ وَ كَسَبْتُمْ ۚ مَا

onların yapmış	oldukları	şeylerden	siz sorulacak değilsiniz		sizin kazandığınız	şeyler
(كَانَ)'nin haberi: fiil c.	sıla: nâsih fiili mazi+ (كَانَ)'nin ismi	harfi cer, ismi mevsul	nefy-i istikbal; fiili muzari, fail	başlama h.	sıla: fiil c.	mübtedâ muahhar: ismi mevsul	

134. Onlar geçmiş bir ümmettir. Kazandıkları şeyler kendilerine, sizin kazandığınız şeyler de sizedir. Onların yapmış olduklarından sizler sorulacak (yargılanacak) değilsiniz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 19 ≻

(BAKARA, 127) :

(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı (اَلْقَوَاعِدُ ج اَلْقَاعِدَةُ): temeller (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev

(اَلسَّمِيعُ): işitici (Allah'ın isimlerinden), daima işiten, her şeyi duyan (تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلُ تَقَبُّلاً): (tefa'ul b.): kabul etti

(BAKARA, 128) :

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yaptı, kıldı, yarattı, hükmetti

(مُسْلِمَيْنِ): (tesniyenin mansub hali) iki Müslüman (Allah'a teslim olan) (ذُرِّيَّةٌ ج ذُرِّيَّاتٌ): zürriyet, nesil

(تَابَ يَتُوبُ عَلَي): (ecvef f.): tövbesini kabul etti (أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (nakıs if'al b.): gösterdi

(اَلْمَنَاسِكُ): hacdaki ibadet mevkileri ve vazifeleri/ibadet yöntemleri

(اَلتَّوَّابُ): (mübalâğalı ismi fâil) tevbeleri çokça kabul eden

(اَلرَّحِيمُ): (mübalâğalı ismi fâil) çok merhametli, şefkatli

(BAKARA, 129) :

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.): öğretti

(اَلْحِكْمَةُ): hikmet (doğru olduğu tahakkuk eden her türlü söz ve amel), ilim ve amelde sağlamlık, sözde ve işte isabet

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.): okudu, takip etti (زَكَّى يُزَكِّي تَزْكِيَةً): (nakıs tef'il b.): temizledi, düzeltti

(BAKARA, 130) :

(رَغِبَ يَرْغَبُ رَغْبًا عَنْ): yüz çevirdi, rağbet etmedi, uzak durdu (مِلَّةٌ): millet, din

(سَفِهَ يَسْفَهُ سَفَاهَةً): kıt akıllı oldu, akılsızca davrandı, (kendini) zarara soktu, bilmedi, cahillik yaptı, düşürdü, alçaltı

(اِصْطَفَي يَصْطَفِي): (nakıs iftial b.): beğenerek seçti, üstün kıldı

(BAKARA, 131):

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ إِسْلاَمًا ل): (if'al b.): teslim oldu, boyun eğdi, müsüman oldu

(اَلْعَالَمُونَ ج اَلْعَالَمُ): âlem, mahlûkâtın her biri

(BAKARA, 132) :

(وَصَّى يُوَصِّي تَوْصِيَةً): (nakıs tef'il b.): vasiyet etti, tavsiye etti

(اِصْطَفَي يَصْطَفِي): (nakıs iftial b.): beğenerek seçti, üstün kıldı

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.): öldü (اَلْمُسْلِمُونَ ج مُسْلِمُ): (ismi fâil) Müslüman

(BAKARA, 133) :

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): şâhit, iyi gözetleyen, hazır olan, çokça bulunan (اَلْاِبْنُ ج بَنُونَ–بَنِيْنَ اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (اَلْأَبُ ج اَلْآبَاءُ): baba, ata (إِلٰهٌ): (ma'bud edinilen herşey) İlah, Tanrı

(BAKARA, 134) :

(أُمَّةٌ): ümmet, topluluk / rehber, lider / din (خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.): gelip geçti

(عَمَّا = عَنْ+مَا): şeylerden, şeyler hakkında (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.): sordu, istedi

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 20 (BAKARA: 135 – 141) ≻

وَ	قَالُوا	كُونُوا	هُودًا	أَوْ	نَصَارَىٰ	تَهْتَدُوا ط	قُلْ	بَلْ	مِلَّةَ
başlama h.	dediler	olun	Yahudi	veya	Hristiyan	ki hidâyete eresiniz	De ki:	Hayır	dinine
	fiili mazi+ fâil	emri hâzır+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	matuf	emrin cevabı (olduğu için nun düşmüş)	emri hâzır	atıf h.	mef'ul, muzaf

إِبْرَاهِيمَ	حَنِيفًا ط	وَ	مَا كَانَ	مِنَ الْمُشْرِكِينَ	﴿135﴾
İbrahim'in	hanif (tek Allah'a inanmış) olan	başlama h.	değildi	müşriklerden	
muz. ileyh	hal		olumsuz fiili mazi	(كَانَ)'nin haberi	

135. «Yahudi veya Hıristiyan olun ki hidâyete eresiniz (doğru yolu bulasınız)» dediler. De ki: «Hayır, Hanif (Tek Allah'a inanmış) olan İbrahim'in dinine (uyarız). O müşriklerden değildi.»

قُولُوا	آمَنَّا	بِاللَّهِ	وَ	مَا	أُنْزِلَ	إِلَيْنَا	وَ	مَا	أُنْزِلَ	إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
deyin	iman ettik	Allah'a	,	şeye	indirilen	bize	atıf h.	şeye	indirilen	İbrahim'e
emri hâzır, fâil	fiili mazi, fâil	câr mecrur	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: (meçhul) mazi fiil c.	câr mecrur		matuf, ismi mevsul	sıla: (meçhul) mazi fiil c.	câr mecrur

وَ إِسْمَاعِيلَ	وَ إِسْحَٰقَ	وَ يَعْقُوبَ	وَ الْأَسْبَاطِ	وَ مَا	أُوتِيَ	مُوسَىٰ	وَ عِيسَىٰ
İsmail'e	İshak'a	Yakub'a	ve torunlarına	şeye	verilen	Musa'ya	İsa'ya ve
atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf	atıf h.+matuf	atıf h.+matuf	atıf h., matuf (ismi mevsul)	sıla: (meçhul) mazi fiil c.	nâibi fâil	atıf h.+ matuf

وَ	مَا	أُوتِيَ	النَّبِيُّونَ	مِنْ رَبِّهِمْ ج	لَا نُفَرِّقُ	بَيْنَ
ve	şeylere	verilen	peygamberlere	Rabblerinden	ayırım yapmayız	arasında
atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: (meçhul) mazi fiil c.	nâibi fâil	câr+mecrur	nefy-i istikbal, (nefiy h.+ fiili muzari)	mekan zarfı, muzaf

أَحَدٍ	مِنْهُمْ ز	وَ	نَحْنُ	لَهُ	مُسْلِمُونَ	﴿136﴾
hiçbiri	onlardan	ve	Biz	O'na	teslim olanlarız	
muz. ileyh, mecrur	câr+mecrur	atıf h.	mübtedâ	câr+mecrur	haber	

136. (Onlara) deyin ki; «Biz Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilene; Musa'ya ve İsa'ya verilene ve diğer peygamberlere Rabbleri tarafından verilene iman ettik. Onlardan hiçbiri arasında ayırım yapmayız. Biz O'na (Allah'a) teslim olanlarız.»

فَإِنْ	آمَنُوا	بِمِثْلِ	مَا	آمَنْتُمْ	بِهِ	فَقَدِ	اهْتَدَوا ج	وَ	إِنْ	تَوَلَّوْا
artık eğer	iman ederlerse	benzerine	sizin iman ettiğiniz şeylerin		kendi-sine	akabinde	doğru yolu bulmuş olurlar		Şâyet	yüz çevirirlerse
atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart; fiil c.; fiili mazi+ fail	câr-mecrur, muzaf	sıla: fiil c.; fiili mazi, fail	muz.ileyh, (ismi mevsul)	câr mecrur	râbıta+ tahkik h.	fiili mazi+fâil	atıf h.	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart, fiili mazi, fail

cevabu'ş-şart; fiil c.

فَإِنَّمَا	هُمْ	فِي شِقَاقٍ ج	فَسَيَكْفِيكَهُمُ	اللَّهُ ج	وَ	هُوَ	السَّمِيعُ	الْعَلِيمُ ط	﴿137﴾
o zaman ancak	onlar	ayrılık içerisindedirler	onlara (karşı) sana yetecektir	Allah	ve	O	işitendir	bilendir	
râbıta + hasr (tahsis) edatı	mübtedâ	haber: şibhi cümle	atıf h.+istikbal (gelecek zaman) h.+ fiili muzari +1.mef'ul+2.mef'ul	fâil	başlama h.	mübtedâ	haber	ikinci haber	

cevabu'ş-şart; isim cümlesi

137. Artık eğer onlar da sizin iman ettiğiniz şeylerin benzerine iman ederlerse doğru yolu bulmuş olurlar. Şâyet yüz çevirirlerse; onlar ancak (sizinle) ayrılık (anlaşmazlık) içerisindedirler. Onlara (karşı) Allah sana yetecektir. O işitendir, bilendir.

صِبْغَةَ	اللَّهِ ج	وَ	مَنْ	أَحْسَنُ	مِنَ اللَّهِ	صِبْغَةً ز	وَ	نَحْنُ	لَهُ	عَابِدُونَ	﴿138﴾
boyası	Allah'ın		kimdir	daha güzel	Allah'tan	boyası	ve	biz	O'na	kulluk edenleriz	
(صِبْغَنَا) boyandık) mahzuf fiilinin mef'ulü mutlak'ı, muzaf	muz. İleyh.	itiraz (ara cümle) h.	mübtedâ, soru ismi	haber	car mecrur	temyiz	başlama h.	mübted â	câr mecrur	haber	

138. Allah'ın boyası (ile boyandık. Hayatımız onunla renklenir). Ki boyası Allah'tan daha güzel olan kimdir? Biz (yalnızca) O'na kulluk edenleriz.

قُلْ	أَ	تُحَآجُّونَنَا	فِي اللَّهِ	وَ	هُوَ	رَبُّنَا	وَ	رَبُّكُمْ ۚ
de ki		bizimle (deliller göstererek) tartışıyor musunuz?	Allah hakkında	olduğu halde	O	bizim Rabbimiz		sizin Rabbiniz
emri hâzır		fiili muzari, fâil, mef'ul / soru h.	car-mecrur	hal vâvı	mübtedâ	haber	atıf h.	matuf, muzaf+ muz.ileyh

وَ	لَنَآ	أَعْمَالُنَا	وَ	لَكُمْ	أَعْمَالُكُمْ ۚ	وَ	نَحْنُ	لَهُ	مُخْلِصُونَ ۝١٣٩
ve	bize aittir	Bizim (işlerimiz)	ve	size aittir	sizin işleriniz	ve	Biz	O'na	gönülden bağlananlarız
atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar	atıf h.	haber mukaddem	mübtedâ muahhar	atıf h.	mübtedâ	câr mecrur	haber

139. De ki: O (Allah) bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbiniz olduğu halde, Allah hakkında bizimle (deliller göstererek) tartışıyor musunuz? Bizim işlerimiz (yaptıklarımız) bize, sizin işleriniz (yaptıklarınız) de size aittir. Biz O'na gönülden bağlananlarız.

أَمْ	تَقُولُونَ	إِنَّ	إِبْرَاهِيمَ	وَ إِسْمَاعِيلَ	وَ إِسْحَٰقَ	وَ يَعْقُوبَ	وَ الْأَسْبَاطَ
yoksa	diyorsunuz	kesinlikle	İbrahim	İsmail	İshak	Yakup	torunlar ve
atıf h.	fiili muzari + fâil	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf

كَانُوا	هُودًا	أَوْ	نَصَارَىٰ ۗ	قُلْ	أَ	أَنتُمْ	أَعْلَمُ	أَمِ	اللَّهُ ۗ
idiler	Yahudi	veya	Hristiyan	de	Siz mi daha iyi bilirsiniz			yoksa	Allah mı
fiili mazi, nâsih + (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	matuf	emri hâzır	soru h.	mübtedâ	haber	atıf h.	(أَنتُمْ) kelimesine matuf

(إِنَّ)'nin haberi; (كَانُوا...) fiil cümlesi

وَ	مَنْ	أَظْلَمُ	مِمَّنْ	كَتَمَ	شَهَادَةً	عِندَهُ	مِنَ اللَّهِ ۗ
	kim	daha zalimdir	kimseden	gizleyen	bir şehadeti	yanında bulunan	Allah tarafından
başlama h.	mübtedâ, soru ismi	haber	harfi cer+ ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat	câr mecrur

وَ	مَا	اللَّهُ	بِغَافِلٍ	عَمَّا	تَعْمَلُونَ ۝١٤٠
ve	değildir	Allah	asla gâfil	şeylerden	sizin yaptığınız
başlama h.	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy h.	(مَا)'nın ismi	zaid harfi cer, (tekit için) + (مَا)'nın haberi	harfi cer, ismi mevsul	sıla; fiil c.; fiili muzari, fail

140. Yoksa siz: «İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve torunları da kesinlikle Yahudi veya Hıristiyan idiler» mi diyorsunuz? «Siz mi daha iyi bilirsiniz yoksa Allah mı?» de. Allah tarafından (bildirilmiş) yanında bulunan bir şehadeti gizleyen (örtbas eden) kimseden daha zalim kim vardır? Allah yaptığınız şeylerden gafil değildir.

تِلْكَ	أُمَّةٌ	قَدْ	خَلَتْ ۖ	لَهَا	مَا	كَسَبَتْ	وَ	لَكُمْ
Onlar	bir ümmettir		gelip geçmiş	kendilerine	şeyler	kazandıkları	ve	size aittir
mübtedâ	haber		fiili mazi(müe.) / tahkik h.	haber mukaddem	mübtedâ muahhar	sıla: fiili mazi c.	atıf h.	haber mukaddem

(أُمَّةٌ)'ün sıfatı: fiil c.; tahkik h.+fiili mazi (müe.)

مَا	كَسَبْتُمْ ۖ	وَ	لَا تُسْـَٔلُونَ	عَمَّا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ ۝١٤١
şeyler	sizin kazandığınız		sorulacak değilsiniz	şeylerden	oldukları	yapmış
mübtedâ muahhar	sıla: fiili mazi, fail		nefy-i istikbal (nefy h.+ f. muzari) / başlama h.	harfi cer, ismi mevsul	sıla: fiili mazi, nâsih (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; fiil c.; fiili muzari, fail

141. Onlar geçmiş bir ümmettir. Kazandıkları şeyler kendilerine, sizin kazandığınız şeyler de sizedir. Onların yapmış olduklarından sorulacak (yargılanacak) değilsiniz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 20 ≻

(BAKARA, 135) :

(اَلْهُودُ): Yahudiler, ("hûd" hâid kelimesinin çoğulu olup tevbe eden anlamındadır)

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.): hidâyete erdi, doğru yolu buldu

(اَلْحَنِيفُ ج حُنَفَاءُ): bütün batıl dinlerden uzak durup dosdoğru hak dine yönelen kimse, tek Allah'a inanan kimse

(اَلْمُشْرِكُ ج اَلْمُشْرِكُونَ): Allah'a şirk koşan, ortak koşan

(BAKARA, 136) :

(اَلسِّبْطُ ج اَلْأَسْبَاطُ): torun, oğlun oğlu (اَلنَّبِيُّ ج اَلنَّبِيُّونَ): peygamber (بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ): onlardan birinin arasını

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi (فَرَّقَ يُفَرِّقُ): (tef'il b.): ayırd etti

(BAKARA, 137) :

(إِنْ): ..se, sa (شِقَاقٌ): ayrılık, anlaşmazlık, mücadele (اَلسَّمِيعُ): çok iyi işiten (Allah'ın isimlerinden)

(إِنَّمَا): ancak (شَاقَّ يُشَاقُّ شِقَاقًا): (muzaaf müfâale b.): muhalefet etti, ayrılık yaptı

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى): (nakıs tefa'ul b.): yüz çevirdi (كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.):yetti, kâfi oldu

(BAKARA, 138) :

(اَلصِّبْغَةُ): boya, şeriat, yaradılış (صِبْغَةَ اللّٰهِ): Allah'ın boyası (Allah'ın dini, fıtrat dini, Allah'ın kanunu)

((عَبَدَ يَعْبُدُ) عَابِدٌ): (ismi fâil) ibadet eden (مَنْ): (ismi mevsul) kimse (أَحْسَنُ): (ismi tafdil) en güzel, daha güzel

(BAKARA, 139):

(حَاجَّ يُحَاجُّ): (muzaaf müfâale b.): münakaşa etti, tartıştı (اَلْعَمَلُ ج أَعْمَالٌ): amel, iş

(أَخْلَصَ يُخْلِصُ إِخْلَاصًا) مُخْلِصُونَ): (if'al b.): (ismi fâil) ihlaslı olan, gönülden bağlananlar

(BAKARA, 140) :

(اَلسِّبْطُ ج اَلْأَسْبَاطُ): torun (كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) أَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) أَظْلَمُ]: (ismi tafdil) daha zalim, en zalim

[(غَفَلَ يَغْفُلُ غُفُولاً) غَافِلٌ]: (ismi fâil) gafil olan (شَهَادَةٌ ج شَهَادَاتٌ): şahitlik, şehadet

(BAKARA, 141) :

(خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.): gelip geçti (سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.): sordu

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

BİRİNCİ CÜZÜN SONU

2. CÜZ

CÜZ: 2, KUR'ÂN SAYFASI: 21 (BAKARA: 142 – 145)

سَيَقُولُ	السُّفَهَآءُ	مِنَ النَّاسِ	مَا	وَلَّاهُمْ	عَنْ قِبْلَتِهِمُ	الَّتِي	كَانُوا	عَلَيْهَا ط
diyecek	beyinsizler	insanlardan	nedir	onları çeviren	kıblelerinden	üzerinde oldukları		
istikbal (gelecek zaman) h.+ fiili muzari	fâil	câr + mecrur	mübtedâ, soru ismi	haber: mazi fiil cümlesi (fiil+mef'ul)	câr+mecrur	sıfat, ismi mevsul	sıla; fiil c.: nâsih mazi f. +(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle

قُلْ	لِلَّهِ	الْمَشْرِقُ	وَ	الْمَغْرِبُ ط	يَهْدِي	مَنْ	يَشَآءُ	إِلَى صِرَاطٍ	مُسْتَقِيمٍ ﴿142﴾
de ki	Allah'ındır	doğu	ve	batı	iletir	kimseyi	dileyen/dilediği	yola	dosdoğru
emri hâzır	haber mukaddem	mübtedâ muahhar	atıf h.	matuf	fiili muzari	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	câr mecrur, mevsuf	sıfat

142. İnsanlardan (bir kısım) beyinsizler: «Onları daha önce üzerinde oldukları kıblelerinden çeviren nedir?» diyecek. De ki: «Doğu da Allah'ındır, batı da. O, dileyen/dilediği kimseyi dosdoğru yola iletir».

وَ	كَذٰلِكَ	جَعَلْنَاكُمْ	أُمَّةً	وَسَطًا	لِتَكُونُوا	شُهَدَآءَ	عَلَى النَّاسِ
	işte böylece	sizi kıldık	bir ümmet	vasat	olmanız için	şahitler	insanlara
atıf h.	câr+mecrur, ismi işaret	mazi f. + fâil+mef'ul	ikinci mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat	sebep ve nasb h.+ nâsih muzari f.+ (تَكُون)'nin ismi	(تَكُون)'nin haberi	câr+mecrur

وَ	يَكُونَ	الرَّسُولُ	عَلَيْكُمْ	شَهِيدًا ط	وَ	مَا جَعَلْنَا	الْقِبْلَةَ	الَّتِي	كُنْتَ	عَلَيْهَا
	olması	Resûl'ün	size	şahit	ve	yapmadık	kıbleyi	olduğun		üzerinde
atıf h.	matuf, fiili muzari, nâsih	ismi	câr + mecrur	(يَكُونَ)'nin haberi	atıf h.	olumsuz mazi f.	mef'ûlün bih	sıfat, ismi mevsul	sıla:nâsih mazi f., (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

إِلَّا	لِنَعْلَمَ	مَنْ	يَتَّبِعُ	الرَّسُولَ	مِمَّنْ	يَنْقَلِبُ	عَلَى عَقِبَيْهِ ط
ancak (yaptık)	bilmemiz için	kimseyi	uyan	peygambere	kimselerden	geri dönecek	iki ökçesi üzerinde
istisnâ h.	(جَعَلْنَا) fiilinin ikinci mef'ûlü	(نَعْلَمَ)'nin mef'ûlü, ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	mef'ûlün bih	harfi cer+ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	câr+mecrur

وَ	إِنْ	كَانَتْ	لَكَبِيرَةً	إِلَّا	عَلَى الَّذِينَ	هَدَى	اللّٰهُ ط	وَ	مَا كَانَ	اللّٰهُ
	Doğrusu	olur	kesinlikle ağır	başkasına	kimse-lerden	doğru yolu gösterdiği	Allah'ın	atıf h.	değildir	Allah
başlama h.	(إِنْ)'nin tahfifi (fiil başına geldiği için)	nâsih mazi f. (müe.), (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri)	lâmu fârika (haberin başına gelen ayırt edici lam)+ (كَانَ)'nin haberi	istisnâ h.	harfi cer, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	fâil		olumsuz mazi f.(nâsih)	(كَانَ)'nin ismi

لِيُضِيعَ	إِيمَانَكُمْ ط	إِنَّ	اللّٰهَ	بِالنَّاسِ	لَرَؤُوفٌ	رَحِيمٌ ﴿143﴾
zayi etmek için	sizin imanınızı	Gerçek şu ki	Allah	insanlara karşı	kesinlikle çok şefkatli	çok merhametlidir
lâmu'l-cuhûd (inkar lamı)+ muzari f.	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	câr + mecrur	tekit lâmı + (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

143. İşte böylece sizin insanlara (hakikate örnek) şahitler olmanız, Resûl'ün de size şahit olması için sizi vasat (mutedil, dengeli ve ölçülü) bir ümmet (topluluk) kıldık. Ve senin üzerinde bulunduğun kıbleyi, ancak peygambere uyan kimseyi, (ayağının) iki ökçesi üzerinde geri döneceklerden bilmemiz (ayırt etmemiz) için (kıble) yaptık. Doğrusu (bu değişiklik), Allah'ın doğru yolu gösterdiği kimselerden başkasına kesinlikle ağır olur. Allah sizin imanınızı asla zayi edecek değildir. Gerçek şu ki Allah insanlara karşı çok şefkatli ve çok merhametlidir.

قَدْ	نَرَى	تَقَلُّبَ	وَجْهِكَ	فِي السَّمَآءِ ۚ	فَلَنُوَلِّيَنَّكَ	قِبْلَةً	تَرْضَاهَا ۖ	فَوَلِّ	وَجْهَكَ
	görüyoruz	çevrildiğini	yüzünün	gökyüzüne	artık kesinlikle şimdi seni çevireceğiz	bir kıbleye	hoşnut olacağın	artık çevir	yüzünü
	fiili muzari	mef'ûlün bih, muzaf	muz.ileyh+ muzaf+ muz.ileyh	câr + mecrur (hal)	atıf h.+kasem (yemin) h.+tekid nunu'na birleşmiş muzari f.+ mef'ul	ikinci mef'ûl, mevsuf	sıfat: muzari f. + mef'ul	atıf h.+ emri hâzır	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh

شَطْرَ	الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ	وَ	حَيْثُمَا	كُنْتُمْ	فَوَلُّوا	وُجُوهَكُمْ	شَطْرَهُ ۗ	وَ	إِنَّ	الَّذِينَ	أُوتُوا
	Mescid-i Haram	ve	her nerede olursanız olun		artık çevirin	yüzlerinizi	onun tarafına	ve	hiç şüphesiz	kimseler	verilen
ikinci mef'ûl, mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	atıf h.	cezm eden şart ismi	fi'lu'ş-şart: nasih mazi fiil c.	râbıta +emri hâzır+fail	2.mef'ul (muzaf+muz. ileyh)	başla-ma h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	câr+mecru r

﴿144﴾	الْكِتَابَ	لَيَعْلَمُونَ	أَنَّهُ	الْحَقُّ	مِنْ رَبِّهِمْ ۗ	وَ	مَا	اللَّهُ	بِغَافِلٍ	عَمَّا	يَعْمَلُونَ
	kitap	kesinlikle bilirler	onun	gerçek (olduğunu)	Rablerinden	ve	değildir	Allah	asla gâfil	şeylerden	yapmakta oldukları
	mef'ûlün bih, mansub	tekit lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h. +(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	câr+mecrur	hal vâvı	(مَا)'nın ismi, merfu	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy h.	zaid h. cer+ (مَا)'nın haberi	harfi cer+ismi mevsul	sıla; fiili muzari, fail

144. (Ey Muhammed!) Biz senin yüzünün gökyüzüne çevrildiğini [Cebrâil (a.s.)'dan haber beklediğini] görüyoruz. Artık şimdi, seni kesinlikle hoşnut olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. Siz de (ey müslümanlar) nerede olursanız olun, artık (namazda) yüzlerinizi onun tarafına çevirin. Hiç şüphesiz kendilerine kitap verilen kimseler, onun (bu kıble değişiminin) Rablerinden (gelen) gerçek olduğunu çok iyi bilirler. Allah onların yapmakta oldukları şeylerden asla gafil (habersiz) değildir.

أَنْتَ	مَآ	وَ	قِبْلَتَكَ ۚ	مَا تَبِعُوا	آيَةٍ	بِكُلِّ	الْكِتَابَ	أُوتُوا	الَّذِينَ	أَتَيْتَ	لَإِنْ	وَ	
sen	değilsin		senin kıblene	uymazlar	ayeti	Her	kitap	kendilerine verilen	kimselere	kesinlikle getirsen			
(مَا)'nın ismi	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy h.	atıf h.	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	cevabu'ş-şart: olumsuz mazi f. (cemi)	muz. ileyh	câr + mecrur, muzaf	mef'ûlün bih	sıla: meçhul fiili mazi	mef'ûlün bih, ismi mevsul	fi'lu'ş-şart: mazi f.	yemin lâmı+ şart ve cezm h.	atıf h.	

اتَّبَعْتَ	لَإِنِ	وَ	بَعْضٍ ۘ	قِبْلَةَ	بِتَابِعٍ	بَعْضُهُمْ	مَا	وَ	قِبْلَتَهُمْ ۚ	بِتَابِعٍ			
uyarsan	and olsun eğer		diğer bazısının	kıblesine	uyacak	onların bir kısmı	değillerdir		onların kıblesine	hiç uyacak			
fi'lu'ş-şart: f. mazi	yemin manası veren lâm, şart ve cezm h.	atıf h.	muz. ileyh	mef'ûlün bih, muzaf	harfi cer (مَا)'nın haberi	(مَا)'nın ismi,muzaf+ muz.ileyh	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy h.	atıf h.	mef'ul, muzaf + muz.ileyh	zaid harfi cer + (مَا)'nın haberi			

﴿145﴾	لَمِنَ الظَّالِمِينَ ۘ	إِذًا	إِنَّكَ ۙ	مِنَ الْعِلْمِ	جَآءَكَ	مَا	مِنْ بَعْدِ	أَهْوَآءَهُمْ	
	kesinlikle zalimlerdensin	o zaman	şüphesiz sen	ilimden	sana gelen	şeyden	sonra	onların heveslerine	
	tekit lâmı + (إِنَّ)'nin haberi	cevab h.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	câr mecrur	sıla: fiili mazi, meful	muz. ileyh, ismi mevsul	harfi cer zarf, muzaf	mef'ul, muzaf muz.ileyh	

145. Kendilerine (daha önce) kitap (vahiy) verilenlere sen her ayeti (delili) getirsen kesinlikle onlar (yine) senin kıblene uymazlar. Sen de onların kıblesine uyacak değilsin. Onlar birbirlerinin kıblesine de uyacak değillerdir. And olsun ki, eğer sana gelen ilimden sonra onların heveslerine (seni kendisine davet ettikleri şeylere) uyarsan, şüphesiz ki sen o zaman zalimlerden olursun.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 21 ≻

(BAKARA, 142):

(اَلسُّفَهَاءُ ج اَلسَّفِيهُ): beyinsiz, kıt akıllı, zayıf akıllı cahil

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً):(nakıs tef'il b.): çevirdi, vazgeçirdi, idaresine verdi

(اَلْقِبْلَةُ): kıble (اَلْمَغْرِبُ): batı (هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً):, (nakıs f.): doğru yola iletti, hidayet etti

[اَلْمُسْتَقِيمُ (اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ]:, (ecvef istif'al b.): (ismi fâil) düzgün, ölçülü, kusursuz

(اَلصِّرَاطُ): (doğru ve düzgün) yol (اَلْمَشْرِقُ): doğu (güneşin doğduğu yer)

(BAKARA, 143) :

(وَسَطٌ): hayırlı, üstün, adaletli, faziletli, mu'tedil (اَلرَّأْفَةُ): şefkat, acıma

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): şahid, gözetleyici (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.): uydu, tabi oldu

(اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلاَبًا): (infial b.) döndü, dönüştü (topukları üzeri dönüverdi: inancından döndü)

(اَلْكَبِيرَةُ ج كَبَائِرُ): çok, büyük, zor, güç, büyük günah

(هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً): (nakıs f.): doğru yolu buldu, hidayete erdi

(أَضَاعَ يُضِيعُ إِضَاعَةً): (ecvef if'al b.): zayi etti, giderdi (اَلْعَقِبُ ج أَعْقَابٌ): topuk, ökçe

(رَؤُوفٌ): (mübalağalı ismi fâil) çok merhametli, çok şefkatli

[رَحِيمٌ (رَحِمَ يَرْحَمُ)]: (mübalağalı ismi fâil) çok merhametli

(BAKARA, 144) :

(رَآى يَرَى رُؤْيَةً): gördü, zannetti, bildi (وَجْهٌ ج وُجُوهٌ): yüz

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nakıs tef'il b.): çevirdi, vazgeçirdi, idaresine verdi

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا رِضْوَانًا):(nakıs f.): razı oldu, hoşlandı, tercih etti

(تَقَلَّبَ يَتَقَلَّبُ تَقَلُّبًا): çevrildi, yer değiştirdi, (tefa'ul b.): çevrildi, yer değiştirdi

(حَيْثُ مَا كُنْتُمْ): nerde olursanız olun (اَلشَّطْرُ): yön, taraf, cihet (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs,mehmuz, if'al b.): verdi (ayette meçhulü: أُوتِيَ verildi)

(BAKARA, 145) :

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا ب): (mehmuze'l fa ve nakıs): getirdi

(تَبِعَ يَتْبَعُ تَبَعًا): uydu, tabi oldu (اَلتَّابِعُ ج اَلتَّابِعُونَ): (ismi fâil) uyan, tabi olan

(اَلْهَوَى ج اَلْأَهْوَاءُ): hevâ, bir şeyi istemek ve ona karşı sevgi duymak demektir

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعاً): (ifital b.): uydu (اَلظَّالِمُ ج اَلظَّالِمُونَ): (ismi fâil) zâlim, zulmeden, haksızlık eden

📖📖📖📖📖📖📖

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 22 (BAKARA: 146 – 153) ≻

إِنَّ	وَ	أَبْنَاءَهُمْ ط	يَعْرِفُونَ	كَمَا	يَعْرِفُونَهُ	الْكِتَابَ	آتَيْنَاهُمُ	الَّذِينَ
gerçek şu ki	ve	çocuklarını	tanıdıkları	gibi	o'nu tanırlar	kitap	kendilerine verdiğimiz	kimseler
tekid ve nasb h.	hal vâvı	mef'ul, muzaf-+muz.ileyh	fiili muzari+fâil	teşbih ve cer h.+masdar h.	haber; fiili muzari, fail, meful	ikinci mef'ûl	sıla: fiili mazi, fail, meful	mübtedâ

﴿146﴾							
يَعْلَمُونَ	هُمْ	وَ	الْحَقَّ	لَيَكْتُمُونَ	مِنْهُمْ	فَرِيقًا	
biliyor	kendileri	oldukları halde	gerçeği	kesinlikle gizlerler	onlardan	bir grup	
haber; fiili muzari, fail	mübtedâ	hal vâvı	mef'ûlün bih	tekit lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi: muzari f.cüm.	câr+ mecrur	(إِنَّ)'nin ismi	

146. Kendilerine kitap verdiklerimiz O'nu [Hz. Muhammed'i (a.s.) ya da Kâbe'yi] çocuklarını tanıdıkları gibi tanırlar. Gerçek şu ki, onlardan bir grup, kesinlikle bildikleri halde gerçeği gizlerler.

﴿147﴾				
مِنَ الْمُمْتَرِينَ ع	فَلَا تَكُونَنَّ	مِنْ رَبِّكَ	الْحَقُّ	
şüpheye düşenlerden	artık sakın olma	Rabbindendir	gerçek	
(تَكُونَ) nin haberi: şibhi cümle	başlama h.+ nehyi hazır: tekit nunu birleşmiş olumsuz fiili muzari	haber	mübtedâ	

147. Gerçek (hakikat) Rabbindendir. Artık sakın şüpheye düşenlerden olma!

تَكُونُوا	أَيْنَمَا	الْخَيْرَاتِ ط	فَاسْتَبِقُوا	مُوَلِّيهَا	هُوَ	وِجْهَةٌ	لِكُلٍّ	وَ
olursanız	her nerede	hayırlı işlere	artık yarışın	kendisine yöneldiği		bir yön	herkesin vardır	ve
fi'lu'ş-şart: meczum f. muzari (cemi)	(تَكُونَ)'nin mukaddem haberi	mef'ûlün bih	başlama h.+ emri hâzır+fail	haber, muzaf+ muz.ileyh	mübtedâ	mübtedâ muahhar	haber mukaddem	başlama h.
				(وِجْهَةٌ)'ün sıfatı: isim cüm.				

﴿148﴾								
قَدِيرٌ	عَلَى كُلِّ شَيْءٍ	اللَّهَ	إِنَّ	جَمِيعًا ط	اللَّهُ	بِكُمُ	يَأْتِ	
Kadir'dir	herşeye	Allah	şüphesiz	hepinizi	Allah	sizleri	getirir	
(إِنَّ)'nin haberi	mecrur, muzaf+ muz.ileyh / harfi cer	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	hal	fâil	câr mecrur	cevabu'ş-şart, illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari	

148. Herkesin yöneldiği bir yön (istikamet) vardır. Artık, hayırlı işlerde birbirinizle yarışın. Her nerede olursanız, Allah sizleri, hepinizi bir araya getirir (ve amellerinizin karşılığını verir). Hiç şüphesiz Allah, her şeye gücü yetendir.

لَلْحَقُّ	إِنَّهُ	وَ	الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ط	شَطْرَ	وَجْهَكَ	فَوَلِّ	خَرَجْتَ	حَيْثُ	مِنْ	وَ		
kesinlikle bir haktır	şüphesiz bu		Mescid-i Haram	tarafına	yüzünü	hemen çevir	çıkarsan	her nereden		ve		
tekit lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	başlama h.	sıfat	muz. ileyh, mevsuf	mekan zarfı, muzaf	mef'ul, muzaf+ muz. ileyh	râbıta (cevap için bağlaç) + emri hâzır	muz.ileyh: mazi fiil cüm. (cer mahallinde)	mekan zarfı (şart ifadesinde), muzaf	harfi cer	atıf h.	

﴿149﴾							
تَعْمَلُونَ	عَمَّا	بِغَافِلٍ	اللَّهُ	مَا	وَ	مِنْ رَبِّكَ ط	
sizin yaptığınız	şeylerden	asla gâfil	Allah	değildir		Rabbinden	
sıla :fiili muzari cüm.	h. cer, ismi mevsul	zaid harfi cer + (مَا)' nın haberi	(مَا)'nın ismi	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy (olumsuzluk) h.	başlama h.	câr+mecrur	

149. Ve her nereden (yola) çıkarsan, (namazda) hemen yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. Şüphesiz bu, kesinlikle Rabbinden olan bir haktır. Allah, yapmakta olduğunuz şeylerden asla gafil (habersiz) değildir.

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ط	شَطْرَ	وَجْهَكَ	فَوَلِّ	خَرَجْتَ	حَيْثُ	مِنْ	وَ	
Mescid-i Haram	tarafına	yüzünü	hemen çevir	çıkarsan	her nereden		ve	
sıfat / muz. ileyh, mevsuf	mekan zarfı, muzaf	mef'ul, muzaf+ muz. ileyh	râbıta (cevap için) + emri hâzır	muz.ileyh: mazi fiil cüm. (cer mahallinde)	mekan zarfı (şart ifadesinde), muzaf	harfi cer	atıf h.	

وَ	حَيْثُ	مَا	كُنْتُمْ	فَوَلُّوا	وُجُوهَكُمْ	شَطْرَهُ ۙ	لِئَلاَّ	يَكُونَ	لِلنَّاسِ
ve	her nerede bulunursanız			artık çeviriniz	yüzlerinizi	onun tarafına	olmaması için		insanlara
atıf h.	şart ifade eden mekan zarfı, muzaf			râbıta (bağlaç), emri hâzır, fail	mef'ul, muzaf+ muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf+ muz.ileyh	nasih f. muzari	harfi cer+ masdar ve nasb h.+nefy h.	(يَكُونَ)'nin (mukaddem) haberi

عَلَيْكُمْ	حُجَّةٌ ق	إِلاَّ	الَّذِينَ	ظَلَمُوا	مِنْهُمْ	فَلاَ تَخْشَوْهُمْ	وَ	اخْشَوْنِي
aleyhinizde	bir delil	müstesnâ	kimseler	zalim olan	onlardan	artık onlardan korkmayın		benden korkun
câr + mecrur	(يَكُونَ)'nin (muahhar) ismi	istisnâ h.	müstesnâ, ismi mevsul	sıla: fiili mazi cüm.	câr mecrur	başlama h.+ nehy-i hâzır+fail+ mef'ul	atıf h.	emri hâzır+ fail+ mef'ul

وَ	لِأُتِمَّ	نِعْمَتِي	عَلَيْكُمْ	وَ	لَعَلَّكُمْ	تَهْتَدُونَ ۙ	﴿150﴾
	ki tamamlayayım	nimetimi	üzerinizdeki	ve	ümid edebilesiniz	hidayeti	
atıf h.	ta'lil (sebep) ve nasb h.+ fiili muzari	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	câr mecrur	başlama h.	terecci (umut) ve nasb h. +(لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari f. cüm.	

150. Her nereden (yola) çıkarsan hemen yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir ve onlardan zalim olanlar müstesnâ, insanlar için aleyhinizde (kullanabilecekleri) bir delil olmaması için her nerede bulunursanız artık yüzlerinizi, onun tarafına çeviriniz. Artık onlardan korkmayın, Benden korkun ki, hem üzerinizdeki nimetimi tamamlayayım, hem de siz hidayeti ümid edebilesiniz.

كَمَآ	أَرْسَلْنَا	فِيكُمْ	رَسُولاً	مِنْكُمْ	يَتْلُو	عَلَيْكُمْ	آيَاتِنَا	وَ	يُزَكِّيكُمْ
nitekim	gönderdik	içinizde	bir peygamber	sizden	okuyan	size	ayetlerimizi		sizi arındıran
harfi cer+masdar h.	fiili mazi+fail	câr+mecrur	mef'ûlün bih	câr+ mecrur	(رَسُولاً)'in sıfatı: muzari f. cüm.	câr-mecrur	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	atıf h.	fiili muzari, mef'ul

وَ	يُعَلِّمُكُمُ	الْكِتَابَ	وَ الْحِكْمَةَ	وَ	يُعَلِّمُكُمْ	مَا	لَمْ تَكُونُوا	تَعْلَمُونَ ط	﴿151﴾
	size öğreten	Kitab'ı	hikmeti		size öğreten	şeyleri	olmadığınız	sizin biliyor	
atıf h.	fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ûlün bih	atıf h. matuf	atıf h.	fiili muzari+mef'ul	ikinci mef'ûlün bih	sıla : fiil c.; nasih fiili muzari ve ismi	(تَكُونَ)'nin haberi: muzari f. cüm.	

151. Nitekim içinizde sizden size ayetlerimizi okuyan, sizi (tertemiz yapıp) arındıran, size Kitab'ı, hikmeti öğreten ve (daha önce) bilmediğiniz şeyleri size öğreten bir peygamber gönderdik.

﴿152﴾	لاَ تَكْفُرُونِ ع	وَ	اشْكُرُوا	لِي	وَ	أَذْكُرْكُمْ	فَاذْكُرُونِي
	bana nankörlük etmeyin	ve	şükredin	Bana	ki sizi anayım		öyleyse beni anın
	nehyi hazır	atıf h.	emri hâzır, fail	câr mecrur	atıf h.	emrin cevabı	başlama h.+emri hâzır, fâil, mef'ul

152. Öyleyse siz beni anın ki Ben de sizi anayım. Bana şükredin ve bana nankörlük etmeyin.

﴿153﴾	مَعَ الصَّابِرِينَ	اللَّهَ	إِنَّ	وَ الصَّلاَةِ ط	بِالصَّبْرِ	اسْتَعِينُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَآ أَيُّهَا
	sabredenlerle beraberdir	Allah	kesinlikle	namaz	sabır ile	yardım isteyin	iman eden	kimseler	ey
	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	atıf h., matuf	câr mecrur	emri hâzır, fail	sıla: fiili mazi, fail	sıfat	münâdâ tenbih h.	nidâ h.

153. Ey iman edenler! (Zorluklara karşı) sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin. Allah('ın yardımı) kesinlikle sabredenlerle beraberdir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 22 ≻

(BAKARA, 146) :

(فَرِيقٌ): grup, büyük topluluk (آتَى يُؤْتِي إِيْتَاءً): (nakıs,mehmuz if'al b.): verdi

(عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَانًا): tanıdı (اَلْاِبْنُ ج اَلْاَبْنَاءُ بَنُونَ): erkek çocuk, oğul (كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi

(BAKARA, 147) :

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.): oldu

[(اِمْتَرَى يَمْتَرِي) اَلْمُمْتَرِي]: (nakıs iftial b.): (ismi fâil) şüpheye düşen, şüphe eden

(BAKARA, 148):

(وِجْهَةٌ): yönelme yeri, teveccüh edilen yer, yön (أَيْنَمَا): ...her nerede se, sa

[(وَلَّى يُوَلِّي) مُوَلِّي]: (nakıs tef'il b.): (ismi fâil) yönelen, yönelir (اِسْتَبَقَ يَسْتَبِقُ اِسْتِبَاقًا): (iftial b.): yarıştı

(اَلْخَيْرَةُ ج خَيْرَاتٌ): faziletli, sâliha, hayırlı, üstün

(جَمِيعًا): hepsi, hepsini, tümünü, beraberce, bütünü (cem manasını tekid için gelir)

(اَلْقَدِيرُ): kudreti büyük, gücü yeten, gücü sonsuz (olan Allah)

(BAKARA, 149):

(مِنْ حَيْثُ): her nereden ..se sa (اَلشَّطْرُ): taraf, yön, cihet (وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (tef'il b.): çevirdi, döndü, yöneldi

(BAKARA, 150):

(مِنْ حَيْثُ): her nereden...se, sa (اَلْحُجَّةُ): delil, münakaşa, tartışma

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.): (saygıyla karışık) korktu, haşyet duydu

(اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ اَنْعُمٌ): nimet, nimetlendirme [(لِ+ أَنْ+ لاَ)لِئَلاَّ]: ...maması için

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs ifital b.): tanıdı, doğru yolu buldu, hidayete erdi

(أَتَمَّ يُتِمُّ اِتْمَامًا):(muda'af if'al b.): tamamladı, ikmal etti

(BAKARA, 151):

[(كَ + مَا)كَمَا]: nitekim, öyle ki, ..gibi (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.): kıraat etti, okudu

(زَكَّى يُزَكِّي تَزْكِيَةً): (nakıs tef'il b.): temizledi, ıslah etti, arındırdı (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.): gönderdi

(اَلْحِكْمَةُ): hikmet (doğru olduğu tahakkuk eden her türlü söz ve amel) (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.): öğretti

(BAKARA, 152):

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): mele-i a'lâda senâ edip övdü, zikretti, andı (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): nankörlük etti (nimet-i ilâhiyeye karşı şükretmedi), inkar etti

(BAKARA, 153):

(اِسْتَعَانَ يَسْتَعِينُ اِسْتِعَانَةً): (ecvef istif'al b.): yardım istedi (اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, dua, rahmet

[اَلصَّابِرُ (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا)]: (ismi fâil) sabreden, sabırlı

≺ CÜZ: 2, KUR'ÂN SAYFASI: 23 (BAKARA: 154 – 163) ≻

وَ	لاَ تَقُولُوا	لِمَنْ	يُقْتَلُ	فِي سَبِيلِ	اللَّهِ	أَمْوَاتٌ ط	بَلْ	أَحْيَآءٌ
ve	demeyin	kimseler için	öldürülen	yolunda	Allah	ölülerdir	bilakis	diridirler
atıf h.	nehyi hazır	harfi cer+ismi mevsul	sıla: fiili muzari cümlesi	câr + mecrur, muzaf	muz. ileyh	(هُمْ) mahzuf	idrab h.	mahzuf (هُمْ)
						(هُمْ) mahzuf mübtedasının haberi		mübtedasının haberi

وَ لَكِنْ	لاَ تَشْعُرُونَ	﴿154﴾	وَ	لَنَبْلُوَنَّكُمْ	بِشَيْءٍ	مِنَ الْخَوْفِ	وَ الْجُوعِ
fakat	siz hissetmezsiniz		ve	andolsun ki mutlaka sizi deneriz	birşeyle	korkudan	açlık
atıf h.+istidrak h.	nefy-i istikbal		başlama h.	kasem (yemin) lâmı +tekit nunu birleşmiş fiili muzari+mef'ul	câr+mecrur	câr + mecrur	atıf h. matuf

وَ نَقْصٍ	مِنَ الْأَمْوَالِ	وَ الْأَنْفُسِ	وَ الثَّمَرَاتِ ط	وَ بَشِّرِ	الصَّابِرِينَ لا	﴿155﴾	الَّذِينَ	إِذَآ	أَصَابَتْهُمْ
noksanlık	mallardan	canlardan	ve mahsullerden	müjdele	sabredenleri		Onlar ki	zaman	kendilerine isabet ettiği
atıf h.+matuf	câr + mecrur	atıf h. matuf	atıf h.+ matuf	atıf h.	emri hâzır		sıfat	şart h. (zaman zarfı)	fiilu'ş-şart; fiil c.; fiili mazi (müe.)+ mef'ul
					mef'ûlün bih				

﴿156﴾	رَاجِعُونَ ط	إِلَيْهِ	وَ	إِنَّآ	لِلَّهِ	إِنَّا	قَالُوٓا	مُصِيبَةٌ لا
	dönücüleriz	O'na	ve	biz şüphesiz	Allah'a aitiz	biz şüphesiz	derler	bir musibet
	(إِنَّ)'nin haberi	câr+ mecrur	atıf h.	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: şibhi cümle	tekid ve nasb h.+ (نا):(إِنَّ)'nin ismi	cevabü'ş-şart; fiili mazi+fail	fâil

154. Ve Allah yolunda öldürülen kimseler için «(Onlar) ölülerdir» demeyin. Bilakis (onlar) diridirler, fakat siz hissedemezsiniz. **155.** Andolsun ki mutlaka sizi mallardan, canlardan ve mahsullerden (alınteri ürünlerden) korku, açlık ve noksanlıktan (eksiltme türünden) birşeyle deneriz. Sabredenleri müjdele! **156**. Onlar ki, kendilerine bir musibet isabet ettiği zaman, "Biz Allah'a ait (kullar)ız ve şüphesiz O'na dönücüleriz" derler.

﴿157﴾	الْمُهْتَدُونَ	هُمُ	أُولَئِكَ	وَ	رَحْمَةٌ	وَ مِنْ رَبِّهِمْ	صَلَوَاتٌ	عَلَيْهِمْ	أُولَئِكَ
	doğru yolu bulanlardır	onlar	işte onlar	ve	ve rahmet	Rabblerinden	mağfiretler	onların üzerinedir	İşte onlar
	haber	fasıl zamiri	mübtedâ	atıf h.	atıf h.+matuf	sıfat: şibhi cümle	ikinci mübtedâ,	mukaddem haber	mübtedâ
							(أُولَئِكَ) mübtedâsının haberi: isim cümlesi.		

157. İşte Rabblerinden mağfiret (ile bereketler) ve rahmet onların üzerinedir ve işte onlar doğru yolu bulanlardır.

اعْتَمَرَ	أَوِ	الْبَيْتَ	حَجَّ	فَمَنْ	اللَّهِ ج	مِنْ شَعَآئِرِ	وَ الْمَرْوَةَ	الصَّفَا	إِنَّ
umre yaparsa	veya	Evi (Ka'be'yi)	hacceder	Böylece kim	Allah'ın	işaretlerindendir	Merve ve	Safâ	gerçekten
fiili mazi	atıf h.	mef'ûlün bih	fi'lu'ş-şart	başlama h.+ mübtedâ, şart ismi	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi	atıf h.+ matuf	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

خَيْرًا لا	تَطَوَّعَ	مَنْ	وَ	بِهِمَا ط	أَنْ يَطَّوَّفَ	عَلَيْهِ	جُنَاحَ	فَلاَ
bir hayır	gönlünden koparak işlerse	her kim	ve	(bu) ikisini	tavaf etmesinde	ona	artık günah yoktur	
mef'ûlün bih	fi'lu'ş-şart: mazi fiil cüm.	mübtedâ; şart ismi	atıf h.	câr+ mecrur	masdârı müevvel mahzuf (فِي) h. ceriyle cer mahallinde	(لاَ)' nın haberi	(لاَ)'nın ismi	râbıta+ nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)

cevabu'ş-şart, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedâsının haberidir

﴿158﴾	عَلِيمٌ	شَاكِرٌ	اللَّهَ	فَإِنَّ
	her şeyi bilir	(iyiliğin) karşılığını verir	Allah	akabinde kesinlikle
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)' nin ismi	râbıta (bağlaç)+tekid ve nasb h.

158. Gerçekten Safâ ve Merve Allah'ın (dininin) işaretlerindendir. Böylece kim Evi (Ka'be'yi) hacceder veya umre yaparsa, artık (bu) ikisini tavaf etmesinde ona bir günah yoktur. Her kim de gönlünden koparak bir hayır işlerse, akabinde Allah kesinlikle (iyiliğin) karşılığını verir, her şeyi bilir.

إِنَّ	الَّذِينَ	يَكْتُمُونَ	مَآ	أَنْزَلْنَا	مِنَ الْبَيِّنَاتِ	وَ الْهُدَى	مِنْ	بَعْدِ
gerçek şu ki	kimseler	gizleyen	şeyleri	indirdiğimiz	apaçık delillerden	ve doğru yoldan		sonra
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail	câr mecrur	atıf h. matuf	harfi cer	zarf ismi, muzaf

﴿159﴾ لَا اللَّٰعِنُونَ	يَلْعَنُهُمُ	وَ	اللَّهُ	يَلْعَنُهُمُ	أُولَٰئِكَ	فِي الْكِتَابِ	لِلنَّاسِ	مَا بَيَّنَّاهُ
lânet okuyanlar	onlara lânet eder	ve	Allah	onlara lânet eder	işte onlar	kitapta	insanlar için	açıklamamızdan
fâil	muzari f. mef'ul	atıf h.	fâil	haber: muzari f.+mef'ul	mübtedâ, ismi işaret	câr mecrur	câr mecrur	f. mazi, fail, mef'ul — muz.ileyh (masdar h.)

yukarıdaki (إِنَّ)'nin haberi: (...أُولَٰئِكَ) isim cümlesi

159. Gerçek şu ki, apaçık delillerden ve doğru yoldan indirdiğimiz şeyleri insanlar için kitapta açıklamamızdan sonra gizleyenler.. İşte Allah onlara lânet eder ve (diğer) lânet okuyanlar (da) onlara lânet eder.

إِلَّا	الَّذِينَ	تَابُوا	وَ	أَصْلَحُوا	وَ	بَيَّنُوا
ancak	kimseler	tevbe eden	,	(durumlarını) düzelten	ve	açıklayanlar
istisnâ h.	müstesnâ, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	atıf h.	fiili mazi+fail	atıf h.	mazi f. +fail

﴿ 160 ﴾ فَأُولَٰئِكَ	أَتُوبُ	عَلَيْهِمْ ۚ	وَ	أَنَا	التَّوَّابُ	الرَّحِيمُ
işte onları	ben bağışlarım	onları		ben	tevbeyi çokça kabul eden	merhametli olan(ım)
başlama h.+mübtedâ, ismi işaret	haber; fiil c.	câr+mecrur	atıf h.	mübtedâ	haber	ikinci haber

160. Ancak tevbe edip (durumlarını) düzeltenler ve (gerçeği) açıklayanlar hariç. İşte onları ben bağışlarım. Ben tevbeyi çokça (kesinlikle) kabul edenim ve merhametliyim.

إِنَّ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	وَ	مَاتُوا	وَ	هُمْ	كُفَّارٌ
Gerçek şu ki	kimseler	inkâr eden	ve	ölen	olarak	inkârcılar	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla: fiil c.	atıf h.	fiili mazi+ fail	hal vâvı	mübtedâ	haber

﴿161﴾ أُولَٰئِكَ	عَلَيْهِمْ	لَعْنَةُ	اللَّهِ	وَ الْمَلَائِكَةِ	وَ النَّاسِ	أَجْمَعِينَ ۙ
İşte onlar	üzerine olanlardır	lâneti	Allah'ın	meleklerin	ve insanların	bütün
mübtedâ, ismi işaret	haber mukaddem	mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh	atıf h. matuf	atıf h matuf	tekit

(أُولَٰئِكَ) mübtedâsının haberi: isim cümlesi

(إِنَّ)'nin haberi: (...أُولَٰئِكَ) isim cümlesi

161. Gerçek şu ki, inkar eden ve inkarcı olarak ölen kimseler işte onlar Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti üzerine.

﴿162﴾ يُنْظَرُونَ	لَا	هُمْ	وَ	الْعَذَابُ	عَنْهُمُ	لَا يُخَفَّفُ	فِيهَا ۚ	خَالِدِينَ
kendilerine mühlet verilmez				azap	onlardan	hafifletilmez	onun içinde	ebedî olarak
haber; meçhul muzari fiil cüm. (cemi)	nefy h.	mübtedâ	atıf h.	nâibi fâil	câr+mecrur	nefy-i istikbal: meçhul muzari f.	câr+mecrur	hal

﴿ 163 ﴾ الرَّحِيمُ ۝٤	الرَّحْمٰنُ	هُوَ	إِلَّا	إِلَٰهَ	لَا ۚ	وَاحِدٌ ۚ	إِلَٰهٌ	إِلٰهُكُمْ	وَ
Rahîmdir	(O), Rahmândır	O'ndan başka	ilâh	yoktur	hiç	tek	bir İlâh'tır	İlâhınız	
ikinci haber	(هُوَ) mahzuf mübtedasının haberi	bedel	istisnâ h.	(لَا)'nın ismi	nâfiye li'l-cins	sıfat	haber, mevsuf	mübtedâ	başlama h.

162. (Onlar bu) lânet içinde ebedî olarak (kalırlar). Onlara ne azab hafifletilir ne de mühlet verilir. **163.** İlâhınız tek bir İlâh'tır. O'ndan başka ilâh yoktur. (O), Rahmândır, Rahîmdir

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 23 ≻

(BAKARA, 154 – 155):

(اَلْمَيْتُ ج مَوْتَى أَمْوَاتٌ): ölü (cansız ve ruhsuz) (لِمَنْ): kimse için (اَلْحَيُّ ج أَحْيَاءٌ): diri, canlı, hayat sahibi

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol, ma'nevi yol olan vesile, çare (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti, farkına vardı, bildi

(بَلاَ يَبْلُو بَلاَءً): (nakıs f.): imtihan etti, denedi (اَلْجُوعُ): açlık (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا خِيفَةً): (ecvef f.):korktu

(نَقَصَ يَنْقُصُ نَقْصًا): eksiltti, eksik bıraktı (نَفْسٌ ج أَنْفُسٌ): can, nefis, zat, ruh

(ثَمَرَةٌ ج ثَمَرَاتٌ): meyve, mahsulat, semere (جَاعَ يَجُوعُ جَوْعًا): (ecvef f.): acıktı (اَلْمَالُ ج أَمْوَالٌ): mal

(بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.): müjdeledi

(BAKARA, 156 – 157):

(إِذَا): ...dığı zaman (مُصِيبَةٌ): (ismi fâil) musibet, belâ (أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.): isabet etti, dokundu

[(رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا) رَاجِعٌ]: (ismi fâil) dönen, dönücü (اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): merhamet, mağfiret, rahmet, dua, namaz

[(اِهْتَدَى يَهْتَدِي) اَلْمُهْتَدِي]: (nakıs iftial b.): hidayete eren, doğru yolu bulan

(BAKARA, 158):

(اَلشَّعِيرَةُ ج اَلشَّعَآئِرُ): yapılması gereken şeyler, alamet, vazifeler

(حَجَّ يَحُجُّ حَجًّا): (muzaaf f.): haccetti, ziyaret için yola koyuldu

(اِعْتَمَرَ يَعْتَمِرُ): (iftial b.): umre yaptı (اَلْجُنَاحُ): günah, kusur

[(شَكَرَ يَشْكُرُ) شَاكِرٌ]: (ismi fâil) Fâil Allah olduğu zaman, kullarının salih amallerine mukabil "mükâfat vermesi" manasına gelir

[(تَطَوَّفَ يَتَطَوَّفُ) اِطَّوَّفَ يَطَّوَّفُ]: (tefa'ul b.): dolaştı, tavaf etti

(تَطَوَّعَ يَتَطَوَّعُ تَطَوُّعًا): (tefa'ul b.): nafile olarak yaptı, gönülden koparak yaptı, hayır işledi

(BAKARA, 159):

(كَتَمَ يَكْتُمُ كَتْمًا): gizledi (اَلْهُدَى): hidayet verme, doğru yol

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık delil (hissi yahut aklî olan bir şeyi izah eden, açıklayan manasında kullanılır)

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنَةً): la'net etti, beddua etti, sövdü, rahmetinden uzaklaştırdı

(اَللاَّعِنُ ج لاَعِنُونَ): (ismi fâil) beddua ve hakaret eden

(BAKARA, 160 – 161 – 162 – 163):

[(تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً (إِلَى اللهِ]: (ecvef f.): günahlardan döndü, tevbe etti

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al b.): ıslah etti, düzeltti [(تَابَ يَتُوبُ (عَلَي)]: (ecvef f.): mağfiret etti, bağışladı

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.): açıkladı (اَلتَّوَّابُ): (mübalağalı ismi fâil) mağfireti çok olup tevbeleri kabul eden Allah (c.c)

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.):öldü (كَافِرٌ ج كُفَّارٌ): (ismi fâil) kâfir, inkârcı, nankör

[(خَلَدَ يَخْلُدُ) خَالِدٌ]: (ismi fâil) bekası devam eden, kalıcı olan

(خَفَّفَ يُخَفِّفُ تَخْفِيفًا): (tef'il b.): hafifledi (أَنْظَرَ يُنْظِرُ إِنْظَارًا): (if'al b.): mühlet verdi, süre tanıdı

(اَلرَّحِيمُ): (mübalağalı ismi fâil) çok acıyan, çok merhamet eden Allah (اَلرَّحْمٰنُ): çok merhamet eden

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 24 (BAKARA: 164 – 169) ≻

إِنَّ	فِي خَلْقِ	السَّمَاوَاتِ	وَ الْأَرْضِ	وَ اخْتِلَافِ	اللَّيْلِ	وَ النَّهَارِ
şüphesiz	yaratılmasında	göklerin	yerin ve	arka arkaya gelişinde	gecenin	gündüzün ve
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi c.: car+mecrur, muzaf	muz. ileyh	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf, muzaf	muz. ileyh	atıf h. matuf

وَ الْفُلْكِ	الَّتِي تَجْرِي	فِي الْبَحْرِ	بِمَا	يَنْفَعُ	النَّاسَ
gemilerde	akan	denizde	şeylerle	fayda veren	insanlara
atıf harfi + matuf	sıla: muzari fiil c. / sıfat, ismi mevsul	câr mecrur	harfi cer ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	mef'ûlün bih

وَ	مَآ	أَنْزَلَ	اللّٰهُ	مِنَ السَّمَآءِ	مِنْ مَّآءٍ	فَأَحْيَا	بِهِ	الْأَرْضَ	بَعْدَ	مَوْتِهَا
	indirdiği şey (olan su)da		Allah'ın	gökten	suda	akabinde diriltiği	onunla	yeryüzünü	sonra	ölümünden
atıf h.	matuf, ismi mevsul	fiili mazi	fâil	câr+ mecrur	câr+mecrur, (مَا)'yı açıklayan (مِنْ): min-i beyaniye	atıf h.+fiili mazi	câr mecrur	mef'ûlün bih	zaman zarf, muzaf	câr+mecrur

وَ	بَثَّ	فِيهَا	مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ ص	وَ تَصْرِيفِ	الرِّيَاحِ	وَ السَّحَابِ	الْمُسَخَّرِ
ve	yaydığı	orada	her türlü canlıdan	ve yönlendirmesinde	rüzgârları	ve bulutları	boyun eğdirilmiş
atıf h.	fiili mazi	câr+mecrur	câr+mecrur,muzaf	atıf h.+matuf, muzaf	muz. ileyh	atıf h.+matuf, mevsuf	sıfat

بَيْنَ	السَّمَآءِ	وَ	الْأَرْضِ	لَآيَاتٍ	لِقَوْمٍ	يَعْقِلُونَ ﴿164﴾
arasında	gök	ve	yer	elbette âyetler	bir toplum için	aklını kullanan
mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	tekit lâmı+ en baştaki (إِنَّ)'nin muahhar ismi	câr+mecrur, mevsuf	sıfat

164. Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri arkasından gelişinde, insanlara fayda veren şeylerle denizde akan gemilerde, Allah'ın gökten indirip, akabinde onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltiği ve her türlü canlıdan orada yaydığı suda, rüzgârları ve gökle yer arasında boyun eğdirilmiş bulutları yönlendirmesinde elbette aklını kullanan bir toplum için (Allah'ın varlığını ve birliğini isbatlayan) (birçok) âyetler vardır.

وَ	مِنَ النَّاسِ	مَنْ	يَتَّخِذُ	مِنْ	دُونِ اللّٰهِ	أَنْدَاداً
	insanlardan vardır	kimseler	edinen		Allah'dan başkalarını	eşler
atıf h.	haber mukaddem	mübtedâ muahhar, ismi mevsul	sıla: fiil c.	harfi cer	muzaf+muz.ileyh	mef'ûlün bih

يُحِبُّونَهُمْ	كَحُبِّ	اللّٰهِ ط	وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	أَشَدُّ	حُبًّا	لِلّٰهِ ط
onları severler	sevgisi gibi	Allah'ın	ki	kimseler	iman eden	daha sağlamdır	sevgi bakımından	Allah için
sıfat	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh	itiraz h.	mübtedâ, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	haber	temyiz	câr+mecrur

وَ	لَوْ	يَرَى	الَّذِينَ	ظَلَمُوا	إِذْ	يَرَوْنَ	الْعَذَابَ لا	أَنَّ	الْقُوَّةَ
	keşke	görselerdi	kimseler	zulmeden	gördükleri zaman		azabı	olduğunu	kuvvetin
atıf h.	cezmetmeyen şart h.	fiili muzari	fâil, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	geçmiş zaman zarfı, muzaf	muz.ileyh	mef'ûlün bi	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi

لِلّٰهِ	جَمِيعاً لا	وَ	أَنَّ	اللّٰهَ	شَدِيدُ	الْعَذَابِ ﴿165﴾
Allah'ın	bütün	ve	olduğunu	Allah'ın	şiddetli	azabının
(أَنَّ)'nin haberi	hal	atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzaf	muz.ileyh

165. İnsanlardan Allah'tan başkalarını (O'na) eşler edinen kimseler vardır. Onları, Allah'ı sever gibi (O'na olması gereken sevgi gibi) severler, –ki iman edenler Allah'a sevgi bakımından daha sağlamdır-. Keşke, zulmedenler azabı gördükleri zaman bütün kuvvetin Allah'ın olduğunu ve Allah'ın azabının şiddetli olduğunu (şimdiden) görselerdi (bilselerdi)!

إِذْ	تَبَرَّأَ	الَّذِينَ	اتُّبِعُوا	مِنَ الَّذِينَ	اتَّبَعُوا
o zaman	uzaklaşmıştır	kimseler	uyulan	kimselerden	kendilerine uyan
(إِذْ يَرَوْنَ)'den bedel: geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	fâil, ismi mevsul	sıla;meçhul mazi fiil c.	harfi cer + ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail

﴿166﴾ الْأَسْبَابُ	بِهِمُ	تَقَطَّعَتْ	وَ	الْعَذَابَ	رَأَوُا	وَ
ilişkileri	onlarla	kesilmiştir	ve	azabı	görmüşlerdir	
fâil	câr+mecrur	fiili mazi (müe.)	atıf h.	mef'ûlün bih	fiili mazi, fail	atıf h.

فَنَتَبَرَّأَ	كَرَّةً	لَنَا	أَنَّ	لَوْ	اتَّبَعُوا	الَّذِينَ	قَالَ	وَ
ta ki uzaklaşsaydık	bir kere (daha)	bizim için olsaydı		keşke	uyan	kimseler	demektedirler	ve
fâi sebebiye (nasbeden sebep fâ'sı) mansub fiili muzari	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi c.	tekid ve nasb h.	şart h.	sıla: fiili mazi, fail	fâil, ismi mevsul	fiili mazi	atıf h.

أَعْمَالَهُمْ	اللَّهُ	يُرِيهِمُ	كَذٰلِكَ	مِنَّا ط	تَبَرَّؤُوا	كَمَا	مِنْهُمْ
amellerini	Allah	onlara gösterir	işte böylece	bizden	uzaklaşmaları gibi		onlardan
ikinci mef'ûlün bih	fâil	fiili muzari+ mef'ul	câr + mecrur, ismi işaret	câr+mecrur	fiili mazi+fail	harfi cer + masdar h.	câr+mecrur

﴿167﴾ مِنَ النَّارِ ع	بِخَارِجِينَ	هُمْ	مَا	وَ	عَلَيْهِمْ ط	حَسَرَاتٍ
(bu) ateşten	çıkanlar	onlar	değillerdir	ve	onlara	hasretler (pişmanlık ve üzüntüler) olarak
câr + mecrur	zaid h.cer, (tekit için)+ (مَا)'nın haberi	(مَا)'nın ismi	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy h.	başlama h.	(حَسَرَاتٍ) kelimesinin sıfatı	hal

166. İşte o zaman uyulanlar (önderler), kendilerine uyanlardan uzaklaşmış, azabı görmüşler ve onlarla (bütün) bağlar kesilmiştir. **167**. Ve uyan (kötü önderlere tabi olan) kimseler de şöyle demektedirler: «Keşke bizim için bir kere (daha dünyaya bir dönüş) olsaydı, onların bizden uzaklaşmaları gibi biz de onlardan uzaklaşsaydık!» İşte böylece Allah onlara (bütün) amellerini (yaptıkları şeyleri), hasretler (pişmanlık ve üzüntüler) olarak gösterecektir. Onlar bu ateşten çıkacak değillerdir.

طَيِّباً ذ	حَلَالاً	فِي الْأَرْضِ	مِمَّا	كُلُوا	النَّاسُ	أَيُّهَا	يَا
temiz olanı	helâl	yeryüzündeki	şeylerden	yiyin	insanlar	ey	
sıfat	mef'ûl, mevsuf (mahzuf da denmiştir) (طَعَاماً) kelimesinin sıfatı	sıla;şibhi c.	harfi cer+ismi mevsul	emri hâzır+fail	atfı beyan	münâdâ tenbih h.	nidâ h.

﴿168﴾ مُبِينٌ	عَدُوٌّ	لَكُمْ	إِنَّهُ	الشَّيْطَانِ ط	خُطُوَاتِ	لَا تَتَّبِعُوا	وَ
apaçık	bir düşmandır	sizin için	gerçekte o	şeytanın	adımlarını	izlemeyin	ve
sıfat	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	câr mecrur	tekid ve nasb h (إِنَّ)'nin ismi	muz. İleyh	mef'ûlün bih, muzaf	nehy-i hazır	atıf h.

168. Ey insanlar, yeryüzünde olan şeylerden helâl ve temiz olanı yiyin ve şeytanın adımlarını izlemeyin. Gerçekte o, sizin için apaçık bir düşmandır.

﴿169﴾ لَا تَعْلَمُونَ	مَا	عَلَى اللَّهِ	أَنْ تَقُولُوا	وَ	الْفَحْشَاءِ	وَ	بِالسُّوءِ	يَأْمُرُكُمْ	إِنَّمَا
bilmeyeceğiniz	şeyleri	Allah'a karşı	söylemenizi		hayasızlığı	ve	kötülüğü	size emreder	ancak
sıla; muzari fiil c.	mef'ûlün bih, ismi mevsul	câr+mecrur	matuf: masdâr-ı müevvel	atıf h.	matuf	atıf h.	câr + mecrur	fiili muzari+ mef'ul	hasr edatı

169. O; size ancak kötülüğü, hayasızlığı ve Allah'a karşı bilmeyeceğiniz şeyleri söylemenizi emreder.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 24 ≻

(BAKARA, 164):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan var etti (اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلَافًا): (ifital b.):değişti, arka arkaya geldi, ihtilâfa düştü

(أَحْيَى يُحْيِي اِحْيَاءً): (nakıs if'al b.): hayat verdi, diriltti (اَلْفُلْكُ): gemi, gemiler

(بَثَّ يَبُثُّ بَثًّا): (muzaaf f.): saçtı, yaydı, dağıttı (اَلسَّحَابَةُ ج سَحَابٌ): bulut (نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu

(اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ): canlı (bitkiler hariç insanlar ve hayvanlar) (صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا): (tef'il b.): yönlendirdi, çevirdi

(اَلْقَوْمُ): kavim, erkekler ve kadınlardan müteşekkil topluluk

[اَلْمُسَخَّرُ (سَخَّرَ يُسَخِّرُ)]: (tef'il b.): (ismi mef'ul) emir altına alınmış, emrine verilmiş

(عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (اَلْبَحْرُ ج البِحَارُ): deniz

(اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgâr (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.): aktı, koştu

(BAKARA, 165):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.):edindi (اَلنِّدُّ ج أَنْدَادٌ): eş, benzer, denk yahut zıt, muhalif olan

(أَحَبَّ يُحِبُّ):(muzaaf if'al b.): sevdi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs ve mehmuz fiil): gördü

(مِنْ دُونَ): ..den başka (اَلْحُبُّ): muhabbet, sevgi (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(BAKARA, 166):

(تَبَرَّأَ يَتَبَرَّأُ):, (tefa'ul b.): uzak durdu, kurtuldu, uzaklaştı (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً):, (nakıs mehmuz fiil):gördü

(اَلسَّبَبُ ج أَسْبَابٌ): (kurtuluş için) vesile, sebep, ilişki, bağ (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (ifital b.): uydu, tabi oldu

(تَقَطَّعَ يَتَقَطَّعُ تَقَطُّعًا):, (tefa'ul b.): (aralarındaki bağlar) kopuverdi, parçalandı

(BAKARA, 167):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (ifital b.): uydu, tabi oldu (أَرَى يُرِي اِرَائَةً): (nakıs if'al b.): gösterdi

(كَرَّةً): tekrar, avdet (dünya hayatına bir kez daha dönüş) (تَبَرَّأَ يَتَبَرَّأُ): (tefa'ul b.): uzak durdu, kurtuldu

(اَلْحَسْرَةُ ج حَسَرَاتٌ): hasret; kalbin acı duyacak şekilde aşırı pişmanlık ve keder duyması, şiddetli pişmanlık, fazla nedamet

[خَارِجٌ (خَرَجَ يَخْرُجُ)]: (ismi fâil) çıkan, çıkıcı

(BAKARA, 168):

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا):(iftial b.): uydu, tabi oldu

[(اَبَانَ يُبِينُ) مُبِينٌ]: (ecvef if'al b.): (ismi fâil) apaçık, vazıh (اَلْخُطْوَةُ ج خُطُوَاتٌ): adım

(حِلٌّ – حَلاَلٌ): mübah, helal (اَلْعَدُوُّ ج أَعْدَاءٌ): düşman (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): temiz, helal, hoş

(BAKARA, 169):

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.): emretti, emir verdi (إِنَّمَا): ancak, yalnız, sadece

(اَلْفَحْشَاءُ): (çok çirkin ve yüz kızartıcı) günah, edepsizlik, aşırılıklar (اَلسُّوءُ): kötülük, şer

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 25 (BAKARA: 170 – 176) ≻

وَ	إِذَا	قِيلَ	لَهُمُ	اتَّبِعُوا	مَآ	أَنزَلَ	اللَّهُ	قَالُوا
	denildiği zaman		onlara	uyun	şeylere	indirdiği	Allah'ın	derler
başlama h.	şart ifade eden zaman zarfı	fiilu'ş-şart; meçhul mazi fiil	câr+mecrur	fiili mazi, fail	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: fiili mazi	fâil	cevabü'ş-şart; fiili mazi+fail

بَلْ	نَتَّبِعُ	مَآ	أَلْفَيْنَا	عَلَيْهِ	آبَآءَنَا ط	أَ	وَ	لَوْ	كَانَ
hayır	uyarız	şeye	bulduğumuz	üzerinde	atalarımızı				idiyse bile mi?
idrab h.	fiili muzari	ismi mevsul	fiili mazi fail	câr mecrur	mef'ul, muzaf muz.ileyh	soru h.	atıf h.	cezmetmeyen şart h.	fiili mazi, nâsih

﴿ 170 ﴾

آبَاؤُهُمْ	لَا يَعْقِلُونَ	شَيْئًا	وَ	لَا يَهْتَدُونَ
ataları	akletmeyenler	bir şey	ve	doğru yolu bulmayanlar
(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari, fail	mef'ûlün bih	atıf h.	nefy-i istikbal, fiili muzari, fail

170. Onlara: «Allah'ın indirdiklerine uyun» denildiği zaman, onlar: «Hayır, biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye (geleneğe) uyarız» derler. (Peki) ya ataları bir şey akletmeyen ve doğru yolu bulmayan kimseler ise bile mi?

وَ	مَثَلُ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	كَمَثَلِ	الَّذِي	يَنْعِقُ	بِمَا	لَا يَسْمَعُ	إِلَّا
başlama h.	misali	kimselerin	inkar eden	kimsenin misali gibidir		bağıran	duymayana (duymayan şeye)		başkasını
	mübtedâ, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla: fiili mazi c. (cemi)	muz. ileyh, ismi mevsul	haber: şibhi cümle	sıla: fiili muzari c.	sıla: fiili muzari	harfi cer, ismi mevsul	istisnâ h.

﴿ 171 ﴾

دُعَآءً	وَ	نِدَآءً ط	صُمٌّ	بُكْمٌ	عُمْيٌ	فَهُمْ	لَا يَعْقِلُونَ
çağırmadan	ve	seslenmeden (başkasını)	sağırdırlar	dilsizdirler	kördürler	zira onlar	akıllarını kullanmazlar
mef'ûlün bih	atıf h.	matuf	(هُمْ) gizli mübtedasının haberi	ikinci haber	üçüncü haber	atıf h.+ mübtedâ	haber: fiili muzari, fail

171. İnkar eden kimselerin misali; çağırma ve seslenmeden başka bir şeyi duymayana (duyduğu şeyin anlamını bilmeyene) bağıran kimsenin misali (örneği) gibidir. (Onlar) sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler; zira onlar akıllarını kullanmazlar.

يَآ	أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	كُلُوا	مِنْ طَيِّبَاتِ	مَا	رَزَقْنَاكُمْ
	ey	kimseler	iman eden	yiyin	temiz olanlarından	şeylerin	size rızık olarak verdiğimiz
nidâ h.	münâdâ tenbih h.	sıfat, ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail	emri hâzır+fail	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh (ismi mevsul)	sıla: fiili mazi, fail, meful

﴿172﴾

وَ	اشْكُرُوا	لِلَّهِ	إِنْ	كُنْتُمْ	إِيَّاهُ	تَعْبُدُونَ
ve	şükredin	Allah'a	eğer	idiyseniz	yalnız O'na	kulluk ediyorsanız
atıf h.	emri hâzır+fail	câr+mecrur	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart, (كَانَ)'nin ismi	mukaddem mef'ul	(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari, fail

172. Ey iman edenler; size rızık olarak verdiğimiz şeylerin temiz olanlarından (iyi şeylerden) yiyin ve Allah'a şükredin, eğer yalnız O'na kulluk ediyorsanız.

إِنَّمَا	حَرَّمَ	عَلَيْكُمُ	الْمَيْتَةَ	وَ الدَّمَ	وَ	لَحْمَ	الْخِنزِيرِ	وَ	مَا	أُهِلَّ	بِهِ
ancak	haram kıldı	size	ölüyü	kanı		etini	domuz	ve	şeyi	kesilen	kendisiyle
hasr edatı	fiili mazi	câr + mecrur	mef'ûlün bih	atıf h. matuf	atıf h.	matuf, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: fiil c. meçhul mazi f.	nâibi fâil

لِغَيْرِ	اللَّهِ ج	فَمَنِ	اضْطُرَّ	غَيْرَ	بَاغٍ	وَ	لَا	عَادٍ
başkası için	Allah'tan	(Fakat) her kim	mecbur kalırsa	haddi aşmaksızın		ve		(başkasının hakkına) tecavüz etmeksizin
câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh	başlama h.+ mübtedâ	fi'lu'ş-şart	hal, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	nefy h.	matuf

﴾173﴿	رَحِيمٌ	غَفُورٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	عَلَيْهِ ط	إِثْمَ	فَلَا
	çok merhamet edendir	çok bağışlayan	Allah	gerçek şu ki	ona	(hiç) günah yoktur	
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	(لَا)'nın haberi	(لَا)'nın ismi	râbıta, nâfiye li'l-cins

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

173. (Allah) size ancak ölüyü (leşi), kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası için kesilen şeyi (hayvanı) haram kıldı. Her kim (bunlardan yemeye) mecbur kalırsa, haddi aşmaksızın ve (başkasının hakkına) tecavüz etmeksizin (zaruri ihtiyacının üstüne çıkmamak şartıyla) ona günah yoktur. Gerçek şu ki, Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.

مِنَ الْكِتَابِ	اللّٰهُ	أَنْزَلَ	مَا	يَكْتُمُونَ	الَّذِينَ	إِنَّ
Kitabtan	Allah'ın	indirdiği	şeyi	gizleyen	kimseler	kesinlikle
câr mecrur	fâil	sıla: fiili mazi	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: fiili muzari, fail	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb h.

فِي بُطُونِهِمْ	مَا يَأْكُلُونَ	أُولٰئِكَ	قَلِيلًا لا	ثَمَنًا	بِهِ	يَشْتَرُونَ	وَ
karınlarında	yemezler	işte onlar	az	bir kazanca	onu	satın alan (kimseler)	ve
câr+mecrur	haber. nefy-i hal: fiili muzari, fail	mübtedâ	sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	câr+mecrur	fiili muzari + fâil	atıf h.

(إِنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	اللّٰهُ	لَا يُكَلِّمُهُمُ	وَ	النَّارَ	إِلَّا
kıyamet	günü	Allah	onlarla konuşmaz	ve	ateşten	başka
muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	fâil	nefy-i istikbal+mef'ul	atıf h.	mef'ûlün bih	istisnâ h.

﴾174﴿	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ	وَ	لَا يُزَكِّيهِمْ ج	وَ
	acıklı	bir azab	onlar için vardır	ve	onları temize de çıkarmaz	
	sıfat	mübtedâ muahhar, mevsuf	haber mukaddem	atıf h.	nefy-i istikbal+mef'ul	atıf h.

174. Kitabtan Allah'ın indirdiği şeyi gizleyip onu az bir kazanca satanlar; işte onlar karınlarında (yer edecek) ateşten başka bir şey yemezler ve Kıyamet günü Allah onlarla konuşmaz, onları (günah pisliklerinden) temize de çıkarmaz. Ve onlar için acıklı bir azab vardır.

أَصْبَرَهُمْ	فَمَا	بِالْمَغْفِرَةِ ج	وَ الْعَذَابَ	بِالْهُدٰى	الضَّلَالَةَ	اشْتَرَوُا	الَّذِينَ	أُولٰئِكَ
Onlar ne kadar da sabırlı		affedilmeye karşılık	azabı	hidayete karşılık	dalaleti	satın almışlardır	o kimselerdir ki	işte onlar
haber; fiili mazi, meful	atıf h., mübtedâ	câr mecrur	atıf h. matuf	câr + mecrur	mef'ûlün bih	sıla: fiili mazi, fail	haber, ismi mevsul	mübtedâ

اخْتَلَفُوا	الَّذِينَ	إِنَّ	وَ	بِالْحَقِّ ط	الْكِتَابَ	نَزَّلَ	اللّٰهَ	بِأَنَّ	ذٰلِكَ	﴾175﴿	عَلَى النَّارِ
ayrılığa düşen(ler)	kimseler	gerçek şu ki		hakla	kitabı	indirmiş	Allah'ın	olması sebebiyledir	o (azabın sebebi)		ateşe karşı
sıla: fiili mazi, fail	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb h.	başlama h.	car mecrur	mef'ûlün bih	(أَنَّ)'nin haberi, fiili mazi	(أَنَّ)'nin ismi	haber: şibhi cümle: harfi cer, tekid ve nasb h.	mübtedâ		câr mecrur

﴾176﴿	بَعِيدٍ ع	لَفِي شِقَاقٍ	فِي الْكِتَابِ
	uzak	kesinlikle bir anlaşmazlığın içindedirler	kitapta
	sıfat	tekit lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	câr mecrur

175. İşte onlar, o kimselerdir ki hidayete karşılık dalaleti (sapıklığı), affedilmeye karşılık azabı satın almışlardır. Onlar ateşe karşı ne kadar sabırlıdırlar. **176.** O (azab), Allah'ın, kitabı hakla indirmiş olması sebebiyledir. Gerçek şu ki (farklı yorum yapıp) kitapta ayrılığa düşenler, kesinlikle (çözülmesi) uzak bir anlaşmazlığın içindedirler.

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 25 ⋗

(BAKARA, 170):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.): uydu, tabi oldu

(أَلْفَى يُلْفِي إِلْفَاءً): (nakıs if'al b.): buldu, gördü, rastladı, karşılaştı

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.): indirdi

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.): doğru yolu buldu

(اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba, ata

(عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

(BAKARA, 171):

(نَعَقَ يَنْعِقُ نَعْقًا): bağırdı, نَعَقَ fiili, çoğunlukla, çobanın sürüsünü güderken çıkardığı belli bir anlamı olmayan bağırtıları tasvir etmek için kullanılır

(اَلْأَصَمُّ ج صُمٌّ): (sıfatı müşebbehe) dilsiz, ahras

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا سَمَاعًا): işitti, duydu

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): taleb etti, istedi, çağırdı

(اَلْأَبْكَمُ ج بُكْمٌ): (sıfatı müşebbehe) dilsiz, ahras

(نَادَى يُنَادِي نِدَاءً): (nakıs müfâale b.): seslendi, çağırdı

(اَلْأَعْمَى ج عُمْيٌ): (sıfatı müşebbehe) kör

(BAKARA, 172 – 173):

(اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, lezzetli, helâl, hoş

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْراً): şükretti

(إِنَّمَا zamir +): ancak, yalnız

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.): haram, yasak kıldı

(اَلْمَيْتَةُ): ölü, murdar, leş (kesilmeksizin ölen hayvan)

(اَلْخِنْزِيرُ ج اَلْخَنَازِيرُ): domuz

(اَلدَّمُ ج دِمَاءُ): kan

(اَلْإِثْمُ ج الآثَامُ): günah

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında

(اِضْطَرَّ يَضْطَرُّ): (muzaaf ifital b.): maruz bıraktı, zorlandı

(أَهَلَّ يُهِلُّ إِهْلاَلاً): (muzaaf if'al b.): (adını anarak) kurban etti

[(بَغَى يَبْغِي بَغْيًا) بَاغٍ]: (nakıs f.): (ismi fâil) haddi aşan, azan, zulmeden (burada "zaruret haricinde onları benimsemeyerek ve taleb etmeyerek ve zaruret hududunu aşmayarak" demektir)

[(عَدَا يَعْدُو عَدْوًا) عَادٍ]: (nakıs f.): (ismi fâil) zulmedici, hakka tecavüz edici

[(غَفَرَ يَغْفِرُ) غَفُورٌ]: (mübalağalı ismi fâil) çok bağışlayıcı, mağfireti bol olan

(BAKARA, 174):

(كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.): konuştu

(اَلثَّمَنُ): satılan eşya mukabilinde para yahut ticaret metaı olarak alınan bedel (fiyat)

(اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın (aynı zamanda iç cihet)

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي): (nakıs ifital b.):satın aldı

(زَكَّى يُزَكِّي تَزْكِيَةً): (nakıs tef'il b.): temize çıkardı, medhetti

(BAKARA, 175 – 176):

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلَةً): (muzaaf f.): saptı, doğru yolu bulamadı, zayi oldu

(اَلْهُدَى): hidayet, doğru yol

(مَآ أَصْبَرَهُمْ): (fiili taaccüb) ateşe karşı ne kadar sabırlılar, ne kadar cüretkarlar

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftial b.): değişti, arka arkaya geldi, ihtilâfa düştü, birbirinden ayrıldı

(شَاقَّ يُشَاقُّ شِقَاقًا): (muzaaf f., müfâale b.): muhalefet etti, ayrılık yaptı

(اَلْبَعِيدُ): uzak

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 26 (BAKARA: 177 – 181) ≻

لَيْسَ	الْبِرَّ	أَنْ تُوَلُّوا	وُجُوهَكُمْ	قِبَلَ	الْمَشْرِقِ	وَ	الْمَغْرِبِ	وَ	لَكِنَّ	الْبِرَّ
değildir	iyilik	çevirmeniz	yüzlerinizi	tarafına	doğu	ve	batı		fakat	iyi
nâsih mazi fiil	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	atıf h.+ matuf		istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi

مَنْ	آمَنَ	بِاللَّهِ	وَ الْيَوْمِ	الْآخِرِ	وَ الْمَلَائِكَةِ	وَ الْكِتَابِ	وَ النَّبِيِّينَ ج
kimsedir	iman eden	Allah'a	gününe	ahiret	meleklere	kitaba	peygamber-lere
(لَكِنَّ)'nin haberi, ismi mevsul	sıla: fiili mazi c.	câr mecrur	atıf h.+matuf, mevsuf	sıfat	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf	atıf h. matuf

وَ	آتَى	الْمَالَ	عَلَى حُبِّهِ	ذَوِي	الْقُرْبَى	وَ الْيَتَامَى	وَ الْمَسَاكِينَ	وَ
ve	veren	mal	ona (malına) sevgisine rağmen		akrabalara (yakınlık sahiplerine)	yetimlere	yoksullara	
atıf h.	mef'ûlün bih	fiili mazi	câr mecrur		muz. ileyh	atıf h. matuf	atıf h. matuf	atıf h.

ابْنَ	السَّبِيلِ	وَ السَّائِلِينَ	وَ فِي الرِّقَابِ ج	وَ	أَقَامَ	الصَّلَاةَ	وَ	آتَى	الزَّكَاةَ ج
yolculara		sorup isteyenlere	esirler uğrunda	ve	yerine getiren (kılan)	namazı	ve	veren	Zekâtı
muz. İleyh	matuf, muzaf	atıf h. matuf	câr mecrur	atıf h.	fiili mazi	mef'ûlün bih	atıf h.	fiili mazi	mef'ûlün bih

وَ	الْمُوفُونَ	بِعَهْدِهِمْ	إِذَا	عَاهَدُوا ج	وَ	الصَّابِرِينَ	فِي الْبَأْسَاءِ	وَ الضَّرَّاءِ	وَ
	(tam olarak) ifa eden	sözleşme-lerini	zaman	sözleşme yaptıkları		sabredenler	hastalıkta	sıkıntıda	
atıf h.+ matuf {(لَكِنَّ)'nin haberi olan (مَنْ آمَنَ)' ye matuf olduğu için merfu}		câr mecrur	zaman zarfı, muzaf	muz.ileyh, mazi fiil cümlesi (cemi)	atıf h.	(أَمْدَحُ) (methediyorum) mahzuf fiilinin mef'ûlü	atıf h. matuf	câr mecrur	atıf h.

﴿ 177 ﴾	الْمُتَّقُونَ	هُمُ	أُولَئِكَ	وَ	صَدَقُوا ط	الَّذِينَ	أُولَئِكَ	الْبَأْسِ ط	حِينَ
	müttekilerdir	onlar	işte onlar	ve	doğru olan	kimselerdir	İşte onlar	savaş	anında
	haber	fasıl zamiri	mübtedâ	atıf h.	sıla: fiili mazi, fail	haber, ismi mevsul	mübtedâ	muz. İleyh	zaman zarfı, muzaf

177. Yüzlerinizi Doğu ve(ya) Batı tarafına çevirmeniz iyilik (demek) değildir. Fakat (asıl) iyi (olan o) kimse(dir ki); Allah'a, Ahiret gününe, meleklere, kitaba, peygamberlere iman eder; akrabalara, yetimlere, yoksullara, yolculara, (ihtiyacı dolayısıyla sorup) isteyenlere ve esirler uğrunda ona olan sevgisine rağmen mal (kazancından) verir; namazı kılar, zekâtı verir, sözleşme yaptıkları zaman (yapmış oldukları) sözleşmelerini ifa eder. Sıkıntıda, hastalıkta ve savaş (büyük güçlük) anında sabredenler... İşte onlar doğru olan kimselerdir ve işte onlar müttekilerin (takva sahiplerinin) ta kendileridir..

يَا	أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	كُتِبَ	عَلَيْكُمُ	الْقِصَاصُ	فِي الْقَتْلَى ط	الْحُرُّ	بِالْحُرِّ
	ey	kimseler	iman eden	yazıldı (farz kılındı)	size	kısas	öldürülenler hakkında	hür (insan)	hür ile
nidâ h.	münâdâ tenbih h.	sıfat, ismi mevsul	sıla: fiili mazi	meçhul fiili mazi	câr mecrur	nâibi fâil	câr mecrur	mübtedâ	haber; şibhi c.

وَ	الْعَبْدُ	بِالْعَبْدِ	وَ	الْأُنْثَى	بِالْأُنْثَى ط	فَمَنْ	عُفِيَ	لَهُ	مِنْ أَخِيهِ	شَيْءٌ
	köle	köle ile		kadın	kadın ile	ama kim	affedilirse	lehinde	kardeşi tarafından	bir şey
atıf h.	mübtedâ	haber;şibhi c.	atıf h.	mübtedâ	haber;şibhi c.	başlama h.+mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: meçhul mai f.	câr mecrur	câr mecrur	nâibi fâil

وَ	مِنْ رَبِّكُمْ	تَخْفِيفٌ	ذٰلِكَ	بِإِحْسَانٍ ط	إِلَيْهِ	وَ أَدَآءٌ	بِالْمَعْرُوفِ	فَاتِّبَاعٌ
ve	Rabbinizden	bir hafifletme	Bu	güzellikle	ona	eda etmektir (ödemektir)	örfe	artık (vacib olan) uymaktır
atıf h.	câr mecrur	haber	mübtedâ	câr mecrur	câr mecrur	atıf h. matuf	câr mecrur	râbıta (bağlaç)+ (فَالْوَاجِبُ) (vacip) mahzuf (kaldırılmış) mübtedâsının haberi

﴿178﴾

أَلِيمٌ	عَذَابٌ	فَلَهُ	ذٰلِكَ	بَعْدَ	اعْتَدٰى	فَمَنِ	رَحْمَةٌ ط
elem verici	bir azab	onun için vardır	bundan sonra		haddi aşarsa	Artık kim	bir merhamettir
sıfat	mübtedâ muahhar, mevsuf	râbıta + haber mukaddem: şibhi c.: câr-mecrur	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	fi'lu'ş-şart: fiili mazi	atıf h.+ mübtedâ	matuf

cevabu'ş-şart: isim cümlesi: şart ve cevap cümleleri

(مَنْ) mübtedasının haberidir

178. Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas yazıldı (farz kılındı): Hür (insan) hür ile, köle, köle ile ve kadın kadın ile. Ama kim lehinde (olarak), kardeşi (öldürülenin velisi) tarafından bir şey affedilirse, artık (yapılması gereken) örfe uymak ve ona (maktulün varis veya velisine) güzellikle (diyet) ödemektir. Bu, Rabbinizden (size) bir hafifletme ve bir merhamettir. Artık kim bundan sonra haddi aşarsa, onun için elem verici bir azab vardır.

﴿179﴾

تَتَّقُونَ	لَعَلَّكُمْ	الْأَلْبَابِ	أُولِي	يَآ	حَيَاةٌ	فِي الْقِصَاصِ	لَكُمْ	وَ
korunursunuz	umulur ki siz	akılların	sahibleri	ey	hayat	kısasta	sizin için vardır	
(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari f. cüm.	umut ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	muz. ileyh,	münâdâ, muzaf	nidâ h.	mübtedâ muahhar	câr + mecrur	haber mukaddem	atıf h.

179. Kısasta sizin için hayat vardır, ey akıl sahibleri! Umulur ki siz (suç işlemekten) korunursunuz.

خَيْرًا ج	تَرَكَ	إِنْ	الْمَوْتُ	أَحَدَكُمُ	حَضَرَ	إِذَا	عَلَيْكُمْ	كُتِبَ
bir hayır (mal)	bırakıyorsa	eğer	ölüm	birinize	geldiği zaman		üzerinize	yazıldı (farz kılındı)
mef'ûlün bih	fi'lü'ş-şart: f. mazi	şart ve cezm h.	fâil	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	fiili mazi	şart ifade eden zaman zarfı	câr mecrur	meçhul fiili mazi

﴿180﴾

عَلَى الْمُتَّقِينَ ط	حَقًّا	بِالْمَعْرُوفِ ج	الْأَقْرَبِينَ	وَ	لِلْوَالِدَيْنِ	الْوَصِيَّةُ
müttekilere	bir hak olarak	bilinen (uygun, meşru bir biçim)le	yakın akrabalara		ana-babaya	vasiyet etmek
sıfat	mef'ulü mutlak nâibi	câr + mecrur	matuf	atıf h.	câr+mecrur	(كُتِبَ)'nin nâibi fâili

180. Birinize ölüm geldiği zaman, eğer (geride) bir servet bırakıyorsa ana-babaya, yakın akrabalara bilinen (uygun, meşru bir biçim)le vasiyet etmek müttekiler (Allah'a karşı gelmekten sakınanlar) üzerine yapılması gerekli bir hak olarak üzerinize yazıldı (farz kılındı).

إِثْمُهُ	فَإِنَّمَآ	سَمِعَهُ	بَعْدَمَا	بَدَّلَهُ	فَمَنْ
günahı	ancak	işitmesinden sonra		onu değiştirirse	artık kim
mübtedâ, muzaf+muz.ileyh	râbıta+ hasr edatı	fiili mazi+mef'ul	zaman zarfı+masdar h.	fi'luş-şart: f. mazi+mef'ul	atıf h.+ mübtedâ, şart ismi

﴿181﴾

عَلِيمٌ ط	سَمِيعٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	يُبَدِّلُونَهُ ط	عَلَى الَّذِينَ
(her şeyi) bilir	(her şeyi) işitir	Allah	şüphesiz	onu değiştiren	kimseleredir
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	sıla: fiili muzari, fail, meful	haber:şibhi c.

181. Artık kim onu (vasiyeti) işittikten sonra değiştirirse, günahı ancak onu değiştirenleredir. Şüphesiz Allah (her şeyi) işitir, (her şeyi) bilir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 26 ≻

(BAKARA, 177):

(اَلْبِرُّ): (her türlü) iyilik (وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nakıs tef'il b.): çevirdi, dönüverdi, yöneldi, dönüp gitti

(اَلْقِبَلُ): yön, cihet / ön taraf / karşı koyma gücü, mukavemet

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs f., if'al b.):verdi (اَلْحُبُّ): muhabbet, sevgi

(ذُو ج ذَوُونَ): sahip (اَلرَّقَبَةُ ج رِقَابٌ): köle / boyun (اَلْقُرْبَى): akrabalar, yakınlar / yakınlık, karabet

(BAKARA, 178):

(اَلْقِصَاصُ): kısas (suçluya işlediği suçun aynısıyla ceza verme) (اَلْقَتِيلُ ج اَلْقَتْلَى): maktul, öldürülen

(عَفَا يَعْفُو عَفْوًا): (nakıs f.): afvetti, cezalandırmaktan vazgeçti (اَلْحُرُّ): hür, hürriyet sahibi

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (ifital b.): uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (اَلْأَدَاءُ): edâ, ödeme

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي اِعْتِدَاءً): (nakıs ifital b.): haddi aştı, zulmetti, hakka tecavüz etti (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

(اَلْأُنْثَى ج إِنَاثٌ): kadın, dişi (خَفَّفَ يُخَفِّفُ تَخْفِيفًا): (tef'il b.): hafifletti

(BAKARA, 179):

(أُولُوا): sahipler (merfu hali) (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs ifital b.): korundu, sakındı (أُولِي الأَلْبَابِ): akıl sahipleri (mansub hali)

(BAKARA, 180):

(اَلْوَصِيَّةُ): vasiyet, tavsiye (اَلْمَعْرُوفُ): iyilik, iyi

(BAKARA, 181) :

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il b.): değiştirdi, tahrif etti (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا سَمَاعًا): işitti, duydu

(اَلْإِثْمُ ج آثَامٌ): günah

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 27 (BAKARA: 182 – 186) ≻

بَيْنَهُمْ	فَأَصْلَحَ	إِثْمًا	أَوْ	جَنَفًا	مِنْ مُوصٍ	خَافَ	فَمَنْ
onların aralarını	düzeltirse	günaha girmesinden	veya	hataya meylinden	vasiyet edenden	korkarsa	bununla birlikte kim
mekan zarfı, muzaf+ muz.ileyh	atıf h.+ fiili mazi	matuf	atıf h.	mef'ûlün bih	câr+mecrur	fi'lu'ş-şart, fiili mazi	atıf h.+ mübtedâ, şart ismi

﴿182﴾	رَحِيمٌ ع	غَفُورٌ	اللَّهَ	إِنَّ	عَلَيْهِ ط	إِثْمَ	فَلَآ
	Rahimdir	Gafurdur	Allah	şüphesiz	artık ona bir günah yoktur		
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	(لَا)'nın haberi	(لَا)'nın ismi	râbıta + nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)

182. Bununla birlikte, kim vasiyet edenin hataya meylinden veya günaha girmesinden korkar da akabinde onların (tarafların) aralarını bulup-düzeltirse; ona bir günah yoktur. Şüphesiz ki Allah, Gafurdur (çok affedicidir), Rahimdir (merhamet ve ihsanı boldur).

الصِّيَامُ	عَلَيْكُمُ	كُتِبَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	أَيُّهَا	يَا
Oruç	size	yazıldı (farz kılındı)	iman eden	kimseler	ey	
nâibi fâil	câr + mecrur	meçhul fiili mazi	sıla: fiili mazi, fail	sıfat, ismi mevsul	münâdâ+tenbih h.	nidâ h.

﴿183﴾	تَتَّقُونَ لا	لَعَلَّكُمْ	مِنْ قَبْلِكُمْ	عَلَى الَّذِينَ	كُتِبَ	كَمَا
	takva sahibi olursunuz	umulur ki siz	sizden önceki	kimselere	farz kılınması gibi	
	(لَعَلَّ)'nin haberi, fiili muzari, fail	umut ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	sıla:şibhi c.	câr+mecrur, ismi mevsul	meçhul fiili mazi	harfi cer, masdar harfi

183. Ey iman edenler! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki takva sahibi olursunuz.

أُخَرَ ط	مِنْ أَيَّامٍ	فَعِدَّةٌ	عَلَى سَفَرٍ	أَوْ	مَرِيضًا	مِنْكُمْ	كَانَ	فَمَنْ	مَعْدُودَاتٍ ط	أَيَّامًا
başka	günlerden	(ona) belirli sayı (gerekir)	seferde olursa	veya	hasta	sizden	olursa	kim	sayılı	günler olarak
sıfat	câr+ mecrur, mevsuf	râbıta +mahzuf (عَلَيْهِ) mukaddem haberinin muahhar mübtedâsı	câr + mecrur	atıf h.	(كَانَ)'nin haberi	câr+mecrur	fi'lu'ş-şart	atıf h.+ mübtedâ, şart ismi	sıfat (cemi müennes salim ismin mansub hali)	(كُتِبَ) fiilinin temyizi, mevsuf

(...كَانَ) fi'lu'ş-şartının cevabu'ş-şartı: isim cümlesi, şart ve cevab مَنْ mübtedasının haberidir

خَيْرًا	تَطَوَّعَ	فَمَنْ	مِسْكِينٍ ط	فَطَعَامُ	فِدْيَةٌ	يُطِيقُونَهُ	عَلَى الَّذِينَ	وَ
hayır	gönüllü olarak yaparsa	Fakat kim	bir yoksul	fakat doyumu	fidye	ona zorlanarak gücü yeten	kimselere gerekir	
mef'ûlün bih	fi'lu'ş-şart: fiili mazi	atıf h., mübtedâ, şart ismi	muz. ileyh, mecrur	atıf h.+ (فِدْيَةٌ)'ün bedeli, muzaf	mübtedâ muahhar	sıla: muzari fiil c.	haber mukaddem: şibhi c.	atıf h.

﴿184﴾	تَعْلَمُونَ	كُنْتُمْ	إِنْ	لَكُمْ	خَيْرٌ	أَنْ تَصُومُوا	وَ	لَهُ ط	خَيْرٌ	فَهُوَ
	biliyor	idiyseniz	eğer	sizin için	daha hayırlıdır	oruç tutmanız		kendisi için	daha iyidir	O
	(كَانَ)'nin haberi	fi'lü'ş-şart, (كَانَ)'nin ismi	şart ve cezm h.	câr+mecrur	haber	mübteda	atıf h.	câr mecrur	haber	râbıta + mübtedâ

cevabu'ş-şart: isim cüm. Şart ve cevab مَنْ mübtedasının haberidir

184. (Ramazanda) sayılı günler olarak (oruç size farz kılındı). Sizden kim hasta veya seferde olursa (tutamadığı) günlerin sayısı kadar başka günlerden (orucu kaza etmesi gerekir). (Bu gibi mazaret

durumlarında) ona zorlukla gücü yetenlere bir yoksul doyumu fidye gerekir. Fakat kim gönüllü olarak hayır yaparsa (fidye ya da oruç miktarını arttırırsa), bu kendisi için daha iyidir. Eğer bilirseniz (güçlüğüne rağmen) oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır.

شَهْرُ	رَمَضَانَ	الَّذِيٓ	أُنْزِلَ	فِيهِ	الْقُرْآنُ	هُدًى	لِلنَّاسِ
ayı	Ramazan	ki	indirilmiştir	onda	Kur'an	bir rehber olarak	insanlar için
mübtedâ, muzaf	muz. ileyh	haber, ismi mevsul	sıla: fiil c.: meçhul mazi f.	câr mecrur	nâibi fâil	hal	câr+mecrur

وَ بَيِّنَاتٍ	مِنَ الْهُدَىٰ	وَ الْفُرْقَانِ ۚ	فَمَنْ	شَهِدَ	مِنْكُمُ	الشَّهْرَ	فَلْيَصُمْهُ ۖ
apaçık belgeler olarak	doğru yoldan	ve fürkandan	Bu sebeple kim	erişirse	sizden	bu aya	orucunu tutsun
atıf h.+mâtuf	câr+mecrur	atıf h.+mâtuf	atıf h.+ mübtedâ, şart ismi	fi'luşşart	câr mecrur	mef'ûlün bih	rabıta+ cevâbu'-şart emr-i gâib

وَ	مَنْ	كَانَ	مَرِيضًا	أَوْ	عَلَىٰ سَفَرٍ	فَعِدَّةٌ	مِنْ أَيَّامٍ	أُخَرَ ۖ
	kim	olursa	hasta	veya	yolculukta	sonradan (tutamadığı) belirli sayıyı (tutsun)	günlerden	diğer
atıf h.	mübtedâ	mazi f.nâsih	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	câr + mecrur	râbıta +(فَعَلَيْهِ عِدَّةٌ): mahzuf (عَلَيْهِ) mukaddem haberinin muahhar mübtedâsı	câr+mecrur, mevsuf	sıfat

(...كَانَ) fi'lu'ş-şartının cevabu'ş-şartı: isim cümlesi, şart ve cevab مَنْ mübtedasının haberidir

يُرِيدُ	اللَّهُ	بِكُمُ	الْيُسْرَ	وَ	لَا يُرِيدُ	بِكُمُ	الْعُسْرَ ۡ	وَ	لِتُكْمِلُوا	الْعِدَّةَ
ister	Allah	size	kolaylık		istemez	size	zorluk		tamamlamanız içindir	belirli sayıyı
fiili muzari	fâil	câr+ mecrur	mef'ûlün bih	atıf h.	nefy-i istikbal	câr+ mecrur	mef'ûlün bih	atıf h.	ta'lil (sebep) ve nasb h.+muzari f.	mef'ûlün bih

﴿185﴾

وَ	لِتُكَبِّرُوا	اللَّهَ	عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ	وَ	لَعَلَّكُمْ	تَشْكُرُونَ
ve	büyük tanımanız içindir	Allah'ı	sizi hidayete erdirmesine karşılık		olur ki siz	şükredersiniz
atıf h.	ta'lil (sebep) ve nasb h.+muzari f.	mef'ûlün bih	harfi cer masdar h.	atıf h.	umut ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: fiili muzari, fail

185. Ramazan ayı ki insanlar için bir rehber (yol gösterici), doğru yol ve fürkandan (doğruyu eğriden, hakkı batıldan ayıran) apaçık belgeler olarak Kur'an onda indirilmiştir. Sizden kim bu aya erişirse (içinde bulunur, şahit olursa) orucunu tutsun, kim de hastalanır veya seyehatta olursa, o (tutamadığı günler) sayısınca diğer günlerde (tutsun). Allah size kolaylık ister, zorluk istemez. (Bütün bunlar o) belirli sayıyı (oruç günlerini) tamamlamanız, Allah'ı sizi hidayete erdirmesine karşılık büyük tanımanız içindir. Olur ki şükredersiniz.

وَ	إِذَا	سَأَلَكَ	عِبَادِي	عَنِّي	فَإِنِّي	قَرِيبٌ ۖ	أُجِيبُ	دَعْوَةَ	الدَّاعِ
	sana sorarsa		kullarım	benim hakkımda	gerçek şu ki Ben	çok yakınım	icabet ederim	duasına	dua edenin
atıf h.	şart ifade eden zaman zarfı	fiilu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	fâil	câr+me crur	râbıta + tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	fiili muzari	mef'ûl, muzaf	muz. İleyh

cevabü'ş-şart; isim cüm.

﴿186﴾

إِذَا	دَعَانِ ۙ	فَلْيَسْتَجِيبُوا	لِي	وَ	لْيُؤْمِنُوا	بِي	لَعَلَّهُمْ	يَرْشُدُونَ
bana dua ettiği zaman		o halde onlar da icabet etsinler	bana	,	iman etsinler	bana	umulur ki onlar	irşad (doğru yolu bulmuş) olurlar
fiili mazi, mef'ul	zaman zarfı	başlama h.+emri gâib, fail	câr+ mecrur	atıf h.	emri gâib fâil	câr+ mecrur	umut ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi

186. Kullarım, sana Benim hakkımda sorarsa; gerçek şu ki Ben, çok yakınım. Bana dua ettiği zaman Ben, dua edenin duasına icabet ederim (karşılık veririm). O halde onlar da Bana (Benim da'vetime) icabet etsinler (karşılık versinler). Bana iman etsinler. Umulur ki (böylece) irşad (doğru yolu bulmuş) olurlar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 27 ≻

(BAKARA, 182):

(خَافَ يَخَافُ): (ecvef f.): korktu

[(أَوْصَى يُوصِي) مُوصٍ]: (misal f., nakıs if'al b.): (ismi fâil) vasiyet eden

(جَنَفَ يَجْنَفُ جَنَفًا): meyletti, zulmetti (burada bilmeden hataya meyletmek manasındadır)

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحاً): (if'al b.): ıslah etti, düzeltti (aralarını buldu), anlaştırdı

(BAKARA, 183):

(صَامَ يَصُومُ صَوْمًا صِيَامًا):(ecvef f.): oruç tuttu

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs f., ifital b.): korundu, sakındı

(BAKARA, 184):

(اَلْمَعْدُودَةُ ج مَعْدُودَاتٌ): sayılan, hesablanan

(اَلْعِدَّةُ): muayyen miktar, belirli sayı

(اُخْرَى ج أُخَرُ): diğeri, ötekisi

(اَطَاقَ يُطِيقُ اِطَاقَةً): (ecvef if 'al b.): zorlukla güç yetirebildi, zorlandı, dayanamadı

(تَطَوَّعَ يَتَطَوَّعُ تَطَوُّعاً): (tefa'ul b.) hayır işledi, nafile olarak yaptı, gönülden koparak yaptı

(اَلْفِدْيَةُ): fidye

(اَلْمَرِيضُ ج مَرْضَى): hasta

(BAKARA, 185):

(اَلشَّهْرُ ج شُهُورٌ اَشْهُرٌ): ay, hilal veya senenin 1/12'si olan ay

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (hissi yahut aklî olan bir şeyi izah eden, açıklayan manasında da kullanılır)

(اَلْفُرْقَانُ): hüccet, nusrat (yardım) , semavî kitab

(اَلْيُسْرُ): kolaylık, kolay

(اَلْعُسْرُ): zorluk, güçlük

(صَامَ يَصُومُ صَوْمًا صِيَامًا): (ecvef f.): oruç tuttu

(اَكْمَلَ يُكْمِلُ اِكْمَالاً): (if'al b.): tamamladı, ikmal etti

(كَبَّرَ يُكَبِّرُ تَكْبِيرًا): (tef'il b.): büyük bildi, büyük olduğuna itikadı oldu

(BAKARA, 186):

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul

(قَرِيبٌ): yakın

(اَجَابَ يُجِيبُ اِجَابَةً):(ecvef if'al b.): cevab verdi

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.): çağırdı, dua etti, istedi

(اَلدَّاعِي): (ismi fâil): dua eden, davet eden

(رَشَدَ يَرْشُدُ رُشْدًا): doğru yolu buldu, olgunlaştı

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (ecvef istif'al b.): cevab verdi, karşılık verdi

📖📖📖📖📖📖📖

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 28 (Bakara: 187 – 190) ≻

أُحِلَّ	لَكُمْ	لَيْلَةَ	الصِّيَامِ	الرَّفَثُ	إِلَى نِسَآئِكُمْ ط	هُنَّ	لِبَاسٌ	لَكُمْ
helâl kılındı	size	gecesi	oruç	yaklaşmak	kadınlarınıza	onlar	bir elbise	sizin için
meçhul mazi fiil	câr+ mecrur	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	nâibi fâil	câr mecrur	mübtedâ	haber	câr+mecrur

وَ	أَنْتُمْ	لِبَاسٌ	لَهُنَّ ط	عَلِمَ	اللّٰهُ	أَنَّكُمْ	كُنْتُمْ	تَخْتَانُونَ	أَنْفُسَكُمْ
ve	siz	elbisesiniz	onlar için	bildi	Allah	olduğunuzu		hainlik etmekte	kendinize
atıf h.	mübtedâ	haber	câr mecrur	fiili mazi	fâil	tekid ve nasb h.+(أَنَّ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih+ (كَانَ):(تُمْ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh

فَتَابَ	عَلَيْكُمْ	وَ	عَفَا	عَنْكُمْ ج	فَالْآنَ	بَاشِرُوهُنَّ	وَ	ابْتَغُوا	مَا
tevbenizi kabul etti	bu sebeple de		affetti	sizi	artık şimdi	onlara yaklaşın	ve	isteyin	şeyleri
atıf h., fiili mazi	câr + mecrur	atıf h.	fiili mazi	câr mecrur	başlama h., zaman zarfı	emri hâzır+fâil mef'ul	atıf h.	emri hâzır, fâil	mef'ûlün bih, ismi mevsul

كَتَبَ	اللّٰهُ	لَكُمْ ص	وَ	كُلُوا	وَ	اشْرَبُوا	حَتَّى	يَتَبَيَّنَ	لَكُمُ
yazdığı	Allah'ın	sizin için		yiyin	atıf h.	için	kadar	ayırt edilinceye	size
sıla: fiil c.	fâil	câr+mecrur	atıf h.	emri hâzır, fâil		emri hâzır, fâil	gâye ve nasb h.	fiili muzari	câr+mecrur

الْخَيْطُ	الْأَبْيَضُ	مِنَ الْخَيْطِ	الْأَسْوَدِ	مِنَ الْفَجْرِ ص	ثُمَّ	أَتِمُّوا	الصِّيَامَ	إِلَى اللَّيْلِ ج
ipliği	beyaz	ipliğinden	siyah	fecrin	sonra	tamamlayın	orucu	geceye kadar
fâil, mevsuf	sıfat	câr + mecrur, mevsuf	sıfat, mecrur	câr + mecrur	atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	câr mecrur

وَ	لَا تُبَاشِرُوهُنَّ	وَ	أَنْتُمْ	عَاكِفُونَ لا	فِي الْمَسَاجِدِ ط	تِلْكَ	حُدُودُ	اللّٰهِ
	onlarla birleşmeyin (cinsel ilişkide bulunmayın)	haldeyken	sizler	itikafa çekilmiş	mescitlerde	bunlar	sınırlarıdır	Allah'ın
atıf h.	nehyi hâzır+fâil+mef'ul	hal vâvı	mübtedâ	haber	câr + mecrur	mübtedâ	haber, muzaf	muz. ileyh, mecrur

فَلَا تَقْرَبُوهَا ط	كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ	اللّٰهُ	آيَاتِهِ	لِلنَّاسِ	لَعَلَّهُمْ	يَتَّقُونَ ﴿187﴾
sakın onlara (bu sınırlara) yaklaşmayın	işte böylece	açıklar	Allah	âyetlerini	insanlar için	umulur ki onlar	takva sahibi olurlar
başlama h.+nehyi hâzır+fâil+mef'ul	car+mecrur	fiili muzari	fâil	mef'ul, muzaf, muz.ileyh	câr+ mecrur	terecci (umut) ve nasb h.+(لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi

187. Oruç gecesi kadınlarınıza yaklaşmak size helâl kılındı. Onlar sizin için bir elbise, siz de onlar için bir elbisesiniz. Allah sizin kendinize hainlik etmekte olduğunuzu bildi ve tevbenizi kabul edip sizi affetti. Artık şimdi (ramazan gecelerinde) onlara yaklaşın ve Allah'ın sizin için yazdıklarını (takdir ettiklerini) isteyin. Fecrin (sabahın) beyaz ipliği (aydınlığı), siyah ipliğinden (karanlığından) size ayırt edilinceye kadar yiyin, için, sonra geceye kadar orucu tamamlayın. Mescitlerde itikafa çekilmiş (ibadete kapanmış) haldeyken onlarla (kadınlarla) birleşmeyin (cinsel ilişkide bulunmayın). Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Sakın onlara (bu sınırlara) yaklaşmayın. İşte Allah ayetlerini böylece insanlar için açıklar. Umulur ki takva sahibi olurlar.

وَ	لَا تَأْكُلُوا	أَمْوَالَكُمْ	بَيْنَكُمْ	بِالْبَاطِلِ	وَ	تُدْلُوا	بِهَا	إِلَى الْحُكَّامِ
	yemeyin	mallarınızı	aranızda	bâtıl (haksız sebepler) ile		aktarmayın	onlarla	hakimlere
başlama h.	nehyi hazır+fâil	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf+muz.ileyh	câr + mecrur	atıf h.	matuf, fiili muzari	câr+mecrur	câr + mecrur

﴿188﴾ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ع

yemeniz için	bir kısmını	mallarından	insanların	günah ile	halde	sizler	bildiğiniz halde
sebep ve nasb h.+ mansup fiili muz.	mef'ûlün bih	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh, mecrur	câr + mecrur	hal vâvı	mübtedâ	haber

188. Mallarınızı, aranızda bâtıl (haksız sebepler) ile yemeyin. Bildiğiniz halde (bile bile) insanların mallarından bir kısmını günah ile yemeniz için onları hakimlere aktarmayın (hukukî hilelere başvurmayın).

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ ط قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَ الْحَجِّ ط

sana soruyorlar	hilâller (yeni doğan aylar) hakkında	de ki	onlar	vakitlerdir	insanlar için	ve hac için
fiili muzari + fâil+mef'ul	câr + mecrur	emri hâzır	mübtedâ	haber	câr+mecrur	atıf h.+ matuf

وَ لَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا

Atıf h.	değildir	iyilik (لَيْسَ)'nin ismi	gelmeniz: zaid harfi cer, masdar ve nasb h. / mansub muzari fil (masdâr-ı müevvel)	evlere	arkalarından
	câmid fiili mazi			mef'ûlün bih	câr+mecrur

وَ لَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى ج وَ أْتُوا

atıf h.	fakat istidrak ve nasb h.	iyi (لَكِنَّ)'nin ismi	sakınan kimsedir (لَكِنَّ)'nin haberi: ismi mevsul	sıla: fiil c.	(o halde) atıf h.	gelin emri hâzır+fâil

﴿189﴾ الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا ص وَ اتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

evlere	kapılarından	atıf h.	(saygıyla) korkun	Allah'tan	umulur ki siz	kurtuluşa erersiniz
mef'ûlün bih	câr+mecrur		emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	umut ve nasb h. (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi

189. Sana hilâller (yeni doğan aylar ya da ayın evreleri) hakkında soruyorlar. De ki: «Onlar insanlar(ın faaliyetleri) için ve hac için belirlenmiş vakit (ölçü)leridir. İyilik (birr), evlere arkalarından gelmeniz değildir. Fakat iyi (kimse) sakınan (takva sahibi) kimsedir. (O halde) evlere kapılarından gelin, Allah'tan da korkun ki kurtuluşa (mutluluğa) erebilesiniz.

وَ قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ

başlama h.	savaşın	yolunda	Allah	kimselerle	sizinle savaşan
	emri hâzır+fâil	câr + mecrur, muzaf	muz. ileyh, mecrur	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla; muzari fiil + fail + mef'ul

﴿190﴾ وَ لَا تَعْتَدُوا ط إِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

atıf h.	haddi aşmayın	gerçek şu ki	Allah	sevmez	aşırı gidenleri
	nehy-i hâzır+fâil	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	mef'ûlün bih

190. Sizinle savaşanlarla Allah yolunda savaşın, haddi aşmayın (aşırı gitmeyin), gerçek şu ki; Allah aşırı gidenleri sevmez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 28 ≻

(BAKARA, 187):

(أَحَلَّ يُحِلُّ): (muzaaf if'al b.): helal ve mübah kıldı

(اَلرَّفَثُ): başbaşa kalmak, yanaşmak, açıklanması hoş olmayan çirkin iş veya söz

(اَللِّبَاسُ): elbise, örtü, başkasının ayıpların örten manasında

(اِخْتَانَ يَخْتَانُ اِخْتِيَانًا): (ecvef ifital b.): çok haince davrandı, açıkça ihanet etti

(بَاشَرَ يُبَاشِرُ مُبَاشَرَةً): (müfâale b.): cinsi münasebette bulundu, dokundu, temasa geçti

(اَلْعَاكِفُ ج عَاكِفُونَ): ibadete kapanan, devamlı ibadet eden

(قَرَبَ يَقْرَبُ قِرْبَانًا): yaklaştı, yaptı, işledi

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.): açık oldu

(BAKARA, 188):

(اَلْإِثْمُ ج أَثَامٌ): günah

(أَدْلَى يُدْلِي): (nakıs if'al b.): rüşvet verdi, peşkeş çekti

(اَلْحَاكِمُ ج حَاكِمُونَ حُكَّامٌ): hükmeden, hüküm veren

(اَلْبَاطِلُ): asılsız şey, batıl

(اَلْفَرِيقُ): grup, büyük topluluk

(BAKARA, 189):

(اَلْهِلَالُ ج أَهِلَّةٌ): hilal (yeni doğan ay)

(اَلْمِيقَاتُ ج مَوَاقِيتُ): kararlaştırılmış, muayyen vakit

(اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev / Kâ'be

(اَلْبِرُّ): (her türlü) iyilik

(اَلْبَابُ ج أَبْوَابٌ): kapı/mecazen: vasıta

(اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): arka, sırt, üzeri

(اَفْلَحَ يُفْلِحُ): (if'al b.): felaha erdi, kazandı

(BAKARA, 190):

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ): (müfâale b.): savaştı

(أَحَبَّ يُحِبُّ): (muzaaf if'al b.):sevdi

[(اِعْتَدَى يَعْتَدِي) اَلْمُعْتَدِي]: (nakıs ifital b.): (ismi fâil) haddi aşan, zulmeden, hakka tecavüz eden

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 29 (BAKARA: 191 – 196) ≻

وَ	اقْتُلُوهُمْ	حَيْثُ	ثَقِفْتُمُوهُمْ	وَ	أَخْرِجُوهُمْ	مِنْ حَيْثُ	أَخْرَجُوكُمْ	وَ
ve	onları öldürün		kendilerini ele geçirdiğiniz yerde	ve	onları çıkarın	yerden	sizi çıkardıkları	ki
atıf h.	emri hâzır+fâil+mef'ul		mekan zarfı, muzaf		emri hâzır+fâil+mef'ul		muz. ileyh: mazi fiil c.	i'tiraz (ara cümle) h.

الْفِتْنَةُ	أَشَدُّ	مِنَ الْقَتْلِ ۚ	وَ	لَا تُقَاتِلُوهُمْ	عِنْدَ	الْمَسْجِدِ	الْحَرَامِ	حَتَّى	يُقَاتِلُوكُمْ
fitne	daha şiddetlidir	öldürmekten		onlarla savaşmayın	yanında		Mescid-i Haram'ın	kadar	onlar size karşı savaşıncaya
mübtedâ	haber	câr + mecrur	atıf h.	nehyi hazır+ fâil+mef'ul	mekan zarfı, muzaf		sıfat muz. ileyh, mevsuf	gaye ve nasb h.	mansup fiili muzari+fâil+mef'ul

﴿191﴾ الْكَافِرِينَ	جَزَاءُ	كَذَٰلِكَ	فَاقْتُلُوهُمْ ۖ	قَاتَلُوكُمْ	فَإِنْ	فِيهِ ۚ
inkar edenlerin	cezası (karşılığı)	işte böyledir	akabinde siz de onları öldürün	size karşı savaşırlarsa	eğer	orada
muz. ileyh	mübtedâ muahhar, muzaf	haber mukaddem	râbıta+cevabu'ş-şart: emir fiili+fail+mef'ul	fi'lü'ş-şart: mazi fiil c.	başlama h.+ şart ve cezm h.	câr+ mecrur

191. Onları (size karşı savaşanları) ele geçirdiğiniz yerde öldürün. Sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın. Fitne, (insan) öldürmekten daha kötüdür. Onlar, size karşı orada savaşıncaya kadar siz de Mescid-i Haram yanında onlarla savaşmayın. Eğer (onlar) size karşı savaşırlarsa siz de onları öldürün. İşte inkar edenlerin cezası böyledir.

لَا تَكُونَ	حَتَّى	وَ قَاتِلُوهُمْ	﴿192﴾ رَحِيمٌ	غَفُورٌ	اللَّهَ	فَإِنَّ	انْتَهَوْا	فَإِنِ
olmayıncaya	kadar	onlarla savaşın ve	merhametin kaynağıdır	çok bağışlayıcıdır	Allah	gerçekten	vazgeçerlerse	eğer
nefy-i istikbal	gâye ve nasb h.	emri hâzır+fâil + mef'ul, atıf h.	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	râbıta (bağlaç)+ tekid ve nasb h.	fi'lü'ş-şart: fiili mazi	atıf h.+şart h. geçiş dolayısıyla esreli

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

﴿193﴾ عَلَى الظَّالِمِينَ	إِلَّا	عُدْوَانَ	فَلَا	انْتَهَوْا	فَإِنِ	لِلَّهِ ۖ	الدِّينُ	يَكُونَ	وَ	فِتْنَةٌ
zalimlerden	başkasına	düşmanlık	artık yoktur	vazgeçerlerse	akabinde	Allah için	din	oluncaya	ve	fitne
(لَا)'nın haberi: şibhi c.	istisnâ h.	(لَا)'nın ismi	râbıta+nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	fi'lü'ş-şart: f. mazi	başlama h.+ şart harfi	(يَكُونَ)'nin haberi	(يَكُونَ)'nin ismi	fiili muzari, nâsih	atıf h.	fâil

192. Eğer onlar (savaştan) vazgeçerlerse Allah gerçekten Gafûr (çok bağışlayıcı) ve Rahîmdir (merhametin kaynağıdır) (dolayısıyla siz de bırakın). **193**. Fitne kalmayıncaya kadar ve din (kulluk) de Allah için oluncaya kadar onlarla savaşın. Şayet vazgeçerlerse zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur.

عَلَيْكُمْ	اعْتَدَىٰ	فَمَنِ	قِصَاصٌ ۚ	الْحُرُمَاتُ	وَ	الْحَرَامِ	بِالشَّهْرِ	الْحَرَامُ	اَلشَّهْرُ
size	saldırırsa	o halde kim	kısastır	hürmetler	ve	haram	aya karşılıktır	haram	ay
câr + mecrur	fi'lu'ş-şart: fiili mazi	atıf h.+ mübtedâ (şart ismi)	haber	mübtedâ	atıf h.	sıfat	haber; şibhi c., mevsuf	sıfat	mübtedâ, mevsuf

اعْلَمُوا	وَ	اللَّهَ	اتَّقُوا	عَلَيْكُمْ ۖ	وَ	اعْتَدَىٰ	مَا	بِمِثْلِ	عَلَيْهِ	فَاعْتَدُوا
bilin	ve	Allah'tan	sakının	size		saldırması		tıpkı, gibi	ona	o zaman saldırın
emri hâzır+fâil	atıf h.	mef'ûlün bih	emri hâzır+fâil	câr + mecrur	atıf h.	fiili mazi	masdar h.	câr+mecrur, mevsuf	câr + mecrur	râbıta + cevabu'ş-şart: emir fiili

بِأَيْدِيكُمْ	لَا تُلْقُوا	وَ	اللَّهِ	فِي سَبِيلِ	أَنْفِقُوا	وَ	﴿194﴾	الْمُتَّقِينَ	مَعَ	اللَّهَ	أَنَّ
ellerinizle	kendinizi atmayın		Allah	yolunda	harcayın			takva sahibleriyle beraber		Allah'ın	olduğunu
harfi cer + muzaf+muz.ileyh	nehyi hâzır+fâil	atıf h.	muz. ileyh	câr + mecrur, muzaf	emri hâzır+fâil	atıf h.		(أَنَّ)'nin haberi: şibhi cümle		(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

﴿195﴾ الْمُحْسِنِينَ	يُحِبُّ	اللَّهَ	إِنَّ	أَحْسِنُوا ۚ	وَ	إِلَى التَّهْلُكَةِ ۚ
iyilik yapanları	sever	Allah	hiç kuşkusuz	iyilik yapın	ve	tehlikeye
mef'ûlün bih	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	emri hâzır+fâil	atıf h.	câr + mecrur

194. (Savaşmanın haram kabul edildiği) Haram ay, haram aya karşılıktır. Ve hürmetler (birbirine) kısastır (yasakların dokunulmazlıkların bozulması karşılıklıdır). O halde kim size saldırırsa, o zaman siz de tıpkı onun size saldırması gibi ona saldırın. Allah'tan sakının ve Allah'ın takva sahibleriyle (günahtan sakınanlarla) beraber olduğunu bilin. **195**. Allah yolunda infak edin (harcayın). Kendinizi, ellerinizle tehlikeye atmayın. Ve iyilik yapın. Hiç kuşkusuz Allah iyilik yapanları sever.

وَ	أَتِمُّوا	الْحَجَّ	وَ	الْعُمْرَةَ	لِلّٰهِ ط	فَإِنْ	أُحْصِرْتُمْ	فَمَا	اسْتَيْسَرَ	مِنَ الْهَدْيِ ج
	tam yapın	haccı	ve	umreyi	Allah için	(fakat) alıkonulursanız		şeyi	kolayınıza gelen	kurbandan
atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	atıf h.+ matuf		câr+mecrur	atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: meçhul mazi f.	râbıta+ (عَلَيْكُمْ) (size gerekir) mahzuf mukaddem haberinin muahhar mübtedâsı, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	câr + mecrur

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

وَ	لاَ تَحْلِقُوا	رُؤُوسَكُمْ	حَتَّى	يَبْلُغَ	الْهَدْيُ	مَحِلَّهُ ط	فَمَنْ	كَانَ
ve	tıraş etmeyin	başlarınızı	kadar	ulaşıncaya	kurban	yerine (mahalline)	kim	olursa
atıf h.	nehy-i hazır+fâil	mef'ul, muzaf muz.ileyh	gâye ve nasb h.	fiili muzari	fâil	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	atıf h.+ mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: nâsih mazi f.

مِنْكُمْ	مَرِيضاً	أَوْ	بِهِ	أَذًى	مِنْ رَأْسِهِ	فَفِدْيَةٌ	مِنْ صِيَامٍ	أَوْ صَدَقَةٍ	أَوْ نُسُكٍ ج
sizden	hasta	veya	kendisiyle bulunursa	bir eziyeti	başından	bu sebeple bir fidye	oruçtan	veya sadakadan	veya kurbandan
câr+mecrur	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	haber mukaddem	mübtedâ muahhar	câr+ mecrur, muzaf, muz. ileyh	râbıta+ (عَلَيْهِ) (ona gerekir) mukaddem haberinin muahhar mübtedası	câr mecrur	atıf h.+ matuf	atıf h. matuf

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

فَإِذَآ	أَمِنْتُمْ قف	فَمَنْ	تَمَتَّعَ	بِالْعُمْرَةِ	إِلَى الْحَجِّ	فَمَا	اسْتَيْسَرَ	مِنَ الْهَدْيِ ج
(Sonra) güvende olduğunuz zaman		(bu esnada) kim	faydalanırsa	umre ile	hacca kadar	(o zaman) şey	kolayına gelen	kurbandan
fiili mazi+fâil		râbıta +mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: fiili mazi	câr + mecrur	câr + mecrur	râbıta+ (عَلَيْكُمْ) (size gerekir) mahzuf mukaddem haberinin muahhar mübtedâsı, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	câr + mecrur

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

فَمَنْ	لَمْ يَجِدْ	فَصِيَامُ	ثَلاَثَةِ	أَيَّامٍ	فِي الْحَجِّ	وَ سَبْعَةٍ	إِذَا رَجَعْتُمْ ط
(fakat) kim	bulamazsa	(o takdirde) oruç (tutması) gerekir	üç	gün	hac (esnasın)da	ve yedi (gün)	döndüğünüz zaman
atıf h.+ mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: fiil c.: cahd-ı mutlak	râbıta+(عَلَيْهِ) (ona gerekir) mukaddem haberinin muahhar mübtedası, muzaf	muz. ileyh	muz. ileyh	câr + mecrur	atıf h.+ matuf	fiili mazi+fâil şart ifade eden zaman zarfı

تِلْكَ	عَشَرَةٌ	كَامِلَةٌ ط	ذٰلِكَ	لِمَنْ	لَمْ يَكُنْ	أَهْلُهُ	حَاضِرِي	الْمَسْجِدِ	الْحَرَامِ ط
ki o	on (gün)dür	tam	bu	kimseler içindir	olmayan	ailesi	sakinleri	Mescidi	Haram'ın
mübtedâ	haber, mevsuf	sıfat	mübtedâ	habe	cahd-ı mutlak	(يَكُنْ)'ün ismi	(يَكُنْ)'ün haberi, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat

﴿ 196 ﴾

وَ	اتَّقُوا	اللّٰهَ	وَ	اعْلَمُوٓا	أَنَّ	اللّٰهَ	شَدِيدُ	الْعِقَابِ ع
ve	sakının	Allah'ın	atıf h.	bilin	olacağını	Allah'tan	şiddetli	cezasının
atı f h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih		emri hâzır+fâil	tekid ve nasb h.	mef'ûlün bih	(أَنَّ)'nin haberi, muzaf	muzâfun ileyh

(اعْلَمُوا)'nun mef'ulü: isim cümlesi

196. Hac ve umreyi Allah için tam yapın (haklarına uygun olarak eda edin). (Fakat düşman, hastalık vs. sebebiyle) alıkonulursanız, kurbandan kolayınıza gelen şeyi (kesin). Kurban, yerine ulaşıncaya kadar, başlarınızı tıraş etmeyin. Sizden kim hasta olursa veya başından bir eziyeti (rahatsızlığı) bulunursa ona oruçtan veya sadakadan veya kurbandan bir fidye (gerekir). Güvende (emniyette) olduğunuz zaman, (bu esnada) kim hacca kadar umre ile faydalanırsa (o zaman) kurbandan kolayına gelen şeyi (kesmesi gerekir), (fakat) kim (imkanı olmadığı için kurbanı) bulamazsa, hac (esnasın)da üç gün ve döndüğünüz zaman da yedi (gün), -ki o tam on gündür- oruç (tutması) gerekir. Bu, ailesi (ikametgahı) Mescidi Haram'da hazır olmayan (oranın sakinleri olmayan, orada oturmayan) kimseler içindir. Allah'tan sakının ve Allah'ın cezasının şiddetli olacağını bilin.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 29 ≻

(BAKARA, 191 – 192):

(حَيْثُ): yerde, yerden

(أَشَدُّ): (ismi tafdil) en şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli

(ثَقِفَ يَثْقَفُ ثَقَفًا): buldu, ele geçirdi, yakaladı

(اِنْتَهَى يَنْتَهِي): (nakıs ifital b.): vazgeçti, bıraktı

(اَلْفِتْنَةُ): fitne, fitneye sebep olan, sapıklık, eziyet, imtihan, deneme, belâ

(BAKARA, 193):

(عَدَا يَعْدُو عَدْوًا عُدْوَانٌ):(nakıs f.):zulmetti, tecavüz etti

(BAKARA, 194):

(اَلْحُرْمَةُ ج حُرُمَاتٌ): hürmet, yasak, ihtiram gösterilmesi gereken, hukuku çiğnenmesi helal olmayan, riayet edilmemesi haram olan husus

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي):, (nakıs iftial b.): haddi aştı

(اَلْقِصَاصُ): kısas (suçluya işlediği suçun aynısıyla ceza verme)

[(اِتَّقَى يَتَّقِي) اَلْمُتَّقِي]: (nakıs ifital b.): (ismi fâil) sakınan, korunan

(BAKARA, 195):

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ اِنْفَاقًا): (if'al b.): harcadı, infak etti

(اَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً):, (nakıs if'al b.): attı , bıraktı

(اَلْيَدُ ج اَلْأَيْدِي): el

(اَلتَّهْلُكَةُ): helak, ölüm, tehlike, ölüme sürükleyici husus

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): (açık ve geniş) yol / manevi yol olan vesile, çare

[(أَحْسَنَ يُحْسِنُ) اَلْمُحْسِنُ]:(if'al b.): (İsmi fâil) iyi olan, iyi davranan

(BAKARA, 196):

(أَتَمَّ يُتِمُّ إِتْمَامًا): (muzaaf if'al b.): tamamladı, ikmal etti

(اَلْهَدْيُ): kurban olarak Beytullah'a sevk edilen (orada kesilip, etleri sadaka olarak verilmesi için gönderilen) büyük baş hayvanlar, develer, sığırlar, davarlar)

(أَحْصَرَ يُحْصِرُ إِحْصَارًا): (if'al b.): mani oldu, alıkoydu, araya girdi

(اِسْتَيْسَرَ يَسْتَيْسِرُ): (istif'al b.): kolay oldu, hazırda oldu

(اَلرَّأْسُ ج رُؤُوسٌ): baş

(حَلَقَ يَحْلِقُ حَلْقًا): kazıdı, traş etti

(عَاقَبَ يُعَاقِبُ مُعَاقَبَةً عِقَابًا): (müfâale b.): cezalandırdı

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (hissi yahut manevi olsun, mutlak manada vasıl olmak)

(مَحِلٌّ): mekan, yer, mevzi (burada 'kurbanlık hayvan, kesilmesi caiz olan mevziye vardı' demektir)

(اَلنَّسِيكَةُ ج نُسُكٌ): kurbanlık hayvan, ibadet, hacca ait amel

(أَهْلٌ): halk, aile, ehil: muzâfun ileyhine göre manası değişir

(اَلْحَاضِرُ): (ismi fâil) bulunan, hazır olan

(تَمَتَّعَ يَتَمَتَّعُ): (tefa'ul b.): (umreden) faydalandı, haccı temettu' yaptı

(اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 30 (BAKARA: 197 – 202) ≻

اَلْحَجُّ	أَشْهُرٌ	مَعْلُومَاتٌ ج	فَمَنْ	فَرَضَ	فِيهِنَّ	الْحَجَّ
Hac	aylardır	bilinen	Kim	farz ederse	onda (o aylarda)	haccı
mübtedâ	haber, mevsuf	sıfat	atıf h.+mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart	câr+mecrur	mef'ûlün bih

فَلاَ	رَفَثَ	وَ	لاَ	فُسُوقَ	وَ	لاَ	جِدَالَ	فِي الْحَجِّ ط
Artık hiç bir cinsi münasebet yoktur			açıkça günah işlemek yoktur				kavga etmek	Hacda
(لاَ)'nın ismi	râbıta +nâfiyeti lilcins (cinsini nefyeden lâ)	atıf h.	(لاَ)'nın ismi	nâfiyeti lilcins (cinsini nefyeden lâ)	atıf h.	(لاَ)'nın haberi		

وَ	مَا	تَفْعَلُوا	مِنْ خَيْرٍ	يَعْلَمْهُ	اللّهُ ط	وَ	تَزَوَّدُوا	فَإِنَّ
ve	her ne işlerseniz		hayırdan	onu bilir	Allah	ve	azık edinin	fakat gerçek şu ki
itiraziye (ara cümle) h.	mukaddem mef'ul	fi'lu'ş-şart: fiili muzari	câr+mecrur	cevabu'ş-şart: meczum muzari fiil	fâil	atıf h.	emri hâzır+ fâil	râbıta + tekid ve nasb h.

خَيْرَ	الزَّادِ	التَّقْوَى ذ	وَ	اتَّقُونِ	يَآ	أُولِي	الأَلْبَابِ	﴿197﴾
en hayırlısı	azığın	takvâdır	ve	benden korkun	ey	sahipleri	akıl	
(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi	atıf h.	emri hâzır+fâil+mef'ul	nidâ h.	münâdâ, muzaf	muz. ileyh	

197. Hac, bilinen aylardır. Kim onda (o aylarda) haccı kendisine farz ederse (kendisini hacc mükellefiyeti altına sokarsa); artık hacda cinsi münasebet, açıkça günah işlemek yoktur ve kavga etmek yoktur. Siz hayırdan ne işlerseniz, Allah onu bilir. (Kendinize) azık edinin. (Fakat) gerçek şu ki azığın en hayırlısı takvadır (Allah korkusudur). Ve benden korkun ey akıl sahipleri!

لَيْسَ	عَلَيْكُمْ	جُنَاحٌ	أَنْ تَبْتَغُوا	فَضْلاً	مِنْ رَبِّكُمْ ط	فَإِذَآ	أَفَضْتُمْ	مِنْ عَرَفَاتٍ
değildir	size	günah	aramanız	bir lütuf	Rabbinizden	akın ettiğiniz zaman		Arafat'tan
câmid mazi f.	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	(لَيْسَ)'nin ismi	masdâr-ı müevvel	mef'ûlün bih	câr+mecrur	fiili mazi+fâil	atıf h.+şart ifade eden zaman zarfı	câr+mecrur

فَاذْكُرُوا	اللّهَ	عِنْدَ	الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ص	وَ	اذْكُرُوهُ	كَمَا	هَدَاكُمْ ج
hemen zikredin	Allah'ı	yanında	Meş'ar-i Haram'ın	ve	O'nu anın	size gösterdiği gibi	
râbıta+ emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	mekan zarfı, muzaf	sıfat	atıf h.	emri hâzır + fâil+mef'ul	harfi cer masdar h.	fiili mazi+mef'ul

وَ	إِنْ	كُنْتُمْ	مِنْ قَبْلِهِ	لَمِنَ الضَّآلِّينَ	﴿198﴾
başlama h.	gerçekten	siz idiniz	bundan önce	yolunu şaşırmışlardan	
	(fiilin önünde geldiği için) (إِنَّ)'nin tahfifi (cezimli hali)	nâsih mazi f.+ (كَانَ)'nin ismi	câr+mecrur	lâm-ı fârika+ (كَانَ)'nin haberi	

198. (Hac mevsiminde ticaret yaparak) Rabbinizden bir lütuf (kazanç ve refah) aramanız size günah değildir. Arafat'tan (ayrılıp) akın ettiğiniz zaman hemen Meş'ar-i Haram'ın yanında (Müzdelife'de) Allah'ı zikredin ve O'nu size gösterdiği gibi anın. Gerçekten siz bundan önce yolunu şaşırmışlardan idiniz.

ثُمَّ	أَفِيضُوا	مِنْ حَيْثُ	أَفَاضَ	النَّاسُ
sonra	akın edin	yerden	akın ettiği	insanların
atıf h.	emri hâzır+fâil	câr+mecrur, muzaf	muz.ileyh	fâil

﴿199﴾	رَحِيمٌ	غَفُورٌ	اللَّهَ	إِنَّ	اللَّهَ ط	اسْتَغْفِرُوا	وَ
	merhamet edendir	bağışlayandır	Allah	şüphesiz	Allah'tan	bağışlanma isteyin	ve
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberl	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	mef'ûlün bih	emri hâzır+fâil	atıf h.

199. Sonra insanların (topluca, sel gibi) akın ettiği yerden siz de akın edin ve Allah'tan bağışlanma isteyin. Şüphesiz Allah, bağışlayandır, merhamet edendir.

آبَاءَكُمْ	كَذِكْرِكُمْ	اللَّهَ	فَاذْكُرُوا	مَنَاسِكَكُمْ	قَضَيْتُمْ	فَإِذَا
babalarınızı	anmanız gibi	Allah'ı	akabinde anın	hac vazifelerinizi	eda ettiğiniz zaman	
mef'ul, muzaf muz.ileyh	mefûlü mutlak nâibi	mef'ûlün bih	râbıta+ emri hâzır+fâil	mef'ul, muzaf muz.ileyh	fiili mazi+ fâil	atıf h.+şart ifade eden zaman zarfı

فِي الدُّنْيَا	آتِنَا	رَبَّنَا	يَقُولُ	مَنْ	فَمِنَ النَّاسِ	ذِكْرًا ط	أَوْ أَشَدَّ
bu dünyada	bize ver	(Ey) Rabbimiz!	diyen	kimseler	çünkü insanlardan var	anma bakımından	veya daha şiddetli
câr+mecrur	emri hâzır (dua için) +mef'ul	mahzuf nida harfinin münâdâsı, muzaf+muz.ileyh	sıla: muzari fiil c.	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	başlama h.+haber mukaddem	temyiz	atıf h.+matuf

﴿200﴾	خَلَاقٍ	مِنْ	فِي الْآخِرَةِ	لَهُ	مَا	وَ
	bir hisse		âhirette	ona	yoktur	
	mübtedâ muahhar	zâid harfi cer	câr + mecrur	haber mukaddem	nefiy h.	atıf h.

200. Hacca ait vazifelerinizi eda ettiğiniz zaman, akabinde babalarınızı anmanız gibi, hatta daha güçlü bir anışla Allah'ı anın! Çünkü insanlardan (duasında) "(Ey) Rabbimiz! Bize (vereceğini) bu dünyada ver." Diyen kimseler vardır. Ona (sadece dünya nimetleri isteyene) âhirette bir hisse (nasib, pay) yoktur.

حَسَنَةً	فِي الدُّنْيَا	آتِنَا	رَبَّنَا	يَقُولُ	مَنْ	مِنْهُمْ	وَ
iyilik	dünyada	bize ver	(Ey) Rabbimiz!	diyen	kimseler	onlardan var	
ikinci mef'ûlün bih	câr + mecrur	emri hâzır (dua için)+mef'ul	(nida harfi mahzuf) münâdâ, muzaf+ muz.ileyh	sıla: muzari fiil c.	mübtedâ muahhar (işaret ismi)	haber mukaddem: şibhi cümle	atıf h.

نَصِيبٌ	لَهُمْ	أُولَئِكَ	﴿201﴾ النَّارِ	عَذَابَ	قِنَا	وَ	حَسَنَةً	فِي الْآخِرَةِ	وَ
bir nasîb	kendileri için olanlardır	işte onlar	cehennemin	azabından	bizi koru	ve	iyilik	Ahirette	
mübtedâ muahhar, mevsuf	haber mukaddem: şibhi c.	mübtedâ (işaret ismi)	muz. ileyh	ikinci mef'ûlün bih, muzaf	emri hâzır(dua için)+mef'ul	atıf h.	mef'ûlün bih	câr + mecrur	atıf h.

(أُولَئِكَ)'nin haberi: isim cümlesi

﴿202﴾	الْحِسَابِ	سَرِيعُ	اللَّهُ	وَ	كَسَبُوا ط	مِمَّا
	hesabı	çok çabuk görendir	Allah	ve	kazandıkları	şeylerden
	muz. ileyh	haber, muzaf	mübtedâ	(yeni cümleye) başlama h.	sıla: mazi fiil c.	sıfat:şibhi cümle: car-mecrur (ismi mevsul)

201. Onlardan (duasında): « (Ey) Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik (güzellik ve mutluluk) ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!» diyen kimseler vardır. **202**. İşte onlar, kendileri için kazandıklarından bir nasîb olanlardır ve Allah hesabı çok çabuk görendir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 30 ≻

(BAKARA, 197):

(اَلشَّهْرُ ج شُهُورٌ اَشْهُرٌ): ay, hilal veya senenin 1/12'si olan ay

(اَلْمَعْلُومَةُ ج مَعْلُومَاتٌ): (ismi mef'ul) bilinen (فَرَضَ يَفْرِضُ فَرْضًا): farz kıldı, beyan etti, takdir etti

(اَلرَّفَثُ): cinsi münasebet, kötü ve çirkin söz, açıklanması hoş olmayan çirkin iş (ayette "Refes" ile kastedilen, "cima' onun hazırlayıcı sebepleri ve çirkin sözdür)

(اَلْفُسُوقُ): itaatten çıkma, isyan, açıkça günah işleme (اَلزَّادُ): azık

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً جِدَالاً): (müfâale b.): mücadele etti, çekişti, atıştı

(تَزَوَّدَ يَتَزَوَّدُ): (tefa'ul b.): azıklandı, azık tedarik etti (أُولِي الأَلْبَاب): akıl sahipleri (mansub hali)

(أُولُوا): sahipler (merfu hali) (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): korundu, sakındı

(BAKARA, 198):

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftal b.): taleb etti, arzuladı, aradı

(اَلْجُنَاحُ): günah, kusur

(اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf, üstünlük, mükemmellik, fazl, kerem

(أَفَاضَ يُفِيضُ اِفَاضَةً): (ecvef if'al b.): akın etti, yürüdü/lafa v.b.daldı/ aşırdı, verdi, aktardı, ikram etti

(اَلْمَشْعَرُ): belirlenmiş ve zahir mevki', ibadete tahsis edilen yer (burada murad; Müzdelife'dir)

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): (telbiye, dua ve yakarışla) zikretti, söyledi / hatırladı, andı

(هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً هُدًى): (nakıs f.): doğru yola iletti, hidayet verdi, yol gösterdi

[(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّآلُّ ج ضَالُّونَ]: (muzaaf f.): (ismi fâil) sapan, doğru yolu bulamayan, kaybolan, zayi olan

(BAKARA, 199):

(أَفَاضَ يُفِيضُ اِفَاضَةً): (ecvef if'al b.): akın etti, yürüdü (حَيْثُ): (mekan zarfı) ...yerde, yerden

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا):(istif'al b.): istiğfar etti, bağış (af) diledi

(BAKARA, 200):

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.): yerine getirdi, eda etti, tamamladı Halletti

(اَلْمَنْسَكُ ج مَنَاسِكُ): hacca ait vazife, kurban kesme, kurban kesme yeri, ibadet etme yeri

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi (ayette آتِ : emir fiili; ver)

(اَلْخَلاَقُ): nasip, pay, hisse, kazanç, menfaat, nimet

(BAKARA, 201):

(اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet, güzel, iyilik, güzellik, hayır ve taat

(وَقَى يَقِي وِقَايَةً): (lefif-i mefruk): korudu (ayette emir hali : قِ koru)

(BAKARA, 202):

(اَلنَّصِيبُ): nasip, pay, hisse (اَلْحِسَابُ): hesap, sayma, muhasebe

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 31 (BAKARA: 202 – 210) ≻

وَ	اذْكُرُوا	اللّٰهَ	فِيٓ أَيَّامٍ	مَعْدُودَاتٍ ط	فَمَنْ	تَعَجَّلَ
	anın	Allah'ı	günlerde	sayılı	Artık kim	acele ederse
	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	câr + mecrur, mevsuf	sıfat	atıf h.+ mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: mazi fiil

فِي يَوْمَيْنِ	فَلاَ	إِثْمَ	عَلَيْهِ ج	وَ	مَنْ	تَأَخَّرَ
iki gün içinde	artık günah yoktur		ona		kim	geri kalırsa
câr + mecrur	râbıta (bağlaç)+ nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi	atıf h.	mübtedâ: şart ismi	fi'lu'ş-şart: fiili mazi

فَلاَ	إِثْمَ	عَلَيْهِ لا	لِمَنِ	اتَّقَى ط	وَ	اتَّقُوا	اللّٰهَ
günah yoktur		ona	kimse için	takva sahibi		sakının	Allah'tan
râbıta+nâfiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi	harfi cer+ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih

﴿ 203 ﴾	تُحْشَرُونَ	إِلَيْهِ	أَنَّكُمْ	اعْلَمُوٓا	وَ
	toplanacaksınız	O'na (O'nun huzuruna)	sizler kesinlikle	bilin ki	ve
	(أَنَّ)'nin haberi	câr+mecrur	tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	emri hâzır+fâil	atıf h.

(اعْلَمُوا)'nun mef'ulü: isim cümlesi

203. Sayılı (belirlenmiş) günlerde (eyyam-ı teşrikte telbiye ve tekbir getirerek) Allah'ı anın. Artık kim iki gün içinde acele ederse (Mina'dan Mekke'ye dönmek isterse), ona günah yoktur. Kim geri kalırsa ona da günah yoktur. (Bu) takva sahibi (günahtan sakınan) kimse içindir. Allah'tan sakının ve bilin ki sizler kesinlikle O'nun huzuruna toplanacaksınız.

الدُّنْيَا	فِي الْحَيَاةِ	قَوْلُهُ	يُعْجِبُكَ	مَنْ	مِنَ النَّاسِ	وَ
dünya	hayatı hakkındaki	sözü	senin hoşuna giden	kimseler	insanlardan vardır	
sıfat	câr + mecrur, mevsuf	fâil, muzaf+ muz.ileyh	sıla: muzari fiil c.	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	haber mukaddem: şibhi cümle	başlama h.

﴿ 204 ﴾	الْخِصَامِ	أَلَدُّ	هُوَ	وَ	فِي قَلْبِهِ لا	عَلَى مَا	اللّٰهَ	يُشْهِدُ	وَ
	düşmanlığının	en inatçısı	o	olduğu halde	kalbinde olan şeye		Allah'ı	şahit tutar	ve
	muz. ileyh	haber, muzaf	mübtedâ	hal vâvı	sıla:şibhi c.	harfi cer+ismi mevsul	mef'ûlün bih	fiili muzari	atıf h.

204. İnsanlardan dünya hayatı hakkındaki sözü senin hoşuna giden kimseler vardır ve o, en inatçı düşman olduğu halde (İslam düşmanlığının en yamanı olduğu halde) kalbinde olana Allah'ı şahit tutar.

وَ	فِيهَا	لِيُفْسِدَ	فِي الْأَرْضِ	سَعَى	تَوَلَّى	إِذَا	وَ
	orada	fesat çıkarmak için	yeryüzünde	çalışır	iş başına geçtiği zaman		ve
atıf h.	câr mecrur	ta'lil (sebep) ve nasb h.+ fiili muzari	câr + mecrur	cevabü'ş-şart: fiili mazi	fiilu'ş-şart: fiili mazi	şart ifade eden zaman zarfı	atıf h.

﴿ 205 ﴾	الْفَسَادَ	لاَ يُحِبُّ	اللّٰهُ	وَ	النَّسْلَ ط	وَ	الْحَرْثَ	يُهْلِكَ
	bozgunculuğu	sevmez	Allah		nesli	ve	ekini	helak etmek için
	mef'ûlün bih	haber; muzari fiil c.	mübtedâ	başlama h.	atıf h.+ matuf		mef'ûlün bih	fiili muzari, matuf

205. (Birşeyi üstlenip) iş başına geçtiği (ya da dönüp gittiği) zaman yeryüzünde fesat çıkarmak, ekini (kültürü) ve nesli helak etmek için çalışır. Allah ise bozgunculuğu sevmez.

وَ	إِذَا	قِيلَ	لَهُ	اتَّقِ	اللَّهَ	أَخَذَتْهُ	الْعِزَّةُ
ve	denildiği zaman		ona	kork	Allah'tan	kendisini alır	izzet-i nefs
atıf h.	şart ifade eden zaman zarfı	meçhul fiili mazi	câr+ mecrur	emri hâzır	mef'ûlün bih	fiili mazi (müe.)+mef'ul	fâil

﴿ 206 ﴾	الْمِهَادُ	لَبِئْسَ	وَ	جَهَنَّمُ ط	فَحَسْبُهُ	بِالْإِثْمِ
	yatak	ne kötü	ve	cehennem	artık ona kâfidir	günah ile
	fâil	cevap h.+ (câmid) mazi f.	atıf h.	haber	başlama h.+ mübteda	câr + mecrur

206. Ve ona, «Allah'tan kork!» denildiği zaman kendisini günah ile izzet-i nefs alıp-kuşatır. Artık ona cehennem kâfidir. Ve ne kötü bir yataktır.

وَ	مِنَ النَّاسِ	مَنْ	يَشْرِي	نَفْسَهُ	ابْتِغَاءَ	مَرْضَاتِ	اللَّهِ ط	وَ	اللَّهُ
	insanlardan vardır	(öyle) kimseler	satar	nefsini	aramak için	rızasını	Allah'ın	ve	Allah
atıf h.	haber mukaddem: şibhi c.	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	sıla: muzari fiil c.	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	mef'ûlün li eclih, muzaf	muz. ileyh	muz. ileyh	başlama h.	mübtedâ

وَ	كَآفَّةً ص	فِي السِّلْمِ	ادْخُلُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَا أَيُّهَا	﴿ 207 ﴾	بِالْعِبَادِ	رَؤُوفٌ
ve	topluca	barışa	girin	iman eden	kimseler	ey		kullara	çok şefkatlidir
atıf h.	hal	câr + mecrur	emri hâzır+fâil	sıla: mazi fiil c.	sıfat (ismi mevsul)	münâdâ tenbih h. nidâ h.		câr mecrur	haber

﴿ 208 ﴾	مُبِينٌ	عَدُوٌّ	لَكُمْ	إِنَّهُ	الشَّيْطَانِ ط	خُطُوَاتِ	لَا تَتَّبِعُوا
	apaçık	bir düşmandır	sizin için	gerçek şu ki o	şeytanın	adımlarına	uymayın
	sıfat	(إِنَّ)"nin haberi, mevsuf	câr+mecrur	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	muz. ileyh	mef'ûlün bih, muzaf	nehyi hazır+fâil

207. İnsanlardan öylesi de vardır ki, Allah'ın rızasını aramak için nefsini satar (kendisini feda eder). Allah kullara çok şefkatlidir. **208**. Ey iman edenler, topluca barışa (İslama) girin ve şeytanın adımlarına uymayın. Gerçek şu ki o, sizin için apaçık bir düşmandır.

الْبَيِّنَاتُ	جَاءَتْكُمُ	مَا	مِنْ بَعْدِ	زَلَلْتُمْ	فَإِنْ
apaçık belgeler	gelmesinden		sonra	kayarsanız (tökezlerseniz)	eğer
fâil	fiili mazi (müe.)+mef'ul	masdar h.	câr+mecrur	fi'lü'ş-şart: fiili mazi	başlama h.+ şart ve cezm h.

﴿ 209 ﴾	حَكِيمٌ	عَزِيزٌ	اللَّهَ	أَنَّ	فَاعْلَمُوا
	Hakîm'dir (hüküm ve hikmet sahibidir)	Azîz'dir(üstün ve çok güçlüdür)	Allah	gerçekten	bilin ki
	(أَنَّ)'nin ikinci haberi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	râbıta + emri hâzır+fâil

209. Eğer, size, apaçık belgeler (ayetler) geldikten sonra kayarsanız (tökezlerseniz), bilin ki Allah, gerçekten Azîz'dir (üstün ve çok güçlüdür), Hakîm'dir (hüküm ve hikmet sahibidir).

الْمَلَآئِكَةُ	وَ	الْغَمَامِ	مِنَ	ظُلَلٍ	فِي	اللَّهُ	أَنْ يَأْتِيَهُمُ	إِلَّا	يَنْظُرُونَ	هَلْ
meleklerin	ve	buluttan		gölgeler	içinde	Allah'ın	(kendilerine) gelmesini	ancak	gözlüyorlar	mı
atıf h+ matuf		câr + mecrur		câr + mecrur		fâil	mef'ûlün bih: masdar-ı müevvel	istisnâ h.	fiili muzari + fâil	soru h.

﴿ 210 ﴾	الْأُمُورُ ع	تُرْجَعُ	إِلَى اللَّهِ	وَ	الْأَمْرُ ط	قُضِيَ	وَ
	işler	döndürülür	Allah'a		işin	bitiriliverilmesini	ve
	nâibi fâil	meçhul fiili muzari	câr + mecrur	başlama h.	nâibi fâil	meçhul mazi fiil	atıf h.

210. (Onlar) ancak Allah'ın ve meleklerin buluttan gölgeler içinde, kendilerine gelmesini ve işin bitiriliverilmesini mi gözlüyorlar? (Bütün) işler Allah'a döndürülür.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 31 ≻

(BAKARA, 203 – 204):

(اَلْإِثْمُ ج أَثَامٌ): günah [اَلْمَعْدُودَةُ ج مَعْدُودَاتٌ (عَدَّ يَعُدُّ]: (muzaaf f.): sayılı, belirlenmiş

(تَعَجَّلَ يَتَعَجَّلُ تَعَجُّلاً): (tefa'ul b.): acelecilik gösterdi, acelece yaptı

(تَأَخَّرَ يَتَأَخَّرُ تَأَخُّراً): (tefa'ul b.): geriye bırakıldı, ertelendi, geri kaldı

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, helak etti, dönderdi

(أَعْجَبَ يُعْجِبُ): (if'al b.): hoşa gitti, hayrete düşürdü

(اَلْخِصَامُ): niza', mücadele, çekişme, düşmanlık

(أَلَدُّ ج لُدٌّ): (ismi tafdil) (düşmanlık ve çekişme hususunda) çok inatçı

(أَشْهَدَ يُشْهِدُ): (if'al b.): şahid tuttu, şahid kıldı

(BAKARA, 205):

(تَوَلَّى يَتَوَلَّي تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.): (üstlenip) iş başına geçti, yürüttü, idare etti, yardımda bulundu /dönüp gitti, yüz çevirdi, döndü / sevdi, yöneldi

(سَعَى يَسْعَى سَعْيًا): (nakıs f.): çalıştı, hızlıca yürüdü

(اَلْحَرْثُ): ekin, kültür, irfan

(أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَاداً): (if'al b.): ifsat ettti, bozdu, fesat çıkardı, bozgunculuk yaptı

(اَهْلَكَ يُهْلِكُ): (if'al b.): telef etti, mahvetti, harcadı, bozdu, helak etti

(فَسَدَ يَفْسُدُ فَسَادًا): bozuldu, fesada uğradı

(اَلنَّسْلُ): nesil, soy

(BAKARA, 206 – 207):

(قَالَ يَقُولُ قَولاً): (ecvef f.): dedi, söyledi

(اَلْإِثْمُ ج أَثَامٌ): günah

[اَلْعِزَّةُ (عَزَّ يَعِزُّ]:(muzaaf f.): izzet-i nefs, gurur, kibir / üstün gelmek, yenmek

(حَسْبُ): kâfi, kefil

(اَلْمِهَادُ): yatak, döşek

(بِئْسَ): ne kötü

(شَرَى يَشْرِي شِرَاءً): (nakıs f.): sattı

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.): taleb etti, istedi, arzuladı, aradı

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا مَرْضَاةً): (nakıs f.): hoşnud oldu, kanaat getirdi, razı oldu, tercih etti

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul

[اَلرَّأْفَةُ) رَؤُوفٌ]: (mübalağalı ismi fâil) çok merhametli, çok şefkatli, kullarını kötülüklerden esirgeyen. (Raûf kalıbında şefkatin devamlılığını ifade eder)

(BAKARA, 208 – 209):

(اَلسِّلْمُ): barış, eman ve necat, kurtuluş yolu, sulh

(اَلْكَآفَّةُ): bütün, hep, hepsi

(اَلْخُطْوَةُ ج خُطُوَاتٌ): adım

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.): tâbi oldu, uydu

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): (düşman)

(زَلَّ يَزِلُّ زَلاًّ): (muzaaf f.): haktan saptı, kaydı, günaha girdi

(جَاءَ يَجِيئُ): (ecvef f.): geldi

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık delil, mucize

(حَكِيمٌ): (ismi fâil) hikmet sahibi, hikmetli

(BAKARA, 210):

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuze'l –fa ve nakıs): geldi (kolayca)

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş / emir / emredilen husus / durum, husus, hal

(اَلظُّلَّةُ ج ظُلَلٌ): sıkıcı boğuk yer, bunaltıcı hava, gölgelik

(اَلْغَمَامَةُ ج غَمَامٌ): bulut

(رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(قَضَي يَقْضِي): (nakıs f.): yerine getirdi, bitirdi

﴿ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 32 (Bakara: 211 – 215) ﴾

سَلْ	بَنِيٓ	إِسْرَآئِيلَ	كَمْ	آتَيْنَاهُمْ	مِنْ آيَةٍ	بَيِّنَةٍ ط	وَ	مَنْ	يُبَدِّلْ	نِعْمَةَ
sor	oğullarına	İsrail	nice	onlara verdik	ayet(lerden)	açık		kim	değiştirirse	nimetini
emri hâzır	mef'ul, muzaf	muz ileyh	mukaddem mef'ûlün bih	f. mazi+ fâil+ mef'ul	câr+mecrur, mevsuf	sıfat	atıf h.	mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: meczum muzari f.	mef'ûlün bih, muzaf

﴿ 211 ﴾ الْعِقَابِ	شَدِيدُ	اللَّهَ	فَإِنَّ	جَآءَتْهُ	مَا	مِنْ بَعْدِ	اللَّهِ
cezası	şiddetli olandır	Allah	şüphesiz	ona gelmesinden		sonra	Allah'ın
muzâfun ileyh	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi	râbıta + tekid ve nasb h.	fiili mazi(müe.)+ mef'ul	masdar h.	câr+ mecrur	muz. ileyh

211. İsrailoğullarına sor, onlara nice açık ayet(ler) verdik. Kendisine geldikten sonra kim Allah'ın nimetini (âyetlerini) değiştirirse, (bilsin ki) şüphesiz Allah, cezası şiddetli olandır.

اتَّقَوْاْ	الَّذِينَ	وَ	آمَنُوا ۘ	مِنَ الَّذِينَ	يَسْخَرُونَ	وَ	الدُّنْيَا	الْحَيَاةُ	كَفَرُوا	لِلَّذِينَ	زُيِّنَ
sakınan	kimseler		iman eden	kimselerle	alay ediyorlar	ve	dünya	hayatı	kâfir olan	kimseler için	süslü gösterildi
sıla: fiili mazi, fail	mübtedâ, ismi mevsul	başlama h.	sıla: f. mazi, fail	harfi cer + ismi mevsul	fiili muzari + fâil	atıf h.	sıfat	nâibi fâil, mevsuf	sıla: f. mazi, fail	harfi cer+ismi mevsul	meçhul fiili mazi

﴿ 212 ﴾ حِسَابٍ	بِغَيْرِ	يَشَآءُ	مَنْ	يَرْزُقُ	اللَّهُ	وَ ط	الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	فَوْقَهُمْ
hesapsız		dileyen/dilediği	kimseye	rızık verir	Allah		kıyamet	günü	onların üstündedir
muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf	sıla: muzari fiil cüm.	mef'ûlün bih, ismi mevsul	haber; muzari fiil cümlesi	mübtedâ	başlama h.	muz. İleyh	zaman zarfı, muzaf	haber; şibhi c.

212. Kâfir olan kimseler için dünya hayatı süslü gösterildi. (Bu yüzden onlar) iman edenler ile alay ediyorlar. (Oysa ki, iman edip inkârdan) sakınanlar kıyamet günü onların üstündedir. Allah dileyen/dilediği kimseye hesapsız rızık verir.

مُبَشِّرِينَ	النَّبِيِّينَ	اللَّهُ	فَبَعَثَ	وَاحِدَةً	أُمَّةً	النَّاسُ	كَانَ
müjdeleyiciler	peygamberler	Allah	akabinde gönderdi	bir tek	ümmet (topluluk)	insanlar	idi
hal	mef'ûlün bih	fâil	atıf h.+fiili mazi	sıfat	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih

وَ مُنْذِرِينَ ص	وَ	أَنْزَلَ	مَعَهُمُ	الْكِتَابَ	بِالْحَقِّ	لِيَحْكُمَ
uyarıcılar ve	ve	indirdi	onlarla beraber	kitap	hak ile	hüküm vermesi için
atıf h.+ matuf	atıf h.	fiili mazi	mekan zarfı, muzaf+muz.ileyh	mef'ûlün bih	câr + mecrur	ta'lîl (sebep) ve nasb h.+ fiili muzari

بَيْنَ	النَّاسِ	فِيمَا	اخْتَلَفُوا	فِيهِ ط	وَ	مَا اخْتَلَفَ	فِيهِ
aralarında	insanların	şeylerde	ihtilafa düştükleri	hakkında (içinde)		ihtilâfa düşmedi	onda
mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	harfi cer+ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail	câr+mecrur	itiraz h.	olumsuz mazi fiil	câr+mecrur

إِلاَّ	الَّذِينَ	أُوتُوهُ	مِنْ بَعْدِ	مَا	جَآءَتْهُمُ	الْبَيِّنَاتُ	بَغْيًا	بَيْنَهُمْ ج
kimselerden başkası	kimseler	kendilerine o (kitabın) verildiği	sonra		kendilerine gelmesinden	apaçık belgeler	kıskançlıktan dolayı	aralarındaki
istisnâ h.	fâil, ismi mevsul	sıla: mazi meçhul fiil+ naibi fail	câr mecrur	masdar h.	fiili mazi (müe.) mef'ul	fâil	mef'ûlün lieclih	mekan zarfı, muzaf+muz.ileyh

فَهَدَى	اللَّهُ	الَّذِينَ	آمَنُوا	لِمَا	اخْتَلَفُوا	فِيهِ
bunun üzerine doğruya iletti	Allah	kimseleri	iman eden	şeyler için	ihtilâfa düştükleri	hakkında
başlama h.+ fiili mazi	fâil	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	harfi cer, ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail	câr+mecrur

﴿213﴾ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ط وَ اللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَشَآءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

haktan (gerçekten)	izniyle	ve	Allah	iletir	kimseyi	dileyen/dilediği	yola	dosdoğru
câr mecrur	câr mecrur	başlama h.	mübtedâ	haber; fiil c.	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.	câr + mecrur, mevsuf	sıfat

213. İnsanlar bir tek ümmetti. Allah müjdeleyici ve uyarıcı peygamberler gönderdi ve onlarla beraber insanların aralarında hakkında ihtilafa düştükleri şeylerde hüküm vermesi için hak ile kitap indirdi. Kendilerine apaçık belgeler geldikten sonra aralarındaki kıskançlıktan dolayı onda (o kitap yani vahiy hakkında) kendilerine o (kitabın) verildiği kimselerden başkası ihtilâfa düşmedi. Bunun üzerine Allah izniyle (iradesiyle) iman edenleri hakkında ihtilâfa düştükleri hakka iletti (sevketti). Allah dileyen/dilediği kimseyi dosdoğru yola ulaştırır.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَ لَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا

yoksa .. mi	sandınız	gireceğiniz	cennete	hal vâvı	size henüz gelmeden	(halinin) benzeri	kimselerin	gelip geçen
atıf h.	fiili mazi+fâil	mef'ûlün bih	mef'ûlün bih		cahd-ı müstağrak+mef'ul	fâil, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail

مِنْ قَبْلِكُمْ ط مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَآءُ وَ الضَّرَّآءُ وَ زُلْزِلُوا

sizden önce	onlara dokundu	yoksulluklar	ve	zorluklar	ve	sarsıldılar
câr+mecrur	fiili mazi (müe.)+mef'ul	fâil	atıf h.	atıf h.+ matuf		meçhul fiili mazi nâibu fâil

حَتّٰى يَقُولَ الرَّسُولُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتٰى نَصْرُ

kadar	deyinceye	peygamber	kimseler ve	iman eden	beraberindeki	ne zaman	yardımı
gâye ve nasb h.	fiili muzari	fâil	atıf h.+ matuf, ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail	mekan zarfı, muzaf muz.ileyh	haber mukaddem (soru h.)	mübtedâ muahhar, muzaf

﴿214﴾ اللّٰهِ ط أَلَآ إِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيبٌ

Allah'ın	haberiniz olsun ki (dikkat edin)	gerçekten	yardımı	Allah'ın	yakındır
muz. ileyh	istiftah (açış) h. (tenbih h. de denmiştir)	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi

214. Yoksa siz, sizden önce gelip geçenlerin (halinin) benzeri başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Onlara (öyle) yoksulluklar, (öyle) zorluklar dokundu ve (öyle) sarsıldılar ki, hatta peygamber ve beraberindeki iman edenler: «Allah'ın yardımı ne zaman?» dedi. Haberiniz olsun ki (dikkat edin), gerçekten Allah'ın yardımı yakındır.

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ط قُلْ مَآ أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ

sana soruyorlar	neyi	infak edeceklerini	de ki	her ne	harcarsanız	iyilik/hayırdan
fiili muzari + fâil+mef'ul	mukaddem mef'ûlün bih	fiili muzari+fâil	emri hâzır	mukaddem mef'ûl (şart ismi)	fi'lu'ş-şart: mazi f.	câr+mecrur

فَلِلْوَالِدَيْنِ وَ الْأَقْرَبِينَ وَ الْيَتَامٰى وَ الْمَسَاكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ ط

(önce) ana-baba içindir	,	yakın akrabalar	yetimler	yoksullar	ve	yolda kalmışlar
râbıta + mahzuf bir mübtedânın haberi	atıf h.	matuf	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf	atıf h.	matuf, muzaf

﴿215﴾ وَ مَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللّٰهَ بِهِ عَلِيمٌ

ve	her ne	yaparsanız	iyilikten	mutlaka	Allah	onu	çok iyi bilir
atıf h.	mukaddem mef'ûlün bih (şart ismi)	fi'lu'ş-şart: meczum muzari f.	câr+ mecrur	râbıta+ tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	câr mecrur	(إِنَّ)'nin haberi

215. Sana (Allah yolunda) neyi infak edeceklerini (ne harcayacaklarını) soruyorlar. De ki: İyilik/hayırdan her ne harcarsanız (önce) ana-baba, yakın akrabalar, yetimler, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir. Her ne iyilik yaparsanız mutlaka Allah onu çok iyi bilir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 31 ≻

(BAKARA, 211):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuze'l-ayn): sordu, istedi, hesaba çekti, dilendi, yeminle istedi (ayette geçen emir kipi إِسْأَلْ in kısaltılmış hali; سَلْ sor)

(اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alâmet, ibret, mucize

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيْلاً): (tef'il b.): değiştirdi

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık delil, belge

(BAKARA, 212):

(زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِيناً): (tef'il b.): güzelleştirdi, süsledi, tezyin etti

(سَخِرَ يَسْخَرُ سُخْرًا): alay etti

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, rızık verdi

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): korundu, sakındı

(شَاءَ يَشَاءُ):(ecvef f.): diledi, istedi, tercih etti, oluşturdu

(BAKARA, 213):

(اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet, bir din üzerinde birleşen topluluk (her hangi bir hususiyetle biraraya gelmiş olan her cemaate ümmet denir)

(بَعَثَ يَبْعَثُ): diriltti, kaldırdı

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hüküm verdi

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ): (iftial b.): değişti, ihtilâfa düştü, anlaşamadı

(بَغَى يَبْغِي بَغْياً): (nakıs f.): kıskançlık yaptı, zulmetti, azgınlık etti

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ecvef istif'al b.): (ismi fâil) düzgün, ölçülü, kusursuz

[(أَنْذَرَ يُنْذِرُ) اَلْمُنْذِرُ]: (if'al b.): (ismi fâil) uyardı

[(بَشَّرَ يُبَشِّرُ) اَلْمُبَشِّرُ]: (tef'il b.): (ismi fâil) müjdeleyen

(BAKARA, 214):

(حَسِبَ يَحْسَبُ): zannetti, var saydı

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا):(muzaaf f.): dokundu, temas etti, değdi, el sürdü

(اَلْبَأْسَاءُ): fakirlik, sıkıntı içinde olma

(اَلضَّرَّاءُ): şiddet, darlık, zorluk

(زَلْزَلَ يُزَلْزِلُ زِلْزَالاً): (rubâi mücerred f.): sarstı, depretti, muzdarip kıldı

(خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.): gelip geçti/başbaşa kaldı

(BAKARA, 215):

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.): harcadı, infak etti

(اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): yoksul, düşkün

(اِبْنُ السَّبِيلِ): (tabir; yolun oğlu:) yolda kalmış yolcu, varidatı tükenmiş yolcu

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 33 (Bakara: 216 – 219) ≻

كُتِبَ	عَلَيْكُمُ	الْقِتَالُ	وَ	هُوَ	كُرْهٌ	لَكُمْ ج
yazıldı (farz kılındı)	size	savaş	halde	o	hoşa gitmeyen şey	sizin için
meçhul mazi fiil	câr + mecrur	nâibi fâil	hal vavı	mübtedâ	haber	câr+mecrur

وَ	عَسَى	أَنْ تَكْرَهُوا	شَيْئًا	وَ	هُوَ	خَيْرٌ	لَكُمْ ج
	mümkündür	çirkin görmeniz	bir şeyi	olduğu halde	o	daha hayırlı	sizin için
atıf h.	câmid fiili mazi	(عَسَى) fiilinin fâili: masdar-ı müevvel	mef'ûlün bih	hal vavı	mübtedâ	haber	câr+mecrur

وَ	عَسَى	أَنْ تُحِبُّوا	شَيْئًا	وَ	هُوَ	شَرٌّ	لَكُمْ ط
	mümkündür	sevmeniz	bir şeyi	olduğu halde	o	daha kötü	sizin için
atıf h.	câmid fiili mazi	(عَسَى) fiilinin fâili: masdar-ı müevvel	mef'ûlün bih	hal vavı	mübtedâ	haber	câr+mecrur

وَ	اللّٰهُ	يَعْلَمُ	وَ	أَنْتُمْ	لَا تَعْلَمُونَ ع	﴿216﴾
	Allah	bilir	(ama)	siz	bilmezsiniz	
başlama h.	mübtedâ	haber; muzari fiil cüm.	atıf h.	mübtedâ	haber; fiili muzari, fail	

216. Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Ve sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir (ama) siz bilmezsiniz.

يَسْأَلُونَكَ	عَنِ الشَّهْرِ	الْحَرَامِ	قِتَالٍ	فِيهِ ط	قُلْ	قِتَالٌ
sana soruyorlar	ay hakkında	haram	savaştan	onda	de ki	savaşmak
fiili muzari + fâil+fâil	câr + mecrur, mevsuf	sıfat	bedel-i iştimal	câr+mecrur	emri hâzır	mübtedâ

فِيهِ	كَبِيرٌ ط	وَ	صَدٌّ	عَنْ سَبِيلِ	اللّٰهِ	وَ	كُفْرٌ	بِهِ
onda	büyüktür	ve	alıkoymak	yolundan	Allah	atıf h.	inkâr etmek	onu
câr+mecrur	haber	başlama h.	mübtedâ	câr + mecrur, muzaf	muz. ileyh		(صَدٌّ) kelimesine matuf	câr+mecrur

وَ	الْمَسْجِدِ	الْحَرَامِ	وَ	إِخْرَاجُ	أَهْلِهِ	مِنْهُ	أَكْبَرُ	عِنْدَ	اللّٰهِ ج
	Mescid-i	Haram'dan (alıkoymak)	ve	çıkarmak	halkını	oradan	daha büyüktür	katında	Allah
atıf h.	(سَبِيلِ) kelimesine matuf, mevsuf	sıfat	atıf h.	(صَدٌّ) kelimesine) matuf, muzaf	muz. ileyh	câr+ mecrur	haber	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh

وَ	الْفِتْنَةُ	أَكْبَرُ	مِنَ الْقَتْلِ ط	وَ	لَا يَزَالُونَ	يُقَاتِلُونَكُمْ	حَتَّى	يَرُدُّوكُمْ
ve	fitne	daha büyüktür	öldürmekten		devam ederler	sizinle savaşmaya	kadar	sizi çevirinceye
atıf h.	mübtedâ	haber	câr + mecrur	başlama h.	nâsih fiili muzari+ (لَا يَزَالُ)'nin ismi: cemi vavı	(لَا يَزَالُ) nün haberi: muzari fiil cüm.	gâye ve nasb h.	fiili muzari+fâil+mef'ul

عَنْ دِينِكُمْ	إِنِ	اسْتَطَاعُوا ط	وَ	مَنْ	يَرْتَدِدْ	مِنْكُمْ	عَنْ دِينِهِ
dininizden	eğer	güçleri yetse	artık	her kim	irtidat ederse	sizden	dininden
câr+mecrur	şart h.	fiili mazi + fâil	başlama h.	mübtedâ, şart ismi	filü'ş-şart	câr+mecrur	câr+mecrur

فَيَمُتْ	وَ	هُوَ	كَافِرٌ	فَأُولَئِكَ	حَبِطَتْ	أَعْمَالُهُمْ	فِي الدُّنْيَا	وَ الْآخِرَةِ ۚ
akabinde de ölürse	olarak	o	inkar eden biri	işte onlar	boşa gitmiştir	amelleri	dünyada	ahirette ve
atıf h.+ matuf	hal vâvı	mübtedâ	haber	râbıta (bağlaç)+ mübtedâ	haber; mazi fiil c.	fâil, muzaf+ muz.ileyh	câr +mecrur	atıf h.+ matuf

﴿217﴾ خَالِدُونَ	فِيهَا	هُمْ	النَّارِ ۚ	أَصْحَابُ	أُولَئِكَ	وَ
ebedi kalıcıdırlar	orada	onlar	ateşin	arkadaşlarıdır	onlar	
haber	câr+mecrur	mübtedâ	muz. ileyh	haber, muzaf	mübtedâ	atıf h.

217. Sana (saldırmazlık örfünün geçerli olduğu) haram aydan ve onda savaştan soruyorlar. De ki: Onda (O ayda) savaşmak; büyük (bir günah)tır. Allah yolundan alıkoymak, onu inkâr etmek, Mescid-i Haram'dan alıkoymak ve halkını oradan çıkarmak ise Allah katında daha büyüktür (daha büyük günahtır). (Çünkü) fitne (zulüm ve baskı) öldürmekten daha büyüktür (kötüdür). Eğer güçleri yetse sizi dininizden çevirinceye kadar sizinle savaşmaya devam ederler. Artık sizden her kim dininden irtidat ederse (dönerse), akabinde de kâfir (inkar eden biri) olarak ölürse, onların bütün amelleri dünyada ve ahirette boşa gitmiştir. Onlar ateşin arkadaşlarıdır, onlar orada ebedi kalıcıdırlar.

اللَّهِ ۙ	فِي سَبِيلِ	وَ جَاهَدُوا	وَ	هَاجَرُوا	الَّذِينَ	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	إِنَّ
Allah	yolunda	cihad edenler	ve	hicret eden	kimseler		iman eden	kimseler	gerçek şu ki
muz. İleyh	câr + mecrur, muzaf	fiili mazi+fâil	atıf h.	sıla: fiili mazi, fail	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla: fiili mazi, fail	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb h.

﴿218﴾ رَحِيمٌ	غَفُورٌ	اللَّهُ	وَ	اللَّهِ ۙ	رَحْمَةَ	يَرْجُونَ	أُولَئِكَ
Rahîm'dir	Gafûr'dur	Allah		Allah'ın	rahmetini	umarlar	işte onlar
ikinci haber	haber	mübtedâ	başlama h.	muz. ileyh	mef'ûlün bih, muzaf	haber; fiil c.	mübtedâ

218. Gerçek şu ki; iman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda cihad edenler, işte onlar Allah'ın rahmetini umarlar. Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir.

لِلنَّاسِ ۙ	مَنَافِعُ	وَ	كَبِيرٌ	إِثْمٌ	فِيهِمَا	قُلْ	وَ الْمَيْسِرِ ۖ	عَنِ الْخَمْرِ	يَسْأَلُونَكَ
insanlar için	yararlar	ve	büyük	bir günah	ikisinde de	de ki	kumar ve	içki hakkında	sana soruyorlar
câr+mecrur	matuf	atıf h.	sıfat	mübtedâ muahhar, mevsuf	haber mukaddem	emri hâzır	atıf h+ matuf	câr + mecrur	fiili muzari + fâil+mef'ul

الْعَفْوَ ۖ	قُلِ	يُنْفِقُونَ ۖ	مَاذَا	يَسْأَلُونَكَ	وَ	مِنْ نَفْعِهِمَا ۖ	أَكْبَرُ	إِثْمُهُمَا	وَ
arta kalanı	de ki	infak edeceklerini	neyi	sana soruyorlar		yararlarından	daha büyüktür	günahları	
mahzuf bir fiilin mef'ûlü	emri hâzır	fiili muzari + fâil	mukaddem mef'ûlün bih	fiili muzari + fâil+mef'ul	atıf h.	câr+mecrur	haber	mübtedâ	başlama h.

﴿219﴾ تَتَفَكَّرُونَ ۙ	لَعَلَّكُمْ	الْآيَاتِ	لَكُمُ	اللَّهُ	يُبَيِّنُ	كَذَٰلِكَ
düşünürsünüz	belki siz	ayetleri	size	Allah	açıklıyor	işte böyle
(لَعَلَّ)'nin haberi	umut ve nasb h. (لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ûlün bih	câr mecrur	fâil	fiili muzari	câr+mecrur

219. Sana içki ve kumar hakkında soruyorlar. De ki: "İkisinde de (hem) büyük bir günah (kötülük), (hem de) insanlar için (bazı) yararlar vardır. (Fakat) günahları (yol açtığı kötülükler) yararlarından daha büyüktür." (Yine) sana neyi infak edeceklerini soruyorlar, de ki: "İhtiyacınızdan arta kalanını". İşte böyle belki düşünürsünüz diye Allah ayetleri size açıklıyor.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 33 ≻

(BAKARA, 216):

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً قِتَالاً): (müfâale b.): savaştı, muharebe etti

(عَسَى): belki, umulur ki, mümkün ki

(كَرِهَ يَكْرَهُ كُرْهًا كَرْهًا): çirkin karşıladı, hoşlanılmayan, sevilmeyen husus

(BAKARA, 217):

(اَلشَّهْرُ ج شُهُورٌ اَشْهُرٌ): ay, hilal veya senenin 1/12'si olan ay

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.): menetti, alıkoydu / vazgeçti, kaçındı

(زَالَ يَزَالُ زِيَالاً): (ecvef f.): devam etti, zail olmadı manasında (nefy edatı ile birlikte kullanılır)

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.): geri çevirdi, vazgeçirdi, götürdü

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ): (ecvef istifal b.): gücü yetti, yapabildi, ...edebildi

(اِرْتَدَّ يَرْتَدُّ اِرْتِدَادًا): (muzaaf iftial b.): vazgeçti, döndü, eski haline döndü

(حَبِطَ يَحْبَطُ حُبُوطًا): boşa çıktı, neticesiz oldu

(مَاتَ يَمُوتُ): (ecvef f.): öldü

(خَالِدٌ ج خَالِدُونَ): (ismi fâil) bekası devam eden, kalıcı olan

(BAKARA, 218):

(هَاجَرَ يُهَاجِرُ):(müfâale b.): hicret etti, göçtü

(رَجَا يَرْجُو رَجَاءً):, (nakıs f.): umdu, ümit etti

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ): (müfâale b.): müdafaa ve galip gelmekte güç sarfetti, cihad etti

(BAKARA, 219):

(اَلْخَمْرُ): sarhoşluk verici şarab, içki (bazen üzümlede tefsir edilmiştir)

(اَلْمَيْسِرُ): kumar

(اَلْمَنْفَعَةُ ج مَنَافِعُ): fayda, menfeat

(اَلْعَفْوُ): arta kalan mal / afvetme, bağışlama, kolaylık

(اَلْاِثْمُ ج أَثَامٌ): günah

(نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا):(tef'il b.): açık ve zahir oldu

(تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ): (tefa'ul b.): tefekkür etti, düşündü

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 34 (BAKARA: 220 – 224) ≻

فِي الدُّنْيَا	وَ	الْآخِرَةِ ط	وَ	يَسْأَلُونَكَ	عَنِ الْيَتَامَى ط	قُلْ	إِصْلَاحٌ	لَهُمْ	خَيْرٌ ط
dünya hakkında	ve	ahiret ve	ve	sana soruyorlar	yetimler hakkında	de ki	(durumlarını) düzeltmek	onlar için	daha hayırlıdır
câr+mecrur (önceki ayette geçen (تَتَفَكَّرُونَ) ile bağlantılı	atıf h.	atıf h.+ matuf		fiili muzari + fâil+mef'ul	câr + mecrur	emri hâzır	mübtedâ	câr mecrur	haber

وَ	إِنْ	تُخَالِطُوهُمْ	فَإِخْوَانُكُمْ ط	وَ	اللَّهُ	يَعْلَمُ	الْمُفْسِدَ	مِنَ الْمُصْلِحِ ط	
	kendilerine karışırsanız		artık (onlar) kardeşlerinizdirler		Allah	bilir	bozgunculuk yapanı	düzeltmeye çalışandan	
	fi'lü'ş-şart	şart ve cezm h.	râbıta +mahzuf bir mübtedânın haberi	başlama h.	mübtedâ	haber ; fiil c.	mef'ûlün bih	câr+mecrur	

﴿ 220 ﴾	حَكِيمٌ	عَزِيزٌ	اللَّهَ	إِنَّ	لَأَعْنَتَكُمْ ط	اللَّهُ	شَاءَ	لَوْ	وَ	
	Hakim'dir	Azîzdir	Allah	şüphesiz ki	sizi sıkıntıya sokardı	Allah	dileseydi	eğer		
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	cevab h.+ fiili mazi+mef'ul	fâil	fiili mazi	cezmetmeyen şart h.	atıf h.	

220. Dünya ve ahiret hakkında (düşünürsünüz diye ayetleri açıklıyor). Ve sana yetimler hakkında soruyorlar. De ki: « Onlar için (durumlarını) düzeltmek (karışmamaktan) daha hayırlıdır. Kendilerine karışırsanız artık (onlar) kardeşlerinizdirler. Allah bozgunculuk yapanı düzeltmeye çalışandan (ayırtetmesini) bilir. Eğer Allah dileseydi (yetimlere bakma zorunluluğu veya onlarla hayatı paylaşmayı yasaklamakla) sizi sıkıntıya sokardı. Şüphesiz ki, Allah Azîzdir (çok güçlü, kudret sahibidir), Hakim'dir (hikmet sahibidir).

مُؤْمِنَةٌ	لَأَمَةٌ	وَ	يُؤْمِنَّ ط	حَتَّى	الْمُشْرِكَاتِ	لَا تَنْكِحُوا	وَ
iman eden	kesinlikle bir cariye (statüsü düşük bir kadın)		iman edinceye kadar		müşrik kadınları	nikâhlamayın	
sıfat	lâmu'l-ibtidâ+ mübtedâ, mevsuf	başlama h.	mansup fiili muzari+fâil	gâye ve nasb h.	mef'ûlün bih	nehyi hâzır+fâil	başlama h.

خَيْرٌ	مِنْ مُشْرِكَةٍ	وَ	لَوْ	أَعْجَبَتْكُمْ ج	وَ	لَا تُنْكِحُوا	الْمُشْرِكِينَ	حَتَّى	يُؤْمِنُوا ط	
daha hayırlıdır	müşrik bir kadından		hoşunuza gitse bile			evlendirmeyin	müşrik erkekleri	iman edinceye kadar		
haber	câr mecrur	hal vâvı	cezmet-meyen şart h.	fiili mazi(müe.)+ mef'ul		nehyi hâzır+fâil	mef'ûlün bi	gâye ve nasb h.	fiili muzari+fâil	

وَ	لَعَبْدٌ	مُؤْمِنٌ	خَيْرٌ	مِنْ مُشْرِكٍ	وَ	لَوْ	أَعْجَبَكُمْ ط	
	bir köle	iman eden	daha hayırlıdır	müşrik bir erkekten		hoşunuza gitse bile		
başlama h.	lâmu'l-ibtidâ +mübtedâ, mevsuf	sıfat	haber	câr + mecrur	hal vâvı	cezmetmeyen şart h.	fiili mazi+mef'ul	

أُولَئِكَ	يَدْعُونَ	إِلَى النَّارِ ج	وَ	اللَّهُ	يَدْعُو	إِلَى الْجَنَّةِ		
Onlar	davet eder	ateşe		Allah	davet eder	cennete		
mübtedâ	haber; fiili muzari, fail	câr + mecrur	atıf h.	mübtedâ	haber; fiili muzari	câr + mecrur		

﴿ 221 ﴾	يَتَذَكَّرُونَ ع	لَعَلَّهُمْ	لِلنَّاسِ	آيَاتِهِ	يُبَيِّنُ	وَ	بِإِذْنِهِ ج	وَ الْمَغْفِرَةِ
	düşünürler	umulur ki onlar	insanlara	ayetlerini	açıklar	ve	kendi izniyle	mağfirete ve
	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	umut ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	câr+ mecrur	mef'ul,muzaf muz.ileyh	fiili muzari	atıf h.	câr+mecrur	atıf h.+matuf

221. Müşrik kadınları, iman edinceye kadar nikâhlamayın; iman eden bir cariye (statüsü düşük bir kadın), - hoşunuza gitse bile- müşrik bir kadından kesinlikle daha hayırlıdır. Müşrik erkekleri de iman edinceye kadar evlendirmeyin; iman eden bir köle, - hoşunuza gitse bile - müşrik bir erkekten daha hayırlıdır. Onlar, ateşe davet eder, Allah ise kendi izniyle cennete ve mağfirete davet eder. Ve O, insanlara ayetlerini açıklar. Umulur ki düşünürler.

وَ	يَسْأَلُونَكَ	عَنِ الْمَحِيضِ ط	قُلْ	هُوَ	أَذًى لا	فَاعْتَزِلُوا	النِّسَاءَ	فِي الْمَحِيضِ لا
	sana soruyorlar	hayız hakkında	de ki	o	bir ezadır	onun için ayrılın	kadınlardan	hayız halinde
atıf h.	fiili muzari fâil mef'ul	câr + mecrur	emri hâzır	mübtedâ	haber	başlama h.+ emri hâzır+ fâil	mef'ûlün bih	câr + mecrur

وَ	لاَ تَقْرَبُوهُنَّ	حَتَّى	يَطْهُرْنَ ج	فَإِذَا تَطَهَّرْنَ	فَأْتُوهُنَّ	مِنْ حَيْثُ	أَمَرَكُمُ	اللَّهُ ط
ve	onlara yaklaşmayın	kadar	temizlenin-ceye	iyice temizlendikleri zaman	akabinde onlara gelin	yerden	size emrettiği	Allah'ın
atıf h.	nehyi hâzır+fâil+ mef'ul	gâye ve nasb h.	mansup fiili muzari+fâil	başlama h.+ şart ifade eden zaman zarfı	râbıta + emri hâzır+fâil+mef'ul	câr+mecrur	fiili mazi+ mef'ul	fâil

﴿ 222 ﴾	الْمُتَطَهِّرِينَ	وَ يُحِبُّ	التَّوَّابِينَ	يُحِبُّ	اللَّهَ	إِنَّ
	çok temizlenenleri	sever	çok tevbe edenleri	sever	Allah	gerçek şu ki
	mef'ûlün bih	fiili muzari / atıf h.	mef'ûlün bih	(إنّ)'nin haberi	(إنّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

222. Sana hayız hakkında soruyorlar. De ki: O, bir ezadır. Onun için hayız halinde kadınlardan ayrılın (cinsi ilişkiden uzak durun). Temiz oluncaya kadar onlara yaklaşmayın. İyice temizlendikleri zaman, Allah'ın size emrettiği yerden (nesil yeri olan ön taraftan) onlara gelin. Gerçek şu ki, Allah; (hem) çok tevbe edenleri sever, (hem de) çok temizlenenleri sever.

نِسَآؤُكُمْ	حَرْثٌ	لَكُمْ ص	فَأْتُوا	حَرْثُكُمْ	أَنَّى	شِئْتُمْ ز	وَ	قَدِّمُوا	لِأَنْفُسِكُمْ ط
kadınlarınız	bir tarladır	sizin için	o halde gelin	tarlanıza	nereden isterseniz		ve	önceden hazırlık yapın	kendiniz için
mübtedâ,muzaf muz.ileyh	haber	câr mecrur	râbıta + emri hâzır, fâil	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	mekan zarfı	fiili mazi+fâil	atıf h.	emri hâzır+fâil	câr+mecrur

﴿ 223 ﴾	الْمُؤْمِنِينَ	بَشِّرِ	وَ	مُلَاقُوهُ ط	أَنَّكُمْ	اعْلَمُوٓا	وَ	اللَّهَ	وَ اتَّقُوا
	müminleri	müjdele		O'na kavuşa-cağınızı	kesinlikle siz	bilin	ve	Allah'tan	korkun
	mef'ûlün bih	emri hâzır	atıf h.	(أنّ)'nin haberi	tekid ve nasb h.+ (أنّ)'nin ismi	emri hâzır, fâil	atıf h.	mef'ûlün bih	emri hâzır, fâil / atıf h.

(اعْلَمُوا)'nün mef'ulü: masdar-ı müevvel

223. Kadınlarınız sizin için bir tarladır. O halde tarlanıza nereden isterseniz öyle gelin ve kendiniz için önceden (uygun davranışlarla) hazırlık yapın. Allah'tan korkun ve kesinlikle O'na kavuşacağınızı bilin. Müminleri müjdele!

وَ	لاَ تَجْعَلُوا	اللَّهَ	عُرْضَةً	لِأَيْمَانِكُمْ	أَنْ تَبَرُّوا	وَ	تَتَّقُوا	وَ تُصْلِحُوا
	yapmayın	Allah'ı	engel	yeminleriniz için	iyilik etmenize	ve	sakınmanıza	düzeltmenize
başlama h.	nehyi hâzır+fâil	mef'ûlün bih	ikinci mef'ûlün bih	câr+mecrur	(أيمان) den bedel: masdar-ı müevvel	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf

﴿ 224 ﴾	عَلِيمٌ	سَمِيعٌ	اللَّهُ	وَ	النَّاسِ ط	بَيْنَ
	bilendir	her şeyi duyandır	Allah		insanların	arasını
	ikinci haber	haber	mübtedâ	(yeni cümleye) başlama h.	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf

224. Allah'ı yeminleriniz için iyilik etmenize, sakınmanıza ve insanların arasını bulmaya engel yapmayın. Allah Semî'dir (herşeyi duyandır), Alîm'dir (herşeyi bilendir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 34 ≻

(BAKARA, 220):

(اَلْيَتَامَى ج اَلْيَتِيمُ): yetim, babasız (büluğ çağına girmeden önce babasını kaybetmiş çocuk)

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا):(if'al b.): ıslah etti, düzeltti (اَلْأَخُ ج إِخْوَانٌ إِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş

[اَلْمُفْسِدُ (أَفْسَدَ يُفْسِدُ]:(if'al b.): (ismi fâil) fesad çıkaran, bozan

[اَلْمُصْلِحُ (أَصْلَحَ يُصْلِحُ]: (if'al b.): (ismi fâil) düzeltici, ıslah edici (أَعْنَتَ يُعْنِتُ): (if'al b.): sıkıntıya soktu

(حَكِيمٌ): hikmet sahibi, muhkem, sağlam (esma-i ilahiye) (خَالَطَ يُخَالِطُ): (müfâale b.): katıldı, karıştı

(BAKARA, 221):

(نَكَحَ يَنْكِحُ نِكَاحًا): nikahladı, evlendi (أَنْكَحَ يُنْكِحُ إِنْكَاحاً): evlendirdi

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.): davet etti (أَعْجَبَ يُعْجِبُ): (if'al b.): hoşa gitti, hayrete düşürdü

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ): (tef'il b.): açıkladı, izah ve izhar etti, açık ve zahir oldu

(اَلْأَمَةُ ج أَمَوَاتٌ): cariye, kadın köle (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ): (tefa'ul b.): hatıra getirdi, düşündü

(BAKARA, 222):

(اَلْمَحِيضُ): hayız, akıntı, belirli vakitlerde rahimden gelen kan

(اَلْأَذَى): ezâ, eziyet, rahatsızlık, canlı mahlukata erişen hissi yahut mânevi zarar, pislik, necaset

(اِعْتَزَلَ يَعْتَزِلُ اِعْتِزَالاً): (iftial b.): ayrıldı, uzaklaştı

(قَرَبَ يَقْرَبُ قِرْبَانًا): yanaştı, yaklaştı (cinsi temas kurdu)

(طَهُرَ يَطْهُرُ طَهَارَةً): temiz oldu (حَيْثُ): ...yerde

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.): geldi (kinaye olarak: "cima yapmak" manasında)

(اَلتَّوَّابُ ج تَوَّابُونَ): çok tevbe edici (insanlar için söz konusu olduğunda)

(تَطَهَّرَ يَتَطَهَّرُ تَطَهُّرًا): (tefa'ul b.): temizlendi [اَلْمُتَطَهِّرُ (تَطَهَّرَ يَتَطَهَّرُ]: (tefa'ul b.): (ismi fâil) temizlenen

(BAKARA, 223):

(اَلنِّسَآءُ): kadınlar, hanımlar

(حَرْثٌ): tarla, tohum ekilen mahal (çocuk denilen ürünün kaynak kılındığı yer olması sebebiyle kadın kastedilmiştir)

(أَنَّى): nereden, nasıl (قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيماً): (tef'il b.): takdim etti, hazırlık yaptı

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.): diledi, istedi, oluşturdu (اَلْمُلاَقِي ج مُلاَقُونَ): (ismi fail): karşılaşan, kavuşan

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): korundu, sakındı (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.): müjdeledi

(BAKARA, 224):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yaptı, kıldı, yarattı (اَلْعُرْضَةُ): hedef, sebep, siper, engel

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحاً): (if'al b.): ıslah etti, düzeltti (aralarını buldu), anlaştırdı

(سَمِيعٌ): (mübalağalı ismi fâil) çok işitici, herşeyi duyan (esma-i ilahiyeden)

(بَرَّ يَبُرُّ بِرًّا):(muzaaf f.): iyilik etti

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): korundu, sakındı

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 35 (BAKARA: 225 – 230) ≻

لَا يُؤَاخِذُكُمُ	اللَّهُ	بِاللَّغْوِ	فِيٓ أَيْمَانِكُمْ	وَ	لَٰكِنْ	يُؤَاخِذُكُمْ
cezalandırmaz	Allah	lağivle	yeminlerinizdeki		fakat	sizi cezalandırır
nefy-i istikbal+mef'ul	fâil	câr + mecrur	câr+mecrur	atıf h.	istidrak h.	fiili muzari+mef'ul

بِمَا	كَسَبَتْ	قُلُوبُكُمْ ۗ	وَ	اللَّهُ	غَفُورٌ	حَلِيمٌ ﴿225﴾
şey ile	kazandığı	kalplerinizin	başlama h.	Allah	çok affedicidir	çok tahammül sahibidir
harfi cer ismi mevsul	sıla: fiil c.	fâil,muzaf muz.ileyh		mübtedâ	haber	ikinci haber

225. Allah yeminlerinizdeki lağivle (düşünmeden yapmış olduğunuz yeminlerle) sizi sorumlu tutmaz, fakat kalplerinizin kazandığı (bile bile, bilinçli olarak yaptığınız yemin) ile sizi sorumlu tutar. Allah çok affedicidir, Halîm'dir (çok tahammül sahibidir).

لِلَّذِينَ	يُؤْلُونَ	مِنْ نِسَآئِهِمْ	تَرَبُّصُ	أَرْبَعَةِ	أَشْهُرٍ ۖ	فَإِنْ	فَآؤُوا	فَإِنَّ	اللَّهَ
kimseler için vardır	îlâ edenler	kadınlarından	bekleme	dört	ay	(fakat) eğer	dönerlerse	şüphesiz ki	Allah
haber mukaddem	sıla: fiili muzari, fail	câr+mecrur	mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh	muz. İleyh	atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: fiili mazi	râbıta +tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi

غَفُورٌ	رَحِيمٌ ﴿226﴾	وَ	إِنْ	عَزَمُوا	الطَّلَاقَ	فَإِنَّ	اللَّهَ	سَمِيعٌ	عَلِيمٌ ﴿227﴾
çok bağışlayıcıdır	çok merhamet edicidir		eğer	karar verirlerse	boşanmaya	muhakkak ki	Allah	her şeyi işitendir	her şeyi bilendir
(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	atıf h.	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: fiili mazi	mef'ûlün bih	râbıta+ tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin 2. haberi

226. Kadınlarından îlâ edenler (onlara yaklaşmamaya yemin edenler) için dört ay bekleme (süresi) vardır. Eğer (bu bekleme döneminde yeminlerinden) dönerlerse, şüphesiz ki Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir. **227**. Eğer (müddeti içinde dönmeyip) boşanmaya karar verirlerse muhakkak ki, Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir.

وَ	الْمُطَلَّقَاتُ	يَتَرَبَّصْنَ	بِأَنْفُسِهِنَّ	ثَلَاثَةَ	قُرُوٓءٍ ۖ	وَ	لَا	يَحِلُّ	لَهُنَّ	أَنْ يَكْتُمْنَ	مَا
	boşanmış kadınlar	beklerler	kendi kendilerine	üç	kuru'		değildir	helal	onlar için	gizlemeleri	şeyi
	mübtedâ	haber: fiili muzari, fail	câr+ mecrur	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	nefiy h.	muzari fiil		fâil	mef'ûlün bih, ismi mevsul

الْآخِرِ ۗ	الْيَوْمِ	وَ	بِاللَّهِ	يُؤْمِنَّ	كُنَّ	إِنْ	فِيٓ أَرْحَامِهِنَّ	اللَّهُ	خَلَقَ
ahiret	gününe	ve	Allah'a	iman ediyor	idiyseler	eğer	rahimlerinde	Allah'ın	yarattığı
sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	câr+ mecrur	(كَانَ)'nin haberi: muzari f.cüm.	fi'lü'ş-şart: nâsih mazi fiil (önceki cümlede açıklandığı için cevabü'ş-şart mahzuf)	şart ve cezm h.	câr+mecrur	fâil	sıla: fiili mazi

وَ	بُعُولَتُهُنَّ	أَحَقُّ	بِرَدِّهِنَّ	فِي ذَٰلِكَ	إِنْ	أَرَادُوٓا	إِصْلَاحًا ۚ	وَ	لَهُنَّ	مِثْلُ	الَّذِي	عَلَيْهِنَّ
	kocaları	hak sahibidir	onları geri almaya	o (süre) içerisinde	barışmak	isterlerse			kendilerinin vardır	aynısı (benzeri)	(o kadınların) üzerlerindekinin	
	mübtedâ	haber (sıfatı müşebbehe)	câr+mecrur	harfi cer+ismi işaret	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: mazi f.	mef'ûl	atıf h.	haber: muzari f.cüm.	mübtedâ muahhar, muzaf	sıla: şibhi c.	muz. ileyh, ismi mevsul

بِالْمَعْرُوفِ ۖ	وَ	لِلرِّجَالِ	عَلَيْهِنَّ	دَرَجَةٌ ۗ	وَ	اللَّهُ	عَزِيزٌ	حَكِيمٌ ﴿228﴾
meşru hak yönüyle		erkekler için vardır	onların üzerinde	bir derece		Allah	Azîz'dir	Hakîm'dir
câr + mecrur	atıf h.	haber mukaddem	câr+mecrur	mübtedâ muahhar	başlama h.	mübtedâ	haber	ikinci haber

228. Boşanmış kadınlar, (yeniden evlenmeden önce) kendi kendilerine üç kuru' (üç ay hali hayız veya temizlik müddeti) beklerler. Eğer Allah'a ve ahiret gününe iman ediyor idiyseler, Allah'ın rahimlerinde yarattığını gizlemeleri onlar için helal değildir. Barışmak isterlerse o (süre) içerisinde kocaları onları geri almaya daha çok hak sahibidir. (Erkeklerin) kadınlar üzerinde olduğu gibi, kadınların da (erkekler üzerinde) ma'ruf şekilde (hakların) benzeri vardır. (Erkeklerin lehine) kadınların üzerindeki (haklarının) bir benzeri ma'ruf şekilde (erkeklerin üzerinde) kadınlar için vardır. Erkeklerin ise kadınların üzerinde bir derecesi vardır. Allah Azîz'dir (çok güçlüdür), Hakîm'dir (hikmet sahibi olup yerli yerince gerektiği gibi hükmedendir).

اَلطَّلَاقُ	مَرَّتَانِ ص	فَإِمْسَاكٌ	بِمَعْرُوفٍ	أَوْ تَسْرِيحٌ	بِإِحْسَانٍ ط	وَ	لَا يَحِلُّ	لَكُمْ
Talâk	iki defadır	artık (size) tutmak (gerekir)	iyilikle	veya serbest bırakmaktır	güzellikle	ve	helâl olmaz	sizin için
mübtedâ	haber	atıf h.+ mübtedâ (muahhar), haber (mukaddem) mahzuf yani: (فَعَلَيْكُمْ إِمْسَاكٌ)	câr + mecrur	atıf h.+ matuf	câr + mecrur	atıf h.	nefy-i istikbal	câr+mecrur

أَنْ تَأْخُذُوا	مِمَّا	آتَيْتُمُوهُنَّ	شَيْئًا	إِلَّا	أَنْ يَخَافَا	أَلَّا يُقِيمَا	حُدُودَ	اللَّهِ ط
almanız		onlara verdiğiniz şeylerden	bir şey	müstesnâ	korkmaları	gözetemeyeceklerinden	sınırlarını	Allah'ın
fâil: masdar-ı müevvel	harfi cer+ismi mevsul	fiili mazi+fâil+mef'ul	mef'ûlün bih	istisnâ h.	mefûlün lieclih: masdar-ı müevvel	(يَخَافَ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel (أَنْ لَا يُقِيمَا)	(يُقِيمَ)'nün mef'ûlü, muzaf	muz. ileyh

عَلَيْهِمَا	جُنَاحَ	فَلَا	اللَّهِ لا	حُدُودَ	أَلَّا يُقِيمَا	خِفْتُمْ	فَإِنْ
ikisine de	hiçbir günah	yoktur	Allah'ın	sınırlarını	onların gözetemeyeceklerinden	korkarsanız	eğer
haberi	ismi	râbıta+ cevabu'ş-şart: nâfiye li'l-cins+...	muz. ileyh	mef'ûlün bih, muzaf	mef'ûlün bih: masdar-ı müevvel (أَنْ لَا يُقِيمَا)	fi'lü'ş-şart: fiili mazi	başlama h.+ şart ve cezm h.

فَلَا تَعْتَدُوهَا ج	اللَّهِ	حُدُودُ	تِلْكَ	بِهِ ط	افْتَدَتْ	فِيمَا
artık onları aşmayın	Allah'ın	sınırlarıdır	bunlar	kendisiyle	fidye verdiği	şey hususunda
râbıta +nehyi hazır+fâil+mef'ul	muz. ileyh	haber, muzaf	mübtedâ: ismi işaret	câr+mecrur	sıla: (müe.) mazi fiil c.	harfi cer+ismi mevsul

﴿ 229 ﴾ الظَّالِمُونَ	هُمُ	فَأُولَئِكَ	اللَّهِ	حُدُودَ	يَتَعَدَّ	مَنْ	وَ
zalimlerdir	onlar	işte onlar	Allah'ın	sınırlarını	aşarsa	kim	
haber	fasıl zamiri	râbıta+ mübtedâ	muz. ileyh	mef'ûlün bih, muzaf	fi'lu'ş-şart: illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari	mübtedâ, şart ismi	başlama h.

229. Talâk (boşanma) iki defadır: (Size gereken) ya iyilikle tutmak veya güzellikle serbest bırakmaktır. Onlara (evliyken) verdiklerinizden bir şeyi (boşanma esnasında geri) almanız her iki (tarafın da) Allah'ın sınırlarını gözetemeyeceklerinden korkmaları müstesnâ sizin için helâl olmaz. Eğer siz de onların Allah'ın sınırlarını gözetemeyeceklerinden korkarsanız, kadının (boşanmak için kocasına) fidye vermesinde her ikisine de hiçbir günah (sakınca) yoktur. İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır, onları aşmayın. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, işte onlar zalimlerdir.

غَيْرَهُ ط	زَوْجًا	تَنْكِحَ	حَتَّى	مِنْ بَعْدُ	لَهُ	فَلَا تَحِلُّ	طَلَّقَهَا	فَإِنْ
ondan başka	bir kocayla	evlenmedikçe		ondan sonra	kendisine	helâl olmaz	kadını boşarsa	eğer
sıfat, muzaf+ muz.ileyh	mef'ûlün bih, mevsuf	fiili muzari	gâye ve nasb h.	h. cer+ muzaf olmadığı için damme üzere mebni zarf	câr+ mecrur	câr+ mecrur	râbıta + cevabu'ş-şart: nefy-i istikbal	fi'lü'ş-şart: fiili mazi

حُدُودَ	أَنْ يُقِيمَا	إِنْ ظَنَّا	أَنْ يَتَرَاجَعَا	عَلَيْهِمَا	فَلَا جُنَاحَ	طَلَّقَهَا	فَإِنْ
sınırlarını	gözeteceklerini	zannederlerse	birbirlerine geri dönmelerinde	onlara	hiç bir günah yoktur	(bu koca da) onu boşarsa	
mef'ûlün bih, muzaf	mef'ûlün bih: masdar-ı müevvel	fi'lü'ş-şart: fiili mazi / şart ve cezm h.	masdâr-ı müevvel	(لَا)'nın haberi: şibh c.	(لَا)'nın ismi / râbıta+cevabu'ş-şart: isim c.: nâfiye li'l-cins..	fi'lü'ş-şart: mazi fiil	atıf h.+ şart ve cezm h.

﴿ 230 ﴾ يَعْلَمُونَ	لِقَوْمٍ	يُبَيِّنُهَا	اللَّهِ	حُدُودُ	تِلْكَ	وَ	اللَّهِ ط
bilen	bir topluluk için	bunları açıklar	Allah'ın	sınırlarıdır	bunlar		Allah'ın
sıfat; muzari fiil c.	câr + mecrur, mevsuf	hal: fiil c.: fiili muzari+ mef'ul	muz. ileyh	haber, muzaf	mübtedâ	başlama h.	muz. ileyh

230. Eğer erkek kadını (üçüncü defa) boşarsa, ondan sonra kadın bir başka kocayla evlenmedikçe (onunla evlenmesi) kendisine helâl olmaz. Eğer (bu koca da) onu boşarsa, (her iki taraf da) Allah'ın sınırlarını gözeteceklerini zannederlerse, birbirlerine geri dönmelerinde (yeniden evlenmelerinde) onlara bir günah yoktur. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Allah bunları bilen bir topluluk için açıklar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 35 ≻

(BAKARA, 225 – 226 – 227):

(آخَذَ يُؤَاخِذُ مُؤَاخَذَةً): (müfâale b.): cezalandırdı (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı

(حَلِيمٌ): yumuşak huylu (esma-i ilahiye olup cezalandırmada acelecilik göstermeyen manasına gelir)

(اَللَّغْوُ): boş söz, çirkin söz (اَلْيَمِينُ ج أَيْمَانٌ): yemin, söz verme

(آلَى يُؤْلِي إِيْلَاءً): (nakıs if'al b.): yemin etti (dört ay veya daha fazla karısına yaklaşmamaya yemin etmesi manasında)

(تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ تَرَبُّصًا): (tefa'ul b.): bekledi, durdu, gözetledi (اَلشَّهْرُ ج شُهُورٌ أَشْهُرٌ): ay (فَاءَ يَفِيءُ فَيْئًا):(ecvef f.): döndü

(عَزَمَ يَعْزِمُ عَزْمًا): azmetti, ciddi karar verdi (اَلطَّلَاقُ): talak, boşanma

(BAKARA, 228):

(اَلْمُطَلَّقَةُ (طَلَّقَ يُطَلِّقُ)): (tef'il b.): (ismi mef'ul) boşanmış, boşanan kadın (كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi

(تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ تَرَبُّصًا): (tefa'ul b.): bekledi, durdu, gözetledi

(اَلْقُرْءُ ج قُرُوءٌ): hayız, aybaşı müddeti, iki aybaşı arasındaki müddet

(اَلرَّحِيمُ ج اَرْحَامٌ): rahimler, ceninlerin mekanları (اَلْبَعْلُ ج بُعُولَةٌ): koca, zevc

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.): istedi, irade etti (حَلَّ يَحِلُّ): (muzaaf f.): mübah kılındı, helal oldu

[رَدَّ (رَدَّ يَرُدُّ)]:(muzaaf f.): geri almak, geri verilme, dönderilme, tekrar almak

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلَاحًا): (if'al b.):ıslah etti, düzeltti (aralarını buldu)

(مِثْلٌ ج أَمْثَالٌ): benzer, gibi, aynısı (اَلْمَعْرُوفُ): (ismi mef'ul) iyilik, iyi

(BAKARA, 229 – 230):

(اَلطَّلَاقُ): boşanma (اَلْمَعْرُوفُ): (ismi mef'ul) iyilik, iyi (مَرَّتَانِ): iki kez

(حَلَّ يَحِلُّ): (muzaaf f.): mübah kılındı, helal oldu

(أَمْسَكَ يُمْسِكُ إِمْسَاكًا): (if'al b.): tuttu, aldı (boşanmış kadını tekrar aldı)

(سَرَّحَ يُسَرِّحُ تَسْرِيحًا): (tef'il b.): salıverdi, serbest bıraktı, gönderdi, boşadı

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا): (if'al b.): güzel yaptı, iyilik etti, nimetlendirdi

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.): korktu (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef if'al b.): gözetti, hududu aştı (اَلْحَدُّ ج حُدُودٌ): sınır, hudud

(اِفْتَدَى يَفْتَدِي): (nakıs iftial b.): fidye verdi (اَلْجُنَاحُ): günah, kusur

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي): (nakıs iftial b.): haddi aştı, hududu çiğnedi

(تَعَدَّى يَتَعَدَّى):(nakıs tefa'ul b.): haddi aştı, hududu çiğnedi (üsttekiyle aynı mana)

(طَلَّقَ يُطَلِّقُ تَطْلِيقًا): (tef'il b.): boşadı (نَكَحَ يَنْكِحُ نِكَاحًا): nikahladı, evlendi (اَلْجُنَاحُ): günah

(حَلَّ يَحِلُّ): (muzaaf f.): mübah kılındı, helal oldu

(تَرَاجَعَ يَتَرَاجَعُ تَرَاجُعًا): (tefâul b.): eski haline döndü (karı kocanın tekrar birbirine dönmesi)

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.): yakin hasıl etti, kestirdi, zannetti (أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef if'al b.): gözetti, yerine getirdi

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.): açıkladı, açık oldu, zahir oldu, izah ve izhar etti

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 36 (BAKARA: 231 – 233) ≻

وَ	إِذَا	طَلَّقْتُمُ	النِّسَآءَ	فَبَلَغْنَ	أَجَلَهُنَّ	فَأَمْسِكُوهُنَّ	بِمَعْرُوفٍ
	boşadığınız zaman		kadınları	ulaştıklarında	sürelerine	onları tutun	iyilikle
	şart ifade eden zaman zarfı	fiili mazi+ fâil	mef'ûlün bih	atıf h.+fiili mazi+fâil	mef'ul, muzaf, muz.ileyh	râbıta+emri hâzır+fâil+ mef'ul	câr + mecrur
atıf h.							

أَوْ	سَرِّحُوهُنَّ	بِمَعْرُوفٍ ص	وَ	لَا تُمْسِكُوهُنَّ	ضِرَارًا	لِّتَعْتَدُوا ج
ya da	serbest bırakın	iyilikle		onları tutmayın	zarar vermek maksadıyla	(haklarına) tecavüz etmek için
atıf h.	emri hâzır+ fâil+mef'ul	câr + mecrur	atıf h.	nehy-i hâzır +fâil+mef'ul	mef'ûlün lieclih	ta'lil (sebep) ve nasb h.+ fiili muzari, fâil

وَ	مَنْ	يَفْعَلْ	ذَٰلِكَ	فَقَدْ	ظَلَمَ	نَفْسَهُ ط
başlama h.	kim	yaparsa	böyle	artık	zulmetmiş olur	kendi nefsine
	mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: meczum f. muzari	mef'ûlün bih (işaret ismi)	râbıta+ (bağlaç)tahkik h.	cevabü'ş-şart: mazi fiil	mef'ul, muzaf+muz.ileyh

وَ	لَا تَتَّخِذُوٓا	آيَاتِ	اللَّهِ	هُزُوًا ز	وَ	اذْكُرُوا	نِعْمَتَ	اللَّهِ	عَلَيْكُمْ
başlama h.	edinmeyin	ayetlerini	Allah'ın	alay konusu	atıf h.	anın	nimetini	Allah'ın	üzerinizdeki
	nehyi hâzır+fâil	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	ikinci mef'ûlün bih		emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih, muzaf	muz. ileyh	câr + mecrur

وَ	مَآ	أَنْزَلَ	عَلَيْكُمْ	مِنَ الْكِتَابِ	وَ	الْحِكْمَةِ	يَعِظُكُمْ	بِهِ ط
	indirdiği şeyi		size	kitaptan	ve	hikmetten	size öğüt olarak	kendisiyle
atıf h.	matuf	sıla: fiil c.	câr + mecrur	câr + mecrur	atıf h.+ matuf		(أَنْزَلَ)'nin failinden hal: fiili muzari cüm.+mef'ul	câr+mecrur

وَ	اتَّقُوا	اللَّهَ	وَ	اعْلَمُوٓا	أَنَّ	اللَّهَ	بِكُلِّ	شَيْءٍ	عَلِيمٌ ع ﴿231﴾
	korkup-sakının	Allah'tan	ve	bilin	Allah'ın olduğunu		her şeyi		bilen
atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	atıf h.	emir fiili+fâil	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	muz. ileyh	câr+ mecrur, muzaf	(أَنَّ)'nin haberi

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

231. Kadınları boşadığınızda, (iddet, bekleme) sürelerine ulaştıkları zaman, onları ya iyilikle tutun ya da iyilikle serbest bırakın. Fakat (haklarına) tecavüz etmek için zarar vermek maksadıyla onları (yanınızda) tutmayın. Kim böyle yaparsa artık o, kendi nefsine zulmetmiş olur. Allah'ın ayetlerini alay konusu edinmeyin ve üzerinizdeki Allah'ın nimetini ve kendisiyle size öğüt vermek üzere indirdiği Kitab'ı ve hikmeti anın. Allah'tan da korkup-sakının ve Allah'ın her şeyi bilen olduğunu bilin.

وَ	إِذَا	طَلَّقْتُمُ	النِّسَآءَ	فَبَلَغْنَ	أَجَلَهُنَّ	فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ
	boşadığınızda		kadınları	ulaştıkları zaman	bekleme sürelerinin sonuna	onlara engel olmayın
atıf h.	şart ifade eden zaman zarfı	fiili mazi+fâil	mef'ûlün bih	atıf h.+ fiili mazi+fâil	mef'ul,muzaf+muz.ileyh	râbıta + nehyi hâzır+ fâil+mef'ul

أَنْ يَنْكِحْنَ	أَزْوَاجَهُنَّ	إِذَا	تَرَاضَوْا	بَيْنَهُمْ	بِالْمَعْرُوفِ ط	ذَٰلِكَ	يُوعَظُ	بِهِ
nikahlamalarına	kocalarını	anlaştıkları takdirde		aralarında	marufla	işte	öğüt verilir	bununla
masdâr-ı müevvel	mef'ul, muzaf+ muz. ileyh	fiili mazi+ fâil	şart ifade eden zaman zarfı	mekan zarfı, muzaf muz.ileyh	câr + mecrur	mübtedâ: işaret ismi	haber: meçhul fiili muzari	câr+mecrur

مَنْ	كَانَ	مِنْكُمْ	يُؤْمِنُ	بِاللَّهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْآخِرِ ط
kimselere	olan	sizden	iman ediyor	Allah'a	ve	gününe	ahiret
nâibi fâil, ismi mevsul	sıla: fiili mazi, nâsih	câr+mecrur	(كَانَ) nin haberi	câr+mecrur	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat

﴿ 232 ﴾ ذٰلِكُمْ أَزْكَى لَكُمْ وَ أَطْهَرُ ط وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ وَ أَنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ

bu	daha doğru	sizin için	daha temizdir		Allah	bilir	siz	bilmezsiniz
mübtedâ	haber	câr mecrur	atıf h.+ matuf		mübtedâ	haber, muzari fiil cüm.	atıf h.	haber, fiil c.: nefy-i istikbal

başlama h.

232. Kadınları boşadığınızda, bekleme sürelerinin sonuna ulaştıkları zaman, aralarında marufla (bilinen meşru biçimde) anlaştıkları takdirde kocalarını nikahlamalarına (tekrar evlenmelerine) engel olmayın. İşte, içinizden Allah'a ve ahiret gününe iman edenlere bununla (böyle) öğüt verilir. Bu, sizin için daha doğru ve daha temizdir. Allah bilir, siz bilmezsiniz.

وَ الْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلاَدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ ط

	anneler	emzirirler	çocuklarını		iki sene	tam	kimseler için	isteyen	tamamlamak	emzirmeyi
başlama h.	mübtedâ	haber; muzari fiil cüm.	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh		zaman zarfı, mevsuf	sıfat: tesniye ismin mansub hali	harfi cer+ ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	(أَرَادَ) fiilinin mef'ûlün bihi	mef'ûlün bih

وَ عَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَ كِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ط لاَ تُكَلَّفُ نَفْسٌ

	(çocuk) doğrulana (babaya) gerekir	kendisi için		yiyeceği	ve	giyeceği	iyi bir şekilde	yükletilmez	kimseye
atıf h.	haber mukaddem: şibhi cümle	(الْمَوْلُودِ) ismi mef'ûlünün nâibi fâili: şibhi cümle		mübtedâ muahhar	atıf h.	matuf, muzaf+ muz.ileyh	câr + mecrur	nefy-i istikbal	nâibi fâil

إِلاَّ وُسْعَهَا ج لاَ تُضَآرَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَ لاَ مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ وَ عَلَى الْوَارِثِ

gücünden başkası	zarar verilmesin	bir anneye	çocuğu sebebiyle	bir baba (zarara sokulmasın)		çocuğu yüzünden			mirasçıya gerekir
istisnâ h. +müstesnâ	nehy-i gâib	nâibi fâil	câr+mecrur	matuf	nefiy h.	atıf h.	câr+ mecrur	nâibi fâil: şibhi cümle	haber mukaddem: şibhi cümle

مِثْلُ ذٰلِكَ ج فَإِنْ أَرَادَا فِصَالاً عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَ تَشَاوُرٍ

aynısı	bunun	(fakat) eğer	ikisi isterlerse	sütten kesmek	bir rızalaşmadan (dolayı) (anlaşarak)		kendilerinden	bir danışma
mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh	atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: mazi fiil	mef'ûlün bih	câr+mecrur		câr+mecrur	atıf h.+ matuf

فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ط وَ إِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلاَدَكُمْ

artık	hiçbir günah yoktur	ikisinin üzerine		eğer	isterseniz	(süt anne tutup) emzirtmek	çocuklarınızı
râbıta + nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi		şart ve cezm h.	atıf h.	mef'ûlün bih: masdar-ı müevvel	fi'lü'ş-şart: fiili mazi	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh

فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَآ آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ ط

hiçbir günah yoktur	üzerinize		teslim ettiğiniz zaman	şeyi	vermekte olduğunuz	iyilikle
râbıta + nâfiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi	cezmetmeyen, şart ifade eden zaman zarfı	fiili mazi+fâil	mef'ûlün bih (ismi mevsul)	sıla: mazi fiil c.	câr + mecrur

﴿ 233 ﴾ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

	Allah'tan	ve	bilin ki	kesinlikle	Allah	şeyleri	yapmakta olduğunuz	görür
atıf h.	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır+fâil	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	harfi cer+ismi mevsul	sıla: fiili muzari, fail	(أَنَّ)'nin haberi

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

233. Anneler, çocuklarını emzirmeyi tamamlamak isteyen kimseler için iki tam sene emzirirler. Onların (annelerin) yiyeceği ve giyeceği örfe göre (zamanın ve şartlarının durumuna göre iyi bir şekilde) kendisi için

(çocuk) doğrulana aittir (yani babanın üzerinedir). Kimseye gücünden başkası (fazlası) yükletilmez. Bir anneye çocuğundan dolayı zarar verilmesin ve (ne de) bir baba çocuğu yüzünden (zarara sokulmasın). (Nafaka temini vs. hususunda) mirasçıya düşen de bunun gibidir. Eğer kendi rızalarıyla ve danışarak sütten kesmek isterlerse, artık ikisinin üzerine hiçbir günah yoktur. Eğer çocuklarınızı (süt anne tutup) emzirtmek isterseniz, (süt anneye) vermekte olduğunuzu iyilikle teslim etmeniz şartıyla, üzerinize hiçbir günah yoktur. Allah'tan sakının. Bilin ki Allah, yapmakta olduklarınızı kesinlikle görür.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 36 ≻

(BAKARA, 231):

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (bir şeye zaman olsun, mekan olsun, hissi yahut manevi olsun mutlak manada ulaşmak manasındadır)

(اَلْأَجَلُ): ecel, belirli müddet (tayin edilen vaktin sonu)

(أَمْسَكَ يُمْسِكُ إِمْسَاكًا): (if'al b.): tuttu, aldı (boşanmış kadını tekrar aldı)

(سَرَّحَ يُسَرِّحُ تَسْرِيحًا): (tef'il b.): salıverdi, gönderdi, boşadı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): korundu, sakındı

(ضَارَّ يُضَارُّ ضِرَارًا): (muzaaf müfâale b.): zarara uğratmaya çalıştı, zarara soktu

(هُزُوٌ) (هُزُوءٌ aslı): alay mevzusu, alaya alınan (اِعْتَدَى يَعْتَدِي): (nakıs iftial b.): zulmetti, hakka tecavüz etti

(وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal f.): va'z etti, öğüt verdi (Allahu Teâlâ'nın va'z ve tavsiyede bulunması, emir ve farz kılma manasındadır)

(BAKARA, 232):

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti

(عَضَلَ يَعْضُلُ): bağladı, engel oldu, sıkıştırdı

(نَكَحَ يَنْكِحُ نِكَاحًا): nikahladı, evlendi

(وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal f.): va'z etti, öğüt verdi

(تَرَاضَى يَتَرَاضَى تَرَاضِيًا): (nakıs tefâul b.): birbirini razı etti, birbirinden hoşlandı

(زَكَا يَزْكُو زَكَاءً زُكُوٌّ): (nakıs f.): temiz ve doğru oldu/ arttı, neşvü nema buldu

(أَزْكَى): (ismi tafdil) daha doğru, en doğru olan, en temiz (أَطْهَرُ): (ismi tafdil) en temiz, daha temiz, en pak

(BAKARA, 233):

(اَلْوَالِدَةُ ج وَالِدَاتٌ): anne (اَلْحَوْلُ): sene (اَلرَّضَاعَةُ): emme, emiş, süt emmek

(أَرْضَعَ تُرْضِعُ): (if'al b.): emzirdi (اَلْكَامِلُ): (ismi fâil) tam (اَلْكِسْوَةُ): elbise, giydirme

(أَتَمَّ يُتِمُّ إِتْمَامًا): (muzaaf if'al b.):tamamladı (وَلَدَ يَلِدُ وِلَادَةً): (misal f.): doğurdu

(كَلَّفَ يُكَلِّفُ): (tef'il b.): yükledi, sorumlu tuttu (اَلْوُسْعُ): güç, kapasite

(اَلْمَوْلُودُ): (ismi mef'ul) kendisine (çocuk) doğrulmak, doğrulmuş; yani burada "baba" kastedilmektedir

(ضَارَّ يُضَارُّ ضِرَارًا): (muzaaf müfâale b.): zarara soktu, zarara uğrattı

((اَلْوَارِثُ (وَرِثَ يَرِثُ): (misal f.): (ismi fâil) varis olan, mirasçı

(تَرَاضَى يَتَرَاضَى تَرَاضِيًا): (nakıs tefâul b.): birbirini razı etti, birbirinden hoşlandı

(اِسْتَرْضَعَ يَسْتَرْضِعُ): (istif'al b.): süt anne tuttu (çocuklarınıza süt anneleri tutmak isterseniz veya çocuklarınızı fazlaca emzirtmek istersiniz)

(اَلْفِصَالُ): (çocuğu sütten) kesme

(سَلَّمَ يُسَلِّمُ تَسْلِيمًا): (tef'il b.): teslim etti, ulaştırdı [(تَشَاوَرَ يَتَشَاوَرُ) تَشَاوُرٌ]: (tefâul b.): birbirine danışma

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi, getirdi

(بَصِيرٌ): gören, açıkça bilen (sıfat-ı müşebbehe, esma-i ilahiyeden)

ꕥꕥꕥꕥꕥꕥꕥ

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 37 (BAKARA: 234 – 237) ≻

وَ	الَّذِينَ	يُتَوَفَّوْنَ	مِنْكُمْ	وَ	يَذَرُونَ	أَزْوَاجًا	يَتَرَبَّصْنَ	بِأَنْفُسِهِنَّ
	kimseler	vefat eden	içinizden	ve	bırakan	eşler	beklerler	kendi kendilerine
başlama h.	mübtedâ, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.	câr+mecrur	atıf h.	fiili muzari + fâil	mef'ûlün bih	haber: muzari fiil cüm.	câr+mecrur

أَرْبَعَةَ	أَشْهُرٍ	وَ	عَشْرًا ج	فَإِذَا	بَلَغْنَ	أَجَلَهُنَّ	فَلاَ	جُنَاحَ	عَلَيْكُمْ
dört	ay		on (gün)	ulaştıkları zaman		sürelerini(n sonuna)	artık hiçbir günah yoktur		size
zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.+ matuf		atıf h.+ şart ifade eden zaman zarfı	fiili mazi+fâil	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	râbıta + nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)		(لاَ)'nın ismi

فِيمَا	فَعَلْنَ	فِي أَنْفُسِهِنَّ	بِالْمَعْرُوفِ ط	وَ	اللَّهُ	بِمَا	تَعْمَلُونَ	خَبِيرٌ	﴿ 234 ﴾
şeylerde	yaptıkları	kendileri hakkında	meşru (uygun) bir şekilde		Allah	şeylerle	yapmakta olduğunuz	haberdardır	(لاَ)'nın haberi
harfi cer+ ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	câr+mecrur	câr + mecrur	başlama h.	mübtedâ	harfi cer+ ismi mevsul	sıla: fiili muzari, fail	haber	

234. İçinizden vefat edip de geride eşler bırakan kimseler(in hanımları) kendi kendilerine dört ay on (gün) (iddet) beklerler. İddet (bekleme) sürelerini(n sonuna) ulaştıkları zaman, artık kendileri hakkında meşru bir şekilde yaptıkları şeylerde size hiçbir günah yoktur. Allah, yapmakta olduklarınızdan haberdardır.

وَ	لاَ	جُنَاحَ	عَلَيْكُمْ	فِيمَا	عَرَّضْتُمْ	بِهِ	مِنْ خِطْبَةِ	النِّسَآءِ
	hiçbir günah yoktur		üzerinize	şeylerde	üstü kapalı söylediğiniz	onunla	evlenme teklifi bakımından	kadınlara
atıf h.	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi		harfi cer+ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail	câr+mecrur	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh

أَوْ	أَكْنَنْتُمْ	فِي أَنْفُسِكُمْ ط	عَلِمَ	اللَّهُ	أَنَّكُمْ	سَتَذْكُرُونَهُنَّ	وَ	لَكِنْ
veya	saklamanızda	içinizde	bildi	Allah	sizin	onları hatırlayacağınızı		fakat
atıf h.	fiili mazi+fâil	câr+mecrur	fiili mazi	fâil	tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi; fiil c.: gelecek zaman+ fail+ mef'ul	atıf h.	istidrak h.

(عَلِمَ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

لاَ تُوَاعِدُوهُنَّ	سِرًّا	إِلاَّ	أَنْ تَقُولُوا	قَوْلاً	مَعْرُوفًا ط	وَ	لاَ تَعْزِمُوا
kendileriyle sözleşmeyin	gizli olarak	hariç	söylemeniz	bir söz	uygun		az-metmeyin
nehy-i hâzır+ fâil+mef'ul	ikinci mef'ûlün bih	istisnâ h.	müstesnâ: masdar-ı müevvel	mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat	atıf h.	nehy-i hâzır+fâil

عُقْدَةَ	النِّكَاحِ	حَتَّى	يَبْلُغَ	الْكِتَابُ	أَجَلَهُ ط	وَ	اعْلَمُوا	أَنَّ	اللَّهَ	يَعْلَمُ
bağlamaya	nikâh akdini	ulaşıncaya kadar		farz olan (iddet)	süresine		bilin ki	kesinlikle	Allah	bilir
mef'ûlün bih, muzaf	muz. ileyh	gâye ve nasb h.	fiili muzari	fâil	mef'ul,muzaf muz.ileyh	atıf h.	emri hâzır+fâil	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi: muzari fiil

مَا	فِي أَنْفُسِكُمْ	فَاحْذَرُوهُ ج	وَ	اعْلَمُوا	أَنَّ	اللَّهَ	غَفُورٌ	حَلِيمٌ ع	﴿ 235 ﴾
şeyleri	içinizdeki	artık O'ndan sakının	ve	bilin ki	kesinlikle	Allah	Gafûr'dur	Halîm'dir	
mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla; şibhi c.	atıf h.+ emri hâzır+ fâil+mef'ul	atıf h.	emri hâzır+fâil	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ikinci haberi	

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

235. (Bu şekilde iddet bekleyen) kadınlara evlenme teklifi bakımından üstü kapalı söylediğiniz şeylerde veya içinizde saklamanızda üzerinize hiçbir günah yoktur. Allah onları hatırlayacağınızı bildi. Fakat uygun bir

söz söylemenizden başka kendileriyle gizli olarak sözleşmeyin ve farz olan iddet süresine ulaşıncaya kadar (sona erinceye kadar) nikâh akdini bağlamaya azmetmeyin (nikâh kıymaya girişmeyin). Bilin ki Allah, içinizdekini (içinizden geçen duyguları) kesinlikle bilir. Artık O'ndan sakının ve bilin ki kesinlikle Allah, Gafûr'dur, Halîm'dir.

لَا	جُنَاحَ	عَلَيْكُمْ	إِنْ	طَلَّقْتُمُ	النِّسَاءَ	مَا	لَمْ تَمَسُّوهُنَّ
günah yoktur		üzerinize	boşarsanız		hanımları		kendileriyle temas etmediğiniz (müddetçe)
nâfiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: fiili mazi	mef'ûlün bih	zaman zarfı	cahd-ı mutlak+fâil+mef'ul

أَوْ تَفْرِضُوا	لَهُنَّ	فَرِيضَةً ۚ	وَ	مَتِّعُوهُنَّ ۚ	عَلَى الْمُوسِعِ	قَدَرُهُ
veya tayin etmemiş olduğunuz	kendileri için	mehir		Onları faydalandırın	varlıklı olana gerekir	kendi gücü kadarınca
atıf h.+matuf	câr+mecrur	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır+ fâil+mef'ul	haber mukaddem: şibhi cümle	mübtedâ muahhar

(مَتِّعوهن)'nin failinden hal: isim cümlesi

﴿ 236 ﴾

وَ	عَلَى الْمُقْتِرِ	قَدَرُهُ ۚ	مَتَاعًا	بِالْمَعْرُوفِ ۚ	حَقًّا	عَلَى الْمُحْسِنِينَ
	fakir olana gerekir	kendi gücü kadarınca	faydalandırması	maruf (örfe uygun) bir şekilde	ihsan edenler üzerine bir haktır	
	haber mukaddem: şibhi cümle	mübtedâ muahhar	mef'ulü mutlak	câr + mecrur	mef'ulü mutlak	câr+mecrur
atıf h.						

236. Kendileriyle temas etmediğiniz veya kendilerine mehir tayin etmemiş olduğunuz hanımları boşarsanız üzerinize günah yoktur. Onları metâlandırın (hediye cinsinden bir şeylerle faydalandırın). Varlıklı olana kendi gücü kadarınca, fakir olana da kendi gücü kadarınca maruf (meşru ve örfe uygun) bir şekilde faydalandırması gerekir. Bu, ihsan edenler (iyi davrananlar) üzerine bir haktır (vaciptir, yapılması gereklidir).

وَ	إِنْ	طَلَّقْتُمُوهُنَّ	مِنْ قَبْلِ	أَنْ تَمَسُّوهُنَّ	وَ	قَدْ	فَرَضْتُمْ	لَهُنَّ	فَرِيضَةً
	boşarsanız	onları (hanımları)	önce	onlara dokunmadan		halde	tayin etmiş olduğunuz	kendilerine	mehir
atıf h.	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: mazi fiil + mef'ul	câr + mecrur (zarf), muzaf	muz. ileyh: masdar-ı müevvel, mef'ul	hal vâvı	tahkik h.	fiili mazi, fail	câr+ mecrur	mef'ûlün bih

فَنِصْفُ	مَا	فَرَضْتُمْ	إِلَّا	أَنْ يَعْفُونَ	أَوْ يَعْفُوَ
artık yarısı(nı vermek) size gerekir	şeyin	tayin ettiğiniz	hariç	bağışlaması	ya da bağışlaması
râbıta + mahzuf (düşürülmüş) haberin mübtedası yani: (فَعَلَيْكُمْ نِصْفُ), muzaf	muz.ileyh (ismi mevsul)	sıla: fiili mazi, fail	istisnâ h.	müstesnâ	atıf h.+matuf

الَّذِي	بِيَدِهِ	عُقْدَةُ	النِّكَاحِ ۖ	وَ	أَنْ تَعْفُوا	أَقْرَبُ	لِلتَّقْوَى ۖ	وَ
elinde olan kimsenin		bağı	nikâh		sizin (tümünü veya fazlasını) bağışlamanız	daha yakındır	takvaya	
fâil, ismi mevsul	haber mukaddem	mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh, mecrur	itiraz h.	mübteda: masdar-ı müevvel	haber	câr+mecrur	atıf h.

sıla; isim cümlesi

﴿ 237 ﴾

لَا تَنْسَوُا	الْفَضْلَ	بَيْنَكُمْ ۚ	إِنَّ	اللَّهَ	بِمَا	تَعْمَلُونَ	بَصِيرٌ
unutmayın	fazileti	Aranızdaki	şüphesiz	Allah	şeyleri	yapmakta olduğunuz	görendir
nehy-i hâzır+fâil	mef'ûlün bih	mekan zarfı, muzaf+ muz.ileyh	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	harfi cer+ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	(إِنَّ)'nin haberi

237. Kendilerine mehir tayin etmiş olduğunuz halde hanımları onlara dokunmadan önce boşarsanız - kendilerinin bağışlaması ya da nikâh akdi elinde olanın bağışlaması hariç- tayin ettiğinizin yarısını (onlara verin). Sizin (tümünü veya fazlasını) bağışlamanız takvaya daha yakındır. Aranızda fazileti unutmayın. Şüphesiz Allah, yapmakta olduklarınızı görendir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 37 ≻

(BAKARA, 234):

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى): (nakıs tefa'ul b.): ruhunu kabzetti, öldürdü, vefat ettirdi

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.): bıraktı, ilgilenmedi, alâkayı kesti (عَشْرٌ): on (gün)

(تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ تَرَبُّصًا):(tefa'ul b.): bekledi, durdu, gözetledi (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti

(اَلْأَجَلُ): ecel, belirli müddet (tayin edilen vaktin sonu)

(BAKARA, 235):

(اَلْجُنَاحُ): günah, kusur (وَاعَدَ يُوَاعِدُ): (müfâale b.): va'dleşti, sözleşti (اَلْعُقْدَةُ ج عُقَدٌ): bağ, bağlılık, düğüm

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): andı, hatırladı, zikretti (عَرَّضَ يُعَرِّضُ تَعْرِيضًا): (tef'il b.): çıtlattı, üstü kapalı söyledi

(اَلْخِطْبَةُ): dünür gitmek, evlenme teklifinde bulunmak

(أَكَنَّ يُكِنُّ): (muzaaf if'al b.): gizledi, açığa vermedi, sakladı

(اَلسِّرُّ): gizlilik (bu âyette nikah ile de tefsir edilmiştir) (عَزَمَ يَعْزِمُ عَزْمًا): ciddi karar verdi, azmetti

(حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): sakındı, (korkudan dolayı) çekindi

(اَلْحَلِيمُ): yumuşak huylu (esma-i ilahiye olup cezalandırmada acelecilik göstermeyen manasına gelir)

(BAKARA, 236):

(مَسَّ يَمَسُّ): (muzaaf f.): dokundu (cinsî temas kurmaktan kinayedir)

(فَرَضَ يَفْرِضُ فَرْضًا): takdir etti, tayin etti (طَلَّقَ يُطَلِّقُ تَطْلِيقًا): (tef'il b.): boşadı

(اَلْفَرِيضَةُ): tayin edilmiş miktar, mehir (اَلْقَدَرُ): tâkat, (mâli) güç, kudret

[(أَوْسَعَ يُوسِعُ) اَلْمُوسِعُ]: (misal if'al b.): (ismi fâil) varlıklı, eli geniş olan, genişleten

(اَلْمُقْتِرُ): dar geçimli, fakir (اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): dünyalık, faydalanılan, müt'a vermek

(حَقٌّ): vacip, gerekli, gerçek (مَتَّعَ يُمَتِّعُ): (tef'il b.): iyilikte bulundu (müt'a verdi)

(اَلْمُحْسِنُ (أَحْسَنَ يُحْسِنُ): (if'al b.): (İsmi fâil) iyi olan, iyi davranan

(BAKARA, 237):

(طَلَّقَ يُطَلِّقُ تَطْلِيقًا): (tef'il b.): boşadı (اَلنِّصْفُ): yarı, yarısı

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.): dokundu (cinsî temas kurmaktan kinayedir)

(اَلتَّقْوَى): korunma, sakınma (فَرَضَ يَفْرِضُ فَرْضًا): takdir etti, tayin etti

(بَيْنَ): arasında (عَفَا يَعْفُو عَفْوًا): (nakıs f.): affetti

(اَلْيَدُ ج أَيدِي): el (elinde: tasarrufunda) (اَلْعُقْدَةُ ج عُقَدٌ): bağ, bağlılık, düğüm

(أَقْرَبُ): (ismi tafdil) en yakın, daha yakın (نَسِيَ يَنْسَى نِسْيَانًا): (nakıs f.): terketti, hatıra getirmedi

(اَلْفَضْلُ): iyilik, lütuf, kerem

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 38 (BAKARA: 238 – 245) ≻

﴿ 238 ﴾ حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَ قُومُوا لِلّٰهِ قَانِتِينَ

devam edin	Namazlara	ve	namaza	orta		durun	Allah için	huşu' ve itaat halinde (içten bir bağlılıkla)
emri hâzır+fâil	câr+mecrur	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	atıf h.	emri hâzır+fâil	câr+mecrur	hal

238. Namazlara ve özellikle orta namaza devam edin. Allah için huşu' ve itaatle durun.

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالاً أَوْ رُكْبَانًا ۚ فَإِذَآ أَمِنْتُمْ

eğer	korkarsanız	o zaman yürüyerek	yahut	binmiş olarak	zaman	güvene kavuştuğunuz
atıf h.+ şart h.	fi'lu'ş-şart: mazi fiil	râbıta + hal	atıf h.	matuf	atıf h.+şart ifade zaman zarfı	fiili mazi+ fâil

cevabü'ş-şart: fiili mahzuf cümle, yani: (فَصَلُّوا رِجَالاً) (yayalar olarak namaz kılın)

﴿ 239 ﴾ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

hemen zikredin	Allah'ı	size öğretmesi gibi	şeyleri	olmadığınız		biliyor
emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	fiili mazi, mef'ul	harfi cer+ masdar h.	ikinci mef'ûlün bih (ismi mevsul)	sıla: isim cüm.: cahd-ı mutlak, (وا): (تَكُونُ)'nin ismi	(تَكُونُ)'nin haberi: muzari fiil c.

239. Eğer (herhangi bir şeyden) korkarsanız o halde (namazlarınızı) yürüyerek yahut binmiş olarak (kılın). Güvene kavuştuğunuz zaman, bilmediğiniz şeyleri size öğrettiği gibi hemen Allah'ı zikredin.

وَ الَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَ يَذَرُونَ أَزْوَاجًا ۚ وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا

	kimseler	vefat edecek	sizden	atıf h.	bırakacak	eşler	vasiyyet ederler	eşlerinin	metâlandırılmasını
başlama h.	mübtedâ, ismi mevsul	sıla: meçhul fiili muzari, naibi fail	câr+ mecrur		fiili muzari+fâil	mef'ûlün bih	(يُوصُونَ) (vasiyet ederler) mahzuf fiilinin mef'ûlü	câr+ mecrur	mef'ûlü mutlak, mevsuf

(الَّذِينَ) mübtedâsının haberi

إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

bir yılına kadar	çıkarılmaksızın	şayet	çıkarlarsa	artık hiç bir günah yoktur		size
câr + mecrur	(مَتَاعًا)'in sıfatı,muzaf	muz. ileyh	atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: mazi fiil	râbıta + nâfiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

﴿ 240 ﴾ فِي مَا فَعَلْنَ فِيٓ أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ ۗ وَ اللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

şeylerde	yaptıkları	kendileri hakkında	meşru hususlardan		Allah	Azîz'dir	Hakim'dir
harfi cer+ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	câr+mecru	câr + mecrur	başlama h.	mübtedâ	haber	ikinci haber

240. Sizden vefat edecek ve geride eşler bırakacak olan kimseler, eşlerinin çıkarılmaksızın (ölmüş kocalarının evini terketmeksizin) bir yılına kadar metâlandırılmasını (geçimlerinin sağlanmasını) vasiyyet etsinler. Şayet (kendi arzularıyla) çıkarlarsa artık onların kendileri hakkında ma'rûf bir şekilde (meşru hususlardan) yaptıkları şeylerde size hiç bir günah yoktur. Allah Azîz'dir (üstün kudret sahibidir), Hakim'dir (tam hüküm ve hikmet sahibidir).

﴿ 241 ﴾ وَ لِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ

	boşanmış kadınlar için vardır	menfaat	uygun şekilde	bir borç olarak	Allah korkusu taşıyanlar üzerine
başlama h.	haber mukaddem: şibhi cümle	mübtedâ muahhar	câr + mecrur	mef'ulü mutlak, mevsuf	sıfat

241. Allah korkusu taşıyanlar üzerine bir borç olarak boşanmış kadınlar için uygun şekilde menfaat (faydalandırma geçimlerini sağlamak) vardır.

﴿ 242 ﴾

كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ	اللّٰهُ	لَكُمْ	آيَاتِهِ	لَعَلَّكُمْ	تَعْقِلُونَ ع
işte böyle	açıklıyor	Allah	size	ayetlerini	belki siz	aklınızı kullanırsınız
car+mecrur	fiili muzari	fâil	câr mecrur	mef'ûlün bih	umut ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil ccümlesi

242. İşte Allah, size ayetlerini böyle açıklıyor. Belki siz aklınızı kullanırsınız.

أَ	لَمْ تَرَ	إِلَى الَّذِينَ	خَرَجُوا	مِنْ دِيَارِهِمْ	وَ	هُمْ	أُلُوفٌ	حَذَرَ	الْمَوْتِ ص
mi	görmedin	kimseleri	çıkan	yurtlarından	oldukları halde	onlar	binler	korkusu sebebiyle	ölümün
soru h.	cahdı mutlak	harfi cer+ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail	car+mecrur	hal vâvı	mübtedâ	haber	mef'ûlün lieclihi, muzaf	muz. İleyh

فَقَالَ	لَهُمُ	اللّٰهُ	مُوتُوا	ثُمَّ	أَحْيَاهُمْ ط	إِنَّ	اللّٰهَ
bunun üzerine dedi	onlara	Allah	ölün	sonra	onları diriltti	gerçekten	Allah
atıf h.+fiili mazi	câr+ mecrur	fâil	emri hâzır+fâil	atıf h.	fiili mazi+mef'ul	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi

﴿ 243 ﴾

لَذُو	فَضْلٍ	عَلَى النَّاسِ	وَ	لَكِنَّ	أَكْثَرَ	النَّاسِ	لاَ يَشْكُرُونَ
kesinlikle sahibidir	lütuf	İnsanlara		Fakat	çoğu	insanların	şükretmezler
tekit lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi	muz. ileyh	câr + mecrur	atıf h.	istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi, muzaf	muz. ileyh	(لَكِنَّ)'nin haberi

243. Binlerce (kişi) oldukları halde ölüm korkusu sebebiyle yurtlarından çıkanları görmedin mi? Bunun üzerine Allah onlara "ölün" dedi, sonra da onları diriltti. Gerçekten Allah insanlara kesinlikle lütuf sahibidir. Fakat insanların çoğu şükretmezler.

وَ	قَاتِلُوا	فِي سَبِيلِ	لِلّٰهِ	وَ	اعْلَمُوٓا
	savaşın	yolunda	Allah	ve	bilin
atıf h.	emri hâzır+fâil	câr + mecrur, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	emri hâzır+fâil

﴿ 244 ﴾

أَنَّ	اللّٰهَ	سَمِيعٌ	عَلِيمٌ
olduğunu	Allah'ın	işiten	bilen
tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ikinci haberi

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

244. (O halde) Allah yolunda savaşın ve Allah'ın işiten, bilen olduğunu bilin!

مَنْ	ذَا	الَّذِي	يُقْرِضُ	اللّٰهَ	قَرْضًا	حَسَنًا	فَيُضَاعِفَهُ	لَهُ
kim	o	kimse	borç verecek olan	Allah'a	bir borcu	güzel	bu sebeple (karşılığını) ona kat kat arttırır	kendisi için
mübtedâ (işaret ismi)	haber, muzaf	muz. ileyh	sıla: fiil c.	mef'ûlün bih	mef'ulü mutlak, mevsuf	sıfat,	fâ-i sebebiye+ fiili muzari mef'ul	câr+mecrur

﴿ 245 ﴾

أَضْعَافًا	كَثِيرَةً ط	وَ	اللّٰهُ	يَقْبِضُ	وَ	يَبْسُطُ ص	وَ	إِلَيْهِ	تُرْجَعُونَ
arttırma ile	çok		Allah	daraltır (sıkar)	ve	genişletir (açar)	ve	O'na	döndürülürsünüz
mef'ulü mutlak, mevsuf	sıfat	başlama h.	mübtedâ	haber; fiil c.	atıf h.	fiili muzari	atıf h.	câr+mecrur	meçhul fiili muzari+ nâibi fâil

245. Kim o, Allah'a güzel bir borcu borç verecek olan kimse ki bu sebeple (karşılığını) kendisi için çok arttırma (kat kat) ile ona kat kat arttırır.. Allah, daraltır ve genişletir ve siz O'na döndürüleceksiniz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 38 ≻

(BAKARA, 238):

(حَافَظَ يُحَافِظُ مُحَافَظَةً): (müfâale b.): korudu, gözetti (devamla ve ciddiyetle)

(اَلصَّلَاةُ ج اَلصَّلَوَاتُ): namaz

(اَلْوَسَطُ ث اَلْوُسْطَى): (ismi tafdil) tam ortada (bu hususta şunlar denmiştir: ikindi namazı, ikindi namazının dışındaki bir namaz, en efdal, en üstün)

(قَامَ يَقُومُ قِيَامًا): (ecvef f.): kalktı (ibadet etmek, dua etmek veya huşu' içersinde namaz kılmak suretiyle Allah'ın huzurunda durdu) [(قَنَتَ يَقْنُتُ) اَلْقَانِتُ]: (ismi fâil) içten bir bağlılıkla kulluk eden yahut namazı uzatan

(BAKARA, 239 – 240):

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.): korktu (اَلرُّكْبَانُ): biniciler, binekliler

(اَلرَّاجِلُ ج رِجَالٌ): yaya, piyade (أَمِنَ يَأْمَنُ اَمْنًا): (mehmuz f.): emin oldu

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى): (nakıs tefa'ul b.): vefat etti, ruhunu kabzetti, öldürdü

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.): bıraktı, alâkayı kesti (اَلْحَوْلُ): sene (اَلْوَصِيَّةُ): vasiyet, tavsiye=Allah'ın emri

(اَلْمَتَاعُ – اَمْتِعَةٌ):dünyalık, faydalandırma, kocası ölen kadına verilen nafaka

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجٌ): (if'al b.): çıkardı (bu çıkarma hakiki veya manevi olabilir)

(اَلْجُنَاحُ): günah, kusur (اَلْمَعْرُوفُ): (ismi mef'ul) iyilik, iyi

(BAKARA, 241 – 242):

((طَلَّقَ يُطَلِّقُ) اَلْمُطَلَّقَةُ): (tef'il b.): (ismi mef'ul) boşanmış (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

[(اِتَّقَى يَتَّقِي) اَلْمُتَّقِي]: (nakıs iftial b.): (ismi fâil) sakınan, korunan

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.): açıkladı, izah ve izhar etti (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلًا): akıl etti, akıl erdirdi

(BAKARA, 243):

(رَآى يَرَى رُؤْيَةً): gördü, zannetti, bildi (اَلْأَلْفُ ج أُلُوفٌ): bin (1000 rakamı) (اَلْفَضْلُ): hayır, iyilik, lütuf, kerem

(حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): sakındı, korundu, çekindi (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nakıs if'al b.): hayat verdi, diriltti

(اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.):öldü

(ذُو)ref hali,(=ذَا)nasb hali(=ذِي)cer hali : sahib

(BAKARA, 244 – 245):

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ): (müfâale b.): savaştı (اَلسَّبِيلُ): (açık ve geniş) yol, ma'nevi yol olan vesile, çare, hidayet ve hayır yolu

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (سَمِيعٌ): çok iyi işiten, işitici (esma-i ilahiyeden)

(أَقْرَضَ يُقْرِضُ إِقْرَاضًا): (if'al b.): borç verdi

(اَلْقَرْضُ اَلْحَسَنُ): güzel borç: helal maldan verilen ve karşılığında (minnet, başa kakma, faiz gibi) herhangi bir menfaat gözetilmeyerek tevdi edilen borç/sırf Allah rızası gözetilerek verilen sadaka, yardım

(ضَاعَفَ يُضَاعِفُ مُضَاعَفَةً): (müfâale b.): katladı, artırdı, katlayarak ziyadeleştirdi

(اَلضِّعْفُ ج أَضْعَافٌ): misl, kat (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(قَبَضَ يَقْبِضُ قَبْضًا): daralttı, kıstı, (el ile) tuttu (بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): açtı, genişletti (kabzetmenin zıddı)

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 39 (BAKARA: 246 – 248) ≻

أَ	لَمْ تَرَ	إِلَى الْمَلَإِ	مِنْ بَنِي	إِسْرَآئِيلَ	مِنْ بَعْدِ	مُوسَى ۘ	إِذْ	قَالُوا
mı	bakmadın	ileri gelenlere		İsrail oğulları'ndan	sonra	Musa'dan	bir zamanlar	demişlerdi
soru h.	cahdı mutlak	câr + mecrur	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh	zaman geçmiş zaman zarfı	fiili mazi+fâil

لِنَبِيٍّ	لَهُمُ	ابْعَثْ	لَنَا	مَلِكًا	نُقَاتِلْ	فِي سَبِيلِ	اللَّهِ ط
kendi peygamberlerine		gönder	bize	bir kral	savaşalım		Allah yolunda
câr+mecrur	câr + mecrur	emri hâzır	câr+mecrur	mef'ûlün bih	emrin cevabı: meczum muzari fiil		muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf

قَالَ	هَلْ	عَسَيْتُمْ	إِنْ	كُتِبَ	عَلَيْكُمُ	الْقِتَالُ	أَلَّا تُقَاتِلُوا ط
(o da) demişti		ya ederseniz	şayet	yazılırsa	üzerinize	savaş	savaşmamazlık (ederseniz)
fiili mazi	soru h.	fiili mazi, nâsih (عَسَى):'nın ismi	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: meçhul mazi fiil	câr + mecrur	nâibi fâil	(عَسَى)'nın haberi: masdar-ı müevvel: (أَنْ لَا..)

قَالُوا	وَ	مَا	لَنَآ	أَلَّا	نُقَاتِلَ	فِي سَبِيلِ	اللَّهِ	وَ
demişlerdi		bize ne oluyor ki		savaşmayalım		yolunda	Allah	
mazi fiil+ fâil	atıf h.	mübtedâ: soru ismi	haber: şibhi c.	masdar ve nasb h.+ nefy h.: (أَنْ لَا..)	fiili muzari	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh	hal vâvı

قَدْ	أُخْرِجْنَا	مِنْ دِيَارِنَا	وَ	أَبْنَآئِنَا ط	فَلَمَّا	كُتِبَ	عَلَيْهِمُ	الْقِتَالُ
	çıkarılmış(ız)	yurtlarımızdan	ve	çocuklarımızdan	sonrasında yazıldığı zaman		kendilerine	savaş
tahkik h.	meçhul fiili mazi, nâibi fâil	câr+mecrur	atıf h.	matuf,muzaf muz.ileyh	atıf h.+ şartla ilgili zaman zarfı	fi'luşşart: meçhul mazi f.	câr+ mecrur	nâibi fâil

﴿ 246 ﴾	بِالظَّالِمِينَ	عَلِيمٌ	اللَّهُ	وَ	مِنْهُمْ ۘ ط	قَلِيلًا	إِلَّا	تَوَلَّوْا
	zalimleri	çok iyi bilendir	Allah		onlardan	azı	hariç	yüz çevirdiler
	câr+mecrur	haber	mübtedâ	başlama h.	câr+mecrur	müstesnâ	istisnâ h.	cevabu'ş-şart: mazi fiil

246. Musa'dan sonra İsrail oğulları'ndan ileri gelenlere bakmadın mı? Bir zamanlar kendi peygamberlerine: "Bize bir kral gönder (tayin et) de Allah yolunda savaşalım" demişlerdi. O (da): «Ya üzerinize savaş farz edilir de savaşmamazlık ederseniz (savaşmayıverirseniz)?» dedi. Onlar: «Yurtlarımızdan çıkarılmış, çocuklarımızdan (uzaklaştırılmış) olduğumuz halde bize ne oluyor ki Allah yolunda (neden) savaşmayalım?» dediler. Sonrasında kendilerine savaş yazıldığı zaman, içlerinden az (bir kısm)ı hariç, yüz çevirdiler (geri dönüp kaçtılar). Allah zalimleri çok iyi bilendir.

وَ	قَالَ	لَهُمْ	نَبِيُّهُمْ	إِنَّ	اللَّهَ	قَدْ	بَعَثَ
	dedi	onlara	peygamberleri	gerçek şu ki	Allah		gündermiştir
atıf h.	fiili mazi	câr+mecrur	fâil, muzaf+ muz.ileyh	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tahkik h.	(إِنَّ)'nin haberi: mazi fiil

لَكُمْ	طَالُوتَ	مَلِكًا ط	قَالُوا	أَنَّى	يَكُونُ	لَهُ	الْمُلْكُ	عَلَيْنَا
size	Tâlût'u	bir kral olarak	(Onlar da) dediler	nasıl	olur	onun	hükümranlık	bize
câr+mecrur	mef'ûlün bih	hal	fiili mazi+fâil	hal	fiili muzari, nâsih	(يَكُونُ) nün mukaddem haberi: şibhi cümle	(يَكُونُ)'nün muahhar ismi	câr+mecrur

مِنَ الْمَالِ ط	سَعَةً	لَمْ يُؤْتَ	وَ	مِنْهُ	بِالْمُلْكِ	أَحَقُّ	نَحْنُ	وَ
maldan	bir zenginlik	verilmediği (halde)		ondan	hükümranlığa	daha çok hak sahibi	biz	olduğumuz halde
câr+mecrur	mef'ûlün bih	cahd-ı mutlak	atıf h.	câr+mecrur	câr + mecrur	haber	mübtedâ	hal vâvı

وَ الْجِسْمِ ط	فِي الْعِلْمِ	بَسْطَةً	زَادَهُ	وَ	عَلَيْكُمْ	اصْطَفَاهُ	اللّٰهَ	إِنَّ	قَالَ
vücutta ve	ilimde	genişlik, bolluk	ona ziyade etti (artırdı)		üzerinize	onu seçti	Allah	gerçek şu ki	(Peygamber) dedi
atıf h.+ matuf, mecrur	câr + mecrur	ikinci mef'ûlün bih	fiili mazi+mef'ul	atıf h.	câr + mecrur	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	fiili mazi

﴿247﴾ عَلِيمٌ	وَاسِعٌ	اللّٰهُ	وَ	يَشَآءُ ط	مَنْ	مُلْكَهُ	يُؤْتِي	اللّٰهُ	وَ
Alîm'dir	Vâsi'dir	Allah	ve	dilediği	kimseye	mülkünü	verir	Allah	
ikinci haber	haber	mübtedâ	atıf h.	sıla: muzari fiil c.	ikinci mef'ûlün bih: ismi mevsul	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	haber; muzari fiil c.	mübtedâ	başlama h.

247. Peygamberleri onlara: "Gerçek şu ki, Allah size Tâlût'u bir kral olarak göndermiştir" dedi. Onlar da: "Biz hükümranlığa ondan daha çok hak sahibi olduğumuz ve üstelik ona maldan da bir zenginlik verilmediği halde bize hükümranlık nasıl onun olur?" dediler. Peygamber: "Gerçek şu ki, onu sizin üzerinize Allah seçti. Ona ilimce de, vücutça da bir üstünlük ziyade etti (bilgice ve vücutça gücünü artırdı)" dedi. Allah mülkünü (hükümranlığı) dilediği kimseye verir ve Allah Vâsi'dir (tasarruf ve kudretiyle geniş olandır), Alîm'dir (her şeyi bilendir).

التَّابُوتُ	أَنْ يَأْتِيَكُمُ	مُلْكِهِ	آيَةَ	إِنَّ	نَبِيُّهُمْ	لَهُمْ	قَالَ	وَ
sandığın	gelmesidir	hükümdarlığının	işareti	muhakkak	peygamberleri	onlara	dedi	
fâil	(إِنَّ)'nin haberi: masdar-ı müevvel	muz. ileyh, mecrur	(إِنَّ)' nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	fâil, muzaf+ muz.ileyh	car+ mecrur	fiili mazi	atıf h.

تَرَكَ	مِمَّا	بَقِيَّةٌ	وَ	مِنْ رَبِّكُمْ	سَكِينَةٌ	فِيهِ
bıraktığı şeylerden		bir bakiyye (kalıntı)	ve	Rabbinizden	bir sekînet (sükûnet, gönül rahatlığı)	onun içinde vardır
sıla: mazi fiil cümlesi	câr+ismi mevsul	matuf	atıf h.	câr+mecrur	mübtedâ muahhar,	haber mukaddem

(التَّابُوتُ)'den hal; isim cümlesi

الْمَلَآئِكَةُ ط	تَحْمِلُهُ	هَارُونَ	آلُ	وَ	مُوسَى	آلُ
melekler	onu yüklenecektir	Harun	ailesinin	ve	Musa	ailesinin
fâil	fiili muzari+mef'ul	muz. ileyh	matuf, muzaf	atıf h.	muz. ileyh	fâil, muzaf

(التَّابُوتُ)'den hal; isim cümlesi

﴿248﴾ مُؤْمِنِينَ ع	كُنْتُمْ	إِنْ	لَكُمْ	لَآيَةً	فِي ذٰلِكَ	إِنَّ
iman etmiş kimseler	idiyseniz	eğer	sizin için	bir işaret	bunda vardır	elbette
(كَانَ)'nin haberi	fi'lü'ş-şart: nâsih mazi fiil cüm.	şart ve cezm h.	câr+mecrur	tekid lâmı+ (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin haber mukaddemi	tekid ve nasb h.

248. Ve peygamberleri onlara dedi ki: "Onun hükümdarlığının işareti size o Tâbût'un (sandığın) gelmesi olacaktır. Onun içinde Rabbinizden bir sekînet (sükûnet, gönül rahatlığı) ve Musa ve Harun ailelerinin bıraktıklarından bir kalıntı (arta kalanlar) vardır. Onu melekler yüklenecektir. Eğer iman etmiş kimseler iseniz elbette bunda sizin için bir işaret vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 39 ≻

(BAKARA, 246):

(رَأَى يَرَي رُؤْيَةً):(nakıs fiil):gördü

(اَلْاِبْنُ بَنُونَ أَبْنَآءُ): oğul, erkek çocuk

(اَلنَّبِيُّ نَبِيُّونَ أَنْبِيَاءُ): peygamber

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالاً مُقَاتَلَةً): (müfâale b.): savaştı, muharebe etti

(عَسَي): (nakıs f.):umulur ki, olabilir ki, demek ki

(اَلْمَلأُ): halk, eşraf, ileri gelenler

(بَعَثَ يَبْعَثُ): gönderdi/uyandırdı, diriltti

(اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): hükümdar, kral, sultan

(تَوَلَّى يَتَوَلَّي تَوَلُّيًا): (nakıs tefa'ul b.): yüz çevirdi, döndü/ sevdi, yöneldi

(BAKARA, 247):

(أَحَقُّ): (ismi tafdil) en ehil, daha ehil, en lâyık, hak sahipleri

(اَلْمُلْكُ): saltanat, hükümdarlık / mülk, mülkiyet

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs if'al b.): verdi, getirdi

(وَسِعَ يَسَعُ سَعَةً): (misal f.): içine aldı, kapladı

(اَلسَّعَةُ): mal zenginliği, varlık, bolluk

(اِصْطَفَى يَصْطَفِي): (nakıs iftial b.): seçti, üstün tuttu, diledi

(زَادَ يَزِيدُ زِيَادَةً): (ecvef f.): arttı, çoğaldı, ziyadeleşti

(اَلْبَسْطَةُ): ilmen ve cismen büyüklük

((وَسِعَ يَسَعُ)وَاسِعٌ):(misal f.): (ismi fâil, esma-i ilahiyeden) (nimetlendirmesi ve rahmeti bol olup, her şeyi

(BAKARA, 248):

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alâmet, mucize, delil / âyet

(اَلتَّابُوتُ): sandık, tabut

(اَلسَّكِينَةُ): huzur, sekînet, ferahlık, kalbi tatmin ve teskin edici husus

(اَلْبَقِيَّةُ): geriye kalan ("Musa ve Harun (a.s.)'ın ailelerinin geriye bıraktıklarından arta kalan şeyler" meâlinde)

(تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): taşıdı, yüklendi

(آلُ) (aslı أَهْلُ): ehil, aile, akraba, yakınlar demektir. İzafetle kullanılır

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 40 (BAKARA: 249 – 252) ≻

فَلَمَّا	فَصَلَ	طَالُوتُ	بِالْجُنُودِ ۙ	قَالَ	إِنَّ	اللَّهَ
	ayrıldığı zaman	Talût	orduyla birlikte	dedi	doğrusu	Allah
	başlama h.+ şartla ilgili zaman zarfı	fâil	câr + mecrur	cevabu'ş-şart: fiili mazi	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi
	fi'lu'ş-şart: fiili mazi					

مُبْتَلِيكُمْ	بِنَهَرٍ ۚ	فَمَنْ	شَرِبَ	مِنْهُ	فَلَيْسَ	مِنِّي ۚ
sizi imtihan edecektir	bir ırmakla	kim	içerse	bundan	artık (o) değildir	benden
(إِنَّ)'nin haberi	câr mecrur	atıf h.+mübtedâ	fi'lu'ş-şart: fiili mazi	câr mecrur	râbıta + fiili mazi, nâsih	(لَيْسَ)'nin haberi

cevabü'ş-şart: isim cüm., şart ve cevap cümleleri (مَنْ) mübtedâsının haberi

وَ	مَنْ	لَمْ يَطْعَمْهُ	فَإِنَّهُ	مِنِّي	إِلَّا مَنِ	اغْتَرَفَ
ve	kim	onu tadmazsa	işte kesinlikle o	bendendir	kimseler hariç	avuçlayan
atıf h.	mübtedâ, şart ismi	fiilu'ş-şart: cahdı mutlak+ mef'ul	râbıta (bağlaç)+ tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: şibhi cümle	istisnâ h.+ müstesnâ (ismi mevsul)	sıla: mazi fiil cüm.

cevabü'ş-şart: isim cüm., şart ve cevap cümleleri (مَنْ) mübtedâsının haberi

غُرْفَةً	بِيَدِهِ ۚ	فَشَرِبُوا	مِنْهُ	إِلَّا قَلِيلًا	مِنْهُمْ ۖ
bir avuç	eliyle	(fakat) içtiler	ondan	birazı hariç	onlardan
mef'ûlün bih	câr+mecrur	başlama h.+ fiili mazi+fâil	câr+mecrur	istisnâ h.+ müstesnâ	câr+mecrur

فَلَمَّا	جَاوَزَهُ	هُوَ	وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	مَعَهُ ۙ	قَالُوا
	onu (ırmağı) geçince	o (Talût)	ve	kimseler	iman eden	onunla birlikte	dediler
	fiili mazi, mef'ul	munfasıl zamir	atıf h.	matuf	sıla: mazi fiil cüm.	mekan zarfı, muzaf, muz.ileyh	fiili mazi+fâil
	başlama h.+ şartla ilgili zaman zarfı						

لَا	طَاقَةَ	لَنَا	الْيَوْمَ	بِجَالُوتَ	وَ جُنُودِهِ ۖ	قَالَ	الَّذِينَ	يَظُنُّونَ
	güc(ümüz) yok	bizim	bugün	Câlut ile	ve ordusu(yla)	dedi	kimseler	uman
nâfiye li'l-cins (cinsini nefyeden lâ)	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi	zaman zarfı	câr+mecrur	atıf h.+ matuf	fiili mazi	fâil,ismi mevsul	sıla: fiili muzari, fail

أَنَّهُمْ	مُلَاقُو	اللَّهِ ۙ	كَمْ	مِنْ	فِئَةٍ	قَلِيلَةٍ
kendilerinin kesinlikle	kavuşanlar (olacaklarını)	Allah'a	nice		bir topluluk	az
tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh,	mübtedâ, kem'il-haberiyye	harfi cer	mevsuf	sıfat

(يَظُنُّ) fiilinin mef'ulü, masdarı müevvel

غَلَبَتْ	فِئَةً	كَثِيرَةً	بِإِذْنِ	اللَّهِ ۗ	وَ	اللَّهُ	مَعَ الصَّابِرِينَ	﴿249﴾
galib gelmiştir	bir topluluğa	(daha) çok olan	izniyle	Allah'ın	ve	Allah	sabredenlerle beraberdir	
haber; fiil cüm.(müe.)	mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat, mansub	câr + mecrur, muzaf	muz. ileyh	başlama h.	mübtedâ	haber; şibhi c.	

249. Talût orduyla birlikte (cihat için) ayrıldığı zaman: "Doğrusu Allah sizi bir ırmakla imtihan edecektir. Kim bundan içerse, artık (o) benden değildir ve kim de -eliyle bir avuç avuçlayan kimseler hariç- onu tadmazsa o kesinlikle bendendir." dedi. (Fakat) onlardan az bir bölümü hariç ondan içtiler. Nihayet O, kendisiyle beraber iman edenlerle onu (ırmağı) geçince (ötekiler): «Bugün bizim Calut ve ordusuyla (başa çıkacak) gücümüz yok.» dediler. (O zaman) Kendilerinin kesinlikle Allah'a kavuşanlar (olacaklarını) umanlar (şöyle) dedi: «Nice az bir topluluk, daha çok olan bir topluluğa Allah'ın izniyle galib gelmiştir; Allah sabredenlerle beraberdir.»

جُنُودِهِ	وَ	لِجَالُوتَ	بَرَزُوا	لَمَّا	وَ
ordusu	ve	Calût için	çıktıkları zaman		
matuf,muzaf+muz.ileyh	atıf h.	câr+mecrur	fiili mazi+fâil	şartla ilgili zaman zarfı	atıf h.

أَقْدَامَنَا	ثَبِّتْ	وَ	صَبْرًا	عَلَيْنَا	أَفْرِغْ	رَبَّنَآ	قَالُوا
ayaklarımıza	sebat ver		sabır	üzerimize	yağdır	ey Rabbimiz	dediler
mef'ul,muzaf+muz.ileyh	emri hâzır	atıf h.	mef'ûlün bih	câr+mecrur	emri hâzır	muzaf+muz.ileyh	fiili mazi+fâil

﴿250﴾	الْكَافِرِينَ ط	عَلَى الْقَوْمِ	انْصُرْنَا	وَ
	kâfirler	topluluğuna karşı	bize yardım et	ve
	sıfat	câr + mecrur, mevsuf	emri hâzır+mef'ul	atıf h.

250. Câlût ve ordusu için (savaş meydanına) çıktıkları zaman (şöyle) dediler: «Ey Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır (Bize zorluklara tahammül gücü bağışla), ayaklarımıza sebat ver ve kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et! »

جَالُوتَ	دَاوُدُ	قَتَلَ	وَ	اللّٰهِ لا	بِإِذْنِ	فَهَزَمُوهُمْ
Calût'u	Davud	öldürdü	ve	Allah'ın	izniyle	böylece onları bozguna uğrattılar
mef'ûlün bih	fâil	fiili mazi	atıf h.	muz. ileyh	câr+mecrur+muzaf	atıf h.+ fiili mazi+ fâil+mef'ul

يَشَآءُ ط	مِمَّا	عَلَّمَهُ	وَ	الْحِكْمَةَ	وَ	الْمُلْكَ	اللّٰهُ	آتَاهُ	وَ
dilediği	şeylerden	ona öğretti	ve	hikmeti ve		hükümdarlığı	Allah	ona verdi	
sıla: muzari fiil c.	harfi cer+ ismi mevsul	fiili mazi+mef'ul	atıf h.	atıf h.+ matuf		ikinci mef'ûlün bih	fâil	fiili mazi+mef'ul	atıf h.

الْأَرْضُ	لَفَسَدَتِ	بِبَعْضٍ	بَعْضَهُمْ	النَّاسَ	اللّٰهِ	دَفْعُ	لَوْلَا	وَ
yeryüzü	mutlaka fesada uğrardı	bir kısmı ile	bir kısmını	insanların	Allah'ın	def'i (engellemesi)	eğer olmasaydı	
fâil	cevab lâmı (harfi cevab)+ mazi fiil (müe.)	câr mecrur	bedel	mef'ûlün bih	muz. ileyh	mübtedâ, muzaf	cezmetmeyen şart edatı	atıf h.

﴿251﴾	عَلَى الْعَالَمِينَ	فَضْلٍ	ذُو	اللّٰهَ	لَكِنَّ	وَ
	alemler üzerine	bir lütuf	sahibidir	Allah	fakat	
	câr + mecrur	muz. ileyh, mecrur	(لَكِنَّ)'nin haberi,muzaf	(لَكِنَّ)'nin ismi	istidrak ve nasb h.	atıf h.

251. Böylece Allah'ın izniyle onları bozguna uğrattılar. Davud Calût'u öldürdü, Allah da ona hükümdarlığı ve hikmeti (peygamberliği) verdi, ona dilediği şeylerden öğretti. Eğer Allah'ın, insanların bir kısmını bir kısmı ile def'i (engellemesi) olmasaydı, yeryüzü mutlaka fesada uğrardı. Fakat Allah, alemler üzerine büyük bir lütuf sahibidir.

﴿252﴾	لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ	إِنَّكَ	وَ	بِالْحَقِّ ط	عَلَيْكَ	نَتْلُوهَا	اللّٰهِ	آيَاتُ	تِلْكَ
	gerçekten gönderilmiş (peygamber)lerdensin	kesinlikle sen	ve	hak ile	sana	onları okuyoruz	Allah'ın	ayetleridir	bunlar
	tekit lâmı +(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	câr + mecrur	câr + mecrur	fiili muzari+ mef'ul	muz. ileyh	haber, muzaf	mübtedâ

252. Bunlar Allah'ın ayetleridir. Sana onları hak ile okuyoruz. Sen kesinlikle gönderilmiş (peygamber)lerdensin.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 40 ≻

(BAKARA, 249):

(فَصَلَ يَفْصِلُ فَصْلاً): ayrıldı/ kesin hüküm verdi / ayırdetti

(اَلْجُنْدُ ج اَلْجُنُودُ): ordu, yardımcılar, avaneler

(اَلْمُبْتَلِي ج مُبْتَلُونَ (اِبْتَلَى يَبْتَلِي)): (nakıs iftial b.): (ismi fâil) imtihan eden, deneyen

(طَعِمَ يَطْعَمُ طُعْمًا مَطْعَمًا): tattı, yedi, doydu

(اِغْتَرَفَ يَغْتَرِفُ): (iftial b.): avuçladı

(اَلْغُرْفَةُ ج غُرَفٌ غُرُفَاتٌ): avuçlanan şey, avuç dolusu

(جَاوَزَ يُجَاوِزُ مُجَاوَزَةً): (müfâale b.): mesafe kat'etti, geçti

(اَلطَّاقَةُ): tâkat (var gücünü kullanma, güç yetirebilme)

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.): yakîn hasıl etti, anladı / zannetti, tevehhüm etti

((اَلْمُلاَقِي ج مُلاَقُونَ — مُلاَقِينَ (لاَقَى يُلاَقِي)): (nakıs müfâale b.): karşılaşan, kavuşan

(كَمْ مِنْ): nice

(اَلْفِئَةُ): birlik, fırka

(BAKARA, 250):

(بَرَزَ يَبْرُزُ بُرُوزًا): çıktı, ortaya çıktı

(أَفْرَغَ يُفْرِغُ):(if'al b.): bıraktı, boşalttı, aktardı, yağdırdı

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا):(tef'il b.): sebat verdi, sebat ve istikrarı mucip işi yaptı, gevşeklik ve sallantıyı defetti (sabitleştirdi)

(اَلْقَدَمُ ج أَقْدَامٌ): ayak

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(BAKARA, 251):

(هَزَمَ يَهْزِمُ هَزْمًا): bozguna uğrattı, hezimete yenilgiye mâruz bıraktı

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs if'al b.): verdi, getirdi

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.): diledi, istedi, oluşturdu, tercih etti

(دَفَعَ يَدْفَعُ دَفْعًا): reddetti, defetti / sevk etti / verdi / müdafaada bulundu, himaye etti

(ذُو فَضْلٍ): iyilik sahibi, fazilet sahibi

(اَلْمُلْكَ): saltanat, mülk

(فَسَدَ يَفْسُدُ فَسَاداً): bozuldu, fesada uğradı

(BAKARA, 252):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.): kıraat etti, okudu

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek

📖📖📖📖📖📖📖

İKİNCİ CÜZÜN SONU

3. CÜZ

CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 41 (BAKARA: 253 – 256)

تِلْكَ	الرُّسُلُ	فَضَّلْنَا	بَعْضَهُمْ	عَلَى بَعْضٍ	مِنْهُمْ	مَنْ	كَلَّمَ	اللَّهُ
işte o	peygamberlerin	üstün kıldık	bazısını	bazısına	onlardan vardır	kimse	konuştuğu	Allah'ın
mübtedâ	bedel	haber; fiili mazi, fail	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	câr + mecrur	haber mukaddem: şibhi cüm.	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	sıla: mazi fiil cüm.	fâil

وَ	رَفَعَ	بَعْضَهُمْ	دَرَجَاتٍ ط	وَ	آتَيْنَا	عِيسَى	ابْنَ	مَرْيَمَ
ve	yükseltmiştir	bazısını	derecelerle	ve	verdik	İsa'ya	oğlu	Meryem'in
atıf h.	fiili mazi	mef'ul, muzaf muz.ileyh	ikinci mef'ûlün bih	başlama h.	fiili mazi+fâil	mef'ûlün bih	bedel, muzaf	muz. ileyh

الْبَيِّنَاتِ	وَ	أَيَّدْنَاهُ	بِرُوحِ الْقُدُسِ ط	وَ	لَوْ	شَاءَ	اللَّهُ	مَا اقْتَتَلَ	الَّذِينَ
açık mucizeler	ve	onu destekledik	Rûhu'l-Kudüs ile	başlama h.	cezmetmeyen şart h.	dileseydi	Allah	savaşmazdı	kimseler
ikinci mef'ûlün bih	atıf h.	fiili mazi+fâil mef'ul	muz. ileyh	car+mecrur, muzaf	fiilu'ş-şart: fiili mazi	cevabü'ş-şart: olumsuz mazi fiil	fâil	cevabü'ş-şart: olumsuz mazi fiil	fâil

اخْتَلَفُوا	لَكِنِ	وَ	الْبَيِّنَاتُ	جَاءَتْهُمُ	مَا	مِنْ بَعْدِ	مِنْ بَعْدِهِمْ
ihtilafa düştüler	fakat		açık deliller	gelmesi		sonrası	onlardan sonraki
fiili mazi+fâil	istidrak h.	atıf h.	fâil	fiili mazi (müe.), mef'ul muz.ileyh: masdar-ı müevvel	masdar h.	câr+mecrur, muzaf	sıla: şibhi c. (h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz. ileyh)

وَ	كَفَرَ ط	مَنْ	مِنْهُمْ	وَ	آمَنَ	مَنْ	فَمِنْهُمْ
ve	inkâr etti	kimi	onlardan	ve	iman etti	kimi	böylece içlerinden
atıf h.	sıla; mazi fiil cüm.	mübtedâ muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem: şibhi cüm.	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm.	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	tafsil (ayrıntı) h.+ haber mukaddem

﴿ 253 ﴾ ع	يُرِيدُ	مَا	يَفْعَلُ	اللَّهَ	لَكِنَّ	وَ	مَا اقْتَتَلُوا	اللَّهُ	شَاءَ	لَوْ
	istediği	şeyi	yapar	Allah	lâkin		savaşmazlardı	Allah	dileseydi	
	sıla: fiil c.	mef'ûlün bih (ismi mevsul)	(لَكِنَّ)'nin haberi	(لَكِنَّ)'nin ismi	istidrak ve nasb h.	atıf h.	cevabü'ş-şart: olumsuz fiili mazi	fâil	fiilu'ş-şart; fiili mazi	cezmetmeyen şart h.

253. İşte o peygamberlerin bazısını bazısına üstün kıldık (bazılarına diğerlerinden daha fazla meziyetler bahşettik). Onlardan Allah'ın kendisiyle (bizzat) konuştuğu kimse vardır, bazısını derecelerle yükseltmiştir. Meryem'in oğlu İsa'ya da açık mucizeler verdik ve onu Rûhu'l-Kudüs ile destekledik. Allah dileseydi (zorlayıcı bir kader oluştursaydı[22]) onlardan (peygamberlerden) sonraki kimseler, kendilerine açık deliller geldikten sonra (birbirleriyle) savaşmazdı. Fakat ihtilafa düştüler, böylece içlerinden kimi iman etti, kimi de inkâr etti. Allah dileseydi (zorlayıcı bir kader oluştursaydı) savaşmazlardı; lâkin Allah istediği şeyi yapar.

يَوْمٌ	أَنْ يَأْتِيَ	مِنْ قَبْلِ	رَزَقْنَاكُمْ	مِمَّا	أَنْفِقُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	أَيُّهَا	يَا
bir gün	gelmeden	önce	sizi rızıklandırdığımız	şeylerden	infak edin	iman eden	kimseler	ey	
fâil, mevsuf	muz. ileyh: masdar-ı müevvel	câr+mecrur, muzaf	sıla: fiili mazi, fail, meful	harfi cer+ismi mevsul	emri hâzır+fâil	sıla: fiili mazi, fail	sıfat	münâdâ+ tenbih h.	nidâ h.

﴿ 254 ﴾	الظَّالِمُونَ	هُمُ	الْكَافِرُونَ	وَ	لَا شَفَاعَةٌ ط	وَ	لَا خُلَّةٌ	وَ	فِيهِ	وَ	لَا بَيْعٌ
	zalimlerdir	(işte) onlar	nankörler	ve	hiçbir şefaatin bulunmadığı	ve	hiçbir dostluğun olmadığı		kendisinde		hiçbir alış verişin yapılmadığı
	haber	fasıl zamiri	mübtedâ	atıf h.	nefiy h.+mübteda, haber mahzuf (فِيهِ)	atıf h.	nefiy h.+mübteda, haber mahzuf (فِيهِ)	atıf h.	haber; şibhi c.		mübtedâ

sıfat: isim cümlesi

[22] Bu şekilde verilen mana için bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/arastirmalar/kuranda-irade-sey-ve-fitrat.html

254. Ey iman edenler! Kendisinde hiçbir alış verişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefaatin bulunmadığı bir gün gelmeden önce, sizi rızıklandırdığımız şeylerden (Allah yolunda) harcayın. Nankörler zalimlerin ta kendileridir.

اَللّٰهُ	لاَ	إِلٰهَ	إِلاَّ	هُوَ ج	اَلْحَيُّ	اَلْقَيُّومُ ج
Allah	olmayandır	ilah	başka	kendisinden	Hayydır	Kayyûmdur
mübtedâ	haber : nâfiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi	istisnâ h.	bedel	mübtedânın ikinci haberi	mübtedânın üçüncü haberi

(لاَ إِلٰهَ...) cümlesi (اَللّٰهُ) mübtedâsının haberi

لاَ تَأْخُذُهُ	سِنَةٌ	وَ	لاَ	نَوْمٌ ط	لَهُ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	مَا	فِي الْأَرْضِ ط
kendisini almaz	bir uyuklama	ve	(almaz)	bir uyku	O'nundur	bulunanlar	Göklerde	ve	bulunanlar	yerde
nefy-i istikbal; nefiy h.+ muz. f.+ mef'ûl	fâil	atıf h.	nefiy h.	matuf	haber mukaddem: şibhi cümle	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	sıla: şibhi cüm.	atıf h.	matuf	sıla: şibhi cüm.

مَنْ	ذَا	الَّذِي	يَشْفَعُ	عِنْدَهُ	إِلاَّ	بِإِذْنِهِ ط
Kim	O ki	kimse	şefaat eden	O'nun katında	hariç	onun izniyle (olması)
mübtedâ: soru ismi	haber, ismi işaret (هٰذَا nın kısaltılmışı)	(ذَا)'dan bedel	sıla: muzari fiil c.	mekan zarfı (muzaf+muz. ileyh)	istisnâ h.	car-mecrur

يَعْلَمُ	مَا	بَيْنَ أَيْدِيهِمْ	وَ	مَا	خَلْفَهُمْ ج	وَ	لاَ يُحِيطُونَ	بِشَيْءٍ
O bilir	şeyleri	önlerindeki	ve	şeyleri	arkalarındaki	başlama h.	ihata etmezler (kavrayamazlar)	hiçbir şeyi
fiili muzari	mef'ûl (ismi mevsul)	sıla: şibhi cümle: mekan zarfı (muzaf+ muz. ileyh)	atıf h.	matuf (ismi mevsul)	sıla: şibhi cümle: mekan zarfı (muzaf+ muz. ileyh)		nefy-i istikbal	car-mecrur

مِنْ عِلْمِهِ	إِلاَّ	بِمَا	شَآءَ ج	وَسِعَ	كُرْسِيُّهُ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضَ ج
O'nun ilminden	dışında	şeylerin	O'nun dilediği	içine almıştır	O'nun kürsüsü	gökleri	ve	yeri
car-mecrur	istisnâ h.	car-mecrur	sıla: fiil c.	fiili mazi	fâil	mef'ûl	atıf h.	ma'tuf

﴿ 255 ﴾

وَ	لاَ يَؤُودُهُ	حِفْظُهُمَا ج	وَ	هُوَ	الْعَلِيُّ	الْعَظِيمُ
	kendisine ağır gelmez	onları koru(yup gözet)mek		O	yücedir	büyüktür
atıf h.	nefy-i istikbal+mef'ûl	fâil	başlama h.	mübtedâ	haber	ikinci haber

255. Allah, kendisinden başka ilah olmayandır, Hayydır (Her zaman diridir), Kayyûmdur (Bütün varlıkların kendi kendine yeterli yegane kaynağıdır). Kendisini ne bir uyuklama alır ne de bir uyku. Göklerde ve yerde bulunanlar O'nundur. Kim, izni olmadan O'nun katında şefaat eder? O, (kullarının) önlerindekini ve arkalarındakilerini (yaptıklarını ve yapacaklarını) bilir. O'nun dilediğinin dışında (insanlar) O'nun ilminden hiçbir şeyi ihata etmezler (kavrayamazlar). O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine almıştır, onları koru(yup gözet)mek kendisine ağır gelmez. O, yücedir, büyüktür.

لاَ إِكْرَاهَ	فِي الدِّينِ	قَدْ	تَبَيَّنَ	الرُّشْدُ	مِنَ الْغَيِّ ج	فَمَنْ	يَكْفُرْ	بِالطَّاغُوتِ	وَ	يُؤْمِنْ
zorlama yoktur	dinde	gerçekten	apaçık ortaya çıkmıştır	doğruluk	sapıklıktan (ayrılıp)	artık kim	inkar ederse	Tağutu	ve	inanırsa
nâfiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi	fiili mazi	fâil	câr+mecrur	atıf h.+ mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: fiili muzari	câr + mecrur	atıf h.	matuf

﴿ 256 ﴾

بِاللّٰهِ	فَقَدِ	اسْتَمْسَكَ	بِالْعُرْوَةِ	الْوُثْقَى ق	لاَ	انْفِصَامَ	لَهَا ط	وَ	اللّٰهُ	سَمِيعٌ	عَلِيمٌ
Allah'a	(işte o zaman)	tutun-muştur	bir kulpa	sağlam	kopması olmayan				Allah	işitendir	bilendir
câr+ mecrur	râbıta+ tahkik h.	cevabu'ş-şart: fiili mazi	câr+mecrur, mevsuf	sıfat	cinsini nefyeden lâ	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi	başla-ma h.	mübtedâ	haber	ikinci haber

256. Dinde zorlama yoktur. Doğruluk sapıklıktan (ayrılıp) gerçekten apaçık ortaya çıkmıştır. Artık kim Tağutu (saptırıcıları) inkar eder ve Allah'a inanırsa, kopması olmayan sağlam bir kulpa tutunmuştur. Allah işitendir, bilendir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 41 ≻

(BAKARA, 253):

(فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.): üstün tuttu, tercih etti

(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı

(أَيَّدَ يُؤَيِّدُ تَأْيِيدًا): (tef'il b.): te'yid etti, pekiştirdi, destekledi

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.): konuştu

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.): irade etti, istedi

(رُوحُ الْقُدُسِ): Kudsî Ruh: Cebrâil Aleyhisselâm

(اِقْتَتَلَ يَقْتَتِلُ اِقْتِتَالاً): birbiriyle savaştı, birbiriyle döğüştü

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا):(ecvef f.): geldi

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftial b.): ihtilafa düştü, birbirinden ayrıldı, değişti, arka arkaya geldi, muhtelif oldu, anlaşamadı

(BAKARA, 254):

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ اِنْفَاقًا):(if'al b.): harcadı (bu harcama, cümledeki yerine göre zekat verme, yardımda bulunma, sadaka verme manalarını da ifade eder)

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs ve mehmuz f.):geldi (kolayca), aşama, aşama geldi, yaklaşarak geldi

(جَاءَ يَجِيئُ): (birden) geldi

(شَفَعَ يَشْفَعُ شَفَاعَةً): şefaat etti, kayırdı

(بَاعَ يَبِيعُ بَيْعًا): (ecvef f.): alışveriş yaptı, sattı, değişim veya mübadele türlerinden herhangi birisiyle kazanç sağladı

(اَلْخُلَّةُ ج خِلاَلٌ): samimi arkadaşlık, samîmi sadakat, dostluk, arkadaşlık

AYETÜ'L-KÜRSİ

(KUR'AN SAYFASI: 41)

(BAKARA, 255):

(اَلْحَيُّ): yokluğu olmayan, sürekli hayat sahibi, canlı

(اَلْقَيُّومُ): yarattıklarını sürekli gözetip koruyan, yöneten, ayakta tutan

(سِنَةٌ): uyuklama, uyku

(نَوْمٌ): uyku

(ذَا): ismi işaret (هٰذَا) nın kısaltılmışı, bu ya da o anlamında

(شَفَعَ يَشْفَعُ شَفَاعَةً): şefaat etti, kayırdı

(مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ): (tabir) önlerindekini, öncekileri

(مَا خَلْفَهُمْ): (tabir) arkalarındakiler, sonrakiler

(أَحَاطَ يُحِيطُ إِحَاطَةً): kuşattı, ihata etti, şamil oldu

(وَسِعَ يَسَعُ سَعَةً): içine aldı, kapladı, sardı, kuşattı

(اَلْكُرْسِيُّ): taht, sandalye, koltuk, kürsü

(آدَ يَؤُودُ أَوْدًا): ağır geldi, zorluk verdi

(اَلْعَلِيُّ): kadri çok yüce, çok ulvi, çok yüksek

(اَلْعَظِيمُ): büyük, yüce

(BAKARA, 256):

(أَكْرَهَ يُكْرِهُ إِكْرَاهًا): (if'al b.): isteksiz olarak yaptırdı, zorladı, (ayette masdar: icbar, zorlama, zorla yaptırma)

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): (tefa'ul b.): açığa çıkdı, açıklığa kavuşdu, zahir oldu

(رَشَدَ يَرْشُدُ رُشْدًا): doğru yolu buldu, olgunlaştı, hidâyete erdi

(اَلْعُرْوَةُ): kulp

(غَوَى يَغْوِي غَيًّا): (nakıs f.): azgınlık etti, saptı / rahatı kaçtı, düzeni bozuldu

(اِسْتَمْسَكَ يَسْتَمْسِكُ): (istif'al b.): tutundu, sarıldı

(اِنْفَصَمَ يَنْفَصِمُ اِنْفِصَامًا): (infial b.): koptu

(اَلْوُثْقَى): (ism-i tafdil) en sağlam, son derece sağlam (اَلْأَوْثَقُ kelimesinin müennesidir)

📖📖📖📖📖📖📖

≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 42 (BAKARA: 257 – 259) ≻

اَللّٰهُ	وَلِيُّ	الَّذِينَ	آمَنُوا ۙ	يُخْرِجُهُمْ	مِنَ الظُّلُمَاتِ	إِلَى النُّورِ ؕ
Allah	velisidir	kimselerin	iman eden	onları çıkarır	karanlıklardan	nura
mübtedâ	haber, muzaf	muz. ileyh	sıla: mazi fiil c.	ikinci haber: muzari f. cüm.	câr+mecrur	câr + mecrur

وَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	أَوْلِيَآؤُهُمُ	الطَّاغُوتُ ۙ	يُخْرِجُونَهُمْ
atıf h.	kimselerin birinci mübtedâ (ismi mevsul)	İnkâr eden sıla: mazi fiil c.	velileri ikinci mübtedâ	tâğûttur (أَوْلِيَآؤُهُمُ) mübtedâsının haberi	onları çıkarırlar (الَّذِينَ) mübtedâsının ikinci haberi

﴿ 257 ﴾

مِنَ النُّورِ	إِلَى الظُّلُمَاتِ ؕ	أُولٰٓئِكَ	أَصْحَابُ	النَّارِ ۚ	هُمْ	فِيهَا	خَالِدُونَ ۝
nurdan	karanlıklara	işte onlar	arkadaşlarıdır	ateşin	onlar	orada	ebedî kalıcıdırlar
câr mecrur	câr+mecrur	mübtedâ	haber, muzaf	muz. ileyh	mübtedâ	câr mecrur	haber

(أُولٰٓئِكَ)mübtedâsının ikinci haberi: isim c.

257. Allah iman edenlerin velisidir (yardımcısı ve desteğidir). Onları karanlıklardan nura (aydınlığa) çıkarır. İnkâr edenlerin velileri ise tâğûttur. Onları nurdan karanlıklara çıkarırlar. İşte onlar ateşin arkadaşlarıdır. Onlar orada ebedî kalıcıdırlar.

الْمُلْكَ ؕ	اللّٰهُ	أَنْ آتَاهُ	فِي رَبِّهِ	إِبْرَاهِيمَ	حَآجَّ	إِلَى الَّذِي	لَمْ تَرَ	أَ
mülk	Allah	kendisine verdi diye	Rabbi hakkında	İbrahim ile	münakaşa eden	kimseye	bakmadın	mı
ikinci mef'ûlün bih	fâil	masdâr-ı müevvel	câr+mecrur	mef'ûlün bih	sıla: fiil c.	harfi cer+ismi mevsul	cahdı mutlak	soru h.

أُحْيِي	أَنَا	قَالَ	وَ يُمِيتُ ۙ	وَ	يُحْيِي	الَّذِي	رَبِّيَ	قَالَ إِبْرَاهِيمُ	إِذْ
diriltirim	ben (de)	demişti	öldürendir	ve	diriltendir		benim Rabbim	İbrahim	dedi	o zamanlar
haber; muzari fiil c.	mübtedâ	fiili mazi	fiili muzari	atıf h.	sıla: muzari fiil c.	haber (ismi mevsul)	mübtedâ (muzaf+ muz.ileyh)	fâil	fiili mazi	(حَآجَّ) ile bağlantılı geçmiş zaman zarfı

بِهَا	فَأْتِ	مِنَ الْمَشْرِقِ	بِالشَّمْسِ	يَأْتِي	اللّٰهَ	فَإِنَّ	إِبْرَاهِيمُ	قَالَ	أُمِيتُ ؕ	وَ
onu	haydi getir	doğudan	güneşi	getiriyor	Allah	o halde gerçek şu ki	İbrahim	dedi	öldürü-rüm	ve
câr+ mecrur	râbıta + emri hâzır (illet harfinin düşmesiyle meczum)	câr + mecrur	câr + mecrur	(إِنَّ)'nin haberi: muzari f.cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	râbıta+ tekid ve nasb h.	fâil	fiili mazi	fiili muzari	atıf h.

﴿ 258 ﴾

الظَّالِمِينَ ۚ	الْقَوْمَ	لَا يَهْدِي	اللّٰهُ	وَ	كَفَرَ ؕ	الَّذِي	فَبُهِتَ	مِنَ الْمَغْرِبِ
zalimler	topluluğuna	hidayet vermez	Allah		kâfir olan	kişi	bunun üzerine şaşırıp kalmıştı	batıdan
sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	haber; muzari fiil c.	mübtedâ	başlama h.	sıla: mazi fiil c.	nâibi fâil, ismi mevsul	atıf h. +meçhul mazi fiil	câr + mecrur

258. Allah kendisine mülk (hükümdarlık ve zenginlik) verdi diye Rabbi hakkında İbrahim ile münakaşa eden kimseyi (Nemrut'u) görmedin mi? O zamanlar İbrahim, "Benim Rabbim dirilten ve öldürendir" deyince o, "Ben de diriltir ve öldürürüm" demişti. İbrahim, «Gerçek şu ki, Allah güneşi doğudan getiriyor, haydi sen de onu batıdan getir" deyince (o) kâfir olan kişi şaşırıp kalmıştı. Allah zalimler topluluğuna hidayet vermez.

عَلَى عُرُوشِهَا ج	خَاوِيَةٌ	وَ	هِيَ	عَلَى قَرْيَةٍ	مَرَّ	كَالَّذِي	أَوْ
çatıları üstüne	çökmüş	haldeki	o	bir kasabaya	uğrayan	o kimse gibi(sine)	yahut
câr+mecrur	haber	hal vâvı	mübtedâ	câr + mecrur	sıla: mazi fiil c.	harfi cer + ismi mevsul	atıf h.

مَوْتِهَا ج	بَعْدَ	اللَّهُ	هٰذِهِ	يُحْيِي	أَنَّى	قَالَ
ölümünden	sonra	Allah	burasını (bunu)	diriltir	nasıl	demişti
muzaf+muz.ileyh	zaman zarfı, muzaf	fâil	mukaddem mef'ûlün bih	fiili muzari	hal, soru ismi	fiili mazi

لَبِثْتَ ط	كَمْ	قَالَ	بَعَثَهُ ط	ثُمَّ	عَامٍ	مِئَةَ	اللَّهُ	فَأَمَاتَهُ
kaldın	ne kadar	dedi	onu diriltti	sonra	yıl	yüz	Allah	bunun üzerine onu öldürdü
fiili mazi+fâil	zaman zarfı	fiili mazi	fiili mazi+ mef'ul	atıf h.	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	fâil	başlama h.+fiili mazi+mef'ul

لَبِثْتَ	بَلْ	قَالَ	يَوْمٍ ط	بَعْضَ	أَوْ	يَوْمًا	لَبِثْتُ	قَالَ
kaldın	hayır	dedi	bir günün	bir kısmı	veya	bir gün	kaldım	dedi
fiili mazi+fâil	idrab h.	fiili mazi	muz. ileyh	matuf, muzaf	atıf h.	zaman zarfı	fiili mazi+fâil	fiili mazi

وَ	لَمْ يَتَسَنَّهْ ج	شَرَابِكَ	وَ	إِلَى طَعَامِكَ	فَانْظُرْ	عَامٍ	مِئَةَ
	hiç bozulmamış haldeki	içeceğine	ve	yiyeceğine	işte bak	yıl	yüz
atıf h.	hal: fiil cüm.: cahd-ı mutlak	matuf	atıf h.	câr+mecrur	râbıta+ emri hâzır	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf

إِلَى الْعِظَامِ	انْظُرْ	وَ	لِلنَّاسِ	آيَةً	لِنَجْعَلَكَ	وَ	إِلَى حِمَارِكَ	انْظُرْ
kemiklere	bak		insanlara	bir işaret	seni kılmamız için		merkebine	ve bak
câr + mecrur	emri hâzır	atıf h.	câr mecrur	ikinci mef'ûlün bih	talil (sebep) ve nasb h.+ muzari fiil+ mef'ul	atıf h.	câr+mecrur	atıf h.+ emri hâzır

تَبَيَّنَ	فَلَمَّا	لَحْمًا ط	نَكْسُوهَا	ثُمَّ	نُنْشِزُهَا	كَيْفَ
apaçık belli olduğu zaman	böylece	et	onlara giydiriyoruz	sonra	onları birleştiriyoruz	nasıl
fiilu'ş-şart; fiili mazi	başlama h.+ şartla ilgili zaman zarfı	ikinci mef'ûlün bih	fiili muzari mef'ul	atıf h.	fiili muzari mef'ul	hal, soru ismi

﴿ 259 ﴾	قَدِيرٌ	شَيْءٍ	عَلَى كُلِّ	اللَّهَ	أَنَّ	أَعْلَمُ	قَالَ	لَهُ لا
	kâdirdir	her şeye	Allah	şüphesiz		biliyorum ki	dedi	ona
	(أَنَّ)'nin haberi	muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	fiili muzari	cevabü'ş-şart: fiili mazi	câr+ mecrur

(أَعْلَمُ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

259. Yahut (duvarları) çatıları üstüne çökmüş (altı üstüne gelmiş, bomboş ve ıssız) haldeki bir kasabaya uğrayan o kimse gibisini (görmedin mi)? "Allah burasını ölümünden sonra nasıl diriltir?" demişti. Bunun üzerine Allah da onu yüz yıl öldürmüş, sonra onu dirilterek, "Ne kadar kaldın?" demişti. O da, "Bir gün veya bir günün bir kısmı kaldım" demişti. "Hayır, yüz yıl kaldın. İşte hiç bozulmamış olan yiyeceğine ve içeceğine bak. (Bir de) merkebine bak. (Biz bütün bunları) seni insanlara (öldükten sonra dirilişe) bir işaret kılmak için (böyle yaptık). Kemiklere de bak, onları nasıl birleştiriyoruz (yerli yerine koyuyoruz), sonra da onlara et giydiriyoruz?" diye buyurdu. (Böylece durum) kendisine apaçık belli olunca "Allah'ın şüphesiz her şeye kâdir olduğunu biliyorum" demişti.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 42 ≻

(BAKARA, 257):

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): veli, dost

(اَلطَّاغُوتُ): putlar, Allah'dan başka bütün mabudlar, şeytanlar, kâhinler, sapıkların başını çeken kişiler, azgınlar

(BAKARA, 258):

(حَآجَّ يُحَاجُّ): (muzaaf müfâale b.): münakaşa etti, tartıştı, zıtlaştı

(أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nakıs if'al b.): hayat verdi, diriltti

(أَمَاتَ يُمِيتُ): (ecvef if'al b.): öldürdü

(اَلْمَغْرِبُ ج مَغَارِبُ): batı (güneşin battığı yer)

(اَلْمَشْرِقُ ج مَشَارِقُ): doğu (güneşin doğduğu yer)

(بَهَتَ يَبْهُتُ بَهْتًا): dehşete kapıldı, hayret etti, şaşa kaldı

(هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً): (nakıs f.): hidayet verdi, doğru yola iletti

(BAKARA, 259):

(مَرَّ يَمُرُّ مُرُورًا): (muzaaf f.): geçti, uğradı, hareket etti, yürüdü

(اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): kasaba, (şehirden küçük) belde (veya evleri toplu halde bulunan muhit)/mecazen: belde halkı, muhitin sakinleri

(اَلْخَاوِيَةُ): çöküк, hâli, boş, bomboş, yıkık, harâbe, devrilmiş

(اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): dam, çatı, tavan, çardak / taht, Arş-ı ilâhi

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi/uyandırdı, diriltti

(مِئَةَ عَامٍ): yüz yıl, yüz sene

(لَبِثَ يَلْبَثُ لُبْثًا): kaldı, ikamet etti, yerleşti (ölü olarak kaldı)

(تَسَنَّهَ يَتَسَنَّهُ تَسَنُّهًا): (tefa'ul b.): yıllandı, zamanla bozuldu

(اَلْحِمَارُ ج حُمُرٌ حَمِيرٌ): eşek

(اَلْعَظْمُ ج عِظَامٌ): kemik

(أَنْشَزَ يُنْشِزُ إِنْشَازًا): (if'al b.): besledi, birleştirdi, iskeletini kurdu

(كَسَا يَكْسُو كَسْوًا كِسْوَةً): (nakıs f.): giydirdi

(اَللَّحْمُ ج لُحُومٌ): et

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): (tefa'ul b.): açığa çıktı, açıklığa kavuştu, zahir oldu

≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 43 (BAKARA: 260 – 264) ≻

وَ	إِذْ	قَالَ	إِبْرَاهِيمُ	رَبِّ	أَرِنِي	كَيْفَ	تُحْيِي	الْمَوْتَى ط
	bir zamanlar	demişti	İbrahim	ey Rabbim	bana göster	nasıl	diriltiyorsun	ölüleri
atıf h.	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	fâil	mahzuf nida harfinin münâdâsı	emri hâzır+mef'ul	hal	fiili muzari	mef'ûlün bih

قَالَ	أَ	وَ	لَمْ تُؤْمِنْ ط	قَالَ	بَلَى	وَ	لَكِنْ	لِيَطْمَئِنَّ	قَلْبِي ط
dedi	mı		İnanmadın	dedi	hayır (öyle değil)		fakat	tatmin olması için	kalbimin
fiili mazi	soru h.	atıf h.	cahdı mutlak	fiili mazi	cevap h.	atıf h.	istidrak h.	talil (sebep) ve nasb h.+ (لِ) ile muzari fiil	fâil (muzaf+ muz. ileyh)

قَالَ	فَخُذْ	أَرْبَعَةً	مِنَ الطَّيْرِ	فَصُرْهُنَّ	إِلَيْكَ
buyurdu	öyleyse al	dördünü	kuşlardan	onları alıştır	kendine
fiili mazi	râbıta+ emri hâzır	mef'ûlün bih	câr + mecrur	atıf h.+ emri hâzır+mef'ul	câr+mecrur

ثُمَّ اجْعَلْ	عَلَى كُلِّ	جَبَلٍ	مِنْهُنَّ	جُزْءًا	ثُمَّ ادْعُهُنَّ
sonra at	herbir dağın üzerine		onlardan	bir bölümü	sonra onları çağır
atıf h.+ emri hâzır	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh	câr+mecrur	mef'ûlün bih	atıf h.+ emri hâzır+ mef'ul

يَأْتِينَكَ	سَعْيًا ط	وَ	اعْلَمْ	أَنَّ	اللّٰهَ	عَزِيزٌ	حَكِيمٌ ع ﴿260﴾
sana gelirler	koşarak	ve	bil	olduğunu	Allah'ın	Azîzdir	Hakîmdir
fiili muzari+ fâil+mef'ul	hal	başlama h.	emri hâzır	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ikinci haberi

(اعْلَمْ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

260. Bir zamanlar İbrahim de: "Ey Rabbim! Ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster!" demişti. Allah: "(Yoksa) İnanmadın mı?" buyurdu. İbrahim: "Hayır (öyle değil, inandım) fakat kalbimin tatmin olması için (istiyorum) " demişti. (Allah) buyurdu ki: "Öyleyse kuşlardan dördünü al, onları kendine alıştır, sonra herbir dağın üzerine onlardan bir bölümü at, sonra da onları çağır, koşarak sana gelirler. Ve Allah'ın Azîz (hiç bir şeyin aciz bırakamadığı Gâlib), Hakîm (yaratmasında ve tedbirinde hikmeti sonsuz) olduğunu bil".

مَثَلُ	الَّذِينَ	يُنْفِقُونَ	أَمْوَالَهُمْ	فِي سَبِيلِ	اللّٰهِ	كَمَثَلِ	حَبَّةٍ
örneği	kimselerin	infak eden	mallarını	yolunda	Allah	örneği gibidir	bir tohumun
mübtedâ, muzaf	muz. ileyh,ismi mevsul	sıla: fiili muzari, fail	mef'ul, muzaf muz.ileyh	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh	(مَثَلُ) mübtedâsının haberi	muz. ileyh, mevsuf

أَنْبَتَتْ	سَبْعَ	سَنَابِلَ	فِي كُلِّ	سُنْبُلَةٍ	مِئَةُ	حَبَّةٍ ط
bitiren	yedi	başak	her başağında (bulunan)		yüz	tane
sıfat	mef'ûlün bih, muzaf	muz. ileyh (gayri munsarif olduğu için esre yerine fetha almış)	haber mukaddem	muz. ileyh	mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh

وَ	اللّٰهُ	يُضَاعِفُ	لِمَنْ	يَشَآءُ ط	وَ	اللّٰهُ	وَاسِعٌ	عَلِيمٌ ﴿261﴾
	Allah	kat kat verir	kimse için	dileyen/dilediği		Allah	Vâsi'dir	Alîm'dir
atıf h.	mübtedâ	haber; muzari fiil c.	harfi cer+ ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	atıf h.	mübtedâ	haber	ikinci haber

261. Allah yolunda mallarını infak edenlerin (harcayanların) örneği; yedi başak bitiren (ve) her başağında yüz tane bulunan (tek) bir tohumun örneği gibidir. Allah dileyen/dilediği kimse için kat kat (artırarak) verir. Allah Vâsi'dir (lutfu geniş olandır), Alîm'dir (herşeyi bilendir).

أَذًى لا	وَ لَا	مَنًّا	أَنْفَقُوا	مَآ	لَا يُتْبِعُونَ	ثُمَّ	اللّٰهِ	فِي سَبِيلِ	أَمْوَالَهُمْ	يُنْفِقُونَ	الَّذِينَ
ve (ne de) bir eziyet		başa kakma	harca-dıkları	şeyin	peşine takmayanların	sonra	Allah	yolunda	mallarını	infak eden	kişiler(in)
matuf	atıf h.+ nefiy h.	ikinci mef'ûl	sıla: fiili mazi, fail	mef'ûl, (ismi mevsul)	nefy-i istikbal	atıf h.	muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	sıla: muzari fiil c.	mübtedâ

﴿ 262 ﴾ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

onlar üzülmezler		ve	onlara	bir korku	yoktur	ve	Rabları	yanında	mükâfatları	onların vardır	
haber	mübtedâ	nefiy h.	atıf h.	haber	mübtedâ	nefiy h.	atıf h.	muzaf+ muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	mübtedâ muahhar	haber mukaddem: şibhi cümle

262. Allah yolunda mallarını infak edip de sonra harcadıkları şeyin peşine başa kakma ve bir eziyet takmayan kişiler.. Onların Rabları yanında mükâfatları vardır. Onlara hiç bir korku yoktur ve onlar üzülmezler de.

مِنْ صَدَقَةٍ	خَيْرٌ	مَغْفِرَةٌ	وَ	مَعْرُوفٌ	قَوْلٌ
sadakadan	daha hayırlıdır	affetmek	ve	güzel	bir söz
câr + mecrur,mevsuf	haber	(قَوْلٌ) kelimesine matuf	atıf h.	sıfat	mübtedâ, mevsuf

﴿ 263 ﴾ حَلِيمٌ غَنِيٌّ اللّٰهُ وَ أَذًى ۗ يَتْبَعُهَآ

Halim'dir	Ganî'dir	Allah		incitme	kendisini takip eden
ikinci haber	haber	mübtedâ	başlama h.	fâil	sıfat

263. Bir güzel söz ve (bir kusuru) affetme, kendisini incitme takip eden sadakadan daha hayırlıdır. Allah, Ganî'dir (zengindir, hiçbir şeye ihtiyacı yoktur), Halim'dir (hoşgörülüdür, acelesi yoktur).

وَ الْأَذَى ۙ	بِالْمَنِّ	صَدَقَاتِكُمْ	لاَ تُبْطِلُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	أَيُّهَا	يَآ
eziyetle ve	başa kakmakla	sadakalarınızı	boşa çıkarmayın	iman eden	kimseler	ey	
atıf h.+ matuf	câr + mecrur	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	nehyi hâzır+fâil	sıla: fiil c.	sıfat	münâdâ+ tenbih h.	nidâ h.

بِاللّٰهِ	لاَ يُؤْمِنُ	وَ	النَّاسِ	رِئَآءَ	مَالَهُ	يُنْفِقُ	كَالَّذِي
Allah'a	inanmayan		insanlara	gösteriş için	malını	infak eden	kimse gibi
câr+mecrur	nefy-i istikbal	atıf h.	muz. ileyh	mef'ûlün lieclih, muzaf	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	sıla: muzari fiil c.	harfi cer+ ismi mevsul

وَابِلٌ	فَأَصَابَهُ	تُرَابٌ	عَلَيْهِ	صَفْوَانٍ	كَمَثَلِ	فَمَثَلُهُ ۖ	الْآخِرِ	الْيَوْمِ	وَ
sağnak bir yağmur	derken kendisine isabet etmiş	toprak bulunan	üzerinde	bir kayanın	misali gibidir	onun misali	ahiret	gününe	ve
fâil	atıf h.+ fiili mazi+ mef'ul	mübtedâ muahhar	haber mukaddem	muz. ileyh	haber; (şibhi cümle)	başlama h.+ mübtedâ	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.

(صَفْوَانٍ)'in sıfatı: isim cüm.

كَسَبُوا ۖ	مِمَّا	عَلَى شَيْءٍ	لاَ يَقْدِرُونَ	صَلْدًا ۖ	فَتَرَكَهُ
kazandığı şeylerden		hiç bir şeye	onlar güç yetiremezler	düz ve sert kaya olarak	ve onu bırakmıştır
sıla; mazi fiil c.	harfi cer+ ismi mevsul	câr + mecrur	nefy-i istikbal	hal	atıf h.+ fiili mazi+mef'ul

﴿ 264 ﴾ الْكَافِرِينَ الْقَوْمَ لاَ يَهْدِي اللّٰهُ وَ

inkarcılar	topluluğunu	doğru yola iletmez	Allah	
sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	nefy-i istikbal	mübtedâ	başlama h.

264. Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmayıp malını insanlara gösteriş için infak eden kimse gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve eziyetle boşa çıkarmayın. Onun misali, üzerinde toprak bulunan bir kayanın misali gibidir, derken (o altı kaya olan toprağa) sağnak bir yağmur isabet etmiş ve onu dümdüz (toprağı sıyrılmış, çıplak) bir kaya olarak bırakmıştır. Onlar kazandıklarından hiç bir şeye güç yetiremezler (hiç bir fayda elde edemezler). Allah inkarcılar topluluğunu doğru yola iletmez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 43 ≻

(BAKARA, 260):

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (nakıs if'al b.): gösterdi

(اَلْجُزْءُ): bölüm, parça, kısım

(اِطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ اِطْمِئْنَانًا): (if'illal b.): tatmin oldu, dindi, yatıştı

(اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ

(صَارَ يَصُورُ صَوْرًا): (ecvef f.): tevcih etti, alıştırdı / kesti

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.):dua etti, çağırdı

(سَعَى يَسْعَى سَعْيًا): (nakıs f.): koştu, yürüdü / çalıştı, çaba sarfetti

(اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş

(BAKARA, 261):

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.): harcadı (bu harcama cümledeki yerine göre zekat verme, yardımda bulunma, sadaka verme manalarını da ifade eder)

(اَلْحَبَّةُ): tohum, tane, taneler

(أَنْبَتَ يُنْبِتُ إِنْبَاتاً): (if'al b.): bitirdi, yetiştirdi, büyüttü / mecaz yoluyla: yarattı, vücuda getirdi

(اَلسُّنْبُلَةُ ج سَنَابِلُ): sünbül, başak

(ضَاعَفَ يُضَاعِفُ مُضَاعَفَةً): (müfâale b.): katladı, artırdı, katlayarak ziyadeleştirdi

(BAKARA, 262):

(أَتْبَعَ يُتْبِعُ إِتْبَاعًا): (if'al b.): tabi kıldı, peşine taktı / tabi oldu veya yetişti, kavuştu

(مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf f.): başa kaktı / nimetlendirdi, lutufta bulundu

(اَلْأَذَى): ezâ, eziyet (canlı mahlukata erişen hissi yahut manevi zararlar)

(اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükâfat

(حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.): korktu

(BAKARA, 263):

(اَلْمَعْرُوفُ): (ismi mef'ul) iyilik, iyi, güzel

(اَلْأَذَى): ezâ, eziyet, incitme

(اَلْغَنِيُّ ج أَغْنِيَاءُ): zengin (esma-i ilahiyeden)

(اَلْحَلِيمُ): cezalandırmada acelecilik göstermeyen (esma-i ilahiyeden)

(BAKARA, 264):

(أَبْطَلَ يُبْطِلُ إِبْطَالاً): (if'al b.): boşa çıkardı, zayi etti, ibtal etti

(مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا):(muzaaf f.): başa kaktı / nimetlendirdi, lutufta bulundu

(اَلصَّفْوَانُ): kayalık, kayalar, kaya tabakası

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.): harcadı

(رَاءَى يُرَائِي رِئَاءً): (nakıs müfâale b.): riyakarlık yaptı, gösterişte bulundu

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.): isabet etti, dokundu / istedi, irade etti

(وَابِلٌ): bol ve büyük taneli yağmur, sağnak yağmur

(اَلصَّلْدُ): düz ve sert kaya

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(اَلتُّرَابُ): toprak

(قَدَرَ يَقْدِرُ): ele geçirdi, elde etti

≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 44 (BAKARA: 265 – 269) ≻

مِنْ أَنْفُسِهِمْ	تَثْبِيتًا	وَ	اللَّهِ	مَرْضَاتِ	ابْتِغَاءَ	أَمْوَالَهُمُ	يُنْفِقُونَ	الَّذِينَ	مَثَلُ	وَ
nefis-lerinden bir kısmını	sabit kılmak için	ve	Allah'ın	rızasını	aradıkları için	mallarını	infak eden	kimselerin	misali	
câr+mecrur	(ابْتِغَاءَ) kelimesine matuf	atıf h.	muz. ileyh	muz. ileyh, muzaf	mef'ûlün lieclih, muzaf	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	sıla: fiili muzari, fail	muz. ileyh, ismi mevsul	mübtedâ, muzaf	atıf h.

ضِعْفَيْنِ ج	أُكُلَهَا	فَآتَتْ	وَابِلٌ	أَصَابَهَا	بِرَبْوَةٍ	جَنَّةٍ	كَمَثَلِ
iki kat	ürünlerini	derken vermiştir	bol yağmur	ona isabet etmiş	yüksek bir tepede bulunan	bir bahçenin	misali gibidir
hal: tesniye ismin mansub hali	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh	atıf h.+ fiili mazi (müe.)	fâil	fiili mazi+ mef'ul	sıfat: şibhi cümle: câr + mecrur	muz. ileyh, mevsuf	(مَثَلُ) mübtedâsının haberi: şibhi cümle

﴿ 265 ﴾

بَصِيرٌ	تَعْمَلُونَ	بِمَا	اللَّهُ	وَ	فَطَلٌّ ط	وَابِلٌ	لَمْ يُصِبْهَا	فَإِنْ
çok iyi görmektedir	yapıyor olduğunuz	şeyleri	Allah		bir çisinti (isabet eder)	bol yağmur	ona isabet etmese de	
haber	sıla: fiili muzari, fail	harfi cer+ ismi mevsul	mübtedâ	başlama h.	râbıta + mahzuf bir mübtedânın haberi yani: (فَالْمُصِيبُ طَلٌّ) (çisinti isabet eder) cevabu'ş-şart: isim cümlesi	fâil	filu'ş-şart: fiil cümlesi: cahd-ı mutlak	başlama h.+ şart ve cezm h.

265. Allah'ın rızasını aradıkları için ve nefislerinden bir kısmını (Allah yolunda) sabit kılmak için (imanlarını kökleştirip-güçlendirmek için) mallarını infak eden kimselerin misali; yüksek bir tepede bulunan bir bahçenin misali gibidir. Ona bol yağmur isabet etmiş derken ürünlerini iki kat vermiştir. Ona (böyle bir bahçeye) bol yağmur isabet etmese (bile) bir çisinti (isabet eder yine ürün verir). Allah, yapmakta olduğunuz şeyleri çok iyi görmektedir.

أَعْنَابٍ	وَ	مِنْ نَخِيلٍ	جَنَّةٌ	لَهُ	أَنْ تَكُونَ	أَحَدُكُمْ	يَوَدُّ	أَ
üzüm (ağaçlarından)	ve	hurma ağaçlarından	bir bahçesinin	kendisine ait	olmasını	sizin biriniz	ister	mi
(نَخِيلٍ) kelimesine matuf	atıf h.	sıfat: şibhi cümle	(تَكُونَ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(تَكُونَ)'nin mukaddem haberi: şibhi cümle	(يَوَدُّ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel	fâil, muzaf+ muz.ileyh	fiili muzari	soru h.

الْكِبَرُ	أَصَابَهُ	وَ	مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ لا	فِيهَا	لَهُ	الْأَنْهَارُ لا	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي
yaşlılık	kendisine isabet ettiği	..halde yken	her türden ürünleri (olmasını)	orada	kendisine ait	ırmaklar	altlarından	akan
fâil	fiili mazi+ mef'ul	hal vâvı	muzâfun ileyh	câr+mecrur, muzaf	câr+ mecrur	haber mukaddem: şibhi c.	fâil	câr+ mecrur	(جَنَّةٌ) kelimesinin ikinci sıfatı: muzari f. c.

فَاحْتَرَقَتْ ط	نَارٌ	فِيهِ	إِعْصَارٌ	فَأَصَابَهَا	ضُعَفَاءُ ص	ذُرِّيَّةٌ	لَهُ	وَ
akabinde yanmasını	ateş	içinde olan	bir kasırga	derken ona (o bahçeye) isabet etmesini	güçsüz	zürriyeti	onun var (bulunduğu)	ve
atıf h.+ fiili mazi (müe.)	mübtedâ muahhar	haber mukaddem	fâil, mevsuf	atıf h.+ fiili mazi+mef'ul	sıfat	mübtedâ muahhar, mevsuf	haber mukaddem: şibhi c.	atıf h.

sıfat: isim cümlesi

﴿ 266 ﴾

تَتَفَكَّرُونَ ع	لَعَلَّكُمْ	الْآيَاتِ	لَكُمُ	اللَّهُ	يُبَيِّنُ	كَذَلِكَ
düşünürsünüz	belki siz	ayetleri	size	Allah	açıklar	İşte böyle
(لَعَلَّ)'nin haberi	umut ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ûlün bih	câr+mecrur	fâil	fiili muzari	car+mecrur

266. Sizin biriniz, altlarından ırmaklar akan, hurma ve üzüm ağaçlarından bir bahçesi olmasını, ona ait orada her türden ürünleri olmasını, kendisine yaşlılık isabet ettiği ve güçsüz (bakıma muhtaç) zürriyeti bulunduğu haldeyken, birden ona (o bahçeye) içinde ateş olan bir kasırganın isabet etmesini ve akabinde yanmasını ister mi? İşte Allah ayetleri size böyle açıklar. Belki düşünürsünüz..

يَآ	أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوٓا	أَنْفِقُوا	مِنْ طَيِّبَاتِ	مَا	كَسَبْتُمْ	وَ	مِمَّآ	أَخْرَجْنَا
	ey	kimseler	iman eden	infak edin	iyilerinden	şeylerin	kazandığınız	ve	şeylerden	çıkardığımız
	münâdâ+tenbih h.	sıfat	sıla: fiili mazi, fail	emri hâzır+fâil	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh	sıla: fiili mazi, fail	atıf h.	harfi cer+ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail

لَكُمْ	مِنَ الْأَرْضِ ص	وَ	لَا تَيَمَّمُوا	الْخَبِيثَ	مِنْهُ	تُنْفِقُونَ	وَ	لَسْتُمْ	بِآخِذِيهِ
sizin için	yerden	ve	kalkışmayın	kötüye (kötüsünü vermeye)	ondan	infak ediyorsunuz	..halde	olamıyacağınız	alıcısı
câr mecrur	câr + mecrur	atıf h.	nehyi hâzır	mef'ûlün bih	câr+mecrur	(تَيَمَّمُوا)'nun failinden hal: muzari fiil cüm.+ fâil	hal vâvı	nâsih fiili mazi (لَيْسَ)'nin ismi	zaid harfi cer+ (لَيْسَ) nin haberi

﴿ 267 ﴾	حَمِيدٌ	غَنِيٌّ	اللَّهَ	أَنَّ	اعْلَمُوٓا	وَ	فِيهِ ص	إِلَّآ أَنْ تُغْمِضُوا
	Hamîd'dir	Ganî'dir	Allah	ki	bilin		hakkında	göz yummaktan başkasıyla
	(أَنَّ)'nin ikinci haberi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	emri hâzır+fâil	başlama h.	câr+mecrur	masdâr-ı müevvel istisnâ h.

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

267. Ey iman edenler! Kazandığınız şeylerin iyilerinden ve yerden sizin için çıkardığımız şeylerden infak edin. Hakkında göz yummaktan başka alıcısı olmadığınız halde kendisinden infak ediyor olduğunuz kötüyü (vermeye) kalkışmayın. Bilin ki Allah Ganî'dir (sadakalarınıza muhtaç olmayacak kadar zengindir), Hamîd'dir (nimetlerine karşılık hamde layık olandır).

يَعِدُكُمْ	اللَّهُ	وَ	بِالْفَحْشَآءِ ج	يَأْمُرُكُمْ	وَ	الْفَقْرَ	يَعِدُكُمُ	اَلشَّيْطَانُ
size vadeder	Allah		kötülükle	size emreder	ve	fakirliği	size vadeder	şeytan
haber; fiili muzari, meful	mübtedâ	atıf h.	câr + mecrur	fiili muzari+mef'ul	atıf h.	ikinci mef'ûlün bih	haber; fiili mazi, meful	mübtedâ

﴿ 268 ﴾	عَلِيمٌ ج	وَاسِعٌ	اللَّهُ	وَ	فَضْلًا ط	وَ	مِنْهُ	مَغْفِرَةً
	bilendir	(rahmetiyle) geniş olandır	Allah		bol ihsan (lutuf)	ve	kendisinden	bağışlama
	ikinci haber	haber	mübtedâ	başlama h.	matuf.	atıf h.	câr+mecrur	ikinci mef'ûlün bih

268. Şeytan, size fakirliği vadeder (fakirlikle korkutur) ve size çirkin-kötülükle (cimrilikle) emreder. Allah ise, size kendisinden bağışlama ve bol ihsan (lutuf) vadeder. Allah Vâsidir (rahmeti geniş olandır), Alimdir (bilendir).

الْحِكْمَةَ	يُؤْتَ	مَنْ	وَ	يَشَآءُ ج	مَنْ	الْحِكْمَةَ	يُؤْتِي
hikmet	verilirse	kime		dileyen/dilediği	kimseye	hikmeti	verir
mef'ûlün bih	fi'lu'ş-şart: illetin düşmesiyle meczum meçhul muzari f.	mübtedâ (şart ismi)	başlama h.	sıla: fiil c.	ikinci mef'ûlün bih, ismi mevsul	mef'ûlün bih	fiili muzari

﴿ 269 ﴾	الْأَلْبَابِ	أُولُوا	إِلَّا	يَذَّكَّرُ	مَا	وَ	كَثِيرًا ط	خَيْرًا	أُوتِيَ	فَقَدْ
	özlü akıl	sahipleri (nden)	başkası	(iyice) düşünmez		ve	çok	hayır (lutuf)	verilmiştir	işte gerçekten
	muz. ileyh	fâil, muzaf	istisnâ h.	nefy-i hal (olumsuz muzari fiil)		başlama h.	sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	cevabu'ş-şart: meçhul mazi fiil	rabıta+tahkik h.

269. Hikmeti dileyen/dilediği kimseye verir. Kime hikmet verilirse gerçekten (ona) pek çok hayır (lutuf) verilmiş (demek)tir. Ancak akıl sahipleri düşünüp ibret alırlar. Ve özlü akıl sahiplerinden başkası da (iyice) düşünemez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 44 ≻

(BAKARA, 265):

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً):(nakıs iftial b.): taleb etti, arzuladı, aradı

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا مَرْضَاةً): (nakıs f.):hoşnud oldu, kanaat getirdi, razı oldu / tercih etti, seçti / sevdi, sevgiyle karşıladı

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا): (tef'il b.): sebat verdi, sabitleştirdi, sebat ve istikrarı mucip iş yaptı

(وَابِلٌ): bol ve büyük tanesi yağmur, sağnak yağmur

(اَلضِّعْفُ ج أَضْعَافٌ): misl, kat

(اَلْأُكُلُ): yemiş, yenilen nesne

(اَلرَّبْوَةُ): tepe, yüksek yer

(اَلطَّلُّ): çiseleyen yağmur, çisinti

(BAKARA, 266):

(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا): (muzaaf f.): sevdi, muhabbet etti / temenni etti, istedi

(اَلنَّخْلُ ج نَخِيلٌ): hurma ağaçları

(اَلْعِنَبُ ج أَعْنَابٌ): üzüm, bağ

(اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve (kinaye olarak faydalanılan mal), semere, ürün

(اَلْكِبَرُ): yaşlılık, kocama

(اَلذُّرِّيَّةُ ج ذُرِّيَّاتٌ): zürriyet, nesil

(إِعْصَارٌ): kasırga

(اَلضَّعِيفُ ج ضُعَفَاءُ): zayıf, kuvvetsiz

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ): (tef'il b.): açıkladı, izhar etti

(اِحْتَرَقَ يَحْتَرِقُ): (iftial b.): yandı

(تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ): (tefa'ul b.):tefekkür etti, düşündü

(BAKARA, 267):

(تَيَمَّمَ يَتَيَمَّمُ تَيَمُّمًا): (tefa'ul b.): yöneldi, kalkıştı

(اَلْخَبِيثُ ج خَبِيثُونَ): pis, çirkin, düşük, hoşa gitmeyen

(أَغْمَضَ يُغْمِضُ إِغْمَاضًا): (if'al b.): göz yumdu, düşük fiyatla aldı, çok ucuza mâletti

(اَلْحَمِيدُ): hamdedilen, layıkı vechiyle övülen, çok senâ edilen (Allah'ın isimlerinden)

(BAKARA, 268):

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.): va'detti, söz verdi

(اَلْفَقْرُ): fakirlik

(اَلْفَحْشَاءُ): günah, edepsizlik (çok çirkin ve yüz kızartıcı)

(اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf

(BAKARA, 269):

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi

(اَلْحِكْمَةُ): sahih anlayış, faydalı bilgi ve dünya ile ahiret mutluluğuna götürdüğü bilinen şeylere tabi olma

(aslı(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ) يَذَّكَّرُ): (tefa'ul b.): hatıra getirdi, düşündü

(أُولُوا): sahipler (merfu hali)

(اَللُّبُّ ج اَلْأَلْبَابُ): akıl / iç (ceviz içi v.b.) / hulâsa, öz / cevher, hakikat

≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 45 (BAKARA: 270 – 274) ≻

مِنْ نَذْرٍ	نَذَرْتُمْ	أَوْ	مِنْ نَفَقَةٍ	أَنْفَقْتُمْ	مَآ	وَ
adaktan	adarsanız	veya	nafakadan	harcarsanız	her ne	
câr+mecrur	fiili mazi+fâil	atıf h.	câr+mecrur	fi'lu'ş-şart: mazi fiil	mef'ûlün bih, şart ismi	başlama h.

﴿ 270 ﴾	أَنْصَارٍ	مِنْ	لِلظَّالِمِينَ	مَا	وَ	يَعْلَمُهُ ۥ	ٱللَّهَ	فَإِنَّ
	yardım edecek kimseler		zulüm işleyenler için	yoktur	ve	onu bilir	Allah	mutlaka
	mübtedâ muahhar	zâid harfi cer	haber mukaddem: şibhi cümle	nefiy h.	başlama h.	(إِنَّ)'nin haberi: muzari fiil+mef'ul	(إِنَّ)'nin ismi	râbıta + tekid ve nasb h.

270. (Başkaları için) nafakadan her ne harcarsanız veya adaktan (harcamak için her ne) adarsanız, Allah onu mutlaka bilir. Ve (hayırda bulunmayarak veya hayrı engelleyerek) zulüm işleyenler için, (kendilerine) yardım edecek kimseler yoktur.

تُخْفُوهَا	إِنْ	وَ	هِيَ ۚ	فَنِعِمَّا	الصَّدَقَاتِ	تُبْدُوا	إِنْ
onları gizler(seniz)	şayet		o	ne güzeldir	sadakaları	açıkça yaparsanız	eğer
fi'lü'ş-şart: muzari fiil+ mef'ul	şart ve cezm h.	atıf h.	mübtedâsı mahzûf haber	râbıta+ cevabu'ş-şart	mef'ûlün bih (cemi müennes salim ismin mansub hali)	fi'lü'ş-şart: meczum f. muzari	şart ve cezm h.

وَ	لَكُمْ ۖ	خَيْرٌ	فَهُوَ	ٱلْفُقَرَآءَ	تُؤْتُوهَا	وَ
ve	sizin için	daha hayırlıdır	işte o	fakirlere	verirseniz	ve
başlama h.	câr+mecrur	haber	râbıta+ mübteda	ikinci mef'ûlün bih	matuf	atıf h.
	cevabu'ş-şart: isim cümlesi					

﴿ 271 ﴾	خَبِيرٌ	تَعْمَلُونَ	بِمَا	ٱللَّهُ	وَ	مِنْ سَيِّـَٔاتِكُمْ ۗ	عَنْكُمْ	يُكَفِّرُ
	haberdardır	yapmakta olduğunuz	şeylerden	Allah		günahlarınızdan bir kısmını	hakkınızdaki	örter
	haber	sıla: fiili muzari, fail	harfi cer+ismi mevsul	mübtedâ	başlama h.	câr+mecrur	câr+mecrur	fiili muzari

271. Eğer sadakaları açıktan yaparsanız o ne güzeldir. Şayet onları gizlerseniz ve fakirlere (gizlice) verirseniz işte bu sizin için daha hayırlıdır ve günahlarınızdan bir kısmını örter. Allah yapmakta olduğunuzdan haberdardır.

يَهْدِي	ٱللَّهَ	لَٰكِنَّ	وَ	هُدَاهُمْ	عَلَيْكَ	لَيْسَ
doğru yola iletir	Allah	fakat		onları doğru yola iletmek	sana (ait)	değildir
(لَٰكِنَّ)'nin haberi	(لَٰكِنَّ)'nin ismi	istidrak ve nasb h.	atıf h.	(لَيْسَ)'nin ismi muahharı	(لَيْسَ)'nin haber mukaddemi	câmid fiili mazi

فَلِأَنفُسِكُمْ ۗ	مِنْ خَيْرٍ	تُنْفِقُوا	مَا	وَ	يَشَآءُ ۗ	مَنْ
işte (o) kendiniz içindir	hayırdan	harcarsanız	her ne	ve	dileyen/dilediği	kimseyi
râbıta+ (هُوَ) mahzuf mübtedasının haberi	câr+mecrur	fi'lü'ş-şart: meczum muzari f.	mef'ûlün bih, soru ismi	başlama h.	sıla: fiil c.	mef'ûlün bih
yani, (فَهُوَ لِأَنفُسِكُمْ) : cevabu'ş-şart: isim cümlesi						

ٱللَّهِ ۗ	وَجْهِ	ٱبْتِغَآءَ	إِلَّآ	تُنْفِقُونَ	مَا	وَ
Allah'ın	zatını (rızasını)	arama amacı	dışında	infak etmezsiniz		
muz. ileyh	muz. ileyh,muzaf	mef'ûlün lieclih, muzaf	istisnâ h.	fiili muzari + fâil	nefiy harfi	atıf h.

﴿ 272 ﴾ لاَ تُظْلَمُونَ	أَنْتُمْ	وَ	إِلَيْكُمْ	يُوَفَّ	مِنْ خَيْرٍ	تُنْفِقُوا	مَا	وَ	
zulmedilmezsiniz	siz	ve	size	tamamen ödenir	hayırdan	harcarsanız	her neyi		
haber:fiili mazi, fail	mübtedâ: munfasıl zamir	hal vâvı	câr+ mecrur	cevabu'ş-şart: illet harfinin düşmesiyle meczum muzari f.	câr+ mecrur	fi'lü'ş-şart: nun'un düşmesiyle meczum muzari f.	mef'ûlün bih	atıf h.	

272. Onları doğru yola iletmek sana ait değildir. Fakat Allah dileyen/dilediği kimseyi doğru yola iletir. Hayırdan her ne harcarsanız (o) kendi (iyiliği)niz içindir. Allah'ın zatını (rızasını) arama amacı dışında infak etmezsiniz (harcama yapmazsınız). Hayırdan her neyi harcarsanız size tamamen ödenir ve size zulmedilmez.

اللّٰهِ	فِي سَبِيلِ	أُحْصِرُوا	الَّذِينَ	لِلْفُقَرَآءِ
Allah	yolunda	alıkonan	kimseler (olan)	(Sadakalar) fakirler içindir
muz. ileyh	câr+mecrur,muzaf	sıla: fiili mazi, fail	sıfat	(الصدقات) mahzuf mübtedâsının haberi,mevsuf

لاَ يَسْتَطِيعُونَ	ضَرْبًا	فِي الْأَرْضِ ز	يَحْسَبُهُمُ	الْجَاهِلُ	أَغْنِيَآءَ	مِنَ التَّعَفُّفِ ج
güç yetiremezler	dolaşmaya	yeryüzünde	onları sanır	bilmeyen	zenginler	iffetlerinden dolayı
hal: muzari fiil cüm.	mef'ûlün bih	câr + mecrur	fiili muzari+mef'ul	fâil	mef'ûlün bih	câr + mecrur

تَعْرِفُهُمْ	بِسِيمَاهُمْ ج	لاَ يَسْأَلُونَ	النَّاسَ	إِلْحَافًا ط	وَ	مَا
onları tanırsın	simalarından	istemezler	insanlardan	rahatsızlık vererek		her neyi
fiili muzari+mef'ul	câr+mecrur	nefy-i istikbal	mef'ûlün bih	hal	başlama h.	mef'ûlün bih (şart ismi)

﴿ 273 ﴾ عَلِيمٌ ع	بِهِ	اللّٰهَ	فَإِنَّ	مِنْ خَيْرٍ	تُنْفِقُوا
çok iyi bilir	onu	Allah	gerçek şu ki	hayırdan	harcarsanız
(إِنَّ)'nin haberi	câr+mecrur	(إِنَّ)'nin ismi	râbıta+ tekid ve nasb h.	câr + mecrur	fi'lü'ş-şart

273. (Sadakalar) Allah yolunda alıkonan (kendilerini vakfetmiş) fakirler içindir (ki bu sebeple) yeryüzünde (kazanç için çalışmak üzere) dolaşamazlar. (Durumlarını) bilmeyen, iffetlerinden dolayı onları zenginler sanır; (sen) onları simalarından tanırsın. Onlar rahatsızlık vererek insanlardan bir şey istemezler. Gerçek şu ki; hayırdan her neyi harcarsanız Allah onu çok iyi bilir.

سِرًّا	النَّهَارِ	وَ	بِاللَّيْلِ	أَمْوَالَهُمْ	يُنْفِقُونَ	اَلَّذِينَ
gizli	gündüz	ve	gece	mallarını	infak eden	kimselerin
hal	matuf	atıf h.	câr + mecrur	mef'ul,muzaf+muz.ileyh	sıla: fiili muzari, fail	mübtedâ

رَبِّهِمْ ج	عِنْدَ	أَجْرُهُمْ	فَلَهُمْ	عَلاَنِيَةً	وَ
Rableri	yanında	mükâfatları	işte onların vardır	açık olarak	ve
muzaf+muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	mübtedâ muahhar	râbıta + haber mukaddem (şibhi c.)	matuf	atıf h.

﴿ 274 ﴾ يَحْزَنُونَ	هُمْ	لاَ	وَ	عَلَيْهِمْ	لاَ خَوْفٌ	وَ
onlar üzülmezler			ve	onlara	korku yoktur	
haber; fiili muzari, fail	mübtedâ	nefiy h.	atıf h.	haber	nefiy h.+ mübtedâ	atıf h.

274. Mallarını gece gündüz, gizli ve açık (aleni) olarak infak eden kimselerin Rableri yanında mükâfatları vardır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmezler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 45 ≻

(BAKARA, 270):

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا):(if'al b.): harcadı, infak etti

(نَذَرَ يَنْذِرُ نَذْرًا): adadı, adak

(اَلنَّفَقَةُ ج نَفَقَاتٌ): harcanan mal v.s. (ihtiyaçları gidermek için)

(اَلنَّصِيرُ ج أَنْصَارٌ): yardımcı, yardımsever (مِنْ) harfi ceri ile: kurtarıcı

(BAKARA, 271):

(أَبْدَى يُبْدِي إِبْدَاءً):(nakıs if'al b.): izhar etti, açığa çıkardı, ortaya koydu

((نِعْمَ + مَا) نِعِمَّا): ne güzel

(أَخْفَى يُخْفِي إِخْفَاءً): (nakıs if'al b.): gizlendi, örttü

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): (büyük küçük her türlü) günah / kötü, zararlı, kötülük

(كَفَّرَ يُكَفِّرُ تَكْفِيرًا): (tef'il b.): (günahları) sildi, örttü

(BAKARA, 272):

(اَلْهُدَى): hidayet verme, doğru yola iletme, rehberlik etme

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.): harcadı

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.): taleb etti, arzuladı, aradı

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz / mecazen: zat / başlangıç / yön

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nakıs tef'il b.): tamamen edâ etti, iyice halletti / tamamen yerine getirdi

(BAKARA, 273):

(أَحْصَرَ يُحْصِرُ إِحْصَارًا): (if'al b.): mani oldu, alıkoydu, araya girdi

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): yürüyüşe geçti, sefere çıktı/vurdu, dövdü

(حَسِبَ يَحْسَبُ): zannetti, var saydı

(اَلتَّعَفُّفُ): iffetli olmak, (kötülüklere karşı) çekingen olmak, (haramlardan, kötü şeylerden) sakınır olmak

(اَلسِّيمَى): sîma, çehre

(إِلْحَافٌ): rahatsız etme, zorlatma, yüzsüzlük etme

(BAKARA, 274):

(اَلسِّرُّ): sır / gizlilik,

(اَلْعَلَانِيَةُ): alenî, açık

ꕥꕥꕥꕥꕥꕥꕥ

≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 46 (BAKARA: 275 – 281) ≻

اَلَّذِينَ	يَأْكُلُونَ	الرِّبَا	لاَ يَقُومُونَ	إِلاَّ	كَمَا يَقُومُ	الَّذِي	يَتَخَبَّطُهُ	الشَّيْطَانُ
kimseler	yiyen	faiz	kalkmazlar	başka (tarzda)	kalkması gibisinden	kimsenin	kendisini çarptığı	şeytanın
mübtedâ	sıla: fiili muzari, fail	mef'ûl	(اَلَّذِينَ) mübtedâsının haberi: nefy-i istikbal	istisnâ h.	fiili muzari / harfi cer+masdar h.	fâil	sıla: fiili muzari, meful	fâil

مِنَ الْمَسِّ ط	ذٰلِكَ	بِأَنَّهُمْ	قَالُوآ	إِنَّمَا	الْبَيْعُ	مِثْلُ	الرِّبَا م	وَ	
dokunmasından dolayı	bu	onların .. sebebiyledir	demeleri	ancak	alışveriş	gibidir	faiz		
câr + mecrur	mübtedâ	haber; şibhi c.	(أَنَّ)'nin haberi: mazi fiil cüm.	hasr edatı	mübtedâ	haber, muzaf	muz. ileyh	başlama h.	

أَحَلَّ	اللّٰهُ	الْبَيْعَ	وَ	حَرَّمَ	الرِّبَا ط	فَمَنْ	جَآءَهُ	مَوْعِظَةٌ	مِنْ رَبِّهِ
helâl kılmıştır	Allah	alışverişi		haram kılmıştır	faizi	artık her kim ki	kendisine gelirse	bir öğüt	Rabbinden
fiili mazi	fâil	mef'ûlün bih	atıf h.	fiili mazi	mef'ûlün bih	başlama h.+ mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: mazi fiil+ mef'ul	fâil	câr+mecrur

عَادَ	مَنْ	وَ	إِلَى اللّٰهِ ط	أَمْرُهُ	وَ	سَلَفَ ط	مَا	فَلَهُ	فَانْتَهَى
dönerse	kim		Allah'adır	onun işi	ve	geçmişte olan	şey	(o zaman) onundur	hemen vazgeçerse
fi'lu'ş-şart: mazi fiil	mübtedâ, şart ismi	atıf h.	haber; şibhi c.	mübteda, muzaf+ muz.ileyh	atıf h.	sıla: mazi fiil cüm.	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	râbıta + haber mukaddem	atıf h.+ fiili mazi

﴿ 275 ﴾	خَالِدُونَ	فِيهَا	هُمْ	النَّارِ ج	أَصْحَابُ	فَأُولٰئِكَ
	devamlı kalırlar	orada	onlar	cehennemin	arkadaşlarıdır	artık işte onlar
	haber	câr+mecrur	mübtedâ (munfasıl zamir)	muz. ileyh	haber, muzaf	râbıta + mübtedâ (işaret ismi)

cevabü'ş-şart: isim cümlesi. Şart ve cevap cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

275. Faiz yiyen kimseler (kabirlerinden) ancak şeytanın dokunmasından dolayı çarptığı kimsenin kalkması gibi kalkarlar. Bu (durum) onların "Alışveriş ancak faiz gibidir" demeleri sebebiyledir. (Halbuki) Allah, alışverişi helâl, faizi haram kılmıştır. Artık kime Rabbinden bir öğüt gelir de hemen (faizden) vazgeçerse, geçmişte olan şey onundur (geçmişte aldığı faizler kendisinden geri alınmaz) ve onun işi Allah'a (kalmış)tır. Kim (tekrar faize) dönerse, artık işte onlar cehennemin arkadaşlarıdır, onlar orada devamlı kalırlar.

كُلَّ	لاَ يُحِبُّ	اللّٰهُ	وَ	الصَّدَقَاتِ ط	يُرْبِي	وَ	الرِّبَا	اللّٰهُ	يَمْحَقُ
hiçbir	sevmez	Allah		sadakaları	arttırır	ve	fâizi	Allah	mahveder
mef'ûlün bih, muzaf	haber; muzari fiil c.	mübtedâ	başlama h.	mef'ûlün bih	fiili muzari	atıf h.	mef'ûlün bih	fâil	fiili muzari

الصَّالِحَاتِ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	إِنَّ	﴿ 276 ﴾	أَثِيمٍ	كَفَّارٍ
iyi şeyler	yapan		iman eden	kimseler	gerçek şu ki		günahkar	azılı nankörü
mef'ûlün bih	fiili mazi+fâil	atıf h.	sıla: fiili mazi, fail	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.		sıfat	muz. ileyh, mevsuf

رَبِّهِمْ ج	عِنْدَ	أَجْرُهُمْ	لَهُمْ	الزَّكَاةَ	آتَوُا	وَ	الصَّلاَةَ	أَقَامُوا	وَ
Rableri	katında	ecirleri	onların vardır	zekâtı	veren		namazı	dosdoğru kılan	
muzaf+muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	mübtedâ muahhar	haber mukaddem	mef'ûlün bih	fiili mazi+fâil	atıf h.	mef'ûlün bih	fiili mazi+fâil	atıf h.

(إِنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

وَ	لَا	خَوْفٌ	عَلَيْهِمْ	وَ	لَا	هُمْ	يَحْزَنُونَ	﴿ 277 ﴾
ve	onlara hiç bir korku yoktur			ve	onlar mahzun olacak değildir			
ve atıf h.	nefiy h.	mübtedâ	haber; şibhi c.	atıf h.	nefiy h.	mübtedâ	haber; fiil c.	

276. Allah fâizi mahveder (bereketsiz kılar). Sadakaları arttırır (bereketlendirir). Allah hiçbir günahkar azılı nankörü sevmez. **277**. Gerçek şu ki; iman edip salih amel işleyen (iyi işler yapan), namazı dosdoğru kılan ve zekâtı veren kimselerin Rableri katında ecirleri vardır. Onlara hiç bir korku yoktur, onlar mahzun olacak değildir.

يَآ	أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	اتَّقُوا	اللَّهَ	وَ	ذَرُوا	مَا	بَقِيَ	مِنَ الرِّبَا
	ey	kimseler	iman eden	korkup-sakının	Allah'tan	ve	bırakın	şeyi	artakalan	faizden
nidâ h.	münâdâ+ tenbih h.	sıfat: ismi mevsul	sıla: fiili mazi, fail	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih	sıla: fiil c.	câr+mecrur

إِنْ	كُنْتُمْ	مُؤْمِنِينَ	﴿ 278 ﴾	فَإِنْ	لَمْ تَفْعَلُوا	فَأْذَنُوا	بِحَرْبٍ	مِنَ اللَّهِ
eğer	idiyseniz	müminler		böyle yapmazsanız		o halde bilin	bir savaşla beraber (olduğunuzu)	Allah'dan
şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart+(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi		atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart: cahd-ı mutlak	râbıta+ cevabu'ş-şart: emir f.		câr+mecrur

وَ	رَسُولِهِ ۚ	وَ	إِنْ	تُبْتُمْ	فَلَكُمْ	رُؤُوسُ	أَمْوَالِكُمْ ۚ	لَا تَظْلِمُونَ	وَ	لَا تُظْلَمُونَ	﴿ 279 ﴾
ve	Resulü'nden		eğer tevbe ederseniz		artık sizindir	ana paranız		zulüm etmezsiniz	ve	zulme uğramazsınız	
atı f h.	matuf	atıf h.	şart h.	fi'lü'ş-şart: mazi f.	râbıta+ haber mukaddem	mübtedâ muahhar, muzaf	muzaf+muz.ileyh	nefy-i istikbal	atıf h.	nefy-i istikbal	

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

278. Ey iman edenler, Allah'tan korkup-sakının ve eğer müminler idiyseniz, faizden artakalan şeyi bırakın (faiz kazançlarınızı terkedin). **279**. Eğer böyle yapmazsanız, o halde Allah ve Resulü'nden (açılmış) bir savaşla (karşı karşıya olduğunuzu) bilin. Eğer tevbe ederseniz, ana paranız sizindir. Ne zulüm edersiniz ne de zulme uğrarsınız.

وَ	إِنْ	كَانَ	ذُو	عُسْرَةٍ	فَنَظِرَةٌ	إِلَى مَيْسَرَةٍ ۚ	وَ	أَنْ تَصَدَّقُوا	خَيْرٌ	لَكُمْ
ve	eğer	idiyse	sahibi	zorluk	o zaman (hüküm) mühlet vermektir	bolluğa kadar		sadaka olarak vermeniz	daha hayırlıdır	sizin için
atıf h.	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: tam mazi f.	fâil, muzaf	muz. ileyh	râbıta + mahzuf mübtedanın haberi, yani: (فَالْحُكْمُ نَظِرَةٌ) (o zaman hüküm mühlet vermektir)	câr+mecrur	başlama h.	mübteda: masdar-ı müevvel	haber	câr+ mecrur

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

إِنْ	كُنْتُمْ	تَعْلَمُونَ	﴿ 280 ﴾	وَ	اتَّقُوا	يَوْمًا	تُرْجَعُونَ	فِيهِ	إِلَى اللَّهِ	ثُمَّ
eğer	idiyseniz	biliyor		sakının		bir gün-den	döndürüleceğiniz	onda	Allah'a	sonra
şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: nâsih mazi f. (كَانَ)'nin ismi (ثُمَّ):	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil c. (cevabü'ş-şart mahzuf)		başlama h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat: muzari fiil cüm.	câr+ mecrur	câr + mecrur	atıf h.

تُوَفَّى	كُلُّ	نَفْسٍ	مَا	كَسَبَتْ	وَ	هُمْ	لَا يُظْلَمُونَ ۚ	﴿ 281 ﴾
eksiksiz verilir	her	nefse	şey	kazandığı	ve	onlara	zulmedilmezler	
meçhul fiili muzari	nâibi fâil, muzaf	muz. ileyh	mef'ûlün bih (ismi mevsul)	sıla: mazi fiil c.	atıf h.	mübtedâ: munfasıl zamir	haber; meçhul fiili muzari, naibi fail	

280. Eğer (borçlu) zorluk içindeyse, o zaman bolluğa (rahatlığa çıkıncaya) kadar ona bir mühlet (vade verin). (Borcu) Sadaka olarak vermeniz (bağışlamanız ise), sizin için daha hayırlıdır; eğer bilirseniz.. **281**. Allah'a döndürüleceğiniz bir günden sakının. Sonra kazandığı şey her nefse eksiksiz ödenecek ve onlara zulmedilmeyecektir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 46 ≻

(BAKARA, 275):

(اَلرِّبَا (رَبَى يَرْبُو)): (nakıs f.): riba, faiz, bir şeyi arttırmak veya bir şeye eklemek

(تَخَبَّطَ يَتَخَبَّطُ تَخَبُّطاً): (refa'ul b.): hırpaladı, çarptı (اَلْبَيْعُ): alış veriş, alım satım

(مَسَّ يَمَسُّ مَساًّ):(muzaaf f.): dokundu, el sürdü, değdi (اَلْمَسُّ): dokunma, delilik, deliliğe tutulma, dellenme

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيماً): (tef'il b.): haram kıldı (مِثْلُ): gibi

(أَحَلَّ يُحِلُّ إِحْلاَلاً): (muzaaf if'al b.): helâl kıldı (مَوْعِظَةٌ): vaaz, nasihat, öğut

(عَادَ يَعُودُ عَوْدَةً): (ecvef f.): döndü (سَلَفَ يَسْلُفُ سَلَفاً): geçti, takdim etti

(BAKARA, 276):

(مَحَقَ يَمْحَقُ): eksiltti, bereketsiz kıldı / helak etti, mahvetti

(اَرْبَى يُرْبِي اِرْبَاءً): (nakıs if'al b.): nemâlandırdı, artırdı (اَلْأَثِيمُ): günahkâr

(كَفَّارٌ): (mübalâğalı ismi fâil) azılı kâfir, çok inkârcı, devamlı iman hududunu aşan, çok nankör

(BAKARA, 277):

(اَلصَّالِحَةُ ج الصَّالِحَاتُ): doğru olan, salih (iyi) olan

(أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef if'al b.): güzelce, dosdoğru (kıldı) / yerleşti

(آتَي يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.): verdi

(BAKARA, 278):

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْراً):(misal f.): bıraktı (ilgilenmedi, alakayı kesti manasında)

(بَقِيَ يَبْقَى بَقَاءً): (nakıs f.): devam etti/ kaldı

(BAKARA, 279):

(أَذِنَ يَأْذَنُ إِذْنًا): (mehmuz f.): bildi / izin verdi (اَلرَّأْسُ ج رُؤُوسٌ): ana mal, sermaye/baş

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً): (ecvef f.): tevbe etti, masiyetten döndü

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(BAKARA, 280):

(اَلْعُسْرَةُ): darlık, sıkıntı, zorluk

(اَلنَّظِرَةُ): mühlet verme, te'hir, erteleme

(اَلْمَيْسَرَةُ): zenginlik, bolluk, (mal cihetiyle) genişlik

(أَنْ تَصَدَّقُوا تَصَدَّقَ يَتَصَدَّقُ): (tefa'ul b.):sadaka olarak vermeniz

(BAKARA, 281):

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): korundu, sakındı, korkup sakındı

(رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعاً): döndü, geri döndü (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nakıs tef'il b.): tamamen edâ etti, iyice halletti / tamamen yerine getirdi

≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 47 (BAKARA: 282) ≻

يَآ	أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوآ	إِذَا	تَدَايَنْتُمْ	بِدَيْنٍ	إِلَىٰٓ أَجَلٍ	مُسَمًّى
	ey	kimseler	iman eden	zaman	borçlandığınız	bir borçla	bir vadeye kadar	belirlenmiş
nidâ h.	münâdâ tenbih h.	sıfat (ismi mevsul)	sıla: mazi fiil c.	şart ifade eden zaman zarfı	fiilu'ş-şart: fiili mazi+fâil	câr mecrur	câr+mecrur, mevsuf	sıfat

وَ	بِالْعَدْلِ ۖ	كَاتِبٌۢ	بَيْنَكُمْ	وَلْيَكْتُبْ	فَاكْتُبُوهُ ۚ
ve	adaletle	bir yazıcı	aranızda	ve yazsın	hemen onu yazın
atıf h.	câr + mecrur	fâil	mekan zarfı, muzaf+muz.ileyh	atıf h.+emri gâib	râbıta+emri hâzır+fâil+mef'ul

فَلْيَكْتُبْ ۚ	اللَّهُ	عَلَّمَهُ	كَمَا	أَنْ يَكْتُبَ	كَاتِبٌ	لَا يَأْبَ
yazsın	Allah'ın	kendisine öğrettiği	gibi	yazmaya	(hiçbir) yazıcı	çekinmesin
atıf h.+emri gâib	fâil	fiili mazi+ mef'ul	harfi cer+ masdar h.	(يَأْبَ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel	fâil	nehy-i gaib

لَا يَبْخَسْ	وَ	رَبَّهُ	اللَّهَ	وَلْيَتَّقِ	الْحَقُّ	عَلَيْهِ	الَّذِي	وَلْيُمْلِلِ
eksik yazdırmasın	ve	Rabbi	Allah'dan	ve sakınsın	hak	üzerinde var olan	kimse	ve yazdırsın
nehyi gâib	atıf h.	bedel, muzaf+muz.ileyh	mef'ûlün bih	atıf h.+ emri gâib	mübtedâ muahhar	haber mukaddem: şibhi cüm.	fâil	atıf h.+emri gâib

سَفِيهًا	الْحَقُّ	عَلَيْهِ	الَّذِي	كَانَ	فَإِنْ	شَيْئًا ۚ	مِنْهُ
sefih (anlayışı kıt)	hak	üzerinde olan	kimse	idiyse	(fakat) eğer	herhangi bir şeyi	ondan
(كَانَ)'nin haberi	mübtedâ muahhar	haber mukaddem: şibhi cüm.	(كَانَ)'nin ismi: ismi mevsul	fi'lu'ş-şart: nâsih mazi f.	atıf h.+ şart h.	mef'ûlün bih	câr+mecrur

بِالْعَدْلِ ۚ	وَلِيُّهُ	فَلْيُمْلِلْ	هُوَ	أَنْ يُمِلَّ	لَا يَسْتَطِيعُ	أَوْ	أَوْ ضَعِيفًا
Adaletle	velisi	o zaman yazdırsın	bizzat (kendisi)	yazdırmaya	gücü yetmeyen	veya	zayıf veya
câr + mecrur	fâil, muzaf+ muz.ileyh	râbıta+cevabu'ş-şart: emr-i gaib	tekid için gelen munfasıl z.	mef'ûlün bih: masdar-ı müevvel	(كَانَ)'nin haberine matuf	atıf h.	atıf h.+matuf

رَجُلَيْنِ	لَمْ يَكُونَا	فَإِنْ	مِنْ رِجَالِكُمْ ۚ	شَهِيدَيْنِ	وَ اسْتَشْهِدُوا
iki erkek	olmazsa	(fakat) eğer	erkeklerinizden	iki şahit	ve şahit tutun
(يَكُونَ)'nin haberi: tesniyenin mansub hali	fi'lu'ş-şart: fiil c: cahd-ı mutlak	atıf h.+ şart ve cezm h.	sıfat: şibhi cüm.	mef'ûlün bih: tesniyenin mansub hali	atıf h.+emri hâzır+fâil

إِحْدَاهُمَا	أَنْ تَضِلَّ	مِنَ الشُّهَدَآءِ	تَرْضَوْنَ	مِمَّنْ	وَ امْرَأَتَانِ	فَرَجُلٌ
birinin	şaşırması	şahitlerden	razı olacağınız	kimselerden	ve iki kadın	o zaman bir erkek
fâil,muzaf+ muz.ileyh	mef'ûlün lieclih	câr + mecrur	sıla: muzari fiil c.	harfi cer+ ismi mevsul	atıf h.+ matuf	râbıta+ mahzuf mübtedânın haberi, yani: (فَالشَّاهِدُ رَجُلٌ) cevabu'ş-şart: isim cüm.

الشُّهَدَآءُ	لَا يَأْبَ	وَ	الْأُخْرَىٰ ۚ	إِحْدَاهُمَا	فَتُذَكِّرَ
şahitler	reddetmesin	ve	diğer	birinin	hemen (ona) hatırlatması (için)
fâil	nehy-i gaib	atıf h.	mef'ûlün bih	fâil, muzaf+muz.ileyh	atıf h.+ (أَنْ تَضِلَّ)'ye matuf

إِذَا	مَا	دُعُوا ط	وَ	لاَ تَسْأَمُوا	أَنْ تَكْتُبُوهُ	صَغِيرًا	أَوْ	كَبِيرًا	إِلَىٰٓ أَجَلِهِ ط
çağırıldıkları zaman				üşenmeyin	onu (borcu) yazmaya	küçük		veya büyük	vâdesine kadar
şart ifade eden zaman zarfı	tekit için gelen zâid (مَا)	meçhul fiili mazi+ nâibi fâil	atıf h.	nehyi hazır+fâil	mef'ul: masdâr-ı müevvel	hal	atıf h.+matuf		câr+mecrur

ذٰلِكُمْ	أَقْسَطُ	عِنْدَ	اللّٰهِ	وَ	أَقْوَمُ	لِلشَّهَادَةِ	وَ	أَدْنَىٰٓ
böyle yapmanız	daha adaletli	katında	Allah		daha sağlam	şehadet için	ve	daha yakındır
mübtedâ: işaret ismi	haber	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	câr+mecrur	atıf h.	matuf

أَلاَّ	تَرْتَابُوٓا	إِلاَّ	أَنْ تَكُونَ	تِجَارَةً	حَاضِرَةً	تُدِيرُونَهَا	بَيْنَكُمْ
şüpheye düşmemenize		ancak, hariç	olması	bir ticaret	peşin	devredeceğiniz	aranızda
masdar ve nasb h.+nefy h.	fiili muzari	istisnâ h.	müstesna	(تَكُونَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	(تِجَارَةً) kelimesinin ikinci sıfatı: muzari fiil cüm.: fiil+fail+mef'ul		mekan zarfı, muzaf+ muz.ileyh

فَلَيْسَ	عَلَيْكُمْ	جُنَاحٌ	أَلاَّ تَكْتُبُوهَا ط	وَ	أَشْهِدُوٓا	إِذَا تَبَايَعْتُمْ ص	وَ	لاَ يُضَآرَّ	كَاتِبٌ
bu durumda değildir	size	günah	onu yazmamanız		ve şahit tutun	alış-veriş yaptığınız zaman		zarara uğratılmasın	yazıcı
atıf h.+câmid fiili muzari	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	masdar ve nasb h.+ nefy h.	fiili muzari+ fâil+mef'ul	atıf h.+emri hâzır+fâil	şart ifade eden cezmetmeyen zaman zarfı	fiili mazi+fâil	nehyi gâib: meçhul muzari f.	atıf h.	nâibi fâil

وَ	لاَ شَهِيدٌ ط	وَ	إِنْ	تَفْعَلُوا	فَإِنَّهُ	فُسُوقٌ	بِكُمْ ط	وَ	اتَّقُوا	اللّٰهَ ط
ve	şahit (zarara uğratılmasın)		eğer	(bunu) yaparsanız	o zaman kesinlikle o	bir fısktır	sizin için		korkun	Allah'tan
atıf h.	nefy h.+matuf	atıf h.	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: meczum muzari fiil+fail	râbıta+ tekit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	câr+mecrur	atıf h.	emri hâzır+fâil	mef'ûlün bih

cevabu'ş-şart: isim cüm.

﴿ 282 ﴾	عَلِيمٌ	شَيْءٍ	بِكُلِّ	اللّٰهُ	وَ	اللّٰهُ ط	يُعَلِّمُكُمُ	وَ
	bilmektedir	her şeyi	Allah	ve		Allah	size öğretiyor	
	haber	muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf	mübtedâ	atıf h.	fâil	fiili muzari+mef'ul	atıf h.

282. Ey iman edenler! Belirlenmiş bir vadeye kadar birbirinize bir borçla borçlandığınız zaman hemen onu yazın. Bir yazıcı onu aranızda adaletle (dürüst bir şekilde) yazsın. (Hiçbir) yazıcı Allah'ın kendisine öğrettiği gibi (Kur'an'daki kurallar doğrultusunda) yazmaktan çekinmesin; (yazıcı her şeyi olduğu gibi) yazsın. Üzerinde hak olan kimse (borçlu) da yazdırsın, Rabbi olan Allah'dan sakınsın ve ondan (borcundan) herhangi bir şeyi eksik yazdırmasın. Eğer üzerinde hak olan kimse (borçlu), sefih (anlayışı kıt) veya (aklı) zayıf veya bizzat yazdırmaya gücü yetmiyorsa (söyleyip yazdıramayacak durumda ise), o zaman velisi (onun menfaatini kollamakla görevli olan kimse) adaletle (dürüst bir şekilde) yazdırsın. Erkeklerinizden iki şahit tutun. Eğer iki erkek olmazsa o zaman şahitlerden razı olacağınız kimselerden bir erkek ve -birinin şaşırması (durumunda) diğer birinin ona hemen hatırlatması (için)- iki kadın (olsun). Çağırıldıkları zaman şahitler reddetmesin (gelmemezlik etmesin). Küçük veya büyük, vâdesine kadar onu (borcu) yazmaya üşenmeyin. Böyle yapmanız Allah katında daha adaletli, şehadet için (kanıtlanma açısından) daha sağlam ve şüpheye düşmemenize daha yakındır (daha uygundur). Ancak aranızda (birbirinize doğrudan doğruya hemen) devredeceğiniz peşin bir ticaret olması hariç. Bu durumda onu yazmamanız size günah değildir. (Genellikle) alış-veriş yaptığınız zaman şahit tutun. Ne yazıcı, ne de şahit zarara uğratılmasın. Eğer bunu yaparsanız (zarar verirseniz) o zaman kesinlikle bu, sizin için (sonucu size dokunan) bir fısktır (açıktan açığa günah işlemektir). Allah'tan korkun. Allah size (nasıl davranılması gerektiğini) öğretiyor. Ve Allah her şeyi bilmektedir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 47 ≻

(BAKARA, 282):

(تَدَايَنَ يَتَدَايَنُ تَدَايُناً): (tefâul b.): birbirine borçlandı, borç alıp - verdi

(اَلدَّيْنُ): borç, alacak

(اَلْاَجَلُ): ecel, belirli müddet (tayin edilen vaktin sonu)

((سَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى): (nakıs tef'il b.): (ismi mef'ul) muayyen, belirli, isimlendirilmiş

(أَبَى يَأْبَى اِبَاءً): (nakıs f.): imtina etti, çekindi, razı olmadı, diretti, dayattı, reddetti

(أَمَلَّ يُمِلُّ إِمْلاَلاً): (muzaaf if'al b.): yazdırdı, imla ettirdi

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.): korundu, sakındı

(بَخَسَ يَبْخَسُ بَخْسًا): hakkını vermedi, düşük fiyat verdi, eksiltti

(اَلسَّفِيهُ ج سُفَهَاءُ): beyinsiz, akılsız, aklını kullanmayan, düşük akıllı

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): veli, yerine geçen, yürüten /yakın/dost

(اِسْتَشْهَدَ يَسْتَشْهِدُ اِسْتِشْهَاداً): (istif'al b.): şahid tuttu, şahidlik etmesini istedi

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا رِضْوَانًا): (nakıs f.): razı oldu, hoşlandı, tercih etti

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.): unuttu, sapıttı, kayboldu, zayi oldu

(أَحَدٌ ث إِحْدَى): bir, tek

(ذَكَّرَ يُذَكِّرُ تَذْكِيراً): (tef'il b.): zikre sevketti, hatırlattı, düşündürdü

(سَئِمَ يَسْأَمُ سَأَمًا): usandı, bıktı, üşendi

(أَقْسَطُ): (ismi tafdil) daha adaletli, daha doğru

(أَقْوَمُ): (ismi tafdil) daha efdal, daha sağlam, daha faziletli

(أَدْنَى): (ismi tafdil) daha yakın, çok yakın, daha az, en düşük

(اِرْتَابَ يَرْتَابُ): (ecvef iftial b.): şüphe etti

(أَدَارَ يُدِيرُ):(ecvef if'al b.): döndürdü, devretti

(حَاضِرَةً): (ismi fâil) hazır olan, bulunan

(اَلْجُنَاحُ): günah, kusur

(تَبَايَعَ يَتَبَايَعُ): (tefâul b.): alış veriş etti

(أَشْهَدَ يُشْهِدُ): (if'al b.): şahid tuttu, şahid kıldı

(ضَارَّ يُضَارُّ ضِرَارًا):(muzaaf müfâale b.): zarara soktu, zarara uğrattı

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): şahid olan, çokça bulunan, iyi gözetleyen

(فَسَقَ يَفْسُقُ فُسُوقًا): açıktan açığa günah işledi, (isyanın her türlüsü)

≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 48 (BAKARA: 283 – 286) ≻

وَ	إِنْ	كُنْتُمْ	عَلَى سَفَرٍ	وَ	لَمْ تَجِدُوا	كَاتِبًا	فَرِهَانٌ	مَقْبُوضَةٌ ط
	eğer	idiyseniz	bir yolculukta	ve	bulamadıysanız	yazıcı	o takdirde rehinler	alınan
başlama h.	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart, nâsih mazi fiil	(كَانَ)'nin haber	atıf h.	cahd-ı mutlak	mef'ûlün bih	râbıta + mahzuf mübtedanın haberi, yani: (..فَالْبَدِيلُ رِهَانٌ) (..bedeller (alınan) rehinlerdir) mevsuf cevabu'ş-şart: isim cümlesi	sıfat

فَإِنْ	أَمِنَ	بَعْضُكُمْ	بَعْضًا	فَلْيُؤَدِّ	الَّذِي	اؤْتُمِنَ	أَمَانَتَهُ
şayet	güvenirse	bazınız	bazınıza	eda etsin (ödesin)	kişi	kendisine güvenilen	emanetini
atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: fiili mazi	fâil, muzaf+ muz.ileyh	mef'ûlün bih	cevabu'ş-şart: emr-i gaib, illet harfinin düşmesiyle meczum	fâil, ismi mevsul	sıla: mazi meçhul fiil c.	mef'ul, muzaf muz.ileyh

وَلْيَتَّقِ	اللَّهَ	رَبَّهُ ط	وَ	لاَ تَكْتُمُوا	الشَّهَادَةَ ط	وَ	مَنْ	يَكْتُمْهَا
korksun	Allah'tan	Rabbi olan		gizlemeyin	şahitliği		kim	onu gizlerse
atıf h.+emr-i gaib	mef'ûlün bih	bedel	atıf h.	nehy-i hâzır	mef'ûlün bih	başlama h.	mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart: meczum f. muzari+ mef'ul

﴿ 283 ﴾

فَإِنَّهُ	آثِمٌ	قَلْبُهُ ط	وَ	اللَّهُ	بِمَا	تَعْمَلُونَ	عَلِيمٌ ع
artık gerçek şu ki	günahkârdır	onun kalbi	ve	Allah	şeyleri	yapmakta olduğunuz	çok iyi bilendir
râbıta + tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haber cevabu'ş-şart: isim cüm.	fâil, muzaf + muz.ileyh	atıf h.	mübtedâ	harfi cer+ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	haber

283. Eğer bir yolculuk halinde iseniz ve yazıcı bulamazsanız, o takdirde alınan rehinler (de yeter). Şayet biriniz diğerine güvenirse kendisine güvenilen kişi emanetini (tam olarak) ödesin, Rabbi olan Allah'tan korksun. Şahitliği gizlemeyin. Kim onu gizlerse gerçek şu ki, onun kalbi günahkârdır. Allah yapmakta olduklarınızı çok iyi bilendir.

مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	مَا	فِي الْأَرْضِ ط	وَ	إِنْ	تُبْدُوا	مَا	فِي أَنْفُسِكُمْ
Allah'ındır	şeyler	ve	göklerdeki	yerdeki	başlama h.	gizleseniz		şeyi	içinizdeki
haber mukaddem: şibhi cümle	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	atıf h.	sıla: şibhi c.	sıla: şibhi c.		fi'lü'ş-şart: meczum muzari f.	şart ve cezm h.	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla: şibhi c.

أَوْ	تُخْفُوهُ	يُحَاسِبْكُمْ	بِهِ	اللَّهُ ط	فَيَغْفِرُ	لِمَنْ	يَشَآءُ
veya	onu açıklasanız	sizi hesaba çeker	onunla	Allah	sonra bağışlar	kişiyi	dilediği
atıf h.	matuf: meczum muzari f. + mef'ul	cevabu'ş-şart: meczum muzari f. + mef'ul	câr mecrur	fâil	başlama h.+ fiili muzari	harfi cer+ ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.

﴿ 284 ﴾

وَ	يُعَذِّبُ	مَنْ	يَشَآءُ ط	وَ	اللَّهُ	عَلَى كُلِّ	شَيْءٍ	قَدِيرٌ
	azablandırır	kişiyi	dilediği	ve	Allah	her	herşeye	Kâdir'dir
atıf h.	fiili muzari	mef'ûlün bih	sıla: fiil c.	başlama h.	mübtedâ	muzaf	muz. ileyh	haber

284. Göklerde ve yerde bulunanlar Allah'ındır. İçinizdekini açıklasanız da, gizleseniz de Allah sizi onunla hesaba çeker. Sonra dilediği kişiyi bağışlar, dilediği kişiyi de azablandırır. Ve Allah, herşeye Kadir'dir.

آمَنَ	الرَّسُولُ	بِمَآ	أُنْزِلَ	إِلَيْهِ	مِنْ رَبِّهِ	وَ	الْمُؤْمِنُونَ ط	كُلٌّ	آمَنَ	بِاللّٰهِ	وَ	مَلَآئِكَتِهِ
iman etti	Rasul	şeylere	indirilen	kendisine	Rabbinden	ve	müminler de	her biri	iman etti	Allah'a	,	meleklerine
fiili mazi	fâil	câr-mecrur	sıla: fiil c.	câr-mecrur	câr-mecrur	atıf h.	(الرَّسُولُ)'e matuf	haber	mübtedâ	câr-mecrur	atıf h.	matuf

وَ	كُتُبِهِ	وَ	رُسُلِهِ ط	لاَ	نُفَرِّقُ	بَيْنَ	أَحَدٍ	مِنْ رُسُلِهِ قف
,	kitaplarına	ve	Peygamberlerine	ayrım yapmayız	arasında	hiçbiri	O'nun peygamberlerinden
atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	nefy-i istikbal; nefiy h.+ f.muzari	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	câr-mecrur

وَ	قَالُوا	سَمِعْنَا	وَ	أَطَعْنَا	غُفْرَانَكَ	رَبَّنَا	وَ	إِلَيْكَ	الْمَصِيرُ	﴿ 285 ﴾
,	dediler	dinledik	ve	itaat ettik	senin bağışlamanı (diliyoruz)	Rabbimiz	ve	sanadır	dönüş	
atıf h.	fiili mazi	fiili mazi	atıf h.	f. mazi	(إِغْفِرْ) olarak takdir edilen bir fiilin mef'ulü mutlakı	mahzuf nida harfinin münâdâsı	başlama h.	haber mukaddem: şibhi cüm.	mübtedâ muahhar	

285. Rasul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman etti. "O'nun peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. Dinledik, itaat ettik. Ey Rabbimiz, senin bağışlamanı (diliyoruz)! Sanadır dönüş" dediler.

لاَ	يُكَلِّفُ	اللّٰهُ	نَفْسًا	إِلاَّ	وُسْعَهَا ط	لَهَا	مَا	كَسَبَتْ
yüklemez	Allah	bir kimseye	başkasını	kapasitesinden	lehinedir	şeyler	kazandığı
nefiy h.	fiili muzari	fâil	mef'ûlün bih	istisna harfi	müstesna	haber mukaddem: şibhi cümle	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	sıla: mazi fiil cümlesi

وَ	عَلَيْهَا	مَا	اكْتَسَبَتْ ط	رَبَّنَا	لاَ تُؤَاخِذْنَآ	إِنْ نَسِينَآ	أَوْ	أَخْطَأْنَا ج
atıf h.	aleyhinedir	şeyler	(şer hususunda) kazandığı	(ey) Rabbimiz!	bizi cezalandırma	unutursak	veya	hataya düşersek
	haber mukaddem: şibhi cümle	mübtedâ muahhar (ismi mevsul)	sıla: mazi fiil cümlesi	mahzuf nida harfinin münâdâsı	nehyi hâzır + mef'ul	şart harfi + fi'lu'ş-şart: mazi fiil	atıf harfi	fiili mazi

رَبَّنَا	وَ	لاَ تَحْمِلْ	عَلَيْنَا	إِصْرًا	كَمَا	حَمَلْتَهُ	عَلَى الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِنَا ج	رَبَّنَا	وَ
(Ey) Rabbimiz!	atıf harfi	yükleme	bize	ağır bir yük	şeyler gibi	yüklediğin	kimselere	bizden önceki	(Ey) Rabbimiz!	
mahzuf nidâ harfinin münâdâsı		nehyi hâzır	câr-mecrur	mef'ûlün bih	câr-mecrur	sıla: mazi fiil cümlesi	car-mecrur	sıla; şibhi cümle	mahzuf nida harfinin münâdâsı	atıf harfi

لاَ تُحَمِّلْنَا	مَا	لاَ طَاقَةَ	لَنَا	بِهِ ج	وَ	اعْفُ	عَنَّا قف	وَاغْفِرْ	لَنَا قف
bize yükleme	şeyi	tâkatımızın yetmeyeceği	bizim	kendisine		affet	bizi	bağışla	bizi
nehy-i hâzır	ikinci mef'ûlün bih	sıla: isim cümlesi	(لاَ)'nın haberi	câr-mecrur	atıf harfi	emir fiili	câr-mecrur	dua için emir fiili	câr-mecrur

وَ	ارْحَمْنَآ قف	أَنْتَ	مَوْلاَنَا	فَانْصُرْنَا	عَلَى الْقَوْمِ	الْكَافِرِينَ	﴿ 286 ﴾
	bize merhamet et	sen	bizim Mevlâmızsın	artık bize yardım et	topluluğuna karşı	kâfirler	
atıf h.	dua için emir fiili	mübtedâ	haber	dua için emir fiili	car-mecrur, mevsuf	sıfat	

286. Allah bir kimseye kapasitesinden (gücünün yeteceğinden) başkasını yüklemez. (Herkesin) (hayır hususunda) kazandığı şeyler lehinedir, (şer hususunda) kazandığı şeyler aleyhinedir. (Ey) Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi cezalandırma. (Ey) Rabbimiz! Bizden önceki kimselere yüklediğin şeyler gibi bize de ağır bir yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize takatımızın (gücümüzün) yetmeyeceği şeyi de yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize merhamet et! Sen bizim Mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 48 ≻

(BAKARA, 283):

(اَلسَّفَرُ ج اَسْفَارٌ): sefer, yolculuk, mesafe kat'etmek (اَلرَّهْنُ ج رِهَانٌ): rehin, rehin alınan

(وَجَدَ يَجِدُ): buldu, rastladı (اَلْآثِمُ): (ismi fâil) günah işleyen

(مَقْبُوضَةٌ (قَبَضَ يَقْبِضُ)): (ismi mef'ul) (borçludan) alınmış, kabzedilmiş (rehinler)

(أَمِنَ يَأْمَنُ أَمْنًا): (mehmuz f.): güvendi, emin oldu, korkmadı

(اَدَّى يُؤَدِّي تَادِيَةً): (nakıs tef'il b.): ödedi, edâ etti, teslim etti

(كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi (اِئْتَمَنَ يَأْتَمِنُ): (iftial b.): güvendi, itimad etti, emanet etti

(اَلْأَمَانَةُ ج أَمَانَاتٌ): emanet

(BAKARA, 284):

(اَبْدَى يُبْدِي): (nakıs if'al b.): izhar etti, açığa çıkardı, ortaya koydu

(أَخْفَى يُخْفِي): (nakıs if'al b.): gizlendi, örttü (عَذَّبَ يُعَذِّبُ): (tef'il b.): azab verdi, işkence etti

(حَاسَبَ يُحَاسِبُ): (müfâale b.): muhasebe etti, hesaba çekti

AMENE'R-RASÛLÜ

(KUR'AN SAYFASI: 48)

(BAKARA, 285) :

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا ب): (if'al bâbı) inandı, iman etti (فَرَّقَ يُفَرِّقُ تَفْرِيقاً): ayırdı, ayrım yaptı

[(أُنْزِلَ) أَنْزَلَ]: indirildi (mâzî, meçhûl) (أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (if'al bâbı) itaat etti

(كُلٌّ): her biri, hepsi

[(غُفْرَانَكَ) غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا مَغْفِرَةً]: (masdar:) senin bağışlamanı (diliyoruz)

[(اَلْمَصِيرُ) صَارَ يَصِيرُ صَيْرًا مَصِيراً]: (masdar:) dönüş, varma, erişme / (ism-i mekân:) varılan yer, dönüş yeri, erişilen mekân

(BAKARA, 286) :

(كَلَّفَ يُكَلِّفُ تَكْلِيفاً): (tef'il bâbı)(iş, vazife) yükledi, mükellef kıldı

(اَلْوُسْعُ): güç, kapasite

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): (hayır hususunda) kazandı, tahsil etti

(اِكْتَسَبَ يَكْتَسِبُ اِكْتِسَابًا): (iftial bâbı)(şer hususunda) çalışıp kazandı, (suç vs.) işledi

(آخَذَ يُؤَاخِذُ) (müfâale babı) cezalandırdı (حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): yüklendi, taşıdı

(اَلْإِصْرُ): meşakkatli teklifler/bağ, kelepçe,kayd/ahd ve akd

(حَمَّلَ يُحَمِّلُ تَحْمِيلاً): (tef'il bâbı) yükledi, yüklenilmesini teklif etti

(اَلطَّاقَةُ): tâkat (var gücünü kullanma, güç yetirebilme)

(أَخْطَأَ يُخْطِئُ إِخْطَاءً): (if'al bâbı) hata etti, hataya düştü

سورة آل عمران (3)

(ÂL-İ İMRAN (İmran Ailesi) SÛRESİ)

(Medine'de inmiştir. 200 ayettir.)

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 49 ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla

﴿1﴾	الٓمٓ ج	اَللّٰهُ	لاَ	إِلٰهَ	إِلاَّ	هُوَ لا	الْحَيُّ	الْقَيُّومُ ط	﴿2﴾
	Elif, Lâm, Mîm	Allah	olmayandır	tanrı	başka	O'ndan	Hayy'dır	Kayyûm'dur	
	mukattaa harfleri	mübtedâ	nâfiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi	istisnâ h.	bedel	(اَللّٰهُ) mübtedasının ikinci haberi	(اَللّٰهُ) mübtedasının üçüncü haberi	

(اَللّٰهُ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

1. Elif, Lâm, Mîm. **2.** Allah, O'ndan başka tanrı olmayandır, Hayy'dır (diridir) ve Kayyûm'dur (her an yaratıklarını gözetendir).

﴿3﴾	نَزَّلَ	عَلَيْكَ	الْكِتَابَ	بِالْحَقِّ	مُصَدِّقًا	لِمَا	بَيْنَ يَدَيْهِ	وَ	أَنْزَلَ	التَّوْرَاةَ	وَ	الْإِنْجِيلَ لا
	indirdi	sana	kitabı	hak ile	tasdik edici olarak	şeyleri (kitapları)	önündeki		indirmişti	Tevrat'ı	ve	İncil'i
	fiili mazi	câr +mecrur	mef'ûl	hal	car+mecrur, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	atıf h.		fiili mazi	meful	atıf h.	matuf

كَفَرُوا	الَّذِينَ	إِنَّ	الْفُرْقَانَ ط	وَ	أَنْزَلَ	لِلنَّاسِ	هُدًى	مِنْ قَبْلُ
inkâr ettiler	o kimseler	gerçek şu ki	Furkan'ı	ve	indirdi	insanlar için	bir rehber olarak	önceden
sıla; fiil cümlesi	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb h.	mef'ûl	atıf h.	fiili mazi	car+mecrur	mef'ûlün lieclih	zarf harfi cer

﴿4﴾	انْتِقَامٍ	ذُو	عَزِيزٌ	اللّٰهُ	وَ	شَدِيدٌ ط	عَذَابٌ	لَهُمْ	اللّٰهِ	بِآيَاتِ
	intikam	sahibidir	Azîzdir	Allah		şiddetli	bir azap	onlar için vardır	Allah'ın	âyetlerini
	muz. ileyh	ikinci haber, muzaf	haber	mübtedâ	başlama h.	(عَذَابٌ)'ün sıfatı	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem	muz. ileyh	car+mecrur, muzaf

(إِنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

3 - 4. Sana kitabı (Kur'ân'ı) hak ile (hertürlü şüpheden uzak bir şekilde) önündekileri (kendisinden öncekileri) tasdik edici olarak tedricen indirdi. Önceden insanlar için bir rehber olarak Tevrat ve İncil'i indirmişti. Ve (şimdi de) Furkan'ı (hataları tashih edip, eğriyi doğrudan, hakkı batıldan ayıranı yani Kur'ân'ın hükümlerini) indirdi. Gerçek şu ki, Allah'ın âyetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah Azîzdir (mutlak galib ve güçlüdür), intikam sahibidir (bu ihmal ve isyanın cezası azabla ödenir).

إِنَّ	اللّٰهَ	لاَ يَخْفَى	عَلَيْهِ	شَيْءٌ	فِي الْأَرْضِ	وَ	لاَ	فِي السَّمَآءِ ط	﴿5﴾	هُوَ	الَّذِي	يُصَوِّرُكُمْ
Şüphesiz ki	Allah	gizli kalmayandır	ona	hiç bir şey	yerde	ve		gökde		O		sizi şekillendirendir
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: nefy-i istikbal	car, mecrur	fâil	car+ mecrur	atıf h.		nefiy h.+ car+mecrur		mübteda		sıla; muzari fiil cüm. haber: ismi mevsul

﴿6﴾	الْحَكِيمُ	الْعَزِيزُ	هُوَ	إِلاَّ	إِلٰهَ	لاَ	يَشَآءُ ط	كَيْفَ	فِي الْأَرْحَامِ
	Hakim'dir	(O) Azizdir	O'ndan	başka	İlah	yok	dilerse	nasıl	rahimlerde
	ikinci haber	(هُوَ) mahzuf mübtedasının haberi	bedel	istisnâ h.	(لاَ)'nın ismi	nâfiye li'l-cins	fiili muzari	hal: soru ismi	car+mecrur

5. Şüphesiz ki Allah yerde ve gökde hiç bir şey kendisine gizli kalmayandır. **6.** O, sizi rahimlerde nasıl dilerse (öyle) şekillendirendir. İlah yok ondan başka.. (O) Azizdir (üstün ve güçlü olandır), Hakim'dir (hüküm ve hikmet sahibidir, her şeyi yerli yerince yapandır).

هُوَ	الَّذِيٓ أَنزَلَ	عَلَيْكَ	الْكِتَٰبَ	مِنْهُ	آيَاتٌ	مُحْكَمَاتٌ	هُنَّ	أُمُّ	الْكِتَٰبِ	وَ	
O	indirendir	senin üzerine	Kitab'ı	ondan bir kısmı	ayetlerdir	muhkem	onlar	anasıdır	Kitabın		
mübteda	sıla; mazi fiil / haber, ismi mevsul	car+mecrur	mefulün bih	haber mukaddem şibhi cümle	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	mübteda munfasıl zamir	haber, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	

أُخَرُ	مُتَشَٰبِهَاتٌ ط	فَأَمَّا	الَّذِينَ	فِي قُلُوبِهِمْ	زَيْغٌ	فَيَتَّبِعُونَ	مَا	تَشَٰبَهَ	مِنْهُ	
diğerleri	müteşabihlerdir	gelince	kimselere	kalblerinde bulunan	bir kayma (kaypaklık)	hemen peşine düşerler	şeylerin	müteşabih olan	ondan	
mübtedasına (آيَاتٌ) matuf, mevsuf	sıfat	atıf h.+ şart ve tafsil h.	mübtedâ ismi mevsul	sıla: haber mukaddem	mübteda muahhar	rabıta+ (الَّذِينَ) mübtedasının haberi	mef'ul ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	car+mecrur	

ابْتِغَآءَ	الْفِتْنَةِ	وَ	ابْتِغَآءَ	تَأْوِيلِهِ ج	وَ	مَا يَعْلَمُ	تَأْوِيلَهُ	إِلَّا	اللَّهُ م	وَ	الرَّٰسِخُونَ	فِي الْعِلْمِ
aramak için	fitne	aramak (için)	tevilini		bilmez	onun tevilini	başkası	Allah'tan		derinleşmiş olanlar	ilimde
mefulün li eclih, muzaf	muz. İleyh	atıf h.	matuf, muzaf	muz. ileyh	hal vavı	nefyi hal	mef'ulün bih (muzaf+ muz. ileyh)	istisna h.	fail	mübteda	başlama h.	car+mecrur

يَقُولُونَ	آمَنَّا	بِهِ لا	كُلٌّ	مِنْ	عِنْدِ	رَبِّنَا ج	وَ	مَا يَذَّكَّرُ	إِلَّا	أُولُوا	الْأَلْبَٰبِ ﴿7﴾
derler	inandık	Ona	hepsi	katındandır		Rabbimizin		(iyice) düşünmez	başkası	sahipleri(nden)	özlü akıl
haber; muzari f. c.	fiili mazi, fâil	câr mecrur	mübtedâ	harfi cer	zarf isim, muzaf	fiili mazi	başlama h.	nefy-i hal	istisnâ h.	fail, muzaf	muz. ileyh

7. (Başkası değil) O, senin üzerine Kitab'ı indirendir. Ondan bir kısmı muhkem (sağlamlaştırılmış, hüküm verilen) âyetlerdir ki, onlar (o) kitabın anasıdır (aslıdır). Diğerleri müteşabihlerdir (birden çok anlamı bulunabilendir). Kalblerinde bir eğrilik (kayma) bulunanlara gelince, fitne (karışıklık) aramak ve tevilini (yorumunu) aramak için hemen onun müteşabih olanlarının peşine düşerler. (Oysa) onun tevilini (yorumunu) Allah'tan ve ilimde derinleşmiş olanlardan başkası bilmez. Onlar: (ilimde derinleşmiş olanlar): «Ona inandık, hepsi Rabbimiz'in katındandır» derler. (Bunu) ancak akıl sahipleri öğüt alıp düşünür.

رَحْمَةً ج	مِنْ لَدُنْكَ	لَنَا	هَبْ	وَ	هَدَيْتَنَا	إِذْ	بَعْدَ	قُلُوبَنَا	لَا تُزِغْ	رَبَّنَا
bir rahmet	katından	bizlere	bağışla		bize hidâyet verdikten sonra			kalplerimizi	saptırma	(Ey) Rabbimiz!
mef'ulün bih	câr+ mecrur	câr+mecrur	emri hâzır	atıf h.	fiili mazi	muz.ileyh, zaman zarfı	zaman zarfı, muzaf	mef'ûl (muzaf, muzafun ileyh)	nehyi hazır	münada

لِيَوْمٍ	النَّاسِ	جَامِعُ	إِنَّكَ	رَبَّنَآ	﴿8﴾	الْوَهَّابُ	أَنْتَ	إِنَّكَ
bir gün için	insanları	toplayansın (bir araya getirensin)	gerçek şu ki sen	(Ey) Rabbimiz!		çok bağış yapan	sensin	şüphesiz sen
car+mecrur	muz.ileyh	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	tekit ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	mahzuf nidâ harfinin münâdası		(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	tekit ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi

﴿9﴾	الْمِيعَادَ ع	لَا يُخْلِفُ	اللَّهَ	إِنَّ	فِيهِ ط	رَيْبَ	لَا
	vaadine	muhalefet etmez	Allah	doğrusu	kendisinde	hiçbir şüphe	olmayan
	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	te'kid ve nasb h.	(لَا)'nın haberi, şibhi cümle	(لَا)'nın ismi	nâfiye li'l-cins

(لِيَوْمٍ) kelimesinin sıfatı: isim cümlesi

8. (İşte bu ilim bakımından derinleşmiş kimseler şöyle der): « Rabbimiz! Bize hidâyet verdikten sonra kalplerimizi saptırma ve katından bizlere bir rahmet bağışla. Şüphesiz, çok bağış yapan Sensin Sen.» **9**. (Yine bu kişiler şöyle der:) Rabbimiz! Gerçek şu ki Sen, insanları kendisinde şüphe olmayan bir gün (kıyamet günü) için toplayansın. Doğrusu Allah vaadine muhalefet etmez (vaadinden caymaz)".

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 49 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 1- 2 - 3 - 4):

(اَلْحَيُّ ج اَحْيَاءٌ): (Allah'ın isimlerinden) diri, canlı, hayat sahibi

(اَلْقَيُّومُ): (Allah'ın isimlerinden) zatı ile kaim olan, kâinatı mükemmel şekilde idare edip ayakta tutan, muhafaza edip gözeten

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il babı) tedricen indirdi (toptan değil aralıklı sürelerle)

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek, hakkıyla, ayette: sabit ve sahih haberler, hükümler, gerçeğin ta kendisi

[(صَدَّقَ يُصَدِّقُ تَصْدِيقاً) اَلْمُصَدِّقُ]: (ismi fail),(tef'il b.) tasdik eden, kabullenen, doğrulayan

(بَيْنَ يَدَيْهِ): önünde, önündeki (ellerinin arasında manasına gelse de kinaî kullanıştır. Zaman veya mekan bakımından öncelik kastedilir) (اَلْعَزِيزُ): (Allah'ın isimlerinden) aziz, üstün, kuvvetli, güçlü, şerefli, değerli, yüce

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَلاً): (if'al b.) (toptan) indirdi (مِنْ قَبْلُ): önceden (ذُو انْتِقَامٍ): intikam sahibi

[(هَدَى يَهْدِي) هُدًى]: rehber, hidâyet, doğru yol, arzulanan bir şeye götürüp ulaştıran rehber

(اَلْفُرْقَانُ): ayıran, hakla batılı ayıran, semavî kitap (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkar etti, imandan çıktı

(ÂL-İ İMRAN, 5 – 6 – 7 – 8 – 9):

(خَفِيَ يَخْفَى خَفَاءً): (nakıs f.) gizlendi, gizli oldu (اَلرَّحِيمُ ج أَرْحَامٌ): ana rahmi / akrabalık, yakınlık

(صَوَّرَ يُصَوِّرُ تَصْوِيرًا): (tef'il b.) tasvir etti, suret verdi, şekillendirdi, şekil verdi

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, istedi, tercih etti, oluşturdu (اَلْحَكِيمُ): (Allah Teala'nın sıfatlarından biri) hikmet sahibi, hikmetli

(اَلْمُحْكَمَةُ ج مُحْكَمَاتٌ (اَحْكَمَ يُحْكِمُ)): (ismi meful),(if'al b.) muhkem, sağlam, dış etkilere karşı korunmuş, bozulamaz (ayette: manası açık, sağlamlaştırılmış, sağlam ve kesin hükümlü)

(أُخَرُ ج أُخْرَيَاتٌ): diğeri, ötekisi (tekili gayri munsariftir) (müzekkeri: آخَرُ)

[(تَشَابَهَ يَتَشَابَهُ) اَلْمُتَشَابِهَةُ ج مُتَشَابِهَاتٌ]: (ismi fail),(tefâul b.) benzeyen, benzeşen, gerek kendi başına gerekse başka ifadeler dikkate alındığında mânası ve delâleti açık seçik anlaşılmayan

[(زَاغَ يَزِيغُ) زَيْغٌ]: (ecvef f.) eğilme, eğilim gösterme, eğrilme, kayma

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (ayette: peşine düştü, ardına düştü)

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) taleb etti, arzuladı, aradı (اَلتَّأْوِيلُ): tabir, yorumlama, (murad edilen manayı) beyan etme

(اَلرَّاسِخُ ج رَاسِخُونَ): derinleşen, kökleşmiş olan, sabit ve sağlam olan (أُولُوا الْأَلْبَابِ): akıl sahipleri

[(aslı: تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ) (يَذَّكَّرُ)]: (tefa'ul b.) tezekkür eder, hatıra getirir, düşünür

(أَزَاغَ يُزِيغُ): (ecvef if'al b.), (haktan) döndürdü, çevirdi, saptırdı (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalb

(وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا هِبَةً): (misal f.) hibe etti, bağışladı (لَدُنْ): yanında, katında, tarafında

(هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً): (nakıs f.) yol gösterdi, sevketti (ayette): irşad etti, doğru yola iletti, hidayet verdi

(اَلْوَهَّابُ): (esmâ-i ilâhiyeden)(mübalağalı ismi fâil) çokça bağışta bulunan, kullarına- hiçbir karşılık almaksızın - bol bol nimet veren, ihsanda bulunan Allah Teâlâ (أَخْلَفَ يُخْلِفُ): (if'al b.) muhalefet etti, yerine getirmedi, döndü, ifa etmedi

(اَلْجَامِعُ): (esmâ-i ilâhiyeden) bir araya getiren, toplayan, birleştiren (اَلرَّيْبُ): şek, şüphe

(اَلْمِيعَادُ): söz, vaad, sözleşme (aslı: (الوعد)'den (مِوْعاد) dır. Vav sakin, kendinden önceki hareke de esre olduğu için vav (ي)'ye dönmüştür.

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 50 (ÂL-İ İMRAN: 10 - 15) ≻

إِنَّ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	لَنْ تُغْنِيَ	عَنْهُمْ	أَمْوَالُهُمْ	وَ	لَآ	أَوْلَادُهُمْ
Gerçek şu ki	kimselerin	inkâr eden	asla kafi gelmez	onlar hakkında	(ne) malları			ne de evlâtları
tekit ve nasb h.	ismi mevsul	sıla; fiil cümlesi, fail	(إِنَّ)'nin haberi	car, mecrur	fâil	atıf h.	nefiy h.	(أَمْوَالُهُمْ)'e matuf

مِنَ اللَّهِ	شَيْئًا ط	وَ	أُولَئِكَ	هُمْ	وَقُودُ	النَّارِ ل	﴿ 10 ﴾
Allah'dan (gelen)	bir şeye	ve	işte onlar	onlar	ateşin yakacağıdırlar		
câr +mecrur	mef'ûlün bih	atıf h.	mübtedâ	fasıl zamiri	haber muzaf	muz. ileyh	

10. Gerçek şu ki inkâr edenlerin ne malları ne de evlâtları onlar hakkında Allah'dan (gelen) bir şeye asla kafi gelmez (Bu dünyada parası, mevkisi ve kendisine yardımcı dost olan çocuklarıyla, birçok sıkıntısını bertaraf edip çözüm bulabilir. Ama Allah'ın verdiği mal ve çocuklarla ahiret yurdunu aramaz ve hayra sevketmezse bu nimetler ahiretteki dertlerine deva olmaz, fayda kazandırmaz). Ve işte onlar ateşin yakacağıdırlar.

كَدَأْبِ	آلِ	فِرْعَوْنَ ل	وَ	الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِهِمْ ط	كَذَّبُوا	بِآيَاتِنَا ج
(Onların durumu), durumu gibidir		Firavun ailesinin	ve	kimselerin	onlardan önceki	yalan-ladılar	âyetleri-mizi
(دَأْبُهُمْ) (onların durumu) gizli mübtedasının haberi	muz.ileyh, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	(آلِ) kelimesine ma'tuf	sıla; şibhi cümle	fiili mazi	car+mecrur

فَأَخَذَهُمُ	اللَّهُ	بِذُنُوبِهِمْ ط	وَ	اللَّهُ	شَدِيدُ	الْعِقَابِ	﴿ 11 ﴾
bunun üzerine onları yakaladı	Allah	günahları sebebiyle		Allah	şiddetli olandır	cezası	
atıf h.+ f. mazi+mef'ul	fâil	car+mecrur	başlama h.	mübteda	haber,muzaf	muz. ileyh	

11. (Onların durumu) Firavun ailesinin ve onlardan öncekilerin durumu gibidir (Nuh, Hud, Salih ve Lut'un kavmi yani Ad, Semud'un inkarı gibidir). Ayetlerimizi yalanladılar. Bunun üzerine Allah onları günahları sebebiyle yakaladı (mal ve evlatları onlara fayda vermedi, daha dünyadayken inkar ve günahları felaketler getirdi). Allah cezası şiddetli olandır.

قُلْ	لِلَّذِينَ	كَفَرُوا	سَتُغْلَبُونَ	وَ	تُحْشَرُونَ	إِلَى جَهَنَّمَ ط	وَ	بِئْسَ	الْمِهَادُ	﴿ 12 ﴾
de ki	inkâr eden kimselere		yenileceksiniz		toplanıp sürüleceksiniz	cehenneme		ne kötü	yatak	
emri hâzır	h.cer+ ismi mevsul	sıla; mazi f. cüm.	gelecek zaman+ fiili muzari, fail		atıf h.+ meçhul fiili muzari	câr+mecrur	başlama h.	fiili mazi	fâil	

12. (Bedir savaşına giren Mekke müşriklerine ya da Medine'deki yahudilerden) İnkâr edenlere de ki: «Yenileceksiniz ve Cehenneme toplanıp sürüleceksiniz. (Cehennem) Ne kötü bir yatak (barınmak zorunda olduğu konaklama yeri ne kötü)!

قَدْ	كَانَ	لَكُمْ	آيَةٌ	فِي فِئَتَيْنِ	الْتَقَتَا ط	فِئَةٌ	تُقَاتِلُ	فِي	سَبِيلِ	اللَّهِ
gerçekten	sizin için vardı		bir âyet	iki grupta	karşı karşıya gelen	bir grup	savaşan		Allah yolunda	
tahkik h.	fiili mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi	câr+ mecrur	(فِئَتَيْنِ) kelimesinin sıfatı	mübteda	haber: muzari fiil cümlesi	h. cer	mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

(فِئَتَيْنِ) kelimesinin sıfatı: isim cümlesi

وَ	أُخْرَى	كَافِرَةٌ	يَرَوْنَهُمْ	مِثْلَيْهِمْ	رَأْيَ الْعَيْنِ ط	وَ	اللَّهُ	يُؤَيِّدُ	بِنَصْرِهِ
	diğeri	kâfir	onları görüyorlar(dı)	kendilerinin iki misli	gözün görmesiyle		Allah	destekler	yardımı ile
atıf h.	mübtedâ	haber	(أُخْرَى)'nın sıfatı; muzari fiil cüm.+ meful	hal: tesniye ismin mansub hali	muz. ileyh	mefulü mutlak, muzaf	mübteda	başlama h.	haber: muzari fiil cümlesi	câr-mecrur isim

﴿ 13 ﴾

الْأَبْصَارِ	لِأُولِي	لَعِبْرَةً	فِي ذٰلِكَ	إِنَّ	يَشَآءُ ط	مَنْ
(görecek) göz	sahipleri için	bir ibret	bunda vardır	kesinlikle	dileyen/dilediği	kimseyi
muz. ileyh, mecrur	h. câr-mecrur isim, muzaf	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi:şibhi cümle	tekit ve nasb h.	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul ismi mevsul

13. (Bedir'de) karşı karşıya gelen şu iki grupta sizin için bir âyet vardır. (Biri) Allah yolunda savaşan bir gurup, diğeri kâfir bir gurup. (Kafir olanlar korktukları için veya aralarında onların göremediği melekler bulunduğu için) onları gözün görmesiyle kendilerinin iki misli görüyorlardı. (Sayı, silah, binek ve savaş aletlerinin azlığına rağmen) Allah dileyen/dilediği kimseyi yardımı ile destekler. Kesinlikle bunda (görecek) göz sahipleri için bir ibret (alınacak ders) vardır.

مِنَ الذَّهَبِ	الْمُقَنْطَرَةِ	الْقَنَاطِيرِ	وَ	الْبَنِينَ	وَ	مِنَ النِّسَآءِ	حُبُّ الشَّهَوَاتِ	لِلنَّاسِ	زُيِّنَ
altından	öbek öbek	pek çok mallar	ve	oğullardan	,	kadınlardan	nefsanî isteklerin sevgisi	insanlar için	süslü gösterildi
car+mecrur	sıfat	matuf,mevsuf	atıf h.	ma'tuf	atıf h.	câr+ mecrur	muz. ileyh	nâibi fâil, muzaf	câr+ mecrur	meçhul fiili mazi

الْحَرْثِ ط	وَ	الْأَنْعَامِ	وَ	الْمُسَوَّمَةِ	الْخَيْلِ	وَ	الْفِضَّةِ	وَ
ekinlerden (oluşan)	ve	davarlar		salma	atlar		gümüşten	ve
ma'tuf, mecrur	atıf h.	ma'tuf, mecrur	atıf h.	sıfat, mecrur	mevsuf,	atıf h.	ma'tuf, mecrur	atıf h.

﴿ 14 ﴾

الْمَآبِ	حُسْنُ	عِنْدَهُ	اللّٰهُ	وَ	الدُّنْيَا ج	الْحَيَاةِ	مَتَاعُ	ذٰلِكَ
(Oysa) dönülecek yer	güzeli	onun katındadır	Allah		dünya	hayatının	geçici faydalarıdır	(Halbuki) bunlar
muz. ileyh, mecrur	mübteda muahhar, muzaf	haber mukaddem	mübteda	atıf h	sıfat	muzafun ileyh, mevsuf	haber, muzaf	mübteda

(اللّٰهُ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

14. İnsanlar için kadınlar, oğullar (çocuklar), öbek öbek (biriktirilip, biraraya getirilmiş) altın ve gümüşten pek çok mal, salma atlar, davarlar ve ekinlerden (oluşan) nefsanî isteklerin sevgisi süslü gösterildi. (Halbuki) bunlar dünya hayatının geçici faydalarıdır. (Oysa) dönülecek yerin (ebedî hayatın) güzeli (Cennet) Allah katındadır.

جَنَّاتٌ	رَبِّهِمْ	عِنْدَ	اتَّقَوْا	لِلَّذِينَ	مِنْ ذٰلِكُمْ ط	بِخَيْرٍ	أَ ؤُنَبِّئُكُمْ		قُلْ
cennetler	Rablerinin	katında	takva sahipleri için vardır		bunlardan (bu istediklerinizden)	daha iyisini	size haber vereyim mi?		de ki
mübteda muahhar, mevsuf	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	sıla: mazi fiil cümlesi	haber mukaddem: şibhi cümle	câr+mecrur	car+ mecrur	f.muzari, mef'ul	soru h.	emri hâzır

مُطَهَّرَةٌ	وَ	أَزْوَاجٌ	وَ	فِيهَا	خَالِدِينَ	الْأَنْهَارُ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي	
tertemiz		eşler		içinde	ebedî olarak (kalacakları)	ırmaklar	altından	akan	
atıf h.	sıfat	ma'tûf, mevsuf	atıf h.	câr+mecrur	hal	fâil	câr+mecrur	sıfat: fiili muzari c.	

﴿ 15 ﴾

بِالْعِبَادِ ج	بَصِيرٌ	اللّٰهُ	وَ	مِنَ اللّٰهِ ط	رِضْوَانٌ
kulları	çok iyi görür	Allah		Allah'dan	bir rıza
car+mecrur	haber	mübteda	başlama h.	câr +mecrur	ma'tûf

15. De ki: «Size bunlardan (geçici dünya nimetlerinden) daha iyisini haber vereyim mi? Takva sahipleri için Rablerinin katında altlarından ırmaklar akan ve içinde temelli kalacakları cennetler, tertemiz eşler (insanı rahatsız eden her türlü özellikten temizlenmiş eşler) ve Allah'dan bir rıza (Rabbin hoşnutluğu ve sevgisi) vardır. Allah kulları çok iyi görür (Yaratıcı'yı aldatmak mümkün değildir.).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 50 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 10 – 11):

(أَغْنَى يُغْنِي): (nakıs if'al b.) zengin kıldı, ihtiyacını giderdi, kâfi geldi, müstağni kıldı (اَلْوَقُودُ): yakacak, tutuşturucu / yanma

(اَلدَّأْبُ – اَلدَّأْبُ): âdet, durum, vaziyet (كَذَّبَ يُكَذِّبُ): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, inanmadı

(أَخَذَ يَأْخُذُ): (mehmuz f.) aldı / yakaladı/ tuttu / helak etti, cezalandırdı, (ayette): cezalandırdı, yakaladı

(اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç (اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü, cezalandırmak

(ÂL-İ İMRAN, 12 – 13):

(غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا غَلَبًا): galip geldi, yendi, üstün geldi

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, helak etti, dönderdi (اَلْمِهَادُ): konaklama yeri, yatak, döşek

(بِئْسَ): zemm (kınama) kelimesi olup, ne kötü! manasına gelir. Zemmin mahsusu, ya marife, ya da marife olan kelimeye muzaf olur. Bazen de temyiz şeklinde mansub nekra veya مَا lafzı olur

(اَلْفِئَةُ): birlik, fırka, cemaat (اَلْتَقَى يَلْتَقِي):(nakıs iftial b.): karşılaştı, karşı karşıya geldi

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالًا): (müfâale b.) savaştı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): (açık ve geniş) yol

[(كَفَرَ يَكْفُرُ) اَلْكَافِرَةُ]: (ismi fail) nankörlük eden/ imandan çıkan/ inkar eden/ gizleyen

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs ve mehmuz fiil) gördü (اَلْعَيْنُ ج أَعْيُنٌ – عُيُونٌ): göz/ pınar (أُولُو): sahipler

(أَيَّدَ يُؤَيِّدُ تَأْيِيدًا): (mehmuz tef'il b.) destekledi, pekiştirdi (اَلْبَصَرُ ج أَبْصَارٌ): görme hassesi (göz)

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا —مَشِيئَةً): (ecvef f.) diledi, istedi, tercih etti, oluşturdu

(ÂL-İ İMRAN, 14 – 15):

(زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il b.) güzelleştirdi, süsledi, tezyin etti

(اَلْحُبُّ — اَلْمَحَبَّةُ): muhabbet, sevgi (اَلشَّهْوَةُ ج شَهَوَاتٌ): şehvet, şiddetli arzu, nefsin isteği (اَلذَّهَبُ): altın

(اَلْابْنُ ج بَنُونَ): erkek çocuk, oğul (genel manada çocuk anlamında)

(اَلْقِنْطَارُ ج قَنَاطِيرُ): kantar, (çok fazla miktarda) servet, mal, mülk (Ebu Said el-Hudrî'den nakledildiğine göre; bir öküzün derisi-ni dolduracak kadar altındır) (اَلْفِضَّةُ): gümüş [(tekili: اَلْخَيْلُ (خَائِلٌ]: atlar, atlılar

(اَلْمُقَنْطَرَةُ): kantarlanmış, öbek öbek (biriktirilip, biraraya getirilmiş) mallar, mülkler

[(سَوَّمَ يُسَوِّمُ) اَلْمُسَوَّمَةُ]: (ismi mef'ul) otlatılan, salınan, yahut nişaneli (ağzı ve ayakları beyaz olan) yahut da çok güzel

(اَلْحَرْثُ): ekin (اَلنَّعَمُ ج أَنْعَامٌ): büyük baş hayvan (deve, sığır, davar) (اَلْبَصِيرُ): (sıfat-ı müşebbehe) gören (yahut açıkça bilen)

(اَلْمَتَاعُ ج أَمْتِعَةٌ): dünyalık, dünyada geçimlik olarak yararlanılan şey, dünya hayatında nefse hoş gelen şeyler (mal, kadın, evlad vs.)

(حَسُنَ يَحْسُنُ حُسْنًا): güzel oldu (hissi yahut manevi güzellik olup sözlerde, fiillerde, zatlarda ve manalarda bulunur.)

[(آبَ يَؤُوبُ اَوْبًا اِيَابًا مَآبًا) اَلْمَآبُ]: (ecvef f.) dönüş yeri yahut dönüş manasında (masdar-ı mimi olan مَآبٌ , aynı zamanda ism-i zaman ve mekan olup dönüş, dönüş vakti ve dönüş yeri manalarına gelir) (اَلْعَبْدُ ج عَبِيدٌ عِبَادٌ): kul, köle

(نَبَّأَ يُنَبِّئُ):(tef'il b.): haber verdi, bildirdi (اِتَّقَى يَتَّقِي):(nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(اَلْبَصِيرُ): (sıfat-ı müşebbehe) gören (yahut açıkça bilen) [(طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا) مُطَهَّرَةٌ]: (ismi meful),(tef'il b.) temizlenen, temizlenmiş

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا رِضْوَانًا): (nakıs f.) hoşlandı, hoşuna gitti, razı oldu/ sevdi, sevgiyle karşıladı

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 51 (ÂL-İ İMRAN: 16 – 22) ≻

اَلَّذِينَ	يَقُولُونَ	رَبَّنَآ	إِنَّنَآ	آمَنَّا	فَاغْفِرْ	لَنَا	ذُنُوبَنَا	وَ	قِنَا	عَذَابَ	النَّارِ ﴿
kimseleri	diyen	(Ey) Rabbimiz!	biz gerçekten	iman ettik	artık bağışla	bizim	günahlarımızı	ve	bizi koru	azabından	ateşin
önceki ayette geçen (الْعِبَادِ) kelimesinin sıfatı	sıla; muzari f. cüm.	mahzuf nidâ harfinin münadası	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil, fail	atıf h.+emri hâzır	câr+ mecrur	meful	atıf h.	emri hâzır+ mef'ul	ikinci mef'ûl muzaf	muz.ileyh

﴿ 16 ﴾ اَلصَّابِرِينَ	وَ	الصَّادِقِينَ	وَ	الْقَانِتِينَ	وَ	الْمُنْفِقِينَ	وَ	الْمُسْتَغْفِرِينَ	بِالْأَسْحَارِ ﴿ 17 ﴾
sabırlıları		sâdıkları (doğruları)		gönülden kulluk edenleri		(hayra) harcayanları	ve	af isteyenleri	seher vakitlerinde
önceki ayetteki (الْعِبَادِ) kelimesinin sıfatı	atıf h.		atıf h.		atıf h.		atıf h.		

16 - 17. «Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik. Artık bizim günahlarımızı bağışla ve bizi ateşin azabından koru!» diyen kimseleri, sabırlıları, sâdıkları (sözde, niyette ve işte doğru olanları), gönülden kulluk edenleri, hayra harcayanları ve seher vakitlerinde af isteyen kimseleri (Allah çok iyi görür).

شَهِدَ	اللّٰهُ	أَنَّهُ	لَآ	إِلٰــهَ	إِلَّا	هُوَ ۙ	وَ	الْمَلَائِكَةُ	وَ	أُولُوا	الْعِلْمِ
şahidlik etti	Allah	hiçbir tanrı olmadığına			başka	O'ndan	,	melekler	ve	sahibleri	ilim
fiili mazi	fail	tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	nafiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi, haberi mahzuf	istisnâ h.	(لَا)'nın mahzuf haberinden bedel	atıf h.	(اللّٰهُ) kelimesine matuf		matuf, muzaf	muz. ileyh

(شَهِدَ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

﴿ 18 ﴾ الْحَكِيمُ ۝	الْعَزِيزُ	هُوَ	إِلَّا	إِلٰهَ	لَآ	بِالْقِسْطِ ۝	قَآئِمًا
Hakim'dir	Aziz'dir	O'ndan	başka	hiçbir tanrı	yok	adaleti	yerine getiren
ikinci haber	(هُوَ) mahzuf mübtedasının haberi	bedel	istisnâ h.	(لَا)'nın ismi, haberi mahzuftur	nâfiye li'l-cins	car+mecrur	hal

18. Allah, melekler ve adaleti yerine getiren ilim sahibleri, O'ndan başka hiçbir tanrı olmadığına şahidlik etti. O'ndan başka tanrı yok. (O) Aziz'dir (güçlüdür), Hakim'dir (hikmet sahibidir).

إِلَّا	الْكِتَابَ	أُوتُوا	الَّذِينَ	مَا اخْتَلَفَ	وَ	الْإِسْلَامُ ۝ قف	اللّٰهِ	عِنْدَ	الدِّينَ	إِنَّ
ancak	kitap	verilen	kimseler	ihtilâfa düşmedi		İslâm'dır	Allah	katında	din	Gerçek şu ki
istisna h.	mef'ûl	sıla; meçhul f.mazi+ nâibi fâil	fail, ismi mevsul	olumsuz mazi fiil	atıf h.	(إِنَّ)'nin haberi	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.

يَكْفُرْ	مَنْ	وَ	بَيْنَهُمْ ۝	بَغْيًا	الْعِلْمُ	مَا جَآءَهُمُ	مِنْ بَعْدِ
inkar ederse	kim		aralarındaki	kıskançlıktan dolayı	ilmin	kendilerine gelmesinden	sonra
fi'lu'ş-şart; f. muzari	mübtedâ şart ismi	başlama h.	muzaf+muz. ileyh	mef'ûlün lieclih	fâil	f.mazi+ mefûl	muzaf: masdar h.	cer+ mecrur, muzaf

﴿ 19 ﴾ الْحِسَابِ	سَرِيعُ	اللّٰهَ	فَإِنَّ	اللّٰهِ	بِآيَاتِ
hesabı	çok çabuk görendir	Allah	(iyi bilsin ki) kesinlikle	Allah'ın	ayetlerini
muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi	râbıta (bağlaç)+ cevabu'ş-şart: tekid ve nasb h.	muz. ileyh, mecrur	h. cer+ mecrur isim, muzaf

19. Gerçek şu ki, Allah katında din, İslâm'dır. Kitap verilenler (Yahudi, Hıristiyan veya Allah'tan vahiy gelmiş tüm toplumlar), kendilerine ilim geldikten sonra, ancak aralarındaki kıskançlık sebebiyle ihtilafa düştüler. Kim Allah'ın âyetlerini inkâr ederse şüphe yok ki Allah, hesabı çabuk görendir.

فَإِنْ	حَآجُّوكَ	فَقُلْ	أَسْلَمْتُ	وَجْهِيَ	لِلَّهِ	وَ	مَنِ	اتَّبَعَنِ ط	وَ	قُلْ
eğer	seninle tartışmaya kalkışırlarsa	de	teslim ettim	yüzümü (kendimi)	Allah'a	ve	kimseler	bana uyan		de ki:
atıf h. + şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: mazi fiil	rabıta + emri hâzır	f. mazi, fail	meful	car+mecrur	atıf h.	ma'tuf (ismi mevsul)	sıla; fiil cüm.	başlama h.	emri hâzır

فَقَدِ اهْتَدَوا ج	أَسْلَمُوا	فَإِنْ	أَ أَسْلَمْتُمْ ط	وَ الْأُمِّيِّينَ	الْكِتَابَ	أُوتُوا	لِلَّذِينَ
akabinde doğru yolu bulmuş olurlar	müslüman olurlarsa	şayet	«siz de müslüman oldunuz mu?»	ümmilere	kitap	verilen	kimselere
râbıta +cevabu'ş-şart; tahkik harfi, f.mazi+fâil	fi'lü'ş-şart, fiili mazi, fail	başlama h.+ şart ve cezm h.	fiili mazi fâil	soru h.	atıf h. ma'tuf,	mef'ûl	sıla; meçhul mazi f., nâibi fâil		câr+mecrur

﴿ 20 ﴾ بِالْعِبَادِ ع	بَصِيرٌ	اللَّهُ	وَ	الْبَلَاغُ ط	عَلَيْكَ	فَإِنَّمَا	تَوَلَّوْا	إِنْ	وَ
kulları	çok iyi görendir	Allah		tebliğ etmek	sana düşer	ancak	yüz çevirirlerse	eğer	
car+mecrur	haber	mübteda	atıf h.	mübteda muahhar	haber mukaddem	râbıta + hasr edatı	fi'lü'ş-şart; mazi	şart ve cezm h.	atıf h.

20. Eğer seninle tartışmaya kalkışırlarsa, «Ben ve bana uyan kimseler(le birlikte) yüzümü (kendimi) Allah'a teslim ettim (Müslüman oldum)» de. Kendilerine kitap verilenlere ve ümmilere (kitap verilmeyenlere): «Siz de Müslüman oldunuz mu (Allah'a teslim oldunuz mu)?» de. Şayet Müslüman olurlarsa doğru yola girmişlerdir. Eğer yüz çevirirlerse, sana ancak tebliğ etmek düşer. Allah kullarını görür.

إِنَّ	الَّذِينَ	يَكْفُرُونَ	بِآيَاتِ	اللَّهِ	وَ	يَقْتُلُونَ	النَّبِيِّينَ	بِغَيْرِ	حَقٍّ لا
kesinlikle	kimseleri	inkar edenleri	ayetlerini	Allah'ın	ve	öldürenleri	peygamberleri	haksızlıkla	
tekit ve nasb h. harfi	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; fiili muzari	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	fiili muzari+fail	mef'ûl	câr+mecrur, muzaf	muz. ileyh

﴿ 21 ﴾ أَلِيمٍ	بِعَذَابٍ	فَبَشِّرْهُمْ	مِنَ النَّاسِ لا	بِالْقِسْطِ	يَأْمُرُونَ	الَّذِينَ	يَقْتُلُونَ	وَ
elem verici	bir azabla	işte onları müjdele	insanlardan	adaleti	emreden	kimseleri	katledenleri	
sıfat	câr+mecrur, mevsuf	rabıta + (إِنَّ)'nin haberi (emir c.), mef'ûl	car+ mecrur	car+mecrur	sıla; muzari f.	mef'ûl, ismi mevsul	f. muzari+ fail	atıf h.

21. Allah'ın ayetlerini inkar edenleri, haksızlıkla peygamberleri öldürenleri, insanlardan adaleti emredenleri öldürenleri, işte bunları elem verici bir azabla müjdele.

الْآخِرَةِ ز	وَ	فِي الدُّنْيَا	أَعْمَالُهُمْ	حَبِطَتْ	الَّذِينَ	أُولَـٰئِكَ
ahirette	ve	dünyada	amelleri	boşa giden	kimselerdir	onlar
matuf	atıf h.	h.cer+ mecrur isim	fâil	sıla; mazi fiil	haber: ismi mevsul	mübtedâ: işaret ismi

﴿ 22 ﴾ نَاصِرِينَ	مِنْ	لَهُمْ	مَا	وَ
yardımcılardan (hiçbir kimse)	zâid harfi cer	onlar için	yoktur	ve
mübteda muahhar		haber mukaddem	nefiy h.	atıf h.

22. Onlar (ayetleri inkar edip peygamberleri ve adaleti tavsiyede bulunanları öldürenler), dünya ve ahirette amelleri boşa giden kimselerdir. Ve onlar için yardımcılardan (hiçbir kimse) yoktur.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 51 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 16- 17):

(اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

(وَقَى يَقِي وِقَايَةً): (lefif-i mefruk fiil) korudu (ayette emir hali: koru: قِ)

[اَلصَّابِرُ (صَبَرَ يَصْبِرُ)]: (ismi fail) sabırlı, sabreden/ bekleyen/ (kendini) tutan

(اَلصَّادِقُ (صَدَقَ يَصْدُقُ)): (ismi fail) sâdık, doğru söz söyleyen, doğru olan

[اَلْقَانِتُ (قَنَتَ يَقْنُتُ)]: (ismi fail) Allah'a ihlasla kulluk eden, hürmet eden, itaat eden, huzurda boyun büken, huşu içinde olan. Dünyevi istek ve sebeplerle namazlarını ya da farz olan ibadetlerini bırakmayıp gönlü Allah'ın sevgisinde, hayatlarının en önemli değerini Allah ve onun razı olduğu şeyleri yapanlar kastedilir

[اَلْمُنْفِقُ (اَنْفَقَ يُنْفِقُ)]: (ismi fail),(if'al b.) infak eden, harcayan (zekat veren, sadaka veren)

[اَلْمُسْتَغْفِرُ (اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ)]: (ismi fail),(istif'al b.) af isteyen, bağış dileyen

(اَلسَّحَرُ ج أَسْحَارٌ): seher vakti, gecenin sonu, gecenin karanlığıyla gündüzün aydınlığının birbirine karıştığı vakit

(ÂL-İ İMRAN, 18):

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti, tanıklık etti / olay yerinde hazır oldu, bulundu / bildi, gözüyle gördü

(اَلْقَائِمُ (قَامَ يَقُومُ) ب): (ismi fail),(ecvef f.) yerine getiren, ifa eden, adalete riayet eden/ ayakta duran

(اَلْقِسْطُ): adalet (اَلْحَكِيمُ): (Allahu Teala'nın sıfatı) hikmet sahibi, hikmetli, sağlam

(ÂL-İ İMRAN, 19):

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلَافً): (iftial b.) ihtilafa düştü, birbirinden ayrıldı, anlaşamadı

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(بَغَى يَبْغِي بَغْيًا): (nakıs f.) zulmetti, azgınlık etti (kibir,fesad veya her türlü tecavüz ve ifrat manasında)

(ÂL-İ İMRAN, 20):

(حَاجَّ يُحَاجُّ): (muzaaf müfâale b.) niza' ve münakaşa etti, tartıştı

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ اِسْلَامًا): (if'al b.) müslüman oldu, islama girdi, teslim oldu

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): mecazen: zat / yüz/ başlangıç/ yön

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, peşine düştü, ardına düştü

(اَلْأُمِّيُّ ج اَلْأُمِّيُّونَ): ümmi, okuma yazma bilmeyen (اَلْعَبْدُ ج عَبِيدٌ عِبَادٌ): kul, köle

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) hidayete erdi, doğru yolu buldu

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, döndü (اَلْبَلَاغُ): tebliğ etmek, iletmek

(اَلْبَصِيرُ): (Allah'ın isimlerinden) (sıfat-ı müşebbehe) gören (yahut) açıkça bilen

(ÂL-İ İMRAN, 21 – 22):

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (اَلْقِسْطُ): adalet (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi

(اَلْأَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا حُبُوطًا): boşa çıktı, neticesiz oldu, (bir çabadan beklenen yararlı sonuçların yok olup gitmesi anlamındadır)

(اَلنَّاصِرُ): (ismi fail) yardım eden

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 52 (ÂL-İ İMRAN: 23 – 29) ≻

أَ	لَمْ تَرَ	إِلَى الَّذِينَ	أُوتُوا	نَصِيبًا	مِنَ الْكِتَابِ	يُدْعَوْنَ	إِلَى كِتَابِ	اللَّهِ	لِيَحْكُمَ
	görmedin mi?	kimseleri	verilen	bir nasip	kitap'tan	çağırılıyorlar	kitabına	Allah'ın	hüküm vermek için
	cahdı mutlak soru h.	sıla; meçhul fiili muzari, naibi fail	h.cer, ismi mevsul	mef'ûl	câr+ mecrur	meçhul fiili muzari	h.cer+mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	ta'lîl (sebep) ve nasb h., muzari f.

﴿ 23 ﴾	مُعْرِضُونَ	هُمْ	وَ	مِنْهُمْ	فَرِيقٌ	يَتَوَلَّى	ثُمَّ	بَيْنَهُمْ
	yüzçevirerek	mübtedâ	hal vavı	onlardan	bir grub	dönüp gidiyor	sonra	aralarında
	haber; hal: isim cümlesi			câr+mecrur	fâil	fiili muzari	atıf h.	mekan zarfı

23. Kendilerine Kitap'tan bir nasip verilen kimseleri görmedin mi? Aralarında hüküm vermek için Allah'ın Kitabına çağırılıyorlar, sonra onlardan bir grub yüzçevirerek dönüp gidiyor.

أَيَّامًا	إِلَّا	النَّارُ	لَنْ تَمَسَّنَا	قَالُوا	بِأَنَّهُمْ	ذَٰلِكَ
birkaç gün	müstesnâ	ateş	asla bize dokunmayacak	onların demeleri sebebiyledir		Bu
zaman zarfı, mevsuf	istisnâ h.	fâil	te'kid-i nefyi istikbal	(أَنَّ)'nin haberi	h.cer+ (أَنَّ)'nin ismi	mübtedâ

(ذَٰلِكَ) mübtedasının haberi; şibhi cümle (h. cer+ masdar-ı müevvel)

﴿ 24 ﴾	يَفْتَرُونَ	كَانُوا	مَا	فِي دِينِهِمْ	غَرَّهُمْ	وَ	مَعْدُودَاتٍ ص
	uydurmakta	oldukları	şeyler	dinleri hakkında	onları aldattı	ve	sayılı
	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm. (cemi)	sıla; mazi fiil cüm.; (كَانَ)'nin ismi	fâil	câr+mecrur	f. mazi mef'ûl	atıf h.	(أَيَّامًا)'in sıfatı

24. Bu, onların: «Bize ateş, (buzağıya tapılan) sayılı birkaç gün hariç asla dokunmayacaktır» demeleri sebebiyledir. Uydurmakta oldukları şeyler (dinde olmadığı halde ürettikleri kitaba ters fetvalar, elleriyle yazıp bu Allah'tandır dedikleri şeyler) dinleri hakkında onları aldattı.

فِيهِ	رَيْبَ	لَا	لِيَوْمٍ	جَمَعْنَاهُمْ	إِذَا	فَكَيْفَ
kendisinde	hiç şüphe	olmayan	bir gün için	onları topladığımız zaman		nasıl (olur)
(لَا)'nın haberi	(لَا)'nın ismi	(cinsini nefyeden lâ)	car+ mecrur, mevsuf	f.mazi+fail+ mef'ûl	şart ifade eden zaman zarfı	başlama h.+ hal: soru ismi

(يَوْمٍ) kelimesinin sıfatı: isim cümlesi

﴿ 25 ﴾	لَا يُظْلَمُونَ	هُمْ	وَ	كَسَبَتْ	مَا	نَفْسٍ	كُلُّ	وُفِّيَتْ	وَ
	zulmedilmeden	kendilerine		kazandığı	şey	nefse	her	tamamen ödendiği	ve
	haber; muzari fiil cümlesi	mübteda	hal vâvı	sıla; mazi fiil cüm.	mef'ûl (ismi mevsul)	muz. ileyh	nâibi fâil, muzaf	meçhul fiili mazi	atıf h.
	hal: isim cümlesi								

25. Kendisinde hiç şüphe olmayan bir gün (kıyamet günü) için onları (bir araya) topladığımız ve kendilerine zulmedilmeden her nefse kazandığı şey tamamen ödendiği zaman (halleri) nasıl (olur)?

تَشَآءُ	مَنْ	الْمُلْكَ	تُؤْتِي	الْمُلْكِ	مَالِكَ	اللَّهُمَّ	قُلِ
dileyen/dilediğin	kimseye	mülkü	verirsin	mülkün	sahibi	Allah'ım	de ki
sıla; muzari f. cüm.	2. mef'ûl; ismi mevsul	mef'ûl	fiili muzari	muz. ileyh	ikinci münâdâ, muzaf	münâdâ	emri hâzır

وَ	تَشَآءُ	مَنْ	وَ تُعِزُّ	تَشَآءُ ز	مِمَّنْ	الْمُلْكَ	وَ تَنزِعُ	وَ
ve	dilediğin	kimseyi	aziz edersin	dilediğin	kimseden	mülkü	çekip alırsın	ve
atıf h.	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ûl; ismi mevsul	fiili muzari	atıf h.	sıla; fiil cüm.	car+mecrur, ismi mevsul	mef'ûlün bih	fiili muzari	atıf h.

﴿ 26 ﴾	قَدِيرٌ	شَيْءٍ	عَلَى كُلِّ	إِنَّكَ	الْخَيْرُ ط	بِيَدِكَ	تَشَآءُ ط	مَنْ	تُذِلُّ
	Kadir'sin	her şeye		gerçek şu ki sen	hayır	senin elindedir	dilediğin	kimseyi	zelil edersin
	(إِنَّ)'nin haberi	muz. ileyh	car+mecrur, muzaf	tekit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mübtedâ muahhar	haber mukaddem	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ûl; ismi mevsul	fiili muzari

26. De ki: «(Ey) Mülkün sahibi olan Allah'ım! Mülkü dilediğin kimseye verirsin; dilediğin kimseden mülkü çekip alırsın; dilediğin kimseyi aziz edersin, dilediğini zelil edersin (alçaltırsın); hayır (iyilik ve maddi manevi her türlü nimet, insanların değil) senin elindedir. Gerçek şu ki Sen, her şeye Kadir'sin.

تُولِجُ	اللَّيْلَ	فِي النَّهَارِ	وَ	تُولِجُ	النَّهَارَ	فِي اللَّيْلِ	وَ	تُخْرِجُ	الْحَيَّ	مِنَ الْمَيِّتِ	وَ
sokarsın	geceyi	gündüzün içine	ve	sokarsın	gündüzü	gecenin içine		çıkarırsın	diriyi	ölüden	
fiili muzari	mef'ûl	câr-mecrur isim	atıf h.	fiili muzari	mef'ûl	câr-mecrur isim	atıf h.	fiili muzari	mef'ûl	câr-mecrur isim	atıf h.

﴿ 27 ﴾

تُخْرِجُ	الْمَيِّتَ	مِنَ الْحَيِّ	وَ	تَرْزُقُ	مَنْ	تَشَآءُ	بِغَيْرِ	حِسَابٍ
çıkarırsın	ölüyü	diriden	ve	rızık verirsin	kimseye	dilediğin	hesapsız	
fiili muzari	mef'ûl	harfi cer-mecrur isim	atıf h.	fiili muzari	mef'ûl; ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	harfi cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

27. Geceyi gündüzün içine sokarsın, gündüzü gecenin içine sokarsın (Gece karanlığıyla birlikte yavaş yavaş sıyrılıp giderken gündüz gelmiş olur..). Ölüden diri, diriden ölü çıkarırsın; dilediğine hesapsız rızık verirsin ».

ذٰلِكَ	يَفْعَلْ	مَنْ	وَ	الْمُؤْمِنِينَ ۚ	مِنْ دُونِ	أَوْلِيَآءَ	الْكَافِرِينَ	الْمُؤْمِنُونَ	لَا يَتَّخِذِ
böyle	yaparsa	kim	ve	mü'minleri bırakıp		dostlar	kâfirleri	mü'minler	edinmesin
mef'ûl, ismi işaret	fi'lu'ş-şart: fiili muzari	mübtedâ şart ismi	başlama h.	muz. ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	ikinci mef'ul	mef'ûlün bih	fâil	nehyi gâib (geçiş için esreli)

وَ	تُقَاةً ۟	مِنْهُمْ	أَنْ تَتَّقُوا	إِلَّآ	فِي شَيْءٍ	مِنَ اللّٰهِ	فَلَيْسَ
ve	(gerekli bir) sakınmayla	onlardan	sakınmanız	müstesna	hiç bir şeyde	Allah'tan	artık yoktur
atıf h.	mef'ûlü mutlak nâibi	car+mecrur	mef'ûlün lieclih	istisna h.	(لَيْسَ)'nin haberi; şibhi cüm.	câr+mecrur	rabıta + (câmid) mazi fiil

﴿ 28 ﴾

الْمَصِيرُ	إِلَى اللّٰهِ	وَ	نَفْسَهُ ۟	اللّٰهُ	يُحَذِّرُكُمُ
dönüş	Allah'adır		Kendisine karşı	Allah	sizi sakındırır
mübteda muahhar	haber mukaddem	başlama h.	mef'ûl	fâil	f. muzari+mef'ul

28. Mü'minler, mü'minlerden başka olan kâfirleri veliler (dostlar) edinmesin. Kim böyle yaparsa Allah'tan hiçbir şeyde (yardım ve destek) yoktur. Ancak, (gerekli bir) sakınmayla onlardan sakınmanız hali müstesnadır. (Şartlara göre ve müslümanların menfeatine göre davranmalıdır. Aksi takdirde) Allah sizi Kendisine karşı sakındırır (korkutur) ve dönüş Allah'adır.

يَعْلَمُ	وَ	اللّٰهُ ۟	يَعْلَمْهُ	تُبْدُوهُ	أَوْ	مَا فِي صُدُورِكُمْ	تُخْفُوا	إِنْ	قُلْ
bilir		Allah	onu bilir	onu açıklasanız	ya da	göğüslerinizdekini	gizleseniz		de ki
fiili muzari	başlama h.	fâil	cevabu'ş-şart: meczum muzari f.+ mef'ûl	matuf	atıf h.	câr+mecrur	meful: ismi mevsul	fi'lu'ş-şart; fiili muzari	şart ve cezm h.	emri hâzır

﴿ 29 ﴾

قَدِيرٌ	شَيْءٍ	عَلَى كُلِّ	وَ	اللّٰهُ	وَ	مَا فِي الْأَرْضِ ۟	وَ	مَا فِي السَّمَاوَاتِ
Kadir'dir	her şeye		ve	Allah	ve	yerde olan şeyleri	ve	göklerde olan şeyleri
haber	muz.ileyh, mecrur	harfi cer-mecrur isim, muzaf	mübteda	başlama h.	sıla;şibhi cüm.	mef'ûl; ismi mevsul	atıf h.	sıla; şibhi cüm.	mef'ûlün bih, ismi mevsul

29. De ki: «Göğüslerinizde olanı (duygularınızı) gizleseniz de açıklasanız da Allah onu bilir. Göklerde olanları da, yerde olanları da bilir. Allah her şeye Kadir'dir».

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 52 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 23):

(اَلنَّصِيبُ): nasip, hisse, pay

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) davet etti, dua etti, çağırdı

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّياً): (nakıs f., tefa'ul b.) yüz çevirdi, döndü

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi

(اَلْفَرِيقُ): fırkadan daha büyük topluluk, zümre, güruh

[(اَلْمُعْرِضُ (اَعْرَضَ يُعْرِضُ): (ismi fail),(if'al b.) yüz çeviren

(ÂL-İ İMRAN, 24):

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, değdi

(غَرَّ يَغُرُّ غُرُورًا): (muzaaf f.) aldattı, kandırdı

[(اَلْمَعْدُودَةُ ج مَعْدُودَاتٌ (عَدَّ يَعُدُّ]: (ismi meful),(muzaaf f.) sayılı, sayılmış, hesaplanmış

(فَتَرَ يَفْتُرُ فُتُور): iftira etti, uydurdu/ gevşedi, gevşeklik gösterdi, ara verdi

(ÂL-İ İMRAN, 25):

(اَلرَّيْبُ): şüphe

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً):(nakıs tef'il b.) tamamen eda etmek, iyice halletmek/ tamamen yerine getirmek

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(ÂL-İ İMRAN, 26):

(اَلْمَالِكُ): (ismi fâil) sâhib, mâlik, yöneten, çekip çeviren

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكاً): mâlik oldu, sahib oldu, zaptetti, gücü yetti

(اَلْمُلْكُ): egemenlik, saltanat, hükümdarlık, kudret, Malik olan Allah'tan başka kainattaki her şey

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا): söktü, çekip aldı, çıkardı

(أَعَزَّ يُعِزُّ إِعْزَازاً): (muzaaf if'al b.) aziz (üstün, şerefli) kıldı/ destekledi, takviye etti

(أَذَلَّ يُذِلُّ إِذْلَالاً): (muzaaf if'al b.) zelil kıldı, boyun eğdirdi, alçalttı

(اَلْيَدُ ج أَيْدٍ — أَيْدِي): el, (elinde; tasarrufunda, yönetiminde manasında)

(ÂL-İ İMRAN, 27):

(اَوْلَجَ يُولِجُ): (misal if'al b.) girdirdi, soktu, geçirip girdirdi

(اَلْحَيُّ ج اَحْيَاءٌ): diri, canlı, hayat sahibi

(اَلْمَيِّتُ ج مَوْتَى): ölü

(ÂL-İ İMRAN, 28):

(اتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi / yaptı, ortaya koydu

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost, yardımcı, yardım edici, destekleyici

(مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ): mü'minlerden başkasını

(اَتَّقَى يَتَّقِي): (nakıs iftial b.): korundu, sakındı, çekindi

(اَلتُّقَاةَ): sakınma, korunma. Âyette: Şerrinden korkulan insana karşı, idare-i maslahat yapmaktır

(حَذَّرَ يُحَذِّرُ تَحْذِير): (tef'il b.) korkutmak, sakındırmak

[(اَلْمَصِيرُ (صَارَ يَصِيرُ]: (ismi mekan ve masdar),(ecvef f.) dönüş, dönülecek yer, varılan yer, dönüş yeri

(ÂL-İ İMRAN, 29):

(اَخْفَى يُخْفِي اِخْفَاءً):(nakıs if'al b.) gizlemek, örtmek

(اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs, sine

(اَبْدَى يُبْدِي):(nakıs if'al b.) açığa çıkardı, ortaya koydu

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 53 (ÂL-İ İMRAN: 30 – 37) ≻

يَوْمَ	تَجِدُ	كُلُّ	نَفْسٍ	مَا	عَمِلَتْ	مِنْ خَيْرٍ	مُحْضَراً ج	وَ
gün(ü an)	bulacağı	her bir	nefsin	şeyleri	yaptığı	iyilikten	hazırlanmış olarak	ve
zaman zarfı	muzari fiil	muzaf, fail	muz. ileyh	mef'ûl, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	câr-mecrur isim	(مَا)'dan hal	atıf h.

مَا	عَمِلَتْ	مِنْ سُوٓءٍ ج	تَوَدُّ	لَوْ	أَنَّ	بَيْنَهَا	وَ	بَيْنَهُ	أَمَداً
şeyleri	yaptığı	kötülükten	istediği (günü)	keşke	olsa diye	onunla kendisi arasında			bir mesafe
mef'ûl, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	câr-mecrur isim	muzari fiil	cezm etmeyen şart h.	tekid ve nasb h.	mekan zarfı	atıf h.		(أَنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf

بَعِيداً ط	وَ	يُحَذِّرُكُمُ	اللّٰهُ	نَفْسَهُ ط	اللّٰهُ	وَ	رَؤُفٌ	بِالْعِبَادِ ع	﴿ 30 ﴾
uzak		sizi sakındırır	Allah	Kendisine karşı			şefkatlidir	kullarına karşı	
sıfat	başlama h.	fiili muzari mef'ûl	fail	ikinci mef'ûl, muz.ileyh	başlama h.		haber	câr +mecrur	

30. Her bir nefsin iyilikten yaptığı şeyleri hazırlanmış (getirilmiş) olarak bulduğu ve her ne kötülük işlediyse keşke onunla kendisi arasında uzak bir mesafe olsa diye istediği gün(ü anın). Allah, sizi Kendisiyle sakındırır. Allah, kullarına karşı şefkatlidir.

قُلْ	إِنْ	كُنْتُمْ	تُحِبُّونَ	اللّٰهَ	فَاتَّبِعُونِي	يُحْبِبْكُمُ	اللّٰهُ
de ki		idiyseniz	seviyor	Allah'ı	hemen bana uyun ki	sizleri sevsin	Allah da
emri hâzır	şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart	(كَانَ)'nin haberi; f.muzari, fail	mef'ûl	rabıta+emir fiili+fail	emrin cevabı	fail

وَ	يَغْفِرْ	لَكُمْ	ذُنُوبَكُمْ ط	وَ	اللّٰهُ	غَفُورٌ	رَحِيمٌ	﴿ 31 ﴾
	bağışlasın	size	günahlarınızı		Allah	Gafûr'dur	Rahîm'dir	
atıf h.	ma'tûf; (emrin ikinci cevabı)	câr+ mecrur	mef'ûl	başlama h.	mübteda	haber	ikinci haber	

31. De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız hemen bana uyun ki Allah da sizleri sevsin ve size günahlarınızı bağışlasın. Allah Gafûr'dur (çok bağışlayıcıdır), Rahîm'dir (çok merhamet edendir).

قُلْ	أَطِيعُوا	اللّٰهَ	وَ	الرَّسُولَ ج	فَإِنْ	تَوَلَّوْا	فَإِنَّ اللّٰهَ	لاَ يُحِبُّ	الْكَافِرِينَ	﴿ 32 ﴾
de ki:	itaat edin	Allah'a	ve	peygamber'e	yüz çevirirlerse		şüphesiz Allah	sevmez	kafirleri	
emri hâzır	emri hâzır	mef'ûl	atıf h.	ma'tûf	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	atıf h.+ şart ve cezm h.	atıf h.+cevabu'ş-şart; tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: muzari fiil c.	mef'ûl	

32. (Yine) de ki: «Allah'a (gönderdiği Kur'an'a) ve Peygamber'e itaat edin». (Allah'a ve Rasûlüne itaattan) Yüz çevirirlerse şüphesiz Allah kafirleri sevmez.

عِمْرَانَ	آلَ	وَ	إِبْرَاهِيمَ	آلَ	وَ	نُوحاً	وَ	آدَمَ	اصْطَفَى	إِنَّ اللّٰهَ
İmran'ın	ailesini	ve	İbrahim'in	ailesini		Nuh'u		Adem'i	seçti	Gerçek şu ki Allah
muz. ileyh	matuf	atıf h.	muz. ileyh (gayri munsarif: esre yerine fetha alır)	matuf, muzaf	atıf h.	atıf h.+ matuf		mef'ûl	(إِنَّ)'nin haberi	tekit ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi

عَلِيمٌ ج	سَمِيعٌ	اللّٰهُ	وَ	مِنْ بَعْضٍ ط	بَعْضُهَا	ذُرِّيَّةً	﴿ 33 ﴾	عَلَى الْعَالَمِينَ لا	﴿ 34 ﴾
Alim'dir	Semî'dir	Allah		bazısından (gelen)	bazısı	bir nesil olarak		alemler üzerine	
ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	haber, şibhi cümle	mübteda	hal		câr+mecrur	

33 – 34. Gerçek şu ki Allah birbirlerinden (gelen) bir nesil olarak Adem'i, Nuh'u, İbrahim'in ailesini ve İmran'ın ailesini alemler üzerine seçti. Allah Semî'dir (çok iyi işitendir), Alim'dir (çok iyi bilendir).

مُحَرَّراً	فِي بَطْنِي	مَا	لَكَ	نَذَرْتُ	رَبِّ	عِمْرَانَ	امْرَأَةُ	قَالَتِ	إِذْ
hür kılınmış olarak	karnımda	olanı	sana	adadım	Rabbim	İmran'ın	karısı	(şöyle) demişti:	bir zamanlar
(مَا)'dan hal	sıla; şibhi cüm.	mef'ûl, ismi mevsul	câr +mecrur	(إِنَّ)nin haberi; mazi f.	münâdâ	muz. ileyh	fail, muzaf	fiili mazi	zaman zarfı

﴿ 35 ﴾	الْعَلِيمُ	السَّمِيعُ	أَنْتَ	إِنَّكَ	مِنِّي ج	فَتَقَبَّلْ
	Bilen	İşiten	sen	doğrusu sensin	benden	kabul et
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	tekit ve nasb h, (إِنَّ)'nin ismi	câr+mecrur	râbıta + emri hâzır

35. Bir zamanlar İmran'ın karısı (Hz. Meryem'in annesi) (şöyle) demişti: «Rabbim, gerçekten ben karnımda olanı, hür kılınmış olarak Sana adadım, benden kabul et. Doğrusu Sensin Sen, Semi (İşiten), Alim (Bilen)» demişti.

وَضَعَتْ ط	بِمَا	أَعْلَمُ	اللّٰهُ	وَ	أُنْثَى ط	وَضَعْتُهَآ	إِنِّي	رَبِّ	قَالَتْ	وَضَعَتْهَا	فَلَمَّا
ne doğurduğunu		daha iyi bilirken	Allah		bir kız	onu doğurdum	gerçek şu ki ben	(Ey) Rabbim	(şöyle) dedi:	onu doğurduğu	derken ..zaman
sıla; mazi fiil cüm.	harfi cer-mecrur isim	haber	mübteda	i'tirad (ara cümle) h.	(هَا)'dan hal	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mahzuf nida harfinin münâdâsı	mazi fiil	mazi fiil+ mef'ûl	başlama h.+ zaman zarfı

بِكَ	أُعِيذُهَا	إِنِّي	وَ	مَرْيَمَ	سَمَّيْتُهَا	إِنِّي	وَ	كَالْأُنْثَى ج	الذَّكَرُ	لَيْسَ	وَ
sana	onu sığındırıyorum	kesinlikle ben	ve	Meryem	ona adını koydum	doğrusu ben		kız gibi	erkek	değildir	ve
car+ mecrur	(إِنَّ)'nin haberi; muzari f. mef'ûl	tekid ve nasb h+ (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	ikinci mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi; mazi fiil, mef'ûl	tekid ve nasb h.+ ((إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	(لَيْسَ)'nin haberi; şibhi cümle	(لَيْسَ)'nin ismi	câmid mazi.fiil	atıf h.

أَنْبَتَهَا	وَ	حَسَنٍ	بِقَبُولٍ	رَبُّهَا	فَتَقَبَّلَهَا	﴿ 36 ﴾	الرَّجِيمِ	الشَّيْطَانِ	مِنَ	ذُرِّيَّتَهَا	وَ
onu yetiştirdi		güzel	bir kabulle	Rabbi	onu kabul etti		taşlanmış	şeytandan		zürriyetini	ve
mazi fiil+ mef'ûl	atıf h.	sıfat	câr+mecrur, mevsuf	fail	başlama h.+mazi fiil, mef'ûl		sıfat	car+mecrur, mevsuf		matuf	atıf h.

وَجَدَ	الْمِحْرَابَ	زَكَرِيَّا	عَلَيْهَا	دَخَلَ	كُلَّمَا	زَكَرِيَّا ط	كَفَّلَهَا	وَ	حَسَناً	نَبَاتاً
bulurdu	mihraba	Zekeriyya	onun yanına	girse	her ne zaman	Zekeriyya'yı	ona görevlendirdi	ve	güzel bir bitki gibi	
mazi fiil	mef'ûlün bih	fail	car, mecrur	mazi fiil	zaman zarfı	fail	mazi fiil+ mef'ûl	atıf h.	sıfat	mefulü mutlak, mevsuf	

هُوَ	قَالَتْ	هٰذَا ط	لَكِ	أَنَّى	مَرْيَمُ	يَا	قَالَ	رِزْقاً ج	عِنْدَهَا
O	dedi	bu	sana	nereden	Meryem	Ey	dedi	bir rızık	onun yanında
mübteda	mazi fiil	Mübteda muahhar	car+mecrur	haber mukaddem	münâda	nidâ h.	mazi fiil	mef'ûl	mekân zarfı, muzaf+ muz. ileyh

﴿ 37 ﴾	حِسَابٍ	بِغَيْرِ	يَشَآءُ	مَنْ	يَرْزُقُ	اللّٰهَ	إِنَّ	اللّٰهِ ط	مِنْ عِنْدِ
	hesapsız		dileyen/dilediği	kimseyi	rızıklandırır	Allah	doğrusu	Allah'ın	katındandır
	muz. ileyh	câr-mecrur, muzaf	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ûl; ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi muzari fiil	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	muz. ileyh	haber: şibhi c.

36. Derken onu doğurduğu zaman -Allah ne doğurduğunu daha iyi bilirken- (şöyle) dedi: "(Ey) Rabbim! Gerçek şu ki ben onu bir kız doğurdum! Ve erkek kız gibi değildir. Doğrusu ben ona Meryem adını koydum. Ve kesinlikle ben Onu ve zürriyetini taşlanmış şeytandan Sana sığındırıyorum." **37**. Rabbi onu güzel bir kabulle kabul etti, onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi ve ona Zekeriyya'yı görevlendirdi. Her ne zaman Zekeriyya onun yanına mihraba girse, yanında bir rızık bulurdu. «Ey Meryem! Bu sana nereden (geldi)?» der, o da: «O, Allah'ın katındandır» derdi. Doğrusu Allah dileyen/dilediği kimseyi hesapsız rızıklandırır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 53 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 30):

[اَلْمُحْضَرُ (اَحْضَرَ يُحْضِرُ]: (ismi meful),(if'al b.) hazırlanmış, getirilmiş, bulundurulmuş

(اَلسُّوءُ): şer, kötülük / âfet, belâ, aksaklık (اَلْأَمَدُ): (varılan) son sınır, zaman, uzun süre, nihayet

(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا مَوَدَّةً): (muzaaf f.) istedi, temenni etti / sevdi, muhabbet etti

(اَلْبَعِيدُ): uzak (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle (حَذَّرَ يُحَذِّرُ تَحْذِيرًا): (tef'il b.) korkuttu, uyardı, sakındırdı

(اَلرَّؤُوفُ): (esma-i ilahiyeden) çok merhametli, şefkatli, (kullarını kötülüklerden) esirgeyen

(ÂL-İ İMRAN, 31 – 32):

(اَحَبَّ يُحِبُّ): (muzaaf if'al b.) sevdi (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا مَغْفِرَةً): mağfiret etti, bağışladı (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, uyum sağladı, bağlılık gösterdi

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, arka çevirdi

(ÂL-İ İMRAN, 33 - 34):

(اِصْطَفَى يَصْطَفِ): (nakıs iftial b.) seçti, üstün tuttu, diledi (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذُرِّيَّاتٌ): zürriyet, nesil

(آلُ): (aslı أَهْلُ): ehil, aile, akraba, yakınlar demektir. İzafetle kullanılır

(ÂL-İ İMRAN, 35 - 36) :

(اِمْرَأَةٌ): kadın, dişi şahıs, dişi kişi (نَذَرَ يَنْذِرُ–يَنْذُرُ نَذْرًا): nezretti, adadı

(اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın

(تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلُ): (tefa'ul b.) kabul etti, birşeyi hoşnut olarak alıp kabul etti

[اَلْمُحَرَّرُ (حَرَّرَ يُحَرِّرُ)] (ismi meful),(tef'il b.) hür kılınan kimse, azat edilmiş, tamamen özgürlüğüne kavuşturulmuş, kimsenin kendisi üzerinde hak ilintisi kalmamış kişi

(وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا): (misal f.) doğurdu / indirdi, koydu (اَلْأُنْثَى ج إِنَاثٌ): kız, erkeğin muhalifi olan dişi

(اَلذَّكَرُ): erkek (سَمَّى يُسَمِّي تَسْمِيَةً): (nakıs tef'il b.) isimlendirdi, ad koydu

(أَعَاذَ يُعِيذُ بِ): (ecvef if'al b.) sığındırdı, sığınmasını temin etti (اَلرَّجِيمِ): taşlanmış

(ÂL-İ İMRAN, 37):

(تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلُ): (tefa'ul b.) kabul etti, kabul ile karşıladı (قَبِلَ يَقْبَلُ قَبُولاً): rıza ile karşıladı, kabul buyurdu, kabul etti

(اَلْحَسَنُ ج اَلْحِسَانُ): güzel, mergub, hoşa giden (أَنْبَتَ يُنْبِتُ): (if'al b.) büyüttü, yetiştirdi

(اَلنَّبَاتُ): nebat, bitki / bitirme, büyütme (كُلَّمَا): her ne zaman

(كَفَّلَ يُكَفِّلُ): (tef'il b.): kefil kıldı, görevlendirdi, sorumlu tuttu, baktırdı, himayesine verdi

(اَلْمِحْرَابُ ج مَحَارِيبُ): mihrab, merdivenlerle çıkılan yüksek oda, meclisteki baş köşe veya en güzel yer, ibadethanenin ön kısmındaki girinti (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızıklandırdı, hayırda bulundu, hayır verdi

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا مَشِيئَةً): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (أَنَّى): nereden, nasıl

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, ...olmaksızın,...sız (اَلْحِسَابُ): hesap

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI : 54 (ÂL-İ İMRAN: 38 – 45) ≻

هُنَالِكَ	دَعَا	زَكَرِيَّا	رَبَّهُ ج	قَالَ	رَبِّ	هَبْ	لِي
İşte orada	dua etti	Zekeriya	Rabbine	dedi	Ey Rabbim!	bahşet	bana
zaman zarfı	mazi fiil	fail	mef'ûl	mazi fiil	münâdâ	emr-i hâzır	câr+mecrur

﴿ 38 ﴾	مِنْ لَدُنْكَ	ذُرِّيَّةً	طَيِّبَةً ج	إِنَّكَ	سَمِيعُ	الدُّعَاءِ
	kendi katından	bir nesil	temiz	gerçek şu ki sen	çok iyi işitensin	duayı
	câr+mecrur	mef'ûl, mevsuf	sıfat	tekid ve nasb h+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh

38. İşte orada Zekeriya Rabbine dua etti: «Ey Rabbim! Bana kendi katından temiz bir nesil bahşet. Gerçek şu ki, Sen duayı çok iyi işitensin» dedi.

فَنَادَتْهُ	الْمَلاَئِكَةُ	وَ	هُوَ	قَائِمٌ	يُصَلِّي	فِي الْمِحْرَابِ لا	أَنَّ اللّهَ	يُبَشِّرُكَ
akabinde ona seslendi	melekler			ayakta namaz kılar haldeyken		mihrapta	gerçekten de Allah	seni müjdeliyor
atıf h.+mazi fiil+mef'ûl	fail			İkinci haber: muzari f.	haber	cer, mecrur isim	tekid ve nasb h (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, mef'ûl

﴿ 39 ﴾	مِنَ الصَّالِحِينَ	وَ	نَبِيّاً	وَ	حَصُوراً	وَ	سَيِّداً	وَ	مِنَ اللّهِ	بِكَلِمَةٍ	مُصَدِّقاً	بِيَحْيَى
	salihlerden		bir peygamber		iffetli		efendi		Allah'dan	bir kelimeyi (İsa'yı)	tasdik eden	Yahya ile
	car+mecrur		matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	(مُصَدِّقاً)'a matuf	atıf h.	car+mecrur	car+mecrur	hal	car +mecrur

39. Akabinde (çocuk olasıya kadar beklemeden) mihrapta ayakta namaz kılar haldeyken melekler ona seslendiler: «Gerçekten de Allah seni Allah'dan bir kelimeyi (İsa'yı) tasdik eden, efendi, iffetli ve salihlerden bir peygamber olarak Yahya ile müjdeliyor».

الْكِبَرُ	بَلَغَنِيَ	قَدْ	وَ	غُلاَمٌ	لِي	يَكُونُ	أَنَّى	رَبِّ	قَالَ
ihtiyarlık	bana ulaşmışken	gerçekten		bir oğlum	benim	olabilir	nasıl	Ey Rabbim	dedi
fail	fiili mazi+ mef'ûl	tahkik h.	hal vâvı	(يَكُونُ)'nün muahhar ismi	(يَكُونُ)'nün mukaddem haberi	fiili muzari	hal: soru ismi	mahzuf nida harfinin münâdâsı	mazi fiil

﴿ 40 ﴾	يَشَآءُ	مَا	يَفْعَلُ	اللّهُ	كَذَلِكَ	قَالَ	عَاقِرٌ ط	امْرَأَتِي	وَ
	dilediği	şeyi	yapar	Allah	böyledir	dedi	kısırken	karım da	
	sıla; muzari fiil.	mef'ûl, ismi mevsul	haber; muzari fiil	mübteda	car +mecrur	mazi fiil	haber	mübteda	hal vaı

40. (Zekeriyya): « Ey Rabbim! Bana gerçekten ihtiyarlık ulaşmışken, karım da kısırken nasıl benim bir oğlum olabilir?» dedi. (Allah): «İşte böyledir, Allah dilediğini yapar» dedi.

أَيَّامٍ	ثَلاَثَةَ	النَّاسَ	أَلاَّ تُكَلِّمَ	آيَتُكَ	قَالَ	آيَةً ط	لِي	اجْعَلْ	رَبِّ	قَالَ
gün	üç	insanlara	konuşmamandır	alametin	dedi	bir alamet	bana	kıl	(Ey) Rabbim	dedi
muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	mef'ûlün bih	haber: masdar-ı müevvel	mübteda, muzaf, muz.ileyh	mazi f.	mef'ûlün bih	car+mecrur	emri hâzır	mahzuf nida harfinin münâdâsı	fiili mazi

﴿ 41 ﴾	الْإِبْكَارِ ع	وَ	سَبِّحْ	بِالْعَشِيِّ	وَ	كَثِيراً	رَبَّكَ	اذْكُرْ	وَ	رَمْزاً ط	إِلاَّ
	sabah		tesbih et	akşam		çok	Rabbini	zikret		işaretten	başka
	matuf, mecrur	atıf h.	emri hâzır	car+ mecrur	atıf h.	mef'ûlü mutlak naibi	mef'ûl,muzaf muz. ileyh	emri hâzır	atıf h.	müstesnâ	istisnâ h.

41. (Zekeriya): «Ey Rabbim! (Oğlum olacağına dair) bana bir alamet kıl» dedi. «Alametin, üç gün, işaretten başka (anlaşma dışında) insanlara konuşmamandır. Rabbini çok zikret, akşam sabah tesbih et (noksanlıktan uzak olduğunu dile getir)» dedi.

وَ	إِذْ	قَالَتِ	الْمَلآئِكَةُ	يَا	مَرْيَمُ	إِنَّ اللّهَ	اصْطَفَاكِ
	hani	(şöyle) demişti	melekler	ey	Meryem	gerçekten de Allah	seni seçti
başlama h.	zaman zarfı	mazi fiil	fail	nidâ h.	münâdâ	tekid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; mazi f., mef'ûl

﴿ 42 ﴾	الْعَالَمِينَ	عَلَى نِسَآءِ	اصْطَفَاكِ	وَ	طَهَّرَكِ	وَ
	alemlerin	kadınlarına	seni üstün kıldı	ve	temizledi	
	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	mazi fiil+ mef'ûl,	atıf h.	mazi fiil+ mefûl	atıf h.

42. Hani Melekler (şöyle) demişti: «Ey Meryem! Allah seni seçti, temizledi (maddî ve manevî beşerî kusur ve eksikliklerden veya şirkten, iffetsizlikten, kötü ahlâktan, haramlardan temizledi) ve seni alemlerin kadınlarına üstün kıldı.

﴿ 43 ﴾	الرَّاكِعِينَ	مَعَ	ارْكَعِي	وَ	سْجُدِي	وَ	لِرَبِّكِ	اقْنُتِي	مَرْيَمُ	يَا
	rüku edenlerle	birlikte	rüku et		secde et		Rabbine	gönülden itaat et	Meryem	Ey
	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	emri hâzır	atıf h.	emri hâzır	atıf h.	câr+ mecrur	emri hâzır	münâda	nidâ h.

43. «Ey Meryem! Rabbine gönülden itaat et, secde et, rüku edenlerle birlikte rüku et.»

ذٰلِكَ	مِنْ أَنْبَآءِ	الْغَيْبِ	نُوحِيهِ	إِلَيْكَ ط	وَ	مَا	كُنْتَ	لَدَيْهِمْ	إِذْ	يُلْقُونَ
bu	haberlerindendir	gayb	vahyettiğimiz	sana		değildin		onların yanında	zaman	attıkları
mübtedâ	haber: şibhi c.; car-mecrur, muzaf	muz.ileyh	(الْغَيْبِ)'den hal; fiili c.: muzari f.+ mef'ul	car +mecrur	atıf h.	nefiy h.	fiili mazi+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; şibhi c.	zaman zarfı	muzari fiil

﴿ 44 ﴾	أَقْلاَمَهُمْ	أَيُّهُمْ	يَكْفُلُ	مَرْيَمَ ص	وَ	مَا	كُنْتَ	لَدَيْهِمْ	إِذْ	يَخْتَصِمُونَ
	kalemlerini	hangisi	Meryem'e kefil olacak (diye)			değildin		yanlarında		birbirleriyle tartışırlarken
	mef'ûl	mübteda	haber	mef'ûlün bih	atıf h.	nefiy h.	fiili mazi nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle	zaman zarfı	muzari fiil

44. Bu, sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Sen, Meryem'e hangisi kefil olacak diye (bakımını üstlenmek üzere kura çekmek için) kalemlerini attıkları zaman onların yanlarında değildin, (bu konuda) birbirleriyle tartışırlarken de yanlarında değildin.

إِذْ	قَالَتِ	الْمَلآئِكَةُ	يَا	مَرْيَمُ	إِنَّ اللّهَ	يُبَشِّرُكِ	بِكَلِمَةٍ	مِنْهُ ق	اسْمُهُ
	demişti ki:	melekler	ey	Meryem	doğrusu Allah	seni müjdeliyor	bir kelimeyle	kendinden	onun adı
zaman zarfı	mazi fiil	fail	nidâ h.	münâda	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; f. muzari+mef'ûl	car+mecrur, mevsuf	car+ mecrur	mübteda

﴿ 45 ﴾	الْمَسِيحُ	عِيسَى	ابْنُ	مَرْيَمَ	وَجِيهاً	فِي الدُّنْيَا	وَ	الْآخِرَةِ	وَ	مِنَ الْمُقَرَّبِينَ لا
	Mesih'tir	İsa	oğlu	Meryem	itibarlı olarak	dünyada (da)		ahirette (de)	ve	(Allah'a) yakın kılınanlardan
	haber	bedel, mevsuf	sıfat, muzaf	muz. ileyh	hal	car+mecrur	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, cer+mecrur

45. Melekler demişti ki: «Ey Meryem! Doğrusu Allah seni, Kendinden bir kelimeyle müjdeliyor. Dünyada da ahirette de itibarlı ve (Allah'a) yakın kılınanlardan olarak onun ismi Meryem oğlu İsa Mesih'tir ».

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 54 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 38):

(دَعَا يَدْعُو دُعَاء): (nakıs f.) dua etti, çağırdı, temenni etti (وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal f.) hibe etti, bağışladı

(لَدُنْ): yanında, katında (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذُرِّيَّاتٌ): zürriyet, nesil, çocuk (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): temiz, lezzetli, helal, hoş

(اَلسَّمِيعُ): (esmai ilahiyeden) çok iyi işiten, işitici

(ÂL-İ İMRAN, 39):

(نَادَى يُنَادِي نِدَاء): (nakıs müfâale b.) seslendi / çağırdı, bağırdı (صَلَّى يُصَلِّي صَلَاةً): (nakıs tef'il b.) namaz kıldı,

(قَائِمٌ (قَامَ يَقُومُ): (ismi fail),(ecvef f.) (namaza) duran, kalkan, ayakta duran, dikilen

(بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi [(اَلْمُصَدِّقُ (صَدَّقَ يُصَدِّقُ]: (ismi fail),(tef'il b.) tasdik eden, doğrulayan

(اَلْكَلِمَةُ): kelam, söz / ilahi hüküm / Allah Teala'nın ol emriyle veya buna benzer bir kelimeyle vasıtasız (sebepleri araya koymaksızın) yarattığı mahluk. Bu lafız, bu mana ile İsa (a.s.)'a ıtlak edilmiştir

(اَلسَّيِّدُ): efendi (burada dince, ahlakça ve akılca kâmil, üstün, yüksek manasında)

(اَلْحَصُورُ): nefsini şehvetlerden alıkoyup dizginleyen, nefsine hâkim olan, iffetli (kadınlara yaklaşmayan kimse demektir)

(اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ismi fail) doğru olan, salih olan

(ÂL-İ İMRAN, 40 – 41):

(أَنَّى): nereden, nasıl (كَانَ يَكُونُ): (ecvef f.) oldu, idi (اَلْغُلَامُ ج غِلْمَانٌ): çocuk / bıyığı terlemiş delikanlı, genç

(فَعَلَ يَفْعَلُ فِعْلاً): yaptı (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلْكِبَرُ): yaşlılık, ihtiyarlık, kocama

(اِمْرَأَةٌ): kadın, karı, dişi şahıs, dişi kişi (عَاقِرٌ): (ismi fail) kısır (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı / yaptı

(اَلآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alamet, ayet, delil, işaret (كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.) konuştu

(اَلرَّمْزُ): işaret, kaş - göz etme, baş ile işaret etme (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا) zikretti, tefekkürle hatıra getirdi

(سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il b.) tesbih (tenzih) etti (اَلْعَشِيُّ): akşam, gündüzün sonu, güneşin zeval vaktinden batacağı vakte kadarki süredir (اَلإِبْكَارُ): sabah, erken, gündüzün başlangıcı, tan yerinin ağardığı vakitten kuşluk vaktine kadar olan süredir

(ÂL-İ İMRAN, 42 – 43 – 44 – 45):

(اِصْطَفَى يَصْطَفِي): (nakıs iftial b.) seçti, üstün tuttu, diledi (طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا): (tef'il b.) temizledi, arındırdı

(اَلنِّسَاءُ): kadınlar, hanımlar (قَنَتَ يَقْنُتُ قُنُوتًا): kulluk etti / emrini tuttu, gönülden itaat etti / hürmet etti, huşu ile bağlandı

(سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti / eğildi, boyun eğdi (رَكَعَ يَرْكَعُ رُكُوعًا): rukûa vardı, huşû gösterdi, boyun eğdi

(اَلرَّاكِعُ): (ismi fail) boyun eğen, ruku eden (أَوْحَى يُوحِي): (nakıs if'al b.) vahyetti, işaret etti, sır verdi, gizlice öğütledi

(لَدَى): yanında, katında, huzurunda (أَلْقَى يُلْقِي): (nakıs if'al b.) attı, kura çekti (اَلْقَلَمُ ج أَقْلَامٌ): kalem, ok

(كَفَلَ يَكْفُلُ كَفَالَةً): kefil oldu, koruyup gözetti, baktı (إِخْتَصَمَ يَخْتَصِمُ):(iftial b.) çekişti, tartıştı (cemaat halinde)

(اَلنَّبَأُ ج أَنْبَاءٌ): haber, vakıa, hadise (بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi

(اَلْكَلِمَةُ): kelam, söz / ilahi hüküm / Allah Teala'nın, ol emriyle veya buna benzer bir kelimeyle vasıtasız (doğrudan doğruya, sebepleri araya koymaksızın) yarattığı mahluk. Bu lafız, bu mana ile İsa (a.s.)'a ıtlak edilmiştir

(اَلْوَجِيهُ): şerefli, itibarlı [(اَلْمُقَرَّبُ (قَرَّبَ يُقَرِّبُ]: (ismi meful),(tef'il b.) yaklaştırılmış, yakınlık kazanmış (Allah katında yüksek bir dereceye ve ulvi bir mertebeye nail olmuş kimse)

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 55 (ÂL-İ İMRAN: 46 - 52) ≻

﴿ 46 ﴾	مِنَ الصَّالِحِينَ	وَ	كَهْلاً	وَ	فِي الْمَهْدِ	النَّاسَ	يُكَلِّمُ	وَ
	sâlihlerden olarak (وَجِيهاً)'e matuf	atıf h.	yetişkin halde iken de matuf	atıf h.	beşikte iken de hal; car-mecrur	insanlarla mef'ûlün bih	konuşacaktır fiili muzari	atıf h.

46. «O, sâlihlerden olarak, insanlarla, beşikte iken de, yetişkin halde iken de konuşacaktır.»

اللّٰهُ	كَذٰلِكِ	قَالَ	بَشَرٌ ط	وَ	لَمْ يَمْسَسْنِي	وَلَدٌ	لِي	يَكُونُ	أَنَّى	رَبِّ	قَالَتْ
Allah	öyle	(Allah) buyurdu:	bir insan	halde	bana dokunmadığı	çocuğum		olur	nasıl	Rabbim	dedi
mübteda	car+mecrur	mazi fiil	fail	hal vâvı	hal: muzari f. cümlesi	(يَكُونُ)'nün muahhar ismi	(يَكُونُ)'nün mukaddem haberi	fiili muzari	hal, soru harfi	münâdâ	mazi fiil

﴿ 47 ﴾	فَيَكُونُ	كُنْ	لَهُ	يَقُولُ	فَإِنَّمَا	أَمْراً	قَضَىٰٓ	إِذَا	يَشَآءُ ط	مَا	يَخْلُقُ
	akabinde (o da) olur	ol	ona	der	sadece	bir işe	hükmedince		dilediği	şeyi	yaratır
	atıf h.+ fiili muzari	emri hâzır	car+mecrur	muzari fiil	râbıta +hasr edatı	mef'ûlün bih	fiili mazi	cezmetmeyen ve şart ifade eden zaman zarfı	sıla; muzari fiil	mef'ûl, ismi mevsul	haber; muzari f.

47. (Meryem:) «Rabbim! Bana bir insan dokunmadığı halde nasıl çocuğum olur?» dedi. (Allah) buyurdu: «Öyle! Allah dilediğini yaratır. Bir işe hükmedince ona sadece "Ol!" der; akabinde (o da) olur».

﴿ 48 ﴾	الْإِنْجِيلَ ج	وَ	التَّوْرَاةَ	وَ	الْحِكْمَةَ	وَ	الْكِتَابَ	يُعَلِّمُهُ	وَ
	İncil'i	ve	Tevrat'ı		hikmeti		kitabeti (yazmayı)	(Allah) ona öğretecek	
-	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ûlün bih	fiili muzari+ mef'ûl	atıf h.

48. (Allah) ona (İsa'ya) kitabeti (yazmayı), hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek.

مِنْ رَبِّكُمْ لا	بِآيَةٍ	جِئْتُكُمْ	قَدْ	أَنِّي	إِسْرَآئِيلَ	إِلَى بَنِيٓ	رَسُولاً	وَ
Rabbinizden	bir mucize	size getirdim	gerçekten	gerçek şu ki ben	İsrail	oğullarına	Peygamber (kılacak)	
harfi cer, mecrur isim	car+ mecrur	(أَنَّ)'nin haberi; fiili mazi cümlesi; mef'ûl	tahkik h. (tekid, kuvvetlendirme harfi)	tekid ve nasb h+ (أَنَّ)'nin ismi	muz. ileyh, (gayri munsarif olduğu için cer alameti esre yerine fetha)	câr+ mecrur, muzaf	mahzûf (gizli) (يَجْعَلُهُ) (onu kılacak) fiilinin mukaddem mef'ûlü	atıf h.

طَيْراً	فَيَكُونُ	فِيهِ	فَأَنْفُخُ	الطَّيْرِ	كَهَيْئَةِ	مِنَ الطِّينِ	لَكُمْ	أَخْلُقُ	أَنِّي
bir kuş	akabinde (o) olur	içine	sonra üflerim	kuş	şekli gibi	çamurdan	size	yaratırım	gerçek şu ki ben
(يَكُونُ)'nün haberi	atıf h.+fiili muzari, nâsih, (يَكُونُ)'nün ismi (هُوَ) gizli zamiri	car + mecrur	atıf h.+fiili muzari	muz. ileyh, mecrur	harfi cer-mecrur isim	car+mecrur	car +mecrur	(أَنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi	tekid ve nasb h. +(أَنَّ)'nin ism

الْمَوْتَى	أُحْيِـــي	وَ	الْأَبْرَصَ	وَ	الْأَكْمَهَ	أُبْرِئُ	وَ	اللّٰهِ ج	بِإِذْنِ
ölüleri	diriltirim		alacalıyı	ve	körü	iyileştiririm		Allah'ın	izni ile
mef'ûlün bih	fiili muzari	atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ûlün bih	fiili muzari	atıf h.	muz. ileyh	harfi cer-mecrur isim

تَدَّخِرُونَ لا	مَا	وَ	تَأْكُلُونَ	بِمَا	أُنَبِّئُكُمْ	وَ	اللّٰهِ ج	بِإِذْنِ
biriktirdiğiniz	şeyleri	ve	yiyor olduğunuz	şeyleri	size haber veririm		Allah'ın	izni ile
sıla; muzari fiil cüm.	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla; muzari fiil cüm.	harfi cer, ismi mevsul	fiili muzari+fail (gizli أَنَا)+ mef'ûl	atıf h.	muz. ileyh	câr +mecrur, muzaf

﴿ 49 ﴾ فِي بُيُوتِكُمْ ط إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ج

evlerinizde	kesinlikle	bunda vardır	bir işaret	sizin için	İman edenler idiyseniz			
harfi cer, mecrur isim	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid lâmı, (إِنَّ)'nin muahhar ismi	car+ mecrur	şart ve cezm h.	fi'luş-şart: nasih mazi f.+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

49. (O'nu) İsrailoğulları'na peygamber (kılacak ve onlara şöyle diyecektir): "Size Rabbinizden bir mucize getirdim: "Gerçek şu ki ben, size çamurdan kuş şekli gibi (kuş şekli benzeri) yaratır, sonra içine üflerim, akabinde Allah'ın izni ile (o) bir kuş olur. (Yine) Allah'ın izni ile körü ve alacalıyı (bir deri hastalığı ya da cüzzam hastalığını) iyileştirir, ölüleri diriltirim. Evlerinizde yediklerinizi ve biriktirdiklerinizi size haber veririm. İman edenler iseniz kesinlikle bunda sizin için bir işaret vardır."

وَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَ لِأُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ

ve	tasdik edici olarak	şeyi	önümde bulunan	ve	helal kılmak için	size	bir kısmını	şeylerin	haram kılınan
atıf h.	hal	h. cer, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	atıf h.	ta'lîl (sebep) ve nasb harfi, f.muzari	câr+ mecrur	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; meçhul mazi fiil

﴿ 50 ﴾ عَلَيْكُمْ وَ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ أَطِيعُونِ

üzerinize	ve	size getirdim	bir mucize	Rabbinizden	artık korkun	Allah'tan	ve	bana itaat edin
car+mecrur	atıf h.	fiil+fail+ mef'ul	car+mecrur	câr+ mecrur	atıf h.+ emri hâzır	mef'ûl	atıf h.	emri hâzır+mef'ul

50. Tevrat'tan önümde bulunanı tasdik edici (doğrulayıcı) olarak ve üzerinize haram kılınan şeylerin bir kısmını size helal kılmak için (gönderildim). Size Rabbinizden bir mucize getirdim. Artık Allah'tan korkun ve bana itaat edin

﴿ 51 ﴾ إِنَّ اللّٰهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ط هٰـذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

gerçek şu ki, Allah	benim de Rabbim	sizin de Rabbinizdir	O halde O'na ibadet edin	(İşte) bu	yoldur	dosdoğru
tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	atıf h.	matuf, muzaf + muzâfun ileyh	râbıta + emri hâzır+ mef'ûl	mübteda, ismi işaret	haber, mevsuf	sıfat

51. Gerçek şu ki, Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. O halde O'na ibadet edin. İşte bu dosdoğru yoldur.

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللّٰهِ ط قَالَ الْحَوَارِيُّونَ

havariler	dedi	Allah'a (götüren yolda)	yardımcılarım	kimlerdir	dedi	küfrü	onlardan	İsa	akabinde hissedince
fail	fiili mazi	car+mecrur	haber; muzaf+muz.ileyh	mübteda, soru ismi	fiili mazi	mef'ûlün bih	car+mecrur	fail	fiili mazi	başlama h. + zaman zarfı

﴿ 52 ﴾ نَحْنُ أَنْصَارُ اللّٰهِ ج آمَنَّا بِاللّٰهِ ج وَ اشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

biz	yardımcılarıyız	Allah'ın	iman ettik	Allah'a	ve	şahid ol	gerçekten teslim olduğumuza
mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh	fiili mazi+ fâil	câr-mecrur isim	atıf h.	emri hâzır	h.cer+ tekit ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi

52. Akabinde İsa onlardan küfrü hissedince: «Allah'a (götüren yolda) yardımcılarım kimlerdir?» dedi. Havariler: «Biz Allah'ın yardımcılarıyız. Allah'a iman ettik. O'na gerçekten teslim olduğumuza şahid ol» dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 55 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 46):

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.) konuştu (اَلْمَهْدُ): beşik

(اَلْكَهْلُ): yaşı kemale eren, ergin (yaşı otuz ile altmış yaş arasındakiler)

[(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ismi fail) doğru olan, salih olan, düzelten, tamir eden

(ÂL-İ İMRAN, 47):

(أَنَّى): nasıl, nereden (اَلْبَشَرُ): beşer, insan, insanlar

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü (cinsi temas kurmaktan kinaye)

(قَضَى يَقْضِي): (nakıs f.) hükmetti, olmasını istedi, takdir etti / yerine getirdi

(اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, emir, durum, husus, hal (إِنَّمَا): ancak

(ÂL-İ İMRAN, 48):

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti (اَلْكِتَابُ): kitabet (yazı yazma), yazı, okuyup yazma

(اَلْحِكْمَةُ): kavrayış, anlayış, iyi ile kötüyü ayırma yeteneği, (doğru olduğu tahakkuk eden her türlü söz ve amel), söz ve amelde doğru davranma veya peygamberlerin sünnetleri

(ÂL-İ İMRAN, 49):

(جَاءَ يَجِيءُ ب): (ecvef f.) getirdi (اَلطِّينُ): çamur (اَلْهَيْئَةُ): heyet, şekil, suret, hazırlanmış, takdir edilmiş şekil

(اَلطَّيْرُ): kuş, kuşlar (نَفَخَ يَنْفُخُ نَفْخًا): üfledi

(اَلْأَكْمَهُ): anadan doğma kör yahut görme hassesini kaybeden

(اَلْأَبْرَصُ): cildi alaca hastalığına tutulan kimse, bir tür cilt hastalığı, alaca tenli

(أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nakıs if'al b.) hayat verdi, diriltti (نَبَّأَ يُنَبِّئُ ب): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(إِدَّخَرَ يَدَّخِرُ): (iftial b.) sakladı, depo etti

(ÂL-İ İMRAN, 50):

[(صَدَّقَ يُصَدِّقُ) اَلْمُصَدِّقُ]:(ismi fail),(tef'il b.) tasdik eden, doğrulayan

(بَيْنَ يَدَيَّ): (tabir) benden öncesinde, önümde (أَحَلَّ يُحِلُّ): (muzaaf if'al b.) helal ve mübah kıldı

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram , yasak kıldı (إِتَّقَى يَتَّقِي): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, uyum sağladı, bağlılık gösterdi

(ÂL-İ İMRAN, 51 – 52):

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

[(إِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ] :(ecvef istif'al b.) dosdoğru olan, düzgün, ölçülü, kusursuz

(أَحَسَّ يُحِسُّ إِحْسَاسًا): (muzaaf if'al b.) hissetti, idrak etti, bildi (اَلْكُفْرُ): inanmama, tasdik etmeme

(اَلنَّصِيرُ ج أَنْصَارٌ): (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever

(اَلْحَوَارِيُّ ج حَوَارِيُّونَ): beyaz, beyazlık, seçilmiş, kusursuz, hâlis, kendisini bir davaya adamış, candan dost ve yardımcı (terim olarak Hz. İsa'ya yardımcı olan 12 kişi kastedilir) (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti, delalet etti

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 56 (ÂL-İ İMRAN: 53 - 61) ≻

﴿ 53 ﴾ رَبَّنَآ آمَنَّا بِمَآ أَنْزَلْتَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

Rabbimiz	inandık	şeye	İndirdiğin	ve	tâbi olduk	peygambere	artık bizi yaz	beraber	şahit olanlarla
münâdâ	fiili mazi+ fâil	harfi cer+ ismi mevsul	sıla; mazi fiil	atıf h.	fiili mazi+ fâil	mef'ûlün bih	râbıta + emri hâzır+ mef'ul	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh

53. (Havariler şöyle dedi:) «Rabbimiz! İndirdiğine inandık ve peygambere tabi olduk. Artık bizi şahit olanlarla beraber yaz».

﴿ 54 ﴾ وَ مَكَرُوا وَ مَكَرَ اللّٰهُ ط وَ اللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ع

	hile yaptılar	ve	hile yaptı	Allah (da onların hilesine)	ve	Allah	en hayırlısıdır	hile yapanların
başlama h.	fiili mazi + fail	atıf h.	fiili mazi	fail	başlama h.	mübteda	haber, muzaf,	muzafun ileyh

54. (Fakat iman etmeyenler) hile yaptılar. Allah (da onların hilesine) hile yaptı. Allah, hile yapanların en hayırlısıdır.

إِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَ رَافِعُكَ إِلَيَّ وَ مُطَهِّرُكَ

O zaman	(şöyle) buyurmuştu:	Allah	Ey	İsa	gerçek şu ki Ben	seni vefat ettireceğim		seni yükselteceğim		seni arındıracağım
geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	fail	nidâ h.	münâda	tekid ve nasb h.+ (إنّ)'nin ismi	(إنّ)'nin haberi	atıf h.	matuf	car+ mecrur	matuf

مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ جَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ج

inkâr eden kimselerden		kılacağım	kimseleri	sana tâbi olan	üstünde	kimselerin	kafir olan	gününe kadar	Kıyamet
sıla; mazi fiil	câr-mecrur isim	matuf, muzaf	muz. ileyh	sıla; mazi fiil, mef'ûl	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	cer+ mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

﴿ 55 ﴾ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

Sonra	banadır	dönüşünüz	(İşte o zaman) ben hükmedeceğim	aranızda	şeyler hakkında	olduğunuz	hakkında	anlaşmazlığa düşmüş
atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar	atıf h.+ fiili muzari	mekan zarfı	h. cer+ ismi mevsul	sıla; mazi fiil, (كان)'nin ismi	car+ mecrur	(كان)'nin haberi

55. O zaman (onlar İsa'ya benzetilen kişiyi çarmıha germe hadiseleriyle meşgul olurken) Allah (şöyle) buyurmuştu: «Ey İsa! Gerçek şu ki Ben, seni vefat ettireceğim, seni kendime yükselteceğim, seni inkâr edenlerden arındıracağım ve sana tâbi olanları kıyamete kadar kâfirlerden üstün kılacağım. Sonra banadır dönüşünüz. (İşte o zaman) hakkında anlaşmazlığa düşmüş olduğunuz şeyler hakkında aranızda ben hükmedeceğim.

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَاباً شَدِيداً فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ ز وَ

İnkâr eden kimselere gelince		onları azablandıracağım	bir azabla	şiddetli	dünyada	ve	ahirette	
sıla; mazi fiil	mübtedâ, ismi mevsul	râbıta + haber, muzari f. mef'ûl	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat	câr+ mecrur	atıf h.	matuf, mecrur	atıf h.

﴿ 56 ﴾ وَ أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

Onların hiçbir yardımcıları olmayacak			işleyenlere (gelince)	ve	İman eden	kimselere	gelince		
mübteda muahhar	haber mukaddem	nefy h.	fiili mazi+ fâil	atıf h.	sıla; mazi fiil	mübtedâ, ismi mevsul	şart ve tafsil (ayrıntı) h.	atıf h.	

مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

﴿ 57 ﴾	الظَّالِمِينَ	لاَ يُحِبُّ	اللّهُ	وَ	أُجُورَهُمْ ط	فَيُوَفِّيهِمْ	الصَّالِحَاتِ
	zalimleri	sevmez	Allah		mükafatlarını	onlara tamamen ödeyecektir	iyi işler
	mef'ûlün bih	haber; fiil c.; nefy-i istikbal	mübtedâ	başlama h.	mef'ûlün bih	râbıta + fiili muzari+ mefûl	mef'ûlün bih

56. (İsâ'yı) inkâr edenlere gelince, onları dünyada ve ahirette şiddetli bir azabla azablandıracağım. Onların hiçbir yardımcıları olmayacak. **57**. İman edip iyi işler işleyenlere gelince; (Allah) onlara mükafatlarını tamamen ödeyecektir. Allah zalimleri sevmez.

﴿ 58 ﴾	الْحَكِيمِ	الذِّكْرِ	وَ	مِنَ الْآيَاتِ	عَلَيْكَ	نَتْلُوهُ	ذٰلِكَ
	hikmet dolu	zikirden (Kuran'dan)	ve	ayetlerden	sana	onu okuyoruz	İşte bu (hüküm)
	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	car+ mecrur	car+ mecrur	haber; muzari f. cümlesi, meful	mübtedâ

58. İşte bu (hüküm); onu sana, ayetlerden ve hikmet dolu zikirden (Kuran'dan) okuyoruz.

آدَمَ ط	كَمَثَلِ	اللّهِ	عِنْدَ	عِيسَى	مَثَلَ	إِنَّ
Adem'in	durumu gibidir	Allah'ın	katında	İsa'nın	durumu	gerçek şu ki
muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cümle	muz. ileyh, mecrur	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.

﴿ 59 ﴾	فَيَكُونُ	كُنْ	لَهُ	قَالَ	ثُمَّ	مِنْ تُرَابٍ	خَلَقَهُ
	akabinde olur	Ol	ona	dedi	sonra	topraktan	onu yarattı
	atıf h.+	emri hâzır	car+mecrur	fiili mazi	atıf h.	car +mecrur	mazi fiil+ mef'ul

59. Allah'ın katında İsa'nın durumu Adem'in durumu gibidir. Onu (Âdem'i) topraktan yarattı sonra da ona «Ol!» dedi. O da akabinde olur (olmaya başlar).

جَآءَكَ	مَا	مِنْ بَعْدِ	فِيهِ	حَآجَّكَ	فَمَنْ	﴿ 60 ﴾	مِنَ الْمُمْتَرِينَ ع	فَلاَ تَكُنْ	مِنْ رَبِّكَ	اَلْحَقُّ
sana gelen	şey-lerden	sonra	bu hususta	seninle tartışırsa	artık kim		şüpheye düşenlerden	artık olma	Rabbin-dendir	gerçek
sıla; mazi fiil cüm. mef'ûl	muzâfun ileyh, ismi mevsul	câr-mecrur, isim, muzaf	car+ mecrur	fiilüş şart; mazi fiil mef'ûl	başlama h.+ mübtedâ, şart ismi		(تَكُنْ)'un haberi	başlama h.+ nehy-i hazır	haber	mübtedâ

وَ أَنْفُسَنَا	وَ نِسَآءَكُمْ	وَ نِسَآءَنَا	وَ أَبْنَآءَكُمْ	أَبْنَآءَنَا	نَدْعُ	تَعَالَوْا	فَقُلْ	مِنَ الْعِلْمِ
kendimizi	kadınlarınızı	kadınlarımızı	çocuklarınızı	çocuklarımızı	çağıralım	gelin	de ki:	(bunca) ilimden
atıf harfi, matuf	atıf harfi, matuf (muzaf+muz.ileyh)	atıf h., matuf (muzaf+muz.ileyh)	atıf h., matuf (muzaf+muz.ileyh)	mef'ûl (muzaf+muz.ileyh)	emrin cevabı: muzari fiil	emri hâzır	râbıta (bağlaç)+ cevabu'ş-şart; emir fiili	câr+ mecrur

şart ve cevap (مَنْ) mübtedâsının haberidir

﴿ 61 ﴾	عَلَى الْكَاذِبِينَ	اللّهِ	لَعْنَةَ	فَنَجْعَلْ	نَبْتَهِلْ	ثُمَّ	وَ أَنْفُسَكُمْ
	yalancılara	Allah'ın	lanetini	akabinde kılalım	lanetleşelim	sonra	kendinizi ve
	h.cer+ mecrur isim	muz. ileyh	mef'ûl, muzaf	atıf h.+ emrin üçüncü cevabı	emrin ikinci cevabı, meczum muzari fiil	atıf h.	atıf h.+ matuf

60. Gerçek Rabbindendir, artık şüphe edenlerden olma. **61**. Artık sana gelen (bunca) ilimden sonra, bu hususta seninle kim tartışırsa, de ki: «Gelin, çocuklarımızı, çocuklarınızı, kadınlarımızı, kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım. Sonra lanetleşelim, akabinde Allah'ın lanetini yalancılara kılalım».

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 56 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 53):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'âl babı) indirdi (إِتَّبَعَ يَتَّبِعُ إِتِّبَاعًا): (iftiâl babı) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّاهِدُ]: (ismi fail) şahit olan, şehadet getiren

(ÂL-İ İMRAN, 54):

[(مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا) اَلْمَاكِرُ]: (ismi fail) hile yapan, pusu kuran, tuzak kuran, düzen tasarlayan

(ÂL-İ İMRAN, 55):

[(تَوَفَّى يَتَوَفَّى) اَلْمُتَوَفِّي]: (ismi fail), vefat ettiren, hayatına son verdiren, ruhunu kabzeden

[(رَفَعَ يَرْفَعُ) اَلرَّافِعُ]: (ismi fail) yükselten, çıkaran [(طَهَّرَ يُطَهِّرُ) اَلْمُطَهِّرُ]: (ismi fail),(tef'il b.) temizleyen

[(جَعَلَ يَجْعَلُ) اَلْجَاعِلُ]: (ismi fail) yapan, kılan, kılıcı [(رَجَعَ يَرْجِعُ) اَلْمَرْجِعُ] : (masdar) dönüş, rücu

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetmek, hüküm vermek (إِتَّبَعَ يَتَّبِعُ إِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(إِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ إِخْتِلاَفًا): (iftial b.) ihtilâfa düştü, birbirinden ayrıldı, anlaşamadı

(ÂL-İ İMRAN, 56):

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azab verdi, işkence etti [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّاصِرُ]: (ismi fail) yardım eden

(ÂL-İ İMRAN, 57):

(وَفَّى يُوَفِّي): (nakıs tef'il b.) tamamen eda etti, tam verdi, iyice halletti

(اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (أَحَبَّ يُحِبُّ): (muzaaf if'al b.) sevdi

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظَّالِمُ]: (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(ÂL-İ İMRAN, 58):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu, birbiri ardınca söyledi

(اَلذِّكْرُ): zikir / inzal edilmiş kitap (اَلْحَكِيمُ): hikmet sahibi, hikmetli, muhkem, korunmuş, sağlam

(ÂL-İ İMRAN, 59):

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal (sıfat, hal, benzerlik) (اَلتُّرَابُ): toprak

(ÂL-İ İMRAN, 60):

(اَلْحَقُّ): sadık, doğru, hak, gerçek [(اِمْتَرَى يَمْتَرِي) (اَلْمُمْتَرِي]: (nakıs iftial b.) (ismi fail) şüpheye düşen

(ÂL-İ İMRAN, 61):

(حَاجَّ يُحَاجُّ): (muzaaf müfâale b.) tartıştı, münakaşa etti

[(تَعَالَى يَتَعَالَى) تَعَالَوْا]: (emir),(nakıs tefaul b.) gelin [(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَاذِبُ]: (ismi fail) yalancı, düzmeci

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) çağırdı, dua etti (اَلْإِبْنُ ج أَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul

(اَلنِّسَاءُ): kadınlar, hanımlar (اَلنَّفْسُ ج أَنْفُسٌ): zat, şahıs, kişi

(اِبْتَهَلَ يَبْتَهِلُ اِبْتِهَالاً): (iftial b.) ihlas ve cehdle dua etti, yalvarıp yakardı manasındadır. (Bu ayetteki ibtihali lanetleşme ile tefsir etmişlerdir. Zira bu ayette yapılan yalvarış la'netleşmek içindir.)

(اَللَّعْنَةُ): la'net (rahmetinden uzaklaştırma, azaba maruz bırakma)

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 57 (ÂL-İ İMRAN: 62 - 70) ≻

إِنَّ	هَـٰذَا	لَهُوَ	الْقَصَصُ	الْحَقُّ ج	وَ مَا	مِنْ إِلَـٰهٍ	إِلَّا	اللَّهُ ط	وَ	إِنَّ اللَّهَ
şüphesiz	bu	işte O	haberdir	gerçek	yoktur	hiçbir ilah	başka	Allah'tan		doğrusu Allah
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi işaret	tekid lâmı+ fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	nefiy h.	zaid h. cer+ mübteda, lafzan mecrur mahallen merfu	istisna h.	haber	atıf h.	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi

﴿ 63 ﴾ ع بِالْمُفْسِدِينَ	عَلِيمٌ	اللَّهَ	فَإِنَّ	تَوَلَّوْا	فَإِنْ	﴿ 62 ﴾ الْحَكِيمُ	الْعَزِيزُ	لَهُوَ
bozguncuları	bilir	Allah	şüphesiz ki	yüz çevirirlerse	eğer	Hakim'dir	Aziz'dir	işte O
h.cer+ mecrur isim	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	cevabu'ş-şart; isim cümlesi: râbıta, tekid ve nasb harfi	fi'lü'ş-şart, mazi f.	atıf h.+şart ve cezm h.	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid lâmı+fasıl zamiri

62. Şüphesiz bu (İsa hakkında anlatılanlar) gerçek haberdir. Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Doğrusu Allah işte O Aziz'dir, Hakim'dir. **63**. Eğer yüz çevirirlerse, şüphesiz ki Allah bozguncuları bilir.

أَلَّا نَعْبُدَ	بَيْنَكُمْ	وَ	بَيْنَنَا	سَوَآءٍ	إِلَىٰ كَلِمَةٍ	تَعَالَوْا	الْكِتَابِ	أَهْلَ	يَآ	قُلْ
ibadet etmemeye	sizin aranızda	ve	bizim aramızda	eşit olan (müşterek)	söze	gelin	kitap	ehli	ey	de ki
(سَوَآءٍ)'in bedeli; masdarı müevvel	mekan zarfı	atıf h.	mekan zarfı	sıfat	câr-mecrur, mevsuf	emri hâzır	muz. ileyh	münâdâ, muzaf	nidâ h.	emri hâzır

أَرْبَاباً	بَعْضاً	بَعْضُنَا	لَا يَتَّخِذَ	وَ	شَيْئاً	بِهِ	لَا نُشْرِكَ	وَ	إِلَّا اللَّهَ
Rabler	bazısını	bazımızın	edinmemesine		hiçbir şeyi	O'na	ortak koşmamaya		Allah'tan başkasına
ikinci mef'ûl	mef'ûl	fail	f. muzari	atıf h.	mef'ûl	car+ mecrur	matuf, fiili muzari; nefyi istikbal	atıf h.	istisna harfi+ müstesna: mef'ûlün bih

﴿ 64 ﴾ مُسْلِمُونَ	بِأَنَّا	اشْهَدُوا	فَقُولُوا	تَوَلَّوْا	فَإِنْ	اللَّهِ ط	مِنْ دُونِ
bizim müslüman olduğumuza		şahid olun	artık (işte o zaman) deyin	bundan sonra eğer yüz çevirirlerse		Allah'ı bırakıp (ya da Allah'tan başka)	
(أَنَّ)'nin haberi	harfi cer+ masdarı müevvel: tekit ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	emir fiil (cemi)	râbıta + cevabu'ş-şart; emir fiili (cemi)	fi'lü'ş-şart, mazi fiil	başlama h.+ şart ve cezm h.	muz. ileyh	h.cer+ zarf ismi, muzaf

64. De ki: «Ey Kitap ehli! Bizimle sizin aranızda eşit olan (müşterek) söze gelin; Allah'tan başkasına ibadet etmemeye, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamaya ve Allah'ı bırakıp bazımızın bazısını Rabler edinmemesine.. Eğer yüz çevirirlerse, işte o zaman: «(Bu kaideleri yerine getiren) Bizim müslüman olduğumuza şahid olun» deyin.

مَآ أُنْزِلَتِ	وَ	فِي إِبْرَاهِيمَ	تُحَآجُّونَ	لِمَ	يَآ أَهْلَ الْكِتَابِ
indirilmediği	halde	İbrahim hakkında	tartışıyorsunuz	niçin	Ey Kitap ehli
nefiy harfi, meçhul mazi fiil	hal vâvı	câr-mecrur isim	fiili muzari	(لِمَاذَا) (niçin) soru edatının kısaltılmış hali	muz. ileyh / nidâ harfi, münâdâ

﴿ 65 ﴾ فَلَا تَعْقِلُونَ	أَ	مِنْ بَعْدِهِ ط	إِلَّا	الْإِنْجِيلُ	وَ	التَّوْرَاةُ
siz (bunu) akletmiyor	musunuz	kendisinden sonra (indirildiği)	ancak	İncil	ve	Tevrat
atıf h.+ nefy-i istikbal	soru h.	câr+mecrur	istisna h.	matuf	atıf h.	nâibi fâil

65. Ey Kitap ehli! Tevrat ve İncil ancak kendisinden sonra indirildiği halde niçin İbrahim hakkında tartışıyorsunuz? Siz (bunu) akletmiyor musunuz?

هَآ	أَنْتُمْ	هٰؤُلَآءِ	حَاجَجْتُمْ	فِيمَا	لَكُمْ	بِهِ	عِلْمٌ ط	فَلِمَ	تُحَآجُّونَ
İşte siz böyle kimselersiniz			tartıştınız	şey hakkında	sizin için bulunan	kendisine ait	bilgi	fakat niçin	tartışıyorsunuz
haber; ismi işâret	mübteda	tenbih h.	fiili mazi+ fail	h.cer+ ismi mevsul	haber mukaddem	car+mecrur	mübteda muahhar	atıf h.+ car-mecrur	fiili muzari

sıla; isim cümlesi

﴿ 66 ﴾ لاَ تَعْلَمُونَ	أَنْتُمْ	وَ	يَعْلَمُ	اللّٰهُ	وَ	عِلْمٌ ط	بِهِ	لَكُمْ	لَيْسَ	فِيمَا
bilmezsiniz	sizler		bilir	(oysa) Allah		bilgi	kendisine ait	sizin için	bulunmayan	şey hakkında
haber; olumsuz muzari fiil cümlesi	mübteda: munfasıl zamir	atıf h.	haber; muzari fiil cümlesi	mübteda	başlama h.	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	car+mecrur	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	sıla: (muzari çekimi olmayan) nâsih mazi fiil	cer+ ismi mevsul

66. İşte siz böyle kimselersiniz (işte siz bunlarsınız)! Sizin için kendisine ait bilgi bulunan şeyde tartıştınız. Fakat sizin için kendisine ait bilgi bulunmayan şey hakkında niçin tartışıyorsunuz? (Oysa) Allah bilir, sizler bilmezsiniz.

مُسْلِماً ط	حَنِيفاً	كَانَ	وَ لٰكِنْ	نَصْرَانِيّاً	وَ لاَ	يَهُودِيّاً	إِبْرَاهِيمُ	مَا كَانَ
müslümandı	hanifti	idi	fakat	hıristiyan (da) değildi		yahudi (de)	İbrahim	değildi
(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	istidrak h.	atıf h.	atıf h.	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	olumsuz mazi fiil

اتَّبَعُوهُ	لَلَّذِينَ	بِإِبْرَاهِيمَ	النَّاسِ	أَوْلَى	إِنَّ	﴿ 67 ﴾ مِنَ الْمُشْرِكِينَ	وَ مَا كَانَ
ona tâbi olan	kimselerdir	İbrahim'e	insanların	en yakını	gerçek şu ki	ortak koşanlardan	olmadı
sıla; mazi fiil cüm.	tekid lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi	car+mecrur	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekit ve nasb h.	(كَانَ)'nin haberi; câr-mecrur	olumsuz mazi fiil, (كَانَ)'nin ismi / atıf h.

﴿ 68 ﴾ الْمُؤْمِنِينَ	وَلِيُّ	اللّٰهُ	وَ	آمَنُوا ط	الَّذِينَ	وَ	النَّبِيُّ	وَ هٰـذَا
müminlerin	velisidir	Allah		(ona) iman eden	kimselerdir	ve	Peygamberdir	bu ,
muz. ileyh,	haber, muzaf	mübteda	başlama h.	sıla; mazi fiil cüm.	matuf, ismi mevsul	atıf h.	(هَـٰذَا)'nın bedeli	matuf, ismi işaret / atıf h.

67. İbrahim, yahudi de, hıristiyan da değildi. Fakat hanifdi (Allah'ı bir kabul edendi), müslümandı; ortak koşanlardan olmadı. **68**. Gerçek şu ki; İbrahim'e insanların en yakını, ona tâbi olanlar, bu (Muhammed) Peygamber ve (ona) iman edenlerdir. Allah müminlerin velisidir (yardımcısı, koruyucusu ve dostudur.)

وَ	أَنْفُسَهُمْ	إِلاَّ	مَا يُضِلُّونَ	وَ	يُضِلُّونَكُمْ ط	لَوْ	الْكِتَابِ	مِنْ أَهْلِ	طَآئِفَةٌ	وَدَّتْ
	kendilerinden	başkasını	saptırmazlar		sizi saptırsalar	keşke	kitap	ehlinden	bir grup	istedi
atıf h.	mef'ûl	istisna h.	nefy-i hal	hal vâvı	f. muzari+ fail+ mef'ûl	temenni ve mastar h.	muz. ileyh	h. cer+ mecrur isim	fail	fiili mazi

(وَدَّتْ) fiilinin mef'ûlü

﴿ 70 ﴾ تَشْهَدُونَ	أَنْتُمْ	وَ	اللّٰهِ	بِآيَاتِ	تَكْفُرُونَ	لِمَ	الْكِتَابِ	يَآ أَهْلَ	﴿ 69 ﴾ مَا يَشْعُرُونَ
(Gerçeği) görüp şahit olduğunuz halde			Allah'ın	ayetlerini	inkar ediyorsunuz	niçin	Ey kitap ehli		farkında değildirler
haber	mübteda	hal vâvı	muz. ileyh	câr-mecrur, muzaf	fiili muzari	câr mecrur	muz. ileyh	münâdâ nidâ h.	nefy-i hal

69. Kitap ehlinden bir grup istedi ki; keşke sizi saptırsalar. (Halbuki) kendilerinden başkasını saptırmazlar da farkında değildirler. **70**. Ey Kitap ehli! (Gerçeği) görüp şahit olduğunuz halde Allah'ın ayetlerini niçin inkar ediyorsunuz?

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 57 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 62):

(اَلْقَصَصُ): hayırlı haber, kıssa, hikaye, haberin beyanı, açıklanması

(اَلْعَزِيزُ): (esmâ-i ilâhiyeden) aziz, üstün, kuvvetli, güçlü / şerefli, değerli, yüce

(اَلْحَكِيمُ): (Allah Tealâ'nın sıfatı) hikmet sahibi, hikmetli

(ÂL-İ İMRAN, 63):

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, arka çevirdi

[(اَفْسَدَ يُفْسِدُ) اَلْمُفْسِدُ]: (ismi fail),(if'al b.) ifsad eden, bozan, bozguncu, fesad çıkaran

(ÂL-İ İMRAN, 64):

(اَلْكَلِمَةُ): kelam, söz / ilahi hüküm (سَوَاءٌ): eşit, müsavi, doğru

(كَلِمَةُ سَوَاءٍ): doğru kelime yahut Tevrat, İncil ve Kur'an'ın ihtilafsız kabul ettiği (sizinle bizim aramızda) müsavi olan kelime yahut da ittifaklı (bütün şeriatlarca ihtilafsız) olan kelime

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu (بَعْضٌ): bir kısmı, bazısı

(اَلرَّبُّ ج أَرْبَابٌ): malik, seyyid, efendi, terbiye edici (إِتَّخَذَ يَتَّخِذُ إِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti, şahit oldu, hazır oldu (دُونَ): ..haricinde, ..bırakıp, ..siz, sız

(ÂL-İ İMRAN, 65):

: (حَآجَّ يُحَاجُّ): (muzaaf müfâale b.) tartıştı, münakaşa etti (بَعْدُ): sonra (öncenin zıttı)

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالًا): (if'al b.) indirdi (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلًا): akıl etti, akıl erdirdi

(ÂL-İ İMRAN, 66):

(حَاجَّ يُحَاجُّ): (muzaaf müfâale b.) tartıştı, münakaşa etti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(ÂL-İ İMRAN, 67):

(اَلنَّصْرَانِي): Hıristiyan [(أَشْرَكَ يُشْرِكُ) اَلْمُشْرِكُ] : (ismi fail),(if'al b.) Allah'a ortak koşan

(اَلْحَنِيفُ): hanif; muvahhid; tek Allah'a inanan, diğer bütün yolları reddettikten sonra bir tek belirli yola uymayı seçen kişi

(ÂL-İ İMRAN, 68):

(أَوْلَى): (ismi tafdil) en yakın, daha yakın, en lâyık, daha lâyık (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın

(ÂL-İ İMRAN, 69):

:(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا): (muzaaf f.): istedi, temenni etti, sevdi (اَلطَّائِفَةُ): cemâat, grup, bölük, tâife

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلَالًا): (muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış buldu (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): farkına vardı, hissetti, bildi

(ÂL-İ İMRAN, 70):

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkar etti, inanmadı, tasdik etmedi (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahit oldu, hazır oldu, bildi

📖📖📖📖📖📖📖

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 58 (ÂL-İ İMRAN: 71 – 77) ≻

يَآ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَ تَكْتُمُونَ الْحَقَّ

Ey kitap ehli	niçin	karıştırıyorsunuz	hakkı	batılla		gizliyorsunuz		hakkı
muz. ileyh	câr+mecrur	fiili muzari+fail	mef'ûlün bih	car+mecrur	atıf h.	fiili muzari+fail		mef'ûlün bih

nida harfi, münâdâ

وَ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿71﴾ ع وَ قَالَتْ طَّآئِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِيٓ أُنْزِلَ

bildiğiniz halde			(şöyle) dedi	bir gurup	ehlinden	kitap	inanın	olan şeye		indirilmiş
haber; muzari fiil		mübteda	fiili mazi	fail	cer+ mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	emri hâzır	h. cer, ismi mevsul	başla-ma h.	sıla; meçhul mazi fiil cüm.

hal vâvı

عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَ اكْفُرُوٓا آخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿72﴾ ج

kimselere	İman eden	başlangıcında	günün	ve	inkâr edin	(günün) sonunda	belki onlar	(dinlerinden) dönerler
harfi cer ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	emri hâzır	zaman zarfı	terecci-nasb h.	(لَعَلَّ)'nin haberi

(لَعَلَّ)'nin ismi

71. Ey Kitap ehli! Niçin hakkı batılla karıştırıyor ve bildiğiniz halde hakkı gizliyorsunuz?

72. Kitap ehlinden bir gurup (şöyle) dedi: «İman edenlere indirilmiş olana günün başlangıcında inanın,(Günün) sonunda inkâr edin. Belki onlar (da dinlerinden) dönerler.

وَ لَا تُؤْمِنُوٓا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ ط قُلْ إِنَّ الْهُدَى

inanmayın (dediler)	başkasına	istisna h.	kimselerden	harfi cer+ismi mevsul	tâbi olan	Sizin dininize	de ki	gerçek şu ki	doğru yol
nehy-i hâzır	atıf h.		sıla; mazi fiil cüm.		mef'ûl		emir fiili	tekit ve nasb h.	

(إِنَّ) nin ismi

هُدَى اللّٰهِ لَ أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِثْلَ مَآ أُوتِيتُمْ

yoludur	Allah'ın	bir kimseye verilmesine					şeyin	size verilen
(إِنَّ) nin haberi muzaf	muz. ileyh	masdar ve nasb h.	meçhul fiili muzari	naibi fail			muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi meçhul fiil

أَوْ يُحَآجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ ط قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ ج

veya	size delil getireceklerine	katında	Rabbinizin	de ki:	doğrusu	lütuf	elindedir	Allah'ın
atıf h.	fiili muzari, fâil, mef'ûl	mekan zarfı, muzaf	muzaf, muzafun ileyh	emri hâzır	tekit ve nasb h.	(إِنَّ) nin ismi	(إِنَّ) nin haberi	muz. ileyh

يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ ط وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿73﴾ ج

onu verir	kimseye	dileyen/dilediği	ve	Allah	Vâsi'dir	Alîm'dir
fiili muzari, mef'ûl	2.mef'ûl, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	atıf h.	mübtedâ	haber	2. haber

73. Sizin dininize tâbi olan kimselerden başkasına inanmayın (dediler). -De ki: "Gerçek şu ki doğru yol Allah'ın yoludur."- Size verilenin benzerinin başka bir kimseye verilmesine veya Rabbinizin katında (onu) size delil getireceklerine (de inanmayın dediler)". De ki: «Doğrusu lütuf Allah'ın elindedir. Onu dileyen/ (ya da) dilediği (tercih ettiği) kimseye verir. Allah Vâsi'dir (rahmeti geniştir), Alim'dir (her şeyi ayrıntısıyla bilir).

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَآءُ ط وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿74﴾

tahsis eder	rahmetini	kimseye	dileyen/dilediği	ve	Allah	sahibidir	lütuf	çok büyük
fiili muzari	câr-mecrur isim, muzaf, muzâfun ileyh	mef'ûl ismi mevsul	sıla; muzari fiil	atıf h.	mübteda	haber	muz. ileyh, mevsuf	sıfat

وَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ ج وَ مِنْهُمْ

(Yine) onlardan vardır	sana	onu öder	kantarla	ona emanet etsen		(bazı) kimseler	kitap	ehlinden vardır	
haber mukaddem	atıf h.	car+ mecrur	cevabu'ş-şart; illet harfinin düşmesiyle meczum f. muz.	car+ mecrur	fi'lu'ş-şart; mef'ûlün bih	şart ve cezm h.	mübteda muahhar; ismi mevsul	muz. ileyh	haber mukaddem	başla-ma h.

مَنْ	إِنْ تَأْمَنْهُ	بِدِينَارٍ	لاَ يُؤَدِّهِ	إِلَيْكَ	إِلاَّ	مَا	دُمْتَ	عَلَيْهِ	قَآئِماً ط
(bazı) kimseler	ona emanet etsen	bir (tek) altın	onu ödemez	sana	hariç		tepesine dikilip durman		
mübteda muahhar; ismi mevsul	fi'lu'ş-şart; mef'ûl / şart ve cezm h.	car mecrur	cevabu'ş-şart; illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari, mef'ûl	car+ mecrur	istisna h.	masdar h.	fiili mazi+ (دَامَ)'nin ismi	car+mecrur	(دَامَ)'nin haberi

ذَلِكَ	بِأَنَّهُمْ قَالُوا	لَيْسَ	عَلَيْنَا	فِي الْأُمِّيِّينَ	سَبِيلٌ ج	وَ
Bu	onların demeleri sebebiyledir	yoktur	bizim üzerimize	ümmîler hakkında	bir yol	ve
mübteda, ismi işaret	haber; şibhi cümle / (أَنَّ)'nin haberi; fiil	nasih fiili mazi camid	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	câr+ mecrur	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	başlama h.

﴿ 75 ﴾	يَقُولُونَ	عَلَى اللّهِ	الْكَذِبَ	وَ	هُمْ	يَعْلَمُونَ
	söylemektedirler	Allah'a karşı	yalan	hal vâvı		Onlar biliyor oldukları halde
	fiili muzari+fail	câr+mecrur	mef'ûl		mübteda	haber; fiil cümlesi
						hal: isim cümlesi

74. Rahmetini dilediği kimseye tahsis eder. Allah çok büyük lütuf sahibidir».

75. Kitap ehlinden (bazı) kimseler vardır ki; ona kantarla (denecek kadar çok mal, mülk) emanet etsen onu sana öder. (Yine) onlardan (bazı) kimseler vardır ki; bir tek altın emanet etsen, tepesine dikilip durman hariç onu sana ödemez. Bu, onların: «Ümmîler hakkında (dinimizden olmayanlar hakkında) bizim üzerimize bir yol (bir vebal) yoktur » demeleri sebebiyledir. Onlar bile bile Allah'a karşı yalan söylemektedirler.

﴿ 76 ﴾	الْمُتَّقِينَ	يُحِبُّ	اللّهَ	فَإِنَّ	اتَّقَى	وَ	بِعَهْدِهِ	أَوْفَى	مَنْ	بَلَى
	sakınanları	sever	Allah	doğrusu	(günahtan) sakınırsa	ve	ahdini	yerine getirirse	her kim	Hayır!
	mef'ûlün bih	(إِنَّ)'nin haberi; muzari f. cümlesi	(إِنَّ)'ni n ismi	râbıta + tekid ve nasb h.	fiili mazi	atıf h.	câr+mecrur	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	mübtedâ, şart ismi	cevap h.
				cevabu'ş-şart: isim cümlesi						

76. Hayır! (Gerçek tam tersinedir). Her kim ahdini (verdiği sözünü) yerine getirirse ve (günahtan) sakınırsa doğrusu Allah (bu konuda) sakınanları sever.

خَلاَقَ	لاَ	أُولَـئِكَ	قَلِيلاً	ثَمَناً	أَيْمَانِهِمْ	وَ	اللّهِ	بِعَهْدِ	يَشْتَرُونَ	الَّذِينَ	إِنَّ
hiçbir payları	yoktur	işte onların	az	bir bedele	yeminlerini	ve	Allah'ın	ahdini	satan	kimseler	Gerçek şu ki
(لاَ)'nın ismi	nâfiye li'l-cins	mübteda, ismi işaret	sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	matuf	atıf h.	muz.ileyh	câr+mecrur, muzaf	sıla; muzari fiil	(إِنَّ)'nin ismi; ismi mevsul	tekid ve nasb h.

الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	إِلَيْهِمْ	لاَ يَنْظُرُ	وَ	اللّهُ	لاَ يُكَلِّمُهُمُ	وَ	فِي الْآخِرَةِ	لَهُمْ
kıyamet	günü	onlara	bakmayacak		Allah	onlara konuşmayacak		Ahirette	kendilerine ait
muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	car+mecrur	nefy-i istikbal	atıf h.	fail	nefy-i istikbal+ mef'ûl	atıf h.	car+ mecrur	(لاَ)'nın haberi

﴿ 77 ﴾	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ	وَ	لاَ يُزَكِّيهِمْ ص	وَ
	elem verici	bir azap	onlar için vardır		onları temize çıkarmayacaktır	ve
	sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem	atıf h.	nefy-i istikbal+ mef'ûl	atıf h.

77. Gerçek şu ki; Allah'ın ahdini (Allah'a verilen sözleri ya da O'nun indirdiği kutsal kitabları) ve yeminlerini (karşılığını peşin elde edeceği bir menfaat sebebiyle) az bir bedele satanların, işte onların, ahirette (cennet nimetlerinden) kendilerine ait hiçbir payları yoktur. Kıyamet günü Allah onlara konuşmayacak, onlara bakmayacak (lutuf ve rahmetiyle değer verip itibar etmeyecek) ve onları temize çıkarmayacaktır (onlara haklılık payı verip affetmeyecektir). Onlar için elem verici bir azap vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 58 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 71 – 72):

(لَبَسَ يَلْبِسُ لَبْسًا): karıştırıp gizledi veya örtüp şüpheli hale getirdi

(اَلْبَاطِلُ): asılsız şey, batıl, faydasız boş şey (كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi

(اَلطَّائِفَةُ): cemâat, grup, bölük, tâife

(اَلْوَجْهُ): başlangıç, baş / yüz / yön (اَلنَّهَارُ): gündüz (örfe göre güneşin doğuşu ile batışı arasında geçen müddet)

(اَلْآخِرُ ج آخِرُونَ): son, sonuncu (لَعَلَّ): umulur ki, belki

(رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(ÂL-İ İMRAN, 73 – 74) :

(تَبِعَ يَتْبَعُ تَبَعًا): uydu, tabi oldu (اَلْهُدَى): hidayet, doğru yol

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi (حَاجَّ يُحَاجُّ): (muzaaf müfâale b.) delil getirdi, tartıştı, münakaşa etti

(اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf / üstünlük, fazilet / fazlalık, ziyade (اَلْيَدُ ج أَيْدٍ): el (elinde, tasarrufunda olmak)

(اَلْوَاسِعُ): (esma-i ilahiyeden) nimetlendirmesi ve rahmeti bol olup, her şeyi rahmetiyle kaplamış olan

(اِخْتَصَّ يَخْتَصُّ اِخْتِصَاصًا ب): (muzaaf iftial b.) tahsis etti, aid ve mahsus kıldı

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا مَشِيئَةً): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (ذُو الْفَضْلِ): lütuf, fazilet, üstünlük sahibi

(اَلْعَظِيمُ): çok büyük, yüce

(ÂL-İ İMRAN, 75):

(أَمِنَ يَأْمَنُ أَمَانَةً): (mehmuz f.) emanet etti, güvendi (اَلدِّينَارُ): dinar, miskal / altın para

(مَا دَامَ): müddetçe, ...devam ettikçe, ...oldukça (اَلْأُمِّيُّ): ümmî (okuma yazma bilmeyen)

(اَلْقِنْطَارُ ج قَنَاطِيرُ): kantar, (çok fazla miktarda) mal, mülk (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): (açık ve geniş) yol

[(قَامَ يَقُومُ) اَلْقَائِمُ]: (ismi fail),(ecvef f.) kalkan, duran, (üzerine) düşen, (başına) dikilen

(أَدَّى يُؤَدِّي تَأْدِيَةً): (nakıs tef'il b.) ödedi, eda etti, teslim etti (اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma

(ÂL-İ İMRAN, 76):

(بَلَى): bilakis, aksine (أَحَبَّ يُحِبُّ): (muzaaf if'al b.) sevdi

(أَوْفَى يُوفِي إِيفَاءً): (nakıs if'al b.) ifa etti, eksiksiz yaptı, tam olarak yerine getirdi

(اَلْعَهْدُ): ahd, anlaşma, kişinin başkası için yerine getirmeyi üstlendiği şey (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(اَلْمُتَّقِي): (ismi fail) korunan, sakınan

(ÂL-İ İMRAN, 77):

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي): (nakıs iftial b.) satın aldı (اَلْيَمِينُ ج أَيْمَانٌ): yemin / sağ el, sağ taraf

(اَلثَّمَنُ): satılan eşya mukabilinde para yahut ticaret metaı olarak alınan bedel (fiyat)

(اَلْخَلَاقُ): nasip, pay, hisse (كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا):(tef'il b.) konuştu

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gözetti (اَلْأَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(زَكَّى يُزَكِّي تَزْكِيَةً): (nakıs tef'il b.) temize çıkardı, doğru dürüst olarak gösterdi

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 59 (ÂL-İ İMRAN: 78 - 83) ≻

وَ	إِنَّ	مِنْهُمْ	لَفَرِيقاً	يَلْوُونَ	أَلْسِنَتَهُمْ	بِالْكِتَابِ	لِتَحْسَبُوهُ
	Gerçek şu ki	onlardan vardır	bir zümre	eğip büken	dillerini	kitapla	onu sanmanız için
atıf h.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(فَرِيقاً) kelimesinin sıfatı	mef'ûl	car+mecrur	ta'lil ve nasb h.+ fiili muzari+ mef'ûl

مِنَ الْكِتَابِ	وَ	مَا	هُوَ	مِنَ الْكِتَابِ ج	وَ	يَقُولُونَ	هُوَ
kitaptan		olmadığı halde	o	kitaptan		derler	O
câr+ mecrur	hal vâvı	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefiy h.	(مَا)'nın ismi	(مَا)'nın haberi	atıf h.	fiili muzari+fail	mübteda

hal: isim cümlesi

اللّٰهِ ج	مِنْ عِنْدِ	هُوَ	مَا	وَ	اللّٰهِ	مِنْ عِنْدِ
Allah	katından	o,	olmadığı halde		Allah	katındandır
muz. ileyh	(مَا)'nın haberi	(مَا)'nın ismi	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefiy h.	hal vâvı	muz. ileyh	haber: şibhi c.:car-mecrur, muzaf

﴿ 78 ﴾	يَعْلَمُونَ	هُمْ	وَ	الْكَذِبَ	عَلَى اللّٰهِ	يَقُولُونَ	وَ
	Onlar bildikleri halde			yalan	Allah'a karşı	söylerler	
	haber	mübteda	hal vâvı	mef'ûlün bih	câr+mecrur	fiili muzari	başlama h.

78. Onlardan (ehli kitaptan olan her bir gruptan) Kitaptan olmadığı halde onu Kitaptan sanmanız için dillerini kitapla eğip büken bir zümre vardır. O, Allah katından olmadığı halde: «O Allah katındandır» derler. Onlar bile bile Allah'a karşı yalan söylerler.

النُّبُوَّةَ	وَ	الْحُكْمَ	وَ	الْكِتَابَ	اللّٰهُ	أَنْ يُؤْتِيَهُ	لِبَشَرٍ	مَا كَانَ
peygamberliği	ve	hüküm		kitap	Allah'ın	vermesi	bir beşere	(mümkün) olmaz
atıf h.+matuf		matuf	atıf h.	ikinci mef'ûl	fail	(كَانَ)'nin muahhar ismi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	olumsuz mazi fiil

اللّٰهِ	مِنْ دُونِ	لِي	عِبَاداً	كُونُوا	لِلنَّاسِ	يَقُولَ	ثُمَّ
Allah'ı bırakıp		bana	kullar	olun	insanlara	onun demesi	sonra da
muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf	car+mecrur	(كَانَ)'nin haberi	emri hâzır	car+ mecrur	f. muzari	atıf h.

الْكِتَابَ	تُعَلِّمُونَ	كُنْتُمْ	بِمَا	رَبَّانِيِّينَ	كُونُوا	لٰكِنْ	وَ
kitabı	öğretmekte	olmanız	sebebiyle	rabbânîler	olun	fakat	
mef'ûl	(كَانَ)'nin haberi	sıla; fiili mazi	câr-mecrur, ismi mevsul	(كَانَ)'nin haberi	emri hâzır	İstidrak h.	atıf h.

الْمَلاَئِكَةَ	أَنْ تَتَّخِذُوا	لاَ يَأْمُرَكُمْ	وَ	﴿ 79 ﴾	لا	تَدْرُسُونَ	كُنْتُمْ	بِمَا	وَ
melekleri	edinmenizi	size emretmesi de olmaz				ders alıyor olmanız		sebebiyle	ve
mef'ûl	(يَأْمُرَ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel	nefy-i istikbal+ mef'ûl	atıf h.			(كَانَ)'nin haberi	sıla; fiili mazi	h. cer, ismi mevsul	atıf h.

﴿ 80 ﴾	مُسْلِمُونَ ع	بَعْدَ	إِذْ	أَنْتُمْ	بِالْكُفْرِ	يَأْمُرُكُمْ	أَ	أَرْبَاباً ط	النَّبِيِّينَ	وَ
	sizler müslüman olduktan sonra				İnkarı	size emreder	mi	rabler	peygamberleri	
	haber	mübteda	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	car+ mecrur	fiili muzari + meful	soru h.	ikinci mef'ûl	matuf	atıf h.

79. Bir beşere Allah'ın Kitap, hüküm ve peygamberliği vermesi sonra da onun (o peygamberin) insanlara «Allah'ı bırakıp bana kullar olun» demesi (mümkün) olmaz. Fakat: «Kitabı öğretmekte olmanız ve ders almanız sebebiyle rabbânîler olun» (demesi gerekir.) **80**. Size melekleri ve peygamberleri (onlar tevhid yolunun öncüleri iken) rabler edinmenizi emretmesi (de olmaz). Sizler müslüman olduktan sonra size inkarı emreder mi?.

وَ	إِذْ	أَخَذَ	اللّٰهُ	مِيثَاقَ	النَّبِيِّينَ	لَمَآ	آتَيْتُكُمْ
	(Hatırla) bir zamanı	almıştı	Allah	misakını	peygamberlerin		and olsun ki size her ne verdiysem
	geçmiş zaman zarfı, başlama h.	fiili mazi	fail	mef'ûlün bih, muzaf	muz. ileyh		fiili mazi+fail+mef'ûl

مِنْ كِتَابٍ	وَ	حِكْمَةٍ	ثُمَّ	جَآءَكُمْ	رَسُولٌ	مُصَدِّقٌ	لِمَا	مَعَكُمْ
kitaptan	ve	hikmetten	sonra	size geldi(ğinde)	bir peygamber	tasdik eden		beraberinizdekini
car+mecrur	atıf h.	matuf	atıf h.	fiili mazi+ mef'ûl	fail, mevsuf	sıfat	h.cer+ ismi mevsul	sıla: şibhi cümle

لَتُؤْمِنُنَّ	بِهِ	وَ	لَتَنْصُرُنَّهُ ط	قَالَ	أَ	أَقْرَرْتُمْ	وَ	أَخَذْتُمْ
mutlaka inanacaksınız	ona	ve	ona mutlaka yardım edeceksiniz	dedi	mi?	ikrar ettiniz	ve	aldınız (mı)
kasem h. + tekid nunu birleşmiş muzari fiil	car+ mecrur	atıf h.	kasem h.+ tekid nunu birleşmiş fiili muzari+ mef'ûl	fiili mazi	soru h.	fiili mazi+ fail	atıf h.	fiili mazi+ fail

عَلَى ذٰلِكُمْ	إِصْرِي ط	قَالُوٓا	أَقْرَرْنَا ط	قَالَ	فَاشْهَدُوا	وَ	أَنَا	مَعَكُمْ	مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿81﴾
üzerinize	bu ahdimi	demişlerdi	ikrar ettik	(Allah) demişti:	bunun üzerine şahid olun		ben	sizinle beraber	şahidlerdenim
h.cer, ismi işaret	mef'ûlün bih (muz.+muz.ileyh)	fiili mazi+fail	fiili mazi+ fail	fiili mazi	rabıta + emri hâzır	hal vâvı	hal cüm: mübteda	mekan zarfı	haber

81. (Hatırla) bir zamanı ki; Allah peygamberlerin misakını almıştı: «And olsun ki size Kitap ve hikmetten her ne verdiysem; sonra beraberinizdekini tasdik eden bir peygamber geldi(ğinde), ona mutlaka inanacaksınız ve ona mutlaka yardım edeceksiniz. İkrar edip bu ahdimi üzerinize aldınız mı?» demişti. «İkrar ettik» demişlerdi. Bunun üzerine (Allah): «Şahid olun! Ben (de) sizinle beraber şahidlerdenim» demişti.

فَمَنْ	تَوَلَّى	بَعْدَ	ذٰلِكَ	فَأُولٰٓئِكَ	هُمُ	الْفَاسِقُونَ ﴿82﴾
artık kim	yüz çevirirse	sonra	bundan	işte onlar		fasık olanlardır
başlama h.+mübtedâ; şart ismi	fi'luş-şart: mazi fiil	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	rabıta + mübteda; ismi işaret	fasıl zamiri	haber

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

82. Artık bundan sonra kim yüz çevirirse işte onlar fasık olanlardır.

أَ	فَغَيْرَ	دِينِ	اللّٰهِ	يَبْغُونَ	وَ	لَهُۥٓ	أَسْلَمَ	مَنْ	فِي السَّمَاوَاتِ
mı	başkasını	dininden	Allah'ın	arıyorlar		O'na teslim olduğu halde		bulunanlar	göklerde
soru h.	başlama h. mukaddem mef'ûl, muzaf	muz. ileyh, bir sonraki kelime için muzaf	muz. ileyh	fiili muzari+fail	hal vâvı	car+mecrur	fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla:şibhi cümle

وَ	الْأَرْضِ	طَوْعًا	وَ	كَرْهًا	وَ	إِلَيْهِ	يُرْجَعُونَ ﴿83﴾
ve	yerde	ister istemez				O'na	döndürülmekte olduğu halde
atıf h.	matuf	hal	atıf h.,	matuf		car+ mecrur	meçhul fiili muzari, naibi fâil

(وَلَهُۥٓ أَسْلَمَ) cümlesine matuf

83. Göklerde ve yerde bulunanlar, ister istemez O'na teslim olduğu halde ve O'na döndürülmekte olduğu halde Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar?

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 59 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 78):

(اَلْفَرِيقُ): fırkadan daha büyük topluluk, zümre, güruh

(اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma

(لَوَى يَلْوِي لَيًّا): (nakıs f.) eğip büktü, eğdi, dürdü

(اَللِّسَانُ ج أَلْسِنَةٌ): dil (konuşma uzvu), dil (lugat, lehçe)

(حَسِبَ يَحْسِبُ \ يَحْسَبُ): zannetti, var saydı

(ÂL-İ İMRAN, 79):

(اَلْبَشَرُ): beşer, insan, insanlar

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

(آتَى يُؤْتِي): (nakıs if'al b.) verdi, getirdi

(اَلنُّبُوَّةُ): nübüvvet, peygamberlik

(اَلْحُكْمُ): hikmet, hüküm, karar vermek, yönetmek, şeriatin sırlarını inceden inceye kavramak

(اَلرَّبَّانِيُّ ج رَبَّانِيُّونَ): rabbânî, Rabba mensub, ilim erbabı, Rabbin dinini bilen kimse, dini ilimlerde derinlik sahibi alim, bildikleri gereğince amel eden alim fakih, ilahî vahyi öğrenen, tatbik eden ve başkasına öğreten

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti, talim etti, okuttu

(دَرَسَ يَدْرُسُ دَرْسًا): ders aldı, inceledi, öğrendi, tekrar tekrar okudu

(ÂL-İ İMRAN, 80):

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.) emretti

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi

(اَلرَّبُّ ج أَرْبَابٌ): rab, terbiye edici/ malik, seyyid, efendi

(ÂL-İ İMRAN, 81):

(اَلْمِيثَاقُ): ahd, mîsak, andlaşma, sağlam söz

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْحِكْمَةُ): hikmet. (Ayette geçen "Kitap; peygambere indirilen ve okunan vahiydir. Hikmet ise kitabın içermediği ayrıntılı hükümlerle ilgili vahiydir.")

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi, getirdi

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا ب): (mehmuz if'al b.) inandı, iman etti

[(صَدَّقَ يُصَدِّقُ) اَلْمُصَدِّقُ]: (ismi fail),(tef'il b.) tasdik eden, doğrulayan, kabullenen

(أَقَرَّ يُقِرُّ): (muzaaf if'al b.) ikrar etti, hak olduğunu itiraf etti, kabul etti

(اَلْإِصْرُ): ahid, akid, ağırlık, bağ, yaptığı bir işten dolayı insana gelen zorluk. Âyetteki "Isr", yaptığı bir işten dolayı insana gelen zorluk demektir. Nitekim Cenâb-ı Hak, "Ey Rabb'imiz, bizden evvelki (ümmetlere) yüklediğin gibi üstümüze bir ısr (yük) yükleme" (Bakara, 286) buyurmuştur. Nitekim "ahd" da, bu ağırlık mânasından ötürü "Isr" diye ifâde edilmiştir. Keşşaf sahibi şöyle der: "Ahd, bağlanıp sağlama alınan şeylerden olduğu için "Isr" diye adlandırılmıştır.." (Bkz. Razi, *Mefâtihu'l-Gayb*)

(ÂL-İ İMRAN, 82):

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, arka çevirdi

[(فَسَقَ يَفْسُقُ) اَلْفَاسِقُ]: (ismi fail) inkarcı, açıktan açığa günah işleyen / (imandan) dışarıya çıkan kimse

(ÂL-İ İMRAN, 83):

(بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) talep etti, aradı, arzuladı

(رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا رُجُوعًا): döndü

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ إِسْلَامًا): (if'al b.) bağlanmak, teslim olmak, müslüman olmak

(اَلطَّوْعُ): isteyerek yapma, bağlılık gösterme

(اَلْكَرْهُ): istemeyerek yapma, hoşlanmama

≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 60 (ÂL-İ İMRAN: 84 - 91) ≻

قُلْ	آمَنَّا	بِاللّٰهِ	وَ	مَآ	أُنْزِلَ	عَلَيْنَا	وَ	مَآ	أُنْزِلَ	عَلَىٰٓ إِبْرَاهِيمَ
de ki:	biz iman ettik	Allah'a		şeylere	indirilen	Bize		şeylere	İndirilen	İbrahim'e
emri hâzır	fiili mazi+ fail	câr+mecrur	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: mazi meçhul f.c.	câr+ mecrur	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: mazi meçhul f. cümlesi	h. cer+ mecrur isim

وَ	إِسْمَاعِيلَ	وَ	إِسْحَاقَ	وَ	يَعْقُوبَ	وَ	الْأَسْبَاطِ	وَ	مَآ	أُوتِيَ	مُوسَىٰ	وَ	عِيسَىٰ	وَ
ve	İsmail'e	ve	İshak'a	ve	Yakub'a	ve	torunlarına	ve	şeylere	verilen	Musa'ya	ve	İsa'ya	ve
atıf h.	atıf h.+ matuf	ve	atıf h.+ matuf	ve	atıf h.+ matuf	ve	atıf h.+ matuf	ve	matuf, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi	nâibi fâil	ve	atıf h.+matuf	atıf h.

﴿ 84 ﴾	مُسْلِمُونَ	لَهُۥ	وَ	نَحْنُ	مِنْهُمْ	أَحَدٍ	بَيْنَ	لَا نُفَرِّقُ	مِنْ رَبِّهِمْ	النَّبِيُّونَ
	teslim olanlarız	O'na	ve	biz	onlardan	hiç biri	arasında	ayrım yapmayız	Rabblerinden	Peygam-berlere
	haber	câr+ mecrur	atıf h.	mübtedâ	câr+ mecrur	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	nefy-i istikbal	câr-mecrur isim	matuf

84. De ki: «Biz Allah'a, bize indirilene, İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve torunlarına indirilene, Musa'ya, İsa'ya ve peygamberlere Rablerinden verilenlere iman ettik. Onlardan hiç biri arasında ayrım yapmayız. Biz O'na (Allah'a) teslim olanlarız.»

وَ	مَنْ	يَبْتَغِ	غَيْرَ	الْإِسْلَامِ	دِينًا	فَلَنْ يُقْبَلَ	مِنْهُ	وَ	هُوَ	فِي الْآخِرَةِ
	her kim	arzularsa	başkasını	İslam'dan	din bakımından	asla kabul edilmeyecektir	kendisinden (bu din)	ve	o	ahirette de
başlama h.	mübtedâ, şart ismi	fi'luş-şart	mef'ûl, muzaf	muz.ileyh	temyiz	rabıta +te'kid-i nefy-i istikbal	car+ mecrur	atıf h.	mübteda	car, mecrur

﴿ 85 ﴾	مِنَ الْخَاسِرِينَ	كَيْفَ	يَهْدِي	اللّٰهُ	قَوْمًا	كَفَرُوا	بَعْدَ	إِيمَانِهِمْ	وَ	شَهِدُوا
	ziyana uğrayanlar-dandır	nasıl	hidayet eder	Allah	bir topluluğa	inkar eden	sonra	İman etmelerinden		şehadet etmelerinden
	haber: şibhi cümle	hal: soru kelimesi	fiili muzari	fail	mef'ûl, mevsuf	fiili mazi	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh, bir sonraki kelime için muzaf+ muz. ileyh	atıf h.	fiili mazi

(قَوْمًا) kelimesinin sıfatı: mazi f. cüm.

﴿ 86 ﴾	الظَّالِمِينَ	الْقَوْمَ	لَا يَهْدِي	اللّٰهُ	وَ	الْبَيِّنَاتُ	جَآءَهُمُ	وَ	حَقٌّ	الرَّسُولَ	أَنَّ
	zalimler	topluluğuna	hidayet etmez	Allah		apaçık belgeler	kendilerine gelmesinden	ve	hak olduğuna	peygamberin	
	sıfat	mef'ûl, mevsuf	haber	mübtedâ	başlama h.	fail	fiili mazi+ mef'ûl	atıf h.	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	te'kit ve nasb h.

meful: masdar-ı müevvel

85. Her kim din bakımından İslam'dan başkasını arzularsa, kendisinden (bu din) asla kabul edilmeyecektir (önceki dinler yürürlükten kaldırılmıştır). O ahirette de ziyana uğrayanlardandır. **86**. İman etmelerinden, peygamberin hak olduğuna şehadet etmelerinden ve kendilerine apaçık belgeler gelmesinden sonra inkar eden bir topluluğa Allah nasıl hidayet eder? Allah zalimler topluluğuna hidayet etmez.

﴿ 87 ﴾	أَجْمَعِينَ	النَّاسِ	وَ	الْمَلَآئِكَةِ	وَ	اللّٰهِ	لَعْنَةَ	عَلَيْهِمْ	أَنَّ	جَزَآؤُهُمْ	أُولَـٰٓئِكَ
	bütün	insanların	ve	meleklerin		Allah'ın	lanetinin	üzerlerinde olmasıdır		onların cezası	İşte
	tekit	matuf	atıf h.	(اللّٰهِ) kelimesine matuf	atıf h.	muz. ileyh	(أَنَّ)'nin muahhar ismi, muzaf	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid ve nasb h.	ikinci mübteda, muzaf, muz.ileyh	mübteda: işaret ismi

(جَزَآؤُهُمْ) mübtedasının haberi: masdar-ı müevvel

(أُولَـٰٓئِكَ)'nin haberi: (جَزَآؤُهُمْ...) isim cümlesi

87. İşte onların cezası, kesinlikle Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lanetinin üzerlerinde olmasıdır.

﴿ 88 ﴾ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۙ

kalıcılar olarak	Onda (o lanetin içinde)	hafifletilmez	onlardan	azab	ve	Onlara mühlet verilmez		
hal	câr+mecrur	nefy-i istikbal	câr-mecrur	nâibi fail	atıf h.	nefiy h.	mübteda	haber: muzari f. cüm.

88. Onda (o lanetin içinde) kalıcıdırlar; onlardan azab hafifletilmez; mühlet verilmez.

﴿ 89 ﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

ancak müstes-nadır	kimseler	tevbe eden	bundan sonra	ve	(kendilerini) düzeltenler	Gerçek şu ki	Allah	Gafûr'dur	Rahîm'dir
istisna h.	müstesna	sıla: mazi fiil cüm.	cer+ mecrur isim	muzafun ileyh	atıf h.	fiili mazi	atıf h.+ tekid ve nasb h.	n ismi	haberi

(إِنَّ)'nin 2. haberi — (إِنَّ)'nin 1. haberi — (إِنَّ)'ni n ismi

89. Ancak bundan sonra tevbe edenler ve (kendilerini) düzeltenler müstesnadır. Gerçek şu ki Allah Gafûr'dur (çok bağışlayandır), Rahîm'dir (çok merhamet edendir)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا

gerçek şu ki	küfredenler	sonra	imanlarından	sonra	küfrünü artırmış olanlar
tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	sıla; mazi fiil cüm.	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf	atıf h.

temyiz	fiili mazi	atıf h.	muzafun ileyh	zaman zarfı, muzaf

﴿ 90 ﴾ لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ

asla kabul edilmeyecektir	onların tevbeleri	ve	onlar	sapıkların ta kendisidirler
tekid-i nefyi istikbal; fiili muzari	naibi fail	atıf h.	mübteda	haber — fasıl zamiri

90. Gerçek şu ki, imanlarından sonra küfredenler, sonra da küfrünü artırmış olanlar.. Onların tevbeleri asla kabul edilmeyecektir. Ve onlar, sapıkların ta kendisidirler.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا

Doğrusu	inkar edenler		ve	inkarcı olarak ölenler			asla kabul edilmeyecektir	onların hiçbirinden	dolusu	yeryüzü	altın olarak
tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	sıla; mazi fiil c..	atıf h.	fiili mazi+fail	hal vâvı	mübteda	haber	câr+ mecrur	naibi fail, muzaf	muz. ileyh	temyiz

hal: isim cümlesi

﴿ 91 ﴾ وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝

fidye vermiş olsa bile		İşte	onlarındır	azab	elem verici	ve	yoktur	onların	hiç bir yardımcıları	
hal vavı+ cezm etmeyen şart edatı	fiili mazi	car+ mecrur	mübtedâ	haber mukaddem	mübtedâ muahhar, mevsuf	sıfat	atıf h.	nefiy h.	haber mukaddem: şibhi c.	mübteda muahhar; zâid harfi cer

(أُولَٰئِكَ) mübtedasının haberi: isim cüm.

91. Doğrusu inkar edip, (tevbe etmeden) inkarcı olarak ölenler, altın olarak yeryüzü dolusu fidye vermiş olsa bile, onların hiçbirinden asla kabul edilmeyecektir. İşte elem verici azab onlarındır ve onların hiç yardımcıları da yoktur.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 60 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 84):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ): (if'al b.) indirdi (اَلنَّبِيُّ ج نَبِيُّونَ): peygamber

(اَلسِّبْطُ ج اَسْبَاطٌ): torun (Buradaki "esbat"tan maksat, Yakub'un 12 çocuğudur. Yahudilerde esbat, Araplardaki kabileler gibidir)

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs if'al b.) verdi, getirdi (فَرَّقَ يُفَرِّقُ تَفْرِيقًا): (tef 'il b.) ayrılık gözetmek, ayırmak, parçalamak

(ÂL-İ İMRAN, 85):

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) taleb etti, arzuladı, aradı

(قَبِلَ يَقْبَلُ قَبُولاً): kabul etti, benimsedi, rıza gösterdi [(خَسِرَ يَخْسَرُ) اَلْخَاسِرُ]: (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan, zayi eden

(ÂL-İ İMRAN, 86):

(جَاءَ يَجِيءُ): (ecvef f.) geldi (burada: hasıl oldu, tahakkuk etti)

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık belge, hissi yahut akli olan bir şeyi izah eden, açıklayan

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظَّالِمُ]: (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden (هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً): (nakıs f.) hidayet verdi, doğru yola iletti

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti, şahit oldu

(ÂL-İ İMRAN, 87) :

(اَلْجَزَاءُ): karşılık (hayırda da şerde de kullanılır) (اَللَّعْنَةُ): la'net (rahmetinden uzaklaştırma, azaba maruz bırakma)

(أَجْمَعِينَ - أَجْمَعُونَ): hepsi, hep beraber, topluca, tümünün.. manalarına gelir (te'kid için getirilirler)

(ÂL-İ İMRAN, 88):

[(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخَالِدُ]: (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(خَفَّفَ يُخَفِّفُ تَخْفِيفًا): (tef'il b.) hafifletti (أَنْظَرَ يُنْظِرُ): (if'al b.) mühlet verdi, süre tanıdı

(ÂL-İ İMRAN, 89):

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tövbe etti, günahtan döndü (أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al b.) ıslah etti, düzeltti

(ÂL-İ İMRAN, 90):

(اِزْدَادَ يَزْدَادُ): (ecvef if'al b.) artırdı (قَبِلَ يَقْبَلُ قَبُولاً): razı olup bağışladı, kabul etti

[(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّآلُّ]: (ismi fail),(muzaaf f.) sapan, doğru yolu bulamayan

(ÂL-İ İMRAN, 91):

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü (اَلْكَافِرُ ج كُفَّارٌ): (ismi fail) kafir, inkar eden

(اَلْمِلْءُ): ...dolusu, birşeyi dolduracak miktar (اَلذَّهَبُ): altın

(اِفْتَدَى يَفْتَدِي): (nakıs iftial b.) fidye verdi (اَلْأَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

[(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّاصِرُ]: (ismi fail) yardım eden

📖📖📖📖📖📖📖

ÜÇÜNCÜ CÜZÜN SONU

4. CÜZ

CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 61 (ÂL-İ İMRAN: 92 - 100)

لَنْ تَنَالُوا	الْبِرَّ	حَتَّى	تُنْفِقُوا	مِمَّا	تُحِبُّونَ ط
asla erişemezsiniz	iyiliğe	infak edinceye kadar		şeylerden	sevdiğiniz
tekid-i nefyi istikbal	mef'ûlün bih	gaye ve nasb h.	nun'un düşmesiyle mansub fiili muzari	h.cer, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.

﴿ 92 ﴾	عَلِيمٌ	بِهِ	اللَّهَ	فَإِنَّ	مِنْ شَيْءٍ	تُنْفِقُوا	مَا	وَ
	çok iyi bilir	onu	Allah	gerçek şu ki	her hangi bir şeyden	infak ederseniz	her ne	ve
	(إِنَّ)'nin haberi	câr mecrur	(إِنَّ)'nin ismi	râbıta + tekid ve nasb h.	câr-mecrur	fi'lü'ş-şart; nun'un düşmesiyle meczum muzari fiil	mef'ûlün bih; cezmeden şart ismi	atıf h.

92. Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne infak ederseniz, gerçek şu ki Allah onu çok iyi bilir.

كُلُّ	الطَّعَامِ	كَانَ	حِـلًّا	لِبَنِي إِسْرَآئِيلَ	إِلَّا	مَا	حَرَّمَ	إِسْرَآئِيلُ	عَلَى نَفْسِهِ
bütün	yiyecekler	idi	helal	İsrailoğulları için	başka	şeylerden	haram kıldığı	İsrail'in	kendisine
mübteda, muzaf	muz. ileyh, mecrur	haber, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	muz. ileyh / câr+ mecrur, muzaf	istisnâ h.	müstesna, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	fail	câr-mecrur isim

﴿ 93 ﴾	صَادِقِينَ	كُنْتُمْ	إِنْ	فَاتْلُوهَا	بِالتَّوْرَاةِ	فَأْتُوا	قُلْ	التَّوْرَاةُ ط	أَنْ تُنَزَّلَ	مِنْ قَبْلِ
	sâdık kimseler	idiyseniz	eğer	de onu okuyun	Tevrat'ı	getirin	de ki:	Tevrat'ın	indirilmesinden	önce
	(كَانَ)'nin haberi	fi'lu'ş-şart; f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	şart ve cezm h.	atıf h.+emri hâzır+ mef'ûl	car+ mecrur	rabıta+ emri hâzır (cemi)	emri hâzır	naibi fail	muzafun ileyh; masdar-ı müevvel (meçhul f. muzari)	câr-mecrur, muzaf

93. Tevrat'ın indirilmesinden önce İsrail'in kendisine haram kıldığı şeylerden başka bütün yiyecekler İsrailoğullarına helal idi. De ki: «Tevrat'ı getirin de onu okuyun eğer sâdık kimseler iseniz ».

﴿ 94 ﴾	الظَّالِمُونَ	هُمُ	فَأُولَـئِكَ	ذٰلِكَ	مِنْ بَعْدِ	الْكَذِبَ	عَلَى اللَّهِ	افْتَرَى	فَمَنِ
	zalimlerdir		işte onlar	bundan sonra		yalan	Allah'a	uydurursa	artık kim
	haber: cemi müzekker salim ismin merfu hali	fasıl zamiri	râbıta+ mübteda: işaret ismi	muz.ileyh	câr+mecrur, muzaf	mef'ûl	câr+mecrur	fi'lu'ş-şart; mazi fiil	atıf h.+ mübteda: şart ismi
	cevabu'ş-şart: isim cümlesi								

94. Artık kim bundan sonra Allah'a yalan uydurursa işte onlar zalimlerin ta kendisidirler.

﴿ 95 ﴾	مِنَ الْمُشْرِكِينَ	وَ مَا كَانَ	حَنِيفاً ط	إِبْرَاهِيمَ	مِلَّةَ	فَاتَّبِعُوا	اللَّهُ	صَدَقَ	قُلْ
	müşriklerden	olmadı	hanif olan	İbrahim'in	dinine	o halde uyun	Allah	doğruyu söyledi	de ki:
	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle: câr-mecrur isim	nefiy h.+ nâsih mazi fiil, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	hal vâvı	(إِبْرَاهِيمَ) kelimesinden hal	muz.ileyh	mef'ûl, muzaf	atıf h.+ emri hâzır	fail	fiili mazi	emri hâzır

95. De ki: « (Hz. İbrahim sonrasında İsrail'in bazı yiyecekleri kendisine haram ettiği fakat Allah'ın böyle bir şey emretmediği konusunda) Allah doğruyu söyledi. O halde hanif olan (Allah'ı bir tanıyan) İbrahim'in dinine uyun. (O), müşriklerden olmadı».

﴿ 96 ﴾	لِلْعَالَمِينَ ج	وَ	هُدًى	مُبَارَكاً	بِبَكَّةَ	لَلَّذِي	لِلنَّاسِ	وُضِعَ	بَيْتٍ	أَوَّلَ	إِنَّ
	âlemler için	ve	hidayet olan	çok mübarek	Mekke'de bulunandır		insanlar için	kurulan	ev (mâbet)	ilk	Gerçek şu ki
	h. cer + cemi müzekker salim ismin mecrur hali	atıf h.	(مُبَارَكاً)'e matuf	hal	car+mecrur	tekit lâmı, (إِنَّ)'nin haberi	car+ mecrur	sıfat: meçhul fiili mazi	muz. ileyh, mevsuf	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekit ve nasb h.

96. Gerçek şu ki, insanlar için kurulan ilk ev (mâbet), çok mübarek ve âlemler için hidayet olan Mekke'deki (Beyt yani Kabe)dir.

فِيهِ	آيَاتٌ	بَيِّنَاتٌ	مَقَامُ	إِبْرَاهِيمَ ج	وَ	مَنْ	دَخَلَهُ	كَانَ	آمِناً ط
orada vardır	deliller	apaçık	makamı	İbrahim'in		kim	oraya girerse	olur	(korkudan) emin
haber mukaddem: şibhi cümle	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	(آيَاتٌ)'den bedel, muzaf	muzâfun ileyh	başlama h.	mübtedâ, şart ismi	haber: fi'lu'ş-şart; f. mazi, mef'ûl	cevabu'ş-şart; (كَانَ)'nin ismi: gizli zamir	(كَانَ)'nin haberi

وَ	لِلّٰهِ	عَلَى النَّاسِ	حِجُّ	الْبَيْتِ	مَنِ	اسْتَطَاعَ	إِلَيْهِ	سَبِيلاً ط
Allah'ın vardır	insanlar üzerine	haccetmesi	Beyt'i	kimsenin		bulabilen	oraya	bir yol
başlama h.+ haber mukaddem	câr+ mecrur	mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh	(النَّاسِ)'den bedel, ismi mevsul		sıla; mazi fiil cüm.	car+mecrur	mef'ûl

﴿ 97 ﴾	عَنِ الْعَالَمِينَ	غَنِيٌّ	اللّٰهَ	فَإِنَّ	كَفَرَ	مَنْ	وَ
	alemlerden	zengindir	Allah	şüphesiz	inkar ederse	kim (bu hakkı)	
	câr-mecrur isim	(إِنَّ)'nin haberi	râbıta + tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi		fi'lu'ş-şart; mazi fiil	mübtedâ, şart ismi	başlama h.

cevabu'ş-şart; isim cümlesi, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedâsının haberidir

97. Orada apaçık deliller, (yani) İbrahim'in makamı vardır. Kim oraya (Beytullah'a) girerse (korkudan) emin olur. Oraya bir yol bulabilen (hacca gidebilecek imkana sahip olan) kimsenin Beyt'i (Kabe'yi) haccetmesi insanlar üzerine Allah'ın bir hakkıdır. Kim (bu hakkı) inkar ederse, (bilsin ki); şüphesiz Allah alemlerden zengindir (müstağnidir; kimsenin haccetmesine muhtaç değildir.).

عَلَى مَا	شَهِيدٌ	اللّٰهُ	وَ	اللّٰهِ ق	بِآيَاتِ	تَكْفُرُونَ	لِمَ	الْكِتَابِ	يَا أَهْلَ	قُلْ
şeylere	şahit	Allah	olduğu halde	Allah'ın	ayetlerini	inkar ediyorsunuz	niçin	kitap	ehli ey	de ki:
h. cer+ ismi mevsul	haber	mübteda	hal vâvı	muz. İleyh	car+mecrur	fiili muzari+ fail	car-mecrur	muz. ileyh	nidâ h., münâdâ	emri hâzır

آمَنَ	مَنْ	اللّٰهِ	عَنْ سَبِيلِ	تَصُدُّونَ	لِمَ	الْكِتَابِ	أَهْلَ	يَا	قُلْ	﴿ 98 ﴾	تَعْمَلُونَ
inanan	kimseleri	Allah'ın	yolundan	menediyorsunuz	niçin	kitap	ehli	ey	de ki:		yaptığınız
sıla; mazi fiil	mef'ûl, ismi mevsul	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	fiili muzari	câr+ mecrur	muz. ileyh, mecrur	münâdâ, muzaf	nidâ h.	emir fiili		sıla; muzari fiil cüm.

﴿ 99 ﴾	تَعْمَلُونَ	عَمَّا	بِغَافِلٍ	اللّٰهُ	مَا	وَ	شُهَدَآءُ ط	أَنْتُمْ	وَ	عِوَجاً	تَبْغُونَهَا
	yaptığınız	şeylerden	gafil	Allah	değildir		şahitler	sizler	olduğunuz halde	eğri olarak göstermeyi	arzulayarak
	sıla; muzari fiil cüm.	câr+ mecrur (ismi mevsul)	(مَا)'nın haberi	(مَا)' nın ismi	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy h.	atıf h.	haber	hal: mübteda	hal vâvı	hal	hal:muzari fiil+fail+ mef'ul

98. De ki: "Ey Kitap ehli! Allah yaptığınız şeylere şahit olduğu halde niçin (hangi delile dayanarak) Allah'ın ayetlerini inkar ediyorsunuz?". **99**. De ki: «Ey Kitap ehli! Sizler şahitler olduğunuz halde (Kitaplarınızda Hz. Muhammed'in geleceği bildirildiği ve böylece gerçeği inceleyip bildiğiniz halde) niçin (Kur'an'ı ya da İslam'ı) eğri (kusurlu) olarak göstermeyi arzulayarak inanan kimseleri Allah'ın yolundan menediyorsunuz? Allah yaptığınız şeylerden gafil değildir».

الْكِتَابَ	أُوتُوا	مِنَ الَّذِينَ	فَرِيقاً	إِنْ تُطِيعُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَا أَيُّهَا
kendilerine kitap verilen kimselerden			bir guruba	uyarsanız	Ey iman edenler		
mef'ul	sıla; meçhul fiili mazi	h. cer, ismi mevsul	mef'ûl	şart ve cezm h.+ fi'lü'ş-şart	sıla; mazi fiil cüm.	sıfat, ismi mevsul	nidâ h. +münâdâ

﴿ 100 ﴾	كَافِرِينَ	إِيمَانِكُمْ	بَعْدَ	يَرُدُّوكُمْ
	kafirlerlere	imanınızdan	sonra	sizi çevirirler
	hal	muzafun ileyh, sonraki kelimeye muzaf+ muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	cevabü'ş-şart : f. muzari+fail+ mef'ûl

100. Ey iman edenler! Kendilerine kitap verilen kimselerden bir guruba uyarsanız imanınızdan sonra sizi kafirlere (kafir olmaya) çevirirler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 61 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 92 – 93):

(نَالَ يَنَالُ نَيْلاً): (ecvef f.) ulaştı, kavuştu, elde etti, nail oldu (اَلْبِرُّ): iyilik (her türlü), bol hayır, erdemlilik, ihsan, çok iyi ve hayırlı

(أَحَبَّ يُحِبُّ):(muzaaf if'al b.) sevdi (أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) infak etti, yardımda bulundu, sadaka verdi

(حَلاَلٌ=حِلٌّ): helal, mübah (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (أَتَى يَأْتِي بِـ): (nakıs mehmuze'l fa) getirdi

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu

[(صَدَقَ يَصْدُقُ) اَلصَّادِقُ]: (ismi fail) sâdık kimse, doğru söz söyleyen, doğru olan

(ÂL-İ İMRAN, 94 – 95 - 96):

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاء): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu (اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظَّالِمُ]: (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(صَدَقَ يَصْدُقُ صِدْقًا): doğru söyledi, doğru söz söyledi, doğru oldu

(إِتَّبَعَ يَتَّبِعُ إِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(اَلْمِلَّةُ): din, millet [اَلْمُشْرِكُ (أَشْرَكَ يُشْرِكُ]: (ismi fail),(if'al b.) Allah'a ortak koşan

(اَلْحَنِيفُ): hanif: Allah'ı bir tanıyan, Allah'ın emrine teslim olup, Allah'ın dininden olan hiçbir hususta cayma yapmayan ihlaslı kişi

(وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا): (misal f.) koydu, ortaya koydu (بَكَّةَ): Mekke

[(بَارَكَ يُبَارِكُ) اَلْمُبَارَكُ]: (ismi),(müfâale b.) hayırlı ve mübarek kılınan

(هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً هُدًى):(nakıs f.) hidayet verdi, doğru yola iletti, irşad etti, yol gösterdi

(اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): âlem, mahlukâtın her bir cinsi

(ÂL-İ İMRAN, 97 – 98):

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, hissi yahut akli olan bir şeyi izah eden, açıklayan

[(أَمِنَ يَأْمَنُ) اَلْآمِنُ]: (ismi fail),(mehmuz f.) korkusuz, emin (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı

[(حَجَّ يَحُجُّ) اَلْحِجُّ]: (masdar),(muzaaf f.): haccetmek, ziyaret için yola koyulmak

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ): (istif'al b.) ...e bildi, ...a bildi, gücü yetti (اَلسَّبِيلُ): (açık ve geniş) yol (اَلْغَنِيُّ): (esma-i ilahiyeden) zengin

(اَلشَّهِيدُ): (esmai ilahiyeden) şahit, her şeyi iyi bilen (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(ÂL-İ İMRAN, 99 – 100):

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.) men'etti, alıkoydu (بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) taleb etti, arzuladı, aradı

(اَلْعِوَجُ): (manevi işlerde) eğrilik, kusur, pürüz, sapma [(غَفَلَ يَغْفُلُ) اَلْغَافِلُ]: gafil olan

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) şahit, iyi gözetleyen, çok bilen, çokça bulunan

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, uyum sağladı, bağlılık gösterdi

(اَلْفَرِيقُ): fırkadan daha büyük topluluk, zümre, güruh (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) çevirdi, döndürdü

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 62 (ÂL-İ İMRAN: 101 - 108) ≻

وَ	كَيْفَ	تَكْفُرُونَ	وَ	أَنْتُمْ	تُتْلَى	عَلَيْكُمْ	آيَاتُ	اللَّهِ	وَ	فِيكُمْ	رَسُولُهُ ط
	nasıl	inkar edersiniz		haldeyken	okunur	size	ayetleri	Allah'ın	ve	içinizde varken	O'nun rasûlü
	hal: soru kelimesi	fiili muzari+ fail	hal vâvı	mübteda	haberi; meçhul muzari fiil	car+ mecrur	nâibi fâil, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar
	atıf h.										

وَ	مَنْ	يَعْتَصِمْ	بِاللَّهِ	فَقَدْ	هُدِيَ	إِلَى صِرَاطٍ	مُسْتَقِيمٍ ع ﴿101﴾	يَا أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا
	kim	sarılırsa	Allah'a	kesinlikle	iletilmiştir	yola	doğru			Ey iman edenler
	başlama h.	mübtedâ, şart ismi	haber: fi'lu'ş-şart: muzari f.	car+ mecrur	râbıta, tahkik h.	meçhul fiili mazi	sıfat			sıla; mazi fiil (cemi)	sıfat, ismi mevsul	nidâ h., münâdâ, tenbih h..

cevabü'ş-şart; fiil cümlesi

﴿102﴾	مُسْلِمُونَ	أَنْتُمْ	وَ	إِلاَّ	لاَ تَمُوتُنَّ	وَ	تُقَاتِهِ	حَقَّ	اللَّهَ	اتَّقُوا
	müslümanlar olmaktan	sizler		ancak (başkasıyla)	ölmeyin	ve	sakınmanın	hakkıyla	Allah'tan	sakının
	haber	mübteda	hal vâvı	istisnâ h.	nehyi hazır	atıf h.	muz. ileyh, bir sonraki zamir için muzaf, muz. ileyh	mef'ûlü mutlak naibi, muzaf	mef'ûlün bih	emri hâzır

101. Allah'ın ayetleri size okunur haldeyken ve O'nun Rasûlü içinizde varken nasıl inkar edersiniz? Kim Allah'a (O'nun dinine) sarılırsa kesinlikle dosdoğru yola iletilmiştir. **102**. Ey iman edenler! Allah'tan, sakınmanın hakkıyla (gerektiği gibi) sakının ve sizler ancak müslümanlar olarak ölün.

وَ	اعْتَصِمُوا	بِحَبْلِ	اللَّهِ	جَمِيعاً	وَ	لاَ تَفَرَّقُوا ص	وَ	اذْكُرُوا	نِعْمَتَ	اللَّهِ	عَلَيْكُمْ
	sarılın	ipine (Kur'ân'a)	Allah'ın	toplu olarak		ayrılığa düşmeyin	ve	anın	ni'metini	Allah'ın	üzerinizdeki
	emri hâzır	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	hal	atıf h.	nehyi hazır	atıf h.	emri hâzır	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh	car+mecrur
	başlama h.										

إِذْ	كُنْتُمْ	أَعْدَاءً	فَأَلَّفَ	بَيْنَ	قُلُوبِكُمْ	فَأَصْبَحْتُمْ	بِنِعْمَتِهِ	إِخْوَاناً ج
bir zamanlar	idiniz	düşmanlar	sonra birleştirdi	arasını	kalblerinizin	akabinde oldunuz	O'nun nimetiyle	kardeşler
zaman zarfı, muzaf	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.+fiili mazi	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh, bir sonraki kelime için muzaf, muz. ileyh	atıf h.+ nâsih fiili mazi+ (أَصْبَحَ)'nın ismi	câr-mecrur isim (muzaf)+ muz. ileyh	(أَصْبَحَ)'nın haberi

وَ	كُنْتُمْ	عَلَى شَفَا	حُفْرَةٍ	مِنَ النَّارِ	فَأَنْقَذَكُمْ	مِنْهَا ط	كَذَلِكَ	يُبَيِّنُ	اللَّهُ	لَكُمْ	آيَاتِهِ
	idiniz	kenarında	bir çukurun	ateşten	akabinde sizi kurtardı	oradan	işte böyle	açıklar	Allah	sizin için	ayetlerini
başlama h.	fiili mazi; (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi: câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	car+mecrur	atıf h.+ fiili mazi+ mef'ûlün bih	car+ mecrur	car+mecrur	fiili muzari	fail	car+ mecrur	mef'ûl (muzaf+ muz.ileyh)

لَعَلَّكُمْ	تَهْتَدُونَ ﴿103﴾	وَ	لْتَكُنْ	مِنْكُمْ	أُمَّةٌ	يَدْعُونَ	إِلَى الْخَيْرِ
belki siz	doğru yola erersiniz		olsun	sizden	bir topluluk	çağıran	iyiye
ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil c.	başlama h.	emir lâmı, (emri gaib)	car+mecrur	fail, mevsuf	(أُمَّةٌ) kelimesinin sıfatı	car+mecrur

وَ	يَأْمُرُونَ	بِالْمَعْرُوفِ	وَ	يَنْهَوْنَ	عَنِ الْمُنْكَرِ ط	وَ	أُولَـئِكَ	هُمُ	الْمُفْلِحُونَ ﴿104﴾
	emreden	iyiliği	ve	meneden	kötülükten		İşte onlar		kurtuluşa erenlerdir
atıf h.	fiili muzari	car+mecrur	atıf h.	fiili muzari	car+mecrur	başlama h.	mübtedâ	fasıl zamiri	haber

103. Topluca Allah'ın ipine (Kur'ân'a) sarılın, ayrılığa düşmeyin. Allah'ın üzerinizdeki ni'metini anın: Bir zamanlar düşmanlar idiniz. Sonra (Allah) kalblerinizin arasını birleştirdi, akabinde O'nun nimetiyle (nimeti sayesinde) kardeşler oldunuz. Ateşten bir çukurun kenarında idiniz, sizi oradan kurtardı. Allah, işte böyle sizin için ayetlerini açıklar. Belki siz doğru yola erersiniz.. **104**. Sizden, iyiye çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten meneden bir topluluk olsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَ	لَا تَكُونُوا	كَالَّذِينَ	تَفَرَّقُوا	وَ	اخْتَلَفُوا	مِنْ بَعْدِ	مَا جَاءَهُمُ	الْبَيِّنَاتُ ط	وَ	أُولَـٰئِكَ
	olmayın	kimseler gibi	ayrılığa düşen	ve	ihtilaf eden	sonra	kendilerine gelmesinden	apaçık delillerin		İşte onlar
atıf h.	nehyi hazır	(تَكُونُ)'nin haberi	sıla; mazi f.	atıf h.	matuf; mazi f.	h. cer+ zarf ismi, muzaf	fiili mazi, mef'ûl	masdar h.	başlama h.	mübteda (ismi işaret)

(بَعْدِ) zarfının muz. ileyhi: masdar-ı müevvel

لَهُمْ	عَذَابٌ	عَظِيمٌ لا	﴿ 105 ﴾	يَوْمَ	تَبْيَضُّ	وُجُوهٌ	وَ	تَسْوَدُّ	وُجُوهٌ ج	فَأَمَّا	الَّذِينَ
onlar için vardır	bir azap	büyük		gün	ağardığı	birtakım yüzlerin		karardığı (gün)	birtakım yüzlerin	gelince	kimselere
haber mukaddem	mübtedâ muahhar, mevsuf	sıfat		zaman zarfı	fiili muzari	fail		fiili muzari	fail	şart ve tafsil harfi	mübteda: ismi mevsul

(أُولَـٰئِكَ) mübtedasının haberi: isim c.

﴿ 106 ﴾	تَكْفُرُونَ	بِمَا	كُنْتُمْ	الْعَذَابَ	فَذُوقُوا	إِيمَانِكُمْ	بَعْدَ	كَفَرْتُمْ ق أَ	وُجُوهُهُمْ	اسْوَدَّتْ
	inkâr ediyor olmanız sebebiyle			azabı	öyle ise tadın	imanınızdan	sonra	inkâr ettiniz	yüzleri	kararan
	sıla: f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	h. cer+ ismi mevsul	(كَانَ)'nin haberi	mef'ûl	râbıta + emri hâzır (cemi)	muz. ileyh, sonraki kelime için muzaf+ muz. ileyh	zarf, muzaf	fiili mazi+fail	soru h.	fail	sıla; mazi fiil

105. Kendilerine apaçık delillerin gelmesinden sonra ayrılığa düşen ve ihtilaf eden kimseler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azap vardır. **106**. Birtakım yüzlerin ağardığı, birtakım yüzlerin de karardığı gün.. Yüzleri kararanlara gelince: «İmanınızdan sonra inkâr mı ettiniz? Öyle ise inkâr ediyor olmanız sebebiyle azabı tadın!» (denilir).

﴿ 107 ﴾	خَالِدُونَ	فِيهَا	هُمْ	اللَّهِ ط	فَفِي رَحْمَةِ	وُجُوهُهُمْ	ابْيَضَّتْ	الَّذِينَ	أَمَّا	وَ
	ebedîdirler	orada	onlar	Allah'ın	rahmeti içindedirler	yüzleri	ağaran kimselere		gelince	
	haber	car+ mecrur	mübtedâ	muz. ileyh, mecrur	râbıta + haber: h. cer+mecrur isim, muzaf	fail	sıla; mazi fiil cüm.	mübteda: ismi mevsul	şart ve tafsil h.	atıf h.

107. Yüzleri ağaranlara gelince, (onlar) Allah'ın rahmeti içindedirler. Onlar orada ebedîdirler (o rahmetin içinde temelli kalacaklardır).

تِلْكَ	آيَاتُ	اللَّهِ	نَتْلُوهَا	عَلَيْكَ	بِالْحَقِّ ط
işte şunlar	âyetleridir	Allah'ın	onları okuyoruz	sana	hak ile (doğrulukla)
mübtedâ	haber, muzaf	muz. ileyh	(آيَاتُ اللَّهِ)'den hal; fiil cümlesi; f.muzari, mef'ûl	câr+ mecrur	câr+mecrur

وَ	مَا	اللَّهُ	يُرِيدُ	ظُلْماً	لِلْعَالَمِينَ	﴿ 108 ﴾
	Allah irade etmez (istemez)			zulmetmek	âlemlere	
başlama h.	(مَا)'nın haberi	(مَا)'nın ismi	(لَيْسَ) (değil) manasını veren olumsuzluk h.	mef'ûlün bih	car+mecrur	

108. İşte şunlar, sana hak ile (doğru olarak) okuduğumuz Allah'ın âyetleridir. Allah âlemlere (yarattığı hiçbir varlığa) zulmetmek istemez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 62 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 101 – 102):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (اَلصِّرَاطُ): yol (eğri büğrü olmayan düzgün yol)

(اِعْتَصَمَ يَعْتَصِمُ اِعْتِصَاماً): (iftial b.) tutundu, sarıldı, bağlandı, sımsıkı tutundu

(هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً هُدًى): (nakıs f.) hidayet verdi, doğru yola iletti, irşad etti, yol gösterdi

[(إِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ecvef istif'al b.) dosdoğru olan, düzgün, ölçülü, kusursuz

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (اَلْحَقُّ): hakkıyla, gereğince

(اَلتُّقَاةُ): takva, korunma, sakınma, "(Takva kavramı; dinî bir terim olarak "kişinin, kendisini günahkâr kılacak şeylerden koruması" veya "insanın ibadet ve güzel işler yaparak Allah'ın azabından korunması" şeklinde tarif edilmiştir.)

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü.

(ÂL-İ İMRAN, 103 - 104):

(اِعْتَصَمَ يَعْتَصِمِ اِعتِصاماً): (iftial b.) tutundu, sarıldı (اَلْحَبْلُ): ip, urgan

(فَرَّقَ يُفَرِّقُ تَفْرِيقًا): (tef'il b.): ayrılığa düştü, ayrılık gözetmek, ayırmak, parçalamak

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, andı, tefekkürle hatıra getirdi (اَلْعَدُوُّ ج أَعْدَاءُ): düşman

(أَلَّفَ يُؤَلِّفُ تَأْلِيفًا): (mehmuz tef'il b.) bir araya getirdi, birbirine kattı, bağladı

(أَصْبَحَ يُصْبِحُ):(if'al b.) oldu, sabahladı (اَلْأَخُ ج إِخْوَانٌ): erkek kardeş (اَلشَّفَا): kıyı, kenar

(اَلْحُفْرَةُ): çukur, kazılmış yer (أَنْقَذَ يُنْقِذُ): (if'al b.): kurtardı

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açık ve zahir oldu (إِهْتَدَى يَهْتَدِي): (nakıs iftial b.) hidayete erdi, doğru yolu buldu

(كَانَ يَكُونُ):(ecvef f.) oldu, idi (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) çağırdı, davet etti, dua etti

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.): emretti (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı

[(عَرَفَ يَعْرِفُ) اَلْمَعْرُوفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi, iyi olarak bilinen/ örf haline gelmiş olan tutum

(اَلْمُنْكَرُ ج مُنْكَرُونَ): (mimli masdar) kötülük, çirkin, kötü, aklın veya dinin kötü kabul ettiği davranış

[(أَفْلَحَ يُفْلِحُ) اَلْمُفْلِحُ]: (ismi fail),(if'al b.) kazanan, felaha eren

(ÂL-İ İMRAN, 105 – 106 – 107 – 108):

(تَفَرَّقَ يَتَفَرَّقُ): (tefa'ul b.) ayrılığa düştü, parçalandı, dağıldı

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ): (iftial b.) ihtilafa düştü, muhalif oldu (جَاءَ يَجِيءُ): (ecvef f.) geldi

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (delil), açıklayan (اَلْعَظِيمُ): büyük, yüce

(اِبْيَضَّ يَبْيَضُّ): (if'ilâl b.) beyaz oldu, beyazlaştı, ağardı

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz / başlangıç / yön (اِسْوَدَّ يَسْوَدُّ): (if'ilâl b.) siyah oldu, siyahlaştı, karardı

(أَكْفَرَ يُكْفِرُ): (if'al b.) imandan çıktı, mürted oldu (ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti

(اِبْيَضَّ يَبْيَضُّ): (if'ilâl b.) beyaz oldu, beyazlaştı, ağardı

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ başlangıç/ yön [(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخَالِدُ]: (ismi fail) ebedî olan, sürekli kalıcı olan, bekası devam eden

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 63 (ÂL-İ İMRAN: 109 - 115) ≻

﴿ 109 ﴾	ع	الْأُمُورُ	تُرْجَعُ	وَ	إِلَى اللَّهِ	ط	فِي الْأَرْضِ	وَ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	مَا	لِلَّهِ	وَ
		(bütün) işler	döndürülür		Allah'a		yerde olanlar		ve	göklerde olanlar			Allah'ındır	
		nâibi fâil	meçhul fiili muzari		câr+mecrur	atıf h.	sıla; şibhi cüm.	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla; şibhi cüm.: car-mecrur		mübtedâ muahhar; ismi mevsul	haber mukaddem; şibhi cümle	başlama h.

109. Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah'ındır. Allah'a döndürülür (bütün) işler.

	عَنِ الْمُنْكَرِ	تَنْهَوْنَ	وَ	بِالْمَعْرُوفِ	تَأْمُرُونَ	لِلنَّاسِ	أُخْرِجَتْ	أُمَّةٍ	خَيْرَ	كُنْتُمْ				
	kötülükten	alıkoyan		iyiliği	emreden	insanlar için	(ortaya) çıkarılan	ümmet	en hayırlı	siz oldunuz				
	car+mecrur	fiili muzari	atıf h.	car, mecrur	(كَانَ)'nin 2. haberi	car+mecrur	(أُمَّةٍ) kelimesinin sıfatı	muz. ileyh	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi				
	لَهُمْ ط	خَيْرًا	لَكَانَ	الْكِتَابِ	أَهْلُ	آمَنَ	لَوْ	وَ	بِاللَّهِ ط	تُؤْمِنُونَ	وَ			
	kendileri için	daha hayırlı	olurdu	Kitap	ehli	iman etseydi	eğer		Allah'a	inanan	ve			
	car+mecrur	(كَانَ)'nin haberi	cevap h.+ cevabü'ş-şart: fiili mazi	muz. ileyh	fail, muzaf	fiilu'ş-şart: fiili mazi	cezmetmeyen şart edatı	atıf h.	car+mecrur	fiili muzari	atıf h.			
	وَ	أَذًى ط	إِلَّا	لَنْ يَضُرُّوكُمْ	﴿ 110 ﴾	الْفَاسِقُونَ	أَكْثَرُهُمُ	وَ	الْمُؤْمِنُونَ	مِنْهُمُ				
	ve	ezadan	başka	Onlar size kesinlikle zarar veremezler		fasıklardır	onların ekseriyeti		mü'minler	onlardan vardır				
	atıf h.	mefulü mutlak naibi	İstisnâ h.	tekîd-i nefy-i istikbal+fail+ mef'ul		haber	mübteda	atıf h.	mübteda muahhar	haber mukaddem				
	﴿ 111 ﴾	لَا يُنْصَرُونَ	ثُمَّ	الْأَدْبَارَ ق	يُوَلُّوكُمُ		يُقَاتِلُوكُمْ		إِنْ					
		yardım olunmazlar	sonra	geri	dönüp kaçarlar		sizinle savaşırlarsa							
		nefyi istikbal	başlama h.	ikinci mef'ûl	cevabu'ş-şart; meczum muzari fiil+fail + mef'ûl		fi'lü'ş-şart; muzari fiil+fail + mef'ûl		şart ve cezm h.					

110. Siz (Muhammed ümmeti), insanlar için (ortaya) çıkarılan, iyiliği emreden, kötülükten alıkoyan ve Allah'a inanan en hayırlı bir ümmet oldunuz. Eğer Kitap ehli (Kur'an'a ve O'nun peygamber'ine) inanmış olsaydı, kendileri için daha hayırlı olurdu. Onlardan iman edenler vardır. (Fakat) onların ekseriyeti fasıklardır (hakyoldan çıkanlardır). **111**. Onlar (ehl-i kitap) size ezadan başka kesinlikle bir zarar veremezler. Sizinle savaşırlarsa, geri dönüp kaçarlar. Sonra yardım olunmazlar (kendilerine yardım da edilmez).

مِنَ اللَّهِ	بِحَبْلٍ	إِلَّا	ثُقِفُوا	أَيْنَ مَا	الذِّلَّةُ	عَلَيْهِمُ	ضُرِبَتْ	
Allah'tan	bir iple	hariç	bulunsalar	nerede	zillet	onlara	vuruldu	
car+mecrur	car+mecrur	istisnâ harfi	fi'lu'ş-şart; meçhul fiili mazi	cezm ve şart ifade eden mekan zarfı, zâid	naibi fail	car+mecrur	meçhul fiili mazi	
الْمَسْكَنَةُ ط	عَلَيْهِمُ	ضُرِبَتْ	وَ	مِنَ اللَّهِ	بِغَضَبٍ	بَاءُوا	وَ	مِنَ النَّاسِ	حَبْلٍ	وَ
miskinlik (damgası)	onlara	vuruldu	ve	Allah'tan	bir gazaba	uğradılar		insanlardan	bir iple (sözleşmeyle olması)	ve
naibi fail	car+mecrur	meçhul fiili mazi	atıf h.	câr+mecrur	car+mecrur	fiili mazi+fail	atıf h.	car+mecrur	matuf, mecrur	atıf h.
الْأَنْبِيَاءَ	يَقْتُلُونَ	وَ	اللَّهِ	بِآيَاتِ	يَكْفُرُونَ	كَانُوا	بِأَنَّهُمْ	ذَٰلِكَ		
peygamberleri	öldürmeleri	ve	Allah'ın	ayetlerini	inkar ediyor	olmaları	sebebiyledir	Bu		
mef'ûlün bih	fiili muzari fâil	atıf h.	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil c.	f. mazi+ (كَانَ)'nin ismi	h. cer + tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	mübtedâ		

(أَنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi

(ذَٰلِكَ) mübtedasının haberi: şibhi cümle

﴿ 112 ﴾ بِغَيْرِ حَقٍّ ط ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّ كَانُوا يَعْتَدُونَ ق

haksızlıkla	bu (da)	onların isyan etmeleri (sebebiyledir)		ve	olmaları	haddi aşıyor	
muz. ileyh	mübtedâ	haber: şibhi cümle: h.cer+ masdar h.	fiili mazi+fâil	atıf h.	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil	
câr-mecrur isim, muzaf							

112. Allah'tan bir ip (cizye) ve insanlardan bir iple (anlaşmayla bağlı olmaları) hariç nerede bulunsalar onlara (Yahudilere) zillet (değersizlik damgası) vurulmuştur. Allah'tan bir gazaba uğradılar ve onlara miskinlik (damgası) vuruldu. Bu, Allah'ın ayetlerini inkar etmeleri ve haksızlıkla (Zekeriyya ve Yahya gibi) peygamberleri öldürmeleri sebebiyledir. Bu da onların isyan etmeleri ve haddi (helal kabul edilen sınırları) aşmaları sebebiyledir.

لَيْسُوا سَوَآءً ط مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَتْلُونَ

(hepsi) değildirler	eşit	ehli kitab içinden vardır	bir topluluk	dosdoğru	okuyan
camid fiili mazi+ (لَيْسَ)'nin ismi	(لَيْسَ)'nin haberi	haber mukaddem: şibhi cümle: car-mecrur (muzaf)	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	(أُمَّةٌ) kelimesinin ikinci sıfatı
		muz. ileyh			

﴿ 113 ﴾ آنَآءَ اللَّيْلِ وَ هُمْ يَسْجُدُونَ ق

âyetlerini	Allah'ın	saatlerinde	gece	secdeye kapanarak
mef'ul, muzaf	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	haber; muzari fiil mübtedâ
			hal vâvı	hal: isim cümlesi

113. (Ehl-i kitabın hepsi) eşit (aynı bir) değildir. Ehli kitap içinden (Müslüman olup) gece saatlerinde secdeye kapanarak Allah'ın âyetlerini okuyan (Kur'an okuyan ya da namaz kılan) dosdoğru bir topluluk vardır.

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ

(onlar) inanırlar	Allah'a	ve	gününe	ahiret	emrederler	iyiliği	
önceki ayette yer alan (يَتْلُونَ) fiilindeki cemi vâvından ikinci hal	car+ mecrur	atıf h.	(اللّٰه) kelimesine matuf, mevsuf	sıfat	fiili muzari+ fail	car+mecrur	atıf h.

﴿ 114 ﴾ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ ط وَ أُولَٰٓئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ يَنْهَوْنَ

nehyederler	kötülükten	koşuşurlar	hayırlarda	başla-ma h.	İşte onlar		salihlerdendir
fiili muzari +fail	car+mecrur	fiili muzari+fail	car+mecrur		mübtedâ	atıf h.	haber: şibhi cüm.

114. (Kitap ehlinden bazı kimseler) Allah'a ve ahiret gününe inanırlar, iyiliği emrederler, kötülükten nehyederler. Hayırlarda (iyi işlerde) koşuşurlar. İşte onlar salihlerdendir (iyi insanlardandır).

﴿ 115 ﴾ وَ مَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ ط وَ اللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ

	her ne	yaparlarsa	hayırdan (iyilikten)	artık o asla inkar edilmeyecektir		Allah	çok iyi bilir	sakınanları
başlama h.	(يَفْعَلُوا) fiilinin mukaddem mef'ulü: şart ve cezm harfi	fi'lu'ş-şart: nun'un düşmesiyle meczum muzari fiil	câr-mecrur isim	râbıta + cevabu'ş-şart: tekid-i nefy-i istikbal+ nâibi fail+ mef'ul		mübteda	haber	car+mecrur
					başlama h.			

115. Hayırdan her ne yaparlarsa (ne iyilik yaparlarsa), artık o (iyilik) asla inkar edilmeyecektir (karşılıksız kalmayacaktır). Allah sakınanları çok iyi bilir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 63 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 109 – 110):

(رَجَعَ يَرْجِعُ): döndü (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, husus, emir (أَخْرَجَ يُخْرِجُ): (if'al b.) çıkardı

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı [اَلْمَعْرُوفُ (عَرَفَ يَعْرِفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi

(اَلْمُنْكَرُ ج مُنْكَرُونَ): (mimli masdar) kötülük, beğenmeme, çirkin karşılama

[(فَسَقَ يَفْسُقُ) اَلْفَاسِقُ]: (ismi fail) inkarcı, açıktan açığa günah işleyen

(ÂL-İ İMRAN, 111):

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu (اَلْأَذَى): ezâ, eziyet (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالاً): (müfâale b.) muharebe etti, savaştı (وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nakıs tef'il b.) çevirdi, savaştan döndü kaçtı

(اَلدُّبُرُ ج أَدْبَارٌ): arka, geri (burada: hezimete, bozguna uğramak)

(ÂL-İ İMRAN, 112):

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, örttü, kapladı (اَلذِّلَّةُ): zillet, düşkünlük, değersizlik

(أَيْنَ مَا): her nerede ...se, sa (ثَقِفَ يَثْقَفُ ثَقْفًا): buldu, ele geçirdi, yakaladı

(اَلْحَبْلُ): ip (بَاءَ يَبُوءُ): (ecvef f.) uğradı, döndü, dönderdi, yerleşti

[اَلْغَضَبُ (غَضِبَ يَغْضَبُ)]: (masdar) kızmak, hiddet göstermek, öfkelenmek

(اَلْمَسْكَنَةُ): alçalma, düşüklük, otura kalma (عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nakıs f.) isyan etti, başkaldırdı / sıkı tuttu, sıkı sarıldı

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي): (nakıs iftial b.) zulmetti, hakka tecavüz etti, haddi aştı

(ÂL-İ İMRAN, 113):

(لَيْسَ): değil (sadece mazi çekimi vardır) (سَوَاءٌ): eşit, müsavi

[(قَامَ يَقُومُ) اَلْقَآئِمُ]: (ismi fail),(ecvef f.) (emri ilâhîyi) gözeten, riayet edici veya dosdoğru, müstakim/ayakta duran

(اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu

(اَلْإِنْيُ — اَلْإِنَى ج آنَاءٌ): saat, vakit

(ÂL-İ İMRAN, 114):

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.) emretti [اَلْمَعْرُوفُ (عَرَفَ يَعْرِفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi

(نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı (اَلْخَيْرَةُ ج خَيْرَاتٌ): hayırlı, üstün, faziletli

(اَلْمُنْكَرُ ج مُنْكَرُونَ): (mimli masdar) kötülük, beğenmeme, çirkin karşılama

(سَارَعَ يُسَارِعُ): (müfâale b.) koşuştu, sür'at gösterdi [(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ismi fail) doğru olan, sâlih

(ÂL-İ İMRAN, 115):

(فَعَلَ يَفْعَلُ): yaptı

[(اِتَّقَى يَتَّقِي) اَلْمُتَّقِي]: (ismi fail),(nakıs iftial b.) korunan, sakınan, takva sahibi

(كَفَرَ يَكْفُرُ): inkar etti (burada: hakları çiğnendi, karşılığını görmekten mahrum bırakıldı)

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 64 (ÂL-İ İMRAN: 116 – 121) ≻

إِنَّ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	لَنْ تُغْنِيَ	عَنْهُمْ
gerçek şu ki tekit ve nasb h.	kimselere (إِنَّ)'nin ismi; ismi mevsul	inkar eden sıla; cemi mazi fiil	asla hiçbir fayda vermeyecektir (إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi: tekid-i nefy-i istikbal	onlara car+mecrur

أَمْوَالُهُمْ	وَ	لَآ	أَوْلَادُهُمْ	مِنَ اللهِ	شَيْئًا ط	وَ
ne malları fail	ve atıf h.	ne de çocukları matuf nefiy h.		Allah'tan câr+ mecrur	hiçbir bir şey mef'ulü mutlak naibi	atıf h.

﴿ 116 ﴾ أُولَـٰئِكَ	أَصْحَابُ	النَّارِ ج	هُمْ	فِيهَا	خَالِدُونَ
İşte onlar mübtedâ, ismi işaret	arkadaşıdırlar haber, muzaf	cehennemin muz. ileyh	onlar mübteda	orada câr-mecrur	temellidirler haber

(أَصْحَابُ النَّارِ)'dan hal; isim cümlesi

116. Gerçek şu ki inkar eden kimselere ne malları ve ne de çocukları, Allah'tan (yana) asla hiçbir bir fayda vermeyecektir. İşte onlar cehennemin arkadaşıdırlar, onlar orada temellidirler.

مَثَلُ	مَا	يُنْفِقُونَ	فِي هَـٰذِهِ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا
misali (durumu) mübteda, muzaf	şeyin muz.ileyh, ismi mevsul	(İnkarcıların) sarfettikleri sıla; muz. fiil cüm.	bu harfi cer + ismi işaret	hayatında (هَـٰذِهِ)'den bedel, mevsuf	dünya sıfat

كَمَثَلِ	رِيحٍ	فِيهَا	صِرٌّ	أَصَابَتْ	حَرْثَ	قَوْمٍ	ظَلَمُوٓا	أَنْفُسَهُمْ
misali gibidir haber; câr-mecrur isim	rüzgarın muz. ileyh	içinde haber mukaddem	dondurucu soğuk bulunan mübteda muahhar	isabet eden (رِيحٍ) kelimesinin ikinci sıfatı: mazi fiil cüm.	ekinine mef'ul, muzaf	bir toplumun muz.ileyh	zulmetmiş (قَوْمٍ) kelimesinin sıfatı: mazi fiil c.	kendilerine mef'ul

(رِيحٍ) kelimesinin sıfatı: isim c.

﴿ 117 ﴾ يَظْلِمُونَ	أَنْفُسَهُمْ	لَـٰكِنْ	وَ	اللهُ	مَا ظَلَمَهُمْ	وَ	فَأَهْلَكَتْهُ ط
zulmetmektedirler fiili muzari	kendilerine (يَظْلِمُونَ) fiilinin mukaddem mef'ulü	Fakat istidrak h.	atıf h.	Allah fail	onlara zulmetmedi olumsuz fiili mazi, mef'ûl		akabinde de o (ekini) helak eden (mahveden) başlama h. atıf h.+fiili mazi+ mef'ul

117. (İnkarcıların) Bu dünya hayatında sarfettikleri şeyin misali (durumu), kendilerine zulmetmiş bir toplumun ekinine isabet eden akabinde de o (ekini) helak eden (mahveden), içinde dondurucu soğuk bulunan bir rüzgarın misali (durumu) gibidir. Allah onlara zulmetmedi, onlar kendilerine zulmetmektedirler.

خَبَالًا ط	لَا يَأْلُونَكُمْ	مِنْ دُونِكُمْ	بِطَانَةً	لَا تَتَّخِذُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَا أَيُّهَا
zarar vermekte ikinci mef'ûl	onlar size kusur etmezler nefy-i istikbal+ mef'ûl	sizin dışınızdan olanı câr-mecrur	sırdaş mef'ul	edinmeyin nehyi hâzır	Ey iman eden sıla: mazi fiil	kişiler! sıfat, ismi mevsul	nidâ h., münâdâ, tenbih h.

صُدُورُهُمْ	تُخْفِي	مَا	وَ	مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ج	الْبَغْضَآءُ	بَدَتِ	قَدْ	عَنِتُّمْ ج	مَا	وَدُّوا
kalblerinin fail	gizlediği sıla; muzari fiil	şeyler mübteda, ismi mevsul	hal vâvı	ağızlarından (çıkan sözlerinden) câr-mecrur isim	buğzları fail	ortaya çıkmaktadır fiili mazi	tahkik h.	sıkıntıya düşmenizi fiili mazi+ fail	masdar h.	isterler fiili mazi

﴿ 118 ﴾ تَعْقِلُونَ	كُنْتُمْ	إِنْ	الْآيَاتِ	لَكُمُ	بَيَّنَّا	قَدْ	أَكْبَرُ ط
akliediyor (كَانَ)'nin haberi	idiyseniz fi'lü'ş-şart; (كَانَ)'nin ismi	eğer şart ve cezm h.	ayetleri mef'ûl	size car+mecrur	açıkladık fiili mazi+ fail	tahkik h.	daha büyüktür haber

118. Ey iman edenler! Sizden olmayanı (müslümanlara kin besleyen ve müslüman olmayanı) sırdaş edinmeyin. Onlar size zarar vermekte kusur etmezler, sıkıntıya düşmenizi isterler. (Onların) kinleri ağızlarından (çıkan sözlerinden) ortaya çıkmaktadır. Kalblerinin gizlediği şeyler daha büyüktür. Eğer aklediyorsanız (aklınızı kullanıyorsanız), şüphesiz size ayetleri açıkladık.

هَآ	أَنتُمْ	أُولَآءِ	تُحِبُّونَهُمْ	وَ	لَا يُحِبُّونَكُمْ
	işte siz öyle kimselersiniz ki		siz onları seversiniz		onlar sizi sevmezken
tenbih h.	mübteda	haber; ismi işaret	fiili muzari+ mef'ûl	atıf h.	nefy-i istikbal+ mef'ûl

وَ	تُؤْمِنُونَ	بِالْكِتَابِ	كُلِّهِۦ	وَ	إِذَا	لَقُوكُمْ	قَالُوٓا	ءَامَنَّا ق
	(oysa) siz inanırsınız	Kitab'ın	hepsine		zaman	size rastladıkları	derler	inandık
atıf h.	fiili muzari	car+mecrur	te'kit	atıf h.	zaman zarfı	fiili mazi+ mef'ûl	fiili mazi+fail	fiili mazi+ fâil

وَ	إِذَا	خَلَوْا	عَضُّوا	عَلَيْكُمُ	الْأَنَامِلَ	مِنَ الْغَيْظِ ط	قُلْ	مُوتُوا
	zaman	başbaşa kaldıkları	ısırırlar	aleyhinize	parmak uçlarını	öfke(lerin)den	de ki	ölün
atıf h.	zaman zarfı	fiili mazi+fail	fiili mazi+fail	car+mecrur	mef'ulün bih	car+mecrur	emir fiili	emri hâzır

﴿ 119 ﴾

بِغَيْظِكُمْ ط	إِنَّ	اللَّهَ	عَلِيمٌ	بِذَاتِ	الصُّدُورِ
öfkenizle	gerçek şu ki	Allah	çok iyi bilir	sahip olduğunu	kalblerin
h. cer, mecrur isim	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

119. (Ey Müslümanlar!) İşte siz öyle kimselersiniz ki onlar sizi sevmezken siz onları seversiniz. (Çünkü) siz kitabın hepsine inanırsınız. Size rastladıkları zaman (iki yüzlülükle): «İnandık» derler. Başbaşa kaldıkları zaman, size olan öfke(lerin)den parmak uçlarını ısırırlar. De ki: «Öfkenizle ölün (sizi memnun edecek sonuçlar görmeyin)». Gerçek şu ki Allah kalblerin sahip olduğunu (göğüslerin özünü, yüreğinde ne taşıdıklarını) çok iyi bilir.

بِهَا ط	يَفْرَحُوا	سَيِّئَةٌ	إِنْ تُصِبْكُمْ	وَ	تَسُؤْهُمْ ز	حَسَنَةٌ	إِنْ تَمْسَسْكُمْ
onunla	sevinirler	bir kötülük	size isabet etse		(bu) onları üzer	bir iyilik	size dokunsa
car mecrur	cevabu'ş-şart	fail	şart ve cezm h.+ fi'lu'ş-şart, mef'ul	atıf h.	cevabu'ş-şart	fail	şart ve cezm h.+ fi'lu'ş-şart, mef'ûl

شَيْـًٔا ط	كَيْدُهُمْ	لَا يَضُرُّكُمْ	تَتَّقُوا	وَ	إِنْ تَصْبِرُوا	وَ
hiç bir şey (ile)	onların hilesi	size zarar vermez	sakınırsanız	ve	sabrederseniz	
mef'ûlü mutlak naibi	fail	cevabu'ş-şart: nefy-i istikbal + mef'ul	matuf	atıf h.	şart ve cezm h.+ fi'lu'ş-şart	atıf h.

﴿ 120 ﴾

مُحِيطٌ ع	يَعْمَلُونَ	بِمَا	اللَّهَ	إِنَّ
kuşatandır	yaptıkları	şeyleri	Allah	şüphesiz ki
(إِنَّ)'nin haberi	sıla; muzari fiil	harfi cer+ ismi mevsul	(إِنَّ)'nin ismi	te'kid ve nasb h.

120. Size bir iyilik dokunsa, (bu) onları üzer. (Fakat) Size bir kötülük (zorluk, şiddet, hastalık vb.) isabet etse onunla sevinirler. Sabrederseniz ve sakınırsanız, onların hilesi size hiç bir şey (ile, hiçbir şekilde) zarar vermez. Allah yaptıkları şeyleri (ilmiyle) kuşatandır.

وَ	إِذْ	غَدَوْتَ	مِنْ أَهْلِكَ	تُبَوِّئُ	الْمُؤْمِنِينَ
	Hani	sen erkenden gitmiştin	ailenden	yerleştirmek üzere	inananları
(yeni cümleye) başlama h.	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi+fail	câr-mecrur isim	(غَدَوْتَ)'deki (تَ) fail zamirinden hal: fiili muzari cüm.	mef'ulün bih

﴿ 121 ﴾

مَقَاعِدَ	لِلْقِتَالِ ط	وَ	اللَّهُ	سَمِيعٌ	عَلِيمٌ لا
(elverişli) yerlere	savaş için		Allah	Semî (işiten)dir	Alim (bilen)dir
(تُبَوِّئُ) fiilinin ikinci mef'ulü (gayri munsarif kalıbı tenvin almaz)	car+mecrur	başlama h.	mübteda	haber	ikinci haber

121. Hani sen inananları savaş için (elverişli) yerlere (savaş mevzilerine) yerleştirmek üzere, ailenden erkenden gitmiştin (evinden ayrılmıştın). Allah Semîdir (çok iyi işitendir), Alim (çok iyi bilen)dir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 64 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 116 – 117):

(أَغْنَى يُغْنِي عَنْ): (nakıs if'al b.) kâfi geldi, müstağni kıldı, zengin kıldı, fayda verdi

(اَلصَّاحِبُ ج أَصْحَابٌ): arkadaş, sıkı dost [(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخَالِدُ]: (ismi fail) kalıcı olan, temelli olan, bekası devam eden

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal (sıfat, hal, benzerlik), örnek (اَلرِّيحُ): rüzgar (أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلَاكًا): (if'al b.) helak etti, telef etti, mahvetti

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, yardımda bulundu, sadaka verdi, infak etti

(اَلصِّرُّ): dondurucu/kavurucu soğuk, dondurucu şiddetli soğuk, sıcak zehir ve alevli ateş

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti , dokundu (اَلْحَرْثُ): ekin, tarla (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(ÂL-İ İMRAN, 118 – 119):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi, yaptı, ortaya koydu (اَلَا يَأْلُو اَلْوًا): (nakıs f.) kusur etti, gevşeklik gösterdi

(اَلْبِطَانَةُ): (masdar) sırdaş, güvenilen dost, birbirine sırlarını açabilen sırdaş

(اَلْخَبَالُ): noksaniyet, eksiklik, zarar, ziyan, ızdırap verici fenalık, sıkıntı

(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا): (muzaaf f.) istedi, sevdi, temenni etti (عَنِتَ يَعْنَتُ عَنَتًا): sıkıntıya düştü veya günaha girdi

(بَدَا يَبْدُو بَدْوًا): (nakıs f.) zuhur etti, ortaya çıktı [(اَلْبُغْضَاءُ (اَلْبُغْضُ)]: çok buğz etme, kin bağlama

(اَلْفُوهُ ج اَفْوَاهٌ): ağız (أَخْفَى يُخْفِي): (nakıs if'al b.) gizledi, örttü

(اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs (بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açık ve zahir oldu, izah ve izhar etti

(هَا): dikkat edin, uyanın manasında tenbih harfi (أَحَبَّ يُحِبُّ): (muzaaf if'al b.) sevdi (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلًا): akıl etti, akıl erdirdi

(لَقِيَ يَلْقَى.): (nakıs f.) karşılaştı, rastladı (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü

(خَلَا يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.) baş başa kaldı, gelip geçti

(عَضَّ يَعَضُّ عَضًّا): (muzaaf f.) (öfkeden dolayı parmak uçlarını) ısırdı (tabir)

(اَلْأَنْمِلَةُ ج اَنَامِلُ): parmağın tırnak çıkaran eklemi / parmak ucu [(غَاظَ يَغِيظُ) اَلْغَيْظُ]: (masdar),(ecvef f.) şiddetli öfke, çok kızma

(ذَاتُ الصُّدُورِ): göğüslerin sahibi, { (ذَاتُ) kelimesi müennesin nisbeti için konulmuş bir lâfızdır. Buna göre (ذَاتُ الصُّدُورِ) tabirinden murad, kalplerde bulunan düşünceler, orada yer eden niyet ve maksatlardır. Bunların herbiri, bir hal oldukları için ona nisbet edilmiş ve böylece o hal, kalbin adetâ sahibi olmuştur. (Bkz. Razi, *Mefâtihu'l-Gayb*) }

(ÂL-İ İMRAN, 120 – 121):

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet, iyilik, güzellik, hayır ve tâat

(سَاءَ يَسُوءُ سَوْءً): (ecvef f.) üzdü, hoşa gitmedi, kötülendirdi (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): kötülük / kötü, zararlı / günah

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti, dokundu (فَرِحَ يَفْرَحُ فَرَحًا): şımardı, sevindi

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti, bekledi, kendini tuttu (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu (اَلْكَيْدُ): hile, tuzak, aldatma

[(أَحَاطَ يُحِيطُ) اَلْمُحِيطُ]: (ismi fâil),(ecvef if'al b.) kuşatan, ihata eden, şamil olan (اَلْقِتَالُ): muharebe, savaş

(غَدَا يَغْدُو غَدْوًا): (nakıs f.) erkenden gitti (tanyerinin ağarması ile güneşin doğması arasındaki vakittir)

(بَوَّأَ يُبَوِّئُ): (nakıs tef'il b.) yerleştirdi, yer edindi, hazırladı, indirdi, ağırladı (اَلسَّمِيعُ): (esmai ilahiyeden) çok iyi işiten, duyan

(اَلْمَقْعَدُ ج مَقَاعِدُ): oturma yahut ikamet yeri, oturma, oturuş, [Anlam itibariyle duracak yer (mevkıf)]

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 65 (ÂL-İ İMRAN: 122 – 132) ≻

إِذْ	هَمَّتْ	طَّآئِفَتَانِ	مِنْكُمْ	أَنْ تَفْشَلاَ ۙ	وَ	اللّٰهُ	وَلِيُّهُمَا ۭ	وَ	عَلَى اللّٰهِ	فَلْيَتَوَكَّلِ
O zaman	yüz tutmuştu	iki grup	sizden	bozulmaya		Allah	Allah kendilerinin velisi olduğu halde		Allah'a	tevekkül etsinler
geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	fail	car, mecrur	meful			haber mübteda hal vâvı	atıf h.	car+mecrur	rabıta+emri gaib

الْمُؤْمِنُونَ ﴿122﴾	وَ	لَقَدْ	نَصَرَكُمُ	اللّٰهُ	بِبَدْرٍ	وَ	أَنْتُمْ	أَذِلَّةٌ ۚ
müminler	başlama h.	size yardım etmişti		Allah	Bedir'de		siz zelil halde iken	
fail		f. mazi+ mef'ul	yemin cevabı lâmı+tahkik h.	fail	car mecrur		haber mübteda hal vâvı	
							hal; isim cümlesi	

فَاتَّقُوا	اللّٰهَ	لَعَلَّكُمْ	تَشْكُرُونَ ﴿123﴾	إِذْ	تَقُولُ	لِلْمُؤْمِنِينَ	أَ لَنْ يَكْفِيَكُمْ	أَنْ يُمِدَّكُمْ
Öyleyse sakının	Allah'tan	belki siz	şükredersiniz	o zaman	sen diyordun	müminlere	size yetmeyecek mi	size yardım yetiştirmesi
rabıta +emri hâzır	mef'ulün bih	terecci ve nasb h. (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi	geçmiş zaman zarfı	fiili muzari	car+ mecrur	soru h.+ te'kîd-i nefy-i istikbal + mef'ul	(يَكْفِي) fiilinin fâili:masdar-ı müevvel: fiil+ mef'ul

رَبُّكُمْ	بِثَلاَثَةِ	آلاَفٍ	مِنَ الْمَلآئِكَةِ	مُنْزَلِينَ ۭ ﴿124﴾
Rabbinizin	üç binle		meleklerden	indirilmiş
fail (muzaf+muz.ileyh)	car+mecrur, muzaf	muz. ileyh	câr-mecrur isim	(الْمَلآئِكَةِ)'den hal

122. O zaman sizden iki grup Allah kendilerinin velisi (dostu, himaye edeni ve yakını) olduğu halde bozulmaya yüz tutmuştu. Müminler, yalnız Allah'a tevekkül etsinler (dayanıp güvensinler).

123. And olsun ki, siz zelil halde iken, Allah Bedir'de size yardım etmişti. Öyle ise Allah'tan sakının. Belki şükredersiniz. **124**. O zaman sen, müminlere (şöyle) diyordun: «Rabbinizin size indirilmiş üç bin melekle yardım yetiştirmesi size yetmeyecek mi?»

بَلَى ۙ	إِنْ تَصْبِرُوا	وَ	تَتَّقُوا	وَ	يَأْتُوكُمْ	مِنْ فَوْرِهِمْ	هٰـذَا
evet	siz sabrederseniz		sakınırsanız	ve	onlar size (üzerinize) gelirlerse	hemen bu anda (aniden)	
cevap h.	fi'lu'ş-şart, fiili muzari	atıf h.	matuf; fiili muzari	atıf h.	matuf, meczum fiili muzari, mef'ul	car-mecrur isim, mevsuf	sıfat: ismi işaret

رَبُّكُمْ	بِخَمْسَةِ	آلاَفٍ	مِنَ الْمَلآئِكَةِ	مُسَوِّمِينَ ﴿125﴾
Rabbiniz	beş binle		meleklerden	işaretli
fail	car mecrur, muzaf	muz. ileyh	câr-mecrur isim	(الْمَلآئِكَةِ)'den hal

يُمْدِدْكُمْ
size imdat eder
cevabu'ş- şart; fiili muzari, mef'ul

125. Evet, siz sabreder ve Allah'tan sakınırsanız, onlar (düşmanlarınız) hemen bu anda (aniden, şu anda) size (üzerinize) gelirlerse, Rabbiniz size meleklerden işaretli (özel olarak bu iş için görevlendirilmiş) beş bin (melek)le imdat eder (yardım ulaştırıp destekler).

وَ	مَا جَعَلَهُ	اللّٰهُ	إِلاَّ	بُشْرَى	لَكُمْ	وَ	لِتَطْمَئِنَّ	قُلُوبُكُمْ	بِهِ ۭ
ve	bunu yapmadı	Allah	ancak	bir müjde (olması için yaptı)	size	ve	tatmin olması için	kalplerinizin	bununla
atıf h.	fiili mazi+ mef'ul	fail	istisna h.	ikinci mef'ul	car, mecrur	atıf h.	sebep ve nasb h., f. muzari	fail	car+mecrur

وَ	مَا	النَّصْرُ	إِلاَّ	مِنْ عِنْدِ	اللّٰهِ	الْعَزِيزِ	الْحَكِيمِ ۙ ﴿126﴾
başlama h.	yoktur	zafer (yardım)	başka	katından	Allah	Azîz	Hakîm
	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber	muz.ileyh, mevsuf	sıfat	ikinci sıfat

126. Ve bunu (meleklerle yardım yetiştirmeyi yahut yardım vaadini) Allah ancak size bir müjde ve kalplerinizin bununla tatmin olması (rahatlaması) için yaptı. Zafer (yardım), ancak Azîz (üstün ve güçlü) ve Hakîm (hüküm ve hikmet sahibi) Allah katındandır.

لِيَقْطَعَ	طَرَفًا	مِنَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	أَوْ	يَكْبِتَهُمْ	فَيَنْقَلِبُوا	خَائِبِينَ ﴿127﴾
kesmesi için	bir grubu	harfi cer	ismi mevsul	sıla: mazi fiil	veya	perişan etmesi	ve böylece de dönmeleri için	kaybetmiş olarak
sebep lâmı+ muzari f.	mef'ul			inkar eden kimselerden	atıf h.	muzari f.	atıf h.+ muzari fiil	hal

127. (Ve yine bu yardımı) inkar edenlerden bir grubu kesmesi veya perişan etmesi ve böylece de (maksatlarına erişemeyip) kaybetmiş olarak dönmeleri için (yaptı).

لَيْسَ	لَكَ	مِنَ الْأَمْرِ	شَيْءٌ	أَوْ	يَتُوبَ	عَلَيْهِمْ	أَوْ	يُعَذِّبَهُمْ	فَإِنَّهُمْ	ظَالِمُونَ ﴿128﴾
yok	senin için	emirden	bir şey	ya	tevbesini kabul eder	onların	veya	onlara azab eder	çünkü onlar	zalimdirler
câmid mazi f.	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	car+ mecrur	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	atıf h.	takdir edilen mahzuf bir (أَنْ) ile mansub fiili muzari	car+ mecrur	atıf h.	mansub fiili muzari + mef'ul	sebep fâ'sı, tekid ve nasb h, (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi

128. Senin için emirden (sana ait bir iş veya yetki hususundan) bir şey yok. (Allah) ya onların tevbesini kabul eder veya zalim oldukları için onlara azab eder.

يَغْفِرُ	فِي الْأَرْضِ ط	مَا	وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	مَا	لِلَّهِ	وَ
affeder	yerdeki	şeyler	ve	göklerdeki	şeyler	Allah'ındır	
fiili muzari	sıla: şibhi cüm	matuf: simi mevsul	atıf h.	sıla: şibhi cüm.	mübtedâ muahhar; ismi mevsul	haber mukaddem	başlama h.

رَحِيمٌ ع ﴿129﴾	غَفُورٌ	اللَّهُ	وَ	يَشَاءُ ط	مَنْ	يُعَذِّبُ	وَ	يَشَاءُ	لِمَنْ
Rahîm'dir	Gafûr'dur	Allah		dileyen/dilediği	kimseye	azab eder	ve	dileyen/dilediği	kimseyi
2. haber	haber	mübtedâ	başlama h.	sıla: muzari fiil	mef'ûl, ismi mevsul	fiili muz.	atıf h.	sıla:muzari fiil	harfi cer+ismi mevsul

129. Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah'ındır. Dileyen/dilediği kimseyi affeder, dileyen/dilediği kimseye azab eder. Allah Gafûr'dur (çok bağışlayandır), Rahîm'dir (çok merhamet edendir).

اللَّهَ	اتَّقُوا	وَ	مُضَاعَفَةً ص	أَضْعَافًا	الرِّبَا	تَأْكُلُوا	لَا	آمَنُوا	الَّذِينَ	أَيُّهَا	يَا
Allah'tan	sakının!		katlanmış	katlar halinde	faizi	yemeyin		Ey iman eden kimseler !			
mef'ûl	emri hâzır	atıf h.	sıfat	hal, mevsuf	mef'ûl	nehy-i hazır		sıla: mazi fiil	sıfat; ismi mevsul	münâdâ, tenbih harfi	nid â h.

لَعَلَّكُمْ	تُفْلِحُونَ ج ﴿130﴾	وَ	اتَّقُوا	النَّارَ	الَّتِي	أُعِدَّتْ	لِلْكَافِرِينَ ج ﴿131﴾
umulur ki	kurtulursunuz		ateşten sakının		hazırlanan		inkarcılar için
umut ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari f. c.		emri hâzır	mef'ul, mevsuf	sıfat; ismi mevsul	sıla: mazi meçhul fiil c.	car+mecrur

لَعَلَّكُمْ	الرَّسُولَ	وَ	اللَّهَ	أَطِيعُوا	وَ	﴿132﴾ تُرْحَمُونَ ج
belki siz	Resule	ve	Allah'a	itaat edin		merhamet olunursunuz
umut ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	ma'tûf	atıf h.	mef'ul	emri hâzır	atıf h.	(لَعَلَّ)'nin haberi

130. Ey iman edenler! Faizi katlanmış (arttırılmış) katlar halinde yemeyin. Allah'tan sakının! Umulur ki, kurtulursunuz. **131 - 132**. (Faizin haram olduğunu) inkar edenler için hazırlanan ateşten sakının. Allah'a ve Resul'e itaat edin ki merhamet olunasınız.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 65 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 122):

(هَمَّ يَهُمُّ هَمًّا): (muzaaf f.) hatırından geçirdi, arzuladı, niyetlendi (اَلطَّآئِفَةُ): cemâat, gurup, bölük, tâife

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın (فَشِلَ يَفْشَلُ فَشَلاً): gevşedi, korkaklık gösterdi, zayıf düştü, yıldı, tedirgin oldu

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ): (tefa'ul b.) tevekkül etti, Allah'a dayandı, işini Allah'a bıraktı

(ÂL-İ İMRAN, 123):

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (اَلذَّلِيلُ ج أَذِلَّةٌ): zelil, düşük, alçak, aşağılık (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً):(nakıs iftial b.): korundu, sakındı

(لَعَلَّ): belki, umulur ki (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(ÂL-İ İMRAN, 124):

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kâfi oldu, yetti, yeterli oldu (ثَلاَثَةُ آلاَفٍ): üç bin

(أَمَدَّ يُمِدُّ): (muzaaf if'al b.) yardım yetiştirdi, imdatta bulundu, destekledi

[(اَلْمُنْزَلُ (أَنْزَلَ يُنْزِلُ]: (ismi meful),(if'al b.) indirilen, indirilmiş

(ÂL-İ İMRAN, 125):

(بَلَى): (tasdik harfi) evet, bilakis, aksine (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti, bekledi, kendini tuttu

(أَتَى يَأْتِي): (nakıs mehmuz f.) geldi (اَلْفَوْرُ): ani, aniden, sür'at, çabukluk

(أَمَدَّ يُمِدُّ): (muzaaf if'al b.) yardım yetiştirdi, imdatta bulundu (خَمْسَةُ آلاَفٍ): beş bin

[(سَوَّمَ يُسَوِّمُ) اَلْمُسَوِّمُ]: (ismi fail),(tef'il b.) işaretleyen, damgalayan

(ÂL-İ İMRAN, 126 – 127):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı / yaptı/ yarattı (اَلْبُشْرَى): müjde

(اِطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ إِطْمِئْنَانًا): (if'illal b.) tatmin oldu, yatıştı, sukûnet buldu

(قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا): kesti (اَلطَّرَفُ): taraf, grup, (اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلاَبًا): (infial b.) dönüverdi, oluverdi

(كَبَتَ يَكْبِتُ): perişan etti, kızdırdı, mağlup etti

[(خَابَ يَخِيبُ) اَلْخَائِبُ]: (ismi fail),(ecvef f.) kaybeden, maksada erişemeyen. Cümle, başında atıf vavı olmadan başlamıştır. Râzi'nin bildirdiği gibi; "cümlenin kısımları birbirine yakın olduğu zaman atıf harfinin düşürülmesi caizdir." (Bkz. Razi, a.g.e.)

(ÂL-İ İMRAN, 128 – 129):

(اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, husus, emir (تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا عَلَي): (ecvef f.) tevbeyi kabul edip mağfiret etti

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azab etti [(اَلظَّالِمُ (ظَلَمَ يَظْلِمُ]: (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(ÂL-İ İMRAN, 130 – 131):

(اَلرِّبَا): faiz, ribâ, herhangi bir şeydeki artış ve fazlalık (اَلضِّعْفُ ج أَضْعَافٌ): kat kat, bir şeyin misli

[(ضَاعَفَ يُضَاعِفُ) اَلْمُضَاعَفَةُ]: (masdar),(müfâale b.) katlamak, artırmak, katlayarak ziyadeleştirmek

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (أَفْلَحَ يُفْلِحُ إِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, felaha erdi

(رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمًا): acıdı, merhamet etti (أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, uyum sağladı, bağlılık gösterdi

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 66 (ÂL-İ İMRAN: 133 - 140) ≻

جَنَّةٍ	وَ	مِنْ رَبِّكُمْ	إِلَى مَغْفِرَةٍ	سَارِعُوا	وَ
cennete	ve	Rabbinizden	bir affa	koşuşun	
matuf	atıf h.	câr-mecrur, muzaf+muz.ileyh	car+mecrur	emri hâzır (cemi)	atıf h.

﴿ 133 ﴾ لِلْمُتَّقِينَ لا	أُعِدَّتْ	الْأَرْضُ لا	وَ	السَّمَاوَاتُ	عَرْضُهَا
müttekiler için	hazırlanan	yer (kadar)	ve	gökler	eni
car+mecrur	meçhul mazi f.	matuf	atıf h.	haber	mübteda

(جَنَّةٍ) kelimesinin sıfatı: isim cümlesi

133. Rabbinizden bir affa ve müttekiler (takva sahipleri) için hazırlanan, eni gökler ve yer (kadar) olan cennete koşuşun!

الْغَيْظَ	الْكَاظِمِينَ	وَ	الضَّرَّاءِ	وَ	فِي السَّرَّاءِ	يُنْفِقُونَ	الَّذِينَ
öfkeyi	yutarlar	,	darlıkta	ve	bollukta	infak ederler	Onlar ki
mef'ûl	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	car+mecrur	sıla: muzari fiil	önceki ayette geçen (الْمُتَّقِينَ)'nin sıfatı, ismi mevsul

﴿ 134 ﴾ الْمُحْسِنِينَ ج	يُحِبُّ	اللَّهُ	وَ	عَنِ النَّاسِ ط	الْعَافِينَ	وَ
iyilik yapanları	sever	Allah		insanları	affederler	
mef'ûl: cemi müzekker salim ismin mansub hali	haber	mübteda	başlama h.	car+mecrur	matuf	atıf h.

134. Onlar bollukta ve darlıkta (Allah için) harcarlar, öfkelerini yutarlar, insanları affederler. Allah iyilik yapanları sever.

أَنْفُسَهُمْ	ظَلَمُوا	أَوْ	فَاحِشَةً	فَعَلُوا	إِذَا	الَّذِينَ	وَ
kendilerine	zulmettikleri	veya	çirkin bir günah	işledikleri	zaman	O kimseler	
mef'ûl	fiili mazi	atıf h.	mef'ûl	fi'lüş'şart; fiili mazi	şartla ilgili zaman zarfı	(الْمُتَّقِينَ)'nin sıfatı; ismi mevsul	atıf h.

لِذُنُوبَ	يَغْفِرُ	مَنْ	وَ	لِذُنُوبِهِمْ ص	فَاسْتَغْفَرُوا	اللَّهَ	ذَكَرُوا
günahları	bağışlar	kim		günahları için	hemen af dilerler	Allah'ı	anarlar
mef'ûl	haber: muzari fiil	mübteda: soru ismi	başlama h.;	câr-mecrur isim,	atıf h.,fiili mazi	mef'ûl	cevabüş'şart; fiili mazi

﴿ 135 ﴾ يَعْلَمُونَ	هُمْ	وَ	فَعَلُوا	عَلَى مَا	وَ لَمْ يُصِرُّوا	اللَّهُ ص	إِلَّا
bildikleri	onlar	halde	yaptıkları	şeylere	ısrar etmezler	Allah'tan	başka
haber: muzari fiil	mübteda	hal vâvı	sıla: mazi fiil	cer, ismi mevsul	cahd-ı mutlak / atıf h.	(هُوَ) olarak takdir edilen müstetir zamirden bedel	istisna h.

135. Onlar çirkin bir günah işledikleri veya kendilerine zulmettikleri zaman Allah'ı anarlar ve hemen günahları için bağışlanma dilerler. Günahları Allah'tan başka kim bağışlar? Onlar, yaptıklarında bile bile ısrar etmezler.

مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي	جَنَّاتٌ	وَ	مِنْ رَبِّهِمْ	مَغْفِرَةٌ	جَزَآؤُهُمْ	أُولَـٰئِكَ
altından	akan	cennetlerdir	ve	Rablerinden	bağışlanmadır	onların karşılığı	İşte
câr-mecrur muzaf+muz.ileyh	sıfat: fiil cümlesi	(مَغْفِرَةٌ)'e matuf, mevsuf	atıf h.	câr-mecrur isim	haber	mübteda	mübteda, ismi işaret

(أُولَـٰئِكَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

﴿ 136 ﴾ الْعَامِلِينَ ط	أَجْرُ	نِعْمَ	وَ	فِيهَا ط	خَالِدِينَ	الْأَنْهَارُ
çalışanların	mükafatı	ne güzeldir!		içinde	temelli kalacakları	ırmaklar
muz. ileyh	fail, muzaf	övgü ifade eden camid fiili mazi	başlama h.	car+mecrur	hal	fâil

136. İşte onların karşılığı Rablerinden bağışlanma ve altından ırmaklar akan, içinde temelli kalacakları cennetlerdir. Çalışanların mükafatı ne güzeldir!

فِي الْأَرْضِ	فَسِيرُوا	سُنَنٌ ۙ	مِنْ قَبْلِكُمْ	خَلَتْ	قَدْ
Yeryüzünde	bu sebeple gezin	nice sünnetler	sizden önce	gelip geçti	
car+mecrur	rabıta, emir fiili, fâil	fâil	car+mecrur (zarf) muzaf+muz.ileyh	fiili mazi	tahkik h.

﴿ 137 ﴾ الْمُكَذِّبِينَ	عَاقِبَةُ	كَانَ	كَيْفَ	فَانْظُرُوا	
yalancıların	akıbetinin	olduğuna	nasıl	Bu sebeple bakın	
muz. İleyh	(كَانَ)'nin muahhar ismi	fiili mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	atıf h.+ emri hâzır	

137. Sizden önce nice sünnetler (adetler, yollar, kanunlar) gelip geçti. Bu sebeple yeryüzünde gezin de, yalancıların akıbetinin nasıl olduğuna bakın.

﴿ 138 ﴾ لِلْمُتَّقِينَ	مَوْعِظَةٌ	وَ	هُدًى	وَ	لِلنَّاسِ	بَيَانٌ	هَذَا	
takvâ sahipleri için	bir öğüttür	ve	bir hidayettir		insanlar için	bir açıklamadır	Bu	
car+mecrur	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	car+mecrur	haber	mübteda, ismi işaret	

138. Bu (Kur'an), insanlar için bir açıklama, takvâ sahipleri için de bir hidayet (doğru yol rehberi) ve bir öğüttür.

﴿ 139 ﴾ مُؤْمِنِينَ	كُنْتُمْ	إِنْ	الْأَعْلَوْنَ	أَنْتُمُ	وَ	لَا تَحْزَنُوا	وَ	لَا تَهِنُوا	وَ		
mü'minler	idiyseniz	eğer	en üstünsünüz	sizler		üzülmeyin		gevşemeyin			
(كَانَ)'nin haberi	fi'lü'ş-şart; nasih fiili mazi (كَانَ)'nin ismi	şart ve cezm h.	haber	mübteda	hal vâvı	nehy-i hazır	atıf h.	nehy-i hazır	atıf h.		

139. Gevşemeyin, üzülmeyin, eğer inanıyorsanız sizler en üstünsünüz.

مِثْلُهُ ۚ	قَرْحٌ	الْقَوْمَ	مَسَّ	فَقَدْ	قَرْحٌ	يَمْسَسْكُمْ	إِنْ
benzeri	sıkıntı	o topluluğa (da)	dokunmuştu		bir sıkıntı	size dokunmuşsa	eğer
sıfat	fail, mevsuf	mef'ul	cevabu'ş-şart; fiili mazi	rabıta, tahkik h.	fail	fi'lu'ş-şart; fiili muzari, mef'ul	şart ve cezm h.

الَّذِينَ	اللَّهُ	لِيَعْلَمَ	وَ	بَيْنَ النَّاسِ ۚ	نُدَاوِلُهَا	الْأَيَّامُ	تِلْكَ	وَ	
kimseleri	Allah'ın	bilmesi için..		insanlar arasında	onları döndürüp dururuz	günler ki	O		
mef'ulün bih, ismi mevsul	fail	sebep ve nasb h. f.muzari	atıf h.	mekan zarfı, mecrur isim	haber; fiili muzari + mef'ul	(تِلْكَ)'den bedel	mübteda, ismi işaret	başlama h.	

﴿ 140 ﴾ الظَّالِمِينَ ۙ	لَا يُحِبُّ	اللَّهُ	وَ	شُهَدَاءَ ۗ	مِنْكُمْ	يَتَّخِذَ	وَ	آمَنُوا		
zalimleri	sevmez	Allah		şahitler	içinizden	edinmesi	ve	iman eden		
mef'ul	nefy-i istikbal	mübteda	başlama h.	mef'ul	car+ mecrur	fiili muzari	atıf h.	sıla: mazi fiil		

140. Eğer size (Uhud'da) bir sıkıntı dokunmuşsa, (size düşman olan) o topluluğa da (Bedir'de) benzeri bir sıkıntı dokunmuştu. O günler ki biz onları insanlar arasında döndürüp dururuz (bazen biri mutsuz olur bazen diğeri). Allah'ın (gerçek) müminleri bilmesi ve içinizden (buna) şahitler (ya da şehitler) edinmesi için.. Allah, zalimleri sevmez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 66 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 133 – 134):

(سَارَعَ يُسَارِعُ مُسَارَعَةً): (müfâale b.) koşuştu, sür'at gösterdi, sürat yarışı yaptı, çabucak yaptı

[(غَفَرَ يَغْفِرُ) اَلْمَغْفِرَةُ]: (masdar) mağfiret etti, bağışladı (أَعَدَّ يُعِدُّ إِعْدَادًا): (muzaaf if'al b.) hazırladı

(اَلْعَرْضُ): genişlik, en (burada: mukabil, bedel manasındadır diyenler olmuştur)

[(اِتَّقَى يَتَّقِي) اَلْمُتَّقِي]: (ismi fail),(nakıs iftial b.) korunan, sakınan

(أَنْفَقَ يُنفِقُ اِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, zekat verdi, sadaka verdi (اَلسَّرَّاءُ): sevinç veren hayır ve nimet, bolluk

(اَلضَّرَّاءُ): şiddetli darlık, zorluk, zarar ve sıkıntı veren durum (اَلْعَافِي ج عَافُونَ); (ismi fail) affeden, cezalandırmaktan vazgeçen

(اَلْكَاظِمُ ج كَاظِمُونَ): (ismi fail) öfkesini yenen, öfkesini yutan, gamlı (ayette olduğu gibi ismi fâilin muzari fiil gibi tercüme edilebileceğini ve mef'ul aldığını hatırlayınız)

(اَلْغَيْظُ): şiddetli öfke, çok kızma (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) iyilik eden, sağlam ve güzel davranan

(ÂL-İ İMRAN, 135 – 136):

(فَعَلَ يَفْعَلُ فِعْلاً): yaptı (اَلْفَاحِشَةُ): (çirkin ve çok ayıp olan) günah, edepsizlik

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, tefekkürle hatıra getirdi (أَصَرَّ يُصِرُّ إِصْرَارًا): (muzaaf if'al b.) ısrar etti, işitti

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) af istedi, bağış diledi

[(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ]: (masdar) karşılık (اَلنَّهْرُ ج أَنْهَارٌ): nehir, ırmak

[(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخَالِدُ]: (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(نِعْمَ): (övme fiili) ne güzel! Manasında (اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

[(عَمِلَ يَعْمَلُ) اَلْعَامِلُ]: (ismi fail) yapan, çalışan

(ÂL-İ İMRAN, 137 – 138):

(خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.) gelip geçti, baş başa kaldı

(اَلسُّنَّةُ ج سُنَنٌ): yol, çığır, takip edilen hat, gidişat (سَارَ يَسِيرُ سَيْرًا): (ecvef f.) yürüdü, gezdi, gitti

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظَرًا): baktı, ibret aldı [(كَذَّبَ يُكَذِّبُ) اَلْمُكَذِّبُ]: (ismi fail),(tef'il b.) yalanlayan, inkâr eden

(اَلْبَيَانُ): izah, açıklama (اَلْهُدَى): rehber, doğru yola ileten

(اَلْمَوْعِظَةُ) va'z, öğüt, nasihat [(اِتَّقَى يَتَّقِي) اَلْمُتَّقِي]: (ismi fail),(nakıs iftial b.) korunan, sakınan

(ÂL-İ İMRAN, 139 – 140):

(وَهَنَ يَهِنُ وَهْنًا): (misal f.) gevşedi, korkaklık gösterdi, zayıf düştü (أَحَبَّ يُحِبُّ): (muzaaf if'al b.) sevdi

(حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi (اَلْأَعْلَى ج أَعْلَوْنَ): (ismi tafdil) en üstün, en yüksek, en yüce

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü (اَلْقَرْحُ): sıkıntı, yara, bozgun, mal yahut can kaybı

(اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi, yaptı

(دَاوَلَ يُدَاوِلُ مُدَاوَلَةً): (müfâale b.) birbirinden diğerine nakletti, evirip çevirdi, döndürüp durdu, aktardı, dolaştırdı, (bir şey elden ele dolaştığında denilir) (اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) iyi gözetleyen, şahit, çok bilen

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 67 (ÂL-İ İMRAN: 141 – 148) ≻

﴿ 141 ﴾ وَ لِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ يَمْحَقَ الْكَافِرِينَ

inkarcıları	helâk etmesi	ve	iman eden	kimseleri	Allah'ın	temizlemesi içindir	
mef'ul	f. muz.	atıf h.	sıla: mazi fiil	mef'ul, ismi mevsul	fail	sebep ve nasb h., f. muz	atıf h.

141. (Yine acı ve tatlı günlerin devir daim ederek herkesin başına gelmesinin diğer sebebleri) Allah'ın, iman eden kimseleri günahlardan temizlemesi ve inkarcıları helâk etmesi içindir...

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَ لَمَّا يَعْلَمِ

Yoksa	sandınız	gireceğinizi (mi)	cennete		henüz bilmeden	
atıf h.	fiili mazi+fail	(حَسِبَ)'nin mef'ulü: masdar-ı müevvel;masdar ve nasb h.+ f. muzari	mef'ul	hal vâvı	şart ve cezm h.	meczum fiili muzari (geçiş için esreli)

﴿ 142 ﴾ اللّٰهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَ يَعْلَمَ الصَّابِرِينَ

Allah	kimseleri	cihad eden	içinizden	ve	bilmeden	sabredenleri
fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla: cemi mazi fiil	car+mecrur	vavu'l-meiyye (beraberlik vavı)	gizli (أَنْ) ile mansub fiili muzari	mef'ul, cemi müzekker salim ismin mansub hali

142. Yoksa Allah içinizden cihad edenleri (çalışıp çabalayanları) henüz bilmeden ve sabredenleri bilmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?

وَ لَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ

	and olsun ki,	idiniz	temenni ediyor	ölümü
başlama h.	lâmu cevâbi'l-kasem + tahkik harfi	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil	mef'ul

﴿ 143 ﴾ وَ لَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَ أَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ع أَنْ تَلْقَوْهُ ص مِنْ قَبْلِ

	önce	onunla karşılaşmadan		haldeyken	siz	bakar		
h. cer	mecrur isim, muzaf	muz.ileyh: masdar ve nasb h.+ f. muzari, mef'ul	atıf h. tahkik h.	hal vâvı	mübtedâ	haber; muzari fiil		
			onu görmüştünüz					
			fiili mazi+fail mef'ul					

143. And olsun ki, onunla karşılaşmadan önce ölümü temenni ediyordunuz (şehit olmak istiyordunuz). İşte siz bakıp dururken (beklerken) onu görmüştünüz.

وَ مَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ ج قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ط

başlama h.	değildir	Muhammed	başkası	bir peygamberden		geçmişti	ondan önce	Resuller
	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber	tahkik h.	f. mazi	câr-mecrur	fail

أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَابِكُمْ ط وَ مَنْ يَنْقَلِبْ

ise ..mi	ölür	veya	öldürülürse	geriye (mi) döneceksiniz		topuklarınız üzerinde	kim	geri dönerse
soru h., atıf h. şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: mazi fiil	atıf h.	meçhul fiili mazi	cevabü'ş-şart; mazi fiil, fail		câr-mecrur isim	başla-ma h.	mübteda, şart ve cezm harfi

﴿ 144 ﴾ عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللّٰهَ شَيْئًا ط وَ سَيَجْزِي اللّٰهُ الشَّاكِرِينَ

iki topuğu üzerinde	kesinlikle zarar vermez	Allah'a	hiçbir şekilde		karşılık verecektir	Allah	şükredenlere
h.cer, tesniye ismin mecrur hali	rabıta + te'kîd-i nefy-i istikbal	mef'ul	mef'ulü mutlak naibi	baş-lama h.	gelecek zaman; istikbal h.+muzari f.	fail	mef'ul

144. Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de Resuller geçmişti. Ölür veya öldürülürse topuklarınız üzerinde geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim (böyle) iki topuğu üzerinde geri dönerse, kesinlikle Allah'a hiçbir zarar vermez. Allah şükredenlere karşılık verecektir.

وَ مَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللّٰهِ

başlama h.	yoktur	hiç bir nefs için	ölmek	hariç	izni ile	Allah'ın
	f.mazi nefiy h.	(كَانَ)'nin mukaddem haberi: şibhi cümle	(كَانَ)'nin muahhar ismi: masdar-ı müevvel	istisna h.	car+mecrur	muz. ileyh

وَ	مِنْهَا ج	ثَوَابَ الدُّنْيَا	نُؤْتِهِ	مَنْ يُرِدْ	وَ	مُؤَجَّلاً ط	كِتَاباً
atıf h.	ondan (مَنْ) mübtedasının haberi: şibhi.c.	ona veririz cevabü'ş-şart; illet h.nin düşmesiyle meczum fiili muzari, mef'ul	dünyanın muz. ileyh	sevabını mef'ulün bih ,muzaf	isterse fi'lü'ş-şart, muzari fiil	kim mübteda, şart ve cezm h.	başlama h.	tayin edilmiş sıfat	bir yazı (كتب) mahzuf fiilinin mef'ulü mutlakı, mevsuf

﴿ 145 ﴾

الشَّاكِرِينَ	سَنَجْزِي	وَ	مِنْهَا ط	نُؤْتِهِ	الْآخِرَةِ	ثَوَابَ	يُرِدْ	مَنْ
şükredenlere	biz karşılık vereceğiz		ondan	ona (da) veririz	ahiret	sevabını	isterse	kim
mef'ul	gelecek zaman, muzari fiil	atıf h.	(مَنْ)mübtedasının haberi: şibhi cümle	cevabü'ş-şart; meczum fiili muzari, mef'ul	muz.ileyh	mef'ul, muzaf	fi'lü'ş-şart; fiili muzari	mübteda, şart ve cezm h.

145. Allah'ın izni ile (olması) hariç hiçbir nefs için ölmek yoktur. (Onu) tayin edilmiş bir yazı (süre olarak yazmıştır). Kim dünyanın sevabını (nimetini) isterse ona ondan veririz, kim de ahiret sevabını isterse ona da ondan veririz. Biz şükredenlere karşılık vereceğiz.

وَ	كَأَيِّنْ	مِنْ نَبِيٍّ	قَاتَلَ	مَعَهُ	رِبِّيُّونَ	كَثِيرٌ ج	فَمَا وَهَنُوا	لِمَآ	أَصَابَهُمْ
	nice peygamber vardır		savaşan	beraberinde bulunduğu halde	Rabbânîler	birçok	gevşemediler	şeyler sebebiyle	kendilerine isabet eden
	(كَأَيِّنْ) mübtedasının haberi: mazi f.cüm.			mekan zarfı	fail, mevsuf	sıfat	atıf h.+nefiy h., fiili mazi	h.cer + ismi mevsul	fiili mazi+ mef'ul

câr+ mecrur	mübteda, mahallen merfu	başlama h.						

﴿ 146 ﴾

الصَّابِرِينَ	يُحِبُّ	اللّٰهُ	وَ	مَا اسْتَكَانُوا ط	وَ	مَا ضَعُفُوا	وَ	اللّٰهِ	فِي سَبِيلِ
sabredenleri	sever	Allah		boyun eğmediler	ve	zayıflık göstermediler		Allah	yolunda
mef'ulün bih	haber; f.muzari	mübteda	başlama h.	olumsuz f.mazi	atıf h.	olumsuz fiil-i mazi	atıf h.	muz.ileyh	h.cer-mecrur isim, muzaf

146. Beraberinde birçok Rabbânî (kendilerini Allah'a adamış bilgili kişiler) bulunduğu halde savaşan nice peygamber vardır. Allah yolunda kendilerine isabet eden şeyler sebebiyle gevşemediler, zayıflık göstermediler ve boyun eğmediler. Allah, sabredenleri sever.

ذُنُوبَنَا	لَنَا	اغْفِرْ	رَبَّنَا	أَنْ قَالُوا	إِلاَّ	قَوْلَهُمْ	مَا كَانَ	وَ
günahlarımızı	bize	bağışla	rabbimiz	demelerinden	başkası	onların sözleri	değildi	
mef'ul	câr+ mecrur	(dua için) emir fiili	(رَبَّ): mahzuf bir nidâ harfinin münâdâsı	(كَانَ)'nin muhhar ismi; masdar-ı müevvel	istisna h.	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	nefiy harfi, (كَانَ):fiili mazi	atıf h.

﴿ 147 ﴾

الْكَافِرِينَ	عَلَى الْقَوْمِ	وَ انْصُرْنَا	أَقْدَامَنَا	ثَبِّتْ	وَ	فِي أَمْرِنَا	إِسْرَافَنَا	وَ
kâfirler	topluluğuna karşı	bize yardım et	ayaklarımıza	sebat ver		işimizdeki	aşırılıklarımızı	ve
sıfat	câr-mecrur isim, mevsuf	(dua için) emir fiili mef'ul atıf h.	mef'ul (muzaf+muz.ileyh)	(dua için) emir fiili	atıf h.	câr-mecrur isim	matuf	atıf h.

147. Onların (Rabbanilerin) sözleri: "Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki aşırılıklarımızı bize bağışla. Ayaklarımıza sebat ver. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et." demelerinden başkası değildi.

الْآخِرَةِ ط	ثَوَابِ	حُسْنَ	وَ	الدُّنْيَا	ثَوَابَ	اللّٰهُ	فَآتَاهُمُ
ahiret	sevabının	güzelliğini	ve	dünya	sevabını	Allah	bu sebeple onlara verdi
muz. ileyh	muz.ileyh	matuf, muzaf	atıf h.	muz.ileyh	mef'ul, muzaf	fail	başlama h.+ mazi fiil, mef'ûl

﴿ 148 ﴾

الْمُحْسِنِينَ ع	يُحِبُّ	اللّٰهُ	وَ
muhsinleri	sever	Allah	
mef'ul: cemi müzekker salim isim	haber: muzari fiil cüm.	mübteda	başlama h.

148. Bu sebeple Allah onlara dünya sevabını da (nimetini de) ahiret sevabının güzelliğini de verdi. Allah muhsinleri (iyi şeyler yapmayı alışkanlık haline getirenleri) sever.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 67 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 141 – 142):

(مَحَّصَ يُمَحِّصُ تَمْحِيصًا): (tef'îl b.) kusursuz kıldı, (imtihana tabi tutmak suretiyle günahlardan) temizledi

(مَحَقَ يَمْحَقُ): mahvetti, helak etti

[(صَبَرَ يَصْبِرُ) اَلصَّابِرُ]: (ismi fail) sabreden/ bekleyen/ (kendini) tutan

(حَسِبَ يَحْسَبُ): zannetti, var saydı

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولا): girdi, katıldı

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfâale b.) cihad etti (müdafaa ve galib gelmekte) gücünü sarfetti

(ÂL-İ İMRAN, 143 – 144):

(تَمَنَّى يَتَمَنَّى): (nakıs tefa'ul b.) temenni etti, arzuladı

[(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: (masdar),(ecvef f.) ölüm

(لَقِيَ يَلْقَى): (nakıs f.) karşılaştı, kavuştu veya vukuunun yakınlığını hissetti

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs mehmuz f.) gördü

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظَرًا): baktı, görebildi, ibret aldı

(خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.) gelip geçti, baş başa kaldı

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(اَلْعَقِبُ ج أَعْقَابٌ): topuk, ökçe

(اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلاَبًا): (infial b.) dönüştü, dönüverdi

[(شَكَرَ يَشْكُرُ) اَلشَّاكِرُ]: şükretti

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu

(ÂL-İ İMRAN, 145 – 146):

(أَجَّلَ يُؤَجِّلُ) اَلْمُؤَجَّلُ]: (ismi meful),(tef'il b.) te'cil edilmiş, ileriye atılmış, eceli tayin edilmiş

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi

(اَلثَّوَابُ): sevab, bir amelin karşılığı, insana amellerinin karşılığı olarak geri dönen şeyler

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً ب): (mehmuz ve nakıs if'al b.) verdi, getirdi

(اِسْتَكَانَ يَسْتَكِينُ): (ecvef istif'al b.) boyun eğdi, boyun büktü

(كَأَيِّنْ): nice

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالا): (müfâale b.) muharebe etti, savaştı

(اَلرِّبِّيُّ ج رِبِّيُّونَ): Rabbe mensup, Rabbani, kendilerini Allah'a adamış bilgili kişi, Allah taraftarı, terbiye ve eğitim görmüş çok sayıda cemaat, Allah'a kulluk edip O'nun dinine uyan, dini ilimlerde rüsuh sahibi derin âlim. Taberi ve çoğu bilginler bu kelime hakkında "Sayısı çok bir cemaat" demişlerdir. Kurtubi de ribab kelimesinin "bir araya toplanmış kabileler" manasında olduğunu belirtir.

(وَهَنَ يَهِنُ وَهْنًا): (misal f.) gevşedi, korkaklık gösterdi, zayıf düştü

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti , dokundu

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): (açık ve geniş) yol

(ضَعُفَ يَضْعُفُ ضَعْفًا): zayıf oldu, kuvvetsiz oldu

(ÂL-İ İMRAN, 147 – 148):

[(قَالَ يَقُولُ) اَلْقَوْلُ]: (masdar),(ecvef f.) söylemek, demek

(اَلْقَدَمُ ج أَقْدَامٌ): ayak

(اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(اَلاَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, husus, emir

[(أَسْرَفَ يُسْرِفُ) اَلإِسْرَافُ] : (masdar),(if'al b.) orta yolu (i'tidali) aşmak, aşırılık, israf etmek

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيةً): (tef'il b.) sebat verdi, gevşeklik ve sallantıyı defetti, sabitleştirdi

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) iyilik eden, güzel davranan

[(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْحُسْنُ]: (masdar) güzellik, güzel olmak

(اَلثَّوَابُ): sevab, insana amellerinin karşılığı olarak geri dönen şeyler

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 68 (ÂL-İ İMRAN: 149 - 153) ≻

يَآ	أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	إِنْ	تُطِيعُوا	الَّذِينَ	كَفَرُوا
	Ey iman edenler !			iseniz	itaat eder	kimselere	İnkar eden
nidâ h.	münâdâ, tenbih h.	sıfat, ismi mevsul	sıla: mazi fiil	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart; muzari f.	mef'ûl, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.

﴿ 149 ﴾

يَرُدُّوكُمْ	عَلَىٰٓ أَعْقَابِكُمْ	فَتَنْقَلِبُوا	خَاسِرِينَ
sizi çevirirler	topuklarınız üstünde	Artık dönersiniz	hüsrana uğrayanlar olarak
cevabu'ş-şart; muzari fiil, mef'ûl	câr-mecrur (muzaf)+muz.ileyh)	atıf h.+ matuf, muzari fiil	hal

149. Ey iman edenler! İnkar eden kimselere itaat ederseniz, topuklarınız üstünde sizi (geriye eski dininize) çevirirler. Artık hüsrana uğrayanlar olarak (büyük zararlara girerek) dönersiniz.

﴿ 150 ﴾

بَلِ	اللَّهُ	مَوْلَاكُمْ ۚ	وَ	هُوَ	خَيْرُ	النَّاصِرِينَ
bilakis	Allah	sizin Mevla'nızdır		O	en hayırlısıdır	yardımcıların
idrab h.	mübteda	haber	atıf h.	mübteda	haber, muzaf	muz.ileyh

150. Bilakis Allah sizin Mevla'nızdır. O, yardımcıların en hayırlısıdır.

سَنُلْقِي	فِي قُلُوبِ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	الرُّعْبَ
salacağız	kalbine	kimselerin	inkar eden	korku
gelecek zaman f.	h. cer-mecrur isim, muzaf	m. ileyh: ismi mevsul	sıla: mazi fiil	mef'ûl

بِمَآ	أَشْرَكُوا	بِاللَّهِ	مَا	لَمْ يُنَزِّلْ	بِهِ	سُلْطَانًا ۚ
sebebiyle	ortak koşmaları	Allah'a	şeyi	indirmediği	hakkında	herhangi bir delil
car+mecrur (masdar harfi de ismi mevsul de denmiştir)	cemi mazi fiil	car+ mecrur	mef'ûl, ismi mevsul	sıla: fiil c.: cahd-ı mutlak	car+mecrur	mef'ûl

﴿ 151 ﴾

وَ	مَأْوَاهُمُ	النَّارُ ۖ	وَ	بِئْسَ	مَثْوَى	الظَّالِمِينَ
	Onların barınağı	cehennemdir		ne kötü!	yerleşim yeri	Zalimlerin
başlama h.	mübteda	haber	başlama h.	fiili mazi, zem (kınama) ifade eden câmid f. mazi	fail, muzaf	muz. ileyh

151. Hakkında herhangi bir delil indirmediği şeyi Allah'a ortak koşmaları sebebiyle, inkar eden kimselerin kalbine korku salacağız. Onların barınağı cehennemdir. Zalimlerin yerleşim yeri ne kötü!

وَ	لَقَدْ	صَدَقَكُمُ	اللَّهُ	وَعْدَهُ	إِذْ
	and olsun ki	size doğruladı	Allah	vaadini	o zaman
başlama h.	takdir edilen yeminin cevabı; tahkik h.	fiili mazi+ mef'ul	fail	ikinci mef'ûl	geçmiş zaman zarfı

تَحُسُّونَهُمْ	بِإِذْنِهِ ۚ	حَتَّىٰٓ إِذَا	فَشِلْتُمْ	وَ	تَنَازَعْتُمْ	فِي الْأَمْرِ
onları öldürüyordunuz	O'nun izniyle	tâ ki.. zamana kadar	gevşediğiniz		anlaşmazlığa düştüğünüz	emir konusunda
muzari fiil+ mef'ûl	câr-mecrur isim	nasb h, zaman zarfı	fiil + fail	atıf h.	fiili mazi + fâil	car+mecrur

وَ	عَصَيْتُمْ	مِنْ بَعْدِ	مَآ	أَرَاكُمْ	مَا	تُحِبُّونَ ۚ
ve	isyan ettiğiniz (zamana kadar)	size göstermesinden sonra			şeyi	sevdiğiniz
atıf h.	fiili mazi +fâil	cer zarf, muzaf	masdar h.	mazi fiil+ mef'ûl	mef'ûl, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.

يُرِيدُ	مَنْ	مِنْكُمْ	وَ	الدُّنْيَا	يُرِيدُ	مَنْ	مِنْكُمْ
isteyen	kimse	sizden vardı	ve	dünyayı	isteyen	kimse	sizden vardı
sıla: muzari fiil cüm.	mübteda muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem	atıf h.	mef'ûl	sıla: muzari fiil	mübteda muahhar; ismi mevsul	haber mukaddem

لَقَدْ	وَ	لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ	عَنْهُمْ	صَرَفَكُمْ	ثُمَّ	الْآخِرَةَ ۚ
and olsun ki	sizi imtihan etmek için		onlardan	sizi çevirdi	sonra	ahireti
lâmu cevâbi'l-kasem tahkik h.	başlama h.	(sebep) ve nasb h.+ muz.f.+ mef'ul	car+ mecrur	fiili mazi+ mef'ul	atıf h.	mef'ûl

﴿ 152 ﴾	عَلَى الْمُؤْمِنِينَ	ذُو فَضْلٍ	اللَّهُ	وَ	عَنْكُمْ ۖ	عَفَا
	inananlara	lutuf sahibidir	Allah		sizi	bağışladı
	h. cer+ mecrur isim	haber (muzaf+muz.ileyh)	mübteda	başlama h.	car+ mecrur	fiili mazi

152. And olsun ki, Allah, (okçular yerini terk etmediği müddetçe) size vaadini doğruladı. O zaman O'nun izniyle onları öldürüyordunuz. Tâ ki sevdiğiniz şeyi (zaferi) size gösterdikten sonra gevşediğiniz, (Peygamberin verdiği) emir konusunda anlaşmazlığa düştüğünüz ve isyan ettiğiniz zamana kadar.. Sizden dünyayı isteyen kimse vardı ve (yine) sizden ahireti isteyen kimse vardı. Sonra (Allah) sizi imtihan etmek için onlardan çevirdi (düşmanlarını yenmelerine mani oldu ve böylece de zaferden bozguna çevirdi, yardımını kesti). And olsun ki O, sizi (Hz. Peygamber'in emrini uygulamamanız sebebiyle yine de) bağışladı. Allah inananlara lutuf sahibidir (nimeti boldur. Bunun için sizi bağışlamıştır).

عَلَىٰٓ أَحَدٍ	لَا تَلْوُونَ	وَ	تُصْعِدُونَ	إِذْ
kimseye	dönüp bakmıyordunuz	ve	siz uzaklaşıyordunuz	O zaman
car+mecrur	nefy-i istikbal	atıf h.	muzari fiil	geçmiş zaman zarfı

فَأَثَابَكُمْ	فِيٓ أُخْرَاكُمْ	يَدْعُوكُمْ	الرَّسُولُ	وَ
bunun üzerine karşılık verdi	arkanızda	sizi çağırır	Rasul	haldeyken
atıf h.+ f. mazi+ mef'ul	câr-mecrur isim	haber; muzari fiil, mef'ûl	mübteda	hal vâvı

لَا	وَ	فَاتَكُمْ	عَلَى مَا	لِكَيْلَا	تَحْزَنُوا	بِغَمٍّ	غَمًّا
	ve	kaçırdığınız	şeylere	üzülmemeniz için		keder üstüne kederle	
nefiy h.	atıf h.	sıla: fiil cüm. mef'ûl	harfi cer+ismi mevsul	muzari f.	h.cer, masdar ve nasb harfi, nefiy h.	car+ mecrur	mef'ûl

﴿ 153 ﴾	تَعْمَلُونَ	بِمَا	خَبِيرٌ	اللَّهُ	وَ	أَصَابَكُمْ ۖ	مَآ
	yaptığınız	şeylerden	haberdardır	Allah		size isabet eden	şeylere
	sıla: muzari fiil	harfi cer+ (مَا): ismi mevsul	haber	mübtedâ	başlama h.	sıla: fiil cüm. mef'ûl	önceki (مَا)ya matuf

153. O zaman Peygamber arkanızda sizi çağırır haldeyken, siz hiç kimseye dönüp bakmıyor ve (savaş alanından) uzaklaşıyordunuz. Bunun üzerine Allah kaçırdığınız şeylere (kaybettiklerinize) ve size isabet eden şeylere üzülmemeniz için size keder üstüne kederle karşılık verdi. Allah, yaptığınız şeylerden haberdardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 68 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 149):

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, uyum sağladı, bağlılık gösterdi

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) çevirdi, döndürdü (اَلْعَقِبُ ج أَعْقَابٌ): topuk, ökçe

(اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلاَبًا): (infial b.) dönüştü, döndü [(خَسِرَ يَخْسَرُ) اَلْخَاسِرُ]: (ismi fail) zarar etti, ziyana uğradı

(ÂL-İ İMRAN, 150 – 151):

(بَلْ): bilakis, halbuki, evet (اَلْمَوْلَى): sahip, dost, yakın (اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı

[اَلنَّاصِرُ (نَصَرَ يَنْصُرُ]: (ismi fail) yardım eden (أَلْقَى يُلْقِي): (nakıs if'al b.) attı, saldı, çıkardı, kura çekti

(اَلرُّعْبُ): kalbi dolduran korku, yüreği hoplatan ürperti, dehşete kapılma

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi

(اَلْمَأْوَى): barınak, sığınak, gece yahut gündüz herhangi bir şeyin kendisine döndüğü her mekân

(بِئْسَ): (zemm kelimesi) ne kötü! Manasında (اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan, delil

(اَلْمَثْوَى): yerleşme, yerleşme yeri, mesken, kendisinde kalınan, ikâmet olunan yer

(ÂL-İ İMRAN, 152):

(صَدَقَ يَصْدُقُ صِدْقٌ): doğru oldu, doğru söz söyledi [(وَعَدَ يَعِدُ) اَلْوَعْدُ]: (masdar),(misal f.) va'detmek, söz vermek

(حَسَّ يَحُسُّ حَسًّا): (muzaaf f.) öldürdü, doğradı, kökünü kazıdı, (öldürmek suretiyle hissi ibtal etmek mânâsına olup, çok öldürmek ve kökünü kesmek demektir)

(فَشِلَ يَفْشَلُ فَشَلاً): bozguna uğradı, başarısız oldu, gevşedi, korkaklık gösterdi

(تَنَازَعَ يَتَنَازَعُ): (tefâul b.) anlaşmazlığa düştü, ihtilafa düştü

(اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, husus, emir (عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nakıs f.) isyan etti, başkaldırdı /sıkı tuttu

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (nakıs, mehmuz f.) gösterdi (أَحَبَّ يُحِبُّ): (muzaaf if'al b.) sevdi

(أَرَادَ يُرِيدُ): (ecvef if'al b.) istedi (صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı

(اِبْتَلَى يَبْتَلِي): (nakıs iftial b.) imtihan etti, denedi (ذُو فَضْلٍ): lutuf, fazilet, hayır, üstünlük sahibi

(ÂL-İ İMRAN, 153):

(أَصْعَدَ يُصْعِدُ إِصْعَادًا): (if'al b.) uzaklaştı / geri çekildi, dağa tırmandı, yüksek bir yere çıktı

(لَوَى يَلْوِي لَيًّا): (nakıs f.) dönüp baktı/ dürdü, büktü (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) çağırdı, davet etti

(أَثَابَ يُثِيبُ): (ecvef if'al b.) karşılığını verdi

(اَلْأُخْرَى ج أُخَرُ — أُخْرَيَاتٌ): iki şeyden birisi olup diğeri, ötekisi diye manalandırılır, burada arkanızdan, peşinizden anlamındadır

(اَلْغَمُّ): gam, keder, tasa, can sıkıcı bir işten dolayı kalpteki acı ve darlık/örtmek

(حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi (فَاتَ يَفُوتُ فَوْتًا): (ecvef f.) elden çıktı, kaçırdı

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti, dokundu (اَلْخَبِيرُ): (esmai ilahiyeden) işlerin içyüzünü bilen, haberdar olan Allah

📖📖📖📖📖📖📖

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 69 (ÂL-İ İMRAN: 154 – 157) ≻

ثُمَّ	أَنْزَلَ	عَلَيْكُمْ	مِنْ بَعْدِ	الْغَمِّ	أَمَنَةً	نُعَاساً
sonra	indirdi	size	ardından	kederin	bir güven	bir uyuklama
atıf h.	fiili mazi	car+mecrur	cer, zarf, muzaf	muz. ileyh	mef'ûl	bedel, mevsuf

يَغْشَى	طَآئِفَةً	مِنْكُمْ لا	وَ	طَآئِفَةٌ	قَدْ	أَهَمَّتْهُمْ	أَنْفُسُهُمْ
saran	bir grubu	içinizden	haldeydi	bir grubu		kaygıya düşürmüş	nefisleri
sıfat: muzari fiil	mef'ûl	car+mecrur	hal vavı	mübteda		(طَآئِفَةٌ) mübtedasının haberi: tahkik h.+ fiili mazi + mef'ul	fail

يَظُنُّونَ	بِاللّٰهِ	غَيْرَ الْحَقِّ	ظَنَّ	الْجَاهِلِيَّةِ ط	يَقُولُونَ	هَلْ لَنَا
zanna kapılıyor	Allah'a karşı	gerçek dışı	zannıyla	cahiliye	diyorlardı	bize var mı
muzari fiil	car+mecrur	mef'ul	mef'ûlü mutlak, muzaf	muz.ileyh	muz. fiil	soru harfi+ haber mukaddem

مِنَ الْأَمْرِ	مِنْ شَيْءٍ ط	قُلْ	إِنَّ	الْأَمْرَ	كُلَّهُ	لِلّٰهِ ط
bu işten	bir şey	de ki	gerçek şu ki	işin	tümü	Allah'ındır
car+mecrur	mübteda muahhar	emri hâzır	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekit	(إِنَّ)'nin haberi

يُخْفُونَ	فِيٓ أَنْفُسِهِمْ	مَا	لَا يُبْدُونَ	لَكَ ط	يَقُولُونَ
gizliyorlar	içlerinde	şeyleri	açıklayamadıkları	sana	diyorlar
muzari fiil	câr-mecrur isim	mful: ismi mrvsul	sıla: olumsuz muzari fiil	car+ mecrur	muzari fiil

لَوْ	كَانَ	لَنَا	مِنَ الْأَمْرِ	شَيْءٌ	مَا قُتِلْنَا	هَاهُنَا ط
eğer	olsaydı	bize	bu işten	bir şey	öldürülmezdik	burada
cezmetmeyen şart edatı	fiili mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	car+ mecrur	(كَانَ)'nin muahhar ismi	olumsuz meçhul f. muzari, naibu fail	tenbih h. + mekan zarfı

قُلْ	لَوْ	كُنْتُمْ	فِي بُيُوتِكُمْ	لَبَرَزَ	الَّذِينَ	كُتِبَ
de ki:	eğer	olsaydınız	evlerinizde	çıkacaklardı	kimseler	yazılmış olan
emri hâzır	cezmetmeyen şart edatı	f.mazi, (كَانَ)nin ismi	câr-mecrur isim	cevap harfi, fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla; meçhul mazi fiil

عَلَيْهِمُ	الْقَتْلُ	إِلَى مَضَاجِعِهِمْ ج	وَ	لِيَبْتَلِيَ	اللّٰهُ	مَا
üzerlerine	öldürülme	yatacakları yerlere	atıf h.	imtihan etmek için sebep ve nasb h., muzari f.	Allah	şeyleri
car+mecrur	naibi fail	câr-mecrur isim			fail	mef´ûl, ismi mevsul

فِي صُدُورِكُمْ	وَ	لِيُمَحِّصَ	مَا	فِي قُلُوبِكُمْ ط
sinelerinizdeki	ve	temizlemek için	şeyleri	kalplerinizdeki
sıla: şibhi cüm.	atıf h.	sebep ve nasb h., muzari f.	meful: ismi mevsul	sıla: şibhi cüm.

وَ	اللّٰهُ	عَلِيمٌ	بِذَاتِ	الصُّدُورِ	﴿ 154 ﴾
	Allah	çok iyi bilendir	sahip olduğunu	sinelerin	
başlama h.	mübteda	haber	h.cer, mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	

154. Sonra kederin ardından Allah size içinizden bir grubu saran bir güven, bir uyuklama indirdi. Bir grubu da nefisleri kaygıya düşürmüş haldeydi. Allah'a karşı gerçek dışı (haksız) cahiliye zannıyla zanna kapılıyor, "Bu işten bize bir şey var mı? (bize ne?)" diyorlardı. De ki: "Gerçek şu ki işin tümü Allah'ındır (İşlerin hepsi Allah'ın kontrolü altındadır)". Sana açıklayamadıklarını içlerinde gizliyorlar. "Bu işten bize bir şey olsaydı, burada öldürülmezdik" diyorlar. De ki: "Eğer evlerinizde olsaydınız, üzerlerine öldürülme yazılmış olanlar kesinlikle yatacakları (öldürülecekleri) yerlere çıkacaklardı (kendiliğinden ölüm yerlerine gideceklerdi). Allah, sinelerinizdeki (içinizdeki) şeyleri imtihan etmek ve kalplerinizdekileri temizlemek için (böyle yaptı..) Allah sinelerin sahip olduğunu çok iyi bilendir.

إِنَّ	الَّذِينَ	تَوَلَّوْا	مِنْكُمْ	يَوْمَ	الْتَقَى	الْجَمْعَانِ لا
Doğrusu	kimseler	yüz çeviren	sizden	gün	karşılaştığı	İki topluluğun
tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	car+mecrur	zaman zarfı	fiili mazi	fail

كَسَبُوا ۚ	مَا	بِبَعْضِ	الشَّيْطَانُ	اسْتَزَلَّهُمُ	إِنَّمَا
kazandıkları	şeylerin	bazısı sebebiyle	şeytan	onları kaydırdı	ancak
Sıla: mazi fiil	muz. ileyh, ismi mevsul	câr-mecrur isim, muzaf	fail	fiili mazi+ mef'ûl	hasr edatı

﴿ 155 ﴾ حَلِيمٌ ۝	غَفُورٌ	اللَّهَ	إِنَّ	عَنْهُمْ ۖ	اللَّهُ	عَفَا	لَقَدْ	وَ
Halîm'dir	Gafûr'dur	Allah	gerçek şu ki	onları	Allah	affetti	and olsun ki	
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ) nin ismi	tekit ve nasb h.	car+ mecrur	fail	fiili mazi	yemin cevabı lamı, tahkik h.	başlama h.

155. Doğrusu iki topluluğun karşılaştığı gün sizden yüz çevirenler.. Ancak kazandıkları şeylerin bazısı sebebiyle şeytan onları kaydırdı (yoldan çıkarmaya çalıştı). And olsun ki Allah onları (yine de) affetti. Gerçek şu ki, Allah Gafûr'dur (çok bağışlayandır), Halîm'dir (hoşgörülüdür).

كَفَرُوا	كَالَّذِينَ	لَا تَكُونُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	أَيُّهَا	يَا
inkâr eden	kimseler gibi	olmayın	Ey iman edenler			
sıla: mazi fiil	harfi cer+ismi mevsul	nehy-i hazır	sıla: mazi fiil	sıfat, ismi mevsul	münâdâ, tenbih h.	nidâ h.

غُزًّى	كَانُوا	أَوْ	فِي الْأَرْضِ	ضَرَبُوا	إِذَا	لِإِخْوَانِهِمْ	قَالُوا	وَ
gazaya çıkanlar	oldukları	veya	yeryüzünde	sefere çıktıkları	zaman	kardeşleri için	diyen	ve
(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	câr-mecrur isim	fiili mazi	zaman zarfı	h.cer, mecrur isim	fiili mazi	atıf h.

مَا قُتِلُوا ۚ	وَ	مَا مَاتُوا	عِنْدَنَا	كَانُوا	لَوْ	
öldürülmezlerdi	ve	ölmezlerdi	bizim yanımızda	olsalardı	eğer	
nefiy harfi, meçhul fiili mazi	atıf h.	nefiy h., fiili mazi	(كَانَ) nin haberi	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	cezmetmeyen şart h.	

اللَّهُ	وَ	فِي قُلُوبِهِمْ ۖ	حَسْرَةً	ذَٰلِكَ	اللَّهُ	لِيَجْعَلَ
Allah		onların gönüllerinde	bir hasret	bunu	Allah	yapmak için (gerçekleştirdi).
mübteda	başlama h.	câr-mecrur isim	ikinci mef'ûl	mef'ûlün bih	fail	ta'lil ve nasb h. muzari fiil

﴿ 156 ﴾ بَصِيرٌ	تَعْمَلُونَ	بِمَا	اللَّهُ	وَ	يُمِيتُ ۖ	وَ	يُحْيِي	
çok iyi görendir	yapmakta olduğunuz	şeyleri	Allah		öldürür	ve	yaşatır	
haber	sıla: muzari fiil	harfi cer, ismi mevsul	mübtedâ	başlama h.	fiili muzari	atıf h.	haber; muzari fiil cümlesi	

156. Ey iman edenler! Sizler inkâr eden ve yeryüzünde sefere (herhangi bir yolculuğa) veya gazaya çıktıkları zaman (ölen) kardeşleri için: "Eğer bizim yanımızda olsalardı ölmezlerdi ve öldürülmezlerdi." diyen kimseler gibi olmayın. Allah bunu, onların gönüllerinde bir hasret (bir gönül yarası) yapmak için (gerçekleştirdi). (Halbuki) Allah yaşatır ve öldürür (dirilten de öldüren de Allah'tır). Allah, yapmakta olduklarınızı çok iyi görendir.

مُتُّمْ	أَوْ	اللَّهِ	فِي سَبِيلِ	قُتِلْتُمْ	لَئِنْ	وَ
ölürseniz	veya	Allah	yolunda	öldürülürseniz	andolsun ki, eğer	
fiili mazi+ fail	atıf h.	muz. ileyh	harfi cer-mecrur isim, muzaf	fi'lu'ş-şart; meçhul mazi fiil, naibi fail	yemin lamı + şart ve cezm h.	başlama h.

﴿ 157 ﴾ يَجْمَعُونَ	مِمَّا	خَيْرٌ	رَحْمَةٌ	وَ	مِنَ اللَّهِ	لَمَغْفِرَةٌ	
toplamakta oldukları	şeylerden	daha hayırlıdır	rahmet	ve	Allah'dan	bir af	
sıla; muzari fiil	h. cer, ismi mevsul	haber	matuf	atıf h.	car+ mecrur	mübteda	

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

157. Andolsun ki, eğer Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz, Allah'dan bir af ve rahmet, kesinlikle onların toplamakta oldukları şeylerden daha hayırlıdır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 69 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 154):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اَلْغَمُّ): gam, keder, tasa

(اَلأَمْنُ – اَلأَمَنَةُ): emniyet, güven, korkusuzluk

(أَخْفَى يُخْفِي إِخْفَاءً): (nakıs if'al b.) gizledi, örttü

(اَلنُّعَاسُ): uykunun bastırması veya uykuya giriş, hafif uyku, uykudan önce gelen uyuşukluk

(غَشِيَ يَغْشَى): (nakıs f.) kapladı, sardı

(اَلطَّآئِفَةُ): cemâat, gurup, bölük, tâife

(أَهَمَّ يُهِمُّ إِهْمَامًا): (muzaaf if'al b.) düşündürmek, korku vermek, kaygıya düşürmek

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) tevehhüm etti, sandı, zannetti

(أَبْدَى يُبْدِي): (nakıs if'al b.) açığa çıkardı, ortaya koydu

(بَرَزَ يَبْرُزُ بُرُوزًا): çıktı, ortaya çıktı

(اَلْمَضْجَعُ ج مَضَاجِعُ): yatak

(اِبْتَلَى يَبْتَلِي):(nakıs iftial b.) imtihan etti, denedi

(اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs

(مَحَّصَ يُمَحِّصُ): (tef'il b.) (şüphe ve vesveselerden kurtarıp) temizledi

(ÂL-İ İMRAN, 155):

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, arka çevirdi

(اِلْتَقَى يَلْتَقِي اِلْتِقَاءً): (nakıs iftial b.) karşılaştı (muharip iki kuvvet)

[(اَلْجَمْعُ) اَلْجَمْعَانِ]: (masdar ve tesniye) iki topluluk, iki cemaat

(اِسْتَزَلَّ يَسْتَزِلُّ): (muzaaf istif'al b.) kaydırdı, kaydırmak istedi, yoldan çıkarmaya çalıştı, günaha soktu, Bu kelime, Kurtubiye göre günah anlamına gelen "ez-zelle"nin istif'âl vezninde kullanılmış halidir. Bu durumda kaydırmak istedi manası da anlamında vardır.

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(اَلْحَلِيمُ): (esmai ilahiyeden) Halim, cezalandırmada acelecilik göstermeyen

(ÂL-İ İMRAN, 156):

(اَلأَخُ ج إِخْوَانٌ – إِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): yürüyüşe geçti, sefere çıktı / vurdu

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı / yaptı/ yarattı

(اَلْغَازِي ج غُزًّى): (ismi fail) harbe giden, savaşa çıkan

(اَلْحَسْرَةُ ج حَسَرَاتٌ): şiddetli pişmanlık, fazla nedamet, hasret

(أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (nakıs if'al b.): hayat verdi, diriltti

(اَلْبَصِيرُ): (esmâ-i ilâhiyeden) (sıfat-ı müşebbehe) gören (yahut açıkça bilen) manasına gelir

(ÂL-İ İMRAN, 157):

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): (açık ve geniş) yol

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا):(ecvef f.) öldü

(جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 70 (ÂL-İ İMRAN: 158 – 165) ≻

﴿ 158 ﴾ وَ لَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللهِ تُحْشَرُونَ

And olsun	ölseniz	veya	öldürülseniz	kesinlikle Allah'a	toplanacaksınız	
atıf h.	fi'lu'ş-şart; f.mazi	atıf h.	meçhul mazi fiil; naibi fail	cevap harfi, câr-mecrur isim	cevabu'ş-şart; meçhul muzari fiil, naibi fâil	
	h. kasem+ şart ve cezm h.					

158. Andolsun, ölseniz de, öldürülseniz de kesinlikle Allah'a (O'nun huzuruna) toplanacaksınız.

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ ۚ وَ لَوْ كُنْتَ

sebebiyle	bir rahmet	Allah'tan	yumuşak davrandın	onlara	atıf h.	şayet	olsaydın
başlama h., h. cer:zaid (tekit için)	mecrur isim	car+mecrur	fiili mazi+fail	car mecrur		cezmetmeyen şart h.	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi

فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ

sert	katı kalbli		dağılır giderlerdi	etrafından	O halde affet	onları	atıf h.	mağfiret dile
(كَانَ) nin haberi	(كَانَ) nin ikinci haberi, muzaf		cevap h., fiili mazi+fail	câr-mecrur isim	rabıta+ emir fiili	car+ mecrur		emri hâzır

لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ۚ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۚ

onlar için	ve	onlara danış	(yapılacak) işte	akabinde ..zaman	azmettiğin	artık tevekkül et	Allah'a
car+ mecrur	atıf h.	emri hâzır+ mef'ûl	car+mecrur	atıf h. + şart ifade eden zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	rabıta, cevabu'ş-şart; emir fiili	car+ mecrur

﴿ 159 ﴾ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

gerçek şu ki	Allah	sever	tevekkül edenleri
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: muzari f. cüm.	mef'ûlün bih

159. Allah'tan bir rahmet sebebiyle (Allah'ın sana karakter olarak verdiği merhamet ve hoşgörüyle) sen onlara yumuşak (hoşgörülü) davrandın! Şayet sert, katı kalbli olsaydın, kesinlikle etrafından dağılır giderlerdi. O halde onları affet, onlar için (Allah'dan) mağfiret dile. (Yapılacak) işte onlara da danış (istişare et). Akabinde (o işe) azmettiğin (karar verdiğin) zaman artık Allah'a tevekkül et. Gerçek şu ki Allah, tevekkül edenleri sever.

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۚ وَ إِنْ يَخْذُلْكُمْ

ise	size yardım eder	Allah	artık yoktur	galib gelecek	size	atıf h.	şart ve cezm h.	size yardımı keser ise
şart ve cezm h.	fi'lu'ş- şart; fiili muzari, mef'ûlün bih	fail	cevabu'ş-şart: rabıta + nâfiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi		fi'lu'ş-şart; fiili muzari, mef'ûl	

﴿ 160 ﴾ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ ۗ وَ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

artık kimdir	O	kimse	size yardım edecek	O'ndan sonra	atıf h.	Allah'a	müminler	tevekkül etsin
rabıta, mübteda	haber, (ذٰلِكَ)'nin kısaltılmışı	ismi mevsul	sıla: muzari fiil mef'ûl	h.cer, zaman zarfı		car+ mecrur	fail	rabıta, emri gaib

cevabu'ş-şart; isim cümlesi

160. Allah size yardım ederse, size galib gelecek yoktur. Size yardımı keserse artık ondan sonra size yardım edecek o kimse kimdir? O halde (yalnız) Allah'a tevekkül etsin müminler!

وَ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ ۚ وَ مَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ

başlama h.	nefiy h.	f. mazi, nasih	hiçbir peygamber için olmaz	hıyanet etmek	başlama h.	kim	gelir
	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi				mübteda, şart ve cezm harfi	cevabu'ş-şart; illet harfinin düşmesiyle meczum f.muzari

بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ ثُمَّ تُوَفَّى

şeyle	ihanet ettiği	günü	kıyamet	sonra	eksiksiz ödenir
h.cer+ismi mevsul	sıla: mazi fiil	zaman zarfı, muzaf	muz.ileyh	atıf h.	meçhul fiili muzari

﴿ 161 ﴾ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

her	şahsa	şey	kazandığı	onlara		zulmedilmeden
naibi fail, muzaf	muz. ileyh	mef'ûl; ismi mevsul	sıla: mazi fiil	hal: mübtedâ munfasıl zamir	hal vâvı	haber: meçhul muzari fiil

161. Hiçbir Peygamber için, (ganimete) hıyanet etmek olmaz (peygamberler bunu zaten yapmaz). Kim ihanet ederse (savaş sonrası taksim edilmeden önce bulduğu ganimeti kendi zimmetine geçirirse), kıyamet günü ihanet ettiği şeyle gelir. Sonra her şahsa kazandığı şey onlara zulmedilmeksizin (haksızlığa uğratılmadan) eksiksiz ödenir.

أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ

midir	O halde ..kimse	peşinde olan	rızasının	Allah'ın	kimse gibi (midir?)	uğrayan	bir hışma
soru h.	atıf h., mübteda; ismi mevsul	sıla; mazi fiil	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh	haber; şibhi cümle	sıla; mazi fiil	car+mecrur

﴿ 162 ﴾ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Allah'dan	ve	barınağı	cehennem olan		ne kötü	dönüş yeri
car+mecrur	atıf h.	mübteda	haber	başlama h.	fiili mazi	fail

162. O halde Allah'ın rızasının peşinde olan kimse, Allah'dan bir hışma uğrayan ve barınağı cehennem olan kimse gibi midir? (Orası) ne kötü dönüş yeri!

﴿ 163 ﴾ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ع

onlar	derece derecedirler	katında	Allah		Allah	çok iyi görmektedir	işledikleri	şeyleri
mübteda	haber	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	başlama h.	mübtedâ	haber	sıla; muzari fiil	harfi cer+ismi mevsul

163. Onlar Allah katında derece derecedirler. Allah, işlediklerini çok iyi görmektedir.

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا

And olsun ki	lâmı cevâbi'l-kasem, tahkik h.	lütufta bulunmuştur	Allah	inananlara	çünkü	göndermiştir	içlerinde	bir peygamber
		fiili mazi	fail	car+ mecrur	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi, (إِذْ) zarfının muz. ileyhi	car+ mecrur	mef'ûl, mevsuf

مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

kendilerinden	okuyan	onlara	ayetlerini	,	onları temizleyen	atıf h.	onlara öğreten	kitap
câr-mecrur	(رَسُولًا)'in sıfatı: fiili muzari	câr+ mecrur	mef'ûl		f.muzari+mef'ul	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	ikinci mef'ûlün bih

﴿ 164 ﴾ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ وَالْحِكْمَةَ ۚ

ve	hikmeti	gerçek şu ki	idiler	bundan önce	bir sapıklık içinde	apaçık
atıf h.	matuf	hal vâvı	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	câr-mecrur isim	cevap lâmı+harfi cer+mevsuf	sıfat

164. And olsun ki Allah, inananlara lutufta bulunmuştur. Çünkü, içlerinde (bulunup) onlara ayetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitap ve hikmeti öğreten kendilerinden bir peygamber göndermiştir. Gerçek şu ki, onlar bundan önce apaçık bir sapıklık içinde idiler.

أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا ۙ قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا ۖ

mı	zaman	size isabet ettiği	bir musibet	isabet eden	onun iki misli	dediniz	nasıl (oluyor!)	bu
soru h.	şart ifade eden zaman zarfı	fi'lu'ş-şart, mef'ûlün bih	fâil	tahkik edatı, fiili mazi+fail	mef'ûl	cevabu'ş şart; f.mazi+fail,	haber mukaddem	mübteda muahhar
atıf h.								

﴿ 165 ﴾ قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

de ki	O	tarafındandır	kendi nefisleriniz	Şüphesiz	Allah	her şeye	kâdirdir
emri hâzır	mübteda	haber; şibhi cümle	muz.ileyh	tekit ve nasb (fetha) h.	(إِنَّ)'nin ismi	câr-mecrur isim, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi

165. (Bedir'de düşmanınıza) iki misli isabet eden bir musibet, (Uhud'da) size isabet ettiği zaman mı «Bu nasıl (oluyor!)» dediniz? De ki: «O kendi nefisleriniz tarafındandır (kendi kusurunuzdandır)». Şüphesiz Allah her şeye kâdirdir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 70 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 158 – 159):

(مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (بِمَا): sebebiyle, sayesinde

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, dönderdi (عَزَمَ يَعْزِمُ عَزْمًا): ciddi karar verdi, azmetti

(لاَنَ يَلِينُ لِينًا): (ecvef f.) yumuşak oldu, yumuşaklık ve kolaylık gösterdi, yumuşak davrandı

(اَلْفَظُّ): katı kalpli, taş yürekli, kaba, sert, haşin, kötü huylu

(اَلْغَلِيظُ ج غِلاَظٌ): katı, sert, ağır, şiddetli, Galîzu'l-kalb, katı yürekli, kalbi hiçbir şeyden etkilenmeyen ve yumuşamayan kimse demektir

(اِنْفَضَّ يَنْفَضُّ): (muzaaf infial b.) dağıldı, dağılıp gitti

(حَوْلَ): etrafında, civarında (شَاوَرَ يُشَاوِرُ مُشَاوَرَةً): (müfâale b.) istişare etti, reyini aldı, müşavere etti, danıştı

[(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ) اَلْمُتَوَكِّلُ]: (ismi fail),(tefa'ul b.) tevekkül eden, Allah'a dayanan, işini Allah'a bırakan

(ÂL-İ İMRAN, 160 – 161):

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (خَذَلَ يَخْذُلُ خَذْلاً): yardımı kesti

[(غَلَبَ يَغْلِبُ) اَلْغَالِبُ]: (ismi fail) galip geldi, yendi, üstün geldi

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, Allah'a dayandı, işini Allah'a bıraktı

(غَلَّ يَغُلُّ غُلُولاً): (muzaaf f.) ganimete hıyanet etti, aşırdı, (taksim edilmemiş, sahibi henüz belli olmamış ganimet mallarından bir şeyi gizlice alıp zimmetine geçirdi manasındadır)

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.) geldi (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nakıs tef'il b.) tamamen eda etti, tam iade etti (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(ÂL-İ İMRAN, 162 – 163 – 164 – 165):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ إِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, peşinden gitti, arkasından yürüdü

[(رَضِيَ يَرْضَى) اَلرِّضْوَانُ]: (masdar),(nakıs f.) rıza, razı olmak/ sevmek, sevgiyle karşılamak

(بَاءَ يَبُوءُ): (ecvef f.) (kötülüğe) uğradı, döndü, dönderdi [(سَخِطَ يَسْخَطُ) اَلسَّخْطُ]: (masdar) kızmak, öfkelenmek

(اَلْمَأْوَى): sığınak, barınak (بِئْسَ): (zemm kelimesi) ne kötü! manasında

[(صَارَ يَصِيرُ) اَلْمَصِيرُ]: (ismi mekan),(ecvef f.) dönüş yeri, varılan yer, erişilen mekan

(اَلدَّرَجَةُ ج دَرَجَاتٌ): derece, basamak, yükseklik mertebesi (burada: mertebe sahipleri)

(اَلْبَصِيرُ): (esmâ-i ilâhiyeden) (sıfat-ı müşebbehe) gören (yahut açıkça bilen) (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı

(إِذْ):, çünkü, zira/bir zamanlar (مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf f.) nimetlendirmek, lütufta bulunmak (بَعَثَ يَبْعَثُ): gönderdi

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (زَكَّى يُزَكِّي تَزْكِيَةً): (nakıs tef'il b.) temizledi, ıslah etti

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلاَلُ]: (masdar) dalalet, sapma (أَنَّى): nasıl, nereden

(اَلْحِكْمَةُ): hikmet (doğru olduğu tahakkuk eden her türlü söz ve amel) (اَلْمُصِيبَةُ): (ismi fail) isabet eden, dokunan

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) açık, apaçık olan (أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti , dokundu

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 71 (ÂL-İ İMRAN: 166 - 173) ≻

وَ	مَآ	أَصَابَكُمْ	يَوْمَ	الْتَقَى	الْجَمْعَانِ
şeyler	size isabet eden		gün	karşılaştığı	iki topluluğun
başlama h.	mübteda: ismi mevsul	sıla; mazi fiil, mef'ûl	zaman zarfı, muzaf	fiilî mazi	Fail

(يَوْمَ) zarfının muzafun ileyhidir

﴿ 166 ﴾

فَبِإِذْنِ	اللَّهِ	وَ	لِيَعْلَمَ	الْمُؤْمِنِينَ ۙ
izni iledir	Allah'ın	ve	bilmesi içindir	müminleri
rabıta, haber (muzaf)	muz. ileyh	atıf h.	sebep ve nasb h., f. muzari	mef'ûl

166. İki topluluğun karşılaştığı gün size isabet eden şeyler (başınıza gelen musibetler) Allah'ın izni iledir ve müminleri bilmesi (belirlemesi) içindir.

وَ	لِيَعْلَمَ	الَّذِينَ	نَافَقُوا ۚ	وَ	قِيلَ	لَهُمْ	تَعَالَوْا	قَاتِلُوا	فِي سَبِيلِ	اللَّهِ
	bilmesi içindir	kimseleri	münafıklık eden		denilmişti	onlara	gelin	savaşın	yolunda	Allah
atıf h.	muzari fiil	mef'ûl, ismi mevsul	sıla: mazi fiil	başlama h.	meçhul f. mazi	car+mecrur	emri hâzır	emri hâzır	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

أَوِ	ادْفَعُوا ۖ	قَالُوا	لَوْ	نَعْلَمُ	قِتَالًا	لَاتَّبَعْنَاكُمْ ۖ	هُمْ	لِلْكُفْرِ	يَوْمَئِذٍ
veya	savunma yapın	dediler	eğer	bilseydik	savaşmayı	peşinizden gelirdik	onlar	küfre	o gün
atıf h.	emri hâzır	fiili mazi	cezmetmeyen şart h.	fiili muzari	mef'ûl	cevab harfi, f. mazi, fâil, mef'ûl	mübteda	car+mecrur	zaman zarfı

أَقْرَبُ	مِنْهُمْ	لِلْإِيمَانِ ۚ	يَقُولُونَ	بِأَفْوَاهِهِمْ	مَا	لَيْسَ	فِي قُلُوبِهِمْ ۖ
onlar daha yakındılar		imandan	söylüyorlardı	ağızlarıyla	şeyi	olmayanı	kalplerinde
haber	car mecrur	car+ mecrur	muzari fiil	câr-mecrur isim	mef'ûlün bih, ismi mevsul	fiili mazi , (لَيْسَ)'nin ismi	(لَيْسَ)'nin haberi

﴿ 167 ﴾

وَ	اللَّهُ	أَعْلَمُ	بِمَا	يَكْتُمُونَ ۚ
	Allah	daha iyi bilir	şeyleri	saklıyor oldukları
başlama h.	mübted	haber (ismi tafdil)	h.cer, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.

167. (Bu musibetlerin bir başka sebebi) münafıklık eden kimseleri bilmesi (belirlemesi) içindir. Onlara "Gelin, Allah yolunda savaşın veya müdafaada bulunun (savunma yapın)!" denilmişti. "Eğer savaşmayı bilseydik peşinizden gelirdik" dediler. Onlar o gün küfre imandan daha yakındılar. Ağızlarıyla kalplerinde olmayanı söylüyorlardı. Allah onların (kalplerinde) sakladıkları şeyleri daha iyi bilir.

الَّذِينَ	قَالُوا	لِإِخْوَانِهِمْ	وَ	قَعَدُوا	لَوْ	أَطَاعُونَا	مَا قُتِلُوا ۖ
O kimseler	diyenlerdir	kardeşleri için		oturdukları halde		eğer bize itaat etselerdi	öldürülmezlerdi
İsmi mevsul önceki (الَّذِينَ)'den bedel	sıla, mazi fiil	câr-mecrur isim	hal vâvı	fiili mazi, fâil	cezmetmeyen şart edatı	fiili mazi, fâil, mef'ûl	olumsuz meçhul mazi f.

﴿ 168 ﴾

قُلْ	فَادْرَؤُوا	عَنْ أَنْفُسِكُمُ	الْمَوْتَ	إِنْ	كُنْتُمْ	صَادِقِينَ
de ki	O halde savın	kendi nefislerinizden	ölümü	eğer		doğru sözlüler idiyseniz...
emri hâzır	rabıta, emir fiili+ fâil	câr-mecrur isim	mef'ûl	cezmeden şart h.	fi'lu'ş-şart; fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

168. O kimseler, (kendileri) oturdukları halde kardeşleri için "Eğer bize itaat etselerdi, öldürülmezlerdi" diyenlerdir. De ki: "O halde ölümü kendi nefislerinizden savın, eğer doğru sözlüler iseniz..."

وَ	لَا	تَحْسَبَنَّ	الَّذِينَ	قُتِلُوا	فِي سَبِيلِ	اللَّهِ	أَمْوَاتًا ۚ
	sakın sanma		kimseleri	öldürülen	yolunda	Allah	ölüler
başlama h.	nehiy ve cezm h.	nehiy hâzır, tekit nûnuna (نَّ) birleşen f. muzari	mef'ûl, ismi mevsul	sıla; meçhul mazi fiil cüm., naibi fâil	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	ikinci mef'ûl

﴿169﴾ بَلْ أَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ لا

bilakis | diridirler | katında | Rab'lerinin | rızıklandırılmaktadırlar

bilakis: idrab h. | diridirler: (هُمْ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi | katında: mekan zarfı, muzaf | Rab'lerinin: muzafun ileyh, sonraki zamire muzaf, muz.ileyh | rızıklandırılmaktadırlar: meçhul fiili muzari

169. Sakın Allah yolunda öldürülenleri ölüler sanma! Bilakis (onlar) diridirler (hayattadırlar), Rab'lerinin katında rızıklandırılmaktadırlar.

فَرِحِينَ بِمَآ آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ لا وَ يَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا

sevinerek | kendilerine verdiği şeylere | Allah'ın | lütfundan | müjdelemek isterler | kimselere | henüz ulaşamayan

sevinerek: hal; önceki ayette yer alan (يرزقون) deki naibi fail olan cemi vavından hal | kendilerine verdiği şeylere: sıla; mazi fiil+ mef'ûl, h. cer, ismi mevsul | Allah'ın: fail | lütfundan: câr-mecrur isim | başla ma h. | müjdelemek isterler: fiili muzari+fâil | kimselere: h.cer, ismi mevsul | henüz ulaşamayan: sıla; cahd-ı mutlak fiil cüm., fâil

﴿170﴾ يَحْزَنُونَ م هُمْ وَ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ أَلاَّ مِنْ خَلْفِهِمْ لا بِهِمْ

üzülmemelerini | onların | ve | korku | kendilerine | olmadığını | arkalarından | kendilerine

onların: mübteda | üzülmemelerini: haber | nefiy h. | ve: atıf h. | kendilerine: haber | korku: mübteda | olmadığını: mef'ul: (أَنْ)+(لا): (أَنْ): (أَنْ)nin tahfifi, (أَنْ)nin ismi şan zamiri mahzuftur, (لا): nefiy harfi | arkalarından: câr-mecrur isim | kendilerine: car mecrur

(أَنْ)'nin haberi:isim cüm.

170. (Şehitler) Allah'ın, lütfundan kendilerine verdiği şeylere (nimetlere) sevinerek... Arkalarından henüz kendilerine ulaşamayanlara; (henüz şehadeti tatmayan mümin kardeşlerine) kendilerine korku olmadığını ve üzülmeyeceklerini müjdelemek isterler.

﴿171﴾ الْمُؤْمِنِينَ ج ع أَجْرَ لاَ يُضِيعُ اللَّهَ أَنَّ وَ فَضْلٍ لا وَ اللَّهِ مِنَ بِنِعْمَةٍ يَسْتَبْشِرُونَ

mü'minlerin | ecrini | zayi etmeyeceğini | Allah'ın | kesinlikle | ve | lütuf (ile) | Allah'tan | bir nimet ile | müjdelemek isterler

mü'minlerin: muz. ileyh | ecrini: mef'ûl, muzaf | zayi etmeyeceğini: (أَنَّ)nin haberi | Allah'ın: (أَنَّ)nin ismi | kesinlikle: tekit ve nasb h. | ve: başlama h. | lütuf (ile): matuf | Allah'tan: atıf h., car+ mecrur | bir nimet ile: car+ mecrur | müjdelemek isterler: fiili muzari+ fâil

171. (Şehitler) Allah'tan (gelen) bir nimet, bir lütuf ile ve Allah'ın mü'minlerin ecrini (mükafatını) zayi etmeyeceğini müjdelemek isterler.

الْقَرْحُ ط مَآ أَصَابَهُمُ مِنْ بَعْدِ الرَّسُولِ وَ لِلَّهِ اسْتَجَابُوا الَّذِينَ

yara | kendilerine isabet etmesinden sonra | Rasul'e | ve | Allah'a | icabet ettiler | onlar ki

yara: fail | kendilerine isabet etmesinden sonra: masdar-ı müevvel, h.cer+ zarf, muzaf | Rasul'e: matuf | ve: atıf h. | Allah'a: car+ mecrur | icabet ettiler: sıla; mazi fiil cüm. | onlar ki: sıfat

﴿172﴾ عَظِيمٌ ج أَجْرٌ اتَّقَوْا وَ مِنْهُمْ أَحْسَنُوا لِلَّذِينَ

büyük | bir mükafat | sakınanlar (için) | ve | onlardan | iyi yapan | kimseler için vardır

büyük: sıfat | bir mükafat: mübteda muahhar, mevsuf | sakınanlar (için): matuf; f. mazi, fâil | ve: atıf h. | onlardan: car mecrur | iyi yapan: sıla: mazi fiil cüm. | kimseler için vardır: haber mukaddem

172. Onlar ki kendilerine yara isabet etmesinden sonra Allah ve Resulün (çağrısına) icabet ettiler.. Onlardan (görevini) iyi yapanlar ve sakınanlar için büyük bir mükafat vardır.

لَكُمْ قَدْ جَمَعُوا النَّاسَ إِنَّ النَّاسُ لَهُمُ قَالَ الَّذِينَ

sizin için | topladılar | insanlar | gerçekten | insanlar | kendilerine: | dedi | onlar ki

sizin için: car mecrur | topladılar: (إِنَّ)'nin haberi; mazi f. cümlesi | insanlar: (إِنَّ)'nin ismi | gerçekten: tekit ve nasb h. | insanlar: fail | kendilerine: car mecrur | dedi: sıla: mazi fiil cüm. | onlar ki: önceki (الَّذِينَ)den bedel, ismi mevsul

﴿173﴾ الْوَكِيلُ نِعْمَ وَ اللَّهُ حَسْبُنَا وَ قَالُوا إِيمَاناً ق فَزَادَهُمْ فَاخْشَوْهُمْ

vekildir | ne güzel | Allah | bize kâfidir | dediler | ve | imanını | Akabinde (bu söz) onların artırdı | artık onlardan korkun

vekildir: fail | ne güzel: fiili mazi: camit fiil | başlama h. | Allah: haber | bize kâfidir: mübteda | dediler: fiili mazi | ve: atıf h. | imanını: ikinci mef'ûl | Akabinde (bu söz) onların artırdı: atıf h. + fiili mazi, mef'ul | artık onlardan korkun: rabıta+ emri hâzır, mef'ul

173. Onlar ki, insanlar kendilerine: "Gerçekten insanlar sizin için (ordu) topladılar, artık onlardan korkun" dedi. Akabinde (bu söz) onların imanını artırdı ve "Allah bize kâfidir, (O) ne güzel vekildir" dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 71 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 166 – 167):

(اَلْتَقَى يَلْتَقِي اِلْتِقَاءً):(nakıs iftial b.): karşılaştı [(اَلْجَمْعَانِ) اَلْجَمْعُ]: (tesniye) iki topluluk, iki cemaat

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (نَافَقَ يُنَافِقُ نِفَاقًا): (müfâale b.) ikili oynadı, münafıklık etti

[(تَعَالَى يَتَعَالَى) تَعَالَ]: (emir siygası)(nakıs tefâul b.) gel manasında kullanılır

(اَلسَّبِيلُ): (açık ve geniş) yol (قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالاً): (müfâale b.) savaştı, muharebe etti

(دَفَعَ يَدْفَعُ دَفْعًا): müdafaada bulundu, korundu, savundu

(كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا):(iftial b.) tabi oldu, peşinden gitti, uydu

(أَقْرَبُ): (ismi tafdil) daha yakın, en yakın (اَلْفُوهُ ج اَفْوَاهٌ): (esmai hamseden) ağız

(ÂL-İ İMRAN, 168 – 169):

(اَلاَخُ ج اِخْوَانٌ –اِخْوَةٌ): erkek kardeş (قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا): oturup kaldı, (savaştan) geri kaldı, oturdu

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, uyum sağladı, bağlılık gösterdi (حَسِبَ يَحْسَبُ): zannetti, saydı

(دَرَأَ يَدْرَأُ دَرْءًا): (mehmuz f.) kaldırdı, ayırdı, defetti, savdı, giderdi (اَلْمَيْتُ ج مَوْتَى–أَمْوَاتٌ): ölü

[(صَدَقَ يَصْدُقُ) اَلصَّادِقُ]: (ismi fail) doğru söz söyleyen, doğru olan (اَلْحَيُّ ج اَحْيَاءٌ): diri, canlı, hayat sahibi

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi

(ÂL-İ İMRAN, 170 – 171):

(اَلْفَرِحُ ج فَرِحُونَ): sevinçli, ferah duyan, şımarık (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (nakıs f.) verdi (اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf / üstünlük

(لَحِقَ يَلْحَقُ لَحَاقًا): kavuştu, katıldı (اِسْتَبْشَرَ يَسْتَبْشِرُ اِسْتِبْشَارًا):(istif'al b.):müjdelemek istedi, müjde edilen şeyle neşelenip sevindi

[(خَافَ يَخَافُ) اَلْخَوْفُ]: (masdar),(ecvef f.) korkmak (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi

(اِسْتَبْشَرَ يَسْتَبْشِرُ اِسْتِبْشَارًا): (istif'al b.) müjdelemek istedi, müjde edileni buldu (اَلاَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf / üstünlük, fazilet (أَضَاعَ يُضِيعُ إِضَاعَةً): (ecvef if'al b.) zayi etti, telef etti, ihmal etti

(ÂL-İ İMRAN, 172):

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ): (ecvef istif'al b.) cevab verdi, icabet etmeyi istedi, icabet etti

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti , dokundu (اَلْقَرْحُ): sıkıntı, bozgun, mal yahut can kaybı

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا): (if'al b.) güzel yaptı, iyilik etti, nimetlendirdi (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(ÂL-İ İMRAN, 173):

(جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı (حَسْبُ): kâfi, kefil

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.) korktu, sakındı, çekindi, endişe etti

(زَادَ يَزِيدُ زِيَادَةً): (ecvef f.) artırdı, ziyadeleşti, çoğaldı (نِعْمَ): (övme fiili) ne güzel! manasında

(اَلْوَكِيلُ): (esmai ilahiyeden) vekil, koruyucu, yardımcı

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 72 (ÂL-İ İMRAN: 174 - 180) ≻

فَانْقَلَبُوا	بِنِعْمَةٍ	مِنَ اللَّهِ	وَ	فَضْلٍ	لَمْ يَمْسَسْهُمْ	سُوءٌ لا	وَ	
bu sebeple geri döndüler	bir nimetle	Allah'tan	ve	lutufla	kendilerine dokunmadan	bir kötülük	ve	
atıf h. + f.mazi+fâil	car+mecrur	car+mecrur	atıf h.	matuf	hal; cahd-ı mutlak fiil cüm.	fail	atıf h.	
اتَّبَعُوا	رِضْوَانَ	اللَّهِ ط	وَ	اللَّهُ	ذُو فَضْلٍ	عَظِيمٍ	﴿ 174 ﴾	
uymuş olarak	rızasına	Allah'ın	başlama h.	Allah	bir lütuf sahibidir	çok büyük		
fiili mazi	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh		mübteda	haber; muzaf, muzafun ileyh	(فَضْلٍ) kelimesinin sıfatı		

174. Bu sebeple kendilerine bir kötülük dokunmadan ve Allah'ın rızasına uymuş olarak Allah'tan bir nimet ve lutufla (bollukla) geri döndüler. Allah, çok büyük bir lütuf sahibidir.

إِنَّمَا	ذٰلِكُمُ	الشَّيْطَانُ	يُخَوِّفُ	أَوْلِيَاءَهُ ص	فَلَا تَخَافُوهُمْ	وَ	خَافُونِ	إِنْ
ancak	işte bu	şeytan	korkutur	kendi dostlarını	O halde onlardan korkmayın	ve	Ben'den korkun	eğer
hasr edatı	mübteda	haber	(الشَّيْطَانُ)kelimesinden hal: muzari fiil cüm.	mef'ûl	rabıta+nehy-i hâzır; fâil, mef'ûl	atıf h.	emri hâzır + nûnu vikaye	cezmeden şart h.
								fi'lu'ş-şart; nâsih f. mazi+(كَانَ)'nin ismi

مُؤْمِنِينَ	﴿ 175 ﴾	وَ	لَا يَحْزُنْكَ	الَّذِينَ	يُسَارِعُونَ	فِي الْكُفْرِ ج	إِنَّهُمْ	لَنْ يَضُرُّوا	اللَّهَ	شَيْئًا ط
mü'minler		başlama h.	seni mahzun etmesin	kimseler	koşuşan	küfürde	şüphesiz onlar	zarar veremeyecekler	Allah'a	hiç bir şekilde
(كَانَ)'nin haberi			nehyi gâib, mef'ûl	fail	sıla; muzari fiil	car+ mecrur	tekit ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: tekid-i nefy-i istikbal	mef'ûl	mef'ûlü mutlak naibi

يُرِيدُ	اللَّهُ	أَلَّا يَجْعَلَ	لَهُمْ	حَظًّا	فِي الْآخِرَةِ ج	وَ	لَهُمْ	عَذَابٌ	عَظِيمٌ ﴿ 176 ﴾
istiyor	Allah	vermemek	onlara	hiç bir nasip	ahirette		onlar için vardır	bir azap	çok büyük
f.muzari	fail	(يُرِيدُ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	car+ mecrur	mef'ûlün bih	car+mecrur	başlama h.	haber mukaddem: şibhi cümle	mübteda muahhar: mevsuf	sıfat

175. İşte bu şeytan, ancak kendi dostlarını (ya da dostlarıyla) korkutur. O halde onlardan (şeytan ve dostlarından) korkmayın, Ben'den korkun. Eğer mü'minler iseniz... **176**. Küfürde koşuşanlar seni mahzun etmesin; şüphesiz onlar Allah'a hiç bir şekilde zarar veremezler. Allah, onlara ahirette hiç bir nasip vermemek istiyor. Onlar için çok büyük bir azap vardır.

وَ	شَيْئًا ج	اللَّهَ	لَنْ يَضُرُّوا	بِالْإِيمَانِ	الْكُفْرَ	اشْتَرَوُا	الَّذِينَ	إِنَّ
ve	hiç bir şeyle	Allah'a	kesinlikle zarar veremeyeceklerdir	imana karşılık	inkarı	satın alan	kimseler	Gerçekten de
başlama h.	mef'ûlü mutlak naibi	mef'ûl	(إِنَّ)'nin haberi: fiil c.: tekid-i nefy-i istikbal	car+mecrur	mef'ûl	sıla: mazi fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

خَيْرٌ	لَهُمْ	أَنَّمَا نُمْلِي	كَفَرُوا	الَّذِينَ	لَا يَحْسَبَنَّ	وَ	﴿ 177 ﴾	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ
daha hayırlı olduğunu	onlara	mühlet vermemizin	İnkar eden	kimseler	sakın sanmasınlar	başlama h.		acı veren	bir azab	onlar için vardır
(أَنَّ)'nin haberi	car+ mecrur	(أَنَّ): tekid ve nasb h.+ (مَا نُمْلِي)'nin ismi, masdar-ı müevvel[23]	sıla, mazi fiil cüm.	fail (ismi mev-sul)	nehy-i gâib, tekit nûnuna (نَّ) birleşen ve son harfi üstün olması tekil kişiyi ifade eden fiili muzari			sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem

(يَحْسَبَنَّ)'nin mef'ulü; (أَنَّ)'nin ismi ve haberinden oluşan masdarı müevvel

[23] (أَنَّمَا نُمْلِي): (مَا)'nın ismi mevsul olup nasb mahallinde (أَنَّ)'nin ismi olduğu da söylenmiştir. Bu durumda mana *"mühlet verdiğimiz şeyin* (yani sürenin) *kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar"* olacaktır.]

﴿178﴾ لِأَنفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا ۚ وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

aşağılatıcı	bir azab	onlar için vardır		günah bakımından	arttırmaları için	onlara	mühlet veriyoruz	ancak	kendileri için
sıfat	mübteda muahhar,mevsuf	haber mukaddem	başlama h.	temyiz	sebep ve nasb h.+ muzari f.	car+mecrur	fiili muzari	hasr edatı	h.cer+ mecrur isim

177. Gerçekten de imana karşılık inkarı satın alanlar kesinlikle Allah'a hiç bir şeyle zarar veremeyeceklerdir ve onlar için acı veren bir azab vardır. 178. İnkar edenler, onlara mühlet vermemizin kendileri için daha hayırlı olduğunu sakın sanmasınlar. Onlara ancak günah bakımından arttırmaları için (günahlarını arttırmaları için) mühlet veriyoruz. Onlar için aşağılatıcı bir azab vardır.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۗ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ

değildir		Allah	bırakacak	müminleri		bulunduğunuz halde		üzerinde	ayırd edinceye kadar		pis olanı	temiz olandan		değildir	Allah	sizi muttali kılacak		gayb üzerine
fiili mazi, nâsih	nefy h.	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	mef'ûl		sıla; isim cüm. mübteda	harfi cer+ ismi mevsul	haber	muzari fiil	gâye ve nasb h.	mef'ûl	car+mecrur	atıf h.	nefy h.	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil, meful		car+mecrur

وَ لَٰكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ مَن يَشَاءُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَ رُسُلِهِ ۚ

Peygamberlerine	ve	Allah'a	O halde inanın	dilediği	kimseyi	elçilerinden	seçer	Allah	fakat
matuf, mecrur isim	atıf h.	car+ mecrur	rabıta+ emri hâzır	sıla: muzari fiil	mef'ûl; ismi mevsul	câr-mecrur isim	(لَٰكِنَّ)nin haberi	(لَٰكِنَّ)nin ismi	istidrak ve nasb h.

وَ إِن تُؤْمِنُوا وَ تَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿179﴾

	eğer	iman ederseniz	ve	sakınırsanız	o zaman sizin için vardır	bir mükafat	çok büyük	
başlama h.	cezmeden şart h.	fi'lu'ş-şart fiili muzari	atıf h.	fiili muzari	rabıta, haber mukaddem	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	

cevabu'ş-şart; isim cümlesi

179. Allah, pis olanı, temiz olandan ayırd edinceye kadar (şu) üzerinde bulunduğunuz halde müminleri bırakacak değildir. Allah, sizi gayb üzerine muttali kılacak da değildir. Fakat Allah, (gaybı bildirmek için) elçilerinden dilediğini seçer. O halde Allah'a ve peygamberlerine inanın. Eğer iman eder ve sakınırsanız (takvâ sahibi olursanız) o zaman sizin için çok büyük bir mükafat vardır.

وَ لَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُم ۖ

sakın sanmasın		cimrilik gösteren kimseler		kendilerine verdiği şeyin	Allah'ın	lütfundan		hayırlı olduğunu		kendileri için	
nehy-i gaib; tekit nûnuna birleşmiş f. muzari	başlama h.	sıla; muzari fiil cüm.	fail, ismi mevsul	sıla; mef'ûl cüm.,	fail	câr-mecrur isim	fasıl zamiri	ikinci mef'ûl		car+mecrur	

بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ

bilakis	bu	bir şerdir	onlar için	dolanacaktır	şey	cimrilik ettikleri	kendisiyle	günü	kıyamet
idrab h.	mübteda	haber	car+mecrur	gelecek zaman meçhul f. muzari		sıla; mazi fiil	car+mecrur	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh

وَ لِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ۗ وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿180﴾

Allah'ındır	mirası	göklerin	ve	yerin	Allah	şeylerden	işlediğiniz		tamamen haberdardır	
haber mukaddem	mübteda muahhar,muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	atıf h.	harfi cer+ismi mevsul	sıla: muzari fiil	mübt eda	haber	başlama h.

180. Allah'ın, lütfundan (bol ihsanından) kendilerine verdiklerini (infakta) cimrilik gösterenler, sakın bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Bilakis bu onlar için bir şerdir. Cimrilik ettikleri şey kıyamet günü boyunlarına (ateşten bir gerdanlık ya da tasma olarak) dolanacaktır. (Çünkü) Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Allah işlediğiniz şeylerden tamamen haberdardır.

◄ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 72 ►

(ÂL-İ İMRAN, 174):

(اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ): (infial babı) döndü, dönüştü, geri döndü, inkilab etti

(اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf / üstünlük, fazilet

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf fiil) dokundu, el sürdü

(اَلسُّوْءُ): şer, kötülük, âfet, belâ, aksaklık

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial babı) tabi oldu, uydu

[اَلرِّضْوَانُ (رَضِيَ يَرْضَى]: (masdar) rıza, tercih, seçmek, hoşlanmak, hoşuna gitmek, razı olmak/ sevmek, sevgiyle karşılamak

(ÂL-İ İMRAN, 175):

(خَوَّفَ يُخَوِّفُ تَخْوِيفًا): (tef'il b.) (harfi cersiz yahut harfi cerle) ..den korkuttu, ..ile korkuttu

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(ÂL-İ İMRAN, 176) :

(حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi

(سَارَعَ يُسَارِعُ): (müfâale b.) koşuştu, sür'at gösterdi, çabucak yaptı

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu

(اَلْحَظُّ): nasip, pay

(ÂL-İ İMRAN, 177):

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي):(nakıs iftial b.) satın aldı

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu

(اَلْأَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(ÂL-İ İMRAN, 178):

(حَسِبَ يَحْسَبُ): zannetti, sandı, var saydı

(أَمْلَى يُمْلِي): (nakıs if'al b.) mühlet verdi, uzattı

(اِزْدَادَ يَزْدَادُ): (ecvef iftial b.) artırdı, katıldı

(اَلْإِثْمُ): günah

[اَلْمُهِينُ (أَهَانَ يُهِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) alçaltan, zelil kılan, aşağılık eden

(ÂL-İ İMRAN, 179):

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti

(مَازَ يَمِيزُ مَيْزًا): (ecvef f.) ayırt etti, seçti

(اَلْخَبِيثُ): düşük, değersiz, batıl, çürük (burada: münafık kastediliyor)

(اَلطَّيِّبُ): temiz, helal, hoş (burada mü'min kastediliyor)

(أَطْلَعَ يُطْلِعُ): (if'al b.) haberdar etti, bildirdi, gösterdi

(اِجْتَبَى يَجْتَبِي): (nakıs iftial b.) seçti

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(ÂL-İ İMRAN, 180):

(حَسِبَ يَحْسَبُ): zannetti, var saydı

(بَخِلَ يَبْخَلُ بُخْلًا): cimrilik etti

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً):(nakıs if'al b.) verdi / getirdi

(اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf / üstünlük, fazilet

(طَوَّقَ يُطَوِّقُ):(tef'il b.) doladı, sardı, boynuna geçirdi

(اَلْمِيرَاثُ): miras

(اَلْخَبِيرُ): (esmai ilahiyeden) işlerin içyüzünü bilen, haberdar olan Allah

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 73 (ÂL-İ İMRAN: 181 – 186) ≻

لَقَدْ	سَمِعَ	اللّٰهُ	قَوْلَ	الَّذِينَ	قَالُوا	إِنَّ	اللّٰهَ
işitmiştir		Allah	sözünü	kimselerin	diyen	gerçekten	Allah
lâmı cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	fiili mazi	fail	mef'ûlün bih, muzaf	muzafun ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi

فَقِيرٌ	وَ	نَحْنُ	أَغْنِيَاءُ ۘ	سَنَكْتُبُ	مَا	قَالُوا	وَ	قَتْلَهُمُ
fakir		biz (ise)	zenginiz	yazacağız	dediklerini		ve	öldürmelerini
(إِنَّ)'nin haberi	atıf h.	mübteda, munfasıl zamir	haber	gelecek zaman	mef'ûl, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	atıf h.	(مَا) mef'ûlüne matuf

﴿ 181 ﴾

الْأَنْبِيَآءَ	بِغَيْرِ	حَقٍّ ۙ	وَ	نَقُولُ	ذُوقُوا	عَذَابَ	الْحَرِيقِ
peygamberleri	haksız yere		ve	diyeceğiz	tadın	azabını	yangın
mef'ûlün bih	cer+mecrur isim, muzaf	muz.ileyh	atıf h.	fiili muzari	emri hâzır	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh

181. Andolsun ki "Gerçekten Allah fakir, biz ise zenginiz" diyenlerin sözünü Allah işitmiştir. (Bu) dediklerini ve haksız yere peygamberleri öldürmelerini (sonradan kendileri de onları öldürmeyi haklı buldukları için) yazacağız (amel deterlerine kaydedeceğiz ya da Kur'an'da yazacağız ve böylece tarihe geçecek) ve "Tadın yangın azabını!" diyeceğiz.

وَ	أَيْدِيكُمْ	قَدَّمَتْ	بِمَا	ذٰلِكَ
	kendi ellerinizle	takdim etmiş olduğunuz	şeyler sebebiyledir	bu
atıf h.	fâil	sıla; mazi fiil	haber; şibhi cümle	mübteda: işaret ismi

﴿ 182 ﴾

أَنَّ	اللّٰهَ	لَيْسَ	بِظَلَّامٍ	لِلْعَبِيدِ ۚ
şüphesiz ki	Allah	değildir	zulümkar	kullara
tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	fiili mazi, (لَيْسَ)'nin ismi; müstetir zamir	(لَيْسَ)'nin haberi	car, mecrur

(أَنَّ)nin haberi; fiil cüm.

182. Bu (yangın azabı), kendi ellerinizle takdim etmiş olduğunuz şeyler (önceden yaptığınız alay, peygamberleri öldürme vb. günahlar) sebebiyledir. Allah kullara zulümkar değildir (asla zulmetmez, isyankar olanla olmayanı da adaleti gereği bir tutmaz. Yaptıklarının karşılığını alır herkez).

أَلَّا	نُؤْمِنَ	لِرَسُولٍ	حَتَّى يَأْتِيَنَا	بِقُرْبَانٍ	تَأْكُلُهُ	النَّارُ ۖ	اَلَيْنَا	عَهِدَ	إِنَّ اللّٰهَ	قَالُوا	اَلَّذِينَ
inanmamamıza		peygambere	bize getirmedikçe	bir kurban	kendisini yiyeceği	ateşin	bize	and verdi	doğrusu Allah	diyen	kimselere
masdar ve nasb h.+ nefiy h.	fiili muzari	car mecrur	gâye ve nasb h.+ muzari fiil, mef'ûl	car+ mecrur, mevsuf	sıfat; fiil cümlesi fiili muzari+ mef'ul	fail	car+mecrur	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h. + (إِنَّ)'nin ismi	sıla; mazi fiil	önceki (الَّذِينَ)den bedel

قُلْ	قَدْ	جَآءَكُمْ	رُسُلٌ	مِنْ قَبْلِي	بِالْبَيِّنَاتِ	وَ	بِالَّذِي
de ki		size gelmişti	peygamberler	benden önceki	apaçık delillerle		şeylerle
emri hâzır	tahkik edatı	fiili mazi+ mef'ul	fail	câr-mecrur isim	car+mecrur	atıf h.	harfi cer+ ismi mevsul

﴿ 183 ﴾

قُلْتُمْ	فَلِمَ	قَتَلْتُمُوهُمْ	إِنْ	كُنْتُمْ	صَادِقِينَ
dediğiniz	O halde niçin	onları öldürdünüz	eğer	iseniz	doğru sözlüler
sıla; mazi fiil cüm.	atıf h. + car-mecrur	fiili mazi, fail, mef'ul	cezm eden şart h.	fi'lu'ş-şart, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

183. Doğrusu, "(Gökten inen) ateşin kendisini yiyeceği bir kurban getirmedikçe hiçbir peygambere inanmamamıza (dair) Allah, bize (Tevrat'ta) and verdi" diyenlere (şöyle) söyle: "Benden önceki peygamberler

size apaçık delillerle (mucizelerle) ve dediğiniz şeylerle geldi. O halde eğer doğru sözlüler iseniz niçin onları öldürdünüz (neden onları tasdik etmediniz)?

فَإِنْ	كَذَّبُوكَ	فَقَدْ	كُذِّبَ	رُسُلٌ	مِنْ قَبْلِكَ
ise	seni yalanladılar		yalanlanmıştı	peygamberler (de)	senden önceki
başlama h.+ cezm eden şart h.	fi'lu'ş-şart; fiili mazi+fâil, mef'ûl	rabıta+ tahkik edatı	meçhul fiili mazi	naibi fail	(رُسُلٌ)'ün sıfatı: şibhi c.

﴿ 184 ﴾

جَآءُوا	بِالْبَيِّنَاتِ	وَ	الزُّبُرِ	وَ	الْكِتَابِ	الْمُنِيرِ
getiren	apaçık belgeler		sayfalar	ve	kitap	aydınlatıcı
(رُسُلٌ)'ün 2. sıfatı: fiili mazi c.+fail	car+mecrur	atıf h.	matuf, mecrur	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat

184. Seni yalanladılar ise, senden önceki apaçık belgeler, (hikmet dolu) sayfalar ve aydınlatıcı kitap getiren peygamberler (de) yalanlanmıştı.

كُلُّ	نَفْسٍ	ذَآئِقَةُ	الْمَوْتِ ط	وَ	إِنَّمَا	تُوَفَّوْنَ	أُجُورَكُمْ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ ط
Her	nefis	tadıcıdır	ölümü	ve	ancak	tamamen ödenecektir	ecirleriniz	günü	kıyamet
mübteda, muzaf	muz. ileyh	haber, muzaf	muz. ileyh		hasr edatı	meçhul fiili muzari + naibi fâil	mef'ûl	zaman zarfı, muzaf	muz.ileyh

فَمَنْ	زُحْزِحَ	عَنِ النَّارِ	وَ	أُدْخِلَ	الْجَنَّةَ	فَقَدْ	فَازَ ط
artık kim	uzaklaştırılırsa	ateşten	ve	girdirilirse	cennete		kazanmıştır
başlama h.+ mübteda: şart ismi	fi'lu'ş-şart; meçhul fiili mazi	car+mecrur	atıf h.	meçhul fiili mazi	mef'ûlün bih		cevabu'ş-şart; rabıta+ tahkik edatı +fiili mazi

(مَنْ) mübtedasının haberi: fiil cümlesi

﴿ 185 ﴾

وَ	مَا	الْحَيَاةُ	الدُّنْيَا	إِلَّا	مَتَاعُ	الْغُرُورِ
ve	değildir	hayatı	dünya	başkası	bir metadan	aldatıcı
atıf h.	nefiy h.	mübteda, mevsuf	sıfat	istisna h.	haber, muzaf	muz. ileyh

185. Her nefis ölümü tadıcıdır. Ve ancak kıyamet günü ecirleriniz size tamamen ödenecektir. Artık kim (işlediği güzel amellerle) ateşten uzaklaştırılır ve cennete girdirilirse kazanmıştır. Ve dünya hayatı aldatıcı bir metadan başkası değildir.

لَتُبْلَوُنَّ	فِيٓ أَمْوَالِكُمْ	وَ	أَنْفُسِكُمْ	وَ
Andolsun ki deneneceksiniz	mallarınız konusunda	ve	canlarınız konusunda	
cevap h. + meçhul fiili muzari, tekit nûnu	câr-mecrur isim	atıf h.	matuf	atıf h.

لَتَسْمَعُنَّ	مِنَ الَّذِينَ	أُوتُوا	الْكِتَابَ	مِن قَبْلِكُمْ
işiteceksiniz	kimselerden	verilen	kitap	sizden önce
cevap harfi, fiili muzari, tekit nûnu	cer+ ismi mevsul	sıla; meçhul mazi fiil naibi fail	mef'ûl	câr-mecrur isim

وَ	مِنَ الَّذِينَ	أَشْرَكُوا	أَذًى	كَثِيراً ط	وَ	إِنْ	تَصْبِرُوا
ve	kimselerden	eş koşan	eziyet (verici sözler)	çok			sabrederseniz
atıf h.	cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil, fail	mef'ûl	sıfat	atıf h.	şart h.	fi'lü'ş-şart; fiili muzari, fâil

﴿ 186 ﴾

وَ	تَتَّقُوا	فَإِنَّ	ذَلِكَ	مِنْ عَزْمِ	الْأُمُورِ
ve	sakınırsanız	şüphesiz	İşte bu		azmolunacak işlerdendir
atıf h.	matuf, fiili muzari, fâil	râbıta, tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi; ismi işaret	(إِنَّ)'nin haberi	muz. ileyh

186. And olsun ki mallarınız ve canlarınız konusunda deneneceksiniz. Sizden önce Kitap verilenlerden ve (Allah'a) eş koşanlardan çok eziyet (verici sözler ve haller) işiteceksiniz. Sabreder ve takvâ gösterirseniz şüphesiz işte bu (sabır ve takva) azmolunacak işlerdendir (Esas başarılması gereken işlerdendir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 73 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 181):

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti (اَلْغَنِيُّ ج أَغْنِيَاءُ): zengin [(اَلْقَتْلُ (قَتَلَ يَقْتُلُ]: (masdar) öldürmek

(بِغَيْرِ حَقٍّ): haksız (ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti (اَلْحَرِيقُ): ateş, yangın

(ÂL-İ İMRAN, 182):

(قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا): (tef'il b.) sundu, takdim etti (اَلْيَدُ ج أَيْدٍ): el (اَلْعَبْدُ ج عَبِيدٌ – عِبَادٌ): kul, köle

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظَّلَّامُ]: (mübalağalı ismi fail) çok zalim, çok haksızlık yapan, pek çok zulmeden

(ÂL-İ İMRAN, 183):

(عَهِدَ يَعْهَدُ عَهْدًا): ahd etti, anlaştı / emretti (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): nakıs if'al b.) geldi (اَلنَّارُ): ateş

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (burada: yakıp, tüketti) (جَاءَ يَجِيءُ): (ecvef f.) geldi

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (اَلصَّادِقُ (صَدَقَ يَصْدُقُ): (ismi fail) doğru söz söyleyen, doğru olan

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan

(ÂL-İ İMRAN, 184):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ): (tef'il b.) yalanladı, inkar etti, inanmadı

(اَلزَّبُورُ ج زُبُرٌ): sayfa, yazılmış, okunaklı ve düzgün yazı / Davud (a.s)'a gönderilen semavi kitab

[(أَنَارَ يُنِيرُ) اَلْمُنِيرُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) aydınlatıcı, hak yola ışık tutan yahut apaçık

(ÂL-İ İMRAN, 185):

[(ذَاقَ يَذُوقُ) اَلذَّآئِقَةُ]: (ismi fail),(ecvef f.) tadan, hisseden (وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nakıs tef'il b.) tamamen eda etti, iyice halletti

(اَلأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi, dahil etti

(زَحْزَحَ يُزَحْزِحُ زِحْزَاحًا): (rubâi mücerred f.) (cehennemden) uzaklaştırdı, def'etti

(اَزَ يَفُوزُ فَوْزًا): (ecvef f.) kurtuldu, kurtuluşa erdi, kazandı

(اَلْمَتَاعُ ج أَمْتِعَةٌ): meta, dünyalık, dünya hayatında nefse hoş gelen şeyler (mal, kadın, evlad gibi)

(اَلْغُرُورُ (غَرَّ يَغُرُّ): (masdar),(muzaaf f.) aldatmak, kandırmak

(ÂL-İ İMRAN, 186):

(أَبْلَى يُبْلِي): (nakıs if'al b.) imtihan etti, denedi, sınadı (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs if'al b.) verdi / getirdi (أَشْرَكَ يُشْرِكُ إِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu

(اَلأَذَى): ezâ, eziyet (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti, bekledi, kendini tuttu

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (اَلأَمْرُ ج أُمُورٌ): iş, husus, emir

[(عَزَمَ يَعْزِمُ) اَلْعَزْمُ]: (masdar) ciddi karar vermek, azmetmek

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 74 (ÂL-İ İMRAN: 187 – 194) ≻

وَ	إِذْ	أَخَذَ	اللَّهُ	مِيثَاقَ	الَّذِينَ	أُوتُوا	الْكِتَابَ	لَتُبَيِّنُنَّهُ	لِلنَّاسِ	وَ	لَا تَكْتُمُونَهُ ز
Bir zaman	başlama h.+ geçmiş zaman zarfı	almıştı	Allah	sözünü	kimselerin	verilen	kitap	onu mutlaka açıklayacaksınız	insanlara	ve	onu gizlemiyeceksiniz
		fiili mazi	fail	mef'ûlün bih, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi, naibi fâil	mef'ûlün bih	cevap harfi, fiili muzari, fâil, tekit nûnu, mef'ûl	car+ mecrur	atıf h.	nefy-i istikbal + mef'ul

﴿ 187 ﴾ يَشْتَرُونَ	مَا	فَبِئْسَ	قَلِيلاً ط	ثَمَناً	بِهِ	اشْتَرَوْا	وَ	ظُهُورِهِمْ	وَرَآءَ	فَنَبَذُوهُ
satın aldıkları	şey	Akabinde ne kötü	az	bir karşılık	onunla	satın aldılar	ve	sırtlarının	arkasına	onu attılar
sıla; muzari fiil	fail, ismi mevsul	başlama h.+ zem (kınama) ifade eden câmid fiili mazi	sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	car mecrur	fiili mazi	atıf h.	muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	başlama h.+ fiili mazi+ mef'ul

187. Bir zaman Allah, "Onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız ve onu gizlemiyeceksiniz." diye kendilerine kitap verilenlerin sözünü almıştı. Onlar ise bunu sırtlarının arkasına attılar (kulak ardı ettiler). Ve onunla (o kutsal kitaplarıyla) az bir karşılık satın aldılar. Akabinde satın aldıkları şey ne kötü!

يُحِبُّونَ	وَ	أَتَوْا	بِمَآ	يَفْرَحُونَ	الَّذِينَ	لَا تَحْسَبَنَّ
sevenleri	ve	getirdikleriyle		sevinen	kimseleri	sakın sanma
fiili muzari, fail	atıf h.	sıla; mazi fiil	harfi cer, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	mef'ûlün bih, ismi mevsul	nehy-i hâzır, tekid nûnuna birleşen f.muzari

بِمَفَازَةٍ	فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ	لَمْ يَفْعَلُوا	بِمَا	أَنْ يُحْمَدُوا
kurtulmuş	sakın sanma	yapmadıkları	şeylerle	övülmeyi
ikinci mef'ûl, şibhi cümle	zaid h.+ nehyi hâzır; tekit nûnuna (نَّ) birleşen fiili muzari, mef'ul	sıla; fiil cümlesi	cer, ismi mevsul	mef'ûl; meçhul f. muzari, naibi fâil

﴿ 188 ﴾	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	لَهُمْ	وَ	مِنَ الْعَذَابِ ج
	acı veren	bir azab	Onlar için vardır	başlama h.	azaptan
	sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem		car+mecrur

188. Sakın sanma ki getirdikleri (uygunsuz) şeylerle sevinen ve yapmadıkları şeylerle (yapmış gibi böbürlenip) övülmeyi sevenleri... sakın onları azaptan kurtulmuş sanma. Onlar için acı veren bir azab vardır.

وَ	لِلَّهِ	مُلْكُ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ط	وَ	اللَّهُ	عَلَى كُلِّ	شَيْءٍ
	Allah'ındır	mülkü	göklerin	ve	yerin		Allah	her şeye	
	haber mukaddem	mübteda muahhar, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf	atıf h.	mübteda	cer+mecrur isim, muzaf	muz.ileyh

قَدِيرٌ ع	﴿ 189 ﴾	إِنَّ	فِي خَلْقِ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ
Kadir'dir		şüphesiz	yaratılışında vardır	göklerin	ve	yerin
haber		tekit ve nasb h.	câr-mecrur isim	(إِنَّ)'nin haber mukaddemi	atıf h.	matuf

﴿ 190 ﴾ الْأَلْبَابِ ع	لِأُولِي	لَآيَاتٍ	النَّهَارِ	وَ	اللَّيْلِ	اخْتِلَافِ	وَ
akıl	sahibleri için	kesinlikle ayetler	gündüzün	ve	gecenin	arka arkaya gelişinde	
muz. ileyh	câr+mecrur, muzaf	(إِنَّ)'nin muahhar ismi; tekit lâmı	matuf, mecrur	atıf h.	muz. ileyh	matuf, muzaf	atıf h.

189. Göklerin ve yerin mülkü (hükümranlığı, sevk ve idaresi) Allah'ındır. Allah her şeye Kadir'dir. **190**. Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün arka arkaya gelişinde kesinlikle akıl sahibleri için ayetler (deliller) vardır.

وَ	قُعُوداً	وَ	قِيَاماً	اللَّهَ	يَذْكُرُونَ	الَّذِينَ
,	ururken	,	ayakta oldukları halde	Allah'ı	zikredenler	
atıf h.	matuf	atıf h.	hal	mef'ûlün bih	sıla; muzari fiil	sıfat, ismi mevsul

عَلَى جُنُوبِهِمْ	وَ	يَتَفَكَّرُونَ	فِي خَلْقِ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ ج
yanları üzerinde		düşünürler	yaratılışı hakkında	göklerin	ve	yerin
cer + mecrur isim	atıf h.	fiili muzari+ fâil	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf

﴿ 191 ﴾ رَبَّنَا	مَا خَلَقْتَ	هَذَا	بَاطِلاً ج	سُبْحَانَكَ	فَقِنَا	عَذَابَ	النَّارِ
Rabbimiz	sen yaratmadın	bunu	boşuna	Sen münezzehsin	O halde bizi koru	azabından	ateşin
mahzuf nidâ harfi يَا (ey)'nın münâdâsı	olumsuz mazi fiil	mef'ûl, ismi işaret	hal	mef'ulü mutlak	atıf h.+ emri hâzır+ mef'ul	ikinci mef'ûlün bih, muzaf	muz. ileyh

191. Onlar (akıl sahipleri) ayakta oldukları halde, otururken, yanları üzerinde (yatar haldeyken) Allah'ı zikrederler. Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında düşünürler (ve şöyle derler): "Rabbimiz! Sen bunu boşuna (batıl ve luzumsuz olarak) yaratmadın. Sen (boş yere yaratmaktan) münezzehsin. O halde bizi ateşin (cehennemin) azabından koru.

﴿ 192 ﴾ رَبَّنَا	إِنَّكَ	مَنْ	تُدْخِلِ	النَّارَ	فَقَدْ	أَخْزَيْتَهُ ط	وَ	مَا	لِلظَّالِمِينَ	مِنْ أَنصَارٍ
(Ey) Rabbimiz	doğrusu sen	kimi	sokarsan	ateşe	artık onu rezil etmişsindir			hiç yoktur	zalimlerin	yardımcıları
mahzuf nidâ harfi يَا (ey)'nın münâdâsı	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nın ismi	(إِنَّ)'nın haberi, şart ve cezm harfi	fi'lu'ş-şart; f. muzar i	mef'ul	cevabuş'şart ; fiili mazi+ mef'ul	rabıta + tahkik edatı		başla-ma h.	haber mukaddem	nefiy h. mübteda muahhar; zaid h. câr-mecrur isim

192. "(Ey) Rabbimiz! Doğrusu sen, kimi ateşe sokarsan, artık onu rezil etmişsindir. Zalimlerin hiç yardımcıları yoktur."

رَبَّنَآ	إِنَّنَا	سَمِعْنَا	مُنَادِياً	يُنَادِي	لِلْإِيمَانِ
Rabbimiz	gerçek şu ki biz	işittik	bir münâdî (çağırıcı)	çağıran	iman için
mahzuf nidâ harfi يَا (ey)'nın münâdâsı	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nın ismi	(إِنَّ)'nın haberi	mef'ul	(مُنَادِياً) kelimesinin sıfatı: muzari fiil cüm.	car+mecrur

أَنْ	آمِنُوا	بِرَبِّكُمْ	فَآمَنَّا ق	رَبَّنَا	فَاغْفِرْ	لَنَا	ذُنُوبَنَا
diye	inanın	Rabbinize	hemen iman ettik	Rabbimiz	artık bağışla	bize	günahlarımızı
emrin önünde gelen tefsir harfi	emr-i hazır	cer, mecrur isim	fa-i takibiye+ tefsir cümlesi	münâdâ	atıf h.+emri hâzır	câr+ mecrur	meful

﴿ 193 ﴾ وَ	كَفِّرْ	عَنَّا	سَيِّئَاتِنَا	وَ	تَوَفَّنَا	مَعَ الْأَبْرَارِ ج
	sil	bizden	kötülüklerimizi		bizi vefat ettir	iyilerle beraber
atıf h.	emr-i hazır	câr+mecrur	mef'ul	atıf h.	emr-i hazır + mef'ul	mekan zarfı

193. "Rabbimiz! Gerçek şu ki biz "Rabbinize inanın!" diye iman için çağıran bir münâdî (çağırıcı, doğru yola davet eden Kur'an'ı ve Hz. Peygamber'i) işittik ve hemen iman ettik. Rabbimiz! Artık günahlarımızı bize bağışla, kötülüklerimizi sil (verilecek cezayı bizden kaldır), bizi iyilerle beraber vefat ettir.'

رَبَّنَا	وَ	آتِنَا	مَا	وَعَدْتَنَا	عَلَى رُسُلِكَ
Ey Rabbimiz	ve	bize ver	bize vadettiğin şeyleri		peygamberlerine
münâdâ	atıf h.	emri hâzır+mef'ul	mef'ûl, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm. mef'ûl	câr-mecrur isim

﴿ 194 ﴾ وَ	لَا تُخْزِنَا	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ ط	إِنَّكَ	لَا تُخْلِفُ	الْمِيعَادَ
	bizi rezil etme	günü	kıyamet	şüphesiz sen	dönmezsin	vaadden (sözünden)
atıf h.	nehyi hazır+ mef'ul	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	mef'ul

194. "Ey Rabbimiz! Ve Peygamberlerine vaad ettiklerini (Kitaplarında bildirdiğin gibi müminlere yardım sözünü, iki cihan saadetini, lutfunu ve cennetteki nimetleri) bize ver, kıyamet günü bizi rezil etme (hatalarımızı ortaya çıkarıp mahcub etme). Şüphesiz sen vaadden (sözünden) dönmezsin."

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 74 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 187 - 188):

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı (اَلْمِيثَاقُ): ahd, mîsak, andlaşma, sağlam söz, teminat

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açıkladı, açık ve zahir oldu, izah ve izhar etti (كَتَمَ يَكْتُمُ): gizledi

(نَبَذَ يَنْبِذُ نَبْذًا): ihmal etti, baştan savdı, amel etmedi (اَلْوَرَاءُ): arka / arkasında

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي):(nakıs iftial b.) satın aldı (اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): sırt, arka

(بِئْسَ): (camid fiili mazi), (zemm kelimesi) ne kötü! Manasında (اَلْقَلِيلُ): az (اَلأَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(اَلثَّمَنُ): değer, satılan eşya mukabilinde para yahut ticaret metaı olarak alınan bedel (fiyat)

(حَسِبَ يَحْسَبُ): sandı, zannetti, var saydı (فَرِحَ يَفْرَحُ فَرَحًا): sevindi

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (nakıs f.) getirdi (burada: karşılaştı manasında diyenler de olmuştur)

(أَحَبَّ يُحِبُّ):(muzaaf if'al b.) sevdi (حَمِدَ يَحْمَدُ حَمْدًا): övdü, sena etti, hamdetti

[(فَازَ يَفُوزُ) اَلْمَفَازَةُ]: (masdar),(ecvef f.) kurtuluş, kurtulacak yer, kurtulma, kurtuluşa erme, kazanma

(ÂL-İ İMRAN, 189 - 190 – 191):

(اَلْمُلْكُ): saltanat, hükümdarlık, mülk, mülkiyet (اَلْقَدِيرُ): kudreti büyük, gücü sonsuz (olan Allah)

[(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: (masdar) yaratış, eşsiz ve yoktan varetme (اَلْبَاطِلُ): faydasız, boş şey

[(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ) اَلْاِخْتِلَافُ]: (masdar),(iftial b.) arka arkasına geliş veya ayrı ayrı muhtelif oluş

(اَللَّيْلُ): gece (اَلنَّهَارُ): gündüz (أُولِي الْأَلْبَابِ): akıl sahipleri (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): (ayet, delil, mucize, açık alamet)

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, andı, tefekkürle hatıra getirdi (وَقَى يَقِي وِقَايَةً): (lefif-i mefruk) korudu

[(قَامَ يَقُومُ) اَلْقِيَامُ]: (masdar),(ecvef f.) kalkış, kalkma, ayakta durma (اَلْجَنْبُ ج جُنُوبٌ): yan / cihet

[(قَعَدَ يَقْعُدُ) اَلْقُعُودُ]: (masdar) oturuş, oturmak, oturanlar (تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفْكِيرًا): (tefa'ul b.) tefekkür etmek, düşünmek

(سُبْحَانَ): Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih etmek, kusursuzluk Allah'a mahsustur demek

(ÂL-İ İMRAN, 192 – 193 – 194):

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ اِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi, dahil etti, soktu (أَخْزَى يُخْزِي): (nakıs if'al b.) rezil ve zelil kıldı, alçalttı, utandırdı

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظَّالِمُ]: (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden (اَلنَّصِيرُ ج أَنْصَارٌ): (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımcı

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti [(نَادَى يُنَادِي) اَلْمُنَادِي]: (ismi fail),(nakıs müfâale b.) seslenen, çağıran

(اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç (كَفَّرَ يُكَفِّرُ تَكْفِيرًا):(tef'il b.) (günahları) sildi, örttü

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): kötülük / kötü, zararlı / günah

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى):(nakıs tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü, vefat ettirdi (اَلْبَرُّ ج أَبْرَارٌ): çok itaatkâr olan, çokça iyilik eden

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs if'al b.) verdi / getirdi (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) va'd etti, söz verdi

(أَخْزَى يُخْزِي): (nakıs if'al b.) alçalttı, rezil ve zelil kıldı, utandırdı (أَخْلَفَ يُخْلِفُ): (if'al b.) yerine getirmedi, caydı, döndü

(اَلْمِيعَادُ): vaad, söz / sözleşme / vaadleşilen yer ve zaman, (aslı: (الوعد)'den (مِوْعَاد) dır. Vav sakin, kendinden önceki hareke de esre olduğu için vav (ي)'ye dönmüştür.)

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 75 (ÂL-İ İMRAN: 195 – 200) ≻

لَآ أُضِيعُ	أَنِّي	رَبُّهُمْ	لَهُمْ	فَاسْتَجَابَ
zâyi etmeyeceğim	kesinlikle ben	rableri	onlara	bunun üzerine cevap verdi
(اَنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h. + (اَنَّ)'nin ismi	fail	car+mecrur	başlama h. + fiili mazi

مِنْ بَعْضٍ ۚ	بَعْضُكُمْ	أُنْثَى ۚ	أَوْ	مِنْ ذَكَرٍ	مِنْكُمْ	عَامِلٍ	عَمَلَ
ki birbirinizdensiniz		kadın	ya da	erkek	sizden	çalışanın	amelini
haber	mübteda	matuf	atıf h.	câr+mecrur	car+mecrur	muz.ileyh, mecrur	mef'ûlün bih, muzaf

مِنْ دِيَارِهِمْ	أُخْرِجُوا	وَ	هَاجَرُوا	فَالَّذِينَ
yurtlarından	çıkarılanların		bu sebeple hicret eden	kimselerin
câr-mecrur isim	meçhul mazi fiil	atıf h.	sıla; mazi fiil	başlama h.+ mübteda, ismi mevsul

قُتِلُوا	وَ	قَاتَلُوا	وَ	فِي سَبِيلِي	أُوذُوا	وَ
öldürülenlerin		savaşanların	ve	benim yolumda	eziyet edilenlerin	ve
meçhul mazi fiil	atıf h.	mazi fiil	atıf h.	câr-mecrur isim	meçhul mazi fiil	atıf h.

جَنَّاتٍ	لَأُدْخِلَنَّهُمْ	وَ	سَيِّئَاتِهِمْ	عَنْهُمْ	لَأُكَفِّرَنَّ
cennetlere	onları, sokacağım	ve	kötülüklerini	onlardan	kesinlikle sileceğim
İkinci mef'ul	cevap h.+ tekit nûnuna birleşen fiili muzari + mef'ul	atıf h.	mef'ul	car+mecrur	cevap h.+ tekit nûnuna birleşen fiili muzari

اللَّهِ ط	مِنْ عِنْدِ	ثَوَاباً	الْأَنْهَارُ ۚ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي
Allah	katından	bir karşılık olması için	ırmaklar	altlarından	akan
muz.ileyh	cer, zarf ismi	mef'ulün lieclih	fail	câr-mecrur isim	(جَنَّاتٍ) kelimesinin sıfatı

﴿ 195 ﴾	الثَّوَابِ	حُسْنُ	عِنْدَهُ	اللَّهُ	وَ
	karşılığın	güzeli olandır	kendi yanında	Allah	
	muz.ileyh	mübteda muahhar, muzaf	haber mukaddem	mübteda	başlama h.

(اللّٰهُ) mübtedasının haberi

195. Bunun üzerine Rableri, onlara (zikir ve tefekkür edip dua eden o akıl sahiplerine şöyle) cevap verdi. "Ben, sizden erkek ya da kadın -ki birbirinizdensiniz- hiçbir çalışanın amelini kesinlikle zâyi etmeyeceğim. Bu sebeple, (Allah yolunda) hicret edenlerin, yurtlarından çıkarılanların ve benim yolumda eziyet edilenlerin, savaşan ve öldürülenlerin kötülüklerini kesinlikle sileceğim (örteceğim). Onları, Allah katından bir karşılık (sevap) olması için altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım. Allah; karşılığın güzeli kendi yanında olandır."

﴿ 196 ﴾	فِي الْبِلَادِ ط	كَفَرُوا	الَّذِينَ	تَقَلُّبُ	لَا يَغُرَّنَّكَ
	ülkelerde	İnkar eden	kimselerin	dolaşması	sakın seni aldatmasın
	car+mecrur	sıla; mazi fiil cüm.	muz.ileyh, ismi mevsul	fail, muzaf	nehy-i gaib, tekit nûnuna birleşen f. muzari, mef'ul

196. İnkar edenlerin ülkelerde dolaşması (diyar diyar gezip refah içinde olmaları) sakın seni aldatmasın.

﴿ 197 ﴾	الْمِهَادُ	بِئْسَ	وَ	جَهَنَّمُ ط	مَأْوَاهُمْ	ثُمَّ	قَلِيلٌ	مَتَاعٌ
	bir yatak	ne kötü		cehennemdir	barınma yerleri	sonra	az	bir faydalanmadır
	fail	fiili mazi, zem (kınama) ifade eden câmid (çekimi olmayan) fiili mazi	başlama h.	haber	mübteda	atıf h.	sıfat	(هٰذَا) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, mevsuf

197. (Bu) az bir faydalanmadır (Ebedi değil geçiçi bir faydalanmadır). Sonra barınma yerleri cehennemdir. Ne kötü bir yatak!.

جَنَّاتٌ	لَهُمْ	رَبَّهُمْ	اتَّقَوْا	الَّذِينَ	لٰكِنِ
cennetler	onlar için vardır	Rablerinden	sakınan	kimselere	fakat
mübteda muahhar	haber mukaddem	mef'ul	sıla; mazi fiil	mübteda, ismi mevsul	istidrak h.

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

تَجْرِي	مِنْ تَحْتِهَا	الْأَنْهَارُ	خَالِدِينَ	فِيهَا	نُزُلاً	مِنْ عِنْدِ اللّهِ ط
akan	altlarından	ırmaklar	ebediyyen kalacakları	içinde	ağırlanma	Allah katından
(جَنَّاتٌ) kelimesinin sıfatı: muzari fiil cüm.	câr-mecrur isim	fail	hal	car+mecrur	mef'ulü mutlak naibi	h. cer, zarf ismi

وَ	مَا	عِنْدَ اللّهِ	خَيْرٌ	لِّلْأَبْرَارِ	﴿ 198 ﴾
ve	şeyler	Allah katındaki	daha hayırlıdır	iyiler için	
başlama h.	mübteda, ismi mevsul	sıla	haber	car+mecrur	

198. Fakat Rablerinden sakınanlara, Allah katından ağırlanma, içinde ebediyyen kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. Allah katındaki şeyler, iyiler için daha hayırlıdır.

وَ	إِنَّ	مِنْ أَهْلِ	الْكِتَابِ	لَمَنْ	يُؤْمِنُ	بِاللّهِ
başlama h.	gerçekten	ehlinden vardır	kitap	kimseler	iman eden	Allah'a
	tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi		(إِنَّ)'nin muahhar ismi, tekit lâmı, ismi mevsul	sıla	car+mecrur

وَ	مَآ	أُنْزِلَ	إِلَيْكُمْ	وَ	مَآ	أُنْزِلَ	إِلَيْهِمْ
ve	indirilene		size	ve	indirilene		kendilerine
atıf h.	matuf; ismi mevsul	sıla	car+ mecrur	atıf h.	matuf; ismi mevsul	sıla	car+mecrur

خَاشِعِينَ	لِلّهِ	لاَ يَشْتَرُونَ	بِآيَاتِ	اللّهِ	ثَمَناً	قَلِيلاً ط
huşu duyarak	Allah'a	satmazlar	ayetlerini	Allah'ın	bir menfeate	az
hal	car+mecrur	nefy-i istikbal	car+mecrur, muzaf	muz.ileyh	mef'ûl, mevsuf	sıfat

أُولـئِكَ	لَهُمْ	أَجْرُهُمْ	عِنْدَ	رَبِّهِمْ ط
işte	onların vardır	mükafatları	katında	Rableri
mübteda, ismi işaret	haber mukaddem	mübtedâ muahhar	mekan zarfı, muzaf	muzâfun ileyh, sonraki isim olan zamir için muzaf, muz.ileyh

(أُولـئِكَ) mübtedasının haberi

إِنَّ	اللّهَ	سَرِيعُ	الْحِسَابِ	﴿ 199 ﴾
Şüphesiz	Allah	çabuk olandır	hesabı	
tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh	

199. Kitap ehlinden Allah'a huşu duyarak, Allah'a, size indirilene (Kur'an'a) ve kendilerine indirilene (Tevrat ve İncil gibi kutsal kitaplara zaman içersinde tahrife uğramaları ve Kur'an'ın gelmesiyle uygulanma açısından değil icmali olarak) iman eden kimseler vardır. Allah'ın ayetlerini az bir menfeate satmazlar (Çıkarları için Allah'ın maksadının dışında onları yorumlamaz, eksiltme ve ilavede bulunmazlar). İşte onların Rableri katında mükafatları vardır. Şüphesiz Allah, hesabı çabuk olandır.

يَآ أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	اصْبِرُوا	وَ	صَابِرُوا
Ey iman edenler!			sabredin	atıf h.	sabırda yarışın
nidâ h., münâdâ, tenbih h.	sıfat; ismi mevsul	sıla	emri hâzır		emri hâzır

وَ	رَابِطُوا	وَ	اتَّقُوا	اللّهَ	لَعَلَّكُمْ	تُفْلِحُونَ	﴿ 200 ﴾
	uyanık olun		sakının	Allah'a karşı	Umulur ki siz	kurtuluşa erersiniz	
atıf h.	emri hâzır	atıf h.	emri hâzır	mef'ûl	umut ve nasb harfi, (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi	

200. Ey iman edenler! Sabredin, sabırda yarışın, uyanık ve hazırlıklı bulunun. Allah'a karşı sakının. Umulur ki siz kurtuluşa erersiniz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 75 ≻

(ÂL-İ İMRAN, 195):

(أَضَاعَ يُضِيعُ إِضَاعَةً): (ecvef if'al b.) zayi etti, telef etti, ihmal etti (اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ): (ecvef istif'al b.) cevab verdi, kabul etti

(اَلذَّكَرُ): erkek [(اَلْعَامِلُ (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً]: amel etti, yaptı, işledi

(بَعْضُ): bazı, bazısı (اَلْأُنْثَى ج إِنَاثٌ): dişi, kadın, erkeğin muhalifi olan dişi

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (müfâale b.) hicret etti, göçtü

(آذَى يُؤْذِي اَذِيَّةً) : (nakıs if'al b.) eziyet etti (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, yurt, mesken

(اَلسَّبِيلُ): (açık ve geniş) yol (قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالاً): (müfâale b.) muharebe etti, savaş etti

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (كَفَّرَ يُكَفِّرُ تَكْفِيرًا): (tef'il b.) (günahları) silmek

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ): (if'al b.) girdirdi, dahil etti (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): kötülük / kötü, zararlı / günah

[(اَلْحُسْنُ (حَسُنَ يَحْسُنُ)]: (masdar) güzel olmak, güzellik (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) aktı, hareket etti, cereyan etti

(اَلثَّوَابُ): sevab: insana amellerinin karşılığı olarak rücû eden şeyler (اَلنَّهْرُ ج أَنْهَارٌ): nehir, ırmak

(ÂL-İ İMRAN, 196 – 197):

(اَلْبَلْدَةُ ج اَلْبِلاَدُ): mevki, belde (غَرَّ يَغُرُّ غُرُورًا): aldattı, kandırdı

[(اَلتَّقَلُّبُ (تَقَلَّبَ يَتَقَلَّبُ)]: (masdar) çevrilmek (burada: bir beldeden diğerine gidip dolaşma, yer değiştirme)

(اَلْمَتَاعُ ج أَمْتِعَةٌ): dünyalık, dünya hayatında nefse hoş gelen şeyler (mal, kadın, evlad gibi)

(اَلْمَأْوَى): sığınak, barınak (اَلْقَلِيلُ): az

(اَلْمِهَادُ): yatak, döşek (بِئْسَ): (zemm kelimesi) ne kötü! Manasında

(ÂL-İ İMRAN, 198):

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) aktı, hareket etti, cereyan etti (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

[(اَلْخَالِدُ (خَلَدَ يَخْلُدُ)]: (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(اَلْبَرُّ ج أَبْرَارٌ): çok itaatkâr olan, çokça iyilik eden (اَلنُّزُلُ): menzil, ziyafet, ağırlama yeri, konaklama yeri

(ÂL-İ İMRAN, 199 – 200):

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي): (nakıs iftial b.) satın aldı (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

[(اَلْخَاشِعُ (خَشَعَ يَخْشَعُ)]: (ismi fail) saygıyla korkan, korkan, ürperen, hürmet gösteren

(اَلثَّمَنُ): satılan eşya mukabilinde para yahut ticaret metaı olarak alınan bedel (fiyat)

(اَلسَّرِيعُ): (Cenab-ı Hakkın sıfatlarından) süratli, hızlı, çabuk iş gören

(اَلْحِسَابُ): muhasebe etmek / hesab etmek, saymak (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti, bekledi, kendini tuttu

(صَابَرَ يُصَابِرُ مُصَابَرَةً): (müfâale b.) sabır hususunda üstün gelmeye çalışmak, sabır hususunda boy ölçüşmek, sabırda ileri gitmek, kişinin kendisiyle başkası arasında meydana gelen olumsuzluklara katlanması, kendisine karşı direnen kimseye (düşmana) daha fazla mukavemet etmesi anlamına gelir.

(رَابَطَ يُرَابِطُ مُرَابَطَةً): (müfâale b.) devam etti, gözetti, riayet etti, akıl ve gönül bakımından uyanık oldu, düşmanın geleceği yeri bekleyip korudu, düşmana karşı uyanık ve hazırlıklı bulundu (burada: salih amel işlemeye devam edin anlamında)

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (أَفْلَحَ يُفْلِحُ إِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, kurtuluşa erdi, felaha erdi

سورة النساء (4)

(NİSÂ (Kadınlar) SÛRESİ)

(Medine'de inmiştir. 176 ayettir.)

≺ 4. CÜZ, KUR'ÂN SAYFASI: 76 - 105 / (NİSA: 1- 6) ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyla

يَا أَيُّهَا	النَّاسُ	اتَّقُوا	رَبَّكُمُ	الَّذِي	خَلَقَكُمْ	مِنْ نَفْسٍ	وَاحِدَةٍ	وَ	خَلَقَ	مِنْهَا	زَوْجَهَا
Ey	İnsanlar	sakının	Rabb'inizden		sizi yaratan	nefisten	bir tek		yaratan	ondan	eşini
nidâ h., münâdâ, tenbih h.	atf-ı beyan	emri hâzır	mef'ul		sıla; mazi fiil	câr+mecrur mevsuf	(نَفْسٍ)'in sıfatı	atıf h.	fiili mazi	car+mecrur	mef'ul

وَ	بَثَّ	مِنْهُمَا	رِجَالاً	كَثِيراً	وَ	نِسَآءً ۚ	وَ	اتَّقُوا	اللَّهَ	الَّذِي	تَسَآءَلُونَ
ve	yayan	ikisinden	erkek	pek çok	ve	kadınlar		sakının	Allah'tan	dilekleştiğiniz	birbirinizle
atıf h.	fiili mazi	car+mecrur	mef'ûl, mevsuf	sıfat	atıf h.	matuf		emri hâzır	mef'ûlün bih	sıfat, ismi mevsul	sıla; muzari fiil c.

﴿ 1 ﴾	رَقِيباً	عَلَيْكُمْ	كَانَ	اللَّهَ	إِنَّ	الْأَرْحَامَ ۚ	وَ	بِهِ
	gözetleyicidir	sizin üzerinizde	sürekli	Allah	şüphesiz	akrabalık (bağlarını koparmak)tan	ve	Kendisi ile
	(كَانَ)'nin haberi	car+ mecrur	(إِنَّ)'nin haberi: fiili mazi cümlesi, (كَانَ)'nin ismi: (هُوَ) gizli zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb harfi	matuf	atıf h.	car, mecrur

1. Ey İnsanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan, ondan eşini yaratan ve ikisinden (aynı ana-babadan) pek çok erkek ve kadınlar türetip yayan Rabb'inizden (karşı gelmekten) sakının. Kendisi ile birbirinizle dilekleştiğiniz Allah'tan ve akrabalık (bağlarını koparmak)tan (da) sakının. Allah şüphesiz sizin üzerinizde sürekli gözetleyicidir .

وَ	آتُوا	الْيَتَامَى	أَمْوَالَهُمْ	وَ	لاَ تَتَبَدَّلُوا	الْخَبِيثَ	بِالطَّيِّبِ ۖ
	verin	yetimlere	mallarını		değişmeyin	murdarı	temiz ile
atıf h.	emri hâzır	mef'ûl	mef'ul	atıf h.	nehy-i hâzır	mef'ûlün bih	car+mecrur

﴿ 2 ﴾	كَبِيراً	حُوباً	كَانَ	إِنَّهُ	إِلَى أَمْوَالِكُمْ ۚ	أَمْوَالَهُمْ	وَ	لاَ تَأْكُلُوا
	büyük	bir günahtır		Şüphesiz ki bu	kendi mallarınıza (katarak)	onların mallarını		yemeyin
	sıfat	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	(إِنَّ)'nin haberi :f.mazi, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamir)	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	câr-mecrur isim	mef'ul	nehy-i hâzır	atıf h.

2. (Büluğ çağına ermeden babaları ölmüş) Yetimlere mallarını verin. (Haram mal olan) murdarı temiz ile (helal olan ile) değişmeyin, onların mallarını kendi mallarınıza (katarak) yemeyin. Şüphesiz ki bu büyük bir günahtır.

وَ	إِنْ خِفْتُمْ	أَلاَّ	تُقْسِطُوا	فِي الْيَتَامَى	فَانْكِحُوا	مَا	طَابَ	لَكُمْ	مِنَ النِّسَآءِ
	Eğer korkarsanız		adalet yapmamaya	yetim kızlar hakkında	o zaman nikahlayın		helal olanları	sizin için	kadınlardan
			(خِفْتُمْ) fiilinin mef'ûlü	câr-mecrur isim	rabıta (bağlaç)+cevabu'ş-şart		sıla; mazi fiil	câr-mecrur	car mecrur
başlama h.	şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart:				mef'ûl (ismi mevsul)			

مَثْنَى وَ	ثُلاَثَ	وَ	رُبَاعَ ۚ	فَإِنْ	خِفْتُمْ	أَلاَّ	تَعْدِلُوا	فَوَاحِدَةً	أَوْ	مَا	مَلَكَتْ	أَيْمَانُكُمْ ۚ
ikişer ,	üçer	ve	dörder	Şayet	korkarsanız		adalet yapmamak-tan	o zaman bir tane	veya		sahip olduğu(nu nikahlayın)	ellerinizin
hal	atıf h.	matuf	atıf h.	atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart: f. mazi		(خِفْتُمْ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	rabıta+ cevabu'ş-şart: (انْكِحُوا) mahzuf fiilinin mef'ûlü	atıf h.	matuf (ismi mevsul)	sıla; mazi fiil	fail

ذٰلِكَ	أَدْنَى	أَلاَّ	تَعُولُوا ط	﴿ 3 ﴾	وَ	آتُوا	النِّسَآءَ	صَدُقَاتِهِنَّ	نِحْلَةً ط	فَإِنْ	طِبْنَ
Bu	en yakın (yol)dur		haksızlığa düşmemenize			verin	Kadınlara	mehirlerini	hoşnutlukla	eğer	bağışlarlarsa
mübteda	haber		(أَنْ): masdar ve nasb harfi, (لاَ): nefiy h.+ f.muzari		başlama h.	emri hâzır	mef'ûl	ikinci mef'ûl	temyiz	başlama h.+ şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart

لَكُمْ	عَنْ شَيْءٍ	مِنْهُ	نَفْساً	فَكُلُوهُ	هَنِيئاً	مَرِيئاً	﴿ 4 ﴾
size	bir şey	ondan	gönüllü olarak	onu yiyin	afiyetle	içinize sinerek	
car+mecrur	car+mecrur	car+mecrur	temyiz	cevabu'ş-şart rabıta+emri hâzır+mef'ul	hal	ikinci hal	

3. Eğer, (velisi olduğunuz) yetim kızlar hakkında adalet yapmamaktan korkarsanız sizin için helal olan (başka) kadınlardan ikişer, üçer ve dörder nikahlayın. Şayet adalet yapmamaktan korkarsanız o zaman bir bayan(la nikahlanın). Veya ellerinizin sahip olduğu (savaş esiri olan cariyeyi nikahlayın). Bu haksızlığa düşmemenize en yakın (yol)dur. 4. Kadınlara mehirlerini hoşnutlukla verin, eğer ondan gönüllü olarak size bir şey bağışlarlarsa o zaman onu içinize sinerek afiyetle yiyin.

وَ	لاَ تُؤْتُوا	السُّفَهَآءَ	أَمْوَالَكُمُ	الَّتِي	جَعَلَ	اللّٰهُ	لَكُمْ	قِيَاماً	وَ
,	mallarınızı aklı kıt olanlara vermeyin			kıldığı		Allah'ın	size	geçim kaynağı	
atıf h.	nehy-i hâzır	mef'ûlün bih	ikinci mef'ul	sıfat; ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	fail	car+mecrur	mef'ûl	atıf h.

﴿ 5 ﴾	مَعْرُوفاً	قَوْلاً	لَهُمْ	قُولُوا	وَ	اكْسُوهُمْ	وَ	فِيهَا	ارْزُقُوهُمْ
	güzel	söz	onlara	söyleyin	ve	onları giydirin	o (mallar)dan		onları rızıklandırın
	sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	car mecrur	emri hâzır	atıf h.	emri hâzır+ meful	atıf h.	car+mecrur	emri hâzır+ meful

5. Allah'ın size geçim kaynağı yaptığı mallarınızı aklı kıt olanlara vermeyin, onları o mallardan rızıklandırın, giydirin ve onlara güzel söz söyleyin.

وَ	ابْتَلُوا	الْيَتَامَى	حَتَّى	إِذَا	بَلَغُوا	النِّكَاحَ ج	فَإِنْ آنَسْتُمْ	مِنْهُمْ	رُشْداً
	deneyin	yetimleri	kadar	zamana	ulaştığı	nikah (çağın)a	Eğer fark ederseniz	onlardan (yana)	bir rüşd (olgunlaşma)
atıf h.	emri hâzır	mef'ûl	gaye ve nasb h.	cezmetmeyen şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f. mazi	mef'ûlün bih	rabıta+ şart ve cezm h. +fi'lu'ş-şart	car+mecrur	mef'ûlün bih

فَادْفَعُوا	إِلَيْهِمْ	أَمْوَالَهُمْ ج	وَ	لاَ تَأْكُلُوهَا	إِسْرَافاً	وَ	بِدَاراً	أَنْ يَكْبَرُوا ط
hemen verin	kendilerine	mallarını		onları yemeyin	israf ederek	ve	acele ederek	büyümeleri (ve geri almaları korkusuyla)
rabıta+cevabü'ş-şart; emri hâzır	car+ mecrur	mef'ul	atıf h.	nehy-i hâzır+ mef'ul	hal	atıf h.	matuf	mef'ulün li eclih

وَ	مَنْ	كَانَ	غَنِيّاً	فَلْيَسْتَعْفِفْ ج	وَ	مَنْ	كَانَ	فَقِيراً	فَلْيَأْكُلْ	بِالْمَعْرُوفِ ط
Kim ise	idi	zengin	artık iffetli davransın		kim ise	idiyse		fakir	o takdirde yesin	uygun bir şekille
atıf h.	mübteda (şart ismi)	haber: filu'ş-şart; f.mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	rabıta+ cevabu'ş-şart: emri gaib	atıf h.	mübteda (şart ismi)	fi'lu'ş-şart; f.mazi, nâsih (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)' nin haberi	rabıta+ cevabu'ş-şart: emri gaib	car+mecrur

haber; şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberi

﴿ 6 ﴾	حَسِيباً	بِاللّٰهِ	كَفَى	وَ	عَلَيْهِمْ ط	فَأَشْهِدُوا	أَمْوَالَهُمْ	إِلَيْهِمْ	دَفَعْتُمْ	فَإِذَا
	hesap görücü olarak	Allah	yeter		onlara karşı	şahit bulundurun	Mallarını	kendilerine	verdiğiniz	zaman
	temyiz	car+mecrur	fiili mazi	atıf h.	car+mecrur	rabıta+cevabu'ş-şart	mef'ul	car+mecrur	fi'lu'ş-şart; f.mazi	atıf h.+cezmetmeyen şart edatı

6. Yetimleri nikah (çağın)a ulaştığı zamana kadar deneyin. Eğer onlardan (yana) bir rüşd (olgunlaşma) fark ederseniz hemen mallarını kendilerine verin. Büyüyecekler (de geri alacaklar) diye onları israf ederek ve acele ederek (haksızlıkla hırsız gibi) yemeyin. Kim zengin ise artık iffetli davransın (yetimin malına tenezzül

etmesin). Kim fakir ise o takdirde (örfe) uygun bir şekilde (ücretini alıp) yesin. Mallarını kendilerine verdiğiniz zaman onlara karşı şahit bulundurun. Hesap görücü olarak Allah yeter.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 75 ≻

(NİSA, 1 – 2):

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial babı) korundu, sakındı

(اَلرَّحِمُ ج أَرْحَامٌ): akrabalık, yakınlık \ ana rahmi (بَثَّ يَبُثُّ بَثًّا): (muzaaf fiil) saçtı, yaydı, dağıttı

(اَلطَّيِّبُ): temiz, helal, hoş (اَلرَّقِيبُ): gözetleyici, bekleyici (اَلنِّسَاءُ): kadınlar

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs mehmuz, ifal b.) verdi, getirdi

(اَلْمَالُ ج أَمْوَالٌ): mal (تَسَاءَلَ يَتَسَاءَلُ تَسَاءُلاً): (tefâul babı) birbirine yemin verdi, yeminle birbirinden istekte bulundu

(اَلْيَتِيمُ ج يَتَامَى): yetim (babasız, buluğ çağına girmeden önce babasını kaybetmiş çocuk) (اَلْحُوبُ): günah

(اَلْخَبِيثُ): düşük, değersiz, batıl, çürük, murdar (تَبَدَّلَ يَتَبَدَّلُ تَبَدُّلاً): (tefa'ul babı) bedel kıldı değişti

(NİSA, 3 – 4 – 5):

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (أَقْسَطَ يُقْسِطُ اِقْسَاطًا): (if'al b.) adaletli davrandı

(رُبَاعَ): dört, dörder, dörder dörder (نَكَحَ يَنْكِحُ نِكَاحًا): nikahladı (kendine nikahlamak), evlendi

(طَابَ يَطِيبُ طَابًا): (ecvef f.) hoşa gitti / helal oldu / temiz oldu (مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): sahib oldu, (eli) altında oldu

(مَثْنَى): iki iki, ikişer, ikişer ikişer (ثُلاَثُ): üç üç, üçer, üçer üçer (عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً عَدَالَةً): adalet etti, adaletli davrandı,

(مَا مَلَكَتْ أَيْمَانٌ): (tabir) ellerinin sahip oldukları, tasarruf ve mülkiyeti kendisine ait olması. Bu tabir, köle ve cariyeler hususunda kullanılmakla meşhurdur. (أَدْنَى): (ismi tafdil) daha yakın / daha az / daha aşağı

(عَالَ يَعُولُ عَوْلاً): (ecvef f.) zulmetti, haksızlık etti (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz ifal b.) verdi, getirdi

(اَلصَّدُقَةُ ج صَدُقَاتٌ): mehir [(عَرَفَ يَعْرِفُ) اَلْمَعْرُوفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi (طَابَ يَطِيبُ طَابًا): (ecvef f.) hoşa gitti / helal oldu

(اَلنِّحْلَةُ): gönlünden kopanı verme, bağışta bulunma, karşılıksız verme / farîza, dinin emri

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi, aldı (اَلْهَنِيءُ): afiyet verici, afiyetle (كَسَا يَكْسُو كِسْوَةً): giydirdi

(اَلْمَرِيءُ): boğazdan kolayca geçen, âfiyet verici (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): verdi, getirdi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı / yaptı

(اَلسَّفِيهُ ج سُفَهَاءُ): cahil, kıt akıllı, akılsız, hafif meşrep, muhakeme yeteneği zayıf, akla veya dine aykırı hareketlerde bulunan; ahmak veya günah işleyen kimse

[(قَامَ يَقُومُ) اَلْقِيَامُ]: (masdar) kalkış, kalkma, ayakta duranlar (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızıklandırdı, rızık verdi, hayırda bulundu

(NİSA, 6) :

(اِبْتَلَى يَبْتَلِي اِبْتِلاَءً): (nakıs iftial b.) denedi, imtihan etti (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): ulaştı, vasıl oldu, erişti

(اَلْيَتِيمُ ج يَتَامَى): yetim (babasız, buluğ çağına girmeden önce babasını kaybetmiş çocuk)

(آنَسَ يُؤْنِسُ اِينَاسًا): (mehmuz if'al b.) anladı, farkına vardı (دَفَعَ يَدْفَعُ دَفْعًا): verdi / sevk etti

[(رَشَدَ يَرْشُدُ) اَلرُّشْدُ]: (masdar) olgunlaşma, doğru yolu bulma (burada: malları zapt etmede doğruluk, güzel tasarruf ve isabetli karar verme kastedilmektedir) [(أَسْرَفَ يُسْرِفُ) اَلْإِسْرَافُ]: (masdar, if'al b.) orta yolu aşmak, israf etmek

[(بَادَرَ يُبَادِرُ) اَلْبِدَارُ]: (masdar),(müfâale b.) acele davranmak, sürat göstermek

(كَبِرَ يَكْبَرُ كِبَرًا): büyüdü (اَلْغَنِيُّ ج أَغْنِيَاءُ): zengin (أَشْهَدَ يُشْهِدُ اِشْهَادًا عَلَى): (if'al b.) şahit tuttu, şahit kıldı

(اِسْتَعَفَّ يَسْتَعِفُّ اِسْتِعْفَافًا): (istif'al ve muzaaf f.) iffetli davrandı, sakındı, çekindi

[(عَرَفَ يَعْرِفُ) اَلْمَعْرُوفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi, ihtiyaca ve örfe uygun bir şekilde

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kâfi oldu, yetti, yeterli oldu (اَلْحَسِيبُ): hesaba çeken, kâfi ve kefil olan

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 77 (NİSA: 7 - 11) ≻

لِلرِّجَالِ	نَصِيبٌ	مِمَّا	تَرَكَ	الْوَالِدَانِ	وَ	الْأَقْرَبُونَ ص
erkeklerin vardır	hissesi	(miras olarak) bıraktıklarından		Anne-baba	ve	akrabaların
haber mukadde	mübteda muahhar	sıla; mazi fiil	car-mecrur, (ismi mevsul)	fail	atıf h.	matuf

وَ	لِلنِّسَآءِ	نَصِيبٌ	مِمَّا	تَرَكَ	الْوَالِدَانِ	وَ	الْأَقْرَبُونَ
	kadınlar için de vardır	hisse	(miras olarak) bıraktıklarından		Anne-baba	ve	akrabaların
atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar	sıla; mazi fiil	car-mecrur, (ismi mevsul)	fail	atıf h.	matuf

مِمَّا	قَلَّ	مِنْهُ	أَوْ	كَثُرَ ط	نَصِيباً	مَفْرُوضاً ﴿7﴾
az olanından da		ondan (mirastan)	veya	çok olanından da	bir pay	farz kılınmış
sıla; mazi fiil	car-mecrur, (ismi mevsul)	car+mecrur	atıf h.	fiili mazi	mahzuf bir fiilin mef'ûlü, mevsuf	sıfat

7. Anne-baba ve akrabaların (miras olarak) bıraktıklarından erkeklere bir pay vardır. Anne-baba ve akrabaların (miras olarak) bıraktıklarından kadınların da bir payı (hissesi) vardır. (Bu mirasın) az olanından da çok olanından da (miras ister az ister çok olsun) farz kılınmış bir pay (olarak veriniz).

وَ	إِذَا	حَضَرَ	الْقِسْمَةَ	أُولُوا	الْقُرْبَى	وَ	الْيَتَامَى	وَالْمَسَاكِينُ
	gelirse		(Mirasdaki) taksime	sahibleri	yakınlık	ve	yetimler	yoksullar
atıf h.	şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart	mef'ûlün bih	fâil, muzaaf	muz. ileyh	atıf h.	atıf h. + matuf	atıf h. +matuf

فَارْزُقُوهُمْ	مِنْهُ	وَ	قُولُوا	لَهُمْ	قَوْلاً	مَعْرُوفاً ﴿8﴾
onları da rızıklandırın	ondan	ve	söyleyin	onlara	söz	güzel
rabıta+ cevabu'ş-şart; emri hâzır+ mef'ul	car+ mecrur	atıf h.	emri hâzır+fail	car+mecrur	mef'ûl, mevsuf	sıfat

8. (Mirasdaki) taksime, (mirasta payı bulunmayan) yakınlar (yakınlık sahibi akrabalar), yetimler ve yoksullar da gelirse ondan onları da rızıklandırın ve onlara (gönüllerini alacak) güzel söz söyleyin.

وَ	لْيَخْشَ	الَّذِينَ	لَوْ تَرَكُوا	مِنْ خَلْفِهِمْ	ذُرِّيَّةً	ضِعَافاً
atıf h.	çekinsinler	kimseler	bıraksaydılar	kendi arkalarından	bir zürriyet	zayıf
	emri gaib	fail, (ismi mevsul)	cezmetmeyen şart edatı, fi'lu'ş-şart; fiili mazi	câr-mecrur isim	mef'ûl, mevsuf	sıfat

خَافُوا	عَلَيْهِمْ ص	فَلْيَتَّقُوا	اللَّهَ	وَ	لْيَقُولُوا	قَوْلاً	سَدِيداً ﴿9﴾
korkacak olan	onlar üzerine	O halde sakınsınlar	Allah'dan	ve	söylesinler	söz	doğru
cevabu'ş-şart; f. mazi	car+ mecrur	rabıta+emri gaib+ fail	mef'ûl	atıf h.	emr-i gaib+fail	mef'ul, mevsuf	sıfat

9. Kendileri, arkalarından zayıf bir zürriyet bıraksaydılar, onlar üzerine korkacak olan kimseler çekinsinler (ölümlerinden sonra kendi çocuklarının geleceği üzerine korkan kimseler yetimler hakkında da aynı şekilde çekinsinler). O halde Allah'dan sakınsınlar ve doğru söz söylesinler (şefkatli, merhametli, güzel sözler söylesinler).

إِنَّ	الَّذِينَ	يَأْكُلُونَ	أَمْوَالَ	الْيَتَامَى	ظُلْماً
Şüphesiz	kimseler	yiyen	mallarını	yetimlerin	zulmederek
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi: (ismi mevsul)	sıla: muzari fiil	mef'ûl, muzaf	muz.ileyh	hal

إِنَّمَا	يَأْكُلُونَ	فِي بُطُونِهِمْ	نَاراً ط	وَ	سَيَصْلَوْنَ	سَعِيراً ع ﴿10﴾
ancak	yerler	karınlarında	ateş	ve	yaslanacaklar	yakılan ateşe
(إِنَّ)'nin haberi: hasr edatı+...	fiili muzari	car+mecrur	mef'ûl	başlama h.	gelecek zaman	mef'ûl

10. Şüphesiz, yetimlerin mallarını zulmederek yiyenler, karınlarında ancak ateş yerler (karınlarını ateşle doldurmuş olurlar) ve yakılan ateşe yaslanırlar.

يُوصِيكُمُ	اللَّهُ	فِيٓ أَوْلَادِكُمْ	لِلذَّكَرِ	مِثْلُ	حَظِّ	الْأُنْثَيَيْنِ ج
size tavsiye eder	Allah	çocuklarınız hakkında	erkek için	kadar	hissesi	iki dişinin
f.muzari, mef'ûl	fail	câr-mecrur isim	haber mukaddem	mübteda muahhar, muzaf	muz.ileyh mecrur, sonraki kelimeye de muzaf	muz.ileyh

فَإِنْ	كُنَّ	نِسَآءً	فَوْقَ	اثْنَتَيْنِ	فَلَهُنَّ	ثُلُثَا	مَا	تَرَكَ ج	
Şayet	olurlarsa	kadınlar	üstünde	ikinin	O halde onlarındır	üçte ikisi	şeylerin	bıraktığı	
atıf h. şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart: nâsih f. mazi (gaibe cemi müennes)	(كَانَ)'nin haberi	mekan zarfı, muzaf	m. ileyh	cevabu'ş-şart: rabıta + haber mukaddem: şibhi c.	mübteda muahhar	muz. ileyh, (i.mevsul)	sıla; mazi fiil	

وَ	إِنْ كَانَتْ	وَاحِدَةً	فَلَهَا	النِّصْفُ ط	وَ	لِأَبَوَيْهِ	لِكُلِّ	وَاحِدٍ	مِنْهُمَا
eğer	olursa	bir (kız)	o zaman onundur	yarım (hisse)	başlama h.	ana-babası için vardır	her birine vardır		kisinden
başla-ma h.	fi'lu'ş-şart; f.mazi+ (كَانَ)'nin ismi şart ve cezm h.	(كَانَ)'nin haberi	cevabu'ş-şart: rabıta+ haber mukaddem	mübteda muahhar		naber mukaddem	muz. ileyh	(أَبَوَيْهِ)'den bedel	ar+mecru r

السُّدُسُ	مِمَّا	تَرَكَ	إِنْ	كَانَ	لَهُ	وَلَدٌ ج	فَإِنْ	لَمْ يَكُنْ	لَهُ	وَلَدٌ
altıda bir	(miras olarak) bıraktığından		eğer	olursa	ona (ölene) ait	bir çocuk	Şayet	yoksa	ona ait (ölene ait)	bir çocuk
mübteda muahhar	h.cer+ i.mevsul	sıla; mazi fiil	şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart, f.mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi (şibhi cüm.)	(كَانَ)'nin muahhar ismi	atıf h. +şart ve cezm harfi	fi'lu'ş-şart: fiil cüm.: cahd-ı mutlak	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi

وَ	وَرِثَهُ	أَبَوَاهُ	فَلِأُمِّهِ	الثُّلُثُ ج	فَإِنْ	كَانَ	لَهُ	إِخْوَةٌ	فَلِأُمِّهِ	السُّدُسُ	مِنْ بَعْدِ
	ona varis olur	ana-babası	o zaman annesi için	üçte bir	Şayet	olursa	ona ait	kardeşler	annesi için vardır	altıda bir	sonra
atıf h.	f.mazi+ meful	fail	rabıta + cevabu'ş-şart: haber mukaddem	mübteda muahhar	atıf h. şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart, f.mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi	cevabu'ş-şart: rabıta+ haber mukaddem	mübteda muahhar	cer, zaman zarfı, muzaf

وَصِيَّةٍ	يُوصِي	بِهَآ	أَوْ	دَيْنٍ ط	آبَآؤُكُمْ	وَ	أَبْنَآؤُكُمْ ج	لاَ تَدْرُونَ	أَيُّهُمْ	أَقْرَبُ
vasiyetten	yaptığı	kendi-sinin	veya	(ödenecek) borçtan	babala-rınız	ve	oğullarınız	bilmez-siniz	onların hangilerinin	daha yakın olduğunu
muz.ileyh, mevsuf	fiili muzari	car+mecrur	atıf h.	matuf, mecrur	mübteda	atıf h.	matuf	haber; fiil cüm.	mübteda	haber

(وَصِيَّةٍ) kelimesinin sıfatı: fiil cüm.

(تَدْرُونَ)'nin mefûlü: isim cümlesi

﴿ 11 ﴾	حَكِيماً	عَلِيماً	كَانَ	اللّهَ	إِنَّ	مِنَ اللّهِ ط	فَرِيضَةً	نَفْعاً ج	لَكُمْ	
	Hakîmdir	Alimdir		Allah	Hiç kuşkusuz tekid ve nasb h.	Allah tarafından car+ mecrur	(Bunlar) birer farz olarak { فَرَضَ } mahzuf fiilinin mef'ûlü mutlak'ı	fayda bakımından temyiz	size	
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	f.mazi, nâsih (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	(إِنَّ)'nin ismi					car+mecrur	

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cüm.

11. Allah size çocuklarınız hakkında, erkek için iki dişinin hissesi kadar (kadının payının iki misli kadar miras verilmesini) tavsiye eder. Şayet kadınlar ikinin üstünde olursa, bırakılanın üçte ikisi onlarındır; eğer bir (kız) olursa yarım (hisse) onundur. (Ölenin) çocuğu varsa (miras olarak) bıraktığından ana-babası için ikisinden her birine altıda bir vardır. Şayet (ölenin) çocuğu yoksa, o zaman annesi için üçte bir olmak üzere ona ana-babası varis olur. Şayet kardeşleri varsa, annesi için altıda bir vardır. (Bu taksim ölenin) kendisinin yaptığı vasiyet ve (ödenecek) borçtan sonradır. Babalarınız ve oğullarınız.. onların hangilerinin size fayda bakımından daha yakın olduğunu bilmezsiniz. (Bütün bunlar) Allah tarafından birer farz olarak (farz kılınmıştır). Hiç kuşkusuz Allah Alim'dir (herşeyi bilendir) ve Hakîm'dir (hüküm ve hikmet sahibi olandır).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 77 ≻

(NİSA, 7):

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (اَلنَّصِيبُ): nasip, hisse, pay (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): bıraktı, terk etti

(اَلْوَالِدَانِ): ebeveyn, ana-baba (اَقْرَبُ ج أَقْرَبُونَ): (ismi tafdil) en yakın (olanlar), yakın akrabalar

(كَثُرَ يَكْثُرُ كَثْرَةً): çok oldu (قَلَّ يَقِلُّ قِلَّةً): (muzaaf f.) az oldu (اَلنِّسَاءُ): kadınlar

[(اَلْمَفْرُوضُ (فَرَضَ يَفْرِضُ]: (ismi meful) tayin edilmiş, takdir edilmiş, farz kılınmış

(NİSA, 8):

(حَضَرَ يَحْضُرُ حُضُورًا): hazır oldu, bulundu, katıldı, geldi (اَلْقِسْمَةُ): paylaştırma, taksim, bölüşme

(أُولُوا الْقُرْبَى): (yakınlık sahipleri) akrabalar, yakınlar

(اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): (alçaltıcı, zillete düşürücü) fakirliğe sahip olan, yoksul, düşkün

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): hayırda bulundu, hayır verdi, rızıklandırdı

[(اَلْمَعْرُوفُ (عَرَفَ يَعْرِفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi (burada; ihtiyaca ve örfe uygun bir şekilde)

(NİSA, 9):

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.) korkmak, sakınmak, çekinmek, endişe etmek

(خَلْفَ): arkasında (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذُرِّيَّاتٌ): zürriyet, nesil (اَلضَّعِيفُ ج ضِعَافٌ): zayıf, kuvvetsiz

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) sakındı, korundu (اَلسَّدِيدُ): isabetli, doğru, hatasız

(NİSA, 10):

[(اَلظُّلْمُ (ظَلَمَ يَظْلِمُ]: zulmetmek, haksızlık etmek (اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın (اَلنَّارُ): ateş

(صَلِيَ يَصْلَى صِلاَءً): (nakıs f.) (ateşe) yaslandı, atıldı (اَلسَّعِيرُ): yakılan ve alevlendirilen manasında olup Cehennem'in adıdır

(NİSA, 11):

(أَوْصَى يُوصِي اِيصَاءً): (nâkıs-if'al b.) tavsiye etti (tavsiye Allah tarafından yapıldığı takdirde emir ve farz kılma demektir) / vasiyet etti (اَلذَّكَرُ): erkek (اَلْحَظُّ): nasip, pay, hisse [(اَلْأُنْثَى – اَلْأُنْثَيَانِ]: (tesniye) dişi

(اِسْنَتَانِ ج اِثْنَتَيْنِ): iki (اَلثُّلُثُ): üçte bir manasında (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): bıraktı, terk etti (اَلنِّصْفُ): yarı

(اَلْأَبَوَانِ – اَلْأَبَوَيْنِ): anne ve baba (اَلسُّدُسُ): altıda bir (وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): (misal f.) varis oldu

(اَلاَخُ ج اِخْوَانٌ –اِخْوَةٌ): erkek kardeş (اَلْوَصِيَّةُ): vasiyet, tavsiye (اَلدَّيْنُ): borç, alacak (اَلْاَبُ ج آبَاءُ): baba

(اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (دَرَى يَدْرِي دِرَايَةً): (nakıs f.) bildi (أَقْرَبُ): (ismi tafdil) daha yakın

[(اَلنَّفْعُ (نَفَعَ يَنْفَعُ]: (masdar) fayda vermek, faydası olmak (اَلْفَرِيضَةُ): farz kılınmış, tayin edilmiş

(اَلْحَكِيمُ): (Allah Tealâ'nın sıfatı) hikmet sahibi, hikmetli

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 78 (NİSA: 12 – 14) ≻

وَ	لَكُمْ	نِصْفُ	مَا	تَرَكَ	أَزْوَاجُكُمْ
başlama h.	sizindir	yarısı	şeylerin	bıraktığı	eşlerinizin
	haber mukaddem	mübteda muahhar	m. ileyh: ismi mevsul	sıla	fail

إِنْ	لَمْ يَكُنْ	لَهُنَّ	وَلَدٌ ج	فَإِنْ	كَانَ	لَهُنَّ	وَلَدٌ
eğer	yoksa	onların	çocuğu	eğer	idiyse	onların var	çocuğu
şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart (cahd-ı mutlak fiil cüm.)	(يَكُنْ)'ün mukaddem haberi	(يَكُنْ)'ün muahhar ismi	atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; f.mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi

فَلَكُمُ	الرُّبُعُ	مِمَّا	تَرَكْنَ	مِنْ بَعْدِ	وَصِيَّةٍ
o zaman sizindir	dörtte biri	bıraktıklarından		sonra	vasiyetten
rabıta+ haber mukaddem (şibhi cüm.)	mübteda muahhar	harfi cer+ (ismi mevsul)	sıla; mazi fiil	cer, zaman z, muzaf	muz. ileyh, mevsuf

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

يُوصِينَ	بِهَآ	أَوْ	دَيْنٍ ط	وَ	لَهُنَّ	الرُّبُعُ
yaptıkları	kendisiyle	veya	borçtan	başlama h.	onlarındır	dörtte bir
(وَصِيَّةٍ) kelimesinin sıfatı: muzari fiil cüm.	car+mecrur	atıf h.	matuf		haber mukaddem	mübteda muahhar

مِمَّا	تَرَكْتُمْ	إِنْ	لَمْ يَكُنْ	لَكُمْ	وَلَدٌ ج
bıraktıklarınızdan		eğer	yoksa	size ait	bir çocuk
car-mecrur (ismi mevsul)	sıla; fiil cüm.: f.mazi	şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart	(يَكُنْ)'ün mukaddem haberi	(يَكُنْ)'ün muahhar ismi, cevabu'ş-şart mahzuftur

فَإِنْ	كَانَ	لَكُمْ	وَلَدٌ	فَلَهُنَّ	الثُّمُنُ	مِمَّا	تَرَكْتُمْ
şayet	varsa	size ait	çocuk	onlarındır	sekizde bir	bıraktıklarınızdan	
atıf h. şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi	cevabu'ş-şart :rabıta+ haber mukaddem	mübteda muahhar	car-mecrur (ismi mevsul)	sıla; mazi fiil

مِنْ بَعْدِ	وَصِيَّةٍ	تُوصُونَ	بِهَآ	أَوْ	دَيْنٍ ط	وَ
sonra	vasiyetten	yaptığınız		veya	borçtan	başlama h.
h.cer+zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	(وَصِيَّةٍ) kelimesinin sıfatı	car+ mecrur	atıf h.	matuf	

إِنْ	كَانَ	رَجُلٌ	يُورَثُ	كَلَالَةً	أَوِ	امْرَأَةٌ
Eğer	idiyse	bir erkeğe	varis olunuyor	kelale olarak	veya	kadına
şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart: fiil cüm.	fail, mevsuf	meçhul f.muzari	hal	atıf h.	(رَجُلٌ)'e matuf

وَ	لَهُ	أَخٌ	أَوْ	أُخْتٌ	فَلِكُلِّ	وَاحِدٍ	مِنْهُمَا	السُّدُسُ ج
haldeyken	onun	bir erkek	veya	bir kız kardeşi (bulunur)		her biri için vardır	ikisinden	altıda bir
hal vâvı	haber mukaddem	mübteda muahhar	atıf h.	matuf	rabıta +haber mukaddem	muz. ileyh	car+mecrur	mübteda muahhar
hal: isim cümlesi				cevabu'ş-şart: isim cümlesi				

فَإِنْ	كَانُوٓا	أَكْثَرَ	مِنْ ذٰلِكَ	فَهُمْ	شُرَكَآءُ	فِي الثُّلُثِ
Eğer (kardeşler)	olurlarsa	daha çok	bundan	o halde onlar	ortaktırlar	üçte birde
atıf h.+şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; (f.mazi cümlesi), (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur ismi işaret	rabıta+mübteda	haber, muzaf	car+ mecrur

دَيْنٍ	أَوْ	بِهَآ	يُوصَى	وَصِيَّةٍ	مِنْ بَعْدِ
borçtan	veya		yapılacak	vasiyetten	sonra
matuf	atıf h.	car+ mecrur	sıfat; meçhul fiili muzari cüm.	muz. ileyh, mevsuf	h.cer, zaman zarfı, muzaf

﴿12﴾ حَلِيمٌ ط	عَلِيمٌ	وَ اللَّهُ	مِنَ اللَّهِ ط	وَصِيَّةً	مُضَآرٍّ ج	غَيْرَ
Halimdir	Alimdir	Allah	Allah'tan	bir vasiyyet olarak	zarara uğratılmaksızın	
ikinci haber	haber	başlama h.+ mübt.	car+ mecrur	mef'ûlü mutlak	muz. ileyh	istisna edatı, muzaf

(يُوصَى)'nın failinden hal

12. Yaptıkları vasiyetten ve borçtan sonra eğer çocuğu yoksa, eşlerinizin bıraktıklarının yarısı sizindir, çocuğu varsa o zaman bıraktıklarından dörtte biri sizindir. Yaptığınız vasiyetten ve borçtan sonra eğer çocuğunuz yoksa bıraktıklarınızdan dörtte bir onlarındır (hanımlarınızındır). Çocuğunuz varsa bıraktıklarınızdan sekizde bir onlarındır (hanımlarınızındır). Eğer bir erkek veya kadına onların bir erkek veya bir kız kardeşi bulunur haldeyken kelale olarak (çocuğu ve babası olmadığı halde) varis olunuyorsa ikisinden her biri için altıda bir vardır. (Kardeşler) bundan daha çok olursalar, yapılacak vasiyetten ve borçtan sonra, üçte birde ortak olurlar. Bunlar Allah'tan bir vasiyyet olarak (emredilmiştir). Allah Alimdir (herşeyi bilendir) ve Halimdir (kullarına karşı yumuşak olan ve cezalandırmada aceleci olmayandır).

اللَّهَ	يُطِعِ	مَنْ	وَ	اللَّهِ ط	حُدُودُ	تِلْكَ
Allah'a	itaat ederse	Kim		Allah'ın	sınırlarıdır	Bunlar
mef'ûl	fi'lu'ş-şart; meczum fiili muzari (geçiş esreli)	mübteda, şart ve cezm h.	atıf h.	muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda

الْأَنْهَارُ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي	جَنَّاتٍ	يُدْخِلْهُ	رَسُولَهُ	وَ
ırmaklar	altından	akan	cennetlere	onu sokar	Peygamberine	ve
fail	câr-mecrur isim, mekan zarfı	(جَنَّاتٍ) kelimesinin sıfatı	ikinci mef'ul	cevabu'ş-şart; fiili muzari mef'ûl	matuf, muzaf, muzafun ileyh	atıf h.

﴿13﴾	الْعَظِيمُ	الْفَوْزُ	ذَلِكَ	وَ	فِيهَا ط	خَالِدِينَ
	büyük	kazançtır	İşte bu		içinde	ebediler olarak
	sıfat	haber, mevsuf	mübteda, ismi işaret	başlama h.	car+mecrur	hal

13. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse (Allah) onu, altından ırmaklar akan cennetlere içinde ebediler olarak (kalmak üzere) sokar. İşte bu büyük kazançtır.

حُدُودَهُ	يَتَعَدَّ	وَ	رَسُولَهُ	وَ	اللَّهَ	يَعْصِ	مَنْ	وَ
onun sınırlarını	aşarsa	ve	Peygamberine	ve	Allah'a	isyan eder	kim	
mef'ul	f. muzari	atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ûl	fi'lu'ş-şart; illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari	mübteda, şart ve cezm harfi	atıf h.

﴿14﴾	مُهِينٌ ع	عَذَابٌ	لَهُ	وَ	فِيهَا ص	خَالِداً	نَاراً	يُدْخِلْهُ
	zelil edici	bir azap	onun için vardır	ve	içinde	devamlı kalacağı	bir ateşe	onu sokar
	sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem; şibhi cümle	başlama h.	car+mecrur	hal	ikinci mef'ul	cevabu'ş-şart; meczum f. muzari, mef'ûl

14. Kim Allah'a ve Peygamberine isyan eder ve onun sınırlarını aşarsa (Allah) onu içinde devamlı kalacağı bir ateşe sokar ve onun için zelil edici bir azap vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 78 ≻

(NİSA, 12):

(اَلنِّصْفُ): yarı

(اَلزَّوْجُ ج أَزْوَاجٌ): eş (hem erkeğe hem dişiye atfedilir)

(اَلرُّبُعُ): dörtte bir

(أَوْصَى يُوصِي إِيصَاءً): (nakıs if'al b.) tavsiye etti / vasiyet etti

(اَلدَّيْنُ): borç, alacak

(اَلثُّمُنُ): sekizde bir

(وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): (misal f.) miras bıraktı/ varis oldu

(اَلْكَلاَلَةُ): evladı ve babası olmayan

(اَلاِمْرَأَةُ): kadın, dişi şahıs, kişi

(اَلسُّدُسُ): altıda bir

(اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

(اَلثُّلُثُ): üçte bir

[(اَلْمُضَآرُّ (ضَارَّ يُضَارُّ]: (ismi fail)(muzaaf-mufâale b.): zarara sokan, zarara uğrayan

(اَلْحَلِيمُ): (esma-i ilahiyeden) cezalandırmada acelecilik göstermeyen

(NİSA, 13):

(اَلْحَدُّ ج حُدُودٌ): sınır, hudud

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) aktı, koştu, geçti

(اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak

[(اَلْخَالِدُ (خَلَدَ يَخْلُدُ]: (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

[(اَلْفَوْزُ (فَازَ يَفُوزُ]: (masdar, ecvef f.) kurtulmak, kurtuluşa ermek, kazanmak

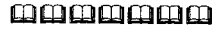
(NİSA, 14):

(عَصَى يَعْصِي عِصْيَانًا): (nakıs f.) isyan etti, baş kaldırdı /sıkı tuttu, sıkı sarıldı

(تَعَدَّى يَتَعَدَّى): (nakıs-tefa'ul b.) (haddi) aşmak, (hududu) çiğnemek

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al b.) soktu, girdirdi, dahil etti

[(اَلْمُهِينُ (أَهَانَ يُهِينُ]: (ecvef-if'al b.)(ismi fail): alçaltan, zelil kılan, aşağılık eden

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 79 (NİSA: 15 - 19) ≻

عَلَيْهِنَّ	فَاسْتَشْهِدُوا	مِنْ نِسَآئِكُمْ	الْفَاحِشَةَ	يَأْتِينَ	اللاَّتِي	وَ
onların aleyhlerine	şahid getirin	Kadınlarınızdan	zina	işleyen	kimselere	
car+mecrur	rabıta+ emri hâzır	harfi cer-mecrur isim	mef'ûl	sıla	mübteda	başlama h.

فِي الْبُيُوتِ	فَأَمْسِكُوهُنَّ	فَإِنْ شَهِدُوا	مِنْكُمْ ۚ	أَرْبَعَةً	
evlerde	artık onları tutun	Eğer şehadet ederlerse	sizden (aranızdan)	dört	
car+mecrur	rabıta + cevabu'ş-şart: (emri hâzır+mef'ul)	atıf h.+ şart harfi, fi'lu'ş-şart: mazi fiil cüm.	sıfat	mef'ûl, mevsuf	

﴿ 15 ﴾	سَبِيلاً	لَهُنَّ	اللَّهُ	يَجْعَلَ	أَوْ	الْمَوْتُ	يَتَوَفَّاهُنَّ	حَتَّى
	bir yol	onlar için	Allah	kılıncaya	veya	ölüm	onları öldürünceye	kadar
	mef'ûl	car+mecrur	fail	matuf	atıf h.	fail	(حَتَّى) ile fiili muzari, mef'ul	gaye ve nasb h.

15. Kadınlarınızdan zina işleyenlere, sizden (aranızdan) onların aleyhlerine dört şahid getirin. Eğer şehadet ederlerse, artık ölüm onları öldürünceye veya Allah onlar için bir yol kılıncaya kadar evlerde tutun.

وَ	تَابَا	فَإِنْ	فَآذُوهُمَا ۚ	مِنْكُمْ	يَأْتِيَانِهَا	اللَّذَانِ	وَ
ve	tevbe eder	eğer	akabinde eziyet edin	sizden	bunu yapan	iki kimseye	
atıf h.	fi'lu'ş-şart; mazi f. cümlesi	başlama h.+şart ve cezm h.	rabıta + emri hâzır + mef'ul	car+ mecrur	sıla; muzari fiil mef'ûl	mübteda, ismi mevsul	atıf h.

﴿ 16 ﴾	رَحِيماً	تَوَّاباً	كَانَ	اللَّهَ	إِنَّ	عَنْهُمَا ۟	فَأَعْرِضُوا	أَصْلَحَا
	Rahimdir	Tevvabdır	daima	Allah	Gerçekten	o iki-sinden	artık vazgeçin	kendilerini düzeltirlerse
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	car+mecrur	rabıta+ cevabu'ş-şart; emri hâzır	matuf; mazi f.

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

16. Sizden bunu yapan (zina eden) iki kimseye akabinde eziyet edin, eğer tevbe edip kendilerini düzeltirlerse artık onlardan vazgeçin. Gerçekten Allah Tevvab (tevbeleri çok kabul eden) ve Rahim olandır (çok merhamet edendir).

بِجَهَالَةٍ	السُّوءَ	يَعْمَلُونَ	لِلَّذِينَ	عَلَى اللَّهِ	التَّوْبَةُ	إِنَّمَا
bir cahillikle	kötülük	yapan	kimselerin	Allah'ın üzerine aldığı	tevbe	ancak
car+mecrur	mef'ûl	sıla; fiil cüm.: f.muzari	haber; h.cer+ ismi mevsul	hal; şibhi cümle	mübteda	hasr edatı

عَلَيْهِمْ ۟	اللَّهُ	يَتُوبُ	فَأُولَـئِكَ	مِنْ قَرِيبٍ	يَتُوبُونَ	ثُمَّ
(kişiler)dir	Allah'ın	tevbelerini kabul ettiği	İşte onlar	çok geçmeden	tevbe edenler(in tövbesidir)	sonra
car+mecrur	fail	fiili muzari	atıf h.+mübteda, ismi işaret	car+mecrur	cemi fiili muzari	atıf h.

haber: fiil cümlesi

﴿ 17 ﴾	حَكِيماً	عَلِيماً	اللَّهُ	كَانَ	وَ
	Hakîmdir	Alîmdir	Allah	daima	
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	nâsih fiili mazi	başlama h.

17. Allah'ın (kabul etmeyi) üzerine aldığı tevbe, ancak bir cahillikle kötülük yapanların, sonra çok geçmeden (en yakın zamanda) tevbe edenler(in tövbesidir). İşte onlar Allah'ın tevbelerini kabul ettiği (kişiler)dir. Allah Alîmdir (herşeyi bilendir), Hakîmdir (hüküm ve hikmet sahibi olandır).

وَ	لَيْسَتِ	التَّوْبَةُ	لِلَّذِينَ	يَعْمَلُونَ	السَّيِّئَاتِ ج	حَتَّىٰ	إِذَا	حَضَرَ
atıf h.	değildir câmid f.mazi	tevbe (لَيْسَ)'nin ismi	kimseler için (لَيْسَ)'nin haberi	yapan sıla, fiil cüm.: cemi fiili muzari	kötülükleri mef'ûl	kadar gaye ve nasb h.	zamana zaman zarfı	geldiği fiili mazi

أَحَدَهُمُ	الْمَوْتُ	قَالَ	إِنِّي	تُبْتُ	الْآنَ	وَ
onlardan birine mef'ul (muzaf+muz.ileyh)	ölüm fail	diyenler (için geçerli) fiili mazi	Gerçekten ben tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	tevbe ettim fiili mazi+fail	şimdi zaman zarfı	atıf h.

(إِنَّ) 'nin haberi: fiil cümlesi

كُفَّارٌ ط	هُمْ	وَ	يَمُوتُونَ	الَّذِينَ	لاَ
kâfirler haber	kendileri mübteda	oldukları halde hal vâvı	ölenler sıla	için (de) önceki (الَّذِينَ) üzerine matuf	değildir nefiy h.

﴿ 18 ﴾	أَلِيماً	عَذَاباً	لَهُمْ	أَعْتَدْنَا	أُولَـٰئِكَ
	elem verici sıfat	bir azab mef'ûl,,mevsuf	onlar için car+mecrur	hazırladık fiili mazi, fail	İşte onlar mübteda

Haber: fiil cümlesi

18. Tevbe; onlardan birine ölüm geldiği zamana kadar kötülükleri yapan (ve ölüm anında): «Gerçekten ben şimdi tevbe ettim» diyenler için (geçerli) değildir. Kendileri kâfirler olarak ölenler için (de geçerli) değildir. İşte onlar için elem verici bir azab hazırladık.

كَرْهاً ط	النِّسَآءَ	أَنْ تَرِثُوا	لَكُمْ	لاَ يَحِلُّ	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَا أَيُّهَا
zorla hal	kadınlara mef'ûl	mirasçı olmanız fail: masdar-ı müevvel	sizin için car-mecrur	helal değildir nefy-i istikbal	Ey iman eden kimseler ! sıla: cemi mazi fiil	sıfat, ismi mevsul	nidâ h., münâdâ, tenbih h..

وَ	لاَ تَعْضُلُوهُنَّ	لِتَذْهَبُوا	بِبَعْضِ	مَا	آتَيْتُمُوهُنَّ
atıf h.	onlara baskı yapmayın nehy-i hâzır+mef'ul	(alıp) götürmeniz için sebep ve nasb h.+ f. muzari	bir kısmını h. cer+ isim, muzaf	şeylerin muz. ileyh, ismi mevsul	onlara verdiğiniz sıla, mazi fiil cüm.(mazi f.+fâil+mef'ul)

إِلاَّ	أَنْ يَأْتِينَ	بِفَاحِشَةٍ	مُبَيِّنَةٍ ج	وَ	عَاشِرُوهُنَّ	بِالْمَعْرُوفِ ج
hariç istisna h.	yapmaları müstesna; masdarı müevvel	bir fuhuş car+mecrur, mevsuf	apaçık sıfat	atıf h.	Onlarla geçinin emri hâzır+mef'ul	iyilikle car-mecrur

فَإِنْ	كَرِهْتُمُوهُنَّ	فَعَسَىٰ	أَنْ تَكْرَهُوا	شَيْئاً
Eğer başlama h.+ şart ve cezm h.	onlardan hoşlanmıyorsanız fi'lu'ş-şart; cemi mazi fiil+mef'ul	olabilir ki rabıta+, cevabu'ş-şart; f.mazi	hoşlanmazsınız (عَسَىٰ)'nın faili: masdar-ı müevvel	bir şeyden mef'ûl

﴿ 19 ﴾	وَ	يَجْعَلَ	اللّٰهُ	فِيهِ	خَيْراً	كَثِيراً
	bununla birlikte vâvul maiyye (beraberlik vavı)	kılar gizli (أَنْ) dolayısıyla mansub f.muzari	Allah fail	onda car-mecrur	hayır mef'ûl, mevsuf	çok sıfat

19. Ey iman edenler! (Ölen akrabalarınızdan sonra) kadınlara zorla mirasçı olmanız sizin için helal değildir. Apaçık bir fuhuş yapmaları hariç onlara verdiğinizin bir kısmını (alıp) götürmeniz için onlara baskı yapmayın. Onlarla iyilikle geçinin. Eğer onlardan hoşlanmıyorsanız (sabredin) olabilir ki, bir şeyden hoşlanmazsınız ve Allah onda çok hayır kılar (Allah'ın kendisinde çok hayır kılacağı bir şeyden hoşlanmamış olabilirsiniz).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 79 ≻

(NİSA, 15):

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) geldi (burada: işlemek manasında)

(اَلْفَاحِشَةُ): zina / (çirkin ve çok ayıp olan) günah, edepsizlik, çirkef

(اِسْتَشْهَدَ يَسْتَشْهِدُ اِسْتِشْهَادًا): (istif'al b.) şahit tuttu, şahitlik etmesini istedi

(اَلْأَرْبَعَةُ): dört (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etmek, şahit olmak

(أَمْسَكَ يُمْسِكُ اِمْسَاكًا): (if'al b.) tuttu, alıkoydu, salmadı (boşamadı), yakaladı

(اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (nâkıs-tefa'ul b.) öldürdü, vefat ettirdi, ruhunu kabzetti

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): (açık ve geniş) yol / ma'nevi yol olan vesile, çare

(NİSA, 16):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze-l fa ve nakıs f.) geldi (burada: yaptı, işledi manasında)

(آذَى يُؤْذِي اِيْذَاءً): (nakıs if'al babı ve mehmuz fiil) eziyet etti

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً): (ecvef f.): tevbe etti (أَصْلَحَ يُصْلِحُ اِصْلَاحًا): (if'al b.) ıslah etti, kendini düzeltti

(أَعْرَضَ يُعْرِضُ اِعْرَاضًا): (if'al b.): vazgeçti, yüz çevirdi

(اَلتَّوَّابُ): mağfireti çok olan, tevbeleri çok kabul eden

(اَلرَّحِيمُ): (mübalağalı ismi fail) çok acıyan, çok merhamet eden

(NİSA, 18):

(لَيْسَ): değil (sadece mazi çekimi vardır) (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): kötülük / kötü, zararlı / günah

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً): (ecvef f.) tevbe etti (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef f.) öldü

(أَعْتَدَ يُعْتِدُ إِعْتَادًا): (if'al b.) hazırladı (اَلْأَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(NİSA, 19):

(حَلَّ يَحِلُّ حَلَالًا): [(muzaaf (şeddeli) f.)] helal oldu /helal ve mübah kılındı

(وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): (misal f.) mirasçı oldu / varis oldu (كَرِهَ يَكْرَهُ كَرْهًا): hoşlanmadı, isteksiz oldu, çirkin karşıladı

(عَضَلَ يَعْضُلُ عَضْلًا): baskı yaptı, engel oldu, sıkıştırdı / (kadını) evlenmeye bırakmadı

(ذَهَبَ يَذْهَبُ ب): götürdü (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) verdi, getirdi

(اَلْفَاحِشَةُ): fuhuş, zina, /(çirkin ve çok ayıp olan) günah, edepsizlik, çirkef

[(اَلْمُبَيِّنَةُ (بَيَّنَ يُبَيِّنُ)]: (tef'il b.) (ismi fail) açık ve zahir olan (عَاشَرَ يُعَاشِرُ مُعَاشَرَةً): (müfaale b.) geçindi, kaynaştı

[(اَلْمَعْرُوفُ (عَرَفَ يَعْرِفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi (عَسَى): umulur ki, belki, ola ki

≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 80 (NİSA: 20 - 23) ≻

وَ	إِنْ أَرَدْتُمُ	اسْتِبْدَالَ	زَوْجٍ	مَكَانَ	زَوْجٍ ۙ
başlama h.	isterseniz	bedel olarak almak	(başka) bir eşi	yerine	bir eşin
	şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; mazi fiil	mef'ûl, muzaf	muz.ileyh	mekan zarfı,,muzaf	muz.ileyh

وَ	آتَيْتُمْ	إِحْدَاهُنَّ	قِنطَاراً	فَلاَ تَأْخُذُوا	مِنْهُ	شَيْئاً ط
haldeyken	vermiş olduğunuz	onlardan birine	bir kantar	artık almayın	ondan	bir şey
hal vâvı	fiili mazi+ fail	mef'ul, muzaf+muz.ileyh	ikinci mef'ûl	rabıta + cevabu'ş-şart; nehy-i hâzır	car+mecrur	mef'ûl

أَ	تَأْخُذُونَهُ	بُهْتَاناً	وَ	إِثْماً	مُبِيناً	﴿ 20 ﴾
mısınız	onu (geri) alır	İftira ederek	ve	bir günaha girerek	apaçık	
soru harfi	muzari fiil+ fail+mef'ul	hal	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	

20. Bir eşin yerine bedel (olarak başka) bir eşi almak isterseniz, onlardan birine bir kantar (altın ya da mal) vermiş olsanız bile ondan bir şey almayın. İftira ederek ve apaçık bir günaha girerek onu (geri) alır mısınız?

وَ	كَيْفَ	تَأْخُذُونَهُ	وَ	قَدْ	أَفْضَى	بَعْضُكُمْ	إِلَى بَعْضٍ
başlama h.	nasıl	onu (geri) alırsınız	olduğu halde		katılmış		birbirinize
	soru ismi	muzari f.+ fail+mef'ul	hal vâvı	tahkik edatı	fiili mazi	fail (muzaf+muz.ileyh)	car+mecrur

وَ	أَخَذْنَ	مِنكُمْ	مِيثَاقاً	غَلِيظاً	﴿ 21 ﴾
atıf h.	almış (olduğu halde)	sizden	bir söz	sağlam	
	matuf; fiili mazi+fail	câr+mecrur	mef'ûl, mevsuf	sıfat	

21. Birbirinize katılmış (kaynaşmış) olduğunuz ve onlar sizden sağlam bir söz almış olduğu halde onu nasıl (geri) alırsınız!

وَ	لاَ تَنْكِحُوا	مَا	نَكَحَ	آبَآؤُكُمْ	مِنَ النِّسَآءِ	إِلاَّ	مَا
başla-ma h.	nikâhlamayın	mef'ûl	nikâhladıklarını	babalarınızın	kadınlardan	ancak müstesnadır	şeyler
	nehy-i hâzır		sıla; fiili mazi	fail (muzaf+ muz.ileyh)	car+mecrur	istisna h.	müstesna munkatı, (ismi mevsul)

قَدْ سَلَفَ ط	إِنَّهُ	كَانَ	فَاحِشَةً	وَ	مَقْتاً ط	وَ	سَآءَ	سَبِيلاً ع	﴿ 22 ﴾
geçmiş olan	Şüphesiz ki o	idi	bir fuhuş		öfke duyulacak bir adet	ve	ne kötü	bir yoldu	
sıla; tahkik harfi, + f. mazi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nâsih f. mazi, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	(كَانَ)'nin haberi		atıf h., matuf	atıf h.	fiili mazi	temyiz	

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

22. Kadınlardan babalarınızın nikâhladıklarını nikâhlamayın. Ancak (daha önceki cahiliye devrinde) geçen geçmiştir (geçmiş olan şeyler müstesnadır). Şüphesiz ki o, bir fuhuş, öfke duyulacak bir adet ve ne kötü bir yoldu!

وَ أَخَوَاتُكُمْ	وَ بَنَاتُكُمْ	أُمَّهَاتُكُمْ	عَلَيْكُمْ	حُرِّمَتْ
kız kardeşleriniz	kızlarınız	anneleriniz	Size	haram kılındı
atıf h. matuf,	atıf h. matuf	naibi fail	car+mecrur	meçhul fiili mazi

لْأُخْتِ	بَنَاتُ	وَ	الْأَخِ	وَ بَنَاتُ	وَ خَالاَتُكُمْ	وَ عَمَّاتُكُمْ
kız kardeşin	kızları		erkek kardeşin	kızları	teyzeleriniz	halalarınız
muz.ileyh	matuf muzaf	atıf h.	muzafun ileyh	atıf h.+matuf, muzaf	atıf h.+matuf	atıf h.+matuf

وَ أُمَّهَاتُكُمْ	اللاَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ	وَ أَخَوَاتُكُمْ	مِنَ الرَّضَاعَةِ
(süt) anneleriniz	sizi emziren	kız kardeşleriniz	süt (emmek)ten (oluşan)
atıf h.+matuf	sıla: mazi fiil cüm. sıfat	atıf h.+matuf	car+mecrur

وَ أُمَّهَاتُ	نِسَآئِكُمْ	وَ	رَبَآئِبُكُمُ	اللاَّتِي	فِي حُجُورِكُمْ
anneleri	kadınlarınızın		üvey kızlarınız	bulunan	himayenizde
atıf h.+matuf, muzaf	muz.ileyh	atıf h.	matuf	sıfat	sıla; şibhi cüm.

مِنْ نِسَآئِكُمُ	اللاَّتِي دَخَلْتُمْ	بِهِنَّ ذ	فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا
kadınlarınızdan	(gerdeğe) girdiğiniz	kendileriyle	olmadıysanız
câr-mecrur isim	sıla; fiil cüm. sıfat	car+ mecrur	fi'lu'ş-şart; (كَانَ)'nin ismi / başlama h.+ şart ve cezm h.

دَخَلْتُمْ	بِهِنَّ	فَلاَ	جُنَاحَ	عَلَيْكُمْ ذ
(gerdeğe) girmiş	onlarla	yoktur	hiç bir günah	size
fiili mazi+fail	car+mecrur	nâfiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi; (şibhi cümle)

(كَانَ)'nin haberi: mazi fiil cümlesi

وَ حَلاَئِلُ	أَبْنَآئِكُمُ	الَّذِينَ	مِنْ أَصْلاَبِكُمْ لا	وَ	أَنْ تَجْمَعُوا
hanımları (gelinler)	oğullarınızın	olan	sizin zürriyetinizden	ve	(birarada aynı nikâh altında) toplamanız
atıf harfi, matuf, muzaf	muz.ileyh, sonraki zamire muzaf, muzafun ileyh	sıfat, (ismi mevsul)	sıla; şibhi cüm.	atıf h.	(أُمَّهَاتُ) üzerine matuf

بَيْنَ	الْأُخْتَيْنِ	إِلاَّ	مَا	قَدْ سَلَفَ ط	إِنَّ	اللَّهَ
arasını	iki kızkardeşin	ancak müstesnadır	olan şeyler	geçmiş	Şüphesiz	Allah
mekan zarfı,muzaf	muz.ileyh	istisna h.	müstesna munkatı, (ismi mevsul)	tahkik h., sıla; mazi fiil cüm.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi

﴿ 23 ﴾	رَحِيماً	غَفُوراً	كَانَ
	Rahim'dir	Gafur'dur	daima
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	nâsih f.mazi, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

23. (Ey inanan erkekler!) Size anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeşin kızları, kız kardeşin kızları, sizi emziren (süt) anneleriniz, süt (emmekle oluşan) kız kardeşleriniz, kadınlarınızın anneleri (kayınvalideniz) ve kendileriyle (gerdeğe) girdiğiniz kadınlarınızdan olup himayenizde bulunan üvey kızlarınız –eğer onlarla gerdeğe girmemişseniz, size hiç bir günah yoktur-, sizin zürriyetinizden olan oğullarınızın hanımları (gelinler) ve iki kızkardeşin arasını (birarada aynı nikâh altında) toplamanız haram kılındı. Ancak (daha önce cahiliye devrinde) geçen geçmiştir. Şüphesiz, Allah, Gafur'dur (çok affedicidir), Rahîmdir (merhamet ve sevgi duyandır).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 80 ≻

(NİSA, 20):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti (اَلْمَكَانُ): mekan, yer (burada: ..yerine, bedeline)

(اِسْتَبْدَلَ يَسْتَبْدِلُ اِسْتِبْدَالاً): (istif'al b.) ..yerine aldı, bedel olarak aldı

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi (اَلْقِنْطَارُ ج قَنَاطِيرُ): (çok fazla miktarda) mal, mülk

(اَلإِثْمُ (إِثِمَ يَأْثَمُ]: günah, günah işlemek

(اَلْبُهْتَانُ): iftira, hayret ve dehşet verici çirkin ve yalan söz

[(اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ]: (ismi fail, ecvef if'al b.) açık, apaçık olan

(NİSA, 21):

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) aldı (أَفْضَى يُفْضِي إِفْضَاءً): (nakıs if'al b.) birleşti, kaynaştı

(بَعْضُ): bir kısmı, bazısı, bazı (اَلْمِيثَاقُ): ahd, andlaşma, sağlam söz, teminat

(اَلْغَلِيظُ ج غِلاَظٌ): katı, sert, ağır, sağlam

(NİSA, 22):

(نَكَحَ يَنْكِحُ نِكَاحًا): nikahladı, evlendi (سَلَفَ يَسْلُفُ سَلَفًا): geçti, tekaddüm etti

(اَلْفَاحِشَةُ): (çirkin ve çok ayıp olan) günah, edepsizlik, çirkef / fuhuş, zina

(اَلْمَقْتُ): öfke duyulacak bir adet, şiddetli kızgınlık / cahiliye devri âdeti, nikahu'l-makt (buğz nikahı)

(سَاءَ): (ecvef f.) ne kötü! (yerme fiili gibi kullanılmıştır) (اَلسَّبِيلُ): (açık ve geniş) yol

(NİSA, 23):

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram kıldı, yasak kıldı

(اَلأُمُّ ج أُمَّهَاتٌ): anne / asıl, esas, ana (اَلْبِنْتُ ج بَنَاتٌ): kız

(اُخْتٌ ج أَخَوَاتٌ): kız kardeş (اَلْعَمَّةُ ج عَمَّاتٌ): hala, babanın kız kardeşi

(اَلْخَالَةُ ج خَالاَتٌ): teyze, annenin kız kardeşi (اَلأَخُ ج اِخْوَةٌ — اِخْوَانٌ): erkek kardeş

(أَرْضَعَ يُرضِعُ إِرْضَاعًا): (if'al b.)emzirdi (اَلرَّضَاعَةُ): emme, emiş, süt emmek

(اَلْجُنَاحُ): günah, kusur (اَلْحَلِيلَةُ ج حَلاَئِلُ): zevce, karı, hanım

(اَلرَّبِيبَةُ ج رَبَائِبُ): üvey kız (bir adamın hanımının başka kocadan olan kızı)

(اَلْحِجْرُ ج حُجُورٌ): kucak (kucağında olmak: onun hıfz ve himayesinde olmak)

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi / cinsi münasebet yaptı, gerdeğe girdi

(حَلاَئِلُ أَبْنَاءِ): oğulların hanımları, gelinler (اَلصُّلْبُ ج أَصْلاَبٌ): zürriyet, nesil, soy, evlat

(جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı (سَلَفَ يَسْلُفُ سَلَفًا): geçti, tekaddüm etti

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

DÖRDÜNCÜ CÜZÜN SONU

5. CÜZ

CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 81 (NİSA: 24 – 26)

كِتَابَ	أَيْمَانُكُمْ ج	مَا مَلَكَتْ	إِلاَّ	مِنَ النِّسَآءِ	الْمُحْصَنَاتُ		وَ
yazgısıdır (حُرِّمَتْ) fiilinin mef'ûlü mutlak naibi, muaf	sağ ellerinizin fail	malik olduğu sıla; mazi fiil cüm. / müstesna, (ismi mevsul)	hariç istisna h.	kadınlardan car+ mecrur	hür evli olanları bir önceki ayetin başındaki naibi fail (أُمَّهَاتُ) üzerine matuf		atıf h.
ذٰلِكُمْ	وَرَآءَ	مَا	لَكُمْ	أُحِلَّ	وَ	عَلَيْكُمْ ج	اللّٰهِ
İşte bunlardan muz. ileyh, (ismi işaret)	başka mekan zarfı, muzaf	olanları naibi fail, (ismi mevsul)	size car+mecrur	helâl kılındı meçhul fiili mazi	başlama h.	(Bunlar) üzerinize car+mecrur	Allah'ın muz. ileyh
sıla: şibhi cümle							
فَمَا	مُسَافِحِينَ ط	غَيْرَ	مُحْصِنِينَ	بِأَمْوَالِكُمْ	أَنْ تَبْتَغُوا		
Artık her ne başlama h.+ mübteda, (şart ismi)	zina etmeksizin muz. ileyh	ikinci hal, muzaf	iffetli olarak hal	mallarınızla câr-mecrur isim	istemeniz (مَا وَرَاءَ..) cümlesinin bedeli, (masdar-ı müevvel)		
فَرِيضَةً ط	أُجُورَهُنَّ	فَآتُوهُنَّ	مِنْهُنَّ	بِهِ	اسْتَمْتَعْتُمْ		
bir farz olarak hal	ücretlerini ikinci mef'ul (muzaf+ muz.ileyh)	verin rabıta+ emir fiili +mef'ûl	onlardan car+mecrur	ne (şekil) ile car+mecrur	faydalanırsanız fi'lüş şart: mazi fiil cüm.		
cevabu'ş-şart, emir fiili {şart ve cevabı (مَا) mübtedasının haberidir}							
بِهِ	تَرَاضَيْتُمْ	فِيمَا	عَلَيْكُمْ	جُنَاحَ	لاَ	وَ	
kendisiyle car+mecrur	karşılıklı anlaştığınız sıla; mazi fiil	hususlarda car-mecrur (ismi mevsul)	size (لاَ)'nın haberi	hiçbir günah (لاَ)'nın ismi	yoktur nâfiye li'l-cins	başla-ma h.	
﴿ 24 ﴾	حَكِيماً	عَلِيماً	كَانَ	إِنَّ اللّٰهَ	الْفَرِيضَةِ ط	مِنْ بَعْدِ	
	Hakimdir (كَانَ)'nin ikinci haberi	Alimdir (كَانَ)'nin haberi	daima f. mazi, nâsih (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	Şüphesiz Allah tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	kararlaştırılmış (mehir miktarından) muz. ileyh	sonra câr-mecrur, muzaf	
(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi							

24. Kadınlardan hür evli olanları da (nikahlamanız haram kılındı). Ancak sağ ellerinizin malik olduğu hariç (yani harp esiri cariyeleri nikahlamanız haram kılınmadı, devlet ya da ferdin onayıyla nikahlamanız helal kılındı[26]. Evlenen cariye de hür olur.) (Bunlar), Allah'ın üzerinize yazgısı (olarak haram kılınmıştır). Bunlardan başkasını, iffetli olarak (yaşamak) ve zina etmeksizin mallarınızla (mehir vererek) istemeniz size helâl kılındı. Onlardan her ne (şekil) ile faydalanırsanız bir farz olarak (kararlaştırılmış) ücretlerini (mehirlerini) verin. Kararlaştırılmış (mehir miktarından) sonra kendisiyle karşılıklı anlaştığınız hususlarda (tesbit edilmiş miktarın değiştirilmesinde) size hiçbir günah yoktur. Şüphesiz Allah Alimdir, Hakimdir (hikmet sahibidir).

أَنْ يَنْكِحَ	طَوْلاً	مِنْكُمْ	لَمْ يَسْتَطِعْ	مَنْ	وَ
nikahlamaya mef'ul (masdarı müevvel)	gücü mef'ûl	sizden car+mecrur	yetersiz geliyorsa fi'lu'ş-şart: fiil cüm.: cahd-ı mutlak	her kimin mübteda, (şart ismi)	başlama h.
أَيْمَانُكُمْ	مَا مَلَكَتْ	فَمِنْ	الْمُؤْمِنَاتِ	الْمُحْصَنَاتِ	
sağ ellerinizin fail	o halde mâlik olduğundan (evlensin) sıla / ismi mevsul / rabıta+harfi cer		mümin sıfat	hür kadınları mef'ûl, mevsuf	

[26] Daha geniş açıklama için bkz. Ali Rıza Demircan, http://www.youtube.com/watch?v=dy-ypP0wG_M. Sonraki ayete de bakınız.

مِنْ فَتَيَاتِكُمُ	الْمُؤْمِنَاتِ ط	وَ	اللّٰهُ	أَعْلَمُ	بِإِيمَانِكُمْ ط
genç kızlarınızdan	mümin	ki	Allah	daha iyi bilir	sizin imanınızı
câr-mecrur isim,	sıfat	harfi itirâdî (ara cümle harfi)	mübteda	haber	cer+ mecrur isim

بَعْضُكُمْ	مِنْ بَعْضٍ ج	فَانْكِحُوهُنَّ	بِإِذْنِ	أَهْلِهِنَّ
Bazınız	bazınızdansınız	O halde onları nikahlayın	izni ile	ailelerinin
mübteda	haber	atıf h.+ emri hâzır+mef'ul	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, sonraki zamire muzaf, muz. ileyh

وَ	آتُوهُنَّ	أُجُورَهُنَّ	بِالْمَعْرُوفِ	مُحْصَنَاتٍ	غَيْرَ	مُسَافِحَاتٍ
	onlara verin	mehirlerini	marufla	namuslu olmaları halinde	yapmamaları	zina
atıf h.	emri hâzır+mef'ul	İkinci mef'ul	car+mecrur	hal	ikinci hal, muzaf	muz. ileyh

وَ	لاَ	مُتَّخِذَاتِ	أَخْدَانٍ ج	فَإِذَآ	أُحْصِنَّ
ve	edinmemiş olmaları halinde		gizli dost	evlendikleri zaman	
atıf h.	nehiy h.	matuf, muzaf	muz. ileyh	başlama h.+ şart ifade eden zaman zarfı	meçhul fiili mazi+naibi fail

فَإِنْ	أَتَيْنَ	بِفَاحِشَةٍ	فَعَلَيْهِنَّ	نِصْفُ
şayet	yaparlarsa	bir fuhuş	o zaman onlara vardır	yarısı
rabıta+şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart	car+mecrur	rabıta+ cevabu'ş-şart (haber mukaddem)	mübteda muahhar, muzaf

مَا	عَلَى الْمُحْصَنَاتِ	مِنَ الْعَذَابِ ط	ذٰلِكَ	لِمَنْ	خَشِيَ	الْعَنَتَ	مِنْكُمْ ط
hür kadınlara (gereken) şeyin		azabdan	Bu	kimseler içindir	korkan	günaha düşmekten	içinizden
muz.ileyh	sıla; şibhi cüm.	car+mecrur	mübteda	car-mecrur	sıla; mazi f.cüm.	mef'ülün bih	car+mecrur

haber: şibhi cümle

وَ	أَنْ تَصْبِرُوا	خَيْرٌ	لَكُمْ ط	وَ	اللّٰهُ	غَفُورٌ	رَحِيمٌ ع	﴿ 25 ﴾
	sabretmeniz	daha hayırlıdır	sizin için		Allah	Gafûrdur	Rahimdir	
başlama h.	mübteda: masdar-ı müevvel	haber	car+mecrur	başlama h.	mübtedâ	haber	ikinci haber	

25. Sizden her kimin mümin hür kadınları nikahlamaya gücü yetmiyorsa sağ ellerinizin mâlik olduğu mümin genç kızlarınızdan (bir cariye ile evlensin). Allah sizin imanınızı daha iyi bilir. Birbirinizdensiniz (Aynı atadan geldiğiniz için insanlık bakımından aranızda herhangi bir fark yoktur). O halde ailelerinin izni ile namuslu olmaları, zina yapmamaları ve gizli dost tutmamış olmaları halinde onları nikahlayın ve onlara mehirlerini marufla (örfe uygun olanın en güzel şekliyle) verin. Evlendikleri zaman bir fuhuş yaparlarsa, o zaman onlara hür kadınlara gereken azabın (cezanın) yarısı vardır. Bu (cariye ile evlenme izni) içinizden günaha düşmekten korkan kimseler içindir. Sabretmeniz sizin için daha hayırlıdır. Allah Gafûrdur, Rahimdir (çok bağışlayandır, çok merhamet edendir).

مِنْ قَبْلِكُمْ	الَّذِينَ	سُنَنَ	يَهْدِيَكُمْ	وَ	لَكُمْ	لِيُبَيِّنَ	اللّٰهُ	يُرِيدُ
sizden önceki	kimselerin	yollarına	hidayet etmek	ve	size	açıklamak	Allah	ister
sıla; şibhi cüm.	muzafun ileyh	mef'ûl, muzaf	f.muzari, mef'ûl	atıf h.	car+ mecrur	sebep ve nasb h., f.muzari	fail	fiili muzari

﴿ 26 ﴾	حَكِيمٌ	عَلِيمٌ	اللّٰهُ	وَ	عَلَيْكُمْ ط	يَتُوبَ	وَ
	Hakim'dir	Alim'dir	Allah		tevbenizi kabul etmek		ve
	ikinci haber	haber	mübtedâ	başlama h.	car+mecrur	fiili muzari	atıf h.

26. Allah size (helal ve haramı) açıklamak ve sizden öncekilerin yollarına (Hz. Adem'den itibaren gelen peygamberlerin gösterdiği ana prensiplere) sizi hidayet etmek ve tevbenizi kabul etmek ister. Allah Alim'dir, Hakim'dir (her şeyi çok iyi bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 81 ≻

(NİSA, 24):

(اَلْمُحْصَنَاتُ ج اَلْمُحْصَنَةُ): (if'al b.) (ismi meful) evlenmiş kadın, hür ve iffetli kadın

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): sahib oldu, (eli) altında oldu

(مَا مَلَكَتْ أَيْمَانٌ): (tabir) ellerinin sahip oldukları, tasarruf ve mülkiyeti kendisine ait olması. Bu tabir, köle ve cariyeler hususunda kullanılmakla meşhurdur

(أَحَلَّ يُحِلُّ اِحْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) helal ve mübah kıldı

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً):(nakıs iftial b.) istedi, arzuladı, aradı

(اَلْوَرَاءُ): arka / arkasında

[(اَحْصَنَ يُحْصِنُ) اَلْمُحْصِنُ]: (ismi fail)(if'al b.) evlenen, iffetli

[(سَافَحَ يُسَافِحُ) اَلْمُسَافِحُ]: (ismi fail, müfaale b.) açıkça zina yapan, sahih bir nikahı olmaksızın cinsi münasebette bulunan, metres hayatı yaşayan

(اِسْتَمْتَعَ يَسْتَمْتِعُ اِسْتِمتَاعًا): (istif'al b.): faydalandı, lezzet aldı

(اَلاَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(اَلْفَرِيضَةُ): tayin edilmiş miktar, farz kılınmış olan

(تَرَاضَى يَتَرَاضَى تَرَاضِيًا): (nakıs tefâul b.) birbirini razı etmek, birbirinden hoşlanmak

(NİSA, 25):

(اَلطَّوْلُ): güç, kuvvet, üstünlük

(مَا مَلَكَتْ أَيْمَانٌ): (tabir) ellerinin sahip oldukları

(اَلْمُحْصَنَاتُ ج اَلْمُحْصَنَةُ): (ismi meful) (ayette:) hür ve iffetli kadın

(اَلْفَتَاةُ ج فَتَيَاتٌ): genç kız

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz nakıs if'al b.) verdi, getirdi

(اَلاَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükâfat

(اَلْمَعْرُوفُ): (ismi meful) iyilik, iyi

(اَلْخِدْنُ ج اَخْدَانٌ): gizli dost, metres

(اَلْمُسَافِحَةُ ج مُسَافِحَاتٌ): açıkça zina yapan, metres hayatı yaşayan

[(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ) اَلْمُتَّخِذَةُ ج مُتَّخِذَاتٌ]: (iftial b.) (ismi fail) edinen, ayarlayan, tutan

(أَحْصَنَ يُحْصِنُ اِحْصَانًا): (if'al b.): evlendi, evlendirdi

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l fa ve nakıs): (ayette:) yaptı, işledi

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.) korktu, sakındı, çekindi, endişe etti

(اَلْعَنَتُ): sıkıntı, günah, fücur

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti, bekledi, kendini tuttu

(NİSA, 26) :

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açıkladı, açık ve zahir oldu

(هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً): (nakıs f.) hidayet verdi, doğru yola iletti, sevketti

(اَلسُّنَّةُ ج سُنَنٌ): yol, çığır, takib edilen hat, gidişat

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا عَلَى): (ecvef f.) tevbeyi kabul edip mağfiret etti

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 82 (NİSA: 27 - 33) ≻

الَّذِينَ	يُرِيدُ	وَ	عَلَيْكُمْ	أَنْ يَتُوبَ	يُرِيدُ	اللَّهُ	وَ
kimseler	ister		sizin tevbenizi kabul etmek		ister	Allah	
fail	fiili muzari	atıf h.	car+mecrur	mef'ûl: masdar-ı müevvel	haber: muzari fiil cümlesi	mübteda	atıf h.

﴿ 27 ﴾	عَظِيماً	مَيْلاً	أَنْ تَمِيلُوا	الشَّهَوَاتِ	يَتَّبِعُونَ
	büyük	bir meyille	sizin meyletmenizi	şehvetlerine	uyan
	sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	mef'ûl	mef'ûl	sıla

27. Allah sizin tevbenizi kabul etmek ister, şehvetlerine uyan kimseler ise sizin büyük bir meyille meyletmenizi (doğru yoldan sapmanızı) ister.

﴿ 28 ﴾	ضَعِيفاً	الْإِنْسَانُ	خُلِقَ	وَ	عَنْكُمْ ج	أَنْ يُخَفِّفَ	اللَّهُ	يُرِيدُ
	zayıf olarak	insan	yaratılmıştır		sizden	hafifletmek	Allah	ister
	hal	naibi fail	meçhul f.mazi	başlama h.	car+mecrur	mef'ûl	fail	fiili muzari

28. Allah sizden (ağır teklifler açısından yükünüzü) hafifletmek ister. (Çünkü) insan (sabır ve direnme gücü bakımından) zayıf olarak yaratılmıştır.

بِالْبَاطِلِ	بَيْنَكُمْ	أَمْوَالَكُمْ	لاَ تَأْكُلُوا	آمَنُوا الَّذِينَ	يَا أَيُّهَا
bâtılla	aranızda	Mallarınızı	yemeyin		Ey iman edenler
car+mecrur	mekan zarfı	mef'ul (muzaf+muz. İleyh)	nehy-i hâzır	sıla: mazi fiil c.	sıfat	nida h.+ münada + tenbih h.

وَ	مِنْكُمْ	عَنْ تَرَاضٍ	تِجَارَةً	أَنْ تَكُونَ	إِلاَّ
	kendiliğinizden	karşılıklı rızaya (dayanan)	bir ticaret	olması	müstesna
atıf h.	car+mecrur	car+mecrur	(تَكُونَ) nin haberi	müstesna (masdarı müevvel)	istisna h.

﴿ 29 ﴾	رَحِيماً	بِكُمْ	كَانَ	إِنَّ اللَّهَ	أَنْفُسَكُمْ ط	لاَ تَقْتُلُوا
	çok merhamet eder	size	daima	Şüphesiz ki Allah	kendinizi	öldürmeyin
	(كَانَ)'nin haberi	car+ mecrur	f. mazi, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	tekid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	nehy-i hâzır

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

29. Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda kendiliğinizden karşılıklı rızaya (dayanan) bir ticaret olması müstesna bâtılla (haksızlık, gasb gibi haram yollarla) yemeyin. (Böylece ihtilafa düşerek birbirinizin veya kendinizin canına kıymak suretiyle) kendinizi öldürmeyin. Şüphesiz ki Allah size daima çok merhamet eder.

ظُلْماً	وَ	عُدْوَاناً	ذٰلِكَ	يَفْعَلْ	مَنْ	وَ
zulüm olarak ve		düşmanlık olarak	bunu	yaparsa	Kim	
matuf, atıf h.		temyiz	mef'ûlün bih	fi'lu'ş-şart: meczum muzari fiil	mübteda: şart ismi	atıf h.

﴿ 30 ﴾	يَسِيراً	عَلَى اللَّهِ	ذٰلِكَ	كَانَ	وَ	نَاراً ط	فَسَوْفَ نُصْلِيهِ
	kolaydır	Allah'a	Bu			ateşe	onu sokacağız
	(كَانَ)'nin haberi	car+mecrur	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi	başlama h.	mef'ûl	rabıta+ cevabu'ş-şart: gelecek zaman

30. Kim düşmanlık ve zulüm olarak bunu (haram işlemeyi veya öldürmeyi) yaparsa, onu ateşe sokacağız. Bu, Allah'a kolaydır.

عَنْهُ	تُنْهَوْنَ	مَا	كَبَآئِرَ	إِنْ تَجْتَنِبُوا
kendisinden	yasaklanmış olduğunuz	şeylerin	büyüklerine	Eğer uzak durursanız
car+mecrur	sıla; meçhul muzari fiil	muz. ileyh	mef'ûl, muzaf	şart ve cezm h. +fi'lu'ş-şart: muzari f.

﴿ 31 ﴾	كَرِيماً	مُدْخَلاً	نُدْخِلْكُمْ	وَ	سَيِّئَاتِكُمْ	عَنْكُمْ	نُكَفِّرْ
	şerefli	bir giriş yerine	sizi sokarız	ve	sizin günahlarınızı		örteriz
	sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	f.muz.+ mef'ul	atıf h.	mef'ul	car+mecrur	cevabu'ş-şart: muzari fiil

31. Eğer kendisinden yasaklanmış olduğunuz şeylerin büyüklerine uzak durursanız (büyük günahlardan kaçınırsanız), sizin (küçük) günahlarınızı örteriz ve sizi şerefli bir giriş yerine (değerli ve onurlu bir mevkiye) sokarız.

وَ	لاَ تَتَمَنَّوْا	مَا	فَضَّلَ	اللّٰهُ	بِهِ
başlama h.	temenni etmeyin nehy-i hâzır	şeyleri mef'ûlün bih	üstün kıldığı sıla; f. mazi	Allah'ın fail	kendisiyle car+mecrur

بَعْضَكُمْ	عَلَى بَعْضٍ ط	لِلرِّجَالِ	نَصِيبٌ	مِمَّا	اكْتَسَبُوا
bazınızı mef'ul	bazınıza car+mecrur	erkeklere vardır haber mukaddem: şibhi c.	bir pay mübteda muahhar	şeylerden car+mecrur	çalışıp kazandığı sıla; mazi fiil cüm.

وَ	لِلنِّسَآءِ	نَصِيبٌ	مِمَّا	اكْتَسَبْنَ ط	وَ اسْأَلُوا	اللّٰهَ
atıf h.	kadınlara da vardır haber mukaddem	bir pay mübteda muahhar	şeylerden car+mecrur	çalışıp kazandığı car+mecrur	isteyin atıf h.+emri hâzır	Allah'tan mef'ûl

﴿ 32 ﴾	عَلِيماً	شَيْءٍ	بِكُلِّ	كَانَ	إِنَّ اللّٰهَ	مِنْ فَضْلِهِ ط
	çok iyi bilendir (كَانَ)'nin haberi	şeyi muz.ileyh	her h.cer+ mecrur isim, muzaf	daima f. mazi, nâsih (كَانَ)'nin ismi; gizli zamiri	Doğrusu Allah tekid ve nasb.h., (إِنَّ)'nin ismi	onun lutfunu câr-mecrur isim

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

32. Allah'ın kendisiyle bazınızı bazınıza üstün kıldığı şeyleri (diğerinden fazla lütfedip verdiği şeyleri ya da kadının erkek erkeğin kadın olmak istemesi gibi gerçekleşmesi imkansız olan şeyleri) temenni etmeyin. Erkeklere, çalışıp kazandıklarından bir pay, kadınlara da çalışıp kazandıklarından bir pay (kazandıklarının bir kısmını diledikleri gibi tasarruf etme yetkileri) vardır. Allah'tan onun lutfunu (bol nimet ve ihsanını) isteyin. Doğrusu Allah her şeyi çok iyi bilendir.

وَ	لِكُلٍّ	جَعَلْنَا	مَوَالِيَ	مِمَّا	تَرَكَ	الْوَالِدَانِ	وَ الْأَقْرَبُونَ ط
başlama h.	her biri için car+mecrur	kıldık fiili mazi+fail	varisler mef'ûl	bıraktıklarından car-mecrur (ismi mevsul)	sıla; f. mazi	Ana babanın fail	yakınların ve atıf h.+matuf

وَ	الَّذِينَ	عَقَدَتْ	أَيْمَانُكُمْ	فَآتُوهُمْ	نَصِيبَهُمْ ط
başla-ma h.	kimselere mübteda	bağladığı sıla; mazi fiil	yeminlerinizin fail	veriniz zaid harf+ emri hâzır+mef'ul	hisselerini mef'ul

﴿ 33 ﴾	إِنَّ	اللّٰهَ	كَانَ	عَلَى كُلِّ	شَيْءٍ	شَهِيداً ع
	Doğrusu tekid ve nasb h.	Allah (إِنَّ)'nin ismi	daima f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	her şeye car+mecrur, muzaf	muz. ileyh	şahiddir (كَانَ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

33. Ana babanın ve yakınların (akrabaların) bıraktıklarından (erkek veya kadın) her birine varisler kıldık. Yeminlerinizin (akid veya anlaşma ile) bağladığı kimselere hisselerini veriniz. Doğrusu Allah her şeye şahiddir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 82 ≻

(NİSA, 27):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü, peşine düştü

(اَلشَّهْوَةُ ج شَهَوَاتٌ): nefsin istekleri, şehvet, şiddetli arzu

(مَالَ يَمِيلُ مَيْلاً): (ecvef f.) saptı , meyletti

(NİSA, 28):

(خَفَّفَ يُخَفِّفُ تَخْفِيفًا): (tef'il b.) hafifletti

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı

(اَلضَّعِيفُ ج ضُعَفَاءُ): zayıf, kuvvetsiz

(NİSA, 29):

(بَيْنَ): arasında

(اَلْبَاطِلُ): haksız, batıl, asılsız şey

[(تَرَاضَى يَتَرَاضَى) اَلتَّرَاضِي]: (masdar) birbirini razı etmek, birbirinden hoşlanmak

(NİSA, 30):

[(عَدَا يَعْدُو) اَلْعُدْوَانُ]: (masdar) düşmanlık, zulüm, hakkı çiğneme, hakka tecavüz

(اَصْلَى يُصْلِي اِصْلاَءً): (nakıs if'al b.) (ateşe) soktu, yasladı, girdirdi, attı

(اَلنَّارُ): ateş

(اَلْيَسِيرُ): kolay / az

(NİSA, 31):

(اِجْتَنَبَ يَجْتَنِبُ اِجْتِنَابًا): (iftial b.) uzaklaştı, kaçındı, uzak durdu

(اَلْكَبِيرَةُ ج كَبَائِرُ): çok büyük, büyük günah

(نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı, el çektirdi

(كَفَّرَ يُكَفِّرُ تَكْفِيرًا): (tef'il b.) (günahları) sildi, örttü

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): kötülük / kötü, zararlı / günah

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ اِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi, dahil etti

(اَلْكَرِيمُ): şerefli, güzel, temiz, hoş

[(اَدْخَلَ يُدْخِلُ) اَلْمُدْخَلُ]: (ismi mekan) giriş yeri, girdirilen yer, girdirme yeri

(NİSA, 32):

(تَمَنَّى يَتَمَنَّى تَمَنِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) temenni etti, arzuladı, ümit besledi

(فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.) üstün kıldı, üstün saydı, üstünlüğüne hükmetti

(بَعْضُ): bazı , birkaç

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam

(اَلنَّصِيبُ): nasip, pay, hisse

(اِكْتَسَبَ يَكْتَسِبُ اِكْتِسَابًا): (iftial b.) çalışıp kazandı, işledi

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) istedi, diledi, sordu

(اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf, fazl, kerem

(NİSA, 33):

(اَلْمَوْلَى ج مَوَالِي): dost, sahip, yakın (burada varisler, akrabadan olan mirasçılar)

(تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): bıraktı, terk etti

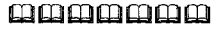
(عَقَدَ يَعْقِدُ عَقْدًا): bağladı, sağlama aldı

(اَلْيَمِينُ ج أَيْمَانٌ): yemin / sağ el / sağ

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) şahit

(اَلنَّصِيبُ): nasip, pay, hisse

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 83 (NİSA: 34 – 37) ≻

اَلرِّجَالُ	قَوَّامُونَ	عَلَى النِّسَآءِ	بِمَا	فَضَّلَ	اللّٰهُ
erkekler	koruyup gözetenlerdir	kadınlar üzerine	şeyler sebebiyle	üstün kıldığı	Allah'ın
mübteda	haber	car+mecrur	harfi cer+ ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fail

بَعْضَهُمْ	عَلَى بَعْضٍ	وَ	بِمَآ	أَنْفَقُوا	مِنْ أَمْوَالِهِمْ ط
bazısını	bazısına	atıf h.	şeyler sebebiyle	harcadıkları	mallarından
mef'ul	car+mecrur		harfi cer+ismi mevsul	sıla; cemi fiili mazi	câr-mecrur isim

فَالصَّالِحَاتُ	قَانِتَاتٌ	حَافِظَاتٌ	لِلْغَيْبِ	بِمَا	حَفِظَ	اللّٰهُ ط
İyi kadınlar	itaat edenlerdir	koruyanlardır	gizliyi	şeyler sebebiyle	(kendilerini) korudukları	Allah'ın
başlama h.+ mübteda	haber	ikinci haber	car+ mecrur	h. cer+ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fail

وَ	اللَّاتِي	تَخَافُونَ	نُشُوزَهُنَّ	فَعِظُوهُنَّ	وَ
	kadınlara	korktuğunuz	dikbaşlılık ve huysuzluklarından/ sadakatsizliklerinden	onlara nasihat edin	
atıf h.	mübteda, (ismi mevsul)	haber; (f.muzari)	mef'ul (muzaf+muz.ileyh)	zaid h. + emri hâzır+mef'ul	atıf h.

اهْجُرُوهُنَّ	فِي الْمَضَاجِعِ	وَ	اضْرِبُوهُنَّ ج	فَإِنْ	أَطَعْنَكُمْ	فَلَا تَبْغُوا
onları yalnız bırakın	yataklarda		onlara vurun/ (ya da) onları terkedip boşayın	Şayet	size itaat ederlerse	artık aramayın
emri hâzır+mef'ul	car+mecrur	atıf h.	emri hâzır+ mef'ul	başlama h.+ şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; mazi fiil+ mef'ûl	rabıta + nehy-i hâzır

عَلَيْهِنَّ	سَبِيلاً ط	إِنَّ	اللّٰهَ	كَانَ	عَلِيّاً	كَبِيراً	﴿ 34 ﴾
aleyhlerinde	bir yol	Doğrusu	Allah	daima	Yücedir	Büyüktür	
car+mecrur	mef'ûl	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi	

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

34. Allah'ın bazısını bazısına üstün kıldığı (güç, fiziki kuvvet, cesaret vb.) şeyler sebebiyle ve erkeklerin, mallarından (kadınlara nafakaları için) harcama yapmaları sebebiyle erkekler kadınlar üzerine koruyup gözetenlerdir. İyi kadınlar (eşinin hakları konusunda Allah'a gönülden) itaat edenler ve Allah'ın kendilerini koruması sebebiyle, kendileri de (kocasının ya da ailesinin sırları veya namusu konusunda onlar yanında olsa da olmasa da) gizliyi koruyanlardır. (Haksız yere) dikbaşlılık ve huysuzluklarından/sadakatsizliklerinden (bunları adet etmesinden) korktuğunuz kadınlara (önce) nasihat edin, (sonra) onları yataklarda yalnız bırakın, (bu da fayda vermezse, suç kadında ise ve bazı kadın karakterlerinde ancak bu usül fayda verecekse ailenin yıkılmaması adına nüşuzundan kendine getirip onuruna dokunacak bir iki tokat) vurun/(ya da) onları terkedip boşayın. Şayet size itaat ederlerse, artık aleyhlerinde (onları kırıp incitecek) bir yol (bir bahane) aramayın. Doğrusu Allah Yüce'dir, Büyük'tür.

وَ	إِنْ خِفْتُمْ	شِقَاقَ	بَيْنِهِمَا	فَابْعَثُوا
	korkarsanız	(açılarak) ayrılmasından	ikisinin (karı kocanın) aralarının	gönderin
başlama h.	şart ve cezm h.	mef'ûlün bih, muzaf	muzafun ileyh, sonraki zamire muzaf+ muz. ileyh	rabıta+cevabu'ş-şart; emir f.
	fi'lu'ş-şart: mazi fiil			

حَكَماً	مِنْ أَهْلِهِ	وَ	حَكَماً	مِنْ أَهْلِهَا ج
bir hakem	erkeğin ailesinden		bir hakem	kadının ailesinden
mef'ûl, mevsuf	(حَكَماً)'in sıfatı: şibhi cümle	atıf h.	matuf, mevsuf	(حَكَماً)'in sıfatı: şibhi cümle

إِنْ	يُرِيدَا	إِصْلَاحاً	يُوَفِّقِ	اللّٰهُ	بَيْنَهُمَا ط
şayet	(Bu ikisi) isterlerse	düzeltmek	uzlaşma ve başarı sağlar	Allah	o ikisinin arasında
şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; f.muzari	mef'ul	cevabu'ş-şart; meczum fiili muzari (geçiş için esreli)	fail	mekan zarfı

﴿ 35 ﴾

إِنَّ اللَّهَ	كَانَ	عَلِيماً	خَبِيراً
Doğrusu Allah	olandır	Alim	Habir
tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

35. (Karı kocanın) aralarının (açılarak) ayrılmasından korkarsanız, erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar (bu iki hakem barıştırıp) düzeltmek isterlerse, Allah o ikisinin (karı-kocanın) arasında uzlaşma ve başarı sağlar. Doğrusu Allah; Alim, Habir olandır (her şeyi bilen, her şeyden haberdar olandır).

وَ	اعْبُدُوا	اللَّهَ	وَ	لاَ تُشْرِكُوا	بِهِ	شَيْئاً
	kulluk edin	Allah'a	atıf h.	ortak koşmayın	O'na	bir şeyi
başlama h.	emri hâzır	mef'ûl		nehy-i hâzır	car+mecrur	mef'ûl

وَ	بِالْوَالِدَيْنِ	إِحْسَاناً	وَ	بِذِي	الْقُرْبَى
	Ana babaya	iyilik edin	ve	sahiplerine	yakınlık
atıf h.	car+mecrur	(أَحْسِنُوا) (iyilik yapın) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlü mutlak'ı	atıf h.	car+mecrur	muz. ileyh

وَ	الْيَتَامَى	وَ	الْمَسَاكِينِ	وَ	الْجَارِ	ذِي	الْقُرْبَى
	yetimlere		düşkünlere		komşuya	sahibi	yakınlık
	atıf h.+matuf		atıf h.+ matuf		atıf h.+matuf, mevsuf	sıfat, muzaf	muz. ileyh

وَ	الْجَارِ	الْجُنُبِ	وَ	الصَّاحِبِ	بِالْجَنْبِ	وَ	ابْنِ	السَّبِيلِ ۙ
	komşuya	uzak		arkadaşa	yan(ınızdaki)		yolcuya (yolun oğluna)	
	atıf h.+ matuf, mevsuf	sıfat		atıf h. + matuf, mecrur	car+mecrur		atıf h.+ matuf, muzaf	muz. ileyh

وَ	مَا	مَلَكَتْ	أَيْمَانُكُمْ ط	إِنَّ	اللَّهَ
	kimselere ve	malik olduğu	ellerinizin	kesinlikle	Allah
	atıf h.+ matuf, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fail	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi

﴿ 36 ﴾

لاَ يُحِبُّ	مَنْ	كَانَ	مُخْتَالاً	فَخُوراً ۙ
sevmez	kimseyi	olan	kendini büyük görmüş	çok öğünen
(إِنَّ)'nin haberi	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla; f.mazi cüm. (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

36. Allah'a kulluk edin, O'na bir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, yakınlık sahiplerine (akrabalara), yetimlere, düşkünlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yan(ınızdaki) arkadaşa (eşinize), yolcuya ve ellerinizin malik olduğu (sorumlu olduğunuz) kimselere iyilik edin. Doğrusu Allah, kendini büyük gören, çok öğünen kimseyi kesinlikle sevmez.

الَّذِينَ	يَبْخَلُونَ	وَ	يَأْمُرُونَ	النَّاسَ	بِالْبُخْلِ
Onlar ki	cimrilik ederler	ve	emrederler	insanlara (da)	cimriliği
önceki (مَنْ) ismi mevsulünden bedel	sıla, fiil cüm	atıf h.	f. muzari	mef'ûlün bih	car+mecrur

وَ	يَكْتُمُونَ	مَآ	آتَاهُمُ	اللَّهُ	مِنْ فَضْلِهِ ط
	gizlerler	şeyi	kendilerine verdiği	Allah'ın	lutfundan
atıf h.	f. muzari	mef'ûlün bih, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüml.	fail	car+mecrur

﴿ 37 ﴾

وَ	أَعْتَدْنَا	لِلْكَافِرِينَ	عَذَاباً	مُهِيناً ج
	(Biz de) hazırladık	nankörler için	bir azab	zelil edici
atıf h.	fiili mazi+ fail	car+mecrur	mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat

37. Onlar ki cimrilik ederler ve insanlara (da) cimriliği emrederler. Allah'ın kendilerine lutfundan (sunduğu nimetlerinden) verdiğini gizlerler. (Biz de) nankörler için zelil edici bir azab hazırladık.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 83 ≻

(NİSA, 34):

(اَلْقَوَّامُ ج قَوَّامُونَ): (mübalağalı ismi fail) bakan, himaye eden, idareci, gözeten, bir şeyin üzerinde duran, hâkim olan, özen gösteren, onunla yakından ilgilenen

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ اِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal

(اَلصَّالِحَةُ ج اَلصَّالِحَاتُ): (ismi fail) doğru olan, salih olan

[(قَنَتَ يَقْنُتُ) اَلْقَانِتَةُ ج قَانِتَاتٌ]: (ismi fail) itaat eden, kulluk eden, emrini tutan / hürmet eden

[(حَفِظَ يَحْفَظُ) اَلْحَافِظَةُ ج حَافِظَاتٌ]: (ismi fail) koruyan (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, göze gözükmeyen

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal f.) va'z etti, öğüt verdi

[(نَشَزَ يَنْشِزُ) اَلنُّشُوزُ]: (masdar) huysuzluk etmek, itaat etmemek, geçimsizlik çıkarmak

(اَلْمَضْجَعُ ج مَضَاجِعُ): yatak (هَجَرَ يَهْجُرُ هَجْرًا): ayrıldı, yaklaşmadı, yalnız bıraktı

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, dövdü, ayrıldı (بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) taleb etti, aradı, arzuladı

(أَطَاعَ يُطِيعُ اِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, emre karşı uyum sağladı, bağlılık gösterdi

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol (اَلْعَلِيُّ): kadri çok yüce, çok ulvi, pek kutsi, çok yüksek

(NİSA, 35):

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu, endişelendi (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi / diriltti

[(شَاقَّ يُشَاقُّ) اَلشِّقَاقُ]: (masdar) ayrılık yapmak, muhalefet etmek

(اَلْحَكَمُ): hakem, iki ihtilaf eden veya çekişenin arasında hüküm vermesi istenilen zat

[(أَصْلَحَ يُصْلِحُ) اَلْإِصْلَاحُ]: (if'al b.) ıslah etme, düzeltme, aralarını bulma, anlaştırma

(وَفَّقَ يُوَفِّقُ تَوْفِيقًا): (tef'il b.) uzlaştırdı, aralarını düzeltti, geçim sağladı, başarı sağladı

(NİSA, 36 – 37):

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu, şirk koştu

[(أَحْسَنَ يُحْسِنُ) اَلْإِحْسَانُ]: (masdar) güzel yapmak, iyilik etmek, nimetlendirmek, ikram etmek

(اَلْقُرْبَى): yakınlar, akrabalar (اَلْجَارُ ج جِيرَانٌ): komşu / yardımcı

(اَلْيَتِيمُ ج يَتَامَى): yetim, babasız (buluğ çağına girmeden önce babasını kaybetmiş çocuk)

(اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): (alçaltıcı, zillete düşürücü) fakirliğe sahip olan, yoksul, düşkün

(اَلْجُنُبُ): uzak, uzaklık, akrabadan olmayan yabancı kimse

(اِبْنُ السَّبِيلِ): (yolun oğlu) (tabir) yolda kalan, yolcu

(اَلْجَنْبُ ج جُنُوبٌ): yakın / yan (اَلْفَخُورُ): çok övünen, kendini çok medheden

(مَا مَلَكَتْ أَيْمَانٌ): (tabir) ellerinin sahip oldukları, tasarruf ve mülkiyeti kendisine ait olması. Bu tabir, köle ve cariyeler hususunda kullanılmakla meşhurdur (اَلْمُخْتَالُ): böbürlenen, kendini büyük gören, kendini beğenen

(بَخِلَ يَبْخَلُ بُخْلًا): cimrilik etti (كَتَمَ يَكْتُمُ كَتْمًا): gizledi (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(أَعْتَدَ يُعْتِدُ اِعْتَادًا): (if'al b.) hazırladı [(أَهَانَ يُهِينُ) اَلْمُهِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) alçaltan, zelil kılan

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 84 (NİSA: 38 – 44) ≻

وَ	الَّذِينَ	يُنفِقُونَ	أَمْوَالَهُمْ	رِئَآءَ	النَّاسِ	وَ	لَا يُؤْمِنُونَ	بِاللَّهِ	وَ	لَا	بِالْيَوْمِ
	kimseleri	harcayan	mallarını	gösteriş için	insanlara		inanmayanları	Allah'a	ve		gününe
atıf h.	önceki (الَّذِينَ) ismi mevsulünden bedel	sıla; fiili muzari	mef'ul	mef'ûlün lieclih { hal de denmiştir}, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	nefy-i istikbal	car+mecru r	atıf h.	nefi y h.	car+mecrur, mevsuf

﴿ 38 ﴾	الْآخِرِ ط	وَ	مَنْ	يَكُنِ	الشَّيْطَانُ	لَهُ	قَرِيناً	فَسَآءَ	قَرِيناً
	ahiret		Her kim de	olursa	şeytan	ona	arkadaş	artık o ne kötüdür	arkadaşlık bakımından
	sıfat	başlama h.	mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart; meczum f. muzari	(كَانَ)'nin ismi	car+mecrur	(كَانَ)'nin haberi	rabıta+cevabu'ş-şart; fiili mazi	temyiz

(مَنْ):mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri

38. Mallarını insanlara gösteriş için harcayanları, Allah'a ve ahiret gününe inanmayanları (da Allah sevmez veya onlara da zelil edici azab hazırlanmıştır). Her kim de şeytan ona arkadaş olursa, artık o ne kötü bir arkadaştır.

وَ	مَاذَا	عَلَيْهِمْ	لَوْ	آمَنُوا	بِاللَّهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْآخِرِ	وَ	أَنْفَقُوا
	ne	onlara vardı	keşke	iman etselerdi	Allah'a	ve	gününe	ahiret		infak etselerdi
başla-ma h.	mübteda: soru harfi	haber: şibhi cümle	cezmetmeyen şart edatı	gaib cemi f. mazi	car+mecrur	atıf h.+ matuf, mevsuf		sıfat	atıf h.	f. mazi

﴿ 39 ﴾	عَلِيماً	بِهِمْ	اللَّهُ	كَانَ	وَ	اللَّهُ ط	رَزَقَهُمُ	مِمَّا
	çok iyi biliyor	onları	Allah	idi		Allah'ın	kendilerine rızık olarak verdiği	şeylerden
	(كَانَ)'nin haberi	car+mecrur	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi	başlama h.	fail	sıla; f.mazi+mef'ul	car-mecrur (ismi mevsul)

39. Onlara ne vardı (ne olurdu sanki)? Keşke Allah'a ve ahiret gününe iman etselerdi ve Allah'ın kendilerine verdiği rızıktan (gösteriş için değil de Allah için) infak etselerdi. Allah, onları çok iyi biliyordu!

حَسَنَةً	تَكُ	إِنْ	وَ	ذَرَّةٍ ج	مِثْقَالَ	لَا يَظْلِمُ	اللَّهَ	إِنَّ
(tek) bir iyilik	olsa			zerre	miktar	zulüm yapmaz	Allah	Gerçek şu ki
(تَكُ)'nün haberi	fi'lu'ş-şart; (تَكُونُ)'dan (تَكُنْ)'ün kısaltılmışı; muzari fiil cümlesi[25]	şart ve cezm h.	atıf h.	muz. ileyh	mef'ûlün bih, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi: nefyi istikbal	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

﴿ 40 ﴾	عَظِيماً	أَجْراً	مِنْ لَدُنْهُ	يُؤْتِ	وَ	يُضَاعِفْهَا
	büyük	bir mükafat	katından	(yapana) verir	ve	onu katlayarak arttırır
	sıfat	mef'ûl, mevsuf	h. cer+ mebni mekan zarfı, muzaf, muz.ileyh	illet harfi ya'nın düşmesi ile meczum f. muzari	atıf h.	cevabu'ş-şart; fiili muzari+ mef'ûl

40. Gerçek şu ki Allah zerre miktar zulüm (ve haksızlık) yapmaz. (Tek) bir iyilik olsa onu katlayarak arttırır ve (yapana) katından büyük bir mükafat verir.

بِشَهِيدٍ	أُمَّةٍ	مِنْ كُلِّ	جِئْنَا	إِذَا	فَكَيْفَ
bir şahid	ümmetten	her bir	getirdiğimiz	zaman	(halleri) nasıl (olacak)?
car+mecrur	muz.ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	fiili mazi+fail	şart ifade eden zaman zarfı	başlama h.+ hal: soru kelimesi

﴿ 41 ﴾	شَهِيداً ط	عَلَى هَـٰؤُلَآءِ	بِكَ	جِئْنَا	وَ
	şahid olarak	bunlara	seni de	getirdiğimiz	ve
	hal	cer, işaret ismi	car+mecrur	fiili mazi+ fail	atıf h.

41. Her bir ümmetten bir şahid (olarak peygamberini) getirdiğimiz ve seni de bunlara şahid olarak getirdiğimiz zaman (halleri) nasıl (olacak)?

---

[25] (تَكُ): fi'lu'ş-şart, tahfif edildiği için cezm alameti mahzuf (düşen) (نْ) üzere takdir edilen sükûndur, (تَكُ)'nün ismi (هِيَ) olarak takdir edilen müstetir (gizli) zamirdir.

يَوْمَئِذٍ	يَوَدُّ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	وَ	عَصَوُا	الرَّسُولَ
O gün	temenni edip isterler	kimseler	inkar eden	ve	isyan etmiş olan	Peygambere
zaman zarfı	fiili muzari	fail, ismi mevsul	sıla; mazi f.	atıf h.	fiili mazi+fail	mef'ûlün bih

لَوْ تُسَوَّى	بِهِمُ	الْأَرْضُ ط	وَ	لاَ يَكْتُمُونَ	اللّهَ	حَدِيثاً ع ﴿42﴾
yerle bir olmayı		naibi fail	atıf h.	gizleyemezler	Allah'tan	bir söz
car +mecrur				nefy-i istikbal	mef'ûl	ikinci mef'ûl

(يَوَدُّ) fiilinin mef'ûlü: masdarı müevvel

42. O gün, inkar edip Peygambere isyan etmiş olan kimseler yerle bir olmayı (yerin onlarla bir olmasını yani yok olmayı) temenni edip isterler ve Allah'tan bir söz (ya da haber) gizleyemezler.

يَا أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	لاَ تَقْرَبُوا	الصَّلاَةَ	وَ	أَنْتُمْ	سُكَارَى
Ey iman eden kimseler			yaklaşmayın	namaza	halde	olduğunuz	Sarhoş
nidâ h. +münâdâ +tenbih h.	sıfat	sıla: mazi fiil c	nehy-i hâzır	mef'ûlün bih	hal vâvı	mübtedâ	haber

حَتَّى تَعْلَمُوا	مَا	تَقُولُونَ	وَ	لاَ	جُنُباً	إِلاَّ	عَابِرِي	سَبِيلٍ
bilene kadar	şeyi	dediğiniz		cünübken (de yaklaşmayın)		istisna		yolcu olanlar
f. muzari gaye ve nasb h.	mef'ûl, ismi mevsul	sıla: muzari f.	atıf h.	nefiy h.	hal	istisna h.	müstesna, (cemi müzekker) muzaf olduğu için (نَ) düşmüş	muz. ileyh

حَتَّى تَغْتَسِلُوا ط	وَ	إِنْ	كُنْتُمْ	مَرْضَى	أَوْ	عَلَى سَفَرٍ
gusledene kadar		şayet idi iseniz		hasta	veya	seferde
gaye ve nasb h.+f.muzari	başlama h.	cezm eden şart h.	fi'lu'ş-şart: fiili mazi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.	car+mecrur

أَوْ	جَآءَ	أَحَدٌ	مِنْكُمْ	مِنَ الْغَآئِطِ	أَوْ	لاَمَسْتُمُ	النِّسَآءَ
veya	geldiyse	biri	sizden	tuvaletten	yahut	temas etmiş (ise)	kadınlara
atıf h.	fiili mazi	fail, mevsuf	sıfat, şibhi cümle	car+mecrur	atıf h.	fiili mazi, fail	mef'ûl

فَلَمْ تَجِدُوا	مَآءً	فَتَيَمَّمُوا	صَعِيداً	طَيِّباً	فَامْسَحُوا	بِوُجُوهِكُمْ	وَ	أَيْدِيكُمْ ط
akabinde bulamadıysanız	su	o zaman teyemmüm edin	bir toprağa	temiz	sonra da meshedin	yüzlerinize	ve	ellerinize (toprakla)
atıf h.+ cahd-ı mutlak	mef'ûl	rabıta+ cevabu'ş-şart; emri hâzır	mef'ûl, mevsuf	sıfat	atıf h.+ emri hâzır	câr-mecrur isim	atıf h.	matuf, muzaf+ muz.ileyh

إِنَّ	اللّهَ	كَانَ	عَفُوّاً	غَفُوراً ﴿43﴾
Doğrusu	Allah	daima	affedendir	çok bağışlayandır
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

43. Ey iman edenler! Sarhoşken, dediğiniz şeyi (ne dediğinizi) bilene kadar, cünübken, -yolcu olanlar istisna- gusledene kadar namaza yaklaşmayın. Şayet hasta veya seferde iseniz veya sizden biri tuvaletten geldiyse yahut kadınlara temas etmiş de (cinsi münasebette bulunmuş da) su bulamadıysanız o zaman temiz bir toprağa teyemmüm edin, sonra da yüzlerinize ve ellerinize toprakla meshedin. Doğrusu Allah affedendir, çok bağışlayandır.

أَ	لَمْ تَرَ	إِلَى الَّذِينَ	أُوتُوا	نَصِيباً	مِنَ الْكِتَابِ
mi	görmedin	kimseleri	kendilerine verilen	bir nasip	Kitap'tan
soru h.	cahd-ı mutlak, muzari f.	h. cer + ismi mevsul	sıla: meçhul f.mazi cüm.	mef'ûlün bih	car+mecrur

يَشْتَرُونَ	الضَّلاَلَةَ	وَ	يُرِيدُونَ	أَنْ تَضِلُّوا	السَّبِيلَ ط ﴿44﴾
satın alıyorlar	sapıklığı	ve	istiyorlar	sizin de sapıtmanızı	yolu
fiili muzari	mef'ûl	atıf h.	f. muzari	(يُرِيدُونَ)'nin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	mef'ûl

44. Kendilerine Kitap'tan bir nasip verilenleri görmedin mi? Sapıklığı satın alıyorlar ve sizin de yolu sapıtmanızı (doğru yoldan sapmanızı) istiyorlar!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 84 ≻

(NİSA, 38):

(اَنْفَقَ يُنفِقُ اِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, infak etti

[اَلرِّئَاءُ (رَاءَى يُرَائِي)]: (nakıs müfâale b.) (masdar) riyâkârlık yapmak, gösterişte bulunmak

(اَلْقَرِينُ ج قُرَنَاءُ): çok yakın dost (سَاءَ): (ecvef f.) ne kötü! (yerme fiili gibi kullanılmıştır)

(NİSA, 39):

(اَنْفَقَ يُنْفِقُ اِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, infak etti (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi

(NİSA, 40):

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلذَّرَّةُ): zerre, toz

(اَلْمِثْقَالُ): mikdar (her türlü ağırlık ölçüsünün ismi) (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (nakıs f.) oldu, idi

(اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet, iyilik, güzellik, hayır ve tâat

(ضَاعَفَ يُضَاعِفُ مُضَاعَفَةً): (müfâale b.) katlamak, artırmak, katlayarak ziyadeleştirmek

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz, nakıs f., if'al babından) verdi, getirdi

(لَدُنْ): yanında, katında (اَلاَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(NİSA, 41 – 42):

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا ب): (ecvef f.) getirdi (اَلاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet, cemaat

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) şahit, iyi gözetleyen, şahit, çok bilen

(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا): (muzaaf f.) istedi, temenni etti / sevdi, muhabbet etti

(عَصَى يَعْصِي عِصْيَانًا): (nakıs f.) isyan etti, baş kaldırdı/ sıkı tuttu, sıkı sarıldı

(سَوَّى يُسَوِّى تَسْوِيَةً): (nakıs tef'il b.) eşit kıldı, eşitledi / düzeltti, düzene koydu

(كَتَمَ يَكْتُمُ كَتْمًا): gizledi, sakladı (اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): anlatılan söz, konuşulan kelam

(NİSA, 43 – 44):

(قَرَبَ يَقْرَبُ قِرْبَانًا): yaklaştı, (namaza) başladı, yaptı (اَلسَّكْرَانُ ج سُكَارَى): sarhoş

(اَلْجُنُبُ): cünüb, ihtilam olan, büyük abdest yapan [اَلْعَابِرُ (عَبَرَ يَعْبُرُ]: (ismi fail) gelip geçen

(عَابِرُ اَلسَّبِيلِ): yolcu, yoldan geçen (اِغْتَسَلَ يَغْتَسِلُ اِغْتِسَالاً): (iftial b.) yıkandı, gusletti

(اَلْمَرِيضُ ج مَرْضَى): hasta (اَلْغَآئِطُ): hela, tuvalet (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(لاَمَسَ يُلاَمِسُ مُلاَمَسَةً): (müfâale b.) yanaştı, dokundu, temas etti, el sürdü (burada cinsi temastan kinaye olduğu da söylenmiştir) (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.): istedi, irade etti (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلَةً): (muzaaf f.) kayboldu, saptı

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (تَيَمَّمَ يَتَيَمَّمُ تَيَمُّمًا): (tefa'ul b.) teyemmüm etti

(اَلصَّعِيدُ): yeryüzü veya toprak / arazi / yol (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): temiz, helal, hoş

(مَسَحَ يَمْسَحُ مَسْحًا ب): meshetti, sildi, okşadı (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz , yön, vecih

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (mehmuz ve nakıs f.) gördü, anladı (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي شِرَاءً): (nakıs iftial b.): satın aldı (اَلنَّصِيبُ): nasip, pay, hisse

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 85 (NİSA: 45 – 51) ≻

﴿ 45 ﴾ نَصِيراً بِاللَّهِ وَ كَفَى وَلِيّاً ق بِاللَّهِ وَ كَفَى بِأَعْدَآئِكُمْ ط أَعْلَمُ اللَّهُ وَ

çok iyi bir yardımcı olarak	Allah	yeter	ve	bir dost olarak	Allah	yeter		düşmanlarınızı	daha iyi bilir	Allah	
temyiz	harfi cer+ismi mecrur	fiili mazi	atıf h.	temyiz	harfi cer+ismi mecrur	fiili mazi	atıf h.	zaid h. câr-mecrur isim	haber	mübteda	başlama h.

45. Allah, düşmanlarınızı (sizden) daha iyi bilir. Allah bir dost olarak yeter ve Allah çok iyi bir yardımcı olarak (da) yeter.

عَنْ مَوَاضِعِهِ الْكَلِمَ يُحَرِّفُونَ هَادُوا مِنَ الَّذِينَ

yerlerinden	kelimeleri	tahrif ederler	Yahudi olan	kimselerden (bir topluluk)
câr-mecrur isim	mef'ûl	mahzuf mübteda olan (قَوْمٌ) kelimesinin sıfatı, muzari fiil	sıla: mazi fiil	(قَوْمٌ) (bir topluluk) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haber mukaddemi; şibhi cümle

مُسْمَعٍ غَيْرَ اسْمَعْ وَ عَصَيْنَا وَ سَمِعْنَا وَ يَقُولُونَ وَ

işitilmez olası		sen de işit		isyan ettik/sıkı sarıldık[26]	ve	işittik	derler	.
muz. ileyh	hal, muzaf	emri hâzır	atıf h.	fiili mazi+fail	atıf h.	fiili mazi+fail	fiili muzari	atıf h.

فِي الدِّينِ ط وَ طَعْناً وَ بِأَلْسِنَتِهِمْ لَيّاً رَاعِنَا وَ

atıf h.	din hakkında car+mecrur	yergiler yaparak (لَيّاً) üzerine matuf	ve atıf h.	dillerini câr-mecrur isim	eğip bükerek hal	râinâ (bizi gözet) emri hâzır + mef'ul	ve atıf h.

انْظُرْنَا وَ اسْمَعْ وَ أَطَعْنَا وَ سَمِعْنَا قَالُوا أَنَّهُمْ لَوْ

bize bak ve	sen de işit		itaat ettik	ve	İşittik	deselerdi	onlar	Eğer
atıf h.+emri hâzır+mef'ul	emri hâzır	atıf h.	f.mazi+fail	atıf h.	f.mazi+fail	(أَنَّ)'nin haberi; mazi f.	tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	cezmetmeyen şart edatı

لَكِنْ وَ أَقْوَمَ لَا وَ لَهُمْ خَيْراً لَكَانَ

fakat		daha doğru	ve	kendileri için	daha hayırlı	kesinlikle olacaktı	
istidrak harfi	atıf h.	matuf	atıf h.	car+ mecrur	(كَانَ)'nin haberi	cevab h., fiilu'ş-şart; f. mazi, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	

﴿ 46 ﴾ قَلِيلاً إِلاَّ فَلاَ يُؤْمِنُونَ بِكُفْرِهِمْ اللَّهُ لَعَنَهُمُ

pek azı	hariç	bu sebeple inanmazlar	inkarları sebebiyle	Allah	onları lânetledi
müstesna	istisna h.	ta'lîl (sebep) h.+ nefy-i istikbal	car+mecrur	fail	fiili mazi+ mef'ul

46. Yahudilerden bir kısmı (bu son dini uydurma zannettirmek için Tevrat'taki asıl) kelimeleri yerlerinden tahrif ederler (anlamı değiştirip bozarlar). Dillerini eğip bükerek ve din hakkında yergiler yaparak (Peygambere karşı) «İşittik ve isyan ettik/sıkı sarıldık. Sen de (bizi) işit, işitilmez olası/söz söylenmesi haddimiz olmayan ve râinâ (bizi güt/bizi gözet)» derler. Eğer onlar «İşittik, itaat ettik, Sen de (bizi) işit ve bize bak» deselerdi kesinlikle kendileri için daha hayırlı ve daha doğru olacaktı. Fakat (gerçeği) inkarları sebebiyle Allah onları lânetledi. Bu sebeple pek azı hariç inanmazlar.

---

[26] "(سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا) cümlesinin bir anlamı "dinledik ve sıkı tuttuk" diğeri ise "dinledik ve isyan ettik" şeklindedir. Çünkü (asâ=عَصَى); hem isyan, hem de değneği tutar gibi sıkı tutma anlamına gelir (*es -Sıhah, Tacu'l- arus, Lisanu'l-arab*)... Eğer (سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا) "Dinledik ve boyun eğdik" deselerdi onu tahrîf, yani başka anlama çekme imkanı olmayacağından daha iyi ve daha doğru olurdu." "(وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ)" cümlesinin bir anlamı, "lütfen dinle, sana söz söylemek haddimize değil ama.." diğeri ise "dinle, söz dinlemez adam" (Elmalılı, *Hak Dini Kur'an Dili*, 46. ayetin tefsiri) şeklindedir. Eğer sadece "dinle" anlamına gelen, "(اسْمَعْ) isma'" ifadesi kullanılsaydı başka anlama çekilemezdi. "(رَاعِنَا)" cümlesinin anlamlarından biri "bizi güt" diğeri "bizi gözet" şeklindedir. "Bizi güt" sözünde bir iğneleme vardır. Yani "Sen bizi hayvan güder gibi gütmek istiyorsun, öyleyse güt" demiş olurlar. Dillerini biraz eğer, ayn harfini uzatarak raînâ derlerse "bizim çoban" demiş olurlar. Ama eğer "(انْظُرْنَا)=unzurnâ" deselerdi "bizi gözet" dışında başka anlama çekilemezdi." (Bkz. Abdülaziz Bayındır, *Doğru Bildiğimiz Yanlışlar*, s.131)

يَآ	أَيُّهَا	الَّذِينَ	أُوتُوا	الْكِتَابَ	آمِنُوا	بِمَا	نَزَّلْنَا
Ey		kimseler	verilen	Kitap	inanın		indirdiğimize
nidâ h.+münada +tenbih h.		sıfat, ismi mevsul	sıla: meçhul mazi f. cüm. naibi fâil	mef'ûl	emri hâzır	harfi cer+ ismi mevsul	sıla: mazi f.

مُصَدِّقاً	لِمَا	مَعَكُمْ	مِنْ قَبْلِ	أَنْ نَطْمِسَ	وُجُوهاً
tasdik edicisi olarak	şeylerin	beraberinizdeki	önce	silip dümdüz etmeden	birtakım yüzleri
hal	h. cer+ismi mevsul	sıla: şibhi cümle	car+mecrur	muz. ileyh: masdarı müevvel	mef'ûl

فَنَرُدَّهَا	عَلَىٰٓ أَدْبَارِهَا	أَوْ	نَلْعَنَهُمْ	كَمَا	لَعَنَّآ
bu sebeple çevirmeden	arkalarına	veya	onları (da) lânetlemeden (önce)	gibi	lanetlediğimiz
fa-i sebebiye+ fiili muzari, mef'ul	câr-mecrur isim	atıf h.	fiili muzari, mef'ul	h. cer, masdar h.	fiili mazi+fail

﴿ 47 ﴾	مَفْعُولاً	اللّٰهِ	أَمْرُ	كَانَ	وَ	السَّبْتِ ط	أَصْحَابَ
	yapılagelmiştir	Allah'ın	emri	sürekli		cumartesi	ashabını
	(كَانَ)'nin haberi	muz. ileyh	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	f. mazi	başlama h.	muz.ileyh	mef'ûl, muzaf

47. Ey Kitap verilenler! Biz, birtakım yüzleri silip dümdüz etmeden bu sebeple de arkalarına çevirmeden, veya cumartesi ashabını lanetlediğimiz gibi onları (da) lânetlemeden önce beraberinizdekini tasdik ederek indirdiğimize (Kuran'a) inanın. Allah'ın emri sürekli yapılagelmiştir.

يَغْفِرُ	وَ	بِهِ	أَنْ يُشْرَكَ	لاَ يَغْفِرُ	اللّٰهَ	إِنَّ
bağışlar		kendisine	ortak koşulmasını	bağışlamaz	Allah	Doğrusu
fiili muzari	atıf h.	car+mecrur	mef'ûl, masdarı müevvel	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

يُشْرِكْ	مَنْ	وَ	يَشَآءُ ج	لِمَنْ	ذٰلِكَ	دُونَ	مَا
ortak koşarsa	Kim		dileyen/dilediği	kimse için	bundan	başka	şeyleri
fi'lu'ş-şart; fiili muzari	mübteda, şart ismi	atıf h.	sıla; muzari fiil	harfi cer+ismi mevsul	muz.ileyh	sıla; şibhi cüm.;mekan zarfı, muzaf	mef'ûl, ismi mevsul

﴿ 48 ﴾	عَظِيماً	إِثْماً	افْتَرَى	فَقَدِ	بِاللّٰهِ
	çok büyük	bir günah (ile)	iftira etmiş olur	kesinlikle	Allah'a
	sıfat	mef'ûl, mevsuf	cevabu'ş-şart; fiili mazi	rabıta, tahkik h.	car+ mecrur

48. Doğrusu Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz; bundan başka şeyleri (günahları) dileyen/dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa kesinlikle çok büyük bir günah (ile) iftira etmiş olur.

أَ	لَمْ تَرَ	إِلَى الَّذِينَ	يُزَكُّونَ	أَنْفُسَهُمْ ط	بَلِ	اللّٰهُ	يُزَكِّي
mı	bakmadın	kimselere	temize çıkaran	Kendilerini	Hayır	Allah	temize çıkarır
soru h.	cahdı mutlak; nefiy ve cezm h., muzari f.	h. cer+ i.mevsul	sıla; muzari fiil	mefûl	idrab h.	mübteda	haber; muzari f.

﴿ 49 ﴾	مَنْ	يَشَآءُ	وَ	لاَ يُظْلَمُونَ	فَتِيلاً
	kimseyi	dileyen/dilediği	ve	onlara zulmedilmez	kıl kadar
	mef'ûl, ismi mevsul	sıla: muzari fiil	atıf h.	nefy-i istikbal; meçhul fiili muzari+fail	mef'ulü mutlak nâibi

49. Kendilerini temize çıkaran kimselere bakmadın mı? Hayır, Allah dileyen/dilediği kimseyi temize çıkarır ve onlara kıl kadar zulmedilmez.

﴿ 50 ﴾	ع مُبِيناً	إِثْماً	بِهِ	كَفَى	وَ	الْكَذِبَ ط	عَلَى اللّٰهِ	يَفْتَرُونَ	كَيفَ	اُنْظُرْ
	apaçık	bir günah olarak	ona	yeter		yalan	Allah üzerine	uyduruyorlar	nasıl	Bak
	sıfat	temyiz, mevsuf	car+mecrur	fiili mazi	atıf h.	mef'ûl	car+mecrur	fiili muzari	hal	emri hâzır

50. Bak, nasıl da Allah üzerine yalan uyduruyorlar; apaçık bir günah olarak (bu) ona yeter!

مِنَ الْكِتَابِ	نَصِيباً	أُوتُوا	إِلَى الَّذِينَ	لَمْ تَرَ	أَ
Kitap'tan	bir nasip	kendilerine verilen	kimselere	bakmadın	mı
car+mecrur	mef'ûlün bih	sıla: meçhul f.mazi naibi fâil	harfi cer+ismi mevsul	cahd-ı mutlak muzari f.	soru h.

يُؤْمِنُونَ	بِالْجِبْتِ	وَ	الطَّاغُوتِ	وَ	يَقُولُونَ	لِلَّذِينَ	كَفَرُوا
inanıyorlar	putlara	ve	tağuta	ve	diyorlar	kimselere	inkar eden
fiili muzari(cemi)	car+mecrur		atıf h.+matuf		fiili muzari+fâil	harfi cer+ ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.

هٰؤُلَآءِ	أَهْدَى	مِنَ الَّذِينَ	آمَنُوا	سَبِيلاً	﴿ 51 ﴾
Bunlar	daha doğru	kimselerden	iman eden	yol bakımından	
mübteda	haber	harfi cer+ ismi mevsul	sıla: mazi fiil	temyiz	

51. Kendilerine Kitap'tan bir nasip verilenlere bakmadın mı? Putlara ve (Allah'tan başka kulluk edilenler demek olan) tağuta inanıyorlar ve inkar edenlere: «Bunlar, (Allah'a) iman edenlerden yol bakımından daha doğru (yoldadır)» diyorlar!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 85 ≻

(NİSA, 45 – 46 – 47 – 48):

[أَعْلَمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ)]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen (اَلْعَدُوُّ ج أَعْدَاءُ): düşman (اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kâfi oldu, yetti, yeterli oldu (اَلنَّصِيرُ ج أَنْصَارٌ): (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever

(هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (ecvef f.) yahudiliği kabul etti, yahudi oldu, döndü (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمٌ – كَلِمَاتٌ): kelam, söz, ilahi hüküm

(حَرَّفَ يُحَرِّفُ تَحْرِيفًا): (tef'il b.) tahrif yaptı, değiştirdi, bozuk mana verdi, manasını bozdu (اَلْمَوْضِعُ ج مَوَاضِعُ): yer

(عَصَى يَعْصِي عِصْيَانًا): (nakıs f.): isyan etti, baş kaldırdı/sıkı tuttu, sıkı sarıldı (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

[اَلْمُسْمَعُ (أَسْمَعَ يُسْمِعُ)]: (ismi meful)(if'al b.): işittirilmiş (burada: sağırlıkla beddua edilmekte olup: "duy, duymaz olasıca" manasında veya sana söz söylemek haddimize değil anlamında manaları verilmiş)

(رَاعَى يُرَاعِي مُرَاعَةً): (nakıs müfâale b.) gözetti, güttü, muhafaza etti (أَطَاعَ يُطِيعُ اِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti,

[اَللَّيُّ (لَوَى يَلْوِي)]: (masdar),(nakıs f.): dürmek, bükmek, eğmek, doğru yoldan ayrılmak, sapmak

(اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةُ): (konuşma uzvu:) dil, lugat, konuşma, lehçe (أَقْوَمُ): daha doğru, doğruya daha yakın

[اَلطَّعْنُ (طَعَنَ يَطْعَنُ)]: (masdar) ayıplamak, dil uzatmak, yermek (لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنَةً): la'net etti, rahmetinden uzaklaştırdı

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz / zat / yön

[اَلْمُصَدِّقُ (صَدَّقَ يُصَدِّقُ)]: (ismi fail),(tef'il b.) tasdik eden, doğrulayıcı (اَلدُّبُرُ ج أَدْبَارٌ): arka, arkada olan

(طَمَسَ يَطْمِسُ طَمْسًا): sildi, değiştirdi, başkalaştırdı, dümdüz etti (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) dönderdi, (arka cihete) çevirdi

(اَلسَّبْتُ): cumartesi günü, yahudilerin tatil yaptıkları gün [اَلْمَفْعُولُ (فَعَلَ يَفْعَلُ)]: (ismi mef'ul) yapılan, yapılmış

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) şirk koştu, ortak koştu (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, istedi, tercih etti, oluşturdu

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu, düzdü (اَلْإِثْمُ): günah

(NİSA, 49 – 50 – 51):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü/bildi/ tanıdı/ anladı (زَكَّى يُزَكِّي تَزْكِيَةً): (nakıs tef'il b.) medhetti, temize çıkardı, doğruluk iddia etti

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلْفَتِيلُ): kıl kadar, zerre kadar (küçüklüğü ifade eder, en ufak demektir.)

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu, düzdü (كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kâfi oldu, yetti, yeterli oldu

(اَلْإِثْمُ): günah [اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ)]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) açık, apaçık olan (اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs ve mehmuz f.) gördü/ bildi/ tanıdı/ anladı (أَهْدَى): (ismi tafdil) daha çok hidayete eren, doğru yolu bulan

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi (اَلنَّصِيبُ): nasip, pay, hisse (اَلسَّبِيلُ): açık ve geniş yol.

(اَلْجِبْتُ): Allah'tan başka ibadet edilen mabudlar (bu lafız put, kahin, sihirbaz v.s. hakkında kullanılır)

(اَلطَّاغُوتُ): putlar, Allah'tan başka bütün ma'budlar, şeytanlar, kâhinler, sapıkların başını çeken kişiler, azgınlar

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 86 (NİSA: 52 - 59) ≻

﴿ 52 ﴾ نَصِيرًا ط	لَهُ	فَلَنْ تَجِدَ	اللَّهُ	يَلْعَنِ	وَ مَنْ	اللَّهُ ط	لَعَنَهُمُ	الَّذِينَ	أُولَٰئِكَ
bir yardımcı	onun için	artık asla bulamazsın	Allah	lanet ederse	kime	Allah'ın	kendilerine lanet ettiği	kimselerdir	İşte onlar
mef'ulün bih	car+mecrur	rabıta + te'kîd-i nefy-i istikbal	fail	fi'lu'ş-şart; muzari f.	şart ismi / atıf h.	fail	sıla; mazi fiil, meful	haber, ismi mevsul	mübteda

52. İşte onlar, Allah'ın kendilerine lanet ettiği kimselerdir. Allah kime lanet ederse artık onun için asla bir yardımcı bulamazsın.

﴿ 53 ﴾ نَقِيرًا لا	النَّاسَ	لَا يُؤْتُونَ	فَإِذًا	مِنَ الْمُلْكِ	نَصِيبٌ	لَهُمْ	أَمْ
bir çekirdek filizi	insanlara	vermezlerdi	O zaman	mülkten	bir hissesi	onların var	Yoksa .. mı
ikinci mef'ûl	mef'ûlün bih	nefy-i istikbal	atıf h.+ cevap h.	(نَصِيبٌ) kelimesinin sıfatı: şibhi cümle	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem	atıf h.

53. Yoksa onların mülkten (Allah'ın hükümranlığından) bir hissesi mi var? O zaman (öyle olsaydı) insanlara bir çekirdek filizi (kadar bile) vermezlerdi.

آتَيْنَا	فَقَدْ	مِنْ فَضْلِهِ ج	اللَّهُ	آتَاهُمُ	عَلَى مَا	النَّاسَ	يَحْسُدُونَ	أَمْ
vermiştik		lütfundan	Allah'ın	verdiği	şeyler dolayısıyla	insanlara	hased mi ediyorlar	Yoksa
fiili mazi+fail	ta'lîl (sebep) h., tahkik h.	câr-mecrur isim	fail	sıla; mazi fiil cüm. mef'ûl	harfi cer+ ismi mevsul	mef'ûlün bih	fiili muzari+ fâil	atıf h.
﴿ 54 ﴾ عَظِيمًا	مُلْكًا	آتَيْنَاهُمْ	وَ	الْحِكْمَةَ	وَ الْكِتَابَ	إِبْرَاهِيمَ	آلَ	
büyük	bir hükümranlık	onlara verdik	ve	ve hikmet	kitap	İbrahim	ailesine	
sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	fiili mazi+ fâil, mef'ul	atıf h.	atıf h., matuf	ikinci mef'ûl	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	

54. Yoksa Allah'ın lütfundan verdiği şeyler dolayısıyla insanlara (Hz. Muhammed ve müminlere) hased mi ediyorlar? (Daha önce onların da atası olan) İbrahim ailesine kitap ve hikmet vermiştik ve onlara (Davud ve Süleyman gibilerine) büyük bir hükümranlık da verdik.

مَنْ	مِنْهُمْ	وَ	بِهِ	آمَنَ	مَنْ	فَمِنْهُمْ
kimi de	onlardan	ve	O'na	imân etti	(bazı) kimseler	Böylece onlardan
mübteda muahhar; ismi mevsul	haber mukaddem	atıf h.	car+mecrur	sıla: mazi fiil	mübteda muahhar,ismi mevsul	atıf h.+ mukaddem haber
﴿ 55 ﴾ سَعِيرًا		بِجَهَنَّمَ	كَفَى	وَ	عَنْهُ ط	صَدَّ
çılgın bir alev olarak		Cehennem	yeter	atıf h.	O'ndan	yüz çevirdi
temyiz		car+mecrur	fiili mazi		car+mecrur	sıla: mazi f. cüm.

55. Böylece onlardan (bazı) kimseler O'na imân etti ve onlardan kimi de O'ndan yüz çevirdi. (Ceza için) çılgın bir alev olarak cehennem yeter.

جُلُودُهُمْ	نَضِجَتْ	كُلَّمَا	نَارًا ط	سَوْفَ نُصْلِيهِمْ	بِآيَاتِنَا	كَفَرُوا	الَّذِينَ	إِنَّ
derileri	kavrulsa	Her ne zaman	bir ateşe	onları sokacağız	âyetlerimizi	inkâr eden	kimseleri	Şüphesiz
fail	fi'lu'ş-şart; mazi fiil	zaman ve şart zarfı	mef'ûl	f. muzari, mef'ûl	câr-mecrur isim	sıla: mazi fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.
﴿ 56 ﴾ حَكِيمًا	عَزِيزًا	كَانَ	إِنَّ اللَّهَ	الْعَذَابَ ط	لِيَذُوقُوا	غَيْرَهَا	جُلُودًا	بَدَّلْنَاهُمْ
Hakîmdir	Azizdir	daima	Doğrusu Allah	azab	tatmaları için	ondan başka	derilerle	onları değiştiririz
(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin haberi: nâsih f. mazi; (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mef'ûlün bih	sebep ve nasb h., fiili muzari, fâil	sıfat	mef'ûl, mevsuf	fi'lu'ş-şart; mazi f., fâil

56. Şüphesiz âyetlerimizi inkâr edenleri bir ateşe sokacağız. Her ne zaman derileri kavrulsa, azab tatmaları için ondan başka derilerle değiştiririz! Doğrusu Allah daima Azizdir (üstün ve çok güçlüdür), Hakîmdir (hüküm ve hikmet sahibidir).

وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصَّالِحَاتِ	سَنُدْخِلُهُمْ	جَنَّاتٍ	تَجْرِي	مِنْ تَحْتِهَا	الْأَنْهَارُ
	kimseleri	İnanan	ve	işleyenleri	iyi iş	sokacağız	cennetlere	akan	altından	ırmaklar
atıf h.	mübteda	sıla; mazi fiil	atıf h.	fiili mazi	mef'ûl	gelecek zaman+ mef'ul	ikinci mef'ul	(جَنَّاتٍ)'in sıfatı; f.muzari cüm.	h. cer+ mecrur isim (muzaf) + muz. ileyh	fail

﴿ 57 ﴾	ظَلِيلاً	ظِلاًّ	وَ نُدْخِلُهُمْ	مُطَهَّرَةٌ ز	أَزْوَاجٌ	فِيهَا	لَهُمْ	أَبَداً ط	فِيهَا	خَالِدِينَ
	gölgelendiren	bir gölgeye	onları girdireceğiz	tertemiz	eşler	orada	onlara vardır	ebediyyen	içinde	temelli olarak kalacakları
	sıfat	ikinci mef'ul, mevsuf	cemi f. muzari+ mef'ul	atıf h.	sıfat	mübtedâ muahhar, mevsuf	câr+ mecrur	haber mukaddem	zaman zarfı	car+ mecrur	hal

57. İnanıp iyi iş işleyenleri içinde temelli olarak ebediyyen kalacakları, altından ırmaklar akan cennetlere sokacağız. Onlara orada tertemiz kılınmış (hayız, meni vb. kirlerden arındırılmış) eşler var. Ve (yine) onları gölgelendiren (dünyadaki gibi sıcak ve soğuk değil tam kararında bir iklimin olduğu) bir gölgeye girdireceğiz.

إِنَّ	اللَّهَ	يَأْمُرُكُمْ	أَنْ تُؤَدُّوا	الْأَمَانَاتِ	إِلَىٰ أَهْلِهَا ل	وَ	إِذَا	حَكَمْتُمْ
Şüphesiz	Allah	size emreder	teslim etmenizi	emanetleri	ehline	ve	zaman	hükmettiğiniz
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(يَأْمُرُ) fiilinin mef'ûlü	mef'ûlün bih	câr-mecrur isim	başlama h.	şart ifade eden zaman zarfı	f. mazi+ mef'ul

بَيْنَ	النَّاسِ	أَنْ تَحْكُمُوا	بِالْعَدْلِ ط	إِنَّ	اللَّهَ	نِعِمَّا	يَعِظُكُمْ	بِهِ ط
arasında	insanlar	hükmetmenizi	adaletle	Gerçekten	Allah	ne güzel	size vaaz veriyor	bununla
mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	(يَأْمُرُ) fiilinin mef'ûlü	car+mecrur	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(نِعْمَ): câmid f. mazi+ (مَا):fail, ismi mevsul	sıla; muzari fiil, mef'ûl	(إِنَّ)'nin haberi

﴿ 58 ﴾	بَصِيراً	سَمِيعاً	كَانَ	اللَّهَ	إِنَّ
	Basirdir	Semidir	daima	Allah	Şüphesiz ki
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin haberi: f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

58. Şüphesiz Allah size emanetleri ehline teslim etmenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Gerçekten Allah; bununla size ne güzel vaaz veriyor. Şüphesiz ki Allah; Semidir (her şeyi işitendir), Basirdir (her şeyi görendir).

يَا أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	أَطِيعُوا	اللَّهَ	وَ	أَطِيعُوا	الرَّسُولَ	وَ	أُولِي	الْأَمْرِ	مِنْكُمْ ج
Ey iman eden kimseler!			itaat edin	Allah'a		itaat edin	Peygambere	ve	sahiblerine	emir	sizden olan
nidâ h.+ münâdâ+ tenbih h.	sıfat	sıla: mazi fiil	emri hâzır	mef'ûlün bih	atıf h.	emri hâzır	mef'ûl	atıf h.	matuf, muzaf	muz. ileyh	car+mecrur

فَإِنْ	تَنَازَعْتُمْ	فِي شَيْءٍ	فَرُدُّوهُ	إِلَى اللَّهِ	وَ	الرَّسُولِ	إِنْ كُنْتُمْ	تُؤْمِنُونَ	بِاللَّهِ
eğer	anlaşmazlığa düşerseniz	bir şeyde	artık onu döndürün	Allah'a	ve	Peygamber'e	eğer idiyseniz	inanıyor	Allah'a
atıf h.+ şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; f. mazi	car+ mecrur	rabıta + cevabu'ş-şart; emri hâzır+mef'ul	car+ mecrur	atıf h.	matuf	şart ve cezm h.+fi'lu'ş-şart, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	car+mecrur

﴿ 59 ﴾	تَأْوِيلاً ع	أَحْسَنُ	وَ	خَيْرٌ	ذٰلِكَ	الْآخِرِ ط	الْيَوْمِ	وَ
	sonuç bakımından	daha güzeldir	ve	daha hayırlı	İşte bu	ahiret	gününe	ve
	temyiz	matuf	atıf h.	haber	mübteda	sıfat	matuf, evsuf	atıf h.

59. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygamber'e ve sizden (Müslüman) olan emir sahiblerine (idarecilere, devlet başkanlarına, başkanlara vb.) itaat edin. Eğer bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz, eğer Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, artık onu (yani ihtilaf konusu meseleyi) Allah'a ve Peygamber'e döndürün. İşte bu, daha hayırlı ve sonuç bakımından daha güzeldir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 86 ≻

(NİSA, 52 – 53):

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنَةً): la'net etti, rahmetinden uzaklaştırdı (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

(اَلنَّصِيرُ ج أَنْصَارٌ): (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever

(اَلنَّصِيبُ): nasip, pay, hisse (اَلْمُلْكُ): saltanat, mülk (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz if'al b.): verdi, getirdi

(اَلنَّقِيرُ): zerre kadar, ufacık, minnacık, azıcık, çekirdeğin filiz verdiği göz kadar küçük

(NİSA, 54 – 55):

(حَسَدَ يَحْسُدُ حَسَدًا): hased etti, kıskandı (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs vemehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf / üstünlük, fazilet (آل): ehil, aile, akraba, yakınlar (izafetle kullanılır)

(اَلْحِكْمَةُ): hikmet (doğru olduğu tahakkuk eden her türlü söz ve amel) (اَلْمُلْكُ): saltanat, mülk

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا عَنْ): (muzaaf f.) vazgeçti, ayrıldı, yüz çevirdi, kaçındı (كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kafi oldu, yetti, yeterli oldu

(اَلسَّعِيرُ): yakılan ve alevlendirilen anlamında olup cehennemin adıdır

(NİSA, 56 – 57):

(أَصْلَى يُصْلِي إِصْلاَءً): (nakıs if'al b.) (ateşe) soktu, yasladı, attı (اَلْجِلْدُ ج جُلُودٌ): deri

(نَضِجَ يَنْضَجُ نَضْجًا): yandı, kavruldu (ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il b.) değiştirdi, tahrif etti, birbirine bedel kıldı (اَلْعَزِيزُ): (esma-i ilahiyeden) aziz, üstün, güçlü, kuvvetli

(اَلْحَكِيمُ): (Allah Teala'nın sıfatlarından) hikmet sahibi, hikmetli, sağlam

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al b.) soktu, girdirdi, dahil etti (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.): aktı, hareket etti, cereyan etti

(اَلنَّهْرُ ج أَنْهَارٌ): nehir, ırmak (اَلاَبَدُ): ebediyen, sürekli [(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخَالِدُ]: (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(اَلزَّوْجُ ج أَزْوَاجٌ): eş (hem erkeğe hem dişiye atfedilir) ((طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا) اَلْمُطَهَّرَةُ): (ismi meful),(tef'il b.) temizlenen, temizlenmiş (اَلظِّلُّ ج ظِلاَلٌ): gölge (اَلظَّلِيلُ): devamlı gölgeli, çok gölgeli, iyi gölgelendiren

(NİSA, 58):

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (اَلأَمَانَةُ ج اَمَانَاتٌ): emanet (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetmek, hüküm vermek

(أَدَّى يُؤَدِّي تَأْدِيَةً): (nakıs tef'il b.) ödedi, eda etti, teslim etti (اَلْعَدْلُ): adalet (نِعِمَّا): (övme fiili) ne güzel! manasında

(وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal f.) öğüt verdi, tavsiyede bulundu, (Allah Teala için: farz kıldı)

(اَلسَّمِيعُ): (esma-i ilahiyeden) işitici (اَلْبَصِيرُ): (sıfat-ı müşebbehe) gören (yahut açıkça bilen). Allah'u Tealânın isimlerindendir

(NİSA, 59):

(اَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, uyum sağladı, bağlılık gösterdi (أُولُو الأَمْرِ): emir sahipleri

(تَنَازَعَ يَتَنَازَعُ تَنَازُعًا): (tefâul b.) anlaşmazlığa düştü, ihtilafa düştü (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) çevirdi, döndürdü

(أَحْسَنُ): (ismi tafdil) en güzel, daha güzel (اَلتَّأْوِيلُ): tabir, yorumlama, (murad edilen manayı) beyan etme, sonuç

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 87 (NİSA: 60 - 65) ≻

أَ	لَمْ تَرَ	إِلَى الَّذِينَ	يَزْعُمُونَ	أَنَّهُمْ	آمَنُوا
mi	görmedin	iddia edenleri		gerçekten (onlar)	inandıklarını
soru h.	cahdı mutlak nefiy ve cezm h., muzari f.	sıla; muzari fiil	h. cer+ ismi mevsul	tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi

بِمَآ	أُنْزِلَ	إِلَيْكَ	وَ	مَآ	أُنْزِلَ	مِنْ قَبْلِكَ
indirilene		sana	ve	indirilenlere		senden önce
sıla: meçhul mazi fiil	harfi cer+ ismi mevsul	câr+mecrur	atıf h.	sıla: meçhul mazi fiil	matuf, ismi mevsul	câr-mecrur isim

يُرِيدُونَ	أَنْ يَتَحَاكَمُوٓا	إِلَى الطَّاغُوتِ	وَ قَدْ	أُمِرُوٓا	أَنْ يَكْفُرُوا
istiyorlar	muhakemeleşmek	Tâğut'a	kesinlikle	emrolundukları halde	inkar etmekle
hal	(يُرِيدُونَ) fiilinin mef'ûlü	câr-mecrur isim	hal vâvı, + tahkik h.	meçhul fiili mazi+ naibi fâil	(أُمِرُوٓا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

hal: fiil cümlesi

بِهِۦ	وَ	يُرِيدُ	الشَّيْطَانُ	أَنْ يُضِلَّهُمْ	ضَلَٰلًۢا	بَعِيدًا ﴿60﴾
onu		istiyor	şeytan	onları saptırmak	sapıklığa	uzak bir
car+ mecrur	atıf h.	fiili muzari	fail	mef'ûl; masdarı müevvel	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat

60. Sana indirilene ve senden önce indirilenlere gerçekten inandıklarını iddia edenleri görmedin mi? Kendileri Tâğut'u kesinlikle inkar etmekle emrolundukları halde, Tâğut'a muhakemeleşmek (Allah ve Rasul'ünün hükmünü bırakıp onun dışındakilerin mesela o dönemdeki Yahudi Ka'b. Eşref'in çözümüyle yargılanmak) istiyorlar. Şeytan (da) onları uzak bir sapıklığa saptırmak istiyor.

وَ	إِذَا	قِيلَ	لَهُمْ	تَعَالَوْا	إِلَىٰ مَآ	أَنْزَلَ	اللَّهُ	وَ
	zaman	dendiği	onlara	gelin	şeye	indirdiği	Allah'ın	ve
atıf h.	şart ifade eden zaman zarfı	fi'lüş'şart; meçhul f. mazi	câr+ mecrur	emri hâzır	harfi cer / ismi mevsul	sıla: mazi fiil	fail	atıf h.

رَأَيْتَ	يَصُدُّونَ	عَنْكَ	صُدُودًا ﴿61﴾
görürsün	ayrıldıklarını	senden	(çekinip uzaklaştıklarını)
fiili mazi, fail	hal; fiili muzari	car+mecrur	mef'ûlü mutlak

إِلَى الرَّسُولِ	الْمُنَٰفِقِينَ
Peygambere	münafıkların
car+mecrur	mef'ûlün bih

61. Onlara: «Allah'ın indirdiğine ve Peygambere gelin» dendiği zaman, münafıkların senden büsbütün ayrıldıklarını (çekinip uzaklaştıklarını) görürsün.

فَكَيْفَ	إِذَآ	أَصَٰبَتْهُمْ	مُصِيبَةٌۢ	بِمَا	قَدَّمَتْ	أَيْدِيهِمْ	ثُمَّ
nasıl	onlara isabet edince		bir musibet	şeyler sebebiyle	sundukları	ellerinin	sonra
başlama h.+ hal: soru ismi	şart ifade eden zaman zarfı, muzaf	fiili mazi, mef'ul	fail	h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fail (muzaf+ muz.ileyh)	atıf h.

جَآءُوكَ	يَحْلِفُونَ	بِاللَّهِ	إِنْ أَرَدْنَآ	إِلَّآ	إِحْسَٰنًا	وَ	تَوْفِيقًا ﴿62﴾
sana gelirler	yemin ederek	Allah'a	istemedik	başkasını	iyilik etmek	ve	arayı uzlaştırmaktan
fiili mazi, fâil, mef'ûl	hal: f. muzari	car+mecrur	nefiy h.+ mazi fiil+ fail	istisna h.	mef'ûl	atıf h	matuf

62. Ellerinin sundukları sebebiyle (Allah ve Rasulünün hükmünü bırakınca kendi yaptıkları şeyler yüzünden) başlarına bir musibet isabet edince "Biz iyilik etmek ve arayı uzlaştırmaktan başkasını istemedik" diye Allah'a yemin ederek sonra sana nasıl gelirler!

أُولَٰٓئِكَ	الَّذِينَ	يَعْلَمُ	اللَّهُ	مَا	فِي قُلُوبِهِمْ	فَأَعْرِضْ
işte onlar	kimselerdir	bildiği	Allah'ın	olan(şeyleri)	kalblerinde	yüz çevir
mübteda (işaret ismi)	haber (ismi mevsul)	sıla, fiili muzari	fail	mef'ûlün bih, ismi mevsul	câr-mecrur isim	atıf h.+ emri hâzır

﴿ 63 ﴾ بَلِيغاً قَوْلاً فِيٓ أَنْفُسِهِمْ لَهُمْ قُلْ وَ عِظْهُمْ وَ عَنْهُمْ

beliğ	söz	kendileri hakkında	onlara	söyle	ve	onlara öğüt ver		onlardan
sıfat	mef'ûl, mevsuf	câr-mecrur isim	car+ mecrur	emri hâzır	atıf h.	emri hâzır+ mef'ul	atıf h.	car+mecrur

63. İşte onlar kalblerinde olanı Allah'ın bildiği kimselerdir. Onlardan yüz çevir (onlara aldırma). Onlara öğüt ver ve kendileri hakkında beliğ söz (açıkça, gönüllerine işleyecek tesirli söz) söyle.

لِيُطَاعَ	إِلاَّ	مِنْ رَسُولٍ	مَآ أَرْسَلْنَا	وَ
itaat edilmesinden	başka (bir gayeyle)	peygamberlerden hiçbirini	göndermedik	
sebep ve nasb h. meçhul fiili muzari	istisna h.	car+mecrur	olumsuz fiili mazi+ fâil	başlama h.

أَنْفُسَهُمْ	ظَلَمُوٓاْ	إِذْ	أَنَّهُمْ	لَوْ	وَ	اللَّهِ ط	بِإِذْنِ
kendi nefislerine	zulmettikleri	zaman	gerçekten onlar	Eğer		Allah'ın	izniyle
mef'ul	f. mazi	geçmiş zaman zarfı, muzaf	tekid ve nasb h. (أَنَّ)'nin ismi	cezmetmeyen şart edatı	atıf h.	muz. ileyh	car+ mecrur, muzaf

(أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا..) masdarı müevveli takdir edilen (ثَبَتَ) (sabit olsaydı) fiilu'ş-şart'ının faili

الرَّسُولُ	لَهُمُ	وَاسْتَغْفَرَ	اللَّهَ	فَاسْتَغْفَرُوا	جَآؤُوكَ
peygamber	onlar için	bağışlama dileseydi	Allah'tan	bağışlama dileselerdi	sana gelseler
fail	car+mecrur	atıf h.+ fiili mazi + fail	mef'ûlün bih	atıf h.+ fiili mazi + fail	(أَنَّ) nin haberi; mazi fiil, meful

﴿ 64 ﴾ رَحِيماً تَوَّاباً اللَّهَ لَوَجَدُوا

Rahim	Tevvab	Allah'ı	kesinlikle bulurlardı
hal (3. mef'ul de denmiştir)	ikinci mef'ûl	mef'ûlün bih	cevab h., f. mazi + fail

64. Biz peygamberlerden hiçbirini Allah'ın izniyle itaat edilmesinden başka (bir gayeyle) göndermedik. Eğer onlar -kendi nefislerine zulmettikleri zaman- sana gelip Allah'tan bağışlama dileselerdi ve peygamber de onlar için bağışlama dileseydi, kesinlikle Allah'ı Tevvab (tevbeleri daima ve mutlaka kabul eden), Rahim (merhamet eden) olarak bulurlardı.

يُحَكِّمُوكَ	حَتَّى	لاَ يُؤْمِنُونَ	رَبِّكَ	وَ	فَلاَ
seni hakem yapıncaya	kadar	iman etmiş olmazlar	Rabbine	andolsun ki	hayır
fiili muzari, fâil, mef'ûl	gaye ve nasb h.	yeminin cevabı; nefy-i istikbal	mukassem (yemin edilen)	kasem (yemin) h.	atıf h. nefiy h.

حَرَجاً	فِيٓ أَنْفُسِهِمْ	لاَ يَجِدُوا	ثُمَّ	بَيْنَهُمْ لا	شَجَرَ	فِيمَا
sıkıntı	içlerinde	duymayıncaya	sonra	aralarında	ihtilaf ettikleri	hususlarda
mef'ûl	h. câr-mecrur isim	nefy-i istikbal	atıf h.	mekan zarfı	sıla; mazi fiil	h. cer, ismi mevsul

﴿ 65 ﴾ تَسْلِيماً يُسَلِّمُوا وَ قَضَيْتَ مِمَّا

tam bir teslimiyetle	teslim oluncaya	,	senin verdiğin hükümden	
mef'ûlü mutlak	fiili muzari + fail	atıf h.	sıla; mazi fiil	harfi cer, ismi mevsul

65. Hayır, Rabbine andolsun ki aralarında ihtilaf ettikleri hususlarda seni hakem yapıncaya sonra da senin verdiğin hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın tam bir teslimiyetle teslim oluncaya kadar iman etmiş olmazlar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 87 ≻

(NİSA, 60):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü / bildi/ tanıdı/ anladı (زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): iddia etti, şüpheli söz söyledi, zanda bulundu

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti (اَلْبَعِيدُ): uzak

(تَحَاكَمَ يَتَحَاكَمُ تَحَاكُمًا): (tefâul b.) muhakeme edildi, hâkime başvurdu

(اَلطَّاغُوتُ): putlar, Allah'tan başka bütün ma'budlar, şeytanlar, kâhinler, sapıkların başını çeken kişiler, azgınlar

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلَالًا): (muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış buldu

(NİSA, 61):

[(تَعَالَى يَتَعَلَى) تَعَالَوْا]: (nakıs tefâul b.) (emir) gelin (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü

[(نَافَقَ يُنَافِقُ) اَلْمُنَافِقُ]: (ismi fail),(müfâale b.) münafıklık eden, Müslüman olmadığı halde müslüman görünen

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا صُدُودًا): (muzaaf f.) vazgeçti, ayrıldı, yüz çevirdi, kaçındı

(NİSA, 62):

(أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti, dokundu (اَلْمُصِيبَةُ): (ismi fail) isabet eden, musîbet, belâ

(قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا): (tef'il b.): önceden yaptı, geçmişte yaptı, sundu, vukua gelmesine sebep oldu

(قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ): elleri takdim etti (tabir); hazırladı, geçmişte yaptı (جَآءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.): geldi

(حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا): yemin etti (أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً):(ecvef if'al b.) istedi , irade etti

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا): (if'al b.) iyilik etti, güzel yaptı, nimetlendirdi, ikram etti

(وَفَّقَ يُوَفِّقُ تَوْفِيقًا): (tef'il b.) uzlaştırdı, düzeltti, muvaffak (başarılı) kıldı, doğruyu buldu

(NİSA, 63) :

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp (أَعْرَضَ يُعْرِضُ إِعْرَاضاً عَنْ): (if'al b.) yüz çevirdi (وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal f.) va'z etti, öğüt verdi

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): kendi, kendisi, zat (اَلْبَلِيغُ): açık ve etkileyici, belağatlı, fasih olan

(NİSA, 64 – 65):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالًا): (if'al b.) gönderdi, (emre itaat ettirerek gönderdi) (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا) zulmetti, haksızlık etti

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, (emre karşı) uyum sağladı, bağlılık gösterdi

(جَاءَ يَجِيئُ جِيئًا): (ecvef f.) geldi (اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) istiğfar etti, bağış mağfiret diledi

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (اَلتَّوَّابُ): (mübalağalı ismi fail) mağfireti çok olup tevbeleri kabul edici

(اَلرَّاحِيمُ): (mübalağalı ismi fail) merhamet eden

(حَكَّمَ يُحَكِّمُ تَحْكِيمًا): (tef'il b.) hakem kıldı, hakem yaptı (شَجَرَ يَشْجُرُ شَجْرًا): karışıklık çıktı, karıştı, çekişti, ihtilaf etti

(اَلْحَرَجُ): darlık, sıkıntı, güçlük, zorluk, meşakkat, günah

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) halletti, hükme bağladı, yerine getirdi, eda etti, tamamladı

(سَلَّمَ يُسَلِّمُ تَسْلِيمًا): (tef'il b.) teslim oldu, inkıyad etti / teslim etti/ selam verdi / ulaştırdı

CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 88 (NİSA: 66 – 74) ➢

وَ	لَوْ	أَنَّا	كَتَبْنَا	عَلَيْهِمْ	أَنِ	اقْتُلُوٓا	أَنْفُسَكُمْ	أَوِ	اخْرُجُوا	مِنْ دِيَارِكُمْ
	şayet	gerçekten biz	yazsaydık	onlara	diye	öldürün	kendinizi	yahut	çıkın	memleketinizden
	cezmet-meyen şart edatı	h., (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi; mazi fiil c.	car+mecrur	tefsir h.	emri hâzır	mef'ûl	atıf h.	emri hâzır	câr-mecrur isim
atıf h.										

masdarı müevvel, takdir edilen (ثَبَتَ) (sabit olsaydı) fiilu'ş-şart'ının faili

مَا فَعَلُوهُ	إِلَّا	قَلِيلٌ	مِنْهُمْ ط	وَ	لَوْ	أَنَّهُمْ	فَعَلُوا	مَا	يُوعَظُونَ	
bunu yapmazlardı	hariç	pek azı	onlardan		Eğer	gerçekten onlar	yapsalardı	şeyi	vaaz olundukları	
cevabüş'şart: olumsuz fiili mazi+ fail+ mef'ul	istisna h.	(فَعَلُوا) fiilinin failinden bedel, mevsuf	atıf h.	sıfat	cezmetmeyen şart edatı	tekid ve nasb h. + (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	mef'ûl, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili muzari	

﴿ 66 ﴾	تَثْبِيتاً لا	وَ	أَشَدَّ	لَهُمْ	خَيْراً	لَكَانَ	بِهِ	
	sebat bakımından		daha sağlam ve	onlar için	daha iyi	elbette olurdu	kendisiyle	
	temyiz		matuf atıf h.	car+mecrur	(كَانَ)'nin haberi	cevabüş'şart; fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	car+ mecrur	

66. Şayet onlara «Kendinizi öldürün» yahut «Memleketinizden çıkın» diye yazsaydık (emretseydik), onlardan pek azı hariç bunu yapmazlardı. Eğer kendilerine vaaz olunduklarını (verilen öğütleri) yapsalardı onlar için daha iyi ve (imanda) sebat bakımından daha sağlam olurdu.

﴿ 67 ﴾	عَظِيماً لا	أَجْراً	مِنْ لَدُنَّا	لَآتَيْنَاهُمْ	إِذاً	وَ
	büyük	bir mükâfat	katımızdan	elbette kendilerine verirdik	O zaman	
	sıfat	mef'ûl, mevsuf	cer, mekan zarfı	cevap h.+ mazi fiil + fail + mef'ul	cevap h.	atıf h.

67. O zaman elbette kendilerine katımızdan büyük bir mükâfat verirdik.

﴿ 68 ﴾	مُسْتَقِيماً	صِرَاطاً	لَهَدَيْنَاهُمْ	وَ
	dosdoğru	bir yola	kesinlikle onları iletirdik	ve
	sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	cevab h., fiili mazi+ mef'ûl	atıf h.

68. Ve kesinlikle onları dosdoğru bir yola iletirdik.

وَ	مَنْ يُطِعِ	اللَّهَ	وَ	الرَّسُولَ	فَأُولَـٰٓئِكَ	مَعَ الَّذِينَ	أَنْعَمَ	اللَّهُ	عَلَيْهِمْ	مِنَ النَّبِيِّينَ
	kim itaat ederse	Allah'a	ve	Peygamber'e	işte onlar	kimselerle beraberdir	nimet verdiği	Allah'ın	kendilerine	peygamberler
atıf h.	mübteda+ fi'lu'ş-şart; fiili muzari	mef'ûlün bih	atıf h.	matuf	rabıta + cevabuş'şart: isim cümlesinin mübteda'sı	haber: şibhi cümle	sıla; mazi fiil	fail	car+mecrur	harfi cer + mecur isim

﴿ 69 ﴾	رَفِيقاً ط	أُولَـٰٓئِكَ	حَسُنَ	وَ ج	وَ الصَّالِحِينَ	وَ الشُّهَدَآءِ	وَ الصِّدِّيقِينَ	
	arkadaştır	onlar	ne güzel	ve	ve salihler	şehidler	sıddîkler (dosdoğru olanlar)	
	temyiz	fail	fiili mazi	atıf h.	atıf h., matuf	atıf h., matuf	atıf h., matuf	

69. Kim Allah'a ve Peygamber'e itaat ederse, işte onlar Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, sıddîkler (dosdoğru olanlar), şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Onlar ne güzel arkadaştır!

﴿ 70 ﴾	عَلِيماً ع	بِاللَّهِ	وَ كَفَى	مِنَ اللَّهِ ط	الْفَضْلُ	ذَٰلِكَ
	bilen olarak	Allah	yeter	Allah'tandır	lütuf	İşte bu
	temyiz	car+mecrur	fiili mazi atıf h.	haber	(ذَٰلِكَ)'den bedel	mübteda

70. İşte bu lütuf Allah'tandır. Bilen olarak Allah yeter.

حِذْرَكُمْ	خُذُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَآ أَيُّهَا
ihtiyat tedbirinizi	alın	Ey iman edenler		
mef'ûl	emri hâzır	sıla: mazi fiil	sıfat, ismi mevsul	nidâ h., münâdâ, tenbih h.

﴿ 71 ﴾ جَمِيعاً — انْفِرُوا — أَوِ — ثُبَاتٍ — فَانْفِرُوا

toplu bir halde (hal) — savaşın (emri hâzır) — yahut (atıf h.) — bölükler halinde (hal) — savaşın (atıf h.+ emri hâzır)

71. Ey iman edenler! İhtiyat tedbirinizi alın; bölükler halinde yahut (gerektiğinde) toplu bir halde (topyekün kalabalık bir ordu halinde) savaşın.

مُصِيبَةٌ — أَصَابَتْكُمْ — فَإِنْ — لَيُبَطِّئَنَّ ج — لَمَنْ — مِنْكُمْ — إِنَّ — وَ

bir musibet (fail) — size isabet ederse (fi'lu'ş-şart; fiili mazi, meful) — şayet (başlama h.+ şart ve cezm h.) — ağır davranacak (cevap h.+ tekit nûnuna (نَّ) birleşen fiili muzari) — kesinlikle kimseler (te'kit h.+ (إِنَّ)'nin muahhar ismi) — sizden vardır ((إِنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi cümle) — şüphesiz (tekit ve nasb h.) — ve (başlama h.)

﴿ 72 ﴾ شَهِيداً — مَعَهُمْ — لَمْ أَكُنْ — إِذْ — عَلَيَّ — اللّٰهُ — أَنْعَمَ — قَدْ — قَالَ

hazır ((كَانَ)'nin haberi) — onlar ile beraber (mekan zarfı+ muz.ileyh) — bulunmadım (cahdi mutlak, (كَانَ)'nin ismi) — çünkü (geçmiş zaman zarfı, muzaf) — bana (car+ mecrur) — Allah (fail) — lutfetti (fiili mazi) — gerçekten de (tahkik h.) — der (fiili mazi)

72. Ve şüphesiz sizden öyle kimseler vardır ki, kesinlikle ağır davranacaktır. Şayet size bir musibet isabet ederse, «Gerçekten de Allah bana lutfetti (ihsanda bulundu), çünkü onlar ile beraber hazır bulunmadım» der.

لَيَقُولَنَّ — مِنَ اللّٰهِ — فَضْلٌ — أَصَابَكُمْ — لَئِنْ — وَ

kesinlikle diyecektir (cevap h., te'kit nunlu fiili muzari) — Allah'tan (sıfat) — bir lutuf (fail, mevsuf) — size isabet etse (fi'lu'ş-şart; fiili mazi, meful) — Eğer (kasem h. + şart ve cezm h.) — atıf h.

لَيْتَنِي — يَا — مَوَدَّةٌ — وَ — بَيْنَهُ — بَيْنَكُمْ — لَمْ تَكُنْ — كَأَنْ

keşke ben (temenni ve nasb h.+ (لَيْتَ)'nin ismi) — nida h. — bir muhabbet ((كَانَ)'nin muahhar ismi) — kendi arasında (matuf) — atıf h.. — sizinle ((كَانَ)'nin mukaddem haberi) — yokmuş (olmamış) ((كَأَنْ)'in haberi; (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri (هِيَ)) — sanki (teşbih h. (benzetme) h.)

﴿ 73 ﴾ عَظِيماً — فَوْزاً — فَأَفُوزَ — مَعَهُمْ — كُنْتُ

büyük (sıfat) — bir başarı (mef'ûlü mutlak, mevsuf) — kazansaydım (fa-i sebebiye+ fiili muzari) — onlarla beraber ((كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle) — olsaydım (nâsih fiili mazi + (تُ): (كَانَ)'nin ismi)

((لَيْتَ)'nin haberi: fiil cümlesi)

73. Allah'tan size bir lutuf (nimet) isabet etse, sanki sizinle kendi arasında bir muhabbet yokmuş gibi kesinlikle: «Keşke ben de onlarla beraber olsaydım ben de büyük bir başarı kazansaydım» der.

بِالْآخِرَةِ ط — الدُّنْيَا — الْحَيٰوةَ — يَشْرُونَ — الَّذِينَ — اللّٰهِ — فِي سَبِيلِ — فَلْيُقَاتِلْ

ahiretle (car+ mecrur) — dünya (sıfat) — hayatını (mef'ûl, mevsuf) — satın alan (sıla; muzari fiil) — kimseler (fail) — Allah (muz. ileyh) — yolunda (car+ mecrur, muzaf) — O halde savaşsınlar (başlama h.+ emri gaib)

فَيُقْتَلْ — اللّٰهِ — فِي سَبِيلِ — يُقَاتِلْ — مَنْ — وَ

akabinde öldürülürse (atıf h.+ meçhul fiili muzari) — Allah (muz. ileyh) — yolunda (car+mecrur, muzaf) — savaşırsa (fi'lu'ş-şart; fiili muzari) — Kim (mübteda;şart edatı) — başlama h.

﴿ 74 ﴾ عَظِيماً — أَجْراً — نُؤْتِيهِ — فَسَوْفَ — يَغْلِبْ — أَوْ

büyük (sıfat) — bir mükâfat (mef'ûl, mevsuf) — ona vereceğiz (fiili muzari + mef'ul) — (rabıta + istikbal (gelecek zaman) h.) — galip gelirse (muzari fiil) — ya da (atıf h.)

74. O halde, dünya hayatını ahiretle satın alan kimseler (dünya hayatına karşılık ahireti satın alanlar, ahiret için yaşayanlar), Allah yolunda savaşsınlar. Kim Allah yolunda savaşırsa akabinde öldürülür ya da galip gelirse (şehid de olsa gazi de olsa her iki halde de) ona büyük bir mükâfat vereceğiz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 88 ≻

(NİSA, 66 – 67):

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): zat, şahıs, kendi, kendisi, nefis, ruh (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık

(وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal f.) vaaz etti, öğüt verdi (اَشَدُّ): (ismi tafdil) en şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا): (tef'il b.) sebat verdi, sebat ve istikrarı mucip işi yaptı, gevşeklik ve sallantıyı defetti

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (لَدُنْ): (zarf) yanında katında (اَلْعَظِيمُ ج عِظَامٌ): büyük, kocaman, güçlü, kuvvetli, yüce

(NİSA, 68 – 69 – 70 – 71):

(هَدَى يَهْدِى هَدْيًا): (nakıs f.) yol gösterdi, irşad etti, iletti, götürdü, hidayet verdi, doğru yola sevketti

(اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan doğru ve düzgün yol

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ismi fail), (ecvef istif'al b.) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.): itaat etti, emre karşı uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(أَنْعَمَ يُنْعِمُ إِنْعَامًا): (if'al b.) nimetlendirdi, nimet verdi, iyilik ve ihsanda bulundu

(اَلصِّدِّيقُ): (mübalağalı ismi fail) çok doğru sözlü, çok sadık, çok doğru

(اَلصَّالِحُ): (ismi fail) doğru olan, salih olan (حَسُنَ يَحْسُنُ حُسْنًا): güzel oldu (اَلرَّفِيقُ ج رِفَاقٌ): arkadaş, refik, yoldaş, eşlik eden

(اَلْفَضْلُ): hayır, lütuf, iyilik, kerem (كَفَى يَكْفِى كِفَايَةً): (nakıs f.) kafi oldu, yetti, yeterli oldu

(اَلْعَلِيمُ): (mübalağalı ismi fail) (esmai ilahiyeden) çok bilen, çok iyi bilen

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı, çıkardı, tuttu (حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): sakındı, korundu, çekindi, (korkudan dolayı)

(أَخَذَ حِذْرَهُمْ): tedbirli ve uyanık olmak, hazırlıklı bulunmak, koruma tedbiri almak

(نَفَرَ يَنْفِرُ نَفْرًا): kaçtı, koştu, asker oldu, seferber oldu, (ilim öğrenmek için) yolculuğa çıktı

(اَلثُّبَةُ ج ثُبَاتٌ): seçilmiş ve münferid kalmış bölük (ayetteki anlamı bir bölüğün ardında diğer bir bölük olmak üzere bölükler halinde veya toptan) (اَلْجَمِيعُ): topluluk, hepsi, tümü, tümünü, beraberce, bütün

(NİSA, 72 – 73 - 74):

(بَطَّأَ يُبَطِّئُ تَبْطِيئًا): (tef'il b.) yavaş oldu, ağır davrandı, mani oldu, caydırdı

(أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti, istedi, irade etti, dokundu

[(اَلْمُصِيبَةُ (اَصَابَ يُصِيبُ)]: (ismi fail) musibet, bela (أَنْعَمَ يُنْعِمُ إِنْعَامًا): (if'al b.): nimetlendirdi, nimet verdi, iyilik ve ihsanda bulundu

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) oldu, bulundu (اَلشَهِيدُ ج شُهَدَاءُ): şahit, gözetleyici

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (اَلْمَوَدَّةُ): muhabbet, sevgi

(فَازَ يَفُوزُ فَوْزًا): (ecvef f.): kazandı, kurtuluşa erdi, kurtuldu (اَلْعَظِيمُ): büyük, yüce

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالاً): (müfâale b.) muharebe etti, savaştı (شَرَى يَشْرِى شِرَاءً): (nakıs f.): talip ve müşteri oldu, satın aldı, sattı

(غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا): galip geldi, yendi, üstün geldi (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 89 (NİSA: 75 - 79) ≻

وَ	مَا	لَكُمْ	لَا تُقَاتِلُونَ	فِي سَبِيلِ	اللَّهِ
	ne (oluyor da)	size	savaşmıyorsunuz	yolunda	Allah
	mübteda	haber	nefy-i istikbal	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh
atıf h.					

وَ الْمُسْتَضْعَفِينَ	مِنَ الرِّجَالِ	وَ النِّسَاءِ	وَ الْوِلْدَانِ	الَّذِينَ	يَقُولُونَ
zavallılar	erkeklerden	kadınlardan	çocuklardan ve	kimseler	diyen
atıf h. +(اللَّهِ)'ya matuf	car+mecrur	atıf h., + matuf	atıf h., + matuf	sıfat	sıla, muzari fiil

رَبَّنَا	أَخْرِجْنَا	مِنْ هٰـذِهِ	الْقَرْيَةِ	الظَّالِمِ	أَهْلُهَا ج	وَ	اجْعَلْ
Rabbimiz	bizi çıkar	bu	şehirden	zalim(olan)	halkı		gönder
münâdâ	emri hâzır+ mef'ul	câr-mecrur isim	(هَـٰذِهِ)'den bedel, mevsuf	(dolaylı) sıfat	fail	atıf h.	emri hâzır

لَنَا	مِنْ لَدُنْكَ	وَلِيًّا ج	وَ	اجْعَلْ	لَنَا	مِنْ لَدُنْكَ	نَصِيرًا ط	﴿ 75 ﴾
bize	katından	bir veli	ve	kıl	bize	katından	bir yardımcı	
car+mecrur	cer, mebni mekan zarfı	mef'ûl	atıf h.	emri hâzır	car+ mecrur	h. cer+ mebni mekan	mef'ûlün bih	

75. Size ne oluyor da Allah yolunda ve: «Rabbimiz! Bizi halkı zalim olan bu şehirden çıkar, katından bize bir veli (dost ve hami, sahip çıkan birini) gönder, katından bize bir yardımcı kıl (gönder)» diyen zavallı çocuklar, erkekler ve kadınlar uğrunda savaşmıyorsunuz?

الَّذِينَ	آمَنُوا	يُقَاتِلُونَ	فِي سَبِيلِ	اللَّهِ ج	وَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	يُقَاتِلُونَ
kimseler	iman eden	savaşırlar	yolunda	Allah		kimseler	inkar eden	savaşırlar
mübteda	sıla; mazi fiil	haber; muzari f	car+mecrur, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	mübteda (ismi mevsul)	sıla; mazi fiil cüm.	haber; muzari fiil cüm.

﴿ 76 ﴾	ضَعِيفًا ع	كَانَ	كَيْدَ الشَّيْطَانِ	إِنَّ ج	الشَّيْطَانِ	أَوْلِيَاءَ	فَقَاتِلُوا	الطَّاغُوتِ	فِي سَبِيلِ
	zayıftır	daima	şeytanın	hilesi	gerçek şu ki	şeytanın	dostlarına karşı	o halde savaşın	tâğut	yolunda
	(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	muz. ileyh	mef'ûl, muzaf	rabıta + emri hâzır	muz. ileyh	car+ mecrur, muzaf

(إِنَّ)'nin haberi: f. cüm.

76. İman edenler Allah yolunda savaşırlar, inkar edenler tâğut (Allah'ın rızasından başka ve O'nun razı olmadığı gayeler ve şeytan) yolunda savaşırlar. O halde şeytanın dostlarına karşı savaşın. Gerçek şu ki, şeytanın hilesi zayıftır.

وَ	الصَّلَاةَ	وَ	أَقِيمُوا	أَيْدِيَكُمْ	كُفُّوا	لَهُمْ	قِيلَ	إِلَى الَّذِينَ	لَمْ تَرَ	أَ
	namaz		kılın	ellerinizi	çekin	kendilerine	denen	kimseleri	görmedin	mi
atıf h.	mef'ûl	atıf h.	emri hâzır	mef'ul	emri hâzır	câr+mecrur	meçhul fiili mazi	harfi cer + ismi mevsul	cahdı mutlak: muzari fiil illet harfinin düşmesiyle meczum	soru h.

آتُوا	الزَّكَاةَ ج	فَلَمَّا	كُتِبَ	عَلَيْهِمُ	الْقِتَالُ	إِذَا	فَرِيقٌ	مِنْهُمْ	يَخْشَوْنَ
verin	zekatı	farz kılındığı zaman		onlara	savaş	bir de bakmışsın	bir kısmı	onlardan	korkarlar
emri hâzır	mef'ûl	başlama h.+ şart ifade eden zaman zarfı	fi'lüş'şart; meçhul fiili mazi	car+ mecrur	naibi fail	ismin önünde geldiği için fücaiye (sürpriz) harfi	mübteda, mevsuf	sıfat	haber; muzari fiil (cemi müzekker)

رَبَّنَا	قَالُوا	وَ	خَشْيَةً ج	أَشَدَّ	أَوْ	اللَّهِ	كَخَشْيَةِ	النَّاسَ
Rabbimiz	derler		bir korku ile	daha şiddetli	veya	Allah'tan	korkar gibi	insanlardan
mahzuf bir nidâ (يَا ey) harfinin münâdâsı	fiili mazi+ fail	atıf h.	temyiz	matuf	atıf h.	muz. ileyh	câr-mecrur isim	mef'ûl

لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ ۚ لَوْلَآ أَخَّرْتَنَا إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا

dünya	faydası	de ki	yakın bir zamana		bizi tehir edemez miydin		savaşı	bize	farz kıldın	niçin
muz. ileyh	mübteda, muzaf	emri hâzır	sıfat	car+ mecrur, mevsuf	fiili mazi+fail+ mef'ul	tahdîd (teşvik etme) h.	mef'ûl	car mecrur	fiili mazi+fail	car+mecrur, soru harfi

﴿ 77 ﴾ فَتِيلًا لَا تُظْلَمُونَ وَ لِمَنِ اتَّقَىٰ خَيْرٌ لَّكُمْ وَ الْآخِرَةُ قَلِيلٌ ۚ

kıl kadar		zulmedilmez			sakınan kimse için		daha hayırlıdır	ahiret		azdır	
mef'ulü mutlak nâibi		nefy-i istikbal; meçhul fiili muzari+nâibi fâil		atıf h.	sıla; mazi fiil	h. cer+ ismi mevsul	haber	mübteda	atıf h.	haber	

77. Kendilerine: «Ellerinizi (savaştan) çekin, namaz kılın, zekat verin» denenleri görmedin mi? Onlara savaş farz kılındığında, bir de bakmışsın onlardan bir kısmı, insanlardan, Allah'tan korkar gibi veya daha şiddetli bir korku ile korkarlar ve «Rabbimiz! Bize savaşı niçin farz kıldın, bizi yakın bir zamana kadar tehir edemez miydin? (Bir müddet daha savaş olmasaydı da dünyadan faydalansaydık)» derler. De ki: «Dünya faydası azdır. Ahiret, (Allah'a karşı gelmekten) sakınan kimse için daha hayırlıdır. Size kıl kadar zulmedilmez».

أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِككُّمُ الْمَوْتُ وَ لَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ ۗ وَ إِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ

bir güzellik	onlara isabet ederse			sağlam	kaleler içinde		olsanız bile		ölüm	size ulaşır	olursanız (olun)		her nerede
fail	fi'lu'ş-şart; fiili muzari, mef'ul	şart ve cezm h.	başlama h.	sıfat	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle: car+mecrur (mevsuf)	fi'lüş'şart; fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	cezmet-meyen şart h.	atıf h.	fail	cevabu'ş-şart; fiili muzari, mef'ûl	fi'lüş'şart; fiili muzari, (كَانَ)'nin ismi (cemi vavı)		cezmeden ve şart ifade eden mekan zarfı

يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِ اللَّهِ ۚ وَ إِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِكَ ۗ

derler	bu	katındandır	Allah		onlara isabet etse		bir kötülük	derler	bu	katındandır	senin tarafındandır
cevabu'ş-şart; meczum f. muzari	mübteda (ismi işaret)	haber: şibhi c.:car+mecrur muzaf	muz. ileyh	başlama h.	fi'lu'ş-şart; f.muzari, mef'ul	şart ve cezm h.	fail	cevabu'ş-şart; meczum muzari f. cüm.	mübteda	haber: şibhi cümle	

﴿ 78 ﴾ حَدِيثًا يَفْقَهُونَ لَا يَكَادُونَ الْقَوْمِ هَٰؤُلَاءِ فَمَا اللَّهِ ۗ مِنْ عِندِ كُلٌّ قُلْ

hiçbir sözü	anlamıyorlar	nere-deyse	topluluğa	bu	ne (oluyor ki)	Allah	katındandır	hepsi	de ki	
mef'ûl	(يَكَادُ)'nun haberi: muzari f.	yaklaştırma fiili muzari, (يَكَادُ)'nun ismi	(هٰؤُلَاءِ)'den bedel	haber	başlama h.+ mübteda, soru ismi	muz. ileyh, mecrur	haber: şibhi cümle: car+mecrur, muzaf	mübteda	emri hâzır	

78. Nerede olursanız olun, sağlam kaleler içinde olsanız bile, ölüm size ulaşır. Onlara bir güzellik isabet ederse: «Bu Allah'tandır» derler, bir kötülük isabet etse: «Bu, senin tarafındandır (senin yüzündendir)» derler. De ki: «Hepsi Allah'tandır. (Yani hayrı da şerri de yaratan Allah'tır. Çünkü başka yaratıcı yoktur.)». Bu topluluğa ne oluyor ki, neredeyse hiçbir sözü iyi anlamıyorlar?

مَآ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۖ وَ مَآ أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ ۗ

sana isabet ederse ne		iyilik	Allah'tandır		ve	sana isabet ederse ne		kötülük		nefsindendir
fail; car+mecrur (lafzan mecrur mahallen merfu) (مَا)'nın sıfatı	haber: fi'lu'ş-şart; fiili mazi, mef'ûl	mübteda; şart ismi	(هُوَ) (o) mahzuf mübtedasının haberi; şibhi cümle		atıf h.	fi'lu'ş-şart; fiili mazi, mef'ûl	mübteda; şart ismi	fail; car+mecrur (مَا)'nın sıfatı da denmiştir		rabıta + (هُوَ) (o) mahzuf mübtedasının haberi; şibhi cümle
cevabuş'şart: isim cümlesi			cevabuş'şart: isim cümlesi							

﴿ 79 ﴾ شَهِيدًا بِاللَّهِ كَفَىٰ وَ رَسُولًا ۗ لِلنَّاسِ أَرْسَلْنَاكَ وَ

şahid olarak	Allah	yeter	bir elçi olarak		insanlara	seni gönderdik			
temyiz	zaid h.cer+ fail (lafzan mecrur mahallen merfu)	fiili mazi	atıf h.	hal	car+ mecrur	fiili mazi, fail, mef'ûl	başlama h.		

79. Sana (her) ne iyilik isabet ederse Allah'tandır ve sana (her) ne kötülük isabet ederse (o) nefsindendir (Yaratıcısı Allah olsa da kendi tercihlerinin sonucu, ektiklerini biçmen sebebiyle kendindendir). Seni insanlara bir elçi olarak gönderdik, şahid olarak Allah yeter.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 89 ≻

(NİSA, 75):

(اَلْمُسْتَضْعَفُ ج مُسْتَضْعَفُوْنَ): (ismi meful) hakir görülen, güçsüz sayılan, zayıf addedilen

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde (veya evleri toplu halde bulunan muhit)

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُوْنَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden, zalim

(اَلْاَهْلُ): ehil, halk (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icat etti, yarattı, çevirdi, yaptı, koydu, kıldı, hükmetti

(اَلنَّصِيرُ): (mübalağalı ismi fail) cezadan kurtarıcı, çok yardım edici, yardımsever

(NİSA, 76 – 77):

(آمَنَ يؤْمِنُ اِيْمَانًا): (mehmuz if'al b.): inandı, imanetti, emin kıldı (قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالاً): (müfâale b.): muharebe etti,savaştı

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol, manevi yol olan vesile, çare hidayet ve hayır yolu

(اَلطَّاغُوتُ): putlar, Allahtan başka bütün mabutlar, şeytanlar, kahinler, azgınlar

(اَلْكَيْدُ ج كِيَادٌ): hile, tuzak (اَلضَّعِيفُ ج ضُعَفَاءُ): zayıf, kuvvetsiz (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü, zannetti, bildi, tanıdı, anladı

(اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (كَفَّ يَكُفُّ كَفًّا): (muzaaf f.) (ellerini çekti, zarar dokundurmaktan vazgeçti) men etti

(أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef if'al b.) yaptı, yerine getirdi (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): farz kıldı, yazdı, tesbit etti, tescil etti, takdir etti, isabet etti, beyan etti

(اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): fırkadan daha büyük topluluk, zümre, gurup [(قَاتَلَ يُقَاتِلُ) اَلْقِتَالُ]: (masdar),(müfâale b.) savaş

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.): korktu, sakındı, çekindi, endişe etti,

(اَخَّرَ يُؤَخِّرُ تَاْخِيرًا): (tef'il b.) geciktirdi, erteledi, bıraktı / eda etmedi

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): mal, fayda, varlık, eşya / eğlenme, eğlence

(اَلْقَرِيبُ): yakın (zaman veya mekan cihetiyle) (اَلاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilen vaktin sonu, müddet, süre

(اَلْفَتِيلُ): kıl kadar, zerre kadar, en ufak (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(NİSA, 78 – 79):

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) oldu (أَدْرَكَ يُدْرِكُ اِدْرَاكًا): (if'al b.) yetişti, erişti (اَلْمَوْتُ): ölüm

(اَلْبُرْجُ ج بُرُوجٌ): kale (أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti, isabet etti, dokundu

[(شَيَّدَ يُشَيِّدُ) اَلْمُشَيَّدُ]: (ismi meful),(tef'il b.) sağlam, muhkem, boyanmış, yüksekçe

(اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): topluluk, kavim, kabile (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü

(كَادَ يَكَادُ): (ecvef f., yaklaştırma fiillerinden biri) nerede ise oldu, yapmak üzere oldu

(اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet yahut güzel iyilik, güzellik hayır ve taat

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): kötü, kötülük , zararlı (كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kafi oldu, yetti, yeterli oldu

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) şahit, gözetleyici, çok bilen, iyi şahitlik eden

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 90 (NİSA: 80 - 86) ≻

مَنْ	يُطِعِ	الرَّسُولَ	فَقَدْ	أَطَاعَ	اللَّهَ ج
Kim	itaat ederse	peygambere	itaat etmiş olur		Allah'a
mübteda; şart ve cezm harfi	fi'lu'ş-şart; meczum fiili muzari (geçiş için esreli)	mef'ûlün bih	cevabu'ş-şart: rabıta+ tahkik edatı	fiili mazi	mef'ûl

(مَنْ) mübtedasının haberi; şart ve cevab cümleleri

وَ	مَنْ	تَوَلَّى	فَمَآ أَرْسَلْنَاكَ	عَلَيْهِمْ	حَفِيظاً ط ﴿80﴾
atıf h.	Kim	yüz çevirirse	biz seni göndermedik	onlara	muhafız olarak
	mübteda, şart ve cezm harfi	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	rabıta + olumsuz fiili mazi + fail, mef'ul	car+mecrur	hal

80. Kim Peygamber'e itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Kim yüz çevirirse bilsin ki, Biz seni onlara muhafız (gözcü bekçi) olarak göndermedik.

وَ	يَقُولُونَ	طَاعَةٌ ذ	فَإِذَا	بَرَزُوا	مِنْ عِنْدِكَ	بَيَّتَ	طَآئِفَةٌ	مِنْهُمْ
	derler	peki, tamam, baş üstüne	zaman	çıktıkları	senin yanından	kurmuş olduğu halde geceler	bir kısmı	onlardan
başlama h.	fiili muzari+ fâil	(أَمْرُنَا) (işimiz) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi	fi'lüş'şart; fiili mazi	atıf h., şart ve zaman zarfı	câr-mecrur (zarf ismi, muzaf)+ muz.ileyh	cevabuş'şart; fiili mazi	fail	car+mecrur

غَيْرَ	الَّذِي	تَقُولُ ط	وَ	اللَّهُ	يَكْتُبُ	مَا	يُبَيِّتُونَ ج	فَأَعْرِضْ	عَنْهُمْ
senin dediğinden başkasını				Allah	yazar	şeyleri	gizlice kurdukları	artık yüz çevir	onlardan
istisna h.; mef'ûl, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; muzari f.	atıf h.	mübteda	haber: muzari fiil c.	mef'ul (ismi mevsul)	sıla: muzari fiil cüm.	rabıta + emri hâzır	car+mecrur

وَ	تَوَكَّلْ	عَلَى اللَّهِ ط	وَ	كَفَى	بِاللَّهِ	وَكِيلاً ﴿81﴾
ve	tevekkül et	Allah'a		yeter	Allah	vekil olarak
atıf h.	emir fiili	câr-mecrur isim	atıf h.	fiili mazi	car+ mecrur	temyiz

81. «Peki, tamam, baş üstüne (yani bizim işimiz sana itaattir)» derler. fakat senin yanından çıktıklarında, onlardan bir kısmı, senin dediğinden başkasını kurmuş olduğu halde geceler. Allah da onların gizlice kurduklarını yazar. Artık onlardan yüz çevir (aldırış etme) ve Allah'a tevekkül et (güven). Vekil olarak Allah yeter.

أَ	فَلاَ يَتَدَبَّرُونَ	الْقُرْآنَ ط	وَ	لَوْ	كَانَ	مِنْ عِنْدِ
	Hâla gereği gibi iyice düşünmüyorlar mı	Kur'an'ı		eğer	olsaydı	katından
soru h.	atıf h. {başlama h. de denmiş}	mef'ûl	atıf h.	cezm etmeyen şart h.	fi'lü'ş-şart; f. mazi	(كَانَ)'nin haberi: şibhi c.: car-mecrur, muzaf
	nefy-i istikbal					

غَيْرِ	اللَّهِ	لَوَجَدُوا	فِيهِ	اخْتِلاَفاً	كَثِيراً ﴿82﴾
başkasının	Allah'tan	kesinlikle bulacaklardı	içinde	ihtilâf	birçok
istisna edatı; muz.ileyh, sonraki kelimeye muzaf	muz. ileyh	cevab h.+ cevabu'ş-şart; f. mazi	car+ mecrur	mef'ûl, mevsuf	sıfat

82. Hâla Kur'an'ı gereği gibi iyice düşünmüyorlar mı? Eğer o, Allah'tan başkasının katından olsaydı, kesinlikle içinde birçok ihtilâf (aykırılıklar, tutarsızlıklar, çelişkiler) bulacaklardı.

وَ	إِذَا	جَآءَهُمْ	أَمْرٌ	مِنَ الْأَمْنِ	أَوِ	الْخَوْفِ	أَذَاعُوا	بِهِ ط
atıf h.	zaman	kendilerine geldiği	bir haber	emniyetten	veya	korkudan	yayarlar	onu
	şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f.mazi, mef'ûl	fail	car+ mecrur	atıf h.	matuf	cevabu'ş-şart; fiili mazi	car+ mecrur

وَ	لَوْ	رَدُّوهُ	إِلَى الرَّسُولِ	وَ	إِلَىٰٓ أُولِي	الْأَمْرِ	مِنْهُمْ	لَعَلِمَهُ	الَّذِينَ	يَسْتَنْبِطُونَهُ	مِنْهُمْ ط
	onu döndürselerdi		Peygamber'e		sahibi olanlara	emir	kendile-rinden	onu bilirdi		araştırıp sonuç çıkaran kimseler	onlardan
atı f h.	cezm etmeyen şart h.	fi'lu'ş-şart; f. mazi, fail mef'ûl	car+ mecrur	atıf h.	car+mecrur , muzaf	muz. ileyh	car+mecrur	cevabu'ş-şart; f.mazi, mef'ûl	fâil ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	car+mecrur

﴿ 83 ﴾ وَ لَوْلاَ فَضْلُ اللّهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ لاَتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلاَّ قَلِيلاً

pek azınız	müstesna	şeytana	kesinlikle uyardınız	ve rahmeti	üzeri-nizdeki	Allah'ın fazlı	olmasaydı	
müstesna	istisna h.	mef'ul	cevab h., cevabuş'şart; f. mazi+ fail	atıf h. + matuf	câr+ mecrur	muz. ileyh	fi'lu'ş-şart; isim cümlesi; mübtedâ, muzaf	şart h.	başlam a h.

83. Kendilerine emniyetten veya korkudan bir haber geldiği zaman (neyin nesi olduğunu iyice anlamadan) onu yayarlar; halbuki onu (haberi) Peygamber'e veya kendilerinden emir sahibi olanlara döndürselerdi, onlardan araştırıp sonuç çıkarmaya gücü yetenler onu (haberin ne anlam taşıdığını) bilirdi. Allah'ın üzerinizdeki fazlı (bol nimeti) ve rahmeti olmasaydı, pek azınız müstesna, kesinlikle şeytana uyardınız.

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّهِ ج لاَ تُكَلَّفُ إِلاَّ نَفْسَكَ وَ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ ج عَسَى اللّهُ

Allah	umulur ki	mü'minleri	teşvik et		kendinden	başkası (sebebiyle)	sorumlu tutulmazsın	Allah	yolunda	İşte bunun için savaş
(عَسَى)'nın ismi	câmid fiili mazi	mef'ûl	emri hâzır	atıf h.	mef'ul	istisna h.	nefy-i istikbal (meçhul fiili muzari)	m. ileyh	car+mecrur, muzaf	rabıta + emri hâzır

﴿ 84 ﴾ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا ط وَ اللّهُ أَشَدُّ بَأْساً وَ أَشَدُّ تَنْكِيلاً

zayıflatır	gücünü	kimselerin	inkar eden	Allah	daha şiddetlidir	güç bakımından	ve	daha şiddetlidir	ceza bakımından
(عَسَى)'nın haberi: masdar-ı müevvel	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	mübteda	atıf h.	temyiz	atıf h.	haber	temyiz

84. İşte bunun için Allah yolunda savaş; Sen, kendinden başkası (sebebiyle) sorumlu tutulmazsın (savaşta tek başına kalsan da sen devam et). Mü'minleri teşvik et. Umulur ki Allah, inkar edenlerin gücünü zayıflatır. Allah'ın gücü ve cezası daha şiddetlidir.

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا ج وَ مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً

Her kim	aracılıkla bulunursa	bir	güzel	olur	kendisine	bir pay	ondan	Kim	aracılıkta bulunursa	bir aracılıkla
mübteda; şart ve cezm harfi	fi'lu'ş-şart; fiili muzari	sıfat		cevabu'ş-şart; fiili muzari	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi	car+ mecrur şart ve cevabı	mübteda şart ve cezm harfi	atıf h.	mef'ûl, mevsuf

﴿ 85 ﴾ سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا ط وَ كَانَ اللّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتاً

kötü	olur	kendisine	bir nasip	ondan	daima	Allah	her şeyin üzerinde	görüp gözetendir
sıfat	cevabu'ş-şart: nâsih mazi fiil c.	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi	car+mecrur, şart ve cevap cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir	başlama h.	nâkıs fiili mazi	muz. ileyh, mecrur isim, muzaf	h. cer	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

85. Her kim, güzel bir aracılıkla (şefaatle) aracılıkta bulunursa, ondan kendisine de bir pay (sevab veya mükafat) olur. Kim de kötü bir aracılıkla aracılıkta bulunursa, ondan da kendisine bir nasip vardır. Allah her şeyin üzerinde görüp gözetendir.

وَ إِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا

ondan	daha iyisiyle	selam verin	bir selam ile	selamlandığınız	zaman	
car+ mecrur	car + mecrur	rabıta + cevabu'ş-şart; emir fiili	car+mecrur	meçhul fiili mazi+ nâibi fail	şart ve zaman zarfı, muzaf	atıf h.

﴿ 86 ﴾ أَوْ رُدُّوهَا ط إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيباً

veya	(aynı ile) karşılık verin	gerçekten Allah	her şeyi		hesaba katandır
atıf h.	emir fiili+ fâil+ mef'ul	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	mecrur isim, muzaf	h. cer	(كَانَ)'nin haberi
		(إِنَّ)'nin haberi: f. mazi		muz. ileyh	

86. Bir selam ile selamlandığınız zaman, ondan daha iyisiyle selam verin veya (aynı ile) karşılık verin. Allah her şeyi hesaba katandır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 90 ≻

(NİSA, 80):

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti uyum, sağladı, bağlılık gösterdi

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, yürüttü, idare etti

[(حَفِظَ يَحْفَظُ) اَلْحَفِيظُ]: (mübalağalı ismi fail) rakib, gözetleyici, müheymin, gözetici

(NİSA, 81):

(اَلطَّاعَةُ): tâat, bağlılık, inkıyad, isteyerek yapan (بَرَزَ يَبْرُزُ بُرُوزًا): ortaya çıktı

(اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): gurup, bölük, cemaat, taife, dolaşan, tavaf eden

(بَيَّتَ يُبَيِّتُ تَبْيِيتًا): (tef'il b.) geceleyin kurdu, geceleyin tedbir etmek, düzenlemek, gizlice tedbir etmek

(أَعْرَضَ يُعْرِضُ إِعْرَاضًا عَنْ): (if'al b.) yüz çevirdi (اَلْوَكِيلُ): (esma-i ilahiyeden) vekil, koruyucu, yardımcı

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, Allaha dayandı, işini Allaha bıraktı

(NİSA, 82):

(تَدَبَّرَ يَتَدَبَّرُ تَدَبُّرًا): (tefa'ul b.) mutlak olarak düşündü, sonunu düşündü, teemmül etti

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftial b.) değişti, ihtilafa düştü, muhtelif oldu, anlaşamadı

(NİSA, 83):

(جَاءَ يَجِئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (اَلْاَمْرُ ج أُمُورٌ): emir, emredilen husus, durum (اَلاَمْنُ): emniyet, korkusuzluk

(اَلْخَوْفُ): korku (أَذَاعَ يُذِيعُ إِذَاعَةً): (ecvef if'al b.) ifşa etti, yaydı (أُولُ الأَمْرِ): emir sahipleri / iş sahipleri

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) döndürdü, iade etti, geri çevirdi (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.): uydu, tabi oldu

(اِسْتَنْبَطَ يَسْتَنْبِطُ اِسْتِنْبَاطًا): (istif'al b.) buldu, ortaya çıkardı, araştırıp sonuç çıkardı

(NİSA, 84):

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالاً): (müfâale b.) muharebe etti, savaştı (اَلنَّفْسُ ج أَنْفُسٌ): bizzat kendisi, zat, şahıs, kimse

(كَلَّفَ يُكَلِّفُ تَكْلِيفًا): (tef'il b.) gücü yeteceği kadar yükledi, mükellef kıldı

(حَرَّضَ يُحَرِّضُ تَحْرِيضًا): (tef'il b.) teşvik etti (كَفَّ يَكُفُّ كَفًّا): (muzaaf f.) zayıflattı (kuvvetlerini kırdı), men etti

(اَلْبَأْسُ): kuvvet, güç, şiddet / azap / harp

(أَشَدُّ): (ismi tafdil) en şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli (نَكَّلَ يُنَكِّلُ تَنْكِيلاً): (tef'il b.) korkunç bir cezaya çarptırdı

(NİSA, 85 - 86):

(شَفَعَ يَشْفَعُ شَفَاعَةً): şefaat etti, kayırdı (كَانَ يَكُونُ كَوْنٌ): (ecvef f.) oldu, idi (اَلنَّصِيبُ ج أَنْصِبَةٌ): nasip, hisse, pay

(اَلْكِفْلُ): nasip, pay (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): (büyük küçük her türlü) günah, kötü, kötülük zararlı

(اَلْمُقِيتُ): (ismi fail) müşahede eden, muktedir, gözetici, gıdalandıran, besleyen

(اَحْسَنُ): (ismi tafdil) en güzel , daha güzel, (gayri munsarif (esre ve tenvin almayan) bir kelime olduğu için ayette esre yerine fetha almış)

(حَيَّا يُحَيِّ تَحِيَّةً): (nakıs tef'il b.) selam verdi, selamladı

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) karşılık verdi, dönderdi, iade etti (اَلْحَسِيبُ): hesaba çeken, kafi, yeten

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 91 (NİSA: 87 – 91) ≻

اَللّٰهُ	لاَ	إِلٰـهَ	إِلاَّ	هُوَ ط	لَيَجْمَعَنَّكُمْ	إِلَى يَوْمِ	الْقِيَامَةِ
Allah	yoktur	ilah	başka	O'ndan	sizleri kesinlikle toplayacaktır	gününe	kıyamet
mübtedâ	nâfiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi, (لاَ)'nın haberi mahzuf: (مَوْجُودٌ)	istisnâ h.	(haberdeki müstetir zamirden) bedel	cevap h.+ tekit nununa birleşen muzari f., mef'ûl	car+mecrur, muzaf	muz. ileyh

(اَللّٰهُ) mübtedâsının haberi: isim cümlesi

﴿ 87 ﴾	حَدِيثاً ع	مِنَ اللّٰهِ	أَصْدَقُ	مَنْ	وَ	فِيهِ ط	رَيْبَ	لاَ
	söz bakımından	Allah'tan	daha doğru	kimdir		kendisinde	hiç bir şüphe olmayan	
	temyiz	car+ mecrur	haber (ismi tafdil)	mübteda, soru harfi	başlama h.	(لاَ)'nın haberi	(لاَ)'nın ismi	nâfiye li'l-cins

87. Allah; O'ndan başka ilah yoktur. Kendisinde hiç bir şüphe olmayan kıyamet gününe sizleri kesinlikle toplayacaktır. Allah'tan daha doğru sözlü kimdir?

فَمَا	لَكُمْ	فِي الْمُنَافِقِينَ	فِئَتَيْنِ	وَ	اللّٰهُ	أَرْكَسَهُمْ	بِمَا	كَسَبُوا ط	أَ	تُرِيدُونَ
Size ne oluyor da		münafıklar hakkında	iki gruba (ayrılıyorsunuz)		Allah	onları başaşağı etmiştir		kazandıkları şeyler sebebiyle	mi	istiyorsunuz
başlama h.+mübteda, soru ismi	habe r	câr-mecrur isim	hal	hal vâvı	müb-teda	haber; mazi fiil, mef'ûl	h. cer + ismi mevsul	sıla; mazi fiil	soru h.	fiili muzari+ fail

﴿ 88 ﴾	سَبِيلاً	لَهُ	فَلَنْ تَجِدَ	اللّٰهُ	يُضْلِلِ	مَنْ	وَ	اللّٰهُ ط	أَضَلَّ	مَنْ	أَنْ تَهْدُوا
	bir yol	ona	asla bulamazsın	Allah	saptırırsa	kimi		Allah'ın	saptırdığı	kimseyi	doğru yola getirmek
	mef'ul	car+ mecrur	rabıta + cevabu'ş-şart: te'kîd-i nefy-i istikbal	fail	fi'lu'ş-şart; fiili muzari	mef'ûl, şart ve cezm h.	başlama h.	fail	sıla; mazi fiil	mef'ûl	mef'ûl

88. Size ne oluyor da münafıklar hakkında iki gruba ayrılıyorsunuz? Allah onları, kazandıkları (yaptıkları) şeyler sebebiyle başaşağı etmiştir. Allah'ın saptırdığı kimseyi siz mi doğru yola getirmek istiyorsunuz? Allah kimi saptırırsa sen ona (doğruya gitmesi için) asla bir yol bulamazsın!

وَدُّوا	لَوْ	تَكْفُرُونَ	كَمَا	كَفَرُوا	فَتَكُونُونَ	سَوَآءً	فَلاَ تَتَّخِذُوا	مِنْهُمْ	أَوْلِيَآءَ	حَتَّى يُهَاجِرُوا
isterler ki	keşke	inkar etseniz	gibi	kendilerinin inkar ettiği	böylece olsanız	eşit	edinmeyin	onlardan	dost	hicret edinceye kadar
mazi fiil+ fail	masdar h.	f.muzari+ fail	h. cer, masdar h.	f. mazi+ fail	atıf h.+ f. muzari+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	rabıta + nehyi hâzır	car+mecrur	mef'ul	fiili muzari+ fail / gaye ve nasb h.

وَجَدْتُمُوهُمْ ص	حَيْثُ	وَ اقْتُلُوهُمْ	فَخُذُوهُمْ	فَإِنْ تَوَلَّوْا	اللّٰهِ ط	فِي سَبِيلِ
onları bulduğunuz	yerde	onları öldürün	onları tutun	eğer yüz çevirirlerse	Allah	yolunda
muz.ileyh; mazi fiil	mekan zarfı, muzaf	atıf h.+ emri hâzır+ mef'ul	rabıta + cevabu'ş-şart; emri hazır fiili, fâil, mef'ûl	atıf h.+ şart ve cezm h. +fi'lu'ş-şart: f. mazi	muz. ileyh	car+mecrur, muzaf

﴿ 89 ﴾	نَصِيراً لا	وَلاَ	وَلِيّاً	مِنْهُمْ	وَ لاَ تَتَّخِذُوا
	yardımcı	ve	bir dost	onlardan	edinmeyin
	matuf	atıf h., nefiy h.	mef'ulün bih	car+mecrur	nehyi hâzır / atıf h.

89. İsterler ki keşke kendilerinin inkar ettiği gibi siz de inkar etseniz de böylece eşit olsanız. Allah yolunda hicret edinceye kadar onlardan dost edinmeyin. Eğer yüz çevirirlerse (savaş halinde olduğunuz için) onları tutun, bulduğunuz yerde öldürün. Onlardan herhangi bir dost ve yardımcı edinmeyin.

مِيثَاقٌ	وَ	بَيْنَكُمْ	إِلَى قَوْمٍ	يَصِلُونَ	الَّذِينَ	إِلاَّ
andlaşma (bulunan)	kendileri arasında	sizinle	bir topluluğa	ulaşanlar	kimseler	ancak hariçtir
mübteda muahhar	atıf h., matuf	haber mukaddem	car+mecrur, mevsuf	sıla; muzari fiil	müstesna, ismi mevsul	istisna h.

(قَوْمٍ)'in sıfatı: isim cümlesi

يُقَاتِلُوا	أَوْ	أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ	صُدُورُهُمْ	حَصِرَتْ	جَآءُوكُمْ	أَوْ
savaşmaktan	ya da	sizinle savaşmaktan	göğüsleri	daralarak	size gelenler	ya da
fiili muzari+ fâil	atıf h.	masdarı müevvel	fail, muzaf, muz. ileyh	hal: fiili mazi cüm.	fiili mazi+fail+ mef'ul	atıf h.

عَلَيْكُمْ	لَسَلَّطَهُمْ	اللَّهُ	شَآءَ	لَوْ	وَ	قَوْمَهُمْ ط
üstünüze	onları da musallat ederdi	Allah	dileseydi	eğer		kendi topluluklarıyla
car+ mecrur	cevab h., cevabuş'şart; fiili mazi, mef'ûl	fâil	fi'lüş'şart; fiili mazi	cezmetmeyen şart h.	başlama h.	mef'ul, muzaf+ muz.ileyh

أَلْقَوْا	وَ	فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ	فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ	فَلَقَاتَلُوكُمْ ج
teklifi getirirlerse	ve	sizinle savaşmazlarsa	eğer sizden uzak dururlarsa	böylece sizinle savaşırlardı
mazi fiil+ fâil	atıf h.	Rabıta+cahd-ı mutlak mef'ûl	atıf h.+ şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; mazi fiil, fâil, mef'ûl	atıf h.+ tekid lâmı+ f. mazi+ fail+ mef'ul

﴿ 90 ﴾	سَبِيلاً	عَلَيْهِمْ	لَكُمْ	اللَّهُ	فَمَا جَعَلَ	السَّلَمَ لا	إِلَيْكُمُ
	bir yol	onların aleyhinde	sizin için	Allah	kılmamıştır	barış	size
	mef'ûl	car+ mecrur	car+ mecrur	fail	cevab h.+ olumsuz fiili mazi	mef'ûl	car+mecrur

90. Ancak sizinle kendileri arasında andlaşma bulunan bir topluluğa ulaşanlar (sığınanlar) ya da hem sizinle, hem kendi topluluklarıyla savaşmaktan (savaşmak istemediklerinden) göğüsleri daralarak (bu yüzden sıkıntıya düşerek) size gelenler hariçtir (onlara dokunulmaz). Allah dileseydi, onları da üstünüze musallat eder, böylece sizinle savaşırlardı. Eğer sizden uzak durur sizinle savaşmaz ve size barış teklifi getirirlerse, o zaman Allah, sizin için onların aleyhinde bir yol kılmamıştır.

رُدُّوا	كُلَّمَا	قَوْمَهُمْ ط	يَأْمَنُوا	وَ	أَنْ يَأْمَنُوكُمْ	يُرِيدُونَ	آخَرِينَ	سَتَجِدُونَ
çevrilseler	her ne zaman	kendi topluluklarından	güvende olmak	ve	sizden güvende olmak	istediklerini	diğerlerini de	bulacaksınız
fiilüş'şart; meçhul fiili mazi, naibi fail	(حِينَ) manasında şart ve zaman h.+ zaid harf	mef'ul	fiili muzari+fail	atıf h.	(يُرِيدُونَ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	hal; f. muzari cümlesi	mef'ûl	gelecek zaman; istikbal h. +fiili muzari+ fail

السَّلَمَ	إِلَيْكُمُ	يُلْقُوا	وَ	لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ	فَإِنْ	فِيهَا ج	أُرْكِسُوا	إِلَى الْفِتْنَةِ
barış	size	teklifi getirmezlerse		sizden uzak durmazlarsa	şayet	onda	baş aşağı edilirler	fitneye
mef'ûlün bih	car+mecrur	meczum f. muzari	atıf h.	fi'lu'ş-şart; cahd-ı mutlak, mef'ûl	atıf h.+ şart ve cezm h.	car+ mecrur	cevabuş'şart; meçhul fiili mazi, naibi fail	car+ mecrur

ثَقِفْتُمُوهُمْ ط	حَيْثُ	اقْتُلُوهُمْ	وَ	فَخُذُوهُمْ	أَيْدِيَهُمْ	يَكُفُّوا	وَ
onları ele geçirdiğiniz	yerde	onları öldürün		artık onları yakalayın	ellerini	çekmezlerse	ve
muzaf olan (حَيْثُ) zarfının muzâfun ileyhi; fiili mazi, fail	mekan zarfı, muzaf	emri hâzır+ mef'ul	atıf h.	rabıta {cevabu'ş-şart içindir}+ cevabu'ş-şart; emir fiili, mef'ul	mef'ul	fiili muzari+fail	atıf h.

﴿ 91 ﴾ ع	مُبِيناً	سُلْطَاناً	عَلَيْهِمْ	لَكُمْ	جَعَلْنَا	أُولَـئِكُمْ	وَ
	apaçık	delil	onların aleyhlerine	size	verdik	İşte	
	sıfat	mef'ûlün bih, mevsuf	car+mecrur	car+mecrur	haber; mazi fiil	mübteda: işaret ismi	atıf h.

91. Diğerlerini de (hem) sizden ve (hem de) kendi topluluklarından güvende olmak istediklerini bulacaksınız (Emniyette olmak için her iki tarafa da şirin görünerek onlardanmış gibi davranırlar). Bunlar her ne zaman fitneye çevrilseler onda baş aşağı edilirler (İnkara veya müminlerle savaşa çağrıldıklarında düşmanlara uyma tehlikesi de kendilerinden beklenebileceğinden dikkatli olunması gerekir). Şayet sizden uzak durmazlarsa, barış teklifi getirmezlerse ve ellerini sizden çekmezlerse artık o zaman onları yakalayın, ele geçirdiğiniz yerde öldürün. İşte onların aleyhlerine size apaçık delil (ferman, izin ve yetki) verdik.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 91 ≻

(NİSA, 87):

(جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı (اَلرَّيْبُ): şüphe (يَوْمُ الْقِيَامَةِ): kıyamet günü

[(صَدَقَ يَصْدُقُ) أَصْدَقُ]: (ismi tafdil) en doğru sözlü, daha doğru sözlü

(اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيث): anlatılan söz, konuşulan kelam

(NİSA, 88):

(اَلْمُنَافِقُ ج مُنَافِقُونَ): (ismi fail) münafıklık eden, Müslüman olmadığı halde Müslüman görünen

(اَلْفِئَةُ): birlik, fırka, gurup (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (أَرْكَسَ يُرْكِسُ إِرْكَاسًا): (if'al b.) tersine çevirdi, başaşağı etti

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti

(هَدَى يَهْدِى هَدْىً): (nakıs f.) yol gösterdi, tarif etti, irşad etti, hidayet verdi, muvaffak etti

(أَضَلَّ يُضَلُّ إِضْلَالاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış buldu, sapık olarak gördü

(NİSA, 89):

(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا): (muzaaf f.) istedi, sevdi, muhabbet etti, temenni etti

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): imandan çıktı, nankörlük etti, inkar etti, gizledi, çiftçilik yaptı, gizledi

(اَلسَّوَاءُ): eşit (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi, yaptı, ortaya koydu

(هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (müfâale b.) hicret etti , göçtü (تَوَلَّى يَتَوَلَّى): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) tuttu, aldı (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu, rastladı, karşılaştı

(اَلنَّصِيرُ): çok yardım eden, yardımcı, yardımsever

(NİSA, 90):

(وَصَلَ يَصِلُ وَصْلاً): (misal f.) mensub oldu, bağlı oldu, iyilik etti, ulaştı vardı, alaka ve irtibat kurdu

(اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): antlaşma, misak , pakt (جَاءَ يَجِئُ خَيْئًا): (ecvef f.) geldi

(حَصِرَ يَحْصَرُ حَصْرًا): daraldı, darlaştı, sıkıştı (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs, kalp

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (müfâale b.) muharebe etti, savaştı (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(سَلَّطَ يُسَلِّطُ تَسْلِيطًا): (tef'il b.) musallat etti, hükmü altına verdi, muktedir kıldı, sultasına verdi

(اِعْتَزَلَ يَعْتَزِلُ اِعْتِزَالاً): (iftial b.) ayrıldı, uzaklaştı (اَلسَّلَمُ): sulh, harbi terk etme, teslim olma

(NİSA, 91):

(آخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, ötekisi (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti

(اَمِنَ يَأْمَنُ اَمْنًا): (mehmuz f.) güvendi, emin oldu, korkmadı

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.): dönderdi, iade etti, geri çevirdi, reddetti, karşılık verdi, mukabele etti

(اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): deneme, imtihan, cazibe, çekicilik, tutkunluk

(أَرْكَسَ يُرْكِسُ إِرْكَاسًا): (if'al b.) tersine çevirdi, başaşağı etti

(كَفَّ يَكُفُّ كُفًّا): (muzaaf f.): (ellerini) çekti, men etti, vazgeçirdi, tehlikesini önledi, kuvvetini kırdı

(ثَقِفَ يَثْقَفُ ثَقَفًا): buldu, ele geçirdi, yakaladı (اَلسُّلْطَانُ): saltanat, galebe, hakimiyet, huccet, bürhan

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 92 (NİSA: 92 - 94) ≻

وَ	مَا كَانَ	لِمُؤْمِنٍ	أَنْ يَقْتُلَ	مُؤْمِناً	إِلاَّ	خَطَئاً ۚ	وَ	مَنْ	قَتَلَ	مُؤْمِناً
	olamaz	bir müminin	öldürmesi	mümini	dışında	hata ile olması		kim	öldürürse	bir mümini
başla-ma h.	olumsuz fiili mazi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi	mef'ûl	istisna h.	mef'ûlü mutlak naibi	atıf h.	mübteda, şart ismi	fiilüş'şart; fiili mazi	mef'ûlün bih

(مَنْ) mübtedasının haberi:şart ve sonraki cevap cümlesi

خَطَئاً	فَتَحْرِيرُ	رَقَبَةٍ	مُؤْمِنَةٍ	وَ	دِيَةٌ	مُسَلَّمَةٌ	إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦٓ
hatayla	(onun karşılığı) hürriyete kavuşturmaktır	bir köleyi	mümin	ve	bir diyettir	teslim edilecek	ailesine
mef'ûlü mutlak naibi	rabıta + cevabü'ş-şart; isim cümlesi; (تَحْرِيرُ): (جَزَاؤُهُ) mahzuf mübtedasının haberi, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	atıf h.	(تَحْرِيرُ) üzerine matuf, mevsuf	sıfat	câr-mecrur isim

إِلاَّ	أَنْ يَصَّدَّقُوا ۖ	فَإِنْ	كَانَ	مِنْ قَوْمٍ	عَدُوٍّ	لَكُمْ	وَ	هُوَ	مُؤْمِنٌ
hariç	sadaka olarak bağışlamaları	eğer	idiyse	bir topluluktan	düşman	size	ve	o	mümin
istisna h.	müstesna	atıf h.+ şart ve cezm h.	fiilüş'şart; nasih f. mazi cüm., ismi; gizli zamir	(كَانَ)'nin haberi	(قَوْمٍ) kelimesinin sıfatı, mevsuf	(عَدُوٌّ) kelimesinin sıfatı	olduğu halde hal vâvı	mübteda	haber

فَتَحْرِيرُ	رَقَبَةٍ	مُؤْمِنَةٍ ۖ	وَ	إِنْ	كَانَ	مِنْ قَوْمٍ	بَيْنَكُمْ	وَ	بَيْنَهُمْ	مِيثَاقٌ
o zaman hürriyete kavuşturulmasıdır	bir kölenin	mümin		eğer	idiyse	bir topluluktan	sizinle arasında		kendileri	antlaşma
rabıta + (جَزَاؤُهُ) mahzuf mübtedasının haberi, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat; isim cümlesi cevabuş'şarttır	atıf h.	şart ve cezm h.	fiilüş'şart; nasih f. mazi	(كَانَ)'nin haberi	haber mukaddem	atıf h., matuf		mübteda muahhar

(قَوْمٍ) kelimesinin sıfatı: isim cümlesi

فَدِيَةٌ	مُسَلَّمَةٌ	إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ	وَ	تَحْرِيرُ	رَقَبَةٍ	مُؤْمِنَةٍ ۚ	فَمَنْ	لَمْ يَجِدْ
o zaman (onun karşılığı) bir diyettir	teslim edilecek	ailesine	ve	azadıdır	bir kölenin	mümin	kim	bulamazsa
rabıta +cevabuş'şart; isim cümlesi, (جَزَاؤُهُ) mahzuf mübtedasının haberi, mevsuf	sıfat	câr-mecrur isim	atıf h.	(دِيَةٌ) üzerine matuf, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	atıf h.+ mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart; cahd-ı mutlak

﴿ 92 ﴾

فَصِيَامُ	شَهْرَيْنِ	مُتَتَابِعَيْنِ ۙ	تَوْبَةً	مِنَ اللَّهِ ۗ	وَ	كَانَ	اللَّهُ	عَلِيماً	حَكِيماً
o zaman oruç tutmasıdır	iki ay	peş-peşe	tevbesinin kabul edilmesi için	Allah tarafından		daima	Allah	Alimdir	Hakimdir
rabıta + (جَزَاؤُهُ) mahzuf mübtedasının haberi, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	mef'ûlün lieclih	car+ mecrur	başla-ma h.	f. mazi	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

cevabuş'şart: isim cümlesi

92. Hata ile olması dışında bir müminin (diğer) mümini öldürmesi olamaz. Kim bir mümini hatayla öldürürse, (onun cezası) mümin bir köleyi hürriyete kavuşturması ve ailesine (ölenin mirasçılarına) teslim edilecek bir diyet (vermesidir). (Mirasçıların o diyeti) sadaka olarak bağışlamaları hariç (o zaman diyet vermek gerekmez). Eğer o (öldürülen) mümin olduğu halde, size düşman olan bir topluluktan ise o zaman (onun cezası) mümin bir kölenin hürriyete kavuşturulmasıdır. Eğer (öldürülen o mümin) kendileriyle aranızda antlaşma bulunan bir topluluktan ise o zaman (onun cezası) ailesine teslim edilecek bir diyet ve bir mümin kölenin azadıdır. Kim (bunları) bulamazsa o zaman (onun cezası) Allah tarafından tevbesinin kabul edilmesi

için peşpeşe iki ay (ara vermeden) oruç tutmasıdır. Allah Alimdir (her şeyi bilendir), Hakimdir (hikmetle iş yapandır).

وَ	مَنْ	يَقْتُلْ	مُؤْمِناً	مُتَعَمِّداً	فَجَزَآؤُهُ	جَهَنَّمُ	خَالِداً	فِيهَا
	kim	öldürürse	bir mümini	kasden	cezası	cehennemdir	ebediyyen kalacağı	içinde
atıf h.	mübteda, şart ismi	fiilüş'şart; fiili muzari	mef'ûl	hal	rabıta + mübteda	haber	hal	car+mecrur

cevabü'ş-şart: isim cüm.

(مَنْ) mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri

﴿ 93 ﴾

وَ	غَضِبَ	اللَّهُ	عَلَيْهِ	وَ	لَعَنَهُ	وَ	أَعَدَّ	لَهُ	عَذَاباً	عَظِيماً
	gazabetmiş	Allah	ona		ve		hazırlamıştır	onun için	bir azab	büyük
atıf h.	fiili mazi	fail	car+mecrur	atıf h.	fili mazi + mef'ul		fiili mazi	car+mecrur	mef'ûl, mevsuf	sıfat

93. Kim bir mümini kasden öldürürse cezası, içinde ebediyyen kalacağı cehennemdir. Allah ona gazabetmiş, onu lanetlemiş ve onun için büyük bir azab hazırlamıştır.

يَآ أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	إِذَا	ضَرَبْتُمْ	فِي سَبِيلِ	اللَّهِ	فَتَبَيَّنُوا	وَ	لاَ تَقُولُوا
Ey iman edenler!			zaman	(sefere) çıktığınız	yolunda	Allah	araştırın		demeyin
nidâ h., münâdâ, tenbih h.	sıla: mazi fiil	sıfat, ismi mevsul	şart ifadeden zaman zarfı	fiili mazi+ fail	car+mecrur, muzaf	muz. ileyh	rabıta + emri hâzır	atıf h.	nehyi hazır

لِمَنْ	أَلْقَى	إِلَيْكُمُ	السَّلاَمَ	لَسْتَ	مُؤْمِناً ج	تَبْتَغُونَ	عَرَضَ	الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا ز
kimseye	veren	size	selam	sen değilsin	mümin	arzulayarak	(geçici) menfaatini	hayatının	dünya
harfi cer+ismi mevsul	sıla: mazi fiil	car+ mecrur	mef'ul	câmid (muzari çekimi olmayan) nâsih f.mazi, (لَيْسَ)'nin ismi	(لَيْسَ)'nin haberi	hal; fiili muzari	mef'ûl, muzaf	muz.ileyh, mevsuf	sıfat

فَعِنْدَ	اللَّهِ	مَغَانِمُ	كَثِيرَةٌ ط	كَذَلِكَ	كُنْتُمْ	مِنْ قَبْلُ	فَمَنَّ	اللَّهُ	عَلَيْكُمْ	فَتَبَيَّنُوا ط
zira ..katında vardır	Allah'ın	ganimetler	pekçok	böyle	siz de idiniz	önceden	sonra lutufta bulundu	Allah	size	O halde iyi açıklığa kavuşturun
ta'lîl h.+ haber mukaddem: şibhi c.: mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	mübteda muahhar (gayri munsarif kalıb tenvin almaz), mevsuf	sıfat	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	f. mazi, nasih+ (كَانَ)'nin muahhar ismi	h. cer+ mecrur isim	atıf h.+ f. mazi	fail	car +mecrur	rabıta + emri hâzır

﴿ 94 ﴾

إِنَّ	اللَّهَ	كَانَ	بِمَا	تَعْمَلُونَ	خَبِيراً
Gerçek şu ki	Allah	daima	şeylerden	yaptığınız	çok iyi haberdardır
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	fiili mazi	harfi cer+ismi mevsul	sıla; muzari fiil	(كَانَ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

94. Ey iman edenler! Allah yolunda (sefere) çıktığınız zaman (her şey açığa çıkacak şekilde) inceleyin (iyice araştırın, iyi anlayıp dinleyin). Size selam veren kimseye, dünya hayatının (geçici) menfaatini arzulayarak «Sen mümin değilsin» demeyin. Zira Allah'ın katında pekçok ganimetler vardır. Önceden siz de böyle idiniz. Sonra Allah size lutufta bulundu. O halde iyi açıklığa kavuşturun. Gerçek şu ki Allah yaptığınız şeylerden çok iyi haberdardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 92 ≻

(NİSA, 92):

(اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ismi fail) esma-i ilahiyeden, emniyet verici, emin kılan

(اَلْخَطَاءُ): hata, kasıdsız yapılan yanlış

[اَلتَّحْرِيرُ(حَرَّرَ يُحَرِّرُ)]: (masdar),(tef'il b.) azad etti

(اَلدِّيَةُ): diyet, maktul sahiplerine verilen kan bedeli

(اَلصَّوْمُ ج صِيَامٌ): oruç

[اَلْمُسَلَّمَةُ (سَلَّمَ يُسَلِّمُ)]: (ismi meful), (tef'il b.) kurtarılmış, selamete ermiş yahut muaf tutulmuş

(تَصَدَّقَ يَتَصَدَّقُ تَصَدُّقًا): (tefa'ul b.) sadaka verdi

(اَلرَّقَبَةُ ج رَقَبٌ اَرْقُبٌ): köle

(اَلشَّهْرُ ج شُهُورٌ): ay

(اَلتَّوْبَةُ): tevbe

[(تَتَابَعَ يَتَتَابَعُ) اَلْمُتَتَابِعُ): (ismi fail),(tefâul b.) peşpeşe ardı ardına gelmek

(NİSA, 93):

[(تَعَمَّدَ يَتَعَمَّدُ) اَلْمُتَعَمِّدُ]: (ismi fail),(tefa'ul b.) kasdeden, kasıtlı olarak yapan

[(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخَالِدُ]: (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden, ebedi

(غَضِبَ يَغْضَبُ غَضَبًا): kızdı, hiddet gösterdi, (Allah hakkında rıza göstermedi, cezalandırdı, istedi)

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): la'net etti, hakaret etti, rahmetinden uzaklaştırdı

(أَعَدَّ يُعِدُّ اِعْدَادًا): (muzaaf if'al b.) hazırladı

(اَلْعَذَابُ ج اَعْذِبَةٌ): azab, acı, eziyet, elem

(NİSA, 94):

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): yürüyüşe geçti, sefere çıktı

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنَ تَبَيُّنًا): (tefa'ul b.) açığa çıktı, zahir oldu, açıklığa kavuşturdu

(اَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (nakıs if'al b.) arz etti, attı/ çıkardı

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) taleb etti, aradı ,arzuladı

(اَلْعَرَضُ): dünya malı, gelip geçici şey, dünyalık, geçici nimet, elde durmayan (sebatsız)

(اَلْمَغْنَمُ ج مَغَانِمُ): ganimet

(مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf f.) nimetlendirdi,lütufta bulundu

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 93 (NİSA: 95 – 101) ≻

لاَ يَسْتَوِي	الْقَاعِدُونَ	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	غَيْرُ	أُولِي	الضَّرَرِ
bir olmaz	oturanlarla	müminlerden	dışında	sahibi olanlar	özür
nefy-i istikbal	fail	hal	sıfat,muzaf	muz. ileyh, bir sonraki kelimeye muzaf	muz. ileyh

وَ	الْمُجَاهِدُونَ	فِي سَبِيلِ	اللّهِ	بِأَمْوَالِهِمْ	وَ أَنْفُسِهِمْ ط
cihad edenler		yolunda	Allah	malları	ve canlarıyle
atıf h.	matuf	car+mecrur, muzaf	muz. ileyh	câr-mecrur isim	atıf h., matuf

فَضَّلَ	اللّهُ	الْمُجَاهِدِينَ	بِأَمْوَالِهِمْ	وَ أَنْفُسِهِمْ	عَلَى الْقَاعِدِينَ	دَرَجَةً ط
üstün kılıp tercih etmiştir	Allah	cihad edenleri	malları ile	canları ve	oturanlardan	derece bakımından
fiili mazi	fail	mef'ûl	câr-mecrur isim	atıf h., matuf	câr-mecrur isim	temyiz

وَ	كُـلاًّ	وَعَدَ	اللّهُ	الْحُسْنَى ط	وَ	
	onların hepsine	vaad etmiştir	Allah	en güzeli (cenneti)		
harfi i'tirâdî	mukaddem mef'ûlün bih,	fiili mazi	fail	ikinci mef'ûl		atıf h.

فَضَّلَ	اللّهُ	الْمُجَاهِدِينَ	عَلَى الْقَاعِدِينَ	أَجْراً	عَظِيماً لا	﴿ 95 ﴾
üstün kılmıştır	Allah	mücahidleri	oturanlar üzerinde	bir mükafatla	büyük	
fiili mazi	fail	mef'ûl, mecrur isim	h. cer+ mecrur isim	ikinci mef'ûl, mevsuf	sıfat	

95. Özür sahibi olanlar dışında müminlerden oturanlarla malları ve canlarıyle Allah yolunda cihad edenler bir olmaz. Allah, malları ve canları ile cihad edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kılıp (diğerlerine) tercih etmiştir. Allah onların hepsine de en güzeli (en güzel diyar olan cenneti) vaad etmiştir. (Fakat) mücahidleri, oturanlar üzerinde çok büyük bir mükafatla üstün kılmıştır.

دَرَجَاتٍ	مِنْهُ	وَ مَغْفِرَةً	وَ رَحْمَةً ط	وَ كَانَ	اللّهُ	غَفُوراً	رَحِيماً ع	﴿ 96 ﴾	
dereceler	kendinden	bağışlama	bir rahmet ve	daima	Allah	Gafurdur	Rahimdir		
أَجْراً)'dan bedel	car+ mecrur	atıf h., matuf	atıf h., matuf	fiili mazi başlama h.	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi		

96. Kendinden dereceler, bağışlama ve bir rahmet (ile üstün tutup lutfetmiştir). Allah Gafurdur (çok bağışlayandır) ve Rahimdir (merhamet edendir).

أَنْفُسِهِمْ	ظَالِمِي	الْمَلآئِكَةُ	تَوَفَّاهُمُ	الَّذِينَ	إِنَّ
kendilerinin	zalimleri oldukları bir haldeyken	melekler	canlarını aldıkları	kimselere	Gerçekten
muz. ileyh, sonraki zamire muzaf, muz. ileyh	hal; muzaf	fail	sıla; fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.

فِي الْأَرْضِ ط	مُسْتَضْعَفِينَ	كُنَّا	قَالُوا	كُنْتُمْ ط	فِيمَ	قَالُوا
yeryüzünde	zayıf bırakılmışlar	idik	derler	idiniz	ne halde	derler
car+mecrur	(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, + (كَانَ)'nin ismi	fiili mazi+ fail	f. mazi, nasih+ (تُمْ): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi; h.cer+ soru h.	(إِنَّ)'nin haberi: fiili mazi+ fâil

فِيهَا ط	فَتُهَاجِرُوا	وَاسِعَةً	اللّهِ	أَرْضُ	أَ لَمْ تَكُنْ	قَالُوآ
orada	hicret etseydiniz ya	geniş	Allah'ın	arzı	değil miydi	derler
car+mecrur	fa-i sebebiye + fiili muzari+ fâil	(كَانَ)'nin haberi	muz. ileyh	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	cahdı mutlak soru h.	fiili mazi+fâil

مَصِيراً لا	سَآءَتْ	وَ	جَهَنَّمُ ط	مَأْوَاهُمْ	فَأُولَـئِكَ	﴿ 97 ﴾
bir dönüş yeridir	ne kötü		cehennemdir	onların barınakları	İşte	
temyiz	camid f. mazi (çekimi olmayan)	başlama h.	haber	mübteda	zaid h.+ mübteda	

(أُولَـئِكَ) mübtedasının haberi: isim cüm.

97. Kendilerinin zalimleri oldukları bir haldeyken canlarını aldıkları kimselere melekler: «Ne halde idiniz?» derler. Onlar da: «Biz yeryüzünde zayıf bırakılmış (güçsüz ve çaresiz kimseler) idik» derler. Melekler

de: «Allah'ın arzı geniş değil miydi? Orada hicret etseydiniz ya!» derler. İşte onların barınakları cehennemdir. (Orası) ne kötü bir dönüş yeridir!

إِلاَّ	الْمُسْتَضْعَفِينَ	مِنَ الرِّجَالِ	وَ	النِّسَآءِ	وَ	الْوِلْدَانِ
ancak müstesnadır	zayıf (âciz) olanlar	erkeklerden		kadınlardan		çocuklardan ve
istisna h.	müstesna	car+mecrur		atıf h., matuf	matuf	atıf h.

لاَ يَسْتَطِيعُونَ	حِيلَةً	وَ	لاَ يَهْتَدُونَ	سَبِيلاً	﴿ 98 ﴾
gücü yetmeyenler olarak	hiçbir çareye		hiçbir yol bulamayanlar		
(المستضعفين)'den hal: nefy-i istikbal	mef'ûlün bih	atıf h.	nefy-i istikbal	mef'ûlün bih	

98. Ancak hiçbir çareye gücü yetmeyen ve hiçbir yol bulamayan erkekler, kadınlar ve çocuklardan zayıf (âciz) olanlar müstesnadır.

فَأُولَـئِكَ	عَسَى	اللّهُ	أَنْ يَعْفُوَ	عَنْهُمْ ط	وَ	كَانَ	اللّهُ	عَفُوّاً	غَفُوراً	﴿ 99 ﴾
İşte onlar	umabilirler	Allah'ın	affetmesini	kendilerini		daima	Allah	affedendir	bağışlayan'dır	
başlama h.+ mübteda	câmid fiili mazi	(عَسَى)'nın ismi	(عَسَى)'nın haberi	car+ mecrur	başlama h.	fiili mazi	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi	

haber: fiil cüm.

99. İşte onlar Allah'ın kendilerini affetmesini umabilirler. Allah affedendir, bağışlayan'dır.

وَ	مَنْ	يُهَاجِرْ	فِي سَبِيلِ	اللّهِ	يَجِدْ	فِي الأَرْضِ	مُرَاغَماً	كَثِيراً
	kim	hicret ederse	yolunda	Allah	bulur	yeryüzünde	hicret yeri	pek çok
başlama h.	mübteda; şart ismi	fi'lu'ş-şart; fiili muzari	car+ mecrur, muzaf	muz. ileyh	cevabu'ş-şart; fiili muzari	car+ mecrur	mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat

(مَنْ) mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri

وَ	سَعَةً ط	وَ	مَنْ	يَخْرُجْ	مِنْ بَيْتِهِ	مُهَاجِراً	إِلَى اللّهِ	وَ	رَسُولِهِ	ثُمَّ	يُدْرِكْهُ	الْمَوْتُ
	zenginlik ve		kim	çıkarsa	evinden	hicret ederek hal	Allah'a	ve	Rasül'üne	sonra	ona yetişirse	ölüm
atıf h., matuf		atıf h.	mübteda, şart ismi	fi'luş-şart; fiili muzari	h.cer+ mecrur isim		car+mecrur	atıf h.	matuf, muzaf+ muz.ileyh	atıf h.	fiili muzari, mef'ûl	fail

رَحِيماً ع	غَفُوراً	اللّهُ	كَانَ	وَ	عَلَى اللّهِ ط	أَجْرُهُ	وَقَعَ	فَقَدْ	﴿ 100 ﴾
Rahimdir	Gafurdur	Allah	daima		Allah'a	onun mükafatı	düşmüştür		
(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi	başlama h.	car+mecrur	fail	fiili mazi	rabıta+tahkik edatı	

cevabuş'şart; (şart ve cevap cümleleri de (مَنْ) mübtedasının haberidir)

100. Kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde pek çok hicret yeri ve zenginlik (imkan, bolluk ve genişlik) bulur. Kim evinden, Allah'a ve Rasül'üne hicret ederek çıkarsa sonra da ona ölüm yetişirse, artık onun mükafatı Allah'a düşmüştür. Allah Gafurdur, Rahimdir (bağışlar ve merhamet eder).

إِنْ خِفْتُمْ	مِنَ الصَّلاَةِ ق	أَنْ تَقْصُرُوا	جُنَاحٌ	عَلَيْكُمْ	فَلَيْسَ	فِي الأَرْضِ	ضَرَبْتُمْ	إِذَا	وَ
korkarsanız	namazdan	kısaltmanız	günah	size	değildir	yeryüzünde	sefere çıktığınız zaman		
fi'lu'ş-şart; fiili mazi	car+ mecrur	masdarı müevvel: masdar ve nasb h.+ f. muzari	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	rabıta + camid nâsih fiili mazi	car+mecrur	fiili mazi+ fail	şart ifade eden zaman zarfı, muzaf.	atıf h.

مُبِيناً	عَدُوّاً	لَكُمْ	كَانُوا	الْكَافِرِينَ	إِنَّ	كَفَرُوا ط	الَّذِينَ	أَنْ يَفْتِنَكُمُ	﴿ 101 ﴾
apaçık	bir düşmandır	sizin için	daima	kâfirler	şüphesiz	inkar eden	kimselerin	size kötülük yapmalarından	
sıfat	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	car+ mecrur	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(إِنَّ) nin ismi	tekit ve nasb h.	sıla; mazi fiil	fail, ismi mevsul	(خِفْتُمْ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	

101. Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman inkar eden kimselerin size kötülük yapmalarından korkarsanız, namazdan kısaltmanız (dört rekatlı namazı iki rekat kılmanız) size günah değildir. Şüphesiz kâfirler, sizin için apaçık bir düşmandır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 93 ≻

(NİSA, 95):

(اِسْتَوَى يَسْتَوِى اِسْتِوَاءً): (nakıs iftial b.) müsavi oldu, birbirine denk geldi, mutedil düzgün oldu

(اَلْقَاعِدُ ج قَاعِدُونَ): geri kalan, oturan, oturup kalan

(اَلضَّرَرُ ج اَضْرَارٌ): zarar, ziyan (اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (اَلْحَسَنَةُ ث اَلْحُسْنَى): nimet, sevab

[(خَاهَدَ يُجَاهِدُ) اَلْمُجَاهِدُ]: (ismi fail),(müfâale b.) müdafaa ve galip gelmekte güç sarfeden, cihad eden

(اَلنَّفْسُ ج أَنْفُسٌ): can, kendi, kendisi (فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.) üstün kıldı, üstün saydı

(NİSA, 96):

(اَلدَّرَجَةُ ج دَرَجَاتٌ): derece, basamak, yükseklik mertebesi [اَلْمَغْفِرَةُ (غَفَرَ يَغْفِرُ)]: (masdar) bağışlama, affetme

(NİSA, 97):

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü vefat ettirdi

(اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden

[(اِسْتَضْعَفَ يَسْتَضْعَفُ) اَلْمُسْتَضْعَفُ]: (ismi meful),(istif'al b.) hor hakir görülen, zayıf bulunan

[(وَسِعَ يَسَعُ) اَلْوَاسِعُ]: (misal f.) geniş, geniş olan, içine alan, kaplayan

(هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (müfâale b.) göç etti, hicret etti, göçtü

[(اَوَى يَاْوِي) اَلْمَاْوَى]: (ismi mekan),[mehmuze'l-fa ve nakıs (lefif'i makrun)] barınılacak yer, sığınılacak yer, barınak

(سَاءَ): (ecvef f.) ne kötü! (yerme fiili gibi kullanılmıştır)

(اَلْمَصِيرُ ج مَصَايِرُ): (ismi mekan) varılan yer, dönüş yeri, erişilen mekan

(NİSA, 98 – 99):

[(اِسْتَضْعَفَ يَسْتَضْعَفُ) اَلْمُسْتَضْعَفُ]: (ismi meful),(istif'al b.) zayıf bulunan, hor görülen, küçümsenen

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (اَلنِّسَاءُ): kadınlar, hanımlar, dişi şahıslar (اَلْحِيلَةُ): maharet, çare

(اَلْوَلِيدُ ج وِلْدَانٌ): çocuk, köle, genç hizmetçi

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.): hidayete erdi,doğru yolu buldu,erişti,ulaştı

(عَسَى): (camid fiil) umuldu, beklendi /Allah isim veya fail olarak umulurki, belki (اَلْعَفُوُّ): (esmai ilahiyeden) afvedici

(NİSA, 100 – 101):

(وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا): (misal f.) düştü,vaki oldu ,ortaya çıktı (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

(اَلْمَرَاغَمُ): hicret yerleri, gidilen ve dolaşılan yerler (اَلسَّعَةُ): mal zenginliği, rızıkta genişlik, varlık, bolluk

[(هَاجَرَ يُهَاجِرُ) اَلْمُهَاجِرُ]: (ismi fail),(müfâale b.): hicret eden (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (اَلاَجْرُ ج اُجُورٌ): ücret,mükafat

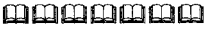
(أَدْرَكَ يُدْرِكُ اِدْرَاكًا): (if'al b.) erişti, yetişti (وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا): (misal f.) düştü, vaki oldu, ortaya çıktı

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): yürüyüşe geçti, sefere çıktı / vurdu, dövdü

(اَلْجُنَاحُ): günah (قَصَرَ يَقْصُرُ قَصْرًا): kısalttı (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): harb açtı, kötülük etti, denedi [(كَفَرَ يَكْفُرُ) اَلْكَافِرُ]: nankörlük eden, inkar eden

(اَلْعَدُوُّ ج أَعْدَاءٌ): düşman, düşmanlar

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 94 (NİSA: 102 - 105) ≻

وَ	إِذَا	كُنْتَ	فِيهِمْ	فَأَقَمْتَ	لَهُمُ	الصَّلَاةَ	فَلْتَقُمْ	طَآئِفَةٌ	مِنْهُمْ	مَعَكَ
	zaman	sen olduğun	içlerinde	kıldırdığın (zaman)	onlara	namaz	dursun	bir grup	onlardan	seninle beraber
atıf h.	şart ifade eden zaman zarfı, muzaf	fiili mazi+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	atıf h.+fiili mazi+fail	car+mecrur	mef'ûl	rabıta + emr-i gaib	fail, mevsuf	sıfat	hal: şibhi cüm.

وَ	لْيَأْخُذُوٓا	أَسْلِحَتَهُمْ ق	فَإِذَا	سَجَدُوا	فَلْيَكُونُوا	مِنْ وَرَآئِكُمْ ص	وَ	لْتَأْتِ
	alsınlar	silahlarını	zaman	secde yaptıkları	arkanıza geçsinler (arkanızda olsunlar)			gelsin
atıf h.	emr-i gaib	mef'ul	atıf h.+şart ifadeden zaman zarfı, muzaf	fiili mazi+ fail	rabıta+emr-i gaib, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle	atıf h.	emr-i gaib

طَآئِفَةٌ	أُخْرَى	لَمْ يُصَلُّوا	فَلْيُصَلُّوا	مَعَكَ	وَ لْيَأْخُذُوا	حِذْرَهُمْ	وَ أَسْلِحَتَهُمْ ج
grub	öbür	namaz kılmayan	namaz kılsınlar	seninle beraber	alsınlar	tedbirlerini	silahlarını ve
fail, mevsuf	sıfat	cahd-ı mutlak	atıf h.+ emr-i gaib, fâil	hal	atıf h.+emr-i gaib, fâil	mef'ul	atıf h.+ matuf

وَدَّ	الَّذِينَ كَفَرُوا	لَوْ تَغْفُلُونَ	عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ	وَ أَمْتِعَتِكُمْ	فَيَمِيلُونَ	عَلَيْكُمْ	مَيْلَةً	وَاحِدَةً ط
iste r	inkar edenler	keşke	gafil olsanız	silahları-nızdan	eşyalarınızdan ve	böylece hücüm etseler	bir hamle	tek
fiili mazi	sıla; mazi fiil	masdar h.	fiili muzari+ fâil	h.cer, mecrur isim	atıf h., matuf	atıf h.+ f. muzari+ fâil	mef'ulü mutlak, mevsuf	sıfat

(وَدَّ) fiilinin mef'ûlü; (لَوْ تَغْفُلُونَ) masdarı müevveli — (تَغْفُلُونَ)'ye matuf: fiil cüm.

وَ	لاَ	جُنَاحَ	عَلَيْكُمْ	إِنْ	كَانَ	بِكُمْ	أَذًى	مِنْ مَطَرٍ	أَوْ	كُنْتُمْ
	hiçbir yoktur	günah	size		idiyseniz	şayet	eziyet görecek	yağmurdan	veya	olursanız
başlama h.	nâfiye li'l-cins	(لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi	şart ve cezm h.	fi'lüş'şart; mazi fiil	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi	sıfat	atıf h.	f. mazi, nasih+ (كَانَ)'nin ismi

مَرْضَىٰٓ	أَنْ تَضَعُوا	أَسْلِحَتَكُمْ ج	وَ	خُذُوا	حِذْرَكُمْ ط
hasta	bırakmanızda	silahlarınızı		alın	tedbirinizi
(كَانَ)'nin haberi	masdarı müevvel	mef'ul	başlama h.	emri hâzır, fâil	mef'ul

إِنَّ	اللَّهَ	أَعَدَّ	لِلْكَافِرِينَ	عَذَابًا	مُهِينًا	﴿ 102 ﴾
Şüphesiz	Allah	hazırlamıştır	inkarcılar için	bir azab	zelil edici	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: mazi fiil c.	car+mecrur	mef'ûl, mevsuf	sıfat	

102. (Savaş halinde korku namazı kılacağınızda) sen içlerinde olup onlara namaz kıldırdığın zaman, onlardan bir grup seninle beraber (namaza) dursun ve silahlarını da (yanlarına) alsınlar. Secde yaptıkları zaman hemen arkanıza geçsinler. (Yani birinci grup namazı bitirip arkaya geçince) Namaz kılmayan öbür grub gelsin, seninle beraber namaz kılsınlar, tedbirlerini ve (üzerlerine ya da yanlarına) silahlarını alsınlar. İnkar edenler ister ki, keşke silahlarınızdan ve eşyalarınızdan gafil olsanız da böylece tek bir hamle ile size hücüm etseler (ansızın bir baskın yapıp saldırabilseler). Yağmurdan eziyet görecekseniz veya hasta olursanız,

silahlarınızı bırakmanızda size hiçbir günah yoktur. (Fakat) tedbirinizi alın (uyanık ve dikkatli olun). Şüphesiz Allah inkarcılar için zelil edici bir azab hazırlamıştır.

فَإِذَا	قَضَيْتُمُ	الصَّلَاةَ	فَاذْكُرُوا	اللَّهَ	قِيَاماً	وَ	قُعُوداً	وَ	عَلَى جُنُوبِكُمْ ۚ	فَإِذَا	اطْمَأْنَنْتُمْ
zaman	tamamladığınız	namazı	anın	Allah'ı	ayakta iken		otururken		yanlarınız üzere (yatar)ken		emniyete kavuştuğunuz zaman
atıf h.+ şart ve zaman zarfı	fiili mazi+ fâil	mef'ûlün bih	rabıta + emri hâzır	mef'ûl	hal		atıf h., matuf	atıf h.	câr-mecrur isim		fiilüş'şart; fiili mazi, fâil atıf h.+şart ve zaman zarfı

فَأَقِيمُوا	الصَّلَاةَ ۚ	إِنَّ	الصَّلَاةَ	كَانَتْ	عَلَى الْمُؤْمِنِينَ	كِتَاباً	مَوْقُوتاً	﴿ 103 ﴾
artık dosdoğru kılın	namazı	doğrusu	namaz	daima	müminlere	bir farzdır	vakitleri belirlenmiş	
rabıta+ cevabü'ş-şart; emri hâzır	mef'ûlün bih	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(كَانَتْ)'in ismi gizli zamir	car+ mecrur	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	

(إِنَّ)'nin haberi: nâsih mazi fiil cüm.: (كَانَتْ)'in

103. Namazı tamamladığınız zaman, Allah'ı ayakta iken, otururken, yanlarınız üzere (yatar) haldeyken de anın. Emniyete (tehlike ve korkudan huzur ve güvene) kavuştuğunuz zaman, artık namazı dosdoğru kılın (kısaltma yapmadan tam erkâniyle eda edin). Doğrusu namaz müminlere vakitleri belirlenmiş bir farzdır.

وَ	لَا تَهِنُوا	فِي ابْتِغَاءِ	الْقَوْمِ ۖ	إِنْ	تَكُونُوا	تَأْلَمُونَ	فَإِنَّهُمْ	يَأْلَمُونَ	كَمَا	تَأْلَمُونَ ۚ
	gevşeklik göstermeyin	aramakta	(düşman) topluluğunu	idiyseniz		siz acı çekiyor	kesinlikle onlar da	acı çekiyorlar	gibi	sizin acı çektiğiniz
başlama h.	nehy-i hâzır	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart: nâsih muzari fiil+ (وا):(تَكُونُ)' nun ismi	(كَانَ)'ni n haberi; muzari fiil cüm.	rabıta+ tekid ve nasb h. + (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil	h.cer, masdar h.	fiili muzari+ fâil

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

وَ	تَرْجُونَ	مِنَ اللَّهِ	مَا	لَا يَرْجُونَ ۚ	وَ	كَانَ	اللَّهُ	عَلِيماً	حَكِيماً ۚ	﴿ 104 ﴾
	siz umuyorsunuz	Allah'tan	şeyleri	onların ümit etmediği		daima	Allah	Alim'dir	Hakim'dir	
başlama h.	fiili muzari+ fâil	car+mecrur	mef'ûl, ismi mevsul	sıla; olumsuz muzari fiil	başlama h.	fiili mazi	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi	

104. (Düşman) topluluğunu aramakta (takip edip peşlerine düşmekte) gevşeklik göstermeyin. Siz acı çekiyorsanız, kesinlikle onlar da, sizin acı çektiğiniz gibi acı çekiyorlar. (Üstelik) siz, Allah'tan (şehadet mükafatı ve sevap gibi) onların ümit etmediği şeyleri umuyorsunuz. Allah, Alim'dir, Hakim'dir (bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir).

إِنَّا	أَنْزَلْنَا	إِلَيْكَ	الْكِتَابَ	بِالْحَقِّ	لِتَحْكُمَ	بَيْنَ	النَّاسِ
doğrusu biz	indirdik	sana	Kitab'ı (Kur'an'ı)	hak ile	hükmetmen için	arasında	insanlar
te'kit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	car+mecrur	mef'ûlün bih	câr +mecrur	ta'lil ve nasb h. fiili muzari	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh

بِمَا	أَرَاكَ	اللَّهُ ۚ	وَ	لَا تَكُنْ	لِلْخَائِنِينَ	خَصِيماً ۙ	﴿ 105 ﴾
sana gösterdiği gibi		Allah'ın		olma	hainlere	savunucu	
h.cer, ismi mevsul	sıla ; mazi fiil, mef'ûl	fail	başlama h.	nehy-i hâzır	car+mecrur	(كَانَ)'nin haberi	

105. Doğrusu, insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği gibi hükmetmen için sana Kitab'ı (Kur'an'ı) hak ile indirdik. (Bu sebeple hakla davran) ve hainlere savunucu olma.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 94 ≻

(NİSA, 102):

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef if'al b.) dosdoğru kıldırdı (namazı), yerleşti, düzeltti, dosdoğru kıldı

(قَامَ يَقُومُ قَوْمًا قِيَامًا): (ecvef f.) (namaza) durdu, kalktı, ayakta durdu

(اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): gurup, bölük, cemaat, taife, dolaşan, tavaf eden

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): aldı, çıkardı, tuttu (اَلسِّلَاحُ ج أَسْلِحَةٌ): silah, harb aleti

(اَلْمَطَرُ ج اَمْطَارٌ): yağmur (اَلْوَرَاءُ): arkasında, arka

(سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti, eğildi, boyun eğdi, bağlandı

(وَدَّ يَوَدُّ وُدًّا): (muzaaf f.) istedi, sevdi, muhabbet etti, temenni etti

(غَفَلَ يَغْفُلُ غُفُولاً): gafil oldu (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuze'l fa ve nakıs f.) geldi

(اَلْآخَرُ ث اُخْرَى): diğeri, öteki (صَلَّى يُصَلِّي صَلَاةً): (nakıs tef'il b.) namaz kıldı

(أَخَذَ حِذرَهُمْ): (tabir) tedbirli ve uyanık olmak, hazırlıklı bulunmak, koruma tedbiri almak

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): ihtiyaç maddeleri, erzaklar, istifade edilen eşya, dünyalık

(اَلْاَذَى): eziyet, eza (وَضَعَ يَضَعَ وَضْعًا): (misal f.) bıraktı, koydu, çıkarttı

(مَالَ يَمِيلُ مَيْلاً): (ecvef f.) hücuma geçti, hamle yaptı, meyletti

(اَلْمَرِيضُ ج مَرْضَى): hasta (اَعَدَّ يُعِدُّ إِعْدَادًا): (muzaaf if'al b.) hazırladı

[(أَهَانَ يُهِينُ) اَلْمُهِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) alçalttı, zelil kıldı (aşağılık etti)

(NİSA, 103 – 104 – 105):

(قَضَي يَقْضِى قَضَاءً): (nakıs f.) yerine getirdi, ikmal etti, tamamladı

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, söyledi, hatırladı, andı, bahsetti [(قَامَ يَقُومُ) اَلْقِيَامُ]: (masdar),(ecvef f.) ayakta durmak

(اَلْجَنْبُ ج اَلْجُنُوبُ): yan [(قَعَدَ يَقْعُدُ) اَلْقُعُودُ]: (masdar)oturmak, oturup kalmak

(اَلْمَوْقُوتُ): (ismi meful) vakitlenmiş, vakitli (اِبْتَغَى يَبتَغِى اِبْتِغَاءً):(nakıs iftial b.) talep etti, arzuladı, aradı

(اِطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ اِطْمِئْنَانًا): (if'illal b.) sükünet buldu, emniyete kavuştu, tatmin oldu, yatıştı, dindi

(وَهَنَ يَهِنُ وَهْنًا): (misal f.) gevşedi, korkaklık gösterdi, zayıf düştü

(اَلِمَ يَأْلَمُ اَلَمًا): (mehmuz f.) acı çekti, acı duydu (رَجَا يَرْجُو رَجْوًا): (nakıs f.) umdu, ümit etti, korktu

(أَنزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, fasletti, hüküm verdi

(اَرَى يُرِي اِرَائَةً): (mehmuze'l fa ve nakıs f.) gösterdi (اَلْخَائِنُ ج خَائِنُونَ): (ismi fail) hainlik eden, hiyanet eden

(اَلْخَصِيمُ ج خُصْمَانٌ): çekişen, hainlerin tarafçısı, müdafaacısı olan

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 95 (NİSA: 106 – 113) ≻

﴿ 106 ﴾	رَحِيماً ج	غَفُوراً	كَانَ	اللّهَ	إِنَّ	اللّهَ ط	اسْتَغْفِرِ	وَ
	Rahim'dir	Gafur'dur	daima	Allah	Şüphesiz	Allah'tan	mağfiret dile	
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nâsih	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	mef'ûlün bih	emri hâzır	atıf h.

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

106. Allah'tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah Gafur'dur ve Rahim'dir (çok bağışlayıcı ve merhamet edicidir).

اللّهَ	إِنَّ	أَنْفُسَهُمْ ط	يَخْتَانُونَ	عَنِ الَّذِينَ	لاَ تُجَادِلْ	وَ
Allah	Gerçekten	kendilerine	hıyânet eden	kimseler hakkında	mücadele etme	
(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	mef'ul	sıla: muzari fiil	harfi cer+ismi mevsul	nehy-i hâzır	atıf h.

﴿ 107 ﴾	أَثِيماً ج	خَوَّاناً	كَانَ	مَنْ	لاَ يُحِبُّ
	çok günahkarı	hainliği alışkanlık etmiş	daima	kimseyi	sevmez
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	sıla; nasih mazi fiil, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	mef'ûl, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi: fiil cüm.: nefy-i istikbal

107. (Büyük günahlar işleyerek) kendilerine hıyânet eden kimseler hakkında mücadele etme (kendilerine zarar veren bu kimseleri savunma). Allah, hainliği alışkanlık etmiş (hainliği karakter etmiş, bu huyunda direnen) kimseyi ve çok günahkarı sevmez.

مِنَ اللّهِ	لاَ يَسْتَخْفُونَ	وَ	مِنَ النَّاسِ	يَسْتَخْفُونَ
Allah'tan	gizlemezler		insanlardan	gizlerler
car+mecrur	nefy-i istikbal	atıf h.	car+mecrur	fiili muzari+fâil

مِنَ الْقَوْلِ ط	لاَ يَرْضَى	مَا	يُبَيِّتُونَ	إِذْ	مَعَهُمْ	هُوَ	وَ
sözden	razı olmadığı	şeyi	geceleyin kurarlarken		onlarla beraber	O	olduğu halde
car+mecrur	sıla; olumsuz muzari fiil	mef'ûl, ismi mevsul	fiili muzari+ fâil	geçmiş zaman zarfı	haber	mübteda	hal vâvı

﴿ 108 ﴾	مُحِيطاً	يَعْمَلُونَ	بِمَا	اللّهُ	كَانَ	وَ
	kuşatandır	onların yaptıklarını		Allah	daima	
	(كَانَ)'nin haberi	sıla; muzari fiil	harfi cer+ ismi mevsul	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih	başlama h.

108. Geceleyin (Allah'ın) razı olmadığı sözü kurarlarken, O onlarla beraber olduğu halde insanlardan gizlerler de Allah'tan gizlemezler. Allah, onların yaptıklarını (ilmiyle) kuşatandır.

الدُّنْيَا	فِي الْحَيَاةِ	عَنْهُمْ	جَادَلْتُمْ	هٰـؤُلاَءِ	أَنْتُمْ	هَآ
dünya	hayatında	onlar hakkında	mücadele ettiniz	böyle kimselersiniz	siz	işte
sıfat	car+mecrur, mevsuf	car+ mecrur	f. mazi+ fail	haber	mübteda	tenbih h.

الْقِيَامَةِ	يَوْمَ	عَنْهُمْ	اللّهَ	يُجَادِلُ	فَمَنْ
kıyamet	günü	onlar hakkında	Allah'la	mücadele edecek	peki kim
muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	car+mecrur	mef'ûlün bih	haber; muzari fiil	rabıta + mübteda; soru h.

﴿ 109 ﴾	وَكِيلاً	عَلَيْهِمْ	يَكُونُ	مَنْ	أَمْ
	vekil	onlara	olacak	kim	ya da
	(كَانَ)'nin haberi	car+ mecrur	haber; nasih muzari fiil, ismi (هُوَ) gizli zamiri	mübteda; soru h.	atıf h.

109. İşte siz böyle kimselersiniz. Dünya hayatında onlar hakkında mücadele ettiniz (onları kurtarmak için savundunuz). Peki kıyamet günü onlar hakkında (onlardan yana) Allah'la kim mücadele edecek? Ya da kim onlara vekil olacak?

نَفْسَهُ	يَظْلِمْ	أَوْ	سُوۤءاً	يَعْمَلْ	مَنْ	وَ
kendine	zulmeder	veya	bir kötülük	işler	kim	
mef'ul	fiili muzari	atıf h.	mef'ûl	fiilüş'şart; f. muzari	mübteda, şart ismi	başlama h.

﴿ 110 ﴾	رَحِيماً	غَفُوراً	اللّٰهَ	يَجِدِ	اللّٰهَ	يَسْتَغْفِرِ	ثُمَّ
	Rahim	Gafur	Allah'ı	bulur	Allah'tan	bağışlanma isterse	sonra
	üçüncü meful	ikinci mef'ûl	mef'ûl	meczum f. muzari	mef'ûl	fiili muzari	atıf h

cevabu'ş-şart; şart ve cevap cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

110. Kim bir kötülük işler veya kendine zulmeder de sonra Allah'tan bağışlanma isterse, Allah'ı Gafur (ve) Rahim bulur (mağfiret ve merhamet sahibi olarak bulur).

عَلَى نَفْسِهِ ط	يَكْسِبْهُ	فَإِنَّمَا	إِثْماً	يَكْسِبْ	مَنْ	وَ
kendi aleyhine	onu ancak kazanmış olur	ancak	bir günah	kazanırsa	kim	
h. cer+ mecrur isim	f.muzari+ mef'ul	râbıta hasr edatı	mef'ûl	haber: fiilüş'şart; fiili muzari	mübteda, şart ismi	başlama h.

cevabu'ş-şart; şart ve cevap cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

﴿ 111 ﴾	حَكِيماً	عَلِيماً	اللّٰهُ	كَانَ	وَ
	Hakim'dir	Alim'dir	Allah	daima	
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih	başlama h.

111. Kim bir günah kazanırsa onu ancak kendi aleyhine kazanmış olur. Allah daima Alim'dir, Hakim'dir (her şeyi çok iyi bilendir ve hükmün sahibidir).

بِهِ	يَرْمِ	ثُمَّ	إِثْماً	أَوْ	خَطِيئَةً	يَكْسِبْ	مَنْ	وَ
onu	atarsa	sonra	günah	veya	bir hata	kazanır	kim	
car+mecrur	f. muzari	atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ûl	fi'lüş'şart; fiili muzari	mübteda, şart ismi	atıf h.

﴿ 112 ﴾	مُبِيناً ع	إِثْماً	وَ	بُهْتَاناً	فَقَدِ احْتَمَلَ		بَرِيئاً
	apaçık	bir günahı	ve	bir iftirayı	kesinlikle yüklenmiş olur		bir suçsuza
	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	mef'ûl	râbıta + tahkik edatı+mazi fiil		mef'ûl

cevabuş'şart, şart ve cevap cümleleri (مَنْ)mübtedasının haberidir

112. Kim bir hata veya günah kazanır da (yanılır veya suç işler de) sonra onu bir suçsuza atarsa, kesinlikle bir iftirayı ve apaçık bir günahı yüklenmiş olur.

أَنْ يُضِلُّوكَ ط	مِنْهُمْ	طَآئِفَةٌ	لَهَمَّتْ	وَ رَحْمَتُهُ	عَلَيْكَ	اللّٰهِ	فَضْلُ	لَوْلاَ	وَ
seni saptırmaya	onlardan	bir grup	yeltenirdi	rahmeti ve	sana	Allah'ın	lutfu	eğer olmasaydı	
meful: (أَنْ يُضِلُّوا) masdarı müevveli	car+mecrur	fail	cevap h.+ f.mazi	atıf h. + matuf	câr+ mecrur	muz. ileyh	fi'lu'ş-şart; isim cümlesi	şart h.	başlama h.

مِنْ شَيْءٍ ط	مَا يَضُرُّونَكَ	وَ	أَنْفُسَهُمْ	إِلاَّ	مَا يُضِلُّونَ	وَ
hiçbir şekilde	sana da zarar vermezler		kendilerinden	başkasını	saptıramazlar	
car+mecrur	nefy-i hal+ fâil mef'ûl	hal vâvı	mef'ul	istisna h.	nefy-i hal	hal vâvı

تَعْلَمُ ط	لَمْ تَكُنْ	مَا	عَلَّمَكَ	وَ	الْحِكْمَةَ	وَ	الْكِتَابَ	عَلَيْكَ	اللّٰهُ	أَنْزَلَ	وَ
bilmediğin şeyleri			sana öğretti		ve hikmeti		Kitab'ı	sana	Allah	indirdi	
(كَانَ)'nin haberi	sıla; cahdı mutlak fiil cüm.	mef'ûl, ismi mevsul	mazi fiil+ mef'ul	atıf h.	atıf h.+ matuf		mef'ûl	car+ mecrur	fail	fiili mazi	başlama h.

﴿ 113 ﴾	عَظِيماً	عَلَيْكَ	اللّٰهِ	فَضْلُ	كَانَ	وَ
	çok büyük	senin üzerindeki	Allah'ın	lutfu	oldu	
	(كَانَ)'nin haberi	car+mecrur	muz.ileyh	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	fiili mazi, nâsih	başlama h.

113. Eğer sana Allah'ın lutfu ve rahmeti olmasaydı, onlardan bir grup seni saptırmaya yeltenirdi. Onlar kendilerinden başkasını saptıramazlar, sana da hiçbir şekilde zarar vermezler. Allah sana Kitab'ı ve hikmeti indirdi, bilmediğin şeyleri sana öğretti. Allah'ın senin üzerindeki lutfu çok büyük oldu.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 95 ≻

(NİSA, 106):

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) istiğfar etti, bağış diledi, mağfiret diledi

[(غَفَرَ يَغْفِرُ) اَلْغَفُوْرُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bağışlayıcı, mağfireti bol olan

(اَلرَّحِيمُ): (mübalağalı ismi fail) çok acıyan, çok merhamet eden

(NİSA, 107 – 108):

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfâale b.) mücadele ve muhasame etti, çekişti, atıştı

(اِخْتَانَ يَخْتَانُ اِخْتِيَانًا): (ecvef iftial b.) çok haince davrandı, açıkça ihanet etti

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): nefis ,can, kendi, kendisi

(اَحَبَّ يُحِبُّ مُحَبَّةً): (muzaaf if'al b.): sevdi

(اَلاَثِيمُ): (mübalağalı ismi fail) günahkâr

(اِسْتَخْفَى يَسْتَخْفِي اِسْتِخْفَاءً): (nakıs istif'al b.) gizlendi

[(خَانَ يَخُونُ) اَلْخَوَّانُ]: (mübalağalı ismi fail),(ecvef f.) çok ihanet eden, çok hain

(بَيَّتَ يُبَيِّتُ تَبْيِيتًا): (tef'il b.) geceleyin tedbir etmek, gece kararlaştırmak

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) hoşnut oldu, hoşuna gitti, tercih etti, razı oldu

[(اَحَاطَ يُحِيطُ) اَلْمُحِيطُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) kuşatan, ihata eden, şamil olan

(NİSA, 109 – 110):

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfâale b.) mücadele ve muhasame etti, çekişti, atıştı

(اَلْوَكِيلُ): (esma-i ilahiyeden) vekil, koruyucu, yardımcı

(اَلسُّوءُ ج اَسْوَاءُ): kötülük

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): nefis, kendi, kendisi, can

(اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) istiğfar etti, bağış mağfiret diledi

(NİSA, 111 – 112):

(اَلاِثْمُ ج اَثَامٌ): günah

(اَلْعَلِيمُ): (mübalağalı ismi fail) esma-i ilahiyeden / çok iyi bilen, çok bilen

(اَلْخَطِيْئَةُ ج خَطِيْئَاتٌ): kasti işlenen suç, günah

(رَمَى يَرْمِي رَمْيًا):(nakıs f.) attı

(اِحْتَمَلَ يَحْتَمِلُ اِحْتِمَالاً): (iftial b.) yüklendi, taşıdı

(اَلْبُهْتَانُ): iftira, suçlama, yalan

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) açık, vazıh

(NİSA, 113):

(هَمَّ يَهُمُّ هَمًّا): (muzaaf f.) hatırdan geçirdi, arzuladı, niyetlendi, tevessül etti, yeltendi

(اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): cemaat, bölük, gurup

(اَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu

(اَلْحِكْمَةُ): hikmet (doğru olduğu tahakkuk eden her türlü söz ve amel)

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اَلْفَضْلُ ج فُضُولٌ): hayır, iyilik, lütuf, fazl, kerem

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 96 (NİSA: 114 – 121) ≻

أَمَرَ	مَنْ	إِلاَّ	مِنْ نَجْوَاهُمْ	فِي كَثِيرٍ	خَيْرَ	لاَ
emreden	kimse	müstesna	fısıldaşmalarından	çoğunda	hiçbir hayır	yoktur
sıla; mazi fiil	müstesna, ismi mevsul	istisna h.	car+mecrur	(لاَ)'nın haberi	(لاَ)'nın ismi	nâfiye li'l-cins

وَ	النَّاسِ ط	بَيْنَ	إِصْلاَحٍ	أَوْ	مَعْرُوفٍ	أَوْ	بِصَدَقَةٍ
atıf h.	insanların muz. ileyh	arasını mekan zarfı, muzaf	düzeltmeyi matuf	yahut da atıf h.	bir iyilik matuf,	veya atıf h.	bir sadaka car+mecrur

اللّهِ	مَرْضَاتِ	ابْتِغَآءَ	ذٰلِكَ	يَفْعَلْ	مَنْ
Allah'ın muz. ileyh	rızasını muz. ileyh, sonraki kelime için muzaf	aramak için mef'ûlün lieclih, muzaf	bunu mef'ûl	yaparsa fi'lu'ş-şart; fiili muzari	kim mübteda, şart ismi

﴿ 114 ﴾	عَظِيماً	أَجْراً	نُؤْتِيهِ	فَسَوْفَ
	büyük sıfat	bir mükâfat mef'ûl, mevsuf	o zaman ona vereceğiz muzari fiil+ mef'ul / rabıta + istikbal h.	

cevabü'ş-şart, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberi

114. Onların fısıldaşmalarının çoğunda hiçbir hayır yoktur. Ancak bir sadaka veya bir iyilik yahut da insanların arasını düzeltmeyi emreden(lerin fısıldaşması) müstesna. Kim bunu Allah'ın rızasını aramak için yaparsa, o zaman biz ona büyük bir mükâfat vereceğiz.

لَهُ	تَبَيَّنَ	مَا	مِنْ بَعْدِ	الرَّسُولَ	يُشَاقِقِ	مَنْ	وَ
kendisine car+mecrur	apaçık belli olmasından fiili mazi	masdar h.	sonra h. cer+ mecrur ismi, muzaf	Peygamber'e zarf	mef'ûl	muhalefet ederse fi'lu'ş-şart; fiili muzari	kim mübteda, şart ismi	atıf h.

(بَعْدِ) zarfının muzâfun ileyhi: masdar-ı müevvel

نُوَلِّهِ	الْمُؤْمِنِينَ	سَبِيلِ	غَيْرَ	يَتَّبِعْ	وَ	الْهُدَى
onu çevririz	mü'minlerin	yolundan	başkasına	giderse (uyarsa)		doğru yol
cevabu'ş-şart; illet harfinin düşmesiyle meczum fiili muzari + mef'ûl. Şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberidir	muz. ileyh	muz. ileyh	mef'ûl, muzaf	(1. fi'lu'ş-şart'a matuf); fiili muzari	atıf h.	fail

﴿ 115 ﴾	مَصِيراً ع	سَآءَتْ	وَ	جَهَنَّمَ ط	نُصْلِهِ	وَ	تَوَلَّى	مَا
	bir dönüş yeri temyiz	ne kötü camid fiili mazi	başlama h.	cehenneme mef'ûl	onu sokarız (cevabu'ş-şart'a) matuf, fiili muzari, mef'ûl	atıf h.	yöneldiği sıla; mazi fiil	şeye mef'ûl, ismi mevsul

115. Kim, doğru yol kendisine apaçık belli olduktan sonra, Peygamber'e muhalefet ederse ve mü'minlerin yolundan başkasına giderse, onu yöneldiği (meylettiği) şeye çeviririz ve onu cehenneme sokarız. (Orası) ne kötü bir dönüş yeri!

يَغْفِرُ	وَ	بِهِ	أَنْ يُشْرَكَ	لاَ يَغْفِرُ	اللّهَ	إِنَّ
affeder fiili muzari	atıf h.	kendisine car+mecrur	ortak koşulmasını mef'ûl; masdarı müevvel	affetmez (إِنَّ)'nin haberi	Allah (إِنَّ)'nin ismi	doğrusu tekid ve nasb h.

يُشْرِكْ	مَنْ	وَ	يَشَآءُ ط	لِمَنْ	ذٰلِكَ	دُونَ	مَا
ortak koşarsa fi'lu'ş-şart; fiili muzari	kim mübteda, şart ismi	atıf h.	dileyen/dilediği sıla; muzari fiil	kimse için harfi cer+ismi mevsul	bundan başkasını muz. ileyh	sıla: şibhi cüm.	mef'ûl, ismi mevsul

﴿ 116 ﴾	بَعِيداً	ضَلاَلاً	ضَلَّ	فَقَدْ	بِاللّهِ
	uzak sıfat	bir sapıklığa mef'ûlü mutlak, mevsuf	sapmış olur rabıta+ cevabu'ş-şart; tahkik h.+ f.mazi		Allah'a car+mecrur

116. Doğrusu Allah, kendisine ortak koşulmasını affetmez. Bundan başkasını dileyen/dilediği kimse için affeder. Kim Allah'a ortak koşarsa (Hak'tan çok) uzak bir sapıklığa sapmış olur.

إِنْ	يَدْعُونَ	مِنْ دُونِهِ	إِلاَّ	إِنَاثاً ط
	onlar dua etmiyorlar	O'nu bırakıp	başkasına	birtakım dişilerden
	fiili muzari+ fâil nefy h.	cer, zarf ismi	istisna h.	mefûl

وَ	إِنْ	يَدْعُونَ	إِلاَّ	شَيْطَاناً	مَرِيداً لا ﴿117﴾
	Onlar dua etmiyorlar		başkasına	şeytandan	inatçı
	fiili muzari+ fâil nefiy h. atıf h.		istisna h.	mefûl, mevsuf	sıfat

117. Onlar birtakım dişilerden başkasına dua etmiyorlar (O'nu bırakıp yalnızca lat, uzza, menat gibi dişi isimli putlara dua ediyorlar), (aslında) inatçı şeytandan başkasına dua etmiyorlar (putların tesir gücü olmadığından aslında şeytanın istediğini yapıyorlar).

لَعَنَهُ	اللّهُ	وَ	قَالَ	لَأَتَّخِذَنَّ	مِنْ عِبَادِكَ	نَصِيباً	مَفْرُوضاً لا ﴿118﴾
onu (şeytanı) lânetledi	Allah		dedi	kesinlikle edineceğim	kullarından	bir nasib	belirli
mazi fiil+ mef'ul	fail	atıf h.	fiili mazi	cevap h.+ tekid nunlu muzari fiil	câr-mecrur isim	mefûl, mevsuf	sıfat

118. Allah onu (şeytanı) lânetledi; o da: «Kesinlikle, kullarından belirli bir nasib edineceğim (kendi tarafıma çekip saptıracağım)» dedi.

وَ	لَأُضِلَّنَّهُمْ	وَ	لَأُمَنِّيَنَّهُمْ	وَ	لَآمُرَنَّهُمْ	فَلَيُبَتِّكُنَّ	آذَانَ	الْأَنْعَامِ	وَ	لَآمُرَنَّهُمْ
	onları mutlaka saptıracağım		kesinlikle onları hedefler peşinde koşturacağım		kesinlikle onlara emredeceğim	kesinlikle yaracaklar	kulaklarını	hayvanların		kesinlikle onlara emredeceğim
	kasem h. + tekid nunu'na birleşmiş muzari f. + mef'ul	atıf h.	kasem h. + tekid nunlu muzari f. + mef'ul	atıf h.	kasem h. + tekid nunlu muzari f. + mef'ul	rabıta+ kasemin cevabı + tekid nunlu muzari f.	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	kasem h.+ tekid nunlu muzari f. + mef'ul

فَلَيُغَيِّرُنَّ	خَلْقَ	اللّهِ ط	وَ	مَنْ	يَتَّخِذِ	الشَّيْطَانَ	وَلِيّاً
akabinde kesinlikle değiştirecekler	yarattığını	Allah'ın		kim	edinirse	şeytanı	dost
rabıta +kasemin cevabı+ tekid nunlu muzari f.	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh		mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart; fiili muzari	mef'ûl	ikinci mef'ûl

مِنْ دُونِ	اللّهِ	فَقَدْ	خَسِرَ	خُسْرَاناً	مُبِيناً ط ﴿119﴾
Allah'ı bırakır da		elbette	(ziyana) düşmüştür	bir hüsrana	apaçık
cer, zarf ismi, muzaf	muz. ileyh	rabıta, tahkik h.	cevabu'ş-şart; fiili mazi	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat

119. «Onları mutlaka saptıracağım, kesinlikle onları (boş kuruntu ve hayırsız) hedefler peşinde koşturacağım, kesinlikle onlara emredeceğim hayvanların kulaklarını yaracaklar ve kesinlikle onlara emredeceğim akabinde Allah'ın yarattığını değiştirecekler» (dedi). Kim Allah'ı bırakır da şeytanı dost edinirse elbette apaçık bir hüsrana (ziyana) düşmüştür.

يَعِدُهُمْ	وَ	يُمَنِّيهِمْ ط	وَ	مَا يَعِدُهُمُ	الشَّيْطَانُ	إِلاَّ	غُرُوراً ﴿120﴾
onlara vadeder		onları kuruntulara düşürür		onlara vaad etmez	şeytan	başkasını	bir aldanmadan
muzari f.+ mef'ul	atıf h.	muzari fiil+ mef'ul	başlama h.	nefy-i hal+ mef'ul	fail	istisna h.	ikinci mef'ûl

120. (Şeytan) onlara vadeder, onları kuruntulara (boş ve hayırsız hedeflere) düşürür. (Esasen) şeytan onlara bir aldanmadan başkasını vaad etmez.

أُولَـئِكَ	مَأْوَاهُمْ	جَهَنَّمُ	وَ	لاَ يَجِدُونَ	عَنْهَا	مَحِيصاً ﴿121﴾
İşte	sığınacakları yer	cehennemdir		bulamazlar	Oradan	kaçacak bir yer
mübteda, ismi işaret	mübteda	haber	atıf h.	nefy-i istikbal	car+ mecrur	mef'ûl

(أُولَـئِكَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

121. İşte onların barınıp sığınacakları yer cehennemdir. Oradan kaçacak bir yer de bulamazlar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 96 ≻

(NİSA, 114 – 115):

(اَلنَّجْوَى ج نَجَاوَى): fısıltı, gizli konuşma, sırdaşlar, birbirine sır verenler

(أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (اَلصَّدَقَةُ ج صَدَقَاتٌ): sadaka [(اَلْمَعْرُوفُ (عَرَفَ يَعرِفُ]: iyilik, iyi

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi (أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحً): (if'al b.) anlaştırdı, arasını buldu, ıslah etti, düzeltti

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) talep etti, arzuladı, aradı

(رَضِيَ يَرْضَى مَرْضَاةً): (nakıs f.) hoşnut oldu, seçti, tercih etti, hoşlandı, razı oldu

(شَاقَّ يُشَاقُّ مُشَاقَّةً): (muzaaf müfâale b.) muhalefet etti, ayrılık yaptı

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): (tefa'ul b.) vuzuha kavuştu, zahir oldu, açığa çıktı, açıklığa kavuşturdu

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nakıs tef'il b.) idaresine verdi, eline verdi, muktedir kıldı

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) temayül etti, yöneldi (أَصْلَى يُصْلِي اِصْلاَءً): (nakıs if'al b.) (ateşe) soktu, yasladı, girdirdi, attı

(سَاءَ يَسُوءُ سَوْءً): (ecvef f.) kötü oldu (ne kötü manasını ifade eder)

[(صَارَ يَصِيرُ) اَلْمَصِيرُ]: (ismi mekan),(ecvef f.) dönüş yeri, varılan yer

(NİSA, 116 – 117 – 118):

(غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(اَلْبَعِيدُ): uzak (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allaha) ortak koştu

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.) saptı, kayboldu, zayi oldu, yanıldı

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) ibadet etti, dua etti (اَلاُنْثَى ج إِنَاثٌ): dişi

(اَلْمَرِيدُ ج مُرَدَاءُ): inatçı, dik kafalı, çok azgın (لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): la'net etmek, rahmetinden uzaklaştırmak

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi, ortaya koydu, edindi

(اَلنَّصِيبُ ج نُصُبٌ): nasip, pay, hisse, kısmet [اَلْمَفْرُوضُ (فَرَضَ يَفْرِضُ]: (ismi meful) tayin edilmiş, takdir edilmiş

(NİSA, 119 – 120 – 121):

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış bulundu

(مَنَّى يُمَنِّي تَمْنِيَةً): (nakıs tef'ilb.) ideal peşinde koşturdu, ümit verdi, ülkü ve ideal kurmaya sevketti

(أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (بَتَّكَ يُبَتِّكُ تَبْتِيكًا): (tef'il b.) yardı, kesti

(اَلاُذُنُ ج آذَانٌ): kulak (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyük baş hayvan (davar, deve, sığır)

(غَيَّرَ يُغَيِّرُ تَغْيِيرًا): (tef'il b.) değiştirdi, başkalaştırdı (اَلْخَلْقُ): yaratık, halk, yaratılmış, mahluk

(خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar etti, zarara uğrattı [(اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) açık, vazıh

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) vaat etti, söz verdi

(مَنَّى يُمَنِّي تَمْنِيَةً): (nakıs tef'il b.) ümit verdi, ülkü kurdurdu, ülkü ve ideal kurmaya sevketti

(اَلْغُرُورُ (غَرَّ يَغُرُّ): (masdar), (muzaaf f.) aldatmak, kandırmak, dışı sevimli içi sevimsiz, görünüşü süslü içi bozuk olan şey

(اَلْمَأْوَى (أَوَى يَأْوِي): (mehmuze'l fa ve nakıs f.) (ismi mekan) sığınacak, barınacak yer

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu [(اَلْمَحِيصُ (حَاصَ يَحِيصُ]: (ecvef f.) (ismi mekan) kaçacak yer, kaçış yeri

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 97 (NİSA: 122 - 127) ≻

وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصَّالِحَاتِ	سَنُدْخِلُهُمْ	جَنَّاتٍ	تَجْرِي	مِنْ تَحْتِهَا	الْأَنْهَارُ	خَالِدِينَ
	kimseleri	iman eden	ve	yapan	iyi işler	sokacağız	cennetlere	akan	altından	ırmaklar	temelli olarak
	mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	atıf h.	mazi fiil+ fail	mef'ûl	istikbal h. + f. muzari+ mef'ûl	ikinci mef'ul	(جَنَّاتٍ)'in sıfatı: fiili muzari cüm.	h. cer+ mecrur isim	fail	hal

﴿ 122 ﴾

فِيهَآ	أَبَدًا ط	وَعْدَ	اللّٰهِ	حَقًّا ط	وَ	مَنْ	أَصْدَقُ	مِنَ اللّٰهِ	قِيلًا
içinde	ebediyyen	vaadi olarak	Allah'ın	gerçek		kim	daha doğrudur	Allah'tan	söz bakımından
car + mecrur	zaman zarfı	mef'ûlü mutlak, muzaf	muz. ileyh	mef'ûlü mutlak	başlama h.	mübteda, soru harfi	haber	car+mecrur	temyiz

122. İman eden ve iyi işler yapan kimseleri, Allah'ın gerçek bir vaadi olarak, içinde ebediyyen temelli kalmak üzere, altından ırmaklar akan cennetlere sokacağız. Söz bakımından kim Allah'tan daha doğru sözlüdür?

الْكِتَابِ ط	أَهْلِ	أَمَانِيِّ	لَآ	وَ	بِأَمَانِيِّكُمْ	لَيْسَ
Kitap	ehlinin	kuruntularıyla		ve	Sizin kuruntularınızla	değildir
muz.ileyh	muz. ileyh, sonraki kelimeye muzaf	matuf, muzaf	nefiy h.	atıf h.	(لَيْسَ)'nin haberi: şibhi cümle; h. cer+ mecrur isim, muzaf, (كُمْ): muz. ileyh	camid f. mazi, (لَيْسَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri

يَجِدْ	لَا	وَ	بِهِ	يُجْزَ	سُوٓءًا	يَعْمَلْ	مَنْ
bulamaz			onunla	karşılık görür	bir kötülük	yaparsa	Kim
fiili muzari	nefiy h.	atıf h.	car mecrur	cevabu'ş-şart; meçhul fiili muzari (illet harfinin düşmesiyle meczum)	mef'ûl	fi'lü'ş-şart; fiili muzari	mübteda, şart ismi

﴿ 123 ﴾

نَصِيرًا	لَا	وَ	وَلِيًّا	اللّٰهِ	مِنْ دُونِ	لَهُ
bir yardımcı		ve	bir dost	Allah'tan	başka	kendisine
matuf	nefiy h.	atıf h.	mef'ûl	muz. ileyh	car+mecrur, muzaf	car+mecrur

123. (Kimlerin Cennete ya da cehenneme gideceği kararını vermek) sizin kuruntularınızla ve Kitap ehlinin kuruntularıyla (boş iddia ve temennilerine göre) değildir. Kim bir kötülük yaparsa onunla karşılık görür. Kendisine Allah'tan başka bir dost ve bir yardımcı da bulamaz.

مُؤْمِنٌ	هُوَ	وَ	أُنْثَى	أَوْ	مِنْ ذَكَرٍ	مِنَ الصَّالِحَاتِ	يَعْمَلْ	مَنْ	وَ
mümin olarak			kadından	veya	Erkek	iyi işlerden	işlerse	kim	
haber	mübteda	hal vâvı	matuf	atıf h.	car mecrur	h.cer+ mecrur isim	fiilüş'şart; fiili muzari	mübteda, şart ismi	atıf h.

﴿ 124 ﴾

نَقِيرًا	وَ	لَا يُظْلَمُونَ	الْجَنَّةَ	يَدْخُلُونَ	فَأُولَـٰٓئِكَ
zerre kadar		zulmedilmezler	cennete	onlar girerler	işte
mef'ulü mutlak nâibi		nefy-i istikbal, meçhul fiili muzari	mef'ûl	haber; muzari fiil cümlesi	rabıta + mübteda

cevabü'ş-şart, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberi

124. Erkek veya kadından, kim mümin olarak iyi işlerden işlerse, işte onlar cennete girerler ve zerre kadar zulmedilmezler (haksızlığa uğratılmazlar).

لِلّٰهِ	وَجْهَهُ	أَسْلَمَ	مِمَّنْ	دِينًا	أَحْسَنُ	مَنْ	وَ
Allah'a	yüzünü	teslim eden	kimseden	din bakımından	daha güzeldir	kim	
car+ mecrur	mef'ul	sıla: mazi fiil	harfi cer+ismi mevsul	temyiz	haber	mübteda, soru harfi	başlama h.

وَ	هُوَ	مُحْسِنٌ	وَ	اتَّبَعَ	مِلَّةَ	إِبْرَاهِيمَ	حَنِيفاً ط
		iyilik yaparak	ve	uyandan	dinine	İbrahim'in	hanif olan
hal vâvı	mübteda	haber	atıf h.	mazi fiil	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh	(إِبْرَاهِيمَ) kelimesinden hal

﴿ 125 ﴾	خَلِيلاً	إِبْرَاهِيمَ	اللّهُ	اتَّخَذَ	وَ
	dost	İbrahim'i	Allah	edinmiştir	
	ikinci mef'ûl	mef'ûl	fail	mazi fiil	atıf h.

125. İyilik yaparak yüzünü (kendini) Allah'a teslim eden ve hanif (ihlasla tevhid üzere) olan İbrahim'in dinine uyandan din bakımından daha güzel (dine sahip olan) kimdir? Allah, İbrahim'i dost edinmiştir.

فِي الْأَرْضِ ط	مَا	وَ	فِي السَّمَاوَاتِ	مَا	لِلّهِ	وَ
yerde	olan şeyler		Göklerde	olan şeyler	Allah'ındır	
sıla	matuf, ismi mevsul	atıf h.	sıla	mübtedâ muahhar, ismi mevsul	haber mukaddem	atıf h.

﴿ 126 ﴾	مُحِيطاً ع	شَيْءٍ	بِكُلِّ	اللّهُ	كَانَ	وَ
	kuşatandır	şeyi	her	Allah	daima	
	(كَانَ)'nin haberi	muzafun ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih	atıf h.

126. Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah'ındır. Allah her şeyi kuşatandır.

فِيهِنَّ لا	يُفْتِيكُمْ	اللّهُ	قُلِ	فِي النِّسَآءِ ط	يَسْتَفْتُونَكَ	وَ
onlar hakkındaki	size fetvayı veriyor	Allah	De ki	Kadınlar hakkında	senden fetva isterler	
car + mecrur	haber; muzari f. cümlesi, mef'ûl	mübteda	emri hâzır	car+mecrur	muzari fiil+ mef'ul	başlama h.

لاَ تُؤْتُونَهُنَّ	اللاَّتِي	النِّسَآءِ	فِي يَتَامَى	فِي الْكِتَابِ	عَلَيْكُمْ	يُتْلَى	مَا	وَ
kendilerine vermediğiniz		kadınların	yetimleri hususunda	Kitap'ta	size	okunan	şeyler(dir)	
sıla; nefy-i istikbal fiil cümlesi, mef'ûl	sıfat, ismi mevsul	muz. ileyh, mevsuf	h. cer+ mecrur ismi, muzaf	car+ mecrur	car+ mecrur	sıla; meçhul muzari fiil	matuf, ismi mevsul	atıf h.

مَا	كُتِبَ	لَهُنَّ	وَ	تَرْغَبُونَ	أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ	وَ	الْمُسْتَضْعَفِينَ	مِنَ الْوِلْدَانِ لا	وَ	أَنْ تَقُومُوا
olan şeyi	yazılmış	kendileri için		istediğiniz	nikâhlamak		zayıf olanlar	çocuklardan		bakmanız
ikinci mef'ûl, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi cüm	car + mecrur	atıf h.	fiili muzari+ fâil	(تَرْغَبُونَ)'nin mef'ûlü; masdarı müevvel+ fail+ mef'ûl	atıf h.	(يَتَامَى) kelimesine matuf	car+mecrur	atıf h.	(الْمُسْتَضْعَفِينَ) üzerine matuf: masdar-ı müevvel

﴿ 127 ﴾	عَلِيماً	بِهِ	كَانَ	اللّهَ	فَإِنَّ	مِنْ خَيْرٍ	تَفْعَلُوا	مَا	وَ	بِالْقِسْطِ ط	لِلْيَتَامَى
	bilir	onu	daima	Allah	şüphesiz	iyilikten	yaparsanız	her ne		adaletle	yetimlere
	(كَانَ)'nin haberi	car+ mecrur	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	(إِنَّ)'nin ismi	rabıta + tekid ve nasb h.	car mecrur	fi'lu'ş-şart; fiili muzari	cezm ve şart h.	başla-ma h.	car+mecrur	câr-mecrur isim

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

127. Kadınlar hakkında senden fetva isterler. De ki: « Size onlar hakkındaki fetvayı Allah veriyor: «(Bu fetva); Kendileri için yazılmış (farz kılınmış) olan şeyi (mirası) kendilerine vermediğiniz ve (fakat) nikâhlamak istediğiniz kadınların yetimleri, çocuklardan zayıf olanlar (zavallı aciz çocuklar) ve yetimlere adaletle bakmanız hususunda Kitap'ta size okunan şeylerdir (ayetlerdir)». Her ne iyilik yaparsanız Allah şüphesiz onu bilir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 97 ≻

(NİSA, 122):

(أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi, dahil etti (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak

(جَرَى يَجْرِى جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı, hareket etti (اَلْقِيلُ): söz

[(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخَالِدُ]: (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan

(حَقَّ يَحُقُّ حَقًّا): (muzaaf f.) gerçekleşti (أَصْدَقُ): (ismi tafdil) en doğru sözlü, daha doğru sözlü

(NİSA, 123 – 124):

(اَلْاُمْنِيَّةُ ج اَمَانِيُّ): arzulanan husus, ideal, ülkü, temenni (اَلسُّوءُ ج اَسْوَاءُ): kötülük

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, hâmi

(اَلنَّصِيرُ): (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden yardımsever (اَلذَّكَرُ ج ذُكُورٌ): erkek

(اَلْاُنْثَى ج إِنَاثٌ): dişi (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(اَلنَّقِيرُ): ufacık, minnacık, azıcık, zerre kadar

(NİSA, 125):

(أَحْسَنُ): (ismi tafdil) en güzel, daha güzel, daha iyi (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz, mecazen zat

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ إِسْلاَمًا): (if'al b.) ihlaslı oldu, teslim etti, samimi oldu

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (اَلْخَلِيلُ ج اَخِلاَّءُ): samimi, içten, dost, sevgili

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) kıldı, edindi, yaptı, ortaya koydu

(اَلْحَنِيفُ ج حُنَفَاءُ): hanif/ Allahın emrine teslim olup Allahın dininden olan hiçbir hususta cayma yapmayan ihlaslı kişi

(NİSA, 126):

(اَلسَّمَاءُ ج سَمَوَاتٌ): gökyüzü, gök (اَلْمُحِيطُ): (ismi fail) kuşatan, ihata eden, şamil olan

(NİSA, 127):

(اِسْتَفْتَى يَسْتَفْتِي اِسْتِفْتَاءً): (nakıs istif'al b.) fetva istedi, fikir aldı, tabirini istedi, sordu

(أَفْتَى يُفْتِي اِفْتَاءً): (nakıs if'al b.) hükmünü bildirdi, açıkladı, fetva verdi

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu

(اَلْيَتِيمُ ج يَتَامَى): yetim (babasız)

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْقِسْطُ ج اَقْسَاطٌ): adalet

(رَغِبَ يَرْغَبُ رَغْبًا): rağbet etti, arzuladı

(اَلنِّسَاءُ): kadınlar

[(اِسْتَضْعَفَ يَسْتَضْعِفُ) اَلْمُسْتَضْعَفُ]: (ismi meful),(istif'al b.) güçsüz sayılan, zayıf addedilen, küçümsenen

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 98 (NİSA: 128 – 134) ≻

وَ	إِنِ	امْرَأَةٌ	خَافَتْ	مِنْ بَعْلِهَا	نُشُوزاً	أَوْ	إِعْرَاضاً	فَلاَ جُنَاحَ	عَلَيْهِمَآ	أَنْ يُصْلِحَا
	Eğer	bir kadın	korktuysa	kocası-nın	huysuzlu-ğundan	veya	yüz çevirmesinden	hiçbir günah yoktur	ikisine de	bir anlaşma yapmalarında
	şart ve cezm h. başla-ma h.	fail	fiilu'ş-şart: fiili mazi	câr-mecrur isim	mef'ûlün bih	atıf h., matuf		rabıta + nâfiye li'l-cins+ (لاَ)'nın ismi	(لاَ)'nın haberi	masdar-ı müevvel: masdar ve nasb h.+ fiili muzari

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

بَيْنَهُمَا	صُلْحاً ط	وَ	الصُّلْحُ	خَيْرٌ ط	وَ	أُحْضِرَتِ	الْأَنْفُسُ	الشُّحَّ ط
aralarında	bir anlaşma	ki	anlaşmak	daha hayırlıdır		hazırlanmıştır	nefisler	kıskançlığa
mekan zarfı, muzaf+ muz.ileyh	mef'ûlü mutlak	itirazi (ara cümleye başlama) h.	mübtedâ	haber	atıf h.	meçhul fiili mazi	naibi fail	mef'ûl

﴿ 128 ﴾

وَ	إِنْ	تُحْسِنُوا	وَ	تَتَّقُوا	فَإِنَّ	اللّهَ	كَانَ	بِمَا	تَعْمَلُونَ	خَبِيراً
	Eğer	güzel davranırsanız	ve	sakınırsanız	şüphesiz	Allah	daima	yaptıklarınız sebebiyle		haberdardır
	şart ve cezm h. başla-ma h.	fi'lü'ş-şart; meczum muzari fiil	atıf h.	fiili muzari	râbıta + tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	sıla; muzari fiil	h.cer+ ismi mevsul	(كَانَ)'nin haberi

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

cevabu'ş-şart; isim cümlesi

128. Eğer bir kadın kocasının sadakatsizliğinden (ya da huysuzluğundan) veya yüz çevirmesinden (aldırışsızlığından) korktuysa (ya da korkarsa), aralarında (ona bir takım menfeatler teklif edilmesinde ya da bazı haklarından vazgeçmek suretiyle) bir anlaşma yapmalarında ikisine de hiçbir günah yoktur –ki anlaşmak (barış içinde olmak) daha hayırlıdır-, nefisler kıskançlığa (bencilliğe meyilli olarak) hazırlanmıştır. Eğer güzel davranır ve (haklardaki günahlardan) sakınırsanız şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır.

وَ	لَنْ تَسْتَطِيعُوٓا	أَنْ تَعْدِلُوا	بَيْنَ	النِّسَآءِ	وَ	لَوْ	حَرَصْتُمْ
	asla adaletle davranamayacaksınız		arasında	kadınlar			hırs gösterseniz bile
	te'kîd-i nefy-i istikbal başlama h.	(تَسْتَطِيعُوا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h. (hal vavı da denmiştir)	cezmetmeyen şart h.	fi'lüş'şart; fiili mazi, fâil

فَلاَ تَمِيلُوا	كُلَّ	الْمَيْلِ	فَتَذَرُوهَا	كَالْمُعَلَّقَةِ ط	وَ	إِنْ تُصْلِحُوا
O halde meyletmeyin	tam	bir meyille	ki onu bırakmış olmayasınız	askıda bırakılmış gibi		Eğer düzeltirseniz
rabıta+ nehy-i hâzır	mef'ûlü mutlak naibi, muzaf	muz. ileyh	fa-i sebe-biye + fiili muzari + mef'ul	car+mecrur	başla-ma h.	şart ve cezm h. fi'lü'ş-şart; fiili muzari

﴿ 129 ﴾

وَ	تَتَّقُوا	فَإِنَّ	اللّهَ	كَانَ	غَفُوراً	رَحِيماً
ve	sakınırsanız	şüphesiz	Allah	daima	Gafur'dur	Rahim'dir
atıf h.	fiili muzari	râbıta+ cevabu'ş-şart: tekit ve nasb harfi	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

129. Hırs gösterseniz bile (ne kadar uğraşsanız da) kadınlar arasında (maddi manevi hususlarda) asla adaletle davranamayacaksınız. O halde tam bir meyille (bir tarafa) meyletmeyin ki diğerini askıda bırakılmış gibi (ne boşanmış ne de evli gibi) bırakmış olmayasınız. Eğer (yaptığınız hataları) düzeltirseniz ve (haksızlık yapma konusunda Allah'tan) sakınırsanız Allah şüphesiz Gafur'dur, Rahim'dir (bağışlar ve merhamet eder).

وَ	إِنْ	يَتَفَرَّقَا	يُغْنِ	اللّهُ	كُلاًّ	مِنْ سَعَتِهِ ط
	Şayet	ayrılırlarsa	zenginleştirir	Allah	her birini	bol ihsanından
başlama h.	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart; fiili muzari	cevabuş'şart; fiili muzari	fail	mef'ûl	câr-mecrur isim

﴿ 130 ﴾

وَ	كَانَ	اللّهُ	وَاسِعاً	حَكِيماً
	daima	Allah	Vasi'dir	Hakim'dir
başlama h.	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

130. Şayet (eşler) ayrılırlarsa Allah, bol ihsanından her birini zenginleştirir. Allah Vasi'dir (lütfu geniş olan, her şeyi kaplayandır), Hakim'dir (bazılarını kulların tahmin edemeyeceği hikmetler yaratandır).

وَ	لِلّٰهِ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	مَا	فِي الْأَرْضِ ط
	Allah'ındır	olanlar da	göklerde		olanlar da	yerde
atıf h.	haber mukaddem: şibhi c.	mübtedâ muahhar; ismi mevsul	sıla: şibhi cümle: car-mecrur	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: şibhi cümle: car-mecrur

وَ	لَقَدْ	وَصَّيْنَا	الَّذِينَ	أُوتُوا	الْكِتَابَ	مِنْ قَبْلِكُمْ
	And olsun ki	tavsiye ettik	kimselere	verilenlere	Kitap	sizden önce
başlama h.	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	fiili mazi+ fail	mef'ûl, ismi mevsul	sıla: meçhul fiili mazi+ nâibi fail	mef'ûl	h. cer, zarf

وَ	إِيَّاكُمْ	أَنِ	اتَّقُوا	اللّٰهَ ط	وَ
ve	size	diye	sakının	Allah'tan	
atıf h.	mef'ûl	tefsir h.	emri hâzır	mef'ûl	başlama h.

إِنْ	تَكْفُرُوا	فَإِنَّ	لِلّٰهِ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ
Şayet	inkar ederseniz	gerçekten	Allah'ındır	olanlar da	göklerde
cezmeden şart h.	fi'lu'ş-şart: fiili muzari	râbıta + cevabu'ş-şart: tekit ve nasb h...	(إِنَّ)'nin haber mukaddemi: şibhi cümle	(إِنَّ)nin muahhar ismi: ismi mevsul	sıla: şibhi cümle

﴿ 131 ﴾	حَمِيداً	غَنِيّاً	اللّٰهُ	كَانَ	وَ	مَا فِي الْأَرْضِ ط	وَ
	Hamid'dir	Gani'dir (zengindir)	Allah	Daima		yerde	olanlar da
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih	atıf h.	sıla: şibhi cümle	matuf, ismi mevsul

atıf h.

131. Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah'ındır. And olsun ki, sizden önce Kitap verilenlere ve size "Allah'tan sakının" diye tavsiye ettik. Şayet inkar ederseniz göklerde olanlar da yerde olanlar da Allah'ındır. Allah Gani'dir (zengindir), Hamid'dir (hamde ve övülmeye layık olandır).

وَ	لِلّٰهِ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	مَا	فِي الْأَرْضِ ط
	Allah'ındır	olanlar da	Göklerde		olanlar da	yerde
atıf h.	haber mukaddem: şibhi cümle	mübtedâ muahhar; ismi mevsul	sıla: şibhi cümle	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: şibhi cümle

وَ	كَفَى	بِاللّٰهِ	وَكِيلاً	﴿ 132 ﴾	إِنْ	يَشَأْ
	kafidir	Allah	Vekil olarak		Eğer	dilerse
atıf h.	fiili mazi	car+mecrur	temyiz		cezmeden şart h.	fi'lu'ş-şart, fiili muzari

﴿ 133 ﴾	أَيُّهَا	النَّاسُ	وَ	يَأْتِ	بِآخَرِينَ ط	وَ	كَانَ	اللّٰهُ	عَلَى ذٰلِكَ	قَدِيراً
	ey	insanlar	atfı	getirir	başkalarını	başlama h.	daima	Allah	buna	Kadir'dir
	(يَا) mahzuf nidâ harfinin münâdâsı, tenbih h.	atfı beyan	atıf h.	fiili muzari	h. cer+ mecrur isim		fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	h. cer+ ismi işaret	(كَانَ)'nin haberi

132. Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah'ındır. Vekil olarak Allah kafidir. **133**. Eğer Allah dilerse ey insanlar, sizi giderir (yok eder), başkalarını getirir. Allah buna Kadir'dir (güç ve kudreti buna yeter).

مَنْ	كَانَ	يُرِيدُ	ثَوَابَ	الدُّنْيَا	فَعِنْدَ	اللّٰهِ
Kim	idiyse	ister	mükâfatını	dünya	katındadır	Allah'ın
mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart, nasih fiili mazi	(كَانَ)'nin haberi	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	râbıta +haber mukaddem : mekan z., muzaf	muz. ileyh

﴿ 134 ﴾	ثَوَابُ	الدُّنْيَا	وَ	الْآخِرَةِ ط	وَ	كَانَ	اللّٰهُ	سَمِيعاً	بَصِيراً ع
	mükâfatı	dünyanın	ve	ahiretin		daima	Allah	Semi'dir	Basir'dir
	mübteda muahhar, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	başlama h.	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

134. Kim dünya mükâfatını isterse (bilsin ki) dünyanın da ahiretin de mükâfatı Allah'ın katındadır. Allah Semi'dir (her şeyi işitendir), Basir'dir (her şeyi görendir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 98 ≻

(NİSA, 128):

(اَلْاِمْرَأَةُ): kadın, evli kadın

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(اَلْبَعْلُ ج بُعُولَةٌ): koca, zevc

(نَشَزَ يَنْشُزُ نُشُوزًا): geçimsizlik çıkardı, huysuzluk etti, kalktı

(اَلْجُنَاحُ): günah

(أَعْرَضَ يُعْرِضُ إِعْرَاضًا): (if'al b.) yüz çevirdi

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al b.) (aralarını) düzeltti, anlaştı ıslah etti, anlaştırdı

(اَلصُّلْحُ): anlaşma, sulh, barış

(أَحْضَرَ يُحْضِرُ إِحْضَارًا): (if'al b.) hazırladı, bulundurdu, ihzar etti

(شَحَّ يَشِحُّ شُحًّا): (muzaaf f.) cimrilik etti, hırslı oldu, düşkünlük gösterdi

(اَلنَّفْسُ اَنْفُسٌ): nefis, kişi, can

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا): (if'al b.) güzel davrandı, iyilik etti, nimetlendirdi,ikram etti,sağlam ve güzel yaptı

(NİSA, 129):

(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): adaletli davrandı,zulmetmedi,fidye verdi,doğru ve düzgün kıldı,denk tuttu,denk kıldı

(حَرَصَ يَحْرِصُ حِرْصًا): hırs gösterdi, rağbeti arttı, üzerine düştü

(مَالَ يَمِيلُ مَيْلاً): (ecvef f.) bir tarafa temayül ve iltifatta bulundu, meyletti, saptı

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti

((عَلَّقَ يُعَلِّقُ) اَلْمُعَلَّقَةُ): (ismi meful),(tef'il b.) askıda bırakılan, değer verilmeyen, kuma

(اَلْغَفُورُ): (mübalağalı ismi fail) çok bağışlayıcı, mağfireti bol olan

(NİSA, 130 – 131):

(تَفَرَّقَ يَتَفَرَّقُ تَفَرُّقًا): (tefa'ul b.) ayrıldı, parçalandı, dağıldı, ayrılığa düştü

(أَغْنَى يُغْنِي اِغْنَاءً): (nakıs if'al b.) zengin etti, müstağni kıldı, ihtiyacını giderdi

(وَسِعَ يَسَعُ اَلسَّعَةُ): (misal f.) içine almak, kaplamak

(اَلْوَاسِعُ): (ismi fail) içine alan, kaplayan

(اَلْحَكِيمُ): (esma-i ilahiyeden) hikmetli, hikmet sahibi

(وَصَّى يُوَصِّي تَوْصِيَةً): (nakıs tef'il b.) tavsiye etti, vasiyet etti

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْغَنِيُّ): (esma-i ilahiyeden) zengin

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) sakındı, korundu

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkar etti, inanmadı, nankörlük etti

(اَلْحَمِيدُ): (esma-i ilahiyeden) hamdedilen, layıkı vechiyle övülen, çok sena edilen

(NİSA, 132 – 133):

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kafi oldu, yetti, yeterli oldu

(اَلْوَكِيلُ): (esma-i ilahiyeden) vekil, koruyucu, yardımcı

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(أَتَى يَأْتِي اِيتَانًا بِ): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) getirdi

(اَذْهَبَ يُذْهِبُ اِذْهَابًا): (if'al b.) giderdi, izale etti, ortadan kaldırdı

(اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki

(اَلْقَدِيرُ): (esma-i ilahiyeden) kudreti büyük, gücü sonsuz

(NİSA, 134):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti

(اَلثَّوَابُ): sevap, karşılık, mükafat, ödül

(اَلسَّمِيعُ): (esma-i ilahiyeden) çok iyi işiten

(اَلْبَصِيرُ): (esma-i ilahiyeden) gören yahut açıkça bilen

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 99 (NİSA: 135 - 140) ≻

يَآ أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	كُونُوا	قَوَّامِينَ	بِالْقِسْطِ	شُهَدَآءَ	لِلَّهِ
Ey iman edenler!			olun	gözetenler	adaleti	şahitlik edenler	Allah için
nidâ h., münâdâ, tenbih h.	sıfat	sıla: mazi fiil	emri hâzır+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	car+mecrur	(كَانَ)'nin ikinci haberi	car+mecrur

وَ	لَوْ	عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ	أَوِ	الْوَالِدَيْنِ	وَ	الْأَقْرَبِينَ ۚ
	bile olsa	kendiniz aleyhinde	veya	ana-baba		akrabalar(ınız) ve
atıf h.	cezmetmeyen şart h.	câr-mecrur isim	atıf h.	matuf		atıf h., matuf

إِنْ يَكُنْ	غَنِيًّا	أَوْ	فَقِيرًا	فَاللَّهُ	أَوْلَىٰ	بِهِمَا
(ister) zengin olsun		veya fakir (ister fakir olsun)		Allah	daha yakındır	onlara
cezm eden şart h. + fi'lu'ş-şart: meczum muzari f.	(كَانَ)'nin haberi	atıf h. + matuf		râbıta + mübteda	haber	car+mecrur

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

أَوْ	إِن	تَلْوُۥٓا	وَ	أَن تَعْدِلُوا ۚ	الْهَوَىٰٓ	فَلَا تَتَّبِعُوا
veya	eğer eğriliğe saparsanız			adaletli olma hususunda	hevaya (nefsinizin arzularına)	uymayın
atıf h.	cezmeden şart h.+ fi'lu'ş-şart; fiili muzari		başlama h.	masdarı müevvel	mef'ul	başlama h.+ nehy-i hazır

﴿ 135 ﴾	خَبِيرًا	تَعْمَلُونَ	بِمَا	كَانَ	اللَّهَ	فَإِنَّ	تُعْرِضُوا
	haberdardır	işlediklerinizden		daima	Allah	şüphesiz	yüz çevirirseniz
	(كَانَ)'nin haberi	sıla; muzari fiil	h. cer+ ismi mevsul	f. mazi, nâsih	(إِنَّ)'nin ismi	râbıta +tekit ve nasb h.+ cevabu'ş-şart	fi'lu'ş-şart; fiili muzari

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

135. Ey iman edenler! Adaleti gözetenler (adaleti ayakta tutup yerine getirenler), kendiniz, ana-baba ve akrabalar(ınız) aleyhinde bile olsa Allah için şahitlik edenler olun. (Şahitlik ettikleriniz) ister zengin olsun, ister fakir olsun. Allah onlara (sizden) daha yakındır (Ya da Allah, ikisinden de önceliklidir). Adaletli olma hususunda hevaya (nefsinizin arzularına) uymayın (ne olursa olsun adaletten sapmayın). Eğer eğriliğe saparsanız (gerçeği söylemek yerine dilinizi eğip bükerseniz) veya yüz çevirirseniz (şahitlikten kaçarsanız) (bilin ki), Allah işlediklerinizden şüphesiz haberdardır.

يَآ أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	آمِنُوا	بِاللَّهِ	وَ رَسُولِهِ
Ey iman eden kimseler!			iman ediniz	Allah'a	Peygamberine
nidâ h., münâdâ, tenbih h.	sıfat	sıla: mazi fiil	emri hâzır	Car+mecrur	atıf h., matuf

وَ الْكِتَابِ	الَّذِي	نَزَّلَ	عَلَىٰ رَسُولِهِ	وَ الْكِتَابِ	الَّذِيٓ	أَنزَلَ	مِن قَبْلُ ۚ
Kitab'a	indirdiği		Peygamberine	Kitab'a	indirdiği		daha önce
atıf h. + matuf, mevsuf	sıfat	sıla; mazi fiil	h. cer+ mecrur isim	atıf h. + matuf, mevsuf	sıfat	sıla; mazi fiil	h. cer+ mebni zarf isim

وَ	مَنْ	يَكْفُرْ	بِاللَّهِ	وَ مَلَآئِكَتِهِ	وَ كُتُبِهِ	وَ رُسُلِهِ
	Kim	inkar ederse	Allah'ı	meleklerini	kitaplarını	peygamberlerini
atıf h.	mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart; f. muzari	car+ mecrur	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf

﴿ 136 ﴾	وَ	الْيَوْمِ	الْآخِرِ	فَقَدْ	ضَلَّ	ضَلَٰلًا	بَعِيدًا
	gününü	ahiret	kesinlikle		sapmıştır	bir sapıklığa	derin
	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	rabıta, tahkik h.	fiili mazi	mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat

cevabu'ş-şart; şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberidir

136. Ey iman edenler! Allah'a, Peygamberine, Peygamberine indirdiği Kitab'a ve daha önce indirdiği Kitab'a iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkar ederse, kesinlikle derin (Haktan çok uzak) bir sapıklığa sapmıştır.

كَفَرُوا	ثُمَّ	آمَنُوا	ثُمَّ	كَفَرُوا	ثُمَّ	آمَنُوا	الَّذِينَ	إِنَّ
inkar edenleri	sonra	(yine) inanıp	sonra	inkar edenleri	sonra	inanan	kimseleri	Doğrusu
fiili mazi+fail	atıf h.	fiili mazi+fail	atıf h.	fiili mazi+fail	atıf h.	sıla: mazi fiil	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.

﴿ 137 ﴾ سَبِيلاً ط	لِيَهْدِيَهُمْ	وَ لاَ	لَهُمْ	لِيَغْفِرَ	اللّهُ	لَمْ يَكُنِ	كُفْراً	ازْدَادُوا	ثُمَّ
yola	onları iletecek	değildir	onları	bağışlayacak	Allah	değildir	inkar bakımından	artmış olanları	sonra da
ikinci mef'ûl	lâmu'l-cuhûd+ muzari fiil+ mef'ul	atıf h., nefiy h.	car+ mecrur	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	cahd-ı mutlak	temyiz	fiili mazi+fail	atıf h.

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

137. Doğrusu inanıp sonra inkar edenleri, sonra (yine) inanıp (tekrar) inkar edenleri, sonra da inkar bakımından artmış olanları Allah bağışlayacak değildir. Onları (doğru) bir yola iletecek de değildir.

﴿ 138 ﴾ أَلِيماً لا	عَذَاباً	لَهُمْ	بِأَنَّ	الْمُنَافِقِينَ	بَشِّرِ
elem verici	bir azab	kendileri için	olduğunu	münafıklara	müjdele
sıfat	(أَنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi cümle	h. cer, tekit ve nasb h.	mef'ûlün bih	emir fiil

138. Münafıklara, kendileri için elem verici bir azab olduğunu müjdele.

الْمُؤْمِنِينَ ط	مِنْ دُونِ	أَوْلِيَآءَ	الْكَافِرِينَ	يَتَّخِذُونَ	الَّذِينَ
Müminleri	bırakıp da	dost	kâfirleri	edinen	kimseler
muz.ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	ikinci mef'ul	mef'ul	sıla; muzari fiil	(الْمُنَافِقِينَ)'nin sıfatı

﴿ 139 ﴾ جَمِيعاً ط	لِلّهِ	الْعِزَّةَ	فَإِنَّ	الْعِزَّةَ	عِنْدَهُمُ	يَبْتَغُونَ	أَ
tamamen	Allah'a aittir	izzet	Doğrusu	izzet	onların yanında	arıyorlar	mi
hal	(إِنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	atıf h.+tekit ve nasb h.	mef'ul	mekân zarfı	muzari fiil+ fail	soru h.

139. Müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinenler, onların yanında izzet (üstünlük, onur ve şeref) mi arıyorlar? Doğrusu izzet tamamen Allah'a aittir.

سَمِعْتُمْ	إِذَا	أَنْ	فِي الْكِتَابِ	عَلَيْكُمْ	نَزَّلَ	وَ قَدْ
işittiğiniz	zaman		Kitap'ta	size	(şöyle) indirmiştir	
fiilüş'şart, fiili mazi, fâil	şart ve zaman zarfı	(أَنَّ)nin tahfifi, ismi şan zamiri	car+mecrur	car+mecrur	fiili mazi	başlama h., tahkik h.

(نَزَّلَ)'nin mef'ulü: masdar-ı müevvel, şart cümlesi aynı zamanda (أَنَّ)nin haberidir

بِهَا	يُسْتَهْزَأُ	وَ	بِهَا	يُكْفَرُ	اللّهِ	آيَاتِ
onlarla	alay edildiğini		onlarla	inkâr edildiğini	Allah'ın	âyetlerinin
nâibi fail	meçhul fiili muzari	atıf h.	nâibi fail	(آيَاتِ)'den hal: meçhul fiili muzari	muz.ileyh	mef'ûl, muzaf

إِذاً	إِنَّكُمْ	غَيْرِهِ	فِي حَدِيثٍ	يَخُوضُوا	حَتَّى	مَعَهُمْ	فَلاَ تَقْعُدُوا
O takdirde	kesinlikle siz de	bundan başka	bir söze	onlar dalıncaya	kadar	(onlarla) kâfirlerle beraber	oturmayın
cevap h.	tekid ve nasb h. + (إِنَّ)'nin ismi	(حَدِيثٍ)'in sıfatı	car+mecrur, mevsuf	fiili muzari+ fail	gaye ve nasb h.	mekan zarfı	rabıta + nehyi hazır

﴿ 140 ﴾ جَمِيعاً لا	فِي جَهَنَّمَ	وَ الْكَافِرِينَ	الْمُنَافِقِينَ	جَامِعُ	اللّهَ	إِنَّ	مِثْلُهُمْ ط
topluca	cehennemde	ve kâfirleri	münafıkları	bir araya getirecektir	Allah	Şüphesiz	onlar gibisiniz
hal	car+mecrur	atıf h., matuf	muz. ileyh	(إِنَّ)' nin haberi, muzaf	(إِنَّ) nin ismi	tekit ve nasb h.	(أَنَّ) nin haberi

140. O (Allah), Kitap'ta size (şöyle) indirmiştir: «Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini, onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, onlar bundan başka bir söze (farklı bir konuya) dalıncaya kadar kâfirlerle beraber oturmayın. O takdirde kesinlikle siz de onlar gibi (olur)sunuz.» Şüphesiz Allah, münafıkları ve kâfirleri topluca cehennemde bir araya getirecektir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 99 ≻

(NİSA, 135):

(اَلْقَوَّامُ ج قَوَّامُونَ): (mübalağalı ismi fail) bakan, himaye eden, gözeten

(اَلْقِسْطُ ج اَقْسَاطٌ): adalet, eşitlik, hak (اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): şahit , gözetleyici (اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): kendi, can, nefis

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (اَقْرَبُ ج اَقْرَبُونَ): (ismi tafdil) en yakın, daha yakın

(اَوْلَى): (ismi tafdil) en yakın, daha yakın (اَلْهَوَى ج اَهْوَاءٌ): heves, keyf, kötü meyiller

(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): adalet etti, adaletli oldu (لَوَى يَلْوِى لَيًّا): (nakıs f.) doğru yoldan ayrıldı, eğriliğe saptı

(أَعْرَضَ يُعْرِضُ إِعْرَاضًا): (if'al b.) yüz çevirdi

(NİSA, 136 – 137):

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلْبَعِيدُ): uzak (كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkar etti, imandan çıktı

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.) saptı, doğru yolu bulamadı (اِزْدَادَ يَزْدَادُ): (ecvef iftial b.) kattı, arttı, katıldı, arttırdı

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol (هَدَى يَهْدِى هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet etti, doğru yola iletti

(NİSA, 138):

(بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا): (tef'il b.) müjdeledi

(اَلاَلِيمُ): can yakan, acıklı, elem verici

[(نَافَقَ يُنَافِقُ) اَلْمُنَافِقُ]: (ismi fail),(müfâale b.) münafıklık eden, Müslüman olmadığı halde Müslüman görünen

(NİSA, 139):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi, yaptı, ortaya koydu

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost

(اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) talep etti, aradı, arzuladı

(اَلْعِزَّةُ): izzet, gurur, kibir, üstünlük, onur, şeref

(NİSA, 140):

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): söz, kelam, anlatılan söz

(اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'al b.) alay etti, dalga geçti, eğlendi

(قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا): oturdu, oturup kaldı

(اَلْجَامِعُ): (esma-i ilahiye) bir araya getiren, toplayan

(خَاضَ يَخُوضُ خَوْضًا): (ecvef f.) daldı, giriş yaptı, girdi

≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 100 (NİSA: 141 – 147) ≻

مِنَ اللّٰهِ	فَتْحٌ	لَكُمْ	كَانَ	فَإِنْ	بِكُمْ ج	يَتَرَبَّصُونَ	اَلَّذِينَ
Allah'tan	bir zafer	size	olursa		sizi	gözetleyen	kimseler
sıfat	(كَانَ)'nin muahhar ismi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	fi'lüş'şart; nasih fiili mazi	başlama h., şart ve cezm h.	car+ mecrur	sıla; muzari fiil	(الْمُنَافِقِينَ)'nin ikinci sıfatı

نَصِيبٌ لا	لِلْكَافِرِينَ	كَانَ	وَ إِنْ	مَعَكُمْ ز	لَمْ نَكُنْ	أَ	قَالُوا
bir nasip	kafirlere (zaferden)	olursa	Eğer	sizinle beraber	değil	miydik	derler
(كَانَ)'nin muahhar ismi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	fi'lü'ş-şart; mazi fiil	atıf h.+ şart ve cezm h.	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	cahd-ı mutlak	soru h.	cevabü'ş-şart; mazi fiil

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ط	وَ نَمْنَعْكُمْ	عَلَيْكُمْ	لَمْ نَسْتَحْوِذْ	أَ	قَالُوا
müminlerden	sizi engellemedik (mi)	size	üstünlük sağlamadık	mı	derler
car+mecrur	muzari fiil + mef'ul atıf h.	car+mecrur	cahd-ı mutlak	soru h.	cevabüş'şart; mazi fiil cümlesi

الْقِيَامَةِ ط	يَوْمَ	بَيْنَكُمْ	يَحْكُمُ	فَاللّٰهُ
kıyamet	günü	aranızda	hüküm verir	Artık Allah
muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	mekan zarfı	haber; muzari fiil	başlama h.+ mübteda

﴿ 141 ﴾ وَ لَنْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلاً ع

yol	mü'minler aleyhinde	inkarcılara	Allah	asla vermeyecektir	
mef'ul	h.cer + mecrur	h.cer + mecrur isim	fail	te'kîd-i nefy-i istikbal	atıf h.

141. Sizi gözetleyen kimseler, Allah'tan size bir zafer (kısmet ve ganimet) olursa, «Sizinle beraber değil miydik?» derler. Eğer kafirlere (zaferden) bir nasip olursa, onlara: «Size üstünlük sağlamadık mı (size destek olup kollamadık mı)? Ve sizi müminlerden engellemedik mi (ölmekten veya esir olmaktan korumadık mı)?» derler. Artık Allah kıyamet günü aranızda hüküm verir. Allah inkarcılara, mü'minler aleyhinde asla yol vermeyecektir (onların tamamen yok olup izlerinin silinmesine fırsat vermeyecektir).

إِلَى الصَّلَاةِ	قَامُوا	إِذَا	وَ	خَادِعُهُمْ ج	هُوَ	وَ	اللّٰهَ	يُخَادِعُونَ	الْمُنَافِقِينَ	إِنَّ
namaza	kalktıkları	zaman		onları aldatan	O	olduğu halde	Allah'ı	aldatmak-tadırlar	münafıklar	Doğrusu
car+mecrur	fiilüş'şart; fiili mazi	zaman ve şart edatı	atıf h.	haber	mübteda	hal vâvı	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ) nin ismi	tekit ve nasb h.

﴿ 142 ﴾ إِلاَّ قَلِيلاً ز	اللّٰهَ	لاَ يَذْكُرُونَ	وَ	النَّاسَ	يُرَآؤُنَ	كُسَالَى لا	قَامُوا
pek azı hariç	Allah'ı	anmazlar		insanlara	gösteriş yaparlar	tembel tembel	kalkarlar
istisnâ harfi, müstesnâ	mef'ul	nefy-i istikbal	atıf h.	mef'ul	ikinci hal; fiili muzari	hal	cevabüş'şart; fiili mazi

142. Doğrusu O, onları aldatan olduğu halde münafıklar (güya) Allah'ı aldatmaktadırlar. Namaza kalktıkları zaman tembel tembel kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar. (Esasen) Allah'ı pek az hatırlayıp anarlar.

إِلَى هٰـؤُلَاءِ ط	لَآ	وَ	إِلَى هٰـؤُلَاءِ	لَآ	ذَلِكَ ق	بَيْنَ	مُذَبْذَبِينَ
onlara	ne		bunlara	ne	bunların	arasında	bocalayarak
harfi cer+ ismi işaret	nefiy h.	atıf h.	harfi cer+ ismi işaret	nefiy h.	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	üçüncü hal

﴿ 143 ﴾ سَبِيلاً	لَهُ	فَلَنْ تَجِدَ	اللّٰهُ	يُضْلِلِ	مَنْ	وَ
bir yol	onun için	artık asla bulamazsın	Allah	şaşırtırsa	kimi	
mef'ul	car+mecrur	rabıta + cevabü'ş-şart: te'kîd-i nefy-i istikbal	fail	fiilu'ş-şart: fiili muzari	mef'ûl; şart ve cezm h.	başlama h.

143. Bunların arasında (iman ile küfür arasında) bocalayarak (tereddüt edip yalpalayarak) ne bunlara (müminlere) ne onlara (kafirlere) (katılıyorlar). Allah (geçmişte yaptıkları dolayısıyla) kimi şaşırtırsa artık sen onun için asla (doğruya çıkan) bir yol bulamazsın.

يَآ أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	لاَ تَتَّخِذُوا	الْكَافِرِينَ	أَوْلِيَآءَ	مِنْ دُونِ	الْمُؤْمِنِينَ ط
Ey iman edenler!			edinmeyin	kafirleri	dost	bırakıp	müminleri
nidâ h., münâdâ, tenbih h.		sıfat	nehy-i hâzır	mef'ul	ikinci mef'ul	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

أَ	تُرِيدُونَ	أَنْ تَجْعَلُوا	لِلَّهِ	عَلَيْكُمْ	سُلْطَاناً	مُبِيناً ﴿144﴾
mi	istiyorsunuz	vermek	Allah'a	aleyhinizde	bir delil	apaçık
soru h.	fiili muzari+ fâil	(تُرِيدُونَ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	car+mecrur	car+mecrur	mef'ûlün bih, mevsuf	sıfat

144. Ey iman edenler! Müminleri bırakıp kafirleri dost edinmeyin. Allah'a, aleyhinizde apaçık bir delil mi kılmak (vermek) istiyorsunuz?

إِنَّ	الْمُنَافِقِينَ	فِي الدَّرْكِ	الْأَسْفَلِ	مِنَ النَّارِ ج
Gerçekten	münafıklar	aşağı (tabaka)sındadırlar	en alçak	ateşin
tekit ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(إِنَّ) nin haberi	sıfat	car+mecrur

وَ	لَنْ تَجِدَ	لَهُمْ	نَصِيراً لا ﴿145﴾	إِلاَّ	الَّذِينَ	تَابُوا
	asla bulamazsın	Onlara	bir yardımcı da	müstesnadır		tevbe eden kimseler
atıf h.	tekid-i nefy-i istikbal	car+mecrur	mef'ulün bih	istisnâ h.	müstesnâ	sıla: mazi fiil

وَ	أَصْلَحُوا	وَ	اعْتَصَمُوا	بِاللَّهِ	وَ	أَخْلَصُوا	دِينَهُمْ	لِلَّهِ
	hallerini düzeltenler	atıf h.	sımsıkı sarılanlar	Allah'a	ve	halis kılanlar	dinlerini	Allah için
atıf h.	fiili mazi+ fail		fiili mazi+ fâil	car+mecrur	atıf h.	fiili mazi+ fâil	mef'ûl	car+mecrur

فَأُولَـئِكَ	مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ط	وَ	سَوْفَ	يُؤْتِ	اللَّهُ	الْمُؤْمِنِينَ	أَجْراً	عَظِيماً ﴿146﴾
İşte onlar	mü'minlerle beraberdirler		verecektir		Allah	mü'minlere	bir mükafat	çok büyük
başlama h.+ mübteda	haber	atıf h.	istikbal h.	fiili muzari	fail	mef'ûl	ikinci mef'ûl, mevsuf	sıfat

145. Gerçekten münafıklar, ateşin en alçak aşağı (tabaka)sındadırlar. Onlara asla bir yardımcı da bulamazsın. **146**. Ancak tevbe edenler, hallerini düzeltenler, Allah'a sımsıkı sarılanlar ve dinlerini Allah için halis kılanlar müstesnadır. İşte onlar mü'minlerle beraberdirler. Allah, mü'minlere çok büyük bir mükafat verecektir.

مَا	يَفْعَلُ	اللَّهُ	بِعَذَابِكُمْ	إِنْ	شَكَرْتُمْ	وَ	آمَنْتُمْ ط
ne	yapar	Allah	azabınızla	Şayet	şükreder	ve	iman ederseniz
mef'ûl, soru h.	fiili muzari	fail	câr-mecrur isim	şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart, fiili mazi, fail	atıf h.	fiili mazi, fail

وَ	كَانَ	اللَّهُ	شَاكِراً	عَلِيماً ﴿147﴾
	daima	Allah	Şakir'dir	Alim'dir
başlama h.	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

147. Şayet şükreder ve iman ederseniz, Allah azabınızla ne yapar (size azap etmede O'nun ne menfaati var, sizi niye azaba çeksin)? Allah Şakir'dir (kıymet bilen ve şükrün karşılığını verendir), Alim'dir (her şeyi çok iyi bilendir).

➤ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 100 ➤

(NİSA, 141):

(تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ تَرَبُّصًا): (tefa'ul b.) gözetledi, durdu, bekledi (اَلْفَتْحُ): fetih (اَلنَّصِيبُ ج نُصُبٌ): hisse, nasip, kısmet, pay

(اِسْتَحْوَذَ يَسْتَحْوِذُ اِسْتِحْوَاذًا): (istif'al b.) galip geldi, istila etti, kapladı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı, çevirdi, yaptı, hükmetti (مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): men etti, alıkoydu, engelledi

(NİSA, 142):

(خَادَعَ يُخَادِعُ مُخَادَعَةً): (ismi fail),(müfâale b.) tuzak kurdu, hile yaptı aldattı

[اَلْخَادِعُ (خَدَعَ يَخْدَعُ)]: tuzak kuran, aldatan (قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef f.) kalktı, durdu

(رَاءَى يُرَائِي رِئَاءً):(nakıs müfâale b.) gösterişte bulundu, riyakarlık yaptı

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): tefekkürle hatıra getirdi, zikretti, bahsetti, konuştu

(NİSA, 143):

(اَلْمُذَبْذَبُ ج مُذَبْذَبُونَ): (ismi meful) yalpalayıp duran, tereddüt eden (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

(اَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış buldu, sapık olarak gördü

(NİSA, 144):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi, yaptı, ortaya koydu (اَلْكَافِرُ): (ismi fail) nankörlük eden, imandan çıkan, inkar eden

(أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost

(اَلسُّلْطَانُ): hüccet, saltanat, galebe, hakimiyet [اَلْمُبِينُ (اَبَانَ يُبِينُ)]: (ecvef if'al b.) açık, apaçık

(NİSA, 145):

(اَلدَّرْكُ ج اَدْرَاكٌ): dip, aşağı (اَلأَسْفَلُ): (ismi tafdil) daha aşağı, enalt, en düşük

(اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

(اَلنَّصِيرُ): (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever

(NİSA, 146):

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً): (ecvef f.) tevbe etti, ma'siyetten döndü

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al b.) düzeltti, ıslah etti

(اِعْتَصَمَ يَعْتَصِمُ اِعْتِصَامًا): (iftial b.) tutundu, sarıldı (آتَى يُؤْتِى اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(أَخْلَصَ يَخْلِصُ إِخْلاَصًا): (if'al b.) halis kıldı, has kıldı, seçti, halisleştirdi

(NİSA, 147):

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı [اَلشَّاكِرُ (شَكَرَ يَشْكُرُ)]: (ismi fail) şükreden

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

BEŞİNCİ CÜZÜN SONU

6. CÜZ

CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 101 (NİSA: 148 - 154)

لاَ يُحِبُّ	اللّهُ	الْجَهْرَ	بِالسُّوءِ	مِنَ الْقَوْلِ
sevmez	Allah	açıkça	kötülüğün	sözle söylenmesini
nefy-i istikbal	fail	mef'ûlün bih	car+ mecrur	hal

إِلاَّ	مَنْ	ظُلِمَ ط	وَ	كَانَ	اللّهُ	سَمِيعاً	عَلِيماً ﴿148﴾
dışında	kimse	zulmedilen		daima	Allah	Semi	Alim olandır
istisnâ h.	müstesna	sıla: meçhul fiili mazi cüm.	başlama h.	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nın ismi	(كَانَ)'nın haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

148. Allah, zulmedilen kimse dışında, kötülüğün sözle (bile olsa) açıkça söylenmesini sevmez. Allah Semi, Alim olandır (her şeyi hakkıyla işiten, hakkıyla bilendir).

إِنْ	تُبْدُوا	خَيْراً	أَوْ	تُخْفُوهُ	أَوْ	تَعْفُوا	عَنْ سُوءٍ
	açıklarsanız	bir iyiliği	veya	onu gizli tutarsanız	yahut da	affederseniz	bir kötülüğü
	fi'lu'ş-şart; nun'un düşmesiyle meczum fiili muzari, fâil	mef'ûl	atıf h.	meczum fiili muzari, fâil, mef'ûl	atıf h.	fiili muzari+ fâil	car+mecrur
cezme-den şart h.							

فَإِنَّ	اللّهَ	كَانَ	عَفُوّاً	قَدِيراً ﴿149﴾
şüphesiz ki	Allah	daima	affedendir	Kadir olandır
râbıta +tekit ve nasb h.+ cevabu'ş-şart	(إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, nâsih	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

149. (Yaptığınız) bir iyiliği açıklarsanız veya onu gizli tutarsanız, bir kötülüğü affederseniz; şüphesiz ki Allah da Afüvv ve Kadir olandır (çok bağışlayan, ve herşeye gücü yetendir. O nasıl intikam almaya gücü yettiği halde affediyorsa siz de onun gibi affediniz).

إِنَّ	الَّذِينَ	يَكْفُرُونَ	بِاللّهِ	وَ	رُسُلِهِ	وَ	يُرِيدُونَ	أَنْ يُفَرِّقُوا
Gerçek şu ki	kimseler	inkar eden	Allah'ı	ve	peygamberlerini		isteyenler	ayırmak
tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	sıla: muzari fiil	car+ mecrur		atıf harf, matuf	atıf h.	muzari f. + fâil	(يُرِيدُونَ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

وَ	بِبَعْضٍ	نُؤْمِنُ	يَقُولُونَ	وَ	رُسُلِهِ	وَ	اللّهِ	بَيْنَ
atıf h.	bazısına	inanırız	diyenler		peygamberlerinin	ve	Allah	arasını
	car+mecrur	fiili muzari	fiili muzari	atıf h.	matuf	atıf h.	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf

سَبِيلاً لا ﴿150﴾	ذَلِكَ	بَيْنَ	أَنْ يَتَّخِذُوا	يُرِيدُونَ	وَ	بِبَعْضٍ لا	نَكْفُرُ
bir yol	bu ikisinin	arasında	edinmek	isteyenler		bazısını	tanımayız
mef'ulün bih	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	(يُرِيدُونَ) fiilinin mef'ûlü	fiili muzari	atıf h.	car+mecrur	f. muzari

150. Gerçek şu ki Allah'ı ve peygamberlerini inkar edenler, Allah ile peygamberlerinin arasını ayırmak isteyenler, «Bazısına inanırız, bazısını tanımayız» diyerek bu ikisinin arasında bir yol edinmek isteyenler;

أُولَـئِكَ	هُمُ	الْكَافِرُونَ	حَقّاً ج	وَ	أَعْتَدْنَا	لِلْكَافِرِينَ	عَذَاباً	مُهِيناً ﴿151﴾
İşte onlar		kâfirlerdir	gerçekten		hazırladık	kâfirlere	bir azap	zelil edici
mübteda: işaret ismi	fasıl zamiri	haber	mef'ûlü mutlak	başlama h.	f. mazi+ fail	h.cer + mecrur isim	mef'ûl, mevsuf	sıfat

151. İşte onlar (inananlar olduklarını iddia etseler de) gerçekten kâfirlerdir. Ve biz kâfirlere zelil edici bir azap hazırladık.

مِنْهُمْ	أَحَدٍ	بَيْنَ	لَمْ يُفَرِّقُوا	وَ	رُسُلِهِ	وَ	بِاللّهِ	آمَنُوا	الَّذِينَ	وَ
onlardan	hiçbiri	arasında	ayrım yapmayanlar	ve	peygamberlerine	ve	Allah'a	iman eden	kimseler	
sıfat: şibhi cümle	muz. ileyh, mevsuf	mekan zarfı, muzaf	cahd-ı mutlak	atıf h.	matuf	atıf h.	car+ mecrur	sıla: mazi fiil cüm.	mübteda	atıf h.

﴿ 152 ﴾	رَحِيماً ع	غَفُوراً	اللّهُ	كَانَ	وَ	أُجُورَهُمْ ط	يُؤْتِيهِمْ	سَوْفَ	أُولَـئِكَ
	Rahimdir	Gafur'dur	Allah	daima		mükafatlarını	onlara verecektir		işte
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih	başlama h.	mef'ul	haber	istikbal h.	mübteda

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

152. Allah'a ve peygamberlerine iman eden ve onlardan hiçbiri arasında ayrım yapmayanlar, işte onlara Allah mükafatlarını verecektir. Allah Gafur'dur, Rahimdir (bağışlar ve merhamet eder).

مِنَ السَّمَآءِ	كِتَاباً	عَلَيْهِمْ	أَنْ تُنَزِّلَ	الْكِتَابِ	أَهْلُ	يَسْأَلُكَ
gökten	bir kitap	üzerlerine	indirmeni	Kitap	ehli	senden istiyor
(كِتَاباً)'in sıfatı	mef'ul, mevsuf	car+ mecrur	masdarı müevvel	muz.ileyh	fail, muzaf	muzari fiil+ mef'ul

اللّهَ	أَرِنَا	فَقَالُوآ	مِنْ ذٰلِكَ	أَكْبَرَ	مُوسَى	سَأَلُوا	فَقَدْ
Allah'ı	bize göster	demişlerdi	bundan	daha büyüğünü	Musa'dan	istemişler de	
ikinci mef'ûl	emri hâzır+ mef'ul	atıf h.+fiili mazi+ fail	câr-mecrur	ikinci mef'ûl	mef'ûl	mazi fiil+ fail	râbıta, tahkik h.

الْعِجْلَ	اتَّخَذُوا	ثُمَّ	بِظُلْمِهِمْ ج	الصَّاعِقَةُ	فَأَخَذَتْهُمُ	جَهْرَةً
buzağıyı (ilah)	edindiler	Sonra	zulümleri sebebiyle	yıldırım	Bunun üzerine onları çarptı	apaçık
mef'ûl	fiili mazi+ fail	atıf h.	câr-mecrur isim (muzaf)+ muzafun ileyh	fail	atıf h.+mazi fiil+ mef'ul	mef'ûlü mutlak naibi

عَنْ ذٰلِكَ ج	فَعَفَوْنَا	الْبَيِّنَاتُ	جَآءَتْهُمُ	مَا	مِنْ بَعْدِ
Bunu da	bağışladık	apaçık belgeler	kendilerine gelmesinden sonra		
h. cer+ mecrur isim	atıf h.+fiili mazi+ fail	fail	fiili mazi+ mef'ul	masdar h.	h.cer, zarf ismi (muzaf)

(مَا جَاءَتْ..) masdarı müevveli (بَعْدِ) zarfının muzâfun ileyhidir

﴿ 153 ﴾	مُبِيناً	سُلْطَاناً	مُوسَى	آتَيْنَا	وَ
	apaçık	bir delil	Musa'ya	verdik	
	sıfat	ikinci mef'ûl, mevsuf	mef'ûl	fiili mazi+ fâil	atıf h.

153. Kitap ehli, senden üzerlerine gökten bir kitap indirmeni istiyor. Musa'dan, bundan daha büyüğünü istemişler de, « Allah'ı bize apaçık göster» demişlerdi. Bunun üzerine zulümleri sebebiyle hemen onları yıldırım çarptı. Sonra kendilerine apaçık belgeler (âsâ, beyaz el, denizin yarılması vb. mucizeler) geldikten sonra buzağıyı (ilah) edindiler. Bunu da bağışladık ve Musa'ya apaçık (ispatlayıcı) bir delil verdik:

لَهُمْ	وَ	قُلْنَا	سُجَّداً	الْبَابَ	ادْخُلُوا	لَهُمُ	وَ	قُلْنَا	بِمِيثَاقِهِمْ	وَ	الطُّورَ	فَوْقَهُمُ	وَ	رَفَعْنَا
onlara		dedik	ve	secde ederek	Bu kapıdan	girin	Onlara	dedik	ve	söz vermeleri sebebiyle	Tûr'u	üstlerine		kaldırdık
car+mecrur		fiili mazi+ fâil	atıf h.	hal	mef'ûl	emri hâzır	car+ mecrur	fiili mazi+ fâil	atıf h.	h.cer+ mecrur isim	mef'ûl	mekan zarfı		fiili mazi+ fâil	atıf h.

﴿ 154 ﴾	غَلِيظاً	مِيثَاقاً	مِنْهُمْ	أَخَذْنَا	وَ	فِي السَّبْتِ	لاَ تَعْدُوا
	sağlam	bir söz	onlardan	aldık		Cumarteside	haddi aşmayın
	sıfat	mef'ûl, mevsuf	car+mecrur	fiili mazi+ fâil	atıf h.	car+mecrur	nehyi hâzır

154. Söz vermeleri sebebiyle Tûr'u (vahyin geldiği Tur dağını) üstlerine kaldırdık. Ve onlara: «Bu kapıdan secde ederek girin» dedik ve onlara: «Cumarteside haddi aşmayın» da dedik. Ve onlardan sağlam bir söz aldık.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 101 ≻

(NİSA, 148):

(اَحَبَّ يُحِبُّ): (muzaaf if'al b.) sevdi [اَلْجَهْرُ (جَهَرَ يَجْهَرُ]: (masdar) açığa vermek, ilan etmek

(اَلسُّوْءُ ج اَسْوَاءُ): kötülük (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(اَلسَّمِيعُ): (esma-i ilahiyeden) çok iyi işiten (اَلْعَلِيمُ): (esma-i ilahiyeden) çok iyi bilen, çok bilen

(NİSA, 149):

(أَبْدَى يُبْدِي إِبْدَاءً): (nakıs if'al b.) açığa çıkardı, açıkladı, ortaya koydu

(اَلسُّوْءُ): kötülük, kötü, kusur (أَخْفَى يُخْفِي إِخْفَاءً): (nakıs if'al b.) gizledi, örttü

(عَفَا يَعْفُو عَفْوًا): (nakıs f.) affetti, cezalandırmaktan vazgeçti

(اَلْقَدِيرُ): (mübalağalı ismi fail) kudreti büyük, gücü sonsuz

(NİSA, 150):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi, irade etti (فَرَّقَ يُفَرِّقُ تَفْرِيقًا): (tef'il b.) ayırdı, ayrılık çıkardı, parçaladı

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inanmadı, tasdik etmedi (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi, edindi

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(NİSA, 151):

(أَعْتَدَ يُعْتِدُ إِعْتَادًا): (if'al b.) hazırlamak [اَلْحَقُّ (حَقَّ يَحِقُّ]: (muzaaf f.) sabit ve vacib oldu, gerçekleşti

[اَلْمُهِينُ (أَهَانَ يُهِينُ]: (ecvef if'al b.) (ismi fail) alçaltan, zelil kılan, aşağılık eden

(NİSA, 152):

(فَرَّقَ يُفَرِّقُ تَفْرِيقًا): (tef'il b.) ayrılık gözetti, ayırdı, parçaladı

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(NİSA, 153):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) istedi, sordu, hesaba çekti, dilekte bulundu, yemin verdi

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (أَكْبَرُ): (ismi tafdil) daha büyük, en büyük

(اَرَى يُرِي اِرَائَةً): (if'al babı): gösterdi [اَلْجَهْرَةُ (جَهَرَ يَجْهَرُ]: açık bir şekilde, alenen

(اَلصَّاعِقَةُ ج صَوَاعِقُ): yıldırım (اَلْعِجْلُ ج عُجُولٌ): buzağı, dana

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): delil, apaçık karşıkonulmaz delil (عَفَا يَعْفُو عَفْوًا): (nakıs f.) affetti,cezalandırmaktan vazgeçti

(اَلسُّلطَانُ ج سَلاَطِينُ): hüccet, bürhan, saltanat, galebe [(اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) açık, vazıh olan

(NİSA, 154):

(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı (اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): antlaşma, misak

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı, gerdeğe girdi (اَلسَّاجِدُ ج سُجَّدًا): secde eden

(اَلسَّبْتُ): cumartesi günü (عَدَا يَعْدُو عَدْوًا): (nakıs f.) zulmetti, hakka tecavüz etti

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı, akid yaptı, anlaştı (اَلْغَلِيظُ ج غِلاَظٌ): sağlam, katı, sert, ağır

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 102 (NİSA: 155 – 162) ≻

فَبِمَا	نَقْضِهِمْ	مِيثَاقَهُمْ	وَ كُفْرِهِمْ	بِآيَاتِ	اللّٰهِ
Bunun üzerine.. sebebiyle	bozmaları	sözleşmelerini	inkar etmeleri ve	ayetlerini	Allah'ın
başlama h.+ h.cer, zaid h.	mecrur isim	mef'ul	atıf h., matuf	car+ muzaf	muz. ileyh

وَ قَتْلِهِمُ	الْأَنْبِيَآءَ	بِغَيْرِ	حَقٍّ	وَ قَوْلِهِمْ	قُلُوبُنَا	غُلْفٌ ط	بَلْ
peygamberleri öldürmeleri		haksız yere		demeleri ve	Kalblerimiz	perdelidir	bilakis
atıf h., matuf	mef'ûl	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.+ matuf	mübteda	haber	idrab h.

﴿ 155 ﴾	قَلِيلاً ص	إِلاَّ	فَلاَ يُؤْمِنُونَ	بِكُفْرِهِمْ	عَلَيْهَا	اللّٰهُ	طَبَعَ
	pek azı	hariç	iman etmezler	küfürleri sebebiyle	(kalblerin) üzerine	Allah	mühür vurmuştur
	müstesnâ	istisnâ h.	atıf h.+ nefy-i istikbal	câr-mecrur isim	car+ mecrur	fail	fiili mazi

155. Bunun üzerine sözleşmelerini bozmaları, Allah'ın ayetlerini inkar etmeleri, haksız yere peygamberleri öldürmeleri ve «Kalblerimiz perdelidir» demeleri sebebiyle -ki bilakis Allah küfürleri sebebiyle o (kalblerin) üzerine mühür vurmuştur- pek azı hariç iman etmezler.

﴿ 156 ﴾	عَظِيماً لا	بُهْتَاناً	عَلَى مَرْيَمَ	وَ قَوْلِهِمْ	بِكُفْرِهِمْ	وَ
	büyük	bir iftira	Meryem'e	söylemleridir	inkâr etmeleri	
	sıfat	mef'ûl, mevsuf	h. cer+ mecrur isim	atıf h., matuf	câr-mecrur isim	atıf h.

156. (Kalblerinin üzerine mühür vurulmasının diğer bir sebebi de İsa'yı) inkâr etmeleri ve Meryem'e büyük bir iftira söylemleridir (iftira atıp söylemeleridir).

اللّٰهِ ج	رَسُولَ	مَرْيَمَ	ابْنَ	عِيسَى	الْمَسِيحَ	قَتَلْنَا	إِنَّا	وَ قَوْلِهِمْ
Allah'ın	Resulü	Meryem	oğlu	İsa'yı	Mesih	katlettik	doğrusu biz	demeleri ve
muz. ileyh	mef'ûl, muzaf	muzafun ileyh (gayri munsarif olduğu için esre yerine fetha alır)	sıfat, muzaf	atfı beyan	mef'ûl	(إِنَّ)'nin haberi: mazi fiil cüm.	te'kit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi: muttasıl zamir	atıf h., matuf

فِيهِ	اخْتَلَفُوا	الَّذِينَ	إِنَّ	وَ	لَهُمْ ط	شُبِّهَ	وَ لَـكِنْ	وَ مَا صَلَبُوهُ	وَ مَا قَتَلُوهُ	وَ
onun hakkında	ihtilâfa düşen	kimseler	Gerçek şu ki		onlara	benzetme yapıldı	fakat	onu asmadılar	, onu öldürmediler	
car+ mecrur	sıla: mazi fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	atıf h.	car+ mecrur	meçhul fiili mazi	atıf h.+ istidrak h.	olumsuz mazi fiil+ fâil + mef'ul	atıf h. olumsuz mazi fiil+ fâil + mef'ul	başlama h.

﴿ 157 ﴾	يَقِيناً لا	وَ مَا قَتَلُوهُ	الظَّنِّ ج	إِلاَّ اتِّبَاعَ	مِنْ عِلْمٍ	بِهِ	لَهُمْ	مَا	مِنْهُ ط	شَكٍّ	لَفِي
	kesin olarak	onu öldürmediler	ve	zanna	uymaktan başka	bilgileri	bununla ilgili	onların	yoktur	bu hususta	bir şüphe	kesinlikle içindedirler
	hal	olumsuz mazi fiil+ fâil + mef'ul	atıf h.	muz. ileyh	istisnâ harfi, müstesnâ, muzaf	zaid h.cer+ mübteda muahhar	car+ mecrur	haber mukaddem	nefiy h.	sıfat	mecrur isim, mevsuf	tekit lâmı, h. cer

(إِنَّ)'nin haberi: şibhi cümle

157. Ve «Biz Allahın Resulü Mesih Meryem oğlu İsa'yı katlettik» demeleri sebebiyle (kalplerine mühür vurduk ya da lanetledik). Halbuki onu ne öldürdüler, ne de astılar; fakat onlara benzetme yapıldı (öldürdükleri kimse onlara İsa gibi gösterildi). Gerçek şu ki; Onun hakkında ihtilâfa düşenler bu hususta kesinlikle bir şüphe içindedirler. Zanna uymaktan başka onların bununla ilgili hiçbir (sağlam) bilgileri yoktur ve kesin olarak onu öldürmediler.

﴿ 158 ﴾	حَكِيماً	عَزِيزاً	اللّٰهُ	كَانَ	وَ	إِلَيْهِ ط	اللّٰهُ	رَفَعَهُ	بَلْ
	Hakim'dir	Aziz'dir	Allah	daima		kendine (kendi katına)	Allah	onu (İsa'yı) yükseltti	Bilâkis
	(كَانَ)'nin ikinci haberi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi, nâsih	başlama h.	car+ mecrur	fail	mazi fiil+ mef'ul	idrab h.

158. Bilâkis Allah onu (İsa'yı) kendine (kendi katına) yükseltti. Allah; Aziz'dir, Hakim'dir (üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir).

وَ	إِنْ	مِنْ أَهْلِ	الْكِتَابِ	إِلاَّ	لَيُؤْمِنَنَّ	بِهِ
	ona (İsa'ya)	kesinlikle iman etmiş olmasın	Kitap	ehlinden	(hiçbir kimse) yoktur ki	
	car+mecrur	tekit lâmı+tekid nunlu muzari f.	istisna h.	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	nefiy h.	başlama h.

﴿ 159 ﴾

قَبْلَ	مَوْتِهِ ۚ	وَ	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	يَكُونُ	عَلَيْهِمْ	شَهِيداً ۚ
önce	ölümünden		günü	Kıyamet	olacaktır	onların aleyhine	şahid
zaman zarfı, muzaf	muzâf, muz. ileyh	başlama h.	zaman zarfı, muzaf	muzâfun ileyh	fiili muzari, nasih	car+ mecrur	(كَانَ)'nin haberi

159. Kitap ehlinden (hiçbir kimse) yoktur ki, ölümünden önce ona (İsa'ya) kesinlikle iman etmiş olmasın. Kıyamet günü, o (İsa) da onların aleyhine şahid olacaktır.

فَبِظُلْمٍ	مِنَ الَّذِينَ	هَادُوا	حَرَّمْنَا	عَلَيْهِمْ	طَيِّبَاتٍ
Artık zulüm sebebiyle	kimselerden	Yahudi olan	haram kıldık	üzerlerine	temiz şeyleri
atıf h.+ câr-mecrur, mevsuf	sıfat: şibhi cümle	sıla: mazi fiil	fiili mazi+ fâil	car+ mecrur	mef'ûl, mevsuf

﴿ 160 ﴾

أُحِلَّتْ	لَهُمْ	وَ	بِصَدِّهِمْ	عَنْ سَبِيلِ	اللَّهِ	كَثِيراً ۙ
helâl kılınmış olan	onlara	ve	men etmeleri sebebiyle	yolundan	Allah'ın	birçoklarını
(طَيِّبَاتٍ) kelimesinin sıfatı: mazi meçhul fiil	nâibi fail: şibhi cüm.	atıf h.	câr-mecrur isim	h. cer+ mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	mef'ûl

160. Artık Yahudi olanlardan (kaynaklanan) zulüm sebebiyle ve birçoklarını Allah'ın yolundan men etmeleri sebebiyle onlara helâl kılınmış olan temiz şeyleri üzerlerine haram kıldık.

وَ أَخْذِهِمُ	الرِّبَا	وَ	قَدْ نُهُوا	عَنْهُ	وَ أَكْلِهِمْ	أَمْوَالَ
almaları	faiz		yasaklanmış olduğu halde	kendilerine	yemeleri ve	malların
atıf h., matuf	mef'ûl	hal vâvı	meçhul fiili mazi+nâibu fail tahkik h.	car+mecrur	atıf h., matuf	mef'ûl, muzaf

﴿ 161 ﴾

النَّاسِ	بِالْبَاطِلِ ۚ	وَ أَعْتَدْنَا	لِلْكَافِرِينَ	مِنْهُمْ	عَذَاباً	أَلِيماً
insanların	haksızlıkla	hazırladık	inkar edenler için	Onlardan	bir azap	elem verici
muz. ileyh	car+mecrur	atıf h.+fiili mazi+ fail	car+ mecrur	car+ mecrur	mef'ûl, mevsuf	sıfat

161. (Bir de) kendilerine yasaklanmış olduğu halde faiz almaları ve insanların mallarını haksızlıkla yemeleri sebebiyle.. Onlardan inkar edenler için elem verici bir azap hazırladık.

لَـٰكِنِ	الرَّاسِخُونَ	فِي الْعِلْمِ	مِنْهُمْ	وَ	الْمُؤْمِنُونَ	يُؤْمِنُونَ	بِمَآ	أُنْزِلَ	إِلَيْكَ
Fakat	derinleşmiş olanlar	ilimde	onlardan	ve	müminler	inananırlar	şeye	indirilen	sana
istidrak h.	mübteda	hal	car+ mecrur	atıf h.	matuf	haber: muzari fiil cüm.	harfi cer+ mecrur isim	sıla: meçhul mazi fiil cüm.	câr+ mecrur

وَ	مَآ	أُنْزِلَ	مِنْ قَبْلِكَ	وَ	الْمُقِيمِينَ	الصَّلَاةَ	وَ	الْمُؤْتُونَ	الزَّكَاةَ
	şeylere	indirilen	senden önce		kılanlar	namazı	,	verirler	zekâtı
atıf h.	matuf	sıla: meçhul mazi fiil	cer+ mecrur isim	atıf h.	matuf	mef'ûl	atıf h.	matuf	mef'ûl

﴿ 162 ﴾

وَ	الْمُؤْمِنُونَ	بِاللَّهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْآخِرِ ۚ	أُولَـٰئِكَ	سَنُؤْتِيهِمْ	أَجْراً	عَظِيماً ۚ
	inanırlar	Allah'a	ve	gününe	ahiret	İşte	onlara vereceğiz	bir mükafat	büyük
atıf h.	matuf	car+ mecrur	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	mübteda	haber: gelecek zaman, mef'ûl	ikinci mef'ul, mevsuf	sıfat

162. Fakat onlardan ilimde derinleşmiş olanlar ve mü'minler, sana indirilene ve senden önce indirilenlere inanırlar. Namazı kılarlar, zekâtı verirler, Allah'a ve ahiret gününe inanırlar. İşte onlara büyük bir mükafat vereceğiz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 102 ≻

(NİSA, 155 – 156):

(نَقَضَ يَنْقُضُ نَقْضًا): bozdu,çözdü, açtı, yıktı (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (اَلنَّبِيُّ ج اَنْبِيَاءُ): peygamber

(اَلْكُفْرُ): küfür (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp (اَلْغِلاَفُ ج غُلْفٌ): kılıf, perde

(طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا): mühürledi (اَلْقَوْلُ ج أَقْوَالٌ): söz, laf (اَلْبُهْتَانُ): iftira, çirkin ve yalan söz

(اَلْعَظِيمُ ج عِظَامٌ): büyük, muazzam, yüce

(NİSA, 157):

(صَلَبَ يَصْلُبُ صَلْبًا): astı, çarmıha gerdi, idam etti (اَلشَّكُّ): şüphe, tereddüt

(شَبَّهَ يُشَبِّهُ تَشْبِيهًا): (tef'il b.) benzetildi, temsil edildi (اَلْيَقِينُ): yakın, şübhe ve tereddütlerden uzak

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftial b.) ihtilafa düştü, değişti, anlaşamadı

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (اَلظَّنُّ خ ظُنُونٌ): şüphe, zan, kanaat, varsayım

(NİSA, 158):

(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, çıkardı, kaldırdı (اَلْعَزِيزُ): aziz, üstün, kuvvetli, güçlü, (esma-iilahiyeden)

(اَلْحَكِيمُ): hikmet sahibi, hikmetli, muhkem, sağlam (esma-i ilahiyeden)

(NİSA, 159):

(اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): aile, yakın (اَلْمَوْتُ): ölüm (آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): inandı, emin kıldı, iman etti (اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): şahit

(NİSA, 160):

(اَلظُّلْمُ): zulüm, haksızlık, baskı, despotluk (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram/yasak kıldı

(هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (ecvef f.) Yahudi oldu, Yahudiliği kabul etti, tevbe etti, döndü

(اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, helal, lezzetli, hoş (أَحَلَّ يُحِلُّ اِحْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) helal ve mübah kıldı

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.) menetti, alıkoydu, kaçındı

(NİSA, 161):

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı, çıkardı, tuttu (اَلرِّبَا): faiz, riba (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı

[اَلاَكْلُ (أَكَلَ يَأْكُلُ]: (masdar, mehmuz f.) yedi (اَلْمَالُ ج أَمْوَالٌ): mal

(اَلْبَاطِلُ): boş, batıl, faydasız (أَعْتَدَ يُعْتِدُ اِعْتَادًا): (if'al b.) hazırladı (اَلاَلِيمُ): can yakıcı, acıklı (azap)

(NİSA, 162):

[(رَسَخَ يَرْسُخُ) اَلرَّاسِخُ ج اَلرَّاسِخُونَ]: (ismi fail) derinleşen, rüsuh sahibi olan

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

[(اَقَامَ يُقِيمُ) اَلْمُقِيمُ ج اَلْمُقِيمُونَ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) namazı dosdoğru kılan (ismi fâillerin bu ayette olduğu gibi muzari fiil manasında tercüme edilebileceğini hatırlayınız)

(اَلْمُؤْتِي ج مُؤْتُونَ): (ismi fail) veren (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi

(اَلاَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (اَلْعَظِيمُ ج عِظَامٌ): büyük, yüce

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 103 (NİSA: 163 – 170) ≻

إِنَّآ	أَوْحَيْنَآ	إِلَيْكَ	كَمَآ	أَوْحَيْنَآ	إِلَىٰ نُوحٍ	وَ	النَّبِيِّينَ	مِنۢ بَعْدِهِۦ ۚ
Gerçekten	biz vahyettik	sana	gibi	vahyettiğimiz	Nuh'a		peygamberlere	ondan sonraki
te'kit ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi: muttasıl zamir	mazi fiil + fâil	câr+mecrur	h. cer, masdar h.	fiili mazi+ fâil	car+mecrur		atıf h., matuf	h. cer, zaman zarfı

وَ	أَوْحَيْنَآ	إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ	وَ	إِسْمَٰعِيلَ	وَ	إِسْحَٰقَ	وَ	يَعْقُوبَ	وَ	ٱلْأَسْبَاطِ	وَ	عِيسَىٰ
atıf h.	vahyettik	İbrahim'e	,	İsmail'e		İshak'a		Yakub'a		torunlar(ın)a		İsa'ya
atıf h.	mazi fiil + fâil	car+mecrur	atıf h.	matuf		atıf h., matuf		atıf h., matuf		atıf h., matuf		atıf h., matuf

﴿ 163 ﴾	و	أَيُّوبَ	وَ	يُونُسَ	وَ	هَٰرُونَ	وَ	سُلَيْمَٰنَ ۚ	وَ	ءَاتَيْنَا	دَاوُۥدَ	زَبُورًا ۚ
	Eyyub'a		Yunus'a		Harun'a			Süleyman'a (da)		verdik	Davud'a	Zebur'u
	atıf h., matuf		atıf h., matuf		atıf h., matuf			atıf h., matuf,	atıf h.	mazi fiil+ fâil	mef'ûl	ikinci mef'ûl

163. Gerçekten biz sana Nuh'a ve ondan sonra gelen peygamberlere vahyettiğimiz gibi vahyettik. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, torunlar(ın)a, İsa'ya, Eyyub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a (da) vahyettik. Davud'a Zebur'u verdik.

وَ	رُسُلًا		قَدْ	قَصَصْنَٰهُمْ	عَلَيْكَ	مِن قَبْلُ	وَ	رُسُلًا
	peygamberlere			anlattığımız	sana	Daha önce		ve (başka) peygamberlere de
atıf h.	(قَصَصْنَا) (anlattık) veya (أَوْحَيْنَا)(vahyettik) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü		tahkik h.	mazi fiil+ fâil, mef'ûl	car+ mecrur	cer+ mecrur isim		atıf h., matuf (mevsuf)

﴿ 164 ﴾	لَمْ نَقْصُصْهُمْ	عَلَيْكَ ۚ	وَ	كَلَّمَ	ٱللَّهُ	مُوسَىٰ	تَكْلِيمًا ۚ
	anlatmadığımız	sana		konuştu	Allah	Musa ile	
	sıfat: fiil c.; cahd-ı mutlak + mef'ul	car+mecrur	başlama h.	fiili mazi	fail	mef'ûl	mef'ûlü mutlak

164. Daha önce sana anlattığımız peygamberlere ve sana anlatmadığımız (başka) peygamberlere de (vahyettik). Ve Allah Musa ile konuştu.

رُسُلًا	مُبَشِّرِينَ	وَ	مُنذِرِينَ	لِئَلَّا	يَكُونَ	لِلنَّاسِ	عَلَى ٱللَّهِ	حُجَّةٌۢ
Peygamberler	müjdeleyici		uyarıcı ve	olmaması için		insanların	Allah'a karşı	her hangi bir hüccetleri
önceki (رُسُلًا)'den bedel, mevsuf	sıfat		atıf h., matuf	fiili muzari, nasih	h. cer+ masdar ve nasb h.+ nefy h.	(يَكُونَ)'nin mukaddem haberi	car+mecrur	(يَكُونَ)'nin muahhar ismi

﴿ 165 ﴾	بَعْدَ	ٱلرُّسُلِ ۚ	وَ	كَانَ	ٱللَّهُ	عَزِيزًا	حَكِيمًا
	sonra	Peygamberler (geldik)ten		daima	Allah	Aziz'dir	Hakim'dir
	zarf, muzaf	muz. ileyh	başlama h.	fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi

165. Peygamberler (geldik)ten sonra insanların Allah'a karşı her hangi bir hüccetleri (bahaneleri) olmaması için (bir peygamber gelmiş olsaydı iman ederdik dememeleri için) müjdeleyici ve uyarıcı peygamberler (gönderdik). Allah; Aziz'dir, Hakim'dir (üstün ve güçlü olandır, hikmet ve hüküm sahibidir).

لَٰكِنِ	ٱللَّهُ	يَشْهَدُ	بِمَآ	أَنزَلَ	إِلَيْكَ	أَنزَلَهُۥ	بِعِلْمِهِۦ ۚ
Fakat	Allah	şahitlik eder	şeye	indirdiği	sana	onu indirdi	kendi ilmi ile
istidrak h.	mübteda	haber: muzari fiil	h. cer+ mecrur isim	sıla: mazi fiil	car+mecrur	mazi fiil, mef'ûl	h. cer+ mecrur isim
						ara cümle	

﴿ 166 ﴾ وَ الْمَلآئِكَةُ يَشْهَدُونَ ط وَ كَفَى بِاللّهِ شَهِيداً

Şahid olarak	Allah	yeter		(buna) şahitlik ederler		Melekler de
temyiz	car+mecrur	fiili mazi	atıf h.	haber		mübteda	atıf h.

166. Fakat Allah sana indirdiğine şahitlik eder; -ki onu kendi ilmi ile indirdi-, melekler de (buna) şahitlik ederler. Şahid olarak Allah yeter.

﴿ 167 ﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلاَلاً بَعِيداً

uzak	bir sapıklığa	sapmışlardır		Allah	yolundan	alıkoyanlar		inkar edenler	kimseler	Gerçek şu ki
sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	mazi fiil+ fail	tahkik h.	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	mazi fiil+ fâil	atıf h.	sıla: mazi fiil	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.

167. Gerçek şu ki; inkar edenler ve Allah yolundan alıkoyanlar, (Hak'dan) uzak bir sapıklığa sapmışlardır.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ ظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ

Doğrusu	kimseler..	inkâr eden	ve	zulmeden	değildir	Allah	bağışlayacak	onları
tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	sıla: mazi fiil	atıf h.	mazi fiil+ fâil	cahdı mutlak	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	car+mecrur

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

﴿ 168 ﴾ وَ لاَ لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقاً لا إِلاَّ طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَآ أَبَداً ط

değildir	onları iletecek de	bir yola		Ancak	yoluna	cehennem	temelli olarak kalacakları	içinde	ebediyyen	
nefiy h.	lâmul cuhud+ muzari fiil+ mef'ul	ikinci mef'ûl		istisnâ h.	müstesnâ, muzaf	muz.ileyh	hal	car+mecrur	zaman zarfı	

﴿ 169 ﴾ وَ كَانَ ذَلِكَ عَلَى اللّهِ يَسِيراً

daima	Bu da	Allah'a	çok kolaydır	
fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi: işaret ismi	câr-mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi	
başlama h.				

168. Doğrusu inkâr eden ve zulmeden kimseler.: Allah onları bağışlayacak değildir. Onları (doğru) bir yola iletecek de değildir. **169**. Ancak içinde ebediyyen temelli olarak kalacakları cehennem yoluna (iletecektir). Bu da Allah'a çok kolaydır.

يَآ أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْراً لَكُمْ ط

Ey insanlar			size gelmiştir	Peygamber	hakla	Rabbiniz'den	O halde inanın	(يَكُنِ) olarak	kendi iyiliğiniz için	
atfı beyan,	münâdâ, tenbih h.	nidâ h.	mazi fiil+ mef'ul	tahkik edatı	fail	car+ mecrur	h. cer+ mecrur isim	car+ mecrur	takdir edilen mahzuf nasih fiilin haberi[27]	rabıta +emri hâzır, fâil

وَ إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط

başlama h.	Eğer	inkar ederseniz	(bilin ki)	Allah'ındır	olanlar	göklerde	ve	yerde
	cezmeden şart h.	fi'lu'ş-şart; fiili muzari, fâil	râbıta +tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddemi	(إِنَّ)'nin muahhar ismi	sıla	atıf h., matuf, mecrur isim	

﴿ 170 ﴾ وَ كَانَ اللّهُ عَلِيماً حَكِيماً

daima	Allah	Alim'dir	Hakim'dir	
fiili mazi, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ikinci haberi	
atıf h.				

170. Ey İnsanlar! Peygamber size Rabbiniz'den hakla (gerçeği getirerek) gelmiştir. O halde kendi iyiliğiniz için inanın. Eğer inkar ederseniz, (bilin ki), göklerde ve yerde olanlar Allah'ındır. Allah Alim'dir, Hakim'dir (bilendir, hikmet sahibidir).

---

[27] Yani; (يَكُنِ الْإِيمَانُ خَيْراً لَكُمْ) { ki iman sizin için daha hayırlı olur }

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 103 ≻

(NİSA, 163):

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nakıs if'al b.) vahyetti, işaret etti (اَلسِّبْطُ ج اَسْبَاطٌ): torun

(اَلنَّبِيُّ ج نَبِيُّونَ): peygamber (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi

(NİSA, 164):

(قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf f.) hikaye etti, anlattı, nakletti (كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.) konuştu

(NİSA, 165):

[(بَشَّرَ يُبَشِّرُ) اَلْمُبَشِّرُ ج مُبَشِّرِينَ]: (ismi fail), (tef'il b.) müjdeleyen

[(أَنْذَرَ يُنْذِرُ) اَلْمُنْذِرُ ج مُنْذِرِينَ]: (ismi fail),(if'al b.) uyaran (اَلْحُجَّةُ ج حُجَجٌ): delil, hüccet, bahane, özür, mazeret, ispat

(اَلْحَكِيمُ): (Allah-ü Teala'nın sıfatlarındandır) hikmetli, muhkem, sağlam

(NİSA, 166):

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti, bildi, hazır oldu, delalet etti, yemin etti (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): bilgi

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kafi oldu, yetti, yeterli oldu

(NİSA, 167):

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkar etti, inanmadı, nankörlük etti (صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.) men etti, alıkoydu, vazgeçti

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.) saptı, sapıttı, kayboldu

(اَلْبَعِيدُ ج بُعَدَاءُ): uzak , ırak

(NİSA, 168):

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): haksızlık etti, zulmetti (غَفَرَ يَغْفِرُ مَغْفِرَةً): mağfiret etti, bağışladı

(هَدَى يَهْدِي هِدَايَةً): (nakıs f.) hidayet etti, doğru yola iletti

(اَلطَّرِيقُ ج طُرُقٌ): (takib edilen) yol, meslek

(NİSA, 169):

[(خَلَدَ يَخْلُدُ) اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ]: (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan

(اَلْيَسِيرُ): kolay/ az

(NİSA, 170):

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (اَلْحَقُّ ج حُقُوقٌ): hak, gerçek (esma-i ilahiyeden)

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) hayır, faydalı şey, daha hayırlı,en hayırlı

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا-كُفُورًا): inanmadı, inkar etti, nankörlük etti

(اَلْعَلِيمُ): (mübalağalı ismi fail)(esma-i ilahiyeden) çok bilen, çok iyi bilen

(اَلْحَكِيمُ): (mübalağalı ismi fail) (Allah-ü Teala'nın sıfatlarından) hikmet sahibi, hikmetli, sağlam

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 104 (NİSA: 171 – 175) ≻

يَا	أَهْلَ	الْكِتَابِ	لاَ تَغْلُوا	فِي دِينِكُمْ	وَ	لاَ تَقُولُوا	عَلَى اللّهِ	إِلاَّ	الْحَقَّ ط	إِنَّمَا	الْمَسِيحُ
Ey	ehli	Kitap	haddi aşmayın	Dininiz hususunda		söylemeyin	Allah hakkında	başkasını	gerçekten	ancak	Mesih
nidâ h.	muzaf	muz. ileyh	nehyi hazır, fail	h. cer+ mecrur isim	atıf h.	nehyi hazır	car+mecrur	istisnâ h.	müstesnâ	hasr edatı	mübteda

عِيسَى	ابْنُ	مَرْيَمَ	رَسُولُ	اللّهِ	وَ	كَلِمَتُهُ ج	أَلْقَاهَآ	إِلَى مَرْيَمَ	وَ	رُوحٌ	مِنْهُ ز
İsa	oğlu	Meryem	Rasulüdür	Allah'ın		kelimesidir ve	attığı	Meryem'e		bir ruhtur	O'ndan
atfı beyan, mevsuf	sıfat, muzaf	muz. ileyh	haber, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	(كلمة)'den hal: mazi f.+ mef'ul	car+mecrur		atıf h., matuf, mevsuf	sıfat: şibhi cüm.

فَآمِنُوا	بِاللّهِ	وَ	رُسُلِهِ ج	وَ	لاَ تَقُولُوا	ثَلاَثَةٌ ط	انْتَهُوا	خَيْراً	لَكُمْ ط
inanın	Allah'a		peygamberlerine ve		demeyin	(O) üçtür	vazgeçin	Kendi iyiliğinize olarak	
rabıta + emri hâzır, fâil	car+ mecrur	atıf h.	matuf	atıf h.	nehyi hâzır, fail	(هُوَ) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi	emri hâzır, fail	(يَكُنْ) olarak takdir edilen mahzuf nasih fiilin haberi	car+ mecrur

إِنَّمَا	اللّهُ	إِلَـهٌ	وَاحِدٌ ط	سُبْحَانَهُ	أَنْ يَكُونَ	لَهُ	وَلَدٌ م
ancak	Allah	İlah'tır	bir tek	münezzehtir	olmasından	kendisine ait	çocuğu
hasr edatı	mübteda	haber, mevsuf	sıfat	mef'ûlü mutlak	masdarı müevvel	(يَكُونَ)'nin mukaddem haberi	(يَكُونَ)'nin muahhar ismi

لَهُ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	مَا	فِي الْأَرْضِ ط	وَ	كَفَى	بِاللّهِ	وَكِيلاً ع ﴿171﴾
O'nundur	olanlar da	Göklerde		olanlar da	yerde		yeter	Allah	Vekil olarak
haber mukaddem	mübtedâ muahhar	sıla: şibhi cümle	atıf h.	atıf h., matuf (ismi mevsul)	sıla; şibhi cümle		fiili mazi	fail	temyiz

171. Ey Kitap ehli! Dininiz hususunda haddi aşmayın (İsâ hakkında aşırılığa giderek ilah olduğunu söylemeyin). Allah hakkında gerçekten başkasını söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesih, ancak Allah'ın Rasulü ve Meryem'e attığı (ulaştırdığı) kelimesidir (Baba veya meni vasıtasıyla değil "ol" kelimesi ile yaratılmıştır). Ve (yine) O'ndan (Allah'tan) bir ruhtur (O'nun tarafından gönderilen Cebrail'in Meryem'in göğsüne üflemesidir). Allah'a ve peygamberlerine inanın, «(O) üçtür (Baba oğul ve Rûhu'l Kudüs (Cebrail) olarak üçtür)» demeyin. Kendi iyiliğinize olarak vazgeçin. Allah ancak bir tek İlah'tır. Kendisine ait çocuğu olmasından münezzehtir. Göklerde olanlar da yerde olanlar da O'nundur (çocuğu olmasına ihtiyacı yoktur). Vekil olarak Allah yeter.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ	الْمَسِيحُ	أَنْ يَكُونَ	عَبْداً	لِلّهِ	وَ	لاَ	الْمَلآئِكَةُ	الْمُقَرَّبُونَ ط	وَ	مَنْ
asla çekinmez	Mesih (İsa)	olmaktan	kul	Allah'a			melekler de	(Allah'a) yakın		Kim
te'kîd-i nefy-i istikbal	fail	masdarı müevvel	(يَكُونَ)'nin haberi, mevsuf			nefiy h.	matuf, mevsuf	sıfat	atıf h.	mübteda, şart ismi

يَسْتَنْكِفْ	عَنْ عِبَادَتِهِ	وَ	يَسْتَكْبِرْ	فَسَيَحْشُرُهُمْ	إِلَيهِ	جَمِيعاً ﴿172﴾
uzak durursa	O'na kulluktan	ve	büyüklenirse	(bilsin ki) onları toplayacaktır	kendine	hepsini
fi'lü'ş-şart; fiili muzari	câr-mecrur isim	atıf h.	fiili muzari	rabıta + istikbal (gelecek zaman) h., fiili muzari, mef'ûl	car+mecrur	hal

172. Mesih (İsa) Allah'a kul olmaktan asla çekinmez. (Allah'a) yakın melekler de (kul olmaktan çekinmez). Kim O'na kulluktan uzak durur ve büyüklenirse (bilsin ki), O, onları(n) hepsini kendine (huzuruna) toplayacaktır (hesap ve ceza için bir araya getirecektir).

وَ	أُجُورَهُمْ	فَيُوَفِّيهِمْ	الصَّالِحَاتِ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	فَأَمَّا
	onların mükafatlarını	tam olarak ödeyecek	iyi işler	yapan	ve	İman eden	kimselere	gelince
atıf h.	mef'ûl	râbıta +muzari fiil+ mef'ûl	mef'ûl	mazi fiil + fâil	atıf h.	sıla: mazi fiil	mübtedâ	atıf h.+ şart ve tafsil h.

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: (آمَنُوا وَعَمِلُوا...) fiil cümlesi

يَزِيدُهُمْ	مِنْ فَضْلِهِ	وَ	أَمَّا	الَّذِينَ	اسْتَنْكَفُوا	وَ	اسْتَكْبَرُوا	فَيُعَذِّبُهُمْ
onlara daha da artıracaktır	lütfundan		gelince	kimselere	çekinen	ve	büyüklenen	onlara azap edecektir
muzari fiil+ mef'ûl	câr-mecrur isim	atıf h.	şart ve tafsil (ayrıntı, açıklama) h.	mübtedâ	sıla: mazi fiil	atıf h.	mazi fiil + fâil	râbıta +fiili muzari+ mef'ul

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi:

(...اسْتَنْكَفُوا) fiil cümlesi

﴿ 173 ﴾

عَذَاباً	أَلِيماً	لاَ	وَ	لاَ يَجِدُونَ	لَهُمْ	مِنْ دُونِ	اللّهِ	وَلِيّاً	وَ	لاَ	نَصِيراً
bir azabla	elem verici			bulamayacaklardır	kendileri için	başka	Allah'tan	bir dost			bir yardımcı
mef'ûl, mevsuf	sıfat		atıf h.	nefy-i istikbal	car+mecrur	cer, zarf ismi, muzaf	muz. ileyh	mef'ûl	atıf h.	nefiy h.	matuf

173. İman eden ve iyi işler yapan kimselere gelince (Allah) onların mükafatlarını tam olarak ödeyecek ve onlara lütfundan daha da artıracaktır (hakettiklerinden daha fazlasını ihsan edecektir). (O'na kul olmaktan) çekinen ve büyüklenenlere gelince onlara elem verici bir azabla azap edecektir. Kendileri için (azabtan kurtarıcı olarak) Allah'tan başka bir dost ve bir yardımcı bulamayacaklardır.

مِنْ رَبِّكُمْ	بُرْهَانٌ	جَآءَكُمْ	قَدْ	النَّاسُ	أَيُّهَا	يَآ
Rabbinizden	apaçık kesin bir delil	size geldi			Ey insanlar!	
sıfat	fail, mevsuf	fiili mazi+ mef'ul	tahkik h.	atfı beyan	münâdâ, tenbih h.	nidâ h.

﴿ 174 ﴾

مُبِيناً	نُوراً	إِلَيْكُمْ	أَنْزَلْنَآ	وَ
apaçık	bir nur (Kur'an)	size	indirdik	
sıfat	mef'ûl, mevsuf	car+mecrur	fiili mazi+ fâil	atıf h.

174. Ey insanlar! Rabbinizden size apaçık kesin bir delil (mucizelerle isbat edilen Hz. Muhammed) geldi. Size, apaçık bir nur (Kur'an) indirdik.

بِهِ	اعْتَصَمُوا	وَ	بِاللّهِ	آمَنُوا	الَّذِينَ	فَأَمَّا
O'na	sımsıkı sarılan	ve	Allah'a	iman eden	kimselere	gelince
car+ mecrur	fiili mazi+ fail	atıf h. haber	car+mecrur	sıla: mazi fiil	mübtedâ	atıf h.+ şart ve tafsil h.

وَ	فَضْلٍ	مِنْهُ	فِي رَحْمَةٍ	فَسَيُدْخِلُهُمْ
ve	lütfun	kendinden	bir rahmet içine	onları sokacak
atıf h.+ matuf, mecrur		sıfat	câr-mecrur isim, mevsuf	rabıta + istikbal (gelecek zaman) h., f.muzari, mef'ûl

﴿ 175 ﴾

وَ	يَهْدِيهِمْ	إِلَيْهِ	صِرَاطاً	مُسْتَقِيماً
	onları iletecektir	kendine	bir yola	doğru (giden)
atıf h.	fiili muzari+ mef'ûl	car+ mecrur	mef'ûl, mevsuf	sıfat

175. Allah'a iman eden ve O'na sımsıkı sarılan kimselere gelince, O (Allah) onları kendinden bir rahmet ve lütfun (sevgi ve nimet deryasının) içine sokacak ve onları kendine (doğru giden) bir yola iletecektir (kendisine götüren bir yolun yolcusu edecektir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 104 ≻

(NİSA, 171):

(غَلاَ يَغْلُو غَلاَءً): (nakıs f.) haddi aştı, ölçüyü kaçırdı (اَلْحَقُّ ج حُقُوقٌ): doğru, hak, gerçek

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nakıs if'al b.) attı, bıraktı (اَلثَّلاَثُ ث اَلثَّلاَثَةُ): üç (rakamı)

(اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً): (nakıs infial b.) vazgeçti, bıraktı (اَلْوَاحِدُ): bir, tek, ferd, aynı, tek çeşit

(سُبْحَانَ اللهِ): Allahı noksan sıfatlardan tenzih etti, münezzehiyet (kusursuzluk) Allaha mahsustur dedi

(كَفَى يَكْفِي كِفَايَةً): (nakıs f.) kafi oldu, yetti, yeterli oldu (اَلْوَكِيلُ): (esmai ilahiyeden) vekil, koruyucu, yardımcı

(NİSA, 172 – 173):

(اِسْتَنْكَفَ يَسْتَنْكِفُ اِسْتِنْكَافًا): (istif'al b.) çekindi, uzak durdu, tenezzül etmedi, burun kıvırdı

(اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle [(عَبَدَ يَعْبُدُ) اَلْعِبَادَةُ]: (masdar) kulluk etti ibadet etti

[(قَرَّبَ يُقَرِّبُ) اَلْمُقَرَّبُ ج مُقَرَّبُونَ] : (ismi meful),(tef'il b.) yaklaştırılan, yakınlık kazandırılan,

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi, inad gösterib hakka boyun eğmedi

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, dönderdi (اَلاَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nakıs tef'il b.) tamamen eda etti, tam verdi, tamamen yerine getirdi

(زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا زِيَادَةً): (ecvef f.) artırdı, kattı, arttı, ziyadeleşti, katıldı, çoğaldı

(اِسْتَنْكَفَ يَسْتَنْكِفُ اِسْتِنْكَافًا): (istif'al b.) uzak durdu, tenezzül etmedi, burun kıvırdı

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi, inad gösterip hakka boyun eğmedi

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا عَذَابًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti

(اَلاَلِيمُ): çok acıklı, can yakıcı (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا وُجُودًا): (misal f.) buldu

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost (اَلنَّصِيرُ): (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever

(NİSA, 174):

(جَاءَ يَجِيءُ جِيئًا): (ecvef f.) geldi (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اَلْبُرْهَانُ ج بَرَاهِينُ): bürhan, delil, kanıt, apaçık hüccet (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): nur, ışın, ışık, hüzme, parıltı

[(اَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) açık, açıklayan

(NİSA, 175):

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (mehmuz if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(اِعْتَصَمَ يَعْتَصِمُ اِعْتِصَامًا): (iftial b.) sarıldı, tutundu (أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al b.) soktu, girdirdi, dahil etti

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا هُدًى): (nakıs f.) hidayet etti, doğru yola iletti, yol gösterdi, irşad etti, iletti

(اَلصِّرَاطُ): (eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan doğru ve düzgün) yol

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ismi fail),(ecvef istif'al b.) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz olan

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 105 (NİSA: 176, MAİDE: 1 – 2) ≻

يَسْتَفْتُونَكَ ط	قُلِ	اللّٰهُ	يُفْتِيكُمْ	فِي الْكَلَالَةِ ط	إِنِ	امْرُؤٌ	هَلَكَ
Senden fetva isterler	de ki	Allah	size fetva veriyor	Kelale hakkında	Şayet	bir kimse	ölürse
muzari fiil+ fail+ mef'ul	emri hâzır	mübteda	haber; muzari fiil, mef'ûl	car+ mecrur	şart ve cezm h.	kendinden sonraki fiilin faili	fiili mazi, (tefsiriye cümlesi)

لَيْسَ	لَهُ	وَلَدٌ	وَ	لَهُ	أُخْتٌ	فَلَهَا	نِصْفُ	مَا	تَرَكَ ج
olmayan		çocuğu	ve		bir kızkardeşi bulunan	o zaman onundur	yarısı	şeyin	bıraktığı
câmid (muzari çekimi olmayan) nâsih fiili mazi	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar	rabıta + haber mukaddem	mübteda muahhar, muzaf	muz.ileyh, ismi mevsul	sıla; fiili mazi

(امْرُؤٌ) kelimesinin sıfatı: fiil cümlesi

وَلَدٌ ط	لَهَا	لَمْ يَكُنْ	إِنْ	يَرِثُهَا	وَ هُوَ
çocuğu	onun (ölen kızkardeşinin)	yoksa	şayet	ona (kızkardeşine) tamamen varis olur	o
(كَانَ)'nin muahhar ismi	(كَانَ)'nin haber mukaddemi	fi'lu'ş-şart; cahdı mutlak	şart ve cezm h.	haber; fiil cümlesi mef'ûl	mübteda	başlama h.

تَرَكَ ط	مِمَّا	الثُّلُثَانِ	فَلَهُمَا	اثْنَتَيْنِ	كَانَتَا	فَإِنْ
bıraktığı	şeylerden	üçte ikisi	onlaradır	iki kızkardeş	idiyseler	Eğer
sıla; mazi fiil	h. cer, ismi mevsul	mübteda muahhar	rabıta + haber mukaddem	(كَانَ)'nin haberi	fi'lu'ş-şart; nasih f. mazi cüm., (كَانَ)'nin ismi	atıf h., şart ve cezm h.

الْأُنْثَيَيْنِ ط	حَظُّ	مِثْلُ	فَلِلذَّكَرِ	وَ نِسَآءً	رِجَالاً	إِخْوَةً	كَانُوا	وَ إِنْ
iki dişinin	hissesi	kadar	o zaman erkeğe vardır	ve kadın (kardeşler)	erkek	kardeşler	idiyseler	Eğer
muz. lleyh	muz.ileyh, sonraki kelime için muzaf	mübteda muahhar, muzaf	rabıta + haber mukaddem	atıf h., matuf	(إِخْوَةً)'den bedel	(كَانَ)'nin haberi	fiilüş'şart; nasih fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	şart ve cezm h.	atıf h.

عَلِيمٌ	شَيْءٍ	بِكُلِّ	اللّٰهُ	وَ	أَنْ تَضِلُّوا ط	لَكُمْ	اللّٰهُ	يُبَيِّنُ	﴿ 176 ﴾
çok iyi bilendir	şeyi	her	Allah		doğru yoldan saparsınız diye	sizin için	Allah	açıklıyor	
haber	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	mübtedâ	başlama h.	mef'ulün lieclih: masdarı müevvel	car+mecrur	fail	fiili muzari	

176. Senden fetva isterler. De ki: «Allah size Kelale (babası ve çocuğu olmayan kimse) hakkında fetva veriyor: «Şayet çocuğu olmayan ve bir kızkardeşi bulunan (erkek) bir kimse ölürse, o zaman bıraktığının yarısı onundur (kızkardeşindir). Şayet (kız kardeş ölür de sadece tek varis olarak erkek kardeş ona varis olursa) onun (ölen kızkardeşinin) çocuğu yoksa o (erkek) ona (kızkardeşine tamamen) varis olur. Eğer (ölen erkeğe ait) iki kızkardeş kalmışsa, bıraktığının üçte ikisi onlaradır. Eğer (mirasçılar) erkek ve kadın kardeşlerse (daha çoklarsa), o zaman erkeğe, iki dişinin hissesi kadar vardır. Doğru yoldan saparsınız diye Allah sizin için açıklıyor.». Allah her şeyi çok iyi bilendir.

سورة المائدة (5)

(MAİDE (Sofra) SÛRESİ)

(Medine'de inmiştir. 120 ayettir.)

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 105 / MÂİDE: 105 - 126 (MÂİDE 1- 2) ≻

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyla

يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ط أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ

Ey iman eden kişiler! yerine getirin akidleri helal kılındı sizin için hayvanlar dört ayaklı

nidâ h., münâdâ, tenbih h. | sıfat, ismi mevsul | sıla: mazi fiil | emri hâzır+ fail | car+mecrur | meçhul fiili mazi | car+ mecrur | naibi fail, muzaf | muz. ileyh

إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ

dışındaki okunanlar size saymaksızın helal avlanmayı

istisna h. | müstesna, ismi mevsul | sıla: meçhul muzari fiil | car+mecrur | hal, muzaf | muz. İleyh, aynı zamanda muzaf | muz.ileyh

﴿ 1 ﴾ وَ أَنْتُمْ حُرُمٌ ط إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

İhramlı iken Şüphe yok ki Allah hükmeder şeyi istediği

hal vâvı | mübteda | haber | tekit ve nasb h. | (إِنَّ)nin ismi | (إِنَّ)'nin haberi: muzari f. | mef´ul, ismi mevsul | sıla: muzari fiil

1. Ey iman edenler! Akidleri (anlaşmaları) yerine getirin. İhramlı iken avlanmayı helal saymaksızın, (Kur'an'da) size okunanlar dışındaki dört ayaklı (büyükbaş) hayvanlar sizin için helal kılındı. Şüphe yok ki, Allah, istediğini hükmeder.

يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَآئِرَ اللَّهِ وَ لَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَ لَا الْهَدْيَ

Ey iman eden kimseler! hürmetsizlik etmeyin dinî vazifelerine Allah'ın aya haram kurbana

nidâ h., münâdâ, tenbih h. | sıfat, ismi mevsul | sıla:mazi fiil | nehyi hazır | mef'ûl, muzaf | muz. ileyh | nefiy h. | atıf h. | sıfat | matuf, mevsuf | nefiy h. | atıf h. | matuf

وَ لَا الْقَلَآئِدَ وَ لَا آمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَ رِضْوَانًا ط

gerdanlıklara yönelmiş kimselere Beyt-i Haram'a arayarak bir lutuf Rablerinden ve rıza

nefiy h. | atıf h. | matuf | nefiy h. | atıf h. | matuf | mef'ûl mevsuf | sıfat | hal; muzari fiil c. | mef'ûl | h. cer+ mecrur isim | atıf h. | matuf

وَ إِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا ط وَ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

artık avlanırsınız size helal olduğu zaman sakın sizi sevketmesin kininiz bir topluluğa olan sizi menettikleri için Mescid-i Haram'dan

şart ifade eden zaman zarfı | fiilüş'şart; fiili mazi, fail | rabıta+ emri hâzır | nehy-i gaib; tekit nunu birleşmiş müfret f.muzari, mef'ûl | fail, muzaf | muz. ileyh | mef'ul: masdar-ı müevvel mahzuf h. cerle mecrur, yani; (لِأَنْ صَدُّوكُمْ) | h. cer+ mecrur isim, mevsuf | sıfat | atıf h. | atıf h.

أَنْ تَعْتَدُوا ج وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَى ص وَ لَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ ص

haddi aşmanıza yardımlaşın iyilik üzerinde ve takva takva yardımlaşmayın günah üzerine ve düşmanlık

(لَا يَجْرِمَنَّ)'nin ikinci mef'ûlü | atıf h. | emri hâzır | car+mecrur | atıf h. | matuf | atıf h. | nehy-i hâzır | atıf h. | car+mecrur | matuf

﴿ 2 ﴾ وَ اتَّقُوا اللَّهَ ط إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

atıf h. sakının Allah'tan doğrusu Allah şiddetli olandır cezası

emri hâzır | mef'ûl | tekit ve nasb h. | (إِنَّ)'nin ismi | (إِنَّ)'nin haberi, muzaf | muz. ileyh

2. Ey iman edenler! Allah'ın (koyduğu) dinî vazifelere, haram aya (savaşılması yasak olan Receb, Zilka'de, Zilhicce aylarına), (Allah'a adanıp hediye edilen) kurbana, (kurbanlık olduğuna işaret etmek üzere boynuna takılan) gerdanlıklara, Rablerinden bir lutuf ve rıza arayarak Beyt-i Haram'a yönelmiş kimselere hürmetsizlik etmeyin (saygısızlık ya da hürmetsizlik etmeyi helal kılmayın). (İhramdan çıkıp ihram yasakları) size helal olduğu zaman artık (isterseniz) avlanırsınız. Sizi Mescid-i Haram'dan menettikleri (oraya girmenizi yasakladıkları) için bir topluluğa olan kininiz, haddi aşmanıza (yani aşırı gitmenize, onlara saldırıp kan dökmeye) sevketmesin! İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın. Allah'tan sakının; doğrusu Allah cezası şiddetli olandır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 105 ≻

(NİSA, 176):

(اِسْتَفْتَى يَسْتَفْتِي اَسْتِفْتَاءً): (nakıs istif'al b) fetva istedi, fikir aldı, tabirini istedi, sordu (اَلاِمْرُؤُ): erkek

(أَفْتَى يُفْتِي إِفْتَاءً): (nakıs if'al b.) hükmünü bildirdi, açıkladı, fetva verdi (اَلْوَلَدُ ج أَوْلاَدٌ): çocuk

(اَلْكَلاَلَةُ): babası ve çocuğu olmayan kimse yahut evlat ve baba dışındaki varisler (هَلَكَ يَهْلِكُ هَلاَكًا): öldü, helak oldu

(اَلْأُخْتُ ج اَخَوَاتٌ): kızkardeş (اَلثُّلُثَانِ): üçte iki (اَلنِّصْفُ): yarı, yarısı (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): bıraktı, terketti

(وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا وِرَاثَةً): (misal f.) varis oldu, sahib çıktı, ele geçirdi, elde etti (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam

(اِثْنَانِ–اِثْنَيْنِ ث اِثْنَتَانِ–اِثْنَتَيْنِ): iki (اَلنِّسَاءُ): kadınlar, dişi şahıslar (أَلاَخُ ج اِخْوَةٌ): erkek kardeş (اَلذَّكَرُ ج ذُكُورٌ): erkek

(اَلْحَظُّ ج حُظُوظٌ): nasip, pay, hisse, saadet, refah, şeref (اَلأُنثَى ج إِنَاثٌ): dişi

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açıkladı, açık ve zahir oldu (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.) saptı, kayboldu, zayi oldu, yanıldı, sapıttı

(MAİDE (Sofra) SÛRESİ)

(MAİDE, 1 – 2):

(آمَنَ يُؤْمِنُ ايمَانًا): (mehmuz if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(أَوْفَى يُوفِي إِيفَاءً): (nakıs if'al b.) (muktezasınca tamamen) yerine getirdi, ifa etti, eksiksiz yaptı

(اَلْعَقْدُ ج عُقُودٌ): akid, sıkıca anlaşma, andlaşma, sözleşme (اَلنَّعَمُ ج أَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan (deve, sığır, davar)

(أَحَلَّ يُحِلُّ اِحْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) helal ve mübah kıldı/ ikamet ettirdi, konaklattı/ indirdi

(اَلْبَهِيمَةُ ج بَهَائِمُ): dört ayaklı bütün hayvanlar veya istisnasız her canlıya denir

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (اَلْحَرَامُ ج حُرُمٌ): haram, yasak (اَلصَّيْدُ): av, avlama

[(أَحَلَّ يُحِلُّ) اَلْمُحِلُّ]: (ismi fail) helal ve mübah kılan/ ikamet ettiren, konaklatan/ indiren

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, fasletti, hüküm verdi (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) irade etti, istedi

(أَحَلَّ يُحِلُّ اِحْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) helal ve mübah kıldı (اَلشَّهْرُ ج شُهُورٌ): ay

(اَلشَّعِيرَةُ ج شَعَائِرُ): yapılması gereken şeyler, vazifeler, alametler, işaretler, semboller

(اَلْآمُّ ج آمُّونَ): (ismi fail) kasdeden, yönelen (اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) talep etti, arzuladı, aradı

(اَلْهَدْيَةُ ج هَدْيٌ): kurban, Hedy, Beytullah'a (orada kesilmek üzere) gönderilen deve veya sığır veyahut davar

(اَلْقِلاَدَةُ ج قَلاَئِدُ): gerdanlık, kurbanlık olduklarına işaret olmak üzere kurbanlıkların boynuna bağlanan şey

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): lutuf, üstünlük, mükemmellik, hayır, fazl, kerem

[(رَضِيَ يَرْضَى) اَلرِّضْوَانُ]: (masdar),(nakıs f.) hoşnutluk, hoşuna gitmek, hoşlanmak/ tercih etmek, seçmek, sevmek, sevgiyle karşılamak (اِصْطَادَ يَصْطَادُ اِصْطِيَادًا): (ecvef iftial b.) avladı, avlandı

(جَرَمَ يَجْرِمُ جَرْمًا): kazandı (bu fiil hemen hemen ancak kötü kazançta suç işlemede kullanılır, ayrıca suç işletmek manasınıda ifade eder) (أَلشَّنَآنُ): buğz, kin [(عَدَا يَعْدُو) اَلْعُدْوَانُ]:(masdar), (nakıs f.) zulmetmek, hakkı çiğnemek, hakka tecavüz

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.): menetti, alıkoydu/ vazgeçti, imtina etti, kaçındı (تَعَاوَنَ يَتَعَاوَنُ تَعَاوُنًا): (tefâul b.) yardımlaştı

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي اِعْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) zulmetti, hakka tecavüz etti/ haddi aştı (اَلْبِرُّ): (her türlü) iyilik

(اَلتَّقْوَى): korunma/sakınma [(اَثِمَ يَأْثَمُ) اَلْاِثْمُ]: (masdar),(mehmuz f.) günah işlemek (اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 106 (MÂİDE: 3 – 5) ≻

حُرِّمَتْ	عَلَيْكُمُ	الْمَيْتَةُ	وَ الدَّمُ	وَ لَحْمُ	الْخِنْزِيرِ	وَ	مَآ	أُهِلَّ	لِغَيْرِ
haram kılındı	size	ölü (leş)	kan	eti	domuz		şeyler	kurban edilen	başkası için
meçhul fiili mazi	car+mecrur	nâibu fâil	atıf h. + matuf	atıf h. + matuf, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; meçhul mazi fiil	câr-mecrur isim, muzaf

اللَّهِ	بِهِ	وَ الْمُنْخَنِقَةُ	وَ الْمَوْقُوذَةُ	وَ الْمُتَرَدِّيَةُ	وَ النَّطِيحَةُ	وَ مَآ	أَكَلَ	السَّبُعُ
Allah'tan	kendisiyle	boğulmuş olan	bir darbeyle ölen	yüksekten düşerek ölen	boynuzlanarak ölen	şeyler	yediği	yırtıcı hayvanların
muz. ileyh	car+mecrur	atıf h. +matuf	atıf h. + matuf	atıf h. + matuf	atıf h. +matuf	atıf h., matuf (ismi mevsul)	sıla; fiil	fâil

إِلَّا	مَا	ذَكَّيْتُمْ	وَ مَا	ذُبِحَ	عَلَى النُّصُبِ	وَ	أَنْ تَسْتَقْسِمُوا	بِالْأَزْلَامِ ط	ذٰلِكُمْ	فِسْقٌ ط
müstesna	temizlediğiniz	sıla; mazi f. fâil	boğazlanan şeyler	sıla; meçhul mazi fiil	dikili taş üzerine	atıf h.	kısmet aramanız	fal oklarıyla	Bunlar	fasıklıktır
istisnâ h.	müstesna, ismi mevsul	sıla; mazi f. fâil	atıf h., matuf, ismi mevsul	car+ mecrur	car+ mecrur	atıf h.	matuf: masdar-ı müevvel	car+mecrur	mübteda	haber

اَلْيَوْمَ	يَئِسَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	مِنْ دِينِكُمْ	فَلَا تَخْشَوْهُمْ	وَ	اخْشَوْنِ ط
Bugün	ümit kesmiştir	kimseler	kâfir olan	sizin dininizden	Artık onlardan korkmayın		benden korkun
zaman zarfı	mazi fiil	fâil, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	h. cer+ mecrur isim	rabıta + nehy-i hâzır, mef'ûl	atıf h.	emri hâzır: nûnu vikaye

اَلْيَوْمَ	أَكْمَلْتُ	لَكُمْ	دِينَكُمْ	وَ	أَتْمَمْتُ	عَلَيْكُمْ	نِعْمَتِي	وَ	رَضِيتُ	لَكُمُ	الْإِسْلَامَ	دِينًا ط
Bugün	kemâle erdirdim	size	dini-nizi	ve	tamamladım	üzeri-nize	nimetimi		razı oldum	sizin için	İslâm'a	din olarak
zaman zarfı	fiili mazi+ fâil	car+mecrur	mef'ûl	atıf h.	fiili mazi+ fail	car+ mecrur	mef'ul	atıf h.	f.mazi+ fail	car+mecrur	mef'ûl	hal

﴿ 3 ﴾	رَحِيمٌ	غَفُورٌ	اللَّهَ	فَإِنَّ	لِإِثْمٍ لَ	مُتَجَانِفٍ	غَيْرَ	فِي مَخْمَصَةٍ	اضْطُرَّ	فَمَنِ
	Rahim'dir	Gafur'dur	Allah	Doğrusu	günaha	meyletmeksizin		açlık haline	maruz bırakılırsa	Kim
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	rabıta + tekid ve nasb h.	car+mecrur	muz. ileyh	hal, muzaf	car+ mecrur	fi'lu'ş-şart; meçhul mazi fiil	başlama h.+ mübtedâ, şart ismi

cevabu'ş-şart: isim cümlesi

3. Ölü (leş), kan, domuz eti, Allah'tan başkası için kurban edilen, boğulmuş olan, (herhangi) bir darbeyle ölen, yüksekten düşerek ölen, boynuzlanarak (süsülerek) ölen ve yırtıcı hayvanların yediği hayvanlar – temizlediğiniz (ölmeden önce henüz canlıyken yetişip kestikleriniz) müstesna- dikili taş (putlar) üzerine boğazlanan (hayvanlar) ve fal oklarıyla kısmet aramanız (bir işin hayırlı olup olmadığı ya da gelecekte neler olacağı hakkında fal baktırmanız) size haram kılındı. Bunlar fasıklıktır (doğru yoldan çıkmaktır). Bugün kâfirler, sizin dininizden (onu bitirip yok etmekten) ümit kesmişlerdir. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün size dininizi kemâle erdirdim ve üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'a razı oldum (seçtim, tercih ettim). Kim, açlık haline maruz bırakılırsa (çaresizce zor durumda kalırsa) günaha meyletmeksizin (günaha gönüllü olmaksızın zaruret miktarından aşırıya kaçmaksızın haram etlerden yiyebilir). Doğrusu Allah Gafur'dur, Rahim'dir (çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir).

يَسْأَلُونَكَ	مَاذَآ	أُحِلَّ	لَهُمْ ط	قُلْ	أُحِلَّ	لَكُمُ	الطَّيِّبَاتُ لَ
sana soruyorlar	neyin	helal kılındığını	kendilerine	De ki	helal kılındı	Size	temiz (iyi) olanlar
muzari fiil+ mef'ûl	mübteda, soru ismi	haber; meçhul fiili mazi	car+mecrur	emri hâzır	meçhul fiili mazi	câr+mecrur	nâibu fâil

(يَسْأَلُونَ) fiilinin ikinci mef'ûlü; isim cümlesi

اللّٰهُ ذ	عَلَّمَكُمْ	مِمَّا	تُعَلِّمُونَهُنَّ	مُكَلِّبِينَ	مِنَ الْجَوَارِحِ	عَلَّمْتُمْ	مَا	وَ
Allah'ın	size öğrettiği	şeylerden	kendilerine öğreterek	yetiştirdiğiniz	avcı hayvanlardan	öğrettiklerinizin		ve
fâil	sıla; mazi fiil + mef'ûl	h. cer, ismi mevsul	hal; muzari fiil+ mef'ûl	hal	car+mecrur	sıla; mazi fiil, fail	matuf, ismi mevsul	atıf h.

عَلَيْهِ ص	اللّٰهِ	اسْمَ	اذْكُرُوا	وَ	عَلَيْكُمْ	أَمْسَكْنَ	مِمَّا	فَكُلُوا
üzerine	Allah'ın	adını	anın		size	tuttuğu şeylerden		yiyin
car+mecrur	muz. ileyh	mef'ûl, muzaf	emri hâzır	atıf h.	car+ mecrur	sıla; mazi fiil+ fâil	h.cer, ismi mevsul	atıf h.+ emri hâzır

﴿ 4 ﴾	الْحِسَابِ	سَرِيعُ	اللّٰهَ	إِنَّ	اللّٰهَ ط		وَ اتَّقُوا
	hesap	çabuk görendir	Allah	Doğrusu	Allah'tan		sakının
	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	mef'ûlün bih		atıf h. +emri hâzır

4. Sana, kendilerine neyin helal kılındığını soruyorlar: De ki: Size temiz (iyi) olanlar helal kılındı: Allah'ın size öğrettiği şeylerden kendilerine öğreterek yetiştirdiğiniz avcı hayvanlardan öğrettiklerinizin size tuttuklarından yiyin ve üzerine Allah'ın adını anın (mesela yetiştirilmiş av köpeğinin getirdiği avı besmele çekerek yiyin veya besmele çekerek ava gönderin.). (Bu hususlarda) Allah'tan sakının. Doğrusu Allah çabuk hesap görendir.

لَكُمْ ص	حِلٌّ	الْكِتَابَ	أُوتُوا	الَّذِينَ	طَعَامُ	وَ	الطَّيِّبَاتُ ط	لَكُمُ	أُحِلَّ
Size	helaldir	Kitap	verilen	kimselerin	yemeği		temiz olanlar	size	helal kılındı
car+mecrur	haber	mef'ûlün bih	sıla: meçhul fiili mazi	muz. ileyh, ismi mevsul	mübteda, muzaf	atıf h.	nâibu fâil	câr+mecrur	meçhul fiili mazi

الْيَوْمَ	وَ طَعَامُكُمْ	حِلٌّ	لَهُمْ ذ	وَ	الْمُحْصَنَاتُ	مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ	وَالْمُحْصَنَاتُ	مِنَ الَّذِينَ	أُوتُوا
Bugün	Sizin yemeğiniz de	helaldir	onlara		hür ve iffetli kadınlar	inananlardan	hür ve iffetli kadınlar	kimselerden	verilen
zaman zarfı	mübteda	haber	car+mecrur	atıf h.	mübteda	h. cer+ mecrur isim	atıf h.+ matuf	h. cer+ismi mevsul	sıla: meçhul mazi fiil

الْكِتَابَ	مِنْ قَبْلِكُمْ	إِذَا	آتَيْتُمُوهُنَّ	أُجُورَهُنَّ	مُحْصِنِينَ	غَيْرَ	مُسَافِحِينَ	
kitap	sizden önce	zaman	(onlara) verdiğiniz	mehirlerini	iffetli olarak	zina etmeyerek		
mef'ûlün bih	cer, zarf ismi	şart ifade eden zaman zarfı	mazi fiil+ fail+mef'ul	2. mef'ul	hal	ikinci hal, muzaf	muz. ileyh	

وَ لاَ	مُتَّخِذِي	أَخْدَانٍ ط	وَ	مَنْ	يَكْفُرْ	بِالْإِيمَانِ	فَقَدْ	حَبِطَ	عَمَلُهُ ذ
	tutmamak üzere	gizli dost		Kim	inkar ederse	imanı	şüphesiz	boşa gider	amelleri
nefy h.	atıf h.	muz. ileyh	başlama h.	mübteda, şart ve cezm harfi	fi'lü'ş-şart; muzari fiil	car+mecrur	rabıta+ tahkik h.	cevabü'ş-şart; fiili mazi	fail

﴿ 5 ﴾	مِنَ الْخَاسِرِينَ ع	فِي الْآخِرَةِ	هُوَ		وَ
	hüsrana uğrayanlardandır	ahirette de	O		
	haber: şibhi cümle	car+mecrur	mübteda: munfasıl zamir		atıf h.

5. Bugün, size temiz olanlar helal kılındı. Kitap verilen kimselerin yemeği (Hristiyan, Yahudi gibi kutsal kitap sahibi olanların yiyeceği, kestikleri hayvanın eti) size helaldir. Sizin yemeğiniz de onlara helaldir. İnanan hür ve iffetli kadınlar ve sizden önce kitap verilenlerden hür ve iffetli kadınlar, iffetli olarak, zina etmeyerek, gizli dost tutmamak üzere mehirlerini verdiğiniz zaman (size helaldir). Kim imanı (Allah'ın hükümlerini) inkar ederse, şüphesiz amelleri boşa gider. O, ahirette de hüsrana uğrayanlardandır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 106 ≻

(MAİDE, 3):

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) yasak kıldı, haram kıldı (اَلْمَيْتَةُ): murdar, leş (اَلدَّمُ ج دُمِيٌّ): kan (اَلْمَخْمَصَةُ): açlık (اَللَّحْمُ ج لُحُومٌ): et (اَلْخِنْزِيرُ ج حَنَازِيرُ): domuz (أَهَلَّ يُهِلُّ اِهْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) (adını anarak) kurban etti (اَلْمَوْقُوذَةُ): şiddetli bir darbe yemeden dolayı kesilmeksizin ölen hayvan

(اَلْمُتَرَدِّيَةُ): dağdan yuvarlanıp yahut kuyuya düşerek yahutta yüksek bir yerden düşüp ölmüş hayvan

(اَلنَّطِيحَةُ): boynuzla öldürülmüş hayvan (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (اَلسَّبُعُ ج سِبَاعٌ): yırtıcı hayvan

(ذَكَّى يُذَكِّي تَذْكِيَةً): (nakıs tef'il b.) temizledi, boğazladı, kesti (ذَبَحَ يَذْبَحُ ذَبْحًا): boğazladı, kesti

(اَلنُّصُبُ ج اَنْصَابٌ): dikili taş, put (رَضِيَ يَرْضَى رِضْوَانًا): (nakıs f.) razı oldu, tercih etti, seçti

(اِسْتَقْسَمَ يَسْتَقْسِمُ اِسْتِقْسَامًا): (istif'al b.) pay istedi, paylaştırılmasını istedi, (ayette kumar oynayarak fal oklarıyla kısmet aradı)

(أَزْلَمَ): fal oku (اَلْفِسْقُ): fısk, açıkça günah işleme (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün

(يَئِسَ يَيْأَسُ يَأْسًا): (misal f.) ümidi kesti/ bildi, anladı (اَلدِّينُ ج اَدْيَان): din, inanç (اَلْمُنْخَنِقَةُ): boğulmuş hayvan

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.) korktu, sakındı, çekindi, endişe etti

(أَكْمَلَ يُكْمِلُ إِكْمَالاً): (if'al b.) tamamladı, ikmal etti (أَتَمَّ يُتِمُّ اِتْمَامًا): (muzaaf if'al b.) ikmal etti, tamamladı

(اِضْطَرَّ يَضْطَرُّ اِضْطِرَارًا): (muzaaf iftial b.) maruz bıraktı, zorladı/ muztar kıldı/ çarptırdı

[(تَجَانَفَ يَتَجَانَفُ) اَلْمُتَجَانِفُ]: (ismi fail),(tefâul b.) meyleden

(MAİDE, 4 - 5):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu, hesaba çekti, istedi (اَلطَّيِّبَاتُ): temiz, helal olanlar

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti (أَحَلَّ يُحِلُّ إِحْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) helal ve mübah kıldı

(اَلْجَارِحَةُ ج جَوَارِحُ): avcı hayvan, parçalayıcı hayvan kuş ve köpek cinsinden olup av avlayan hayvanlar

(اَلْمُكَلِّبُ ج مُكَلِّبُونَ): avcı hayvan yetiştiren (hayvanı avlamaya veya avlananı getirmeye) alıştıran, yetiştiren, öğreten,

(اَلْإِسْمُ ج أَسْمَاءُ): isim (أَمْسَكَ يُمْسِكُ اِمْسَاكًا): (if'al b.) tuttu, yakaladı

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, söyledi, bahsetti, konuştu/ hatırladı, andı/ tefekkürle birlikte hatıra getirdi

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (اَلسَّرِيعُ ج سِرَاعٌ): süratli, hızlı, çabuk

[(حَاسَبَ يُحَاسِبُ) اَلْحِسَابُ]: (masdar),(müfâale b.) muhasebe, muhasebe etmek, hesaba çekmek

(اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün, gündüz (اَلطَّيِّبَاتُ): temiz, helal olanlar (اَلطَّعَامُ ج اَطْعِمَةٌ): yiyecek, yemek (اَلْحِلُّ): mübah, helal

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.nakıs): verdi, getirdi (اَلْمُحْصَنَةُ ج مُحْصَنَاتٌ) : (ismi meful) hür ve iffetli kadın

(قَبْلُ) : (zarf) önce (اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın, ...sız

(اَلْمُسَافِحُ ج مُسَافِحُونَ): (ismi fail) sahih bir nikahı olmaksızın cinsi münasebette bulunan, metres hayatı yaşayan, açıkça zina yapan [(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ) اَلْمُتَّخِذُ]: (ismi fail),(iftial b.) edinen, ayarlayan, tutan

[اَلْخِدْنُ ج اَخْدَانٌ]: gizli dost, metres, içli dışlı olan (اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, zarara uğrayan, eksilen

(حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا): boşa çıktı, neticesiz oldu (أَلْعَمَلُ ج أَعْمَالٌ): amel, iş (اَلْآخِرَةُ): ahiret ,ahiret yurdu

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 107 (MÂİDE: 6 – 9) ≻

يَآ أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	إِذَا	قُمْتُمْ	إِلَى الصَّلَاةِ	فَاغْسِلُوا	وُجُوهَكُمْ	وَ	أَيْدِيَكُمْ	إِلَى الْمَرَافِقِ
Ey iman edenler			kalktığınız zaman		Namaza	yıkayın	yüzlerinizi		ellerinizi	dirseklere kadar
nidâ h., münâdâ tenbih h.	sıfat; ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	şart ifade eden zaman zarfı	fi'lü'ş-şart; fiili mazi, fail	car+ mecrur	rabıta+cevabü'ş-şart: emri hâzır	mef'ul (muzaf+ muz.ileyh)	atıf h.	matuf (muzaf+ muz.ileyh)	car+mecrur

فَاطَّهَّرُوا ط	جُنُبًا	كُنْتُمْ	إِنْ	وَ	إِلَى الْكَعْبَيْنِ ط	وَ أَرْجُلَكُمْ	بِرُؤُسِكُمْ	وَامْسَحُوا
yıkanıp temizlenin	cünüp	idiyseniz	Şayet		topuk kemiklerine kadar	ayaklarınızı	başlarınızı	meshedin
rabıta, cevabuş'şart; emir fiili	(كَانَ)nin haberi	fi'lü'ş-şart; nasih fiili mazi, (كَانَ)nin ismi	şart ismi	atıf h.	h. cer+ mecrur isim	atıf h.+ (وُجُوهَكُمْ) üzerine matuf	câr-mecrur isim	atıf h.+emri hâzır

مِنَ الْغَآئِطِ	مِنْكُمْ	أَحَدٌ	جَآءَ	أَوْ	عَلَى سَفَرٍ	أَوْ	مَرْضَى	كُنْتُمْ	إِنْ	وَ
tuvaletten	sizden	biri	gelmişse	yahut	seferde	veya	hasta	iseniz	şayet	
car+mecrur	sıfat	fail, mevsuf	fiili mazi	atıf h.	car+mecrur	atıf h.	(كَانَ)'nin haberi	fi'lü'ş-şart; nasih fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	şart ismi	atıf h.

طَيِّبًا	صَعِيدًا	فَتَيَمَّمُوا	مَآءً	فَلَمْ تَجِدُوا	النِّسَآءَ	لَامَسْتُمُ	أَوْ
temiz	bir toprağa	hemen teyemmüm edin	su	akabinde de bulamamışsanız	kadınlara	dokunduysanız	veya
sıfat	mef'ul, mevsuf	rabıta + cevabü'ş-şart: emri hâzır	mef'ûl	atıf h.+ cahd-ı mutlak	mef'ul	fiili mazi+ fail	atıf h.

اللّٰهُ	مَا يُرِيدُ	مِنْهُ ط	وَ أَيْدِيكُمْ	بِوُجُوهِكُمْ	فَامْسَحُوا
Allah	istemez	ondan	ellerinizi	yüzlerinizi	Bunun için de meshedin
fail	nefy-i hal	car+mecrur	atıf h., matuf	câr-mecrur isim	atıf h.+ emri hâzır

وَ	لِيُطَهِّرَكُمْ	يُرِيدُ	لٰكِنْ	وَ	مِنْ حَرَجٍ	عَلَيْكُمْ	لِيَجْعَلَ
	sizi temizlemek	ister	Fakat		bir zorluk	size	kılmak
atıf h.	ta'lil ve nasb h., muzari fiil, mef'ul	fiili muzari	istidrak h.	atıf h.	zaid harfi cer+ mef'ul	car+mecrur	ta'lil ve nasb h.+ muzari fiil

﴿6﴾	تَشْكُرُونَ	لَعَلَّكُمْ	عَلَيْكُمْ	نِعْمَتَهُ	لِيُتِمَّ
	şükredersiniz	Belki siz	üzerinize olan	nimetini	tamamlamak
	(لَعَلَّ)'nin haberi, fiili muzari	tereccî (umma, ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	car+ mecrur	mef'ul	ta'lil ve nasb h., muzari f.

6. Ey iman edenler! Namaza kalktığınızda yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi, -başlarınızı meshedip- topuk kemiklerine kadar ayaklarınızı yıkayın. Şayet cünüpseniz yıkanıp temizlenin; şayet hasta veya seferde (yolculukta) iseniz yahut sizden biri tuvaletten gelmişse veya kadınlara dokunmuşsanız (cinsi münasebette bulunmuşsanız) akabinde de su bulamamışsanız hemen temiz bir toprağa teyemmüm edin. Bunun için de yüzlerinizi, (dirseklere kadar) ellerinizi ondan (o topraktan) meshedin. Allah size bir zorluk kılmak (sizi zorlamak) istemez. Fakat Allah sizi temizlemek, üzerinize olan nimetini tamamlamak ister. Belki siz şükredersiniz.

وَ اذْكُرُوا	نِعْمَةَ	اللّٰهِ	عَلَيْكُمْ	وَ	مِيثَاقَهُ	الَّذِي
Ve anın	nimetini	Allah'ın	üzerinizdeki		misakını	olduğu
atıf h.+ emri hâzır	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	car+mecrur	atıf h.	mef'ul (muzaf+ muz. ileyh)	sıfat (ismi mevsul)

وَاثَقَكُمْ	بِهِ ۙ	إِذْ	قُلْتُمْ	سَمِعْنَا	وَ	أَطَعْنَا ۡ	وَاتَّقُوا	اللّٰهَ ؕ
sizi bağlamış	onunla	zaman	dediğiniz	işittik	ve	itaat ettik	sakının	Allah'tan
sıla; mazi fiil, mef'ul	car+mecrur	geçmiş zaman zarfı	mazi fiil	mazi fiil+ fâil	atıf h.	mazi fiil+ fâil	atıf h.+emri hâzır	mef'ul

﴿ 7 ﴾	الصُّدُورِ	بِذَاتِ	عَلِيمٌ	اللّٰهَ	إِنَّ
	kalblerin	sahip olduğunu	bilir	Allah	Doğrusu
	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

7. Ve Allah'ın üzerinizdeki nimetini (başta İslam olmak üzere güç, şeref, ilim vb. tüm nimetlerini); "İşittik, itaat ettik" dediğiniz zaman sizi onunla bağlamış olduğu misakını hatırlayıp anın. (Bu ahd ve hükümler konusunda) Allah'tan sakının. Doğrusu Allah kalblerin sahip olduğunu bilir.

بِالْقِسْطِ ۡ	شُهَدَآءَ	لِلّٰهِ	قَوَّامِينَ	كُونُوا	آمَنُوا الَّذِينَ		يَا أَيُّهَا
adaletle	şahitlik eden kimseler	Allah için	(hakkı) ayakta tutan	olun	Ey iman eden kimseler!		
car+mecrur	(كَانَ)'nin ikinci haberi	car+mecrur	(كَانَ)'nin haberi	emri hâzır+ (كَانَ)'nin ismi	sıla: mazi fiil	sıfat, ismi mevsul	nidâ h., münâdâ, tenbih h.

لِلتَّقْوَى ۡ	أَقْرَبُ	هُوَ	اِعْدِلُوا قف	عَلَىٰٓ أَلَّا تَعْدِلُوا ؕ	قَوْمٍ	شَنَآنُ	لَا يَجْرِمَنَّكُمْ		وَ
takvaya	daha yakındır	Bu	adil olun	adaletli olmamaya	Bir topluluğa	olan kininiz	sizi sürüklemesin		
h.cer+ mecrur isim	haber	mübteda	emri hâzır	h. cer+ masdarı müevvel	muz. ileyh	fail, muzaf	tekit nunu (نَّ) birleşmiş emri gâib (müfret)+ mef'ul		atıf h.

﴿ 8 ﴾	تَعْمَلُونَ	بِمَا	خَبِيرٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	اللّٰهَ ؕ	وَاتَّقُوا
	işlediğiniz	şeylerden	Haberdar'dır	Allah	Doğrusu	Allah'tan	sakının
	sıla: muzari fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	mef'ul	atıf h.+emri hâzır

8. Ey iman edenler! Allah için (hakkı) ayakta tutan (himaye edip gözeten), adaletle şahitlik eden kimseler olun. (Herhangi) bir topluluğa olan kininiz sizi adaletli olmamaya sürüklemesin (kin, nefret ve öfke adaletsizlik yapmaya sebep teşkil etmesin); adil olun. Bu, takvaya (Allah'a karşı gelmekten sakınmaya; bu hususlarda günaha girmemeye) daha yakındır. Allah'tan sakının. Doğrusu Allah işlediğiniz şeylerden Haberdar'dır.

الصَّالِحَاتِ ۙ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	اللّٰهُ	وَعَدَ
iyi şeyler	yapanlara	ve	iman eden	kimselere	Allah	vadetmiştir
mef'ul	mazi fiil+ fâil	atıf h.	sıla: mazi fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	fail	fiili mazi

﴿ 9 ﴾	عَظِيمٌ	أَجْرٌ	وَ	مَغْفِرَةٌ	لَهُمْ
	büyük	bir mükâfat	ve	mağfiret	onlara vardır
	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	mübtedâ muahhar	haber mukaddem

9. Allah, iman eden ve iyi şeyler yapanlara vadetmiştir; onlara mağfiret (af ve bağışlanma) ve (mahiyet ve miktarını yalnızca Allah'ın bildiği) büyük bir mükâfat vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 107 ≻

(MAİDE, 6):

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı (قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef f.) kalktı, karar verdi

(اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz/ dua/ rahmet (غَسَلَ يَغْسِلُ غُسْلاً): yıkadı (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ mecazen:zat

(اَلْيَدُ ج اَيدٌ): el (اَلْمِرْفَقُ ج مَرَافِقُ): dirsek (مَسَحَ يَمْسَحُ مَسْحًا): meshetti, sildi

(اَلرَّأْسُ ج رُؤُسٌ): baş (اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak (اَلْكَعْبُ): topuk kemiği

(اَلْجُنُبُ): cünüp (اَلْمَرِيضُ ج مَرْضَى): hasta (طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا): (tef'il b.) temizledi

(اَلسَّفَرُ ج اَسْفَارٌ): yolculuk, sefer, seyahat (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (أَحَدٌ): bir tek

(اَلْغَائِطُ): tuvalet, hela, ayak yolu (لَمَسَ يَلْمِسُ لَمْسًا): dokundu, el sürdü/ temasa geçti

(اَلنِّسَاءُ): kadınlar (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (تَيَمَّمَ يَتَيَمَّمُ تَيَمُّمًا):(tefa'ul b.) teyemmüm etti

(اَلصَّعِيدُ): yeryüzü/ arazi, yer, toprak/ yol (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): temiz, lezzetli, helal, hoş

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) irade etti, istedi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı, yaptı, kıldı

(اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet (اَلْحَرَجُ): darlık, güçlük, sıkıntı, meşakkat, günah

(شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti (اَتَمَّ يُتِمُّ اِتْمَامًا): (muzaaf if'al b.) ikmal etti, tamamladı

(MAİDE, 7 – 8 – 9):

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): hatırladı, andı/ zikretti, söyledi, bahsetti, konuştu, tefekkürle birlikte hatıra getirdi

(اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): ahd, misak, andlaşma, yeminle pekiştirilerek verilen sağlam söz

(وَاثَقَ يُوَاثِقُ مُوَاثَقَةً): (müfâale b.) ahidleşti, söz verdi, söz aldı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs (أَطَاعَ يُطِيعُ اِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, uyum sağladı/ bağlılık gösterdi/ muvafakat etti

[اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef,nasih f.) oldu (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): topluluk, kavim, kabile/ akraba, hısım

(اَلْقَوَّامُ ج قَوَّامُونَ): (mübalağalı ismi fail) bakan, himaye eden, idareci/ ikame eden/ gözeten

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) şahit, hazır olan/ çok bilen

(اَلْقِسْطُ): adalet (اَلشَّنَآنُ): buğz, kin (اَلتَّقْوَى): korunma, sakınma

(اَقْرَبُ): (ismi tafdil) en yakın, daha yakın

(جَرَمَ يَجْرِمُ جَرْمًا): kazandı (bir kavme buğzetmek sizi adaletten ayrılmaya sevketmesin mealinde)

(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): adalet etti, zulmetmedi/ fidye verdi/doğru ve düzgün kıldı/ denk tuttu, denk kıldı

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi [(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: (esma-i ilahiyeden) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) vadetti, söz verdi (اَلْمَغْفِرَةُ): bağışlama, affetme

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) doğru ve salih olan

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir ,ücret, mükafat (اَلْعَظِيمُ ج عَظَمَاءُ): büyük, kocaman, yüce, güçlü, kuvvetli

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 108 (MÂİDE: 10 – 13) ≻

﴿10﴾ وَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

وَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	وَ	كَذَّبُوا	بِآيَاتِنَا	أُولَئِكَ	أَصْحَابُ	الْجَحِيمِ
	kişiler	inkar eden	ve	yalanlayan	ayetlerimizi	işte onlar	arkadaşıdırlar	cehennemin
başlama h.	mübteda, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	atıf h.	mazi fiil+ fâil	câr-mecrur isim	mübtedâ	haber, muzaf	muz. ileyh

(الَّذِينَ) mübtedâsının haberi: isim cümlesi

10. İnkar eden kişiler ve ayetlerimizi yalanlayanlar, işte onlar cehennemin arkadaşıdırlar.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

يَا	أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	اذْكُرُوا	نِعْمَتَ	اللَّهِ	عَلَيْكُمْ
Ey iman eden kimseler!				hatırlayıp anın	nimetini	Allah'ın	size
nidâ h., münâdâ, tenbih h.		sıfat, ismi mevsul	sıla: mazi fiil	emri hâzır	mef'ûl, muzaf	muz. ileyh	car+mecrur

إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ

إِذْ	هَمَّ	قَوْمٌ	أَنْ يَبْسُطُوا	إِلَيْكُمْ	أَيْدِيَهُمْ	فَكَفَّ
Hani	yeltenmişti de	bir topluluk	uzatmaya	size	ellerini	çektirmişti
geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	fail	masdarı müevvel	car+mecrur	mef'ul	atıf h.+ fiili mazi

﴿11﴾ وَ عَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ع وَاتَّقُوا اللَّهَ ط عَنْكُمْ ج أَيْدِيَهُمْ

وَ	عَلَى اللَّهِ	فَلْيَتَوَكَّلِ	الْمُؤْمِنُونَ ع	وَاتَّقُوا	اللَّهَ ط	عَنْكُمْ ج	أَيْدِيَهُمْ
	Allah'a	güvensinler	Mü'minler	sakının	Allah'tan	sizden	onların ellerini
atıf h.	car+ mecrur	rabıta, emir lâmı, meczum f.muzari	fail	emri hâzır	mef'ul, mansub	car+mecrur	mef'ul

11. Ey iman edenler! Allah'ın size olan nimetini hatırlayıp anın. Hani size bir topluluk ellerini uzatmaya (size hücum edip öldürmeye ya da sizi yok etmeye) yeltenmişti de Allah, onların ellerini sizden çektirmişti (sebepler yaratarak saldırmalarını ve eziyet etmelerini engellemişti). Allah'tan sakının. Mü'minler yalnızca Allah'a güvensinler (ellerinden geleni yaptıktan sonra insanlara ya da başka vesilelere değil o vesileyi harekete geçirecek tek güç olan Allah'a dayansınlar).

وَ لَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَآئِيلَ ع

وَ	لَقَدْ	أَخَذَ	اللَّهُ	مِيثَاقَ	بَنِي إِسْرَآئِيلَ ع
	And olsun ki	almıştı	Allah	sözünü	İsrailoğullarının
başlama h.	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik harfi	fiili mazi	fâil	mef'ul, muzaf	muz. ileyh muz. ileyh

وَ بَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا ط وَ قَالَ اللَّهُ

وَ	بَعَثْنَا	مِنْهُمُ	اثْنَيْ	عَشَرَ	نَقِيبًا ط	وَ	قَالَ	اللَّهُ
	gönderdik	onlardan	iki	on	başkan		dedi	Allah
atıf h.	fiili mazi+ fail	car+ mecrur	mef'ul	sayının parçası	temyiz	atıf h.	fiili mazi	fail

إِنِّي مَعَكُمْ ط لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتُمُ الزَّكَاةَ

إِنِّي	مَعَكُمْ ط	لَئِنْ	أَقَمْتُمُ	الصَّلَاةَ	وَ	آتَيْتُمُ	الزَّكَاةَ
Doğrusu Ben	sizinle beraberim	Şayet	dosdoğru kılarsanız	namazı		verirseniz	zekâtı
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	yemin cevabı lâmı +şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; mazi fiil; fâil	mef'ul	atıf h.	fiili mazi+ fâil	mef'ul

وَ آمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَ عَزَّرْتُمُوهُمْ وَ أَقْرَضْتُمُ اللَّهَ

وَ	آمَنْتُمْ	بِرُسُلِي	وَ	عَزَّرْتُمُوهُمْ	وَ	أَقْرَضْتُمُ	اللَّهَ
	inanırsanız	peygamberlerime		onları desteklerseniz	ve	bir borç verirseniz	Allah'a
atıf h.	fiili mazi+ fâil	cer, mecrur isim	atıf h.	mazi fiil+fail+mef'ul	atıf h.	fiili mazi+ fâil	mef'ul

وَ	سَيِّئَاتِكُمْ	عَنْكُمْ	لَأُكَفِّرَنَّ	حَسَنًا	قَرْضًا
	günahlarınızı	sizin	andolsun ki örterim	güzel	Bir borç
atıf h.	mef'ul	car+mecrur, cevabuş'şart	(kasem için) cevap h.+ te'kid nunu'na birleşmiş fili muzari	sıfat	mef'ûlü mutlak naibi, mevsuf

الْأَنْهَارُ ج	مِن تَحْتِهَا	تَجْرِي	جَنَّاتٍ	لَأُدْخِلَنَّكُمْ
ırmaklar	altlarından	akan	cennetlere	sizi sokarım
fâil	câr-mecrur isim (zarf)	(جَنَّاتٍ) kelimesinin sıfatı	ikinci mef'ûl, mevsuf	cevap h.+te'kid nunu'na birleşmiş fiili muzari+ mef'ul

مِنْكُمْ	ذَٰلِكَ	بَعْدَ	كَفَرَ	فَمَنْ
sizden	bundan	sonra	inkâr ederse	Artık kim
car+mecrur	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	fi'lu'ş-şart; fiili mazi	başlama h.+ mübtedâ, cezmeden şart ismi

﴿ 12 ﴾	السَّبِيلِ	سَوَآءَ	ضَلَّ	فَقَدْ
	yolun	doğrusundan	sapmış olur	işte o zaman
	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	cevabu'ş-şart; fiili mazi	râbıta + tahkik h.

12. And olsun ki, Allah, İsrailoğullarının sözünü almıştı. Onlardan oniki başkan gönderdik (Musa'ya her bir kabilenin kendisinden sorumlu olduğu 12 başkan seçtirdik). Allah (Tevrat'a göre hareket eden o oniki lidere anlaşma maddelerine göre şöyle) dedi: «Doğrusu Ben sizinle beraberim. Şayet namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir, (aralarında ayrım yapmadan tüm) peygamberlerime inanır, onları desteklerseniz ve Allah'a güzel bir borç verirseniz (sıkıntı içinde olanlara faizsiz ödünç borç verirseniz) andolsun ki sizin günahlarınızı örterim (hesaba katmaz, cezasını vermekten vazgeçerim) ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere sokarım. Artık bundan sonra (bu sözleşmeden sonra) sizden kim inkâr ederse işte o zaman yolun doğrusundan (maddi manevi tatminini ve dengesini sağlayan doğru yolu bulmuşken) sapmış olur.

قُلُوبَهُمْ	جَعَلْنَا	وَ	لَعَنَّاهُمْ	مِيثَاقَهُمْ	نَقْضِهِم	فَبِمَا
kalplerine	koyduk	ve	onları lânetledik	Sözlerini	bozmaları	sebebiyle
mef'ul	fiili mazi+ fail,	atıf h.	fiili mazi, fail, mef'ul	mef'ul	mecrur isim	başlama h., cer {sebebiye}, zaid

حَظًّا	نَسُوا	وَ	عَنْ مَوَاضِعِهِ لا	الْكَلِمَ	يُحَرِّفُونَ	قَاسِيَةً ج
pay almayı	unuttular		yerlerinden	kelimeleri	değiştirirler	katılık
mef'ul	fiili mazi	atıf h.	câr-mecrur isim	mef'ul	fiili muzari	ikinci mef'ûl

تَطَّلِعُ	لَا تَزَالُ	وَ	بِهِ ج	ذُكِّرُوا	مِمَّا
fark edersin	daima		kendisiyle	zikrettirilip hatırlatılanlardan	
(تَزَالُ)nün haberi; fiili muzari	nefy-i istikbal nefiy h., fiili muzari, nasıh	başlama h.	car+mecrur	sıla; meçhul fiili mazi cüm., naibi fail	harfi cer, ismi mevsul

عَنْهُمْ	فَاعْفُ	مِنْهُمْ	إِلَّا قَلِيلًا	مِنْهُمْ	عَلَىٰ خَآئِنَةٍ
onları	Yine de sen affet	İçlerinden	pek azı hariç	onlardan	bir hainlik üzere olma
car+mecrur	rabıta+emri hâzır	car+mecrur	istisna h. müstesna	car+ mecrur	car+ mecrur

﴿ 13 ﴾	الْمُحْسِنِينَ	يُحِبُّ	إِنَّ اللَّهَ	وَاصْفَحْ ط
	iyilik edenleri	sever	Gerçek şu ki Allah	vazgeç ve
	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.+emri hâzır

13. Sözlerini bozmaları sebebiyle onları lânetledik ve kalplerine katılık koyduk (katılaştırdık). (Onlar) kelimeleri yerlerinden değiştirirler (manasını bozup asıl anlamından uzaklaştırarak çarpıtırlar, tahrif ederler). Kendisiyle zikrettirilip hatırlatılanlardan (Tevrat'ta öğretilen hükümlerden) pay almayı (ya da bir bölümünü) unuttular. İçlerinden pek azı hariç, onlardan daima bir hainlik fark edersin. Yine de sen onları affet ve (cezalandırmaktan) vazgeç (aldırış etme). Gerçek şu ki Allah (onları değil) iyilik edenleri sever.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 108 ≻

(MAİDE, 10 – 11):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, inanmadı, yalan isnad etti, tasdik etmedi

(أَصْحَابُ الْجَحِيمِ): cehennemin arkadaşları, cehennem ehli (اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet (maddi ve manevi bütün iyiliklere şamildir)

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, söyledi, bahsetti, konuştu/ hatırladı, andı, tefekkürle birlikte hatıra getirdi

(هَمَّ يَهُمُّ هَمًّا): (muzaaf f.): meyl etti, yeltendi, arzu etti, niyetlendi/ hatırından geçirdi

(بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): fiili kabzetmenin zıddı olup genişletti, açtı, yaydı manalarına gelir

(كَفَّ يَكُفُّ كَفًّا): (muzaaf f.) (ellerini) çektirdi, men etti, zarar vermekten alıkoydu/ kuvvetini kırdı, gücünü zayıflattı

(اَلْيَدُ ج اَيدٍ): el, kol (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.): tevekkül etti, güvendi, işini Allaha bıraktı

(MAİDE, 12 – 13):

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) akid yaptı/ aldı (اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): ahd, misak, andlaşma (بَنِي إِسْرَآئِيلَ): İsrail oğulları

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti (اِثْنَيْ عَشَرَ): oniki (اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekat

(اَلنَّقِيبُ خ نُقَبَاءُ): başkan, lider, reis, topluluğun büyüğü ve onların işlerini yürüten kimse

(أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef if'al b.)(namazı) dosdoğru kıldı (أَقْرَضَ يُقْرِضُ اِقْرَاضًا): (if'al b.) borç verdi

(عَزَّرَ يُعَزِّرُ تَعْزِيرًا): (tef'il b.) destekledi, yardım etti, korudu, hürmet etti (كَفَّرَ يُكَفِّرُ تَكْفِيرًا):(tef'il b.) (günahları) sildi

(اَلْحَسَنُ ج حِسَانٌ): güzel, mergub, hoşa giden, (karz-ı hasen) Allah yolunda harcanan paradır

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah/ kötü, zararlı kötülük (أَدْخَلَ يُدْخِلُ اِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi, dahil etti

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı, hareket etti (اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): saptı, doğru yolu bulamadı (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol. Seva es-Sebil; vasat yol, ana yol, dosdoğru yol demektir

[(نَقَضَ يَنْقُضُ) اَلنَّقْضُ]: (masdar) bozmak/ çözmek/ açmak/ yıkmak

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): lanet etti, rahmetinden uzaklaştırdı [(قَسَا يَقْسُو) اَلْقَاسِيَةُ]: (ismi fail),(nakıs f.) katılaşan

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi/ yarattl, icat etti/ hükmetti (اَلْمَوْضِعُ ج مَوَاضِعُ): yer

(حَرَّفَ يُحَرِّفُ تَحْرِيفًا):(tef'il b.) tahrif etti/ değiştirdi/ bozuk mana verdi/ manasını değiştirdi

(اَلْحَظُّ ج حُظُوظٌ): pay, hisse, kısmet, kader, nasip (صَفَحَ يَصْفَحُ صَفْحًا): affetti/ müsamaha gösterdi/ vazgeçti/ yüz çevirdi

(نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nakıs f.): unuttu, hatıra getirmed, unutulmuş gibi muamele yaptı

(ذَكَّرَ يُذَكِّرُ تَذْكِيرًا): (tef'il b.): hatırlattı, ikaz etti, düşündürdü, zikre sevketti

(زَالَ يَزَالُ زَيَالاً): (ecvef f.) hala, devam etti, zail olmadı, (nefy edatı ile birlikte kullanılır)

(اِطَّلَعَ يَطَّلِعُ اِطِّلاَعًا): (iftial b.) farkına vardı/ çıktı, çıkıp baktı/ görüp bildi, muttali oldu (عَفَا يَعْفُو عَفْوًا):(nakıs f.) affetti

[(خَانَ يَخُونُ) اَلْخَائِنَةُ]: (ecvef f.) (ismi fail) hainlik eden, hıyanet eden, hainlik (قَلَّ يَقِلُّ قِلَّةً): (muzaaf f.) az oldu

(اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) güzel yapan, iyilik eden, nimetlendiren, ikram eden, güzel davranan

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 109 (MÂİDE: 14 – 17) ≻

وَ	مِنَ الَّذِينَ	قَالُوا	إِنَّا	نَصَارَىٰ	أَخَذْنَا	مِيثَاقَهُمْ
	diyen kimselerden		Bizler	hıristiyanız	almıştık	kesin sözlerini
atıf h.	harfi cer+ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm. fâil	te'kit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	fiili mazi+ fail	mef'ul

فَنَسُوا	حَظًّا	مِمَّا	ذُكِّرُوا	بِهِ ص
onlar da unuttular	pay almayı	zikrettirilip hatırlatıldıkları şeylerden		kendilerine
atıf h.+fiili mazi+fail	mef'ul	h. cer, ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi cüm. naibi fail	car+ mecrur

فَأَغْرَيْنَا	بَيْنَهُمُ	الْعَدَاوَةَ	وَ الْبَغْضَاءَ	إِلَىٰ يَوْمِ	الْقِيَامَةِ ط
Bu sebeple saldık	aralarına	düşmanlık	ve kin	kadar	kıyamete
atıf h.fiili mazi+ fail	mekan zarfı	mef'ul	atıf h., matuf	cer, zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh

﴿ 14 ﴾	وَ	سَوْفَ	يُنَبِّئُهُمُ	اللَّهُ	بِمَا	كَانُوا	يَصْنَعُونَ
			kendilerine haber verecektir	Allah		yapmakta oldukları şeyleri	
	başlama h.	harfi istikbal	fiili muzari+ mef'ul	fail	h.cer+ ismi mevsul	nasih f. mazi+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

(كَانُوا يَصْنَعُونَ): ismi mevsulun sılası

14. «Bizler hıristiyanız» diyenlerden de kesin sözlerini almıştık. Onlar da kendilerine zikrettirilip hatırlatılanlardan (İncil'de öğretilen öğütlerden) pay almayı (ya da bir bölümünü) unuttular. Bu sebeple aralarına kıyamete kadar (sürecek) düşmanlık ve kin saldık. Allah, yapmakta olduklarını kendilerine haber verecektir.

يَا	أَهْلَ	الْكِتَابِ	قَدْ	جَاءَكُمْ	رَسُولُنَا	يُبَيِّنُ	لَكُمْ	كَثِيرًا
Ey	ehli	Kitap		size gelmiştir	peygamberimiz	açıklayan	size	çoğunu
nida h.	münada, muzaf	muz. ileyh	tahkik h.	fiili mazi+ mef'ul	fail	hal: fiili muzari	car+ mecrur	mef'ul

مِمَّا	كُنْتُمْ	تُخْفُونَ	مِنَ الْكِتَابِ	وَ	يَعْفُوا	عَنْ كَثِيرٍ ط
şeylerden	olduğunuz	gizlemekte	Kitap'dan		affeden	pek çoğunu da
h. cer, ismi mevsul	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi, fiili muzari	car+mecrur	atıf h.	fiili muzari	car+mecrur

sıla: fiil cüm.

﴿ 15 ﴾	مُبِينٌ لا	كِتَابٌ	وَ	نُورٌ	مِنَ اللَّهِ	جَاءَكُمْ	قَدْ
	apaçık	bir Kitap	ve	bir nur	Allah'tan	size gelmiştir	Doğrusu
	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	fail	car+mecrur	fiili mazi, mef'ûl	tahkik h.

15. Ey Kitap ehli! Kitap'dan gizlemekte olduğunuz şeylerden çoğunu size açıklayan ve pek çoğunu da affeden (geçen) peygamberimiz gelmiştir. Doğrusu size Allah'tan bir nur ve apaçık bir Kitap gelmiştir.

رِضْوَانَهُ	اتَّبَعَ	مَنِ	اللَّهُ	بِهِ	يَهْدِي
rızasının	peşinden giden	kimseleri	Allah	onunla	sevkeder
mef'ul	sıla: mazi fiil	mef'ul	fail	car+mecrur	fiili muzari

سُبُلَ	السَّلَامِ	وَ	يُخْرِجُهُمْ	مِنَ الظُّلُمَاتِ	إِلَى النُّورِ
yollarına	selamet	ve	onları çıkarır	karanlıklardan	aydınlığa
ikinci mef'ûl	muz. ileyh	atıf h.	fiili muzari	car+mecrur	car+mecrur

بِإِذْنِهِ	وَ	يَهْدِيهِمْ	إِلَى صِرَاطٍ	مُسْتَقِيمٍ	﴿ 16 ﴾
izni ile	atıf h.	onları iletir	bir yola	dosdoğru	
câr-mecrur isim		muzari fiil+ mef'ul	câr-mecrur isim, mevsuf	sıfat	

16. Allah, rızasının peşinden giden kimseleri (rızasını gözetenleri) onunla selamet yollarına sevkeder ve izni ile onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Onları dosdoğru bir yola iletir.

لَقَدْ	كَفَرَ	الَّذِينَ	قَالُوا	إِنَّ	اللَّهَ	هُوَ	الْمَسِيحُ
Andolsun ki	kâfir olmuşlardır	diyen kimseler		Şüphesiz	Allah		Mesîh'dir
lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla; mazi fiil, fail	tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf

ابْنُ	مَرْيَمَ ط	قُلْ	فَمَنْ	يَمْلِكُ	مِنَ اللَّهِ	شَيْئًا
oğlu	Meryem	De ki	kim	mâlik olabilir	Allah'tan	bir şeye
sıfat, muzaf	muzafun ileyh	emri hâzır	rabıta + mübtedâ, soru ismi	haber; fiili muzari cümlesi	car+mecrur	mef'ul

إِنْ	أَرَادَ	أَنْ يُهْلِكَ	الْمَسِيحَ	ابْنَ	مَرْيَمَ	وَ	أُمَّهُ
istese		yok etmek	Mesih'i	oğlu	Meryem	ve	annesini
şart ve cezm h.	fiilüş'şart; fiili mazi (cevabü'ş-şart mahzuf)	(أَرَادَ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel	mef'ul, mevsuf	sıfat, muzaf	muzafun ileyh	atıf h.	matuf

وَ	مَنْ	فِي الْأَرْضِ	جَمِيعًا ط	وَ	لِلَّهِ	مُلْكُ	السَّمَاوَاتِ
ve	olanların	yeryüzünde	hepsini	başlama h.	Allah'a aittir	mülkiyeti	Göklerin
atıf h.	mef'ul, ismi mevsul	sıla: şibhi cüm.	yukarıdaki mef'ul olan (مَنْ)'den hal		haber mukaddem	mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh

وَ الْأَرْضِ	وَ	مَا	بَيْنَهُمَا ط	يَخْلُقُ	مَا	يَشَاءُ ط
yerin	ve	ne varsa	ikisi arasında	O yaratır	şeyi	dilediği
atıf h., matuf	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: şibhi cüm.	fiili muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil

وَ	اللَّهُ	عَلَى كُلِّ	شَيْءٍ	قَدِيرٌ	﴿ 17 ﴾
ve	Allah	her	şeye	Kadir'dir	
atıf h.	mübtedâ	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, mecrur	haber	

17. Andolsun ki «Şüphesiz Allah, Meryem oğlu Mesîh'dir» diyenler kâfir olmuşlardır. De ki: «Allah Meryem oğlu Mesih'i, annesini ve yeryüzünde olanların hepsini yok etmek istese kim Allah'tan bir şeye mâlik olabilir? (Kim ona karşı bir şey yapabilir? Kimin elinden bir şey gelir? Kim O'nu engelleyebilir?) Göklerin, yerin ve ikisi arasında ne varsa hepsinin mülkiyeti Allah'a aittir. O dilediği şeyi yaratır ve Allah her şeye Kadir'dir (gücü yetendir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 109 ≻

(MAİDE, 14):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi

(النَّصَارَى): hıristiyan

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) akid yaptı, andlaştı/ aldı

(اَلْعَدَاوَةُ): düşmanlık, husûmet

(اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): ahd, misak, andlaşma, pakt

(يَوْمَ الْقِيَامَةِ): kıyamet günü

(أَغْرَى يُغْرِي اِغْرَاءً): (nakıs if'al b.) saldı, bıraktı/ teşvik etti

(نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(اَلْبَغْضَاءُ): çok buğz etme, şiddetli bir şekilde hoşlanmama, kin bağlama

(صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ terbiye etti/ yetiştirdi

(MAİDE, 15):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi

(اَلْكَثِيرُ): çok

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açık ve zahir oldu, izah ve izhar etti

(أَخْفَى يُخْفِي اِخْفَاءً): (nakıs if'al b.) gizledi, örttü

(عَفَا يَعْفُو عَفْوًا): (nakıs f.) affetti, cezalandırmaktan vazgeçti

(اَلنُّورُ ج أَنْوَارٌ): nur, ışık

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) açık, apaçık, açıklayan

(MAİDE, 16):

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, doğru yola iletti/ tarif etti, yol gösterdi/ irşad etti, iletti

(اتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): yol

[(رَضِيَ يَرْضَى) اَلرِّضْوَانُ]: (masdar),(nakıs f.) hoşlanmak, hoşnutluk

(اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk, cehalet, fısk

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıktı

(اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan doğru ve düzgün yol

(اَلنُّورُ ج أَنْوَارٌ): nur,

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ismi fail),(ecvef istif'al b.) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz olan

(MAİDE, 17):

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): imandan çıktı/ nankörlük etti/ inkar etti/ inanmadı, tasdik etmedi

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi

(اَلْمَسِيحُ): mesih: Hz. İsanın lakabı

(اَلاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): yapabildi, gücü yetti

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.): irade etti, istedi

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.): öldürdü, helak etti/ harcadı/ telef etti

(اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer, toprak, arazi

(اَلْجَمِيعُ): tamamını, hepsini

(اَلسَّمَاءُ ج سَمَوَاتٌ): gökyüzü, gök

(بَيْنَ): (zarf) arasında

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı

[(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَدِيرُ]: (mübalağalı ismi fail) kudreti büyük, gücü sonsuz olan

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 110 (MÂİDE: 18 – 23) ≻

اللّٰهِ	أَبْنَآءُ	نَحْنُ	النَّصَارَى	وَ	الْيَهُودُ	قَالَتِ	وَ
Allah'ın	oğullarıyız	Biz	hıristiyanlar	ve	Yahudiler	dediler	
muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda	matuf	atıf h.	fail	fiili mazi	başlama h.

بِذُنُوبِكُمْ ط	يُعَذِّبُكُمْ	فَلِمَ	قُلْ	أَحِبَّآؤُهُ ط	وَ
günahlarınız sebebiyle	size azap ediyor	O halde niçin	De ki	O'nun sevgilileriyiz	ve
h.cer+ mecrur isim, muzaf+ muz.ileyh	fiili muzari, mef'ul	râbıta+ car+mecrur	emri hâzır	matuf	atıf h.

يَشَآءُ	لِمَنْ	يَغْفِرُ	خَلَقَ ط	مِمَّنْ	بَشَرٌ	أَنْتُمْ	بَلْ
dileyen/dilediği	kimseyi	bağışlar	O'nun yarattıklarından		bir beşersiniz	siz	Bilakis
sıla: muzari fiil	cer, ismi mevsul	fiili muzari	sıla, mazi fiil	cer, ismi mevsul	haber	mübteda	idrab h.

السَّمَاوَاتِ	مُلْكُ	لِلّٰهِ	وَ	يَشَآءُ ط	مَنْ	يُعَذِّبُ	وَ
Göklerin	mülkiyeti	Allah'a aittir		tercih eden/tercih ettiği	kimseye	azap eder	ve
muz. ileyh	mübtedâ muahhar, muzaf	haber mukaddem	atıf h.	sıla: muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	fiili muzari	atıf h.

﴿ 18 ﴾	الْمَصِيرُ	إِلَيْهِ	وَ	بَيْنَهُمَا ذ	مَا	وَ	وَ الْأَرْضِ
	dönüş	O'nadır		ikisinin arasında	bulunanların	ve	yerin
	mübtedâ muahhar	haber mukaddem	atıf h.	sıla: şibhi cüm	matuf, ismi mevsul	atıf h.	atıf h.+ matuf

18. Yahudiler ve hıristiyanlar «Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz» dediler. De ki: « O halde günahlarınız sebebiyle size niçin azap ediyor? Bilakis siz O'nun yarattıklarından bir beşersiniz (insansınız)». (O), dilediği (veya dileyen) kimseyi bağışlar ve dilediği (tercih ettiği) kimseye azap eder. Göklerin, yerin ve ikisinin arasında bulunanların mülkiyeti Allah'a aittir. O'nadır dönüş.

لَكُمْ	يُبَيِّنُ	رَسُولُنَا	جَآءَكُمْ	قَدْ	الْكِتَابِ	أَهْلَ	يَآ
size	açıkça anlatan	peygamberimiz	gelmiştir		Kitap	ehli	Ey
car+mecrur	(رَسُولُنَا)'dan hal: muzari fiil cüm.	fail (muzaf+muz.ileyh)	mazi fiil+ mef'ul	tahkik h.	muz. ileyh	münada, muzaf	nida h.

نَذِيرٍ ذ	لاَ	وَ	مِنْ بَشِيرٍ	مَا جَآءَنَا	أَنْ تَقُولُوا	مِنَ الرُّسُلِ	عَلَى فَتْرَةٍ
ne bir uyarıcı		ve	bir müjdeci	Bize gelmedi	dersiniz diye	Peygamberlerin	fetreti zamanında
matuf	nefiy h.	atıf h.	zaid harfi cer, fail, lafzen mecrur mahallen merfu	nefiy harfi, fiili mazi, mef'ul	mef'ûlün li eclih: masdarı müevvel	car+ mecrur	car+mecrur

﴿ 19 ﴾	قَدِيرٌ ع	شَيْءٍ	عَلَى كُلِّ	اللّٰهُ	وَ	نَذِيرٌ ط	وَ	بَشِيرٌ	جَآءَكُمْ	فَقَدْ
	Kadir'dir	herşeye		Allah		uyarıcı	ve	bir müjdeci	size gelmiştir	Artık
	haber	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	mübtedâ	atıf h.	matuf	atıf h.	fail	fiili mazi+ mef'ul	atıf h., tahkik h.

19. Ey Kitap ehli! Peygamberlerin fetreti zamanında (peygamberlerin arasının kesildiği bir dönemde) «Bize ne bir müjdeci ve ne bir uyarıcı gelmedi» dersiniz diye, size açıkça anlatan peygamberimiz gelmiştir. Artık size bir müjdeci ve uyarıcı gelmiştir. Allah her şeye Kadir'dir (gücü yetendir).

اذْكُرُوا	قَوْمِ	يَا	لِقَوْمِهِ	مُوسَى	قَالَ	إِذْ	وَ
hatırlayıp anın	kavmim	Ey	kavmine	Musa	şöyle demişti	Bir zamanlar	
emri hâzır, fâil	münâdâ	nidâ h.	car- mecrur	fâil	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı	başlama h.

نِعْمَةَ	اللّٰهِ	عَلَيْكُمْ	إِذْ	جَعَلَ	فِيكُمْ	أَنْبِيَآءَ	وَ	جَعَلَكُمْ
nimetini	Allah'ın	size olan	Çünkü	çıkardı	içinizden	Peygamberler	ve	sizi kıldı
mef'ul, muzaf	muz. ileyh	câr+mecrur	zarf	fiili mazi	car+ mecrur	mef'ul	atıf h.	fiili mazi+ mef'ul

﴿ 20 ﴾	مِنَ الْعَالَمِينَ	أَحَدًا	لَمْ يُؤْتِ	مَا	آتَاكُمْ	وَ	مُلُوكًا ق	
	Âlemlerden	hiçbir kimseye	vermediğini		size verdi		hükümdarlar	
	car+mecrur	mef'ul	sıla: cahd-ı mutlak fiil	mef'ul (ismi mevsul)	fiili mazi+ mef'ul	atıf h.	ikinci mef'ûl	

20. Bir zamanlar Musa kavmine şöyle demişti: «Ey kavmim! Allah'ın size olan (lütfettiği) nimetini hatırlayıp anın. Çünkü O, içinizden peygamberler çıkardı ve sizi hükümdarlar kıldı. Âlemlerden hiçbir kimseye vermediğini size verdi.

اللّٰهُ	كَتَبَ	الَّتِي	الْمُقَدَّسَةَ	الْأَرْضَ	ادْخُلُوا	قَوْمِ	يَا
Allah'ın	yazdığı		mukaddes	beldeye	girin	milletim	Ey
fail	sıla, fiili mazi	(الأَرْضَ) kelimesinin ikinci sıfatı (ismi mevsul)	sıfat	mef'ul, mevsuf	emri hâzır, fâil	münâdâ, muzaf	nidâ h.

﴿ 21 ﴾	خَاسِرِينَ	فَتَنْقَلِبُوا	عَلَىٰٓ أَدْبَارِكُمْ	لاَ تَرْتَدُّوا	وَ	لَكُمْ
	zarara girenler olarak	dönersiniz	arkanıza	dönmeyin	ve	size
	hal: cemi müzekker salim'in mansub hali	fa-i sebebiye+ nun'un düşmesiyle mansub muzari fiil+ fail	h. cer+ mecrur isim (muzaf+muz.ileyh)	nehy-i hâzır+ fâil	atıf h.	car+mecrur

21. «Ey milletim! Allah'ın size yazdığı mukaddes beldeye girin (İbrahim, İshâk ve Yakûb Peygamberlerin vatanı olan Filistin'e girin) ve arkanıza dönmeyin ki zarara girenler olarak dönersiniz» demişti.

جَبَّارِينَ ق	قَوْمًا	فِيهَا	إِنَّ	مُوسَىٰ	يَا	قَالُوا
zorba	bir millet	orada vardır		Musa	Ey	demişlerdi
sıfat	(إِنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid ve nasb h.	münada	nida h.	fiili mazi+ fâil

مِنْهَا ج	يَخْرُجُوا	حَتَّىٰ	لَنْ نَدْخُلَهَا	إِنَّا	وَ
oradan	onlar çıkmadıkça	gâye ve nasb h.	biz asla oraya girmeyeceğiz	gerçekten biz	
car+mecrur	fiili muzari+ fâil		te'kîd-i nefy-i istikbal+ mef'ul	te'kit ve nasb h., (!): (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.

﴿ 22 ﴾	دَاخِلُونَ	فَإِنَّا	مِنْهَا	يَخْرُجُوا	فَإِنْ
	gireriz	işte o zaman biz	oradan	çıkarlarsa	Şayet
	(إِنَّ)'nin haberi: cemi müzekker salim'in merfu hali	rabıta+te'kit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car+mecrur	fi'lu'ş-şart; fiili muzari, fâil	rabıta {atıf h. de denmiştir} + şart ve cezm h.

22. «Ey Musa! Orada zorba bir millet vardır. Onlar oradan çıkmadıkça biz asla oraya girmeyeceğiz. Şayet oradan çıkarlarsa, işte o zaman biz gireriz » demişlerdi.

عَلَيْهِمُ	ادْخُلُوا	عَلَيْهِمَا	اللّٰهُ	أَنْعَمَ	يَخَافُونَ	مِنَ الَّذِينَ	رَجُلاَنِ	قَالَ
üzerlerine	girin	kendilerine	Allah'ın	nimet verdiği	korkanlardan		iki adam	demişlerdi
car+mecrur	emri hâzır fâil	câr+ mecrur	fail	2.sıfat; fiili mazi	sıla; fiili muz. cüm. fâil	sıfat; şibhi cümle	fail, mevsuf	fiili mazi

غَالِبُونَ	فَإِنَّكُمْ	دَخَلْتُمُوهُ	فَإِذَا		الْبَابَ ج
galip gelirsiniz	artık kesinlikle siz	oradan girdiğiniz	zaman		kapıdan
(إِنَّ)'nin haberi	rabıta +tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	fi'lu'ş-şart; fiili mazi+fail+ mef'ul	atıf h.+şart ifade eden ve cezmetmeyen zaman zarfı		mef'ul

﴿ 23 ﴾	مُؤْمِنِينَ	كُنْتُمْ	إِنْ	فَتَوَكَّلُوا	عَلَى اللّٰهِ	وَ
	inanıyorsanız		eğer	tevekkül edin	Allah'a	
	(كَانَ)'nin haberi	fi'lü'ş-şart, fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	şart ve cezm h.	rabıta+ emri hâzır, fâil	car+ mecrur	atıf h.

23. Allah'ın kendilerine nimet verdiği, (ve Allah'ın emrine karşı gelmekten) korkanlardan iki adam: «Üzerlerine kapıdan girin, oradan girdiğiniz zaman artık kesinlikle siz galip gelirsiniz. Allah'a tevekkül edin (O'na güvenin) eğer inanıyorsanız..» demişlerdi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 110 ≻

(MAİDE, 18):

(اَلْيَهُودِيُّ ج يَهُودٌ): yahudiler (اَلنَّصْرَانِيُّ ج نَصَارىَ): hıristiyanlar (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul

(اَلْحَبِيبُ ج اَحِبَّاءُ): sevgili, sevilen, seven, mahbub (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç (اَلْبَشَرُ): beşer, insan

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azab verdi, işkence etti (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı/ tasvir etti

(غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, istedi, oluşturdu, tercih etti

[(صَارَ يَصِيرُ) اَلْمَصِيرُ]: (masdar),(ecvef f.) dönüş, dönmek, varmak, erişmek

(MAİDE, 19):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.): geldi (بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açıkladı, açık oldu

(اَلْفَتْرَةُ ج فَتَرَاتٌ): fetret, boşluk, ara (iki peygamber devri arasında peygambersiz geçen devir, müddet)

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (اَلْبَشِيرُ ج بُشُرٌ): müjdeci

(اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, uyarma, sakındıran, kendisiyle uyarma yapılan

[(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَدِيرُ]: (mübalağalı ismi fail) kudreti büyük ve gücü sonsuz olan

(MAİDE, 20 - 21):

(اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, akraba, hısım (اَلنَّبِيُّ ج اَنْبِيَاءُ): peygamber

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): hatıra getirdi/ tefekkürle birlikte hatıra getirdi/ bahsetti/ andı

(اَلنِّعْمَةُ ج نِعَمٌ): nimet(maddi manevi bütün iyiliklere şamildir), nimetler, nimetlendirme

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti/ çevirdi, yaptı, koydu, kıldı/ hükmetti (اَلدُّبُرُ ج اَدْبَارٌ): arka, geri

(اَلْمَلِكُ ج مُلُوكٌ): melik, sultan, hükümdar (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi/ getirdi

(اَلْعَالَمُ خ عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı

[(قَدَّسَ يُقَدِّسُ) اَلْمُقَدَّسُ]: (ismi meful),(tef'il b.) mukaddes, tertemiz; arz-ı mukaddes; kutsal toprak; [mukaddes toprak deyimi tertemiz belde anlamındadır. İçinde Beyti makdis'in de bulunduğu Kudüs ve çevresindeki Filistin bölgesine Peygamberler şehri olduğu için temiz belde denmiştir. Arz-ı mev'ûd (vaad edilen topraklar) da denir]

(اِرْتَدَّ يَرْتَدُّ اِرْتِدَادًا) : (muzaaf iftial b.) döndü, eski haline döndü (اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلاَبًا): (infial b.) dönüverdi, dönüştü

(اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, zarara uğrayan

(MAİDE, 22 – 23):

(اَلْجَبَّارُ ج جَبَّارُونَ): zorba, zorlayıcı, musallat olan (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı

(أَنْعَمَ يُنْعِمُ اِنْعَامًا): (if'al b.): nimetlendirdi, iyilik ve ihsanda bulundu/ kötülüklerden uzak tuttu/ lütfetti

(اَلْغَالِبُ ج غَالِبُونَ): (ismi fail) galip gelen, yenen, üstün gelen

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, güvendi, işini Allaha bıraktı

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 111 (MÂİDE: 24 – 31) ≻

قَالُوا	يَا	مُوسَىٰٓ	إِنَّا	لَنْ نَدْخُلَهَا	أَبَدًا
demişlerdi	Ey	Musa	biz	asla oraya girmeyeceğiz	ebediyyen
fiili mazi+ fâil	nida h.	münada	tekid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi	te'kîd-i nefy-i istikbal+ mef'ul	zaman zarfı

مَا دَامُوا	فِيهَا	فَاذْهَبْ	أَنْتَ	وَ	رَبُّكَ
onlar olduğu müddetçe	orada	gidin	Sen	ve	Rabbin
masdar h.	(دَامُوا):'nun haberi: şibhi cümle	rabıta, emri hazır, fali (أَنْتَ) gizli zamiri	(اذْهَبْ)'deki gizli zamirin tekidi	atıf h.	matuf
fiili mazi, nasih+ (وا): (دَامُوا)nun ismi					

فَقَاتِلَا	إِنَّا	هَاهُنَا	قَاعِدُونَ	﴿ 24 ﴾
savaşın	Doğrusu biz	burada	oturacağız	
atıf h.+ emri hâzır (tesniye)	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mekan zarfı; (هَا): tenbih h.	(إِنَّ)'nin haberi	

24. «Ey Musa! Onlar orada olduğu müddetçe ebediyyen biz asla oraya girmeyeceğiz. Sen ve Rabbin gidin savaşın! Doğrusu biz burada oturacağız» demişlerdi.

قَالَ	رَبِّ	إِنِّي	لَآ أَمْلِكُ	إِلَّا	نَفْسِي	وَ	أَخِي
dedi	(Ey) Rabbim	Gerçek şu ki; ben	malik olamıyorum	başka-sına	kendim	ve	kardeşimden
f. mazi	mahzuf nida harfinin münâdâsı	tekid ve nasb h., (ي): (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: nefy-i istikbal	istisna h.	mef'ul, muzaf+ muz. ileyh	atıf h.	matuf

فَافْرُقْ	بَيْنَنَا	وَ	بَيْنَ	الْقَوْمِ	الْفَاسِقِينَ	﴿ 25 ﴾
Artık ayır	bizimle		arasını	toplumun	fasık	
atıf h., emir fiili	mekan zarfı	atıf h.	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	

25. (Musa:) «Rabbim! Gerçek şu ki; ben, kendim ve kardeşimden başkasına malik olamıyorum (söz geçiremiyorum). Artık bizimle, bu fasık (doğrun yoldan çıkmış) toplumun arasını ayır!» dedi.

قَالَ	فَإِنَّهَا	مُحَرَّمَةٌ	عَلَيْهِمْ	أَرْبَعِينَ	سَنَةً ج
dedi	O halde orası	haram kılındı	onlara	kırk	yıl
fiili mazi	rabıta + tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	car+mecrur	zaman zarfı	temyiz

يَتِيهُونَ	فِي الْأَرْضِ	فَلَا تَأْسَ	عَلَى الْقَوْمِ	الْفَاسِقِينَ ع	﴿ 26 ﴾
şaşkın şaşkın dolaşacaklar	yeryüzünde	Sen üzülüp tasalanma	bu topluma	yoldan çıkmış	
f.muzari+ fâil	car+ mecrur	rabıta+ nehy-i hâzır	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat	

26. Allah: «O halde orası (mukaddes toprak) onlara kırk yıl haram kılındı. (Bu süre içinde) yeryüzünde şaşkın şaşkın dolaşacaklar. Sen, yoldan çıkmış bu topluma üzülüp tasalanma» dedi.

وَاتْلُ	عَلَيْهِمْ	نَبَأَ	ابْنَيْ	آدَمَ	بِالْحَقِّ م	إِذْ	قَرَّبَا
oku	onlara	haberini	iki oğlunun	Adem'in	hakla	Bir zaman	takdim etmişlerdi
atıf h., emir fiili, illet harfinin düşmesiyle meczum	car+ mecrur	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, tesniye ismin mecrur hali, sonraki isme muzaf olduğu için nun düşmüş	muz. ileyh, gayri munsarif isim olduğu için esre yerine fethalı	car+ mecrur	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi

قُرْبَانًا	فَتُقُبِّلَ	مِنْ أَحَدِهِمَا	وَ	لَمْ يُتَقَبَّلْ	مِنَ الْآخَرِ ط
birer kurban	kabul edilmiş	ikisinin birinden		kabul edilmemişti	diğerinden
mefulü mutlak	atıf h.+meçhul fiili mazi	câr-mecrur isim	atıf h.	cahd-ı mutlak	câr-mecrur isim

قَالَ	لَأَقْتُلَنَّكَ ط	قَالَ	إِنَّمَا	يَتَقَبَّلُ	اللَّهُ	مِنَ الْمُتَّقِينَ	﴿ 27 ﴾
dedi	Kesinlikle seni öldüreceğim	demişti	ancak	kabul eder	Allah	takva sahiplerinden	
fiili mazi	cevap h. + tekid nunu'na birleşen fiili muz.+ mef'ul	fiili mazi	hasr edatı	fiili muzari	fail	h.cer+ mecrur isim	

27. Onlara, Adem'in iki oğlunun (Habil ve Kabil'in) haberini hakla (vahyin doğru ve gerçek haberiyle) oku: Bir zamanlar birer kurban takdim etmişlerdi de birisinden kabul edilmiş, diğerinden kabul edilmemişti. (Kurbanı

kabul edilmeyen Kabil diğerine:) «Kesinlikle seni öldüreceğim» dedi. (Kurbanı kabul edilen ise): «Allah ancak takva sahiplerinden kabul eder (Kurbanın kabul edilmeme sebebi takva azlığıdır)» demişti.

لَئِنْ	بَسَطْتَ	إِلَيَّ	يَدَكَ	لِتَقْتُلَنِي	مَا	أَنَا	بِبَاسِطٍ
	uzatırsan		elini	beni öldürmek için		ben	asla uzatmam
	fi'lu'ş-şart; mazi fiil	car+ mecrur	mef'ul	ta'lil ve nasb h., f. muzari	(لَيس) manasını veren olumsuzluk h.	(مَا)'nın ismi	zâid h. cer+ (مَا)'nın haberi
(h. kasem) yemin lâmı, şart ve cezm h.							

﴿ 28 ﴾

يَدِيَ	إِلَيْكَ	لِأَقْتُلَكَ ج	إِنِّيٓ	أَخَافُ	اللَّهَ	رَبَّ	الْعَالَمِينَ
elimi	sana	seni öldürmek için	Gerçek şu ki ben	korkarım	Allah'tan	Rabbi olan	Alemlerin
mef'ul	car+ mecrur	ta'lil ve nasb h.+ f. muzari, mef'ul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi,	(إِنَّ)'nin haberi	mef'ul, mevsuf	sıfat, muzaf	muz. ileyh

28. «Beni öldürmek için elini bana uzatırsan, ben seni öldürmek için asla sana elimi uzatmam. Gerçek şu ki ben, Alemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım.

إِنِّي	أُرِيدُ	أَنْ تَبُوءَ	بِإِثْمِي	وَ	إِثْمِكَ	فَتَكُونَ
Doğrusu Ben	isterim	dönmeni	benim günahımla	ve	kendi günahınla	böylece olmanı
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(أُرِيدُ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	h. cer+ mecrur isim	atıf h.	matuf (muzaf+ muz.ileyh)	fa-i sebebiyye+ fiili muzari, nasih, (تَكُونَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri

﴿ 29 ﴾

مِنْ أَصْحَابِ	النَّارِ ج	وَ	ذَٰلِكَ	جَزَآءُ	الظَّالِمِينَ ج
ehlinden	cehennem	başlama h.	İşte bu	cezasıdır	zalimlerin
(تَكُونَ)'nin haberi:şibhi c.: câr-mecrur, muzaf	muz. ileyh		mübteda, ismi işaret	haber, muzaf	muz. ileyh

29. Doğrusu Ben, hem benim günahım hem de kendi günahınla (yüklenip ahirete) dönmeni ve böylece cehennem ehlinden olmanı isterim. İşte bu zalimlerin cezasıdır.

﴿ 30 ﴾

فَطَوَّعَتْ	لَهُ	نَفْسُهُ	قَتْلَ	أَخِيهِ	فَقَتَلَهُ	فَأَصْبَحَ	مِنَ الْخَاسِرِينَ
Bunun üzerine boyun eğdirdi	onu	nefsi	katline	kardeşinin	Akabinde onu öldürdü	Böylece oldu	zarara uğrayanlardan
başlama h.+ fiili mazi	car+ mecrur	fail (muzaf+ muz.ileyh)	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, sonraki zamire muzaf, muz. ileyh	atıf h.+fiili mazi, mefûl	atıf h. fiili mazi, nasih, (أَصْبَحَ)'nın ismi (هُوَ) gizli zamiri	(أَصْبَحَ)'nın haberi: şibhi cümle: h.cer+ cemi müzekker salim ismin mecrur hali

30. Bunun üzerine, nefsi onu kardeşinin (Habil'in) katline boyun eğdirdi (nefsi onu teşvik etti ve öldürmekte nefsine uydu). Akabinde onu öldürdü. Böylece zarara uğrayanlardan oldu.

فَبَعَثَ	اللَّهُ	غُرَابًا	يَبْحَثُ	فِي الْأَرْضِ	لِيُرِيَهُ	كَيْفَ	يُوَارِي	سَوْءَةَ	أَخِيهِ ط
derken gönderdi	Allah	bir karga	eşeleyen	yeri	göstermek için	nasıl	gizleyeceğini	cesedini	kardeşinin
atıf h.+fiili mazi	fail	mefûl, mevsuf	(غُرَابًا)'in sıfatı: muzari fiil cüm.	car+ mecrur	ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul	(يُرِيَ) fiilinin ikinci mef'ûlü	fiili muzari	mef'ul, muzaf	muz. ileyh

قَالَ	يَا	وَيْلَتَىٰ	أَ	عَجَزْتُ	أَنْ أَكُونَ	مِثْلَ	هَٰذَا	الْغُرَابِ
dedi	nida h.	Yazıklar olsun bana	soru h.	aciz mi oldum	olmaktan	kadar	Bu	karga
fiili mazi	münada		fiili mazi+ fail	masdarı müevvel[28]	(أَكُونَ)'nin haberi		muz. ileyh, işaret ismi	(هَذَا)'nın bedeli

﴿ 31 ﴾

فَأُوَارِيَ	سَوْءَةَ	أَخِي ج	فَأَصْبَحَ	مِنَ النَّادِمِينَ ج
ve gizlemekten	cesedini	kardeşimin	artık olmuştu	o pişman olanlardan
atıf h.+ muzari fiil	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, sonraki kelimeye muzaf, muz. ileyh (mütekellim ya'sı)	başlama h.+fiili mazi, nasih	(أَصْبَحَ)'nın haberi: şibhi c.

[28] (أَكُونَ)'nin ismi (أَنَا) olarak takdir edilen müstetir zamir,(أَنْ أَكُونَ)masdarı müevveli mahzuf bir (عَنْ) h. ceriyle mecrurdur, yani;(عَنْ أَنْ أَكُونَ)]

31. Derken Allah ona kardeşinin cesedini nasıl gizleyeceğini (gömeceğini) göstermek için yeri eşeleyen bir karga gönderdi. «Yazıklar olsun bana! Bu karga kadar olmaktan ve kardeşimin cesedini gizlemekten (gömüp örtmekten) aciz mi oldum? » dedi ve artık o pişman olanlardan olmuştu.

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 111 ⋗

(MAİDE, 24 – 25):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı (أَبَدًا): (zaman zarfı) ebediyen, sürekli

(دَامَ يَدُومُ دَوْمًا): (ecvef f.) ..dığı müddetçe, devam etti, (olumsuzluk edatıyla birlikte kullanılır, devamlılık fiilidir)

(ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti (قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً):(müfâale b.) muharebe etti, savaştı

(اَلْقَاعِدُ ج قَاعِدُونَ): ismi fail) oturan, kalan, (ayetteki anlamı savaşa gitmeyen)

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): sahib oldu, zabtetti/ gücü yetti/ eli altında oldu

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): kendi, kendisi, zat, nefis (اَلاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (فَرَقَ يَفْرُقُ فَرْقًا): ayırdetti, ayırdı

(بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, akraba, hısım

(اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ismi fail) inkar eden, sapık, fasıklık yapan, açıktan açığa günah işleyen

(MAİDE, 26):

(قَالَ يَقُومُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (اَلْمُحَرَّمَةُ (حَرَّمَ يُحَرِّمُ): (ismi meful),(tef'il b.) haram ve yasak kılınan

(اَرْبَعِينَ): kırk (اَلسَّنَةُ ج سَنَوَاتٌ): sene (تَاهَ يَتُوهُ يَتِيهُ تَوْهًا): (ecvef f.) yolu sapıttı, şaşırdı, hayrette kaldı, şaşkın şaşkın

(اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yol, toprak, arazi (أَسِيَ يَأْسَى أَسىً): (nakıs f.) üzüldü, tasalandı

(MAİDE, 27 – 28):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul

(اَلْحَقُّ): gerçek, hak (قَرَّبَ يُقَرِّبُ تَقْرِيبًا): (tef'il b.) (Allah yakınlaştırdı, yaklaştırdı, rızasına yaklaşmak için) takdim etti

(تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلُ تَقَبُّلاً): (tefa'ul b.) rıza gösterdi/ kabul ile karşıladı (أَحَدٌ): bir, tek (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(اَلْمُتَّقُ ج مُتَّقُونَ): ismi fail) sakınan, korunan (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bircinsi

(بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا): genişletti, açtı, yaydı, uzattı (اَلْيَدُ ج اَيْدٌ): el (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu [(اَلْبَاسِطُ (بَسَطَ يَبْسُطُ]: ismi fail) genişleten/ açan/ yayan

(MAİDE, 29 – 30 – 31):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) irade etti, istedi (بَاءَ يَبُوءُ): (ecvef f.) döndü, uğradı (اَلْاِثْمُ ج اَثَامٌ): günah

(أَصْحَابُ النَّارِ): ateş ehli [(اَلْجَزَاءُ (جَزَى يَجْزِي]: (masdar),(nakıs f.) karşılığını vermek, karşılık

(اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden (طَوَّعَ يُطَوِّعُ تَطْوِيعًا): (tef'il b.) boyun eğdirdi

(طَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ): nefsini razı etti, nefsine uydu [(اَلْقَتْلُ (قَتَلَ يَقْتُلُ]: (masdar) öldürmek (اَلاَخُ ج اِخْوَةٌ): erkek kardeş

(أَصْبَحَ يُصْبِحُ اِصْبَاحًا): (if'al b.) oldu/ sabahladı (اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan/ eksilen

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi/ uyandırdı/ diriltti (اَلْغُرَابُ ج غِرْبَانٌ): karga (بَحَثَ يَبْحَثُ بَحْثًا): eşeledi, deşti, kazdı

(اَرَى يُرِي اِرَائَةً): (nakıs if'al b.) gösterdi (وَارَى يُوَارِي مُوَارَاةً): (nakıs müfâale b.) gizledi, örttü (اَلسَّوْءَةُ): ceset

(يَا وَيْلَتَى): yazıklar olsun bana (اَصْبَحَ يُصْبِحُ اِصْبَاحًا): (if'al b.) oldu/ sabahladı

(عَجَزَ يَعْجِزُ عَجْزًا): yapamaz oldu, aciz oldu (اَلنَّادِمُ ج نَادِمُونَ): (ismi fail) pişman olan pişmanlık duyan

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 112 (MÂİDE: 32 – 36) ≻

أَنَّهُ	عَلَىٰ بَنِيٓ إِسْرَٰٓئِيلَ	كَتَبْنَا	ذَٰلِكَ ۚ	مِنْ أَجْلِ
tekit ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	İsrailoğulları'na muz. ileyh h. cer+ mecrur isim	yazdık f. mazi+ fail	bu muz. ileyh	yüzden h.cer+ mecrur isim, muzaf

فِي الْأَرْضِ	فَسَادٍ	أَوْ	نَفْسٍ	بِغَيْرِ	نَفْسًا	قَتَلَ	مَنْ
yeryüzünde car+mecrur	bozgunculuk çıkarmaya matuf	veya atıf h.	bir cana muz. ileyh	karşılık olmaksızın câr-mecrur isim, muzaf	bir canı mef'ul	öldürürse fi'lu'ş-şart; fiili mazi	her kim mübteda, şart ismi

(أَنَّ)'nin haberi: masdar-ı müevvel

أَحْيَاهَا	مَنْ	وَ	جَمِيعًا ۚ	النَّاسَ	قَتَلَ	فَكَأَنَّمَا
onu diriltirse fi'lu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	Her kim de mübteda, şart ismi	atıf h.	bütün hal	insanları mef'ul	öldürmüş cevabu'ş-şart; f.mazi	gibi olur rabıta +h.cer+ hasr edatı

جَآءَتْهُمْ	لَقَدْ	وَ	جَمِيعًا ۚ	النَّاسَ	أَحْيَا	فَكَأَنَّمَا
onlara getirdiler fiili mazi, mef'ul	And olsun ki yemin cevabı lâmı, tahkik h.	başlama h.	bütün hal	insanları mef'ul	diriltmiş cevabu'ş-şart; fiili mazi	gibi olur rabıta+ h. cer+ hasr edatı

﴿ 32 ﴾

لَمُسْرِفُونَ	فِي الْأَرْضِ	ذَٰلِكَ	بَعْدَ	مِنْهُمْ	كَثِيرًا	إِنَّ	ثُمَّ	بِالْبَيِّنَٰتِ ز	رُسُلُنَا
haddi aşmaktadır tekit lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi	yeryüzünde car+ mecrur	bundan muz. ileyh	sonra zaman zarfı, muzaf	onlardan sıfat: şibhi cümle: car-mecrur	çoğu (إِنَّ)'nin ismi, mevsuf	tekit ve nasb h.	Sonra atıf h.	apaçık deliller car+mecrur	Peygamber-lerimiz fail (muzaf+ muz.ileyh)

32. (İşte) bu yüzden İsrailoğulları'na şöyle yazdık: Her kim, bir canı bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere) öldürürse sanki bütün insanları öldürmüş gibi olur. Her kim de onu diriltirse (ölümden kurtarırsa) bütün insanları diriltmiş gibi olur. And olsun ki, Peygamberlerimiz onlara apaçık deliller getirdiler. Sonra onlardan çoğu bundan sonra (yine hala) yeryüzünde haddi aşmaktadır (ölçünün dışına çıkmaktadır).

رَسُولَهُۥ	وَ	اللَّهَ	يُحَارِبُونَ	الَّذِينَ	جَزَٰٓؤُا	إِنَّمَا
Resûlüne karşı ve atıf h., matuf		Allah'a karşı mef'ul	savaşan sıla; muzari fiil	kimselerin muz. ileyh, ismi mevsul	cezası mübteda, muzaf	ancak hasr edatı

يُصَلَّبُوٓا	أَوْ	أَنْ يُقَتَّلُوٓا	فَسَادًا	فِي الْأَرْضِ	يَسْعَوْنَ	وَ
asılmaları matuf, meçhul muzari fiil, naibi fâil	yahut atıf h.	amansızca öldürülmeleridir (جزاء) mübtedasının haberi: masdar-ı müevvel	fesada hal	yeryüzünde car+mecrur	koşanların fiili muzari, fail	ve atıf h.

مِنَ الْأَرْضِ ۚ	يُنْفَوْا	أَوْ	مِنْ خِلَٰفٍ	وَ أَرْجُلُهُمْ	أَيْدِيهِمْ	أَوْ تُقَطَّعَ
(yaşadıkları) yerden car+mecrur	sürgüne yollanmalarıdır matuf	yahut da atıf h.	çaprazlama car+mecrur	ve ayaklarının atıf h., matuf	ellerinin naibi fail	veya kesilmesi atıf h.+ matuf

﴿ 33 ﴾ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۙ

Bu	onlar için	rezilliktir	dünyadaki		Onlar için vardır	ahirette de	bir azap	büyük
mübteda	car+ mecrur	haber	car+mecrur	atıf h.	haber mukaddem	car+mecrur	mübtedâ muahhar, mevsuf	sıfat

33. Allah ve Resûlüne karşı savaşanların ve yeryüzünde fesada koşanların (fesat çıkarıp düzeni bozmaya çalışanların) cezası ancak amansızca (acımadan) öldürülmeleri, yahut asılmaları veya el ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi, yahut da (yaşadıkları) yerden sürgüne yollanmalarıdır. Bu onlar için dünyadaki rezilliktir. Onlar için ahirette de büyük bir azap vardır.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ ۚ

Ancak	tevbe edenler		önce	güç yetirmenizden	onlara
istisnâ h.	müstesnâ (ismi mevsul)	sıla: mazi fiil	h.cer-mecrur isim, muzaf	muz.ileyh: masdar-ı müevvel	car+mecrur

﴿ 34 ﴾ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

O halde bilin ki		Allah	Gafur'dur	Rahim'dir
rabıta+emri hâzır (cemi)	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ikinci haberi

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

34. Ancak, onlara güç yetirmenizden önce (ele geçirip yakalamadan önce) tevbe edenler bunun dışındadır. O halde bilin ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir (bağışlar ve merhamet eder).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ ابْتَغُوا إِلَيْهِ

Ey iman eden kimseler!			sakının	Allah'tan	arayın	O'na
nidâ h., münâdâ, tenbih h.	sıfat	sıla: mazi fiil	emri hâzır, fâil	mef'ul	atıf h.+ emir fiili, fâil	car+mecrur

﴿ 35 ﴾ الْوَسِيلَةَ وَ جَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

vesile	ve	cihad edin ki	O'nun yolunda		kurtuluşa erebilesiniz
mef'ul	atıf h.	emri hâzır, fâil	câr-mecrur isim (muzaf+ muz.ileyh)	terecci (umut) ve nasb h. + (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm.

35. Ey iman edenler! Allah'tan sakının. O'na yaklaşmaya vesile arayın (ibadet, itaat ve salih amellerle onun sevgisine yol) arayın ve O'nun yolunda cihad edin ki kurtuluşa erebilesiniz.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

Doğrusu	inkar edenlerin		şayet		onların olsa	olan şeylerin	yeryüzünde	hepsi
tekid ve nasb h.	sıla: mazi fiil	(إِنَّ)'nin ismi (ismi mevsul)	şart edatı	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin haber mukaddemi: şibhi cümle	(أَنَّ)'nin muahhar ismi, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm	hal

وَ مِثْلَهُ مَعَهُ لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

ve	bir o kadarı	beraberinde	fidye vermek için	kendisiyle	azabından	gününün	kıyamet
atıf h.	matuf	mekan zarfı (muzaf, muz. İleyh)	ta'lil (sebep) ve nasb h.+ f. muzari	car+ mecrur	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, sonraki kelimeye muzaf	muz. ileyh

﴿ 36 ﴾ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ ۚ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

kabul edilmez	onlardan		Onlar için vardır	bir azab	elem verici
olumsuz meçhul mazi fiil	car+mecrur	atıf h.	haber mukaddem: şibhi cüm.	mübtedâ muahhar, mevsuf	sıfat

36. Doğrusu, kıyamet gününün azabından (kurtulmak üzere) fidye vermek için şayet yeryüzünde olan şeylerin hepsi ve beraberinde de bir o kadarı inkar edenlerin olsa da (bunları fidye verseler) onlardan kabul edilmez. Onlar için elem verici bir azab vardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 112 ≻

(MAİDE, 32):

(أَجْلُ): (sebep bildirir) o yüzden, ondan dolayı, onun için (كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): farz kıldı/ yazdı/ tesbit etti

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

[(فَسَدَ يَفْسِدُ) اَلْفَسَادُ]: (masdar) bozulmak\ fesada uğramak (أَحْيَى يُحْيِ اِحْيَاءً): (nakıs if'al b.) hayat verdi, diriltti

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب):(ecvef f.) getirdi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (اَلْمُسْرِفُ ج مُسْرِفُونَ): haddi aşan, israf eden

(MAİDE, 33):

[(جَزَى يَجْزِي) اَلْجَزَاءُ): (masdar) karşılığını vermek, karşılık (حَارَبَ يُحَارِبُ مُحَارَبَةً): (müfâale b.) muharebe etti, savaştı

(سَعَى يَسْعَى سَعْيًا): (nakıs f.) koştu, çalıştı/ hızlıca yürüdü/ yetiştirdi/ çaba sarfetti

(قَتَّلَ يُقَتِّلُ تَقْتِيلاً): (tef'il b.) çokça öldürmek, amansızca öldürmek

(صَلَّبَ يُصَلِّبُ تَصْلِيبًا): (tef'il b.) astı, idam etti (اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak

(قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا): (tef'il b.) iyice kesti/ yardı, yırttı/ parçaladı, dağıttı/ kesip biçti

(اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (نَفَى يَنْفِي نَفْيًا):(nakıs f.) nefyetti, sürgüne yolladı (اَلْخِلاَفُ): çaprazlama, arka, sonra/ muhalefet

(اَلْآخِرَةُ): ahiret [(خَزِيَ يَخْزَى) اَلْخِزْيُ): (masdar),(nakıs f.) alçak, rezil, kepaze olmak (اَلْعَظِيمُ ج عَظَمَاءُ): büyük, yüce

(MAİDE, 34):

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti (قَبْلُ): önce (zarf) (قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): ele geçirdi/ gücü yetti/ ölçüp biçti

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(غَفَرَ يَغْفِرُ) اَلْغَفُورُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bağışlayıcı, mağfireti bol olan

[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحِيمُ]: mübalağalı ismi fail) çok acıyan, merhamet eden

(MAİDE, 35):

( ): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı, (اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) talep etti, arzuladı/ aradı

(اَلْوَسِيلَةُ ج وَسَائِلُ): vasıta , araç, vesile, yaklaşma vasıtası

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfâale b.) müdafaa ve galip gelmekte güç sarfetti, cihat etti

(لَسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (لَعَلَّ): umulurki, belki, için, ta ki, sebebiyle (أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, felaha erdi

(MAİDE, 36):

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkar etti, inanmadı/ nankörlük etti (اَلأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer ,toprak, arazi

(جَمِيعًا): hep beraber, hepsi, tamamı, bütünü (لَمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, kadar, benzer, gibi, kat, aynısı

(اِفْتَدَى يَفْتَدِي اِفْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) fidye verdi (يَوْمِ الْقِيَامَةِ): kıyamet günü

(تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلُ تَقَبُّلاً): (tefa'ul b.) rıza gösterip sevabını verdi/ kabul etti, kabul ile karşıladı

(اَلْعَذَابُ ج اَعْذِبَةٌ): azap, işkence (اَلاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 113 (MÂİDE: 37 – 41) ≻

يُرِيدُونَ	أَنْ يَخْرُجُوا	مِنَ النَّارِ	وَ	مَا	هُمْ
isterler	çıkmak	ateşten	hal vâvı	değillerdir	onlar
fiili muzari, fail	mef'ul: masdar-ı müevvel	car+mecrur		(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefy h.	(مَا)'nın ismi

بِخَارِجِينَ	مِنْهَا	وَ	لَهُمْ	عَذَابٌ	مُقِيمٌ	﴿ 37 ﴾
asla çıkacak	oradan		Onlar için vardır	bir azap	kalıcı	
zaid h. cer (tekit için), (مَا)'nın haberi	car+ mecrur	atıf h.	haber mukaddem	mübtedâ muahhar, mevsuf	sıfat	

37. Ateşten çıkmak isterler, fakat onlar oradan çıkacak değillerdir. Onlar için kalıcı bir azap vardır.

كَسَبَا	بِمَا	جَزَآءً	أَيْدِيَهُمَا	فَاقْطَعُوا	وَ السَّارِقَةُ	وَ السَّارِقُ
kazandıkları (yaptıkları)	şey sebebiyle	bir ceza olarak	ellerini	kesin	kadın hırsızın ve	Erkek hırsız
sıla: tesniye mazi fiil cüm.	h.cer, ismi mevsul	mef'ûlün lieclih	mef'ul (muzaf+muz.ileyh)	zaid h. + haber: emir fiili	matuf atıf h.	mübteda başlama h.

حَكِيمٌ	عَزِيزٌ	اللّٰهُ	وَ	مِنَ اللّٰهِ ط	نَكَالاً	﴿ 38 ﴾
Hakim'dir	Aziz'dir	Allah		Allah tarafından	ibret verici	
ikinci haber	haber	mübtedâ	atıf h.	car+ mecrur	(جَزَاءً)'den bedel	

38. Erkek hırsız ve kadın hırsızın, kazandığı (yaptığı) şey sebebiyle Allah tarafından ibret verici bir ceza olarak, ellerini kesin. Allah Aziz'dir, Hakim'dir (üstündür, emrettikleri ve yaptıklarında hikmet sahibidir.)

اللّٰهَ	فَإِنَّ	أَصْلَحَ	وَ	ظُلْمِهِ	مِنْ بَعْدِ	تَابَ	فَمَنْ
Allah	şüphesiz	kendini düzeltirse	ve	zulmünden	sonra	tevbe eder	Kim
(إِنَّ)'nin ismi	râbıta+ tekid ve nasb h.	fiili mazi	atıf h.	muz. ileyh, sondaki zamir için muzaf, (هِ): muz. ileyh	h. cer+ zarf ismi, muzaf	fi'lu'ş-şart; mazi fiil	atıf h.+ mübteda, şart ismi

(.. إِنَّ اللّٰهَ); cevabu'ş-şart: isim cüm.

رَحِيمٌ	غَفُورٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	عَلَيْهِ ط	يَتُوبُ	﴿ 39 ﴾
Rahim'dir	Gafur'dur	Allah	Doğrusu	onun	tevbesini kabul eder	
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	car+mecrur	(إِنَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	

39. Kim zulmünden (bu haksız tavrından) sonra tevbe eder ve kendini düzeltirse şüphesiz Allah onun tevbesini kabul eder. Doğrusu Allah Gafur'dur, Rahim'dir (çok bağışlayıcı ve merhametli olandır).

السَّمَاوَاتِ	مُلْكُ	لَهُ	اللّٰهَ	أَنَّ	لَمْ تَعْلَمْ	أَ
göklerin	mülkünün	kendisine ait	Allah'ın	olduğunu	bilmez	misin
muz. ileyh	mübtedâ muahhar, muzaf,	haber mukaddem	(أَنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	cahd-ı mutlak	soru h.

(أَنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

(تَعْلَمْ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

يَشَآءُ ط	لِمَنْ	يَغْفِرُ	وَ	يَشَآءُ	مَنْ	يُعَذِّبُ	وَ الْأَرْضِ
dilediği	kimseyi	bağışlar		dilediği	kimseye	azab eder	ve yerin
sıla: muzari fiil	cer, ismi mevsul	fiili muzari	atıf h.	sıla: muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	fiili muzari	atıf h.+ (السَّمَاوَاتِ) kelimesine matuf

﴿ 40 ﴾	قَدِيرٌ	عَلَى كُلِّ شَيْءٍ	اللَّهُ	وَ
	Kadir olandır	her şeye	Allah	
	haber	câr-mecrur isim	mübtedâ	başlama h.

40. Allah'ın göklerin ve yerin mülkünün kendisine ait olduğunu bilmez misin? O, (hak etmesi sebebiyle) dilediği kimseye azabeder, dilediği kimseyi bağışlar. Allah, her şeye Kadir olandır (güç yetirendir).

فِي الْكُفْرِ	يُسَارِعُونَ	الَّذِينَ	لاَ يَحْزُنْكَ	الرَّسُولُ	يَآ أَيُّهَا
inkarda	yarışan	kimseler	seni üzmesin	Rasul	Ey
car+mecrur	sıla: muzari fiil	fail, ismi mevsul	nehy-i gaib+ mef'ul	atfı beyan (sıfat da denmiş)	nidâ h., münâdâ, tenbih h.

قُلُوبُهُمْ ج	لَمْ تُؤْمِنْ	وَ	بِأَفْوَاهِهِمْ	آمَنَّا	قَالُوا	مِنَ الَّذِينَ
Kalbleri	inanmadığı halde		ağızlarıyla	inandık	diyen kimselerden	
fail	cahd-ı mutlak	hal vavı (atıf h. de denmiştir)	h. cer,+ mecrur isim	f. mazi+ fâil	sıla: mazi fiil	h.cer, ismi mevsul

آخَرِينَ لا	لِقَوْمٍ	سَمَّاعُونَ	لِلْكَذِبِ	سَمَّاعُونَ	هَادُوا	مِنَ الَّذِينَ	وَ
başka	bir topluluk için	dinleyenlerdir	yalancılık için	dinleyenlerdir	yahudilerden		ve
sıfat	h.cer (zaiddir (قَوْمٍ) mef'uldür de denmiştir), mevsuf	ikinci haber	car+ mecrur (h.cer takviye için olup zaiddir de denmiştir)	(هُمْ) (onlar) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi	sıla: mazi fiil	h. cer+ ismi mevsul	atıf h.

إِنْ أُوتِيتُمْ	يَقُولُونَ	مَوَاضِعِهِ ج	مِنْ بَعْدِ	الْكَلِمَ	يُحَرِّفُونَ	لَمْ يَأْتُوكَ ط
Eğer size verilirse	derler	(asıl) yerlerinden	sonra	kelimeleri	değiştirirler	sana gelmeyen
şart edatı+fiilüş'şart; meçhul f.mazi cüm	fiili muzari+ fâil	muz. ileyh, sondaki zamir için tekrar muzaf, (ه): muz. ileyh	h. cer, zarf ismi, muzaf	mef'ul	fiili muzari	(قَوْمٍ)'in 2. sıfatı: cahd-ı mutlak+ mef'ul

فَاحْذَرُوا ط	لَمْ تُؤْتَوْهُ	إِنْ	وَ	فَخُذُوهُ	هَذَا	
sakının	o verilmezse			hemen onu alın	bu (fetva)	
rabıta+ cevabuş'şart; emri hâzır	fi'lu'ş-şart; meçhul cahd-ı mutlak fiil cüm. mef'ul	şart ve cezm h.	atıf h.	rabıta + cevabuş'şart; emri hâzır+ mef'ul	mef'ul	

لَهُ	فَلَنْ تَمْلِكَ	فِتْنَتَهُ	اللَّهُ	يُرِدِ	مَنْ	وَ
onun lehine	sen hiç malik olamazsın	şaşkınlığını	Allah	isterse	kimin	
car+mecrur	rabıta + cevabuş'şart; te'kîd-i nefy-i istikbal	mef'ul	fail	fi'lü'ş-şart, meçhul fiili muzari	mübteda, şart ismi	başlama h.

قُلُوبَهُمْ ط	أَنْ يُطَهِّرَ	اللَّهُ	لَمْ يُرِدِ	الَّذِينَ	أُولَئِكَ	شَيْئًا ط	مِنَ اللَّهِ
kalplerini	temizlemek	Allah'ın	istemediği	kimselerdir	Onlar	bir şeye	Allah'tan
mef'ul	(يُرِدِ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	fail	sıla; cahd-ı mutlak fiil c.	haber (ismi mevsul)	mübteda (işaret ismi)	mef'ul	câr-mecrur isim

﴿ 41 ﴾	عَظِيمٌ	عَذَابٌ	فِي الْآخِرَةِ	لَهُمْ	وَ	خِزْيٌ	فِي الدُّنْيَا	لَهُمْ
	büyük	bir azap	ahirette de	onlara	ve	rezillik	dünyada	Onlar için vardır
	sıfat	mübtedâ muahhar, mevsuf	car mecrur	haber mukaddem	atıf h.	mübtedâ muahhar	h. cer+ mecrur isim	haber mukaddem

41. Ey Rasul! Kalbleri inanmadığı halde, ağızlarıyla, «İnandık» diyenlerden ve yahudilerden inkarda yarışanlar seni üzmesin. (Onlar) yalancılık (yapmak) için dinleyenler ve sana gelmeyen başka bir topluluk için (casusluk adına) dinleyenlerdir. (Asıl) yerlerinden sonra (yerli yerinde söylendikten sonra) kelimeleri değiştirirler. «Eğer size bu (fetva) verilirse onu hemen alın, o verilmezse sakının!» derler. Allah kimin şaşkınlığını (fitneye düşmesini) isterse, sen Allah'tan (gelene karşı), onun lehine hiçbir şeye malik olamazsın (Allah'tan verilecek bir güce sahip olamaz, O'ndan bir şey koparamaz, onun için hiçbirşey yapamazsın). Onlar, Allah'ın kalplerini temizlemek istemediği kimselerdir. Onlar için dünyada rezillik vardır ve ahirette de onlara büyük bir azap vardır.

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 113 ⋗

(MAİDE, 37):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) irade etti, istedi [(خَرَجَ يَخْرُجُ) اَلْخَارِجُ]: (ismi fail) çıkan, çıkıcı (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş [(أَقَامَ يُقِيمُ) اَلْمُقِيمُ]:(ismi fail),(ecvef if'al b.) kalıcı/ikamet eden

(MAİDE, 38):

[(سَرَقَ يَسْرِقُ) السَّارِقُ]: (ismi fail) çalan, hırsızlık yapan (قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا): kesti, helak etti/ kat etti (اَلْجَزَاءُ): ceza, karşılık (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلنَّكَالُ): ibret verici korkunç ceza (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(MAİDE, 39):

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti (بَعْدُ): (zarf) sonra [(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظُّلْمُ]: (masdar) zulüm, zulmetmek, haksızlık etmek (أَصْلَحَ يُصْلِحُ اِصْلاَحًا): (if'al b.) ıslah etti, düzeltti/ aralarını buldu

(MAİDE, 40):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْمُلْكُ): saltanat, hükümdarlık/ mülk, mülkiyet (اَلسَّمَاءُ ج سَمَاوَاتٌ): gökyüzü, gök (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti (شَآءَ يَشآءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti [(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَدِيرُ]: (mübalağalı ismi fail) kudreti büyük, gücü sonsuz olan

(MAİDE, 41):

(حَزَنَ يَحْزُنُ حُزْنًا): gamda ve hüzünde bıraktı, üzdü

(سَارَعَ يُسَارِعُ مُسَرَعَةً): (müfâale b.) sürat gösterdi, koşuştu / yarıştı

[(كَفَرَ يَكْفُرُ) اَلْكُفْرُ]: (masdar) inanmamak, tasdik etmemek

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz if'al b.) inandı/ iman etti/ emin kıldı

(فِي فَا فُو اَلْفُوهُ ج اَفْوَاهٌ): ağız, (esma-i hamseden) (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp

(هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (ecvef f.) yahudi oldu, yahudiliği kabul etti/ tevbe etti, döndü

(اَلسَّمَّاعُ ج سَمَّاعُونَ): (mübalağalı ismi fail) iyi işiten (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğer

(اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma, düzme (اَلْقَوْمُ ج اَقْوَامٌ): kavim, kabile, akraba, hısım

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nakıs f.) yaptı/ geldi/ getirdi (اَلْمَوْضِعُ ج مَوَاضِعُ): yer

(حَرَّفَ يُحَرِّفُ تَحْرِيفًا): (tef'il b.) tahrif etti/ tebdil etti/ değiştirdi/ manasını bozdu

(آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (nakıs if'al b.) verdi (حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): sakındı, korundu, çekindi

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı/ çıkardı/ tuttu/ helak etti/ cezalandırdı/ ilzam yaptı akid

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) irade etti, istedi (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): şaşırma, deneme, imtihan

(طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا): (tef'il b.) temizledi (مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): sahib oldu/ gücü yetti

(اَلْعَذَابُ ج اَعْذِبَةٌ): azab, işkence (اَلْعَظِيمُ ج عُظَمَاءُ): büyük, yüce

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 114 (MÂİDE: 42 – 45) ≻

سَمَّاعُونَ	لِلْكَذِبِ	أَكَّالُونَ	لِلسُّحْتِ ط	فَإِنْ	جَآءُوكَ
dinler	yalanlamak için	yerler	haram malı	Artık sana gelirlerse	
(هُمْ) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi	car+ mecrur	ikinci haber	car+ mecrur	başlama h.+ şart h.	fiilü'şart; fiili mazi, mef'ul

فَاحْكُمْ	بَيْنَهُمْ	أَوْ	أَعْرِضْ	عَنْهُمْ ج	وَ	إِنْ	تُعْرِضْ
hükmet	aralarında	veya	yüz çevir	onlardan		Eğer	yüz çevirirsen
rabıta+cevabu'ş-şart; emri hâzır	mekan zarfı	atıf h.	emri hâzır	car+ mecrur	atıf h.	şart ve cezm h.	fiilü'şart; fiili muzari

عَنْهُمْ	فَلَنْ يَضُرُّوكَ	شَيْئًا ط	وَ	إِنْ	حَكَمْتَ
onlardan	sana hiç zarar veremezler	bir şeyle	Ve	eğer	hüküm verirsen
car+ mecrur	rabıta + cevabu'ş-şart; te'kîd-i nefy-i istikbal	mef'ul	atıf h.	şart h.	fiilü'şart; fiili mazi, fail

فَاحْكُمْ	بَيْنَهُمْ	بِالْقِسْطِ ط	إِنَّ	يُحِبُّ	اللّٰهَ	الْمُقْسِطِينَ	﴿ 42 ﴾
hükmet	aralarında	adaletle	Doğrusu	sever	Allah	âdil olanları	
cevabu'ş-şart; emri hâzır	mekan zarfı	car+mecrur	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil	(إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	

42. (Onlar hep) yalanlamak için dinler, haram malı (gayri meşru kazancı) yerler. Artık sana gelirlerse, (ister) aralarında hükmet veya (istersen) onlardan yüz çevir. Eğer onlardan yüz çevirirsen sana hiçbir şeyle (hiçbir şekilde) zarar veremezler. Ve eğer hüküm verirsen, aralarında adaletle hükmet. Doğrusu Allah âdil olanları sever.

وَ	كَيْفَ	يُحَكِّمُونَكَ	وَ	عِنْدَهُمُ	التَّوْرَاةُ	فِيهَا	حُكْمُ	اللّٰهِ
	nasıl	seni hakem kılarlar da		yanlarında olduğu halde	Tevrat	içinde	hükmü bulunan	Allah'ın
başlama h.	hal	muzari fiil mef'ul	hal vâvı	haber mukaddem	mübt. muahhar	haber mukad-dem	mübteda muahhar, muzaf	muz. ileyh

(التَّوْرَاةُ)'dan hal: isim cümlesi

ثُمَّ	يَتَوَلَّوْنَ	مِنْ	بَعْدِ	ذٰلِكَ ط	وَ	مَآ	أُولٰٓئِكَ	بِالْمُؤْمِنِينَ ع	﴿ 43 ﴾
sonra	yüz çevirip giderler		arkasından	bunun		değildir	onlar	müminler	
atıf h.	f.muzari	h. cer	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	hal vâvı	nefy h.	(مَا)'nın ismi	(مَا)'nın haberi	

43. İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında olduğu halde seni nasıl hakem kılarlar da sonra bunun arkasından yüz çevirip giderler? Onlar müminler değildir.

إِنَّآ	أَنْزَلْنَا	التَّوْرَاةَ	فِيهَا	هُدًى	وَ	نُورٌ ج
Doğrusu Biz	indirdik	Tevrat'ı	içinde	bir hidayet	ve	bir ışık
te'kit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	mef'ul	haber mukaddem	mübteda muahhar	atıf h.	matuf

(التَّوْرَاةَ)'dan hal: isim cümlesi

هَادُوا	لِلَّذِينَ	أَسْلَمُوا	الَّذِينَ	النَّبِيُّونَ	بِهَا	يَحْكُمُ
yahudilere		Kendilerini (Allah'a) teslim eden		peygamberler	onunla	hükmederlerdi
sıla; mazi fiil	h. cer+ ismi mevsul	sıla; mazi fiil	sıfat	fail	car+mecrur	fiili muzari

اسْتُحْفِظُوا	بِمَا	الْأَحْبَارُ	وَ	الرَّبَّانِيُّونَ	وَ
korumakla vazifelendirildikleri	şeyler sebebiyle	yahudi bilginleri de	ve	Rabbaniler (zahid alimler)	
sıla; meçhul fiili mazi cüm, naibi fâil	h. cer+ ismi mevsul	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.

مِنْ كِتَابِ	اللَّهِ	وَ	كَانُوا	عَلَيْهِ	شُهَدَآءَ ج	فَلاَ تَخْشَوُا	النَّاسَ
Kitab'ından	Allah'ın		idiler	ona	Şahitler	O halde korkmayın	insanlardan
car+mecrur, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	car+ mecrur	(كَانَ)'nin haberi	rabıta + nehy-i hâzır	mef'ul

وَ	اخْشَوْنِ	وَ	لاَ تَشْتَرُوا	بِآيَاتِي	ثَمَنًا	قَلِيلاً ط	وَ	مَنْ
	benden korkun		satmayın	Âyetlerimi	bir bedele	az		Kim
atıf h.	emr-i hâzır; mef'ul ve mahzuf olan mütekellim ya'sına birleşmiş nûnu vikâye	atıf h.	nehy-i hâzır	car+ mecrur	mef'ul, mevsuf	sıfat	başla-ma h.	mübtedâ, şart ismi

لَمْ يَحْكُمْ	بِمَآ	أَنْزَلَ	اللَّهُ	فَأُولَئِكَ	هُمُ	الْكَافِرُونَ	﴿ 44 ﴾
hüküm vermezse	ile	indirdiği (hükümler)	Allah'ın	işte onlar		kâfirlerdir	
fi'lu'ş-şart; cahd-ı mutlak fiil cüm.	h. cer+ ismi mevsul	sıla: mazi fiil	fail	rabıta+ mübteda	fasıl zamiri	haber	

cevabuş'şart; isim cümlesi

44. Doğrusu Biz içinde bir hidayet (doğru yola rehberlik) ve bir ışık olan Tevrat'ı indirdik. Kendilerini (Allah'a) teslim eden (Musa'dan sonra gelen) peygamberler onunla yahudilere hükmederlerdi. Allah'ın Kitab'ından, korumakla vazifelendirildikleri şeyler sebebiyle Rabbaniler (zahid alimler) ve yahudi bilginleri de (onunla hükmederlerdi). Hepsi ona (Tevrat'ın ilahi kitap oluşuna) şahitlerdi. (Yani Müslümanlara ait olan bir yerde onların bir meselesi hakkında hüküm vermek gerekirse onların hükümlerine göre hüküm verin). O halde (Ey Yahudiler ve fetva verenler) insanlardan korkmayın, benden korkun. Âyetlerimi az bir bedele satmayın (dünya değerlerine değişmeyin). Kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hüküm vermezse işte onlar kâfirlerdir.

وَ	كَتَبْنَا	عَلَيْهِمْ	فِيهَا	أَنَّ	النَّفْسَ	بِالنَّفْسِ لا
	yazdık	onlara	orada	olduğunu	can	cana
atıf h.	fiili mazi+ fâil	car+mecrur	car+mecrur	tekit ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi

(كَتَبْنَا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

وَ الْعَيْنَ	بِالْعَيْنِ	وَ الْأَنْفَ	بِالْأَنْفِ	وَ الْأُذُنَ	بِالْأُذُنِ	
göz	göze	burun	buruna	kulak	kulağa	
atıf h. +matuf	car+mecrur	atıf h.+ matuf	car+mecrur	atıf h. + matuf	car+mecrur	

وَ السِّنَّ	بِالسِّنِّ لا	وَ الْجُرُوحَ	قِصَاصٌ ط	فَمَنْ	تَصَدَّقَ	بِهِ
dişe	dişle	yaralara ve	kısas	Kim	bağışlarsa	bunu
atıf h.+ matuf	car+ mecrur	atıf h.+ matuf	(أَنَّ)'nin haberi	başlama h.+mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart; f. mazi cüm.	car+ mecrur

فَهُوَ	كَفَّارَةٌ	لَهُ ط	وَ	مَنْ	لَمْ يَحْكُمْ	
artık o	keffâret olur	kendisi için		Kim	hükmetmezse	
rabıta+ mübteda	haber	car+mecrur	atıf h.	mübtedâ, şart ismi	fi'lu'ş-şart; cahd-ı mutlak f. cüm.	

بِمَآ	أَنْزَلَ	اللَّهُ	فَأُولَئِكَ	هُمُ	الظَّالِمُونَ	﴿ 45 ﴾
şeylerle	indirdiği	Allah'ın	işte artık onlar		zalimlerdir	
h.cer+ ismi mevsul	sıla: fiili mazi	fail	rabıta+ mübteda	fasıl zamiri	haber	

cevabuş'şart: isim cümlesi

45. Orada (Tevrat'ta) onlara cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe dişle ve yaralara kısas (suçluya işlediği suçun aynısıyla ceza verme) yazdık. Kim bunu (verilecek kısas cezasını) bağışlarsa artık o kendisi için (günahlarına) keffâret olur. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse artık işte onlar zalimlerdir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 114 ≻

(MAİDE, 42):

(اَلسَّمَّاعُ ج سَمَّاعُونَ): (mübalağalı ismi fail) iyi işiten (اَلاَكَّالُ ج اَكَّالُونَ): (mübalağalı ismi fail) çok yiyen, çokça alan

(اَلسُّحْتُ ج اَسْحَاتٌ): haram mal, rüşvet vb. gibi haram yolla kazanılan mal, gayri meşru kazanç

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi

(بَيْنَ): (zarf) arasında (أَعْرَضَ يُعْرِضُ اِعْرَاضًا عَنْ): (if'al b.) yüz çevirdi

(اَلْقِسْطُ): adalet (ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu

(أَحَبَّ يُحِبُّ اِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi (اَلْمُقْسِطُ ج مُقْسِطُونَ):(ismi fail) adaletli davranan

(MAİDE, 43):

(كَيْفَ): (edat) nasıl (حَكَّمَ يُحَكِّمُ يَحْكِيمًا): (tef'il b.) hakem kıldı, hüküm verdi

(عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (اَلتَّوْرَاةُ): Tevrat

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: (masdar) hüküm, hükmetmek, hüküm vermek

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (tefa'ul b.) arka çevirdi, döndü/ yüzçevirdi

(MAİDE, 44):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi [(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar) hidayet vermek, doğru yola iletmek

(اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): nur, ışık, aydınlık, parlaklık (هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (nakıs f.) yahudi oldu, yahudiliği kabul etti

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ اِسْلاَمًا): (if'al b.) teslim oldu/ islama girdi, müslüman oldu/ ihlaslı davrandı

(اَلرَّبَّانِيُّ ج رَبَّانِيُّونَ): alim, bilgin, terbiye eden, dini ilimlerde rüsuh sahibi derin alim, zahid alim

(اَلْحِبْرُ ج اَحْبَارٌ): yahudi fakihi, alim (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) oldu, idi

(اِسْتَحْفَظَ يَسْتَحْفِظُ اِسْتِحْفَاظًا): (istif'al b.) muhafaza etmesi için emanet etmek, korumakla vazifelendirmek

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) iyi şahitlik eden

(خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.) korktu/ sakındı/ çekindi/ endişe etti

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) satın aldı/ sattı (اَلثَّمَنُ ج اَثْمَانٌ): fiyat, paha, değer

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi (اَلْكَافِرُ ج كَافِرُونَ): ismi fail) inanmayan, tasdik etmeyen

(MAİDE, 45):

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): farz kıldı/ yazdı/ tesbit etti/takdir etti/ beyan etti

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): kendi, kendisi, kişi, nefis, can, kan (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): göz (اَلْاَنْفُ): burun

(اَلْاُذُنُ ج آذَانٌ): kulak (اَلسِّنُّ ج اَسْنَانٌ): diş (اَلْجُرْحُ ج جُرُوحٌ): yara

(اَلْقِصَاصُ): kısas (suçluya işlediği suçun aynısıyla ceza verme)

(تَصَدَّقَ يَتَصَدَّقُ تَصَدُّقًا): (tefa'ul b.) sadaka verdi, (ayette; bağışladı, hakkından vazgeçti)

(اَلْكَفَّارَةُ): keffaret, işlenen günaha bedel olarak yapılacak iş,amel

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): indirdi (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 115 (MÂİDE: 46 – 50) ≻

وَ	قَفَّيْنَا	عَلَىٰ آثَارِهِمْ	بِعِيسَى	ابْنِ	مَرْيَمَ	مُصَدِّقًا	لِمَا	بَيْنَ	يَدَيْهِ
	gönderdik	onların izi	İsa'yı	oğlu	Meryem	tasdik edici olarak	kendinden önce geleni		
başlama h.	fiili mazi+ fail	h.cer	mecrur isim (muzaf+ muz.ileyh)	sıfat, muzaf	muz. ileyh	(عيسى)'dan hal	h. cer+ismi mevsul	mekan zarfı, muzaf	muz.ileyh (tesniye) sonraki için muzaf+ muz. ileyh

sıla: şibhi cümle

مِنَ التَّوْرَاةِ ص	وَ	آتَيْنَاهُ	الْإِنْجِيلَ	فِيهِ	هُدًى	وَ	نُورٌ لا	وَ	مُصَدِّقًا
Tevrat'ı		Ona verdik	İncil'i	içinde	bir hidayet	ve	bir nur		tasdik edici olarak
(مَا)'dan hal (car+ mecrur)	atıf h.	mazi fiil+ fâil, mef'ul	mef'ul	haber mukaddem	mübteda muahhar	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf (önceki hal cümlesine matuf)

(الإنجيل)'den hal: isim cümlesi

﴿ 46 ﴾	لِلْمُتَّقِينَ	وَ مَوْعِظَةً	وَ هُدًى	مِنَ التَّوْرَاةِ	يَدَيْهِ	بَيْنَ	لِمَا
	sakınanlar için	öğüt ve	bir hidayet olarak	Tevrat'ı	kendinden önce geleni		
	h. cer+ mecrur isim	matuf atıf h.	matuf atıf h.	(مَا)'dan hal (car+ mecrur)	muzaf+ muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	h.cer+ ismi mevsul

(بَيْنَ يَدَيْهِ): sıla: şibhi cümle

46. Onların izi üzerine arkalarından Meryem oğlu İsa'yı, kendinden önce geleni, Tevrat'ı tasdik edici olarak gönderdik. Ona, içinde bir hidayet (doğru yol gösterici) ve bir nur bulunan İncil'i; kendinden önce geleni, Tevrat'ı tasdik edici olarak ve sakınanlar için bir hidayet ve öğüt olarak verdik.

وَ	فِيهِ ط	اللَّهُ	أَنْزَلَ	بِمَآ	الْإِنْجِيلِ	أَهْلُ	لْيَحْكُمْ	وَ
	onda	Allah'ın	indirdiği	şeyler ile	İncil	ehli	hükmetsinler	
başlama h.	car+mecrur	fail	sıla: mazi fiil	h. cer+ ismi mevsul	muz. ileyh	fail, muzaf	emri gaib	başlama h.

﴿ 47 ﴾	الْفَاسِقُونَ	هُمُ	فَأُولَٰئِكَ	اللَّهُ	أَنْزَلَ	بِمَآ	لَمْ يَحْكُمْ	مَنْ
	fâsıklardır		işte onlar	Allah'ın	indirdiği ile		hükmetmezse	Kim
	haber	fasıl zamiri	rabıta+ mübteda	fail	sıla: mazi fiil	h.cer+ ismi mevsul	fi'lu'ş-şart; cahd-ı mutlak f. cüm.	mübtedâ, şart ismi

47. İncil ehli Allah'ın onda indirdiği ile hükmetsinler. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar fâsıklardır.

لِمَا	مُصَدِّقًا	بِالْحَقِّ	الْكِتَابَ	إِلَيْكَ	أَنْزَلْنَآ	وَ
şeyleri	tasdik edici	hak ile	Kitab'ı	Sana	indirdik	
h. cer+ ismi mevsul	hal	car+mecrur	mef'ul	car+ mecrur	f. mazi+ fail	atıf h.

بَيْنَهُمْ	فَاحْكُمْ	عَلَيْهِ	مُهَيْمِنًا	وَ	مِنَ الْكِتَابِ	يَدَيْهِ	بَيْنَ
aralarında	Artık hükmet	onun üzerinde	kollayıp koruyucu olarak	ve	kitabı	daha önceki	
mekan zarfı	rabıta+ emri hâzır	car+mecrur	matuf	atıf h.	(مَا)'dan hal (car+ mecrur)	muzaf+ muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf,

sıla: şibhi cümle

جَآءَكَ	عَمَّا	أَهْوَآءَهُمْ	لَا تَتَّبِعْ	وَ	اللَّهُ	أَنْزَلَ	بِمَآ
Sana gelen	şey hakkında	onların arzularına	uyma		Allah'ın	indirdiği	ile
sıla; mazi fiil cüm., mef'ûl	h. cer+ ismi mevsul	mef'ul	nehy-i hâzır	atıf h.	fail	sıla: fiili mazi	h. cer+ ismi mevsul

مِنَ الْحَقِّ ط	لِكُلٍّ	جَعَلْنَا	مِنْكُمْ	شِرْعَةً	وَ	مِنْهَاجًا ط	وَ	لَوْ شَآءَ
gerçek	her birinize	kıldık	Sizden	bir din yolu	ve	bir yöntem (metod)		dileseydi
(مِـــنَ)'dan hal (car+ mecrur)	car+mecrur, şibhi cümle (جَعَلْنَا) ile alakalı	fiili mazi+ fail	car+ mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h. + şart h.	fi'lü'ş-şart; f. mazi

اللّٰهُ	لَجَعَلَكُمْ	أُمَّةً	وَاحِدَةً	وَلٰكِنْ	لِيَبْلُوَكُمْ	فِي	مَآ	آتَاكُمْ
Allah	sizi yapardı	bir ümmet	tek	Fakat	sizi denemek için	husu-sunda	şeyler	size verdiği
fail	cevab h.+cevabu'ş-şart; f. mazi, mef'ûl	mef'ul, mevsuf	sıfat	atıf h.+ istidrak h.	ta'lil ve nasb h. + muzari fiil, mef'ûl	h. cer	ismi mevsul	sıla; mazi fiil

فَاسْتَبِقُوا	الْخَيْرَاتِ ط	إِلَى اللّٰهِ	مَرْجِعُكُمْ	جَمِيعًا
O halde koşun	iyi işlere	Allah'adır	dönüşünüz	Toptan
rabıta+emri hâzır	mef'ul	haber mukaddem	mübteda muahhar	hal

فَيُنَبِّئُكُمْ	بِمَا	كُنْتُمْ	فِيهِ	تَخْتَلِفُونَ ۙ	﴿ 48 ﴾
Artık O size haber verecektir	şeyleri	olduğunuz	hakkında	ihtilafa düşmekte	
atıf h.+fiili muzari, mef'ûl	h.cer+ ismi mevsul	sıla: nasih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	car-mecrurdan oluşan şibhi cümle (تَخْتَلِفُونَ) ile alakalı	(كَانَ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	

48. Sana da, daha önceki kitabı tasdik edici ve onun üzerinde kollayıp koruyucu olarak (içinde yer alan hükümleri Kur'an ayetlerinin tasdik ve ölçüsünden geçtikten sonra koruyucu ve belirleyici olarak) Kitab'ı (Kur'ân'ı) hak ile (her türlü şüpheden uzak tam bir doğrulukla) indirdik. Artık (sen de) aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet. Sana gelen gerçek hakkında onların arzularına uyma. Sizden her birinize bir din yolu ve bir yöntem (metod) kıldık (ana esaslar tüm peygamberlerde aynı kalırken zaman ve mekana göre değişen ayrı metodlar yaptık). Allah dileseydi (zorunlu bir sistem oluşturseydi[29]) sizi tek bir ümmet yapardı. Fakat size verdiği şeyler hususunda sizi denemek için (iradenizde serbest bıraktı). O halde iyi işlere koşun (iyi işlerde birbirinizle yarışın). Toptan Allah'adır dönüşünüz. Artık hakkında ihtilafa düşmekte olduğunuz şeyleri O size haber verecektir.

وَ	أَنِ	احْكُمْ	بَيْنَهُمْ	بِمَآ	أَنْزَلَ	اللّٰهُ	وَ	لَا تَتَّبِعْ	أَهْوَآءَهُمْ
	diye	hükmet	aralarında	indirdiği şey ile		Allah'ın	ve	uyma	onların arzularına
atıf h.	tefsir h.	emri hâzır	mekan zarfı	h. cer + ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fail	atıf h.	nehy-i hâzır	mef'ul

وَ	احْذَرْهُمْ	أَنْ يَفْتِنُوكَ	عَنْ بَعْضِ	مَآ	أَنْزَلَ	اللّٰهُ	إِلَيْكَ ط
	onlara dikkat et	seni saptırmaları konusuna	bir kısmından	şeyin (Kuran'ın)	indirdiği	Allah'ın	sana
atıf h.	emri hâzır+ mef'ul	(هُمْ) mef'ûlünden bedel: masdar-ı müevvel	car+ mecrur, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fail	car+ mecrur

فَإِنْ	تَوَلَّوْا	فَاعْلَمْ	أَنَّمَا	يُرِيدُ	اللّٰهُ	أَنْ يُصِيبَهُمْ
Eğer	yüz çevirirlerse	bil ki o zaman	ancak	ister	Allah	onlara (bir belâ) isabet ettirmek
başlama h.+ şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart; mazi f. cümlesi	râbıta+ cevabu'ş-şart; emri hâzır	hasr edatı	fiili muzari	fail	(يُرِيدُ) fiilinin mef'ulü: masdar-ı müevvel

﴿ 49 ﴾	لَفَاسِقُونَ	مِنَ النَّاسِ	كَثِيرًا	إِنَّ	وَ	ذُنُوبِهِمْ ط	بِبَعْضِ
	fasıktır	insanlardan	pek çoğu	Gerçek şu ki		günahlarının	bir kısmı sebebiyle
	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(كَثِيرًا) kelimesinin sıfatı	(إِنَّ)'nin ismi, mevsuf	tekit ve nasb h.	başlama h.	muz. ileyh, mecrur, sonraki zamir için muzaf, muz. ileyh	h. cer+ mecrur isim, muzaf

[29] Bu şekilde verilen mana için bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/arastirmalar/kuranda-irade-sey-ve-fitrat.html

49. Aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet ve onların arzularına uyma diye (emrettik). Allah'ın sana indirdiği şeyin (Kuran'ın hükümlerinin) bir kısmından seni saptırmaları konusunda dikkat et. Eğer yüz çevirirlerse o zaman bil ki Allah ancak, günahlarının bir kısmı sebebiyle onlara (bir belâ) isabet ettirmek ister. Gerçek şu ki insanlardan pek çoğu fasıktır (doğru yoldan çıkmıştır).

﴿ 50 ﴾ ع يُوقِنُونَ لِقَوْمٍ حُكْمًا مِنَ اللّٰهِ أَحْسَنُ مَنْ وَ ط يَبْغُونَ الْجَاهِلِيَّةِ فَحُكْمَ أَ

kesin bilgiyle inanan	bir topluluk için	hüküm bakımından	Allah'tan	daha güzeldir	kim		arıyorlar	Cahiliye devri	hükmünü	mü
sıfat: muzari fiil	car+mecrur, mevsuf	temyiz	car+mecrur	haber	mübteda	atıf h.	fiili muzari	muzafun ileyh	başlama h.+ mukaddem mef'ûlün bih, muzaf	soru h.

50. Cahiliye devri hükmünü mü arıyorlar? Kesin bilgiyle inanan bir topluluk için hüküm bakımından Allah'tan daha güzeli kimdir?

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 115 ≻

(MAİDE, 46 – 47):

(قَفَّى يُقَفِّي تَقْفِيَةً):(nakıs tef'il b.) arkasından gönderdi, peşinden yolladı (اَلْأَهْلُ ج اَهَالٍ): aile, yakın, akraba, halk

(اَلْأَثَرُ ج آثَارٌ): iz, emare (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

[اَلْمُصَدِّقُ (صَدَّقَ يُصَدِّقُ]: (ismi fail),(tef'il b.) tasdik eden, kabullenen, doğrulayan

(بَيْنَ يَدَيْهِ): önündeki manasındadır (zaman veya mekan cihetiyle) (اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ismi fail) korunan, sakınan

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar),(nakıs f.) hidayet verme, doğru yola iletme

(اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): nur, ışık, aydınlık (اَلْمَوْعِظَةُ ج مَوَاعِظُ): vaaz, dini öğüt (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi

(MAİDE, 48 – 49- 50):

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek, doğruluk (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabii oldu (اَلْهَوَى ج اَهْوَاءُ): heves, keyf, kötü meyiller

[اَلْمُصَدِّقُ (صَدَّقَ يُصَدِّقُ]: (ismi fail),(tef'il b.) tasdik eden, kabullenen, doğrulayan

(بَيْنَ يَدَيْهِ): zaman veya mekan cihetiyle önünde, önündeki manasını verir (نَبَّأَ يُنَبِّئُ نَبِ): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(اَلْمُهَيْمِنُ): (esma-i ilahiyeden) kollayan, gözeten, koruyan (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi

(اَلشِّرْعَةُ): Allah'ın beyan ve izah buyurduğu husus, şeriat, din yolu (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yarattı/ çevirdi

(اَلْمِنْهَاجُ ج مَنَاهِيجُ): yol, yöntem, metod (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(اَلْأُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet, millet (اَلْوَاحِدُ): bir, tek (بَلاَ يَبْلُو بَلاَءً):(nakıs f.) imtihan etti, denedi

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi, getirdi (اِسْتَبَقَ يَسْتَبِقُ اِسْتِبَاقًا): (iftial b.) yarış etti/ koşuştu/ fırladı

(اَلْخَيْرَةُ ج خَيْرَاتٌ): faziletli, saliha, hayırlı, üstün (اَلْمَرْجِعُ ج مَرَاجِعُ): dönüş, rücu

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (if'al b.) ihtilafa düştü/ değişti/ birbirinden ayrıldı/ muhtelif oldu (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi (حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا) sakındı/ korundu/çekindi (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah

(فَتَنَ يَفْتِنُ فِتْنًا): saptırdı, şaşırdı, kaydırdı (أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, döndü (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) irade etti/ istedi

(اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ismi fail) açıktan açığa günah işleyen (بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) taleb etti/ aradı/ arzuladı

(اَلْجَاهِلِيَّةُ): peygamberlik gelmeden önce ümmetin hali, içinde yaşadıkları vaziyet

[(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَحْسَنُ]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel (أَيْقَنَ يُوقِنُ اِيْقَانًا): (if'al b.) yakinen inandı, kesin bilgiyle inandı

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 116 (MÂİDE: 51 – 57) ≻

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ ۘ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۖ

Ey iman eden kimseler! | edinmeyin | Yahudileri | Hıristiyanları ve | dost | onlar birbirlerinin dostudurlar

يَا: nidâ h., münâdâ, tenbih h. | أَيُّهَا: sıfat; ismi mevsul | الَّذِينَ آمَنُوا: sıla: mazi fiil | لَا تَتَّخِذُوا: nehy-i hâzır | الْيَهُودَ: mef'ûl | وَالنَّصَارَىٰ: matuf, atıf h. | أَوْلِيَاءَ: ikinci mef'ûl | بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ: haber, muzaf, mübteda, muz. ileyh

﴿ 51 ﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

kim | onları vekil edinirse | Sizden | artık o | onlardandır | Şüphesiz | Allah | doğru yola iletmez | topluluğunu | zalimler

وَ: atıf h. | مَنْ: mübteda | يَتَوَلَّهُمْ: fi'lu'ş-şart; f. muzari, mef'ûl | مِنْكُمْ: car+ mecrur | فَإِنَّهُ: rabıta + tekid ve nasb h. + (إِنَّ)'nin ismi | مِنْهُمْ: (إِنَّ)'nin haberi | إِنَّ: tekit ve nasb h. | اللَّهَ: (إِنَّ)'nin ismi | لَا يَهْدِي: (إِنَّ)'nin haberi | الْقَوْمَ: mef'ûl, mevsuf | الظَّالِمِينَ: sıfat

51. Ey iman edenler! Yahudileri ve hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirlerinin dostudurlar. Sizden kim onları vekil edinirse (işini onlara havale ederse), artık o onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğunu doğru yola iletmez.

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ ۚ

görürsün | olanların | kalblerinde | hastalık | koşuştuğunu | onların içinde | derler | korkarız | Bize isabet etmesinden | bir felaket

فَتَرَى: atıf h.+ f. muzari | الَّذِينَ: mef'ûl, ismi mevsul | فِي قُلُوبِهِمْ: haber mukaddem | مَرَضٌ: mübteda muahhar | يُسَارِعُونَ: hal: muzari fiil cüm. | فِيهِمْ: car+mecrur | يَقُولُونَ: Hal: fiili muzari | نَخْشَىٰ: fiili muzari | أَنْ تُصِيبَنَا: (نَخْشَىٰ) fiilinin mef'ûlü | دَائِرَةٌ: fail

sıla; isim cümlesi

فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا

Belki | Allah | getirir | bir zafer | yahut | bir emir | katından | böylece onlar olurlar

فَعَسَى: başlama h.+ camid fiili mazi | اللَّهُ: (عَسَى)'nın ismi | أَنْ يَأْتِيَ: (عَسَى)'nın haberi | بِالْفَتْحِ: car+mecrur | أَوْ: atıf h. | أَمْرٍ: matuf | مِنْ عِنْدِهِ: h.cer + zarf, muzaf+ muz.ileyh | فَيُصْبِحُوا: atıf h.+fiili muzari, nasih, (وا): (يُصْبِحُوا)'nın ismi

﴿ 52 ﴾ عَلَىٰ مَا أَسَرُّوا فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ۖ

şeylere | gizledikleri | içlerinde | pişman

عَلَىٰ مَا: h. cer+ ismi mevsul | أَسَرُّوا: sıla: mazi fiil | فِي أَنْفُسِهِمْ: h. cer+ mecrur isim | نَادِمِينَ: (يُصْبِحُوا)'nın haberi

52. Kalblerinde hastalık olanların, «Bize bir felaket isabet etmesinden korkarız» diyerek onların içinde koşuştuğunu görürsün. Belki Allah bir zafer, yahut katından bir emir getirir ve böylece onlar içlerinde gizledikleri şeylere pişman olurlar.

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ ۙ

derler | kimseler | iman eden | mı | bunlar | kimseler | yemin eden | Allah'a | bütün güçleriyle

وَ: başlama h. | يَقُولُ: fiili muzari | الَّذِينَ آمَنُوا: sıla: mazi fiil | أَ: soru h. | هَٰؤُلَاءِ: mübteda | الَّذِينَ أَقْسَمُوا: haber, ismi mevsul | بِاللَّهِ: car+mecrur | جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ: muz. ileyh, mecrur, zamir için tekrar muzaf+ muz.ileyh | جَهْدَ: mef'ûlü mutlak naibi

﴿ 53 ﴾ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ۚ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ

tekid ve nasb h. + (إِنَّ)'nin ismi | Sizinle beraber olduklarına | boşa gitmiş | onların amelleri | böylece olmuşlardır | hüsrana uğrayanlar

إِنَّهُمْ: tekid ve nasb h. + (إِنَّ)'nin ismi | لَمَعَكُمْ: tekit lâmı+ (إِنَّ)'nin haberi: şibhi cümle | حَبِطَتْ: fiili mazi | أَعْمَالُهُمْ: fâil | فَأَصْبَحُوا: atıf h.+fiili mazi, nasih, (أَصْبَحُوا)'nun ismi | خَاسِرِينَ: (أَصْبَحُوا)'nun haberi

53. (Bir zafer veya herhangi bir vesileyle onların ortaya çıkan iç yüzünü gören) iman edenler: «Sizinle beraber olduklarına bütün güçleriyle Allah'a yemin edenler bunlar mı?» derler. Onların amelleri boşa gitmiş ve böylece hüsrana uğrayanlar olmuşlardır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ

Ey iman eden kimseler! | kim | dönerse | sizden | dininden

يَا: nidâ h.,münâdâ, tenbih h. | أَيُّهَا: sıfat, ismi mevsul | الَّذِينَ آمَنُوا: sıla: mazi fiil | مَنْ: mübteda | يَرْتَدَّ: fi'lü'ş-şart: (sondaki dammenin fetha olmasıyla) meczum f.muzari | مِنْكُمْ: car+ mecrur | عَنْ دِينِهِ: h. cer + mecrur isim

أَعِزَّةٍ	عَلَى الْمُؤْمِنِينَ	أَذِلَّةٍ	يُحِبُّونَهُ	وَ	يُحِبُّهُمْ	بِقَوْمٍ	اللَّهُ	يَأْتِي	فَسَوْفَ
güçlü (onurlu)	müminlere karşı	alçak gönüllü	onların O'nu sevdiği	ve	onları sevdiği	bir millet	Allah	(bilsin) ki getirecektir	
(قَوْمٍ)'in üçüncüsıfatı	h.cer+ mecrur isim	(قَوْمٍ)'in ikinci sıfatı	f. muzari, mef'ûl	atıf h.	(قَوْمٍ)'in sıfatı	car+mecrur, mevsuf	fail	fiili muzari	rabıta+harfi istikbal

فَضْلُ	ذَٰلِكَ	لَآئِمٍ ط	لَوْمَةَ	لَا يَخَافُونَ	اللَّهِ وَ	فِي سَبِيلِ	يُجَاهِدُونَ ذ	عَلَى الْكَافِرِينَ
lutfudur	Bu	kınayanın	kınamasından	korkmayan	Allah	yolunda	cihad eden	inkarcılara karşı
haber. muzaf	mübteda	muz. İleyh	mef'ûl, muzaf	nefy-i istikbal	atıf h.	muz. ileyh	h. cer+ mecrur isim, muzaf	fiili muzari (قَوْمٍ)'in 4. sıfatı	h.cer+ mecrur isim

﴿ 54 ﴾ عَلِيمٌ	وَاسِعٌ	اللَّهُ	وَ	يَشَآءُ ط	مَنْ	يُؤْتِيهِ	اللَّهِ
çok iyi bilendir	her şeyi kaplayan	Allah		dileyen/dilediği	kimseye	verdiği	Allah'ın
ikinci haber	haber	mübtedâ	başlama h.	sıla: muzari fiil	ikinci mef'ul, ismi mevsul	hal: fiili muzari cüm.+ mef'ûl	muz. ileyh

54. Ey İnananlar! Sizden kim dininden dönerse bilsin ki, Allah, (kendisinin) onları sevdiği ve onların O'nu sevdiği, müminlere karşı alçak gönüllü, inkarcılara karşı güçlü (onurlu), Allah yolunda cihad eden, hiçbir kınayanın kınamasından korkmayan bir millet getirir. Bu, Allah'ın dilediği (ya da dileyen) kimseye verdiği lutfudur. Allah (rahmetiyle) her şeyi kaplayan ve çok iyi bilendir.

الَّذِينَ	آمَنُوا	الَّذِينَ	وَ	رَسُولُهُ	وَ	اللَّهُ	وَلِيُّكُمُ	إِنَّمَا
kimselerdir	iman eden kimselerdir		ve	Resûlüdür		Allah'tır	sizin dostunuz	ancak
önceki (الَّذِينَ)nin bedeli	sıla: mazi fiil	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	haber	mübteda	hasr edatı

﴿ 55 ﴾ رَاكِعُونَ	هُمْ	وَ	الزَّكَاةَ	يُؤْتُونَ	وَ	الصَّلَاةَ	يُقِيمُونَ
boyun eğerek	Onlar		zekâtı	veren		namazı	kılan
haber	mübtedâ	hal vavı	mef'ul	f.muz.	atıf h.	mef'ul	sıla: muzari fiil

55. Sizin dostunuz (veliniz) ancak Allah'tır, Resûlüdür ve iman edenlerdir. Onlar (Allah'ın emirlerine) boyun eğerek namazı kılan, zekâtı veren kimselerdir.

آمَنُوا	وَ الَّذِينَ	وَ رَسُولَهُ	اللَّهَ	يَتَوَلَّ	مَنْ	وَ
iman eden kimseleri	ve	Peygamberini	Allah'ı	dost edinirse	Kim	
sıla; mazi fiil	atıf h.+ matuf	atıf h.+ matuf	mef'ul	fi'lüş-şart: illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari	mübteda: şart ismi	atıf h.

﴿ 56 ﴾ الْغَالِبُونَ ع	هُمُ	اللَّهِ	حِزْبَ	فَإِنَّ	
üstün gelecek olanlar		Allah'ın	taraftarıdır	(bilsin ki) şüphesiz	
(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	rabıta+ cevabü'ş-şart: isim cümlesi: tekit ve nasb h.	

şart ve cevap cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

56. Kim Allah'ı, Peygamberini ve iman edenleri dost edinirse (bilsin ki) üstün gelecek olanlar şüphesiz Allah'ın taraftarlarıdır (Allah'ın tarafını tutanlardır).

دِينَكُمْ	اتَّخَذُوا	الَّذِينَ	لَا تَتَّخِذُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَا أَيُّهَا
dininizi	edinen	kimseleri	edinmeyiniz	Ey iman eden kimseler!		
mef'ûl	sıla: mazi fiil	mef'ul	nehy-i hâzır	sıla: mazi fiil	sıfat	nidâ h., münâdâ, tenbih h.

مِنْ قَبْلِكُمْ	الْكِتَابَ	أُوتُوا	مِنَ الَّذِينَ	لَعِبًا	وَ	هُزُوًا
Sizden önce	kitap	verilen	kimselerden	oyun konusu	ve	alay
h.cer, zaman zarfı	mef'ûl	sıla: meçhul fiili mazi naibi fâil	h.cer+ mecrur isim	matuf	atıf h.	ikinci mef'ûl

﴿ 57 ﴾	مُؤْمِنِينَ	كُنتُمْ	إِنْ	اللَّهَ	اتَّقُوا	وَ	أَوْلِيَآءَ ۚ	الْكُفَّارَ	وَ
	müminler	iseniz	Eğer	Allah'tan	sakınınız		dostlar	kâfirleri	ve
	(كَانَ)'nin haberi: cemi müzekker salim'in mansub hali	fi'lu'ş-şart; f. mazi, (تُمْ):(كَانَ)'nin ismi	şart ve cezm h.	mef'ul	emri hâzır	atıf h.	mef'ûl	birinci (الَّذِينَ)'ye matuf	atıf h.

57. Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden dininizi alay ve oyun konusu edinenleri ve kâfirleri dostlar edinmeyiniz. Eğer müminler iseniz Allah'tan sakınınız.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 116 ≻

(MAİDE, 51 – 52):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا) : (iftial b.) yaptı, ortaya koydu/ edindi (اَلْيَهُودِيُّ ج يَهُودٌ): Yahudi (اَلنَّصْرَانِيُّ ج نَصَارَى): Hristiyan (اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost, arkadaş, yardımcı, destekçi ve yakın (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmetti, haksızlık etti (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) vekil edindi, sevdi, dostluk kurdu/ menfaati dokundu/ yürüttü/ yardımda bulundu/ baktı (هَدَى يَهْدِي هُدًى): (nakıs f.) hidayet verdi/ tarif etti/ irşad etti/ sevketti (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs, mehmuz f.) gördü (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp (اَلْمَرَضُ ج اَمْرَاضٌ): hastalık (خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً): (nakıs f.) korktu, sakındı, çekindi, endişe etti (سَارَعَ يُسَارِعُ مُسَارَعَةً): (müfâale b.) sürat gösterdi/ koşuştu/çabucak yaptı/ yuvarlandı (أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ismi fail),(ecvef if'al b.) isabet etti (أَصْبَحَ يُصْبِحُ اِصْبَاحًا): (if'al b.) oldu/ sabahladı (اَلدَّآئِرَةُ ج دَوَائِرُ): felaket ve inkılâb/ hezimet/ bozguna uğramak/ şiddetli zaman/ dehşetli devir (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz,nakıs f.) geldi/ getirdi/ yaptı (اَلْفَتْحُ): fetih, zafer (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, emredilen husus/ durum/ iş (أَسَرَّ يُسِرُّ اِسْرَارًا): (muzaaf if'al b.) gizledi/ sır verdi/ pişmanlığı gizledi/ belli etmedi

(MAİDE, 53 – 54 – 55- 56- 57):

(أَقْسَمَ يُقْسِمُ اِقْسَامًا): (if'al b.) yemin etti (اِرْتَدَّ يَرْتَدُّ اِرْتِدَادًا): (if'ilâl b.) irtidad etti/ (dininden) döndü/ vazgeçti [(جَهَدَ يَجْهَدُ) اَلْجَهْدَ]: (masdar), güç, kuvvet, çaba (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): yemin, sağ (جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ): olanca güçleriyle (حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا): boşa çıktı, neticesiz oldu (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (أَصْبَحَ يُصْبِحُ اِصْبَاحًا): (if'al b.) oldu, sabahladı (اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz nakıs f.) kolayca geldi/ getirdi (أَحَبَّ يُحِبُّ اِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi (اَلذَّلِيلُ ج اَلاَذِلَّةُ): zelil, düşük, alçak, aşağılık (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı, çekindi (جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfâale b.) cihat etti, müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (اَللَّوْمَةُ): kınama, levm [(لَامَ) اَللَّائِمُ]: (ismi fail) kınayan (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz if'al b.) verdi/ getirdi (شَاءَ يَشَاءُ): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti [(وَسِعَ يَسَعُ) اَلْوَاسِعُ]: (ismi fail),(misal f.) içine alan, kaplayan [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: mübalağalı ismi fail) çok bilen (أَقَامَ يُقِيمُ اَقَامَةً): (ecvef if'al b.) dosdoğru kıldı (اَلْهُزُوُ): alay mevzusu, alaya alınan (اَللَّعْبُ ج اَلْعَابٌ): oyun, şaka eylence (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz ve nakıs if'al b.) verdi (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) veli edindi, sevdi, yerine getirdi/ yürüttü (اَلرَّاكِعُ ج رَاكِعُونَ): (ismi fail) başı eğen, eğilen/ rükua varan/ huşu ve tevazuda bulunan (اَلْحِزْبُ ج اَحْزَابٌ): taraftar, birlik, bölük, aynı hedefe yönelmiş taife, parti (اَلْغَالِبُ ج غَالِبُونَ): (ismi fail) galip gelen, yenen, üstün gelen (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ibadet (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا):(iftial b.) edindi, yaptı/ ortaya koydu

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 117 (MÂİDE: 58 – 64) ≻

وَ	إِذَا	نَادَيْتُمْ	إِلَى الصَّلَاةِ	اتَّخَذُوهَا	هُزُوًا	وَ	لَعِبًا ط
	zaman	çağırdığınız	Namaza	onu edinirler	alay	ve	eğlence
atıf h.	zaman ve şart edatı	fi'lü'ş-şart; fiili mazi	car+ mecrur	cevabu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	ikinci mef'ûl	atıf h.	matuf

ذٰلِكَ	بِأَنَّهُمْ	قَوْمٌ	لَا يَعْقِلُونَ	﴿ 58 ﴾
Bu	onların olması sebebiyledir	bir topluluk	akletmeyen	
mübteda	h. cer+ tekit ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, mevsuf	(قَوْمٌ) kelimesinin sıfatı	

58. Namaza çağırdığınız zaman onu alay ve eğlence edinirler. Bu onların akletmeyen bir topluluk olması sebebiyledir.

قُلْ	يَا	أَهْلَ	الْكِتَابِ	هَلْ	تَنْقِمُونَ	مِنَّا	إِلَّا	أَنْ آمَنَّا	بِاللّٰهِ
De ki	Ey	ehli	kitap	mı	hoşlanmıyorsunuz	bizden	Ancak	inanmamız dolayısıyla	Allah'a
emri hâzır	nidâ h.	münâdâ	muz. ileyh	soru h.	fiili muzari	car+ mecrur	istisna h.	(تَنْقِمُونَ) fiilinin mef'ûlü	car+mecrur

وَ مَا	أُنْزِلَ	إِلَيْنَا	وَ مَا	أُنْزِلَ	مِنْ قَبْلُ	وَ	أَنَّ	أَكْثَرَكُمْ	فَاسِقُونَ	﴿ 59 ﴾
	indirilene	bize	atıf h. + ismi mevsul	sıla: meçhul mazi fiil	daha önce	atıf h.	tekit ve nasb h.	çoğunuz	fasıklarsınız	
atıf h., ismi mevsul	sıla: meçhul mazi fiil	car+mecrur			h.cer+ zarf ismi			(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	

59. De ki, «Ey kitap ehli! Ancak Allah'a, bize indirilene ve daha önce indirilene inanmamız dolayısıyla mı bizden hoşlanmıyorsunuz? Gerçek şu ki, çoğunuz fasıklarsınız (doğru yoldan çıkmış kimselersiniz).

قُلْ	هَلْ	أُنَبِّئُكُمْ	بِشَرٍّ	مِنْ ذٰلِكَ	مَثُوبَةً	عِنْدَ	اللّٰهِ ط
De ki		size haber vereyimmi	daha kötüsünü	bundan	ceza bakımından	katında	Allah
emri hâzır	soru h.	fiili muzari, mef'ûl	car+ mecrur	h. cer+ işaret ismi	temyiz	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh

مَنْ	لَعَنَهُ	اللّٰهُ	وَ	غَضِبَ	عَلَيْهِ	وَ	جَعَلَ	مِنْهُمُ	الْقِرَدَةَ	وَ	الْخَنَازِيرَ
kimseler	lanet ettiği	Allah'ın		gazab-landığı	kendisine	ve	kıldığı	kendi-lerinden	maymunlar	ve	domuzlar
haber, ismi mevs.	sıla; mazi f.cüm.	fail	atıf h.	fiili mazi	car+ mecrur	atıf h.	fiili mazi	car+ mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf

وَ	عَبَدَ	الطَّاغُوتَ ط	أُولٰئِكَ	شَرٌّ	مَكَانًا	وَ أَضَلُّ	عَنْ سَوَاءِ	السَّبِيلِ	﴿ 60 ﴾
ve	tapanlar	tağuta	işte bunlar	daha kötü	yer bakımından	ve daha çok sapmış bulunanlardır	dümdüz	yoldan	
atıf h.	fiili mazi	mef'ul	mübteda	haber	temyiz	atıf h., matuf,	mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	

60. De ki: «Allah katında, ceza bakımından bundan daha kötüsünü size haber vereyim mi? Allah'ın kendisine lanet ettiği, ona karşı gazablandığı ve kendilerinden maymunlar ve domuzlar ve tağuta tapanlar kıldığı kimseler; işte bunlar, yer (durum) bakımından daha kötü ve dümdüz yoldan daha çok sapmış bulunanlardır.

وَ	إِذَا	جَاءُوكُمْ	قَالُوا	آمَنَّا	وَ	قَدْ	دَخَلُوا	بِالْكُفْرِ
	zaman	size geldikleri	derler	İman ettik	halde		girdikleri	inkârla
atıf h.	şart ifade eden zaman zarfı, muzaf	fi'lü'ş-şart; fiili mazi	cevabü'ş-şart; fiili mazi	fiili mazi+ fâil	hal vavı	tahkik h.	fiili mazi fail	car mecrur

وَ	هُمْ	قَدْ	خَرَجُوا	بِهِ ط	وَ	اللّٰهُ	أَعْلَمُ
	çıktıkları (halde)			onunla		Allah	daha iyi bilir
atıf h.	mübteda	tahkik h.	fiili mazi+ fail	car+ mecrur	başlama h.	mübteda	haber

﴿ 61 ﴾	يَكْتُمُونَ	كَانُوا	بِمَا
	gizlemekte	oldukları	şeyleri
	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil	sıla: nasih mazi fiil, (كَانَ)'nin ismi	h. cer+ ismi mevsul

61. (Yanınıza) inkârla girip yine onunla (inkârla) çıktıkları halde size geldikleri zaman «İman ettik» derler. Allah gizlemekte olduklarını daha iyi bilir.

وَ	تَرَى	كَثِيرًا	مِنْهُمْ	يُسَارِعُونَ	فِي الْإِثْمِ	وَ الْعُدْوَانِ
başlama h.	görürsün	çoğunu	Onlardan	yarıştıklarını	günâh işlemede	düşmanlık
	fiili muzari	mef'ul, mevsuf	sıfat	hal; fiili muzari	car+mecrur	atıf h.+matuf

وَ أَكْلِهِمُ	السُّحْتَ ط	لَبِئْسَ	مَا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ ﴿62﴾
yemede ve	haram	ne kadar kötüdür	şeyler	oldukları	Yapmakta
atıf h. matuf	mef'ul	cevap h., câmid (çekimi olmayan)	fâil, ismi mevsul	sıla: nasih fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

62. Onlardan çoğunu günâh işlemede, düşmanlık ve haram yemede yarıştıklarını görürsün. Yapmakta oldukları şeyler ne kadar kötüdür!

لَوْلَا	يَنْهَاهُمُ	الرَّبَّانِيُّونَ	وَ	الْأَحْبَارُ	عَنْ قَوْلِهِمُ	الْإِثْمَ
değil miydi	yasaklamalı	Din adamları	ve	bilginler	onları söylemelerinden	günah
(teşvik etme) h. tahdîd	muzari fiil, mef'ul	fail	atıf h.	matuf	câr-mecrur isim	mef'ul

وَ	أَكْلِهِمُ	السُّحْتَ ط	لَبِئْسَ	مَا	كَانُوا	يَصْنَعُونَ ﴿63﴾
ve	yemelerinden	haram	gerçekten ne kötü	şey	oldukları	Yapmakta
atıf h.	mecrur isim	mef'ul	cevap h., (بِئْسَ): câmid (çekimi olmayan) fiili mazi	fâil	sıla: nasih mazi fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

63. Din adamları ve bilginler; onları günah söylemelerinden ve haram yemelerinden yasaklamalı değil miydi? Yapmakta oldukları şey gerçekten ne kötü!

وَ	قَالَتِ	الْيَهُودُ	يَدُ	اللَّهِ	مَغْلُولَةٌ ط	غُلَّتْ	أَيْدِيهِمْ
başlama h.	dediler	Yahudiler	eli	Allah'ın	sıkıdır	bağlandı	elleri
	fiili mazi	fail	mübteda, muzaf	muz. ileyh	haber	fiili mazi	fâil

وَ	لُعِنُوا	بِمَا	قَالُوا م	بَلْ	يَدَاهُ	مَبْسُوطَتَانِ لا
ve	lânete uğradılar	yüzünden	Dedikleri	Bilâkis	Allah'ın iki eli de	açıktır
atıf h.	meçhul fiili mazi, naibi fail	h. cer+ ismi mevsul	sıla; mazi fiil	idrab h.	mübteda	haber

مِنْهُمْ	كَثِيرًا	لَيَزِيدَنَّ	وَ	يَشَاءُ ط	كَيْفَ	يُنْفِقُ
onlardan	çoğunun	Andolsun ki arttıracaktır	başlama h.	dilerse	nasıl	sarfeder
sıfat	mef'ul, mevsuf	yemin h. +tekid nunu'na birleşmiş fiili muzari		fiili muzari	hal	fiili muzari

وَ كُفْرًا ط	طُغْيَانًا	مِنْ رَبِّكَ	إِلَيْكَ	أُنْزِلَ	مَا
küfrünü ve	azgınlık	Rabbinden	sana	indirilen	
atıf h.+ matuf	ikinci mef'ûl	h. cer+ mecrur isim	câr+mecrur	sıla: mazi meçhul fiil	fail, ismi mevsul

الْقِيَامَةِ ط	إِلَى يَوْمِ	وَ الْبَغْضَاءَ	الْعَدَاوَةَ	بَيْنَهُمُ	أَلْقَيْنَا	وَ
kıyamete kadar (sürecek)		ve kin	düşmanlık	aralarına	saldık	
muz. ileyh	car+mecrur, muzaf	atıf h.+ matuf	mef'ul	mekan zarfı	fiili mazi+ fail	atıf h.

اللَّهُ لا	أَطْفَأَهَا	لِلْحَرْبِ	نَارًا	أَوْقَدُوا	كُلَّمَا
Allah	onu söndürmüştür	savaş için	bir ateş	yakmışlarsa	Her ne zaman
fâil	cevabu'ş-şart; mazi fiil, mef'ul	câr+mecrur	mef'ul	fi'lu'ş-şart; mazi fiil, fail	zaman ve şart zarfı

وَ	يَسْعَوْنَ	فِي الْأَرْضِ	فَسَادًا ط	وَ	اللَّهُ	لَا يُحِبُّ	الْمُفْسِدِينَ ﴿64﴾
	koşarlar	yeryüzünde	bozgunculuğa		Allah	sevmez	bozguncuları
atıf h.	fiili muzari	câr+mecrur	hal	başlama h.	mübteda	haber	mef'ul

64. Yahudiler, «Allah'ın eli sıkıdır» dediler. Dedikleri yüzünden elleri bağlandı ve lânete uğradılar. Bilâkis, Allah'ın iki eli de açıktır, nasıl dilerse (öyle) sarfeder (herkese dilediği kadar verir). Andolsun ki Rabbinden sana indirilen, onlardan çoğunun azgınlık ve küfrünü arttıracaktır. Aralarına, kıyamete kadar (sürecek) düşmanlık ve kin saldık. Her ne zaman savaş için bir ateş yakmışlarsa Allah onu söndürmüştür. (Onlar) yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar; Allah ise bozguncuları sevmez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 117 ≻

(MAİDE, 58 – 59 – 60 – 61):

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (nakıs müfâale b.) çağırdı/ uzaktan uzağa seslendi/ ezan okudu/ bağırdı/

(اَلصَّلَاةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, dua, rahmet (اتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi/ yaptı/ ortaya koydu

(اَلْهُزُوُ): alay mevzusu, alaya alınan (اَللَّعْبُ ج اَلْعَابٌ): oyun, alaya alma (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti

(أَهْلُ الْكِتَابِ): ehli kitab: Hristiyanlar ve Yahudiler (نَقَمَ يَنْقِمُ نَقْمًا): hoşlanmadı, çekemedi, beğenmedi/ ayıp karşıladı

(نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (اَلشَّرُّ ج اَشْرَارٌ): (ismi tafdil) daha kötü, en kötü

(اَلْمَثُوبَةُ): karşılık, ceza / sevab: insana amellerinin karşılığı olarak geri dönen şeyler

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): lanet etti, beddua etti, sövdü, hakaret etti (غَضِبَ يَغْضَبُ غَضَبًا): kızdı, hiddet gösterdi, öfkelendi

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): çevirdi, kıldı/ yarattı, icat etti/ hükmetti (اَلْقِرْدُ ج قِرَدَةٌ): maymun (اَلْخِنْزِيرُ ج خَنَازِيرُ): domuz

(اَلطَّاغُوتُ): putlar, Allahtan başka bütün mabutlar (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): hal, durum, mevki, mertebe, mekan, yer

(اَلْاَضَلُّ): (ismi tafdil) en çok sapmış, daha çok sapmış, daha sapık (اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) (أَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen (كَتَمَ يَكْتُمُ كَتْمًا): gizledi

(MAİDE, 62 – 63 – 64):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü/ zannetti/ bildi, tanıdı, anladı (اَلْكَثِيرُ): çok [(أَكَلَ يَأْكُلُ) اَلاَكْلُ]: (masdar) yemek

(سَارَعَ يُسَارِعُ مُسَارَعَةً): (müfâale b.) yarıştı, sürat gösterdi, koşuşturdu, çabucak yaptı (اَلْإِثْمُ ج اَثَامٌ): günah

[(عَدَا يَعْدُو) اَلْعُدْوَانُ]: (masdar),(nakıs f.) düşmanlık, zulüm, hakkı çiğnemek, hakka tecavüz

(اَلسُّحْتُ ج اَسْحَاتٌ): haram yolla kazanılan mal (بِئْسَ): (zemm kelimesi) ne kötü (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı/ terbiye etti/ yetiştirdi (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı

(اَلرَّبَّانِيُّ ج رَبَّانِيُّونَ): dini ilimlerde rüsuh sahibi öğretici makamında olan zahid ve derin alim

(اَلْحِبْرُ ج اَحْبَارٌ): yahudi alimi, bilgin (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz, laf, ifade (اَلْإِثْمُ ج اَثَامٌ): günah

(اَلْيَهُودِيُّ ج يَهُودٌ): Yahudiler (اَلْيَدُ ج اَيْدٌ): el (لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): lanet etti, beddua etti/ rahmetinden uzaklaştırdı

[(غَلَّ يَغُلُّ) اَلْمَغْلُولُ]: (muzaaf f.) bağlanmış, bağlı (eli sıkı, cimri anlamında)

[(بَسَطَ يَبْسُطُ) اَلْمَبْسُوطُ]: (İsmi meful) elleri açık: ikram ve ihsanda bulunan

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ اِنْفَاقًا):(if'al b.) harcadı, sarfetti (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(زَادَ يَزِيدُ زَيدًا): (ecvef f.) arttı, ziyadeleşti, çoğaldı/ artırdı/ kattı/ ziyadeleştirdi

[(طَغَى يَطْغَى) اَلطُّغْيَانُ]: azgınlık, haddi aşmak, taşmak (أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءًا):(nakıs if'al b.) bıraktı, saldı, attı

(اَلْعَدَاوَةُ): düşmanlık (اَلْبَغْضَاءُ): şiddetli bir şekilde hoşlanmama, kin bağlama

(أَوْقَدَ يُوقِدُ اِيقَادًا):(misal if'al b.) (harb ateşini) yaktı, tutuşturdu (أَطْفَأَ يُطْفِئُ اِطْفَاءً):(mehmuz if'al b.) ateşi söndürdü

[(فَسَدَ يَفْسُدُ) اَلْفَسَادُ]: (masdar) bozulmak fesada uğramak (سَعَى يَسْعَى سَعْيًا):(nakıs f.) çalıştı, çaba sarfetti/ hızlıca yürüdü

(أَحَبَّ يُحِبُّ اِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi [(أَفْسَدَ يُفْسِدُ) اَلْمُفْسِدُ]: (ismi fail),(if'al b.) ifsad eden, bozan, fesat çıkaran

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 118 (MÂİDE: 65 – 70) ≻

اتَّقَوْا	وَ	آمَنُوا	الْكِتَابِ	أَهْلَ	أَنَّ	لَوْ	وَ
sakınsalardı	ve	iman etseler	kitap	ehl-i		Eğer	
mazi fiil+ fail	atıf h.	(أَنَّ)'nin haberi: (fi'lu'ş-şart) mazi fiil, fail	muz. ileyh	(أَنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	cezmetmeyen şart h.	atıf h.

﴿ 65 ﴾ النَّعِيمِ	جَنَّاتِ	لَأَدْخَلْنَاهُمْ	وَ	سَيِّئَاتِهِمْ	عَنْهُمْ	لَكَفَّرْنَا	
nimet	cennetlerine	onları sokardık	ve	günahlarını	onlardan	kesinlikle örterdik	
muz. ileyh	mef'ul (muzaf)	cevap h., f.mazi, fail, mef'ul	atıf h.	mef'ul (muzaf+muz.ileyh)	câr+ mecrur	cevap harfi+ (cevabü'ş-şart): fiili mazi, fail	

65. Eğer ehl-i kitap iman edip (kötülüklerden) sakınsalardı, kesinlikle (geçmiş) günahlarını örterdik ve onları nimet cennetlerine sokardık.

وَ الْإِنْجِيلَ	التَّوْرَاةَ	أَقَامُوا	أَنَّهُمْ	لَوْ	وَ
İncil'i	Tevrat'ı	gereğince uygulasalardı	onlar	Eğer	
atıf h.+ matuf	mef'ûl	(أَنَّ)'nin haberi; (fi'lu'ş-şart) mazi fiil cümlesi; fâil	tekid ve nasb h+ (أَنَّ) nin ismi	cezmetmeyen şart edatı	atıf h.

لَأَكَلُوا	مِنْ رَبِّهِمْ	إِلَيْهِمْ	أُنْزِلَ	مَآ	وَ
şüphesiz yerlerdi	Rablerinden	kendilerine	indirilen şeyi		ve
cevap h.+ (cevabü'ş-şart): fiili mazi+ fâil	cer+ mecrur isim	car+ mecrur	sıla: meçhul mazi fiil		atıf h. +matuf, ismi mevsul

مُقْتَصِدَةٌ ط	أُمَّةٌ	مِنْهُمْ	أَرْجُلِهِمْ ط	تَحْتِ	مِنْ	وَ	مِنْ فَوْقِهِمْ
mutedil	bir ümmet	onlardan vardır	ayaklarının	altından			üstlerinden
sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem	muz.ileyh	mekan zarfı, muzaf	harfi cer	atıf h.	h. cer+mekan zarfı

﴿ 66 ﴾	يَعْمَلُونَ ع	مَا	سَآءَ	مِنْهُمْ	كَثِيرٌ	وَ
	yapmakta oldukları	şeyler	ne kötüdür	onlardan	çoğunun	
	sıla; muzari fiil	fail, ismi mevsul	haber: mazi fiil cüm.	sıfat	mübteda, mevsuf	atıf h.

66. Eğer onlar Tevrat'ı, İncil'i ve Rablerinden kendilerine indirileni (Kuran'ı) gereğince uygulasalardı, şüphesiz (hem) üstlerinden, (hem de) ayaklarının altından yerlerdi (yeraltı ve yerüstü nimetlerinden istifade ederlerdi). Onlardan mutedil (aşırılığa kaçmayan) bir ümmet (topluluk) vardır; fakat onlardan çoğunun yapmakta oldukları ne kötüdür!

مِنْ رَبِّكَ ط	إِلَيْكَ	أُنْزِلَ	مَآ	بَلِّغْ	الرَّسُولُ	يَآ أَيُّهَا
Rabbinden	sana	indirileni		tebliğ et	Peygamber	Ey
câr-mecrur isim	car+ mecrur	sıla; meçhul mazi fiili	mef'ul, ismi mevsul	emri hâzır	sıfat (atfı beyan da denmiş)	nidâ h., münâdâ, tenbih h.

يَعْصِمُكَ	اللَّهُ	وَ رِسَالَتَهُ ط	فَمَا بَلَّغْتَ	لَمْ تَفْعَلْ	إِنْ	وَ
seni korur	Allah	O'nun elçiliğini	tebliğ etmemiş olursun	(bunu) yapmazsan	eğer	
haber; fiili muzari cüm., mef'ul	mübteda	atıf h. mef'ul	rabıta + cevabu'ş-şart: olumsuz fiil	fi'lü'ş-şart; cahd-ı mutlak	şart ve cezm h.	atıf h.

﴿ 67 ﴾ الْكَافِرِينَ	الْقَوْمَ	لَا يَهْدِي	اللَّهَ	إِنَّ	مِنَ النَّاسِ ط	
kâfirler	topluluğuna	rehberlik etmez	Allah	Gerçek şu ki	insanlardan	
sıfat	mef'ul, mevsuf	(إِنَّ)'nin haberi: nefy-i istikbal fiil cüm.	(إِنَّ)nin ismi	tekid ve nasb h.	car+mecrur	

67. Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et, eğer (bunu) yapmazsan O'nun elçiliğini tebliğ etmemiş (insanlara ulaştırmamış) olursun. Allah seni insanlardan korur. Gerçek şu ki, Allah kâfirler topluluğuna rehberlik etmez.

قُلْ	يَآ	أَهْلَ	الْكِتَابِ	لَسْتُمْ	عَلَى شَيْءٍ	حَتَّى	تُقِيمُوا	التَّوْرَاةَ وَ الْإِنْجِيلَ
De ki	Ey	ehli	Kitap	değilsinizdir	bir şey üzerinde		gereğince uygulamadıkça	Tevrat'ı İncil'i
emri hâzır	nidâ h.	muzâfun ileyh	muz. ileyh	câmid (muzari çekimi olmayan) nâsih fiili mazi, (لَيْسَ)'nin ismi (تُمْ)	haberi: şibhi cümle (لَيْسَ)'nin	gaye ve nasb h.	fiili muzari+ fâil	mef'ul atıf h.+ matuf

وَ	مَآ	أُنْزِلَ	إِلَيْكُمْ	مِنْ رَبِّكُمْ ط	وَ	لَيَزِيدَنَّ	كَثِيرًا	مِنْهُمْ
ve	şeyi	indirilen	size	Rabbinizden		And olsun ki kesinlikle artıracaktır	çoğunun	onlardan
atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: meçhul mazi fiil	car mecrur	h. cer+ mecrur isim	başlama h.	kasem h.+ tekid nunu birleşmiş muzari fii	mef'ul, mevsuf	sıfat

مَآ	أُنْزِلَ	إِلَيْكَ	مِنْ رَبِّكَ	طُغْيَانًا	وَ	كُفْرًا ج	فَلَا تَأْسَ	عَلَى الْقَوْمِ	الْكَافِرِينَ ﴿68﴾
şey	indirilen	sana	Rabbinden	azgınlığını	ve	küfrünü	üzülme	topluluğuna karşı	kâfirler
fail, ismi mevsul	sıla: meçhul mazi fiil	câr+ mecrur	câr-mecrur isim,	ikinci mef'ûl	atıf h.	matuf	rabıta+ nehy-i hâzır	car+mecrur, mevsuf	sıfat

68. De ki: «Ey Kitap ehli! Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirileni (Kur'an'ı) gereğince uygulamadıkça (ya da ayakta tutmadıkça) bir şey üzerinde (doğru bir yol üzerinde) değilsiniz». And olsun ki Rabbinden sana indirilen (Kur'an), kesinlikle onlardan çoğunun azgınlık ve küfrünü artıracaktır. (Durum bu olduğuna göre) kâfirler topluluğuna karşı üzülme (ne gerekiyorsa onu yap).

إِنَّ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	الَّذِينَ	هَادُوا	وَ	الصَّابِؤُونَ	وَ	النَّصَارَى
Doğrusu	iman edenler			yahudiler			sâbiîler	ve	Hıristiyanlar(dan)
tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	sıla; mazi fiil, fâil	atıf h.	matuf, ismi mevsul	fili mazi fail	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf

مَنْ	آمَنَ	بِاللّٰهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْآخِرِ	وَ	عَمِلَ	صَالِحًا
kim	inanırsa	Allah'a	ve	gününe	ahiret	ve	işlerse	iyi amel
mübteda: şart ismi {ismi mevsul olarak (الذين آمنوا)dan bedel de denmiştir}	fi'lu'ş-şart {sıla da denmiştir}	car+ mecrur	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	atıf h.	fiili mazi	mef'ul

فَلَا	خَوْفٌ	عَلَيْهِمْ	وَ	لَا	هُمْ	يَحْزَنُونَ ﴿69﴾	
artık yoktur	bir korku	onların üzerine		değillerdir	onlar	üzülecek	
rabıta, nefiy h. {sonraki cümle cevabu'ş-şart} (şart ve cevap cümleleri (إِنَّ)'nin haberidir	mübteda	haber	atıf h.	nefiy h.	mübteda	haber	

69. Doğrusu iman edenler, yahudiler, -sâbiîler de (böyledir)- ve hıristiyanlar(dan) kim Allah'a ve ahiret gününe (gerçekten) inanırsa ve iyi amel (güzel iş) işlerse artık onların üzerine bir korku yoktur; onlar üzülecek de değillerdir.

لَقَدْ	أَخَذْنَا	مِيثَاقَ	بَنِي	إِسْرَآئِيلَ	وَ	أَرْسَلْنَا
	almıştık	misakını	İsrailoğullarının		ve	göndermiştik
kasem lâmı+tahkik h.	mazi fiil+ fâil	mefûl, muzaf	muz. ileyh	muz. ileyh	atıf h.	mazi fiil+ fâil

إِلَيْهِمْ	رُسُلًا ط	كُلَّمَا	جَآءَهُمْ	رَسُولٌ	بِمَا	لَا تَهْوَى	
onlara	peygamberler	Her ne zaman	onlara geldiyse	bir peygamber	bir şeyle	hoşuna gitmeyen	
car+ mecrur	mef'ul	şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f.mazi+mef'ul	fail	h. cer+ ismi mevsul	sıla; nefy-i istikbal	

أَنْفُسُهُمْ لا	فَرِيقًا	كَذَّبُوا	وَ	فَرِيقًا	يَقْتُلُونَ ﴿70﴾	
nefislerinin	bir kısmını	yalanladılar		bir kısmını da	öldürürlerdi	
fail	(كَذَّبُوا) fiilinin mukaddem mef'ulü	fiili mazi+ fâil	atıf h.	matuf	fiili muzari+fâil	

70. Andolsun, biz İsrailoğullarının misakını (kesin sözünü) almış ve onlara peygamberler göndermiştik. Her ne zaman onlara nefislerinin hoşuna gitmeyen bir şeyle bir peygamber geldiyse, (o peygamberlerin) bir kısmını yalanladılar, bir kısmını da öldürdüler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 118 ≻

(MAİDE, 65):

(أَهْلُ الْكِتَاب): ehli kitab: hristiyanlar, Yahudiler (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(كَفَّرَ يُكَفِّرُ تَكْفِيرًا): (tef'il b.) (günahları) sildi (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): büyük küçük her türlü günah/ kötü/ zararlı

(أَدْخَلَ يَدْخُلُ اِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi, dahil etti (اَلنَّعِيمُ): nimet, çok nimet

(MAİDE, 66):

(أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef if'al b.) ayakta tuttu, ikame etti (gereğini yerine getirdi), yaydı/ neşretti, takdir etti, ehemmiyet verdi

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (فَوْقَ): (zarf) üstünde (تَحْتَ): (zarf) altında

(اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak (اَلأُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet (اَلْمُقْتَصِدَةُ): orta yollu, mutedil, ileri gitmeyen

(سَاءَ يَسُوءُ سَوْءًا): (ecvef f.) kötü oldu (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(MAİDE, 67):

(بَلَّغَ يُبَلِّغُ تَبْلِيغًا): (tef'il b.) tebliğ etti, eriştirdi, iletti (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (عَصَمَ يَعْصِمُ عَصْمًا): korudu

(اَلرِّسَالَةُ ج رِسَالاَتٌ): elçiye verilip gönderilen, risalet

(هَدَى يَهْدِي هُدْيًا):(nakıs f.) irşad etti, yol gösterdi, tarif etti, hidayet verdi

(MAİDE, 68):

(اَلأَهْلُ ج اَهَالٍ): ehil, yakın, akraba, hısım (أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef if'al b.) ikame etti/ neşretti/ talimatına uydu

(زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef f.) artırdı, ziyadeleşti, katıldı, çoğaldı, kattı, arttı

[(طَغَى يَطْغَى) اَلطُّغْيَانُ]: (masdar) azgınlık, taşmak, haddi aşmak (اَسِيَ يَأْسَى اَسىً): (nakıs f.) üzüldü

(MAİDE, 69):

(هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (ecvef f.) yahudi oldu, yahudiliği kabul etti (اَلنَّصْرَانِيُّ ج نَصَارَى): hristiyan

(اَلصَّابِئُ ج صَابِئُونَ): (ismi fail) kitap ehlinden bir grup/ bir dinden çıkıp başka bir dine giren

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi [(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ismi fail) iyi ve doğru olan, makbul ve güzel olan

(اَلْخَوْفُ): korku (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزْنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi

(MAİDE, 71):

(أَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا): (mehmuz f.) akid yaptı/ aldı (اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): ahd, misak, anlaşma, sağlam söz

(بَنِي إِسْرَائِيلَ): İsrailoğulları (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلرَّسُولُ ج رُسُلٌ): elçi, resul, peygamber

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (هَوِيَ يَهْوَى هَوًى): (nakıs f.) arzuladı, heves etti/ gönlü kaldı/ sevdalandı

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): kendi, kendisi, can, kan, nefis, yan, kalp, bizzat, idrak

(اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): gurup, birlik, parti, hizip, kısım (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalan isnad etti, yalanladı, inanmadı

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 119 (MÂİDE: 71 – 76) ≻

وَ	حَسِبُوا	أَلَّا	تَكُونَ	فِتْنَةٌ	فَعَمُوا	وَ	صَمُّوا
	sandılar	olmayacağını		bir fitne	körleştiler	ve	sağırlaştılar
	f. mazi+ fâil	(أَنْ): masdar ve nasb h.	tam f. muzari	fail	sebep fâ'sı+ fiili mazi+ fâil	atıf h.	fiili mazi+ fâil

nefiy h.

mef'ul: (أَلَّا تَكُونَ) masdarı müevveli

ثُمَّ	تَابَ	اللَّهُ	عَلَيْهِمْ	ثُمَّ	عَمُوا	وَ	صَمُّوا
Sonra	tevbelerini kabul etti	Allah		Sonra	körleştiler	ve	sağırlaştılar
atıf h.	fiili mazi	fail	car+mecrur	atıf h.	fiili mazi+ fâil	atıf h.	fiili mazi+ fâil

كَثِيرٌ	مِنْهُمْ ط	وَ	اللَّهُ	بَصِيرٌ	بِمَا	يَعْمَلُونَ	﴿71﴾
çoğu	onlardan		Allah	görmektedir	işlemekte olduklarını		
fail, mevsuf	sıfat	başlama h.	mübtedâ	haber	h. cer+ ismi mevsul	sıla; muzari fiil	

71. (Bu yalanlama veya öldürmenin sonucunda) bir fitne (imtihan ya da bir bela ve musibet) olmayacağını sandılar. (Manen hakka karşı) körleştiler ve sağırlaştılar. Sonra Allah tevbelerini kabul etti. Sonra (yine) onlardan çoğu körleştiler ve sağırlaştılar. Allah, işlemekte olduklarını görmektedir.

لَقَدْ	كَفَرَ	الَّذِينَ	قَالُوا	إِنَّ	اللَّهَ	هُوَ	الْمَسِيحُ
And olsun ki	kafir olmuşlardır		diyenler	gerçekten	Allah		Mesih'tir
kasem lâmı+tahkik h.	fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf

ابْنُ	مَرْيَمَ ط	وَ	قَالَ	الْمَسِيحُ	يَا بَنِي	إِسْرَائِيلَ
oğlu	Meryem'in		dedi	Mesih	Ey	İsrailoğulları
sıfat, muzaf	muz. ileyh	başlama h.	fiili mazi	fail	nidâ h.+ münada	muz. ileyh

اعْبُدُوا	اللَّهَ	رَبِّي	وَ	رَبَّكُمْ ط	إِنَّهُ	مَنْ	يُشْرِكْ	بِاللَّهِ
kulluk edin	Allah'a	Rabbim	ve	Rabbiniz olan	Doğrusu	kim	ortak koşarsa	Allah'a
emri hâzır, fâil	mef'ûl	bedel	atıf h.	matuf	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	mübteda, şart ismi	fiilüş'şart; fiili muzari	car+ mecrur

(إِنَّ)'nin haberi; isim cümlesi

فَقَدْ	حَرَّمَ	اللَّهُ	عَلَيْهِ	الْجَنَّةَ	وَ	مَأْوَاهُ	النَّارُ ط	وَ	مَا	لِلظَّالِمِينَ	مِنْ أَنْصَارٍ	﴿72﴾
kesinlikle	haram eder	Allah	ona	cenneti		barınacağı yer	ateştir		yoktur	zalimler için	yardımcılar	
rabıta +tahkik h.	fiili mazi	fail	car+ mecrur	mef'ûl	atıf h.	mübteda	haber	başlama h.	nefiy h.	haber mukaddem	mübteda muahhar; zaid h. cer-mecrur isim	

cevabüş'şart, şart ve cevabı ref mahallinde (مَنْ) mübtedasının haberi

72. And olsun ki, «Gerçekten Allah ancak Meryem oğlu Mesih'tir» diyenler kafir olmuşlardır. (Oysa) Mesih, «Ey İsrailoğulları! Rabbim ve Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin. Doğrusu kim Allah'a ortak koşarsa Allah ona cenneti kesinlikle haram eder ve barınacağı yer ateştir, zalimler için yardımcılar yoktur» dedi.

لَقَدْ	كَفَرَ	الَّذِينَ	قَالُوا	إِنَّ	اللَّهَ	ثَالِثُ	ثَلَاثَةٍ ۘ
Andolsun	kâfir olmuşlardır		diyenler		Allah	üçüncüsüdür	üçün
kasem lâmı+tahkik h.	fiili mazi	fail, ismi mevsul	sıla: mazi fiil	tekit ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh

لَمْ يَنْتَهُوا	إِنْ	وَ	وَاحِدٌ ط	إِلَهٌ	إِلاَّ	مِنْ إِلهٍ	مَا	وَ	
vazgeçmezlerse	Eğer		tek	İlah'tan	başka	bir ilah	yoktur		
fiilüş'şart; cahd-ı mutlak fiil	şart ve cezm h.	başlama h.	sıfat	bedel, mevsuf	istisna h.	car+mecrur (h. cer zaid de denmiş)	nefiy h.	atıf h.	

﴿ 73 ﴾	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	مِنْهُمْ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	لَيَمَسَّنَّ	يَقُولُونَ	عَمَّا	
	elem veren	bir azap	onlardan	inkar eden	kimselere	kesinlikle dokunacaktır	dedikleri	şeylerden	
	sıfat	fail, mevsuf	car mecrur	sıla: mazi fiil	mef'ul, ismi mevsul	cevap h., tekit nununa birleşen (müfret) muzari f.	sıla; muz.f. cüm.	(عَـــنْ+مـــا) câr+mecrur, mevsul	ismi

73. Andolsun «Allah, üçün üçüncüsüdür» diyenler kâfir olmuşlardır. (Halbuki) tek bir ilah'dan başka hiç bir ilah yoktur. Eğer dediklerinden vazgeçmezlerse, onlardan inkar edenlere kesinlikle elem veren bir azap dokunacaktır.

﴿ 74 ﴾	رَحِيمٌ	غَفُورٌ	اللّهُ	وَ	يَسْتَغْفِرُونَهُ ط	وَ	إِلَى اللّهِ	يَتُوبُونَ	فَلاَ	أَ
	Rahim'dir	Gafur'dur	Allah		O'ndan bağışlanma dilemiyecekler (mi)		Allah'a	artık tevbe etmeyecekler		..mi
	İkinci haber	haber	mübteda	başlama h.	fiili muzari, mef'ul	atıf h.	car+mecrur	fiili muzari	başlama h.+ nefiy h.	soru h.

74. Artık Allah'a tevbe edip O'ndan bağışlanma dilemiyecekler mi? Allah Gafur'dur, Rahim'dir (çok bağışlayan, çok merhamet edendir).

خَلَتْ	قَدْ	رَسُولٌ ج	إِلاَّ	مَرْيَمَ	ابْنُ	الْمَسِيحُ	مَا	
gelip geçmiştir		bir resûlden	başkası	Meryem	oğlu	Mesîh	değildir	
fiili mazi	tahkik h.	haber	istisna h.	muz. ileyh	sıfat, muzaf	mübteda, mevsuf	nefiy h.	

الطَّعَامَ ط	يَأْكُلاَنِ	كَانَا	صِدِّيقَةٌ ط	أُمُّهُ	وَ	الرُّسُلُ ط	مِنْ قَبْلِهِ	
yemek	her ikisi de yerlerdi		çok doğru sözlüdür	Annesi		resûller	Ondan önce de	
mef'ul	(كَانَ)nin haberi; muzari fiil cüm, fail	f. mazi, nasih+ (كَانَ)nin ismi (ا):	haber	mübteda	başlama h.	fail	h. cer+ zarf	

﴿ 75 ﴾	يُؤْفَكُونَ	أَنَّى	انْظُرْ	ثُمَّ	الْآيَاتِ	لَهُمُ	نُبَيِّنُ	كَيْفَ	انْظُرْ
	çevriliyorlar	nasıl	bak	sonra	ayetleri	onlara	açıklıyoruz	nasıl	Bak
	meçhul fiili muzari	hal	emri hâzır	atıf h.	mef'ul	car+ mecrur	f. muzari	hal: soru ismi	emri hâzır

75. Meryem oğlu Mesîh ancak bir resûldür. Ondan önce de resûller gelip geçmiştir. Annesi çok doğru sözlüdür. Her ikisi de yemek yerlerdi. Bak, onlara ayetleri nasıl açıklıyoruz, sonra bak nasıl (haktan) çevriliyorlar.

لَكُمْ	لاَ يَمْلِكُ	مَا	اللّهِ	مِنْ دُونِ	تَعْبُدُونَ	أَ	قُلْ
(yani) sizin için	gücü yetmeyen	şeylere	Allah'tan	başkasına	tapıyorsunuz	mi	De ki
car+mecrur	sıla; nefy-i istikbal fiil	mef'ul, ismi mevsul	muz. ileyh	car+ mecrur, muzaf	fiili muzari	soru h.	emri hâzır

﴿ 76 ﴾	الْعَلِيمُ	السَّمِيعُ	هُوَ	اللّهُ	وَ	نَفْعًا ط	لاَ	وَ	ضَرًّا
	Alim'dir	Semi'dir		Allah		faydaya			zarara
	ikinci haber	haber	fasıl zamiri	mübteda	başlama h.	matuf	nefiy h.	atıf h.	mef'ul

76. De ki: Allah'tan başkasına (yani) sizin için zarara da faydaya da gücü yetmeyen şeylere mi tapıyorsunuz? Allah ise Semi'dir, Alim'dir (hem işitir, hem bilir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 119 ≻

(MAİDE, 71):

(حَسِبَ يَحْسَبُ حَسْبَانًا): zanneti, varsaydı (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): deneme, imtihan, fitne

(عَمِيَ يَعْمَى عَمًى): (nakıs f.) gözü (veya kalp gözü) kör oldu (صَمَّ يَصَمُّ صَمَمًا): (muzaaf f.) sağır oldu

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً عَلَي): (ecvef f.) tevbeyi kabul edip mağfiret etti (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

[(اَلْبَصِيرُ (بَصَرَ يَبْصُرُ]: (Allah'ın isimlerinden) çok iyi gören (اَلْكَثِيرُ): çok

(MAİDE, 72):

(اِبْنُ مَرْيَمَ): Meryem'in oğlu (بَنِي إِسْرَائِيلَ): İsrailoğulları (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allaha) ortak koştu (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram kıldı

[(اَلْمَأْوَى (اَوَى يُؤْوِي]: barınak, barınmak, yanına almak (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş

(اَلظَّالِمُ ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden (اَلنَّاصِرُ ج اَنْصَارٌ): yardımcı, yardım eden, kollayan

(MAİDE, 73):

(ثَالِثُ ثَلاَثَةٍ): üçün üçüncüsü (اَلاِلَهُ ج آلِهَةٌ): ilah, tanrı (وَاحِدٌ): bir, tek

(اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً): (nakıs f., infial b.) vazgeçti, bıraktı (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, değdi

(اَلْعَذَابُ): acı, eziyet, elem (اَلاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(MAİDE, 74):

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً): (ecvef f.) tevbe etti (اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) istiğfar etti, bağış diledi

[(اَلْغَفُورُ (غَفَرَ يَغْفِرُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bağışlayıcı, mağfireti bol olan

[(اَلرَّحِيمُ (رَحِمَ يَرْحَمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok acıyan, merhamet eden

(MAİDE, 75):

(خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.) gelip geçti (قَبْلُ): (zarf) önce (اَلْأُمُّ ج أُمَّهَاتٌ): anne

[(اَلصِّدِّيقَةُ (صَدَقَ يَصْدُقُ]: (mübalağalı ismi fail) çok doğru sözlü, doğru, tasdîk edici, sapmamış

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (اَلطَّعَامُ ج اَطْعِمَةٌ): yiyecek, yemek, öğün

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı/ düşündü/ gördü (بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açık oldu, izah ve izhar etti

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alamet, ayet (اَفَكَ يَأْفِكُ اَفْكًا): (mehmuz f.) çevirdi, vazgeçirdi

(MAİDE, 76):

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (دُونَ): (zarf) ...den başka, daha az/ daha aşağı

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): yapabildi, gücü yetti/ sahib oldu/ eli altında oldu

(اَلضَّرُّ): zarar, ziyan [(اَلنَّفْعُ نَفَعَ يَنْفَعُ]: (masdar) fayda vermek, faydası olmak

[(اَلسَّمِيعُ (سَمِعَ يَسْمَعُ]: (esma i ilahiyeden) işitici

[(اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: çok iyi bilen

≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 120 (MÂİDE: 77 – 82) ≻

قُلْ	يَآ	أَهْلَ	الْكِتَابِ	لاَ تَغْلُوا	فِي دِينِكُمْ	غَيْرَ	الْحَقِّ
De ki	Ey	ehli	kitap	aşırı gitmeyin	Dininizde	haksız yere	
emri hâzır	nidâ h.	münâdâ, muzaf	muz. ileyh	nehy-i hâzır	câr-mecrur isim	mef'ul (mef'ulü mutlak naibi de denmiş), muzaf	muz. ileyh

وَ	لاَ تَتَّبِعُوا	أَهْوَآءَ	قَوْمٍ	ضَلُّوا	قَدْ	مِنْ قَبْلُ
atıf h.	tabi olmayın	keyfi arzularına	bir topluluğun	sapmış		Daha önce
atıf h.	nehyi hâzır	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	fiili mazi+ fâil	tahkik h.	h. cer+ muzaf olmadığı zaman damme üzere mebni zarf isim

(قَوْمٍ)'in sıfatı: mazi fiil cümlesi

﴿ 77 ﴾	ع السَّبِيلِ	عَنْ سَوَآءِ	ضَلُّوا	وَ	كَثِيرًا	أَضَلُّوا	وَ
	yolun	doğrusundan	sapmış	ve	birçoklarını da	saptırmış	
	muz. ileyh	car+mecrur, muzaf	fiili mazi+ fâil	atıf h.	mef'ul	fiili mazi+ fâil	atıf h.

77. De ki: «Ey kitap ehli! Dininizde haksız yere aşırı gitmeyin (bilgisizce sapık itikatı taklit etmeyin, bilgisizce taassub göstermeyin). Daha önce sapmış, birçoklarını da saptırmış ve yolun doğrusundan sapmış bir topluluğun keyfi arzularına tabi olmayın».

وَ	دَاوُودَ	عَلَى لِسَانِ	إِسْرَائِيلَ	مِنْ بَنِيٓ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	لُعِنَ
ve	Davud'un	diliyle	İsrailoğullarından		İnkar eden kimseler		lanetlendi
atıf h.	muz. ileyh (gayri munsarif olduğu için esre yerine fethalı)	car+mecrur, muzaf	muz. ileyh	h. cer+ mecrur isim	sıla: mazi fiil	naibi fail, ismi mevsul	meçhul mazi fiil

﴿ 78 ﴾	يَعْتَدُونَ	كَانُوا	وَ	عَصَوْا	بِمَا	ذَٰلِكَ	مَرْيَمَ ط	ابْنِ	عِيسَى
	aşırı gidiyor olmaları		ve	isyan etmeleri sebebiyledir		Bu	Meryem	oğlu	İsa'nın
	(كَانَ)'nin haberi: muzari f.c.	fiili mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	fiili mazi	h. cer+ ismi mevsul	mübteda,	muz. ileyh	sıfat, muzaf	matuf

(ذَٰلِكَ) mübtedasının haberi

78. İsrailoğullarından inkar edenler, Davud'un ve Meryem oğlu İsa'nın diliyle lanetlendi. Bu, isyan etmeleri ve aşırı gitmelerindendi.

﴿ 79 ﴾	يَفْعَلُونَ	كَانُوا	مَا	لَبِئْسَ	فَعَلُوهُ ط	عَنْ مُنْكَرٍ	لاَ يَتَنَاهَوْنَ	كَانُوا
	yapmakta	oldukları	şeyler	ne kötüydü	yaptıkları	kötülükten	birbirlerini vazgeçirmezlerdi	
	(كَانَ)'nin haberi	sıla: nâsih fiili mazi, (وا): (كَانَ)'nin ismi	fâil, ismi mevsul	cevap h., câmid (çekimi olmayan) f. mazi	(مُنْكَرٍ)'in sıfatı: fiili mazi+ fail, mef'ul	car+mecrur	(كَانَ)'nin haberi: nefy-i istikbal fiil cümlesi	fiili mazi, nâsih+ (وا): (كَانَ)'nin ismi

79. Onlar, yaptıkları kötülükten birbirlerini vazgeçirmezlerdi. Yapmakta oldukları şeyler ne kötüydü!

كَفَرُوا ط	الَّذِينَ	يَتَوَلَّوْنَ	مِنْهُمْ	كَثِيرًا	تَرَى
inkâr eden	kimselere	dost olduğunu	onlardan	çoğunun	görürsün
sıla: mazi fiil	mef'ul, ismi mevsul	hal: muzari fiil cüm.	car+mecrur	mef'ul	fiili muzari

اللَّهُ	سَخِطَ	أَنْ	أَنْفُسُهُمْ	لَهُمْ	قَدَّمَتْ	مَا	لَبِئْسَ
Allah'ın	gazab etmesi		nefislerinin	kendileri için	takdim ettiği	şey	ne kötüdür
fail	mahzuf bir mübtedanın haberi yani; (هو أن سخط اللّٰه) cümle zem (yerme) fiilinin tefsir cümlesi		fail (muzaf+ muza.ileyh)	car+mecrur	sıla; fiil cüm.fiili mazi	fâil, ismi mevsul	cevap h., câmid (çekimi olmayan) fiili mazi

﴿ 80 ﴾ خَالِدُونَ هُمْ فِي الْعَذَابِ وَ عَلَيْهِمْ

devamlıdırlar (haber) | onlar (mübtedâ) | azap içinde (car+mecrur, şibhi cümle (خَالِدُونَ) ile bağlantılıdır) | ve (atıf h.) | onlara (car+mecrur)

80. Onlardan çoğunun, inkâr edenlere dost olduğunu görürsün. Nefislerinin kendileri için takdim ettiği (ahiret hayatı için önden gönderdiği) şey, Allah'ın onlara gazab etmesi ne kötüdür. Ve onlar azap içinde devamlıdırlar!

وَ لَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ النَّبِيِّ وَ مَآ أُنْزِلَ

ve (atıf h.) | Eğer (cezmetmeyen şart edatı) | olsalardı (fil'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi) | inanmış ((كَانَ)'nin haberi: muzari f.cümlesi) | Allah'a (car+mecrur) | Peygambere (atıf h.+ matuf) | ve (atıf h.) | indirilene (Kuran'a) (sıla: meçhul mazi fiil | matuf, ismi mevsul)

﴿ 81 ﴾ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَآءَ وَ لَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

ona (câr+mecrur) | onları edinmezlerdi (cevabu'ş-şart; olumsuz f. mazi, fâil, mef'ul) | dostlar (ikinci mef'ûl) | ve (atıf h.) | fakat (istidrak ve nasb h.) | çoğu (mevsuf) | onların (sıfat) | fasıktır ((لَكِنَّ)'nin haberi)

81. Eğer Allah'a, Peygambere ve ona indirilene (Kuran'a) inanmış olsalardı, onları dostlar edinmezlerdi, fakat onların çoğu fasıktır.

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ

kesinlikle bulacaksın (cevap h., tekit nûnuna (نَّ) birleşen f. muzari (müfred)) | en şiddetlisi (mef'ul, muzaf) | insanların (muz. ileyh) | düşmanlık bakımından (temyiz) | kimselere (câr-mecrur isim) | İman eden (sıla: mazi fiil) | yahudileri (İkinci mef'ûl)

وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ۚ وَ لَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا

şirk koşanları ve (sıla; mazi fiil | atıf h.+ matuf, ismi mevsul) | kesinlikle bulacaksın (cevap h.+ tekit nûnuna (نَّ) birleşen müfred f. muzari | atıf h.) | onların en yakını (mef'ul) | sevgi bakımından (temyiz) | iman edenlere (sıla: mazi fiil | h.cer, ismi mevsul)

الَّذِينَ قَالُوٓا إِنَّا نَصَارَىٰ ۖ ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ

kimseleri (İkinci mef'ûl) | diyen (sıla: mazi fiil) | Bizler (tekid ve nasb h. + (إِنَّ)'nin ismi) | Hıristiyanlarız ((إِنَّ)'nin haberi) | Bu (mübteda) | sebebiyledir (h.cer, tekit ve nasb h.) | onların içinden bulunması ((أَنَّ)'nin mukaddem haberi)

(ذَٰلِكَ)'nin haberi, şibhi cümle

﴿ 82 ﴾ قِسِّيسِينَ وَ رُهْبَانًا وَ أَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

keşişler ((أَنَّ)'nin muahhar ismi) | ve (atıf h.) | rahibler (matuf) | ve (atıf h.) | onların (tekid ve nasb h.+ (أَنَّ) nin ismi) | büyüklük taslamamalarındandır ((أَنَّ) nin haberi; nefy-i istikbal fiil)

82. İman edenlere düşmanlık bakımından insanların en şiddetlisi (insanlardan en şiddetli düşman olarak) kesinlikle yahudileri ve şirk koşanları bulacaksın. Onların (insanların) iman edenlere sevgi bakımından en yakını (olarak) da kesinlikle «Bizler Hıristiyanlarız» diyenleri bulacaksın. Bu, onların içinde keşişler ve rahibler bulunması ve onların büyüklük taslamamaları sebebiyledir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 120 ≻

(MAİDE, 77):

(غَلَا يَغْلُو غَلَاءً): (nakıs f.) haddi aştı, ölçüyü kaçırdı (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, inanç (غَيْرُ): başka, hariç, dışında

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (اَلْحَقُّ): gerçek (اَلْهَوى ج أَهْوَاءُ): heves,keyf/ kötü meyiller

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلَالًا): (muzaaf f.) saptı, sapıttı (سَوَاءُ السَّبِيلِ): orta yol, doğru yol

(MAİDE, 78):

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): lanet etti/ beddua etti/ rahmetinden uzaklaştırdı

(اَللِّسَانُ ج اَلْسِنَةٌ): (konuşma manasında) dil (عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nakıs f.) isyan etti, baş kaldırdı

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي اِعْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) zulmetti/ hakka tecavüz etti

(MAİDE, 79):

(تَنَاهَى يَتَنَاهَى): (nakıs tefâul b.) birbirini vazgeçirdi, vazgeçti/ son verdi (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلًا): yaptı

[(أَنْكَرَ يُنْكِرُ) اَلْمُنْكَرُ]: (ismi meful) inkar edilen/ korkup kaçılan/ kötülük (بِئْسَ): (zemm kelimesi) ne kötü

(MAİDE, 80):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) sevdi/ dost edindi

(قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا):(tef'il b.) önceden yaptı/ öne aldı/ hazırladı/ önüne geçti

(اَلنَّفْسُ ج اَنفُسٌ): zat, kendi, kendisi, can, kat, yan, kalp, bizzat, idrak

(سَخِطَ يَسْخَطُ سَخْطًا): kızdı, öfkelendi (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan

(MAİDE, 81):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالًا):(if'al b.) indirdi (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi/ yaptı/ ortaya koydu

(اَلْوَلِيُّ ج أَوْلِيَاءُ): dost (اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ismi fail) kafir/ sapıklık yapan/ açıktan açığa günah işleyen

(MAİDE, 82):

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (rastladı ya da bildi)

[(شَدَّ يَشُدُّ) اَشَدُّ]: (ismi tafdil),(muzaaf f.) en şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli

(اَلْعَدَاوَةُ): düşmanlık (اَلْيَهُودِيُّ ج يَهُودٌ): Yahudi (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا):(if'al b.) (Allaha) ortak koştu

(اَقْرَبُ ج اَقْرَبُونَ): (ismi tafdil) en yakın, daha yakın (اَلْمَوَدَّةُ): sevgi

(قَالَ يَقُولُ قَوْلًا):(ecvef f.) dedi, söyledi (اَلنَّصْرَانِيُّ ج نَصَارَى): hristiyan

(اَلْقِسِّيسُ ج قِسِّيسُونَ): hristiyanların dini reisi keşiş, ilim ve ibadetle meşgul olan keşişler

(اَلرَّاهِبُ ج رُهْبَانٌ): hristiyanların rahibi, ibadetle meşgul olan dünyayı terk etmişler

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi/ inad gösterip hakka boyun eğmedi

ALTINCI CÜZÜN SONU

7. CÜZ

CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 121 (MÂİDE: 83 – 89)

وَ إِذَا	سَمِعُوا	مَآ أُنْزِلَ	إِلَى الرَّسُولِ	تَرَى	أَعْيُنَهُمْ	تَفِيضُ	مِنَ الدَّمْعِ
zaman	işittikleri	İndirilen şeyi (Kur'an'ı)	Resûle	görürsün	gözlerinin	boşandığını	yaşla
atıf h.+şart ve zaman edatı	filu'ş-şart: fiili mazi+ fâil	sıla; meçhul fiili mazi / mef'ul, ismi mevsul	car+mecrur	cevabü'ş-şart: fiili muzari	mef'ul	hal; muzari fiil cümlesi	car+mecrur

﴿ 83 ﴾	مَعَ الشَّاهِدِينَ	فَاكْتُبْنَا	آمَنَّا	رَبَّنَآ	يَقُولُونَ	مِنَ الْحَقِّ ۚ	عَرَفُوا	مِمَّا
	şahit olanlarla beraber	artık bizi yaz	İman ettik	(Ey) Rabbimiz	Derler ki	gerçekten	tanıdıkları	şeylerden dolayı
	mekan zarfı, muzaf+ muz. ileyh	rabıta + emri hâzır+ mef'ûl	fiili mazi+ fail	mahzuf nidâ harfiniin münâdâsı, muz.ileyh	muzari fiil	car+mecrur (min-i beyaniye: açıklama için gelir)	sıla; mazi fiil cüm.	h.cer, ismi mevsul

83. Resûle indirileni (Kur'an'ı) işittikleri zaman, tanıdıkları gerçekten dolayı gözlerinin yaşla boşandığını görürsün. Derler ki: «(Ey) Rabbimiz! İman ettik, bizi (hakka) şahit olanlarla beraber (şehadet getirenlerle beraber) yaz.»

مِنَ الْحَقِّ ۙ	جَآءَنَا	وَمَا	بِاللَّهِ	لَا نُؤْمِنُ	لَنَا	وَمَا
haktan	bize gelene	ve	Allah'a	iman etmiyoruz	bize	ne oluyor da
car+mecrur	sıla; mazi fiil cüm. mef'ul	atıf h., matuf, ismi mevsul	car+mecrur	nefy-i istikbal	haber: şibhi cümle	atıf h.+ mübteda

﴿ 84 ﴾	الصَّالِحِينَ	مَعَ الْقَوْمِ	رَبُّنَا	أَنْ يُدْخِلَنَا	نَطْمَعُ	وَ
	salihler	topluluğuna	Rabbimizin	bizi katmasını	ümit ederken	
	sıfat	mekan zarfı	fail (muzaf+ muz. ileyh)	mef'ul	fiili muzari [(لَا نُؤْمِنُ)'ya matuf da denmiştir]	atıf h.

84. Rabbimizin bizi salihler topluluğuna katmasını ümit ederken bize ne oluyor da Allah'a ve haktan (efsane değil gerçeklerden) bize gelene iman etmiyoruz?

الْأَنْهَارُ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي	جَنَّاتٍ	قَالُوا بِمَا	اللَّهُ	فَأَثَابَهُمُ
ırmaklar	altından	akan	cennetleri	söylediklerine karşılık	Allah	onlara karşılık olarak verdi
fail	h. cer-mecrur isim	sıfat	ikinci mef'ûl, mevsuf	sıla; mazi fiil / h. cer+ ismi mevsul	fail	fiili mazi+ mef'ul / atıf h.

﴿ 85 ﴾	الْمُحْسِنِينَ	جَزَآءُ	ذَٰلِكَ	وَ	فِيهَا ۚ	خَالِدِينَ
	iyi davrananların	karşılığıdır	İşte bu	atıf h.	içinde	temelli kalacakları
	muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda		car+ mecrur	hal

85. Allah onlara, (bu) söylediklerine karşılık, içinde temelli kalacakları, altından ırmaklar akan cennetleri karşılık olarak verdi. İşte bu, iyi davrananların karşılığıdır.

﴿ 86 ﴾	الْجَحِيمِ ۝	أَصْحَابُ	أُولَٰئِكَ	بِآيَاتِنَا	كَذَّبُوا	وَ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	وَ
	cehennem	ashabıdır	işte onlar	âyetlerimizi	yalanlayanlar	ve	inkâr eden	kimseler	
	muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda	h. cer+ mecrur isim	mazi fiil+ fail	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm.	mübteda, ismi mevsul	başlama h.

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

86. İnkâr eden ve âyetlerimizi yalanlayanlar işte onlar cehennem ashabıdır.

اللَّهُ	أَحَلَّ	مَآ	طَيِّبَاتِ	لَا تُحَرِّمُوا	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَآ أَيُّهَا
Allah'ın	helâl kıldığı	şeylerin	iyi ve temiz olanlarını	haram kılmayın	Ey iman eden kimseler!		
fâil	sıla: mazi fiil	muz. ileyh, ismi mevsul	mef'ul, muzaf	nehy-i hâzır	sıla: mazi fiil	sıfat	nidâ h., münâdâ tenbih h.

﴿ 87 ﴾	الْمُعْتَدِينَ	لاَ يُحِبُّ	اللّهَ	إِنَّ	لاَ تَعْتَدُوا ط	وَ	لَكُمْ
	aşırı gidenleri	sevmez	Allah	Gerçek şu ki	haddi aşmayın	ve	size
	mef'ul: cemi müzekker salim'in mansub hali	(إِنَّ)'nin haberi; nefy-i istikbal fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	nehy-i hâzır	atıf h.	car mecrur

87. Ey iman edenler! Allah'ın size helâl kıldığı şeylerin iyi ve temiz olanlarını (kendinize) haram kılmayın ve haddi aşmayın. Gerçek şu ki, Allah aşırı gidenleri sevmez.

	طَيِّباً ص	حَلاَلاً	اللّهُ	رَزَقَكُمُ	مِمَّا	كُلُوا	وَ
	temiz	helal olarak	Allah'ın	size rızık verdiği şeylerden		yiyin	
	sıfat,	hal, mevsuf	fail	sıla; mazi fiil	h.cer, ismi mevsul	emri hâzır	atıf h.
﴿ 88 ﴾	مُؤْمِنُونَ	بِهِ	أَنْتُمْ	الَّذِي	اللّهَ	اتَّقُوا	وَ
	müminler	Kendisine	olduğunuz (iman ettiğiniz)		Allah'tan	sakının	
	haber	car+mecrur	mübtedâ	sıfat	mef'ul, mevsuf	emri hâzır	atıf h.
		sıla: isim cümlesi					

88. Allah'ın size verdiği rızıktan temiz, helal olarak yiyin. Kendisine müminler bulunduğunuz (iman ettiğiniz) Allah'tan sakının.

الْأَيْمَانَ ج	عَقَّدْتُمُ	بِمَا	يُؤَاخِذُكُمْ	وَلَكِنْ	فِي أَيْمَانِكُمْ	بِاللَّغْوِ	اللّهُ	لاَ يُؤَاخِذُكُمُ
yeminler i	sıkı sıkı bağlamanız sebebiyle		sizi hesaba çeker	Fakat	yeminlerinizdeki	lağv sebebiyle	Allah	sizi cezalandırmaz
mef'ul	fiili mazi+ fail	h. cer, masdar h..	fiili muzari+ mef'ul	atıf h., istidrak h.	câr-mecrur isim	car+ mecrur	fail	nefy-i istikbal+ mef'ul

أَهْلِيكُمْ	تُطْعِمُونَ	مَا	مِنْ أَوْسَطِ	مَسَاكِينَ	عَشَرَةِ	إِطْعَامُ	فَكَفَّارَتُهُ
ailenize	yedirdiğiniz	şeyin	ortalamasından	yoksulu	on	yedirmektir	keffareti
mef'ul	sıla; muzari fiil cüm.	muz. ileyh, ismi mevsul	câr-mecrur, muzaf	muz. ileyh (gayri munsarif olduğu için esre yerine fethalı)	muz. ileyh, sonraki kelimeye muzaf	haber, muzaf	rabıta+ mübteda

أَيَّامٍ ط	ثَلاَثَةِ	فَصِيَامُ	لَمْ يَجِدْ	فَمَنْ	رَقَبَةٍ ط	تَحْرِيرُ	أَوْ	كِسْوَتُهُمْ	أَوْ
gün	üç	oruç tutmaktır	bulamazsa	Kim	bir köleyi	hürriyete kavuşturmaktır	ya da	onları giydirmektir	yahut
muz. ileyh	muz. ileyh, sonraki kelimeye muzaf	râbıta+ mahzuf (.. كفارته) mübtedasının haberi, muzaf	fiilüş'ş art cahd-ı mutlak	başlama h.+ mübteda, şart ismi	muz. ileyh	matuf, muzaf	atıf h.	matuf	atıf h.

cevabuş'şart; isim cümlesi, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberi

أَيْمَانَكُمْ ط	وَاحْفَظُوا	حَلَفْتُمْ ط	إِذَا	أَيْمَانِكُمْ	كَفَّارَةُ	ذٰلِكَ
yeminlerinizi	koruyup gözetin	yemin ettiğiniz	zaman	yeminlerinizin	keffaretidir	işte bu
mef'ul	atıf h.+emri hâzır	muz. ileyh: mazi f. + fâil	şart ifade eden zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda

﴿ 89 ﴾	تَشْكُرُونَ	لَعَلَّكُمْ	آيَاتِهِ	لَكُمْ	اللّهُ	يُبَيِّنُ	كَذٰلِكَ
	şükredersiniz	Belki	ayetlerini	size	Allah	açıklıyor	böylece
	(لَعَلَّ)'nin haberi	tereccî (ümit) ve nasb h.+(لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ul	car+mecrur	fail	fiili muzari	car+mecrur

89. Allah sizi, yeminlerinizdeki lağv (kasıtsız, boş, rastgele, ağız alışkanlığı) sebebiyle cezalandırmaz. Fakat yeminleri sıkı sıkı bağlamanız (kasıtlı olarak bile bile kendinizi bağladığınız yeminleri yerine getirmezseniz) sizi hesaba çeker. (Yeminin) keffareti, ailenize yedirdiğinizin ortalamasından on yoksulu yedirmek yahut onları giydirmek ya da bir köleyi hürriyete kavuşturmaktır. Kim (bunları gerçekleştirecek gücü) bulamazsa (onun kefareti) üç gün oruç tutmaktır. Yemin ettiğiniz zaman işte bu yeminlerinizin keffaretidir. Yeminlerinizi koruyup gözetin (yeminlerinizi tutun). Belki şükredersiniz diye Allah size böylece ayetlerini açıklıyor.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 121 ≻

(MAİDE, 83):

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü/ zannetti/ bildi (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): göz, pınar, çeşme

(اَلدَّمْعُ ج دُمُوعٌ): gözyaşı (عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَةً): tanıdı (فَاضَ يَفِيضُ فَيْضًا): (ecvef f.) boşandı/ aktı/ döküldü

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ farz kıldı (اَلشَّاهِدُ ج شَاهِدُونَ): (ismi fail) şahitlik eden/ hazır olan

(MAİDE, 84 – 85):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi, dahil etti, kattı, soktu

(طَمِعَ يَطْمَعُ طَمَعًا): ümit etti/ tama etti/ düşkünlük gösterdi/ çok istekli oldu

(اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ismi fail) doğru olan, salih olan (أَثَابَ يُثِيبُ إِثَابَةً): (ecvef if'al b.) karşılığını verdi, sevap olarak verdi

(جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı/ hareket etti (تَحْتَ): (mekan zarfı) altında

(اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan

(اَلْجَزَاءُ): ceza, kifayet ve mükâfat (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) güzel yapan/ iyilik eden/ nimetlendiren/ güzel davranan

(MAİDE, 86 – 87):

(اَلْآيَةُ ج اَيَاتٌ): açık alamet, ayet (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, kabul etmedi

(أَصْحَابُ الْجَحِيمِ): cehennem ehli (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram kıldı, yasak kıldı

(اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, helal, lezzetli, hoş (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi

(أَحَلَّ يُحِلُّ إِحْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) helal ve mübah kıldı/ ikamet ettirdi/ konaklattı/ indirdi

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي اِعْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) haddi aştı/ zulmetti/ hakka tecavüz etti

(اَلْمُعْتَدِي ج مُعْتَدُونَ): (ismi fail) haddi aşan/ zulmeden/ hakka tecavüz eden

(MAİDE, 88 – 89):

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, fazlından verdi (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (اَلْحَلاَلُ): mübah, helal

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): helal, temiz, lezzetli, hoş

(آخَذَ يُؤَاخِذُ مُؤَاخَذَةً): (mehmuz müfâale b.) cezalandırdı, hesaba çekti (اَللَّغْوُ): boşyere yemin etme

(عَقَّدَ يُعَقِّدُ تَعْقِيدًا):(tef'il b.) sıkıladı, sıkı sıkıya yemin etti (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): yemin

(اَلْكَفَّارَةُ): keffaret, günahları sildirmek için günaha bedel olarak yapılacak iş, amel

[(أَطْعَمَ يُطْعِمُ) اَلإِطْعَامُ]: (masdar),(if'al b.) yedirmek, doyurmak, rızıklandırmak (اَلْعَشَرُ ث اَلْعَشَرَةُ): on (rakam olarak)

(اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): yoksul, düşkün (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): aile, yakın akrabalar, ehil

[(وَسَطَ يَسِطُ) أَوْسَطُ]: (ismi tafdil) doğruya en yakın, (ayette orta halli olanından, israf ve pintilikten uzak olan)

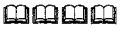
[(كَسَا يَكْسُو) اَلْكِسْوَةُ]: (masdar) giydirmek (اَلرَّقَبَةُ ج رَقَبٌ): köle (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu

((حَرَّرَ يُحَرِّرُ) اَلتَّحْرِيرُ): (masdar),(tef'il b.): azad etmek [(صَامَ يَصُومُ) اَلصِّيَامُ]: (masdar),(ecvef f.) oruç tutmak

(اَلثَّلاَثُ ثَلاَثَةُ): üç (rakam olarak) (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün (حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا): yemin etti

(حَفِظَ يَحْفَظُ حِفْظًا): korudu, gözetti (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açıkladı, açık ve zahir oldu, izah ve izhar etti

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 122 (MÂİDE: 90 – 95) ≻

يَآ أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	إِنَّمَا	الْخَمْرُ	وَالْمَيْسِرُ	وَالْأَنْصَابُ	وَ الْأَزْلَامُ
Ey iman eden kimseler!			ancak	içki	kumar	dikili taşlar (putlar)	fal okları ve
nidâ h., münâdâ, tenbih h.	sıfat, ismi mevsul	sıla: mazi fiil	hasr edatı	mübteda	atıf h.+matuf	atıf h.+matuf	atıf h.+matuf

﴿ 90 ﴾	لَعَلَّكُمْ	تُفْلِحُونَ	فَاجْتَنِبُوهُ	الشَّيْطَانِ	مِنْ عَمَلِ	رِجْسٌ
	kurtuluşa eresiniz		Ondan kaçının ki	şeytan	işinden	bir pisliktir
	umut ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi	rabıta + emri hâzır+ mef'ul	muz. ileyh	car+mecrur, muzaf	haber

90. Ey iman edenler; içki, kumar, dikili taşlar (putlar) ve fal okları; ancak şeytan işinden bir pisliktir. Ondan kaçının ki, kurtuluşa eresiniz.

وَالْبَغْضَآءَ	الْعَدَاوَةَ	بَيْنَكُمُ	أَنْ يُوقِعَ	الشَّيْطَانُ	يُرِيدُ	إِنَّمَا
kin ve	düşmanlık	aranıza	düşürmek	Şeytan	ister	ancak
atıf h.+matuf	mef'ul	mekan zarfı (muzaf+muz.ileyh)	mef'ûl: masdar-ı müevvel	fail	fiili muzari	hasr edatı

اللّٰهِ	عَنْ ذِكْرِ	يَصُدَّكُمْ	وَ	وَالْمَيْسِرِ	فِي الْخَمْرِ
Allah'ı	anmaktan	sizi alıkoymak		kumarda ve	içkide
muz. ileyh	car+mecrur, muzaf	fiili muzari, mef'ul	atıf h.	atıf h.+ matuf, mecrur	car+mecrur

﴿ 91 ﴾	مُنْتَهُونَ	أَنْتُمْ	فَهَلْ	عَنِ الصَّلَاةِ ج	وَ
	Artık vazgeçiyor musunuz			namazdan	ve
	haber	mübteda	rabıta, soru h.	car+mecrur	atıf h.

91. Şeytan içki ve kumarda (içki ve kumar yoluyla) ancak aranıza düşmanlık ve kin düşürmek; sizi, Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık (bunlardan) vaz geçiyor musunuz ?

تَوَلَّيْتُمْ	فَإِنْ	وَاحْذَرُوا ج	الرَّسُولَ	وَأَطِيعُوا	اللّٰهَ	وَأَطِيعُوا
yüz çevirirseniz	Eğer	korunun	Peygambere	itaat edin	Allah'a	itaat edin
fiilu'ş-şart; fiili mazi	atıf h., şart ve cezm h.	atıf h.+ emri hâzır	mef'ûl	atıf h.+emri hâzır	mef'ûl	atıf h.+ emri hâzır

﴿ 92 ﴾	الْمُبِينُ	الْبَلَاغُ	عَلَى رَسُولِنَا	أَنَّمَا	فَاعْلَمُوا
	açık	bir tebliğdir	peygamberimize gereken	sadece	o zaman bilin ki
	sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem	hasr edatı	rabıta+emri hâzır

92. Allah'a itaat edin, Peygambere itaat edin, korunun, (karşı gelmekten ve kötülüklerden çekinin). Eğer (itaat ve korunmadan) yüz çevirirseniz o zaman bilin ki, peygamberimize gereken sadece açık bir tebliğdir.

طَعِمُوا	فِيمَا	جُنَاحٌ	الصَّالِحَاتِ	عَمِلُوا	وَ	آمَنُوا	عَلَى الَّذِينَ	لَيْسَ
tatmış oldukları şeylerde		bir günah	faydalı iş	işleyen-lere	ve	iman eden	kimselere	yoktur
sıla; mazi fiil	h.cer, ismi mevsul	(لَيْسَ)'nin ismi muahhar	mef'ul	fiili mazi+ fâil	atıf h.	sıla; mazi fiil	(لَيْسَ)'nin haberi mukaddem	câmid fiil

آمَنُوا	وَ	اتَّقَوْا	ثُمَّ	الصَّالِحَاتِ	وَ عَمِلُوا	وَ آمَنُوا	وَ	اتَّقَوْا	مَا	إِذَا
iman ederlerse ve		sakınırlarsa	sonra	faydalı işler	işlerlerse	iman ederlerse		sakınırlarsa		
mazi fiil+ fâil	atıf h.	mazi fiil+ fâil	atıf h.	mef'ul	mazi fiil+ fâil	atıf h.	mazi fiil+ fâil	atıf h.	mazi fiil+ fâil	şart ve zaman zarfı

﴿ 93 ﴾	الْمُحْسِنِينَ ع	يُحِبُّ	اللّٰهُ	وَ	أَحْسَنُوا ط	وَ	اتَّقَوْا	ثُمَّ
	güzel iş yapanları	sever	Allah		en güzel şekilde yaparlarsa	ve	sakınırlarsa	sonra
	mef'ul,	haber	mübteda	başlama h.	mazi fiil+ fâil	atıf h.	mazi fiil+ fâil	atıf h.

93. Sakınırlarsa, iman ederlerse, faydalı işler işlerler, sonra sakınırlarsa, iman ederler ve sonra (yine haramdan) sakınır ve (her yaptıklarını) en güzel şekilde yaparlarsa, iman eden ve faydalı iş işleyenlere, (içki haram kılınmadan evvel, daha önceleri) tatmış oldukları şeylerde bir günah yoktur. Allah güzel iş yapanları sever.

يَا	أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	لَيَبْلُوَنَّكُمُ	اللَّهُ	بِشَيْءٍ	مِنَ الصَّيْدِ
	Ey iman eden	kimseler!		sizi kesinlikle deneyecektir	Allah	bir şeyle	avdan
	nidâ h., münâdâ, tenbih h.	sıfat	sıla: mazi fiil	cevap lâmı+tekid nunu'na birleşmiş fiili muzari+ mef'ul	fail	car+mecrur	car+ mecrur, mevsuf

تَنَالُهُ	أَيْدِيكُمْ	وَ	رِمَاحُكُمْ	لِيَعْلَمَ	اللَّهُ	مَنْ	يَخَافُهُ
ulaşabileceği	ellerinizin	ve	mızraklarınızın	bilmek için	Allah	kimin	kendisinden korktuğunu
sıfat:muzari f.+ mef'ul	fâil		atıf h.+ matuf	sebep ve nasb h. + fiili muzari	fail	mef'ul; ismi mevsul	sıla: muzari fiil

﴿ 94 ﴾	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	فَلَهُ	ذَٰلِكَ	بَعْدَ	اعْتَدَىٰ	فَمَنِ	بِالْغَيْبِ ۚ
	acı veren	bir azap	onun için vardır	bundan	sonra	sınırı aşarsa	Kim	gıyabında
	sıfat	mübteda muahhar, mevsuf	rabıta (sonraki isim cümlesi cevabu'ş-şart), haber mukaddem	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	fiilü'ş-şart; fiili mazi	başlama h.+ {atıf h. de denmiştir} mübteda, şart ismi	car+mecrur

94. Ey iman edenler! Gıyabında (gizlide, kimsenin görmediği yerde) kendisinden kimin korktuğunu bilmek (belirlemek) için Allah sizi ellerinizin ve mızraklarınızın (kolayca) ulaşabileceği avdan bir şeyle (ihramlıyken onu yasak ederek) kesinlikle deneyecektir. Kim bundan sonra sınırı aşarsa onun için acı veren bir azap vardır.

يَا	أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	لَا تَقْتُلُوا	الصَّيْدَ	وَ	أَنْتُمْ	حُرُمٌ ۚ	وَ	مَنْ	قَتَلَهُ	مِنْكُمْ
	Ey iman eden	kimseler!		öldürmeyin	av		İhramlı iken			kim	onu öldürürse	sizden
	nidâ h.,münâdâ, tenbih h.	sıfat	sıla:mazi fiil	nehy-i hâzır	mef'ul	hal vâvı	mübteda	haber	atıf h.	mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	car+ mecrur

مُتَعَمِّدًا	فَجَزَاءٌ	مِثْلُ	مَا	قَتَلَ	مِنَ النَّعَمِ	يَحْكُمُ	بِهِ	ذَوَا	عَدْلٍ	مِنْكُمْ
kasten	artık ceza	kadar (kurban)dır	öldürdüğü hayvan			hükmeder	Buna	iki adalet sahibi		sizden
(فَتَلَهُ)'nun falinden hal	mübteda, {haberi (عَلَيْهِ) olarak takdir edilir de denmiştir: yani (فعليه جزاء)}	haber rabıta+ {(جزاء)'ün sıfatı da denmiştir}, muzaf	(مَا)'dan hal: şibhi cümle: car-mecrur	sıla: mazi fiil	muz. ileyh, ismi mevsul	fiili muzari	car, mecrur	fail	muz. ileyh, mevsuf	sıfat

(جَزَاءٌ)'un sıfatı: fiil cümlesi

cevabü'ş-şart: isim cümlesi, şart ve cevap (مَنْ) mübtedasının haberidir

هَدْيًا	بَالِغَ	الْكَعْبَةِ	أَوْ	كَفَّارَةٌ	طَعَامُ	مَسَاكِينَ	أَوْ	عَدْلُ	ذَٰلِكَ	صِيَامًا
kurban olarak	ulaşacak	Kâbe'ye	Veya	kefaret	doyurmaktır	yoksulları	yahut	dengi	onun	oruç olarak (kefaret)dir
(بِهِ)'deki zamirden hal, mevsuf	sıfat, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	(جَزَاءٌ) üzerine matuf	(كَفَّارَةٌ)'den bedel (atfı beyan da denmiştir), muzaf	muz. ileyh, (gayri munsarif esre yerine fethalıdır)	atıf h.	(كَفَّارَةٌ) üzerine matuf, muzaf	muz. ileyh	temyiz

لِيَذُوقَ	وَبَالَ	أَمْرِهِ ۚ	عَفَا	اللَّهُ	عَمَّا	سَلَفَ ۚ	وَ	مَنْ
tatması için	vebalini	yaptığı işin	affetmiştir	Allah	geçmişlerdeki			Kim
sebep ve nasb h.+ f. muzari	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, sonraki zamir için muzaf+muz. ileyh	fiili mazi	fail	sıla; mazi fiil	h.cer, ismi mevsul	atıf h.	mübteda, şart ismi

﴿ 95 ﴾	انْتِقَامٍ	ذُو	عَزِيزٌ	اللَّهُ	وَ	مِنْهُ ۗ	اللَّهُ	فَيَنْتَقِمُ	عَادَ
	intikam	sahibidir	Aziz'dir	Allah		ondan	Allah	intikam alır	dönerse
	muz. ileyh	ikinci haber, muzaf	haber	mübteda	başlama h.	car+ mecrur	fail	rabıta+ cevabü'ş-şart: fiili muzari	fi'lu'ş-şart; fiili mazi

şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberidir

95. Ey iman edenler! İhramlı iken av öldürmeyin. Sizden kim onu kasten (bile bile) öldürürse artık (ona) ceza; öldürdüğü hayvan kadar (kurban)dır. Buna Kâbe'ye ulaşacak kurban olarak sizden adalet sahibi iki kişi hükmeder (öldürülen avın ceza karşılığını takdir eder). Veya (avlanmanın) kefareti, yoksulları doyurmaktır yahut yaptığı işin vebalini tatması için onun dengi oruç olarak (ceza)dır. Allah geçmiştekileri affetmiştir. Kim dönerse (bu suçu tekrar işlerse) Allah ondan intikam alır. Allah Aziz'dir (üstün ve güçlüdür), intikam sahibidir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 122 ≻

(MAİDE, 90 – 91):

(اَلْخَمْرُ ج خُمُورٌ): şarap (اَلْمَيْسِرُ): kumar (اَلنُّصُبُ ج اَنْصَابٌ): put/ dikili taş, abide (اَلزَّلَمُ ج اَزْلَامٌ): fal oku

(اَلرِّجْسُ ج اَرْجَاسٌ): pislik (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş (اِجْتَنَبَ يَجْتَنِبُ اِجْتِنَابًا): (iftial b.) uzaklaştı, uzak durdu

(أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلَاحًا): (if'al b.) kazandı, felaha erdi (أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi/ irade etti

(أَوْقَعَ يُوقِعُ اِيقَاعًا):(misal f., if'al b.) düşürdü (اَلْعَدَاوَةُ): düşmanlık

(اَلْبُغْضُ ج بَغْضَاءُ): hoşlanmama, buğz (اَلْمُنْتَهِي ج مُنْتَهُونَ): (ismi fail)) vazgeçen, bırakan

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.) menetti/ alıkoydu/ vazgeçti/ imtina etti, kaçındı (اَلصَّلَاةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, dua, rahmet

[(ذَكَرَ يَذْكُرُ) اَلذِّكْرُ]: (masdar) zikretmek, söylemek/ hatırlamak, anmak/ övmek/ mükafatlandırmak

(MAİDE, 92 – 93):

(أَطَاعَ يُطِيعُ اِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti, uyum sağladı (حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا): sakındı, korundu, çekindi

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, çekildi/ dönüp gitti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْبَلَاغُ ج بَلَاغَاتٌ): tebliğ, bildiri, iletmek manasında isim/ kifayet, yeterli oluş

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail),(ecvef if'al b.) açık, vazıh olan, açıklayan

(لَيْسَ): (camid fiil) değil, değildir, yoktur (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (اَلْجُنَاحُ): günah, hafif suç

(اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) doğru olan, salih olan (طَعِمَ يَطْعَمُ طُعْمًا): yedi, doydu, tattı

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (أَحَبَّ يُحِبُّ اِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ اِحْسَانًا): (if'al b.) güzel yaptı, iyilik etti, nimetlendirdi (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) güzel yapan, iyilik eden

(MAİDE, 94 – 95):

(بَلَا يَبْلُو بَلَاءً): (nakıs f.) denedi, imtihan etti (اَلصَّيْدُ): av (نَالَ يَنَالُ نَيْلًا): (ecvef f.) nail oldu, ulaştı, erişti, elde etti

(اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلرُّمْحُ ج رِمَاحٌ): mızrak (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي اِعْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) zulmetti, hakka tecavüz etti/ aştı

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلًا): öldürdü (اَلصَّيْدُ): av (اَلْحَرَامُ ج حُرُمٌ): ihrama giren (اَلْجَزَاءُ): ceza, karşılık

[(تَعَمَّدَ يَتَعَمَّدُ) اَلْمُتَعَمِّدُ]: (ismi fail),(tefa'ul b.) kasdeden, kasıtlı (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, kadar, benzer, kat, aynısı

(اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, deve, sığır (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi

(ذَوَا عَدْلٍ): iki adalet sahibi (iki âdil kişi) [(بَلَغَ يَبْلُغُ) اَلْبَالِغُ]: (ismi fail) vasıl olan, erişen

(اَلْهَدْيَةُ ج هَدْيٌ): (avlanmanın cezası olarak kesilmesi gereken) hayvanlar kurban

(اَلْكَفَّارَةُ): keffaret (günahları sildirmek için yapılan iş) (اَلطَّعَامُ ج اَطْعِمَةٌ): yiyecek/ yedirme, doyurma

[(صَامَ يَصُومُ) اَلصِّيَامُ]: (masdar),(ecvef f.) oruç tutmak (اَلْمِسْكِينُ ج مَسَاكِينُ): yoksul, düşkün

(ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti (اَلْوَبَالُ): kötü netice, ağır ceza, vebal (اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir/ husus/ durum/ iş

(عَفَا يَعْفُو عَفْوًا):(nakıs f.) affetti, cezalandırmaktan vazgeçti (سَلَفَ يَسْلُفُ سَلْفًا): geçti, takaddüm etti

(اِنْتَقَمَ يَنْتَقِمُ اِنْتِقَامًا): (iftial b.) intikam aldı, öç aldı, cezalandırdı (عَادَ يَعُودُ عَوْدًا): (ecvef f.) döndü

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 123 (MÂİDE: 96 – 103) ≻

أُحِلَّ	لَكُمْ	صَيْدُ	الْبَحْرِ	وَ	طَعَامُهُ	مَتَاعًا	لَكُمْ
helal kılınmıştır	size	avı	Deniz	ve	onu yemek	faydalanmanız için	size de
meçhul fiili mazi	car+mecrur	naibi fail, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	mef'ûlün lieclih	car+mecrur

وَ	لِلسَّيَّارَةِ ج	حُرِّمَ	وَ	عَلَيْكُمْ	صَيْدُ	الْبَرِّ	مَا	دُمْتُمْ	حُرُمًا ط
yolculara da		haram kılınmıştır		size	avı	kara	olduğunuz müddetçe		İhramlı
car, mecrur	atıf h.	meçhul fiili mazi	atıf h.	car+ mecrur	naibi fail, muzaf	muz. ileyh	masdar h.+f. mazi nasih+ (تُمْ):(دَامَ)'nin ismi		(دَامَ)'nin haberi

﴿ 96 ﴾	تُحْشَرُونَ	إِلَيْهِ	الَّذِي	اللَّهَ	اتَّقُوا	وَ
	haşrolacağınız	Kendisine		Allah'tan	sakının	
	meçhul fiili muzari + nâibi fâil	sıla: şibhi cüm.	sıfat, ismi mevsul	mef'ul, mevsuf	emri hâzır	başlama h.

96. Deniz avı ve onu yemek size de, yolculara da, faydalanmanız için helal kılınmıştır. İhramlı olduğunuz müddetçe kara avı size haram kılınmıştır. Kendisine haşrolacağınız (huzuruna toplanacağınız) Allah'tan sakının.

جَعَلَ	اللَّهُ	الْكَعْبَةَ	الْبَيْتَ	الْحَرَامَ	قِيَامًا	لِلنَّاسِ
yarattı	Allah	Kabe'yi	ev	kutsal	ayakta durmaları için	insanların
fiili mazi	fail	mef'ul	atfı beyan (bedel de denmiştir)	sıfat	ikinci mef'ûl	car+ mecrur

وَالشَّهْرَ	الْحَرَامَ	وَالْهَدْيَ	وَالْقَلَائِدَ ط	ذَٰلِكَ	لِتَعْلَمُوا
ayı	hürmetli	kurbanı	gerdanlıkları	Bu	bilmeniz içindir
atıf h., matuf, mevsuf	sıfat	atıf h.+matuf	atıf h., matuf	mübteda	sebep ve nasb h. + fiili muzari

أَنَّ	اللَّهَ	يَعْلَمُ	مَا	فِي السَّمَاوَاتِ	وَ	مَا	فِي الْأَرْضِ
olduğunu	Allah'ın	bildiğini	olanları	göklerde	ve	yerde olanları	
tekit ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	mef'ul, ismi mevsul	sıla: şibhi cümle	atıf h.	sıla	matuf, ismi mevsul

﴿ 97 ﴾	عَلِيمٌ	شَيْءٍ	بِكُلِّ	اللَّهَ	أَنَّ	وَ
	Bilen	şeyi	her	Allah'ın		ve
	(أَنَّ)'nin haberi	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	(أَنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	atıf h.

97. Allah, kutsal ev Kabe'yi, hürmetli ayı, kurbanı, (kurban olduğuna alamet olmak üzere boynuna takılan) gerdanlıkları, insanların ayakta durmaları için (maddi manevi yönden din ve dünyalarının kalkınması için) yarattı. Bu, Allah'ın göklerde ve yerde olanları bildiğini ve Allah'ın her şeyi Bilen olduğunu bilmeniz içindir.

﴿ 98 ﴾	رَحِيمٌ ط	غَفُورٌ	اللَّهَ	أَنَّ	وَ	الْعِقَابِ	شَدِيدُ	اللَّهَ	أَنَّ	اعْلَمُوا
	Rahim	Gafur	Allah'ın	olduğunu	ve	cezasının	şiddetli	Allah'ın	olduğunu	bilin
	(أَنَّ)'nin ikinci haberi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	atıf h.	muz. ileyh	(أَنَّ)'nin haberi, muzaf	(أَنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	emri hâzır

98. Allah'ın cezasının şiddetli olduğunu ve (fakat aynı zamanda) Allah'ın Gafur, Rahim olduğunu bilin.

يَعْلَمُ	اللَّهُ	وَ	الْبَلَاغُ ط	إِلَّا	عَلَى الرَّسُولِ	مَا
bilir	Allah		tebliğden	başkası	Peygamber'e	yoktur
haber	mübteda	başlama h.	mübteda muahhar	istisna h.	haber mukaddem	nefiy h.

﴿ 99 ﴾	تَكْتُمُونَ	مَا	وَ	تُبْدُونَ	مَا
	gizlediklerinizi de			sizin açıkladıklarınızı da	
	sıla: muzari fiil	matuf (ismi mevsul)	atıf h.	sıla: muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul

99. Peygamber'e tebliğden başkası yoktur (kalan sorumluluk tebliği alanlara aittir). Allah, sizin açıkladıklarınızı da gizlediklerinizi de bilir.

قُلْ	لَا يَسْتَوِي	الْخَبِيثُ	وَالطَّيِّبُ	وَ	لَوْ	أَعْجَبَكَ	كَثْرَةُ	الْخَبِيثِ ج
De ki	bir değildir	pis	temiz ve		seni hayrete düşürse bile		çokluğu	pis olanın
emri hâzır	nefy-i istikbal	fail	atıf h., matuf	atıf h.	cezm etmeyen şart edatı	fiili mazi+ mef'ul	fail, muzaf	muz. ileyh

﴿ 100 ﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ع

O halde korkun	Allah'tan	ey	sahipleri	akıl	Belki	kurtuluşa erersiniz	
rabıta + emri hâzır	mef'ul	nida h.	münada	muz. ileyh	terecci (umma, umut) ve nasb h.+ (كُمْ): (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil cüm.	

100. De ki: Pis ve temiz (haramla helal) bir değildir, pis olanın çokluğu seni hayrete düşürse bile (yahut hoşuna gitse bile). O halde Allah'tan korkun ey akıl sahipleri (siz temiz ve helale yönelin, pis ve haramdan sakının. Yani çokluğa değil kaliteye bakın)! Belki (bu sayede) kurtuluşa erersiniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ ج

Ey iman eden kimseler!		şeyler hakkında	sormayın		Size açıklanırsa			hoşunuza gitmeyecek olan
nida h., münâdâ, tenbih h.	sıfat, ismi mevsul	sıla: mazi fiil	nehy-i hâzır	h. cer+ mecrur isim (gayri münsarif)	şart ve cezm h.	fi'lu'ş-şart; meçhul fiili muzari	car+ mecrur	cevabu'ş-şart; fiili muzari

(أَشْيَاءَ)'in sıfatı: fiil cümlesi

وَ إِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ ط

	sorarsanız		onları	zaman	indirildiği	Kur'an	açıklanır	size
atıf h.	şart ve cezm h.	fiilü'ş-şart; fiili muzari, fâil	car+ mecrur	zaman zarfı	meçhul fiili muzari	naibi fail	cevabüş'şart; meçhul fiili muzari (illet harfinin düşmesiyle meczum)	car+mecrur

﴿ 101 ﴾ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا ط وَ اللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

affetmiştir	Allah	onları	başlama h.	Allah	Gafur'dur	Halim'dir
fiili mazi	fail	car+mecrur		mübteda	haber	ikinci haber

101. Ey iman edenler! Size açıklanırsa hoşunuza gitmeyecek olan (sizi mahzun edip üzecek) şeyler hakkında sormayın. Kur'an indirildiği zaman (indirilirken) onları sorarsanız size açıklanır. (Madem ki açıklanmamıştır o halde) Allah onları affetmiştir. (Öyleyse soru sorarken çok iyi düşünün). Allah Gafur'dur (çok bağışlayıcıdır), Halim'dir (ceza vermede aceleci değildir).

﴿ 102 ﴾ قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ

kafirler	bu (sorular sebebiyle)	oldular	sonra	Sizden önceki	bir topluluk	sorular sordu	
(أَصْبَحَ)'nın haberi	car+ mecrur	fiili mazi, nasih+ (وا):(أَصْبَحَ)nın ismi	atıf h.	h. cer+zarf (muzaf)+ muz.ileyh	fail	fiili mazi+ mef'ul	tahkik h.

102. Sizden önceki bir topluluk (bu tip) sorular sordu, sonra bu (sorular sebebiyle) kafir oldular.

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَ لَا سَائِبَةٍ وَ لَا وَصِيلَةٍ وَ لَا حَامٍ لا وَ

	Hâm'dan	ve	Vasiyle'yi		Saibe'yi		Bahiyra'yı	Allah	(meşru) kılmamıştır	
atıf h.	matuf	nefiy h.	atıf h.	matuf	nefiy h.	atıf h.	matuf,	nefiy h.	atıf h.	zaid h. cer, mef'ul	fail	olumsuz fiili mazi	

﴿ 103 ﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ط وَ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

Fakat	kimseler	inkar eden	uyduruyorlar	Allah'a karşı	yalan		Onların çoğu	akletmeyenlerdir
istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla: mazi fiil	(لَكِنَّ)'nin haberi	car+mecrur	mef'ûl	atıf h.	mübteda	haber

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 123 ≻

(MAİDE, 96):

(أَحَلَّ يُحِلُّ إِحْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) helal ve mübah kıldı/ konaklattı/ indirdi (اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): faydalandırma, nimetlendirme

(اَلصَّيْدُ): av (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (اَلطَّعَامُ ج اَطْعِمَةٌ): yemek (اَلسَّيَّارَةُ): gezici topluluk (kafile, kervan, yolculuk)

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا):(tef'il b.) haram, yasak kıldı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (اَلْحَرَامُ ج حُرُمٌ): ihrama giren

(اَلْبَرُّ ج اَبْرَارٌ): (esma-i ilahiyeden) lütuf ve ihsanı ile iyilikte bulunan/ çok itaatkar

(مَا دَامَ لاَ يَدُومُ): ...müddetçe, devam ettikçe, oldukça (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ dönderdi

(MAİDE, 97 – 98):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, icat etti/ çevirdi/ hükmetti (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev

(اَلْحَرَامُ): haram, muhterem, hürmeti gerekli olan, saygı değer, saygıya lâyık, kutsal

(اَلْبَيْتُ الْحَرَامُ): Beytü'l-Haram (saygı değer ev: çevresindeki canlıların da korkudan, saldırılmaktan, ölümden vs. güvende oldukları ev.)

[(قَامَ يَقُومُ) اَلْقِيَامُ]: (masdar),(ecvef f.) kalkan/ kalakalan/ azmeden/ karar veren

(اَلشَّهْرُ ج شُهُورٌ): ay (اَلْهَدْيَةُ ج هَدْيٌ): büyükbaş hayvan, deve, sığır, kurban

(اَلْقِلاَدَةُ ج قَلاَئِدُ): gerdanlık (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü

(MAİDE, 99 – 100):

(اَلْبَلاَغُ ج بَلاَغَاتٌ): tebliğ, mesaj (أَبْدَى يُبْدِي اِبْدَاءً): (nakıs if'al b.) izhar etti, açığa çıkardı/ ortaya koydu

(كَتَمَ يَكْتُمُ كَتْمًا): gizledi (اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً): (nakıs istif'al b.) musavi eşit oldu, birbirine denk geldi

(اَلْخَبِيثُ ج خُبُثٌ): kötü, zararlı, düşük, hoşa gitmeyen (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): temiz, lezzetli, helal, hoş

(أَعْجَبَ يُعْجِبُ اِعْجَابًا): (if'al b.) hayrete düşürdü/ hoş gözüktü/ hoşa gitti

(اَلْكَثْرَةُ): (sayı yönünden) çokluk (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(اُولِي الْأَلْبَابِ): akıl sahipleri (أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, kurtuluşa erdi, felaha erdi

(MAİDE, 101 – 102 – 103):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu/ istedi/ hesaba çekti (اَلشَّيْئُ ج أَشْيَاءُ): şey

(أَبْدَى يُبْدِي اِبْدَاءً): (nakıs if'al b.) izhar etti/ açığa çıkardı/ ortaya koydu (اَلْحِينُ ج اَحْيَانٌ): zaman, vakit

(سَاءَ يَسُوءُ سَوْءً): (ecvef f.) kötülendirdi, üzdü, hoşa gitmedi (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi

(عَفَا يَعْفُو عَفْوًا): (nakıs f.) affetti, cezalandırmaktan vazgeçti (اَلْحَلِيمُ ج حُلَمَاءُ): (esmai ilahiyeden) halim, yumuşak huylu

(قَبْلُ): (zarf) önce (أَصْبَحَ يُصْبِحُ اِصْبَاحًا): (if'al b.) sabahladı, oldu

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yaptı/ çevirdi/ yarattı/ hükmetti (اَلْبَحِيرَةُ): kulağı yarılmış dişi deve

(اَلسَّآئِبَةُ): serbest bırakılmış hayvan (اَلْوَصِيلَةُ): ikiz olarak doğan dişi davar

(اَلْحَامِي ج حَامُونَ): dölünden 10 batın doğan erkek deve (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً):(nakıs iftial b.) uydurdu, iftira etti

(عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi (اَلْكَذِبُ): yalan

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 124 (MÂİDE: 104 – 108) ≻

اللَّهُ	أَنْزَلَ	إِلَى مَآ	تَعَالَوْا	لَهُمْ	قِيلَ	إِذَا	وَ
Allah'ın	indirdiği	şeye	gelin	onlara	denildiği	zaman	
fail	sıla: mazi fiil	cer, ismi mevsul	emri hâzır (cemi)	câr+mecrur	fi'lüş'şart, meçhul fiili mazi	şart ifade eden zaman zarfı	atıf h.

آبَآءَنَا ط	عَلَيْهِ	وَجَدْنَا	مَا	حَسْبُنَا	قَالُوا	إِلَى الرَّسُولِ	وَ
atalarımızı	üzerinde	bulduğumuz	şeyler	bize yeter	derler	peygambere	ve
mef'ul	car+ mecrur	sıla: mazi fiil	haber, ismi mevsul	mübteda	cevabüş'şart; fiili mazi	car+ mecrur	atıf h.

﴿ 104 ﴾	لاَ يَهْتَدُونَ	وَ	شَيْئًا	لاَ يَعْلَمُونَ	آبَاؤُهُمْ	كَانَ	لَوْ	وَ	أَ
doğru yolda olmayan kimseler		ve	bir şey	bilmeyen	ataları	idiyseler bile			mi
	nefy-i istikbal	atıf h.	mef'ul	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	fiili mazi, nasih	cezmetmeyen şart edatı	atıf h.	soru h.

104. Onlara, «Gelin Allah'ın indirdiği şeye (Kur'an'a) ve peygambere! » denildiği zaman, «Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeyler (yollar) bize yeter» derler. Ataları bir şey bilmeyen ve doğru yolda bulunmayan kimseler idiyse bile mi?

ضَلَّ	مَنْ	لاَ يَضُرُّكُمْ	أَنْفُسَكُمْ ج	عَلَيْكُمْ	آمَنُوا	الَّذِينَ		يَآ أَيُّهَا
sapan	kimse	size zarar veremez	Size kendiniz gerekir		Ey iman eden kimseler!			
sıla: mazi fiil	fail, ismi mevsul	nefy-i istikbal, mef'ul	mef'ul	car+ mecrur	sıla: mazi fiil	sıfat, ismi mevsul	nidâ h., münâdâ, tenbih h.	

﴿ 105 ﴾	تَعْمَلُونَ	كُنْتُمْ	بِمَا	فَيُنَبِّئُكُمْ	جَمِيعًا	مَرْجِعُكُمْ	إِلَى اللَّهِ	اهْتَدَيْتُمْ ط	إِذَا
	işlemekte	olduğunuz	şeyleri	Artık size haber verecektir	toptan	dönüşünüz	Allah'adır	siz doğru yolda olduğunuz	zaman
	(كَانَ)'nin haberi	sıla; nâsih fiili mazi+ (كَانَ)'nin ismi	cer, ismi mevsul	atıf h.+fiili muzari+ mef'ul	hal	mübteda muahhar	haber mukaddem	fiilü'ş-şart; fiili mazi, fâil	şart ve zaman zarfı

105. Ey iman edenler! Size kendiniz gerekir (kendinize bakın); siz doğru yolda olduğunuz zaman sapan kimse size zarar veremez. Toptan Allah'adır dönüşünüz. Artık o size işlemekte olduğunuz şeyleri haber verecektir.

حَضَرَ	إِذَا	بَيْنِكُمْ	شَهَادَةُ	آمَنُوا	الَّذِينَ	يَآ أَيُّهَا
gelip çatınca		aranızdaki	şehadet	Ey iman eden kimseler!		
fiili mazi	zaman zarfı	muz.ileyh, bir sonraki kelimeye muzaf, muz. ileyh	mübteda muzaf	sıla: mazi fiil	sıfat, ismi mevsul	nidâ h., münâdâ tenbih h.

مِنْكُمْ	عَدْلِ	ذَوَا	اثْنَانِ	الْوَصِيَّةِ	حِينَ	الْمَوْتُ	أَحَدَكُمُ
sizden	adalet	sahibi	iki kişidir	vasiyet	esnasında	ölüm	birinize
sıfat	muz. ileyh, mevsuf	sıfat, muzaf	(شَهَادَةُ) mübtedasının haberi, mevsuf	muz. ileyh	(إِذَا)'dan bedel muzaf	fail	mef'ul

الْمَوْتِ ط	مُصِيبَةُ	فَأَصَابَتْكُمْ	فِي الْأَرْضِ	ضَرَبْتُمْ	أَنْتُمْ	إِنْ	مِنْ غَيْرِكُمْ	آخَرَانِ	أَوْ
ölüm	musibeti	ve size isabet etmişse	yeryüzünde	seferde iseniz			sizden olmayan	başka iki kişidir	Yahut
muz. ileyh	fâil, muzaf	atıf h.+fiili mazi (müe)+ mef'ul	car+ mecrur	fiili mazi+fail	sonraki fiilin faili, munfasıl zam.	şart h.	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.

ارْتَبْتُمْ	إِنِ	بِاللَّهِ	فَيُقْسِمَانِ	الصَّلَاةِ	مِنْ بَعْدِ	تَحْبِسُونَهُمَا
Eğer şüpheye düşerseniz		Allah'a	şöyle yemin ederler	namazdan	sonra	o iki şahidi alıkorsunuz
fiili mazi+ fail	şart h.	car+ mecrur	atıf h.+fiili muzari+ fâil	muz. ileyh	h. cer+ zaman zarfı, muzaf	fiili muzari+ mef'ul

لاَ نَشْتَرِي	بِهِ	ثَمَنًا	وَ لَوْ	كَانَ	ذَا	قُرْبَىٰ
satın almayacağız	onunla	bedel olarak (bir şey)	bile	olsa	sahibi	akraba (yakınlık)
nefy-i istikbal	car+mecrur	mef'ul	hal vâvı	şart h.	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi gizli zamir	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh

﴿ 106 ﴾

وَ لاَ نَكْتُمُ	شَهَادَةَ	اللّهِ	إِنَّآ	إِذًا	لَمِنَ	الْآثِمِينَ
gizlemeyeceğiz	şahidliğini	Allah'ın	biz	o zaman	elbette	günahkârlardan oluruz
nefy-i istikbal	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	te'kit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	cevap h.	tekit lâmı, h. cer	mecrur isim
atıf h.						

(إِنَّ)'nin haberi: şibhi cümle

106. Ey iman edenler! Birinize ölüm (işareti ya da hali) gelip çatınca vasiyet esnasında aranızdaki şehadet; sizden (akrabanızdan ya da Müslümanlardan) iki adalet sahibi kişidir (iki adalet sahibi kişi şahitlik etsin). Yahut yeryüzünde seferde (seyehatte) iseniz ve (bu esnada) size ölüm musibeti isabet etmişse sizden olmayan (gayri Müslim olan) başka iki kişidir. Eğer (onların şehadetlerinde) şüpheye düşerseniz namazdan sonra o iki şahidi alıkorsunuz da Allah'a şöyle yemin ederler: « Akraba bile olsa onunla (o vasiyet karşılığında) bedel olarak bir şey satın almayacağız. Allah'ın şahidliğini gizlemeyeceğiz. (Aksini yaparsak) o zaman biz elbette günahkârlardan oluruz».

مَقَامَهُمَا	يَقُومَانِ	فَآخَرَانِ	إِثْمًا	اسْتَحَقَّا	أَنَّهُمَا	عَلَى	عُثِرَ	فَإِنْ
onların yerine	ayağa kalkar	diğer iki kişi	günah	kazanmış olduklarının	bu ikisinin		farkına varılırsa	Eğer
mef'ul	haber	rabıta + mübteda, mevsuf	mef'ul	(أَنَّ) nin haberi	tekid ve nasb h.+ (أَنَّ) nin ismi	harfi cer	fi'lüş'şart, meçhul fiili mazi	başlama h. şart h.

nâibi fail

مِنْ شَهَادَتِهِمَا	أَحَقُّ	لَشَهَادَتُنَا	بِاللّهِ	فَيُقْسِمَانِ	الْأَوْلَيَانِ	عَلَيْهِمُ	اسْتَحَقَّ	مِنَ الَّذِينَ
ikisinin şahitliğinden	daha doğrudur	Bizim şahidliğimiz kesinlikle	Allah'a	yemin ederler	daha yakın	onların aleyhlerine	hak sahibi olmuşlardan	
h. cer+ mecrur isim, muzaf	haber	tekid lâmı+ mübteda	car+ mecrur	başlama h.+ fiili muzari	fail (tesniye)	car+mecrur	sıla; mazi fiil	cer, ismi mevsul

﴿ 107 ﴾

وَ	مَا اعْتَدَيْنَآ	إِنَّآ	إِذًا	لَمِنَ	الظَّالِمِينَ
ve	biz tecavüz etmedik	şüphesiz biz	O zaman	zulmedenlerden oluruz
atıf h.	olumsuz fiili mazi+ fail	te'kit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	cevap h.	tekit lâmı, h. cer	mecrur isim

(إِنَّ)'nin haberi:şibhi cümle

107. Eğer bu ikisinin (bu şahidlerin yalan söyleyerek) günah kazanmış olduklarının farkına varılırsa onların aleyhlerine (ölene) daha yakın hak sahibi olmuşlardan diğer iki kişi onların yerine ayağa kalkar (yalan söyleyenlerin yerine geçer) ve «Bizim şahidliğimiz kesinlikle ikisinin şahitliğinden daha doğrudur ve biz (hakka) tecavüz etmedik, (aksi takdirde) o zaman biz şüphesiz zulmedenlerden oluruz» diye Allah'a yemin ederler.

أَيْمَانٌ	أَنْ تُرَدَّ	يَخَافُوٓا	أَوْ	عَلَى وَجْهِهَا	بِالشَّهَادَةِ	أَنْ يَأْتُوا	أَدْنَىٰٓ	ذَٰلِكَ
yeminlerin	reddedilmesinden	korkmalarına	yahut	gerektiği şekilde	şahitliği	yerine getirmeye	daha uygundur	Bu
naibi fail	mef'ul: masdarı müevvel (meçhul muzari fiil)	fiili muzari+ fâil	atıf h.	(الشَّهَادَةِ) kelimesinden hâl	car+ mecrur	masdarı müevvel	haber	mübteda

﴿ 108 ﴾

بَعْدَ	أَيْمَانِهِمْ	وَ	اتَّقُوا	اللّهَ	وَ	اسْمَعُوا	وَ	اللّهُ	لاَ يَهْدِي	الْقَوْمَ	الْفَاسِقِينَ
yeminlerinden sonra		ve	sakının	Allah'tan	ve	dinleyin		Allah	rehberlik etmez	toplulu-ğuna	fasıklar
zaman z. muzaf	muz.ileyh	başla-ma h.	emri hâzır, fâil	mef'ûl	atıf h.	emri hâzır, fâil	başla-ma h.	mübtedâ	haber	mef'ul, mevsuf	sıfat

108. Bu (usul), şahitliği gerektiği şekilde yerine getirmeye, yahut yeminlerinden sonra, yeminlerin (mirasçılar tarafından) reddedilmesinden korkmalarına (yeminlerin reddedilmemesini temin etmeye, başkalarının yeminine ihtiyaç bırakmamaya) daha uygundur. Allah'tan sakının (sorumluluğunuzun bilincinde olun ve yalanı devreye sokmayın) ve (iyi) dinleyin. Allah, fasıklar (yoldan çıkmışlar) topluluğuna rehberlik etmez.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 124 ≻

(MAİDE, 104):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (حَسْبُ): kafi/ kefil (وَ لَو..): ..se bile, sa bile

(تَعَالَى يَتَعَالَى): (nakıs tefâul b.) yükseldi, yüce oldu (ayette emir sigası olup gel manasındadır)

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (اَلْأَبُ ج آبَاءُ): baba (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) hidayete erdi, hakkı buldu / hidayete erdi

(MAİDE, 105 – 106):

(اَلنَّفْسُ ج أَنْفُسٌ): kendi, kendisi, can, nefis (ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, ziyana soktu

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلَالاً): (muzaaf f.) saptı/ doğru yolu bulamadı/ kayboldu (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) hidayete erdi, doğru yolu buldu (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(اَلْمَرْجِعُ ج مَرَاجِعُ): dönüş/ mercii/ başvurulacak mevkii (اَلْجَمِيعُ): hepsi, hepsini, tümünü/ topluluk, efrad

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, amel etti, işledi (حَضَرَ يَحْضُرُ حُضُورًا): geldi, hazır oldu, bulundu

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) şahitlik etmek/ yemin etmek/ huzurda bulunmak/ hazır olmak

(اَلْأَحَدُ ث إِحْدَى): bir [(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: (masdar) ölüm, ölmek (اِثْنَانِ إِثْنَيْنِ): iki

(اَلْحِينُ ج أَحْيَانٌ): zaman, vakit, müddet (اَلْوَصِيَّةُ ج وَصَايَا): vasiyet, tavsiye, dilek (اَلْعَدْلُ ج عُدُولٌ): adalet, eşitlik, hak

(اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, ötekisi (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): yürüyüşe geçti, sefere çıktı/ vurdu/ kaldırdı/ kuşattı (حَبَسَ يَحْبِسُ حَبْسًا): tuttu, hapsetti

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti/ irade etti/ istedi/ dokundu (اَلْآثِمُ ج آثِمُونَ): (ismi fail) günah işleyen

[(أَصَابَ يُصِيبُ) اَلْمُصِيبَةُ]: (ismi fail) musibet, bela (اَلصَّلَاةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, dua, rahmet

(أَقْسَمَ يُقْسِمُ إِقْسَامًا): (if'al b.) yemin etti (اِرْتَابَ يَرْتَابُ اِرْتِيَابًا): (ecvef iftial b.) şüphe etti

(اِشْتَرَى يَشْتَرِي اِشْتِرَاءً):(nakıs iftial b.) satın aldı/ sattı (اَلثَّمَنُ ج أَثْمَانٌ): fiyat, paha, eder (اَلْقُرْبَى): akrabalık, yakınlık

(MAİDE, 107 – 108):

(عَثَرَ يَعْثُرُ عَثْرًا عَلَى): bildi/ malum oldu/ farkına vardı/ çözdü (اَلْإِثْمُ ج آثَامٌ): günah, suç (اَلْآخَرُ ج آخِرُونَ): diğeri, ötekisi

(اِسْتَحَقَّ يَسْتَحِقُّ اِسْتِحْقَاقًا): (muzaaf istif'al b.) hak kazandı, layık oldu/ gerektirdi

(قَامَ يَقُومُ قَوْمًا): (ecvef f.) (yerine) geçti/ kaim oldu/ kalktı/ kalakaldı/ azmetti/ yürüttü

(اَلْمَقَامُ): yer, makam [(وَلِيَ يَلِي) اَوْلَى]: (ismi tafdil) en yakın, daha yakın

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) şahitlik, şahitlik etmek/ hazır olmak/ yemin etmek

(اِعْتَدَى يَعْتَدِي اِعْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) zulmetti/ hakka tecavüz etti/ haddi aştı (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi/ irşad etti/tarif etti, yol gösterdi [(دَنَا يَدْنُو) اَدْنَى]: (ismi tafdil) (nakıs f.) çok yakın, daha yakın/ daha az, en düşük

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (nakıs f.) yaptı/ geldi/ getirdi (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) şahitlik etmek, yemin etmek, huzurda bulunmak

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): mecazen zat/ yüz/ başlangıç/ yön (عَلَى وَجْهِهَا): gereği vechile, gerektiği şekilde (اَلْيَمِينُ ج أَيْمَانٌ): yemin

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) dönderdi, iade etti (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 125 (MÂİDE: 109 – 113)

يَوْمَ	يَجْمَعُ	اللّٰهُ	الرُّسُلَ	فَيَقُولُ	مَاذَآ	أُجِبْتُمْ ط
gün	topladığı	Allah	Rasulleri	der	ne	size cevap verildi
zaman zarfı	fiili muzari	fail	mef'ul	atıf h.+fiili muzari	mef'ul	meçhul fiili muzari+ naibi fail

قَالُوا	لَا	عِلْمَ	لَنَا ط	إِنَّكَ	أَنْتَ	عَلَّامُ	الْغُيُوبِ ﴿109﴾
dediler	yok	hiç ilmimiz	Bizim	doğrusu Sen		bilensin	görülmeyenleri
fiili mazi+ fâil	nâfiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi	(إِنَّ)'nin ismi tekid ve nasb h.+	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh

109. Allah Rasulleri topladığı (ve insanların sorguya çekildiği) gün, «Size ne cevap verildi?» der. (Onlar): «(Senin bildirdiklerin dışında) Bizim hiç ilmimiz yok, doğrusu (ancak) Sen görülmeyenleri bilensin (İnsanların yüreklerinde ne gizlediklerini ve bizim arkamızdan ne yaptıklarını ancak sen bilirsin)» derler.

إِذْ	قَالَ	اللّٰهُ	يَا	عِيسَى	ابْنَ	مَرْيَمَ
o zaman	buyurdu	Allah	Ey	İsa	oğlu	Meryem
geçmiş zaman zarfı	fiili mazi	fail	nida h.	münada	sıfat, muzaf	muz. ileyh

اذْكُرْ	نِعْمَتِي	عَلَيْكَ	وَ	عَلَى وَالِدَتِكَ ۘ	إِذْ	أَيَّدْتُكَ
hatırla	nimetimi	Sana	ve	annene	Hani	seni desteklemiştim
emri hâzır	mef'ul, muzaf+ sondaki muttasıl zamir (ي) muz.ileyh	car+ mecrur	atıf h.	h. cer+ mecrur	geçmiş zaman zarfı	fiili mazi+ fail+ mef'ul

بِرُوحِ	الْقُدُسِ	تُكَلِّمُ	النَّاسَ	فِي الْمَهْدِ	وَ	كَهْلًا ج	وَ
ruh ile	mukaddes	konuşuyordun	insanlarla	beşikte iken	ve	yetişkin halde iken	
car+mecrur, muzaf	muz. ileyh	mef'ul	hâl: muzari fiil cüm.	car+mecrur	atıf h.	hâl	atıf h.

إِذْ	عَلَّمْتُكَ	الْكِتَابَ	وَالْحِكْمَةَ	وَالتَّوْرَاةَ	وَ	الْإِنْجِيلَ ج
Hani	Sana öğretmiştin	kitabı	hikmeti	Tevrat	ve	İncil'i
geçmiş zaman zarfı, muzaf	fiili mazi, fail, mef'ul	mef'ul	atıf h., matuf	atıf h. matuf	atıf h. matuf	

وَ إِذْ	تَخْلُقُ	مِنَ الطِّينِ	كَهَيْئَةِ	الطَّيْرِ	بِإِذْنِي
Hani	yapıyor	çamurdan	biçimi gibi	kuş	Benim iznimle
atıf h. + geçmiş zaman zarfı	fiili muzari	car+ mecrur	h.câr-mecrur, muzaf	muz. ileyh	h. cer+ mecrur isim, muzaf+ muz. ileyh

فَتَنْفُخُ	فِيهَا	فَتَكُونُ	طَيْرًا	بِإِذْنِي	وَ	تُبْرِئُ	الْأَكْمَهَ	وَالْأَبْرَصَ
üflüyordun	ona	hemen oluyordu	bir kuş	benim iznimle		iyileştiriyordun	anadan doğma körü	ve alacalıyı
atıf h.+fiili muzari	car+ mecrur	atıf h.+fiili muzari, nasih, (تَكُونُ)'nin ismi gizli zamir	(تَكُونُ)'nin haberi	h. cer+ mecrur isim	atıf h.	fiili muzari	mef'ul	atıf h.+ matuf

عَنْكَ	بَنِي إِسْرَآئِيلَ	كَفَفْتُ	إِذْ	وَ	بِإِذْنِي ج	الْمَوْتَى	تُخْرِجُ	إِذْ	وَ	بِإِذْنِي ج
senden	İsrailoğullarını	menetmiştim	Hani		benim iznimle	ölüleri	çıkarıyordun	Hani		benim iznimle
car+ mecrur	muz. ileyh, mef'ul	fiili mazi+ fail	geçmiş zaman zarfı, muzaf	atıf h.	car+mecrur	mef'ul	fiili muzari	geçmiş zaman zarfı	atıf h.	h. cer+ mecrur isim

كَفَرُوا	الَّذِينَ	فَقَالَ	بِالْبَيِّنَاتِ	جِئْتَهُمْ	إِذْ
inkâr edenler		demişlerdi	apaçık deliller	kendilerine getirdiğin	zaman
sıla; mazi fiil	fail, ismi mevsul	başlama h.+fiili mazi	car+mecrur	fiili mazi+ fail, mef'ul	geçmiş zaman zarfı, muzaf

﴿ 110 ﴾ مُبِينٌ سِحْرٌ إِلَّا هَٰذَا إِنْ مِنْهُمْ

apaçık — bir sihirden — başka — Bu — değildir — onlardan
sıfat — haber, mevsuf — istisna h. — mübteda — nefiy h. — car+mecrur

110. Allah o zaman (şöyle) buyurdu: «Ey Meryem oğlu İsa! Sana ve annene olan nimetimi hatırla! Hani seni mukaddes ruh (Cebrail) ile desteklemiştim; (böylece) sen (hem) beşikte iken ve (hem de) yetişkin halde iken insanlarla konuşuyordun. Sana kitabı (okuyup yazmayı), hikmeti, Tevrat ve İncil'i öğretmiştim. Hani Benim iznimle çamurdan, kuş biçimi gibi (bir şey) yapıyor da ona üflüyordun, benim iznimle o hemen bir kuş oluyordu. (Yine) benim iznimle anadan doğma körü ve alacalıyı (alaca hastalığına tutulanı) iyileştiriyordun. Ölüleri benim iznimle (kabirlerinden hayata) çıkarıyordun (diriltiyordun). Hani İsrailoğullarını senden menetmiştim (Yahudilerin seni öldürmesini engellemiştim). O zaman kendilerine apaçık deliller (mucizeler) getirdiğin zaman onlardan inkâr edenler, «Bu, apaçık bir sihirden başka (bir şey) değildir» demişlerdi.

وَ إِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَ بِرَسُولِي ۚ

ve — Hani — ilham etmiştim — havârîlere — diye — iman edin — Bana — ve — peygamberime

atıf h. — geçmiş zaman zarfı, muzaf, — fiili mazi+ fail — h. cer + mecrur isim — tefsir h. — emri hâzır — car+ mecrur — atıf h. — h. cer + mecrur isim

﴿ 111 ﴾ قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ

demişlerdi — İman ettik — sen de şahit ol — bizim gerçekten olduğumuza — müslümanlar

fiili mazi+ fail — fiili mazi+ fail — atıf h.+ emri hâzır — cer, tekit ve nasb h., (أنّ)'nin ismi — (أنّ)'nin haberi

111. Hani havârîlere, «Bana ve peygamberime iman edin» diye ilham etmiştim. Onlar (da), «İman ettik, bizim gerçekten müslümanlar (Allah'a teslim olmuş kimseler) olduğumuza sen de şahit ol» demişlerdi.

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

Bir zamanlar — demişlerdi — havârîler — Ey — İsa — oğlu — Meryem

geçmiş zaman zarfı, muzaf — fiili mazi — fail — nida h. — münada — sıfat, muzaf — muz. ileyh

هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ ۖ

mi — Rabbin — indirebilir — bize — bir sofra — gökten

soru h. — fail — (يَسْتَطِيعُ) fiilinin mef'ûlü — car+mecrur — mef'ul — car+mecrur

﴿ 112 ﴾ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

demişti — sakının — Allah'tan — Eğer — iseniz — mü'minler

fiili mazi — emri hâzır — mef'ul — şart ve cezm h. — fi'lu'ş-şart; nasih mazi fiil + (كَانَ)'nin ismi — (كَانَ)'nin haberi

112. Bir zamanlar havârîler «Ey Meryem oğlu İsa, Rabbin bize gökten bir sofra indirebilir mi? (Böyle bir mucizeyi bize de gösterir mi? Bunu ondan isteyebilir misin?)» demişlerdi. O da: «Eğer mü'minler iseniz Allah'tan sakının (ondan mucize istemeyin, iman ettiğinizi iddia ediyorsanız şüphe edenlerin sorabileceği böyle bir soru sormaktan sakının) » demişti.

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَ تَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَ نَعْلَمَ

dediler — istiyoruz — yemeyi — Ondan — tatmin olmasını — kalblerimizin — ve — bilmeyi

fiili mazi+ fâil — fiili muzari — (نُرِيدُ) fiilinin mef'ulü — car+mecrur — atıf h. — fiili muzari — fail — atıf h. — fiili muzari

﴿ 113 ﴾ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَ نَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ

senin bize kesin doğruyu söylediğini — ve — olmayı — ona — şahitlik edenlerden

(أنّ)nin tahfifi, ismi şan zamiri yani (أنّه) — tahkik h. — fiili mazi, fail, mef'ul — atıf h. — fiili muzari, (نَكُونَ)'nin ismi gizli zamir — car+ mecrur — (نَكُونَ)'nin haberi

113. (Havariler): «Ondan yemeyi, kalblerimizin tatmin olmasını, senin bize kesin doğruyu söylediğini bilmeyi ve ona şahitlik edenlerden (bizzat görenlerden ve olayın tanıklarından) olmayı istiyoruz» dediler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 125 ≻

(MAİDE, 109):

(اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün, gündüz

(جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi

(أَجَابَ يُجِيبُ اِجَابَةً): (ecvef if'al b.) cevap verdi

[اَلْعِلْمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok iyi bilen, çok bilen

(اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, gözle görünmeyen

(MAİDE, 110):

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, tefekkürle hatıra getirdi

(اَلنِّعْمَةُ ج اَنْعُمٌ): nimet, nimetlendirme

[(وَلَدَ يَلِدُ) اَلْوَالِدَةُ]: (ismi fail): doğuran, anne

(أَيَّدَ يُؤَيِّدُ تَأْيِيدًا): (tef'il b.) teyid etti/ pekiştirdi/ destekledi

(رُوحُ الْقُدُسِ): Cebrail Aleyhisselam

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.) konuştu/ yaraladı

(اَلْمَهْدُ ج مُهُودٌ): yatak, beşik

(اَلْكَهْلُ): yaşı kemale eren, ergin

(عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti

(اَلْحِكْمَةُ ج حِكَمٌ): hikmet, sağgörüşlülük, ariflik, bilgelik

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): şekil verdi/ yarattı

(اَلطِّينُ ج اَطْيَانٌ): çamur, balçık

(اَلْهَيْئَةُ): biçim

(اَلطَّيْرُ ج طُيُورٌ): kuş

(اَلْاِذْنُ ج اُذُونٌ): izin, müsaade

(نَفَخَ يَنْفُخُ نَفْخًا): üfledi/ körükledi

(أَبْرَاَ يُبْرِئُ اِبْرَاءً): (if'al b.) şifa verdi, iyileştirdi

(اَلْاَكْمَهُ ج كُمْهٌ): doğuştan kör/ körlük

(اَلْاَبْرَصُ ج بُرْصٌ): cildi alaca hastalığına tutulan kimse, alaca tenli

(اَلْمَوْتَى ج اَمْوَاتٌ): ölü

(كَفَّ يَكُفُّ كَفًا): (muzaaf f.) vazgeçirdi/ men etti

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (ecvef f.) getirdi

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık belge, işaret

(اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): sihir, büyü

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık ve zahir olan

(MAİDE, 111):

(أَوْحَي يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs if'al b.) vahyetti/ işaret etti/ sır verdi/ ilham etti

(اَلْحَوَارِيُّ ج حَوَارِيُّونَ): seçilmiş halis kimse, havari (ayette Hz. İsa'nın havarileri)

(آمَنَ يُؤْمِنُ اِيمَانًا): (mehmuz if'al b.) iman etti/ inandı/ emin kıldı

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti/ hazır oldu

(اَلْمُسْلِمُ ج مُسْلِمُونَ): (ismi fail) müslüman, islamiyeti kabul eden

(MAİDE, 112 – 113):

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ سِتْطَاعَةً): (ecvef istif'al b.) gücü yetmek/ yapabilmek/ .....bilmek

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi

(اَلْمَآئِدَةُ ج مَآئِدَاتٌ): sofra

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu

(أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً): (ecvef if'al b.) istedi/ irade etti

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً):(mehmuz f.) yedi

(اَلشَّاهِدُ ج شَاهِدُونَ): (ismi fail) şahit, bilen, gözetleyici

(اِطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ اِطْمِئْنَانًا): (if'illal b.) tatmin oldu/ dindi/ yatıştı

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi/ tanıdı

(صَدَقَ يَصْدُقُ صِدْقًا): doğru söz söyledi/doğru oldu

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 126 (MÂİDE: 114 – 120) ≻

مَآئِدَةً	عَلَيْنَا	أَنْزِلْ	رَبَّنَآ	اللَّهُمَّ	مَرْيَمَ	ابْنُ	عِيسَى	قَالَ
bir sofra	Bize	indir	Rabbimiz	Allahım	Meryem	oğlu	İsa	dedi
mef'ul	car+mecrur	emri hâzır	sıfat	mahzuf bir nidâ harfinin münâdâsı	muz. ileyh	sıfat, muzaf	fail	fiili mazi

آخِرِنَا	وَ	لِأَوَّلِنَا	عِيداً	لَنَا	تَكُونُ		مِنَ السَّمَآءِ
bizden sonrakiler için	ve	bizden öncekiler için	bir bayram	bize	olabilecek		gökten
matuf	atıf h.	(لَنَا)'dan bedel	(تَكُونُ)'nin haberi	car mecrur	(مَآئِدَةً)'in sıfatı: fiili muzari, nasih+ (تَكُونُ)'nin ismi (هِيَ) gizli zamiri		car+ mecrur

﴿ 114 ﴾

الرَّازِقِينَ	خَيْرُ	أَنْتَ	وَ	ارْزُقْنَا	وَ	مِنْكَ ج	آيَةً	وَ
rızık verenlerin	en hayırlısısın	Sen		bizi rızıklandır ve		Sen'den	bir mucize	ve
muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda	başlama h.	atıf h.+ emri hâzır, mef'ul		car+mecrur	(عِيداً)'e matuf	atıf h.

114. (Bunun üzerine) Meryem oğlu İsa (şöyle) dedi: «Allahım! Rabbimiz! Bize, bizden öncekiler ve bizden sonrakiler için (geçmiş ve gelecekler için) bir bayram ve Sen'den bir mucize (işaret ve delil) olabilecek, gökten bir sofra indir ve bizi rızıklandır. Sen rızık verenlerin en hayırlısısın».

مِنْكُمْ	بَعْدُ	يَكْفُرْ	فَمَنْ	عَلَيْكُمْ ج	مُنَزِّلُهَا	إِنِّي	اللَّهُ	قَالَ
sizden	sonra	inkâr ederse	akabinde kim	size	onu indireceğim	Gerçekten Ben	Allah	buyurdu
car+ mecrur	zaman zarfı	fi'lu'ş-şart fiili muzari	atıf h.+mübtedâ, şart ismi	car+ mecrur	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	fail	fiili mazi

﴿ 115 ﴾

مِنَ الْعَالَمِينَ ع	أَحَدًا	لَآ أُعَذِّبُهُ	عَذَابًا	أُعَذِّبُهُ	فَإِنِّي	
alemlerden	hiç kimseyi	azablandır-mayacağım	bir azabla	onu azablandıracağım	artık ben	
car+mecrur	mef'ul	sıfat	mef'ûlü mutlak, mevsuf	(إِنَّ)'nin haberi:fiil+ mef'ul	rabıta +tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	

cevabü'ş-şart: isim cümlesi, şart ve cevabı (مَنْ) mübtedâsının haberidir

115. Allah (da şöyle) buyurdu: Gerçekten Ben onu size indireceğim; akabinde (bundan) sonra sizden kim inkâr ederse, artık ben onu gerçekten alemlerden (kainattan) hiç kimseyi azablandırmayacağım bir azabla azablandıracağım (dünyada hiç bir kimseye yapmadığım azabı ona yapacağım!) ».

قُلْتَ	أَنْتَ	أَ	مَرْيَمَ	ابْنَ	عِيسَى	يَا	اللَّهُ	قَالَ	إِذْ	وَ
dedin	sen	mi	Meryem	oğlu	İsa	Ey	Allah	dediği	zaman	
haber; fiili mazi, fail	mübteda	soru h.	muz. ileyh	sıfat muzaf	münâda, mevsuf	nida h.	fail	fiili mazi	geçmiş zaman zarfı, muzaf	başlama h.

سُبْحَانَكَ		قَالَ	اللَّهِ ط	مِنْ دُونِ	إِلَهَيْنِ	أُمِّيَ	وَ	اتَّخِذُونِي	لِلنَّاسِ
Seni her türlü noksanlıktan tenzih ederim		dedi	Allah	dışında	iki ilah	annemi	ve	beni edinin	insanlara
mef'ulü mutlak		fiili mazi	muz. ileyh	h. cer+ zarf ismi, muzaf	ikinci mef'ûl	matuf	atıf h.	emri hâzır+ fail	car+ mecrur

بِحَقٍّ ط	لِي	لَيْسَ	مَا	أَنْ أَقُولَ	لِي		مَا يَكُونُ
hak	benim	olmayan	bir şeyi	söylemem	bana		olmaz
car+ mecrur	(لَيْسَ)'nin haberi	sıla; câmid nâsih mazi fiil cüm., (لَيْسَ)'nin ismi gizli zamir	mef'ul, ismi mevsul	(يَكُونُ)'nün muahhar ismi	(يَكُونُ)'nün mukaddem haberi		nefy-i hal

فِي نَفْسِي	مَا	تَعْلَمُ	فَقَدْ عَلِمْتَهُ ط		قُلْتُهُ	كُنْتُ	إِنْ
benim içimdeki	şeyi	Sen bilirsin	sen bunu bilirdin kesinlikle		onu söyleseydim		Eğer
sıla; şibhi cüm.	mef'ûl, ismi mevsul	f. muzari	râbıta+cevabuş'şart; tahkik h.+fiili mazi, fail, mef'ûl		fiili mazi+fail+ mef'ul	fi'lu'ş-şart	şart ve cezm h.

﴿116﴾	الْغُيُوبِ	عَلَّامُ	أَنْتَ	إِنَّكَ	فِي نَفْسِكَ ط	مَا	لَآ أَعْلَمُ	وَ	
	gaybleri	çok iyi bilensin	fasıl zamiri	Kesinlikle Sen	Senin zatındaki	şeyi	ben bilmem		
	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf		tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	sıla; şibhi cüm	mef'ûl, ismi mevsul	nefy-i istikbal	atıf h.	

116. Allah «Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara sen mi Allah dışında beni ve annemi iki ilah edinin dedin» dediği zaman (İsa şöyle) dedi: «Seni her türlü noksanlıktan tenzih ederim, hak olmayan bir şeyi söylemem bana olmaz (gerçek olmadığını bildiğim bir sözü söylemek bana yakışmaz). Eğer onu (böyle bir şeyi) söyleseydim kesinlikle sen bunu bilirdin. Sen benim içimdekini bilirsin, (fakat) ben Senin zatındakini bilmem. Sen kesinlikle, gaybleri (görünmeyen gizlilikleri) çok iyi bilensin.

مَا قُلْتُ	لَهُمْ	إِلَّا	مَا أَمَرْتَنِي	بِهِ	أَنِ	اعْبُدُوا	اللَّهَ	رَبِّي	
Ben söylemedim	onlara	başkasını	bana emrettiğin şeyden	kendisini	diye	kulluk edin	Allah'a	Benim de Rabbim	
olumsuz fiili mazi, fail	car+mecrur	istisna h.	sıla; mazi fiil cüm.	car+mecrur	tefsir harfi	emri hâzır fâil	mef'ul, mevsuf	sıfat { bedel de denmiş}	

وَ	رَبَّكُمْ ج	وَ	كُنْتُ	عَلَيْهِمْ	شَهِيدًا	مَا	دُمْتُ	فِيهِمْ ج	فَلَمَّا	تَوَفَّيْتَنِي	
sizin de Rabbiniz olan		idim	onlara	şahit		müddetçe	İçlerinde kaldığım		sonra beni vefat ettirdiğin zaman		
matuf	atıf h.	f. mazi, nasih+ (كَانَ):(تُ)'nin ismi	başla-ma h.	şibhi cüm.	(كَانَ)'nin haberi	masdar h.	fiili mazi+ (دَامَ)nin ismi	(دَامَ)'nin haberi	fi'lü'ş-şart; fiili mazi, fail	başlama h.+şart ifade eden zaman zarfı	

﴿117﴾	شَهِيدٌ	عَلَى كُلِّ شَيْءٍ	أَنْتَ	وَ	عَلَيْهِمْ ط	الرَّقِيبَ	أَنْتَ	كُنْتَ	
	Şahit'sin	her şeye	Sen	Ve	onlara	gözleyici		Sen'din	
	haber	muz. ileyh, car+mecrur, muzaf	mübteda	başlama h.	car+ mecrur	(كَانَ)'nin haberi	fasıl zamiri	f. mazi, nasih+ (كَانَ)'nin ismi	

117. Ben onlara, senin kendisini bana emrettiğinden başkasını yani "Benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin" (ifadesinden başkasını) söylemedim. İçlerinde kaldığım müddetçe ben onlara şahittim. (Fakat) sonra beni vefat ettirdiğin zaman onlara gözleyici (gözetleyen, kontrolcü olan yalnızca) Sen'din. Ve Sen her şeye Şahit'sin (her şeyi en ince ayrıntısına kadar görensin).

﴿118﴾	الْحَكِيمُ	الْعَزِيزُ	أَنْتَ	فَإِنَّكَ	لَهُمْ	تَغْفِرْ	إِنْ	وَ	عِبَادُكَ ج	فَإِنَّهُمْ	تُعَذِّبْهُمْ	إِنْ
	Hakim'sin	Aziz'sin		şüphesiz ki Sen	onları	bağış-larsan	Şayet		senin kullarındır	doğrusu onlar	onlara azap edersen	Eğer
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	râbıta+ tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	car+ mecr ur	fi'lü'ş-şart; fiili muzari	şart ve cezm h.	atıf h.	(إِنَّ)'nin haberi	râbıta+ tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	fi'lü'ş-şart	şart ve cezm h.

cevabu'ş-şart: isim cüm.

118. Eğer onlara azap edersen doğrusu onlar senin kullarındır (mülk senindir, hikmetinle ne istersen onu yaparsın). Şayet onları bağışlarsan; şüphesiz ki Sen; Aziz'sin (üstün ve güçlü olansın), Hakim'sin (her yaptığını hikmetle yapansın)."

الْأَنْهَارُ	مِنْ تَحْتِهَا	تَجْرِي	جَنَّاتٌ	لَهُمْ	صِدْقُهُمْ ط	الصَّادِقِينَ	يَنْفَعُ	يَوْمُ	هَذَا	اللَّهُ	قَالَ
ırmaklar	altından	akan	cennetler	Onlara vardır	doğruluk-larının	doğru-lara	fayda verdiği	gündür	Bu	Allah	der
fâil	h. cer+ mekan zarfı	sıfat:fiili muzari cüm.	mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem	fail	mef'ul	muz.ileyh, muzari fiil cüm.	haber, muzaf	mübteda	fail	f. mazi

﴿119﴾	الْعَظِيمُ	الْفَوْزُ	ذَٰلِكَ	عَنْهُ ط	وَ رَضُوا	عَنْهُمْ	اللَّهُ	رَضِيَ	أَبَدًا ط	فِيهَا	خَالِدِينَ
	büyük	bir kurtu-luştur	İşte bu	O'ndan	onlar da razı olmuşlardır		onlardan	Allah	razı olmuştur	ebedî	içinde	kalacakları
	sıfat	haber, mevsuf	mübteda	car+ mecrur	fiili mazi+ fâil	atıf h.	car+ mecrur	fail	f. mazi	zaman zarfı	câr+ mecrur	hal

119. (Kıyamet günü Hz. İsa'nın bu sözlerinden sonra kafirle mü'minin bir tutulmayacağı mesajını veren) Allah, «Bu, doğrulara doğruluklarının fayda verdiği gündür. Onlara, içinde ebedî kalacakları, altından ırmaklar akan cennetler vardır. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte bu büyük bir kurtuluştur (en büyük hedef ve kazanç işte budur) der.

﴿ 120 ﴾ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah'ındır	hüküm-ranlığı	göklerin	yerin	ve	bulunan-ların	bu ikisinin içinde	O	her bir şeye	Kadir'dir
haber	mübtedâ muahhar, muzaf	muz. ileyh	atıf h.+matuf	atıf h.	ismi mevsul	sıla: şibhi cüm	mübtedâ	câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh		haber
mukaddem											

120. Göklerin, yerin ve bu ikisinin içinde bulunanların hükümranlığı Allah'ındır. O herbir şeye Kadir'dir (gücü yetendir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 126 ≻

(MAİDE, 114):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْمَآئِدَةُ ج مَآئِدَاتٌ): sofra (اَلْعِيدُ ج أَعْيَادٌ): bayram

(اَلْأَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (اَلْآخِرُ ج آخِرُونَ): sonuncusu (اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): ayet, açık alamet

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, rızıklandırdı (اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil kabul edilir) daha hayırlı, en hayırlı

(اَلرَّازِقُ ج رَازِقُونَ): (ismi fail) rızık veren, rızıklandıran, hayırda bulunan

(MAİDE, 115 – 116):

[(نَزَّلَ يُنَزِّلُ) اَلْمُنَزِّلُ]: (ismi fail),(tef'il b.) indiren (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti

(اَلْاَحَدُ ث اِحْدَى): bir, tek (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem / mahlukatın her bir cinsi

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi, yaptı (اَلْاُمُّ ج أُمَّهَاتٌ): anne (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, göze gözükmeyen

(سُبْحَانَ اللّٰهِ): Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih etmek, 'münezzehiyet (kusursuzluk) Allah'a mahsustur' demek

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir manasındadır [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلَّامُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen, çok iyi bilen

(MAİDE, 117 – 118):

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti/ kulluk etti (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا بِ): (mehmuz f.) emretti

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهِيدُ]: (mübalağalı ismi fail) iyi gözetleyen, iyi şahidlik eden

(مَا دَامَ يَدُومُ دَوْمًا): (ecvef f.)... dığı müddetçe, devam ettikçe, oldukça

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü, vefat ettirdi

[(رَقَبَ يَرْقُبُ) اَلرَّقِيبُ]: (mübalağalı ismi fail) gözetleyen, koruyan, bekleyen, gözeten

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap etti, işkence etti (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı

(MAİDE, 119 – 120):

(نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru olan, doğru söz söyleyen

(اَلصِّدْقُ): doğruluk, doğru sözlülük (اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı

(اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): bekası devam eden, kalıcı olan (اَبَدًا): (zaman zarfı) ebediyen, sürekli

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) razı oldu/ sevdi/ seçti/ tercih etti/ hoşuna gitti (اَلْعَظِيمُ ج عُظَمَاءُ): büyük, kocaman, yüce

[(فَازَ يَفُوزُ) اَلْفَوْزُ]: (masdar) kurtuluş, kurtulmak, kazanmak (اَلْمُلْكُ): mülk, mülkiyet/ saltanat, hükümdarlık

سورة الأنعام (6)

(EN'AM (Hayvanlar) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 165 ayettir.)

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 127 - 149 / (EN'AM 1- 8) ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyla

اَلْحَمْدُ	لِلّٰهِ	الَّذِي	خَلَقَ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضَ	وَ	جَعَلَ	الظُّلُمَاتِ
Hamd	Allah içindir		yaratan	gökleri	ve	yeri	ve	var eden	karanlıkları
mübteda	haber; şibhi cümle		sıfat; ismi mevsul	sıla; fiili mazi			atıf h.	f.mazi	mef'ul

﴿1﴾	يَعْدِلُونَ	بِرَبِّهِمْ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	ثُمَّ	النُّورَ ط	وَ	
	denk tutuyorlar	Rablerine	inkar eden	kimseler	Sonra	ışığı	ve	
	haber; fiili muzari	cer+ mecrur isim	sıla; mazi fiil	mübteda, ismi mevsul	atıf h.	matuf	atıf h.	

1. Hamd, gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve ışığı var eden Allah içindir. Sonra (durum böyle iken) inkar edenler (başka şeyleri) Rablerine denk tutuyorlar.

أَجَلاً ط	قَضَى	ثُمَّ	مِنْ طِينٍ	خَلَقَكُمْ	الَّذِي	هُوَ
bir ecel	takdir edendir	sonra	bir çamurdan	sizi yaratan		O
mef'ul	f. mazi	atıf h.	mecrur isim h. cer	sıla; mazi fiil cüm.+ mef'ul	haber, ismi mevsul	mübteda

﴿2﴾	تَمْتَرُونَ	أَنْتُمْ	ثُمَّ	عِنْدَهُ	مُسَمًّى	أَجَلٌ	وَ
	şüpheye kapılıyorsunuz	sizler	sonra	O'nun katındadır	isimlendirilmiş	ecel de	
	haber; muzari fiil	mübteda	atıf h.	haber	sıfat	mübteda, mevsuf	başlama h.

2. O, sizi bir çamurdan yaratan, sonra size bir ecel takdir edendir. İsimlendirilmiş (vakti belirlenmiş) ecel de (kıyamet zamanı) O'nun katındadır. (Gerçek böyleyken) sonra sizler (yine) şüpheye kapılıyorsunuz.

الْأَرْضِ ط	فِي	وَ	السَّمَاوَاتِ	فِي	اللّٰهُ	هُوَ	وَ	
yerde			göklerde		Allah'tır	O		
mecrur isim	h. cer	atıf h.	mecrur isim	h. cer	haber	mübteda	başlama h.	

﴿3﴾	تَكْسِبُونَ	مَا	يَعْلَمُ	وَ	جَهْرَكُمْ	وَ	سِرَّكُمْ	يَعْلَمُ
	kazanmakta olduğunuz	şeyleri	bilir		aşikarınızı da		gizlinizi de	bilir
	sıla; muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	f. muzari	atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ul	f. muzari

3. O, göklerde (de), yerde (de) Allah'tır (Yer de ayrı gökte ayrı ilah yoktur). Gizlinizi de aşikarınızı da bilir. (Hayır ve şerden) kazanmakta olduğunuz şeyleri bilir (karşılığını da ona göre verir).

﴿4﴾	مُعْرِضِينَ	عَنْهَا	كَانُوا	إِلاَّ	رَبِّهِمْ	آيَاتِ	مِنْ	آيَةٍ	مِنْ	تَأْتِيهِمْ	مَا	وَ
	ondan yüz çevirirlerdi		ancak		Rablerinin	ayetlerinden		ayet		onlara geldiyse	her ne	
	(كَانَ)'nin haberi	şibhi cüm	fiili mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	istis na h.	muz. ileyh	mecrur isim, muzaf	h. cer	fail	zaid cer	fiilü'ş-şart; fiili muzari, mef'u	mübteda, şart ismi	

4. Onlara Rablerinin ayetlerinden her ne ayet geldiyse ondan ancak yüz çevirirlerdi.

يَأْتِيهِمْ	فَسَوْفَ	جَاءَهُمْ ط	لَمَّا	بِالْحَقِّ	كَذَّبُوا	فَقَدْ
onlara gelecektir		kendilerine geldiği	zaman	hakkı	yalanlamışlardı	
fiilü'ş-şart; fiili muzari, mef'ul	atıf h., istikbal h.	fi'lü'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	zaman zarfı	car-mecrur	f.mazi+ fail	atıf h. {başlama h. de denmiş}+ tahkik h.

﴿5﴾	يَسْتَهْزِؤُونَ	بِهِ	كَانُوا	مَا	أَنْبَاءُ
	alay etmekte	kendisi ile	oldukları	şeyin	haberleri
	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil	şibhi cüm	sıla; nasih mazi fiil cüm.+ (كَانَ)'nin ismi	muz.ileyh, ismi mevsul	fail, muzaf

5. İşte onlar kendilerine geldiği zaman hakkı (hakikat olan son vahiy Kur'an'ı ve içinde bildirdiği haberleri) yalanladılar. Kendisi ile alay etmekte oldukları şeyin haberleri onlara gelecektir.

أَ	لَمْ	يَرَوْا	كَمْ	أَهْلَكْنَا	مِنْ	قَبْلِهِمْ	مِنْ	قَرْنٍ	مَكَّنَّاهُمْ	فِي الْأَرْضِ
mi		görmediler	nice	helak ettiğimizi		önce		nesilleri	kendilerine imkan verdiğimiz	yeryüzünde
soru h.		cahd-ı mutlak	mukaddem mef'ul, mevsuf	f. mazi+ fail	h. cer	mecrur isim	h. cer	mecrur isim, mevsuf	(قَرْنٍ)'in sıfatı; mazi fiil cüm.	car+ mecrur

مَا	لَمْ نُمَكِّنْ	لَكُمْ	وَ	أَرْسَلْنَا	السَّمَآءَ	عَلَيْهِمْ	مِدْرَارًا ص
vermediğimiz imkanları		size		göndermiştik	göğü	onlara	bol yağmurlu olarak
(شيئًا) manasında mahzuf mef'ûlü mutlak'ın naibi yani: شيئًا لم نمكّنه لكم	cahd-ı mutlak	car-mecrur	atıf h.	f.mazi+ fail	mef'ul	car-mecrur	hal

وَ	جَعَلْنَا	الْأَنْهَارَ	تَجْرِي	مِنْ	تَحْتِهِمْ	فَأَهْلَكْنَاهُمْ	بِذُنُوبِهِمْ
ve	yaratmıştık	ırmaklar	akan		altlarından	Bütün bunlardan sonra onları helak ettik	günahları sebebiyle
atıf h.	f.mazi+ fail	mef'ul	fiili muzari	h. cer	mecrur isim	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	h.cer+ mecrur isim

وَ	أَنْشَأْنَا	مِنْ	بَعْدِهِمْ	قَرْنًا	آخَرِينَ	﴿6﴾
Ve	inşa ettik		onlardan sonra	bir nesil	başka	
atıf h.	f.mazi+ fail	h. cer	mecrur isim	mef'ul, mevsuf	sıfat	

6. Onlardan önce, yeryüzünde size vermediğimiz imkanları kendilerine verdiğimiz nice nesilleri helak ettiğimizi görmediler mi (geçmiş nesillerin durumlarını inceleyip tarihten ibret almazlar mı)? Onlara göğü bol yağmurlu olarak göndermiş (gökten bol yağmur yağdırmış) ve altlarından (yerleştikleri yerin hemen yakınlarından) akan ırmaklar yaratmıştık. Bütün bunlardan sonra ise onları günahları sebebiyle helak ettik. Ve onlardan sonra (arkalarından) başka bir nesil inşa ettik (yetiştirdik).

وَ	لَوْ	نَزَّلْنَا	عَلَيْكَ	كِتَابًا	فِي قِرْطَاسٍ	فَلَمَسُوهُ	بِأَيْدِيهِمْ
	Eğer	indirseydik	sana	bir kitab	kağıtta	ona dokunsalardı	elleriyle
atıf h.	şart h.	fiilü'ş-şart; fiili mazi, fail	car-mecrur	mef'ul	sıfat	atıf h.+ fiili mazi, fail, mef'ul	h. cer+ mecrur isim

لَقَالَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	إِنْ	هَذَا	إِلَّا	سِحْرٌ	مُبِينٌ	﴿7﴾
kesinlikle diyeceklerdi	kâfir olanlar		değil	Bu	başkası	bir büyüden	apaçık	
cevabü'ş-şart; f.mazi	fail, ismi mevsul	sıla; mazi fiil fail	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber, mevsuf	sıfat	

7. Eğer sana kağıtta (yazılmış) bir kitab indirseydik de ona elleriyle dokunsalardı o kâfir olanlar (inanmamaya kendilerini şartlandırmış olanlar) kesinlikle «Bu apaçık bir büyüden başkası değil» diyeceklerdi.

وَ	قَالُوا	لَوْ لَآ	أُنْزِلَ	عَلَيْهِ	مَلَكٌ ط	وَ	لَوْ	أَنْزَلْنَا
	dediler	değil miydi	indirilmeli	ona	bir melek		olsaydık	indirmiş
atıf h.	f. mazi+ fail	tahdid (teşvik) h.	meçhul f. mazi	car-mecrur	naibi fail	atıf h.	şart h.	fiilü'ş-şart; fiili mazi, fail

مَلَكًا	لَقُضِيَ	الْأَمْرُ	ثُمَّ	لَا	يُنْظَرُونَ	﴿8﴾
bir melek	bitirilmiş olurdu	iş	Sonra		göz açtırılmazdı	
mef'ul	cevabü'ş-şart içindir, cevabü'ş-şart; meçhul fiili mazi	naibi fail	atıf h.	nefiy h.	meçhul f. muzari+ naibi fâil	

8. «Ona (bizim de açıkça görebileceğimiz) bir melek indirilmeli değil miydi?» dediler. Bir melek indirmiş olsaydık iş bitirilmiş olurdu (imtihanın, aklı kullanmanın sırrı kalmazdı.). Sonra kendilerine göz açtırılmazdı (kıyamet gelmiş olur, hemen cezaları verilmeye başlanırdı).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 127 ≻

(EN'AM, 1):

[(حَمِدَ يَحْمَدُ) اَلْحَمْدُ] : (masdar) şükür ile birlikte övgü, hamdetmek, sena etmek, hamd, sena

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı, icad etti/ çevirdi, yaptı (اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk, cehalet, fısk

(اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): aydınlık, nur, ışık, parlaklık (عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): denk ve eşit tuttu

(EN'AM, 2):

(اَلطِّينُ ج اَطْيَانٌ): çamur, balçık (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, belirlenmiş, verilmiş, tayin edilmiş an

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً):(nakıs f.) takdir etti/ hükmetti/ emretti

[(اَسَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى]: (ismi meful) (muzaaf if'al b.) muayyen, belirli, isimlendirilmiş

(اِمْتَرَى يَمْتَرِي اِمْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) şüpheye düştü/ şüphelenip inkar etti

(EN'AM, 3 – 4 – 5):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi, tanıdı (اَلسِّرُّ ج اَسْرَارٌ): sır, gizli düşünce

[(جَهَرَ يَجْهَرُ) اَلْجَهْرُ] : (masdar) ilan etmek, açığa vermek (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze-l fa ve nakıs f.) (kolayca) geldi, getirdi (اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ عَنْ): (ismi fail) yüz çeviren

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, inkar etti/ inanmadı (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber; bilgi, duyuru, ilan

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) (kolayca) geldi, getirdi

(اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً): (istif'al b.) alay etti, dalga geçti

(EN'AM, 6 – 7):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü/ zannetti/ bildi/ tanıdı/ anladı (كَمْ ... مِنْ..): nice ...

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَلاً): (if'al b.) helak etti, felakete uğrattı/ harcadı/ telef etti

(اَلْقَرْنُ ج قُرُونٌ): nesil, kuşak, aynı zamanın insanları, muasır olanlar

(مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا): (tef'il b.) imkan verdi/ yerleştirdi/ sağlamlaştırdı/ kadri yüce kıldı

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلْمِدْرَارُ): bol yağmur, çok süt, bol (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): yarattı/ çevirdi/ yaptı, kıldı

(اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) aktı, hareket etti (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

(أَنْشَأَ يُنْشِئُ اِنْشَاءً): (if'al b.) yarattı, icat etti / teşkil etti/ hazır etti (اَلْآخَرُ ج آخِرُونَ) : diğeri, öteki, başkası

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً):(tef'il b.) indirdi (اَلْقِرْطَاسُ ج قَرَاطِيسُ): (üzerine yazı yazılan) kağıt vb.

(لَمَسَ يَلْمُسُ لَمْسًا): el sürdü, dokundu/ temasa geçti [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ] : (ismi fail) (ecvef if'al b.) açık, açıklayan, izah eden

(اَلسِّحْرُ ج اَسْحَارٌ): sihir, büyü (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(EN'AM, 8):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) yerine getirdi, bitirdi/ takdir etti/ hükmetti/ geçirdi

(اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, emredilen husus/ durum (أَنْظَرَ يُنْظِرُ اِنْظَارًا):(if'al b.) mühlet verdi, süre tanıdı

≺ CÜZ: 7 KUR'ÂN SAYFASI: 128 (EN'AM: 9 – 18) ≻

﴿9﴾ وَ لَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلاً وَ لَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ

Eğer	biz onu kılsaydık	bir melek	kesinlikle onu kılardık	bir erkek	atıf h.	yine giydirirdik	önceki (لَ)'ya matuf, fiili mazi, fail	car+ mecrur	mef'ul, ismi mevsul	giydikleri	sıla; muzari fiil
şart h.	fiilü'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	ikinci mef'ûl	cevab harfi+ cevabü'ş-şart: fiili mazi, fail, mef'ul	mef'ul							
atıf h.											

9. Eğer biz onu (peygamberi) bir melek kılsaydık kesinlikle onu bir erkek kılar onlara (şüphe elbisesinden) giydiklerini yine giydirirdik.

وَ لَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ

And olsun ki	dalga geçilmişti	peygamberlerle	senden önceki		Bu sebeple kuşatıverdi
	meçhul f.mazi	naibi fâil: şibhi cüm.	mecrur isim	h. cer	atıf h.+ f.mazi
atıf h.	yemin cevabı lâmı, tahkik h..				

﴿10﴾ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُونَ

kimseleri	alay eden	onlardan	şey	oldukları	kendisiyle	dalga geçmekte
h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	car+ mecrur	fail, ismi mevsul	sıla; nasih mazi fiil + (كَانَ)'nin ismi	car+ mecrur	(كَانَ)'nin haberi; fiili muzari cüm.

10. And olsun ki, senden önceki peygamberlerle de dalga geçilmişti. Bu sebeple kendisiyle dalga geçtikleri şey (azab), onlardan alay eden kimseleri kuşatıverdi.

﴿11﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ع

De ki	gezip dolaşın	Yeryüzünde		sonra da	bakın	nasıl	olduğuna	akıbetinin	yalanlayanların
emir fiili	emir fiili+ fail	mecrur isim	h. cer	atıf h.	emir fiili+ fail	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	f. mazi, nasih	(كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf	muz. ileyh

11. De ki: «Yeryüzünde gezip dolaşın, sonra da, yalanlayanların akıbetinin nasıl olduğuna bakın.»

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ط قُلْ لِلَّهِ ط

De ki	kimindir	olanlar	göklerde	ve	yerde	de	Allah'ındır
emir fiili	haber mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla	h. cer-mecrur	matuf	atıf h.	emir fiili
							(هُوَ) takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi

كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ط لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

farz kıldı	kendi zatına	merhamet etmeyi	kesinlikle sizi toplayacaktır		Kıyamet gününe	
f. mazi	h. cer	mef'ul	kasem (yemin) h.+ kendisine tekit nunu (نَّ) birleşmiş f. muzari+ mef'ul		mecrur isim, muzaf	h. cer

﴿12﴾ لَا يُؤْمِنُونَ فَهُمْ أَنْفُسَهُمْ خَسِرُوا الَّذِينَ ط فِيهِ رَيْبَ لَا

olmayan	hiçbir şüphe	içinde	yazık edenler		kendilerine	işte onlar	inanmazlar	
nâfiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi	sıla; mazi fiil cüm. fail	mübteda; ismi mevsul	mef'ul	zaid h. + mübteda	haber; nefy-i istikbal fiil cüm.	

(يوم القيامة)'den hal:

12. (Onlara) De ki: « Göklerde ve yerde olanlar kimindir? », «Allah'ındır» de. O, merhamet etmeyi kendi zatına farz kıldı. Kesinlikle sizi içinde hiçbir şüphe olmayan kıyamet gününe toplayacaktır. Kendilerine yazık edenler; işte onlar inanmazlar.

﴿13﴾ وَ لَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ ط وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O'nundur	şeyler	barınan	gece içinde		ve	gündüzün	Ve	O	Semi'dir	Alim'dir
haber mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; mazi fiil c.	h. cer+ mecrur isim		atıf h.	matuf	atıf h.	mübteda	haber	ikinci haber
başlama h.										

الْأَرْضِ	وَ	السَّمَاوَاتِ	فَاطِرِ	وَلِيًّا	أَتَّخِذُ	اللّٰهِ	غَيْرَ	أَ	قُلْ
yeri	ve	Gökleri	yoktan var eden	dost	edineyim	Allah'tan	başkasını mı		De ki
matuf	atıf h.	m.ileyh	(اللّٰه)'den bedel, muzaf	ikinci mef'ûl	f. muzari	muz. ileyh	soru h., mukaddem mef'ul, muzaf		emir fiili

أَكُونَ	أَنْ	أُمِرْتُ	إِنِّي	قُلْ	يُطْعَمُ ط	لَا	وَ	يُطْعِمُ	هُوَ	وَ
olmam		emredildi	Doğrusu bana	De ki	yedirilmeyen			yedirdiği halde		
f. muzari, nasih, (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri	masdar ve nasb h.	(أنْ)'nin haberi; mazi fiil cüm. fail	tekid ve nasb h.+ (إنّ)'nin ismi	emir fiili	f. muzari	nefiy h.	atıf h.	haber; fiili muzari cüm.	mübteda	hal vâvı

﴾14﴿ الْمُشْرِكِينَ	مِنَ	تَكُونَنَّ	لَا	وَ	أَسْلَمَ	مَنْ	أَوَّلَ
müşriklerden		asla olma		ve	müslüman olan	kimselerin	ilki
(كَانَ)'nin haberi	h. cer	tekit nûnlu (نّ) nasih (müfret) fiili muzari, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	nehiy ve cezm h.	atıf h.	sıla; mazi fiil	m. ileyh, ismi mevsul	(كَانَ)'nin haberi, muzaf

13. Gece ve gündüzün içinde barınan şeyler O'nundur. Ve O, Semi'dir, Alim'dir. (Yani O her şeyi işiten ve bilendir). **14.** De ki: Gökleri ve yeri yoktan var eden, yedirdiği halde yedirilmeyen Allah'tan başkasını mı dost edineyim! De ki: «Doğrusu bana (kendi zamanımdaki) müslüman olanların ilki olmam emredildi ve asla müşriklerden olma! (denildi).

﴾15﴿ عَظِيمٍ	يَوْمٍ	عَذَابَ	رَبِّي	عَصَيْتُ	إِنْ	أَخَافُ	إِنِّي	قُلْ
büyük	bir günün	azabından	Rabbim'e	İsyan edersem		korkarım	gerçekten	De ki
sıfat	muz.ileyh, mevsuf	mef'ul, muzaf	mef'ul	fiili mazi, fail	şart h.	(إنّ)'nin haberi	tekid ve nasb h.+ (إنّ)'nin ismi	emir fiili

15. De ki: Ben, Rabbim'e isyan edersem gerçekten büyük bir günün (kıyamet gününün) azabından korkarım.

﴾16﴿ الْمُبِينُ	الْفَوْزُ	ذٰلِكَ	وَ	رَحِمَهُ ط	فَقَدْ	يَوْمَئِذٍ	عَنْهُ	يُصْرَفْ	مَنْ
apaçık	bir kurtuluştur	İşte o		ona rahmet etmiştir	Kuşkusuz	o gün	ondan	uzaklaştırılırsa	kim
sıfat	haber, mevsuf	mübteda	atıf h.	cevabü'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	râbıta, tahkik h.	zaman zarfı	car-mecrur	fiilü'ş-şart; meczum fiili muzari	mübteda

هُوَ ط	إِلَّا	لَهُ	كَاشِفَ	فَلَا	بِضُرٍّ	اللّٰهُ	يَمْسَسْكَ	إِنْ	وَ
O'ndan	başka	onu	giderici	hiçbir yoktur	bir zarar	Allah	sana dokundurursa	Eğer	
müstesna	istisna h.	car-mecrur	(لا)'nın ismi, haberi mahzuf	râbıta+ nafiye li'l-cins	car-mecrur	fail	fiilü'ş-şart; meczum muzari f.+ mef'ul	şart ve cezm h.	başlama h.

﴾17﴿ قَدِيرٌ	شَيْءٍ	كُلِّ	عَلَى	فَهُوَ	بِخَيْرٍ	يَمْسَسْكَ	إِنْ	وَ
Kadir'dir	şeye	her		kuşkusuz O	bir iyilik	sana dokundurursa	eğer	Ve
haber	m. ileyh	mecrur isim, muzaf	h. cer	râbıta+ mübteda	car-mecrur	fiilü'ş-şart; fiili muzari, mef'ul	şart ve cezm h.	atıf h.

16. O gün, kim ondan (cehennem azabından) uzaklaştırılırsa; kuşkusuz Allah ona rahmet etmiştir. İşte o, apaçık bir kurtuluştur. **17.** Eğer Allah sana bir zarar dokundurursa, onu O'ndan başka hiçbir giderici yoktur. Ve eğer sana bir iyilik dokundurursa kuşkusuz O herşeye Kadir'dir (Bu lutfu engellemeye O'ndan başka kimsenin gücü yetmez).

﴾18﴿ الْخَبِيرُ	الْحَكِيمُ	هُوَ	وَ	عِبَادِهِ ط	فَوْقَ	الْقَاهِرُ	هُوَ	وَ
Habir'dir	Hakim'dir	O	Ve	kullarının	üstünde	mutlak galip olandır O		
ikinci haber	haber	mübteda	atıf h.	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	haber	mübteda	atıf h.

18. O, kullarının üstünde mutlak galib olandır (yegane egemen ve tasarruf sahibi olandır, ne vereceği lutuf ne de zarar engellenebilir). Ve O; Hakim'dir (yaptığı her şey yerli yerindedir), Habir'dir (her şeyden haberdardır).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 128 ≻

(EN'AM, 9 – 10):

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): adam, erkek (اِسْتَهْزَأَ يَسْتَهْزِئُ اِسْتِهْزَاءً):(istif'al b.) alay etti, dalga geçti, küçük ve gülünç duruma düşürdü

(لَبَسَ يَلْبِسُ لَبْسًا): karıştırdı, müşkilleştirdi, şüphe elbisesini giydirdi, bir kimsenin bir şeyi başkalarına karışık gösterip onu çözümsüz, içinden çıkılmaz hale getirmesi (سَخِرَ يَسْخَرُ سُخْرًا مِنْ): alay etti

(حَاقَ يَحِيقُ حَيْقًا ب): (ecvef f.) kuşattı, sardı, çıkış yolu vermeyecek şekilde onları çepeçevre kuşattı

(EN'AM,11 – 12):

(سَارَ يَسِيرُ سَيرًا):(ecvef f.) gezdi, gitti, dolaştı, yürüdü (اَلْعَاقِبَةُ): son, netice, akıbet

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, ibret aldı/ bildi/ yöneldi/ bekledi/ düşündü, araştırdı

(اَلْمُكَذِّبُ ج مُكَذِّبُونَ): (ismi fail) yalan isnad eden, inkar eden, yalanlayan

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ tesbit etti/ takdir etti/ farz kıldı (خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar verdi, ziyana uğrattı/ zayi etti, eksiltti

(جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: acımak, merhamet etmek (اَلرَّيْبُ): şüphe

(EN'AM, 13):

(سَكَنَ يَسْكُنُ سُكُونًا): durdu, sakin oldu/ karar kıldı (اَللَّيْلَةُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

[(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]: (esmai ilahiyeden) çok işiten [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ] : (mübalağalı ismi fail) çok iyi bilen

(EN'AM, 14 – 15):

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا):(mehmuz f.) emretti

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا):(iftial b.) yaptı, ortaya koydu/ edindi (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, veli, velâyet hakkına sahip olan varlık, yönetici olarak yardımcı

[(فَطَرَ يَفْطُرُ) اَلْفَاطِرُ] : (ismi fail) yaratan, icad eden, yoktan var eden, bir şeyi yararak ortaya çıkaran

(أَطْعَمَ يُطْعِمُ اِطْعَامًا): (if'al b.) doyurdu, yedirdi, rızıklandırdı (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ اِسْلَامًا): (if'al b.) teslim oldu/ ihlaslı davrandı/ müslüman oldu

(عَصَى يَعْصِي عَصْيًا): (nakıs f.) isyan etti, baş kaldırdı (اَلْعَظِيمُ ج عَظَمَاءُ): büyük, kocaman, yüce

(EN'AM,16 – 17 -18):

(صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمًا): acıdı, merhamet etti (اَلضُّرُّ ج اَضْرَارٌ): zarar, ziyan

[(فَازَ يَفُوزُ) اَلْفَوْزُ] : (masdar) kurtuluş, kurtulmak, kurtuluşa ermek

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ] : (ismi fail),(ecvef if'al b.) açık, açık olan, açıklayan

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا ب): (muzaaf f.) dokundurdu [(كَشَفَ يَكْشِفُ) اَلْكَاشِفُ]: (ismi fail) giderici, kaldıran/ keşfeden

(اَلْخَيْرُ ج اَخْيَارٌ): hayır, iyi, iyilik [(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَدِيرُ] : (mübalağalı ismi fail) kudreti büyük, gücü sonsuz olan

[(قَهَرَ يَقْهَرُ) اَلْقَاهِرُ]: (Allah'ın isimlerinden) galip, saltanat ve hükümranlık sahibi (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 129 (EN'AM: 19 – 27) ≻

قُلْ	أَيُّ	شَيْءٍ	أَكْبَرُ	شَهَادَةً ط	قُلِ	اللّٰهُ	شَهِيدٌ	بَيْنِي	وَ	بَيْنَكُمْ
De ki	Hangi	şey	en büyüktür	şahitlik bakımından	De ki	Allah	şâhittir	benimle		sizin aranızda
mübteda, emir fiili		m.ileyh	haber	temyiz	emir fiili	mübteda	haber	mekan zarfı	atıf h.	mekan zarfı

وَ	أُوحِيَ	إِلَيَّ	هَٰذَا	الْقُرْآنُ	لِأُنْذِرَكُمْ	بِهِ	وَ	مَنْ	بَلَغَ ط
ve	vahyolundu	bana	Bu	Kur'an	sizi uyarmam için	kendisiyle	ve	kimseleri	ulaştığı
atıf h.	meçhul f. mazi	car-mecrur	naibi fail	(هَٰذَا)'nın bedeli	ta'lil ve nasb h., fiili muzari, mef'ul	car+ mecrur	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; mazi fiil

أَئِنَّكُمْ	لَتَشْهَدُونَ	أَنَّ	مَعَ	اللّٰهِ	آلِهَةً	أُخْرَىٰ	قُلْ	لَآ	أَشْهَدُ ج
Siz mi	şahitlik ediyorsunuz	olduğuna	ile beraber	Allah	tanrılar	başka	De ki	Ben şahitlik etmem	
soru h., tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekit lâmı, (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi: şibhi c.:mekan zarfı, muzaf	m.ileyh	(أَنَّ)'nin muahhar ismi, mevsuf	sıfat	emir fiili	olumsuz f. muzari	

﴿ 19 ﴾	تُشْرِكُونَ م	مِمَّا	بَرِيءٌ	إِنَّنِي	وَ	وَاحِدٌ	إِلَٰهٌ	هُوَ	إِنَّمَا	قُلْ
	sizin ortak koştuğunuz	şeylerden	uzağım	Ben kesinlikle		tek	bir ilahtır	O	ancak	De ki
	sıla; muzari fiil	h. cer, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., + (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	sıfat	haber, mevsuf	mübt.	hasr edatı	emir fiili

19. De ki: «Hangi şey şahitlik bakımından en büyüktür? (Hangi şahidin şahitliği daha güvenilirdir?)» De ki: « (Benim gerçekten peygamber olduğuma) Allah benimle sizin aranızda şâhittir. Bu Kur'an bana, kendisiyle sizi ve (kıyamet gününe kadar) ulaştığı kimseleri uyarmam için vahyolundu. Siz, Allah ile beraber başka tanrılar olduğuna şahitlik mi ediyorsunuz? (Bunu isbat edecek bir deliliniz mi var?)» De ki: «Ben (buna) şahitlik etmem. O ancak tek bir ilahtır. Ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden kesinlikle uzağım»

أَنْفُسَهُمْ	خَسِرُوٓا	الَّذِينَ	أَبْنَآءَهُمْ م	يَعْرِفُونَ	كَمَا	يَعْرِفُونَهُ	الْكِتَابَ	آتَيْنَاهُمُ	الَّذِينَ
kendilerine	ziyan veren	kimseler	çocuklarını	tanıdıkları	gibi	onu tanırlar	Kitap	kendilerine verdiğimiz	kimseler
mef'ul	sıla; mazi fiil fail	mübteda, ismi mevsul	mef'ul	f. muzari	h.cer+ masdar h.	haber; muzari fiil+mef'ul	ikinci mef'ûl	sıla; mazi fiil, fail, mef'ul	mübteda, ismi mevsul

فَهُمْ	لَا	يُؤْمِنُونَ ع	﴿ 20 ﴾	وَ	مَنْ	أَظْلَمُ	مِمَّنِ	افْتَرَىٰ	عَلَى	اللّٰهِ
işte onlar	inanmazlar			kim	daha zalimdir		kimseden	iftira eden		Allah'a
zaid h.+ mübteda	haber: nefy-i istikbal fiil cüm.			başlama h.	haber	mübteda	h.cer+ ismi mevsul	sıla; mazi fiil	h. cer	mecrur isim

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cüm.

كَذَّبَ	أَوْ	كَذَّبَ	بِآيَاتِهِ ط	إِنَّهُ	لَا	يُفْلِحُ	الظَّالِمُونَ	﴿ 21 ﴾
yalanı	veya	yalanlayandan	O'nun âyetlerini	Şüphesiz		kurtuluşa ermezler	zalimler	
mef'ul	atıf h.	f. mazi	câr-mecrur isim	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nefiy h.	muzari fiil (nefy-i istikbal)	fâil	

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

20. Kendilerine Kitap verdiğimiz kimseler (Yahudi ve Hristiyan alimler), onu (İslam peygamberini) çocuklarını tanıdıkları gibi tanırlar. (Gelecek peygamber onların kitaplarında bu kadar açık ve net bildirilmiştir). Kendilerine ziyan veren kimseler, işte onlar inanmazlar. **21**. Kim, Allah'a yalanı iftira edenden veya O'nun âyetlerini yalanlayandan daha zalimdir? Şüphesiz, zalimler kurtuluşa ermezler!

وَ	يَوْمَ	نَحْشُرُهُمْ	جَمِيعًا	ثُمَّ	نَقُولُ	لِلَّذِينَ	أَشْرَكُوا
	gün	Onların toplayacağımız	hepsini	sonra	deriz	kimselere	ortak koşan
atıf h.	mekan zarfı, muzaf	(يَوْمَ) kelimesinin muzafun ileyhi; fiili muzari, mef'ul	hal	atıf h.	f. muzari	cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm. fail

فِتْنَتُهُمْ	لَمْ تَكُنْ	ثُمَّ	﴿ 22 ﴾	كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ	الَّذِينَ	شُرَكَآؤُكُمُ	أَيْنَ		
bir fitneleri	olmadı	Sonra		İddia ettiğiniz		ortaklarınız	nerede		
(كَانَ)'nin ismi	meczum f. muzari (cahd-ı mutlak)	nehiy ve cezm h.	atıf h.	(كَانَ)'nin haberi	sıla; nasih mazi fiil+ (كَانَ)'nin ismi	sıfat; ismi mevsul	mübteda muahhar	haber mukaddem	
﴿ 23 ﴾ مُشْرِكِينَ	كُنَّا	مَا	رَبِّنَا	اللَّهِ	وَ	قَالُوا	أَنْ	إِلَّآ	
müşrikler	biz olmadık		Rabbimiz	Allah'a	yemin olsun ki	demelerinden		başka	
(كَانَ)'nin haberi	fiili mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	nefiy h.	sıfat	mecrur isim, mevsuf	kasem vâvı	(كَانَ)'nin haberi: masdar-ı müevvel		istisna h.	

22. Onların hepsini (mahşerde bir araya) toplayacağımız gün ortak koşanlara, (hesaba çekme sırasında) «(Hani) iddia ettiğiniz (ilah vasıflarını taktığınız) ortaklarınız nerede?» deriz. **23**. (Bundan) Sonra onların: «Rabbimiz Allah'a yemin olsun ki, biz müşrikler olmadık» demelerinden başka bir fitneleri (imtihana çekilenlerin cevapları ya da mazeretleri) olmadı (kalmadı).

﴿ 24 ﴾ يَفْتَرُونَ	كَانُوا	مَا	عَنْهُمْ	ضَلَّ	وَ	أَنْفُسِهِمْ	عَلَىٰٓ	كَذَبُوا	كَيْفَ	اُنْظُرْ
iftira ediyor	oldukları	şeyler	kendilerinden	kayboldu		kendileri	aleyhine	yalan söylediklerine	nasıl	bak
(كَانَ)'nin haberi	sıla; nasih mazi fiil+ (كَانَ)'nin ismi	fail, ismi mevsul	car+ mecrur	f. mazi	atıf h.	mecrur isim	h. cer	f.mazi+ fail	hal	emir fiili

24. Kendileri aleyhine nasıl yalan söylediklerine bak; iftira ettikleri şeyler de kendilerinden kayboldu (ortak koştuklarının kendine bir faydası olmadı, yüzüstü bırakıldılar).

وَ مِنْهُمْ	مَنْ يَسْتَمِعُ	إِلَيْكَ ۚ	وَ	جَعَلْنَا	عَلَىٰ	قُلُوبِهِمْ	أَكِنَّةً	أَنْ	يَفْقَهُوهُ		
onlardan vardır	dinleyen kimseler	seni		koyduk		kalblerine	örtüler	diye	onu anlarlar		
başlama h.	haber mukaddem	mübteda muahhar, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	car+mecrur	atıf h. (hal vavı da denmiştir)	f.mazi+ fail	h. cer	mecrur isim	mef'ûlün lieclih yani; masdar ve nasb h.+ f.muzari+fail+mef'ul	mef'ul	
وَ فِيٓ	آذَانِهِمْ	وَقْرًا ۖ	وَ	إِنْ يَرَوْا	كُلَّ	آيَةٍ	لَا	يُؤْمِنُوا	بِهَا ۖ	حَتَّىٰٓ	إِذَا
kulaklarının içine	ağırlık			onlar görseler	her türlü	mucizeyi		inanmazlar	ona	Hatta	zaman
atıf h.	h. cer	mecrur isim		şart ve cezm h.	f.şart; f. muzari+ fail	mef'ul, muzaf	muz.ileyh	nefiy h.	cevabü'ş-şart; fiili muzari, fail	gaye ve nasb h.,	şart h. veya zaman zarfı

﴿ 25 ﴾ الْأَوَّلِينَ	أَسَاطِيرُ	إِلَّآ	هَٰذَآ	إِنْ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	يَقُولُ	يُجَادِلُونَكَ	جَآؤُوكَ	
eskilerin	masallarından	başkası	Bu	değildir	inkar eden	kimseler	derler	seninle mücadele etmek üzere	sana geldikleri	
muz.ileyh	haber, muzaf	istisna h.	mübteda	nefiy h.	sıla; mazi fiil fail	fail, ismi mevsul	cevabü'ş-şart; f.muzari	hal; muzari fiil, mef'ul	fiilü'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	

25. Onlardan seni (okuduğun Kur'an'ı) dinleyenler vardır. Onu anlarlar diye (anlamalarına engel olmak için) kalblerine örtüler kulaklarının içine ağırlık koyduk. Onlar her türlü mucizeyi görseler, (yine de) ona inanmazlar. Hatta seninle mücadele etmek üzere sana geldikleri zaman o inkar edenler: «Bu Kur'an eskilerin masallarından başkası değildir» derler.

وَ هُمْ	يَنْهَوْنَ	عَنْهُ	وَ	يَنْأَوْنَ	عَنْهُ ۚ	وَ	إِنْ يُهْلِكُونَ	إِلَّآ	أَنْفُسَهُمْ	
Onlar	yasaklarlar	ondan	ve	uzaklaşırlar	ondan		helak etmezler	başkasını	kendilerinden	
mübteda	haber; muzari fiil	car+ mecrur	atıf h.	f. muzari	car-mecrur	başlama h.	nefiy h.	f.muzari	Istisna h.	müstesna

وَ	مَا	يَشْعُرُونَ	﴿26﴾	وَ	لَوْ	تَرَى	إِذْ	وُقِفُوا	عَلَى	النَّارِ	فَقَالُوا
	farkında olmayarak			Ve	keşke	görsen	zaman	durdurul-dukları	üzerinde	ateşin	dediklerini
	f.muzari+fâil	nefiy h.	hal vavı	başlama h.	şart h.	f.şart; f.muzari	geçmiş zaman zarfı	meçhul f.mazi+ naibi fail	h.cer	mecrur isim	atıf h., fiili mazi, fail

﴿27﴾	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	نَكُونَ	وَ	رَبِّنَا	بِآيَاتِ	نُكَذِّبَ	لاَ	وَ	نُرَدُّ	لَيْتَنَا	يَا	
	mü'minlerden	olsak	ve	Rabbi-mizin	âyetlerini	yalanlamasak			döndü-rülsek	Eyvah bize keşke		
	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle	f.muzari nasih, (كَانَ)'nin ismi (نَحْنُ) gizli zamiri	atıf h.	muz. ileyh	câr-mecrur isim, muzaf	f.muzari	nefiy h.	vavu'l-meıyye (bera-berlik vavı)	(لَيْتَ)'nin haberi, meçhul fiili muzari cüm	temenni ve nasb h.+ (لَيْتَ)'nin ismi	nida h.	

26. Onlar (hem) ondan yasaklarlar (Kur'an veya peygamber'den insanları alıkoymaya çalışırlar) ve (hem de kendileri) ondan uzaklaşırlar. Oysa farkında olmayarak kendilerinden başkasını helak etmezler. **27**. Ve (onlar) ateşin üzerinde durduruldukları zaman: «Eyvah bize, keşke (ne olurdu, bir daha geriye dünyaya) döndürülsek de, Rabbimizin âyetlerini yalanlamasak ve mü'minlerden olsak» dediklerini bir görsen.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 129 ≻

(EN'AM,19 – 20):

[(كَبَرَ يَكْبُرُ) اَكْبَرُ]: (ismi tafdil) daha büyük, en büyük (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı (اَلْبَرِيءُ ج بَرِيئُونَ): suçsuz, uzak

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) şahitlik etmek/ hazır olmak/ bilmek/ yemin etmek

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) iyi şahidlik eden, çokça bulunan (آتَي يُؤتِي اِيتَاءً): (mehmuz ve nakıs if'al b.) verdi/ getirdi

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (misal ve nakıs if'al b.) vahyetti/ işaret etti/ sır verdi/ gizlice öğütledi/ ilham etti

(عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَةً): tanıdı (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar etti, ziyana uğradı

(EN'AM, 21 – 22):

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَظْلَمُ]: (ismi tafdil) en çok zulmeden, daha zalim (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً):(nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu, düzdü

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا):(tef'il b.) yalanladı/ inkar etti/ (زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): iddia etti, şüpheli söz söyledi, zanda bulundu

(أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, felaha erdi (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ dönderdi (اَلْجَمِيعُ): hepsi, hepsini, tümünü, bütününü

(EN'AM, 23 – 24 – 25 – 26 – 27):

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرٌ): baktı, gördü/ bildi (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً):(nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu, düzdü

(كَذَبَ يَكْذِبُ كَذِبًا): yalan söyledi, yalan isnad etti (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً):(muzaaf f.) kayboldu, doğru yolu bulamadı, sapıttı

(اِسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ اِسْتِمَاعًا):(iftial b.) kulak verdi, dinledi (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yaptı, kıldı/ hükmetti

(أَكِنَّةً): perdeler, kat kat örtüler (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü (اَلْاُذُنُ ج اَذَانٌ): kulak

(اَلْوَقْرُ ج اَوْقَارٌ): ağırlık veya sağırlık (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü/ zannetti/ bildi/ tanıdı (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً):(müfâale b.) mücadele etti/ çekişti, atıştı (نَأَى يَنْأَى نَأْيًا):(nakıs f.) uzak durdu, uzaklaştı/ yüz çevirdi

(اَلْأَسَاطِيرُ): düzensiz sözler/ batıl şeyler/ eskilerin yazdıkları şeyler, tarihler (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı

(شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti/ bildi/ farkına vardı (وَقَفَ يَقِفُ وَقْفًا):(misal f.) durdurdu/ ayakta dikti/ tutukladı

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) dönderdi, iade etti / çevirdi (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı

≺ CÜZ: 7 KUR'ÂN SAYFASI: 130 (EN'AM: 28 – 35) ≻

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَ لَوْ رُدُّوا

Hayır	ortaya çıktı	onların	şeyler	oldukları	gizlemekte	Daha önce		Eğer geri döndürülseler	
idrab h.	f. mazi	car-mecrur	fail, ismi mevsul	sıla; nasih mazi fiil cüm.+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	muzaf olmadığı için damme üzre mebni	h. cer	fiilü'ş-şart; meçhul fiili mazi, naibi fail	şart h. / atıf h.

﴿ 28 ﴾ لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

kesinlikle geri dönerlerdi	şeylere	yasak edilen	kendilerine	atıf h.	Doğrusu onlar		gerçekten yalancıdırlar
cevab h.+ cevabü'ş-şart; fiili mazi+ naibi fail	h.cer+ ismi mevsul	sıla; meçhul f.mazi cüm.+naibi fail	car+ mecrur		tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi		tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi

28. Hayır! Onların daha önce (insanlardan) gizlemekte oldukları şeyler (günahlar ve günahların karşılıkları) ortaya çıktı. Eğer (dünyaya) geri döndürülseler kesinlikle kendilerine yasak edilen şeylere geri dönerlerdi. Doğrusu onlar gerçekten yalancıdırlar.

﴿ 29 ﴾ وَ قَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَ مَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ

	demişlerdi	değildir	O	başkası	hayatımızdan	dünya	ve	değiliz	biz	diriltilecek
atıf h.	f.mazi+ fail	nefiy h.	mübteda	istisna h.	h	sıfat	atıf h.	nefiy h., nasih	(مَا)'nın ismi	zaid h. cer (tekit için) + (مَا)'nın haberi

29. «O (hayat) bu dünya hayatımızdan başkası değildir ve biz de diriltilecek değiliz» demişlerdi.

وَ لَوْ تَرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى رَبِّهِمْ ۚ قَالَ أَ لَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ

başlama h.	şart h.	bir görsen	zaman	durduruldukları	karşısında	Rablerinin	der	değil	Bu	gerçek
		f.şart; f.muzari, cevabü'ş-şart mahzuftur	geçmiş zaman zarfı	meçhul f.mazi+ naibi fail	h. cer	mecrur isim	f. mazi	f.maz i	(لَيْسَ)'nin ismi	zaid h.cer+ (لَيْسَ)'nin haberi

﴿ 30 ﴾ قَالُوا بَلَى وَ رَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ع

derler	Bilakis	andolsun ki	Rabbimize	der	O halde tadın	azabı	şeyler sebebiyle	olduğunuz	inkar etmekte
f.mazi, fail	cevap h.	kasem (yemin) h.	mecrur isim	f. mazi	rabıta+ emir f.	mef'ul	h.cer+ ismi mevsul	sıla: mazi f., (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

30. (Kıyamet günü hesap vermek için) Rablerinin karşısında durduruldukları zaman (onları) bir görsen: (Rab:) «Bu, (yeniden diriliş ve hesap) gerçek değil miymiş?» der. Bunun üzerine onlar; «Bilakis, Rabbimize andolsun ki (gerçekmiş)» derler. (Allah:) «O halde inkar etmekte olduklarınız sebebiyle azabı tadın!» der.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ ط حَتَّى إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً

gerçekten	ziyana uğramıştır	kimseler	yalanlayan	kavuşmayı	Allah'a	Taa ki	onlara gelince		kıyamet saati	ansızın
tahkik h.	f. mazi	fail, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm. fail	câr-mecrur isim, muzaf	m.ileyh	gaye ve nasb h.,	şart bildiren zaman zarfı	fiilü'ş-şart; fiili mazi, mef'ul	fail	hal

قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَى مَا فَرَّطْنَا لا فِيهَا وَ هُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ

derler	yazıklar olsun bize		eksik yaptığımız şeylere		orada		onlar	yüklenerek	ağırlıklarını
cevabü'ş-şart; fiili mazi, fail	nida h.	münada	ismi mevsul	h. cer	car-mecrur	hal vâvı	mübteda	haber; muzari fiil	mef'ul

﴿ 31 ﴾ عَلَى ظُهُورِهِمْ ط أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ

h.cer	arkalarına	Dikkat edin	ne kötüdür	şeyler	yüklendikleri
	mecrur isim	tenbih h.	f.mazi	fail, ismi mevsul	sıla; muzari fiil

31. Allah'a kavuşmayı yalanlayanlar gerçekten ziyana uğramıştır. Taa ki kıyamet saati onlara ansızın gelince, (günah) ağırlıklarını arkalarına yüklenerek, «Orada (dünyada) eksik yaptığımız şeylerden dolayı (işlediğimiz kusurlardan ötürü) yazıklar olsun bize» derler. Dikkat edin, yüklendikleri şeyler ne kötüdür!

وَ	لَهْوٌ ط	وَ	لَعِبٌ	إِلاَّ	الدُّنْيَا	الْحَيَاةُ	مَا	وَ
atıf h.	eğlenceden matuf	ve atıf h.	bir oyun haber	başka istisna h.	Dünya sıfat	hayatı mübteda, mevsuf	değildir nefiy h.	başlama h.

﴿ 32 ﴾	تَعْقِلُونَ	فَلاَ	أَ	يَتَّقُونَ ط	لِلَّذِينَ	خَيْرٌ	الْآخِرَةُ	لَلدَّارُ
	aklınızı kullanmıyor	Hâla	musunuz	sakınan	kimseler için	daha hayırlıdır	Ahiret yurdu	
	f.muzari (nefy-i istikbal) + fâil	başlama h.+ nefiy h.	soru h.	sıla; muzari fiil	h. cer, ismi mevsul	haber	sıfat	(başlangıç lamı), mübteda, mevsuf

32. Dünya hayatı bir oyun ve eğlenceden başka bir şey değildir. (Allah'a saygı duyup günah işlemekten) sakınan kimseler için ahiret yurdu kesinlikle daha hayırlıdır. Hâla aklınızı kullanmıyor musunuz?

يُكَذِّبُونَكَ	لاَ	فَإِنَّهُمْ	يَقُولُونَ	الَّذِي	لَيَحْزُنُكَ	إِنَّهُ	نَعْلَمُ	قَدْ
seni yalanlamıyorlar (إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil, mef'ul	nefiy h.	Gerçekte onlar başlama h.+ tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	onların söylediği sıla; muzari fiil c.	şeylerin fail; ismi mevsul	kesinlikle seni üzmekte (إِنَّ)'nin haberi; tekit lamı+ f.muzari+ mef'ul	olduğunu tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	biliyoruz f. muzari	tahkik h.

﴿ 33 ﴾	يَجْحَدُونَ	اللّهِ	بِآيَاتِ	الظَّالِمِينَ	لَكِنَّ	وَ
	inkâr ediyorlar (لَكِنَّ)'nin haberi	Allah'ın muz. ileyh	âyetlerini h. cer+ mecrur isim, muzaf	zalimler (لَكِنَّ)nin ismi	fakat istidrak ve nasb h.	atıf h.

33. Onların söylediklerinin kesinlikle seni üzmekte olduğunu biliyoruz. Gerçekte onlar seni yalanlamıyorlar, fakat o zalimler Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar.

وَ	لَقَدْ	كُذِّبَتْ	رُسُلٌ	مِنْ	قَبْلِكَ	فَصَبَرُوا	عَلَى	مَا	كُذِّبُوا	وَ	أُوذُوا	حَتَّى	أَتَاهُمْ
	Andolsun ki lâmu cevâbi'l-kasem + tahkik h.	yalanlan-mıştı meçhul f.mazi	Peygam-berler naibi fail		senden mecrur isim	onlar sab-rettiler atıf h.+ f.mazi+ fail		yalanlanmalarına sıla; meçhul f.mazi fiil cüm. + naibi fail	masdar h. (ismi mevsul de denmiş)	ve atıf h.	eziyet edil-melerine meçhul fiili mazi, naibi fail		kendilerine gelene kadar fiili mazi, mef'ul
atıf h.				h. cer			h. cer		h.cer			gaye ve nasb h.,	

﴿ 34 ﴾	نَصْرُنَا ج	وَ	لاَ	مُبَدِّلَ	لِكَلِمَاتِ	اللّهِ ج	وَ	لَقَدْ	جَاءَكَ	مِنْ	نَبَإِ	الْمُرْسَلِينَ
	yardımımız		Hiçbir yoktur nafiye li'l-cins	değiştirebi-lecek kimse (لاَ)'nın ismi	kelime-lerini (لاَ)'nın haberi, muzaf	Allah'ın muz. ileyh	And olsun ki atıf h.		sana da gelmiştir f.mazi mef'ul	lâmu cevâbi'l-kasem+ tahkik h.	haber-lerinden mecrur isim, muzaf	h. cer	Peygam-berlerin muz. ileyh
	fail	atıf h.											

34. Andolsun ki senden önceki peygamberler de yalanlanmıştı da onlar, kendilerine yardımımız gelene kadar yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine sabrettiler. Allah'ın kelimelerini değiştirebilecek hiçbir kimse yoktur. And olsun ki peygamberlerin haberlerinden (bazısı) sana da geldi.

وَ	إِنْ	كَانَ	كَبُرَ	عَلَيْكَ	إِعْرَاضُهُمْ	فَإِنِ	اسْتَطَعْتَ	أَنْ	تَبْتَغِيَ	نَفَقًا	فِي	الْأَرْضِ
	ağır gelirse			sana	yüz çevirmeleri fail	eğer atıf h., şart h.	gücün yetiyorsa fiilü'ş-şart; fiili mazi, fail		aramaya masdar ve nasb h.	bir tünel mef'ul	içine h.cer	yerin mecrur isim
atıf h.	şart h.	f.şart; f.mazi nasih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur					f.muzari			

اللّٰهُ	شَآءَ	لَوْ	وَ	بِآيَةٍ ط	فَتَأْتِيَهُمْ	السَّمَآءِ	فِي	سُلَّمًا	أَوْ	
Allah	dileseydi	Eğer		bir mucize	hemen onlara getirmeye	gökte		bir merdiven	ya da	
fail	f. şart, f.mazi	şart h.	atıf h.	car+ mecrur	fa-i sebebiye, f. muzari, mef'ul {takdir edilen cevabü'ş-şart: (فافعل) hemen yap}	mecrur isim	h.cer	matuf	atıf h.	

﴿ 35 ﴾	الْجَاهِلِينَ	مِنَ	تَكُونَنَّ	فَلَا	الْهُدَى	عَلَى	لَجَمَعَهُمْ	
	cahillerden		o halde sakın olma		hidayet	üzerinde	kesinlikle onları toplayıp birleştirirdi	
	mecrur isim	h. cer	rabıta+ tekit nunu'na birleşmiş nehy-i hazır		mecrur isim	h.cer	cevab h.+ cevabüşşart; fiili mazi, mef'ul	

35. Onların yüz çevirmesi sana ağır gelirse, eğer gücün de yerin içine (inebileceğin) bir tünel ya da (göğe çıkabileceğin) gökte bir merdiven aramaya yetiyorsa hemen onlara bir mucize getirmeye (gücün yetiyorsa yap bakalım). Eğer Allah dileseydi (zorunlu bir sistem oluşturseydi[30]), kesinlikle onları hidayet (doğru yol) üzerinde toplayıp birleştirirdi, o halde sakın cahillerden olma!

≺ SÖZLÜK, KUR'ÂN SAYFASI: 130 ≻

(EN'AM, 28 – 29 – 30 – 31):

(بَدَا يَبْدُو بَدْوًا):(nakıs f.) zuhur etti, ortaya çıktı (أَخْفَى يُخْفِي اِخْفَاءً):(nakıs if'al b.) gizledi, örttü (عَادَ يَعُودُ عَوْدًا):(ecvef f.) döndü

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا):(muzaaf f.) döndürdü/ iade etti, çevirdi (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ismi fail) yalan söyleyen, yalan isnad eden

(نَهَى يَنْهَى نَهْيًا):(nakıs f.)yasakladı (اَلدُّنْيَا): daha yakın (dünya) (اَلْمَبْعُوثُ ج مَبْعُوثُونَ): (ismi meful) diriltilen, uyandırılan

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü/ zannetti/ bildi/ tanıdı/ anladı (وَقَفَ يَقِفُ وَقْفًا): (misal f.) durdu, durdurdu, ayakta dikti

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir (ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا):(ecvef f.) tattı/ hissetti (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı

(خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar etti, ziyana uğradı/ zayi etti, eksiltti (اَللِّقَاءُ): (masdar) karşılaşma, kavuşma/ karşılama

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi / getirdi (اَلْبَغْتَةُ): ansızın oluverme, ansızın

(اَلْحَسْرَةُ ج حَسَرَاتٌ): şiddetli pişmanlık, fazla nedamet, hasret (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat/ marife olarak kıyamet günü

(فَرَّطَ يُفَرِّطُ تَفْرِيطًا): (tef'il b.) tefrit etti, ağırdan aldı/ hakkını vermedi/ kusur işledi/ eksik yaptı

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلًا): yüklendi/ gebe kaldı/ meyve verdi/ taşıdı/ bindirdi/ ayarladı/ hücum etti

(اَلْوِزْرُ ج اَوْزَارٌ): ağır yük/ teşbih yoluyla günah, suç/ günahın cezası/ zor iş/ tasa

(اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): sırt, yüz üzeri, arka (سَاءَ): ne kötü/ kötü oldu (وَزَرَ يَزِرُ وِزْرًا): (misal f.) (ağır yük) yüklendi

(EN'AM, 32 – 33 – 34 – 35):

(اَللَّعِبُ ج اَلْعَابٌ): oyun, şaka, eğlence (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً):(nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلًا): akıl etti, akıl erdirdi (حَزَنَ يَحْزُنُ حُزْنًا): gamda ve hüzünde bıraktı, üzdü

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبً): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti/ inkar etti/ kabul etmedi (جَحَدَ يَجْحَدُ جُحُودًا): bilerek inkar etti

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti/ bekledi/ kendini tuttu (آذَى يُؤْذِي اَذِيَّةً): (mehmuz ve nakıs if'al b.) eziyet etti

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nakıs f.) geldi [(بَدَّلَ يُبَدِّلُ) اَلْمُبَدِّلُ]: (ismi fail) (tef'il b.) değiştiren, tağyir edici

(اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ismi meful) gönderilen, elçi (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber; vakıa, hadise (اَلنَّفَقُ ج اَنْفَاقٌ): tünel, altgeçit

(كَبَرَ يَكْبُرُ كِبْرًا): büyük oldu/ nefse ağır geldi [(أَعْرَضَ يُعْرِضُ) اَلْاِعْرَاضُ]: (masdar)(if'al b.) yüz çevirdi

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً):(ecvef istif'al b.) gücü yetti, yapabildi (اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) taleb etti/ arzuladı/ aradı

(اَلسُّلَّمُ ج سَلَالِمُ): merdiven (جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا): topladı (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

[30] Bu şekilde verilen mana için bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/arastirmalar/kuranda-irade-sey-ve-fitrat.html

≺ CÜZ:7, KUR'ÂN SAYFASI: 131 (EN'AM: 36 – 44) ≻

﴿ 36 ﴾ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ۘ وَ الْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

Ancak	davete icabet ederler	kimseler	dinleyen		ölüler	onları diriltir	Allah	sonra	O'na	döndürülürler
hasr edatı	f.muzari	fail, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	atıf h.	mübteda	haber; muzari fiil, mef'ul	fail	atıf h.	şibhi cüm.	meçhul f.muzari+n.fâil

36. Ancak (kulak verip) dinleyenler davete icabet ederler (kabul ederler). Ölülere (gelince) Allah onları diriltir, sonra O'na döndürülürler.

وَ قَالُوا لَوْ لاَ نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۘ قُلْ إِنَّ اللَّهَ

	dediler	değil miydi	indirilmeli	ona	bir mucize		Rabbinden	De ki	Şüphesiz	Allah
başlama h.	f.mazi+ fail	tahdid (teşvik) h.	meçhul f.mazi	car-mecrur, şibhi cüm.	naibi fail	h. cer	mecrur isim	emir fiili	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi

﴿ 37 ﴾ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً وَ لَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ

Kadir'dir		h.cer	indirmeye		bir mucize	Ama	onların çoğu	bilmezler
(إِنَّ)'nin haberi			masdar ve nasb h.	f.muzari	mef'ul	atıf h.	(لَكِنَّ)'nin ismi	nefiy h. (لَكِنَّ)nin haberi

37. «Rabbinden ona bir mucize indirilmeli değil miydi?» dediler. De ki: «Şüphesiz Allah, bir mucize indirmeye Kadir'dir (güç yetirendir).» Ama onların çoğu bilmezler.

وَ مَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَ لاَ طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلاَّ أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ ۘ

	yoktur ki	hiç bir canlı		yeryüzünde		ve		uçan	iki kanadıyla	ancak	sizin gibi
başlama h.	nefiy h.	zaid cer	mübteda	h.cer	mecrur isim	atıf h.	nefiy h.	matuf, mevsuf	sıfat, muzari fiil	h. cer+ mecrur isim (tesniye)	istisna h.	haber, mevsuf	sıfat

﴿ 38 ﴾ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ

Biz eksik bırakmadık		Kitap'ta		hiç bir şeyi	sonra	Rablerine	onlar sevkedilip toplanacaklardır
f.mazi+ fail	h. cer	mecrur isim	zaid cer	mef'ul	atıf h.	h.cer + mecrur isim	meçhul f.muzari+ naibi fâil

38. Yeryüzünde hiç bir canlı ve iki kanadıyla uçan hiç bir kuş yoktur ki, sizin gibi ümmetler olmasın (kendi aralarında bir topluluk teşkil etmesin). Biz Kitap'ta hiç bir şeyi eksik bırakmadık, sonra onlar Rablerine sevkedilip toplanacaklardır.

وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمٌّ وَ بُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ ۘ مَنْ يَشَأِ

	kimseler	yalanlayan	ayet-lerimizi		sağır-lardır	ve	dilsizlerdir	içindeki	karanlıklar	kimi	dilerse
başlama h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil +fail	h.cer+ mecrur isim (muzaf+ muz.ileyh)		haber	atıf h.	matuf	h.cer	mecrur isim	mübteda, şart ismi	haber: f.şart; meczum f.muzari (geçiş için esreli

﴿ 39 ﴾ اللَّهُ يُضْلِلْهُ ۘ وَ مَنْ يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Allah	onu şaşırtıp-saptırır		kimi	dilerse	kılar		üzerinde	yol	doğru
fail	cevabü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	atıf h.	mübteda, şart ismi	haber: f.şart; fiili muzari	cevabüşşart, fiili muzari, mef'ul		h. cer	mecrur isim, mevsuf	sıfat

39. Âyetlerimizi yalanlayanlar karanlıklar içinde kalmış sağırlar ve dilsizlerdir. Allah (geçmişte yaptıkları sebebiyle) kimi dilerse onu şaşırtıp-saptırır, kimi dilerse doğru yol üzerinde kılar.

قُلْ	أَ رَأَيْتَكُمْ	إِنْ	أَتَاكُمْ	عَذَابُ	اللّٰهِ	أَوْ	أَتَتْكُمُ
De ki	Ne dersiniz	şart h.	Size gelse	azabı	Allah'ın	veya	size gelse
emir fiili	soru h.+ f.mazi+fail, mef'ul		f.şart; fiili mazi, mef'ul	fail, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	f.mazi+ mef'ul

﴿ 40 ﴾	صَادِقِينَ	كُنْتُمْ	إِنْ	تَدْعُونَ ط	اللّٰهِ	أَ غَيْرَ	السَّاعَةُ
	doğru sözlüler	idiyseniz	şart h.	yalvarırsınız	Allah'tan	başkasına mı	kıyamet saati
	(كَانَ)'nin haberi	f.şart; f.mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi		c.şart; fiili muzari	m.ileyh	soru h., mukaddem mef'ul, muzaf	fail

40. De ki: « Ne dersiniz? (Bir düşünür müsünüz?) Size Allah'ın azabı gelse veya size kıyamet saati gelse, Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız? Doğru sözlü iseniz (bana haber verin bakalım)!

إِلَيْهِ	تَدْعُونَ	مَا	فَيَكْشِفُ	تَدْعُونَ	إِيَّاهُ	بَلْ
kendisine	dua ettiğiniz	şeyi	O da giderir	dua edersiniz	yalnızca O'na	Bilâkis
car-mecrur	sıla; muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	atıf h.+ f.muzari	f.muzari+fâil	mukaddem mef'ul	idrab h.

﴿ 41 ﴾	تُشْرِكُونَ ع	مَا	تَنْسَوْنَ	وَ	شَآءَ	إِنْ
	siz de şirk koşmakta olduğunuz	şeyleri	unutursunuz	ve	dilerse	
	sıla; muzari fiil c.	mef'ul, ismi mevsul	f.muzari+ fâil	atıf h.	f.şart; f.mazi	şart h.

41. Bilâkis; yalnızca O'na dua edersiniz. O da dilerse kendisine dua ettiğiniz şeyi (duanıza sebep olan sıkıntıyı) giderir ve (o zaman) siz de (Allah'a) şirk koşmakta olduklarınızı unutursunuz.

الضَّرَّآءِ	وَ	بِالْبَأْسَآءِ	فَأَخَذْنَاهُمْ	مِنْ قَبْلِكَ	إِلَى أُمَمٍ	أَرْسَلْنَآ	لَقَدْ	وَ
zararlarla		sıkıntılarla	Ardından onları yakaladık	senden önceki	ümmetlere	göndermiştik	Andolsun ki	
matuf	atıf h.	car-mecrur	atıf h.+ f.mazi+ fail, mef'ul	(أُمَمٍ) kelimesinin sıfatı: şibhi c.	mecrur isim	h.cer	f.mazi+ fail	yeminin cevabı başında gelen lam+ tahkik h.	atıf h.

تَضَرَّعُوا	بَأْسُنَا	جَآءَهُمْ	إِذْ	فَلَوْلَآ	﴿ 42 ﴾	يَتَضَرَّعُونَ	لَعَلَّهُمْ
yalvarmalı	azabımız	onlara geldiği	zaman	değiller miydi		yalvarıp yakarırlar	belki
f.mazi+ fail	fail	f.mazi+ mef'ul	geçmiş zaman zarfı	atıf h.+ tahdid (teşvik) h.		(لَعَلَّ)'nin haberi	ümit ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi

﴿ 43 ﴾	يَعْمَلُونَ	كَانُوا	مَا	الشَّيْطَانُ	لَهُمُ	زَيَّنَ	وَ	قُلُوبُهُمْ	قَسَتْ	وَ لٰكِنْ
	yapmakta	oldukları	şeyleri	şeytan	onlara	süsledi	ve	onların kalpleri	katılaştı	Fakat
	(كَانَ)'nin haberi	sıla; nasih mazi fiil, (كَانَ)'nin ismi	mef'ul, ismi mevsul	fail	car-mecrur	f.mazi	atıf h.	fail	f.mazi	istidrak h.	atıf h.

42. Andolsun ki, senden önceki ümmetlere de (elçiler) göndermiştik. Ardından belki yalvarıp yakarırlar diye onları sıkıntı ve zararlarla yakaladık. **43**. (Hiç olmazsa bari sıkıntı ve zorluklarla dolu) azabımız onlara geldiği zaman yalvarmalı değiller miydi? Fakat onların kalpleri katılaştı ve şeytan onlara yapmakta oldukları şeyleri süsledi.

شَيْءٍ ط	كُلِّ	أَبْوَابَ	عَلَيْهِمْ	فَتَحْنَا	بِهِ	ذُكِّرُوا	مَا	نَسُوا	فَلَمَّا
şeyin	her	kapılarını	onların üzerlerine	açtık	kendilerine	hatırlatılan	şeyleri	unuttuklarında	derken
m.ileyh	m.ileyh	mef'ul, muzaf	car-mecrur	c.şart; f.mazi+fail	car+ mecrur	sıla; meçhul mazi fiil. naibi fail	mef'ul, ismi mevsul	f.şart; f.mazi+ fail	atıf h.+ şart bildiren zaman zarfı

﴿ 44 ﴾	مُبْلِسُونَ	هُمْ	فَإِذَا	بَغْتَةً	أَخَذْنَاهُمْ	أُوتُوا	بِمَآ	فَرِحُوا	إِذَا	حَتّٰٓى
	ümitsizliğe kapılan kişilerdir	onlar	Bir de bakmışsın	ansızın	onları yakaladık	kendilerine verilen	şeylerle	sevindikleri	zaman	Taa ki
	haber	mübteda	atıf h.+ izâ fücâiye	hal	f.mazi+ fail, mef'ul	sıla: meçhul fiili mazi cümlesi, naibi fail	h.cer + ismi mevsul	f.mazi+ fail	şart bildiren zaman zarfı	gaye ve nasb h.

44. Derken kendilerine hatırlatılanları unuttuklarında, onların üzerlerine her şeyin kapılarını açtık. Taa ki, kendilerine verilenlerle sevindikleri zaman (şükretmedikleri, zevk ve sefaya daldıkları, Allah'ı ve ahireti unuttukları zaman) onları ansızın yakaladık. Bir de bakmışsın onlar ümitsizliğe kapılan kişiler (olmuşlar)dır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 131 ≻

(EN'AM, 36 - 37):

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu (اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (ecvef istif'al b.) icabet etti, cevap verdi

(رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, uyandırdı (اَلْمَيْتُ ج مَوْتَى): ölü

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً):(tef'il b.) indirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(قَدَرَ يَقْدِرُ) اَلْقَادِرُ]: (ismi fail) gücü yeten, kudret sahibi, kadir

(EN'AM, 38 – 39):

(اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ): hayvan, hareket eden canlı (اَلْجَنَاحُ ج اَجْنِحَةٌ): kanat (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ dönderdi

[(طَارَ يَطِيرُ) اَلطَّائِرُ]: (ismi fail) (ecvef f.) uçan, kuş/ nasip/ amel, kader (اَلْأَصَمُّ ج صُمٌّ): sağır

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal (sıfat, hal, benzerlik), emsal, gibi, benzer (اَلاَبْكَمُ ج بُكْمٌ): dilsiz, ahras

(فَرَّطَ يُفَرِّطُ تَفْرِيطًا): (tef'il b.) hakkını vermedi/ kusur işledi/ eksik yaptı (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk, cehalet, fısk (أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı/ sapmış buldu

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yarattı/ çevirdi/ hükmetti (اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü olmayan doğru ve düzgün yol

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ismi fail) (ecvef istif'al b.) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz

(EN'AM, 40 – 41):

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nakıs f.) geldi (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat/ kıyamet saati

(أَ رَأَيْتَكُمْ): bana haber verin, düşündünüz mü hiç, söyleyin bakalım, ne dersiniz (deyim: soru ve hayret ifadesi)

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) çağırdı/ sızlanarak zikretti/ dua etti/ yardım diledi/ ibadet etti (شَاءَ يَشَاءُ):(ecvef f.) diledi, oluşturdu

(اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru söz söyleyen, doğru olan (كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): giderdi, kaldırdı/ keşfetti, açığa çıkardı

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allaha) ortak koştu (نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nakıs f.) terketti/ unuttu/ unutulmuş gibi muamele etti

(EN'AM, 42 – 43 – 44):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلْأُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) aldı/ tuttu/ cezalandırdı

(اَلْبَأْسَاءُ): fakirlik, sıkıntı içinde olma (تَضَرَّعَ يَتَضَرَّعُ تَضَرُّعًا): (tefa'ul b.) yalvarıp yakardı, niyazda bulundu, tazarru etti

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (اَلْبَأْسُ): azap/ harp/ kuvvet, güç/ şiddet (قَسَا يَقْسُو قَسْوَةً): (nakıs f.) katılaştı

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il b.) güzelleştirdi, süsledi, tezyin etti

(EN'AM, 44):

(نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nakıs f.) terketti, hatıra getirmedi/ unuttu/ unutulmuş gibi muamele etti

(ذَكَّرَ يُذَكِّرُ تَذْكِيرًا): (tef'il b.) hatırlattı, zikre sevketti, düşündürdü

(فَرِحَ يَفْرَحُ فَرَحًا): şımardı/ sevindi (فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا): açtı, fethetti/ hükmetti

(اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْبَغْتَةُ): ansızın, ansızın oluverme (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) aldı/ çıkardı/ tuttu/ helak etti/ cezalandırdı

(اَلْمُبْلِسُ ج مُبْلِسُونَ): (ismi fail) ümitsizliğe kapılan/ üzülen/ hayret eden/ dayanağı kalmayan

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 132 (EN'AM: 45 – 52) ≻

فَقُطِعَ	دَابِرُ	الْقَوْمِ	الَّذِينَ	ظَلَمُوا ط
Böylece kesildi	arkası	topluluğunun	kimseler	zulmeden
atıf h.+meçhul f.mazi	naibi fail, muzaf	muz.ileyh, mevsuf	sıla: mazi fiil cüm.	

وَ	الْحَمْدُ	لِلَّهِ	رَبِّ	الْعَالَمِينَ ﴿45﴾
başlama h.	Hamd	Allah içindir	Rabbi	Alemlerin
	mübteda	haber	sıfat, muzaf	muz.ileyh

45. Böylece o zulmeden kimseler topluluğunun arkası kesildi (kurutuldu). Hamd (şükürle birlikte takdir) alemlerin Rabbi olan Allah içindir.

قُلْ	أَ	رَأَيْتُمْ	إِنْ	أَخَذَ	اللَّهُ	سَمْعَكُمْ	وَ	أَبْصَارَكُمْ	وَ
De ki		Ne dersiniz	eğer	alsa	Allah	işitme duyunuzu	ve	gözlerinizi	ve
emr-i hazır	soru h.	f. mazi+fail	şart h.	fi'luş-şart; f. mazi (cevabü'ş-şart mahzuftur)	fail	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.

خَتَمَ	عَلَى	قُلُوبِكُمْ	مَنْ	إِلَهٌ	غَيْرُ	اللَّهِ	يَأْتِيكُمْ	بِهِ ط
mühür vursa	kalplerinize		kimdir	bir ilah	başka	Allah'tan	size getirecek	bunları
f.mazi	mecrur isim	h. cer	mübteda	haber, mevsuf	sıfat, muzaf	m.ileyh	ikinci haber	car+ mecrur

انْظُرْ	كَيْفَ	نُصَرِّفُ	الْآيَاتِ	ثُمَّ	هُمْ	يَصْدِفُونَ ﴿46﴾
Bak	nasıl	açıklıyoruz	ayetleri	sonra	onlar	yüz çeviriyorlar
emr-i hazır	hal	f. muzari	mef'ul	atıf h.	mübteda	haber; muzari fiil

46. De ki: «Ne dersiniz; eğer Allah işitme duyunuzu ve gözlerinizi alsa kalplerinize de mühür vursa (hidayet yollarını kapasa) bunları size (geri) getirecek Allah'tan başka bir ilah kimdir? » Bak, ayetleri (delilleri) nasıl açıklıyoruz? Sonra onlar (hâla) yüz çeviriyorlar!

قُلْ	أَ	رَأَيْتَكُمْ	إِنْ	أَتَاكُمْ	عَذَابُ	اللَّهِ	بَغْتَةً
De ki		Bana haber verir misiniz		size gelse	azabı	Allah'ın	ansızın
emr-i hazır	soru h.	f.mazi+ fail, mef'ul	şart h.	fiilu'ş-şart; f. mazi+ mef'ul	fail, muzaf	m.ileyh	hal

أَوْ	جَهْرَةً	هَلْ	يُهْلَكُ	إِلَّا	الْقَوْمُ	الظَّالِمُونَ ﴿47﴾
veya	açıkça	mi	helâk edilir	başkası	toplumdan	zalim
atıf h.	matuf, (فَأَخْبِرُونِي) (bana haber verin) olarak takdir edilen cevabü'ş-şart mahzuf	soru h.	meçhul f. muzari	istisna h.	naibi fail, mevsuf	sıfat

(أرأيتكم)'ün mef'ulü

47. De ki: Bana haber verir misiniz; size Allah'ın azabı ansızın veya açıkça gelse, zalim toplumdan başkası mı helâk edilir?

وَ	مَا	نُرْسِلُ	الْمُرْسَلِينَ	إِلَّا	مُبَشِّرِينَ	وَ	مُنْذِرِينَ ج	فَمَنْ	آمَنَ
	Biz göndermiyoruz		peygamberleri	olmaktan başka (bir sebeple)	müjdeleyiciler	ve	uyarıcılar	O halde kim	iman ederse
başlama h.	nefiy h.	f.muzari	mef'ul	istisna h.	hal	atıf h.	matuf	atıf h.+ mübteda, şart ismi	f.şart; fiili mazi

وَ	أَصْلَحَ	فَلَا	خَوْفٌ	عَلَيْهِمْ	وَ	لَا	هُمْ	يَحْزَنُونَ ﴿48﴾
ve	ıslah ederse	artık yoktur	bir korku	onlara			onlar	üzülmeyeceklerdir
atıf h.	f.mazi	rabıta, nefy harfi	mübteda	haber	atıf h.	nefiy h.	mübteda	haber: muzari fiil cüm.

48. Biz peygamberleri (cenneti, imanla gelen dünya ve ahiret saadetini) müjdeleyiciler ve (cehennem azabıyla) uyarıcılar olmaktan başka (bir sebeple) göndermiyoruz. O halde kim iman ederse ve (yanlış davranışlarını) ıslah ederse (düzeltirse), artık onlara bir korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir.

وَ	الَّذِينَ	كَذَّبُوا	بِآيَاتِنَا	يَمَسُّهُمُ	الْعَذَابُ	بِمَا	كَانُوا	يَفْسُقُونَ ﴿49﴾
	kimselere	yalanlayan	ayetlerimizi	onlara dokunacaktır	azab	sebebiyle	olmaları	fasıklık yapmakta
atıf h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	h. cer+ mecrur isim	fiili muzari, mef'ul	fail	h.cer+ masdar h.	f.mazi, nasih+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

49. Ayetlerimizi yalanlayan kimselere, (işte) onlara fasıklık yapmakta olmaları (doğru yoldan çıkmaları) sebebiyle azab dokunacaktır.

قُلْ	لَآ	أَقُولُ	لَكُمْ	عِنْدِي	خَزَآئِنُ	اللَّهِ	وَ	لَآ	أَعْلَمُ	الْغَيْبَ
De ki		Ben demiyorum	size	benim yanımdadır	hazineleri	Allah'ın			ben bilmem	gaybı
emr-i hazır	nefiy h.	f. muzari	car+mecrur	haber mukaddem	mübteda muahhar, muzaf	m.ileyh	atıf h.	nefiy h.	f.muzari	mef'ul

وَ	لَآ	أَقُولُ	لَكُمْ	إِنِّي	مَلَكٌ ۚ	إِنْ	أَتَّبِعُ	إِلَّا	مَا	يُوحَىٰٓ	إِلَيَّ ۚ
	Ben demiyorum	size	bir meleğim			Ben uymam		başkasına	şeyden	vahyolunan	bana
atıf h.	nefiy h.	f. muzari	car-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنْ)'nin haberi	nefiy h.	f.muzari	istisna h.	mef'ul, ismi mevsul	sıla; meçhul muzari fiil	car+mecrur

قُلْ	هَلْ	يَسْتَوِي	الْأَعْمَىٰ	وَ	الْبَصِيرُ ۚ	أَ	فَلَا	تَتَفَكَّرُونَ ۚ ﴿50﴾
De ki	mu	bir olur	Kör		gören	misiniz	Artık	düşünmez
emr-i hazır	soru h.	f.muzari	fail	atıf h.	matuf	soru h.	başlama h.+ nefiy h.	f.muzari+ fâil

50. De ki: «Ben size, Allah'ın hazineleri (müşriklerin istediği gibi rızık ve mucize hazineleri) benim yanımdadır, demiyorum. Ben gaybı da bilmem. Ben size bir meleğim de demiyorum. Ben, bana vahyolunandan başkasına uymam. De ki: Kör ile gören hiç bir olur mu? Artık düşünmez misiniz?

وَ	أَنْذِرْ	بِهِ	الَّذِينَ	يَخَافُونَ	أَنْ	يُحْشَرُوا	إِلَىٰ	رَبِّهِمْ	لَيْسَ	لَهُمْ
	uyar	onunla	kimseleri	korkan		toplanacaklarından		Rablerine	yoktur	Onlar için
atıf h.	emr-i hazır	car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil	masdar ve nasb h.	meçhul muzari f. +naibi fail		mecrur isim	h.cer	camid f.mazi, nasıh	(لَيْسَ)nin mukaddem haberi

مِنْ	دُونِهِ	وَلِيٌّ	وَ	لَا	شَفِيعٌ	لَعَلَّهُمْ	يَتَّقُونَ ﴿51﴾
	O'ndan başka	bir dost	ve	yoktur	şefaatçi	Umulur ki	sakınırlar
	mecrur isim	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	atıf h.	nefiy h.	matuf	tereccî (umma, ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi

51. Rablerine toplanacaklarından korkanları onunla (Kur'an ile) uyar. Onlar için O'ndan başka bir dost ve şefaatçi (aracı) yoktur. Umulur ki Allah'tan sakınırlar.

وَ	لَا	تَطْرُدِ	الَّذِينَ	يَدْعُونَ	رَبَّهُمْ	بِالْغَدَاةِ	وَ	الْعَشِيِّ
		kovma	dua edenleri		Rabblerine	sabah		akşam
atıf h.		nehy-i hazır	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul	car+mecrur	atıf h.	matuf

وَ	مَا	عَلَيْكَ	مِنْ	حِسَابِهِمْ	مِنْ	شَيْءٍ	وَ
	yoktur	sana		onların hesabından		hiçbirşey	
	(مَا)'nın haber mukaddemi	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefiy h.	zaid cer	mecrur isim	h. cer	(مَا)'nın muahhar ismi	atıf h.

يُرِيدُونَ	وَجْهَهُ ۚ	مَا	عَلَيْكَ	مِنْ	حِسَابِهِمْ	مِنْ	شَيْءٍ
isteyerek	onun zatını	yoktur	sana		onların hesabından		hiçbirşey
hal; muzari fiil	mef'ul						

فَتَطْرُدَهُمْ	فَتَكُونَ	مِنَ	الظَّالِمِينَ ﴿52﴾
ki onları kovarak	olasın		zulmedenlerden
fa-i sebebiye, f. muzari, mef'ul	atıf h.+ f.muzari, nasih, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamir)	h.cer	(كَانَ)'nin haberi

مَا	عَلَيْهِمْ	مِنْ	شَيْءٍ	مِنْ	حِسَابِكَ	فَتَطْرُدَهُمْ	فَتَكُونَ	مِنَ	الظَّالِمِينَ ﴿52﴾
yoktur	onlara		bir şey		senin hesabından	ki onları kovarak	olasın		zulmedenlerden
(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefiy h.	(مَا)'nın haber mukaddemi; car-mecrurdan oluşan şibhi cümle	zaid h.cer	(مَا)'nın muahhar ismi; lafzan mecrur, mahallen merfu		h.cer + mecrur isim, muzaf+ (كَ): muz. ileyh	fa-i sebebiye, f. muzari, mef'ul	atıf h.+ f.muzari, nasih, (كَانَ)'nin ismi (gizli zamir)	h.cer	(كَانَ)'nin haberi

52. Sabah akşam, O'nun zatını (rızasını) isteyerek Rabblerine dua edenleri kovma. Onların hesabından sana hiçbirşey (bir sorumluluk) yoktur, senin hesabından da onlara bir şey (herhangi bir sorumluluk) yoktur ki onları kovarak zulmedenlerden olasın.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 132 ≻

(EN'AM, 45):

(قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا): kesti, arkasını kesti/ helak etti [(اَلدَّابِرُ (قَطَعَ اَلدَّابِرُ]: arka, arkada olan (arkayı, arkada olanı kesmek)

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلْحَمْدُ): hamd, sena, layıkıyla medh

(اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

(EN'AM, 46):

(أَرَأَيْتُمْ): bana haber verin (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) aldı / tuttu/ cezalandırdı (اَلسَّمْعُ ج اَسْمَاعٌ): duyma duyusu, kulak

(اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz (خَتَمَ يَخْتِمُ خَتْمًا): mühürledi, bitirdi (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nakıs f.) geldi

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı/ düşündü / inceledi (صَدَفَ يَصْدِفُ صُدُوفًا): döndü, yüz çevirdi

(صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا): (tef'il b.) açıkladı/ çevirdi/ tahvil etti/ yönlendirdi

(EN'AM, 47 – 48):

(اَلْبَغْتَةُ): ansızın, fücet (اَلْجَهْرَةُ): açık bir şekilde, alenen (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.) felakete uğrattı/ helak etti/ harcattı/ başını belaya soktu

(اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ismi meful) gönderilen, elçi (اَلْمُبَشِّرُ ج مُبَشِّرُونَ): (ismi fail) müjdeleyen

(اَلْمُنْذِرُ ج مُنْذِرُونَ): (ismi fail) uyaran (أَصْلَحَ يُصْلِحُ اِصْلاَحًا): (if'al b.) ıslah etti, düzeltti/ aralarını buldu, anlaştırdı

(اَلْخَوْفُ): korku (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, üzüldü, hüzünlendi

(EN'AM, 49 – 50):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti, inkar etti

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü (فَسَقَ يَفْسُقُ فِسْقًا فُسُوقًا): fasıklık yaptı / açıktan açığa günah işledi

(اَلْخِزَانَةُ ج خَزَآئِنُ): hazine (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْغَيْبُ ج غُيُوبٌ): gayb, gözle görünmeyen

(اَلْمَلَكُ ج مَلاَئِكَةٌ): melek (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabii oldu (اَلْاَعْمَى ج عُمْيَانٌ): kör

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs ve misal if'al b.) vahyetti/ işaret etti/ sır verdi/ ilham etti/ gizlice öğütledi

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِوَاءً): (nakıs iftial b.) müsavi oldu, birbirine denk geldi/ mutedil, düzgün oldu

(اَلْبَصِيرُ):(sıfatı müşebbehe) gören yahut açıkça bilen (تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا): (tefa'ul b.) tefekkür etti, düşündü

(EN'AM, 51 - 52):

(أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (اَلْحِسَابُ): hesap

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı/ helak etti/ dönderdi (لَيْسَ): (camid fiil) değildir, yok (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost

(دُونَ): (zarf) başka/ daha az/ önce/ cihet/ arka/ tahsisiyet, dışında, hariç/ ön/ düşük, alçak/ tecavüz

[(شَفَعَ يَشْفَعُ): (mübalağalı ismi fail) şefaat eden, kayıran (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(طَرَدَ يَطْرُدُ طَرْدًا): kovdu/ kovaladı (اَلْغَدَاةُ): sabah (اَلْعَشِيُّ): gündüzün sonu, akşam (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz, zat

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) davet etti/ ibadet etti/ dua etti/ istedi/ teşvik etti (أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً): (ecvef if'al b.) irade etti, istedi

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 133 (EN'AM: 53 – 59) ≻

وَ	كَذَٰلِكَ	فَتَنَّا	بَعْضَهُمْ	بِبَعْضٍ	لِيَقُولُوٓا	أَ	هَٰٓؤُلَآءِ
başlama h.	İşte böyle	imtihan ettik	onların bazısını	bazısıyla	demeleri için	mı	bunlar
	car+ mecrur	f.mazi+ fail	mef'ul	car+ mecrur	sebep ve nasb h., f. muzari, fail	soru h.	mübteda

مَنَّ	ٱللَّهُ	عَلَيْهِمْ	مِنۢ	بَيْنِنَا ۟	أَ	لَيْسَ
lütuf ve ihsanda bulunduğu	Allah'ın	kendilerine		aramızdan	midir	değil
haber: mazi fiil cüm.	fail	car-mecrur	h.cer	mekan zarfı	soru h.	camid f. mazi, nâsih

ٱللَّهُ	بِأَعْلَمَ	بِٱلشَّٰكِرِينَ	﴿ 53 ﴾
Allah	daha iyi bilen	şükredenleri	
(لَيْسَ)'nin ismi	(لَيْسَ)'nin haberi (zaid cer tekit içindir)	car+mecrur	

53. İşte böyle «Aramızdan kendilerine Allah'ın lütuf ve ihsanda bulunduğu kimseler bunlar mı?» demeleri için onların bazısını bazısıyla imtihan ettik. Allah şükredenleri daha iyi bilen değil midir?

وَ	إِذَا	جَآءَكَ	ٱلَّذِينَ	يُؤْمِنُونَ	بِـَٔايَٰتِنَا	فَقُلْ	سَلَٰمٌ	عَلَيْكُمْ
atıf h.	şart bildiren zaman zarfı	f. şart; f. mazi, mef'ul	fail, ismi mevsul	sıla; muz. f.cüm.	ayetlerimize	de	selam	size
		sana gelince	inananlar				mübt.	haber

كَتَبَ	رَبُّكُمْ	عَلَىٰ نَفْسِهِ	ٱلرَّحْمَةَ ۙ	أَنَّهُۥ	مَنْ	عَمِلَ
yazdı	Rabbiniz	kendisine	merhamet etmeyi	Doğrusu	kim	yaparsa
f.mazi	fail	h. cer + mecrur isim	mef'ul	tekid ve nasb h. + (أَنَّ)'nin ismi	mübteda, şart ismi	f. şart; fiili mazi

مِنكُمْ	سُوٓءًا	بِجَهَٰلَةٍ	ثُمَّ	تَابَ	مِنۢ بَعْدِهِۦ
sizden	bir kötülük	bir cahillikle	sonra	tevbe eder	ardından
(عَمِلَ)'nin failinden hal	mef'ul	hal: şibhi cümle	atıf h.	f.mazi	h. cer+ mecrur isim

وَ	أَصْلَحَ	فَأَنَّهُۥ	غَفُورٌ	رَّحِيمٌ	﴿ 54 ﴾
atıf h.	(kendini) ıslah ederse	bilsin ki Allah	Gafur'dur	Rahim'dir	
	f. mazi	rabıta+ tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ikinci haberi	

cevabü'ş-şart; şart ve cevabı birinci (أَنَّ)'nin haberi

54. Ayetlerimize inananlar sana gelince onlara: «Selam size» de. Rabbiniz merhamet etmeyi kendisine yazdı (farz kıldı). Doğrusu sizden kim, bir cahillikle bir kötülük yapar, sonra ardından tevbe eder de kendini ıslah ederse (durumunu, kendini düzeltirse), bilsin ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir (çok bağışlayan, çok sevip merhamet edendir).

وَ	كَذَٰلِكَ	نُفَصِّلُ	ٱلْـَٔايَٰتِ	وَ	لِتَسْتَبِينَ	سَبِيلُ	ٱلْمُجْرِمِينَ ع	﴿ 55 ﴾
başlama h.	işte böyle	ayrıntılı biçimde açıklıyoruz	âyetleri	atıf h.	açıkça belli olması için	yolunun	suçluların	
	mef'ûlü mutlak naibi	f. muzari	mef'ul		ta'lil ve nasb h., fiili muzari	fail, muzaf	muz. ileyh	

55. Suçluların yolunun açıkça belli olması için işte böyle âyetleri ayrıntılı biçimde açıklıyoruz.

قُلْ	إِنِّي	نُهِيتُ	أَنْ	أَعْبُدَ	ٱلَّذِينَ	تَدْعُونَ	مِن	دُونِ	ٱللَّهِ ۖ
De ki	Doğrusu bana	bana yasak edildi		ibadet etmem	şeylere	dua ettiğiniz			Allah'ın dışında
emr-i hazır	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: meçhul muzari fiil		mef'ul; masdar-ı müevvel: masdar ve nasb h.+ f.muzari	mef'ul; ismi mevsul	sıla; muzari fiil	h. cer	mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

﴿ 56 ﴾ مِنَ الْمُهْتَدِينَ مَآ أَنَا وَ إِذًا ضَلَلْتُ قَدْ أَهْوَآءَكُمْ لَا أَتَّبِعُ لَآ قُلْ

doğru yola gidenlerden — olmam — ve — o zaman — şaşırmış olurum — kesinlikle — sizin keyfi arzularınıza — Ben uymam — De ki

مِنَ: h.cer; الْمُهْتَدِينَ: (مَا)'nın haberi; مَآ: (مَا)'nın ismi; أَنَا: (لَيْسَ)'nin amelini yapan nefiy h.; وَ: atıf h.; إِذًا: cevab h.; ضَلَلْتُ: f. mazi+ fail; قَدْ: tahkik h.; أَهْوَآءَكُمْ: mef'ul; لَآ: f. muzari nefiy h.; أَتَّبِعُ: f. muzari; قُلْ: emr-i hazır

56. De ki: «Doğrusu Allah'ın dışında dua ettiğiniz şeylere ibadet etmem bana yasak edildi ». De ki: «Ben sizin keyfi arzularınıza uymam. O zaman kesinlikle şaşırmış olurum ve doğru yola gidenlerden olmam.»

تَسْتَعْجِلُونَ مَا عِنْدِي مَا بِهِ كَذَّبْتُمْ وَ رَبِّي مِنْ بَيِّنَةٍ عَلَى إِنِّي قُلْ

acele gelmesini istediğiniz — şey — benim yanımda — değildir — onu — siz yalanladınız — Rabbim-den — kesin bir bilgi üzerindeyim — Şüphesiz ben — De ki

تَسْتَعْجِلُونَ: sıla; muzari fiil; مَا: mübteda muahhar; ismi mevsul; عِنْدِي: haber mukaddem; مَا: nefiy h.; بِهِ: car+ mecrur; كَذَّبْتُمْ: f. mazi+ fail; وَ: atıf h.; رَبِّي: (بَيِّنَةٍ) kelimesinin sıfatı; مِنْ بَيِّنَةٍ: (إِنَّ)'nin haberi: şibhi cümle; عَلَى: car+ mecrur; إِنِّي: tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi; قُلْ: emr-i hazır

﴿ 57 ﴾ الْفَاصِلِينَ خَيْرُ هُوَ وَ الْحَقَّ يَقُصُّ لِلَّهِ إِلَّا الْحُكْمُ إِنِ بِهِ

kesin hüküm verenlerin — en hayırlısıdır — O — ve — hakkı — anlatır — Allah'tan — başkasının — hüküm — değildir — kendisini

الْفَاصِلِينَ: muz. ileyh; خَيْرُ: haber, muzaf; هُوَ: mübteda; وَ: atıf h.; الْحَقَّ: mef'ul; يَقُصُّ: f. muzari; لِلَّهِ: haber; şibhi cüm.; إِلَّا: istisna h.; الْحُكْمُ: mübteda; إِنِ: nefiy h.; بِهِ: car-mecrur

57. De ki: "Şüphesiz ben Rabbimden kesin bir belge üzerindeyim (Yani Kur'an'a; dayanıyorum). Siz ise onu yalanladınız. (Alaycı bir şekilde mucize için) acele gelmesini istediğiniz (azap da) benim yanımda değildir. (Bu konudaki) hüküm ancak Allah'ındır. O hakkı anlatır ve O, (hakkı batıldan ayıracak şekilde) kesin hüküm verenlerin en hayırlısıdır.

بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ مَا عِنْدِي أَنَّ لَوْ قُلْ

kendisini — acele istediğiniz — şey — benim yanımda — olsaydı — De ki

بِهِ: car-mecrur; تَسْتَعْجِلُونَ: sıla; muzari fiil cüm.; مَا: (أَنَّ)'nin muahhar ismi; ismi mevsul; عِنْدِي: (أَنَّ)'nin mukaddem haberi; أَنَّ: tekid ve nasb h.; لَوْ: şart h.; قُلْ: emr-i hazır

﴿ 58 ﴾ بِالظَّالِمِينَ أَعْلَمُ اللَّهُ وَ بَيْنَكُمْ وَ الْأَمْرُ بَيْنِي لَقُضِيَ

zalimleri — daha iyi bilir — Allah — sizin aranızdaki — benimle — iş — kesinlikle bitirilmişti

بِالظَّالِمِينَ: h. cer+ mecrur isim; أَعْلَمُ: haber; اللَّهُ: mübteda; وَ: başla-ma h.; بَيْنَكُمْ: mekan zarfı; وَ: atıf h.; بَيْنِي: mekan zarfı; الْأَمْرُ: naibi fail; لَقُضِيَ: cevab h., + meçhul f.mazi

58. De ki: Acele istediğiniz şey benim yanımda (elimde) olsaydı, kesinlikle benimle sizin aranızdaki iş bitirilmişti (Ben o azabı çoktan getirirdim). Allah zalimleri daha iyi bilir.

الْبَرِّ فِي مَا وَ يَعْلَمُ هُوَ إِلَّا يَعْلَمُهَا لَا الْغَيْبِ مَفَاتِحُ عِنْدَهُ وَ

karada — olanı — bilir — O'ndan — başkası — onları bilmez — gaybın — anahtarları — O'nun yanındadır

الْبَرِّ: mecrur isim, sıla; h.cer; فِي: mef'ul, ismi mevsul; مَا: f. muzari; وَ: atıf h.; هُوَ: fail; إِلَّا: istisna h.; يَعْلَمُهَا: f. muzari+ mef'ul; لَا: nefiy h.; الْغَيْبِ: muz. ileyh; مَفَاتِحُ: mübteda muahhar, muzaf; عِنْدَهُ: haber mukaddem; وَ: atıf h.

الْأَرْضِ ظُلُمَاتِ فِي حَبَّةٍ لَا وَ يَعْلَمُهَا إِلَّا وَرَقَةٍ مِنْ تَسْقُطُ مَا وَ الْبَحْرِ وَ

yerin — karan-lıkları içindeki — bir tane (bile) — (bilgisi dışında) değildir — onu bilir — illa — bir yaprak — düşmez — denizde — ve

الْأَرْضِ: m.ileyh, mecrur, sıfat: şibhi cümle; ظُلُمَاتِ: h. cer+ mecrur isim, muzaf; حَبَّةٍ: (وَرَقَةٍ)'e matuf, mevsuf; لَا: nefiy h.; وَ: atıf h.; يَعْلَمُهَا: fiili muzari, mef'ul; إِلَّا: istisna h.; وَرَقَةٍ: fail (lafzen mecrur mahallen merfu); مِنْ: zaid h. cer; تَسْقُطُ: nefy-i hal; nefiy h.+ f. muzari; وَ: atıf h.; الْبَحْرِ: matuf; وَ: atıf h.

﴿ 59 ﴾ مُبِينٍ كِتَابٍ فِي إِلَّا يَابِسٍ لَا وَ رَطْبٍ لَا وَ

apaçık — bir kitaptadır — ancak — bir kuru — ne — ve — bir yaş — yoktur ki

مُبِينٍ: sıfat; كِتَابٍ: mecrur isim, mevsuf; فِي: h.cer; إِلَّا: istisna h.; يَابِسٍ: matuf; لَا: nefiy h.; وَ: atıf h.; رَطْبٍ: matuf; لَا: nefiy h.; وَ: atıf h.

59. Gaybın anahtarları (sır hazinelerinin bilgisi) O'nun yanındadır, onları O'ndan başkası bilmez (ancak O bilir). Karada ve denizde olanı (oralarda ne varsa, neler oluyorsa hepsini) bilir. O'nun bilgisi dışında bir yaprak (bile) düşmez. (O) yerin karanlıkları içindeki bir taneyi (dahi bilir). Ne bir yaş ve ne bir kuru yoktur ki ancak apaçık bir kitaptadır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 133 ≻

(EN'AM, 53 – 54):

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): imtihan etti, denedi, sınadı (بَعْضُ): bazı, bazısı, biri, birileri (أَعْلَمُ): (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen

(مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا): (muzaaf f.) nimetlendirdi, lütufta bulundu (اَلشَّاكِرُ ج شَاكِرُونَ): (ismi fail) şükreden

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): farz kıldı/ yazdı/ tesbit etti (اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): nefis, bizzat, kendi, kendisi

[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: (masdar) rahmet, rahmet etmek, merhamet etmek, acımak

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلسُّوءُ ج اَسْوَاءُ): kötülük [(جَهَلَ يَجْهَلُ) اَلْجَهَالَةُ]: cahillik, akılsızlık, taşkınlık

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبَةً): (ecvef f.) masiyetten döndü, tevbe etti (أَصْلَحَ يُصْلِحُ اِصْلاَحًا): (if'al b.) islah etti, düzeltti

(EN'AM, 55 – 56):

(فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) genişçe açıkladı, ayrı ayrı izah etti (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(اِسْتَبَانَ يَسْتَبِينُ اِسْتِبَانَةً): (ecvef istif'al b.) zahir oldu/ açık oldu/ belli oldu, açıkladı (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı, men etti (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) dua etti/ çağırdı/ temenni etti/ yardım diledi (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu

(اَلْهَوَى ج اَهْوَاءٌ): heva, heves, keyf, kötü meyiller (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.) saptı, sapıttı/ kayboldu/ yanıldı

[(اِهْتَدَى يَهْتَدِي) اَلْمُهْتَدِي]: (ismi fail) (nakıs iftial b.) hidayete eren/ tanıyan/ bulan/ hidayette kalan

(EN'AM, 57):

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti/ inkar etti/ tasdik etmedi

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'al b.) acele olarak istedi, acelecilik gösterdi, acelece yaptı

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: (masdar) hüküm, hikmet (قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf f.) hikaye etti, anlattı, nakletti

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (اَلْفَاصِلُ ج فَاصِلُونَ): (ismi fail) kesin hüküm veren/ ayırt eden

(EN'AM, 58):

(اِسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اِسْتِعْجَالاً): (istif'al b.) acelecilik gösterdi, acele istedi, acele yaptı (اَلأَمْرُ ج اُمُورٌ): emir/ emredilen husus/ durum

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) yerine getirdi/ bitirdi/ geçirdi/ takdir etti/ hükmetti (أَعْلَمُ): (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen

(EN'AM, 59):

(اَلْمِفْتَاحُ ج مَفَاتِيحُ): anahtar (اَلْوَرَقَةُ ج وَرَقٌ): yaprak (اَلْحَبَّةُ ج حَبٌّ): tane (اَلْبَرُّ): (denizin zıddı) kara

(اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (سَقَطَ يَسْقُطُ سُقُوطًا): düştü (اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk, cehalet

(اَلرَّطْبُ): yaş, taze, yumuşak (اَلْيَابِسُ): kuru [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) (ecvef if'al b.) açık olan, açıklayan, izah eden

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 134 (EN'AM: 60 – 68) ≻

وَ	هُوَ	الَّذِي	يَتَوَفَّاكُمْ	بِاللَّيْلِ	وَ	يَعْلَمُ	مَا	جَرَحْتُمْ
	O	sizi öldüren(dir)		geceleyin		bilendir	şeyleri	kazandığınız
	mübt., atıf h.	haber; ismi mevsul	f.muzari+ mef'ul	car+ mecrur	atıf h.	f. muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil

بِالنَّهَارِ	ثُمَّ	يَبْعَثُكُمْ	فِيهِ	لِيُقْضَى	أَجَلٌ	مُسَمًّى ج	ثُمَّ	إِلَيْهِ
gündüz	sonra	sizi diriltendir	onda	tamamlanması için	ecelin	isimlendirilmiş	Sonra	O'nadır
car-mecrur	atıf h.	f.muzari+ mef'ul	car-mecrur	ta'lil (sebep) ve nasb h. + meçhul f.muzari	naibi fail, mevsuf	sıfat	atıf h.	haber mukaddem

﴿ 60 ﴾	تَعْمَلُونَ ع	كُنْتُمْ	بِمَا	يُنَبِّئُكُمْ	ثُمَّ	مَرْجِعُكُمْ
	yapmakta	olduğunuz	şeyleri	size haber verecektir	Sonra	dönüşünüz
	(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	h.cer+atıf h. (masdar h. de denmiş)	f.muzari+ mef'ul	atıf h.	mübteda muahhar

60. O, geceleyin sizi öldüren (öldürür gibi uyutan), gündüz de kazandığınız şeyleri bilen; sonra isimlendirilmiş (vakti tayin edilip belirlenmiş) ecelin tamamlanması için sizi onda (gündüzün içinde) diriltendir (uyandırandır). Sonra O'nadır dönüşünüz. Sonra O, yapmakta olduklarınızı size haber verecektir.

وَ	هُوَ	الْقَاهِرُ	فَوْقَ	عِبَادِهِ	وَ	يُرْسِلُ	عَلَيْكُمْ	حَفَظَةً ط	حَتَّى	إِذَا	جَاءَ
	O	hükümran olandır	üstünde	kullarının		gönderir	Size	muhafızlar	Nihayet	zaman	geldiği
	mübteda	haber	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf		f.muzari	car-mecrur	mef'ul	gaye ve nasb h.	zaman zarfı	f.mazi
	atıf h.					atıf h.					

﴿ 61 ﴾	أَحَدَكُمُ	الْمَوْتُ	تَوَفَّتْهُ	رُسُلُنَا	وَ	هُمْ	لاَ	يُفَرِّطُونَ
	birinize	ölüm	onun canını alır	elçilerimiz				eksiklik yapmaksızın
	mef'ul	fail	f.mazi+ mef'ul	fail		mübteda	hal vâvı	nefiy h. haber

61. O, kullarının üstünde (yegane) hükümran olandır. Size muhafızlar (koruyucular ya da ahirette şahitlik etmek üzere amellerinizi kaydeden melekler) gönderir. Nihayet birinize ölüm geldiği zaman elçilerimiz eksiklik yapmaksızın onun canını alırlar.

ثُمَّ	رُدُّوا	إِلَى	اللَّهِ	مَوْلاَهُمُ	الْحَقِّ ط	أَلاَ
Sonra	döndürülürler		Allah'a	sahipleri	gerçek	Dikkat edin
atıf h.	meçhul f.mazi+ naibi fail	h.cer	mecrur isim, mevsuf	sıfat	ikinci sıfat	tenbih h.

﴿ 62 ﴾	لَهُ	الْحُكْمُ	وَ	هُوَ	أَسْرَعُ	الْحَاسِبِينَ
	O'na aittir	Hüküm	ve	O	en süratlisidir	hesap görenlerin
	haber mukaddem	mübteda muahhar	atıf h.	mübteda	haber; muzaf	muz.ileyh

62. Sonra insanlar (müşriklerin sözünü ettiği putlara değil) gerçek sahipleri olan Allah'a döndürülürler. Dikkat edin! Hüküm (karar yetkisi) yalnız O'na aittir ve O hesap görenlerin en süratlisidir.

قُلْ	مَنْ	يُنَجِّيكُمْ	مِنْ	ظُلُمَاتِ	الْبَرِّ	وَ	الْبَحْرِ	تَدْعُونَهُ	تَضَرُّعاً	وَ	خُفْيَةً ج
De ki	kim	sizi kurtarır		karanlıklarından		ve	denizin	O'na dua edersiniz	yalvararak		gizli gizli
emr-i hazır	mübteda, soru ismi	haber; muzari f. cüm.	h.cer	mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	hal; muzari fiil cüm.	mef'ûlü mutlak naibi	atıf h.	matuf

﴿ 63 ﴾	مِنَ	الشَّاكِرِينَ	لَنَكُونَنَّ	مِنْ	هَذِهِ	أَنْجَانَا	لَئِنْ
		şükredenlerden	kesinlikle olacağız		bundan	bizi kurtarırsa	Eğer
		(كَانَ)'nin haberi: şibhi cümle	cevap h. (yeminin cevabı içindir)+ tekit nunu (نَّ) birleşmiş nasih f. muzari		işaret ismi h.cer	fiilü'ş-şart; fiili mazi+ mef'ul	yemin içindir, şart h.

63. De ki: Kara ve denizin karanlıklarından sizi kim kurtarır? (O zaman) O'na gizli gizli yalvararak «Eğer bizi bundan kurtarırsa kesinlikle şükredenlerden olacağız» diye dua edersiniz.

﴿ 64 ﴾	تُشْرِكُونَ	أَنْتُمْ	ثُمَّ	كَرْبٍ	كُلِّ	مِنْ	وَ	مِنْهَا	يُنَجِّيكُمْ	اللَّهُ	قُلِ
	ortak koşarsınız	sizler	sonra	her sıkıntıdan			ve	ondan	sizi kurtarır	Allah	De ki
	haber	mübteda	atıf h.	m.ileyh	mecrur isim, muzaf		h.cer	atıf h.	car-mecrur	haber	mübteda	emr-i hazır

64. De ki: «Allah sizi ondan ve her sıkıntıdan kurtarır, sonra da sizler ortak koşarsınız.»

	تَحْتِ	مِنْ	أَوْ	فَوْقِكُمْ	مِنْ	عَذَابًا	عَلَيْكُمْ	أَنْ	يَبْعَثَ	عَلَى	الْقَادِرُ	هُوَ	قُلْ
	altından		veya	üstünüzden		bir azap	size	göndermeğe			Kadir olandır	O	De ki
	mecrur isim, muzaf	h. cer	atıf h	mecrur isim	h.cer	mef'ul	car-mecrur	f. muzari	masdar ve nasb h.		h.cer	haber	mübteda	emr-i hazır

بَعْضٍ ط	بَأْسَ	بَعْضَكُمْ	يُذِيقَ	وَ	شِيَعًا	يَلْبِسَكُمْ	أَوْ	أَرْجُلِكُمْ
kiminizin	şiddetini	kiminize	tattırmaya		gruplara	sizi ayırmaya	ya da	ayaklarınızın
muz.ileyh	ikinci mef'ûl, muzaf	mef'ul	f. muzari	atıf h.	hal	fiili muzari, mef'ul	atıf h.	muz. ileyh, sonraki zamir için muzaf+ (كُمْ): muz.ileyh

﴿ 65 ﴾	يَفْقَهُونَ	لَعَلَّهُمْ	الْآيَاتِ	نُصَرِّفُ	كَيْفَ	انْظُرْ
	iyi anlarlar	Belki onlar	âyetlerimizi	açıklıyoruz	nasıl	Bak
	(لَعَلَّ)'nin haberi	ümit ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ul: (cemi müennes'in mansub hali)	f. muzari	hal;soru ismi	emr-i hazır

65. De ki: «O (Allah), size üstünüzden (gökten yıldırım, tufan) veya ayaklarınızın altından (yerden deprem, fırtına,vb.) bir azap göndermeğe ya da sizi gruplara ayırmaya kiminize kiminizin şiddetini (azab ve hıncını) tattırmaya Kadir olandır (gücü yetendir).» Bak, belki iyi anlarlar diye âyetlerimizi nasıl açıklıyoruz!

﴿ 66 ﴾	بِوَكِيلٍ ط	عَلَيْكُمْ	لَسْتُ	قُلْ	الْحَقُّ ط	هُوَ	وَ	قَوْمُكَ	بِهِ	كَذَّبَ	وَ
	asla vekil	size	ben değilim	de ki	hak olduğu halde	o		kavmin	onu	yalanladı	
	zaid cer, (لَيْسَ)'nin haberi	car-mecrur	camid fiili mazi, nâsih, (لَيْسَ)'nin ismi	emr-i hazır	haber	mübteda	hal vâvı	fail	car-mecrur	f.mazi	atıf h. {başlama h. de denmiştir}

66. O (Kur'an) hak olduğu halde kavmin onu yalanladı. De ki: Ben size asla vekil değilim.

﴿ 67 ﴾	تَعْلَمُونَ	سَوْفَ	وَ	مُسْتَقَرٌّ	نَبَإٍ	لِكُلِّ
	bileceksiniz			kararlaştırılmış yer ve zamanı	her haber için vardır	
	istikbal h.+ f. muzari+ fâil	başla-ma h.		mübteda muahhar	muz. ileyh	haber mukaddem: şibhi cümle

67. (Kur'an'daki) her haber için kararlaştırılmış yer ve zamanı vardır. Artık (ileride) siz de (bu haberlerin gerçekleşip gerçekleşmediğini) bileceksiniz.

عَنْهُمْ	فَأَعْرِضْ	آيَاتِنَا	فِي	يَخُوضُونَ	الَّذِينَ	رَأَيْتَ	إِذَا	وَ
onlardan	yüzçevir	ayetlerimiz	hakkında	dalanları		gördüğün	zaman	
car-mecrur	rabıta+ emir fiili	mecrur isim	h.cer	sıla; muzari fiil	mef'ul	fiilü'ş-şart; fiili mazi, fail	şart bildiren zaman zarfı	başlama h.

cevabü'ş-şart: fiil cüm.

الشَّيْطَانُ	يُنْسِيَنَّكَ	إِمَّا	وَ	غَيْرِهِ ط	حَدِيثٍ	فِي	يَخُوضُوا	حَتَّى
şeytan	sana unutturursa	Eğer		başka	bir söze		dalıncaya	kadar
fail	f. şart; tekit nûnlu (müfret) f. muzari+ mef'ul	şart h.+zaid	atıf h.	sıfat	mecrur isim, mevsuf	h.cer	f.muzari+ fail	gaye ve nasb h.

﴿ 68 ﴾	الظَّالِمِينَ	الْقَوْمِ	مَعَ	الذِّكْرَى	بَعْدَ	تَقْعُدْ	فَلَا
	zalimler	topluluğu	ile	hatırladıktan	sonra	artık oturma	
	sıfat	m.ileyh, mevsuf	mekan zarfı, muzaf	muz.ileyh	zaman zarfı, muzaf	rabıta+sonraki cümle cevabü'ş-şart; nehy-i hazır	

68. Âyetlerimiz hakkında (hadlerini bilmeyerek, dini eğlenceye alarak konuşmaya) dalanları gördüğün zaman, onlar başka bir söze dalıncaya kadar onlardan yüzçevir. Eğer şeytan sana (onların yanından uzaklaşmayı) unuttursa, hatırladıktan sonra artık o zalimler topluluğu ile oturma.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 134 ≻

(EN'AM, 60 - 61):

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (nakıs tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü, vefat ettirdi (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا ب): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(جَرَحَ يَجْرَحُ): kesbetti, kazandı (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): uyandırdı/ gönderdi/ diriltti (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) tamamladı/ ikmal etti/ yerine getirdi [(رَجَعَ يَرْجَعُ) اَلْمَرْجِعُ]: (masdar) dönüş, rücu, dönmek

[(سَمَّى يُسَمِّي) اَلْمُسَمَّى]: (ismi meful) (nakıs tef'il b.) muayyen, belirli, isimlendirilmiş

[(قَهَرَ يَقْهَرُ) اَلْقَاهِرُ]: (ismi fail) hakimiyet ve sultasını sürdüren/ yenen, ezen/ diktatörlük eden

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (اَلْحَفَظَةُ): muhafızlar, koruyucu ve gözetleyiciler (اَلْأَحَدُ): bir, tek, kimse

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü, (فَرَّطَ يُفَرِّطُ تَفْرِيطًا): (tef'il b.) tefrit etti/ hakkını vermedi/ kusur işledi

(EN'AM, 62 – 63):

(رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) dönderdi, iade etti, geri çevirdi (اَلْمَوْلَى ج مَوَالِي): sahip, dost

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحُكْمُ]: (masdar) hüküm, hikmet, hükmetmek (اَلْحَاسِبُ ج حَاسِبُونَ): (ismi fail) hesab eden, sayan

[(سَرُعَ يَسْرُعُ) أَسْرَعُ]: (ismi tafdil) çok süratli, en hızlı, daha çabuk (اَلْبَرُّ): kara (denizin zıddı) (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz

(نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (nakıs tef'il b.) kurtardı/ yüksek bir yere attı (اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk, cehalet, fısk

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) dua etti / ibadet etti (أَنْجَى يُنْجِي اِنْجَاءً): (nakıs if'al b.) kurtardı

[(تَضَرَّعَ يَتَضَرَّعُ) اَلتَّضَرُّعُ]: (masdar) (tefa'ul b.) yalvarıp yakarmak, niyazda bulunmak

[(خَفِيَ يَخْفَى) اَلْخُفْيَةُ]: (masdar) (nakıs f.) gizli, gizli olmak (اَلشَّاكِرُ ج شَاكِرُونَ): (ismi fail) şükreden

(نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَةً): (nakıs tef'il b.) kurtardı/ yüksek bir yere attı (اَلْكَرْبُ ج كُرُوبٌ): üzüntü, sıkıntı, tasa, endişe

(EN'AM, 65):

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti (اَلرِّجْلُ ج أَرْجُلٌ): ayak, bacak (اَلْبَأْسُ): kuvvet, güç, şiddet/ azap/ harp

(لَبِسَ يَلْبَسُ لُبْسًا): ayırdı, birbirine düşürdü/ giydi (أَذَاقَ يُذِيقُ اِذَاقَةً): (ecvef if'al b.) tattırdı, hissettirdi

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü/ bildi/ düşündü/ inceledi (كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde

(صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا): (tef'il b.) açıkladı/ çevirdi/ tahvil etti/ yönlendirdi

(لَعَلَّ): (ümit veya sebebiyet bildirir) umulurki, belki, için, taaki (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı/ çözdü

(EN'AM, 66 – 67 – 68):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti/ inkar etti/ inanmadı/ tasdik etmedi

(اَلْوَكِيلُ ج وُكَلاَءُ): vekil, temsilci, koruyucu, bakıcı, üstlenen, yardımcı (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber; vakıa, hadise

[(اِسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ) اَلْمُسْتَقَرُّ]: (ismi meful) (istif'al b.) yerleşme ve tahakkuk etme vakti, yerleşme mekanı

(خَاضَ يَخُوضُ خَوْضًا): (ecvef f.) (eğlence tarzında ve aşırı derecede) daldı, girdi/ girişti/ girip yürüdü

(أَعْرَضَ يُعْرِضُ عِرْاَضًا عَنْ): (if'al b.) yüz çevirdi (اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): anlatılan söz, konuşulan kelam

(أَنْسَى يُنْسِي اِنْسَاءً): (nakıs if'al b.) unutturdu/ terkettirdi, hatırlatmadı, hatırdan çıkarttı

(قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا): oturdu/ oturup kaldı/ geri kaldı/ gözetledi/ oturaklı oldu,

(اَلذِّكْرَى): hatırlatma, ikaz, nâsihat/ zikir, hatıra getirip bilmek

﴿ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 135 (EN'AM: 69 – 73) ﴾

وَ	مَا	عَلَى الَّذِينَ	يَتَّقُونَ	مِنْ حِسَابِهِمْ	مِنْ	شَيْءٍ
atıf h.	yoktur	kimselere	sakınan	onların hesaplarından		bir şey
	(مَا)'nın muhaddem haberi: şibhi c.		sıla; muzari fiil	zaid h.cer + mecrur isim		(مِنْ)'nın muahhar ismi
	nefiy h., nâsih					

﴿ 69 ﴾	يَتَّقُونَ	لَعَلَّهُمْ	ذِكْرَى	لَكِنْ	وَ
	sakınırlar	belki	bir hatırlatmadır	Fakat	atıf h.
	(لَعَلَّ)'nin haberi	ümit ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ûlü mutlak naibi yani (ذكّروهم ذكرى)	istidrak h.	

69. (Allah'ın bu konudaki yasağından) sakınan kimselere, onların hesaplarından bir şey (herhangi bir sorumluluk ya da ceza) yoktur. Fakat bir hatırlatmadır; belki sakınırlar.

وَ	ذَرِ	الَّذِينَ	اتَّخَذُوا	دِينَهُمْ	لَعِبًا	وَ	لَهْوًا	وَ
Ve	bırak	kimseleri	edinen	dinlerini	bir oyuncak	ve	bir eğlence	
atıf h.	emr-i hazır	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm	mef'ul	ikinci mef'ûl	atıf h.	matuf	

غَرَّتْهُمُ	الْحَيَاةُ	الدُّنْيَا	وَ	ذَكِّرْ	بِهِ	أَنْ	تُبْسَلَ
kendilerini aldattığı	hayatının	dünya	Ve	öğüt ver	onunla		tehlikeye atılmaya görsün
f.mazi+ mef'ul	fail, mevsuf	sıfat	atıf h.	emir fiili	car-mecrur		mef'ulün lieclihi: masdar h.+ meçhul f. muzari

نَفْسٌ	بِمَا	كَسَبَتْ ق	لَيْسَ	لَهَا	مِنْ دُونِ	اللَّهِ	وَلِيٌّ
bir kimse	şeyler sebebiyle	kazandığı	yoktur	Onun için	başka	Allah'dan	bir veli
naibi fail	h.cer+ ismi mevsul	sıla; f. mazi cüm.	camid f.mazi, nasih	(لَيْسَ)'nin mukaddem haberi	h.cer + mecrur isim, muzaf	m.ileyh	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi

مِنْهَا ط	يُؤْخَذْ	لَا	عَدْلٍ	كُلَّ	تَعْدِلْ	إِنْ	وَ	لَا	شَفِيعٌ ج	وَ
ondan	alınmaz		fidyeyi	her türlü	denkleştirse		Ve		bir şefaatçı	ve
car-mecrur	c.şart; meçhul fiili muzari	nefiy h.	m.ileyh	m.mutlak naibi, muzaf	f.şart; fiili muzari	şart ve cezm h.	atıf h.		matuf	nefiy h. atıf h.

شَرَابٌ	لَهُمْ	كَسَبُوا ج	بِمَا	أُبْسِلُوا	الَّذِينَ	أُولَئِكَ
bir içecek	Onlar için vardır	kazanmış oldukları	şeyler sebebiyle	tehlikeye atılan	kimselerdir	Onlar
mübteda muahhar, mevsuf	haber mukaddem	sıla; f. mazi c.	h.cer+ ismi mevsul	sıla; meçhul fiili mazi cüm., naibi fail	haber	mübteda

﴿ 70 ﴾	يَكْفُرُونَ ع	كَانُوا	بِمَا	أَلِيمٌ	عَذَابٌ	وَ	حَمِيمٍ	مِنْ
	inkar etmekte	olmaları	sebebiyle	elem verici	bir azap	ve	sıcak kaynar sudan	
	(كَانَ)'nin haberi.	f.mazi, nasih+ (كَانَ)'nin ismi	h.cer+ masdar h.	sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	mecrur isim	h.cer

70. Dinlerini bir oyuncak ve bir eğlence edinen ve kendilerini dünya hayatının aldattığı kimseleri bırak. Ve onunla (Kur'an'la) öğüt ver (çünkü) bir kimse kazandığı şeyler sebebiyle (dinini oyun ve eğlence edinme, dünya hayatına aldanma sonucu kazandığı günahlar sebebiyle) tehlikeye atılmaya görsün, (o zaman) onun için Allah'dan başka ne bir veli (yardım edici dost) ve ne de bir şefaatçı (aracı, kayırıcı) yoktur. Ve o (nefis) her türlü fidyeyi denkleştirse (temin etse) ondan alınmaz. Onlar kazanmış oldukları şeyler sebebiyle tehlikeye atılmış olan kimselerdir (helake düşen kimselerdir). Onlar için inkar etmekte olmaları sebebiyle sıcak kaynar sudan bir içecek ve elem verici bir azap vardır.

قُلْ	أَ نَدْعُو	مِنْ دُونِ	اللَّهِ	مَا	لَا	يَنْفَعُنَا	وَ	لَا	يَضُرُّنَا
De ki	yalvaralım mı	Allah'ı bırakıp		şeylere		bize fayda veremeyecek	ve		zarar veremeyecek
emir fiili	soru h.+ f.muzari	muz. ileyh	h.cer+ mecrur isim, muzaf	mef'ul, ismi mevsul		sıla; muzari fiil cüm., mef'ul	atıf h.	nefiy h.	f.muzari+ mef'ul

وَ	نُرَدُّ	عَلَى	أَعْقَابِنَا	بَعْدَ	إِذْ	هَدَانَا	اللَّهُ
	gerisin geri mi çevrilelim	üzerinde	topuklarımızın	bizi doğru yola ilettikten sonra			Allah
atıf h.	meçhul f.muzari	h.cer	mecrur isim	zaman zarfı, muzaf	m.ileyh	f.mazi+ mef'ul	fail

لَهُ	حَيْرَانَ ص	فِي الْأَرْضِ	الشَّيَاطِينُ	اسْتَهْوَتْهُ		كَالَّذِي
onun olduğu halde haber mukaddem	şaşkın vaziyetteki hal	yeryüzünde mecrur h.cer isim	şeytanların fail	kendisini ayarttığı sıla; mazi fiil c.; mef'ul		kimse gibi h.cer + ismi mevsul
اللَّهِ	هُدَى	إِنَّ	قُلْ	ائْتِنَا ط	الْهُدَى	إِلَى	يَدْعُونَهُ	أَصْحَابٌ
Allah'ın m.ileyh	yolu (إِنَّ)'nin ismi; muzaf	şüphesiz tekid ve nasb h.	De ki emir fiili	'Bize gel' (diye) emir fiili+ mef'ul	doğru yola h.cer+ mecrur isim		kendisini çağıran (أَصْحَابٌ) kelimesinin sıfatı	arkadaşları mübteda muahhar, mevsuf
﴿ 71 ﴾	الْعَالَمِينَ لا	لِرَبِّ	لِنُسْلِمَ	أُمِرْنَا	وَ	الْهُدَى ط	هُوَ
	âlemlerin m.ileyh	Rabbine h.cer+ mecrur isim, muzaf	teslim olmakla ta'lil ve nasb h.+ f.muzari	biz emrolunduk meçhul fiili mazi, naibi fail	ve atıf h.	doğru yol (إِنَّ)'nin haberi	işte o fasıl zamiri

71. De ki: "Allah'ı bırakıp da bize ne fayda ve ne de zarar veremeyecek olan şeylere mi yalvaralım? Allah bizi doğru yola ilettikten sonra topuklarımızın üzerinde gerisin geri mi çevrilelim? Kendisini 'Bize gel' diye doğru yola çağıran arkadaşları olduğu halde şeytanların yeryüzünde kendisini ayarttığı şaşkın vaziyetteki kimse gibi (mi olalım?)" De ki: "Şüphesiz Allah'ın yolu, işte o doğru yol(un ta kendisidir) ve biz âlemlerin Rabbine teslim olmakla emrolunduk".

اتَّقُوهُ ط	وَ	الصَّلَاةَ	أَقِيمُوا	أَنْ	وَ
Allah'tan sakının emir f., fail, mef'ul	ve atıf h.	Namazı mef'ul	dosdoğru kılın emir f.+ fail	diye masdar h.	atıf h.
﴿ 72 ﴾	تُحْشَرُونَ	إِلَيْهِ	الَّذِي	هُوَ	وَ
	varıp toplanacağınız meçhul f.muzari+ naibi fâil	kendisine sıla:şibhi cümle	varlıktır haber, ismi mevsul	O mübteda	başlama h

72. «Namazı dosdoğru kılın ve (bu konuda) ondan (Allah'tan) sakının» diye (de emrolunduk). O, kendisine (huzuruna) varıp toplanacağınız (Allah)dır.

بِالْحَقِّ	الْأَرْضَ	وَ	السَّمَاوَاتِ	خَلَقَ	الَّذِي	هُوَ	وَ
hak ile car-mecrur	yeri matuf	ve atıf h.	gökleri mef'ul	yaratandır sıla; mazi fiil c.	haber, ismi mevsul	O mübteda	atıf h.
الْحَقُّ ط	قَوْلُهُ	فَيَكُونُ ط	كُنْ	يَقُولُ	يَوْمَ	وَ
gerçektir haber	O'nun sözü mübteda	olur atıf h.+ f.muzari	Ol emir fiili	dediği muz. ileyh: f.muzari cümlesi	gün zaman zarfı, muzaf	atıf h.
الصُّورِ ط	فِي	يُنْفَخُ	يَوْمَ	الْمُلْكُ	لَهُ	وَ
Sûr'a mecrur isim	h.cer	üfleneceği meçhul f.muzari	gün zaman zarfı	hükümranlık mübteda muahhar	O'nundur haber mukaddem	atıf h.
﴿ 73 ﴾	الْخَبِيرُ	الْحَكِيمُ	هُوَ	وَ	الشَّهَادَةِ	وَ	الْغَيْبِ	عَالِمُ
	Habir'dir ikinci haber	Hakim'dir haber	O mübteda	ve atıf h.	şehadet matuf	atıf h.	gaybı muz. ileyh	bilendir (هُوَ) mahzuf mübtedasının haberi, muzaf

73. O, gökleri ve yeri hak ile (boşuna değil bir amaçla, hakla batılı ortaya koymak için hikmetle) yaratandır. «Ol!» dediği gün (her şey) olur (olmaya başlar). O'nun sözü gerçektir. Sûr'a üfleneceği gün de hükümranlık O'nundur. (Sizin tarafınızdan veya sizden yana) gaybı da (görülmeyen gizliyi de) şehadet (alemini de yani görünen alemi de) bilendir ve O, Hakim'dir (hikmetle, büyük bir amaca hizmet eden bir sebeple yaratandır), Habir'dir (her şeyden haberdardır, yani bütün bunları herşeyden haberdar olacak şekilde yaratmıştır).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 135 ≻

(EN'AM, 69):

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (اَلذِّكْرَى): hatırlatma, ikaz, nâsihat

[(حَاسَبَ يُحَاسِبُ) اَلْحِسَابُ]: (masdar) (müfâale b.) muhasebe, muhasebe etmek, hesaba çekmek

(EN'AM, 70):

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi/ yaptı, ortaya koydu

(اَللَّعِبُ ج اَلْعَابٌ): alaya alma/ oyun, şaka, eğlence (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, inanç şeriat

(اَللَّهْوُ): eğlence, oyun (غَرَّ يَغُرُّ غُرُورًا): (muzaaf f.) aldattı, kandırdı

(اَلْحَيَاةُ ج حَيَوَاتٌ): hayat, yaşam, ömür (ذَكَّرَ يُذَكِّرُ تَذْكِيرًا): (tef'il b.) zikre sevketti, hatırlattı, düşündürdü

(أَبْسَلَ يُبْسِلُ اِبْسَالاً): (if'al b.) (kendini veya başkasını) tehlikeye attı, teslim etti, men etti

(اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): zat, şahıs, kimse, can (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti (دُونَ): (zarf) başka, önce, dışında, hariç

[(شَفَعَ يَشْفَعُ) اَلشَّفِيعُ]: (mübalağalı ismi fail) çok şefaat eden, çok kayıran

(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): fidye verdi / denk tuttu/ denk kıldı (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı (اَلشَّرَابُ ج اَشْرِبَةٌ): içecek

(اَلْحَمِيمُ): sıcak kaynar su (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(EN'AM, 71):

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) ibadet etti/ çağırdı/ dua etti/ yardım diledi (نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا): fayda verdi, faydası oldu

(ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا): (muzaaf f.) zarar verdi, zarara soktu (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) döndürdü / çevirdi

(اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi (اَلْعَقِبُ ج اَعْقَابٌ): topuk, ökçe/ evlat

(اِسْتَهْوَى يَسْتَهْوِي اِسْتِهْوَاءً): (nakıs istif'al b.) ayarttı/ şaşırttı/ havalandırdı (اَلْحَيْرَانُ): şaşkın, doğru ciheti bilemeyen

(اَلصَّاحِبُ ج أَصْحَابٌ): arkadaş, dost (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuz ve nakıs f.) geldi

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar) (nakıs f.) hidayet verme, doğru yola iletme

(أَسْلَمَ يُسْلِمُ اِسْلاَمًا): (if'al b.) ihlaslı davrandı/ teslim oldu/ müslüman oldu

(EN'AM, 72):

(أَقَامَ يُقِيمُ اقَامَةً): (ecvef if'al b.) dosdoğru kıldı/ ikamet etti/ düzeltti/ gözetti/ kaldırdı (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, dönderdi

(اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, dua, rahmet (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

(EN'AM, 73):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı/ tasvir etti/ uydurdu (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz / görüş (اَلْمُلْكُ): saltanat, mülk, mülkiyet, hükümdarlık

(نَفَخَ يَنْفُخُ نَفْخًا): üfledi/ körükledi (اَلصُّوَرُ): İsrafil Aleyhisselamın borusu/ borozan

[(شَهِدَ يَشْهَدُ) اَلشَّهَادَةُ]: (masdar) hazır olmak/ şahidlik etmek/ bilmek/ yemin etmek

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: (esmai ilahiyeden) hikmet sahibi, hikmetli, muhkem, sağlam

[(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: (mübalağalı ismi fail) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan

🕮🕮🕮🕮🕮🕮🕮

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 136 (EN'AM: 74 – 81) ≻

وَ	إِذْ	قَالَ	إِبْرَاهِيمُ	لِأَبِيهِ	آزَرَ	أَ تَتَّخِذُ
	Bir zamanlar	demişti	İbrahim	babası	Âzer'e	mı ediniyorsun
başlama h.	geçmiş zaman zarfı	f.mazi	fail	h.cer+ mecrur isim	(أَبِيهِ)'den bedel	soru h.+ f.muzari

أَصْنَامًا	آلِهَةً ج	إِنِّي	أَرَاكَ	وَ	قَوْمَكَ	فِي	ضَلَالٍ	مُبِينٍ ﴿74﴾
putları	tanrılar	Doğrusu ben	seni görüyorum	ve	kavmini	içinde	bir sapıklık	apaçık
mef'ul	ikinci mef'ûl	tekid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi: fiili muzari+ fail	atıf h.	matuf	h.cer	mecrur isim, mevsuf	sıfat

74. Bir zamanlar İbrahim, babası Âzer'e: "Birtakım putları tanrılar mı ediniyorsun? Doğrusu ben seni ve kavmini de apaçık bir sapıklık içinde görüyorum" demişti.

وَ	كَذَلِكَ	نُرِي	إِبْرَاهِيمَ	مَلَكُوتَ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ
	Böylece	biz gösteriyorduk	İbrahim'e	melekûtunu	göklerin	ve	yerin
atıf h.	car+ mecrur	f.muzari	mef'ul	ikinci mef'ûl, muzaf	muz.ileyh	atıf h.	matuf

وَ	لِيَكُونَ	مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿75﴾	فَلَمَّا	جَنَّ	عَلَيْهِ	اللَّيْلُ
	olması için	yakinen iman edenlerden	örtünce		onun üzerini	gece
atıf h.	sebep ve nasb h.+ fiili muzari, nâsih, (يَكُونَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(يَكُونَ)'nin haberi: şibhi cümle	atıf h.+ şart bildiren zaman zarfı	f. şart, f. mazi	car-mecrur	fail

رَأَى	كَوْكَبًا ج	قَالَ	هَذَا	رَبِّي ج	فَلَمَّآ	أَفَلَ	قَالَ	لَآ	أُحِبُّ	الْآفِلِينَ ﴿76﴾
gördü	bir yıldız	dedi	bu	benim Rabbimdir	batınca		dedi		sevmem	kaybolup-batanları
c.şart; fiili mazi	mef'ul	f.mazi	mübteda	haber	atıf h.+şart ve zaman zarfı	f.şart; fiili mazi	c.şart; fiili mazi	nefiy h.	f.muzari	mef'ul

75. Böylece biz, yakinen (kesin) iman edenlerden olması için İbrahim'e göklerin ve yerin melekûtunu gösteriyorduk. **76**. Gece onun üzerini örtünce (gece karanlığı basınca) bir yıldız gördü, «İşte bu benim Rabbim!» dedi. Yıldız batınca, «Kaybolup-batanları sevmem» dedi.

فَلَمَّا	رَأَى	الْقَمَرَ	بَازِغًا	قَالَ	هَذَا	رَبِّي ج	فَلَمَّآ	أَفَلَ
Akabinde	görünce	Ay'ı	doğmakta olan	dedi	bu	benim Rabbim	batınca	
atıf h.+şart bildiren zaman zarfı	f.şart; fiili mazi	mef'ul	hal	c.şart; fiili mazi	mübteda	haber	atıf h.+ şart bildiren zaman zarfı	f.şart; fiili mazi

قَالَ	لَئِنْ	لَمْ	يَهْدِنِي	رَبِّي	لَأَكُونَنَّ	مِنَ الْقَوْمِ	الضَّآلِّينَ ﴿77﴾
dedi	beni doğruya iletmeseydi			Rabbim	kesinlikle olurdum	topluluktan	sapmış
c.şart; fiili mazi	kasem h.+ şart h.	nefiy ve cezm h.	fiil'u-şart.şart	fail	cevap h. + tekit nunlu nasih muzari fiil, (أَكُونُ)'nun ismi (أنا) gizli zamiri	(أَكُونُ)'nun haberi	sıfat

77. Akabinde doğmakta olan Ay'ı görünce, «İşte bu benim Rabbim!» dedi. (O da) batınca, «Rabbim beni doğruya iletmeseydi kesinlikle bu sapmış topluluktan (biri) olurdum» dedi.

فَلَمَّا	رَأَى	الشَّمْسَ	بَازِغَةً	قَالَ	هَذَا	رَبِّي	هَذَآ	أَكْبَرُ ج	فَلَمَّآ	أَفَلَتْ
sonra gördüğünde		Güneşi	doğarken	dedi	Bu	benim Rabbim	bu	daha büyük	O da batınca	
atıf h.+şart bildiren zaman zarfı	fiilu'ş-.şart; fiili mazi	mef'ul	hal	cevabü'ş-şart; fiili mazi	mübteda	haber	mübteda	haber	atıf h.+ şart ve zaman zarfı	f.şart; fiili mazi

قَالَ	يَا	قَوْمِ	إِنِّي	بَرِيءٌ	مِمَّا	تُشْرِكُونَ ﴿78﴾
dedi ki	Ey	kavmim	Kesinlikle ben	uzağım	şeylerden	sizin ortak koştuğunuz
c.şart; fiili mazi	nida h.	münada	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	h.cer+ ismi mevsul	sıla; muzari fiil

78. Sonra Güneşi doğarken gördüğünde ise «Bu benim Rabbim, bu daha büyük!» dedi. O da batınca, «Ey kavmim! Kesinlikle ben sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım» dedi.

إِنِّي	وَجَّهْتُ	وَجْهِيَ	لِلَّذِي	فَطَرَ	السَّمَاوَاتِ
Doğrusu ben	yönelttim	yüzümü	yaratana		gökleri
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	mef'ul	sıla; mazi fiil	h.cer + ismi mevsul	mef'ul

وَ	الْأَرْضَ	حَنِيفًا	وَ	مَا	أَنَا	مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿79﴾
ve	yeri	hanif olarak		değilim	Ben	müşriklerden
atıf h.	matuf	hal	atıf h.	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefiy h.	(مَا)'nın ismi	(مَا)'nın haberi

79. «Doğrusu ben yüzümü, hanif olarak (Allah'ı birleyen olarak) gökleri ve yeri yaratana yönelttim. Ben müşriklerden (Allah'a ortak koşanlardan) değilim.»

وَ	حَآجَّهُ	قَوْمُهُ	قَالَ	أَ	تُحَاجُّوٓنِّي	فِي	اللَّهِ
	onunla tartışmaya girişti	Kavmi	dedi ki	musunuz	benimle tartışıyor	hakkında	Allah
	f.mazi+ mef'ul	fail	f. mazi	soru h.	fiili muzari, mef'ul	h. cer	mecrur isim

وَ	قَدْ	هَدَانِ	وَ	لَآ	أَخَافُ	مَا	تُشْرِكُونَ	بِهِ
	Beni doğru yola iletmişken		atıf h.	ben korkmam		şeylerden	sizin ortak koşturduğunuz	O'na
	f.mazi+ nûnu vikâye	tahkik h.	hal vâvı	f.muzari	nefiy h.	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil c.	car-mecrur

إِلَّآ	أَنْ	يَشَآءَ	رَبِّي	شَيْـًٔا	وَسِعَ	رَبِّي
hariç	dilemesi		Rabbimin	bir şey	kuşatmıştır	Rabbim
istisna h.	müstesna		fail	mef'ul	f. mazi	fail

كُلَّ	شَيْءٍ	عِلْمًا	أَ	فَلَا	تَتَذَكَّرُونَ ﴿80﴾
her	şeyi	ilim bakımından	musunuz	hâla	öğüt alıp düşünmüyor
mef'ul, muzaf	muz.ileyh	temyiz	soru h.	atıf h.+ nefy-i istikbal	f. muzari

80. (Bu gözlemi sonucu tebliğ yaparken) kavmi onunla tartışmaya girişti. Onlara dedi ki: "Beni doğru yola iletmişken, Allah hakkında benimle tartışıyor musunuz? Rabbimin bir şey dilemesi hariç ben sizin O'na ortak koştuğunuz şeylerden korkmam. Rabbim ilim bakımından herşeyi kuşatmıştır. Hâla öğüt alıp düşünmüyor musunuz?"

وَ	كَيْفَ	أَخَافُ	مَا	أَشْرَكْتُمْ	وَ	لَا	تَخَافُونَ
	nasıl	ben korkarım	şeylerden	sizin şirk koştuğunuz		siz korkmuyorken	
hal		f. muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail	hal vâvı	nefiy h.	f. muzari+fâil

أَنَّكُمْ	أَشْرَكْتُمْ	بِاللَّهِ	مَا	لَمْ يُنَزِّلْ	بِهِ	عَلَيْكُمْ	سُلْطَانًا
ortak koşmaktan		Allah'a	şeyleri	indirmediği	bununla	size	hiç bir hüccet
(تَخَافُونَ)'nin mef'ûlü: masdar-ı müevvel		car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; cahd-ı mutlak fiil	car-mecrur	car-mecrur	mef'ul

فَأَيُّ	الْفَرِيقَيْنِ	أَحَقُّ	بِالْأَمْنِ	إِنْ	كُنْتُمْ	تَعْلَمُونَ ﴿81﴾
hangisi	iki taraftan	daha haklıdır	güvenlik bakımından	Eğer	idiyseniz	biliyor
rabıta {başlama h. de denmiştir}, mübteda, muzaf	muz. ileyh, tesniye ismin mecrur hali	haber	car+ mecrur	şart h.	f.şart; nâsih f. mazi, + (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

81. «Size bununla (boşyere taptığınızla, putçulukla ilgili) hiç bir hüccet (delil) indirmediği şeyleri Allah'a ortak koşmaktan siz korkmuyorken, ben nasıl sizin şirk koştuklarınızdan korkarım? Eğer biliyor iseniz (bilgili olduğunuzu iddia ediyorsanız söyleyin bakalım) güvenlik bakımından iki taraftan hangisi daha haklıdır? »

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 136 ≻

(EN'AM, 74 – 75 – 76):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) edindi/ yaptı/ ortaya koydu (اَلصَّنَمُ ج اَصْنَامٌ): put (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü/ zannetti/ bildi

[(ضَلَّ يَضَلُّ)اَلضَّلَالُ]: (masdar) (muzaaf f.) sapmak, delalet (اَلْمُوقِنُونَ ج مُوقِنُونَ): (ismi fail) yakını olan, yakinen inanan

[(أَبَانَ يُبِينُ)اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) (ecvef if'al b.) açık, açıklayan, izah eden (اَرَى يُرِي اِرَائَةً): gösterdi

(اَلْمَلَكُوتُ): azim, mülkiyet, muhteşem saltanat, idare ve hakimiyet altında tutulan

(جَنَّ يَجُنُّ جَنًّا): (muzaaf f.) örttü, bürüdü (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü/ zannetti/ bildi/ tanıdı

(اَلْكَوْكَبُ ج كَوَاكِبُ):gezegen, yıldız (اَفَلَ يَأْفِلُ اَفْلاً): (mehmuz f.) battı, kayboldu

(أَحَبَّ يُحِبُّ اِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi (اَلآفِلُ ج آفِلُونَ): (ismi fail) batan, kaybolan

(EN'AM, 77):

(اَلْقَمَرُ): ay, gök cismi (اَلضَّالُّ ج ضَالُّونَ): (ismi fail) sapık, doğru yolu bulamayan/ kaybolan/ hayrette kalan

[(بَزَغَ يَبْزُغُ)اَلْبَازِغُ]: (ismi fail) doğmaya başlayan, gözüken (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi/ yol gösterdi

(EN'AM, 78):

(اَلشَّمْسُ): güneş (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü/ baktı/ tanıdı/ zannetti/ bildi (أَفَلَ يَأْفِلُ اَفْلاً): (mehmuz f.) battı, kayboldu

[(بَزَغَ يَبْزُغُ)اَلْبَازِغَةُ]: (ismi fail) doğmaya başlayan, gözüken [(كَبُرَ يَكْبُرُ)اَكْبَرُ]: (ismi tafdil) daha büyük, en büyük

(اَلْبَرِيءُ ج بَرِيئُونَ): suçsuz, uzak (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allaha) ortak koştu

(EN'AM, 79):

(وَجَّهَ يُوَجِّهُ تَوْجِيهًا): (tef'il b.) yöneltti,.... tarafına çevirdi (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): zat/ başlangıç/ yüz

(فَطَرَ يَفْطُرُ فَطْرًا): yarattı, hiç yoktan icad etti

(اَلْحَنِيفُ ج حُنَفَاءُ): Tek Allah'ın emrine teslim olup, Allah'ın dininden olan hiçbir hususta cayma yapmayan ihlaslı kişi

(EN'AM, 80 – 81):

(حَاجَّ يُحَاجُّ مُحَاجَّةً): (muzaaf müfâale b.) niza ve münakaşa etti, tartıştı

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim

(وَسِعَ يَسَعُ سِعَةً): (misal f.) kapladı, sardı, kuşattı (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

(EN'AM, 81):

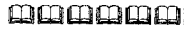
(كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allaha) ortak koştu (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi

(اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan/ saltanat, galebe, hakimiyet (اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): gurup, birlik, parti, hizip

(اَلْاَمْنُ): emniyet, korkusuzluk (emniyeti veya korkuyu icab edecek olan bir husus demektir)

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (nâsih ecvef f.) idi, oldu (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

⋖ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 137 (EN'AM: 82 – 90) ⋗

بِظُلْمٍ	إِيمَانَهُمْ	يَلْبِسُوٓا	وَ لَمْ	آمَنُوا		اَلَّذِينَ
zulümle	imanlarını	karıştırmayanlar	ve	İman edenler		
car-mecrur	mef'ul	cahd-ı mutlak fiil	atıf h.	sıla; mazi fiil cüm. fail		mübteda, ismi mevsul
﴿ 82 ﴾	مُهْتَدُونَ ع	هُمْ	وَ	الْأَمْنُ	لَهُمُ	أُولٰئِكَ
	doğru yolda olanlardır	onlar	ve	emniyet	onlar içindir	İşte onlar
	haber	mübteda	atıf h.	mübteda muahhar	haber mukaddem	mübteda

(أُولٰئِكَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

(اَلَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

82. İman edenler ve imanlarını zulümle karıştırmayanlar, işte onlar, emniyet (korkulardan emin olma) onlar içindir ve onlar doğru yolda olanlardır.

نَرْفَعُ	قَوْمِهِ ط	عَلَى	إِبْرَاهِيمَ	آتَيْنَاهَا	حُجَّتُنَا	تِلْكَ	وَ
yükseltiriz	kavmine	karşı	İbrahim'e	Onu verdik	bizim hüccetimizdir	İşte bu	
f. muzari	mecrur isim	h. cer	mef'ul	f. mazi+ fail, mef'ul	haber	mübteda	atıf h.
﴿ 83 ﴾	عَلِيمٌ	حَكِيمٌ	رَبَّكَ	إِنَّ	نَشَآءُ ط	مَنْ	دَرَجَاتٍ
	Alim'dir	Hakim'dir	Rabbin	Hiç kuşkusuz	dilediğimiz kimseyi		dereceler bakımından
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	sıla; muzari fiil c.	mef'ul, ismi mevsul	temyiz

83. İşte bu, bizim hüccetimizdir. Onu kavmine karşı İbrahim'e verdik. Dilediğimiz kimseyi dereceler bakımından yükseltiriz. Hiç kuşkusuz Rabbin Hakim'dir (hikmet sahibidir), Alim'dir (her şeyi bilendir).

وَ	وَهَبْنَا	لَهُۥٓ	إِسْحٰقَ	وَ	يَعْقُوبَ ط	كُلًّا	هَدَيْنَا ج	وَ	نُوحًا	هَدَيْنَا	مِنْ قَبْلُ
	Biz bağışladık	O'na	İshak	ve	Yakub'u	Her birini	doğru yola ilettik		Nuh'u	doğru yola iletmiştik	daha önce
	f.mazi+fail	başlama h.	mef'ul	atıf h.	matuf	mukaddem mef'ûl	f.mazi+fail	atıf h.	mukaddem mef'ûl	f.mazi+ fail	mebni zarf ismi
		car-mecrur									h. cer
وَ	مِنْ	ذُرِّيَّتِهِۦ	دَاوُۥدَ	وَ	سُلَيْمَانَ	وَ	أَيُّوبَ	وَ	يُوسُفَ		
	ve	O'nun soyundan	Davud'u		Süleyman'ı		Eyyub'u		Yusuf'u		
atıf h.	h. cer	mecrur isim	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf		
وَ	مُوسَىٰ	وَ	هَارُونَ ط	كَذٰلِكَ	نَجْزِي	الْمُحْسِنِينَ لا	﴿ 84 ﴾				
	Musa'yı	ve	Harun'u da	aynı şekilde	biz karşılık veririz	güzel yapanlara					
atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	car-mecrur	i'tiradî (ara cümle) h.	mef'ul	f. muzari				

84. Biz O'na (İbrahim'e) İshak ve (İshak'ın oğlu) Yakub'u da bağışlayıp ihsan ettik. Her birini doğru yola ilettik. Daha önce de Nuh'u ve O'nun soyundan Davud'u, Süleyman'ı, Eyyub'u, Yusuf'u, Musa'yı ve Harun'u da doğru yola iletmiştik. Biz (yaptıkları şeyi) güzel yapanlara aynı şekilde karşılık veririz (mükâfatlandırırız).

وَ	زَكَرِيَّا	وَ	يَحْيٰى	وَ	عِيسٰى	وَ	إِلْيَاسَ ط	كُلٌّ	مِنَ الصَّالِحِينَ لا	﴿ 85 ﴾
	Zekeriyya		Yahya		İsa	ve	İlyas'ı da	Hepsi de	iyilerdendi	
atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	mübteda	haber	

85. Zekeriyya, Yahya, İsa ve İlyas'ı da (doğru yola iletmiştik). Hepsi de iyilerdendi.

وَ	إِسْمَاعِيلَ	وَ	الْيَسَعَ	وَ	يُونُسَ	وَ	لُوطًا ط	وَ	كُلًّا	فَضَّلْنَا	عَلَى الْعَالَمِينَ لا	﴿ 86 ﴾
	İsmail		Elyesa	,	Yunus	,	Lut'u	ve	Hepsini	üstün kıldık	âlemlere	
atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	mukaddem mef'ûl	f.mazi+ fail	mecrur isim	h. cer

86. İsmail, Elyesa, Yunus ve Lut'u da (hidayete erdirdik). Hepsini âlemlere üstün kıldık.

وَ	مِنْ آبَائِهِمْ	وَ	ذُرِّيَّاتِهِمْ	وَ	إِخْوَانِهِمْ ۚ	وَ	اجْتَبَيْنَاهُمْ	وَ	هَدَيْنَاهُمْ
	Babalarından		zürriyetlerinden		kardeşlerinden		onları seçkin kıldık		ve	eriştirdik
	h. cer + mecrur isim	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	f.mazi+ fail, mef'ul	atıf h.		f.mazi+ fail, mef'ul

﴿ 87 ﴾ مُسْتَقِيمٍ — إِلَىٰ صِرَاطٍ

dosdoğru (sıfat) — yola (h. cer +mecrur isim, mevsuf)

87. Babalarından, zürriyetlerinden (soylarından), kardeşlerinden bir kısmını da (alemlere üstün kıldık). Onları seçkin kıldık ve dosdoğru yola eriştirdik.

ذَٰلِكَ	هُدَى	اللَّهِ	يَهْدِي	بِهِ	مَنْ	يَشَاءُ	مِنْ عِبَادِهِ ۖ
Bu	hidayetidir	Allah'ın	ilettiği	kendisine	kimseyi	dilediği	kullarından
mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh	(هدى الله)'den hal: f. muzari cüm.	car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil c.	h. cer + mecrur isim

﴿ 88 ﴾

وَ	لَوْ أَشْرَكُوا	لَحَبِطَ	عَنْهُمْ	مَا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ
	Eğer ortak koşsalardı	kesinlikle boşa giderdi	onların	şeyler	oldukları	yapmakta
	şart h.+ fiilüşşart; fiili mazi, fail	cevab h.+ cevabü'ş-şart; fiili mazi	car+ mecrur	fail, ismi mevsul	sıla; nâsih mazi fiil cüm.,(و ا): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.
atıf h.						

88. Bu, kullarından (geçmişte yaptıkları sebebiyle) dilediği kimseyi (ya da kim dilerse) kendisine ilettiği Allah'ın hidayetidir (doğru yoludur). Eğer (Allah'a) ortak koşsalardı onların yapmakta oldukları şeyler (ameller) kesinlikle boşa gitmiş olurdu.

أُولَٰئِكَ	الَّذِينَ	آتَيْنَاهُمُ	الْكِتَابَ	وَ	الْحُكْمَ	وَ	النُّبُوَّةَ ۚ	فَإِنْ	يَكْفُرْ	بِهَا
İşte onlar	kimselerdir	kendilerine verdiğimiz	kitap	,	hikmet	ve	peygamberlik	Eğer	inkâr ederse	bunları
mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail, mef'ul	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h., şart ve cezm h.	fiilu'ş-şart; fiili muzari	car-mecrur

﴿ 89 ﴾

هَٰؤُلَاءِ	فَقَدْ	وَكَّلْنَا	بِهَا	قَوْمًا	لَيْسُوا	بِهَا	بِكَافِرِينَ
onlar	kesinlikle	vekil kılarız	bunlara	bir toplumu	bunları asla inkar etmeyecek		
fail	rabıta tahkik h.	c.şart; f. mazi+ fail	car+mecrur	mef'ul, mevsuf	camid fiili mazi, nasih, (و ا): (لَيْسَ)'nin ismi	car-mecrur	zaid h. cer, (لَيْسَ)'nin haberi

(قَوْمًا) kelimesinin sıfatı: fiil cüm.

89. İşte onlar, kendilerine kitap, hikmet ve peygamberlik verdiğimiz kimselerdir. Eğer onlar bunları inkâr ederse kesinlikle bunları inkar etmeyecek bir toplumu bunlara vekil kılarız.

أُولَٰئِكَ	الَّذِينَ	هَدَى	اللَّهُ	فَبِهُدَاهُمُ	اقْتَدِهْ
İşte bunlar	kimselerdir	doğru yola ilettiği	Allah'ın	O halde onların yoluna	uy
mübteda	haber; ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fail	atıf h.+ mecrur isim	(İllet harfi ya'nın düşmesiyle) emr-i hazır, sondaki ha; sonraki kelimeye birleştirilmemesi ve duruş yapılması için ilave edilmiştir, zamir değildir

﴿ 90 ﴾

قُلْ	لَا	أَسْأَلُكُمْ	عَلَيْهِ	أَجْرًا	إِنْ	هُوَ	إِلَّا	ذِكْرَىٰ	لِلْعَالَمِينَ
De ki		Sizden istemiyorum	buna karşılık	bir ücret	değildir	O	başkası	bir hatırlatmadan	alemler için
emr-i hazır	nefiy h.	f. muzari+ mef'ul	car-mecrur	mef'ul	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber	car-mecrur

90. İşte bunlar (bu peygamberler) Allah'ın doğru yola ilettiği kimselerdir. O halde sen de onların yoluna uy. De ki: «Sizden buna karşılık (peygamberlik ve tebliğ görevime karşılık) bir ücret istemiyorum. O (Kur'an) alemler için bir hatırlatmadan başkası değildir .

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 137 ≻

(EN'AM, 82):

(لَبَسَ يَلْبِسُ لَبْسًا): karıştırdı [(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظُّلْمُ]: (masdar) zulüm, zulmetmek, haksızlık etmek

(اَلْمُهْتَدِي ج مُهْتَدُونَ): hidayete eren, doğru yolu bulan/ tanıyan/ sapmayan

(EN'AM, 83):

(اَلْحُجَّةُ ج حُجَجٌ): delil, hüccet (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı (اَلدَّرَجَةُ ج دَرَجَاتٌ): derece, basamak, yükseklik mertebesi

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen

[(حَكَمَ يَحْكُمُ) اَلْحَكِيمُ]: (mübalağalı ismi fail) hakim olan, muhkem, hikmet sahibi

(EN'AM, 84):

(وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا): (misal f.) hibe etti, bağışladı (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, doğru yola iletti/ yol gösterdi

(اَلذُّرِّيَّتُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi

(اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) güzel yapan, iyilik eden, nimetlendiren, güzel davranan

(EN'AM, 85 – 86):

(اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ismi fail) doğru olan, salih olan (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

(فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.) üstün kıldı, üstün saydı, üstünlüğüne hükmetti

(EN'AM, 87):

(اَلْاَبُ ج اَبَاءُ): baba (اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil (اَلْاَخُ ج اِخْوَانٌ): kardeş

(اِجْتَبَى يَجْتَبِي اِجْتِبَاءً): (nakıs iftial b.) seçti, düzdü (اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan doğru ve düzgün yol

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ)اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ismi fail) (ecvef istif'al b.) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz

(EN'AM, 88):

[(هَدَى يَهْدِي)اَلْهُدَى]: (masdar) (nakıs f.) hidayet vermek/ yol göstermek

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle (حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا): boşa çıktı, neticesiz oldu

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, işledi, ortaya koydu

(EN'AM, 89):

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi (اَلْحُكْمُ ج اَحْكَامٌ): hikmet, hüküm

(وَكَّلَ يُوَكِّلُ تَوْكِيلاً): (tef'il b.) muvaffak kıldı, vekil kıldı (لَيْسَ): (camid fiil) değildir

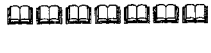
(EN'AM, 90):

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, hidayet verdi, tarif etti, yol gösterdi

(اِقْتَدَى يَقْتَدِي اِقْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) yanında yer aldı/ tabi oldu/ uydu

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) istedi/ sordu (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(اَلذِّكْرَى): hatırlatma, zikir: hatıra getirip bilme (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 138 (EN'AM: 91 – 94) ≻

وَ	مَا	قَدَرُوا	اللَّهَ	حَقَّ	قَدْرِهِ	إِذْ	قَالُوا
	takdir edemediler		Allah'ı	hakkıyla	kadrinin	Çünkü	dediler
atıf h.	nefiy h.	f.mazi+ fail	mef'ul	mef'ûlü mutlak naibi, muzaf	muz. ileyh	sebep bildiren edat	f.mazi+ fail

مَآ	أَنْزَلَ	اللَّهُ	عَلَى	بَشَرٍ	مِنْ	شَيْءٍ ط	قُلْ	مَنْ	أَنْزَلَ
indirmedi		Allah		hiçbir beşere		bir şey	De ki	kim	indirdi
nefiy h.	f. mazi	fail	h. cer	mecrur isim	zaid h.	mef'ul (lafzan mecrur-mahallen mansub)	emir fiili	mübteda, soru ismi	haber

الْكِتَابَ	الَّذِي	جَآءَ	بِهِ	مُوسَى	نُورًا	وَ	هُدًى	لِلنَّاسِ
Kitab'ı		getirdiği		Musa'nın	bir nûr olarak	ve	hidayet	insanlara
mef'ul, mevsuf	sıfat, ismi mevsul	sıla; mazi fiil c.		car-mecrur	hal	atıf h.	matuf	car+ mecrur

تَجْعَلُونَهُ	قَرَاطِيسَ	تُبْدُونَهَا	وَ	تُخْفُونَ	كَثِيرًا ج
siz onu yapıyorsunuz	parça parça kağıtlar	(bir kısmını) gösterip-açıkladığınız		gizlediğiniz	çoğunu da
(الْكِتَابَ)kelimesinden hal	ikinci mef'ûl mevsuf	(قَرَاطِيسَ) nekra kelimesinin sıfatı	atıf h.	f. muzari+ fâil	mef'ul

وَ	عُلِّمْتُمْ	مَا	لَمْ	تَعْلَمُوا	أَنْتُمْ	وَ	لَا	آبَآؤُكُمْ ط
	şeyler size öğretilmiştir		bilmediğiniz		sizin	ve		atalarınızın
atıf h.	meçhul fiili mazi, naibi fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla: cahd-ı mutlak		te'kit	atıf h.	nefiy h.	matuf

﴿ 91 ﴾	يَلْعَبُونَ	فِي خَوْضِهِمْ	ذَرْهُمْ	ثُمَّ	اللَّهُ لا	قُلِ
	oyalanıp dursunlar	daldıklarında	onları bırak	sonra	Allah	de
	f. muzari+fâil, hal	mecrur isim h. cer	emir fiili+ mef'ul	atıf h.	(أَنْزَلَ) olarak takdir edilen mahzuf fiilin faili	emir fiili

91. Allah'ı, kadrinin hakkıyla (gereği gibi, isim ve sıfatlarıyla) takdir edemediler (tanımadılar). Çünkü "Allah hiçbir beşere bir şey indirmedi" dediler. De ki: "O halde Musa'nın bir nûr ve hidayet olarak insanlara getirdiği Kitab'ı kim indirdi? Siz onu bir kısmını gösterip-açıkladığınız, çoğunu da gizlediğiniz parça parça kağıtlar yapıyordunuz (kâğıtlara Tevrat'tan seçtiğiniz bazı kısımları yazıyordunuz). Sizin de atalarınızın da bilmediği şeyler (Kur'an'da) size öğretilmiştir." Sen «Allah (indirdi)» de, sonra onları bırak, daldıklarında (daldıkları batıl işlerinde) oyalanıp dursunlar!

وَ	هَذَا	كِتَابٌ	أَنْزَلْنَاهُ	مُبَارَكٌ	مُصَدِّقُ	الَّذِي	بَيْنَ	يَدَيْهِ
	Bu	bir kitaptır	sana indirdiğimiz	mübarek	tasdik edici			kendinden önceki kimseleri
başlama h.	mübteda	haber, mevsuf	(كِتَابٌ) kelimesinin sıfatı	ikinci sıfat	üçüncü sıfat, muzaf	sıla: şibhi cümle	muz. ileyh (ismi mevsul)	

وَ	لِتُنْذِرَ	أُمَّ	الْقُرَى	وَ	مَنْ	حَوْلَهَا ط	وَ	الَّذِينَ	يُؤْمِنُونَ
	uyarman için		Ümmü'l-kurâ'yı	ve	kişileri	etrafındaki			inananlar
atıf h.	sebep ve nasb h., muzari fiil	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	sıla: şibhi cümle	atıf h.	mübteda	sıla; muzari fiil c.

﴿ 92 ﴾	يُحَافِظُونَ	صَلَاتِهِمْ	عَلَى	هُمْ	وَ	بِهِ	يُؤْمِنُونَ	بِالْآخِرَةِ
	devam ederler	namazlarına		onlar	ve	Ona	inanırlar	ahirete
	haber; muzari fiil c.	mecrur isim	h. cer	mübteda	hal vâvı { atıf h. de denmiştir}	car-mecrur	haber; muzari fiil c.	car-mecrur

92. Bu (Kur'an), Ümmü'l-kurâ (ilk mabedin inşa edildiği şehirlerin anası Mekke) ve etrafındakileri (Mekke dışındaki her yeri) uyarman için sana indirdiğimiz ve kendinden öncekileri tasdik edici mübarek bir kitaptır. Ona ahirete inananlar inanırlar ve onlar namazlarına devam ederler (namaz kılmamazlık yapmazlar).

وَ	مَنْ	أَظْلَمُ	مِمَّنِ	افْتَرَى	عَلَى	اللَّهِ	كَذِبًا
	kim	daha zalimdir	kimseden	uyduran	karşı	Allah'a	yalan
başlama h.	mübteda, soru ismi	haber	h.cer+ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	h. cer	mecrur isim	mef'ul

أَوْ	قَالَ	أُوحِيَ	إِلَيَّ	وَ لَمْ يُوحَ	إِلَيْهِ	شَيْءٌ	
veya	diyenden	vahyolundu	Bana	vahyedilmediği halde	kendisine	bir şey	
atıf h.	f. mazi	meçhul f. mazi	car+mecrur, şibhi cüm.	meçhul f. muzari / nefiy ve cezm h. / hal vâvı	car-mecrur	naibi fail	

وَ	مَنْ	قَالَ	سَأُنْزِلُ	مِثْلَ	مَآ	أَنْزَلَ	اللّٰهُ ط
ve	kimseden	diyen	ben de indireceğim	benzerini	şeylerin	indirdiği	Allah'ın
atıf h.	önceki (مَنْ)'e matuf, ismi mevsul	sıla; mazi fiil c.	istikbal (gelecek zaman) h.+ f.muzari	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fail

وَ	لَوْ	تَرَى	إِذِ	الظَّالِمُونَ	فِي	غَمَرَاتِ	الْمَوْتِ
	keşke	bir görsen	derken	zalimleri	içinde	şiddetli sıkıntıları	ölümün
atıf h.	şart h.	f.şart; fiili muzari	geçmiş zaman zarfı	mübteda		haber; şibhi cüm	muz. ileyh

وَ	الْمَلآئِكَةُ	بَاسِطُوٓا	أَيْدِيهِمْ ج	أَخْرِجُوٓا	أَنْفُسَكُمُ ط	
haldeyken	melekler	uzatmış	ellerini	çıkarın	canlarınızı	
hal vâvı	mübteda	haber (muzaf)	muz. ileyh	emir fiili+ fail	mef'ul	

الْيَوْمَ	تُجْزَوْنَ	عَذَابَ	الْهُونِ	بِمَا	كُنْتُمْ	تَقُولُونَ
bugün	cezalandırılacaksınız	azabı ile	alçaklık	sebebiyle	olmanız	söylemekte
zaman zarfı	meçhul f.muzari+ naibi fâil	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	h. cer+ masdar h.	f. mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

عَلَى اللّٰهِ	غَيْرَ	الْحَقِّ	وَ	كُنْتُمْ	عَنْ آيَاتِهِ	تَسْتَكْبِرُونَ	﴿ 93 ﴾
Allah'a karşı	olmayanı	gerçek	ve	olmanız	O'nun âyetleri hakkında	kibirlilik taslamış	
h. cer+ mecrur isim	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	f. mazi, nasih+ (كَانَ)'nin ismi	h.cer+ mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi	

93. Kim Allah'a karşı yalan uydurandan veya (yalancı peygamber Müseylemetü'l-Kezzab gibi) kendisine bir şey vahyedilmediği halde «Bana da vahyolundu» diyenden ve «Ben de Allah'ın indirdiği şeylerin (âyetlerin) benzerini indireceğim» diyenden daha zalimdir! Bu zalimleri, ölümün şiddetli sıkıntıları içinde, melekler ellerini uzatmış, onlara: «Haydi canlarınızı çıkarın! Allah'a karşı gerçek olmayanı söylemekte olmanız ve O'nun âyetleri hakkında kibirlilik taslamış olmanız sebebiyle, bugün alçaklık azabı ile cezalandırılacaksınız!» (derken) onların halini keşke bir görsen!

وَ	لَقَدْ	جِئْتُمُونَا	فُرَادَى	كَمَا	خَلَقْنَاكُمْ	أَوَّلَ	مَرَّةٍ	وَ	تَرَكْتُمْ	مَا	خَوَّلْنَاكُمْ	وَرَآءَ
And olsun ki		bize geldiniz	teker teker	gibi	sizi yaratttığımız	ilk	defa		bıraktınız	şeyleri	size verdiğimiz	arkasında
yemin cevabı lamı+ tahkik h.		f. mazi+ fail+ işbâ' h.+mef'ul	hal	hal; şibhi cüm	f.mazi+ fail+ mef'ul	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	f.mazi+ fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	mekan zarfı, muzaf

ظُهُورِكُمْ ج	وَ	مَا	نَرَى	مَعَكُمْ	شُفَعَآءَكُمُ	الَّذِينَ	زَعَمْتُمْ	أَنَّهُمْ	فِيكُمْ
sırtlarınızın		görmüyoruz		beraberinizde	şefaatçılarınızı		iddia ettiğiniz	olduğunu	içinizde
muz. ileyh	atıf h.	nefiy h.	f. muzari	mekan zarfı	mef'ul	sıfat; ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	(زَعَمْتُمْ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	car-mecrur

شُرَكَآءُ	لَقَدْ	تَقَطَّعَ	بَيْنَكُمْ	وَ ضَلَّ	عَنْكُمْ	مَا	كُنْتُمْ	تَزْعُمُونَ ع	﴿ 94 ﴾
ortakları	And olsun ki	açılmış	aranız	kaybolup gizlenmiş	sizden	şeyler	iddia ettiğiniz		
(أَنَّ)'nin haberi	yeminin c. başında gelen lam+ tahkik h.	f. mazi	mekan zarfı	atıf h. / f. mazi	car-mecrur	fail, ismi mevsul	sıla; nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	

94. Onlara: «And olsun ki, sizi ilk defa yarattığımız gibi size verdiklerimizi sırtlarınızın arkasında (ardınızda) bırakarak bize teker teker (yapayalnız) geldiniz. İçinizde (Allah'ın) ortakları olduğunu iddia ettiğiniz şefaatçılarınızı beraberinizde görmüyoruz. And olsun ki aranız açılmış, (Allah'ın ortakları olduğunu) iddia ettikleriniz (yardımını bekledikleriniz) sizden kaybolup gizlenmiş» (denecektir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 138 ≻

(EN'AM, 91):

(قَدَرَ يَقْدِرُ قَدْرًا): kadrini bildi, tazim etti/ değerlendirdi, takdir etti (أَنزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): nur, ışık, hüzme, aydınlık

(اَلْهُدَى): hidayet verme, doğru yola iletme/ hidayet, doğru yol/ tanıtan, irşad eden/ doğru yola ileten

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kararlaştırdı / çevirdi, yaptı, koydu, kıldı

(اَلْقِرْطَاسُ ج قَرَاطِيسُ): (üzerine yazı yazılan) kağıt vb, (ayette parça parça kağıtlar halinde)

(أَبْدَى يُبْدِي اِبْدَاءً): (nakıs if'al b.) gösterdi, izhar etti/ açığa çıkardı/ ortaya koydu

(أَخْفَى يُخْفِي اِخْفَاءً): (nakıs if'al b.) gizledi, örttü (عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيمًا): (tef'il b.) öğretti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْأَبُ ج اَبَاءُ): baba (وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı (ilgilenmedi, alakayı kesti)

[(خَاضَ يَخُوضُ) اَلْخَوْضُ]: (masdar), (ecvef f.) dalmak, girmek, girişmek, girip yürümek (لَعِبَ يَلْعَبُ): alaya aldı, eğlendi/ oynadı

(EN'AM, 92):

[(بَارَكَ يُبَارِكُ) اَلْمُبَارَكُ]: (ismi meful) (müfâale b.) hayırlı ve mübarek kılınan, bolluk verilen

[(صَدَّقَ يُصَدِّقُ) اَلْمُصَدِّقُ]: (ismi fail) (tef'il b.) tasdik eden/ kabullenen/ doğrulayan (اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, dua, rahmet

(بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el, (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı [(قُرَى) اُمُّ الْقُرَى]: şehirlerin anası, Mekke

(حَوْلَ): (zarf) etraf, etrafında (حَافَظَ يُحَافِظُ مُحَافَظَةً): (müfâale b.) korudu, gözetti

(EN'AM, 93):

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) أَظْلَمُ]: (ismi tafdil) en çok zulmeden, en zalim, daha zalim (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu, düzdü (اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma söz

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs ve if'al b.) vahyetti/ işaret etti (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, kat, aynısı (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü, baktı, tanıdı, bildi, zannetti

(اَلْغَمَرَةُ ج غَمَرَاتٌ): çarpıntı, sıkıntı, şiddet [(بَسَطَ يَبْسُطُ) اَلْبَاسِطُ]: (ismi fail) genişleten, açan, yayan

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (اَلنَّفْسُ ج أَنفُسٌ): can, kan, ruh, bizzat, kendi, kendisi

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (اَلْهُونُ): (masdar) zillet, düşkünlük, aşağılık, yüz karası

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi/ inat gösterip hakka boyun eğmedi

(EN'AM, 94):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (اَلْفَرْدُ ج فُرَادَى): ferd, tek, eşsiz (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı/ tasvir etti/ uydurdu

(اَلْأَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): kere, defa, kez (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): terketti, bıraktı

(خَوَّلَ يُخَوِّلُ تَخْوِيلاً): (tef'il b.) temlik (mülk sahibi) etti/ verdi/ lutfetti (اَلْوَرَاءُ): arka, arkasında

(اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): sırt, yüz üzeri, arka (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü, zannetti, bildi, tanıdı (اَلشَّفِيعُ ج شُفَعَاءُ): şefaatçi

(زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): iddia etti, şüpheli söz söyledi/ zanda bulundu/ söyledi

(تَقَطَّعَ يَتَقَطَّعُ تَقَطُّعًا): (tefa'ul b.) kopukluk oldu/ açıldı (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.) kayboldu, gizlendi/ zayi oldu/ sapıttı

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 139 (EN'AM: 95 – 101) ≻

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَ النَّوَى ط يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ

Doğrusu	Allah	yarandır	tohumu	ve	çekirdeği	çıkaran	diriyi	ölüden
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	f. muzari	mef'ul	h. cer + mecrur isim

﴿ 95 ﴾ وَ مُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ط ذٰلِكُمُ اللّٰهُ فَأَنّٰى تُؤْفَكُونَ

çıkarandır	ölüyü	diriden de	İşte bu	Allah'tır	o halde nasıl	çevriliyorsunuz	
(هُوَ) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi, muzaf	muz. ileyh	h. cer + mecrur isim	mübteda, işaret ismi	haber	rabıta+hal (soru ismi)	meçhul f. muzari+ nâibi fâil	
atıf h.							

95. Doğrusu Allah tohumu ve çekirdeği yarandır. (O), ölüden diriyi çıkaran (ölü bir topraktan, tohum ve çekirdekten diri fidanı çıkarandır), diriden de ölüyü çıkarandır. İşte Allah budur, o halde nasıl çevriliyorsunuz?

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ ج وَ جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَ الشَّمْسَ

yarıp ortaya çıkarandır	sabahı		kılmıştır	geceyi	bir sükun ve dinlenme	güneş
(هُوَ) mahzuf mübtedasının haberi, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	f. mazi	mef'ul	ikinci mef'ûl	atıf h. matuf

﴿ 96 ﴾ وَ الْقَمَرَ حُسْبَانًا ط ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

ve	ayı	birer hesap ölçüsü	İşte bu	takdiridir	Azîz	Alim
atıf h.	matuf	matuf	mübteda	haber;, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat

96. (O, karanlıkları delip), sabahı yarıp ortaya çıkarandır. Geceyi bir sükun ve dinlenme, güneş ve ayı (vakitlerin tayini için) birer hesap ölçüsü kılmıştır. İşte bu, Alim (her şeyi çok iyi bilenin) Azîz (güçlü ve üstün olan Allah'ın) takdiridir.

وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ

O	yaratandır		yıldızları	sizin için	yol bulmanız için	kendileriyle	karanlıklarında	
mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; mazi fiil c.	mef'ul	car-mecrur	ta'lil ve nasb h.+ f.muzari+ fail	car+ mecrur	h. cer+ mecrur isim, muzaf	
atıf h.								

﴿ 97 ﴾ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ ط قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

kara	ve	denizin	ayrıntılı bir şekilde açıkladık		bir toplum için	Bilen
muz. ileyh	atıf h.	matuf	tahkik h.	f.mazi+ fail	h. cer+ mecrur isim, mevsuf	sıfat
				ayetleri mef'ul		

97. O, yıldızları sizin için, kara ve denizin karanlıklarında kendileriyle yol bulmanız için yaratandır. Bilen bir toplum için ayetleri böyle ayrıntılı bir şekilde açıkladık.

وَ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَ مُسْتَوْدَعٌ ط

O	sizi inşa edendir		nefisten	bir tek	akabinde bir yerleşme yeri		bir de emanet yeri
atıf h.+ mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	h. cer+ mecrur isim, mevsuf	sıfat	atıf h.+ mübteda, haberi (لَكُمْ) olarak takdir edilmiş	atıf h.	matuf

﴿ 98 ﴾ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ

ayrıntılı bir şekilde açıkladık		âyetleri	bir toplum için	iyi anlayan
f.mazi+ fail	tahkik h.	mef'ul	h.cer+ mecrur isim, mevsuf	sıfat

98. O, sizi bir tek nefisten inşa edendir (yaratandır). (Sizin için) akabinde bir yerleşme yeri, bir de emanet yeri (vardır). İyi anlayan bir toplum (oluşturmak) için âyetleri ayrıntılı bir şekilde açıkladık.

وَ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ج فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ

O	indirendir		gökten		su	İşte biz çıkardık	onunla	nebatını	
mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	mecrur isim	h. cer	mef'ul	atıf h.+ f.mazi+ fail	car-mecrur	mef'ul, muzaf	
atıf h.									

كُلِّ	شَيْءٍ	فَأَخْرَجْنَا	مِنْهُ	خَضِرًا	نُخْرِجُ	مِنْهُ	حَبًّا	مُتَرَاكِبًا ج
her	şeyin	çıkardık	ondan	bir yeşillik	çıkara-cağımız	kendi-sinden	taneler	üstüste binmiş
					(خَضِرًا)'ın sıfatı			sıfat
	muz. ileyh, muzaf	muz. ileyh	atıf h.+ f.mazi+ fail	car-mec.	mef'ul	car-mecrur	mef'ul, mevsuf	

وَ	مِنَ النَّخْلِ	مِنْ طَلْعِهَا	قِنْوَانٌ	دَانِيَةٌ	وَ	جَنَّاتٍ	مِنْ أَعْنَابٍ
	hurmadan	onun tomurcuğundan	salkımlar	sarkan		bahçeler	üzüm bağlarından
atıf h.		haberiyle bağlantılı	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	atıf h.	(حَبًّا)'e matuf	h. cer + mecrur isim
		haber mukaddem; şibhi cüm.	(قِنْوَانٌ) mübtedasının				

وَ	الزَّيْتُونَ	وَ	الرُّمَّانَ	مُشْتَبِهًا	وَ	غَيْرَ	مُتَشَابِهٍ ط	اُنْظُرُوا	إِلَىٰ ثَمَرِهِ
	zeytin	ve	nar	birbirine benzeyen	ve	benzemeyen		bakın	meyvesine
atıf h.	(جَنَّاتٍ)'e matuf	atıf h.	matuf	hal	atıf h.	(مُشْتَبِهًا)'e matuf, muzaf	muz. ileyh	emir fiili+ fail	h. cer + mecrur isim

﴿ 99 ﴾ يُؤْمِنُونَ	لِقَوْمٍ	لَآيَاتٍ	فِي ذٰلِكُمْ	إِنَّ	يَنْعِهِ ط	وَ	أَثْمَرَ	إِذَآ
inanan	bir toplum için	işaretler	bütün bunlarda vardır	Kuşkusuz	olgunlaştığı	ve	meyve verdiği	zaman
sıfat	h.cer+ mecrur isim, mevsuf	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin muahhar ismi	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi	tekid ve nasb h.	matuf (çoğul isim)	atıf h.	f. mazi	şart ve zaman zarfı (اُنْظُرُوا) ile bağlantılı

99. O, gökten su indirendir. İşte biz onunla her şeyin nebatını çıkardık (her çeşit bitkiyi onunla bitirdik). Ondan (o bitkiden) kendisinden üstüste binmiş taneler çıkaracağımız bir yeşillik; hurmadan onun tomurcuğundan (yakın olup) sarkan salkımlar; üzüm bağlarından bahçeler, birbirine benzeyen ve benzemeyen zeytin ve nar çıkardık. Meyve verirken ve olgunlaştığı zaman her birinin meyvesine bakın! Kuşkusuz bütün bunlarda inanan bir toplum için işaretler vardır.

وَ	جَعَلُوا	لِلّٰهِ	شُرَكَآءَ	الْجِنَّ	وَ	خَلَقَهُمْ	وَ	خَرَقُوا	لَهُ	بَنِينَ
	Allah'a koştular		ortaklar	cinleri	halde	onları da yarattığı		uydurdular	O'na	oğullar
başlama h.	f.mazi+ fail	car-mecrur	mef'ul	ikinci mef'ül	hal vâvı	f.mazi+ meful	başlama h.	f.mazi+ fail	car-mecrur	mef'ul

﴿ 100 ﴾	وَ	بَنَاتٍ	بِغَيْرِ	عِلْمٍ ط	سُبْحَانَهُ	وَ	تَعَالَىٰ	عَمَّا	يَصِفُونَ ع
	ve	kızlar	bilgisizce		O münezzehtir	ve	yücedir		vasıflamalarından
	atıf h.	matuf	h.cer+ mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	mef'ûlü mutlak	atıf h.	f. mazi	h. cer+ masdar h. (ismi mevsul de denmiş)	sıla; muzari fiil cüm.

100. Onları da Allah yarattığı halde cinleri Allah'a ortak koştular. Bilgisizce O'na oğullar ve kızlar uydurdular. O, onların vasıflamalarından münezzeh ve yücedir.

لَهُ	تَكُنْ	لَمْ	وَ	وَلَدٌ	لَهُ	يَكُونُ	أَنَّىٰ	الْأَرْضِ ط	وَ	السَّمَاوَاتِ	بَدِيعُ
O'nun	olmadığı halde			çocuğu	Onun	olur	nasıl	yeri	ve	gökleri	yoktan yaratandır
(كَانَ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm.	f. muzari, nasih	nefiy ve cezim h.	atıf h.	(كَانَ)'nin muahhar ismi	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	f. muzari, nâsih	hal, soru ismi	matuf	atıf h.	muz. ileyh	(هُوَ) mahzuf mübtedasının haberi, muzaf

﴿ 101 ﴾ عَلِيمٌ	شَيْءٍ	بِكُلِّ	وَ	هُوَ	شَيْءٍ ج	كُلَّ	خَلَقَ	وَ	صَاحِبَةٌ ط
bilir	şeyi	her		O	şeyi	her	yaratmıştır		hanımı
haber	muz. ileyh	h.cer+ mecrur isim, muzaf		mübteda	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	f. mazi	atıf h.	(كَانَ)'nin muahhar ismi

101. (O), gökleri ve yeri yoktan (numunesi olmadan icat edip) yaratandır. O'nun hanımı olmadığı halde nasıl çocuğu olur! Her şeyi O yaratmıştır ve her şeyi (hakkıyla) O bilir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 139 ≻

(EN'AM, 95 – 96 – 97 – 98):

[(فَلَقَ يَفْلِقُ) اَلْفَالِقُ]: (ismi fail) yaran, yarıcı (اَلْحَبَّةُ ج حَبٌّ): tane, tohum, buğday, arpa ve benzeri şeylerin tohumu

(اَلنَّوَاةُ ج نَوًى): çekirdek, şeftali, hurma, zeytin vb. meyvelerin çekirdeği (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı

(اَلْحَيُّ ج اَحْيَاءٌ): diri, canlı, hayat sahibi [(أَخْرَجَ يُخْرِجُ) اَلْمُخْرِجُ]: (ismi fail) çıkaran (اَلْمَيِّتُ ج مَوْتَى): ölü

(أَفَكَ يَأْفِكُ اَفْكًا): (mehmuz f.) çevirdi, vazgeçirdi (فَلَقَ يَفْلِقُ) اَلْفَالِقُ): yaran, yarıcı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yarattı

(اَلإِصْبَاحُ): fecr vakti yahut gündüzün başlangıcı, sabah (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü

(اَلسَّكَنُ): sükun, teskin edilme, tatmin olma, dinme/ vatan ve aile gibi canın çektiği yer

(اَلْحُسْبَانُ): saymak, (hesaba vesile olmaları için veya zamanın bilinmesi için)

[(قَدَّرَ يُقَدِّرُ) اَلتَّقْدِيرُ]: (masdar) (tef'il b.) muhkem tedbir, sağlamca takdir ve ayarlama

(اَلنَّجْمُ ج نُجُومٌ): yıldız (اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, şirk, cehalet (اَلْبَرُّ): kara (denizin zıddı)

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) hidayete erdi (doğru yolu buldu)/ tanıdı, buldu (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz (فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) tafsil etti (genişçe açıkladı, ayrı ayrı izah etti)

(أَنْشَأَ يُنْشِئُ اِنْشَاءً): (if'al b.) yarattı, icad etti, teşkil etti, var olan bir şeyden başka bir şey yarattı

(اَلْوَاحِدَةُ): bir tek [(اِسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ) اَلْمُسْتَقَرُّ]: (ismi meful) (if'illal b.) yerleşme mekanı, yerleşme zamanı, yerleşme, istikrar

(اَلْمُسْتَوْدَعُ): emanet yeri, emanet etme, emanet edilme (فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) genişçe açıkladı, ayrı ayrı izah etti

(EN'AM, 99):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا):(if'al b.) çıkardı

(اَلنَّبَاتُ): nebat, bitki (اَلْخَضِرُ ج خُضْرٌ): yeşil (اَلْحَبَّةُ ج حَبٌّ): tane (اَلنَّخْلَةُ ج اَلنَّخْلُ نَخِيلٌ): hurma

[(تَرَاكَبَ يَتَرَاكَبُ) اَلْمُتَرَاكِبُ]: (ismi fail) (tefâul b.) üstüste binen, birbiri üzerine binmiş

(اَلطَّلْعُ): hurma çiçeği, hurma çiçeğinin tomurcuğu (اَلْقِنْوُ ج قِنْوَانٌ): hurma salkımı [(دَنَا يَدْنُو) اَلدَّانِيَةُ]: (ismi fail) yaklaşan

(اَلْعِنَبُ ج أَعْنَابٌ): üzüm, bağ (اَلزَّيْتُونَةُ ج زَيْتُونٌ): zeytin ağacı, zeytin meyvesi (اَلرُّمَّانَةُ ج رُمَّانٌ): nar

[(اِشْتَبَهَ يَشْتَبِهُ) اَلْمُشْتَبِهُ]: (ismi fail) (iftial b.) birbirine benzeyen, mümasil olan

[(تَشَابَهَ يَتَشَابَهُ) اَلْمُتَشَابِهُ]: (ismi fail) (tefâul b.) benzeyen, benzeşen (bazısı benzer bazısı benzemez olarak)

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, ibret aldı/ gördü (اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرٌ): meyve (أَثْمَرَ يُثْمِرُ إِثْمَارًا):(if'al babı) meyve verdi, ürün verdi

(اَلْيَانِعُ ج يَنْعٌ): olgunlaşma, yetişme

(EN'AM, 100 – 101):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): ortak kıldı, yaptı (اَلْجِنُّ): cin (خَرَقَ يَخْرَقُ خَرْقًا): iftira etti, yalan uydurdu

(اَلاِبْنُ ج بَنُونَ بَنِينَ): erkek çocuk, oğul (اَلْبِنْتُ ج بَنَاتٌ): kız çocuk

[(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: (tef'il b.) tesbih, takdis ve tenzih etti

(وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا):(misal f.) vasıflandırdı, niteledi/ gösterdi/ sıfatlandı/ anlattı

[(بَدَعَ يَبْدَعُ) اَلْبَدِيعُ]: (mübalağalı ismi fail) ilk kez yapan (numunesi olmaksızın icad eden manasında)

(اَلْوَلَدُ ج اَوْلاَدٌ): çocuk (اَلصَّاحِبَةُ ج صَاحِبَاتٌ): hanım, eş, arkadaş

≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 140 (EN'AM: 102 – 110) ≻

ذٰلِكُمُ	اللّٰهُ	رَبُّكُمْ ج	لَآ	إِلٰهَ	إِلَّا	هُوَ ج	خَالِقُ
İşte	Allah	Rabbiniz	yoktur	hiçbir ilah	başka	O'ndan	yaratıcısıdır
mübteda	1.haber	2.haber	nâfiye li'l-cins	(لَا)'nın ismi, haberi mahzuftur ve (مَوْجُوْدٌ) olarak takdir edilir	istisnâ harfi	mahzuf haberdeki müstetir zamirden bedel	(هُوَ) olarak takdir edilen mahzuf mübtedanın haberi, muzaf

كُلِّ	شَيْءٍ	فَاعْبُدُوهُ ج	وَ	هُوَ	عَلَى	كُلِّ	شَيْءٍ	وَكِيلٌ ﴿102﴾
Her	şeyin	o halde O'na kulluk edin	و	O	üstünde	her	şeyin	bir vekildir
muz. ileyh, muzaf	muz. ileyh	rabıta+ emir f., fail mef'ul	atıf h.	mübteda	h. cer	mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	haber

102. İşte (size kendisini anlattığı) Rabbiniz Allah. O'ndan başka ilah yoktur. Her şeyin yaratıcısıdır, o halde O'na kulluk edin. O, her şeyin üstünde bir vekildir (herşeye karşı güvenilip dayanılacak tek varlıktır,).

لَا	تُدْرِكُهُ	الْأَبْصَارُ ز	وَ	هُوَ	يُدْرِكُ	الْأَبْصَارَ ز	وَ	هُوَ	اللَّطِيفُ	الْخَبِيرُ ﴿103﴾
O'nu idrak edip görmez		gözler		O	idrak edip görür	bütün gözleri		O	Latif'tir	Habir'dir
nefiy h.	f.muzari+ mef'ul	fail	atıf h.	mübteda	haber; fiil cüm.	atıf h.		O	haber	ikinci haber

103. Gözler O'nu idrak edip görmez, O bütün gözleri idrak edip görür. O Latif'tir (herşeye nüfuz edebilen fakat algılanamayan lutuf sahibidir), Habir'dir (her şeyden haberdardır).

فَلِنَفْسِهِ ج	أَبْصَرَ	فَمَنْ	مِنْ رَبِّكُمْ ج	بَصَآئِرُ	جَآءَكُمْ	قَدْ
kendi nefsi içindir	basiretle görürse	Artık kim	Rabbiniz'den	açık hüccetler	size gelmiştir	Doğrusu
rabıta+ cevabü'ş-şart; şibhi cüm.	f.şart; fiili mazi	atıf h.+ mübteda, şart ve cezm h.	(بَصَآئِرُ) kelimesinin sıfatı; şibhi cüm.	fail (gayri munsarif), mevsuf	f.mazi+ mef'ul	tahkik h.

بِحَفِيظٍ ﴿104﴾	عَلَيْكُمْ	أَنَا	وَ مَآ	فَعَلَيْهَا ط	عَمِيَ	مَنْ	وَ
asla bir muhafız	sizin üzerinizde	Ben	değilim	kendi aleyhinedir	kör olursa	kim	
zaid cer+ (مَا)'nın haberi	car-mecrur	(مَا)'nın ismi	atıf h.+ nefiy h.	rabıta +cevabuş-şart; şibhi cüm.	f.şart; fiili mazi	mübteda; şart ve cezm h.	atıf h.

104. Doğrusu size Rabbiniz'den açık hüccetler (gözle görülebilecek kesin delil ve belgeler ya da idrak kabiliyetleri) gelmiştir. Artık kim basiretle görürse kendi nefsi içindir (kendi lehinedir), kim de kör olursa (görmek istemezse, zararı) kendi aleyhinedir. Ben asla sizin üzerinizde bir muhafız (gözetleyici bekçi) değilim.

يَعْلَمُونَ ﴿105﴾	لِقَوْمٍ	لِنُبَيِّنَهُ	وَ	دَرَسْتَ	لِيَقُولُوا	وَ	الْآيَاتِ	نُصَرِّفُ	كَذٰلِكَ	وَ
bilen	bir topluma	beyan etmemiz için	ve	sen ders almışsın	demeleri için		âyetleri	açıklıyoruz	işte böyle	
sıfat; muzari fiil cüm.	h.cer+ mecrur isim, mevsuf	ta'lil ve nasb h.+ fiili muzari, mef'ul	atıf h.	f.mazi+ fail	ta'lil ve nasb h., fiili muzari, fail	atıf h.	mef'ul	f. muzari	car+ mecrur	başlama h.

105. «Sen ders almışsın» demeleri ve biz de (Kur'an'ı) bilen bir topluma beyan etmemiz için âyetleri işte böyle (türlü türlü çevirip) açıklıyoruz.

عَنِ الْمُشْرِكِينَ	أَعْرِضْ	وَ	هُوَ ج	إِلَّا	إِلٰهَ	لَآ	مِنْ رَبِّكَ ج	إِلَيْكَ	أُوحِيَ	مَآ	اتَّبِعْ ﴿106﴾
müşriklerden	yüz çevir		O'ndan	başka	tanrı	yoktur	Rabbinden	sana	vahyolunan	şeye	uy
h. cer+ mecrur isim	emir f.	atıf h.	müstetir zamirden bedel	İstis-nâ h.	(لَا)'nın ismi, haberi mahzuftur	nâfiye li'l-cins	h. cer + mecrur isim	naibi fail; şibhi cüm.	sıla; meçhul f. mazi cüm.	mef'ul, ismi mevsul	emir f.

106. Rabbinden sana vahyolunana uy. O'ndan başka tanrı yoktur. Müşriklerden yüz çevir.

جَعَلْنَاكَ	مَا	وَ	أَشْرَكُوا ط	مَآ	اللّٰهُ	شَآءَ	لَوْ	وَ
Biz seni kılmadık			ortak koşmazlardı		Allah	dileseydi		
f.mazi+: fail, mef'ul	nefiy h.	atıf h.	c.şart; f. mazi+ fail	nefiy h.	fail	f.şart, f. mazi	şart ve cezm h.	atıf h. {başlama h. de denmiştir}

﴿ 107 ﴾ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۚ وَ مَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ

onların üzerine — bir bekçi — mef'ul — değilsin — nefiy h. — atıf h. — Sen — (مَا)nın ismi — onlara — car-mecrur — asla vekil — zaid cer+ (مَا)'nın haberi

107. Allah dileseydi (iradeye bağlı olmayıp zorunlu bir düzen oluşturseydi), ortak koşmazlardı. Biz seni onların üzerine bir bekçi kılmadık. Sen asla onlara vekil (sorumlu da) değilsin.

وَ لَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

sövmeyin ki — nehy-i hazır — atıf h. — yalvardıklarına — sıla; fiili muzari cüm. — mef'ul, ismi mevsul — Allah'tan başka — muz. ileyh — mecrur isim, muzaf — h. cer

فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا

ki sövmesinler — fa-i sebebiye+ f.muzari+ fail — Allah'a — mef'ul — haddi aşarak — hal — bilgisizlikle — h. cer+ mecrur isim, muzaf — muz. ileyh — İşte böyle — car+ mecrur — güzel gösterdik — f.mazi+ fail

لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ

her — h.cer+ mecrur isim, muzaf — topluluğa — muz. ileyh — amellerini — mef'ul — Sonra — atıf h. — Rablerinedir — haber mukaddem — dönüşleri — mübteda muahhar

﴿ 108 ﴾ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Artık O kendilerine haber verecektir — atıf h. + f.muzari+ mef'ul — şeyleri — h.cer+ ismi mevsul — oldukları — sıla: nâsih f. mazi cüm., (وا):(كَانَ)'nin ismi — yapmakta — (كَانَ)'nin haberi; muzari fiil

108. Allah'tan başka yalvardıklarına sövmeyin ki, onlar da bilgisizlikle haddi aşarak (cahillikle ileri giderek) Allah'a sövmesinler. İşte böyle her topluluğa amellerini (yaptıkları işleri) güzel (ve cazip) gösterdik. Sonra Rablerinedir dönüşleri. Artık O yapmakta oldukları şeyleri kendilerine haber verecektir.

وَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ

Allah'a — car-mecrur — yemin ettiler — f.muzari+ fail — atıf h. — bütün güçleriyle — muz. ileyh, muzaf, mef'ûlü mutlak naibi, muzaf — Kendilerine gelirse — fiilü'ş-şart; fiili mazi, mef'ul — kasem içindir, şart h. — bir mucize — fail

لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ

kesinlikle inanacaklarına — c.şart; kasem (yemin) h.+ kendisine tekit nunu (نَّ) birleşmiş f. muzari — ona — car+ mecrur — De ki — emir fiili — ancak — hasr edatı — mucizeler — mübteda — Allah katındadır — haber; şibhi cüm

﴿ 109 ﴾ وَ مَا يُشْعِرُكُمْ لَا أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ

ne — mübteda, soru ismi — size hissettirecek — haber — (mucizeler) geldiğinde — f. mazi — zaman zarfı — tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi — iman etmeyeceklerini — (أَنَّ)'nin haberi; nefy-i istikbal fiil cümlesi — atıf h.

(يُشْعِرُ) fiilinin mef'ûlü; masdar-ı müevvel

109. Kendilerine bir mucize gelirse ona kesinlikle inanacaklarına dair bütün güçleriyle Allah'a yemin ettiler. De ki: «Mucizeler, ancak Allah katındadır (O diler ve isterse gönderir)». Onların (o mucizeler) geldiğinde de iman etmeyeceklerini size ne hissettirecek.

وَ نُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَ أَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ

ters çevririz — f. muzari — atıf h. — Onların kalblerini — mef'ul — gözlerini — matuf — gibi — hal; şibhi cüm. — inanmadıkları — cahd-ı mutlak — ona — car-mecrur

أَوَّلَ مَرَّةٍ وَ نَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿ 110 ﴾

ilk — zaman zarfı, muzaf — defa — muz. ileyh — ve — atıf h. — bırakırız — f.muzari+ mef'u — içinde — h. cer — onları taşkınlıkları — mecrur isim — bocalar halde — (نَذَرُهُمْ)'ün mef'ulünden hal

110. (İkili oynamaları yüzünden) onların kalblerini, gözlerini, ona ilk defa inanmadıkları gibi ters çeviririz (doğruyu yanlış, yanlışı doğru görürler) ve onları taşkınlıkları içinde bocalar halde bırakırız.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 140 ≻

(EN'AM, 102 – 103):

[(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَالِقُ]: (ismi fail) yaratan, icad eden (اَلْوَكِيلُ ج وُكَلاَءُ): vekil, koruyucu, gözetleyici, bakıcı, üstlenen

(عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (أَدْرَكَ يُدْرِكُ اِدْرَاكًا): (if'al b.) gördü/ yetişti/ erişti/ idrak etti

(اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz [(خَبَرَ يَخْبُرُ) اَلْخَبِيرُ]: (mübalağalı ismi fail) işin iç yüzünü bilen, haberdar olan

(اَللَّطِيفُ): idrak edilemeyen, ihsan eden, lutufla muamele eden/ rıfkı ile ve sağlamca yapmak suretiyle bütün inceliklerine varıncaya kadar yerine getiren/ güzelce tedbir ve idare eden

(EN'AM, 104 – 105):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi, getirdi (دَرَسَ يَدْرُسُ دَرْسًا): ders aldı/ tekrar tekrar okudu (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْبَصِيرَةُ ج بَصَآئِرُ): basiret, erişilebilen kalp gözü, mecaz olarak beyan, açık hüccet, ibret, şahit

(أَبْصَرَ يُبْصِرُ اِبْصَارًا): (if'al b.) gördü, bildi (hakkı idrak etmekten mecazdır)

(بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا): (tef'il b.) açık ve zahir oldu/ izah ve izhar etti (عَمِيَ يَعْمَى):(nakıs f.) gözü (zahiri gözü veya kalp gözü) kör oldu

[(حَفِظَ يَحْفَظُ) اَلْحَفِيظُ]: (mübalağalı ismi fail) muhafız, gözetleyici, koruyan

(صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا): (tef'il b.) açıkladı/ çevirdi/ tahvil etti/ yönlendirdi

(EN'AM, 106 – 107):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs if'al b.) vahyetti/ işaret etti

(أَعْرَضَ يُعْرِضُ اِعْرَاضًا): (if'al b.) yüz çevirdi (اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ismi fail) (Allah'a) ortak koşan

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı/ yarattı, yaptı (اَلْوَكِيلُ ج وُكَلاَءُ): vekil, koruyucu, bakıcı, yardımcı

[(حَفِظَ يَحْفَظُ) اَلْحَفِيظُ]: (mübalağalı ismi fail) gözetleyici, rakip, koruyan

(EN'AM, 108 - 109):

(سَبَّ يَسُبُّ سَبًّا): (muzaaf f.) sövdü (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) ibadet etti/ çağırdı/ dua etti/ yardım diledi

(دُونَ): (zarf) başka, önce, cihet, daha az, ön, düşük, alçak, tecavüz (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında,....olmaksızın (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber [(رَجَعَ يَرْجِعُ) اَلْمَرْجِعُ]: dönüş, rucu

(نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, etti, işledi

(أَقْسَمَ يُقْسِمُ اِقْسَامًا): (if'al b.) yemin etti [(جَهَدَ يَجْهَدُ) اَلْجَهْدُ]: (masdar) güç (اَلْيَمِينُ ج أَيْمَانٌ): yemin

(أَشْعَرَ يُشْعِرُ اِشْعَارًا): (if'al b.) hissettirdi/ bildirdi/ sezdirdi

(EN'AM, 110):

(قَلَّبَ يُقَلِّبُ تَقْلِيبًا): (tef'il b.) çevirdi, evirip çevirdi (اَلْفُوءَادُ ج أَفْئِدَةٌ): kalp, gönül (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): görme hassesi, göz

(اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): kere, defa, kez (عَمِهَ يَعْمَهُ عَمَهًا): bocaladı

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı (ilgilenmedi, alakayı kesti)

[(طَغَى يَطْغَى) اَلطُّغْيَانُ]: (masdar) (nakıs f.) azgınlık, azmak, taşmak, azgınlık etmek

📖📖📖📖📖📖📖

YEDİNCİ CÜZÜN SONU

8. CÜZ

CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 141 (EN'AM: 111 – 118)

وَ	لَوْ	أَنَّنَا	نَزَّلْنَآ	إِلَيْهِمُ	الْمَلَآئِكَةَ	وَ	كَلَّمَهُمُ	الْمَوْتَى
başlama h.	şart h.	Gerçek şu ki biz	indirsek	onlara	melekleri		onlarla konuşsa	ölüler
		tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	f.mazi+ fail	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	f.mazi+ mef'ul	fail,

لِيُؤْمِنُوا	كَانُوا	مَا	قُبُلًا	كُلَّ شَيْءٍ	عَلَيْهِمْ	حَشَرْنَا	وَ
inanacak	değillerdi		gözlerinin önünde olarak	her şeyi	onlara	haşredip-toplasak	ve
(كَانَ)'nin haberi; lâmu'l-cuhûd+ f.muzari+fail	(أَنَّ)'nin haberi: f. mazi, nasih+ (كَانَ)'nin haberi;	nefiy h.	hal	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	car+ mecrur	f.mazi+ fail	atıf h.

﴿ 111 ﴾ يَجْهَلُونَ	أَكْثَرَهُمْ	لَكِنَّ	وَ اللَّهُ	يَشَآءَ	أَنْ	إِلَّا
bilmiyorlar	onların çoğu	Fakat	Allah'ın	dilemesi		hariç
(لَكِنَّ)'nin haberi	(لَكِنَّ)'nin ismi	istidrak ve nasb h.	atıf h. fail	müstesna;	masdarı müevvel	istisna h.

111. Gerçek şu ki; eğer biz onlara melekleri indirsek, ölüler onlarla konuşsa ve her şeyi onlara karşılarına gözlerinin önünde olarak haşredip-toplasak (tüm mucizeleri önlerine koysak), Allah'ın dilemesi hariç, yine de inanacak değillerdi. Fakat onların çoğu bunu bilmiyorlar.

وَ	كَذَٰلِكَ	جَعَلْنَا	لِكُلِّ	نَبِيٍّ	عَدُوًّا	شَيَاطِينَ	الْإِنْسِ
atıf h.	Böylece	biz kıldık	her	peygambere	düşman	şeytanlarını	insan
	car-mecrur	f. mazi+ fail	h. câr-mecrur isim, muzaf	muzafun ileyh	mef'ul	ikinci mef'ûl	muz. ileyh

وَ	الْجِنِّ	يُوحِي	بَعْضُهُمْ	إِلَىٰ	بَعْضٍ	زُخْرُفَ	الْقَوْلِ	غُرُورًا ۚ
ve	cin	fısıldarlar	birbirlerine			yaldızlı	sözler	aldatmak üzere
atıf h.	matuf	f. muzari	fail	h. cer	mecrur isim	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	hal

وَ	لَوْ شَآءَ	رَبُّكَ	مَا فَعَلُوهُ	فَذَرْهُمْ	وَ	مَا	يَفْتَرُونَ	﴿ 112 ﴾
atıf h.	dileseydi	Rabbin	bunu yapmazlardı	Artık onları bırak	vâvu'l –meiyye (beraberlik vavı)	şeylerle	uydurdukları	
	şart h.+ f.şart	fail	cevabü'ş-şart; olumsuz f.mazi cüm.	rabıta, emir, mef'ul		matuf, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	

112. Böylece biz, her peygambere (özellikleriyle itibariyle şeytanlaşan) insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık. (İşte onlar), aldatmak üzere birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar. Rabbin dileseydi bunu yapmazlardı. Artık onları uydurdukları şeylerle (başbaşa) bırak.

وَ	لِتَصْغَىٰ	إِلَيْهِ	أَفْئِدَةُ	الَّذِينَ	لَا	يُؤْمِنُونَ	بِالْآخِرَةِ
atıf h.	meyletmesi için	ona	kalpleri	kimselerin		inanmayan	Âhirete
	ta'lil (sebep) ve nasb h.+ f. muzari	car-mecrur	fâil, muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul		sıla; muzari fiil	car-mecrur

وَ	لِيَرْضَوْهُ	وَ	لِيَقْتَرِفُوا	مَا	هُمْ	مُقْتَرِفُونَ	﴿ 113 ﴾
atıf h.	ondan hoşlanması için	ve	elde etmeleri için	şeyleri		kazandıkları	
	ta'lil ve nasb h.+ f. muzari, fail, mef'ul	atıf h.	ta'lil ve nasb h.+ f. muzari, fail	mef'ul, ismi mevsul	mübteda	haber	
					sıla; isim cüm.		

113. Âhirete inanmayan kimselerin kalpleri ona (o yaldızlı sözlere) meyletmesi, ondan hoşlanması ve kazandıkları şeyleri elde etmeleri için (işledikleri suçu işlemeye devam etmeleri için böyle yaldızlı söz fısıldarlar).

أَ	فَغَيْرَ	اللَّهِ	أَبْتَغِي	حَكَمًا	وَ	هُوَ	الَّذِيٓ	أَنْزَلَ
mı	başkasını	Allah'dan	isteyeyim	hakem olarak		O		indiren olduğu halde
soru h.	atıf h.+ mukaddem mef'ul	muz. ileyh	f. muzari	temyiz	hal vâvı	mübteda	haber	sıla; mazi fiil

إِلَيْكُمُ	الْكِتَابَ	مُفَصَّلاً ط	وَ	الَّذِينَ	آتَيْنَاهُمُ	الْكِتَابَ	يَعْلَمُونَ
Size	Kitab'ı	tafsilatlı olarak	atıf h.	Kendilerine verdiklerimiz		Kitap	bilirler
car-mecrur	mef'ul	hal		mübteda	sıla; mazi fiil cüm.; fail, mef'ul	mef'ul	haber, muzari fiil cüm.

أَنَّهُ	مُنَزَّلٌ	مِنْ رَبِّكَ	بِالْحَقِّ	فَلاَ	تَكُونَنَّ	مِنَ الْمُمْتَرِينَ	﴿ 114 ﴾
onun gerçekten	indirilmiş	Rabbinden	hakla	Öyleyse sen sakın olma		şüpheye düşenlerden	
tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	h. cer+ mecrur isim	car-mecrur	rabıta+ nehy-i hâzır		(كَانَ)'nin haberi;	

(يَعْلَمُونَ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

114. (De ki): « O, size Kitab'ı tafsilatlı olarak indiren olduğu halde (Kur'an ayetleri birbirini açıklarken) hakem olarak Allah'dan başkasını mı isteyeyim?» Kendilerine Kitap verdiklerimiz, onun gerçekten Rabbinin katından hakla (her türlü şüphe ve yalandan uzak olarak) indirilmiş olduğunu bilirler. Öyleyse, sen sakın şüpheye düşenlerden olma!

عَدْلاً ط	وَ	صِدْقًا	رَبِّكَ	كَلِمَتُ	تَمَّتْ	وَ
adalet bakımından	ve	doğruluk	Rabbinin	sözü	tamamlanmıştır	
matuf	atıf h.	temyiz	muzafun ileyh	fail, muzaf	f. mazi	atıf h.

الْعَلِيمُ	السَّمِيعُ	هُوَ	وَ	لِكَلِمَاتِهِ ج	مُبَدِّلَ	لاَ
bilendir	işitendir	O		O'nun sözlerini	değiştirecek hiçbir kimse yoktur	
ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	(لاَ)'nın haberi; şibhi cüm.	(لاَ)'nın ismi	nafiye lil-cins

115. Rabbinin sözü (Kur'an), doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirecek hiçbir kimse yoktur. O işitendir, bilendir.

يُضِلُّوكَ	فِي الْأَرْضِ	مَنْ	أَكْثَرَ	تُطِعْ	إِنْ	وَ
seni saptırırlar	Yeryüzündeki	kimselerin	çoğunluğuna	uyacak olursan		
c. şart; f. muzari, fail, mef'ul	h. cer + mecrur isim, sıla; şibhi cüm.	muz. ileyh, ismi mevsul	mef'ul, muzaf	f.şart; fiili muzari	şart ve cezm h.	atıf h.

الظَّنَّ	إِلاَّ	يَتَّبِعُونَ	إِنْ	اللَّهِ ط	سَبِيلِ	عَنْ
zandan	başkasına	tabi olmazlar		Allah	yolundan	
mef'ul	istisna h.	f. muzari+fâil	nefiy h.	muz. ileyh	mecrur isim, muzaf	h. cer

﴿ 116 ﴾	يَخْرُصُونَ	إِلاَّ	هُمْ	إِنْ	وَ
	tahmin ederler	yalnızca	Onlar		
	haber; muzari fiil c.	istisna h.	mübteda	nefiy h.	atıf h.

116. Yeryüzündeki kimselerin çoğunluğuna uyacak olursan, seni Allah yolundan saptırırlar. (Halbuki bu çoğunluklar) zandan başkasına tabi olmazlar. Onlar yalnızca tahmin ederler.

﴿ 117 ﴾	بِالْمُهْتَدِينَ	أَعْلَمُ	هُوَ	وَ	سَبِيلِهِ ج	عَنْ	يَضِلُّ	مَنْ	أَعْلَمُ	هُوَ	رَبَّكَ	إِنَّ
	doğru yolda gidenleri	en iyi bilir	O	Ve	yolundan		saptığını	kimin	daha iyi bilir	işte O	Rabbin	Doğrusu
	car-mecrur	haber	mübteda	atıf h.	mecrur isim	h. cer	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

117. Doğrusu Rabbin, işte O, yolundan kimin saptığını daha iyi bilir. Ve doğru yolda gidenleri de O en iyi (şekilde) bilir.

﴿ 118 ﴾	مُؤْمِنِينَ	بِآيَاتِهِ	كُنْتُمْ	إِنْ	عَلَيْهِ	اللَّهِ	اسْمُ	ذُكِرَ	مِمَّا	فَكُلُوا
	inanıyor	Allah'ın ayetlerine	idiyseniz		üzerine	Allah'ın	adı	anılmış	olanlardan	yiyin
	(كَانَ)'nin haberi	h. cer-mecrur isim	f.şart; f. mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	şart h.	car-mecrur	muz. ileyh	naibi fail, muzaf	sıla; meçhul f.mazi cüm.	h. cer+ ismi mevsul	atıf h.+ emir f., fail

118. Eğer Allah'ın ayetlerine inanıyorsanız, artık üzerine Allah'ın adı anılmış olanlardan yiyin.

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 141 ⋗

(EN'AM, 111 – 112):

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.) konuştu

(اَلْمَيْتُ ج مَوْتَى اَمْوَاتٌ): ölü (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı

(اَلْقُبُلُ): ön, göz önündeki (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا):(ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(جَهَلَ يَجْهَلُ جَهْلاً): bilmedi, cahil oldu/ cahillik etti, aklı kıt oldu

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı/ çevirdi, yaptı, kıldı (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (اَلْاِنْسانُ ج اِنْسٌ): insan

(بَعْضُ): bazı, bazısı, biri, birisi (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs ve misal if'al b.) fısıldadı, gizlice öğütledi/ vahyetti

(اَلزُّخْرُفُ): mücevher, altın, istiare olarak: yaldızlı söz, parlak kelam, güzel söz söyleme

(اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz, laf, ifade [(غَرَّ يَغُرُّ) اَلْغُرُورُ]: (muzaaf f.) aldatmak, kandırmak

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı/ ilgilenmedi/ alakayı kesti (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti/ uydurdu/ düzdü

(EN'AM, 113 – 114):

(صَغَى يَصْغَى): (nakıs f.) meyletti/ yöneldi (اَلْفُؤَادُ ج اَفْئِدَةٌ): kalp, gönül

(اَلْمُقْتَرِفُ ج مُقْتَرِفُونَ): (ismi fail) işleyen, kazanan, elde eden (اِقْتَرَفَ يَقْتَرِفُ اِقْتِرَافًا): (iftial b.) işledi, irtikab etti/ elde etti, kazandı

(رَضِيَ يَرْضَى رِضًا): (nakıs f.) hoşlandı/ tercih etti/ seçti/ hoşlandı/ kanaat getirdi/ razı oldu

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında (اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءً): (nakıs iftial b.) talep etti, arzuladı (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اَلْحَكَمُ ج حُكَّامٌ): hakem, iki ihtilaf eden veya çekişenin arasında hüküm vermesi istenilen zat

[(فَصَّلَ يُفَصِّلُ) اَلْمُفَصَّلُ]: (ismi meful) (tef'il b.) ayrı ayrı (gösterilmiş olanlar), tafsil edilen/ genişçe açıklanan

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi [(نَزَّلَ يُنَزِّلُ) اَلْمُنَزَّلُ]: (ismi meful) (tef'il b.) indirilen

[(اِمْتَرَى يَمْتَرِي) اَلْمُمْتَرِي]: (ismi fail) (nakıs iftial b.) şüpheye düşen/ şüphelenip inkar eden/ yalanlayan

(EN'AM, 115 – 116 – 117 – 118):

(تَمَّ يَتِمُّ تَمًّا): (muzaaf f.) tamam oldu, tahakkuk edip yerine getirildi (اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz/ ilahi hüküm

(اَلْعَدْلُ ج عُدُولٌ): adalet, doğruluk (اَلصِّدْقُ): doğruluk, doğru sözlülük/ kemalde olan/ sıfat olarak: doğru, güzel, iyi

[(بَدَّلَ يُبَدِّلُ) اَلْمُبَدِّلُ]: (ismi fail) (tef'il b.) tağyir edici, değiştiren, tahrif eden, birbirine bedel kılan

(أَطَاعَ يُطِيعُ اِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) uydu, uyum sağladı/ itaat etti/ bağlılık gösterdi/ muvafakat etti

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) أَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, çoğunluk, en çok, daha çok

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı/ sapmış buldu/ sapık olarak gördü

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعً): (iftial b.) uydu, tabi oldu (اَلظَّنُّ ج ظُنُونٌ): zan, şüphe, sanma

(خَرَصَ يَخْرُصُ خَرْصًا): yalan uydurdu/ takdir etti/ tahmin etti/ tahmin üzere söz söyledi

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) أَعْلَمُ]: (ismi tafdil) daha iyi bilen, en iyi bilen (اَلْمُهْتَدِي ج مُهْتَدُونَ): (ismi fail) hidayete eren/ erişen, ulaşan

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.) saptı, sapıttı/ kayboldu/ zayi oldu/ yanıldı (اَلْاِسْمُ ج اَسْمَاءُ): isim

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, söyledi/ bahsetti, konuştu/ hatırladı, andı

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 142 (EN'AM: 119 – 124) ≻

اسْمُ	ذُكِرَ	مِمَّا	تَأْكُلُوا	أَلَّا	لَكُمْ	مَا	وَ	
adının naibi fail, muzaf	anıldığı sıla; mazi meçhul f.mazi	şeyden cer, ismi mevsul	yemiyorsunuz (yememenizdeki sebeb ne) masdar ve nasb h.,+ nefiy h.+ f.muzari		Size haber, şibhi cüm.	ne oluyor mübteda, soru ismi	atıf h.	
عَلَيْكُمْ	حَرَّمَ	مَا	لَكُمْ	فَصَّلَ	قَدْ	وَ	عَلَيْهِ	اللَّهِ
size car-mecrur	haram kıldığı sıla; mazi fiil	şeyleri mef'ul, ismi mevsul	size car-mecrur	ayrıntılı olarak açıklamıştır f. mazi	tahkik h.	atıf h. { hal vâvı da denmiştir}	üzerine car-mecrur	Allah'ın muz. ileyh
لَيُضِلُّونَ	كَثِيرًا	إِنَّ	وَ	إِلَيْهِ ط	اضْطُرِرْتُمْ	مَا	إِلَّا	
saptırıyorlar tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi	pek çoğu (إِنَّ)'nin ismi	Doğrusu tekid ve nasb h.	başlama h.	car-mecrur	zorlandığınız sıla; meçhul f.mazi c. + naibi fail	şeyler müstesna, ismi mevsul	dışında istisna h.	
﴿ 119 ﴾ بِالْمُعْتَدِينَ	أَعْلَمُ	هُوَ	رَبَّكَ	إِنَّ	بِغَيْرِ عِلْمٍ ط	بِأَهْوَائِهِمْ		
haddi aşanları h. cer+mecrur isim	çok iyi bilir (إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	Rabbin (إِنَّ)'nin ismi	Şüphesiz tekid ve nasb h.	bilgisizce h. cer+ mecrur isim	kendi hevesleriyle h.cer+ mecrur isim		

119. Size ne oluyor da üzerine Allah'ın adının anıldığı şeyden yemiyorsunuz?. Allah, zorlandığınız (çaresiz yemek zorunda kaldığınız) şeyler dışında, haram kıldığı şeyleri size ayrıntılı olarak açıklamıştır. Doğrusu pek çoğu bilgisizce (bilgisizlikleri yüzünden) kendi hevesleriyle (helale haram, harama helal diyerek insanları) saptırıyorlar. Şüphesiz ki Rabbin haddi aşanları çok iyi bilir.

يَكْسِبُونَ	الَّذِينَ	إِنَّ	بَاطِنَهُ ط	وَ	الْإِثْمِ	ظَاهِرَ	وَذَرُوا	
kazananlar sıla; muzari fiil cüm.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	Doğrusu tekid ve nasb h.	gizlisini de matuf	atıf h.	Günahın muz. ileyh	açığını da mef'ul, muzaf	bırakın başlama h.+emir f.	
﴿ 120 ﴾ يَقْتَرِفُونَ	كَانُوا	بِمَا		سَيُجْزَوْنَ	الْإِثْمَ			
işlemekte (كَانَ)'nin haberi; muzari f. cüm.	oldukları sıla; nâsih fiili mazi cüm., (كَانَ)'nin ismi	şeyler sebebiyle h. cer+ismi mevsul		karşılık göreceklerdir (إِنَّ)'nin haberi	günah mef'ul			

120. Günahın açığını da gizlisini de bırakın! Doğrusu günah kazananlar, işlemekte oldukları şeyler sebebiyle karşılık göreceklerdir.

عَلَيْهِ	اللَّهِ	اسْمُ	لَمْ يُذْكَرِ	مِمَّا	تَأْكُلُوا	لَا	وَ
Üzerine car-mecrur	Allah'ın muz. ileyh	adının naibi fail, muzaf	anılmadığı sıla; meçhul cahd-ı mutlak f. cüm.	şeylerden h.cer+ismi mevsul	yemeyin nehy-i hâzır		atıf h.
إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ	لَيُوحُونَ	الشَّيَاطِينَ	إِنَّ	وَ	لَفِسْقٌ ط	إِنَّهُ	وَ
dostlarına h. cer + mecrur isim	fısıldarlar tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi	şeytanlar (إِنَّ)'nin ismi	Doğrusu tekid ve nasb h.	atıf h.	bir fısktır tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi	Şüphesiz bu tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.
﴿ 121 ﴾ لَمُشْرِكُونَ ع	إِنَّكُمْ	أَطَعْتُمُوهُمْ	إِنْ	وَ	لِيُجَادِلُوكُمْ ج		
ortak koşanlarsınız tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi	şüphesiz siz de cevabü'ş-şart; tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	onlara itaat ederseniz f.şart; f.mazi+ fail+ işbâ' h.+ mef'ul	Eğer şart ve cezm h.	atıf h.	sizinle mücadele etmeleri için ta'lil (sebep) ve nasb h.+ f. muzari, fail, mef'ul		

121. Üzerine Allah'ın adının anılmadığı şeylerden yemeyin. Şüphesiz bu bir fısktır (doğru yoldan çıkmaktır, büyük günahtır). Doğrusu şeytanlar sizinle mücadele etmeleri için dostlarına fısıldarlar. Eğer onlara itaat ederseniz (haramı helal kabul ederseniz) şüphesiz siz de (Allah'a) ortak koşanlarsınız.

أَ	وَ	مَنْ	كَانَ	مَيْتًا	فَأَحْيَيْنَاهُ	وَ	جَعَلْنَا	
mi		kimse	olan	ölü	akabinde kendisini dirilttiğimiz	ve	verdiğimiz	
soru h.	atıf h.	mübteda, ismi mevsul	sıla; nâsih fiili mazi, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	atıf h., fiili mazi, fail, mef'ul	atıf h.	f.mazi+ fail	

لَهُ	نُورًا	يَمْشِي	بِهِ	فِي النَّاسِ	كَمَنْ	مَثَلُهُ
ona	bir ışık	yürüyebileceği	kendisiyle	insanlar arasında	kimsenin durumu gibi (midir)	
car-mecrur	mef'ul, mevsuf	(نُورًا) kelimesinin sıfatı	car-mecrur	h. cer + mecrur isim	h. cer+ ismi mevsul	sıla; isim cüm.; mübteda

(مَنْ) mübtedasının haberi; şibhi cüm.

فِي الظُّلُمَاتِ	لَيْسَ	بِخَارِجٍ	مِنْهَا ط	كَذٰلِكَ	زُيِّنَ	لِلْكَافِرِينَ	مَا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ ﴿122﴾	
karanlıklarda	hiç çıkamayacak		ondan	İşte böyle	süslü gösterilmiştir	kâfirlere	şeyler	oldukları	yapmakta	
	zaid h. cer, (لَيْسَ)'nin haberi	camid f.mazi, nâsih, (لَيْسَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	car-mecrur	car-mecrur	meçhul f. mazi	h.cer+ mecrur isim	naibi fail, ismi mevsul	sıla: nâsih f. mazi cüm. + (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	haber şibhi cüm.

(مَثَلُهُ)'nün ikinci haberi [(مَنْ) ismi mevsulünden hal de denmiş): fiil cüm.

122. (İslam'ı kabul etmeden önceki durumlarıyla manen) ölü iken akabinde kendisini dirilttiğimiz ve ona kendisiyle insanlar arasında yürüyebileceği bir ışık verdiğimiz kimse, karanlıklarda (kalıp) ondan hiç çıkamayacak (inançsız) kimsenin durumu gibi midir? (Durum böyleyken) işte kâfirlere yapmakta oldukları (kötü) şeyler böyle süslü gösterilmiştir.

وَ	كَذٰلِكَ	جَعَلْنَا	فِي كُلِّ	قَرْيَةٍ	أَكَابِرَ	مُجْرِمِيهَا	لِيَمْكُرُوا	
	Aynı şekilde	kıldık	her	beldede	ileri gelenleri	oranın günahkârları	hilekârlık yapmaları için	
başla-ma h.	car-mecrur	f.maz i+ fail	h. cer + mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	mef'ul	2. mef'ul (muzaf olduğu için nun düşmüş), (هَا):muz. ileyh	sebep ve nasb h., fiili muzari, fail	

فِيهَا ط	وَ	مَا يَمْكُرُونَ	إِلَّا	بِأَنْفُسِهِمْ	وَ	مَا يَشْعُرُونَ ﴿123﴾
oralarda		onlar hilekarlık yapmazlar	başkasına	kendilerinden		farkında değillerdir
car-mecrur	hal vâvı {başlama h. de denmiştir}	nefy-i hal+ fâil	istisna h.	müstesna; şibhi cümle	hal vâvı	nefy-i hal +fâil

123. Aynı şekilde, her beldede ileri gelenleri oralarda hilekârlık yapmaları için oranın günahkârları kıldık. (Halbuki) onlar kendilerinden başkasına hilekarlık yapmazlar (ancak kendilerine yaparlar). (Ama) farkında değillerdir.

وَ	إِذَا	جَاءَتْهُمْ	آيَةٌ	قَالُوا	لَنْ نُؤْمِنَ	حَتَّى	نُؤْتَى	مِثْلَ	مَا أُوتِيَ
	zaman	onlara geldiği	bir ayet	dediler	asla inanmayacağız	bize de verilmedikçe		benzeri	verilen şeyin
atıf h.	şart ve zaman zarfı	fiilu'ş-şart: f.mazi	fail	cevabü'ş-şart: f. mazi	te'kid-i nefy-i istikbal	gaye ve nasb h.	meçhul f.muzari	mef'ul muzaf	muz. ileyh, ismi mevsul	sıla; meçhul f. mazi cüm.

رُسُلُ	اللّٰهِ ط	اَللّٰهُ	أَعْلَمُ	حَيْثُ	يَجْعَلُ	رِسَالَتَهُ ط	سَيُصِيبُ	الَّذِينَ	أَجْرَمُوا
peygamberlerine	Allah'ın	Allah	daha iyi bilir	yeri	vereceği	risaletini	edecektir		suç işleyen kimselere isabet
naibi fail, muzaf	muz. ileyh	mübteda	haber	zaman zarfı	f. muzari	mef'ul	gelecek zaman	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi f. cüm.+ fail

صَغَارٌ	عِنْدَ	اللّٰهِ	وَ	عَذَابٌ	شَدِيدٌ	بِمَا	كَانُوا	يَمْكُرُونَ ﴿124﴾
bir aşağılık	katından	Allah	ve	bir azab	şiddetli	sebebiyle	olmaları	hileler yapmakta
fail	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	h.cer+masdar h.	f. mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

124. Onlara bir ayet geldiği zaman, «Allah'ın peygamberlerine verilenin benzeri bize de verilmedikçe asla inanmayacağız» dediler. Allah, risaletini (peygamberliğini) vereceği yeri (kimseyi) daha iyi bilir. Suç işleyenlere Allah katından bir aşağılık ve hileler yapmakta olmaları sebebiyle de şiddetli bir azab isabet edecektir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 142 ≻

(EN'AM, 119 – 120):

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, söyledi/ hatırladı, andı (فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) tafsil etti, genişçe açıkladı, ayrı ayrı izah etti

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı (اِضْطَرَّ يَضْطَرُّ اِضْطِرَارًا): (if'tial b.) maruz bıraktı/ zorladı/ çarptırdı/ muztar kıldı

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı/ sapmış buldu (اَلْهَوَى ج اَهْوَاءُ): heves, heva, keyf, kötü meyiller

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعِلْمُ]: (masdar) bilmek [(عَلِمَ يَعْلَمُ) أَعْلَمُ]: (ismi tafdil) çok iyi bilen, çok bilen

(اَلْمُعْتَدِي ج مُعْتَدُونَ): (ismi fail) zulmeden, hakka tecavüz eden, haddi aşan (اَلْاِثْمُ ج اٰثَامٌ): günah

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti [(ظَهَرَ يَظْهَرُ) اَلظَّاهِرُ]: (ismi fail) açık, açıkta olan, zahir olan

(اَلْبَاطِنُ): (ismi fail) içte kalan, kapalı olan (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(جَزَى يَجْزِي جَذَاءً):(nakıs f.) karşılığını verdi (اِقْتَرَفَ يَقْتَرِفُ اِقْتِرَافًا): (iftial b.) kazandı, elde etti/ mecazen işledi

(EN'AM, 121 – 122):

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi (ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, söyledi/ bahsetti, andı (اَلْاِسْمُ ج اَسْمَاءُ): isim

(اَلْفِسْقُ): fısk, açıkça günah işleme (أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs if'al b.) fısıldadı, (kötülük) telkin etti, gizlice öğütledi

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost (جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً):(müfâale b.) mücadele etti/ çekişti/ atıştı

(أَطَاعَ يُطِيعُ اِطَاعَةً): (ecvef if'al b.) itaat etti/ uyum sağladı/ bağlılık gösterdi/ muvafakat etti

(اَلْمَيْتُ ج مَوْتَى): ölü (أَحْيَى يُحْيِي اِحْيَاءً): (nakıs if'al b.) hayat verdi, diriltti (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): nur, ışık, hüzme, aydınlık

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı/ çevirdi, yaptı, koydu, kıldı (مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nakıs f.) yürüdü/ adım attı adım attı

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, müsavi, misil, aynısı, numune, örnek (اَلظُّلْمَةُ ج ظُلُمَاتٌ): karanlık, cehalet, şirk

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir [(خَرَجَ يَخْرُجُ) اَلْخَارِجُ]: (ismi fail) çıkan (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, işledi

(زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينً): (tef'il b.) güzelleştirdi, süsledi, tezyin etti

(EN'AM, 123 – 124):

(اَلْاَكْبَرُ ج اَكَابِرُ): büyük, reis, elebaş

(اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde veya binaları toplu halde bulunan her yer, mecazen belde halkı

[(أَجْرَمَ يُجْرِمُ) اَلْمُجْرِمُ]: (ismi fail) (if'al b.) suç işleyen, günah işleyen

(مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): hile yaptı, pusu kurdu/ çekiştirdi/ saptırdı/ kaydırdı

(شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): hissetti/ bildi/ farkına vardı/ farkında oldu

(جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi, getirdi (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, kadar, benzer, gibi, kat

(حَيْثُ): (mübhem mekan zarfı) yerde, yerden (اَلرِّسَالَةُ ج رِسَالاَتٌ): elçiye verilip gönderilen, risalet (elçinin vazifesi)

(أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef if'al b.) isabet etti, dokundu/ istedi, irade etti

(أَجْرَمَ يُجْرِمُ اِجْرَامًا): (if'al b.) suç işledi, günah işledi (اَلصَّغَارُ): küçüklük, küçük olma, aşağılık

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi

(مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): hile yaptı, düzen kurdu, çekiştirdi/ kaydırdı, saptırdı

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 143 (EN'AM: 125 – 131) ≻

فَمَنْ	يُرِدِ	اللّٰهُ	أَنْ يَهْدِيَهُ	يَشْرَحْ	صَدْرَهُ	لِلْإِسْلَامِ ۚ
her kimi	isterse	Allah	doğru yola iletmek	açar	onun göğsünü	İslâm'a
atıf h.+ mübteda (şart ve cezm h.)	f.şart; meczum f. muzari	fail	(يُرِدْ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	c.şart; fiili muzari	mef'ul	car-mecrur

(مَنْ) mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri

وَ	مَنْ	يُرِدْ	أَنْ يُضِلَّهُ	يَجْعَلْ	صَدْرَهُ	ضَيِّقًا	حَرَجًا
atıf h.	Kimi mübteda, şart ve cezm h.	isterse f.şart; f. muzari	saptırmak (يُرِدْ) fiilinin mef'ûlü	verir c.şart; fiili muzari	onun göğsüne mef'ul	bir daralma ikinci mef'ûl, mevsuf	sıkıntılı sıfat

(مَنْ) mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri

كَأَنَّمَا	يَصَّعَّدُ	فِي السَّمَآءِ ۚ	كَذٰلِكَ	يَجْعَلُ	اللّٰهُ
sanki çıkıyormuş gibi		göğe	işte böyle	verir	Allah
car-mecrur	f. muzari	h. cer+ mecrur isim	car-mecrur	f. muzari	fail

الرِّجْسَ	عَلَى الَّذِينَ	لَا يُؤْمِنُونَ	﴿ 125 ﴾	وَ	هٰذَا	صِرَاطُ	رَبِّكَ	مُسْتَقِيمًا ۚ
azap	kimselere	inanmayan		başlama h.	İşte bu	yoludur	Rabbinin	dosdoğru olarak
mef'ul	h. cer + ismi mevsul	sıla; nehy-i istikbal fiil cüm.			mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (كَ):muz. ileyh	hal

قَدْ	فَصَّلْنَا	الْآيَاتِ	لِقَوْمٍ	يَذَّكَّرُونَ	﴿ 126 ﴾
tahkik h.	tafsilatlı bir şekilde açıkladık	ayetleri	bir topluluk için	öğüt ve ibret alacak	
	f. mazi+ fail	mef'ul	h.cer+ mecrur isim, mevsuf (لِقَوْمٍ) kelimesinin sıfatı		

125. Allah her kimi doğru yola iletmek isterse (kimi hidayete erdirme kararı vermişse[31]) onun göğsünü İslâm'a açar. Kimi saptırmak isterse (kimi saptırma kararı vermişse[32]), onun da göğsüne sanki göğe çıkıyormuş gibi sıkıntılı bir daralma verir (daraltır, sıkar). Allah inanmayanlara işte böyle azap (sıkıntı) verir. **126**. İşte bu, dosdoğru olarak Rabbinin yoludur. Öğüt ve ibret alacak bir topluluk için ayetleri tafsilatlı bir şekilde açıkladık.

لَهُمْ	دَارُ	السَّلَامِ	عِنْدَ	رَبِّهِمْ
onlara vardır	yurdu	selamet	katında	Rableri
haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, muzaf	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh

وَ	هُوَ	وَلِيُّهُمْ	بِمَا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ	﴿ 127 ﴾
hal vâvı	O (Allah) mübteda	onların dostudur haber	şeyler sebebiyle h.cer, masdar h.	oldukları f. mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	Yapmakta (كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	

127. Rableri katında onlara selamet (esenlik) yurdu (cennet) vardır. Yapmakta oldukları şeyler (güzel işler) sebebiyle Allah onların dostudur.

وَ	يَوْمَ	يَحْشُرُهُمْ	جَمِيعًا ۚ	يَا	مَعْشَرَ	الْجِنِّ	قَدِ	اسْتَكْثَرْتُمْ
atıf h.	gün zaman zarfı	onların toplayacağı f.muzari+ mef'ul	hepsini hal	nida h.	münada, muzaf	Ey cin topluluğu muz. ileyh	tahkik h.	çoğunu elde ettiniz f.mazi+ fail

مِنَ الْإِنْسِ ۚ	وَ	قَالَ	أَوْلِيَآؤُهُمْ	مِنَ الْإِنْسِ	رَبَّنَا	اسْتَمْتَعَ
İnsanlardan h. cer + mecrur isim	atıf h.	der f. mazi	onların dostları fail	insanlardan h. cer + mecrur isim	Rabbimiz nida harfi mahzuf münada	faydalandı f. mazi

[31] Bu şekilde verilen mana için bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/arastirmalar/kuranda-irade-sey-ve-fitrat.html

[32] "Allah Teâlâ, hidayete erdireceği kişilerle ilgili şu ölçüleri koymuştur: (وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ) "Allah , kendine yöneleni yola getirir." (R'ad, 13/27).. Allah Teâlâ; kâfirlik, fâsıklık, zalimlik, yalancılık, nankörlük, müsriflik ve âyetlerine inanmazlık edenleri, tevbe edinceye kadar yoluna kabul etmez. Aşağıdaki âyetler bunu göstermektedir: .. (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ) "Allah nankör yalancıyı yola getirmez."(Zümer, 39/3), (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ) "Allah yalancı müsrifi yola getirmez."(Mü'min, 40/28)...: Bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/arastirmalar/kuranda-irade-sey-ve-fitrat.html

لَنَا ط	أَجَّلْتَ	الَّذِي	أَجَلَنَا	وَ بَلَغْنَا	بِبَعْضٍ	بَعْضُنَا
bize	tayin ettiğin		ecelimize	ulaştık Ve	bir kısmımızdan	Bir kısmımız
car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm., fail	sıfat; ismi mevsul	mef'ul	f.mazi+ fail atıf h.	car-mecrur	fail

إِلَّا	فِيهَا	خَالِدِينَ	مَثْوَاكُمْ	النَّارُ	قَالَ
hariç	içinde	temelli kalmak üzere	yerleşme yerinizdir	Cehennem	buyurur
istisna h.	car-mecrur	hal	haber	mübteda	f. mazi

﴿ 128 ﴾

عَلِيمٌ	حَكِيمٌ	رَبَّكَ	إِنَّ	اللَّهُ ط	شَآءَ	مَا
Bilendir	Hakimdir	Rabbin	Doğrusu	Allah'ın		dilediği
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	fail	sıla; mazi fiil cüm.	müstesna, ismi mevsul

128. (Allah'ın) onların hepsini toplayacağı gün, «Ey cin topluluğu! İnsanlardan çoğunu elde ettiniz (ayartıp doğru yoldan çıkardınız)» der. Onların insanlardan olan dostları ise: «Rabbimiz! Bir kısmımız bir kısmımızdan faydalandı. Ve bize tayin ettiğin ecelimize (belirli süremizin sonuna) ulaştık (meğer faydalanma geçiciymiş)» derler. (Allah da): «Cehennem, Allah'ın dilediği hariç, içinde temelli kalmak üzere yerleşme yerinizdir." buyurur. Doğrusu Rabbin Hakimdir, Bilendir.

﴿ 129 ﴾ ع

يَكْسِبُونَ	كَانُوا	بِمَا	بَعْضًا	الظَّالِمِينَ	بَعْضَ	نُوَلِّي	كَذَٰلِكَ	وَ
kazanmakta	oldukları	şeyler sebebiyle	diğer bir kısmına	zalimlerin	bir kısmını	musallat ederiz	İşte böyle	
(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	sıla: nâsih f. mazi cüm., + (كَانَ)'nin ismi	h.cer, ismi mevsul (masdar h. de denmiştir)	ikinci mef'ûl	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	f. muzari	car+mecrur	atıf h.

129. İşte böyle kazanmakta oldukları (günahlar) sebebiyle zalimlerin bir kısmını diğer bir kısmına musallat ederiz (peşine takarız, böylece her iki tarafta zarar görür).

مِنْكُمْ	رُسُلٌ	لَمْ يَأْتِكُمْ	أَ	الْإِنْسِ	وَ	الْجِنِّ	مَعْشَرَ	يَا
İçinizden	peygamberler	gelmedi	mi			Ey cin ve insan topluluğu!		
(رُسُلٌ) kelimesinin sıfatı	fail, mevsuf	cahd-ı mutlak; f. muzari)+ mef'ul	soru h.	matuf	atıf h.	muz. ileyh	münada, muzaf	nida h.

هٰذَا ط	يَوْمِكُمْ	لِقَآءَ	يُنْذِرُونَكُمْ	وَ	آيَاتِي	عَلَيْكُمْ	يَقُصُّونَ
bu	gününüzle	karşılaşma (hususunda)	sizi uyaran	ve	âyetlerimi	size	anlatan
sıfat	muz. ileyh, mevsuf	mef'ul, muzaf	f. muzari+ fâil, mef'ul	atıf h.	mef'ul	car+ mecrur	(رُسُلٌ) kelimesinin 2. sıfatı

الدُّنْيَا	الْحَيَاةُ	غَرَّتْهُمُ	وَ	أَنْفُسِنَا عَلَىٰ	شَهِدْنَا	قَالُوا
Dünya	hayatı	onları aldattı		kendi aleyhimize	şahitlik ederiz	derler
sıfat	fail, mevsuf	f.mazi mef'ul	atıf h.	h. cer + mecrur isim	f.mazi+ fail	f.mazi+ fail

﴿ 130 ﴾

كَافِرِينَ	كَانُوا	أَنَّهُمْ	عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ	شَهِدُوا	وَ	
kâfir olduklarına			kendi aleyhlerine	şahitlik ettiler	ve	
(كَانَ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin haberi; nâsih mazi fiil cüm. (وا): (كَانَ)'nin ismi	tekid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	h. cer + mecrur isim	f.mazi + fail	atıf h.	

(شَهِدُوا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

130. Ey cin ve insan topluluğu! İçinizden size âyetlerimi anlatan ve sizi bu gününüzle karşılaşma (hususunda) uyaran peygamberler gelmedi mi? «Kendi aleyhimize şahitlik ederiz.» derler. Dünya hayatı onları aldattı ve kendi aleyhlerine kâfir olduklarına şahitlik ettiler.

﴿ 131 ﴾

غَافِلُونَ	أَهْلُهَا	وَ	بِظُلْمٍ	الْقُرَىٰ	مُهْلِكَ	رَبُّكَ	أَنْ لَمْ يَكُنْ		ذٰلِكَ
habersizken	halkı		haksızlıkla	beldeleri	helak	Rabbinin	etmemesi içindir		Bu (durum)
haber	mübteda	hal vâvı	car+ mecrur	muz. ileyh	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	(كَانَ)'nin ismi	fiilin önüne geldiği için (أَنَّ)'nin tahfifi+ cahd-ı mutlak		mübteda
hal; isim cümlesi							haber: masdar-ı müevvel		

131. Bu (durum, yani peygamberlerin uyarıları), halkı habersizken (haberleri yokken), Rabbinin haksızlıkla beldeleri helak etmemesi içindir (uyarı yapmaksızın haksız yere helâk etmemesi sebebiyledir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 143 ≻

(EN'AM, 125 – 126):

(أَرَادَ يُرِيدُ اِرَادَةً): (ecvef if'al b.) irade etti, istedi (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi/ irşad etti/ doğru yola iletti

(شَرَحَ يَشْرَحُ شَرْحًا): açtı, genişletti, genişlik verdi, yardı (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs

(أَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلَالًا): (muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış buldu/ sapık olarak gördü

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): icad etti, yarattı/ çevirdi, yaptı, kıldı/ hükmetti (اَلضَّيِّقُ): (sıfatı müşebbehe) dar, sıkışık, daralmış

(اَلْحَرَجُ): darlık, sıkıntı, güçlük, zorluk, meşakkat, günah (كَأَنَّ): gibi, sanki, ...yor gibi

(اِصَّعَّدَ يَصَّعَّدُ اِصْعِعَادًا): güçlükle çıktı/ yükseldi/ nefesi daralır bir vaziyette çıktı (اَلرِّجْسُ ج اَرْجَاسٌ): azap/ ceza/ pislik

(اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü olmayan yol [(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ismi fail) (ecvef, istif'al b.) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz

(فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْسِيلًا): (tef'il b.) tafsil etti, genişçe açıkladı, ayrı ayrı izah etti

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

(EN'AM, 127 – 128):

(اَلدَّارُ ج دُورٌ): ev, mesken, yurt (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı

[(دَارُ اَلسَّلَامِ) اَلسَّلَامُ]: cennet/ selam/ necat/ eman/ selamet/ sulh/ teslim olma (اَلْجَمِيعُ): hepsi, tümü, tümü, beraberce

(اَلْاِنْسُ): insan (اَلْجِنُّ): cin (اَلْمَعْشَرُ ج مَعَاشِرُ): birbiriyle kaynaşmış topluluk, gurup, birlik

(اِسْتَكْثَرَ يَسْتَكْثِرُ اِسْتِكْثَارًا): (istif'al b.) çoğunluğu sağladı/ çok gördü, çok saydı/ çok istedi

(اِسْتَمْتَعَ يَسْتَمْتِعُ اِسْتِمْتَاعًا): (istif'al b.) faydalandı/ lezzet aldı

(بَعْضُ): bazı, bazısı, biri, birisi (بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti (اَلْأَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel,tayin edilen vaktin sonu

[(ثَوَى يَثْوِي) اَلْمَثْوَى]: (masdar ve ismi mekan) (nakıs f.) uzun müddet kalış/ yerleşme veya yerleşme yeri

(اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan

(EN'AM, 129 – 130 – 131):

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nakıs tef'il b.) idaresine verdi, musallat etti, yardımcı verdi/ sahiplik ettirdi/ çevirdi

(بَعْضُ): bazı, bazısı, biri, birisi (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

اَلْمَعْشَرُ ج مَعَاشِرُ): birbiriyle kaynaşmış topluluk, gurup, birlik (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) (kolayca) geldi

(قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا):(muzaaf f.) hikaye etti, anlattı, nakletti (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if'al b.) uyardı

(اَللِّقَاءُ): karşılaşma, (Allah'a) kavuşma (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti/ yemin etti/ hazır oldu/ bildi

(غَرَّ يَغُرُّ غُرُورًا): (muzaaf f.) aldattı, kandırdı (اَلْحَيَاةُ ج حَيَوَاتٌ): hayat, yaşam, ömür

[(أَهْلَكَ يُهْلِكُ) اَلْمُهْلِكُ]: (ismi fail) (if'al b.) felakete uğratan/ helak eden/ harcayan

(اَلْقَرْيَةُ ج قُرًى): belde veya binaları toplu halde bulunan her yer/ mecazen belde halkı

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظُّلْمُ]: (masdar) zulüm, zulmetmek, haksızlık etmek

(اَلْأَهْلُ ج اَهَالٍ): aile, yakın, akraba, halk, ehil (اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ): (ismi fail) gafil olan

⋖ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 144 (EN'AM: 132 – 137) ⋗

وَ	لِكُلٍّ	دَرَجَاتٌ	مِمَّا	عَمِلُوا ۖ
	Herkesin vardır	dereceleri	şeylerden	yaptıkları
atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar	h.cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., fail

﴿ 132 ﴾

وَ	مَا	رَبُّكَ	بِغَافِلٍ	عَمَّا	يَعْمَلُونَ
	değildir	Rabbin	habersiz	şeylerden	onların yaptıklar
atıf h.	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefiy h.	(مَا)'nın ismi	zaid h. cer, (مَا)'nın haberi	cer, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.

132. Herkesin yaptıkları işlerden dolayı dereceleri vardır. Rabbin onların yaptıklarından asla habersiz değildir.

وَ	رَبُّكَ	الْغَنِيُّ	ذُو	الرَّحْمَةِ ۖ	إِنْ	يَشَأْ	يُذْهِبْكُمْ	وَ	يَسْتَخْلِفْ	مِنْ	بَعْدِكُمْ
	Rabbin	zengindir	sahibidir	rahmet		dilerse		ve	sizin yerinize geçirir		sizden sonra
mübteda, atıf h.	haber	ikinci haber (sıfat da denmiştir), muzaf		muz. ileyh		fiilu'ş-şart;f. muzari	cevabü'ş-şart; f. muzari+ mef'ul	atıf h.	f. muzari	h. cer	mecrur isim

﴿ 133 ﴾

مَا	يَشَآءُ	كَمَآ	أَنْشَأَكُمْ	مِنْ	ذُرِّيَّةِ	قَوْمٍ	آخَرِينَ ۖ
	dilediğini	gibi	sizi yarattığı		zürriyetinden	bir kavmin	başka
mef'ul	sıla; muzari fiil cüm.	hal; h. cer + masdar h.	f.muzari+ mef'ul	h. cer	mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat

133. Rabbin zengindir, rahmet sahibidir. Dilerse sizi giderir (yok eder) ve sizden sonra dilediğini sizin yerinize (size halef olarak) geçirir: Sizi başka bir kavmin zürriyetinden yarattığı gibi.

﴿ 134 ﴾

إِنَّ	مَا	تُوعَدُونَ	لَآتٍ ۙ	وَ	مَآ	أَنْتُمْ	بِمُعْجِزِينَ
Doğrusu	şeyler	size va'd edilen	kesinlikle gelecektir		değilsiniz	Siz	aciz bırakanlar
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; meçhul muzari fiil cüm.	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi [(أَتَى) filinin ismi failinin tenvinli merfu hali]	atıf h.	(لَيْسَ)'nin amelini yapan nefiy h.	(مَا)'nın ismi	zaid h. cer (tekit için) + (مَا)nın haberi

134. Doğrusu size va'd edilen şeyler mutlaka gelecektir. Siz kesinlikle aciz bırakanlar değilsiniz (bunun önüne geçemezsiniz.)

قُلْ	يَا	قَوْمِ	اعْمَلُوا	عَلَى مَكَانَتِكُمْ	إِنِّي	عَامِلٌ ۚ	فَسَوْفَ	تَعْلَمُونَ ۙ
De ki	Ey	kavmim	yapın	Elinizden geleni	Şüphesiz ben	yapmaktayım		bileceksiniz
emir fiili	nida h.	münada	emir f. + fail	h. cer + mecrur isim	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	başlama h., istikbal (gelecek zaman) h.	f. muzari + fâil

﴿ 135 ﴾

مَنْ	تَكُونُ	لَهُ	عَاقِبَةُ	الدَّارِ ۖ	إِنَّهُ	لَا يُفْلِحُ	الظَّالِمُونَ
kimin lehine olduğunu			sonunun	Yurdun	Gerçek şu ki	iflah olmazlar	zalimler
mef'ul, ismi mevsul	sıla; nâsih fiili muzari cüm.	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf	muz. ileyh	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi		fail

135. De ki: Ey kavmim! Elinizden geleni yapın. Şüphesiz ben de yapmaktayım. Yurdun (dünya ve ahiret yurdunun) sonunun kimin lehine olduğunu (sonucun kim için hayırlı olduğunu) bileceksiniz. Gerçek şu ki, zalimler iflah olmazlar (kurtuluşa ulaşamazlar).

وَ	مِنَ الْحَرْثِ	ذَرَأَ	مِمَّا	لِلّٰهِ	جَعَلُوا	وَ
ve	ekinlerden	yarattığı	şeylerden	Allah'a	ayırdılar	
atıf h.	h. cer+ mecrur isim	sıla; mazi fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	car-mecrur	f.mazi+ fail	başlama h.

وَ	بِزَعْمِهِمْ	لِلّٰهِ	هٰذَا	فَقَالُوا	نَصِيبًا	الْأَنْعَامِ
	kendi zanlarınca	Allah'ındır	Bu	akabinde dediler	bir pay	hayvanlardan
	(قَالُوا) ile bağlantılı h. cer+ mecrur isim	haber; şibhi cüm.	mübteda	atıf h., f.mazi, fail	mef'ul	matuf

إِلَى اللّٰهِ ۚ	فَلَا يَصِلُ	لِشُرَكَآئِهِمْ	كَانَ	فَمَا	لِشُرَكَآئِنَا ۚ	هَٰذَا
Allah'a	geçmezdi	Ortakları için olan her ne (pay) varsa			ortaklarımızındır	bu
h. cer+ mecrur isim	rabıta + nefy-i istikbal	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cüm.	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	atıf h.+ mübteda, (şart h.)	haber	mübt.,

(مَا) mübtedasının haberi: isim cümlesi

شُرَكَآئِهِمْ ۖ	إِلَى	يَصِلُ	فَهُوَ	لِلّٰهِ	كَانَ	مَا	وَ
ortaklarına		ulaşırdı	o	Allah için olan her ne (pay) varsa			
mecrur isim	h. cer	f. muzari	rabıta+ c. şart; mübteda	(كَانَ)'nin haberi: şibhi cüm.	f. şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	mübteda, şart h.	atıf h.

(مَا) mübtedasının haberi: şibhi cüm.

﴿ 136 ﴾	يَحْكُمُونَ	مَا	سَآءَ
	Verdikleri hüküm	ne	kötüdür
	sıla; muzari fiil cüm.	fail, ismi mevsul	f. mazi

136. Allah'ın yarattığı ekin ve hayvanlardan Allah'a bir pay ayırdılar ve kendi zanlarınca "Bu Allah'ındır; bu da ortaklarımızındır (O'na koştuğumuz ortakların payıdır)" dediler. Ortakları için olan her ne (pay) varsa, Allah'a geçmezken, Allah'a ayrılan pay ortaklarına ulaşırdı. Verdikleri hüküm ne kötüdür.

أَوْلَادِهِمْ	قَتْلَ	مِنَ الْمُشْرِكِينَ	لِكَثِيرٍ	زَيَّنَ	كَذٰلِكَ	وَ
çocuklarının	öldürülmesini	müşriklerden	bir çoğuna	süslü göstermiştir	aynı şekilde	
muz. ileyh, muzaf+ muz. ileyh	mef'ul, muzaf	sıfat: şibhi cümle	h.cer+ mecrur isim, mevsuf	f. mazi	car+ mecrur	atıf h.

دِينَهُمْ ۖ	عَلَيْهِمْ	لِيَلْبِسُوا	وَ	لِيُرْدُوهُمْ	شُرَكَآؤُهُمْ
dinlerini	kendilerine	karmakarışık etmek için	ve	onların helak edilmeleri için	onların ortakları
mef'ul	car+ mecrur	sebep ve nasb h.+ f. muzari+fail	atıf h.	ta'lil (sebeb) ve nasb h.+ meçhul f. muzari+ fail, mef'ul	(زَيَّنَ) fiilinin faili

﴿ 137 ﴾	يَفْتَرُونَ	مَا	وَ	فَذَرْهُمْ	مَا فَعَلُوهُ	اللّٰهُ	شَآءَ	لَوْ	وَ
	uydurdukları	şeylerle		Artık sen onları bırak	bunu yapamazlardı	Allah	dileseydi	Eğer	
	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ûlün meah, ismi mevsul	vâvu'l-meiyye (beraberlik vâvı)	rabıta { başlama h. de denmiştir}+ emir fiili, mef'ul	c.şart; olumsuz f. mazi+ fail, mef'ul	fail	f.şart; f. mazi	şart h.	atıf h.

137. Aynı şekilde onların ortakları (putların hizmetçileri, şeytan, cin ve şahıslar da dahil olmak üzere Allah'a ortak koştukları her şey) müşriklerden bir çoğuna çocuklarının öldürülmesini süslü (cazip) göstermiştir. (Hem) onların helak edilmeleri (hem de İbrahim a.s.'dan bu yana devam eden) dinlerini kendilerine karmakarışık etmek için (süslü göstermişlerdir). Eğer Allah dileseydi bunu yapamazlardı. Artık sen onları uydurdukları şeylerle başbaşa bırak.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 144 ≻

(EN'AM, 132 – 133 – 134):

(اَلدَّرَجَةُ ج دَرَجَاتٌ): derece, basamak, yükseklik mertebesi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, işledi, amel etti

(اَلْغَنِيُّ ج اَغْنِيَاءُ): (esmai ilahiyeden) zengin (اَلرَّحْمَةُ): rahmet, rahmetten neşet eden nimet

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (أَذْهَبَ يُذْهِبُ اِذْهَابًا): (if'al b.) giderdi, izale etti/ ortadan kaldırdı/ götürdü

(اِسْتَخْلَفَ يَسْتَخْلِفُ اِسْتِخْلاَفًا): (istif'al b.) yerine geçirdi/ halef kıldı (بَعْدُ): (zarf) sonra

(أَنْشَأَ يُنْشِئُ اِنْشَاءً): (if'al b.)yarattı, icad etti, meydana getirdi/ teşkil etti (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): iki şeyden birisi, diğeri, öteki

(اَلذُّرِّيَّةُ ج ذُرِّيَّاتٌ): zürriyet, nesil

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) vadetti, söz verdi (اَلْمُعْجِزُ ج مُعْجِزُونَ): (ismi fail) aciz bırakan

[(أَتَى يَأْتِي) اَلْآتِي]: (ismi fail) (nakıs ve mehmuz if'al b.) gelen, gelici

(EN'AM, 135):

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلْمَكَانَةُ ج مَكَانَاتٌ): hal, durum/ mekan, yer

(اَلْعَاقِبَةُ): son, netice, akıbet (اَلدَّارُ ج دُورٌ): ev, mesken, yurt

(أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاَحًا):(if'al b.) kazandı, felaha erdi

(EN'AM, 136):

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yaptı, karar verdi

(ذَرَأَ يَذْرَؤُ ذَرْءًا): (mehmuz f.) yarattı, yoktan var edip etrafa dağıtarak çoğalttı

(اَلْحَرْثُ): ekin (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyük baş hayvan; deve, sığır, davar

(اَلنَّصِيبُ ج نُصُبٌ): nasip, pay, hisse (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

(زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): zanda bulundu, söyledi, şüpheli söz söyledi

(وَصَلَ يَصِلُ وَصْلاً): (misal f.) ulaştı, vardı (سَاءَ): ne kötü (yerme fiili)

(حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, fasletti, hüküm verdi

(EN'AM, 137):

(زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef'il b.) güzelleştirdi, süsledi, tezyin etti

(اَلْكَثِيرُ ج كِثَارٌ): çok, bol (اَلْمُشْرِكُ ج مُشْرِكُونَ): (ismi fail) Allaha ortak koşan

[اَلْقَتْلُ (قَتَلَ يَقْتُلُ]: (masdar) öldürmek (اَلْوَلَدُ ج اَوْلاَدٌ): çocuk

(اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

(رَدِيَ يَرْدَى رَدًى): (nakıs f.) (çukura) düştü, yuvarlandı, yıkıldı/ helak oldu

(لَبَسَ يَلْبِسُ لَبْسًا): karıştırdı/ müşkülleştirdi, şüpheye düşürdü

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu, düzdü

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 145 (EN'AM: 138 – 142) ≻

حِجْرٌ	حَرْثٌ	وَ	أَنْعَامٌ	هٰذِهِ	قَالُوا	وَ
haram	ekinlerdir	ve	hayvanlar	Bunlar	dediler	
sıfat	matuf, mevsuf	atıf h.	haber	mübteda	f.mazi+ fail	başlama h.
بِزَعْمِهِمْ	نَشَآءُ	مَنْ	إِلاَّ	يَطْعَمُهَا	لاَ	
kendi zanlarınca	dilediğimiz	kimselerden	başkası	onları yiyemez		
h.cer+ mecrur isim	sıla; muzari fiil c.	fail, ismi mevsul	istisna h.	f.muzari+ mef'ul	nefiy h.	
لاَ يَذْكُرُونَ	أَنْعَامٌ	وَ	ظُهُورُهَا	حُرِّمَتْ	أَنْعَامٌ	وَ
anmadıkları	hayvanlardır		arkaları	haram edilmiş	hayvanlardır	
(أَنْعَامٌ)	(هذه) olarak takdir edilen	atıf h.	naibi fail	sıfat	(هذه) (Bunlar) olarak takdir	atıf h.
kelimesinin sıfatı: fiil cüm.	mahzuf bir mübtedanın haberi, mevsuf				edilen mahzuf bir mübtedanın haberi, mevsuf	

سَيَجْزِيهِمْ	عَلَيْهِ ط	افْتِرَاءً	عَلَيْهَا	اللّٰهِ	اسْمَ	
ceza verecektir	O'na	iftira etmek üzere	üzerlerine	Allah'ın	ismini	
istikbal (gelecek zaman) h.+ f.muzari+ mef'ul	car+ mecrur	mef'ûlün lieclih	car+ mecrur	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	
﴿ 138 ﴾	يَفْتَرُونَ		كَانُوا		بِمَا	
	iftira etmekte		olmaları		sebebiyle	
	(كَانَ)'nin haberi		f. mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi		h.cer, masdar h.	

138. Kendi zanlarınca: "Bunlar haram hayvanlar ve ekinlerdir. Onları dilediğimiz kimselerden başkası yiyemez. (Şunlar) arkaları haram edilmiş (binilmesi, üzerine yük vurulması yasaklanmış) hayvanlardır." dediler. (Bunlar da) O'na (Allah'a) iftira etmek üzere (O böyle emretti diyerek kesim esnasında) üzerlerine Allah'ın ismini anmadıkları hayvanlardır. Onlara, iftira etmekte olmaları sebebiyle ceza verecektir.

لِذُكُورِنَا	خَالِصَةٌ	الْأَنْعَامِ	هٰذِهِ	فِي بُطُونِ	مَا	قَالُوا	وَ
erkeklerimize	mahsustur	Bu hayvanların		karınlarında	olanlar	dediler	
h. cer+ mecrur isim	haber	muz. ileyh		h. cer + mecrur isim, muzaf	mübteda, ismi mevsul	f.mazi+ fail	atıf h.
		(هٰذِهِ)'den bedel					
فَهُمْ	مَيْتَةً	يَكُنْ	إِنْ	وَ	عَلَى أَزْوَاجِنَا ج	مُحَرَّمٌ	وَ
o zaman onlar	ölü	olursa	Şayet		Eşlerimize	haram kılınmıştır	
rabıta+ c.şart; mübteda	(كَانَ)'nin haberi	f. şart; fiili muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	şart ve cezm h.	atıf h.	mecrur isim, h. cer	matuf	atıf h.

﴿ 139 ﴾	عَلِيمٌ	حَكِيمٌ	إِنَّهُ	وَصْفَهُمْ ط	سَيَجْزِيهِمْ	شُرَكَآءُ ط	فِيهِ
	Alim'dir	Hakim'dir	Şüphesiz O	nitelemelerinin	cezasını verecektir	ortaktır	onda
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	gelecek zaman f. + mef'ul	haber	car+ mecrur

139. «Bu hayvanların karınlarında olanlar (yavrular) yalnız erkeklerimize mahsustur. Eşlerimize (kadınlarımıza) haram kılınmıştır. Şayet ölü olursa (yavru ölü doğarsa), o zaman onlar (kadın erkek hepsi) onda ortaktır.» dediler. Allah (bu) nitelemelerinin cezasını verecektir. Şüphesiz O Hakim'dir (hikmet sahibidir), Alim'dir.

عِلْمٍ	بِغَيْرِ	سَفَهًا	أَوْلاَدَهُمْ	قَتَلُوٓا	الَّذِينَ	خَسِرَ	قَدْ
bilgisizlikle		akılsızlık yüzünden	çocuklarını	öldürenler		zarara uğramışlardır	kesinlikle
muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	mef'ûlün lieclih	mef'ul	sıla; mazi fiil cüm.	fail, ismi mevsul	f. mazi	tahkik h.

وَ	حَرَّمُوا	مَا	رَزَقَهُمُ	اللَّهُ	افْتِرَاءً	عَلَى اللَّهِ ط
ve	haram kılanlar	şeyleri	kendilerine rızık olarak verdiği	Allah'ın	iftira ederek	Allah'a
atıf h.	f. mazi + fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	fail	mef'ûlün lieclih	h. cer mecrur isim

قَدْ	ضَلُّوا	وَ	مَا	كَانُوا	مُهْتَدِينَ ع ﴿140﴾
gerçekten	onlar sapmışlardır	ve	değillerdir		doğru yolda olanlar
tahkik h.	f.mazi+ fail	atıf h.	nefiy h.	f. mazi, nasih+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

140. Bilgisizlikle akılsızlık yüzünden çocuklarını öldürenler ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği şeyleri, Allah'a iftira ederek haram kılanlar, kesinlikle zarara uğramışlardır. Onlar gerçekten sapmışlardır ve doğru yolda olanlar da değillerdir.

وَ	هُوَ	الَّذِي	أَنْشَأَ	جَنَّاتٍ	مَعْرُوشَاتٍ	وَ	غَيْرَ
	O	inşa edendir		bahçeleri	çardaklı	ve	
başlama h.	mübteda	haber, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	mef'ul, mevsuf	sıfat	atıf h.	matuf, muzaf

وَ	النَّخْلَ	وَ	الزَّرْعَ	مُخْتَلِفًا	أُكُلُهُ	وَ	الزَّيْتُونَ	وَ	الرُّمَّانَ
	hurmaları		ekinleri	farklı	tatları		zeytin	ve	narları
atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	hal	(مُخْتَلِفًا)'in faili	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf

مُتَشَابِهًا	وَ	غَيْرَ	مُتَشَابِهٍ ط	كُلُوا	مِنْ	ثَمَرِهِ	
birbirine benzer	ve	benzemez		yiyin		ürününden	
hal	atıf h.	matuf, muzaf	muz. ileyh	emir fiili+ fail	h. cer	mecrur isim	

إِذَا	أَثْمَرَ	وَ	آتُوا	حَقَّهُ	يَوْمَ	حَصَادِهِ ز
zaman	ürün verdiği		verin	hakkını	günü	Hasad
zaman zarfı	f. mazi	atıf h.	emir fiili, fail	mef'ul	zaman zarfı, muzaf	mecrur isim

وَ	لَا	تُسْرِفُوا ط	إِنَّهُ	لَا	يُحِبُّ	الْمُسْرِفِينَ لا ﴿141﴾
	israf etmeyin		Gerçek şu ki		sevmez	israf edenleri
atıf h.	nehy-i hâzır; olumsuz f.muzari+fail		tekid ve nasb h.+ (نَّ)'nin ismi		(إِنَّ)'nin haberi	mef'ul

141. O, çardaklı ve çardaksız bahçeleri, tatları farklı hurmaları, ekinleri, birbirine benzer ve benzemez biçimde zeytin ve narları inşa edendir (yaratandır). Herbiri ürün verdiği zaman ürününden yiyin. Hasad günü (devşirilip toplandığı gün de) hakkını (zekât ve sadakasını) verin. (Bununla birlikte) israf etmeyin. Gerçek şu ki; Allah israf edenleri sevmez.

وَ	مِنَ الْأَنْعَامِ	حَمُولَةً	وَ	فَرْشًا ط	كُلُوا
	Hayvanlardan	yük taşıyanı (yaratan O'dur)	ve	tüylerinden yaygılar yapılanı	yiyin
atıf h.	h. cer + mecrur isim	(أَنْشَأَ) fiilinin mef'ûlü	atıf h.	matuf	emir f. +fail

مِمَّا	رَزَقَكُمُ	اللَّهُ	وَ	لَا تَتَّبِعُوا	خُطُوَاتِ	الشَّيْطَانِ ط
şeylerden	size rızık olarak verdiği	Allah'ın		gitmeyin	adımlarının peşinden	şeytanın
h.cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.; f.mazi+ mef'ul	fail	atıf h.	nehy-i hâzır; olumsuz f.muzari+fail	mef'ul, muzaf	muz. ileyh

إِنَّهُ	لَكُمْ	عَدُوٌّ	مُبِينٌ لا ﴿142﴾	
Şüphesiz o	sizin için	bir düşmandır	apaçık	
tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	car+mecrur	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	

142. Hayvanlardan yük taşıyanı ve tüylerinden yaygılar yapılanı (da yaratan O'dur). Allah'ın size rızık olarak verdiği şeylerden yiyin, şeytanın adımlarının peşinden gitmeyin. Şüphesiz o sizin için apaçık bir düşmandır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 145 ≻

(EN'AM, 138 – 139 - 140):

(اَلنَّعَمُ ج أَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, sığır, deve, davar (اَلْحَرْثُ): ekin (اَلْحِجْرُ): haram, yasak, dokunulmaz/ kucak

(طَعِمَ يَطْعَمُ طَعْمًا): yedi, doydu, tattı (زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا): zanda bulundu, iddia etti

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı (اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): sırt, yüz üzeri, arka

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): tefekkürle hatıra getirdi, zikretti/ konuştu/ hatırladı/ andı (اَلْإِسْمُ ج اَسْمَاءُ): isim, ad

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi [(اَلْاِفْتِرَاءُ (اِفْتَرَى يَفْتَرِي]: (masdar) (nakıs iftial b.) iftira etmek, uydurmak, düzmek

(اَلْبَطْنُ ج بُطُونٌ): karın (اَلْخَالِصَةُ): aid ve mahsus olan, hususan, yalnız, sadece (اَلذَّكَرُ ج ذُكُورٌ): erkek

[(اَلْمُحَرَّمُ (حَرَّمَ يُحَرِّمُ]: (ismi meful) (tef'il b.) yasak kılınan (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, zevce

(اَلْمَيْتَةُ): murdar hayvan, kesilmeksizin ölen hayvan, leş (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا): (misal f.) vasıflandırdı/ niteledi/ anlattı

[(اَلْحَكِيمُ (حَكَمَ يَحْكُمُ]: (mübalağalı ismi fail) hakim olan, muhkem, hikmetli, sağlam

[(اَلْعَلِيمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen, çok iyi bilen

(خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar etti, ziyana uğradı, zayi etti, eksiltti (اَلْوَلَدُ ج أَوْلَادٌ): çocuk (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

[(اَلسَّفَهُ (سَفِهَ يَسْفَهُ]: (masdar) akılsızlık, taşkınlık, ahmaklık, iman zayıflığı, akılsızca davranmak

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın [(اَلْعِلْمُ (عَلِمَ يَعْلَمُ]: (masdar) bilmek

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, fazlından verdi/ hayırda bulundu

[(اَلْاِفْتِرَاءُ (اِفْتَرَى يَفْتَرِي]: (masdar) (nakıs iftial b.) iftira, iftira etmek, uydurmak, düzmek

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلَالاً): (muzaaf f.) saptı, sapıttı/ kayboldu (اَلْمُهْتَدِي ج مُهْتَدُونَ): (ismi fail) hidayete eren, doğru yolu bulan

(EN'AM, 141 – 142):

(أَنْشَأَ يُنْشِئُ اِنْشَاءً): (if'al b.) yarattı, icad etti/ yarattı/ teşkil etti/ hazır etti

[(اَلْمَعْرُوشَةُ (عَرَشَ يَعْرُشُ]: (ismi meful) çardak, kurulan, dikilen, döşenmiş

(اَلنَّخْلَةُ ج نَخِيلٌ): hurma ağaçları (اَلزَّرْعُ ج زُرُوعٌ): ekin, toprağı sürülüp ekilmiş nebat

[(اَلْمُخْتَلِفُ (اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ]: (ismi fail) (iftial b.) muhtelif, değişik (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi

(اَلزَّيْتُونَةُ ج زَيْتُونٌ): zeytin, zeytin ağacı [(اَلْمُتَشَابِهُ (تَشَابَهَ يَتَشَابَهُ]: (ismi fail) (tefâul b.) benzeyen, benzeşen

(اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرٌ): meyve (أَثْمَرَ): meyve verdi (اَلرُّمَّانَةُ ج رُمَّانٌ): nar (اَلْحَقُّ): kul hakkı, hak, gerçek

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi [(اَلْحَصَادُ (حَصَدَ يَحْصُدُ]: (masdar) hasad etmek, biçmek

(أَسْرَفَ يُسْرِفُ اِسْرَافًا): (if'al b.) ortayolu aştı/ israf etti (أَحَبَّ يُحِبُّ اِحْبَابًا):(muzaaf if'al b.) sevdi

(اَلْمُسْرِفُ ج مُسْرِفُونَ): (ismi fail) israf eden (اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan, davar, deve, sığır

(اَلْحَمُولَةُ): yük hayvanı (اَلْفَرْشُ): ufak hayvan, kesim hayvanı, "Ferş; döşek demektir ki, burada kastedilen, döşek gibi yere döşenen, yatırılıp kesilen veya yünlerinden, kıllarından döşekler, yaygılar, sergiler, postekiler yapılan veya yeryüzüne serilip yayılan demektir" (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu

(اَلْخُطْوَةُ ج خُطُوَاتٌ): adım (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman [(اَلْمُبِينُ (أَبَانَ يُبِينُ]: (ismi fail) (ecvef if'al b.) açık olan, açıklayan

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 146 (EN'AM: 143 – 146) ≻

ثَمَانِيَةَ	أَزْوَاجٍ ۚ	مِنَ الضَّأْنِ	اثْنَيْنِ ۖ	وَ	مِنَ الْمَعْزِ	اثْنَيْنِ
sekiz	eş	koyundan	iki	atıf h.	keçiden	iki
(حَمُولَةً)'den bedel, muzaf	muz. ileyh	h. cer + mecrur isim	(ثمانية)' den bedel		h. cer + mecrur isim	(ثمانية)'den bedel

قُلْ	آلذَّكَرَيْنِ	حَرَّمَ	أَمِ	الْأُنْثَيَيْنِ	أَمَّا	اشْتَمَلَتْ	عَلَيْهِ
De ki	iki erkeği mi	haram kılmıştır	yoksa	iki dişiyi mi	veya	kapsadığı	
emir fiili	soru h.+ mef'ul	f. mazi	atıf h.	matuf	atıf h., matuf, ismi mevsul	f. mazi	car-mecrur

﴿ 143 ﴾

أَرْحَامُ	الْأُنْثَيَيْنِ	نَبِّئُونِي	بِعِلْمٍ	إِنْ	كُنْتُمْ	صَادِقِينَ
rahimlerinin	iki dişinin	bana cevap verin	ilimle	şart ve cezm h.	idiyseniz	Doğru sözlü
fail, muzaf	muz. ileyh	emir fiili, fail, mef'ul	car-mecrur		f.şart; f.mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

143. (Eti yenen hayvanlardan dişili erkekli) sekiz eş: Koyundan iki, keçiden iki.. De ki: « (O), iki erkeği mi, yoksa iki dişiyi mi veya o iki dişinin rahimlerinin kapsadığı (içinde bulunan yavruları) mı haram kılmıştır? Doğru sözlü iseniz bana ilimle (bilgiye dayanarak) cevap verin.»

قُلْ	اثْنَيْنِ ۖ	مِنَ الْبَقَرِ	وَ	اثْنَيْنِ	مِنَ الْإِبِلِ	وَ
De ki	iki	sığırdan	atıf h.	iki	Develerden	atıf h.
emir fiili	(ثمانية) den bedel	h. cer + mecrur isim		(ثمانية) den bedel	h. cer + mecrur isim	

عَلَيْهِ	اشْتَمَلَتْ	أَمَّا	الْأُنْثَيَيْنِ ۖ	أَمِ	حَرَّمَ	آلذَّكَرَيْنِ
kapsadığı		veya	iki dişiyi mi	yoksa	haram kılmıştır	iki erkeği mi
car+ mecrur	f. mazi	atıf h., matuf, ismi mevsul	matuf	atıf h.	f. mazi	soru h., mef'ul

بِهٰذَا ۚ	اللّٰهُ	وَصَّاكُمُ	إِذْ	شُهَدَآءَ	كُنْتُمْ	أَمْ	الْأُنْثَيَيْنِ	أَرْحَامُ
bununla	Allah'ın	size vasiyet ettiğinde		şahitler mi	oldunuz	Yoksa	iki dişinin	rahim-lerinin
h. cer, işaret ismi	fail	fiili mazi, mef'ul	geçmiş zaman zarfı	(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	muz. ileyh	fail, muzaf

النَّاسَ	لِيُضِلَّ	كَذِبًا	اللّٰهِ	عَلَى	افْتَرَى	مِمَّنِ	أَظْلَمُ	فَمَنْ
insanları	saptırmak için	yalan	Allah'a	karşı	uyduran kimseden		daha zâlimdir	Kim
mef'ul	ta'lil ve nasb h.+ fiili muzari	mef'ul	mecrur isim	h. cer	sıla; mazi fiil	h.cer+ ismi mevsul	haber	başlama h., mübteda, soru ismi

﴿ 144 ﴾

الظَّالِمِينَ ۚ	الْقَوْمَ	يَهْدِي	لَا	اللّٰهَ	إِنَّ	بِغَيْرِ	عِلْمٍ ۖ
zâlimler	topluluğunu	doğru yola iletmez		Allah	Doğrusu	bilgisizlikle	
sıfat	mef'ul, mevsuf	(إِنَّ)'nin haberi	nefiy h.	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	muz. ileyh	h.cer+mecrur isim, muzaf

144. Develerden iki, sığırdan da iki (yarattı). De ki: « (O), iki erkeği mi, yoksa iki dişiyi mi veya o iki dişinin rahimlerinin kapsadığı (içinde bulunan yavruları) mı haram kılmıştır? Yoksa Allah'ın size bununla (bu şekilde haram kılınacağına dair) vasiyet ettiğinde şahitler mi oldunuz (Hem Peygamber'e inanmıyor hem de helal haram kavramlarından bahsediyorsunuz? Fakat helali haram, haramı helal yapıyorsunuz). Kim, bilgisizlikle insanları saptırmak için Allah'a karşı yalan uydurandan daha zâlimdir? Doğrusu Allah, o zâlimler topluluğunu doğru yola iletmez.

مُحَرَّمًا	إِلَيَّ	أُوحِيَ	مَآ	فِي	لَآ أَجِدُ	قُلْ
haram edildiğini	bana	vahyolunan	şeyler	içinde	bulmuyorum	De ki
mef'ul	car+ mecrur	sıla; meçhul fiili mazi	ismi mevsul	h. cer	nefy-i istikbal	emir fiili

عَلَىٰ	طَاعِمٍ	يَطْعَمُهُۥٓ	إِلَّآ	أَنْ	يَكُونَ	مَيْتَةً
	yemek yiyen kimseye		hariç	olması		leş
h. cer	mecrur isim, mevsuf	sıfat; muzari fiil cüm. mef'ul	istisna h.	masdar ve nasb h.	f.muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi
			müstesna; masdar-ı müevvel			

أَوْ	دَمًا	مَسْفُوحًا	أَوْ	لَحْمَ	خِنزِيرٍ	فَإِنَّهُۥ	رِجْسٌ
veya	kan	akıtılmış	yahut	eti	domuz	ki o kesinlikle	pisliktir
atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	atıf h.	matuf, muzaf	muz. ileyh	i'tiradî (ara cümle) h.+ tekid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi

أَوْ	فِسْقًا	أُهِلَّ	لِغَيْرِ	ٱللَّهِ	بِهِۦ ۚ	فَمَنِ	ٱضْطُرَّ
ya da	bir fısk	kesilmiş	başkası için	Allah'tan	kendisiyle	Artık kim	(yemek) zor(un)da kalırsa
atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat; mazi fiil	h. câr-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	car-mecrur	başlama h., mübteda	f.şart; fiili mazi

غَيْرَ	بَاغٍ	وَ	لَا	عَادٍ	فَإِنَّ	رَبَّكَ	غَفُورٌ	رَّحِيمٌ	﴿ 145 ﴾
aşmaksızın	haddi	ve		zarar vermeksizin	şüphesiz	Rabbin	bağışlayandır	merhamet edendir	
hal, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	nefiy h.+ matuf		rabıta {cevabüşşart içindir}, tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	
			cevabü'ş-şart						

145. De ki: "Bana vahyolunanlar içinde, yemek yiyen kimseye (sizin haram olduğunu iddia ettiğiniz şeylerin) haram edildiğini bulmuyorum. (Ancak) leş veya akıtılmış kan yahut domuz eti -ki o kesinlikle pisliktir- ya da Allah'tan başkası için kesilmiş bir fısk (günah işlenerek kesilmiş bir hayvan) olması hariç. Kim başkasına zarar vermemek ve haddi aşmaksızın (yemek) zor(un)da kalırsa (bilsin) ki Rabbin şüphesiz bağışlayan ve merhamet edendir.

وَ	عَلَى	ٱلَّذِينَ	هَادُوا	حَرَّمْنَا	كُلَّ	ذِي	ظُفُرٍ ۚ
	kimselere		Yahudi olan	haram kıldık	bütün	tırnaklı (hayvanları)	
başlama h.	h. cer	ismi mevsul	sıla; f. mazi+ fail	f.mazi+ fail	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, muzaf	muz. ileyh

وَ	مِنَ	ٱلْبَقَرِ	وَ	ٱلْغَنَمِ	حَرَّمْنَا	عَلَيْهِمْ	شُحُومَهُمَا
	sığırdan		ve	koyunun	haram kıldık	onlara	iç yağlarını
atıf h.	h. cer	mecrur isim	atıf h.	matuf	f.mazi+ fail	car-mecrur	mef'ul

إِلَّا	مَا	حَمَلَتْ	ظُهُورُهُمَآ	أَوِ	ٱلْحَوَايَآ	أَوْ	مَا	ٱخْتَلَطَ
hariç	şey	taşıdığı	sırtlarının	yahut	bağırsaklarının	ya da	şeyler	karışan
istisna h.	müstesna, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	fail	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; mazi fiil

﴿ 146 ﴾	لَصَٰدِقُونَ	وَ	إِنَّا	بِبَغْيِهِمْ ۖ	جَزَيْنَٰهُمْ	ذَٰلِكَ	بِعَظْمٍ ۖ
	doğru söyleyenleriz		Şüphesiz ki biz	haddi aşmaları sebebiyle	onlara ceza verdik	Bu (şekilde)	kemikle
	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi	atıf h.	tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	h. cer (sebep içindir)+mecrur isim (muzaf+ muzafun ileyh)	haber: fiil cümlesi: fiili mazi, fail, mef'ul	mübteda	car+ mecrur

146. Yahudilere bütün tırnaklı hayvanları (deve ve devekuşu gibi parmakları birbirinden ayrılmayan hayvanları) haram kıldık. Sırtlarının yahut bağırsaklarının taşıdığı ya da kemikle karışan hariç (bunlara karışmış bitişmiş olan yağlar, kuyruk yağları hariç) sığır ve koyunun iç yağlarını (bağırsak, işkembe ve böbrek çevresinde bulunan yağları) da onlara haram kıldık. Bu, haddi aşmaları (zulmetmeleri) sebebiyle onlara verdiğimiz cezâdır. Şüphesiz ki biz (söylediğimiz haberler ve vaadlerimizde) doğru söyleyenleriz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 146 ≻

(EN'AM, 143 – 144):

(اَلثَّمَانِيَةُ): sekiz (اَلزَّوْجُ ج أَزْوَاجٌ): eş, zevce (اَلضَّأْنُ): koyun (اَلْاِثْنَانُ): iki (merfu hali) (اَلْمَاعِزَةُ ج مَعْزٌ): keçi

(اَلذَّكَرُ ج ذُكُورٌ): erkek (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı (اَلْأُنْثَى ج إِنَاثٌ): erkeğin muhalifi olan dişi

(اِشْتَمَلَ يَشْتَمِلُ اِشْتِمَالاً عَلَي): (iftial b.) içine aldı, kapsadı, ihata etti (اَلرَّحِمُ ج أَرْحَامٌ): rahim/ karabet

(نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi [(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعِلْمُ]: (masdar) bilim, bilmek

(اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru sözlü olan, doğru olan

(اَلْاِبِلُ): deve (اَلْبَقَرَةُ ج بَقَرٌ): inek (اَلرَّحِمُ ج أَرْحَامٌ): ana rahmi, kerabet (اَلْكَذِبُ): yalan, uydurma

(اِشْتَمَلَ يَشْتَمِلُ اِشْتِمَالاً عَلَي): (iftial b.) içine aldı, kapsadı, tazammun etti

(اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) iyi şahidlik eden / Allah yolunda savaşırken öldürülen

(وَصَّى يُوَصِّي تَوْصِيَةً): (nakıs tef'il b.) tavsiye etti, vasiyet etti

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) أَظْلَمُ]: (ismi tafdil)ençok zulmeden, en zalim, daha zalim

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) iftira etti, uydurdu, düzdü

(أَضَلَّ يُضَلُّ اِضْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) saptırdı, sapmış buldu, sapık olarak gördü

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, irşad etti/ yol gösterdi/ doğru yola iletti

(EN'AM, 145):

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu, bildi (أَوْحَى يُوحِي اِحْيَاءً): (nakıs if'al b.) vahyetti/ işaret etti/ sır verdi/ yol gösterdi/ sevk etti

[(حَرَّمَ يُحَرِّمُ) اَلْمُحَرَّمُ]: (ismi meful) (tef'il b.) haram, yasak kılınan

[(طَعِمَ يَطْعَمُ) اَلطَّاعِمُ]: (ismi fail) yiyen, doyan, tadına bakan (اَلْمَيْتَةُ): murdar hayvan kesilmeksizin ölen hayvan

(اَلدَّمُ ج دَمًى): kan (اَللَّحْمُ ج لُحُومٌ): et [(سَفَحَ يَسْفَحُ) اَلْمَسْفُوحُ]: (ismi meful) akıtılan, dökülen

(اَلرِّجْسُ ج اَرْجَسٌ): çirkin görülen şey, pislik/ azap/ küfür (اَلْخِنْزِيرُ ج خَنَازِيرُ): domuz

[(فَسَقَ يَفْسُقُ) اَلْفِسْقُ]: (masdar) sapıklık, şirk, fısk (şirk üzerine kesilen hayvan demektir)

(أَهَلَّ يُهِلُّ اِهْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) adını anarak kurban etti (اِضْطَرَّ يَضْطَرُّ اِضْطِرَارًا):(iftial b.) maruz bıraktı, zorladı/ çarptırdı

[(بَغَى يَبْغِي) اَلْبَاغِي]: (ismi fail) (nakıs f.) zulmeden, haksızlık eden, azgınlık eden

[(عَدَا يَعْدُو) اَلْعَادِي عَادٍ]: (ismi fail) (nakıs f.) zulmeden, hakka tecavüz eden, haddi aşan

(EN'AM, 146):

(هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (nakıs f.) yahudi oldu/ tevbe etti, döndü (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı

(اَلظُّفُرُ اَلظُّفْرُ ج اَظْفَارٌ): tırnak (اَلْبَقَرُ اَلْبَقَرَةُ ج بَقَرَاتٌ): sığır

(اَلْغَنَمُ ج اَغْنَامٌ): koyun, küçükbaş hayvan (اَلشَّحْمُ ج شُحُومٌ): iç yağı

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): taşıdı, yüklendi (اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): sırt, yüz üzeri, arka

(اَلْحَوِيَّةُ ج حَوَايَا): bağırsak (اِخْتَلَطَ يَخْتَلِطُ اِخْتِلاَطًا): (iftial b.) karıştı, imtizac etti

(اَلْعَظْمُ ج عِظَامٌ): kemik (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru sözlü olan, doğru

(بَغَى يَبْغِي بَغْيًا): (nakıs f.) zulmetti, azgınlık etti, hakkı çiğnedi, haksızlığı sürdürdü

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 147 (EN'AM: 147 – 151) ≻

فَإِنْ	كَذَّبُوكَ	فَقُلْ	رَبُّكُمْ	ذُو	رَحْمَةٍ	وَاسِعَةٍ ۚ
Eğer	seni yalanlarlarsa	de	Rabbiniz	sahibidir	bir rahmet	geniş
atıf h.+ şart h.	fiilü'ş-şart; fiili mazi, fail, mef'ul	rabıta+ emir fiili	mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat

وَ	لَا	يُرَدُّ	بَأْسُهُ	عَنِ	الْقَوْمِ	الْمُجْرِمِينَ ﴿147﴾
		geri çevrilemez	O'nun azabı		topluluğundan	suçlular
atıf h.	nefiy h.	meçhul f. muzari	naibi fail	h. cer	mecrur isim, mevsuf	sıfat

147. Eğer seni yalanlarlarsa: «Rabbiniz geniş bir rahmet sahibidir. (Fakat) O'nun azabı, suçlular topluluğundan geri çevrilemez» de.

أَشْرَكْنَا	مَا	اللَّهُ	شَاءَ	لَوْ	أَشْرَكُوا	الَّذِينَ	سَيَقُولُ
biz ortak koşmazdık		Allah	dileseydi		ortak koşan	kimseler	diyecekler
cevabü'ş-şart; fiili mazi, fail	nefiy h.	fail	f.şart; f. mazi	şart h.	sıla; mazi fiil cüm. + fail	fail; ismi mevsul	gelecek zaman

وَ	لَا	آبَاؤُنَا	وَ	لَا	حَرَّمْنَا	مِنْ	شَيْءٍ ۖ
ve		babalarımız			haram kılmazdık		Hiçbir şeyi
atıf h.	nefiy h.	matuf	atıf h.	nefiy h.	f.mazi+fail	zaid h. cer	mef'ul

كَذَٰلِكَ	كَذَّبَ	الَّذِينَ	مِنْ	قَبْلِهِمْ	حَتَّى	ذَاقُوا	بَأْسَنَا ۗ	قُلْ
aynı şekilde	yalanladılar	onlardan öncekiler de			kadar	tadana	Azabımızı	de
car+mecrur	f. mazi	fail, ismi mevsul		sıla; şibhi cüm.	gaye ve nasb edatı	f.mazi+ fail	mef'ul	emir fiili

هَلْ	عِنْدَكُمْ	مِنْ	عِلْمٍ	فَتُخْرِجُوهُ	لَنَا ۗ	إِنْ	تَتَّبِعُونَ
mı	Yanınızda var		bir bilgi	çıkaracağınız	bize karşı		tabi olmuyorsunuz
soru h	haber mukaddem	zaid cer	mübteda muahhar	fa-i sebebiye+ f. muzari cüm.	car-mecrur	nefiy h.	f. muzari+ fâil

إِلَّا	الظَّنَّ	وَ	إِنْ	أَنْتُمْ	إِلَّا	تَخْرُصُونَ ﴿148﴾
başkasına	zandan	ve	değilsiniz	siz	başkası	tahmin edenlerden
istisna h.	mef'ul	atıf h.	nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber

148. Ortak koşanlar: «Allah dileseydi ("hidayeti oluşturseydı"[33]) (ne) biz ve (ne de) babalarımız ortak koşmazdık. Hiçbir şeyi de haram kılmazdık.» diyecekler. Azabımızı tadana kadar onlardan öncekiler de aynı şekilde yalanladılar. Onlara «Yanınızda bize karşı çıkaracağınız (şu söylediklerinizin haklı olduğunu isbat edecek) herhangi bir bilgi var mı? Siz zandan başkasına tabi olmuyorsunuz (ancak zanna uyuyorsunuz) ve siz tahmin edenlerden başkası değilsiniz (sadece tahminde bulunuyorsunuz)» de.

قُلْ	فَلِلَّهِ	الْحُجَّةُ	الْبَالِغَةُ ۚ	فَلَوْ	شَاءَ	لَهَدَاكُمْ	أَجْمَعِينَ ﴿149﴾
de	Allah'ındır	En kesin ve en üstün delil		dileseydi		hidayete ulaştırırdı	hepinizi
emir fiili	rabıta + haber mukaddem	sıfat	mübteda	muahhar, mevsuf	atıf h.+ şart h.	f.şart; fiili mazi	cevab h., cevabü'ş-şart	hal

149. «En kesin ve en üstün delil; Allah'ındır (zan ve tahminleriniz değildir). (Evet) O dileseydi (hür seçiminizle değil de zorunlu olarak "hidayeti oluşturseydı"[34]) hepinizi hidayete ulaştırırdı» (imtihan gereği, amel ve niyetlerinize bağlı olarak bu tercih isteğini sizin özgür iradenize bıraktı) de..

قُلْ	هَلُمَّ	شُهَدَاءَكُمُ	الَّذِينَ	يَشْهَدُونَ	أَنَّ	اللَّهَ	حَرَّمَ	هَٰذَا ۚ
De ki	hadi getirin	şahidlerinizi		şahidlik edecek			haram kıldığına	bunu
emir fiili	(أَحْضِرُوا) (getirin) manasında isim fiil	mef'ul	sıfat; ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	mef'ul

[33] Bu şekilde verilen mana için bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/arastirmalar/kuranda-irade-sey-ve-fitrat.html

[34] Bu şekilde verilen mana için bkz. http://www.suleymaniyevakfi.org/arastirmalar/kuranda-irade-sey-ve-fitrat.html (Âyetin akışına göre hazfedilen mef'ul hidayet (الهداية)'tir: فَلَوْ شَاءَ أي كوَّن اللّٰهُ الهداية لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ)

أَهْوَآءَ	لَا تَتَّبِعْ	وَ	مَعَهُمْ ج	فَلَا تَشْهَدْ	شَهِدُوا	فَإِنْ
heveslerine	uyma		onlarla beraber	sen şahitlik etme	şahidlik ederlerse	Eğer
mef'ul, muzaf	nehy-i hazır	atıf h.	mekan zarfı	c.şart; nehy-i hazır	f.şart; f.mazi+ fail	atıf h.+ şart h.

بِالْآخِرَةِ	لَا يُؤْمِنُونَ	الَّذِينَ	وَ	بِآيَاتِنَا	كَذَّبُوا	الَّذِينَ
ahirete	inanmayanların		ve	Ayetlerimizi	yalanlayan	kimselerin
car-mecrur	sıla; nefy-i istikbal fiil	matuf, ismi mevsul	atıf h.	h.cer+ mecrur isim	sıla; mazi fiil cüm. fail	muz. ileyh, ismi mevsul

﴿ 150 ﴾	يَعْدِلُونَ ع	بِرَبِّهِمْ	هُمْ	وَ
	eşit tutuyorlar	Rablerine	Onlar	
	haber: f. muzari+fâil	h.cer+ mecrur isim	mübteda	atıf h.

150. De ki: «Allah'ın bunu haram kıldığına şahidlik edecek şahidlerinizi hadi getirin». Eğer şahidlik ederlerse, sen onlarla beraber şahitlik etme (sözlerini tasdik edip kabullenme). Ayetlerimizi yalanlayanların ve ahirete inanmayanların heveslerine uyma. Onlar Rablerine (başkalarını) eşit tutuyorlar.

عَلَيْكُمْ	رَبُّكُمْ	حَرَّمَ	مَا	أَتْلُ	تَعَالَوْا	قُلْ
size	Rabbinizin	haram kıldığı	şeyleri	okuyayım	Gelin	De ki
car-mecrur	fail	sıla; mazi fiil	mef'ul, ismi mevsul	emrin cevabı; illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari	emir fiili+ fail	emir fiili

وَ	إِحْسَانًا	بِالْوَالِدَيْنِ	وَ	شَيْئًا ط	بِهِ	تُشْرِكُوا	أَلَّا
atıf h.	iyilik yapın	anaya babaya		hiçbir şeyi	O'na	ortak koşmayın diye	
	(أحسنوا) (iyilik yapın) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı	car-mecrur	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	fiili muzari, fail	masdar ve nasb h., nefiy h.

إِيَّاهُمْ ج	وَ	نَرْزُقُكُمْ	نَحْنُ	مِنْ إِمْلَاقٍ ط	أَوْلَادَكُمْ	لَا تَقْتُلُوا
onları	ve	sizi rızıklandırıyoruz	Biz	yoksulluktan	çocuklarınızı	öldürmeyin
matuf	atıf h.	haber	mübteda	h. cer + mecrur isim	mef'ul	nehy-i hazır

وَ	مِنْهَا	ظَهَرَ	مَا	الْفَوَاحِشَ	تَقْرَبُوا	لَا	وَ
atıf h.	ondan	açık olana da		fuhşiyata	yaklaşmayın		
	car-mecrur	sıla; mazi fiil	(الْفَوَاحِشَ)'den bedel iştimal, ismi mevsul	mef'ul,	f.muzari+ fail	nehiy ve cezm h.	atıf h.

اللّٰهُ	حَرَّمَ	الَّتِي	النَّفْسَ	تَقْتُلُوا	لَا	وَ	بَطَنَ ج	مَا
Allah'ın	yasakladığı		canı	öldürmeyin			gizli olana	
fail	sıla; mazi fiil	sıfat; ismi mevsul	mef'ul, mevsuf	fiili muzari, fail	nehiy ve cezm h.	atıf h.	sıla; mazi fiil	matuf, ismi mevsul

﴿ 151 ﴾	تَعْقِلُونَ	لَعَلَّكُمْ	بِهِ	وَصَّاكُمْ	ذٰلِكُمْ	بِالْحَقِّ ط	إِلَّا
	aklınızı kullanırsınız	Umulur ki siz	bunu	size tavsiye etti	İşte	haklı olması	müstesna
	(لَعَلَّ)'nin haberi	ümit ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	car-mecrur	haber	mübteda	car-mecrur	istisna h.

151. De ki: «Gelin size Rabbinizin haram kıldığı şeyleri okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın, anaya babaya iyilik yapın, yoksulluktan (yoksulluk korkusundan) çocuklarınızı öldürmeyin – ki sizi ve onları Biz rızıklandırıyoruz-. Fuhşiyata (utanç verici söz ve davranışlara) ondan açık olana da gizli olana da (alenisine de gizlisine de) yaklaşmayın. Allah'ın yasakladığı canı haklı (bir sebep) olması müstesna öldürmeyin! İşte Allah size bunları tavsiye etti (emretti). Umulur ki siz aklınızı kullanırsınız.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 147 ≻

(EN'AM, 147):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti/ yalan söyledi

(اَلرَّحْمَةُ):rahmet, ihsan (ayrıca Allahın rahmetinden sayılan kitap veya rasule de itlak edilir)

[(وَسِعَ يَسَعُ) اَلْوَاسِعُ]: (ismi fail) (misal f.) içine alan kaplayan (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf f.) geri çevirdi, reddetti

(اَلْبَأْسُ): azap/ harp/ kuvvet, güç (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(EN'AM, 148 – 149):

(أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allaha) ortak koştu (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا):(ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْاَبُ ج اَبَاءُ): baba

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan söyledi

(ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا):(iftial b.) uydu, tabi oldu (خَرَصَ يَخْرُصُ خَرْصًا): tahmin etti, tahmin yürüttü

(اَلظَّنُّ ج ظُنُونٌ): şüphe, zan (اَلْحُجَّةُ ج حُجَجٌ): delil, hüccet, bahane, özür

[(بَلَغَ يَبْلُغُ) اَلْبَالِغَةُ]: (ismi fail) vasıl olan, ulaşan, erişen ayette: hüccetü baliğa; en kesin ve en üstün delil

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, iletti, götürdü/ yol gösterdi/ hidayet verdi

(اَجْمَعُونَ اَجْمَعِينَ): (tekid için getirilir) hepsi, hep beraber, topluca

(EN'AM, 150):

(هَلُمَّ): (isim fiil) hadi getirin manasında (اَلشَّهِيدُ ج شُهَدَاءُ): (mübalağalı ismi fail) iyi şahidlik eden, iyi gözetleyen

(شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti/ bildi/ hazır oldu/ yemin etti (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram kıldı, yasakladı, yasak kıldı

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu (اَلْهَوَى ج أَهْوَاءُ): heves, heva, keyf, kötü meyiller

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti/ yalan söyledi, inkar etti

(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): denk ve eşit tuttu/ adalet etti/ doğru ve düzgün kıldı

(EN'AM, 151):

(تَعَالَى يَتَعَالَى): (nakıs tefâul b.) yükseldi, yüceldi, yüce oldu (تَعَالَوْا): gelin (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allaha) ortak koştu

(اَلْوَالِدَانِ وَالِدَيْنِ): ana baba, ebeveyn (اَلْوَلَدُ ج أَوْلاَدٌ): çocuk (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

[(أَحْسَنَ يُحْسِنُ) اَلْاِحْسَانُ]: (masdar) (if'al b.) güzel yapmak, iyilik etmek, nimetlendirmek

[(أَمْلَقَ يُمْلِقُ) اَلْاِمْلاَقُ]: (masdar) (if'al b.) yoksullaşma, fakirlik (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi

(قَرَبَ يَقْرَبُ قِرْبَانًا): yaklaştı/ yaptı/ işledi (اَلْفَاحِشَةُ ج فَوَاحِشُ): günah, edepsizlik, çirkef

(ظَهَرَ يَظْهَرُ ظُهُورًا): açık oldu, zahir oldu, ortaya çıktı (بَطَنَ يَبْطُنُ بَطْنًا): kapalı oldu, içte kaldı

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek (وَصَّى يُوَصِّي تَوْصِيَةً): (nakıs tef'il b.) tavsiye etti, vasiye etti

(لَعَلَّ): (ümit veye sebebiyet bildirir) umulur ki, belki, için, taa ki

(عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti, akıl erdirdi

⮜ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 148 (EN'AM: 152 – 157) ⮞

وَ	لَا	تَقْرَبُوا	مَالَ	الْيَتِيمِ	إِلَّا	بِالَّتِي	هِيَ	أَحْسَنُ
		yaklaşmayın	malına	yetimin	dışında	en güzel olanın		
atıf h.		nehy-i hazır	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	istisna h.	cer, ismi mevsul	mübteda	haber
						sıla; isim cümlesi		

حَتَّى	يَبْلُغَ	أَشُدَّهُ ج	وَ	أَوْفُوا	الْكَيْلَ	وَ	الْمِيزَانَ
kadar	ulaşıncaya	kemal çağına		yerine getirin	ölçüyü	ve	tartıyı
gaye ve nasb h.	f. muzari	mef'ul	atıf h.	emir fiili, fail	mef'ul	atıf h.	matuf

بِالْقِسْطِ ج	لَا نُكَلِّفُ	نَفْسًا	إِلَّا	وُسْعَهَا	وَ	إِذَا	قُلْتُمْ
adaletle	Biz mükellef tutmayız	kimseyi	dışında	gücünün yettiği		zaman	söz söylediğiniz
car-mecrur	olumsuz f. muzari	mef'ul	istisna h.	ikinci mef'ûl	atıf h.	şart bildiren zaman zarfı	fiilü'ş-şart; fiili mazi, fail

فَاعْدِلُوا	وَ	لَوْ	كَانَ	ذَا	قُرْبَى ج	وَ	بِعَهْدِ	اللَّهِ
adaletli olun		bile olsa		sahibi	yakınlık		ahdini	Allah'ın
rabıta+ cevabü'ş-şart; emir fiili+ fail	hal vâvı	şart h.	f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	h. cer+ mecrur isim	muz. ileyh

﴿ 152 ﴾	تَذَكَّرُونَ لا	لَعَلَّكُمْ	بِهِ	وَصَّاكُمْ	ذَٰلِكُمْ	أَوْفُوا ط
	öğüt alırsınız	Umulur ki	bunu	size tavsiye etti	İşte	tam olarak yerine getirin
	(لَعَلَّ)'nin haberi	tereccî (ümit) ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	car+ mecrur	haber: mazi fiil cüm.	mübt.	emir fiili (if'al babı) + fail

152. Kemal çağına (rüşdüne) ulaşıncaya kadar, en güzel olanı yerine getirmek dışında yetimin malına yaklaşmayın. Ölçü ve tartıyı adaletle yerine getirin. Biz kimseyi gücünün yettiği dışında mükellef tutmayız. Söz söylediğiniz zaman, yakınlık sahibi (akraba) bile olsa, adaletli olun (objektif ve hakdan yana olun). Allah'ın ahdini tam olarak yerine getirin. İşte Allah size bunları tavsiye etti (emretti). Umulur ki öğüt alırsınız.

وَ	أَنَّ	هَٰذَا	صِرَاطِي	مُسْتَقِيمًا	فَاتَّبِعُوهُ ج	وَ	لَا تَتَّبِعُوا	السُّبُلَ
	Şüphesiz	bu	benim yolumdur	dosdoğru olarak	Artık ona tabi olun		tabi olmayın	yollara
atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi	hal	atıf h. {rabıta da denmiştir}+ emir fiili, fail, mef'ul	atıf h.	nehy-i hazır: nehiy ve cezm h.+meczum fiili muzari, fail	mef'ul

﴿ 153 ﴾	تَتَّقُونَ	لَعَلَّكُمْ	بِهِ	وَصَّاكُمْ	ذَٰلِكُمْ	سَبِيلِهِ ط	عَنْ	بِكُمْ	فَتَفَرَّقَ
	sakınırsınız	Umulur ki	bunu	size tavsiye etti	İşte	O'nun yolundan	sizi	çünkü (o yollar) sizi ayırır	
	(لَعَلَّ)'nin haberi	ümit ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	car+ mecrur	haber: mazi fiil cüm.	mübteda	mecrur isim	h. cer	car-mecrur	fa-i sebebiye, f. muzari

153. Şüphesiz bu, dosdoğru olarak benim yolumdur. Artık ona tabi olun. (Başka) yollara tabi olmayın. Çünkü (o yollar) sizi O'nun yolundan ayırır. İşte Allah size bunu tavsiye etti (emretti). Umulur ki sakınırsınız.

ثُمَّ	آتَيْنَا	مُوسَى	الْكِتَابَ	تَمَامًا	عَلَى	الَّذِي	أَحْسَنَ
Sonra	biz verdik	Musa'ya	Kitabı	tamamlamak üzere	üzerindeki (nimetimizi)		iyilik yapan kimselerin
atıf h.	f.mazi+ fail	mef'ul	ikinci mef'ûl	hal	h. cer	ismi mevsul	sıla; mazi fiil

وَ	تَفْصِيلًا	لِكُلِّ	شَيْءٍ	وَ	هُدًى	وَ	رَحْمَةً
	ayrı ayrı açıklamak	her	şeyi	ve	bir hidayet	ve	rahmet
atıf h.	matuf	h.cer+ mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf

﴿ 154 ﴾	لَعَلَّهُمْ	بِلِقَاءِ	رَبِّهِمْ	يُؤْمِنُونَ ع
	Umulur ki onlar	kavuşacaklarına	Rablerine	inanırlar
	ümit ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	h. cer+ mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	(لَعَلَّ)'nin haberi: muzari fiil c.

154. Sonra biz Musa'ya, iyilik yapanların üzerindeki (nimetimizi) tamamlamak üzere (zaten iyilik yapanlara tamamlayıcı olarak), her şeyi ayrı ayrı açıklamak ve bir hidayet ve rahmet olarak Kitabı (Tevrat'ı) verdik. Umulur ki onlar Rablerine kavuşacaklarına inanırlar.

﴿ 155 ﴾ وَ هَٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَ اتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

وَ	هَٰذَا	كِتَابٌ	أَنْزَلْنَاهُ	مُبَارَكٌ	فَاتَّبِعُوهُ	وَ	اتَّقُوا	لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ
	İşte bu	bir kitaptır	bizim indirdiğimiz	mübarek	Artık ona tabi olun		sakının	ki size merhamet edilebilsin
	mübteda	haber, mevsuf	sıfat	ikinci sıfat	atıf h. {rabıta da denmiştir} + emir fiili, fail, mef'ul	atıf h.	emir fiili+ fail	ümit ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi / (لَعَلَّ)'nin haberi
	başlama h.							

155. İşte bu (Kur'an da), bizim indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. Artık ona tabi olun. (Bu konuda) Allah'tan sakının ki size merhamet edilebilsin.

أَنْ	تَقُولُوا	إِنَّمَا	أُنْزِلَ	الْكِتَابُ	عَلَىٰ	طَائِفَتَيْنِ	مِنْ	قَبْلِنَا ص
diye	dersiniz	ancak	indirildi	Kitap		iki gruba		bizden önceki
mef'ûlün lieclih: masdarı müevvel		hasr edatı	meçhul f. mazi	naibi fail	h. cer	mecrur	h. cer	mecrur isim

﴿ 156 ﴾ وَ إِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ لا

وَ	إِنْ	كُنَّا	عَنْ	دِرَاسَتِهِمْ	لَغَافِلِينَ لا
ve	doğrusu	idik		onların tedrisatından	habersizler
atıf h.	(إِنْ)'nin tahfifi, ismi mahzuftur yani (إِنَّا)	fiili mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	h. cer	mecrur isim	lâmu'l-fârika (haberi ayırt eden lam), (كَانَ)'nin haberi

(إِنْ)'nin haberi: fiil cümlesi

156. «Kitap, ancak bizden önceki iki gruba (hıristiyan ve yahudilere) indirildi ve doğrusu biz onların tedrisatından habersizdik» dersiniz diye (Kur'an indirildi).

أَوْ	تَقُولُوا	لَوْ	أَنَّا	أُنْزِلَ	عَلَيْنَا	الْكِتَابُ
veya	dersiniz		indirilseydi		Bize	kitap
atıf h.	f.muzari+ fail	şart h.	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	meçhul f. mazi	car+ mecrur	naibi fail

(ثبت) (sabit oldu) olarak takdir edilen ve fiilu'ş-şart olan mahzuf fiilin faili

لَكُنَّا	أَهْدَىٰ	مِنْهُمْ ج	فَقَدْ	جَاءَكُمْ	بَيِّنَةٌ	مِنْ رَبِّكُمْ
biz olurduk	daha çok doğru yolda	onlardan	Artık	size geldi	açık bir delil	Rabbinizden
cevab h., cevabu'ş-şart, (لَ): (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	car+ mecrur	rabıta, tahkik h.	f.muzari+ mef'ul	fail, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.

وَ	هُدًى	وَ	رَحْمَةٌ ج	فَمَنْ	أَظْلَمُ	مِمَّنْ	كَذَّبَ
	hidayet	ve	rahmet	Kim	daha zalimdir	kimseden	yalanlayan
atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	başlama h.+ mübteda, soru ismi	haber	cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.

بِآيَاتِ	اللَّهِ	وَ	صَدَفَ	عَنْهَا ط	سَنَجْزِي	الَّذِينَ	يَصْدِفُونَ
âyetlerini	Allah'ın	ve	yüz çeviren	onlardan	karşılık olarak vereceğiz	kimselere	yüz çeviren
h. cer+ mecrur isim, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	f. mazi	car+ mecrur	gelecek zaman	mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil

﴿ 157 ﴾ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ

عَنْ آيَاتِنَا	سُوءَ	الْعَذَابِ	بِمَا	كَانُوا	يَصْدِفُونَ
Âyetlerimizden	en kötüsünü	azabın	sebebiyle	olmaları	yüz çeviriyor
h. cer + mecrur isim	ikinci mef'ûl, muzaf	muz. ileyh	h.cer+, masdar h.	fiili mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

157. Veya «Bize de kitap indirilseydi, biz onlardan daha çok doğru yolda olurduk» dersiniz diye (Kur'an'ı indirdik). Artık size de Rabbinizden açık bir delil, hidayet ve rahmet geldi. Kim, Allah'ın âyetlerini yalanlayan ve onlardan yüz çeviren kimseden daha zalimdir? Âyetlerimizden yüz çevirenlere, yüz çevirmeleri sebebiyle azabın en kötüsünü karşılık olarak vereceğiz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 147 ≻

(EN'AM, 152):

(اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (اَلْيَتِيمُ ج اَيْتَامٌ): yetim, babası ölmüş çocuk (اَلْأَشُدُّ): kuvvet, kemal çağı

(بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا): vasıl oldu, erişti [(حَسُنَ يَحْسُنُ) أَحْسَنُ]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel (اَلْقِسْطُ): adalet

(أَوْفَى يُوفِي اِيفَاءً): (nakıs if'al b.) tam olarak yerine getirdi, ifa etti, eksiksiz yaptı (اَلْوُسْعُ): güç, kapasite

[(اَلْكَيْلُ (كَالَ يَكِيلُ]: (masdar) (ecvef f.) ölçmek, ölçüp satmak, ölçek (اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): terazi/ amel terazisi/ adalet

(كَلَّفَ يُكَلِّفُ تَكْلِيفًا): (tef'il b.) yükledi, gücü yeteceği kadar iş yükledi/ mükellef kıldı

(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): adaletli davrandı, adalet etti (اَلْقُرْبَى): akrabalar, yakınlar/ akrabalık, yakınlık (اَلْعَهْدُ): ahd, anlaşma

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) öğüt aldı, hatıra getirdi, düşündü

(EN'AM, 153 – 154):

(اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan doğru ve düzgün yol (تَفَرَّقَ يَتَفَرَّقُ تَفَرُّقًا): (tefa'ul b.) parçaladı, dağıttı / ayrılığa düştü /

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]:(ismi fail) (ecvef istif'al b.) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(اَتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabii oldu (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs ve mehmuz if'al b.) verdi, getirdi

(وَصَّى يُوَصِّي تَوْصِيَةً): (nakıs tef'il b.) tavsiye etti, vasiye etti (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı

[(اَلتَّمَامُ (تَمَّ يَتِمُّ]: (masdar) (muzaaf f.) tamam olmak, bitirivermek, tamamlanmak

(أَحْسَنَ يُحْسِنُ اِحْسَانًا): (if'al b.) güzel yaptı, iyilik etti, nimetlendirdi, ikram etti, güzel davrandı

[(فَصَّلَ يُفَصِّلُ) اَلتَّفْصِيلُ]: (masdar) (tef'il b.) genişçe açıklamak/ ayrı ayrı izah etmek

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: (masdar) (nakıs f.) hidayet vermek/ yol göstermek/ sevk etmek

(اَلرَّحْمَةُ): ihsan, rahmet (اَللِّقَاءُ): (masdar) kavuşma / karşılaşma/ karşılama

(EN'AM, 155 – 156):

(اَلْكِتَابُ ج كُتُبٌ): kitap/ ispat, hüküm, takdir, farz/ amel defteri/ / semavi kitaplar (أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabii oldu [(بَارَكَ يُبَارِكُ) اَلْمُبَارَكُ]: (ismi meful) (müfâale b.) hayırlı ve mübarek kılınan

(اَتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): acıdı, merhamet etti

(اَلطَّائِفَةُ ج طَائِفَاتٌ): cemaat, gurup, bölük, taife (قَبْلُ): (zarf) önce

(اَلْغَافِلُ ج غَافِلُونَ): (ismi fail) gafil olan, gafil [(دَرَسَ يَدْرُسُ) اَلدِّرَاسُ]: (masdar) ders almak, tekrar tekrar okumak, eğitim yapmak, tedrisat

(EN'AM, 157):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَلاً): (if'al b.) indirdi (جَاءَ يَجِيءُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi [(ظَلَمَ يَظْلِمُ) أَظْلَمُ]: (ismi tafdil) daha zalim, en zalim

[(هَدَى يَهْدِي) أَهْدَى]: (ismi tafdil) (nakıs f.) daha çok hidayete eren, doğru yolu bulan

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, (açıklayan, izah eden manasında da kullanılır)

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti/ yalan söyledi

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (صَدَفَ يَصْدِفُ صُدُوفًا عَنْ): döndü, yüz çevirdi

[(سَاءَ يَسُوءُ) اَلسُّوءُ]: (ecvef f.) kötü, kötülük

⮜ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 149 (EN'AM: 158 – 165) ⮞

هَلْ	يَنْظُرُونَ	إِلَّآ	أَنْ	تَأْتِيَهُمُ	الْمَلَآئِكَةُ	أَوْ	يَأْتِيَ	رَبُّكَ
mi	bekliyorlar	ancak		kendilerine gelmesini	meleklerin	yahut	gelmesini	Rabbinin
soru h.	f. muzari+fâil	istisna h.	masdar ve nasb h.	f.muzari+ mef'ul	fail	atıf h.	f. muzari	fail,

أَوْ	يَأْتِيَ	بَعْضُ	آيَاتِ	رَبِّكَ ط	يَوْمَ	يَأْتِي
veya	gelmesini		Rabbinin bazı alâmetlerinin		gün	geldiği
atıf h.	f. muzari	fail, muzaf	muz. ileyh, muzaf	muz. ileyh	zaman zarfı	fiili muzari

بَعْضُ	آيَاتِ	رَبِّكَ	لَا	يَنْفَعُ	نَفْسًا	إِيمَانُهَا
	Rabbinin bazı alâmetleri			fayda vermez	bir kimseye	imanı
fail, muzaf	muz. ileyh, muzaf	muz. ileyh		nefy-i istikbal	mef'ul, mevsuf	fail

لَمْ	تَكُنْ	آمَنَتْ	مِنْ	قَبْلُ	أَوْ	كَسَبَتْ
	iman etmemiş			önceden	ya da	kazanmamış
nefiy ve cezm h.	f. muzari, nâsih, (تَكُنْ)'ün ismi (هـــي) gizli zamiri	(تَكُنْ)'ün haberi		mecrur isim h. cer	atıf h.	f. mazi

(نَفْسًا)'in sıfatı: fiil cümlesi

فِي إِيمَانِهَا	خَيْرًا ط	قُلِ	انْتَظِرُوا	إِنَّا	مُنْتَظِرُونَ	﴿ 158 ﴾
imanında	bir hayır	De ki	Bekleyin	doğrusu biz de	bekliyoruz	
h. cer + mecrur isim	mef'ul	emir fiili	emir fiili+ fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	

158. Onlar ancak kendilerine meleklerin gelmesini yahut Rabbinin gelmesini veya Rabbinin bazı alâmetlerinin (kıyametin) gelmesini mi bekliyorlar? Rabbinin bazı alâmetleri geldiği gün, önceden iman etmemiş ya da imanında bir hayır kazanmamış olan bir kimseye imanı fayda vermez. De ki: «Bekleyin, doğrusu biz de bekliyoruz».

إِنَّ	الَّذِينَ	فَرَّقُوا	دِينَهُمْ	وَ	كَانُوا	شِيَعًا	لَسْتَ	مِنْهُمْ	فِي	شَيْءٍ ط
Doğrusu		parçalayanlar	dinlerini	ve	olanlar	gurup	sen değilsin	onlardan		hiçbir şeyde
tekid ve nasb h.		sıla; mazi fiil cüm. + fail	mef'ul	atıf h.	fiili mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	camid f.mazi, nasih, (تَ): (لَيْسَ)'nin ismi	(لَيْسَ)'nin haberi; şibhi cüm.		mecrur isim h. cer
	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul									

إِنَّمَآ	أَمْرُهُمْ	إِلَى اللّٰهِ	ثُمَّ	يُنَبِّئُهُمْ	بِمَا	كَانُوا	يَفْعَلُونَ	﴿ 159 ﴾
ancak	onların işi	Allah'a kalmıştır	Sonra	onlara bildirecektir	şeyleri	oldukları	yapmakta	
hasr edatı	mübteda	haber; şibhi cüm.	atıf h.	f.muzari+ mef'ul	h.cer+ masdar h.	fiili mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

مَنْ	جَآءَ	بِالْحَسَنَةِ	فَلَهُ	عَشْرُ	أَمْثَالِهَا ج	وَ	مَنْ	جَآءَ	بِالسَّيِّئَةِ
Kim	gelirse	iyilikle	ona vardır	on	misli		Kim	gelirse	kötülükle
mübteda, şart ve cezm h.	f.şart; fiili mazi	car+ mecrur	rabıta, haber mukaddem: şibhi c.	mübteda muahhar, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	mübteda, şart ve cezm h.	f.şart; fiili mazi	car+ mecrur

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

(مَنْ) mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri

فَلَا	يُجْزَى	إِلَّا	مِثْلَهَا	وَ	هُمْ	لَا يُظْلَمُونَ	﴿ 160 ﴾
	ceza verilmez	başkası	mislinden		Onlar	haksızlığa uğratılmazlar	
	meçhul muzari f. / rabıta+ nefy h.	istisna h.	mef'ul	başlama h. {atıf h. de denmiştir}	mübteda	haber; olumsuz meçhul fiili muzari cüm.	

cevabü'ş-şart, şart ve cevap cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

159. Doğrusu dinlerini parçalayanlar ve (ayrı ayrı) gurup olanlar, sen hiçbir şeyde onlardan değilsin (hiçbir hususta senin onlarla bir ilişkin yoktur). Onların işi ancak Allah'a kalmıştır. Sonra (Allah) onlara yapmakta oldukları şeyleri bildirecektir. **160**. Kim iyilikle gelirse (hayırlı bir iş yaparsa) ona (o iyiliğin) on misli vardır. Kim de kötülükle gelirse mislinden başkası ceza verilmez (ancak o kötülüğün dengiyle cezalandırılır). Onlar haksızlığa uğratılmazlar.

قُلْ	إِنَّنِي	هَدَانِي	رَبِّي	إِلَى صِرَاطٍ	مُسْتَقِيمٍ ج	دِينًا	قِيَمًا
De ki	Şüphesiz beni	beni iletti	Rabbim	yola	dosdoğru	dine	dosdoğru
emir fiili	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f.+nun'u vikaye+ mef'ul	fail	h. cer+ mecrur isim, mevsuf	sıfat	mef'ul, mevsuf	sıfat

مِلَّةَ	إِبْرَاهِيمَ	حَنِيفًا ج	وَ	مَا	كَانَ	مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿161﴾
dinine	İbrahim'in	Allah'ı birleyen	atıf h.	nefiy h.	olmadı	ortak koşanlardan
(دِينًا)den bedel	muz. ileyh	hal			f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi

161. De ki: "Şüphesiz Rabbim beni dosdoğru yola, dosdoğru dine, Allah'ı birleyen İbrahim'in dinine iletti. O, ortak koşanlardan olmadı."

قُلْ	إِنَّ	صَلَاتِي	وَ	نُسُكِي	وَ	مَحْيَايَ	وَ	مَمَاتِي
De ki	Şüphesiz	benim namazım	atıf h.	ibadetlerim	atıf h.	hayatım	atıf h.	ölümüm
emir fiili	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi		matuf		matuf		matuf

لِلَّهِ	رَبِّ	الْعَالَمِينَ	﴿162﴾	لَا	شَرِيكَ	لَهُ
Allah içindir	Rabbi	âlemlerin		hiçbir yoktur	ortağı	O'nun
(إِنَّ)'nin haberi	(اللّٰه)'nin sıfatı, muzaf	muz. ileyh		en-nafiye li'l-cins (cinsini nefyeden la)	(لَا)'nın ismi	(لَا)'nın haberi

وَ	بِذَٰلِكَ	أُمِرْتُ	وَ	أَنَا	أَوَّلُ	الْمُسْلِمِينَ ﴿163﴾
başlama h.	Bununla	emrolundum	ve	ben	ilkiyim	Müslümanların
	h.cer+işaret ismi	meçhul fiili mazi+ naibi fail	atıf h.	mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh

162 - 163. De ki: "Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim (ya da kurbanım), hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim."

قُلْ	أَ غَيْرَ	اللّٰهِ	أَبْغِي	رَبًّا	وَ	هُوَ
De ki	başkasını mı	Allah'tan	arayayım	Rab olarak		O
emir fiili	soru h., mukaddem mef'ul,muzaf	muz. ileyh	f. muzari	temyiz	hal vâvı	mübteda

رَبُّ	كُلِّ	شَيْءٍ ط	وَ	لَا تَكْسِبُ	كُلُّ	نَفْسٍ	إِلَّا	عَلَيْهَا ج
her şeyin Rabbi iken				kazanmaz	Her	nefis	başkasına	kendisinden
haber, muzaf	muz. ileyh, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	nefy-i istikbal (olumsuz muzari f.)	fail, muzaf	muz. ileyh	istisna h.	car-mecrur

مَرْجِعُكُمْ	إِلَى رَبِّكُمْ	ثُمَّ	أُخْرَى ج	وِزْرَ	وَازِرَةٌ	لَا تَزِرُ	وَ
dönüşünüz	Rabbinizedir	Sonra	başkasının	yükünü	yüklenen	yüklenmez	
mübteda muahhar	haber mukaddem	atıf h.	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	fail	nefy-i istikbal (olumsuz muzari f.)	atıf h.

﴿164﴾	تَخْتَلِفُونَ	فِيهِ	كُنْتُمْ	بِمَا	فَيُنَبِّئُكُمْ
	ihtilâfa düşmekte	içinde	olduğunuz	şeyleri	İşte o zaman size haber verir
	(كَانَ)'nin haberi	car+ mecrur	f.mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	h.cer+ masdar harfi	atıf h.+ fiili muzari, mef'ul

164. De ki: "O herşeyin Rabbi iken, Rab olarak Allah'tan başkasını mı arayayım? Her nefis kendisinden başkasına kazanmaz.. Hiçbir (günah) yüklenen başkasının (günah) yükünü yüklenmez. Sonra Rabbinizedir dönüşünüz. İşte o zaman O, içinde ihtilâfa düşmekte olduğunuz şeyleri (husus ve gerçekleri) size haber verir."

رَفَعَ	وَ	الْأَرْضِ	خَلَآئِفَ	جَعَلَكُمْ	الَّذِي	هُوَ	وَ	
üstün kılandır	ve	yeryüzünün	halifeleri	sizi yapandır		O		
f. mazi	atıf h.	muz. ileyh	ikinci mef'ûl, muzaf	sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	haber, ismi mevsul	mübteda	başla-ma h.	
آتَاكُمْ ط	فِي مَا	لِيَبْلُوَكُمْ	دَرَجَاتٍ	بَعْضٍ	فَوْقَ	بَعْضَكُمْ		
size verdiği	şeylerde	sizi denemek için	dereceler bakımından	bir kısmınızın	üstünde	bir kısmınızı		
sıla; mazi fiil cüm. mef'ul	h. cer + ismi mevsul	ta'lil (sebep) ve nasb h.+ f. muzari, mef'ul	temyiz	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	mef'ul		
﴿ 165 ﴾	رَحِيمٌ	لَغَفُورٌ	إِنَّهُ	وَ	الْعِقَابِ ز	سَرِيعُ	رَبَّكَ	إِنَّ
	Rahim'dir	Gafur'dur	O gerçekten	ve	cezası	çabuk olandır	Rabbin	Şüphesiz
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

165. O, sizi yeryüzünün halifeleri (birbirinizin ardından, geçmiş toplumların, nesillerin ardından yeryüzüne gelen mirasçılar) yapandır ve size verdiği şeylerde sizi denemek için bir kısmınızı bir kısmınızın üstünde dereceler bakımından üstün kılandır. Şüphesiz Rabbin, cezası çabuk olandır ve (bununla birlikte) O, gerçekten Gafur'dur, Rahim'dir (bağışlayan ve merhamet edendir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 149 ≻

(EN'AM, 158 – 159):

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü/ bildi/ bekledi (أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا): (mehmuze-l fa ve nakıs f.) geldi

(كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti [(اِنْتَظَرَ يَنْتَظِرُ) اَلْمُنْتَظِرُ]: (iftial b.) (ismi fail) bekleyen, gözleyen

(فَرَّقَ يُفَرِّقُ يُفْرِيقًا): (tef'il b.) parçaladı, ayırdı, ayrılık çıkardı (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ibadet (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

(اَلْأَمْرُ ج اُمُورٌ): emir, emredilen husus, durum, husus, hal, iş (نَبَّأَ يُنَبِّئُ تَنْبِيئًا بِ): (tef'il b.) haber verdi, bildirdi

(EN'AM, 160 – 161):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (ecvef f.) geldi (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): güzel iyilik, hayır, taat, nail olunan nimet (اَلْعَشْرُ عَشَرَةٌ): on

(اَلْمِثْلُ ج أَمْثَالُ): kat, misil, benzer, gibi, kadar, aynısı (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): (büyük küçük) her türlü günah/ kötü, zararlı, kötülük

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü yahut kıvrımlı olmayan doğru ve düzgün yol

[(اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ) اَلْمُسْتَقِيمُ]: (ismi fail) (ecvef istif'al b.) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz

(اَلْقَيِّمُ – اَلْقَيِّمَ): dosdoğru, sabit, (işleri) sağlamca yapan, halleden, pek doğru ve sabit

(اَلْمِلَّةُ): millet (din yahut aynı dine mensub kişiler diye tarif edilmiştir) (اَلْحَنِيفُ ج حُنَفَاءُ): Allah'ı birleyen, tevhid dinini uygulayan

(EN'AM, 162 -163 - 164 – 165):

(اَلنَّسِيكَةُ ج نُسُكٌ): ibadet, hacca ait amel/ kurban, ibadet şekilleri ve Allah'a yaklaştıran bütün ibâdetler (آتَى يُؤْتِي إِيتَاءً): (mehmuz ve nakıs if'al b.) verdi

(اَلْمَحْيَا): hayat, dirilik, canlılık, yaşamak (اَلْمَمَاتُ): ölüm (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) talep etti, aradı, arzuladı (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti (اَلْاُخْرَى ج اُخْرَيَاتٌ): diğeri, öteki

(وَزَرَ يَزِرُ وِزْرًا): (misal f.) yüklendi/ günaha girdi (اَلْمَرْجِعُ): dönüş, rücu (اَلْخَلِيفَةُ ج خَلَائِفُ): halife, yerine geçen, halef olan

[(وَزَرَ يَزِرُ) اَلْوَازِرُ]: (ismi fail) (ağır yük) yüklenen, günaha giren, (رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı, üstün kıldı

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلَافًا): (iftial b.) ihtilafa düştü (بَلَا يَبْلُو بَلَاءً): (nakıs f.) imtihan etti, denedi (اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü

سورة الأعراف (7)

(A'RAF (Mahşerde Tanıklık Yapanlar) SÛRESİ)

(Mekke'de inmiştir. 206 ayettir.)

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 150 - 175 ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓصٓ ۝	﴿ 1 ﴾	كِتَابٌ	أُنزِلَ	إِلَيْكَ	فَلَا يَكُنْ	فِي صَدْرِكَ	حَرَجٌ
mukattaa harfleri		(Bu) bir kitaptır (هذا) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi	indirilmiş meçhul f. mazi	sana car-mecrur	Artık olmasın rabıta + emri gaib; nehiy ve cezm h., f.muzari, nâsih	gönlünde (يَكُنْ)'ün mukaddem haberi	bir sıkıntı (يَكُنْ)'ün muahhar ismi

مِنْهُ	لِتُنذِرَ	بِهِ	وَ	ذِكْرَىٰ	لِلْمُؤْمِنِينَ	﴿ 2 ﴾
bundan dolayı car-mecrur	uyarman için ta'lil ve nasb h., f. muzari	kendisiyle car-mecrur	, atıf h.	öğüt (لِتُنذِرَ) üzerine matuf	inananlara car-mecrur	

1 – 2. Elif, Lam, Mim, Sad. (Bu), kendisiyle (insanları) uyarman, inananlara öğüt (vermen) için sana indirilmiş bir kitaptır. Artık bundan dolayı gönlünde bir sıkıntı olmasın.

اتَّبِعُوا	مَآ	أُنزِلَ	إِلَيْكُمْ	مِن رَّبِّكُمْ	وَ	لَا تَتَّبِعُوا	مِن دُونِهِ
uyun emir f.+fail	indirilene mef'ûl, ismi mevsul	sıla; meçhul mazi fiil	size car-mecrur	Rabbinizden h.cer+ mecrur isim	atıf h.	peşinden gitmeyin nehy-i hazır	O'ndan başka h. cer+ zarf ismi

أَوْلِيَآءَ ۗ	قَلِيلًا مَا	تَذَكَّرُونَ	﴿ 3 ﴾
dostların mef'ul	Ne az mef'ûlü mutlak naibi, (مَا): zaid	öğüt alıyorsunuz f. muzari+fâil	

3. Rabbinizden size indirilene (Kur'an'a) uyun (çünkü vahye tabi olmak farzdır). O'ndan başka dostların peşinden gitmeyin. Ne az öğüt alıyorsunuz!

وَ	كَم مِّن قَرْيَةٍ	أَهْلَكْنَاهَا	فَجَآءَهَا	بَأْسُنَا	بَيَاتًا	أَوْ	هُمْ	قَآئِلُونَ	﴿ 4 ﴾
başla ma h.	nice beldeleri mübteda, (kemi haberiye)	Biz helak ettik f.mazi+ fâil, mef'ûl	oralara geldi atıf h.+ f.mazi+ mef'ûl	azabımız fâil	geceleyin hal	ya da atıf h.	onlar mübteda	öğle uykusu uyurlarken haber	

4. (Eğer Kur'an'a uyun emrine itaat etmezlerse) biz nice beldeleri helak ettik. Azabımız, oralara geceleyin ya da onlar öğle uykusu uyurlarken (gafil oldukları bir sırada ansızın) geldi.

بَأْسُنَا	جَآءَهُمْ	إِذْ	دَعْوَاهُمْ	فَمَا كَانَ
azabımız fâil	kendilerine geldiğinde f.mazi+ mef'ûl	geçmiş zaman zarfı	bir iddiaları (كَانَ)'nin ismi	olmadı atıf h., nefiy h., f. mazi, nasih

إِلَّآ	أَن قَالُوا	إِنَّا	كُنَّا	ظَالِمِينَ	﴿ 5 ﴾
başka istisna h.	demekten (كَانَ)'nin haberi:masdar-ı müevvel	Bizler, gerçekten te'kit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	zalimlerdik (كَانَ)'nin haberi nâsih mazi fiil+ (كَانَ)'nin ismi		

(إِنَّ)'nin haberi: fiil cümlesi

5. Azabımız kendilerine geldiğinde: "Bizler, gerçekten zalimlerdik!" demekten başka bir iddiaları olmadı.

فَلَنَسْـَٔلَنَّ	الَّذِينَ	أُرْسِلَ	إِلَيْهِمْ	وَ	لَنَسْـَٔلَنَّ	الْمُرْسَلِينَ ۙ	﴿ 6 ﴾
kesinlikle soracağız atıf h.+cevap h.+ tekit nunu birleşmiş f. muzari	kimselere mef'ul, ismi mevsul	gönderilen sıla; meçhul f. mazi	kendilerine car+ mecrur	atıf h.	kesinlikle soracağız cevap h.+ tekit nunu birleşmiş f. muzari	Peygamberlere de mef'ul	

6. Kesinlikle kendilerine (peygamber) gönderilen kimselere de, gönderilen (peygamber)lere de soracağız.

﴿ 7 ﴾ فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَ مَا كُنَّا غَآئِبِينَ

Akabinde elbette anlatacağız	onlara	bir bilgi ile	ve	Biz değil idik	gaibler
atıf h.+ cevap h.+ tekit nunu birleşmiş muzari f.	car+ mecrur	hal	atıf h.	nefiy h., f. mazi,nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

7. (Çünkü) Akabinde elbette onlara (yapmış olduklarını) bir bilgi ile anlatacağız ve Biz (onlardan) gaibler (habersizler) değil idik.

وَ الْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ۚ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

Tartı	o gün	haktır	Artık kimin	ağır gelirse	tartıları
mübteda	zaman zarfı	haber	atıf h.+ mübteda; şart ismi	fiilü'ş-şart; f. mazi	fail

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿ 8 ﴾ وَ مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ

işte onlar	onlar	kurtuluşa erenlerdir		Her kimin de	hafif gelirse	tartıları
rabıta, sonraki cümle cevabu'ş-şart, (أولئك) : mübteda	fasıl zamiri	haber	atıf h.	mübteda, şart ismi	fiilü'ş-şart; f. mazi	fail

(مَنْ)mübtedasının haberi: isim cümlesi

فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوٓا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿ 9 ﴾

işte onlar da	olanlardır	zarar vermiş	kendilerine	olmaları sebebiyle	âyetlerimize	zulmetmiş
rabıta+ mübteda, işaret ismi	haber; ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm. (وا): fâil	mef'ûl	h.cer+ ismi mevsul, (كَانَ)'nin ismi (وا):	h. cer + mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi

cevabu'ş-şart; şart ve cevabı (مَنْ) mübtedasının haberi

8. (Amelleri tartacak) tartı, o gün haktır. Artık kimin (sevap) tartıları ağır gelirse, işte onlar kurtuluşa erenlerdir. **9.** Her kimin de (sevap) tartıları hafif gelirse işte onlar da âyetlerimize zulmetmiş olmaları sebebiyle kendilerine zarar vermiş olanlardır.

وَ لَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَ جَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا

onda	sizin için	yaptık	ve	yeryüzünde	sizi yerleştirdik	Andolsun ki lâmu cevâbi'l-kasem+ tahkik h..	atıf h.
car-mecrur	car-mecrur	f.mazi+fail	atıf h.	car-mecrur	f. mazi, fâil, mef'ûl		

﴿ 10 ﴾ مَعَايِشَ ۖ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ۝

birçok geçim kaynakları	Ne kadar az	şükrediyorsunuz
mef'ûl	mef'ulü mutlak naibi, zaid	f. muzari+ fâil

10. Andolsun ki, sizi yeryüzünde yerleştirdik ve sizin için onda birçok geçim kaynakları yaptık. Ne kadar az şükrediyorsunuz!

وَ لَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَآئِكَةِ

And olsun	sizi yarattık	sonra	size şekil verdik	sonra	dedik	meleklere
lâmu cevâbi'l-kasem+ tahkik h.	f.mazi, fâil, mef'ûl	atıf h.	f. mazi, fâil, mef'ûl	atıf h.	f. mazi, fâil	car-mecrur

atıf h.

﴿ 11 ﴾ اسْجُدُوا لِآدَمَ ۖ فَسَجَدُوا إِلَّآ إِبْلِيسَ ۖ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ

secde edin	Âdem'e	secde ettiler	dışındakiler	İblis'in	olmadı	secde edenlerden
emir f.+ fâil	h.câr-mecrur isim	atıf h., f. mazi, fâil	istisna h.	müstesna	cahd-ı mutlak; (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi

11. Andolsun sizi yarattık, sonra size şekil verdik, sonra da meleklere, "Âdem'e secde edin!)" dedik. İblis'in dışındakiler secde ettiler. (O) secde edenlerden olmadı.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 150 - 175 ≻

(A'RAF, 1-2):

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al babı) indirdi (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs (اَلْحَرَجُ): darlık, zorluk, güçlük, sıkıntı, meşakkat, günah

(أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا): (if'al babı) uyardı (اَلذِّكْرَى): zikir, hatıra getirip bilme/ tezkir, hatırlatma, ikaz, nâsihat

(A'RAF, 3 – 4):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial babı) uydu, tabii oldu, arkasından yürüdü (دُون): (zarf) ...den başka, hariç, gayr, dışında

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın, önder (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul babı) öğüt aldı, hatıra getirdi, düşündü (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde/ mecazen belde halkı (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef) geldi

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.) helak etti, harcadı, öldürdü, telef etti [(بَاتَ يَبِيتُ) اَلْبَيَاتُ]: (masdar) geceleyin

(اَلْبَأْسُ): azap, güç, kuvvet/ şiddet (اَلْقَائِلُ ج قَائِلُونَ): (ismi fail) kaylule vaktinde (öğle vakti) uyuyan, istirahate çekilen

(A'RAF, 5 – 6):

(اَلدَّعْوَى ج دَعَاوَى): dava, iddia veya dua (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef) hasıl oldu, tahakkuk etti, geldi

(اَلْبَأْسُ): azap/ harp/ güç, kuvvet/ şiddet [(أَرْسَلَ يُرْسِلُ) اَلْمُرْسَلُ]: (ismi meful) gönderilen, peygamber, elçi

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz fiil) hesaba çekti/ sordu/ istedi (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al babı) gönderdi

(A'RAF, 7 – 8 - 9):

(قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا):(muzaaf fiil) hikaye etti, anlattı, nakletti (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim

(اَلْغَائِبُ ج غَائِبُونَ): (ismi fail) gaybda olan, görünürde olmayan, idrak edilenlerde bulunmayan

[(اَلْوَزْنُ) وَزَنَ يَزِنُ]: (masdar) kıyamet günü amellerin tartılması. Cumhura göre bu hakiki tartıdır. Bazıları ise bundan muradın kıyamet günü hüküm verme ve ceza ve mükafata tabi tutma olduğu görüşündedirler) / tartma/ tartı

(يَوْمَئِذٍ): o gün (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (ثَقُلَ يَثْقُلُ ثِقَلاً): ağır oldu, racih geldi

(اَلْمُفْلِحُ ج مُفْلِحُونَ): (ismi fail) kazanan, felaha eren (خَفَّ يَخِفُّ خَفًّا): (muzaaf fiil) hafif oldu, yeğni geldi

(اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): terazi yahut gram yahutta tartılan veya tartıya gelebilecek değerde olan, değerli

(اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): mizan, terazi /tartılan veya tartıya gelebilecek değerde olan, değerli olan

(خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar etti, ziyana uğradı, zayi etti (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef fiil) idi, oldu

(اَلْآيَةُ ج آيَاتٌ): açık alamet, ayet, mucize, ibret (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(A'RAF, 10 – 11):

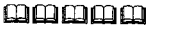
(مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا): (tef'il b.) yerleştirdi, sağlamlaştırdı/ imkan verdi (tasarruf hakkı verdi)

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, kıldı, yaptı, hükmetti (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (اَلْمَعَاشُ ج مَعَايِشُ): geçim kaynağı

(شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti (صَوَّرَ يُصَوِّرُ تَصْوِيرًا): (tef'il babı) suret verdi, şekil verdi, şekillendirdi

(سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti, eğildi, boyun eğdi, itaat etti, bağlandı (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ): (ismi fail) secde eden

﴿ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 151 (A'RAF: 12 – 22) ﴾

أَنَا	قَالَ	أَمَرْتُكَ ط	إِذْ	أَلَّا تَسْجُدَ	مَنَعَكَ	مَا	قَالَ
Ben	dedi	sana emrettiğim zaman		secde etmemekten	seni alıkoyan	nedir	Dedi
mübteda	f. mazi	f. mazi+ fâil, mef'ûl	geçmiş zaman zarfı	masdar ve nasb h., nefiy h., f. muzari	haber; mazi fiil cüm. mef'ul	mübteda, soru ismi	f. mazi

﴿ 12 ﴾							
	مِنْ طِينٍ	خَلَقْتَهُ	وَ	مِنْ نَارٍ	خَلَقْتَنِي	مِنْهُ ج	خَيْرٌ
	çamurdan	onu yarattın	,	ateşten	beni yarattın	ondan	daha hayırlıyım
	car-mecrur	f.mazi, fâil,mef'ul	atıf h.	car-mecrur	f.mazi+fail+ nun-u vikaye+mef'ûl	car-mecrur	haber

فَاخْرُجْ	فِيهَا	أَنْ تَتَكَبَّرَ	لَكَ	فَمَا يَكُونُ	مِنْهَا	فَاهْبِطْ	قَالَ
hemen çık	orada	büyüklük taslamak	senin (haddin)	Çünkü değildir	oradan	O halde in	buyurdu
atıf h., emir f.	car-mecrur	(كَانَ)'nin muahhar ismi; masdarı müevvel: masdar ve nasb h., f. muzari	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	ta'lîl (sebep) h. + nefiy h., f.muzari, nâsih	car-mecrur	rabıta+ emir f.	f. mazi

﴿ 14 ﴾					﴿ 13 ﴾		
	يُبْعَثُونَ	إِلَى يَوْمِ	أَنْظِرْنِي	قَالَ		مِنَ الصَّاغِرِينَ	إِنَّكَ
	diriltilecekleri	güne kadar	bana mühlet ver	dedi		aşağılıklardansın	Doğrusu sen
	muz.ileyh; meçhul muzari fiil cüm.	câr-mecrur isim, muzaf	emir f.+ nun-u vikaye+mef'ûl	f. mazi		(إِنَّ)'nin haberi	tekit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

12. (Allah) dedi ki: «Sana emrettiğim zaman, secde etmeten seni alıkoyan nedir ?» «Ben ondan daha hayırlıyım; beni ateşten yarattın, onu çamurdan yarattın.» dedi. **13.** (Allah): "O halde, oradan (içinde bulunduğun yer ve değerden) in!» Çünkü orada büyüklük taslamak senin (haddin) değildir. Hemen çık! Doğrusu sen aşağılıklardansın!" buyurdu. **14.** (İblis yok olmaktan korkup ölümsüzlüğü isteyerek:) « (İnsanların) diriltilecekleri güne (kıyamet gününe) kadar bana mühlet ver» dedi.

					﴿ 15 ﴾			
صِرَاطَكَ	لَهُمْ	لَأَقْعُدَنَّ	فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي	قَالَ		مِنَ الْمُنْظَرِينَ	إِنَّكَ	قَالَ
senin yoluna	onlar için	kesinlikle oturacağım	beni azdırman sebebiyle	dedi		mühlet verilenlerdensin	Sen	dedi
mef'ul	car-mecrur	cevap h.+ tekit nunlu f.muzari	rabıta+ h.cer, masdar h, f. mazi, fâil, mef'ûl	f. mazi		(إِنَّ)'nin haberi	tekit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi

﴿ 16 ﴾										
الْمُسْتَقِيمَ لا		ثُمَّ	لَآتِيَنَّهُمْ		مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ	وَ	مِنْ خَلْفِهِمْ	وَ	عَنْ أَيْمَانِهِمْ	
dosdoğru		Sonra	onlara kesinlikle geleceğim		önlerinden	,	arkalarından	,	sağlarından	
sıfat		atıf h.	cevap h.+ tekit nunlu f.muzari,mef'ul		muz. ileyh	atıf h.	h.cer, mekan zarfı	atıf h.	h.cer, mekan zarfı	

﴿ 17 ﴾						
	شَاكِرِينَ	أَكْثَرَهُمْ	لَا تَجِدُ	وَ	عَنْ شَمَآئِلِهِمْ ط	وَ
	şükredenler	onların çoğunu	sen bulmayacaksın	ve	sollarından	
	ikinci mef'ûl	mef'ul	nefy-i istikbal: nefiy h, f. muzari	atıf h.	h.cer+ mekan zarfı	atıf h.

15. (Allah): «Sen mühlet verilenlerdensin» dedi. **16.** «Öyleyse, beni azdırman sebebiyle onlar(ı saptırmak) için kesinlikle senin dosdoğru yoluna (mani olmak için pusu kurup) oturacağım.» dedi. **17.** «Sonra kesinlikle onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından geleceğim ve sen, onların çoğunu şükredenler bulmayacaksın! » dedi.

مِنْهُمْ	تَبِعَكَ	لَمَنْ	مَدْحُورًا ط	مَذْءُومًا	مِنْهَا	اخْرُجْ	قَالَ
onlardan	sana uyarsa	Andolsun ki kim	kovulmuş	yerilmiş olarak	oradan	çık	buyurdu
car-mecrur	fiilü'ş-şart, f. mazi, mef'ul	kasem h., mübteda, şart ismi	ikinci hal	hal	car-mecrur	emir f.	f. mazi

﴿ 18 ﴾				
	أَجْمَعِينَ	مِنْكُمْ	جَهَنَّمَ	لَأَمْلَأَنَّ
	hepinizi	sizin	cehenneme	dolduracağım
	te'kit	car-mecrur	mef'ul	cevap h.+tekit nunlu f.muzari

18. (Allah) buyurdu: "Yerilmiş ve kovulmuş olarak oradan çık! Andolsun ki, onlardan kim sana uyarsa, sizin hepinizi cehenneme dolduracağım!

مِنْ حَيْثُ	فَكُلَا	الْجَنَّةَ	وَ زَوْجُكَ	وَ	أَنْتَ	اسْكُنْ	آدَمُ	يَا	وَ
yerden	yiyin	cennete	eşin	ve	Sen	yerleşin	Adem	Ey	
h.cer+ (cümleye muzaf olan) mekan zarfı	atıf h.+ emir f., fail	mef'ul	matuf	atıf h.	tekit	emir f.	münada	nida h.	atıf h.

﴿ 19 ﴾

مِنَ الظَّالِمِينَ	فَتَكُونَا	الشَّجَرَةَ	هٰذِهِ	لَا تَقْرَبَا	وَ	شِئْتُمَا
zalimlerden	yoksa olursunuz	ağaca	şu	yaklaşmayın	ve	istediğiniz
(كَانَ)'nin haberi	fa-i sebebiye+ tesniye f. muzari, (كَانَ)'nin ismi	(هٰذِهِ)'nin bedeli	mef'ul	nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., tesniye f. muzari	atıf h.	f. mazi+fail

19. «Ey Adem! Sen ve eşin cennete yerleşin ve istediğiniz yerden yiyin, yalnız şu ağaca yaklaşmayın. Yoksa zalimlerden olursunuz.»

عَنْهُمَا	وُورِيَ	مَا	لَهُمَا	لِيُبْدِيَ	الشَّيْطَانُ	لَهُمَا	فَوَسْوَسَ
kendilerinden	gizlenmiş olanı	ikisine		açığa çıkarmak için	şeytan	ikisine de	Derken vesvese verdi
car-mecrur	sıla; meçhul f. mazi	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	ta'lîl (sebep) ve nasb h.+ f. muzari	fail	car-mecrur	atıf h.+ f. mazi

عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ	رَبُّكُمَا	مَا نَهَاكُمَا	قَالَ	وَ	مِنْ سَوْءَاتِهِمَا
Bu ağaçtan	Rabbiniz	sizi yasaklamadı	dedi		avret yerlerinden
h. cer, işaret ismi	fail	nefiy h., f. mazi, mef'ul	f. mazi	atıf h.	h. cer+ mecrur isim

﴿ 20 ﴾

مِنَ الْخَالِدِينَ	تَكُونَا	أَوْ	مَلَكَيْنِ	أَنْ تَكُونَا	إِلَّا
temelli kalanlardan	olmanız	ya da	iki melek	olmanız için	başka
(كَانَ)'nin haberi	nâsih f.muzari, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	(كَانَ)'nin haberi	mef'ûlün lieclih, masdarı müevvel, (كَانَ)'nin ismi	istisna h.

20. Derken şeytan avret yerlerinden kendilerine gizlenmiş olanı açığa çıkarmak için ikisine (de) vesvese verdi: «Rabbiniz sizi bu ağaçtan iki melek olmanız veya burada temelli kalanlardan olmanızdan başka (bir sebep) için yasaklamadı.» dedi.

﴿ 21 ﴾

لَمِنَ النَّاصِحِينَ لَا	لَكُمَا	إِنِّي	قَاسَمَهُمَا	وَ
öğüt verenlerdenim	size	Gerçekten ben	onlara yemin etti	Ve
tekit lamı+(إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f.mazi + mef'ul	atıf h.

21. Ve onlara: "Gerçekten ben size öğüt verenlerdenim (sizin iyiliğinizi istiyorum)" diye yemin etti.

لَهُمَا	بَدَتْ	الشَّجَرَةَ	ذَاقَا	فَلَمَّا	بِغُرُورٍ ۚ	فَدَلَّاهُمَا
kendilerine	göründü	ağacı	tattıkları zaman		aldatmak suretiyle	Böylece onları eğdi
car-mecrur	cevabü'ş-şart, f.mazi,	mef'ul	fi'lüş'şart; f.mazi+ fail	başlama h., şart ve zaman zarfı	car- mecrur	atıf h.+ f. mazi, mef'ul

الْجَنَّةِ ۖ	مِنْ وَرَقِ	عَلَيْهِمَا	يَخْصِفَانِ	طَفِقَا	وَ	سَوْءَاتُهُمَا
cennet	yapraklarından	üzerlerine	örtmeğe	başladılar	ve	avret yerleri
muz. ileyh	h.cer+ mecrur isim, muzaf	car- mecrur	f.muzari+ fail	f. mazi, fail	atıf h.	fail

وَ	عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ	لَمْ أَنْهَكُمَا	أَ	رَبُّهُمَا	نَادَاهُمَا	وَ
atıf h.	o ağaçtan h. cer, işaret ismi (تِلْكُمَا)'nın bedeli	Ben sizi yasaklamadım cahd-ı mutlak, illet harfinin düşmesiyle meczum f. muzari+mef'ul	mı soru h.	Rableri fail	onlara seslendi f. mazi, mef'ul	

﴿ 22 ﴾

مُبِينٌ	عَدُوٌّ	لَكُمَا	الشَّيْطَانَ	إِنَّ	لَكُمَا	أَقُلْ
apaçık	bir düşmandır	ikinize de	Şeytan		ikinize de	demedim (mi)
sıfat	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	car-mecrur	(إِنَّ)'nin ismi	tekit ve nasb h.	car-mecrur	f.muzari

22. Böylece onları aldatmak suretiyle eğdi (önceki mevkilerinden aşağı sarkıttı, makamlarını indirip düşürdü). Ağacı(n meyvesini) tattıkları zaman, avret yerleri kendilerine göründü ve cennet yapraklarından

üzerlerine örtmeğe başladılar. Rableri onlara seslendi: «Ben sizi o ağaçtan yasaklamadım mı? Şeytan ikinize de apaçık bir düşmandır, demedim mi?»

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 151 ≻

(A'RAF, 12 – 13 – 14):

(مَنَعَ يَمْنَعُ مَنْعًا): menetti, alıkoydu, engel oldu (اَلطِّينُ ج اَطْيَانٌ): çamur, balçık, toprak

(سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti, boyun eğdi, bağlandı (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا):(mehmuz) emretti

(هَبَطَ يَهْبِطُ هُبُوطًا): indi, düştü, yuvarlandı (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(تَكَبَّرَ يَتَكَبَّرُ تَكَبُّرًا): (tefa'ul babı) büyüklük tasladı, kibirlendi (أَنْظَرَ يُنْظِرُ اِنْظَارًا):(if'al babı) mühlet verdi, süre tanıdı

(اَلصَّاغِرُ ج صَاغِرُونَ): (ismi fail) küçüklük gösteren, küçülen, alçak (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): diriltti, gönderdi, uyandırdı

(A'RAF, 15 – 16 – 17 – 18):

(اَلْمُنْظَرُ ج مُنْظَرُونَ): mühlet verilen, süre tanınan (اَلشَّاكِرُ ج شَاكِرُونَ): (ismi fail) şükreden

(أَغْوَى يُغْوِي اِغْوَاءً): (nakıs f., if'al babı) azdırdı [(اَلْمُسْتَقِيمُ (اِسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ]: (ismi fail) dosdoğru, düzgün, ölçülü, kusursuz

(قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا): gözetledi/ oturdu, oturup kaldı (اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü olmayan dosdoğru ve düzgün yol

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs) geldi (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ): önlerinden (خَلْفَ): (zarf) arka geri (اَلْيَمِينُ ج اَيْمَانٌ): sağ, sağ cihet (اَلشِّمَالُ ج شَمَائِلُ): sol, sol cihet

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): buldu (karşılaştı yahut bildi) [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, daha çok, en çok

(اَلْمَذْؤُومُ): (ismi meful) hor görülen, zemm edilmiş, tahkir edilmiş (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

[(دَحَرَ يَدْحَرُ) اَلْمَدْحُورُ]: (ismi meful) kovulmuş, uzaklaştırılmış (تَبِعَ يَتْبَعُ تَبْعًا): uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(مَلَأَ يَمْلَؤُ مَلْئًا): (mehmuz f.) doldurdu (اَجْمَعُونَ – اَجْمَعِينَ): (tekid için getirilir) hepsi, hep beraber, bütünü

(A'RAF, 19 – 20 – 21 – 22):

(سَكَنَ يَسْكُنُ سَكْنًا): yerleşti, ikamet etti (اَلزَّوْجُ ج اَزْوَاجٌ): eş, zevce, karı (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz fiil) yedi

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (mehmuz ve ecvef) diledi, oluşturdu, tercih etti (قَرَبَ يَقْرَبُ قِرْبَانًا): yaklaştı/mübaşeret etti, yaptı, işledi

(اَلشَّجَرَةُ ج اَشْجَارٌ): ağaç (وَسْوَسَ يُوَسْوِسُ وَسْوَسَةً): vesvese verdi, dürtükledi/ içinden geçirdi, aklına getirdi

(أَبْدَى يُبْدِي اِبْدَاءً): (nakıs ve if'al babı) izhar etti, açığa çıkardı, ortaya koydu (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı

(وَارَى يُوارِي مُوَارَاةً):(nakıs müfaale babı) gizledi, örttü (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan

(اَلسَّوْءَةُ ج سَوْءَاتٌ): izharı ayıp olup örtülmesi gerekli olan ayıp ve çirkin yer (اَلشَّجَرَةُ ج اَشْجَارٌ): ağaç

(قَاسَمَ يُقَاسِمُ مُقَاسَمَةً): (müfaale babı) inanması için yemin etti [(غَرَّ يَغُرُّ) اَلْغُرُورُ]: (masdar) aldatma, kandırma

(اَلنَّاصِحُ ج نَاصِحُونَ): (ismi fail) iyiliğini isteyen/ nâsihat eden, öğüt veren (ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef) tattı, hissetti

(دَلَّى يُدَلِّي تَدْلِيَةً): (nakıs f., tef'il b.) sarkıttı, sarktı, eğdi/ tama'a sevk etti, umdurdu

(بَدَا يَبْدُو بَدْوًا): (nakıs) zuhur etti, ortaya çıktı (اَلسَّوْءَةُ ج سَوْءَاتٌ): izharı ayıp olup örtülmesi gerekli olan ayıp yer

(طَفِقَ يَطْفَقُ طَفَقًا): (başlama fiillerinden) ...a başladı,

(خَصَفَ يَخْصِفُ خَصْفًا): örttü, yapıştırdı, bağladı, yamadı (اَلْوَرَقُ ج اَوْرَاقٌ): yaprak, kağıt (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (nakıs f., müfaale b.) seslendi, bağırdı, çağırdı (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık ve vazıh olan, açıklayan

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 152 (A'RAF: 23 – 30) ≻

وَ	لَنَا	إِنْ لَمْ تَغْفِرْ	وَ	أَنْفُسَنَا	ظَلَمْنَآ	رَبَّنَا	قَالاَ
ve	bizi	Eğer bağışlamaz		Biz kendimize	zulmettik	Ey Rabbimiz	dediler
atıf h.	car-mecrur	şart ve cezm h.+ cahd-ı mutlak; f. muzari	atıf h.	mef'ul	f.mazi+ fâil	mahzuf nidâ h.nin münâdâsı	f.mazi+ fail

﴿ 23 ﴾ مِنَ الْخَاسِرِينَ — لَنَكُونَنَّ — تَرْحَمْنَا

zarara uğrayanlardan — kesinlikle oluruz — bize merhamet etmezsen

(كَانَ)'nin haberi — cevap h.+ tekit nunuyla birleşen muzari nâsih fiil, (كَانَ)'nin ismi — f.muzari

(نَحْنُ) gizli zamiri

23. (Âdem ile eşi şeytandan farklı olarak hatalarını anlayıp özür dileme yolunu seçtiler ve:) "Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen kesinlikle zarara uğrayanlardan oluruz." dediler.

فِي الْأَرْضِ	لَكُمْ	وَ	عَدُوٌّ ج	لِبَعْضٍ	بَعْضُكُمْ	اهْبِطُوا	قَالَ
yeryüzünde	Sizin için vardır		düşman	Birbirinize		inin	buyurdu
car-mecrur	haber mukaddem	atıf h.	haber	şibhi cüm.	mübteda	emir f., fail	f. mazi

﴿ 24 ﴾ إِلَى حِينٍ — مَتَاعٌ — وَ — مُسْتَقَرٌّ

bir vakte kadar — faydalanma — ve — yerleşme

sıfat — matuf, mevsuf — atıf h. — mübteda muahhar

24. (Allah buyurdu): "Birbirinize düşman olarak inin! Sizin için yeryüzünde bir vakte kadar yerleşme ve faydalanma vardır".

﴿ 25 ﴾ ع تُخْرَجُونَ	وَ	مِنْهَا	وَ	تَمُوتُونَ	فِيهَا	وَ	تَحْيَوْنَ	فِيهَا	قَالَ
çıkarılırsınız		oradan	ve	ölürsünüz	orada	,	yaşarsınız	Orada	dedi
meçhul f.muzari+naibi fail		şibhi cüm.	atıf h.	f.muzari+fail	şibhi cüm.	atıf h.	f.muzari+fail	şibhi cüm.	f.mazi

25. «Orada yaşarsınız, orada ölürsünüz ve yine oradan (diriltilip) çıkarılırsınız!» dedi.

سَوْءَاتِكُمْ	يُوَارِي	لِبَاسًا	عَلَيْكُمْ	قَدْ أَنْزَلْنَا	آدَمَ	بَنِيٓ	يَا
edep yerlerinizi	örtecek	bir giysi	Size	indirdik	Âdem'in	çocukları	Ey
mef'ul	sıfat; muzari f. cüm.	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	tahkik h.,+ f. mazi+ fâil	muz. ileyh	münada, muzaf	nida h.

خَيْرٌ ط	ذَٰلِكَ	التَّقْوَى	لِبَاسُ	وَ	وَ رِيشًا قف
en hayırlısıdır	işte o	Takva	elbisesi	ve	süsleyecek ve
haber	ikinci mübteda	muz. ileyh,	mübteda, muzaf	atıf h.	atıf h., matuf

﴿ 26 ﴾ يَذَّكَّرُونَ — لَعَلَّهُمْ — اللّٰهِ — مِنْ آيَاتِ — ذَٰلِكَ

düşünür — Belki onlar — Allah'ın — işaretlerindendir — İşte bunlar

(لَعَلَّ)'nin haberi — terecci (umma, umut) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi — muz. ileyh — h. cer-mecrur isim, muzaf — mübteda

26. «Ey Âdem'in çocukları! Size edep yerlerinizi örtecek bir giysi ve (bir de sizi) süsleyecek bir elbise indirdik (yarattık). Takva elbisesi (ise) işte o en hayırlısıdır. İşte bunlar Allah'ın işaretlerindendir. Belki onlar (insanlar) düşünür (de ders alırlar)».

أَبَوَيْكُمْ	كَمَآ أَخْرَجَ	الشَّيْطَانُ	لاَ يَفْتِنَنَّكُمُ	آدَمَ	بَنِيٓ	يَا
ana-babanızı	çıkardığı gibi	Şeytan	sakın sizi de fitneye düşürmesin	Âdem'in	çocukları	Ey
mef'ul	teşbih (benzetme) ve cer h., ismi mevsul, f. mazi	fail	tekit nunuyla birleşen ve son harfinin üstün olması tekil kişiyi ifade eden nehy-i gaib+ mef'ul	muz. ileyh	münada, muzaf	nida h.

إِنَّهُ	سَوْءَاتِهِمَا ط	لِيُرِيَهُمَا	لِبَاسَهُمَا	عَنْهُمَا	يَنْزِعُ	مِنَ الْجَنَّةِ
Çünkü o	ayıp yerlerini	kendilerine göstermek için	elbiselerini	onlardan	soyarak	cennetten
te'kid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi	mef'ul	ta'lîl ve nasb h., f. muzari, mef'ûl	mef'ul	car-mecrur	(أَخرج)'nin zamirinden hal: f. muzari	car-mecrur

لاَ تَرَوْنَهُمْ ط	مِنْ حَيْثُ	قَبِيلُهُ	وَ	هُوَ	يَرَاكُمْ
sizin onları göremeyeceğiniz nefiy h., f. muzari+ fâil, mef'ul	yerden h. cer, zarf ismi	cemaati matuf	ve atıf h.	o mübteda	sizi görür (إِنَّ)'nin haberi

﴿ 27 ﴾	لاَ يُؤْمِنُونَ	لِلَّذِينَ	أَوْلِيَآءَ	الشَّيَاطِينَ	جَعَلْنَا	إِنَّا
	inanmayanların		dostları	şeytanları	kıldık	Doğrusu biz
	nefiy h., sıla; muzari fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	ikinci mef'ûl	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

27. Ey Âdem'in çocukları! Şeytan, ana-babanızı, ayıp yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi sakın sizi de fitneye düşürüp saptırmasın. Çünkü o ve cemaati, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Doğrusu biz şeytanları, inanmayanların dostları kıldık.

آبَآءَنَا	عَلَيْهَآ	وَجَدْنَا	قَالُوا	فَاحِشَةً	فَعَلُوا	إِذَا	وَ
babalarımızı mef'ul	bu yol üzere car-mecrur	bulduk f. mazi, fâil	derler cevabü'ş-şart, f. mazi, fâil	bir edepsizlik mef'ul	yaptıkları fi'lu'ş-şart; f. mazi, fâil	zaman zaman ve şart edatı	atıf h.

لاَ يَأْمُرُ	اللَّهَ	إِنَّ	قُلْ	بِهَا ط	أَمَرَنَا	اللَّهُ	وَ
emretmez (إِنَّ)'nin haberi	Allah (إِنَّ)'nin ismi	şüphesiz tekid ve nasb h.	De ki emir f.	bunu car-mecrur	bize emretti haber	Allah da mübteda	atıf h.

﴿ 28 ﴾	لاَ تَعْلَمُونَ	مَا	عَلَى اللَّهِ	تَقُولُونَ	أَ	بِالْفَحْشَآءِ ط
	bilmediğiniz sıla; olumsuz muzari fiil cüm.	şeyleri mef'ul, ismi mevsul	Allah'a karşı car-mecrur	söylüyorsunuz f.muzari+ fâil	mi soru h.	edepsizliği car + mecrur

28. (Kabe'yi adetleri üzere çıplak olarak tavaf ettikleri gibi) Bir edepsizlik yaptıkları zaman: «Babalarımızı bu yol üzere bulduk. Allah da bize bunu emretti» derler. De ki: Allah şüphesiz edepsizliği emretmez. Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?

مَسْجِدٍ	كُلِّ	عِنْدَ	وُجُوهَكُمْ	أَقِيمُوا	وَ	بِالْقِسْطِ قف	رَبِّي	أَمَرَ	قُلْ
mescidin muz.ileyh	Her muz. ileyh, muzaf	yanında mekan zarfı, muzaf	yüzlerinizi mef'ul	doğrultun emir f., fail	atıf h.	adaletle car - mecrur	Rabbim fail	emretti f. mazi	De ki emir f.

﴿ 29 ﴾	تَعُودُونَ ط	كَمَا بَدَأَكُمْ	الدِّينَ ط	لَهُ	مُخْلِصِينَ	وَ	ادْعُوهُ
	dönersiniz f.muzari+ fâil	Size başladığı gibi teşbih (benzetme) ve cer h., masdar h.+ f.mazi+ mef'ul	Dini mef'ul	O'na car-mecrur	has kılarak hal		O'na dua edin emir f., fail, mef'ul	atıf h.

29. De ki: Rabbim adaletle (dengeli ve ölçülü davranmakla) emretti. Her mescidin yanında (secde ettiğiniz yerde) yüzlerinizi (veya yönlerinizi) O'na doğrultun (çevirin). Dini O'na has kılarak O'na dua edin. Sizi (ilk yaratmaya) başladığı gibi (yine O'na) dönersiniz.

اتَّخَذُوا	إِنَّهُمُ	الضَّلاَلَةُ ط	عَلَيْهِمُ	حَقَّ	فَرِيقًا	وَ	هَدَى	فَرِيقًا
edindiler (إِنَّ)'nin haberi	hakikaten onlar te'kit ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	dalalet fail	üzerine car-mecrur	hak oldu f.mazi	bir grubun matuf	, atıf h.	doğru yola iletti f.mazi	bir grubu mukaddem mef'ûl

﴿ 30 ﴾	مُهْتَدُونَ	أَنَّهُمْ	يَحْسَبُونَ	وَ	مِنْ دُونِ اللَّهِ	أَوْلِيَآءَ	الشَّيَاطِينَ
	doğru yolda olduğunu (أَنَّ)'nin haberi	kendilerinin te'kit ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	sanıyorlar f.muzari+fail	atıf h.	Allah'ı bırakıp h. cer+ zarf ismi, muzaf +muz. ileyh	dost ikinci mef'ûl	şeytanları mef'ul

30. (Allah insanlardan) bir grubu doğru yola iletti, bir grubun üzerine de dalalet (sapıklık) hak oldu. (Çünkü) hakikaten onlar Allah'ı bırakıp şeytanları dost edindiler. (Bunlar) kendilerinin (ya da o dostlarının) doğru yolda olduğunu sanıyorlar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 152 ≻

(A'RAF, 23 – 24):

(اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan

(هَبَطَ يَهْبِطُ هُبُوطًا): indi, konakladı/ düştü, indi, yuvarlandı (بَعْضُ): birkısım, bazı, biri, bazısı (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

[(اِسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ) اَلْمُسْتَقَرُّ]: (ismi meful) yerleşme mekanı (حِينُ): (tahditsiz olarak) vakit, an, zaman

(اَلْمَتَاعُ ج اَمْتِعَةٌ): faydalanma, lezzet alma/ dünyalık, dünya hayatında nefse hoş gelen/ fayda

(A'RAF, 25 – 26):

(حَيِيَ يَحْيَى): (nakıs) diri oldu, yaşadı, hayatta kaldı (مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا): (ecvef) öldü (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالاً): (if'al babı) (bu ayette:) yarattı (indirmek'e tabir edilmiştir)

(اَللِّبَاسُ ج لِبَاسَاتٌ): giyecek, elbise, kıyafet/ mecazen elbise, örtü (وَارَى يُوَارِي مُوَارَاةً): (nakıs müfaale) gizledi, örttü

(اَلسَّوْءَةُ ج سَوْءَاتٌ): görülmesi ayıp olup örtülmesi gerekli olan ayıp ve çirkin yer, edep yeri

(اَلرِّيشُ): kuş tüyü (istiare olarak) elbise, süs kazandıracak giyim (اَلتَّقْوَى): korunma, sakınma

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul babı) öğüt aldı, hatıra getirdi, düşündü

(A'RAF, 27 – 28):

(فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا): fitneye düşürdü, şaşırttı (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al babı) çıkardı (نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا): çekip aldı, soydu/ söktü

(اَلْاَبَوَانِ – اَلْاَبَوَيْنِ): ana baba (ayette Hz. Adem ile Hz. Havva kastedilmiştir) (اَللِّبَاسُ ج لِبَاسَاتٌ): elbise, örtü

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (mehmuz ve nakıs) gösterdi (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs) gördü, bildi, zannetti (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): emretti

(اَلسَّوْءَةُ ج سَوْءَاتٌ): izharı ayıp olup örtülmesi gerekli olan ayıp ve çirkin yer (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, yakın, veli

(اَلْقَبِيلُ ج قُبُلٌ): cemaat, kefil, aşiret, avaneler, yardımcılar (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (اَلْفَاحِشَةُ ج فَوَاحِشُ): (çirkin ve çok ayıp olan) günah, edepsizlik, çirkef

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): buldu (اَلْفَحْشَاءُ): (çok çirkin ve yüz kızartıcı) günah, edepsizlik (اَلْاَبُ ج اَبَاءُ): baba

(A'RAF, 29 – 30):

(أَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz) emretti (اَلْقِسْطُ): adalet (اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ zat/yön (عَادَ يَعُودُ عَوْدًا): (ecvef) döndü

(أَقَامَ يُقِيمُ اِقَامَةً): (ecvef f., if'al babı) dosdoğru kıldı/ düzeltti/ kaldırdı/ gözetti / talimatıyla amel etti

(عِندَ): (zarf) yanında, katında (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs) ibadet etti/ dua etti/ davet etti/ yardım diledi/ nisbet etti

(اَلْمُخْلِصُ ج مُخْلِصُونَ): (ismi fail) halis kılan, ihlaslı olan (riyadan şirkten uzak olan)

(بَدَأَ يَبْدَأُ بَدْءً):(mehmuz) başladı, birden ortaya çıktı, ilk önce yaptı

(اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): fırkadan daha büyük topluluk, zümre, güruh [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلاَلَةُ]: dalalet, sapma, sapıklık

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs) hidayet verdi, irşad etti, sevketti, doğru yola iletti, yol gösterdi

(حَقَّ يَحِقُّ حَقًّا): (muzaaf) sabit ve vacip oldu, gerçekleşti (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial babı) edindi/ yaptı, ortaya koydu

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, yakın, veli (دُونَ): (zarf) başka,...sız, ...siz, hariç, dışında, arka

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, var saydı (اَلْمُهْتَدِي ج مُهْتَدُونَ): (ismi fail) hidayete eren

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 153 (A'RAF: 31 – 37) ≻

يَا	بَنِيٓ	آدَمَ	خُذُوا	زِينَتَكُمْ	عِنْدَ	كُلِّ	مَسْجِدٍ	وَ
				süsünüzü	yanında	Her mescidin		
Ey	çocukları	Âdem'in	alın	mef'ul	mekan zarfı, muzaf	muz.ileyh	muz.ileyh, muzaf	atıf h.
nida h.	münada	muz.ileyh	emir f., fail					

﴿ 31 ﴾	الْمُسْرِفِينَ ع	لاَ يُحِبُّ	إِنَّهُ	لاَ تُسْرِفُوا	وَ	اشْرَبُوا	وَ	كُلُوا
	israf edenleri	sevmez	O	israf etmeyin		için		Yiyin
	mef'ul	nefy-i istikbal; (إِنَّ)'nin haberi	te'kid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	atıf h.	emir f., fail	atıf h.	emir f., fail

31. Ey Âdem'in çocukları! Her mescide (gidişinizde) süsünüzü alın. Yiyin, için, fakat israf etmeyin. (Çünkü) O (Allah) israf edenleri sevmez.

قُلْ	مَنْ	حَرَّمَ	زِينَةَ	اللَّهِ	الَّتِيٓ أَخْرَجَ	لِعِبَادِهِ	وَ	الطَّيِّبَاتِ	مِنَ الرِّزْقِ ط
De ki	kim	haram kıldı	süsü	Allah'ın	çıkardığı	kulları için		temiz ve hoş şeyleri	rızıklardan
emir f.	mübteda, soru ismi	haber	mef'ul, muzaf, mevsuf	muz. ileyh	ismi mevsul+ sıla: mazi f.	h. cer + mecrur isim	atıf h.	matuf	car + mecrur

قُلْ	هِيَ	لِلَّذِينَ	آمَنُوا	فِي الْحَيَاةِ	الدُّنْيَا	خَالِصَةً
De ki	Bunlar	kimseler içindir	iman eden	hayatında	dünya	(yalnız) mahsus olarak
emir f.	mübteda	haber	f. mazi, fâil	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat	hal

﴿ 32 ﴾	يَعْلَمُونَ	لِقَوْمٍ	الْآيَاتِ	نُفَصِّلُ	كَذٰلِكَ	الْقِيَامَةِ ط	يَوْمَ
	bilen	bir topluluk için	âyetleri	ayrıntılı bir şekilde açıklıyoruz	İşte böyle	kıyamet	gününde
	sıfat; muzari fiil cüm. + fâil	h.cer+ mecrur isim, mevsuf	mef'ul	f. muzari	car-mecrur	muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf

32. De ki: Allah'ın kulları için (yaratıp) çıkardığı süsü, rızıklardan temiz ve hoş şeyleri kim haram kıldı? De ki: Bunlar, kıyamet gününde (yalnız) onlara mahsus olarak dünya hayatında iman eden kimseler içindir. İşte (cahiller için değil) bilen bir topluluk için âyetleri böyle ayrıntılı bir şekilde açıklıyoruz.

قُلْ	إِنَّمَا	حَرَّمَ	رَبِّيَ	الْفَوَاحِشَ	مَا	ظَهَرَ	مِنْهَا
De ki	ancak	haram kılmıştır	Rabbim	fuhşiyatı		zahir olanı da	onlardan
emir f.	hasr edatı	f. mazi	fâil	mef'ul	bedel (ismi mevsul)	sıla; mazi fiil	car-mecrur

وَ	مَا	بَطَنَ	وَ	الْإِثْمَ	وَ	الْبَغْيَ	بِغَيْرِ الْحَقِّ
,	gizlice yapılanı da		ve	günahı	ve	haddi aşmayı	haksızlıkla
atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıfat; mazi fiil	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	h.cer+mecrur isim

وَ	أَنْ تُشْرِكُوا	بِاللَّهِ	مَا	لَمْ يُنَزِّلْ	بِهِ	سُلْطَانًا	وَ
ve	ortak koşmanızı	Allah'a	şeyleri	indirmediği	kendisine dair	hiçbir delil	ve
atıf h.	masdar ve nasb h.- f.muzari+fâil	car-mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; cahd-ı mutlak fiil cüm.	car-mecrur	mef'ul	atıf h.

﴿ 33 ﴾	أَنْ تَقُولُوا	عَلَى اللَّهِ	مَا	لاَ تَعْلَمُونَ
	söylemenizi	Allah hakkında	şeyleri	bilmediğiniz
	masdar ve nasb h.- f.muzari+fâil	car- mecrur	mef'ul, ismi mevsul	sıla; olumsuz muzari fiil

33. De ki: Rabbim (öyle her şeyi değil) ancak fuhşiyatı, onlardan zahir olanı da, gizlice yapılanı da ve (size bildirdiği) günahı ve haksızlıkla haddi aşmayı ve kendisine dair hiçbir delil indirmediği şeyleri Allah'a ortak koşmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.

﴿ 34 ﴾	لاَ يَسْتَقْدِمُونَ	وَ	سَاعَةً	لاَ يَسْتَأْخِرُونَ	أَجَلُهُمْ	جَآءَ	فَإِذَا	أَجَلٌ ج	لِكُلِّ أُمَّةٍ	وَ
	öne de geçemezler	ve	bir saat	tehir edemezler	Ecelleri	gelince		bir ecel	Her ümmet için vardır	
	nefiy h., f. muzari+fâil	atıf h.	zaman zarfı	cevabü'ş-şart; nefy-i istikbal fiil cümlesi	fail	fi'lu'ş-şart; f.mazi	atıf h.+ şart ve zaman zarfı	mübteda muahhar	haber mukaddem	başlama h.

34. Her ümmet için bir ecel (belirlenmiş bir süre) vardır. Ecelleri gelince bir saat (bile) tehir edemezler ve öne de geçemezler.

يَا	بَنِيٓ	آدَمَ	إِمَّا	يَأْتِيَنَّكُمْ	رُسُلٌ	مِنْكُمْ
Ey	çocukları	Âdem'in	şart h., zaid.	size geldiğinde (fi'lu'ş-şart; tekit nunlu muzari f.+ mef'ul)	elçiler	kendi içinizden
nida h.	münada	muz.ileyh			fail, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.

يَقُصُّونَ	عَلَيْكُمْ	آيَاتِي	فَمَنِ	اتَّقَى	وَ	أَصْلَحَ
anlatacak	size	âyetlerimi	kim	sakınırsa	ve	ıslah olursa
(رُسُلٌ) kelimesinin ikinci sıfatı	car-mecrur	mef'ul	rabıta mübteda, şart ismi	fi'lu'ş-şart, f.mazi	atıf h.	f. mazi

﴿ 35 ﴾	يَحْزَنُونَ	هُمْ	لَا	وَ	عَلَيْهِمْ	خَوْفٌ	فَلَا
	mahzun olmazlar	onlar		ve	onlara	hiçbir korku	artık yoktur
	haber	mübteda	nefiy h.	atıf h.	haber	mübteda	rabıta, nefiy h.

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

35. Ey Âdem'in çocukları! Size kendi içinizden âyetlerimi size anlatacak elçiler geldiğinde kim (onlara karşı gelmekten) sakınır ve ıslah olursa (kendini düzeltirse) artık onlara hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun olmazlar.

عَنْهَا	اسْتَكْبَرُوا	وَ	بِآيَاتِنَا	كَذَّبُوا	الَّذِينَ	وَ
onlar hakkında	büyüklük taslayanlar	ve	Âyetlerimizi	yalanlayan	kimseler	
car-mecrur	f. mazi, fâil	atıf h.	h. câr-mecrur isim	sıla: mazi fiil cüm.	mübteda, ismi mevsul	başlama h.

﴿ 36 ﴾	خَالِدُونَ	فِيهَا	هُمْ	النَّارِ ۚ	أَصْحَابُ	أُولَٰئِكَ
	temelli kalacaklardır	orada	Onlar	ateş	ehlidir	işte onlar
	haber	car-mecrurdan	mübtedâ	muz.ileyh	haber,	mübteda

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cüm.

36. Âyetlerimizi yalanlayanlar ve onlar hakkında büyüklük taslayanlar (yüz çevirenler), işte onlar ateş ehlidir. Onlar orada temelli kalacaklardır

كَذَّبَ	أَوْ	كَذِبًا	عَلَى اللَّهِ	افْتَرَى	مِمَّنِ	أَظْلَمُ	فَمَنْ
yalanlayandan	ya da	yalan	Allah'a	uyduran kimseden		daha zalimdir	kim
f. mazi	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	sıla: mazi fiil c.	h. cer, ismi mevsul	haber	rabıta, mübteda, soru ismi

مِنَ الْكِتَابِ ۖ	نَصِيبُهُمْ	يَنَالُهُمْ	أُولَٰئِكَ	بِآيَاتِهِ ۖ
Kitap'tan	nasipleri	kendilerine ulaşacak olanlardır	İşte onlar	âyetlerini
car-mecrur	fail	haber: fiil c: f.muzari+ mef'ul	mübteda	h. cer+ mecrur isim

قَالُوا	يَتَوَفَّوْنَهُمْ	رُسُلُنَا	جَاءَتْهُمْ	إِذَا	حَتَّىٰٓ
derler	canlarını almak üzere	elçilerimiz	onlara geldiği	zaman	Nihayet
cevabü'ş-şart; f. mazi, fâil	hal: cümle: f. muzari+ fâil mef'ul	fail	fiilü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	zaman ve şart edatı	gaye h.

عَنَّا	ضَلُّوا	قَالُوا	مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ	كُنْتُمْ تَدْعُونَ	مَا	أَيْنَ
Bizden	gizlendiler	derler	Allah'ı bırakıp da	yalvarmakta olduklarınız		nerede
car-mecrur	f.mazi+ fail	f.mazi+ fail	h. cer, zarf ismi	sıla; nâsih mazi fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi, haberi	mübteda muahhar; ismi mevsul	haber mukaddem; soru ismi

﴿ 37 ﴾	كَافِرِينَ	كَانُوا	أَنَّهُمْ	عَلَىٰٓ أَنْفُسِهِمْ	شَهِدُوا	وَ
	kâfir	olduklarına dair		kendi aleyhlerine	şahitlik ederler	ve
	(كَانَ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin haberi; (كَانَ)'nin ismi	te'kid ve nasb h.+ (أَنَّ)'nin ismi	h. cer-mecrur isim	f.mazi+ fail	atıf h.

(شَهِدُوا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

37. Allah'a yalan uyduran ya da O'nun âyetlerini yalanlayandan daha zalim kimdir! İşte onlar kendilerine Kitap'tan nasipleri ulaşacak olanlardır.Nihayet canlarını almak üzere elçilerimiz (görevli meleklerimiz) onlara geldiği zaman «Allah'ı bırakıp da yalvarmakta olduklarınız nerede?» derler. (Onlar da) «Bizden gizlendiler (kaybolup gittiler)» derler. Ve kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahitlik ederler.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 153 ≻

(A'RAF, 31 - 32):

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً):(mehmuz) aldı, çıkardı, tuttu (اَلزِّيْنَةُ ج زِينَاتٌ): ziynet, süs, elbise, kıyafet

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً):(mehmuz) yedi (فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) tafsil etti, genişçe açıkladı, ayrı ayrı izah etti

(شَرِبَ يَشْرَبُ شَرْبًا): içti (أَحَبَّ يُحِبُّ اِحْبَابًا): (muzaaf if'al)sevdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(أَسْرَفَ يُسْرِفُ اِسْرَافًا): (if'al b.) israf etti, orta yolu aştı, iktisatsızlık etti

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا):(tef'il b.) haram, yasak kıldı (اَلزِّيْنَةُ ج زِينَاتٌ): ziynet, süs, elbise, kıyafet

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, helal olan, lezzetli, hoş

[(خَلَصَ يَخْلُصُ) اَلْخَالِصَةُ]: (ismi fail) has, katkısız, safi olan, halis

(A'RAF, 33 - 34):

(حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il b.) haram, yasak kıldı (بَطَنَ يَبْطُنُ بَطْنًا): gizlendi, saklandı

(اَلْفَاحِشَةُ ج فَوَاحِشُ): (çirkin ve çok ayıp olan) günah, edepsizlik, çirkef

(ظَهَرَ يَظْهَرُ ظُهُورًا): zahir oldu, ortaya çıktı, açıkta oldu/ üste çıktı/ bildi/ galip geldi

(اَلْاِثْمُ): günah [(بَغَى يَبْغِي) اَلْبَغْيُ]: kibir, zulüm, fesat, azgınlık, her türlü tecavüz, haddi aşma, ifrad

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın (اَلْحَقُّ): hak, gerçek (أَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan/ saltanat, galebe, hakimiyet

(اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ):(ümmet/ din/ zaman (اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vakit

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef) geldi (اَلسَّاعَةُ ج سَاعَاتٌ): saat/ marife olarak kıyamet günü

(اِسْتَأْخَرَ يَسْتَأْخِرُ اِسْتِئْخَارًا): (istif'al b.)geriye bırakıldı, ertelendi, tehir edildi

(اَسْتَقْدَمَ يَسْتَقْدِمُ اِسْتِقْدَامًا): (istif'al b.) ileri geçti, ileri gitti

(A'RAF, 35 – 36 – 37):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs) geldi (قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا): (muzaaf) anlattı, hikaye etti

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial) korundu, sakındı (أَصْلَحَ يُصْلِحُ اِصْلاَحًا): (if'al) ıslah etti, düzeltti

[(خَافَ يَخَافُ (خَوْفَ اَلْ]: korktu (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): gamlandı, hüzünlendi, üzüldü, mahzun oldu

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) kalıcı olan, bekası devam eden

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al) büyüklendi, inat gösterip hakka boyun eğmedi

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ (ظُلْمَ اَلْ]: (ismi tafdil) daha zalim, en zalim (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial) uydurdu/ iftira etti

[(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: yalan, uydurma (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, yalan isnad etti, inkar etti

(نَالَ يَنَالُ نَيْلاً): (ecvef) erişti, ulaştı, nail oldu (اَلنَّصِيبُ ج نُصُبٌ): nasip, hisse, pay

(تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا):(nakıs tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü, vefat ettirdi

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef) geldi (دُونَ): (zarf) başka, ...sız, ...siz, gayr, hariç

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs) ibadet etti/ dua etti/ davet etti/ yardım diledi

(ضَلَّ يَضِلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf) kayboldu, gizlendi, saklandı/ zayi oldu (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahit oldu, şahitlik etti

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 154 (A'RAF: 38 – 43) ≻

قَالَ	ادْخُلُوا	فِيٓ أُمَمٍ	قَدْ خَلَتْ	مِنْ قَبْلِكُمْ	مِنَ الْجِنِّ	وَ	الْإِنْسِ
der	girin	ümmetlerle birlikte	geçmiş	sizden önce	Cinlerden	ve	insanlardan
f. mazi	emir f., fâil	car-mecrur	tahkik h., f. mazi	h. cer, zarf	car- mecrur	atıf h.	matuf
فِي النَّارِ ط	كُلَّمَا	دَخَلَتْ	أُمَّةٌ	لَعَنَتْ	أُخْتَهَا ط		
ateşe	Her ne zaman	girse	bir ümmet	lanet eder	Kardeşine		
car-mecrur	şart ve zaman h.	fiil'ü-şart, f. mazi	fail	cevabu'ş-şart; f. mazi	mef'ul		
حَتَّىٰٓ	إِذَا	ادَّارَكُوا	فِيهَا	جَمِيعًا لا	قَالَتْ		
Nitekim	gelince		oraya	hepsi	derler		
ibtidaiye h.	zaman ve şart edatı	fi'lü'ş-şart; f. mazi, fâil	car-mecrur	hal	cevabü'ş-şart; f. mazi		

أُخْرَاهُمْ	لِأُولَاهُمْ	رَبَّنَا	هَؤُلَآءِ	أَضَلُّونَا	فَآتِهِمْ	عَذَابًا	ضِعْفًا
sonrakiler	öncekiler için	(Ey) Rabbimiz	işte bunlar	bizi saptırdı	o halde onlara ver	bir azab	kat kat
fail	h. cer-mecrur isim	mahzuf bir nidâ h.nin münâdâsı	mübteda	haber; f. mazi, fâil, mef'ul	rabıta, emir f., mef'ul	mef'ul, mevsuf	sıfat

﴿ 38 ﴾	لَا تَعْلَمُونَ	وَ	لِكُلٍّ	ضِعْفٌ	لِكُلٍّ	قَالَ	مِنَ النَّارِ ط
	siz bilmezsiniz	Ancak	Hepsi için	kat kattır	Hepsi için	der	ateşten
	nefiy h., f. muzari+fâil	istidrak h.	atıf h.	mübteda muahhar	haber mukaddem	f. mazi	car-mecrur

38. (Allah): «Cinlerden ve insanlardan sizden önce geçmiş ümmetlerle birlikte ateşe girin.» der. Her ne zaman bir ümmet girse kardeşine (kendi benzerine) lanet eder. Nitekim hepsi (birbiri ardından) oraya gelince, sonrakiler öncekiler için «Rabbimiz, işte bunlar bizi saptırdı; o halde onlara ateşten kat kat (arttırılmış) bir azab ver» derler. (Allah da:) «Hepsi için kat kattır. Ancak siz bilmezsiniz» der.

عَلَيْنَا	لَكُمْ	فَمَا كَانَ	لِأُخْرَاهُمْ	أُولَاهُمْ	قَالَتْ	وَ
bize	Sizin	yoktu	sonrakilere	öncekiler	dedi	
car-mecrur	(كَانَ)nin haber mukaddemi	rabıta, nefiy h, f. mazi, nâsih	h. cer-mecrur isim	fail	f. mazi	atıf h.

﴿ 39 ﴾	تَكْسِبُونَ ع	كُنْتُمْ	بِمَا	الْعَذَابَ	فَذُوقُوا	مِنْ فَضْلٍ
	Kazanmakta	olduğunuz	şeyler sebebiyle	azabı	O halde siz de tadın	bir üstünlüğünüz
	(كَانَ)'nin haberi	sıla: nâsih mazi fiil cümlesi, (كَانَ)'nin ismi	h. cer, ismi mevsul	mef'ul	atıf h., emir f., fâil	zaid, (كَانَ)nin muahhar ismi

39. Öncekiler de sonrakilere "Sizin bize bir üstünlüğünüz yoktu. O halde siz de kazandıklarınız sebebiyle azabı tadın!"

لَا تُفَتَّحُ	عَنْهَا	اسْتَكْبَرُوا	وَ	بِآيَاتِنَا	كَذَّبُوا	الَّذِينَ	إِنَّ
açılmaz	onlar hakkında	büyüklenenler	ve	ayetlerimizi	yalanlayan	kimseler	Doğrusu
(إِنَّ)'nin haberi	car- mecrur	f. mazi, fâil	atıf h.	h. cer + mecrur isim	sıla: fiil c.; f. mazi, fâil	(إِنَّ)'nin ismi; ismi mevsul	te'kid ve nasb h.

يَلِجَ	حَتَّى	الْجَنَّةَ	لَا يَدْخُلُونَ	وَ	السَّمَآءِ	أَبْوَابُ	لَهُمْ
geçinceye	kadar	cennete	giremezler		göğün	kapıları	onlar için
f. muzari	gaye ve nasb h.	mef'ul	nefiy h., f. muzari+fâil	atıf h.	muz.ileyh	naibi fail, muzaf	car-mecrur

﴿ 40 ﴾	الْمُجْرِمِينَ	نَجْزِي	كَذَٰلِكَ	وَ	الْخِيَاطِ ط	فِي سَمِّ	الْجَمَلُ
	Suçluları	cezalandırırız	işte böyle		iğne	deliğinden	deve
	mef'ul	f. muzari	car-mecrur	başla-ma h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	fail

40. Doğrusu ayetlerimizi yalanlayanlar ve onlar hakkında büyüklenenler, (işte) onlar için göğün kapıları açılmaz. Deve iğne deliğinden geçinceye kadar cennete de giremezler (yani asla cennete giremezler). Suçluları işte böyle cezalandırırız.

لَهُمْ	مِنْ جَهَنَّمَ	مِهَادٌ	وَ	مِنْ فَوْقِهِمْ	غَوَاشٍ ط
Onlar için vardır	cehennemden	bir yatak	ve	üstlerinden	örtüler
haber mukaddem	h. cer-mecrur isim	mübteda muahhar	atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar

وَ	كَذٰلِكَ	نَجْزِي	الظّٰلِمِينَ	﴿ 41 ﴾
başlama h.	işte böyle	cezalandırırız	Zalimleri	
	car-mecrur	f. muzari	mef'ul	

41. Onlar için cehennemden bir yatak ve üstlerinden de örtüler vardır. Zalimleri işte böyle cezalandırırız.

وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	عَمِلُوا	الصّٰلِحَاتِ	لاَ نُكَلِّفُ	نَفْسًا
	İman edenler		ve	ameller işleyenler	salih	biz yüklemeyiz	hiç kimseye
	sıla; mazi fiil cüm. fâil	mübteda; ismi mevsul	atıf h.	f. mazi, fâil	mef'ul	ara cümle: olumsuz f.muzari	mef'ul

﴿ 42 ﴾	خَالِدُونَ	فِيهَا	هُمْ	الْجَنَّةِ ج	أَصْحَابُ	أُولٰئِكَ	وُسْعَهَا ز	إِلاَّ
	ebediyyen kalacaklardır	Orda	onlar	cennetin	halkıdırlar	İşte onlar	kapasitesinden	başkasını
	haber	şibhi cümle	mübtedâ	muz. ileyh	haber; muzaf	mübtedâ	müstesna	istisna h.

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

42. İman edenler ve salih ameller işleyenler -ki biz hiç kimseye kapasitesinden başkasını (güç yetireceğinden başkasını) yüklemeyiz- işte onlar da cennetin halkıdırlar. Orda ebediyyen kalacaklardır.

وَ	نَزَعْنَا	مَا	فِي صُدُورِهِمْ	مِنْ غِلٍّ	تَجْرِي	مِنْ تَحْتِهِمُ
	Biz söküp atarız	ne varsa	onların gönüllerinde	kinden	akar	altlarından
atıf h.	f.mazi+ fail	mef'ul; ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	car-mecrur	f. muzari	h. cer+ mecrur isim

الْأَنْهَارُ ج	وَ	قَالُوا	الْحَمْدُ	لِلّٰهِ	الَّذِي هَدَانَا	لِهٰذَا
ırmaklar		derler	hamd olsun	Allah'a	bizi ulaştıran	buna
fail	atıf h.	f. mazi, fail	mübteda	haber	sıfat; ismi mevsul +sıla: f. mazi cüm.	h. cer-mecrur isim

وَ	مَا كُنَّا	لِنَهْتَدِيَ	لَوْ لاَ	أَنْ هَدَانَا	اللّٰهُ ج	لَقَدْ	جَآءَتْ
	eremezdik	biz asla hidayete	Eğer bize hidayet vermeseydi		Allah	Andolsun ki	geldiler
atıf h.	nefiy h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi[35]	şart h.	mübteda: masdar-ı müevvel, (haberi mahzuftur)	fail	lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.	f.mazi

أَنْ تِلْكُمُ	نُودُوا	وَ	بِالْحَقِّ ط	رَبُّنَا	رُسُلُ
İşte şu diye	onlara seslenilecek		hak ile	Rabbimizin	elçileri
tefsir h.+ açıklama cümlesi: mübteda..	meçhul f. mazi, naibi fail	atıf h.	car- mecrur	muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	fail, muzaf

﴿ 43 ﴾	تَعْمَلُونَ	بِمَا كُنْتُمْ	أُورِثْتُمُوهَا	الْجَنَّةُ
	yapmakta	olduğunuz şeyler sebebiyle	size miras bırakılan	cennettir
	(كَانَ)'nin haberi	h. cer, ismi mevsul	meçhul f. mazi, naibi fâil, mef'ul	(تِلْكُمُ)den bedel

43. Biz onların gönüllerinde kinden ne varsa söküp atarız. Altlarından da ırmaklar akar (Mutluluk için ne gerekliyse bunlarla donanmışlardır). «Bizi buna (cennete) ulaştıran Allah'a hamd olsun. Eğer Allah bize hidayet vermeseydi (doğru yolu göstermeseydi) biz (kendiliğimizden) hidayete eremezdik. Andolsun ki, Rabbimizin elçileri hak ile geldiler.» derler. Onlara: «İşte şu, yapmakta olduğunuz şeyler sebebiyle (amelleriniz yok olmadığı için, yaptıklarınızın karşılığı olan) size miras bırakılan cennettir» diye seslenilecek.

---

[35] (لِنَهْتَدِيَ): (ل): lâmu'l-cuhûd (inkar lâmı; مَا gibi olumsuzluk edatının bulunduğu cümlelerde gelir), (نَهْتَدِيَ):gizli bir (أَنْ) ile mansub muzari fiil, fâili (نَحْنُ) gizli zamiri.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 154 ≻

(A'RAF, 38):

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi/ katıldı (خَلاَ يَخْلُو خُلُوًّا): (nakıs f.) gelip geçti (قَبْلُ): (zarf) önce

(اَلْاِنْسُ): insanlar (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet/ zaman/ din/ rehber (اَلْاُخْتُ ج اَخَوَاتٌ): kız kardeş

(لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا): lanet etti, sövdü saydı/ beddua etti, rahmetinden uzaklaştırdı

(اِدَّارَكَ يُدَّارِكُ اِدِّرَاكًا): birikti, arka arkaya geldi/ sonuna vardı/ katıldı/ karıştı

(جَمِيعًا): (cem manasını tekid için getirilir) hepsi, hepsini, tümünü, bütününü (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(اَلْاُخْرَى ج اُخَرٌ): diğeri, öteki (أَضَلَّ يُضِلُّ اَضْلاَلاً): (muzaaf if'al) saptırdı, sapmış buldu, sapık olarak gördü

(آتَى يُؤْتِي اِيْتَاءً): (mehmuz nakıs f., if'al b.) verdi, getirdi (اَلضِّعْفُ ج اَضْعَافٌ): misil, kat (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(A'RAF, 39 – 40):

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): üstünlük, mükemmellik, hayır, fazl (ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, inkar etti, inanmadı

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al) büyüklendi, inat gösterip hakka boyun eğmedi

(فَتَّحَ يُفَتِّحُ تَفْتِيحًا): (tef'il) açtı (اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı

(وَلَجَ يَلِجُ وُلُوجًا): (misal fiil) girdi, sokuldu (اَلْجَمَلُ ج جِمَالَةٌ): deve (اَلسَّمُّ ج سُمُومٌ): delik, gedik/ zehir, ağı

(اَلْخِيَاطُ): iğne (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi

(اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen, suçlu

(A'RAF, 41 – 42):

(اَلْمِهَادُ): yatak, döşek, istirahat yeri (اَلْغَاشِيَةُ ج غَوَاشٍ): örtü, baygınlık veren, bayıltıcı/ helak edici afet

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi (اَلصَّالِحَةُ ج صَالِحَاتٌ): (ismi fail) doğru olan, salih olan

(كَلَّفَ يُكَلِّفُ تَكْلِيفًا): (tef'il b.) gücü yeteceği kadar (işi) yükledi, mükellef kıldı, (iş, vazife) yükledi

(اَلْوُسْعُ): güç, kapasite (اَلْخَالِدُ ج خَالِدُونَ): (ismi fail) bekası devam eden, kalıcı olan

(A'RAF, 43):

(نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا): çekip çıkardı, söktü/ dolu dizgin gitti (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs

(اَلْغِلُّ): kinin galeyanı, nefret, kin (جَرَى يَجْرِي جَرْيًا): (nakıs f.) cereyan etti, aktı, hareket etti

(اَلنَّهْرُ ج اَنْهَارٌ): nehir, ırmak [(اَلْحَمْدُ (حَمِدَ يَحْمَدُ]: hamd, layıkıyla medh, sena

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) irşad etti, doğru yola iletti, sevketti, hidayet verdi

[(ب) جَاءَ يَجِيءُ مَجِيْئًا]: (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) getirdi

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs iftial b.) hidayete erdi, tanıdı, buldu, doğru yolu buldu, hidayette kaldı

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (nakıs müfaale b.) seslendi, bağırdı, çağırdı/ ezan okudu/ uzaktan uzağa seslendi

(أَوْرَثَ يُورِثُ اِيرَاثًا): (misal if'al b.) sahip kıldı, malik oldu/ varis yaptı/ miras bıraktı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 155 (A'RAF: 44 – 51) ≻

وَ	نَادَىٰٓ	أَصْحَابُ	الْجَنَّةِ	أَصْحَابَ	النَّارِ	أَنْ
atıf h.	seslenir	ehli	Cennet	ehline	cehennem	diye
	f. mazi	fail, muzaf	muz.ileyh	mef'ul, muzaf	muz.ileyh	tefsir h.

قَدْ	وَجَدْنَا	مَا	وَعَدَنَا	رَبُّنَا	حَقًّا
Şüphesiz ki	biz bulduk	şeyi	bize vaat ettiği	Rabbimizin	gerçek
tahkik h.	f. mazi, fail	mef'ul; ismi mevsul	sıla: mazi fiil cümlesi, mef'ul	fail	ikinci mef'ûl

فَهَلْ وَجَدْتُمْ	مَا	وَعَدَ	رَبُّكُمْ	حَقًّا ط	قَالُوا	نَعَمْ ج
siz de buldunuz mu	şeyi	vadettiği	Rabbinizin	gerçek	derler	Evet
atıf h., soru h.; f. mazi, fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cümlesi	fail	ikinci mef'ûl	f.mazi+ fail	cevab h.

فَأَذَّنَ	مُؤَذِّنٌ	بَيْنَهُمْ	أَنْ	لَعْنَةُ	اللّٰهِ	عَلَى الظَّالِمِينَ لا	﴿ 44 ﴾
ilan eder	bir ilan edici	aralarından	diye	lâneti	Allah'ın	zalimlerin üzerinedir	
atıf h., f.mazi	fail	mekan zarfı	tefsir h.	mübteda, muzaf	muz.ileyh	haber	

44. Cennet ehli cehennem ehline: "Şüphesiz ki biz Rabbimizin bize vadettiğini gerçek bulduk, siz de Rabbinizin size vadettiğini gerçek buldunuz mu?" diye seslenir. "Evet!" derler. Ve aralarından bir ilan edici, "Allah'ın lâneti zalimlerin üzerinedir!" diye ilan eder.

الَّذِينَ	يَصُدُّونَ	عَنْ سَبِيلِ	اللّٰهِ	وَ	يَبْغُونَهَا	عِوَجًا ج
Ki onlar	alıkoyarlar	yolundan	Allah	ve	onu isterler	eğip bükmek
sıfat; ismi mevsul	sıla: muzari fiil c.	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz.ileyh	atıf h.	f. muzari + fâil mef'ul	ikinci mef'ûl

وَ	هُمْ	بِالْآخِرَةِ	كَافِرُونَ ط	﴿ 45 ﴾
	Onlar	ahireti de	inkâr edenlerdir	
atıf h.	mübteda	şibhi cüm.	haber	

45. Ki onlar (o zalimler), Allah yolundan alıkoyarlar ve onu eğip bükmek isterler. Onlar ahireti de inkâr edenlerdir.

وَ	بَيْنَهُمَا	حِجَابٌ ج	وَ	عَلَى الْأَعْرَافِ	رِجَالٌ	يَعْرِفُونَ
	İki taraf arasında vardır	bir perde	ve	A'râf üzerinde	adamlar	tanıyan
başlama h.	haber mukaddem	mübteda muahhar	atıf h.	haber mukaddem	mübteda muahhar; mevsuf	sıfat: muzari fiil cüm.

كُلًّا	بِسِيمَاهُمْ ج	وَ	نَادَوْا	أَصْحَابَ	الْجَنَّةِ	أَنْ
herkesi	simalarıyla		seslenirler	ehline	Cennet	diye
mef'ul	car-mecrur	atıf h.	f.mazi+ fail	mef'ul ,muzaf	muz.ileyh	tefsir h.

سَلَامٌ	عَلَيْكُمْ	لَمْ يَدْخُلُوهَا	وَ	هُمْ	يَطْمَعُونَ	﴿ 46 ﴾
Selâm	size	oraya girmemişlerdir	halde	onlar	ümit ettikleri	
mübteda, muzaf	haber	Hal: cahd-ı mutlak; + f. muzari+fail, mef'ul	hal vavı	mübteda	haber	

46. İki taraf (cennetlikler ve cehennemlikler) arasında bir perde ve A'râf üzerinde herkesi simalarıyla tanıyan adamlar vardır. Cennet ehline: «Selâm size!» diye seslenirler. Onlar ümit ettikleri halde (henüz) oraya (cennete) girmemişlerdir

وَ	إِذَا	صُرِفَتْ	أَبْصَارُهُمْ	تِلْقَاءَ	أَصْحَابِ	النَّارِ لا
	çevrilince		gözleri	tarafına	ehli	cehennem
atıf h.	şart ve zaman zarfı	fiilüş'şart; meçhul f. mazi	naibi fail	mekan zarfı, muzaf	muz.ileyh, muzaf	muz. ileyh

قَالُوا	رَبَّنَا	لَا تَجْعَلْنَا	مَعَ الْقَوْمِ	الظَّالِمِينَ ع	﴿ 47 ﴾
derler	(Ey) Rabbimiz	bizi bulundurma	topluluğu ile beraber	zalimler	
cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	mahzuf nidâ h.nin münâdâsı	nehy-i hazır +mef'ul	mekan zarfı	sıfat	

47. Gözleri cehennem ehli tarafına çevrilince: "Ey Rabbimiz! Bizi zalimler topluluğu ile beraber bulundurma!" derler.

قَالُوا	بِسِيمَاهُمْ	يَعْرِفُونَهُمْ	رِجَالاً	الْأَعْرَافِ	أَصْحَابُ	نَادَى	وَ
der	simalarıyla	tanıdıkları	adamlara	A'râf	ehli	seslenir	
f.mazi+ fail	car-mecrur	sıfat; muzari fiil cümlesi	mef'ul, mevsuf	muz. ileyh	fail, muzaf	f.mazi	atıf h.

﴿ 48 ﴾	تَسْتَكْبِرُونَ	مَا كُنْتُمْ	وَ	جَمْعُكُمْ	مَآ أَغْنَى عَنْكُمْ	
	büyüklük taslıyor	olmanız (da fayda sağlamadı)		çokluğunuz	size hiçbir fayda sağlamadı	
	(كَانَ)'nin haberi	masdar h., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	fail	nefiy h., f. mazi, car-mecrur	

48. (Yine) A'râf ehli simalarıyla tanıdıkları (bazı başka) adamlara seslenir: "Ne çokluğunuz (cemaatiniz veya topladığınız mallarınız vs.) ne de büyüklük taslamanız size hiçbir fayda sağlamadı."

أُدْخُلُوا	بِرَحْمَةٍ ط	اللّٰهُ	لاَ يَنَالُهُمُ	أَقْسَمْتُمْ	الَّذِينَ	هٰؤُلاَءِ	أَ
Girin	bir rahmet	Allah'ın	kendilerine ulaştırmayacağına	yemin ettiğiniz	kimseler	bunlar	mıydı
emir f., fâil	car-mecrur	fâil	nefiy h., f. muzari, mef'ul	sıla: mazi fiil c. fail	haber; ismi mevsul	mübteda	soru h.

﴿ 49 ﴾	تَحْزَنُونَ	لاَ أَنْتُمْ	وَ	عَلَيْكُمْ	خَوْفٌ	لاَ	الْجَنَّةَ
	mahzun olmayacaksınız	siz	ve	Size	hiç bir korku	yok	cennete
	haber	nefiy h., mübteda	atıf h.	haber; şibhi cüm.	mübteda	nefiy h.	mef'ul

49. « Allah'ın kendilerine bir rahmet ulaştırmayacağına yemin ettiğiniz kimseler bunlar mıydı? (Cennete girenlere de:) Girin cennete. Size hiç bir korku yok ve siz mahzun olmayacaksınız.» (diye seslenirler).

أَفِيضُوا	أَنْ	الْجَنَّةِ	أَصْحَابَ	النَّارِ	أَصْحَابُ	نَادَىٰٓ	وَ
aktarın	diye	cennet	ehline	Cehennem	ehli	seslenirler	
emir f.	tefsir h.	muz.ileyh	mef'ul, muzaf	muz.ileyh	fail, muzaf	f.mazi	atıf h.

اللّٰهَ	إِنَّ	قَالُوا	اللّٰهُ ط	مِمَّا رَزَقَكُمُ	أَوْ	مِنَ الْمَآءِ	عَلَيْنَا
Allah	Doğrusu	onlar da derler	Allah'ın	size verdiği rızıktan	veya	sudan	bize
(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	f. mazi	fail	h. cer, ismi mevsul, sıla	atıf h.	car-mecrur	car-mecrur

دِينَهُمْ	اتَّخَذُوا	الَّذِينَ	﴿ 50 ﴾ عَلَى الْكَافِرِينَ لا		حَرَّمَهُمَا
dinlerini	edindiler	onlar	kâfirlere		bunları haram kılmıştır
mef'ul	sıla; mazi fiil cüm.	sıfat; ismi mevsul	h. cer-mecrur isim		(إِنَّ)'nin haberi

نَنْسَاهُمْ	فَالْيَوْمَ	الدُّنْيَا ج	الْحَيَاةُ	غَرَّتْهُمُ	وَ	لَعِبًا	وَ	لَهْوًا
biz onları unuturuz	bugün	Dünya	hayatı	onları aldattı		oyun	ve	bir eğlence
f. muzari, mef'ul	başlama h., zaman zarfı	sıfat	fail, mevsuf	f. mazi, mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	ikinci mef'ûl

﴿ 51 ﴾	يَجْحَدُونَ	بِآيَاتِنَا	وَ مَا كَانُوا	هٰذَا لا	يَوْمِهِمْ	لِقَآءَ	كَمَا نَسُوا	
	bile bile inkar ediyor	âyetlerimizi	olmaları	ve	bu	günlerine	karşılaşmayı	unutmaları gibi
	(كَانَ)'nin haberi	h.cer+ mecrur isim	masdar harfi., f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	bedel, işaret ismi	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	h.cer+ masdar h.+ f.mazi+fail

50. Cehennem ehli, cennet ehline: "Sudan veya Allah'ın size verdiği rızıktan (biraz da) bize aktarın!" diye seslenirler. Onlar da: "Doğrusu Allah bunları kâfirlere haram kılmıştır" derler. **51**. Ki onlar (kafirler), dinlerini bir eğlence ve oyun edindiler. Dünya hayatı onları aldattı. Onlar, bu günlerine karşılaşmayı unuttukları ve âyetlerimizi bile bile inkar ediyor olmaları gibi biz de bugün onları unuturuz (yardım ve feryat çağrılarını duymamış gibi yaparız).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 155 ≻

(A'RAF, 44 – 45):

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (nakıs müfaale) seslendi, bağırdı, çağırdı, uzaktan uzağa seslendi

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا):(misal fiil) buldu, bildi (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal) va'detti, söz verdi (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef) dedi, söyledi [(أَذَّنَ يُؤَذِّنُ) اَلْمُؤَذِّنُ]: (ismi fail) açıkça bildiren, ilan eden

[(لَعَنَ يَلْعَنُ) اَللَّعْنَةُ]: lanet, rahmetinden uzaklaştırma, azaba maruz bırakma

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf) men etti, alıkoydu/ vazgeçti (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً):(nakıs) talep etti, aradı, arzuladı (اَلْعِوَجُ): eğrilik, kusur, pürüz, sapma

(A'RAF, 46 – 47):

(اَلْحِجَابُ ج حُجُبٌ): perde, örtü, kılıf (اَلْعُرْفُ ج اَعْرَافٌ): yüksek yer, sırt/ peşpeşe, ardarda

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَانًا): tanıdı (اَلسِّيمَى ج سِيَمٌ): sima, çehre

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (nakıs müfaale) seslendi, bağırdı, çağırdı, uzaktan uzağa seslendi

(اَلسَّلاَمُ): selamlaşma/ selamet/ sulh/ teslim olma (دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi

(طَمِعَ يَطْمَعُ طَمَعًا): tama etti, ümit etti, düşkünlük gösterdi, çok istekli oldu

(صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı (اَلْبَصَرُ ج اَبْصَارٌ): göz, görme hassesi

(تِلْقَاءُ): (mekan zarfı) karşı yön, taraf, karşısında, tarafında

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, icat etti, hükmetti (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(A'RAF, 48 – 49):

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (nakıs müfaale b.) seslendi, bağırdı (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَةً): tanıdı

(اَصْحَابُ الأَعْرَافِ): cennet ile cehennem arasındaki bir mevkide bulunan kimseler, A'raf halkı

(اَلسِّيمَى ج سِيَمٌ): sima, çehre [(جَمَعَ يَجْمَعُ) اَلْجَمْعُ]: (masdar) cemaat, çokluk

(أَغْنَى يُغْنِي اِغْنَاءً): (nakıs f., if'al b.) kafi geldi, müstağni kıldı, ihtiyacını giderdi, fayda sağladı

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi, inat gösterip hakka boyun eğmedi

(أَقْسَمَ يُقْسِمُ اِقْسَامًا): (if'al b.) yemin etti [(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلرَّحْمَةُ]: rahmet, ihsan

(نَالَ يَنَالُ نَيْلاً):(ecvef) nail kıldı, kavuşturdu/ nail oldu, elde etti/ eriştir/ zafer kazandı

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi, katıldı [(خَافَ يَخَافُ) اَلْخَوْفُ]: korku, korkma (حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا): üzüldü, mahzun oldu

(A'RAF, 50 – 51):

(نَادَى يُنَادِي مُنَادَاةً): (nakıs müfaale) seslendi, bağırdı (أَفَاضَ يُفِيضُ اِفَاضَةً): (ecvef f., if'al) aktardı/ ikram etti/ aşırdı, verdi

(اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا): (tef'il) haram, yasak kıldı

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, ibadet, bağlılık

[(لَهَا يَلْهُو) اَللَّهْوُ]: (masdar) oyun, eğlence/ oyalanma, oynama [(لَعِبَ يَلْعَبُ) اَللَّعِبُ]: masdar) oyun, alaya alma

(غَرَّ يَغُرُّ غُرُورًا):(muzaaf) aldattı, kandırdı (نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا):(nakıs) unutulmuş muamelesi yaptı, unuttu, hatırından çıkardı

[(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: (masdar) kavuşma, karşılaşma/ karşılama (جَحَدَ يَجْحَدُ جُحُودًا): bilerek inkar etti

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 156 (A'RAF: 52 – 57) ≻

وَ	هُدًى	عَلَى عِلْمٍ	فَصَّلْنَاهُ	بِكِتَابٍ	جِئْنَاهُمْ	لَقَدْ	وَ
ve	yol gösterici olarak	bir ilim üzere	onu ayrıntılı bir şekilde açıkladık	bir Kitap	Biz onlara getirdik	And olsun ki	
atıf h.	hal (mef'ulün lieclih de denmiştir)	Hal: şibhi cüm.	f. mazi, fâil, mef'ul	car- mecrur	f.mazi+ fâil, mef'ul	lâmı cevâbi'l-kasem+ tahkik h.	atıf h.

﴿ 52 ﴾

يُؤْمِنُونَ	لِقَوْمٍ	رَحْمَةً
İnanan	bir toplum için	rahmet olarak
sıfat	h.cer+ mecrur isim, mevsuf	matuf

52. And olsun ki Biz onlara bir Kitap getirdik. İnanan bir toplum için yol gösterici ve rahmet olarak bir ilim üzere ayrıntılı bir şekilde açıkladık.

الَّذِينَ	يَقُولُ	تَأْوِيلُهُ	يَأْتِي	يَوْمَ	تَأْوِيلَهُ ط	إِلاَّ	هَلْ يَنْظُرُونَ
olanlar	derler ki	te'vili	geldiği	gün	te'vilinden	başkasını mı	Onlar gözlüyorlar
fail, ismi mevsul	f. muzari	fail	f. muzari	zaman zarfı	mef'ul	istisna h.	soru h.+ f. muzari+fail

بِالْحَقِّ ج	رَبِّنَا	رُسُلُ	جَآءَتْ	قَدْ	مِنْ قَبْلُ	نَسُوهُ
gerçeği	Rabbimizin	elçileri	getirmişler	Doğrusu	önceden	onu unutmuş
car-mecrur	muz. ileyh	fail, muzaf	f. mazi	tahkik h.	h. cer-mecrur isim	sıla

فَنَعْمَلَ	نُرَدُّ	أَوْ	لَنَا	فَيَشْفَعُوا	مِنْ شُفَعَآءَ	فَهَلْ لَنَا
yapsak	geri döndürülsek de	veya	bize	ki şefaat etsinler	şefaatçılarımız	Şimdi bizim var mı
fa-i sebebiye, f.muzari	meçhul f.muzari	atıf h.	car-mecrur	fa-i sebebiye, f. muzari, fâil	zaid h.cer, mübteda muahhar	rabıta, soru h., haber mukaddem

أَنْفُسَهُمْ	خَسِرُوٓا	قَدْ	نَعْمَلُ ط	الَّذِي كُنَّا	غَيْرَ
kendilerine	Onlar zarar verdiler	kesinlikle	yapmış	olduklarımızdan	başkasını
mef'ul	f. mazi, fâil	tahkik h.	(كَانَ)'nin haberi	muz. ileyh, ismi mevsul + sıla: nâsih mazi fiil+ (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri	mef'ul, muzaf

﴿ 53 ﴾

كَانُوا يَفْتَرُونَ ع	مَا	ضَلَّ عَنْهُمْ	وَ
uydurmuş oldukları	şeyler	kendilerinden gizlendi	ve
sıla; nâsih f. mazi cüm.; (كَانَ)'nin ismi, (كَانَ)'nin haberi	fail; ismi mevsul	f. mazi, car-mecrur	atıf h.

53. Onlar, onun te'vilinden başkasını mı gözlüyorlar (Kur'an'ın verdiği haberlerin yorumunu, yani ortaya çıkıp gerçekleşmesini mi bekliyorlar)? Te'vili geldiği gün (haber verdiği şeylerin ortaya çıktığı gün), önceden onu unutmuş olanlar derler ki: "Doğrusu Rabbimizin elçileri gerçeği getirmişler. Şimdi bizim şefaatçılarımız var mı ki bize şefaat etsinler veya (dünyaya) geri döndürülsek de yapmış olduklarımızdan başkasını yapsak." Onlar kesinlikle kendilerine zarar verdiler ve uydurmuş oldukları şeyler de kendilerinden gizlendi.

الْأَرْضَ	وَ	السَّمَاوَاتِ	الَّذِي خَلَقَ	اللّٰهُ	رَبَّكُمُ	إِنَّ
yeri	ve	gökleri	yaratan	Allah'tır	Rabbiniz	Gerçek şu ki
matuf	atıf h.	mef'ul	sıfat; ismi mevsul+ sıla: mazi fiil cümlesi	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

النَّهَارَ	اللَّيْلَ	يُغْشِي	عَلَى الْعَرْشِ	اسْتَوَى	ثُمَّ	فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ
gündüze	geceyi	bürüyüp örten	Arş'a	istivâ eden	sonra	altı günde
Ikinci mef'ûl	mef'ul	(خَلَقَ)'nın fâilinden hal: f. muzari cüm.	car- mecrur	f.mazi	atıf h.	h. cer-mecrur isim

النُّجُومَ	وَ	الْقَمَرَ	وَ	الشَّمْسَ	وَ	حَثِيثًا لا	يَطْلُبُهُ
yıldızları	ve	ayı	,	güneşi		hırsla	onu kovalayan
matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	hal (mef'ulü mutlak nâibi de denmiş)	(اللَّيْلَ)'den hal: fiil cüm.: f. muzari, mef'ûl

مُسَخَّرَاتٍ	بِأَمْرِهِ ط	أَلاَ	لَهُ	الْخَلْقُ	وَ	الْأَمْرُ ط
boyun eğmiş olarak önceki isimlerden hal	emrine h. cer-mecrur isim	Dikkat edin tenbih h.	O'na aittir haber mukaddem	yaratmak mübteda muahhar	ve atıf h.	emretmek matuf

تَبَارَكَ	اللّهُ	رَبُّ	الْعَالَمِينَ	﴿ 54 ﴾
yüceler yücesidir f.mazi	Allah fail, mevsuf	Rabbi sıfat, muzaf	Âlemlerin muz. ileyh	

54. Gerçek şu ki, Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde (yani altı devrede) yaratan, sonra Arş'a istivâ eden, geceyi, hırsla onu kovalayan gündüze bürüyüp örten; güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş olarak yaratan Allah'tır. (Yani:) Dikkat edin, yaratmak ve emretmek O'na aittir. Âlemlerin Rabbi Allah yüceler yücesidir!

﴿ 55 ﴾	الْمُعْتَدِينَ ج	لاَ يُحِبُّ	إِنَّهُ	خُفْيَةً ط	وَ	تَضَرُّعًا	رَبَّكُمْ	ادْعُوا
	aşırı gidenleri	sevmez	Doğrusu O	gizlice	ve	yalvarıp yakararak	Rabbinize	dua edin
	mef'ul	(إنّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إنّ)'nin ismi	matuf	atıf h.	hal	mef'ul	emir f.+ fail

55. Rabbinize yalvarıp yakararak (acizliğinizi hissederek) ve gizlice (bağırıp çağırmadan) dua edin. Doğrusu O aşırı gidenleri sevmez.

خَوْفًا	ادْعُوهُ	وَ	إِصْلاَحِهَا	بَعْدَ	فِي الْأَرْضِ	لاَ تُفْسِدُوا	وَ
korkarak hal	O'na dua edin emir f., fail, mef'ul	atıf h.	Islahından muz. ileyh, muz. ileyh	sonra zaman zarfı, muzaf	yeryüzünde car- mecrur	bozgunculuk çıkarmayın nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	atıf h.

﴿ 56 ﴾	مِنَ الْمُحْسِنِينَ	قَرِيبٌ	اللّهِ	رَحْمَتَ	إِنَّ	طَمَعًا ط	وَ
	iyilik edenlere car- mecrur	çok yakındır (إنّ)'nin haberi	Allah'ın muz. ileyh	rahmeti (إنّ)nin ismi, muzaf	Gerçek şu ki tekit ve nasb h.	umarak matuf	ve atıf h.

56. Islahından (düzeltilip dirlik düzeni sağlandıktan) sonra yeryüzünde bozgunculuk (fesat) çıkarmayın. (Kendi düzeniniz, ıslahınız, istek ve hedefleriniz için de) O'na (Allah'a) korkarak ve (gerçekleşeceğini) umarak dua edin. Gerçek şu ki (ana babasına, eşine, komşularına vb.) iyilik edenlere Allah'ın rahmeti çok yakındır.

رَحْمَتِهِ ط	يَدَيْ	بَيْنَ	بُشْرًا	الرِّيَاحَ	يُرْسِلُ	الَّذِي	هُوَ	وَ
rahmetinin muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	önünde muz.ileyh	müjdeciler olarak mekan zarfı, muzaf	hal	rüzgârları mef'ul	gönderendir sıla; f. muzari cüm.	haber; ismi mevsul	O mübteda	başlama h.

مَيِّتٍ	لِبَلَدٍ	سُقْنَاهُ	ثِقَالاً	سَحَابًا	أَقَلَّتْ	إِذَا	حَتَّى
ölü sıfat	bir memlekete h. cer-mecrur isim, mevsuf	onu sevkederiz cevabü'ş-şart; f. mazi, fail, mef'ul	ağır sıfat	bulutları mef'ul, mevsuf	kaldırıp-yüklenince fiilü'ş-şart; f. mazi	şart bildiren zaman zarfı	Taa ki İbtidaiye (başlama h.)

الثَّمَرَاتِ ط	مِنْ كُلِّ	بِهِ	فَأَخْرَجْنَا	الْمَآءَ	بِهِ	فَأَنزَلْنَا
üründen muz.ileyh	her tür h. cer-mecrur isim, muzaf	onunla car-mecrur	çıkarırız atıf h., f. mazi, fail {(إذا)'nın cevapları mazi olsa da muzari tercüme edilir}	suyu mef'ul	orada car-mecrur	indiririz atıf h., f. mazi, fail

﴿ 57 ﴾	تَذَكَّرُونَ	لَعَلَّكُمْ	الْمَوْتَى	نُخْرِجُ	كَذَلِكَ
	düşünüp ibret alırsınız (لَعَلَّ)'nin haberi	Ola ki tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	ölüleri mef'ul	çıkarırız f. muzari	İşte böyle car-mecrur

57. O, rüzgârları (yağmur) rahmetinin önünde müjdeciler olarak gönderendir. Taa ki (o rüzgârlar), ağır bulutları kaldırıp-yüklenince onu ölü bir memlekete sevkederiz. Orada suyu indirir ve onunla (çeşit çeşit renk, tad ve kokuda) her tür üründen çıkarırız. İşte ölüleri de böyle çıkarırız (ölü topraktan nasıl bunları çıkarıyorsak sizi de yeniden diriltmeye kadiriz). Ola ki düşünüp ibret alırsınız.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 156 ≻

(A'RAF, 52 – 53):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) getirdi (ضَلَّ يَضِلُّ ضَلَالاً): (muzaaf f.) kayboldu, gizlendi

(فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) tafsil etti, genişçe açıkladı, (خَسِرَ يَخْسَرُ خَسْرًا): zarar etti, ziyana uğradı, zayi etti

(نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا):(nakıs) terketti, unuttu/ unutmuş gibi muamele etti (اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs iftial b.) uydurdu/ iftira etti

(نَظَرَ يَنظُرُ نَظْرًا): bekledi/ gözledi/ baktı (اَلتَّأْوِيلُ): tevil, tabir, yorumlama (murat edilen manayı) beyan etme

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs) geldi (شَفَعَ يَشْفَعُ شَفَاعَةً): şefaat etti, kayırdı (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلشَّافِعُ ج شُفَعَاءُ): (ismi fail) şefaat eden, kayıran (رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا): (muzaaf) döndürdü, iade etti, geri çevirdi, reddetti, çevirdi

(A'RAF, 54 – 55):

(اَلسِّتُّ ث اَلسِّتَّةُ): altı (اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün. Burada "gün" kelimesi, 'an, devir, müddet' anlamında kullanılmıştır

(اِسْتَوَى يَسْتَوِي اِسْتِيَاءً عَلَى):(istif'al b. nakıs f.) istila etti, (keyfiyetsiz olarak) yerleşti, kuruldu

(اَلْعَرْشُ ج عُرُوشٌ): arş, taht, dam, çatı, tavan, çardak (اَللَّيْلُ ج لَيَالٍ): gece (اَلنَّهَارُ ج اَنْهُرٌ): gündüz

(أَغْشَى يُغْشِي إِغْشَاءً): (nakıs f., if'al) kapladı, sardı, bürüdü, (اَلنَّجْمُ ج نُجُومٌ): yıldız (أَ لاَ): (tenbih edatı): dikkat edin

(طَلَبَ يَطْلُبُ طَلَبًا): talep etti, istedi, arzu etti (takip etti, kovaladı manası verilebilir) [(اَمَرَ يَاْمُرُ) اَلْاَمْرُ]: emretme, emir, iş

(اَلْحَثِيثُ): süratli, hırslı, gayretli (adeta onu arıyorda onu elde etmek için hırs gösteriyormuş gibi)

(اَلْمُسَخَّرَةُ ج مُسَخَّرَاتٌ): (ismi meful) teshir edilen, emre amade kılınan, emir altına alınan

(تَبَارَكَ يَتَبَارَكُ تَبَارُكًا):(tefaul b.) mukaddes ve münezzeh oldu, hayrı bol oldu, şanı yüce oldu

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs) dua etti, davet etti, ibadet etti, yardım istedi [(خَفِيَ يَخْفَى) اَلْخُفْيَةُ]: (masdar) gizleme, gizli olma

[(تَضَرَّعَ يَتَضَرَّعُ) اَلتَّضَرُّعُ]: (masdar) yalvarıp yakarma, niyazda bulunma (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (muzaaf if'al) sevdi

(اَلْمُعْتَدِي ج مُعْتَدُونَ): (ismi fail) zulmeden, hakka tecavüz eden, aşırı giden

(A'RAF, 56 – 57):

(أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَادًا): (if'al b.) ifsad etti, bozdu, fesat çıkardı [(أَصْلَحَ يُصْلِحُ) اَلْاِصْلاَحُ]: (masdar) düzeltme, islah etme

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) dua etti/ ibadet etti/ davet etti/ yardım diledi

[(طَمِعَ يَطْمَعُ) اَلطَّمْعُ]: (masdar) ümit etme, tama etme [(خَافَ يَخَافُ) اَلْخَوْفُ]: korku, korkma

[(قَرُبَ يَقْرُبُ) اَلْقَرِيبُ مِنْ]: yakın (zaman ve mekan cihetiyle yahut ahval itibariyle ve ilim yönünden)

(اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) güzel yapan, iyilik eden, ikram eden

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al) gönderdi (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) öğüt aldı, hatıra getirdi, düşündü

(اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): rüzgar. Bu kelime çoğul olarak kullanıldığında, hayırlı ve yararlı rüzgarlar anlamına gelir. Tekil olarak kullanıldığında, kötü ve zararlı rüzgar manasına gelir (اَلْبَشِيرُ ج بُشْرٌ): müjdeci (بَيْنَ): (zarf) arasında (اَلسَّحَابُ): bulut

(بَيْنَ يَدَيْ): önünde (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el ((اَلْمَيِّتُ ج مَوْتَى): ölü (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (سَاقَ يَسُوقُ سَوْقًا):(ecvef) sürdü

(أَقَلَّ يُقِلُّ إِقْلاَلاً): (muzaaf if'al b.) kaldırdı, taşıdı, yüklendi (اَلثَّقِيلَةُ ج ثِقَالٌ): ağır (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al) indirdi

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al) çıkardı (اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve, meyveler, ürün

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 157 (A'RAF: 58 – 67) ≻

وَ	الْبَلَدُ	الطَّيِّبُ	يَخْرُجُ	نَبَاتُهُ	بِإِذْنِ	رَبِّهِ ۚ
başlama h.	bir beldenin	iyi	çıkar	bitkisi	izniyle	Rabbinin
	mübteda	sıfat	f. muzari	fail	h. cer+ mecrur isim	mecrur isim
			haber : fiil cümlesi			

وَ	الَّذِي	خَبُثَ	لَا يَخْرُجُ	إِلَّا	نَكِدًا ۖ	كَذَٰلِكَ
başlama h.	mübteda; ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	nefiy h., f. muzari	istisna h.	hal	car-mecrur
	kıymetsiz kötü olanın			başka	faydasız	İşte böyle
					haber : fiil cümlesi	

﴿ 58 ﴾	الْآيَاتِ	لِقَوْمٍ	يَشْكُرُونَ ۝
	âyetleri	bir topluluk için	şükreden
	mef'ul	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

	نُصَرِّفُ
	biz
	f. muzari

58. (Yağmur inse de) iyi bir beldenin bitkisi Rabbinin izniyle (güzel ve bereketli) çıkar. Kıymetsiz kötü (verimsiz) olan(dan) faydasız (bitkiden) başkası çıkmaz (peygamberler gelse de bazı insanlar da böyledir.). İşte biz, şükreden (kıymet bilen) bir topluluk için âyetleri böyle ayrıntılı açıklıyoruz.

لَقَدْ	أَرْسَلْنَا	نُوحًا	إِلَىٰ قَوْمِهِ	فَقَالَ	يَا	قَوْمِ
And olsun	gönderdik	Nuh'u	kavmine	dedi	Ey	kavmim
lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	f.mazi+ fail	mef'ul	h. cer-mecrur isim	rabıta, f. mazi	nida h.	münada

اعْبُدُوا	اللَّهَ	مَا	لَكُمْ	مِنْ إِلَٰهٍ	غَيْرُهُ ۖ	﴿ 59 ﴾
kulluk edin	Allah'a	yoktur	sizin	tanrınız	ondan başka	
emir f., fail	mef'ul	nefiy h.	haber mukaddem	zaid, mübteda muahhar	sıfat	

إِنِّي	أَخَافُ	عَلَيْكُمْ	عَذَابَ	يَوْمٍ	عَظِيمٍ
Doğrusu ben	korkuyorum	üstünüze	azabından	bir günün	büyük
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	car- mecrur	mef'ul, muzaf	muz.ileyh, mevsuf	sıfat

59. And olsun ki Nuh'u kavmine gönderdik. "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, sizin ondan başka tanrınız yoktur. Doğrusu ben, üstünüze (gelecek) büyük bir günün azabından korkuyorum." dedi.

قَالَ	الْمَلَأُ	مِنْ قَوْمِهِ	إِنَّا	لَنَرَاكَ	فِي ضَلَالٍ	مُبِينٍ	﴿ 60 ﴾
dediler	ileri gelenler	kavminden	Biz gerçekten	seni görüyoruz	bir sapıklık içinde	apaçık	
f. mazi	fail	h. cer-mecrur isim	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, mef'ûl	h. cer-mecrur isim	sıfat	

60. Kavminden ileri gelenler (ise): "Biz seni gerçekten apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz!" dediler..

قَالَ	يَا	قَوْمِ	لَيْسَ	بِي	ضَلَالَةٌ	وَ	لَٰكِنِّي
Dedi ki	Ey	kavmim	yoktur	Bende	herhangi bir sapıklık	atıf h.	fakat ben
f.mazi	nida h.	münada	f.mazi, nasih	(لَيْسَ)'nin haber mukaddemi	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi		istidrak ve nasb h.+ (لَٰكِنَّ)'nin ismi

﴿ 61 ﴾	رَسُولٌ	مِنْ رَبِّ	الْعَالَمِينَ
	bir elçiyim	Rabbi tarafından	âlemlerin
	(لَٰكِنَّ)'nin haberi	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz.ileyh

61. Dedi ki: «Ey kavmim! Bende herhangi bir sapıklık yoktur; fakat ben, âlemlerin Rabbi tarafından (gönderilmiş) bir elçiyim.

﴿ 62 ﴾	أُبَلِّغُكُمْ	رِسَالَاتِ	رَبِّي	وَ	أَنْصَحُ	لَكُمْ	وَ	أَعْلَمُ	مِنَ اللَّهِ	مَا	لَا تَعْلَمُونَ
	Size tebliğ ediyorum	vahyet-tiklerini	Rabbimin		nâsihat veriyorum	Size	ve	ben biliyorum	Allah'tan		bilemeyeceklerinizi
	f. muzari, mef'ul	mef'ul	(رِسَالَاتِ) kelimesi için muz. ileyh	atıf h.	f. muzari	car-mecrur	atıf h.	f. muzari	car-mecrur	mef'ul; ismi mevsul	sıla; olumsuz muzari f. cümlesi

62. Size Rabbimin vahyettiklerini tebliğ ediyorum (ulaştırıp-duyuruyorum). Size nâsihat veriyorum ve ben sizin bilemeyeceklerinizi Allah'tan (gelen vahiy ile) biliyorum.

أَ	وَ	عَجِبْتُمْ	أَنْ جَاءَكُمْ	ذِكْرٌ	مِنْ رَبِّكُمْ	عَلَى رَجُلٍ
mı	atıf h.	şaştınız	size gelmesine	bir zikir	Rabbinizden	bir kişiye
soru h.		f.mazi+ fail	mef'ûl: masdar-ı müevvel	fail	h. cer-mecrur isim	h. cer-mecrur isim, mevsuf

﴿ 63 ﴾

مِنْكُمْ	لِيُنْذِرَكُمْ	وَ	لِتَتَّقُوا	وَ	لَعَلَّكُمْ	تُرْحَمُونَ
Sizden	sizi uyarması için	ve	sakınmanız için	atıf h.	ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	merhamet olunabilmeniz için
sıfat	ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ûl	atıf h.	ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail			(لَعَلَّ)'nin haberi; meçhul f. muzari cümlesi

63. (Nuh devamla dedi:) Sizden bir kişiye, sizi uyarması ve sakınmanız (böylelikle de belki) merhamet olunabilmeniz için size bir zikir (indirilmiş bir kitap) gelmesine şaştınız mı?

أَغْرَقْنَا	وَ	فِي الْفُلْكِ	مَعَهُ	الَّذِينَ	وَ	فَأَنْجَيْنَاهُ	فَكَذَّبُوهُ
boğduk		gemide	onunla beraber	bulunanları	ve	Bunun üzerine biz onu kurtardık	Onu yalanladılar
f.mazi+ fail	atıf h.	car-mecrur	sıla; şibhi cüm.	matuf; ismi mevsul	atıf h.	rabıta, f. mazi, fail, mef'ul	rabıta, f. mazi, fail, mef'ul

﴿ 64 ﴾

عَمِينَ ع	قَوْماً	كَانُوا	إِنَّهُمْ	بِآيَاتِنَا ط	كَذَّبُوا	الَّذِينَ
kör	bir topluluk	idiler	Çünkü onlar	ayetlerimizi	yalan sayanları	
sıfat	(كَانَ)'nin haberi, mevsuf	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	h. cer-mecrur isim	sıla: f.mazi, fail	mef'ul; ismi mevsul

64. Onu yalanladılar. Bunun üzerine biz de onu ve onunla beraber gemide bulunanları kurtardık. Ayetlerimizi yalan sayanları da (tufanda) boğduk. Çünkü onlar (gerçeği görmekte) kör bir topluluktu.

اعْبُدُوا	قَوْمِ	يَا	قَالَ	هُوداً ط	أَخَاهُمْ	إِلَى عَادٍ	وَ
kulluk edin	kavmim	Ey	dedi	Hûd'u	kardeşleri	Âd kavmine	
emir f.+ fail	münada	nida h.	f. mazi	bedel	mef'ul	car-mecrur	atıf h.

﴿ 65 ﴾

أَ	فَلَا تَتَّقُونَ	غَيْرُهُ ط	مِنْ إِلٰهٍ	لَكُمْ	مَا	اللّٰهَ
	sakınmaz mısınız	O'ndan başka	tanrınız	sizin	yoktur	Allah'a
	rabıta+ nefiy h., f. muzari+fâil / soru h.	sıfat	zaid h. cer, mübteda muahhar	haber mukaddem	nefiy h.	mef'ul

65. Âd kavmine kardeşleri Hûd'u (gönderdik). «Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. (Bu hususta) hala sakınmaz mısınız?» dedi.

لَنَرَاكَ	إِنَّا	مِنْ قَوْمِهِ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	الْمَلَأُ	قَالَ
seni görüyoruz	Biz kesinlikle	kavminden	kafir olanlarının		ileri gelenleri	dediler ki
tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	h. cer-mecrur isim	sıla	muz.ileyh, ismi mevsul	fail, muzaf	f.mazi

﴿ 66 ﴾

مِنَ الْكَاذِبِينَ	لَنَظُنُّكَ	إِنَّا	وَ	فِي سَفَاهَةٍ
yalancılardan	seni sanıyoruz	gerçekten	ve	bir akılsızlık içinde
h. cer-mecrur isim	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	atıf h.	h. cer-mecrur isim

66. Kavminden kafir olanlarının ileri gelenleri dediler ki: "Biz seni kesinlikle bir akılsızlık içinde görüyoruz ve seni gerçekten yalancılardan sanıyoruz.

﴿ 67 ﴾

الْعَالَمِينَ	مِنْ رَبٍّ	رَسُولٌ	لٰكِنِّي	وَ	سَفَاهَةٌ	بِي	لَيْسَ	قَوْمِ	يَا	قَالَ
alemlerin	Rabbinden	peygamberiyim	Fakat ben		akılsızlık	Bende	yok	kavmim	Ey	dedi
muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	(لٰكِنَّ)'nin haberi	istidrak ve nasb h.+ (لٰكِنَّ)'nin ismi	atıf h.	(لَيْسَ)'nin muahhar ismi	(لَيْسَ)'nin haber mukaddemi	f. mazi, nâsih	münada	nida h.	f. mazi

67. (Hud): «Ey kavmim! Bende akılsızlık yok, fakat ben alemlerin Rabbinden (gönderilmiş) bir peygamberim.» dedi.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 157 ≻

(A'RAF, 58):

(اَلْبَلَدُ ج بِلَادٌ): mevki, belde, ülke (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): temiz, iyi, lezzetli, helal, hoş, güzel (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı

(اَلْإِذْنُ ج اُذُونٌ): izin, müsade (خَبُثَ يَخْبُثُ خُبْثًا): kıymetsiz, verimsiz oldu (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا): şükretti

(اَلنَّبَاتُ ج نَبَاتَاتٌ): nebat, bitki/ bitirme, büyütme/ teşekkül ettirme

(اَلنَّكِدُ ج اَنْكَادٌ): işe yaramaz, faydası dokunmayan, fos, zorlu, sıkıntılı, dertli

(صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا): (tef'il b.) açıkladı, çevirdi, tahvil etti, yönlendirdi

(A'RAF, 59):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(A'RAF, 60 – 61):

(اَلْمَلأُ): halk, eşref, ileri gelen (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (mehmuze'l-ayn ve nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

[(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلَالُ]: dalalet, sapma [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık ve vazıh olan, açıklayan

(لَيْسَ): (camid fiil) değildir, yoktur [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلضَّلَالَةُ]: dalalet, sapıklık (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

(A'RAF, 62 – 63):

(بَلَّغَ يُبَلِّغُ تَبْلِيغًا): (tef'il b.) tebliğ etti, eriştirdi, iletti (اَلرِّسَالَةُ ج رِسَالَاتٌ): elçiye verilip gönderilen, risalet, elçinin vazifesi

(نَصَحَ يَنْصَحُ نُصْحًا): nâsihat etti, iyiliğini istedi, öğüt verdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(عَجِبَ يَعْجَبُ عَجَبًا): şaştı, yadırgadı (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

اَلذِّكْرُ): indirilmiş kitap/ zikir/ söz, laf/ peygamber, şeref, şan

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): adam, erkek (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا):(if'al b.) uyardı (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı,

(لَعَلَّ): umulurki, belki, taaki, için, diye (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): merhamet etti, acıdı

(A'RAF, 64 – 65):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا):(tef'il) yalan isnad etti, inanmadı (أَنْجَى يُنْجِي اِنْجَاءً): (nakıs f., if'al) kurtardı

(اَلْفُلْكُ): gemi, gemiler (أَغْرَقَ يُغْرِقُ اِغْرَاقًا):(if'al) boğdu, batırdı (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا):(ecvef) idi, oldu

(اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial) korundu, sakındı (اَلْعَمِي ج عَمِينٌ): kör

(A'RAF, 66 – 67):

(اَلْمَلأُ): halk, eşraf, ileri gelen (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (mehmuze'l-ayn ve nakıs) gördü, bildi, zannetti

[(سَفِهَ يَسْفَهُ) اَلسَّفَاهَةُ]: (masdar) akılsızlık, kıt akıllı olma

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf) zannetti, sandı/ yakın hasıl etti/ tevehhüm etti (اَلْكَاذِبُ ج كَاذِبُونَ): (ismi fail) yalancı, düzmeci

[(سَفِهَ يَسْفَهُ) اَلسَّفَاهَةُ]: akılsızlık, kıt akıllı olma (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 158 (A'RAF: 68 – 73) ≻

﴿ 68 ﴾ أَمِينٌ — نَاصِحٌ — لَكُمْ — أَنَا — وَ — رَبِّي — رِسَالَاتِ — أُبَلِّغُكُمْ

güvenilir (sıfat) | bir öğütçüyüm (haber, mevsuf) | sizin için (car-mecrur) | ben (mübteda) | ve (atıf h.) | Rabbimin (muz. ileyh) | risaletlerini (mef'ul) | Size tebliğ ediyorum (f.muzari+ mef'ul)

68. (Hud devamla dedi ki): Size Rabbimin risaletlerini tebliğ ediyorum (vahyettiklerini duyuruyorum) ve ben sizin için güvenilir bir öğütçüyüm.

عَلَى رَجُلٍ — مِنْ رَبِّكُمْ — ذِكْرٌ — أَنْ جَآءَكُمْ — عَجِبْتُمْ — أَ وَ

bir adama (h. cer+mecrur i., mevsuf) | Rabbinizden (sıfat; şibhi cüm.) | bir zikir (fail, mevsuf) | size gelmesine (masdar ve nasb h., f. mazi, mef'ul) | şaştınız (f. mazi, fail) | mı (soru harfi, atıf h.)

خُلَفَآءَ — جَعَلَكُمْ — إِذْ — اذْكُرُوا — وَ — لِيُنْذِرَكُمْ ط — مِنْكُمْ

halifeler (İkinci mef'ûl) | O sizi kıldı (f.mazi+ mef'ul) | bir zamanlar (geçmiş zaman zarfı) | düşünün ki (emir f.+ fail) | ve (atıf h.) | sizi uyarması için (ta'lil ve nasb h., f. muzari, mef'ul) | Sizden (sıfat)

بَسْطَةً ج — فِي الْخَلْقِ — زَادَكُمْ — وَ — نُوحٍ — مِنْ بَعْدِ قَوْمِ

cismen (ikinci mef'ûl) | yaratılışta (car- mecrur) | sizi ziyade kıldı (f. mazi, mef'ul) | ve (atıf h.) | Nuh'un (muz.ileyh) | kavminden sonra (h. cer, zarf ismi, muzaf, muz. ileyh, muzaf)

﴿ 69 ﴾ تُفْلِحُونَ — لَعَلَّكُمْ — اللّٰهِ — آلَآءَ — فَاذْكُرُوا

kurtuluşa erersiniz (لَعَلَّ)'nin haberi | Ola ki siz (tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi | Allah'ın (muz.ileyh) | nimetlerini (mef'ul, muzaf) | O halde anın (rabıta {başlama h. de denmiştir}, emir f., fail)

69. (Hud devamla dedi:) "Sizden (size örnek olabilmesi için içinizden) bir kişiye, sizi uyarması için size bir zikir (yani vahiy) gelmesine şaştınız mı? Düşünün, O sizi, Nuh'un kavminden sonra halifeler kıldı (onların yerine getirdi) ve yaratılışta cismen sizi onlardan ziyade kıldı. O halde Allah'ın nimetlerini anın. Ola ki kurtuluşa erersiniz.

نَذَرَ — وَ — وَحْدَهُ — اللّٰهَ — لِنَعْبُدَ — جِئْتَنَا — أَ — قَالُوا

bırakmamız (f.muzari) | ve (atıf h.) | yalnızca (hal) | Allah'a (mef'ul) | kulluk etmemiz için (ta'lil ve nasb h., f. muzari) | Sen bize geldin (f. mazi, fail, mef'ul) | mi (soru h.) | Dediler ki (f. mazi, fail)

فَأْتِنَا — آبَاؤُنَا ج — يَعْبُدُ — كَانَ — مَا

O halde getir (rabıta, emir f., mef'ul) | atalarımızın (fail) | tapmakta ((كَانَ)'nin haber) | oldukları (sıla; nâsih f. mazi cüm) | şeyler (mef'ul, ismi mevsul)

﴿ 70 ﴾ مِنَ الصَّادِقِينَ — إِنْ كُنْتَ — تَعِدُنَا — بِمَا

doğru sözlülerden ((كَانَ)'nin haberi) | isen (şart ve cezm h., fiilü'ş-şart, f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (önceki cümlede açıklanan cevabü'ş-şart mahzuf kabul edilir)) | bize vadettiğin (sıla; muzari fiil cümlesi, mef'ul) | şeyi (h. cer, ismi mevsul)

70. Dediler ki: «Sen bize yalnızca Allah'a kulluk etmemiz ve atalarımızın tapmakta olduklarını bırakmamız için mi geldin? O halde eğer doğru sözlülerden isen, bize vadettiğin şeyi (azabı) getir (de görelim)»

غَضَبٌ ط — وَ — رِجْسٌ — مِنْ رَبِّكُمْ — عَلَيْكُمْ — وَقَعَ — قَدْ — قَالَ

bir öfke (matuf) | ve (atıf h.) | bir azap (fail) | Rabbinizden (h. cer-mecrur isim, muzaf) | üzerinize (car- mecrur) | vaki oldu (f. mazi) | (tahkik h.) | dedi ki (f. mazi)

آبَآؤُكُمْ — وَ — أَنْتُمْ — سَمَّيْتُمُوهَا — فِيٓ أَسْمَآءٍ — أَ تُجَادِلُونَنِي

atalarınızın (matuf) | ve (atıf h.) | sizin (سَمَّيْتُمْ) filinin failinden te'kit) | kendilerini isimlendirdiğiniz ((أَسْمَاء) kelimesinin sıfatı) | bir takım adlar hakkında (h. cer-mecrur isim, mevsuf) | benimle mücadele mi ediyorsunuz (soru h. + f.muzari+fâil+ +mef'ul)

﴿ 71 ﴾	مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ	مَعَكُمْ	إِنِّي	فَانْتَظِرُوا	مِنْ سُلْطَانٍ ط	بِهَا	اللَّهُ	مَا نَـزَّلَ
	bekleyenlerdenim	sizinle beraber	Kuşkusuz ben de	O halde bekleyin	hiçbir delil	haklarında	Allah'ın	indirmediği
	(إِنَّ)'nin haberi: şibhi cümle	mekan zarfı	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	rabıta, emir f., fail	zaid h.cer, mecrur isim	car-mecrur	fail	(أَسْمَاء) kelimesinin 2. sıfatı: olumsuz mazi fiil cümlesi

71. (Hûd) dedi ki: « (İşte şimdi bu sözünüzden sonra) Rabbinizden üzerinize bir azap ve bir öfke vaki oldu (hak oldu, gerçek oldu). Allah'ın haklarında hiçbir delil indirmediği, sizin ve atalarınızın kendilerini isimlendirdiğiniz bir takım adlar (put adları) hakkında mı benimle mücadele ediyorsunuz? O halde bekleyin. Kuşkusuz ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim!»

فَأَنْجَيْنَاهُ	وَ	الَّذِينَ	مَعَهُ	بِرَحْمَةٍ	مِنَّا	وَ	قَطَعْنَا
Akabinde onu kurtardık	ve	olanları	onunla beraber	bir rahmetle	katımızdan	ve	kestik
atıf h., f. mazi, fail, mef'ul	atıf h.	matuf; i. mevsul	sıla; şibhi cüm.	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat: şibhi c.		f. mazi, fail

﴿ 72 ﴾	دَابِرَ	الَّذِينَ	كَذَّبُوا	بِآيَاتِنَا	وَ	مَا كَانُوا	مُؤْمِنِينَ ع
	kökünü	yalan sayanların		ayetlerimizi	ve	olmayarak	mü'min
	mef'ul, muzaf	sıla; mazi fiil cüm. fail	muz.ileyh, ismi mevsul	h. cer-mecrur isim	atıf h.	nefiy h.+ f.mazi nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

72. Akabinde Onu (Hud'u) ve onunla beraber olanları katımızdan bir rahmetle (rahmetimizin sonucu olarak) kurtardık ve mü'min olmayarak ayetlerimizi yalan sayanların kökünü kestik.

وَ	إِلَى ثَمُودَ	أَخَاهُمْ	صَالِحًا م	قَالَ	يَا	قَوْمِ	اعْبُدُوا
	Semûd kavmine	kardeşleri	Salih'i	Dedi ki	Ey	kavmim	kulluk edin
atıf h.	h. cer-mecrur isim	mef'ul	bedel	f. mazi	nida h.	münada	emir f., fail

اللَّهَ	مَا	لَكُمْ	مِنْ إِلَهٍ	غَيْرُهُ ط	قَدْ	جَاءَتْكُمْ	بَيِّنَةٌ
Allah'a	yoktur	sizin	tanrınız	O'ndan başka		Size gelmiştir	açık bir delil
mef'ul	nefiy h.	haber mukaddem	zaid h. cer, mübteda muahhar	sıfat		f.mazi, mef'ul tahkik h.	fail, mevsuf

مِنْ رَبِّكُمْ ط	هٰذِهِ	نَاقَةُ	اللَّهِ	لَكُمْ	آيَةً	فَذَرُوهَا	تَأْكُلْ
Rabbinizden	İşte bu	devesidir	Allah'ın	size	bir mucize olarak	Artık onu bırakın	yesin
h. cer-mecrur isim	mübteda, işaret ismi	haber, muzaf	muz. ileyh	car-mecrur	hal	rabıta, emir f., mef'ul	emrin cevabı: f. muzari

﴿ 73 ﴾	فِي أَرْضِ	اللَّهِ	وَ	لَا تَمَسُّوهَا	بِسُوءٍ	فَيَأْخُذَكُمْ	عَذَابٌ	أَلِيمٌ
	toprağında	Allah'ın	,	ona dokunmayın	kötülükle	bu sebeple sizi yakalar	bir azap	elem verici
	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz.ileyh	atıf h.	nehy-i hazır mef'ul	car-mecrur	fa-i sebebiye, f. muzari, mef'ul	fail, mevsuf	sıfat

73. (Bir Arap toplumu olan) Semûd kavmine de kardeşleri Salih'i (gönderdik). (Tevhid akidesini yerleştirmek üzere aynı şekilde o da onlara) Dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Size Rabbinizden açık bir delil gelmiştir. İşte bu, size (kayadan çıkarılan) bir mucize olarak Allah'ın devesidir. Artık onu bırakın, Allah'ın toprağında yesin (otlasın), ona kötülükle dokunmayın (kötülük yapmayın). (Aksi takdirde) bu sebeple sizi elem verici bir azap yakalar.

⋖ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 158 ⋗

(A'RAF, 68 – 69):

(بَلَّغَ يُبَلِّغُ تَبْلِيغًا): (tef'il babı) tebliğ etti, eriştirdi, iletti (اَلرِّسَالَةُ ج رِسَالاتٌ): elçiye verilip gönderilen, risalet, elçinin vazifesi

[(نَصَحَ يَنْصَحُ) اَلنَّاصِحُ]: (ismi fail) nâsihat eden, iyiliğini isteyen, öğüt veren [(اَمِنَ يَأْمَنُ) اَلْاَمِينُ]: (mübalağalı ismi fail) emin, güvenilir

(عَجِبَ يَعْجَبُ عَجَبًا): şaştı, yadırgadı (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef) geldi

(اَلذِّكْرُ): inzal edilmiş kitap/ zikir/ söz, laf/ peygamber/ şeref, şan/ zikretme, hatırlatma

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (أَنْذَرَ يُنْذِرُ اِنْذَارًا):(if'al) uyardı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yarattı, çevirdi, hükmetti

(اَلْخَلِيفَةُ ج خُلَفَاءُ): halife yerine geçen, halef olan, ardından gelen

(زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef .) artırdı, ziyadeleşti, katıldı, çoğaldı/ arttı, kattı

[(خَلَقَ يَخْلُقُ) اَلْخَلْقُ]: yaratılış, halk, mahluk, yaratık, yaratılmış halk

(اَلْبَسْطَةُ): (ayette bu kelimenin sin h. yerine sad gelmiştir, fakat sin okunur) genişlik, derinlik, cismen boylu boslu olmak, dolgunluk

(اَلْاَلَى ج آلاءُ): nimet, hayır, dua, şükran, hamd (أَفْلَحَ يُفْلِحُ اِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, felaha erdi

(A'RAF, 70 - 71):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef) geldi (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti

(وَحْدَ): yalnız, yalnızca (وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal fiil) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti

(اَلْاَبُ ج اَبَاءُ): baba (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs) geldi

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal fiil) vaat etti, söz verdi (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru sözlü olan, doğru olan

(وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا): (misal fiil) düştü (vacip oldu), vaki oldu, ortaya çıktı

(اَلرِّجْسُ ج اَرْجَاسٌ): azap/ ceza/ küfür/ pislik [(غَضِبَ يَغْضَبُ) اَلْغَضَبُ]: gazap, hiddet, öfke, sinirlenme

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfaale b.) mücadele ve muhaseme etti, çekişti, atıştı

(اَلْاِسْمُ ج اَسْمَاءُ): isim, ad (سَمَّى يُسَمِّي تَسْمِيَةً): (nakıs tef'il) isimlendirdi, ad koydu

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً):(tef'il) indirdi (اَلسُّلْطَانُ): hüccet, bürhan/ hakimiyet, galebe

(اِنْتَظَرَ يَنْتَظِرُ اِنْتِظَارًا):(bekledi, gözledi (اَلْمُنْتَظِرُ ج مُنْتَظِرُونَ): (ismi fail) bekleyen, gözleyen

(A'RAF, 72 – 73):

(أَنْجَى يُنْجِي اِنْجَاءً): (nakıs f., if'al b.) kurtardı (قَطَعَ الدَّابِرَ): arkayı, arkada olanı kesme, kökünü kesme

(قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا): kesti/ arkasını kesti/ helak etti (اَلدَّابِرُ): arka, arkada olan

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا):(tef'il) yalanladı, inkar etti, inanmadı (اَلْاَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (غَيْرُ): başka, hariç, dışında

(اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden (اَلنَّاقَةُ ج نُوقٌ): dişi deve

(وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal fiil) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti (أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً): (mehmuz f.) yedi

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا ب): (muzaaf f.) değdirdi, dokundurdu (اَلسُّوءُ): şer, kötülük, afet, bela

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) helak etti/ cezalandırdı/ aldı/ tuttu (اَلْاَلِيمُ): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 159 (A'RAF: 74 – 81) ≻

وَ	اذْكُرُوا	إِذْ	جَعَلَكُمْ	خُلَفَاءَ	مِنْ بَعْدِ عَادٍ	وَ	بَوَّأَكُمْ
atıf h.	Hatırlayın ki	bir zamanlar	sizi yaptı	halifeler	Âd den sonra	atıf h.	sizi yerleştirdi
	emir f.+ fail	geçmiş zaman zarfı	f. mazi, faili (هُوَ) gizli zamiri, mef'ul	ikinci mef'ûl	h. cer-mecrur isim		f. mazi, faili (هُوَ) gizli zamiri, mef'ul

فِي الْأَرْضِ	تَتَّخِذُونَ	مِنْ سُهُولِهَا	قُصُورًا	وَ	تَنْحِتُونَ	الْجِبَالَ	بُيُوتًا ج
yeryüzünde	edindiğiniz	ovalarından	köşkler	atıf h.	yonttuğunuz	dağlarına	evler
car-mecrur	(بَوَّأَكُم)'deki mef'ul zamirden hal: f.muzari	h. cer-mecrur isim	mef'ul		f.muzari	mef'ul	ikinci mef'ûl [(الْجِبَالَ)'den hal de denmiş]

﴿ 74 ﴾	مُفْسِدِينَ	فِي الْأَرْضِ	لَا تَعْثَوْا	وَ	اللَّهِ	آلَاءَ	فَاذْكُرُوا
	fesatçılar olarak	Yeryüzünde	asayişi bozmayın	atıf h.	Allah'ın	nimetlerini	O halde hatırlayın
	hal	car- mecrur	nehy-i hazır		muz. ileyh	mef'ul, muzaf	rabıta, emir f., fail

74. Hatırlayın ki, bir zamanlar (Allah) Âd (kavmin)den sonra sizi halifeler yaptı (yerlerine sizi getirdi). Ovalarında (düzlük bölgelerinde) köşkler edindiğiniz, dağlarında evler yonttuğunuz yeryüzünde sizi yerleştirdi. O halde Allah'ın nimetlerini hatırlayın. Yeryüzünde fesatçılar olarak (karışıklık çıkarıp) asayişi bozmayın.

اسْتُضْعِفُوا	لِلَّذِينَ	مِنْ قَوْمِهِ	اسْتَكْبَرُوا	الَّذِينَ	الْمَلَأُ	قَالَ
zayıf ve hor görülen kimselere		Kavminden	büyüklük taslayan	kimselerin	ileri gelenleri	dediler ki
sıla; f. mazi cümlesi, fail	h. cer, ismi mevsul	h. cer-mecrur isim	sıla; f. mazi cümlesi, fail	sıfat, ismi mevsul	fail	f. mazi

مِنْ رَبِّهِ ط	مُرْسَلٌ	صَالِحًا	أَنَّ	أَ تَعْلَمُونَ	مِنْهُمْ	آمَنَ	لِمَنْ
Rabbi'nden	bir elçi	Salih'in	olduğunu	Siz biliyor musunuz	içlerinden	iman edenlere	
(مُرْسَلٌ) kelimesinin sıfatı	(أَنَّ)'nin haberi; mevsuf	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	soru h., f. muzari	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm.	h. cer, (لِلَّذِينَ)'den bedel, ismi mevsul

﴿ 75 ﴾	مُؤْمِنُونَ	بِهِ	أُرْسِلَ	بِمَا	إِنَّا	قَالُوا
	inanıyoruz	onunla	gönderilene		Doğrusu biz	Onlar dediler
	(إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur	sıla; meçhul f. mazi cüm.	h. cer, ismi mevsul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi, fail

75. Kavminden büyüklük taslayanların ileri gelenleri, içlerinden inananların zayıf ve hor görülen kimseleri için dediler ki: "Siz Salih'in, Rabbi'nden bir elçi olduğunu (Rabbi tarafından gönderildiğini) biliyor musunuz?" Onlar da "Doğrusu biz onunla gönderilene inanıyoruz" dediler.

﴿ 76 ﴾	كَافِرُونَ	بِهِ	آمَنْتُمْ	بِالَّذِي	إِنَّا	اسْتَكْبَرُوا	الَّذِينَ	قَالَ
	inkâr edenleriz		sizin inandığınız	şeyi	Biz de	Büyüklük taslayan	kimseler	dediler
	(إِنَّ)'nin haberi	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm., fail	h. cer, ismi mevsul	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	sıla; mazi fiil cüm., (وا):fail	fail, ismi mevsul	f. mazi

76. Büyüklük taslayanlar: «Biz de sizin inandığınızı inkâr edenleriz.» dediler.

قَالُوا	وَ	رَبِّهِمْ	عَنْ أَمْرِ	عَتَوْا	وَ	النَّاقَةَ	فَعَقَرُوا
dediler		Rabblerinin	emri hususunda	haddi aşmış oldular		dişi deveyi	akabinde kesip canına kıydılar
f. mazi, fail	atıf h.	muz. ileyh, mecrur	h. cer-mecrur isim, muzaf	f. mazi, fail	atıf h.	mef'ul	başlama h., f. mazi, fail

﴿ 77 ﴾							
مِنَ الْمُرْسَلِينَ	إِنْ كُنْتَ	تَعِدُنَا	بِمَا	ائْتِنَا	صَالِحُ	يَا	
peygamberlerden (كَانَ)'nin haberi	Eğer sen isen şart ve cezm h., fiilü'ş-şart (önceki cümlede açıklanan cevabü'ş-şart mahzuf kabul edilir)	vaad edip durduğun şeyi sıla: muzari fil cümlesi	h. cer, ismi mevsul	getir bize emir f., mef'ul	Salih münada	Ey nida h.	

77. Akabinde de dişi deveyi kesip canına kıydılar. Rabblerinin emri hususunda haddi aşmış oldular. (Bir de ilaveten) dediler ki: "Ey Salih! Eğer sen peygamberlerden isen vaad edip durduğunu (yani azabı) getir bize!"

﴿ 78 ﴾					
جَاثِمِينَ	فِي دَارِهِمْ	فَأَصْبَحُوا	الرَّجْفَةُ	فَأَخَذَتْهُمُ	
dizüstü çöken kimseler (أَصْبَحَ)'nın haberi	yurtlarında h. cer-mecrur isim	Akabinde oldular atıf h., f. mazi, nasih, (و): (أَصْبَحَ)'nın ismi	şiddetli bir sarsıntı fail	Bu yüzden onları tuttu atıf h., f.mazi	

78. Bu yüzden onları (volkanik depremle) şiddetli bir sarsıntı tuttu. Akabinde yurtlarında dizüstü çöken kimseler oldular.

رِسَالَةَ	أَبْلَغْتُكُمْ	لَقَدْ	قَوْمِ	يَا	قَالَ	وَ	عَنْهُمْ	فَتَوَلَّى
risaletini	ben size bildirmiştim	And olsun ki	kavmim	Ey	dedi	ve	onlardan	yüz çevirdi
mef'ul, muzaf	f. mazi, fail, mef'ul	lâmu cevâbi'l-kasem (yeminin cevabının başında gelir), tahkik h.	münada	nida h.	f. mazi	atıf h.	car- mecrur	atıf h., f. mazi

﴿ 79 ﴾								
النَّاصِحِينَ	لَا تُحِبُّونَ	لَكِنْ	وَ	لَكُمْ	نَصَحْتُ	وَ	رَبِّي	
öğüt verenleri mef'ul	siz sevmiyorsunuz nefy-i istikbal	Fakat istidrak h.	atıf h.	size car- mecrur	öğüt vermiştim f. mazi, fail	ve atıf h.	Rabbimin muz. ileyh, mecrur	

79. (Salih de) onlardan yüz çevirdi ve (üzülerek ardlarından) «Ey kavmim! And olsun ki ben size Rabbimin risaletini (vahyini) bildirmiş ve öğüt vermiştim. Fakat siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz» dedi.

الْفَاحِشَةَ	أَ تَأْتُونَ	لِقَوْمِهِ	قَالَ	إِذْ	لُوطًا	وَ
fuhşu mef'ul	siz mi yapıyorsunuz soru h., f. muzari+ fâil	kavmine h. cer-mecrur isim	dedi f. mazi	Bir zamanlar geçmiş zaman zarfı	Lût'u da (اُذْكُرْ) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü	başlama h.

﴿ 80 ﴾				
مِنَ الْعَالَمِينَ	مِنْ أَحَدٍ	بِهَا	مَا سَبَقَكُمْ	
alemlerden sıfat	hiçbirinin zaid cer, fail, mevsuf	bunu car- mecrur	sizden önce geçmişinizde yapmadığı nefiy h.+ f. mazi+ mef'ul	

80. Lût'u da (peygamber gönderdiğimizi hatırla). Bir zamanlar kavmine dedi ki: «Sizden önce geçmişinizde, alemlerden hiçbirinin bunu yapmadığı fuhşu (homoseksüelliği) siz mi yapıyorsunuz?

النِّسَاءِ ط	مِنْ دُونِ	شَهْوَةً	الرِّجَالَ	لَتَأْتُونَ	إِنَّكُمْ
kadınları muz.ileyh	bırakıp h. cer, zarf ismi, mecrur, muzaf	şehvet için mef'ûlün lieclih	erkeklere mef'ul	geliyorsunuz tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	Gerçekten siz tekid ve nasb h.,(إِنَّ)'nin ismi

﴿ 81 ﴾				
مُسْرِفُونَ	قَوْمٌ	أَنْتُمْ	بَلْ	
ölçüyü aşmış sıfat	bir topluluksunuz haber, mevsuf	siz mübteda	Bilakis idrab h.	

81. «Gerçekten siz kadınları bırakıp şehvet(i tatmin etmek) için erkeklere geliyorsunuz. Bilakis siz, ölçüyü aşmış (azgın) bir topluluksunuz.»

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 159 ≻

(A'RAF, 74):

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikrin muktezasını ikame ile birlikte hatıra getirdi, zikretti, söyledi, hatırladı, andı

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yarattı (اَلْخَلِيفَةُ ج خُلَفَاءُ): halife, yerine geçen, halef olan (اَلسَّهْلُ ج سُهُولٌ): ova

(بَوَّأَ يُبَوِّئُ تَبْوِيئًا):(tef'il) yerleştirdi ağırladı, hazırladı, indirdi (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا):(iftial) yaptı, husule getirdi/ edindi

(اَلْقَصْرُ ج قُصُورٌ): saray, köşk, şato (نَحَتَ يَنْحِتُ نَحْتًا): oydu, yonttu

(اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (عَثِيَ يَعْثَى عُثِيًّا): karışıklık çıkardı, asayişi bozdu, bozgunculuk yaptı

(اَلْأَلَى ج آلاَءُ): nimet, hayır, dua, şükran (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ismi fail) ifsad eden, bozan, fesat çıkaran

(A'RAF, 75):

(اَلْمَلأُ): halk, eşraf, ileri gelen (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi, inat gösterip hakka boyun eğmedi

(اِسْتَضْعَفَ يَسْتَضْعِفُ اِسْتِضْعَافًا): (istif'al) hakir gördü, hor baktı, küçümsedi, zayıf buldu

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(أَرْسَلَ يُرْسِلُ) اَلْمُرْسَلُ]: (ismi meful) gönderilen, elçi

(A'RAF, 76 – 77):

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi, inat gösterip hakka boyun eğmedi

(عَقَرَ يَعْقُرُ عَقْرًا): kesti, canına kıydı, canına okudu (اَلنَّاقَةُ ج نُوقٌ): dişi deve (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): emir, iş, durum, husus

(عَتَا يَعْتُو عُتُوًّا): (nakıs f.)(emre itaatten) haddi aştı, hududu çiğnedi

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) getirdi (وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal) vaad etti, söz verdi

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلْمُرْسَلُ ج مُرْسَلُونَ): (ismi meful) gönderilen, elçi

(A'RAF, 78 – 79):

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) helak etti/ cezalandırdı/ aldı (وَلَّى يَتَوَلَّى): (nakıs tef'il) yüz çevirdi, vazgeçti, dönüp gitti

[(رَجَفَ يَرْجَفُ) اَلرَّجْفَةُ]: (masdar'ı bina'i merre) sarsılış, sarsıntı

(أَصْبَحَ يُصْبِحُ اِصْبَاحًا): (if'al b.) sabahladı/ oldu (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt

(اَلْجَاثِمُ ج جَاثِمُونَ): (ismi fail) yere bitişik olan, yere yapışıp kalan, dizüstü çöken

(أَبْلَغَ يُبْلِغُ اِبْلاَغًا): (if'al b.) tebliğ etti, eriştirdi, iletti (اَلرِّسَالَةُ ج رِسَالاَتٌ): elçiye verilip gönderilen, risalet, elçinin vazifesi

(نَصَحَ يَنْصَحُ نُصْحًا): iyiliğini istedi, nâsihat etti, öğüt verdi/ sadık kaldı

(أَحَبَّ يُحِبُّ اِحْبَابًا): (muzaaf f., if'al b.) sevdi (اَلنَّاصِحُ ج نَاصِحُونَ): (ismi fail) nâsihat eden, iyiliğini isteyen

(A'RAF, 80 – 81):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا إِلَى): (mehmuze'l-fa ve nakıs) yaptı, getirdi (سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): takaddüm etti, öne geçti, geçti

(اَلْفَاحِشَةُ ج فَوَاحِشُ): (çirkin ve çok ayıp olan) günah, edepsizlik, çirkef (çoğu kez zina kastedilir)

(اَلْأَحَدُ): bir, tek (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) geldi, yaptı (şehvani yaklaşmadan kinaye olarak) (اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam

(دُونَ): (zarf) başka, hariç, dışında, ...sız, ...siz (اَلنِّسَاءُ): kadınlar (اَلشَّهْوَةُ ج شَهْوَاتٌ): şehvet, şiddetli arzu, nefsin isteği

(اَلْمُسْرِفُ ج مُسْرِفُونَ): (ismi fail) israf eden, iktisadsızlık eden, haddi aşan

≺ CÜZ: 8, KUR'ÂN SAYFASI: 160 (A'RAF: 82 – 87) ≻

أَنْ قَالُوٓا	إِلَّآ	قَوْمِهِ	جَوَابَ	مَا كَانَ	وَ
demelerinden (كَانَ)'nin muahhar ismi: masdar-ı müevvel: masdar h., f. mazi, fail	başka istisna h.	Kavminin muz. ileyh, mecrur	cevabı (كَانَ)'nin mukaddem haberi; muzaf	olmadı nefy h., nâsih f. mazi	başlama h.

﴿ 82 ﴾ يَتَطَهَّرُونَ	أُنَاسٌ	إِنَّهُمْ	مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۖ	أَخْرِجُوهُمْ
çok temizlenen sıfat	insanlarmış (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	Onlar tekid ve nasb h.+ (إِنَّ)'nin ismi	kasabanızdan h. cer-mecrur isim	Onları çıkarın emir f., fail, mef'ul

82. Kavminin cevabı: "Onları (Lût'u ve onun beraberindeki iman edenleri) kasabanızdan çıkarın. Onlar çok temizlenen insanlarmış!" demelerinden başka bir şey olmadı.

﴿ 83 ﴾ مِنَ الْغَابِرِينَ	كَانَتْ	امْرَأَتَهُ	إِلَّا	أَهْلَهُ	وَ	فَأَنْجَيْنَاهُ
geride kalanlardan (كَانَ)'nin haberi	oldu f. mazi, nasih (كَانَ)'nin ismi (هي) gizli zamiri	karısı müstesna	hariç istisna h.	ailesini matuf	ve atıf h.	onu kurtardık atıf h., f. mazi, fail, mef'ul

83. (Bu cevaplarının üzerine) onu (Lut'u) ve karısı hariç ailesini kurtardık. (Karısı kafirlerden olduğu için) geride kalanlardan oldu.

كَانَ	كَيْفَ	فَانْظُرْ	مَطَرًا ۖ	عَلَيْهِمْ	أَمْطَرْنَا	وَ
oldu f. mazi, nâsih	nasıl (كَانَ)'nin mukaddem haberi	Şimdi artık bak başlama h., emir f.	(taş) yağmuru mef'ul	üzerlerine car-mecrur	yağdırdık f. mazi, fail	Ve atıf h.

﴿ 84 ﴾ الْمُجْرِمِينَ ع	عَاقِبَةُ
Suçluların muz. ileyh	sonu (كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf

84. Ve üzerlerine (taş) yağmuru yağdırdık. Şimdi artık bak: Suçluların sonu nasıl oldu!

قَوْمِ	يَا	قَالَ	شُعَيْبًا ۘ	أَخَاهُمْ	إِلَىٰ مَدْيَنَ	وَ
kavmim münada	Ey nida h.	dedi f. mazi	Şuayb'ı bedel	kardeşleri (أرسلنا) (gönderdik) olarak takdir edilen mahzuf fiilin mef'ûlü	Medyen'e de h. cer-mecrur isim	atıf h.

قَدْ جَآءَتْكُمْ	غَيْرُهُ ۖ	مِنْ إِلَٰهٍ	لَكُمْ	مَا	اللَّهَ	اعْبُدُوا
Size gelmiştir tahkik h., f. mef'ul	ondan başka sıfat	tanrınız zaid h. cer, mübteda muahhar	sizin haber mukaddem	yoktur nefiy h.	Allah'a mef'ul	kulluk edin emir f.+ fail

وَ	الْمِيزَانَ	وَ	الْكَيْلَ	فَأَوْفُوا	مِنْ رَبِّكُمْ	بَيِّنَةٌ
atıf h.	tartıyı matuf	, atıf h.	ölçüyü mef'ul	O halde tam olarak yerine getirin atıf h., emir f., fail	Rabbinizden h. cer-mecrur isim	apaçık bir delil fail, mevsuf

بَعْدَ	فِي الْأَرْضِ	لَا تُفْسِدُوا	وَ	أَشْيَاءَهُمْ	النَّاسَ	لَا تَبْخَسُوا
sonra zaman zarfı, muzaf	yeryüzünde car- mecrur	fesat çıkarmayın nehy-i hazır	atıf h.	eşyalarını mef'ul	insanların mef'ul	eksik vermeyin nehy-i hazır

﴿ 85 ﴾	مُؤْمِنِينَ ج	إِنْ كُنْتُمْ	لَكُمْ	خَيْرٌ	ذٰلِكُمْ	إِصْلَاحِهَا ط
	mü'minler	Eğer iseniz	sizin için	daha hayırlıdır	bunlar	Islahından
	(كَانَ)'nin haberi	şart ve cezm h., fiilu'ş-şart, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	haber	mübteda	(بَعْدَ)'nin muz. ileyhi

85. Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik) dedi: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, sizin ondan başka tanrınız yoktur. Size Rabbinizden apaçık bir delil (bir mucize) gelmiştir. O halde ölçüyü, tartıyı tam olarak yerine getirin. İnsanların eşyalarını eksik vermeyin. Islahından sonra yeryüzünde fesat çıkarmayın (bozgunculuk yapmayın). Eğer mü'minler iseniz bunlar sizin için daha hayırlıdır.

تَصُدُّونَ	وَ	تُوعِدُونَ	صِرَاطٍ	بِكُلِّ	لَا تَقْعُدُوا	وَ
menederek	,	tehdit ederek	her yol(un) (başın)da		oturmayın	
muzari fiil	atıf h.	(تَقْعُدُوا)'daki cemi vavından hal	muz.ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	nehy-i hazır	atıf h.

تَبْغُونَهَا	وَ	بِهِ	آمَنَ	مَنْ	اللّٰهِ	عَنْ سَبِيلِ
o (yol)un arzulayarak	ve	ona	inanan	kimseleri	Allah	yolundan
f. muzari+ fâil+ mef'ul	atıf h.	car- mecrur	sıla; mazi fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	muz.ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf

فَكَثَّرَكُمْ ص	قَلِيلًا	كُنْتُمْ	إِذْ	اذْكُرُوا	وَ	عِوَجًا ج
O sizi çoğalttı	az	idiniz	bir zamanlar	Hatırlayın ki siz		eğip bükülmesini
atıf h., f. mazi, mef'ul	(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	geçmiş zaman zarfı	emir f.+ fail	atıf h.	hal

﴿ 86 ﴾	الْمُفْسِدِينَ	عَاقِبَةُ	كَانَ	كَيْفَ	انْظُرُوا	وَ
	Bozguncuların	sonunun	olduğuna	nasıl	bakın	
	muz.ileyh	(كَانَ)'nin ismi, muzaf	f.mazi, nâsih	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	emir f.+ fail	atıf h.

86. Tehdit ederek, ona inananları Allah yolundan menederek (din hürriyetini kısıtlayarak) ve o (yol)un eğip bükülmesini arzulayarak (dinleri hakkında şüphe ve kuşku uyandırmaya çalışarak) her yol(un) (başın)da oturmayın. Hatırlayın ki bir zamanlar siz az idiniz (güçsüzdünüz) de O sizi (nesil, kuvvet, servet vb. refah bakımından) çoğalttı. Bozguncuların sonunun nasıl olduğuna bakın!

أُرْسِلْتُ	بِالَّذِي	آمَنُوا	مِنْكُمْ	طَائِفَةٌ	إِنْ كَانَ	وَ
benim gönderildiğim	şeye	inanırsa	içinizden	bir gurup	Eğer	
sıla	h. cer, ismi mevsul	(كَانَ)'nin haberi	sıfat	(كَانَ)'nin ismi, mevsuf	şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, nâsih	başlama h.

يَحْكُمَ	حَتَّى	فَاصْبِرُوا	لَمْ يُؤْمِنُوا	طَائِفَةٌ	وَ	بِهِ
hükmedinceye	kadar	sabredip bekleyin	inanmazsa	bir gurup da	,	kendisiyle
f. muzari	gaye ve nasb h.	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, emir f., fail	cahd-ı mutlak, nefiy ve cezm h., f. muzari	matuf	atıf h.	car- mecrur

﴿ 87 ﴾	الْحَاكِمِينَ	خَيْرُ	هُوَ	وَ	بَيْنَنَا ج	اللّٰهُ
	hüküm verenlerin	en iyisidir	O		aramızda	Allah
	muz.ileyh	haber, muzaf	mübteda	başlama h.	mekan zarfı	fail

87. Eğer içinizden bir gurup benim kendisiyle gönderildiğim şeye (risalete) inanır, bir gurup da inanmazsa, Allah aramızda hükmedinceye kadar sabredip bekleyin. O hüküm verenlerin en iyisidir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 160 ≻

(A'RAF, 82 – 83):

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef) idi, oldu (اَلْجَوَابُ): icabet, cevap verme (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef) dedi, söyledi

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al)çıkardı (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde

(اَلْأُنَاسُ): bir gurup insan, insanlardan müteşekkil topluluk (تَطَهَّرَ يَتَطَهَّرُ تَطَاهُرًا): (tefa'ul b.) temizlendi, fazla temizlendi

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nakıs f., if'al b.) kurtardı (اَلْإِمْرَأَةُ): karı, hanım (اَلْأَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلْغَابِرُ ج غَابِرُونَ): (ismi fail) geride kalan, duran veya helak olan

(A'RAF, 84 – 85):

(أَمْطَرَ يُمْطِرُ إِمْطَارًا): (if'al) (taş) yağmuruna tuttu/ yağmur verdi (اَلْمَطَرُ): taş yağmuru v.s. gibi yukardan inen azap

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, düşündü, gördü, bildi/ ibret aldı/ gözetti/ araştırdı

(كَيْفَ): (istifham ismi) nasıl, nice, ne şekilde (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): son, netice, akıbet

(اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(A'RAF, 85):

(اَلْأَخُ ج إِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً): ibadet etti, kulluk etti (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, ...sız, olmaksızın

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden

(أَوْفَى يُوفِي إِيفَاءً): (nakıs f., if'al b.) tam olarak yerine getirdi/ ifa etti (اَلْكَيْلُ ج اَكْيَالٌ): ölçü, ölçek, tahıl ölçeği

(اَلْمِيزَانُ ج مَوَازِينُ): terazi, mizan (بَخَسَ يَبْخَسُ بَخْسًا): hakkını vermedi, düşük fiat verdi, eksiltti

(اَلنَّاسُ): insanlar (اَلشَّيْئُ ج اَشْيَاءُ): (masdar) şey, dileme, isteme

(أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَادًا):(if'al) ifsad etti, bozdu, fesat çıkardı (اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı

[(أَصْلَحَ يُصْلِحُ) اَلْإِصْلاَحُ]: (masdar) düzeltme, ıslah, aralarını bulma

(A'RAF, 86 - 87):

(قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا): oturdu/ gözetledi/ oturup kaldı (اَلصِّرَاطُ): eğri büğrü olmayan doğru, düzgün ve kıvrımı olmayan yol

(أَوْعَدَ يُوعِدُ إِيعَادًا): (if'al b.) tehdit etti (صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf fiil) menetti, alıkoydu

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): son, netice, akıbet

(بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs) talep etti, aradı, arzuladı (اَلْعِوَجُ): eğrilik, kusur, pürüz, sapma

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): hatıra getirdi, zikretti, bahsetti, konuştu, andı/ mükafatlandırdı

(اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (كَثَّرَ يُكَثِّرُ تَكْثِيرًا): (tef'il b.) çoğalttı

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, ibret aldı, gördü (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ismi fail) ifsad eden, bozan, fesad çıkaran

(A'RAF, 87):

(اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): cemaat, gurup, bölük, taife (أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al) gönderdi

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا): hükmetti, hüküm verdi, fasletti

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (اَلْحَاكِمُ ج حَاكِمُونَ): (ismi fail) hükmeden, hüküm veren

SEKİZİNCİ CÜZÜN SONU

9. CÜZ

CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 161 (A'RAF: 88 – 95)

قَالَ	الْمَلَأُ	الَّذِينَ	اسْتَكْبَرُوا	مِنْ قَوْمِهِ	لَنُخْرِجَنَّكَ
dediler ki	ileri gelenleri	büyüklük taslayanların		kavminden	kesinlikle seni çıkaracağız
f. mazi	fail	sıfat, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cümlesi	h. cer-mecrur isim	cevap h. (kasemin cevabı içindir), tekit nunuyla birleşen muzari fiil, mef'ul

يَا	شُعَيْبُ	وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا	مَعَكَ	مِنْ قَرْيَتِنَا	أَوْ
Ey	Şuayb	ve	iman edenleri		seninle beraber	memleketimizden	veya
nida h.	münada	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla	mekan zarfı	h. cer-mecrur isim	atıf h.

لَتَعُودُنَّ	فِي مِلَّتِنَا ط	قَالَ	أَ	وَ	لَوْ كُنَّا	كَارِهِينَ	﴿ 88 ﴾
kesinlikle döneceksiniz	dinimize	dedi	mi	hal	olsak (da)	istemiyor	
cevap h. (kasemin cevabı içindir), tekit nunuyla birleşen muzari f.	h. cer-mecrur isim	f. mazi	soru h.		şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

88. Kavminden büyüklük taslayanların ileri gelenleri dediler ki: «Ey Şuayb! Kesinlikle seni ve seninle beraber iman edenleri memleketimizden çıkaracağız veya kesinlikle bizim dinimize döneceksiniz» (Şuayb): "İstemesek de mi?" dedi.

قَدِ	افْتَرَيْنَا	عَلَى اللّٰهِ	كَذِبًا	إِنْ عُدْنَا	فِي مِلَّتِكُمْ	بَعْدَ
iftira etmiş oluruz		Allah'a karşı	yalan	geri dönersek	sizin dininize	sonra
f. mazi, fail	tahkik h.	car-mecrur	mef'ûlü mutlak naibi	şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail (önceki cümlede açıklanan cevabü'ş-şart mahzuf)	h. cer-mecrur isim	zaman zarfı

إِذْ	نَجَّانَا	اللّٰهُ	مِنْهَا ط	وَ	مَا	يَكُونُ
bizi kurtardıktan		Allah	ondan		şey değildir	olacak
f. mazi, mef'ul	geçmiş zaman zarfı	fail	car-mecrur	atıf h.	nefiy h.	f. muzari, nasih

لَنَا	أَنْ نَعُودَ	فِيهَا	إِلَّا	أَنْ يَشَاءَ	اللّٰهُ	رَبُّنَا ط
bizim için	dönmemiz	ona	hariç	dilemesi	Allah'ın	Rabbimiz
(كَانَ)'nin mukaddem haberi	(كَانَ)'nin muahhar ismi	car-mecrur	istisna h.	müstesna	fail	(اللّٰهُ)'dan bedel

وَسِعَ	رَبُّنَا	كُلَّ	شَيْءٍ	عِلْمًا ط	عَلَى اللّٰهِ	تَوَكَّلْنَا ط	رَبَّنَا	افْتَحْ
kuşatmıştır	Rabbimiz	her	şeyi	ilim bakımından	Allah'a	Biz tevekkül ettik	(Ey) Rabbimiz	hükmet
f. mazi	fail	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	temyiz	şibhi cüm.	f. mazi, fail	mahzuf bir nidâ h.nin münâdâsı	emir f.

بَيْنَنَا	وَ	بَيْنَ	قَوْمِنَا	بِالْحَقِّ	وَ	أَنْتَ	خَيْرُ	الْفَاتِحِينَ	﴿ 89 ﴾
Bizimle		arasında	kavmimiz	hak ile		Sen	en hayırlısısın	hükmedenlerin	
mekan zarfı	atıf h.	mekan zarfı	muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	hal	başlama h.	mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh	

89. Allah bizi ondan kurtardıktan sonra (tekrar) sizin dininize geri dönersek Allah'a karşı yalan iftira etmiş oluruz. Rabbimiz Allah'ın dilemesi (izin vermesi) hariç, ona dönmemiz bizim için olacak şey değildir. Rabbimiz ilim bakımından her şeyi kuşatmıştır. Biz Allah'a tevekkül ederiz (O'na güvenip dayanırız). Rabbimiz! Bizimle kavmimiz arasında hak ile (adaletle) hükmet (problemimizi çöz.)! Sen hükmedenlerin en hayırlısısın.

وَ	قَالَ	الْمَلَأُ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	مِنْ قَوْمِهِ	لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ
	dediler ki	ileri gelenleri	inkar edenlerin		kavminden	eğer uyarsanız
atıf h.	f. mazi	fail, mevsuf	sıfat, ismi mevsul	sıla: mazi fiil	car-mecrur	yemin lamı, şart h., fiilu'şart: f. mazi, fail

شُعَيْبًا	إِنَّكُمْ	إِذًا	لَخَاسِرُونَ	﴿ 90 ﴾
Şuayb'a	kesinlikle siz	o zaman	zarar görenler olursunuz	
mef'ul	yeminin cevab cümlesi: tekid ve nasb h. (إِنَّ)'nin ismi+.. cevab cümlesi mahzuf	cevab h.	tekit lâmı, (إِنَّ)'nin haberi	

90. Kavminden inkar edenlerin ileri gelenleri dediler ki: "Eğer Şuayb'a uyarsanız o zaman kesinlikle zarar görenler olursunuz."

﴿ 91 ﴾

فَأَخَذَتْهُمُ	الرَّجْفَةُ	فَأَصْبَحُوا	فِي دَارِهِمْ	جَاثِمِينَ ۚ
İşte bunun üzerine onları tuttu	bir sarsıntı	akabinde oldular	yurtlarında	yere serilenler
atıf h., f. mazi mef'ul	fail	atıf h., f. mazi, nasih, (أَصْبَحَ)'nın ismi	h. cer-mecrur isim	(أَصْبَحَ)'nın haberi

91. (Her şeye rağmen inanç özgürlüğü vermemekte ısrar ettiler). İşte bunun üzerine onları bir sarsıntı (deprem) tuttu, akabinde yurtlarında yere serilenler oldular.

الَّذِينَ	كَذَّبُوا	شُعَيْبًا	كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا	فِيهَا ۚ
kimseler	yalanlayan	Şuayb'ı	sanki hiç var olmamış gibiler	orada
mübteda, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c. fail	mef'ul	haber cümlesi: (كَأَنْ)'nin tahfifi + cahd-ı mutlak..	car-mecrur

﴿ 92 ﴾

الَّذِينَ	كَذَّبُوا	شُعَيْبًا	كَانُوا	هُمُ	الْخَاسِرِينَ
kimseler	yalanlayan	Şuayb'ı	oldular	işte onlar	zarar görenler
mübteda, ismi mevsul	sıla; f. mazi, fail	mef'ul	haber: f. mazi, nasih + (كَانَ)'nin ismi	fasıl zamiri	(كَانَ)'nin haberi

92.Şuayb'ı yalanlayanlar sanki orada (yurtlarında) hiç var olmamış gibiler. Şuayb'ı yalanlayanlar işte onlar zarar görenler oldular.

فَتَوَلَّى	عَنْهُمْ	وَ	قَالَ	يَا	قَوْمِ	لَقَدْ	أَبْلَغْتُكُمْ	رِسَالَاتِ
yüz çevirdi	onlardan	ve	dedi	Ey	kavmim	Andolsun ki	size tebliğ ettim	risaletini
f. mazi	car-mecrur	atıf h.	f. mazi	nida h.	münada	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h..	f.mazi+ fail, mef'ul	ikinci mef'ûl, muzaf

﴿ 93 ﴾

رَبِّي	وَ	نَصَحْتُ	لَكُمْ ۖ	فَكَيْفَ	آسَى	عَلَى قَوْمٍ	كَافِرِينَ ۘ
Rabbimin	ve	öğüt verdim	size	Artık nasıl	üzülürüm	bir topluluğa	inkarcı
muz. ileyh	atıf h.	f.mazi+ fail	car-mecrur	atıf h., hal, soru ismi	f. muzari	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

93. (Şuayb da) onlardan yüz çevirdi ve (helak olan kavminin arkasından şöyle) dedi: «Ey kavmim! Andolsun ki, size Rabbimin risaletini tebliğ ettim ve size öğüt verdim. Artık nasıl inkarcı bir topluluğa üzülürüm?»

أَهْلَهَا	أَخَذْنَا	إِلَّا	مِنْ نَبِيٍّ	فِي قَرْيَةٍ	مِّنْ أَرْسَلْنَا	وَ
oranın halkını	yakaladık	illa	bir peygamber	her hangi beldeye	Biz göndermedik	
mef'ul	f.mazi+ fail	istisna h.	h.cer+ mecrur isim	car-mecrur	nefiy h., f. mazi, fail	başlama h.

﴿ 94 ﴾

يَضَّرَّعُونَ	لَعَلَّهُمْ	الضَّرَّاءِ	وَ	بِالْبَأْسَاءِ
yalvarıp yakarırlar diye	Belki onlar	darlıkla	ve	sıkıntılarla
(لَعَلَّ)'nin haberi	tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	matuf	atıf h.	car-mecrur

94. Biz her hangi bir beldeye bir peygamber göndermedik ki (hangi beldeye peygamber gönderdiysek) illa oranın halkını, belki yalvarıp yakarırlar diye (Allah'a yönelmelerine fırsatlar yaratarak) sıkıntılarla ve darlıkla yakaladık.

عَفَوا۟	حَتَّى	الْحَسَنَةَ	السَّيِّئَةِ	مَكَانَ	بَدَّلْنَا	ثُمَّ
çoğaldılar	Nihayet	iyiliğe	kötülüğün	yerini	tebdil ettik	Sonra
f.mazi+ fail	gaye h.	ikinci mef'ûl	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	f.mazi+ fail	atıf h.

السَّرَّاءُ	وَ	الضَّرَّاءُ	آبَاءَنَا	قَدْ مَسَّ	قَالُوا	وَ
sevinç	ve	sıkıntı	atalarımıza da	kesinlikle dokunmuştu	dediler	ve
matuf	atıf h.	fail	mef'ul	tahkik h., f. mazi	f. mazi+ fail	atıf h.

﴿ 95 ﴾

فَأَخَذْنَاهُمْ	بَغْتَةً	وَ	هُمْ	لَا يَشْعُرُونَ
İşte bunun üzerine onları yakaladık	ansızın	hal vâvı	kendileri	farkına varmadan
atıf h., f. mazi, fail, mef'ul	hal		mübteda	haber: nefy-i istikbal

95. Sonra kötülüğün (sıkıntı ve darlığın) yerini iyiliğe (refah ve bolluğa) tebdil ettik (sıkıntıları güzel durumlarla değiştirip bu sefer şükür edip etmediklerini imtihan ettik). Nihayet çoğaldılar ve: «Atalarımıza da kesinlikle böyle sıkıntı ve sevinç dokunmuştu » dediler. İşte bunun üzerine onları, kendileri farkına varmadan (hiç ummadıkları bir sırada) ansızın yakaladık.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 161 ≻

(A'RAF, 88 – 89):

(اَلْمَلأُ): ileri gelen, halk, eşraf (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al) büyüklendi, inat gösterip hakka boyun eğmedi

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde (عَادَ يَعُودُ عَوْدًا): (ecvef) döndü

(اَلْمِلَّةُ): millet (din yahut aynı dine mensup kişiler diye tarif edilmiştir) [(كَذَبَ يَكْذِبُ) اَلْكَذِبُ]: yalan, uydurma

(اَلْكَارِهُ ج كَارِهُونَ): (ismi fail) çirkin karşılayan, hoşlanmayan (عَادَ يَعُودُ عَوْدًا): (ecvef f.) döndü

(اِفْتَرَى يَفْتَرِي اِفْتِرَاءً): (nakıs f., iftial b.) uydurdu, düzdü, iftira etti (اَلْمِلَّةُ): millet (din diye mana verilmiştir)

(بَعْدَ): (zarf) sonra (نَحَّى يُنَحِّي تَنْحِيَةً): (nakıs tef'il) kurtardı/ yüksek bir yere attı (اَلْعِلْمُ ج عُلُومٌ): ilim, bilim

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا):(mehmuz ve ecvef) diledi, oluşturdu, tercih etti (وَسِعَ يَسَعُ سِعَةً): (misal) içine aldı, kapladı

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı (فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا): hükmetti/ açtı, fethetti

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek (اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (اَلْفَاتِحُ ج فَاتِحُونَ): (ismi fail) hükmedici

(A'RAF, 90 – 91):

(اَلْمَلأُ): ileri gelen, halk, eşraf (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan (أَصْبَحَ يُصْبِحُ اِصْبَاحًا): (if'al) sabahladı, oldu

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) helak etti/ cezalandırdı (اَلْجَاثِمُ ج جَاثِمُونَ): (ismi fail) yere bitişik olan, yere yapışıp kalan

[(رَجَفَ يَرْجُفُ) اَلرَّجْفَةُ]: (masdar'ı bina'i merre) sarsılış, sarsıntı (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt

(A'RAF, 92- 93):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, inanmadı (غَنِيَ يَغْنَى غَنَاءً): (nakıs f.) var oldu, kalıcı oldu

(اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs f., tefa'ul b.) yüz çevirdi/ yürüttü, dönüp gitti

(أَبْلَغَ يُبْلِغُ اِبْلاَغًا): (if'al b.) tebliğ etti, iletti, eriştirdi (اَلرِّسَالَةُ ج رِسَالاَتٌ): elçiye verilip gönderilen, risalet, elçinin vazifesi

(نَصَحَ يَنْصَحُ نُصْحًا): nâsihat etti/ iyiliğini istedi/ öğüt verdi (اَسِيَ يَأْسَى اَسىً): (nakıs) üzüldü

(A'RAF, 94 – 95):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde (اَلضَّرَّاءُ): şiddet, darlık, zorluk, geçim sıkıntısı

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) çarptırdı/ helak etti/ cezalandırdı (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın

(اَلْبَأْسَاءُ): fakirlik, sıkıntı içersinde olma, dert, bedensel hastalıklar (اِضَّرَّعَ يَضَّرَّعُ اِضِّرَّاعًا) (iftial b.) yalvarıp, yakardı

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il b.) bedel kıldı/ değiştirdi/ tahrif etti (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekan, yer, hal, durum, mevki, mertebe

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): günah/ kötü, zararlı, kötülük (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet, iyilik, güzellik, hayır

(عَفَا يَعْفُو عَفْوًا): (nakıs f.) affetti, cezalandırmaktan vazgeçti (veya bu ayette olduğu gibi çoğaldı manasında)

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) isabet etti, dokundu (yara aldı) (شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا): farkına vardı, hissetti, bildi

(اَلضَّرَّاءُ): darlık, sıkıntı, zorluk (اَلْاَبُ ج اَبَاءُ): baba (اَلسَّرَّاءُ): sevinç veren hayır ve nimet, mutluluk, refah, bolluk

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) helak etti/ cezalandırdı/ yakaladı/ aldı (اَلْبَغْتَةُ): füc'et (ansızın oluverme), ansızın

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 162 (A'RAF: 96 - 104) ≻

وَ	آمَنُوا	الْقُرَى	أَهْلَ	أَنَّ	لَوْ	وَ
ve	iman etse	beldelerin	halkı		Eğer	
atıf h.	(أَنَّ)'nin haberi	muz. lleyh	(أَنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	şart h.	atıf h.

الْأَرْضِ	وَ	مِنَ السَّمَآءِ	بَرَكَاتٍ	عَلَيْهِمْ	لَفَتَحْنَا	اتَّقَوا۟
yerden	ve	gökten	bereketler	onların üzerlerine	elbette açardık	sakınsaydılar
matuf	atıf h.	car- mecrur	mef'ul	car-mecrur	cevab lâmı, f. mazi, fail	f. mazi+ fail

﴿ 96 ﴾	يَكْسِبُونَ	كَانُوا	بِمَا	فَأَخَذْنَاهُمْ	كَذَّبُوا	وَ لَكِنْ
	kazanmakta	oldukları	şeyler sebebiyle	Bunun üzerine onları yakaladık	yalanladılar	Fakat
	(كَانَ)'nin haberi	sıla: nâsih mazi fiil cüm, (كَانَ)'nin ismi	h. cer, ismi mevsul	atıf h., f.mazi, fail, mef'ul	f.mazi+ fail	istidrak h. atıf h.

96. Eğer (o kendilerine peygamber gönderilen) beldelerin halkı iman etse ve (günahtan) sakınsaydılar, elbette onların üzerlerine gökten ve yerden bereketler açardık. Fakat yalanladılar. Bunun üzerine kazanmakta oldukları şeyler sebebiyle (inançsız bir gönlün getirisi olan günahkar yaşayış tarzı sebebiyle) onları yakaladık.

بَيَاتًا	بَأْسُنَا	أَنْ يَأْتِيَهُمْ	الْقُرَى	أَهْلُ	فَأَمِنَ	أَ
geceleyin	azabımızın	kendilerine gelmesinden	beldelerin	halkı	emin oldular	mi
zaman zarfı (hal de denmiş)	fail	mef'ul	muz. ileyh	fail, muzaf	atıf h., f. mazi	soru h.

﴿ 97 ﴾	نَآئِمُونَ ط	هُمْ	وَ
		uyurlarken	
	haber	mübteda	hal vâvı

97. O beldelerin halkı geceleyin uyurlarken kendilerine azabımızın gelmesinden emin mi oldular?

﴿ 98 ﴾	يَلْعَبُونَ	وَ	هُمْ	ضُحًى	بَأْسُنَا	أَنْ يَأْتِيَهُمْ	الْقُرَى	أَهْلُ	أَمِنَ	وَ	أَ
	oynayıp-eğlenirlerken			kuşluk vakti	azabımızın	kendilerine gelmesinden	o beldelerin	halkı	emin oldular	Ve	mi
	haber	mübteda	hal vâvı	zaman zarfı (hal de denmiş)	fail	mef'ul: masdar-ı müevvel	muz. ileyh	fail, muzaf	f. mazi	atıf h.	soru h.

98. Ve (yine) o beldelerin halkı kuşluk vakti oynayıp-eğlenirlerken kendilerine azabımızın gelmesinden emin mi oldular?

اللَّهِ	مَكْرَ	فَلَا يَأْمَنُ	اللَّهِ ج	مَكْرَ	فَأَمِنُوا	أَ
Allah'ın	tuzağından	güvende olmaz	Allah'ın	tuzağından	onlar güvendeler	mi
muz. ileyh	mef'ul, muzaf	başlama h., nefiy h., f. muzari	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	atıf h., f. mazi, fail	soru h.

﴿ 99 ﴾	الْخَاسِرُونَ ع	الْقَوْمُ	إِلَّا
	kendine yazık eden	bir topluluktan	başkası
	sıfat	fail, mevsuf	istisna h.

99. (Veya) Onlar, Allah'ın tuzağından (kurtulacaklarına dair) güvende miler? Allah'ın tuzağından, kendine yazık eden bir topluluktan başkası güvende olmaz.

مِنْ بَعْدِ	الْأَرْضَ	يَرِثُونَ	لِلَّذِينَ	لَمْ يَهْدِ	وَ	أَ
sonra	yeryüzüne	vâris olanları		yola getirmedi		mi
h. cer-mecrur isim, muzaf	mef'ul	sıla c.; fiili muzari	h. cer, ismi mevsul	cahd-ı mutlak	atıf h.	soru h.

نَطْبَعُ	وَ	بِذُنُوبِهِمْ ج	أَصَبْنَاهُمْ	أَنْ لَوْ نَشَآءُ	أَهْلِهَا
mühür vururuz		günahları sebebiyle	onları musibetlere uğratırız	Eğer biz dilesek	sahiplerinden
f. muzari	atıf h.	h. cer-mecrur isim	cevabü'ş-şart; f. mazi, fail mef'ul	(أَنَّ)nin tahfifi, şart h., fi'lü'ş-şart	muz. ileyh, muzaf+ (هَا): muz. ileyh

(أَنَّ)'in haberi (ismi ise şan zamiri)

﴿ 100 ﴾ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لاَ يَسْمَعُونَ

kalpleri üzerine — böylece onlar — işitmezler

kalpleri üzerine: h. cer-mecrur isim; böylece onlar: atıf h., mübteda; işitmezler: nefiy h., f. muzari + fâil

100. (Eski) sahiplerinden sonra yeryüzüne vâris olanları yola getirmedi mi: Eğer biz dilesek onları da günahları sebebiyle musibetlere uğratırız! Kalpleri üzerine mühür vururuz da onlar (gerçekleri) işitmezler.

تِلْكَ الْقُرَى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَآئِهَا ۚ وَ لَقَدْ

İşte o — beldeler — anlattıklarımızdır — sana — haberlerinden bir kısmını — atıf — Andolsun ki

İşte o: mübteda, işaret ismi; beldeler: (تِلْكَ)'den bedel; anlattıklarımızdır: haber: muzari f. cümlesi; sana: car-mecrur; haberlerinden bir kısmını: h. cer-mecrur isim; atıf h.; Andolsun ki: lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.

جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۚ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا

onlara getirmişlerdi — peygamberleri — apaçık deliller — değillerdi — iman edecek

onlara getirmişlerdi: f.mazi+ mef'ul; peygamberleri: fail; apaçık deliller: car-mecrur; değillerdi: atıf h., nefiy h.; iman edecek: lâmul cuhûd (inkar lamı), (كَانَ)'nin haberi; f.mazi, (كَانَ)'nin ismi

﴿ 101 ﴾ بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ ۚ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ

şeyler sebebiyle — yalanladıkları — önceden — İşte — mühür vurur — Allah — kalplerine — kâfirlerin

şeyler sebebiyle: h. cer, ismi mevsul; yalanladıkları: sıla: mazi fiil cümlesi; önceden: h. cer+ (قَبْلُ): muzaf olmadığı zaman damme üzere mebni zarf isim; İşte: car-mecrur; mühür vurur: f. muzari; Allah: fail; kalplerine: h. cer-mecrur isim, muzaf; kâfirlerin: muz. ileyh

101. İşte o beldeler, haberlerinden bir kısmını sana anlattıklarımızdır. Andolsun ki, peygamberleri onlara apaçık deliller getirmişlerdi. Fakat önceden yalanladıkları şeyler sebebiyle iman edecek değillerdi. İşte Allah kâfirlerin kalplerine böyle mühür vurur.

﴿ 102 ﴾ وَ مَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۚ وَ إِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ

görmedik — Onların çoğunda — ahde bağlılık — atıf — Doğrusu bulduk — çoğunu — fasık kimseler olarak — atıf

görmedik: nefiy h., f. mazi, fail; Onların çoğunda: h. cer-mecrur isim; ahde bağlılık: zaid cer, mef'ul; atıf h.; Doğrusu bulduk: fiilin önüne geldiği için (إِنْ)'nin tahfifi (hafifletilmişi), ismi (نا) gizli zamiri, (وَجَدْنَا): (إِنْ)'in haberi; mazi fiil cüm.; çoğunu: mef'ul; fasık kimseler olarak: tekit lâmı, ikinci mef'ûl; atıf h.

102. Onların çoğunda ahde bağlılık görmedik. Doğrusu çoğunu fasık kimseler olarak bulduk.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَ

Sonra — gönderdik — onların ardından — Musa'yı — ayetlerimizle — Firavun'a — ve

Sonra: atıf h.; gönderdik: f.mazi+ fail; onların ardından: h. cer-mecrur isim; Musa'yı: mef'ul; ayetlerimizle: h. cer-mecrur isim; Firavun'a: h. cer-mecrur isim; ve: atıf h.

﴿ 103 ﴾ مَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

eşrafına — onlar haksızlık ettiler — onlara — Bak — nasıl — oldu — akibeti — bozgunculuk çıkaranların

eşrafına: matuf; onlar haksızlık ettiler: atıf h., f. mazi, fail; onlara: car- mecrur; Bak: atıf h., emir f.; nasıl: (كَانَ)'nin mukaddem haberi; oldu: f. mazi, nâsih; akibeti: (كَانَ)'nin muahhar ismi, muzaf; bozgunculuk çıkaranların: muz. ileyh

(انْظُرْ) fiilinin mef'ûlü

103. Sonra onların (peygamberlerin) ardından Musa'yı ayetlerimizle Firavun'a ve eşrafına gönderdik; Onlar ona (ayetlerimize ve mucizelerimize) haksızlık ettiler. (Ama) bak! Bozgunculuk çıkaranların akibeti nasıl oldu?

﴿ 104 ﴾ وَ قَالَ مُوسَى يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ

Ve — dedi ki — Musa — Ey — Firavun — Ben — bir peygamberim — Rabbi tarafından — âlemlerin

Ve: başlama h.; dedi ki: f. mazi; Musa: fail; Ey: nida h.; Firavun: münada; Ben: tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi; bir peygamberim: (إِنَّ)'nin haberi; Rabbi tarafından: h. cer-mecrur isim, muzaf; âlemlerin: muz. ileyh

104. Ve Musa dedi ki: «Ey Firavun! Ben âlemlerin Rabbi tarafından (gönderilmiş) bir peygamberim.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 162 ≻

(A'RAF, 96):

(اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde (اَلْبَرَكَةُ ج بَرَكَاتٌ): bereket, hayır ve bolluk

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs f., iftial b.) sakındı, korundu (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, inanmadı

(فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا): açtı, fethetti, genişletti (rızıklandırdı manasında açtı)

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) cezalandırdı/ helak etti / aldı / tuttu (كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا): kazandı, tahsil etti

(A'RAF, 97 – 98):

(اَمِنَ يَاْمَنُ اَمَانَةً): (mehmuz f.) emin oldu, güvendi, korkmadı (اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, sahip, akraba, yakın

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs) geldi (اَلْبَأْسُ): azap/ harp/ kuvvet/ güç (اَلنَّائِمُ ج نَائِمُونَ): (ismi fail) uyuyan

[(اَلْبَيَاتُ (بَاتَ يَبِيتُ]: (masdar yada isim) gece vakti veya ansızın baskı yaparak manasında

(اَمِنَ يَاْمَنُ اَمَانَةً): (mehmuz f.) emin oldu, güvendi, korkmadı (اَلْبَأْسُ): azap/ harp/ kuvvet/ güç

(لَعِبَ يَلْعَبُ لَعِبًا): alaya aldı, eğlendi, oynadı, dalga geçti (اَلضُّحَى): kuşluk vakti

(A'RAF, 99):

(اَمِنَ يَاْمَنُ اَمَانَةً): (mehmuz f.) emin oldu, güvendi, korkmadı [(مَكَرَ يَمْكُرُ) اَلْمَكْرُ]: hile, düzen, pusu, dolap

(اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan

(A'RAF, 100):

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) açıklığa kavuşturdu (anlattı yahut yola getirdi), hidayet verdi, irşad etti

(وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): (misal f.) sahip çıktı, malik oldu, varis oldu, elde etti (بَعْدُ): (zarf) sonra

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (mehmuz ve ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا): mühürledi (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) isabet etti, dokundu (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp

(A'RAF, 101):

(قَصَّ يَقُصُّ قَصًا): (muzaaf f.) hikaye etti, anlattı, nakletti (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) getirdi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَات): apaçık, açıklayan, izah eden

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, inkar etti, inanmadı (طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا): mühürledi

(A'RAF, 102):

(وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu, bildi [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: (ismi tafdil) ekseriyet, en çok, daha çok

(اَلْعَهْدُ ج عُهُودٌ): ahd, andlaşma (اَلْفَاسِقُ ج فَاسِقُونَ): (ismi fail) fasıklık yapan, açıktan açığa günah işleyen

(A'RAF, 103 – 104):

(بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti (اَلْمَلَأُ): halk, eşraf, ileri gelen

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü, bildi/ döndü/ yöneldi/ düşündü/ ibret aldı

(اَلْعَاقِبَةُ ج عَوَاقِبُ): akıbet, son, netice (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ismi fail) ifsad eden, bozan, fesad çıkaran

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 163 (A'RAF: 105 – 120) ≻

قَدْ	الْحَقَّ ط	إِلاَّ	عَلَى اللّهِ	أَنْ لاَ أَقُولَ	عَلَىَّ		حَقِيقٌ
Gerçekten	haktan	başkasını	Allah hakkında	söylemememdir			Bana gereken
tahkik h.	müstesna	istisna h.	car- mecrur	masdar ve nasb h., nefiy h., f. muzari		h. cer	önceki ayette geçen (إِنَّ)'nin ikinci haberi

﴿ 105 ﴾	إِسْرَآئِيلَ ط	بَنِيَ	مَعِيَ	فَأَرْسِلْ	مِنْ رَبِّكُمْ	بِبَيِّنَةٍ	جِئْتُكُمْ	
	İsrailoğullarını	benimle beraber	Artık gönder	Rabbinizden	çok açık bir belge	size getirdim		
	muz.ileyh (gayr-i munsarif)	mef'ul, muzaf	mekan zarfı	atıf h., emir f.	h. cer-mecrur isim	car-mecrur	f.mazi+ fail, mef'ul	

105. (Musa devamla şöyle dedi:) Bana gereken (görev); Allah hakkında haktan (gerçeklerden) başkasını söylemememdir. Gerçekten size Rabbinizden çok açık bir belge (mucizeler) getirdim. Artık (köle yaptığın) İsrailoğullarını benimle beraber gönder.

﴿ 106 ﴾	مِنَ الصَّادِقِينَ	إِنْ كُنْتَ	بِهَا	فَأْتِ	بِآيَةٍ	جِئْتَ	إِنْ كُنْتَ	قَالَ
	doğru sözlülerden	idiysen	onu	getir	bir ayet	Eğer getirmişsen		Dedi
	(كَانَ)'nin haberi, (önceki cümlede açıklanan cevabü'ş-şart mahzuf)	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, (تَ): (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	rabıta, cevabü'ş-şart; emir f.	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart, (تَ): (كَانَ)'nin ismi	

106. (Firavun) dedi ki: «Eğer gerçekten bir ayet (bir mucize) getirmişsen ve doğru sözlülerden isen, onu getir (ortaya koy da görelim bakalım) »

﴿ 107 ﴾	مُبِينٌ ج	ثُعْبَانٌ	هِيَ	فَإِذَا	عَصَاهُ	فَأَلْقَى	
	apaçık	bir yılan	o	Bir de bakmışsın ki	asasını	Bunun üzerine (yere) attı	
	sıfat	haber, mevsuf	mübteda	atıf h.+ izâ fücâiye	mef'ul	atıf h., f. mazi	

107. Bunun üzerine (Musa) asasını (yere) attı. Bir de bakmışsın ki o apaçık bir yılan (ya da ejderha oluverdi).

﴿ 108 ﴾	لِلنَّاظِرِينَ ع	بَيْضَآءُ	هِيَ	فَإِذَا	يَدَهُ	نَزَعَ	وَ
	bakanlara	beyaz	o	Bir de ne görsünler	elini	çıkardı	Ve
	h. cer-mecrur isim	haber, mevsuf	mübteda	atıf h.+ izâ fücâiye	mef'ul	f. mazi	atıf h.

108. Ve elini (cebinden) çıkardı. Bir de ne görsünler; o (el), bakanlara beyaz (parlayan, ışık saçan bir el görünüyor)

لَسَاحِرٌ	هٰذَا	إِنَّ	فِرْعَوْنَ	مِنْ قَوْمِ	الْمَلَأُ	قَالَ
kesinlikle bir sihirbazdır	Bu	Gerçekten	Firavun'un	kavminden	ileri gelenler	dediler
tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	fail	f. mazi

﴿ 110 ﴾	تَأْمُرُونَ	فَمَاذَا	مِنْ أَرْضِكُمْ ج	أَنْ يُخْرِجَكُمْ	يُرِيدُ	﴿ 109 ﴾ عَلِيمٌ لا	
	emredersiniz	O halde ne	yerinizden	sizi çıkarmak	istiyor	çok bilgilidir	
	f.muzari+fâil	başlama h., mef'ul, soru h.	h. cer-mecrur isim	masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ûl	f. muzari	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	

109 -110. Firavun'un kavminden ileri gelenler dediler ki: "Gerçekten bu kesinlikle çok bilgili (usta) bir sihirbazdır. Sizi yerinizden (topraklarınızdan) çıkarmak istiyor." (Firavun sordu): "O halde ne emredersiniz? (görüşünüz nedir?)»

﴿ 111 ﴾	حَاشِرِينَ لا	فِي الْمَدَآئِنِ	أَرْسِلْ وَ	أَخَاهُ	وَ	أَرْجِهْ	قَالُوا
	toplayıcılar	şehirlere de	gönder	kardeşini	ve	onu bırakıp beklet	Onlar dediler
	mef'ul	car-mecrur	emir f. atıf h.	matuf	atıf h.	emir f. mef'ul	f.mazi+ fail

﴿ 112 ﴾	عَلِيمٍ	سَاحِرٍ	بِكُلِّ	يَأْتُوكَ
	bilgin	sihirbazları	Bütün	sana getirsinler
	sıfat	muz. ileyh, mevsuf	h. cer-mecrur isim, muzaf	(أَرْسِلْ) emrinin cevabı olduğu için meczum f. muzari+ fail+ mef'ûl

111 - 112. Onlar (Firavun'un erkanı da) dediler ki: «Onu ve kardeşini (Harun'u) bırakıp beklet, şehirlere de toplayıcılar gönder. Bütün bilgin sihirbazları sana getirsinler.»

وَ	جَآءَ	السَّحَرَةُ	فِرْعَوْنَ	قَالُوٓا	إِنَّ	لَنَا
	geldi	sihirbazlar	Firavun'a	dediler	gerçekten	bize var
atıf h.	f. mazi	fail	mef'ul	hal cümlesi: f.mazi+ fail	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin mukaddem haberi

﴿ 113 ﴾

لَأَجْرًا	إِنْ كُنَّا	نَحْنُ	الْغَالِبِينَ	
bir mükafat	olursak	biz	galibler	
tekit lamı, (إِنَّ)'nin ismi	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, (كَانَ)'nin ismi	fasıl zamiri { tekit de denmiştir }	(كَانَ)'nin haberi (bir önceki cümlede açıklandığı için cevabü'ş-şart mahzuf kabul edilir)	

113. (Şehirlerden toplanan) sihirbazlar Firavun'a geldi ve dediler ki: "Eğer galibler biz olursak; gerçekten bize bir mükafat var (değil mi?)

﴿ 114 ﴾

قَالَ	نَعَمْ	وَ	إِنَّكُمْ	لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ
dedi	Evet	,	Siz	en yakın olanlardansınız
f. mazi	cevab h.	atıf h.	tekid ve nasb h.+(إِنَّ)'nin ismi	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi

114. (Firavun:) «Evet, (O zaman) siz en yakın(larım) olanlardansınız (gözde adamlarımdan olacaksınız)» dedi.

﴿ 115 ﴾

قَالُوا	يَا	مُوسَى	إِمَّآ	أَنْ تُلْقِيَ	إِمَّآ	وَ	أَنْ نَكُونَ	نَحْنُ	الْمُلْقِينَ
dediler	Ey	Musa	sen mi atacaksın				olalım	biz mi	atanlar
f.mazi+ fail	nida h.	münada	masdar ve nasb h., f. muzari		tahyir (seçme) h.	atıf h.	masdar ve nasb h., f. muzari, (كَانَ)'nin ismi	fasıl zamiri { tekit de denmiştir }	(كَانَ)'nin haberi

115. (Sihirbazlar), "Ey Musa sen mi (önce hünerini ortaya) atacaksın, yoksa biz mi (senden önce) atanlar olalım?" dediler.

قَالَ	أَلْقُوا ج	فَلَمَّآ	أَلْقَوْا	سَحَرُوٓا	أَعْيُنَ	النَّاسِ
dedi	Siz atın	Onlar atınca		büyülediler	gözlerini	insanların
f. mazi	emir f.+ fail	atıf h., şart bildiren zaman zarfı	fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	mef'ul, muzaf	muz. ileyh

﴿ 116 ﴾

وَ	اسْتَرْهَبُوهُمْ	وَ	جَآءُوا	بِسِحْرٍ	عَظِيمٍ
,	onlara korku saldılar	ve	getirdiler	bir sihir	büyük
atıf h.	f. mazi, fail, mef'ul	atıf h.	f.mazi+ fail	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat

116. (Musa:) «Siz atın» dedi. Onlar atınca, insanların gözlerini büyülediler, onlara korku saldılar ve büyük bir sihir getirdiler (gösterdiler).

وَ	أَوْحَيْنَا	إِلَى مُوسَى	أَنْ	أَلْقِ	عَصَاكَ ج	فَإِذَا	هِيَ	تَلْقَفُ	مَا
vahyettik		Musa'ya	diye	bırak	Asanı	Bir de ne görsünler	o	yutuyor	şeyleri
f.mazi+ fail	atıf h.	h. cer-mecrur isim	tefsir h.	emir f.,	mef'u	atıf h.+ izâ fücâiye	mübteda	haber	mef'ul, ismi mevsul

﴿ 117 ﴾ ﴿ 118 ﴾

يَأْفِكُونَ ج	فَوَقَعَ	الْحَقُّ	وَ	بَطَلَ	مَا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ ج	
onların uydurdukları	Böylece ortaya çıktı	hak	ve	zayi oldu	şeyler	oldukları	onların yapmakta	
sıla; muzari fiil cümlesi	atıf h., f. mazi	fail	atıf h.	f. mazi	fail, ismi mevsul	sıla; nasih mazi fiil cümlesi, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

117. Biz de Musa'ya: "Asanı bırak", diye vahyettik. Bir de ne görsünler; o (asa) onların uydurduklarını yutuyor. **118.** Böylece hak (gerçek) ortaya çıktı ve onların yapmakta oldukları zayi oldu (yok olup gitti).

﴿ 119 ﴾ ﴿ 120 ﴾

فَغُلِبُوا	هُنَالِكَ	وَ	انْقَلَبُوا	صَاغِرِينَ ج	وَ	أُلْقِيَ	السَّحَرَةُ	سَاجِدِينَ ج	
İşte yenildiler	orada	ve	geri döndüler	küçük düşerek		kapandılar	Sihirbazlar	secde ederek	
atıf h., meçhul f. mazi, naibi fail	mekan zarfı	atıf h.	f.mazi+ fail	hal		meçhul f. mazi	naibi fail	hal	

119. İşte (Firavun ve kavmi) orada yenildiler ve küçük düşerek geri döndüler. **120.** (Mucize ile sihirin farkını anlayanlar olarak) Sihirbazlar ise secde ederek (yere) kapandılar.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 163 ≻

(A'RAF, 105 – 106 – 107):

(حَقِيقٌ عَلَى): bana gereken, üzerime vacip olan (tabir) (اَلْحَقُّ): hak, gerçek

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) getirdi (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, izah eden, açıklayan bir belge

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) getirdi (اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru sözlü olan, doğru olan

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً):(nakıs f., if'al) çıkardı, attı, bıraktı, çıkarıp attı/ hitap etti (اَلثُّعْبَانُ ج ثَعَابِينٌ): yılan, ejderha

(اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): değnek, sopa [(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık ve vazıh olan, açıklayan

(A'RAF, 108 -109-110):

(نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا): çıkardı, çekti, söktü (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلْاَبْيَضُ ث اَلْبَيْضَاءُ): beyaz

(اَلنَّاظِرُ ج نَاظِرُونَ): (ismi fail) bakan, gören (اَلْمَلَأُ): halk, eşraf, ileri gelen [(سَحَرَ يَسْحَرُ) اَلسَّاحِرُ]: sihirbaz

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen, iyi bilen, çok bilgili

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) istedi, irade etti (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al) çıkardı (اَمَرَ يَاْمُرُ اَمْرًا):(mehmuz) emretti

(A'RAF, 111 - 112 – 113 – 114):

(أَرْجَى يُرْجِي اِرْجَاءً): (nakıs f., if'al babı) tehir etti, geriye bıraktı, mühlet verdi (اَلْأَخُ ج اِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir [(سَحَرَ يَسْحَرُ) اَلسَّاحِرُ]: (ismi fail) sihirbaz

(اَلْحَاشِرُ ج حَاشِرُونَ): (ismi fail) toplayıcı, toplayan, getiren (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) getirdi

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا):(mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

(اَلْغَالِبُ ج غَالِبُونَ): (ismi fail) galip, gelen, yenen (اَلْمُقَرَّبُ ج مُقَرَّبُونَ): (ismi meful) yaklaştırılmış, yakınlık kazanmış

(A'RAF, 115 – 116):

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (nakıs f., if'al b.) attı, bıraktı, çıkarıp attı, öne sürdü (اَلسِّحْرُ ج سُحُورٌ): sihir, büyü

(اَلْمُلْقِي ج مُلْقُونَ): (ismi fail) atan, çıkaran, bırakan (أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (nakıs f., if'al b.) attı, bıraktı, çıkardı

(سَحَرَ يَسْحَرُ سِحْرًا): sihir yaptı, büyüledi, kandırdı, aldattı (اَلْعَيْنُ ج اَعْيُنٌ): göz/ pınar, kaynak

(اِسْتَرْهَبَ يَسْتَرْهِبُ اِسْتِرْهَابًا): (istif'al b.) korku uyandırdı, korku saldı (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا ب):(mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi, getirdi

(A'RAF, 117 – 118 – 119 – 120):

(أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti, işaret etti, sır verdi, gizlice öğütledi, ilham etti, sevketti

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (nakıs f., if'al b.) attı, bıraktı, çıkardı (اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): asa, değnek, sopa

(لَقِفَ يَلْقَفُ لَقْفًا): kapıverdi, yuttu (اَفَكَ يَاْفِكُ اِفْكًا): (mehmuz f.) iftira etti, uydurdu, yalan söyledi

(وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا): (misal f.) vukua geldi, gerçekleşti, vaki oldu

(بَطَلَ يَبْطُلُ بُطْلاً): boşa gitti, zayi oldu, eskidi, geçersiz oldu (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا): galip geldi, yendi, üstün geldi (اِنْقَلَبَ يَنْقَلِبُ اِنْقِلاَبًا): (infial b.) dönüverdi, dönüştü

(اَلصَّاغِرُ ج صَاغِرُونَ): (ismi fail) küçüklük gösteren, küçülen, alçak

(أَلْقَى يُلْقِي اِلْقَاءً): (nakıs f., if'al b.) attı (ayette secdeye kapandı), bıraktı (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ): (ismi fail) secde eden

CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 164 (A'RAF: 121 – 130)

﴿ 122 ﴾ هَارُونَ وَ مُوسَى رَبِّ ﴿ 121 ﴾ الْعَالَمِينَ ۙ بِرَبِّ آمَنَّا قَالُوا

Harun'un	ve	Musa	Rabbine	Âlemlerin	Rabbine	iman ettik	dediler
matuf	atıf h.	muz. ileyh	önceki (رَبِّ)den bedel	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	f.mazi+ fail	f.mazi+ fail

121-122. (Sihirbazlar:) «Âlemlerin Rabbine, Musa ve Harun'un Rabbine iman ettik.» dediler.

لَكُمْ ۚ أَنْ آذَنَ قَبْلَ بِهِ آمَنْتُمْ فِرْعَوْنُ قَالَ

size	izin vermeden	önce	ona	iman ettiniz	Firavun	dedi
car-mecrur	muz. ileyh; masdarı müevvel	zaman zarfı, muzaf	car-mecrur	f. mazi, fail	fail	f. mazi

مِنْهَا لِتُخْرِجُوا فِي الْمَدِينَةِ مَكَرْتُمُوهُ لَمَكْرٌ هٰذَا إِنَّ

burdan	çıkarmanız için	şehirde	kurduğunuz	bir tuzaktır	bu	Kesinlikle
car-mecrur	ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari, fail	car-mecrur	sıfat	tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.

﴿ 123 ﴾ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ أَهْلَهَا ۚ

Öyleyse siz bileceksiniz	halkını
başlama h., istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari+fâil	mef'ul

123. (Her istediğinin kendi arzusuna göre yapılmasına alışmış olan gururlu) Firavun: «Ben size izin vermeden önce ona iman ettiniz. Kesinlikle bu, halkını burdan çıkarmanız için şehirde kurduğunuz bir tuzaktır. Öyleyse siz (buna ceza olarak ne yapacağımı) bileceksiniz.»

﴿ 124 ﴾ أَجْمَعِينَ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ ثُمَّ مِنْ خِلَافٍ أَرْجُلَكُمْ وَ أَيْدِيَكُمْ لَأُقَطِّعَنَّ

hepinizi	asacağım	sonra	çaprazlama	ayaklarınızı	ve	ellerinizi	Kesinlikle keseceğim
tekit	cevap h., tekit nununa birleşen muzari fiil	atıf h.	hal	matuf	atıf h.	mef'ul	cevap h., tekit nununa birleşen muzari fiil

124. Kesinlikle ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim, sonra hepinizi asacağım!»

﴿ 125 ﴾ مُنْقَلِبُونَ ۚ إِلَى رَبِّنَا إِنَّا قَالُوا

döneceğiz	Rabbimize	Şüphesiz biz	dediler
(إِنَّ)'nin haberi	h. cer-mecrur isim	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi+ fail

بِآيَاتِ أَنْ آمَنَّا إِلَّا مِنَّا تَنْقِمُ مَا وَ

ayetlerine	inanmamızdan	başka	bizden	Sen intikam almıyorsun		
h. cer-mecrur isim, muzaf	(تَنْقِمُ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel	istisna h.	car-mecrur	f. muzari (nehy-i hal)	nefiy h.	atıf h.

وَ صَبْرًا عَلَيْنَا أَفْرِغْ رَبَّنَا ۟ لَمَّا جَاءَتْنَا رَبِّنَا

ve	sabır	üstümüze	boşalt	Rabbimiz	bize geldiğinde	Rabbimizin
atıf h.	mef'ul	car-mecrur	emir f.	mahzuf nidâ harfinin münâdâsı	şart bildiren zaman zarfı, fi'lü'ş-şart (cevab önceki cümlede)	muzaf, muzafun ileyh

﴿ 126 ﴾ مُسْلِمِينَ ۚ تَوَفَّنَا

üslümanlar olarak	bizi öldür
hal	emir f., mef'ûl

125 – 126. (Sihirbazlar☺ «Şüphesiz biz Rabbimize döneceğiz! Sen, bize geldiğinde Rabbimizin ayetlerine inanmamızdan başka (bir nedenle) bizden intikam almıyorsun (yalnızca onlara inandık diye bizden nefret ediyor, intikam alıyorsun). Rabbimiz, üstümüze sabır boşalt ve bizi üslümanlar olarak öldür.» dediler.

تَذَرُ أَ فِرْعَوْنَ مِنْ قَوْمِ الْمَلَأُ قَالَ وَ

bırakacaksın	mi	Firavun'un	kavminden	ileri gelenler	dediler	
f. muzari	soru h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	fail	f. mazi	atıf h.

مُوسَى	وَ	قَوْمَهُ	لِيُفْسِدُوا	فِي الْأَرْضِ	وَ	يَذَرَكَ
Musa'yı	ve	kavmini	bozgunculuk çıkarmaları için	yeryüzünde	,	seni bırakması
mef'ul	atıf h.	matuf	ta'lil ve nasb h., f. muzari, fail	car-mecrur	atıf h.	f. muzari, mef'ul

وَ	آلِهَتَكَ ط	قَالَ	سَنُقَتِّلُ	أَبْنَآءَهُمْ	وَ	نَسْتَحْيِي
ve	tanrılarını	dedi	Biz öldüreceğiz	onların oğullarını	ve	sağ bırakacağız
atıf h.	matuf	f. mazi	istikbal h.+ f.muzari	mef'ul	atıf h.	f. muzari

نِسَآءَهُمْ ج	وَ	إِنَّا	فَوْقَهُمْ	قَاهِرُونَ	﴿ 127 ﴾
kadınlarını	atıf h.	Gerçek şu ki biz	onların üstüne	hakimiyet sahibiyiz	
mef'ul		tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mekan zarfı	(إِنَّ)'nin haberi	

127. Firavun'un kavminden ileri gelenler: "Musa'yı ve kavmini, yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaları, seni ve tanrılarını bırakmaları için mi bırakacaksın? (Kendi menfeatimiz söz konusu olduğu için bu riski alamazsın)" dediler. (Firavun:) «Biz onların oğullarını öldüreceğiz ve kadınlarını sağ bırakacağız. Gerçek şu ki biz onların üstüne hakimiyet sahibiyiz (baskın bir şekilde üstünüz) » dedi.

الْأَرْضَ	إِنَّ	اصْبِرُوا ج	وَ	بِاللَّهِ	اسْتَعِينُوا	لِقَوْمِهِ	مُوسَى	قَالَ
yeryüzü	Şüphesiz ki	sabredin	ve	Allah'tan	yardım isteyin	kavmine	Musa	dedi
(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.,	emir f., fail	atıf h.	car-mecrur	emir f., fail	h. cer-mecrur isim	fail	f. mazi

﴿ 128 ﴾	لِلْمُتَّقِينَ	الْعَاقِبَةُ	وَ	مِنْ عِبَادِهِ ط	يَشَآءُ	مَنْ	يُورِثُهَا	لِلَّهِ
	sakınanlarındır	Akıbet		Kullarından	dilediği kimseyi		ona mirasçı kılar	Allah'ındır
	haber	mübteda	atıf h.	h. cer-mecrur isim	sıla; muzari fiil	2. mef'ul, ismi mevsul	f. muzari, mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi

128. Musa kavmine dedi ki: «Allah'tan yardım isteyin ve sabredin. Şüphesiz ki yeryüzü Allah'ındır. Kullarından dilediğini ona mirasçı kılar. Akıbet (Allah'tan ve ona karşı gelmekten, günahtan) sakınanlarındır.»

مَا جِئْتَنَا ط	مِنْ بَعْدِ	وَ	أَنْ تَأْتِيَنَا	مِنْ قَبْلِ	أُوذِينَا	قَالُوٓا
gelmenden	sonra da	,	gelmenden	önce de	bize eziyet edildi	dediler
muzafun ileyh; masdarı müevvel	h.cer+ mecrur isim, muzaf	atıf h.	muzafun ileyh, masdar-ı müevvel	h. cer-mecrur isim, muzaf	meçhul f.mazi+ naibi fail	f. mazi, fail

يَسْتَخْلِفَكُمْ	وَ	عَدُوَّكُمْ	أَنْ يُهْلِكَ	رَبُّكُمْ	عَسَى	قَالَ
sizi halef kılar	ve	düşmanınızı	helâk eder	Rabbiniz	Umulur ki	dedi
f. muzari, mef'ul	atıf h.	mef'ul	(عَسَى)'nın haberi; masdar-ı müevvel	(عَسَى)nın ismi	f. mazi, nasih	f. mazi

﴿ 129 ﴾	تَعْمَلُونَ ع	كَيْفَ	فَيَنْظُرَ	فِي الْأَرْضِ
	yapacağınıza	nasıl	Akabinde bakar	yeryüzüne
	f. muzari	hal	fa-i sebebiye, f. muzari	car-mecrur

129. Kavmi (hemen isyan ederek:) «Sen bize (peygamber olarak) gelmeden önce de, geldikten sonra da bize eziyet edildi» dediler. (Musa): «Umulur ki Rabbiniz düşmanınızı helâk eder ve onların yerine sizi yeryüzüne halef kılar (vatan olarak onların yerine sizi geçirir). Böylece nasıl (işler) yapacağınıza bakar» dedi.

وَ	بِالسِّنِينَ	فِرْعَوْنَ	آلَ	أَخَذْنَآ	لَقَدْ	وَ
ve	kuraklık yıllarıyla	Firavun	ailesini	Biz cezalandırdık	And olsun ki	
atıf h.	car-mecrur	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	f.mazi+ fail	lâmu cevâbi'l-kasem, tahkik h.	atıf h.

﴿ 130 ﴾	يَذَّكَّرُونَ	لَعَلَّهُمْ	مِنَ الثَّمَرَاتِ	نَقْصٍ
	düşünürler	belki onlar	ürünlerden	noksanlıkla
	(لَعَلَّ)'nin haberi	tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	sıfat	matuf, mevsuf

130. And olsun ki, Biz de Firavun ailesini, belki onlar öğüt alıp düşünürler diye yıllarca kuraklık ve ürünlerden noksanlıkla (kıtlık ve ürün azlığı ile) cezalandırdık.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 164 ≻

(A'RAF, 121 - 122):

(قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef f.) dedi, söyledi (آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانً بِ): (mehmuz f., if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

(A'RAF, 123 – 124):

(اَذِنَ يَاْذَنُ اِذْنًا): (mehmuz) izin verdi [(مَكَرَ يَمْكُرُ) اَلْمَكْرُ]: hile, düzen, pusu, dolap

(اَلْمَدِينَةُ ج مَدَائِنُ): şehir (أَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا): (if'al) çıkardı

(اَلْاَهْلُ ج اَهْلُونَ): ehil, aile, akraba, yakın (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا): (tef'il) iyice kesti, ardarda kesti/ yardı/ yırttı/ parçaladı, dağıttı (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak (اَلْخِلاَفُ): çapraz (el ve ayakların çaprazlama kesilmesi) / arka, sonra/ muhalefet

(صَلَّبَ يُصَلِّبُ تَصْلِيبًا): (tef'il b.) astı, idam etti (اَجْمَعِينَ – اَجْمَعُونَ): hepsi

(A'RAF, 125 - 126 – 127):

(اَلْمُنقَلِبُ ج مُنْقَلِبُونَ): (ismi fail) dönen, dönüveren (نَقَمَ يَنْقِمُ نَقْمًا): beğenmedi, çekemedi/ ayıp karşıladı, intikam aldı

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef) geldi (أَفْرَغَ يُفْرِغُ اِفْرَاغًا): (if'al b.) bıraktı/ boşalttı/ aktardı

[(صَبَرَ يَصْبِرُ) اَلصَّبْرُ]: sabır (تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (nakıs f., tefa'ul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü, vefat ettirdi

(اَلْمَلأُ): ileri gelen, halk, eşraf (وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti

(أَفْسَدَ يُفْسِدُ إِفْسَادًا): (if'al b.) ifsad etti, bozdu, fesat çıkardı (قَتَّلَ يُقَتِّلُ تَقْتِيلاً): (tef'il b.) çokça öldürdü, amansızca öldürdü

(اَلْقَاهِرُ ج قَاهِرُونَ): (ismi fail) hakimiyet ve sulta sahibi, diktatör (اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul

(اِسْتَحْيَ يَسْتَحْيِي اِسْتِحْيَاءً): (istif'al b., nakıs f.) yaşattı, öldürmedi, sağ bıraktı (اَلنِّسَاءُ): kadınlar

(A'RAF,128 – 129 – 130):

(اِسْتَعَانَ يَسْتَعِينُ اِسْتِعْيَانًا): (istif'al b., ecvef f.) yardım istedi (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti

(أَوْرَثَ يُورِثُ اِيرَاثًا): (misal f., if'al b.) sahip çıkardı/ varis yaptı/ miras bıraktı/ eline verdi

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْعَاقِبَةُ): akibet, son, netice

(آذَى يُؤْذِي اِيذَاءً): (mehmuz f., if'al b.) eziyet etti (قَبْلُ): (zarf) önce (عَسَى): (camid fiil) umuldu, beklendi

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) geldi (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاَكًا): (if'al b.) felakete uğrattı, helak etti, harcadı, telef etti, öldürdü

(اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (اِسْتَخْلَفَ يَسْتَخْلِفُ اِسْتِخْلاَفًا): (istif'al b.) yerine geçirdi, halife tayin etti, tasarruf hakkı verdi, halef kıldı

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı, bildi, gördü/ döndü/ yöneldi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) cezalandırdı/ tuttu aldı, helak etti (اَلثَّمَرَةُ ج ثَمَرَاتٌ): meyve

(اَلسَّنَةُ ج سِنُونَ): kuraklık, kıtlık/ sene, (Metinde geçen sene kelimesi, başında belirlilik (el-) takısı bulunduğunda, "kuraklık" anlamına da gelir; yani kuraklık yılları) (آلَ): ehil, aile, akraba, yakın

[(نَقَصَ يَنْقُصُ) اَلنَّقْصُ]: (masdar) eksiltme (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 165 (A'RAF: 131 – 137) ≻

فَإِذَا	جَآءَتْهُمُ	الْحَسَنَةُ	قَالُوا	لَنَا	هَذِهِ ۚ	وَ	إِنْ تُصِبْهُمْ
zaman	Onlara geldiği	bir iyilik	derler	bizim içindir	Bu		Eğer kendilerine isabet ederse
atıf h., cezmetmeyen şart edatı ve zaman zarfı	fi'lü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	fail	cevabü'ş-şart; f.mazi, fail	haber mukaddem	mübteda muahhar	atıf h.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, mef'ul

سَيِّئَةٌ	يَطَّيَّرُوا	بِمُوسَى	وَ	مَنْ	مَعَهُ ۖ	أَلَآ	إِنَّمَا
bir kötülük	uğursuz sayarlardı	Musa'yı	ve	kimseleri	onunla beraber olan	Dikkat edin	ancak
fail	cevabü'ş-şart, f. muzari, fail	h. cer-mecrur isim	atıf h.	matuf, ismi mevsul	mekan zarfı	tenbih edatı	hasr edatı

طَائِرُهُمْ	عِنْدَ	اللَّهِ	وَ	لَٰكِنَّ	أَكْثَرَهُمْ	لَا يَعْلَمُونَ	﴿ 131 ﴾
onların uğursuzluğu	katındandır	Allah	,	fakat	onların çoğu	bilmezler	
mübteda	mekan zarfı, muzaf	muz.ileyh	atıf h.	istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)nin ismi	(لَكِنَّ)'nin haberi	

haber: şibhi cümle

131. Onlara bir iyilik (bolluk) geldiği zaman: «Bu bizim içindir (bizim gayretimizle kazandığımız hakkımızdır)» derler. Eğer kendilerine bir kötülük isabet ederse Musa ve onunla beraber olanları uğursuz sayarlardı. Dikkat edin! (Bilin ki), onların uğursuzluğu (yaptıklarının karşılığı olarak) ancak Allah katındandır, fakat onların çoğu (bunu) bilmezler.

لِتَسْحَرَنَا	مِنْ آيَةٍ	بِهِ	تَأْتِنَا	مَهْمَا	قَالُوا	وَ
Bizi sihirlemen için	mucize	getirirsen getir		her ne	dediler	
ta'lil (sebep) ve nasb h., f. muzari, mef'ûl	car-mecrur	car-mecrur	fi'lü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	şart ve cezm h.	f.mazi+ fail	atıf h.

بِهَا ۙ	فَمَا	نَحْنُ	لَكَ	بِمُؤْمِنِينَ	﴿ 132 ﴾
kendisiyle	olmayacağız	biz	sana	inananlar	
car-mecrur	rabıta {cevabü'ş-şart içindir }, (لَيْسَ)'nin amelini yapan nefiy h.	(مَا)'nın ismi	şibhi cüm	(مَا)'nın haberi	

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

132. (Firavun ailesi gururları ve menfeatleri sebebiyle önyargılı davranarak): «Bizi kendisiyle sihirlemen için her ne mucize getirirsen getir, biz sana inananlar olmayacağız» dediler.

فَأَرْسَلْنَا	عَلَيْهِمُ	الطُّوفَانَ	وَ	الْجَرَادَ	وَ	الْقُمَّلَ	وَ	الضَّفَادِعَ	وَ	الدَّمَ	آيَاتٍ
Biz de gönderdik	onların üzerine	tufan	,	çekirge	,	haşere	,	kurbağalar	ve	kan	mucizeler olarak
atıf h., f. mazi, fail	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	hal, mevsuf

مُفَصَّلَاتٍ	فَاسْتَكْبَرُوا	وَ	كَانُوا	قَوْمًا	مُجْرِمِينَ	﴿ 133 ﴾
ayrı ayrı	yine de büyüklük tasladılar	ve	oldular	bir kavim	suçlu	
sıfat	atıf h., f. mazi, fail	atıf h.	f.mazi nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	sıfat	

133. Biz de (birbirinden) ayrı ayrı mucizeler olarak onların üzerine tufan (su baskını veya veba gibi hastalıklar), (ekinlerine musallat olan) çekirge (sürüsü), haşere (ekinleri yiyen ve bozan zararlı böcek salgını), (her tarafın) kurbağalar(la dolması) ve kan gönderdik; yine de büyüklük tasladılar ve suçlu (günahkar) bir kavim oldular.

وَ	لَمَّا	وَقَعَ	عَلَيْهِمُ	الرِّجْزُ	قَالُوا	يَا	مُوسَى	ادْعُ
	çökünce		üzerlerine	azap	dediler	Ey	Musa	dua et
başlama h.	şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f. mazi	car-mecrur	fail	cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	nida h.	münada	emir f.

لَنَا	رَبَّكَ	بِمَا	عَهِدَ	عِنْدَكَ ۚ	لَئِنْ كَشَفْتَ	عَنَّا
bizim için	Rabbine	sebebiyle	verdiği söz	Sana	Eğer kaldırırsan	bizden
car-mecrur	mef'ul	h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil	mekan zarfı	kasem içindir, şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	car-mecrur

﴿134﴾ الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَ لَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِيٓ إِسْرَآئِيلَ ج

azabı	kesinlikle anacağız	sana	ve	kesinlikle göndereceğiz	seninle		İsrailoğullarını
mef'ul	cevap h., cevabü'ş-şart; tekit nununa birleşen muzari f.	car-mecrur	atıf h.	cevap h., tekit nununa birleşen muzari fiil	mekan zarfı	mef'ul	muz.ileyh

134. Azap üzerlerine çökünce, «Ey Musa! Sana verdiği söz sebebiyle (söz hürmetine), bizim için Rabbine dua et. Eğer bizden azabı kaldırırsan, kesinlikle sana inanacağız ve kesinlikle İsrailoğullarını seninle göndereceğiz» dediler.

﴿135﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ إِلَىٰٓ أَجَلٍ هُمْ بَالِغُوهُ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ

Biz kaldırınca	onlardan	azabı	bir süreye kadar	ulaşacakları		bir de bakmışsın ki	onlar	sözlerinden dönerler	
	car-mecrur	mef'ul	car-mecrur	haber	mübteda	izâ fücâiye (sürpriz edatı)	mübteda	haber	
atıf h., cezmetmeyen şart h.	fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	car-mecrur							

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

(أَجَلٍ) kelimesinin sıfatı: isim cüm.

135. Biz, ulaşacakları bir süreye kadar onlardan azabı kaldırınca bir de bakmışsın ki onlar hemen sözlerinden dönerler.

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا

Bu sebeple intikam aldık	onlardan	akabinde de onları boğduk	denizde	sebebiyle	yalanlamaları
atıf h., f. mazi, fail	car-mecrur	atıf h., f. mazi, fail, mef'ul	car-mecrur	h. cer, tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi

﴿136﴾ بِآيَاتِنَا وَ كَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ

âyetlerimizi	ve	olmaları	onlardan	gafiller
h. cer-mecrur isim	atıf h.	f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	car-mecrur	(كَانَ)'nin haberi

136. Bu sebeple (hiçbir dersi kabul etmeyen Firavun'un yerine biz) onlardan intikam aldık. Akabinde de âyetlerimizi yalanlamaları ve onlardan gafil olmaları sebebiyle onları denizde boğduk.

وَ أَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ

	mirasçı kıldık	topluluğunu	kimseler	olan	hor görülmekte	doğularına
atıf h.	f.mazi+ fail	mef'ul, mevsuf	sıfat; ismi mevsul	sıla	(كَانَ)'nin haberi	ikinci mef'ûl, muzaf

الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا ط وَ

yerin	ve	batılarına	bereketler yarattığımız		içinde	
muz. ileyh	atıf h.	matuf	sıla: mazi fiil cüm.	sıfat; ismi mevsul	car-mecrur	atıf h.

تَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَى عَلَى بَنِيٓ إِسْرَآئِيلَ بِمَا

yerine geldi	sözü	Rabbinin	güzel	İsrailoğullarına (verdiği)		sebebiyle
f. mazi	fail, muzaf, mevsuf	muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	(كَلِمَتُ) kelimesinin sıfatı	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim	h. cer, masdar h.

صَبَرُوا ط وَ دَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ

sabretmeleri		helâk ettik	şeyleri	olduğu	yapmakta	Firavun'un
f.mazi+ fail	atıf h.	f.mazi+ fail	mef'ul, ismi mevsul	sıla; nâsih mazi fiil c., (كَانَ)'nin ismi gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	fail

﴿137﴾ وَ قَوْمُهُ وَ مَا كَانُوا يَعْرِشُونَ

ve	kavminin	ve	şeyleri	oldukları	yükseltmekte
atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: nâsih mazi fiil cüm. (وا):(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi

137. Hor görülmekte olan kimseler topluluğunu (Yahudileri), içinde bereketler yarattığımız yerin doğularına ve batılarına mirasçı kıldık. Sabretmeleri sebebiyle Rabbinin İsrailoğullarına (verdiği) güzel söz yerine geldi. Firavun ve kavminin yapmakta olduklarını ve yükselttiklerini (yetiştirdikleri bahçeleri, bazı köşklerini ve saraylarını) da helâk ettik.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 165 ≻

(A'RAF, 131 – 132):

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet, güzellik, iyilik, hayır

(أَصَابَ يُصِيبُ اِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) isabet etti, dokundu (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): kötülük, günah/ kötü, zararlı

(اِطَّيَّرَ يَطَّيَّرُ اِطِّيَّارًا): (iftial b.) uğursuz saydı, uğursuzluğa uğradı [(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْاَكْثَرُ]: ekseriyet, çoğunluk

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(طَارَ يَطِيرُ) اَلطَّائِرُ]: uğursuzluk veya kader/ uçan/ kuş/ nasip/ amel

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) getirdi (سَحَرَ يَسْحَرُ سَحْرًا): sihir yaptı, sihirledi, büyüledi, aldattı, kandırdı

(A'RAF, 133):

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلْجَرَادُ): çekirge (اَلضَّفْدَعُ ج ضَفَادِعَ): kurbağa

(اَلطُّوفَانُ): tufan, su baskını, sel felaketi, koyu karanlık, salgın, büyük afet (اَلضَّفْدَعُ ج ضَفَادِعَ): kurbağa

(اَلْقُمَّلُ): ekinlere musallat olan ve taze başakları yiyen bütün haşerat (اَلدَّمُ ج دِمَاءُ): kan

(اَلْمُفَصَّلَةُ ج مُفَصَّلاَتٌ): (ismi mef'ul) ayrı ayrı gösterilmiş olan (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen

(اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi, inat gösterip hakka boyun eğmedi

(A'RAF, 134):

(وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا): (misal f.) vaki oldu, ortaya çıktı, düştü (اَلرِّجْزُ): azap

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ yardım diledi (عَهِدَ يَعْهَدُ عَهْدًا): ahdetti, emretti, söz verdi

(كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): giderdi, kaldırdı/ keşfetti (أَرْسَلَ يُرْسِلُ اِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi

(A'RAF, 135):

(اَلرِّجْزُ): azap (كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا): kaldırdı, giderdi/ keşfetti, açığa çıkardı

(اَلْاَجَلُ ج اَجَالٌ): ecel, tayin edilmiş vaktin sonu (نَكَثَ يَنْكُثُ نَكْثًا): ihlal etti, bozdu, sözünden döndü

(A'RAF, 136):

(اِنْتَقَمَ يَنْتَقِمُ اِنْتِقَامًا): (iftial b.) intikam aldı, cezalandırdı (أَغْرَقَ يُغْرِقُ اِغْرَاقًا): (if'al b.) boğdu, batırdı

(اَلْيَمُّ ج يُمُومٌ): ucu bucağı görünmeyen deniz, okyanus (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, inanmadı

(A'RAF,137):

(أَوْرَثَ يُورِثُ اِيرَاثًا): (misal f. if'al b.) varis yaptı, sahip çıkardı

(اِسْتَضْعَفَ يَسْتَضْعِفُ اِسْتِضْعَافًا): (istif'al b.) hor gördü, küçümsedi, hakir gördü, hor baktı

(اَلْمَشَارِقُ): (cemi) güneşin her günkü veya her mevsimde doğduğu yerler veya yıldızların doğdukları yerler

(اَلْمَغْرِبُ ج مَغَارِبُ): batı (بَارَكَ يُبَارِكُ مُبَارَكَةً): (müfaale b.) hayırlı ve mübarek kıldı, bolluk verdi, bereket verdi

(تَمَّ يَتِمُّ تَمًّا):(muzaaf f.) tamam oldu, tahakkuk edip yerine getirildi

(اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): kelam, söz/ ilahi hüküm [(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْحُسْنَى]: (ismi tafdil) en güzel, daha güzel

(صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti (دَمَّرَ يُدَمِّرُ تَدْمِيرًا): (tef'il b.) dumura uğrattı, helak etti

(صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا): yaptı, terbiye etti/ yetiştirdi (عَرَشَ يَعْرُشُ عَرْشًا): kurdu, dikti/ çardak yaptı/ hazırladı

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 166 (A'RAF: 138 – 143) ≻

عَلَى قَوْمٍ	فَأَتَوْا	الْبَحْرَ	إِسْرَآئِيلَ	بِنِيٓ	وَ	جَاوَزْنَا	
bir kavme	rastladılar	denizden	İsrailoğullarını			geçirdik	
car- mecrur	atıf h., f. mazi fail	mef'ul	muz.ileyh	h. cer-mecrur isim		f.mazi+ fail	atıf h.

إِلَٰهًا	لَنَا	اجْعَلْ	مُوسَى	يَا	قَالُوا	لَهُمْ ج	عَلَىٰٓ أَصْنَامٍ	يَعْكُفُونَ
bir ilah	bizim için	sen de yap	Musa	Ey	dediler	kendilerine mahsus sıfat	birtakım putlara h. cer-mecrur isim, mevsuf	ibadete kendilerini adamış (قَوْمٍ)'in sıfatı: muzari fiil cüm.
mef'ul	car-mecrur	emir f.	münada	nida h.	f. mazi, fail			

﴿ 138 ﴾ تَجْهَلُونَ	قَوْمٌ	إِنَّكُمْ	قَالَ	آلِهَةٌ ط	لَهُمْ	كَمَا		
cahillik eden sıfat	bir toplumsunuz (إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	Gerçekten siz tekid ve nasb h. (إِنَّ)'nin ismi	dedi f. mazi	İlahları(nın mevcut olması) (ثبت) (sabit oldu) takdir edilen mahzuf bir fiilin faili {yani cümle (اجعل لنا إلها مثل ثبوت آلهة لهم) manasında düşünülmüş}	Onların (آلهة)'den hal: şibhi cümle	gibi h. cer, masdar h. {h.cer (مِثْلُ) manasında (إِلٰهًا)'in sıfatı da denmiş}		

138. İsrailoğullarını denizden (şimdiki Süveyş Kanalı'nın bitişiğinde bulunan Kızıl Deniz'den) geçirdik, orada kendilerine mahsus birtakım putlara ibadete kendilerini adamış bir kavme rastladılar. Bunun üzerine: "Ey Musa! Onların ilahları(nın olması) gibi, sen de bizim için (görebileceğimiz) bir ilah yap!" dediler. (Musa:) "Gerçekten siz cahillik eden bir toplumsunuz" dedi.

﴿ 139 ﴾ يَعْمَلُونَ	كَانُوا	مَا	بَاطِلٌ	وَ	فِيهِ	هُمْ	مَا	مُتَبَّرٌ	هٰٓؤُلَآءِ	إِنَّ	
yapmakta	oldukları	şeyler	bâtıldır	Ve	içinde bulundukları haber	onların mübteda	şey	helaka mahkumdur	bunlar	Doğrusu	
(كَانَ)'nin haberi	sıla; (كَانَ)'nin ismi	(بَاطِلٌ) ismi failinin faili, ismi mevsul	matuf	atıf h.	sıla: isim cümlesi		(مُتَبَّرٌ)'nun naibi faili, ismi mevsul	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	

139. Doğrusu bunlar, onların içinde bulundukları şey (din), helaka (yıkılmaya) mahkumdur. Ve yapmakta oldukları şeyler de bâtıldır (yaptıkları ibadet ve ameller de geçersizdir).

﴿ 140 ﴾ عَلَى الْعَالَمِينَ	فَضَّلَكُمْ	هُوَ	وَ	إِلٰهًا	أَبْغِيكُمْ	اللّٰهِ	غَيْرَ	أَ	قَالَ	
alemlere	sizi üstün kıldığı halde haber	O mübteda	hal vâvı	ilah olarak temyiz	size arayacağım f. muzari, mef'ul	Allah'tan muz. ileyh	başkasını mukaddem mef'ûl, muzaf.	mı soru h.	dedi f. mazi	
car-mecrur										

140. Musa: «O sizi alemlere üstün kılmış olduğu halde, ilah olarak size Allah'tan başkasını mı arayacağım?» dedi.

سُوٓءَ	يَسُومُونَكُمْ	فِرْعَوْنَ	مِنْ آلِ	أَنْجَيْنَاكُمْ	إِذْ	وَ
en kötüsüne 2.mef'ul, muzaf	sizi sürükleyen (آل فرعون)'dan hal: fiil cüm.: f. muzari, mef'ul	Firavun muz. ileyh (gayri munsarif)	hanedanından h. cer-mecrur isim, muzaf	sizi kurtardık f.mazi+ fail, mef'ul	Hatırlayın ki geçmiş zaman zarfı	başlama h.

وَ	نِسَآءَكُمْ ط	يَسْتَحْيُونَ	وَ	أَبْنَآءَكُمْ	يُقَتِّلُونَ	الْعَذَابِ ج
başlama h.	kadınlarınızı mef'ul	sağ bırakıyorlardı f. muzari	, atıf h.	oğullarınızı mef'ul	öldürüyorlar f.muzari, (يَسُومُونَ)'nin tefsir (açıklama) cümlesi	azabın muz. ileyh

﴿ 141 ﴾ عَظِيمٌ ع	مِنْ رَبِّكُمْ	بَلَآءٌ	فِي ذٰلِكُمْ	
büyük sıfat	Rabbiniz tarafından h. cer-mecrur isim	bir imtihan mübteda	İşte bunlarda size vardır haber mukaddem	

141. Hatırlayın ki, sizi azabın en kötüsüne sürükleyen Firavun hanedanından sizi kurtardık. Oğullarınızı öldürüyorlar, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı. İşte bunlarda size Rabbiniz tarafından büyük bir imtihan vardır.

وَ	وَاعَدْنَا	مُوسَى	ثَلَاثِينَ	لَيْلَةً ج	وَ	أَتْمَمْنَاهَا
başlama h.	sözleştik f.mazi+ fail	Musa ile mef'ul	otuz ikinci mef'ûl	gece temyiz	ve atıf h.	onu tamamladık f. mazi, fail, mef'ul

بِعَشْرٍ	فَتَمَّ	مِيقَاتُ	رَبِّهِ	أَرْبَعِينَ	لَيْلَةً	وَ
bir onla car-mecrur	Böylece tamamlandı atıf h., f. mazi	buluşma için belirlediği süre fail	Rabbinin muz. ileyh, muzaf	kırk mef'ul	geceye temyiz	atıf h.

قَالَ	مُوسَى	لِأَخِيهِ	هَارُونَ	اخْلُفْنِي	فِي قَوْمِي	وَ
dedi f. mazi	Musa fail	kardeşi h. cer-mecrur isim	Harun'a (أَخِيهِ)'den bedel	benim yerime geç emir f., mef'ûl	Kavmimde h. cer-mecrur isim	, atıf h.

أَصْلِحْ	وَ	لَا تَتَّبِعْ	سَبِيلَ	الْمُفْسِدِينَ	﴿ 142 ﴾
ıslah et emir f.	ve atıf h.	uyma nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari	yoluna mef'ul, muzaf	bozguncuların muz. ileyh	

142. (Bundan sonra Tevrat'ı almak için ruhsal hazırlık, itikaf ve ibadet dönemi geçirmek üzere) Musa ile otuz gece (için) sözleştik ve ona (o gecelere) bir onla (on gece daha ilave ederek) tamamladık. Böylece Rabbinin (Tur'u Sina Dağı'nda) buluşma için belirlediği süre, kırk geceye tamamlandı. Musa, kardeşi Harun'a: «Kavmimde benim yerime geç, ıslah et ve bozguncuların yoluna uyma» dedi.

وَ	لَمَّا	جَاءَ	مُوسَى	لِمِيقَاتِنَا	وَ	كَلَّمَهُ
atıf h.	gelince cezmetmeyen şart edatı	fi'lu'ş-şart; f. mazi	Musa fail	tayin ettiğimiz vakit için h. cer-mecrur isim	ve atıf h.	onunla konuşunca f. mazi, mef'ul

رَبُّهُ	قَالَ	رَبِّ	أَرِنِي	أَنْظُرْ	إِلَيْكَ ط	قَالَ
Rabbi fail	dedi cevabu'ş-şart; f.mazi	Rabbim (يَا) nida h. mahzuf münada	Bana göster emir f., mef'ûl	bakayım emrin cevabı, f. muzari	sana car-mecrur	dedi f. mazi

لَنْ تَرَانِي ج	وَ	لَكِنِ	انْظُرْ	إِلَى الْجَبَلِ	فَإِنِ اسْتَقَرَّ	مَكَانَهُ
Sen beni asla göremezsin nefy-i istikbal + mef'ûl	atıf h.	Fakat istidrak h.	bak emir f.	şu dağa car-mecrur	eğer o durabilirse atıf h., şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi	yerinde mekan zarfı

فَسَوْفَ تَرَانِي	فَلَمَّا	تَجَلَّى	رَبُّهُ	لِلْجَبَلِ	جَعَلَهُ	دَكًّا
sen de beni göreceksin rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, gelecek zaman h., f. muzari, mef'ûl	tecelli edince atıf h., şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; f. mazi	Rabbi fail	o dağa car-mecrur	onu etti cevabü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	paramparça ikinci mef'ûl

وَ	خَرَّ	مُوسَى	صَعِقًا ج	فَلَمَّا	أَفَاقَ	قَالَ
, atıf h.	düştü f. mazi	Musa da fail	baygın olarak hal	zaman atıf h., cezmetmeyen şart edatı	ayıldığı fi'lu'ş-şart; f.mazi	dedi cevabü'ş-şart; f. mazi

سُبْحَانَكَ	تُبْتُ	إِلَيْكَ	وَ	أَنَا	أَوَّلُ	الْمُؤْمِنِينَ	﴿ 143 ﴾
Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim (نسبح) olarak takdir edilen mahzuf bir fiilin mef'ûlü mutlakı	tevbe ettim f.mazi+ fail	sana car-mecrur	atıf h.	Ben mübteda	ilkiyim haber, muzaf	inananların muz.ileyh	

143. Musa tayin ettiğimiz vakit için (Tûr dağına) gelip de Rabbi onunla konuşunca (merak, sevgi, coşku ve heyecanla) «Rabbim! Bana (kendini) göster; sana bakayım!» dedi. (Allah:) «Sen beni asla göremezsin (dünya yaşamındaki insan buna uygun yaratılmamıştır, dayanamaz). Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!» dedi. Rabbi o dağa tecelli edince (görününce) onu paramparça etti, Musa da baygın olarak düştü. Ayıldığı zaman dedi ki: "Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, (senin iznin olmadan böyle bir istekte bulunduğum için) sana tevbe ettim. Ben (senin dünyada görülemeyeceğine) inananların ilkiyim".

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 166 ≻

(A'RAF,138 – 139):

(جَاوَزَ يُجَاوِزُ مُجَاوَزَةً): (müfaale b.) geçti, mesafe katetti (ayette geçirdik manasında)

(أَتَى يَأْتِي إِتْيَانًا عَلَى): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) karşılaştı, rast geldi, rastladı

(عَكَفَ يَعْكُفُ عُكُوفًا): ibadetten ayrılmadı, devamlı ibadet etti (اَلْبَحْرُ ج اَبْحُرٌ): deniz

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, kıldı, yarattı, çevirdi, hükmetti (اَلصَّنَمُ ج اَصْنَامٌ): put

(جَهَلَ يَجْهَلُ جَهْلاً): bilmedi, akılsızlık etti, cahillik etti [(بَطَلَ يَبْطُلُ) بَاطِلُ]: (ismi fail) faydasız, boş şey/ batıl

[(تَبَّرَ يُتَبِّرُ) اَلْمُتَبَّرُ]: (ismi meful) helak edilen, dumura uğratılan (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): bildi

(A'RAF, 140 – 141):

(بَغَى يَبْغِي بُغْيَةً): (nakıs f.) talep etti, aradı, arzuladı (اَلْعَالَمُ ج عَالَمُونَ): alem, mahlukatın her bir cinsi

(فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلاً): (tef'il b.) üstün kıldı, üstün saydı, üstünlüğüne hükmetti [(بَلاَ يَبْلُو) اَلْبَلاَءُ]: (masdar) imtihan

(أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nakıs f., if'al b.) kurtardı (آل): ehil, aile, akraba, yakın

(سَامَ يَسُومُ سَوْمًا): (ecvef f.) ileri sürdü, itti, zorladı (اَلسُّوءُ): kötülük, şer/ afet, bela, aksaklık

(اَلْاِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (قَتَّلَ يُقَتِّلُ تَقْتِيلاً): (tef'il b.) çokça öldürdü, amansızca öldürdü

(اِسْتَحْيَى يَسْتَحْيِي اِسْتِحْيَاءً): (istif'al b.) yaşattı, öldürmedi, sağ bıraktı (اَلنِّسَاءُ): kadınlar

(A'RAF, 142 - 143):

(وَاعَدَ يُوَاعِدُ مُوَاعَدَةً): (müfaale b.) vaadleşti, sözleşti (karşı tarafın rızasını alarak vaadde bulundu)

(اَلثَّلاَثُونَ – اَلثَّلاَثِينَ): otuz (اَللَّيْلَةُ ج لَيَالٍ): gece (أَتَمَّ يُتِمُّ إِتْمَامًا): (muzaaf f., if'al b.) tamamladı, ikmal etti

(اَلْعَشْرُ ث اَلْعَشْرَةُ): on (تَمَّ يَتِمُّ تَمًّا): (muzaaf f.) tamamlandı, cüzleri (bölümleri) tamam oldu

(اَلْمِيقَاتُ ج مَوَاقِيتُ): kararlaştırılmış muayyen vakit, Ayette geçen "mikat" kelimesinin manası; namaz, oruç, hac vakitleri gibi, içinde bir amel belirlenen şeydir (اَلْاَرْبَعُونَ – اَلْاَرْبَعِينَ): kırk (اَلْأَخُ ج إِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş

(خَلَفَ يَخْلُفُ خِلاَفَةً): halef oldu, yerine geçti (اَلسَّبِيلَ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al b.) islah etti, düzeltti/ aralarını buldu, anlaştırdı

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (اَلْمُفْسِدُ ج مُفْسِدُونَ): (ismi fail) ifsad eden, bozan, fesat çıkaran

(جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) geldi (اَلْمِيقَاتُ ج مَوَاقِيتُ): kararlaştırılmış muayyen vakit

(كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.) konuştu (أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (mehmuz ve nakıs f.) gösterdi

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): baktı/ düşündü/ bildi/ gördü (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

(اِسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ اِسْتِقْرَارًا): (istif'al b., muzaaf f.) yerleşti (اَلْمَكَانُ ج اَمَاكِنُ): mekan, yer, hal, durum, mevki

(تَجَلَّى يَتَجَلَّى تَجَلِّيًا): (nakıs f., tefa'ul b.) zahir oldu (göründü, açığa çıktı) / tecelli etti (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, yarattı, çevirdi, hükmetti [(دَكَّ يَدُكُّ) اَلدَّكُّ]: paramparça, dümdüz

(اَلصَّعِقُ): baygın (خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا): (muzaaf f.) düştü, yüksekten düştü/ çöktü, yıkıldı

[(سَبَّحَ يُسَبِّحُ) سُبْحَانَ]: tesbih, tenzih ve takdis etti (أَفَاقَ يُفِيقُ إِفَاقَةً): (ecvef f., if'al b.) ayıldı

(تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 167 (A'RAF: 144 – 149) ≻

قَالَ	يَا	مُوسَى	إِنِّي	اصْطَفَيْتُكَ	عَلَى النَّاسِ	بِرِسَالَاتِي	وَ
dedi	Ey Musa		Ben	seni üstün tuttum	insanlara	risaletlerimle	ve
f. mazi	nida h.	münada	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	car- mecrur	h. cer-mecrur isim	atıf h.

بِكَلَامِي	فَخُذْ	مَا	آتَيْتُكَ	وَ	كُنْ	مِنَ الشَّاكِرِينَ	﴿ 144 ﴾
kelamımla	al	şeyleri	Sana verdiğim	ve	ol	şükredenlerden	
h. cer-mecrur isim	rabıta, emir f.	mef'ul, ismi mevsul	sıla	atıf h.	emir f., (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	

144. (Allah): "Ey Musa! Ben risaletlerimle (mesaj ve vahiylerimle) ve kelamımla seni (zamanındaki diğer) insanlara üstün tuttum (tercih ettim). Sana verdiklerimi al ve şükredenlerden ol" dedi.

مَوْعِظَةً	شَيْءٍ	مِنْ كُلِّ	فِي الْأَلْوَاحِ	لَهُ	كَتَبْنَا	وَ
bir öğüt	şeyden	her	levhalarda	Ona	yazdık	
mef'ul	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim	car-mecrur	car-mecrur	f. mazi, fail	başlama h.

أْمُرْ	وَ	بِقُوَّةٍ	فَخُذْهَا	شَيْءٍ ۚ	لِكُلِّ	تَفْصِيلًا	وَ
emret		kuvvetle	onları tut	şeyin	her	ayrıntılı açıklamasını	ve
emir f.	atıf h.	car-mecrur	rabıta, emir f., mef'ul	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	matuf	atıf h.

﴿ 145 ﴾	الْفَاسِقِينَ	دَارَ	سَأُرِيكُمْ	بِأَحْسَنِهَا ۖ	يَأْخُذُوا	قَوْمَكَ
	fasıkların	yurdunu	Size göstereceğim	onun en güzelini	alsınlar	kavmine de
	muz. ileyh	2.mef'ul, muzaf	gelecek zaman, muzari fiil + mef'ul	h. cer-mecrur isim	emrin cevabı; f. muzari, fail	mef'ul

145. Ona levhalarda (dinleri hususunda) her şeyden bir öğüt ve her şeyin ayrıntılı açıklamasını (helal ve haram olanların hükümlerini) yazdık. Onları kuvvetle tut (tatbikine sıkıca sarıl). Kavmine de emret onun en güzelini alsınlar. Size fasıkların (yoldan çıkmışların) yurdunu göstereceğim.

سَأَصْرِفُ	عَنْ آيَاتِيَ	الَّذِينَ	يَتَكَبَّرُونَ	فِي الْأَرْضِ	بِغَيْرِ الْحَقِّ ۖ	وَ
uzaklaştıracağım	âyetlerimden	büyüklük taslayanları		yeryüzünde	haksızlıkla	
gelecek zaman, muzari fiil	h. cer+ mecrur isim	sıla; muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	h. cer-mecrur isim, muzaf+ (الْحَقِّ):muz.ileyh	atıf h.

إِنْ يَرَوْا	كُلَّ	آيَةٍ	لَا يُؤْمِنُوا	بِهَا ۚ	وَ	إِنْ يَرَوْا
görseler de	bütün	mucizeleri	iman etmezler	onlara		görseler
şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	mef'ul, muzaf	muz. ileyh	nefiy h., cevabü'ş-şart, f. muzari, fail	car-mecrur	atıf h.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail

سَبِيلَ	الرُّشْدِ	لَا يَتَّخِذُوهُ	سَبِيلًا ۚ	وَ	إِنْ يَرَوْا	سَبِيلَ
yolu	doğru	onu edinmezler	yol		görürlerse	yolunu
mef'ul, muzaf	muz. ileyh	nefiy h., cevabü'ş-şart; f. muzari, fail, mef'ul	2. mef'ûl	atıf h.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	mef'ul, muzaf

الْغَيِّ	يَتَّخِذُوهُ	سَبِيلًا ۘ	ذَٰلِكَ	بِأَنَّهُمْ	كَذَّبُوا
azgınlık	onu edinirler	yol	Bu durum	onların sebebiyledir	yalanlamaları
muz. ileyh	cevabü'ş-şart; f. muzari, fail, mef'ul	ikinci mef'ûl	mübteda	haber: şibhi cümle: h. cer, tekid ve nasb h., (هُمْ): (أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi: mazi fiil cüm.

﴿ 146 ﴾	غَافِلِينَ	عَنْهَا	كَانُوا	وَ	بِآيَاتِنَا
	gafil	onlardan	olmaları	ve	âyetlerimizi
	(كَانَ)'nin haberi	car-mecrur, şibhi cüm.	f.mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	atıf h.	car-mecrur (mef'ul)

146. Yeryüzünde haksızlıkla büyüklük taslayanları âyetlerimden uzaklaştıracağım. Onlar bütün mucizeleri görseler de iman etmezler. Doğru yolu görseler onu yol edinmezler. (Fakat) azgınlık yolunu görürlerse, onu yol edinirler. Bu durum, onların âyetlerimizi yalanlamaları ve onlardan gafil (habersiz) olmaları sebebiyledir.

وَ	الَّذِينَ	كَذَّبُوا	بِآيَاتِنَا	وَ	لِقَاءِ	الْآخِرَةِ	حَبِطَتْ
başlama h.	kimselerin mübteda, ismi mevsul	yalan sayan sıla; mazi fiil	ayetlerimizi h. cer-mecrur isim	ve atıf h.	kavuşmayı matuf, muzaf	ahirete muz. ileyh	boşa gitmiştir haber

﴿ 147 ﴾	يَعْمَلُونَ	كَانُوا	مَا	إِلَّا	يُجْزَوْنَ	هَلْ	أَعْمَالُهُمْ
	yapmakta (كَانَ)'nin haberi	oldukları sıla; nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi	şeylerden mef'ûl, ismi mevsul	başkasıyla istisna h.	onlar cezalandırılırlar meçhul f.muzari+naibi fâil	mı soru h.	işleri fail

147. Ayetlerimizi ve ahirete kavuşmayı yalan sayan kimselerin işleri boşa gitmiştir. Onlar, yapmakta oldukları şeylerden başkasıyla mı cezalandırılırlar?

وَ	اتَّخَذَ	قَوْمُ	مُوسَى	مِنْ بَعْدِهِ	مِنْ حُلِيِّهِمْ	عِجْلاً
başlama h.	edindiler f. mazi	kavmi fail, muzaf	Musa'nın muz. ileyh	onun ardından h. cer-mecrur isim	süs eşyalarından h. cer-mecrur isim	bir buzağı mef'ul, mevsuf

جَسَدًا	لَهُ	خُوَارٌ	أَ	لَمْ يَرَوْا	أَنَّهُ	لاَ يُكَلِّمُهُمْ
heykel sıfat	olan haber mukaddem	böğürmesi mübteda muahhar	mi soru h.	görmediler cahd-ı mutlak	Onun tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	kendileriyle konuşmadığını (أَنَّ)'nin haberi

(جَسَدًا)'in sıfatı: isim cümlesi

﴿ 148 ﴾	ظَالِمِينَ	كَانُوا	وَ	اتَّخَذُوهُ	سَبِيلاً	لاَ يَهْدِيهِمْ	وَ
	zalimler (كَانَ)'nin haberi	oldular f.mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	ve atıf h.	onu edindiler f.mazi+ fail, mef'ul	yol da ikinci mef'ûl	göstermediğini nefiy h., f. muzari, mef'ul	ve atıf h.

148. (Tûr dağına giden) Musa'nın kavmi onun ardından (altın, gümüş gibi) süs eşyalarından böğürmesi olan (boşluklarından giren rüzgarın etkisi ile böğürme sesi çıkaran) bir heykel buzağı (tanrı) edindiler. Onun (buzağı heykelinin) kendileriyle konuşmadığını ve yol da göstermediğini görmediler mi? Onu (tanrı) edindiler ve zalimler oldular.

وَ	لَمَّا	سُقِطَ	فِي أَيْدِيهِمْ	وَ	رَأَوْا
atıf h.	zaman cezmetmeyen şart edatı ve zaman zarfı	düşürüldüğü fi'lü'ş-şart; meçhul f. mazi	(başları) elleri arasında h. cer-mecrur isim	ve atıf h.	gördükleri f.mazi+ fail

أَنَّهُمْ	قَدْ	ضَلُّوا	قَالُوا	لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا	رَبُّنَا
kendilerinin de tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	gerçekten tahkik h.	şaşırıp-saptıklarını (أَنَّ)'nin haberi	dediler cevabu'ş-şart; f. mazi+ fail	Eğer bize merhamet etmezse kasem lamı , şart ve cezm h., fi'lu'ş-şart; cahd-ı mutlak f. cüm.; nefiy ve cezm h., f. muzari, mef'ûl	Rabbimiz fail

(رَأَوْا) fiilinin mef'ûlü : masdar-ı müevvel

﴿ 149 ﴾	مِنَ الْخَاسِرِينَ	لَنَكُونَنَّ	لَنَا	يَغْفِرْ	وَ
	hüsrana uğrayanlardan (كَانَ)'nin haberi	kesinlikle olacağız cevap h.+ tekit nunuyla birleşen muzari fiil, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	bizi car-mecrur	bağışlamazsa f. muzari	ve atıf h.

149. (Yaptıkları sebebiyle pişmanlık duyup, başları) elleri arasında düşürüldüğü ve kendilerinin de gerçekten şaşırıp-saptıklarını gördükleri zaman: "Eğer Rabbimiz bize merhamet etmez ve bizi bağışlamazsa kesinlikle hüsrana uğrayanlardan olacağız" dediler.

➢ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 167 ➣

(A'RAF, 144):

(اَلنَّاسُ): insanlar (اَلشَّاكِرُ ج شَاكِرُونَ): (ismi fail) şükreden (اِصْطَفَى يَصْطَفِي اِصْطِفَاءً): (iftial b.) seçti, üstün tuttu, diledi

(اَلرِّسَالَةُ ج رِسَالاَتٌ): elçiye verilip gönderilen, risalet, elçinin vazifesi (اَلْكَلاَمُ): kelam, söz/ konuşma

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz) aldı/ çıkardı/ tuttu (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz f., if'al b.) verdi, getirdi

(A'RAF, 145 – 146):

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ tesbit etti/ farz kıldı [(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْئُ]: (masdar) şey, dileme, isteme, tercih etme

(اَللَّوْحُ ج اَلْوَاحٌ): levha (üzerine yazı yazılan tahta) (اَلْمَوْعِظَةُ ج مَوَاعِظُ): vaaz, dini öğüt, nasihat

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz) aldı / tuttu/ ilzam etti [(فَصَّلَ يُفَصِّلُ) اَلتَّفْصِيلُ]: (masdar) tafsil etme, genişçe açıklama

(اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): sıkılık, sağlamlık/ kudret, kuvvet, güç (أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا):(mehmuz) emretti

(A'RAF, 146):

(صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا): çevirdi, uzaklaştırdı

(تَكَبَّرَ يَتَكَبَّرُ تَكَبُّرًا): (tefa'ul b.) büyüklük tasladı, cebbarlık etti/ kibirlendi/ büyüklük sahibi oldu

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً):(nakıs f.) gördü, bildi, zannetti [(رَشَدَ يَرْشُدُ) اَلرُّشْدُ]: hidayet, doğruluk

(اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.)edindi/ yaptı/ ortaya koydu

[(غَوَى يَغْوَى) اَلْغَيُّ]: azgınlık, sapma (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, inkar etti, inanmadı

(A'RAF, 147):

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı, inanmadı, inkar etti [(لَقِيَ يَلْقَى) اَللِّقَاءُ]: karşılaşma, kavuşma/ karşılama

(حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا): boşa çıktı, neticesiz oldu (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): amel, iş

(جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(A'RAF, 148):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا): (iftial b.) yaptı, husule getirdi/ edindi (بَعْدَ): (zarf) sonra

(اَلْحُلِيُّ): altın, gümüş, kıymetli taş ve mücevher gibi süs eşyası

(اَلْعِجْلُ ج عُجُولٌ): buzağı, dana (اَلْجَسَدُ ج اَجْسَادٌ): heykel, cansız cisim (اَلْخُوَارُ): böğürtü, böğürme

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti (كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا): (tef'il b.) konuştu/ yaraladı, cerh etti

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs .) hidayet etti, doğru yola iletti, irşad etti, yol gösterdi

(اَلسَّبِيلَ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden, haksızlık eden

(A'RAF,149):

(سَقَطَ يَسْقُطُ سُقُوطًا): düştü (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (سُقِطَ فِي اَيْدِيهِمْ): (elleri arasına düşmek) pişman olmak

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs .) gördü, bildi, zannetti (رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمَةً): acıdı, merhamet etti

(ضَلَّ يَضَلُّ ضَلاَلاً): (muzaaf f.) saptı, sapıttı/ kayboldu/ yanıldı/ unuttu/ hayrette kaldı

(غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı (اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 168 (A'RAF: 150 – 155) ≻

وَ	لَمَّا	رَجَعَ	مُوسَى	إِلَى قَوْمِهِ	غَضْبَانَ	أَسِفًا ۙ
,	zaman	döndüğü	Musa	kavmine	kızgın olarak	üzgün
atıf h.	şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart, f. mazi	fail	h. cer-mecrur isim	hal	ikinci hal

قَالَ	بِئْسَمَا	خَلَفْتُمُونِي	مِنْ بَعْدِي ۚ	أَ	عَجِلْتُمْ	أَمْرَ	رَبِّكُمْ ۚ
dedi	ne kötü	halef olmuşsunuz	Benden sonra		acele mi ettiniz	emrine	Rabbinizin
f. mazi	(بِئْسَ): zem ifade eden camid f. mazi, (مَا):fail	sıla; mazi fiil cüm.+ fail, mef'ûl	h. cer-mecrur isim	soru h.	f.mazi+ fail	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh

وَ	أَلْقَى	الْأَلْوَاحَ	وَ	أَخَذَ	بِرَأْسِ	أَخِيهِ	يَجُرُّهُ	إِلَيْهِ ۖ
ve	attı	levhaları	ve	tuttu	başını	kardeşinin	çekerek	kendine doğru
atıf h.	f. mazi	mef'ul	atıf h.	f. mazi	h.cer+ mecrur isim, muzaf	muz. ileyh, mecrur	(failden) hal	car- mecrur

وَ	اسْتَضْعَفُونِي	الْقَوْمَ	إِنَّ	أُمَّ	ابْنَ	قَالَ
ve	beni zayıf gördüler	bu kavim	Doğrusu	Anam	oğlu!	dedi
atıf h.	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	muz.ileyh {(ابْنَ) kelimesi kendinden önceki ismin harekesini alır}	nidası mahzuf münada, muzaf	f. mazi

الْأَعْدَاءَ	بِيَ	فَلَا تُشْمِتْ	يَقْتُلُونَنِي ۖ	كَادُوا
düşmanları	bana	artık güldürme	beni öldüreceklerdi	neredeyse
mef'ul	car-mecrur	atıf h.+ nehy-i hazır; nehiy ve cezm h., f. muzari	(كَادَ)'nin haberi	f. mazi, nâsih, (كَادَ)'nin ismi

﴿ 150 ﴾

الظَّالِمِينَ	الْقَوْمِ	مَعَ	لَا تَجْعَلْنِي	وَ
bu zalim	kavimle	beraber	beni kılma	ve
sıfat	muz.ileyh, mevsuf	mekan zarfı, muzaf	nehy-i hazır; mef'ûl	atıf h.

150. Musa, kızgın (ve) üzgün olarak kavmine döndüğü zaman: «Benden sonra ne kötü halef olmuşsunuz (arkamdan ne kötü işler yapmışsınız)! Rabbinizin emrine (sabretmeyip) acele mi ettiniz?» dedi. (Tevrat'a ait) levhaları (yere) attı ve kardeşinin (Harun'un) başını kendine doğru çekerek tuttu. (Kardeşi): «Anam oğlu! Doğrusu bu kavim beni zayıf gördüler ve neredeyse beni öldüreceklerdi. Artık düşmanları bana güldürme ve beni bu zalim kavimle beraber kılma (onlarla aynı seviyede tutma)!» dedi.

وَ	لِأَخِي	وَ	لِي	اغْفِرْ	رَبِّ	قَالَ
,	kardeşimi	ve	Beni	bağışla	(Ey) Rabbim	dedi
atıf h.	h. cer-mecrur isim	atıf h.	car-mecrur	emir f.	nida harfi mahzuf münada+ muzaf, mahzuf (ي):muz. ileyh	f. mazi

﴿ 151 ﴾

الرَّاحِمِينَ ع	أَرْحَمُ	أَنْتَ	وَ	فِي رَحْمَتِكَ ۖ	أَدْخِلْنَا
merhametlilerin	merhametlisisin	Sen		rahmetinin içine	bizi girdir
muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda	hal vâvı	h. cer-mecrur isim	emir f.+ mef'ul

151. Musa «Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetinin içine girdir. Sen merhametlilerin merhametlisisin» dedi.

مِنْ رَبِّهِمْ	غَضَبٌ	سَيَنَالُهُمْ	الْعِجْلَ	اتَّخَذُوا	الَّذِينَ	إِنَّ
Rablerinden	bir gazap	onlara erişecektir	buzağıyı	edinenlere		Doğrusu
sıfat; şibhi cüm	fail, mevsuf	(إِنَّ)'nin haberi	mef'ul	sıla; mazi fiil cüm., fail	(إِنَّ)'nin ismi; ismi mevsul	tekid ve nasb h.

﴿ 152 ﴾

الْمُفْتَرِينَ	نَجْزِي	كَذَٰلِكَ	وَ	الدُّنْيَا ۖ	فِي الْحَيَاةِ	ذِلَّةٌ	وَ
iftiracıları	Biz cezalandırırız	işte böyle		dünya	hayatında	bir alçaklık	ve
mef'ul	f. muzari	car-mecrur	başlama h.	sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	matuf	atıf h.

152. Doğrusu buzağıyı (tanrı) edinenlere kesinlikle Rablerinden bir gazap ve dünya hayatında bir alçaklık erişecektir. Biz iftiracıları işte böyle cezalandırırız.

وَ	الَّذِينَ	عَمِلُوا	السَّيِّئَاتِ	ثُمَّ	تَابُوا	مِنْ بَعْدِهَا
başlama h.	kimseler mübteda, ismi mevsul	yapanlar sıla: mazi fiil cüm., fail	Kötülükler mef'ul	sonra atıf h.	tevbe eden f.mazi+ fail	ardından h. cer-mecrur isim

﴿ 153 ﴾	رَحِيمٌ	لَغَفُورٌ	مِنْ بَعْدِهَا	رَبَّكَ	إِنَّ	آمَنُوا	وَ
	Rahim'dir (إِنَّ)'nin 2. haberi	Gafur'dur tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	bütün bunlardan sonra h. cer-mecrur isim	Rabbin (إِنَّ)'nin ismi	şüphesiz ki tekid ve nasb h.	iman eden kimseler f.mazi+ fail	atıf h.

153. Kötülükler yapanlar sonra da ardından tevbe edip de iman eden kimseler, şüphesiz ki Rabbin bütün bunlardan sonra da Gafur'dur, Rahim'dir (bağışlayan ve merhamet edendir).

وَ	لَمَّا	سَكَتَ	عَنْ مُوسَى	الْغَضَبُ	أَخَذَ	الْأَلْوَاحَ ج	وَ
atıf h.	şart bildiren zaman zarfı	sukunete erince fi'lu'ş-şart; f. mazi	Musa'nın h. cer-mecrur isim	öfkesi fail	aldı cevabu'ş-şart; f. mazi	levhaları mef'ul	hal vâvı

﴿ 154 ﴾	فِي نُسْخَتِهَا	هُدًى	وَ	رَحْمَةٌ	لِلَّذِينَ	هُمْ	لِرَبِّهِمْ	يَرْهَبُونَ
	Onların nüshasında vardır haber mukaddem; şibhi cüm.	bir hidayet mübteda muahhar	ve atıf h.	bir rahmet matuf	kimseler için h. cer, ismi mevsul	mübteda	Rablerinden h. cer-mecrur isim	korkan haber; muzari fiil cüm.

154. Musa'nın öfkesi sukunete erince levhaları aldı. Onların nüshasında (yazısında) Rablerinden korkanlar için bir hidayet ve bir rahmet vardır.

وَ	اخْتَارَ	مُوسَى	قَوْمَهُ	سَبْعِينَ	رَجُلاً	لِمِيقَاتِنَا ج
atıf h.	seçti f. mazi	Musa fail	kavminden (مِنْ) h. cerinin hazfiyle isim	yetmiş mef'ul	adam temyiz	tayin ettiğimiz vakit için h. cer-mecrur isim,

فَلَمَّا	أَخَذَتْهُمُ	الرَّجْفَةُ	قَالَ	رَبِّ	لَوْ شِئْتَ	أَهْلَكْتَهُمْ
Onları tutunca atıf h., cezmetmeyen şart edatı ve zaman zarfı	fi'lü'ş-şart; f. mazi mef'ul	sarsıntı fail	dedi cevabu'ş-şart; f. mazi	Ey Rabbim nidası mahzuf münada, muzaf, (ي):muz. ileyh	Dileseydin şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	onları da helâk ederdin cevabu'ş-şart; f. mazi, fail, mef'ul

فَعَلَ	بِمَا	أَ	تُهْلِكُنَا	إِيَّايَ ط	وَ	مِنْ قَبْلُ
daha önceden h. cer-mecrur isim	yaptığı sıla; mazi fiil cüm.	şeyler sebebiyle h. cer, ismi mevsul	bizi helâk mi edeceksin f. muzari, mef'ul soru h.	beni de matuf, munfasıl zamir	atıf h.	

السُّفَهَاءُ	مِنَّا ج	إِنْ	هِيَ	إِلاَّ	فِتْنَتُكَ ط	تُضِلُّ
beyinsizlerin fail	İçimizden birtakım car-mecrur	değildir nefiy h.	O mübteda	başka (bir şey) istisna h.	senin imtihanından hab	saptırırsın f. muzari

بِهَا	مَنْ	تَشَاءُ	وَ	تَهْدِي	مَنْ	تَشَاءُ ط
Onunla car-mecrur	kimseyi mef'ul, ismi mevsul	dilediğin sıla; muzari fiil cüm.		doğru yola iletirsin f.muzari	kimseyi mef'ul, ismi mevsul	dilediğin sıla; muzari fiil

﴿ 155 ﴾	الْغَافِرِينَ	خَيْرُ	أَنْتَ	وَ	ارْحَمْنَا	وَ	لَنَا	فَاغْفِرْ	وَلِيُّنَا	أَنْتَ
	bağışlayanların muz. ileyh	en iyisisin haber, muzaf	Sen mübteda		bize merhamet et emir f.+ mef'ul	ve atıf h.	bizi car-mecrur	bağışla rabıta, emir f.	bizim velimizsin haber	Sen mübteda

155. Musa tayin ettiğimiz vakit için kavminden yetmiş adam seçti. Onları sarsıntı tutunca Musa «Ey Rabbim! Dileseydin onları da beni de (seni açıkça görmek istememiz sebebiyle) daha önceden helâk ederdin. İçimizden birtakım beyinsizlerin yaptığı (günah) sebebiyle bizi helâk mı edeceksin? O, senin imtihanından başka bir şey değildir. Onunla dilediğini saptırırsın (gemişte yaptıkları sebebiyle) özgür iradesiyle sapmasına fırsat verirsin), dilediğini de doğru yola iletirsin. Sen bizim velimizsin, bizi bağışla ve bize merhamet et! Sen bağışlayanların en iyisisin!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 168 ≻

(A'RAF, 150 – 151):

(رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü (اَلْغَضْبَانُ): öfkeli, kızgın (اَلْآسِفُ): üzüntülü, mahzun (بِئْسَ): (zem kelimesi) ne kötü

(خَلَفَ يَخْلُفُ خِلَافَةً): halef oldu, yerine geçti (اَلْأَمْرُ ج أُمُورٌ): emir, iş, durum, husus

(عَجِلَ يَعْجَلُ عَجَلاً): öne geçti (talimat ve emir gelmeden) acelece işe koyuldu/ acele etti

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nakıs f. if'al b.) bıraktı, attı/ hitap etti/ öne sürdü/ sağlamlaştırdı

(اَللَّوْحُ ج اَلْوَاحٌ): levha (üzerine yazı yazılan tahta) / enli madde (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) tuttu/ aldı

(اَلرَّأْسُ ج اَرْؤُسٌ): baş (اَلْأَخُ ج إِخْوَةٌ): kardeş, erkek kardeş (جَرَّ يَجُرُّ جَرًّا): (muzaaf f.) cezbetti, çekti

(اَلْإِبْنُ ج اَبْنَاءُ): erkek çocuk, oğul (اَلْأُمُّ ج أُمَّهَاتٌ): anne (كَادَ يَكَادُ): neredeyse az kalsın

(اِسْتَضْعَفَ يَسْتَضْعِفُ اِسْتِضْعَافًا): (istif'al b.) küçümsedi, hakir gördü, hor baktı, zayıf buldu (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü

(أَشْمَتَ يُشْمِتُ إِشْمَاتًا ب): (if'al b.) yüzünü güldürdü (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): kıldı, icad etti, hükmetti (أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالاً): (if'al b.) girdirdi, dahil etti

[(رَحِمَ يَرْحَمُ) اَلْأَرْحَمُ]: (ismi tafdil) en merhametli, daha merhametli (اَلرَّاحِمُ ج رَاحِمُونَ):(ismi fail) merhametli, merhamet eden

(A'RAF, 152 – 153):

(اِتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخَاذًا):(iftial b.) yaptı, edindi (اَلْعِجْلُ ج عُجُولٌ): buzağı, dana

[(غَضِبَ يَغْضَبُ) اَلْغَضَبُ]: gazap, hiddet, kızma (نَالَ يَنَالُ نَيْلاً):(ecvef) erişti, ulaştı

[(ذَلَّ يَذِلُّ) اَلذِّلَّةُ]: zillet, alçaklık, düşüklük (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi

(اَلْمُفْتَرِي ج مُفْتَرُونَ): (ismi fail) iftiracı, uyduran (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): günah, kötülük, kötü, zararlı (تَابَ يَتُوبُ تَوْبًا): (ecvef f.) tevbe etti, masiyetten döndü

(A'RAF, 154 – 155):

(سَكَتَ يَسْكُتُ سُكُوتًا): sakinleşti, dindi/ sustu, sükut etti (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) aldı/ çıkardı/ tuttu

[(غَضِبَ يَغْضَبُ) اَلْغَضَبُ]: gazap, öfke, hiddet, kızma (اَلنُّسْخَةُ ج نَسَخٌ): nüsha, kopya, suret

(رَهِبَ يَرْهَبُ رَهْبًا): korktu [(رَجَفَ يَرْجُفُ) اَلرَّجْفَةُ]: (masdar'ı bina'i merre) sarsılış, sarsıntı

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: hidayet, doğru yol, hidayet verme, doğru yola iletme

(اِخْتَارَ يَخْتَارُ اِخْتِيَارًا): (ecvef f. iftial b.) seçti, tercih etti (اَلسَّبْعُونَ – اَلسَّبْعِينَ): yetmiş

(اَلرَّجُلُ ج رِجَالٌ): erkek, adam (اَلْمِيقَاتُ ج مَوَاقِيتُ): kararlaştırılmış muayyen vakit

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذاً): (mehmuz f.) aldı/ / tuttu (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (mehmuz ve ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلاَكًا): (if'al b.) öldürdü, helak etti, harcadı, telef etti, kökünü kazıdı

(فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı (اَلسَّفِيهُ ج سُفَهَاءُ): akılsız, kıt akıllı, hafif meşrep (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): deneme, imtihan

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلاَلاً):(muzaaf f., if'al b.) saptırdı veya sapmış buldu/ sapık olarak gördü

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, irşad etti, sevketti, doğru yola iletti, kazandırdı

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): yardım eden, koruyan, sığınak olan, hâkimiyeti altına alan, dost, yakın, veli

⋖ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 169 (A'RAF: 156 – 159) ⋗

إِنَّا	فِي الْآخِرَةِ	وَ	حَسَنَةً	الدُّنْيَا	فِي هٰذِهِ	لَنَا	اكْتُبْ	وَ
Doğrusu biz	ahirette de		iyilik	dünyada da	bu	Bize	yaz	
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	atıf h.	mef'ul	(هٰذِهِ)'den bedel	h. cer, işaret ismi	car-mecrur	emir f.	atıf h.

أَشَآءُ ج	مَنْ	بِهِ	أُصِيبُ	عَذَابِي	قَالَ	إِلَيْكَ ط	هُدْنَا
dilersem	Kimi	ona	isabet ettiririm	azabımı	Allah buyurdu ki	sana	döndük
sıla; muzari fiil	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	haber; muzari fiil cüm.	mübteda	f. mazi	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi

يَتَّقُونَ	لِلَّذِينَ	فَسَأَكْتُبُهَا	شَيْءٍ ط	كُلَّ	وَسِعَتْ	رَحْمَتِي	وَ
sakınan	kimselere	Onu yazacağım	şeyi	her	kuşatır	rahmetim	,
sıla; muzari fiil cüm	h. cer, ismi mevsul	atıf h., istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari, mef'ûl	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	haber	mübteda	atıf h.

﴿ 156 ﴾ يُؤْمِنُونَ ج	بِآيَاتِنَا	هُمْ	الَّذِينَ	وَ	الزَّكَاةَ	يُؤْتُونَ	وَ
inanan	âyetlerimize		kimselere	ve	zekâtı	verenlere	,
haber	h. cer-mecrur isim	mübteda	matuf, ismi mevsul	atıf h.	mef'ul	f.muzari+fâil	atıf h.

156. Bize, bu dünyada da iyilik (güzellik, sıhhat, rızık genişliği, muvaffakiyet, sevgi vb. nimetler) yaz, ahirette de (rızanı ve cenneti yaz). Doğrusu biz sana döndük (yaptıklarımızdan pişman olduk).» Allah buyurdu ki: "Kimi dilersem (hikmete binaen) ona azab isabet ettiririm, rahmetim ise her şeyi kuşatır. Onu, sakınanlara, zekâtı verenlere ve âyetlerimize inananlara yazacağım.

يَجِدُونَهُ	الَّذِي	الْأُمِّيَّ	النَّبِيَّ	الرَّسُولَ	يَتَّبِعُونَ	الَّذِينَ
bulduklarını		ümmî	Peygamber'e	o elçiye	uyan	kimseler
sıla; muzari fiil cüm., mef'ul	ikinci sıfat; ismi mevsul	sıfat, mevsuf	bedel	mef'ul, mevsuf	sıla; muzari fiil cüm.	önceki (الَّذِينَ)'den bedel, ismi mevsul

بِالْمَعْرُوفِ	يَأْمُرُهُمْ	الْإِنْجِيلِ	وَ	فِي التَّوْرَاةِ	عِنْدَهُمْ	مَكْتُوبًا
iyiliği	onlara emreder	İncil'de	ve	Tevrat'ta	yanlarındaki	yazılmış olarak
car-mecrur	f. muzari, mef'ul	matuf	atıf h.	car-mecrur	mekan zarfı	ikinci mef'ûl

الطَّيِّبَاتِ	لَهُمُ	يُحِلُّ	وَ	عَنِ الْمُنْكَرِ	يَنْهَاهُمْ	وَ
temiz şeyleri	onlara	helâl kılar	,	kötülükten	onları meneder	,
mef'ul	car-mecrur	f. muzari	atıf h.	car- mecrur	f. muzari, mef'ul	atıf h.

عَنْهُمْ	يَضَعُ	وَ	الْخَبَآئِثَ	عَلَيْهِمُ	يُحَرِّمُ	وَ
onlardan	indirir		pis şeyleri	onlara	haram kılar	,
car-mecrur	f. muzari	atıf h.	mef'ul	car-mecrur	f. muzari	atıf h.

فَالَّذِينَ	عَلَيْهِمْ ط	كَانَتْ	الَّتِي	الْأَغْلَالَ	وَ	إِصْرَهُمْ
kimseler	üzerlerinde olan			zincirleri	ve	ağır yüklerini
başlama h., mübteda, ismi mevsul	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.	sıla; nâsih mazi fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi	sıfat; ismi mevsul	matuf, mevsuf	atıf h.	mef'ul

النُّورَ	اتَّبَعُوا	وَ	نَصَرُوهُ	وَ	عَزَّرُوهُ	وَ	بِهِ	آمَنُوا
nûr'a	uyan	ve	ona yardım eden		ona destek ve saygı gösteren		ona	inanan
mef'ul, mevsuf	f.mazi+ fail	atıf h.	f. mazi, fail, mef'ul	atıf h.	f. mazi, fail, mef'ul	atıf h.	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm. fail

﴿157﴾ الَّذِينَ اتَّبَعُوا الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ع

الَّذِينَ	أُنْزِلَ	مَعَهُ	أُولَئِكَ	هُمُ	الْمُفْلِحُونَ
	gönderilen	onunla birlikte	işte onlar	fasıl zamiri	kurtuluşa erenlerdir
	sıla; meçhul f. mazi	mekan zarfı	mübteda		haber
sıfat; ismi mevsul					

157. Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılmış olarak buldukları o elçiye, o ümmî Peygamber'e uyanlar, işte o Peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder, onlara temiz şeyleri helâl kılar, pis şeyleri haram kılar. Onlardan ağır yüklerini ve üzerlerindeki zincirleri indirir. İşte O Peygamber'e inanan, ona destek ve saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a (Kur'an'a) uyan kimseler, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

قُلْ	يَا	أَيُّهَا	النَّاسُ	إِنِّي	رَسُولُ	اللَّهِ
De ki	nida h.	Ey insanlar münâdâ, ((هَا): tenbih h.	atfu beyan	Doğrusu ben tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	elçisiyim (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	Allah'ın muz. ileyh, mevsuf
emir f.						

إِلَيْكُمْ	جَمِيعًا	الَّذِي	لَهُ	مُلْكُ	السَّمَاوَاتِ	وَ	الْأَرْضِ
sizin	hepinize	kendisinin olan		mülkü	göklerin	ve	yerin
car-mecrur	hal	sıfat; ismi mevsul	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf

لَا	إِلَهَ	إِلَّا	هُوَ	يُحْيِي	وَ	يُمِيتُ
yoktur	tanrı	başka	O	diriltir	ve	öldürür
en-nafiye li'l-cins (cinsini nefyeden la)	(لَا)nın ismi, mansub	istisna h.	mahzuf haberdeki müstetir zamirden bedel, munfasıl zamir ref mahallinde	f. muzari	atıf h.	f. muzari

فَآمِنُوا	بِاللَّهِ	وَ	رَسُولِهِ	النَّبِيِّ	الْأُمِّيِّ
O halde iman edin	Allah'ın	ve	Resûlüne	Peygamber olan	ümmî
rabıta, emir f., fail	car-mecrur	atıf h.	matuf, muzaf, mevsuf, muz. lleyh	bedel, mevsuf	sıfat; mecrur

الَّذِي	يُؤْمِنُ	بِاللَّهِ	وَ	كَلِمَاتِهِ	وَ	اتَّبِعُوهُ	لَعَلَّكُمْ	تَهْتَدُونَ
ki o	inanır	Allah'a	ve	onun sözlerine		O'na tabi olun	Umulur ki	doğru yolu bulursunuz
sıfat; ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	car-mecrur	atıf h.	matuf, mecrur, muzaf, muz. ileyh	atıf h.	emir f., fail, mef'ul	tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi

158. De ki: «Ey insanlar! Doğrusu ben sizin hepinize (tüm dünya insanlarına gönderilmiş), göklerin ve yerin mülkü kendisinin olan Allah'ın elçisiyim. Ondan başka tanrı yoktur. O diriltir ve öldürür. O halde Allah'a ve ümmî Peygamber olan Resûlüne -ki o, Allah'a ve onun sözlerine inanır- iman edin ve O'na tabi olun. Umulur ki doğru yolu bulursunuz.

﴿159﴾ وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ

وَ	مِنْ قَوْمِ	مُوسَى	أُمَّةٌ	يَهْدُونَ	بِالْحَقِّ	وَ	بِهِ	يَعْدِلُونَ
	kavminden vardır	Musa'nın	bir topluluk	doğru yola ileten	hak ile	ve	Onunla	âdil davranan
atıf h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	muz. ileyh	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat; muzari fiil	car-mecrur	atıf h.	şibhi cüm.	f.muzari+fâil

159. Musa'nın kavminden hak ile doğru yola ileten ve onunla (hakla) âdil davranan bir topluluk vardır (yani onların hepsi kötü ve yoldan çıkmış değildi).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 169 ≻

(A'RAF,156):

(كَتَبَ يَكْتُبُ كَتْبًا): yazdı/ farz kıldı/ tesbit etti/ isbat etti (اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): iyilik, güzellik, hayır, taat, nail olunan nimet

(هَادَ يَهُودُ هَوْدًا): (ecvef) tevbe etti, döndü (günahtan vazgeçip itaat etti)

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً):(ecvef f., if'al) isabet etti, dokundu/ istedi, irade etti

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (mehmuz ve ecvef) diledi, oluşturdu, tercih etti (وَسِعَ يَسَعُ سِعَةً): (misal f.) içine aldı, kapladı

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً):(nakıs f., if'al) korundu, sakındı (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً):(mehmuz f., if'al b.) verdi, getirdi

(اَلزَّكَاةُ ج زَكَوَاتٌ): zekat, sadaka/ temizlik, doğruluk, saflık

(A'RAF, 157):

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (اَلْأُمِّيُّ ج أُمِّيُّونَ): ümmi, okuma yazma bilmeyen

(أَمَرَ يَأْمُرُ أَمْرًا): (mehmuz) emretti (وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا): (misal f.) buldu (rastladı ya da bildi)

[(اَلْمَكْتُوبُ (كَتَبَ يَكْتُبُ]: (ismi meful) yazılı, yazılmış, isbat edilmiş, gösterilmiş

[(اَلْمَعْرُوفُ (عَرَفَ يَعْرِفُ]: (ismi meful) iyilik, iyi (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs) yasakladı

[(اَلْمُنْكَرُ (أَنْكَرَ يُنْكِرُ]: (ismi meful) kötülük (حَرَّمَ يُحَرِّمُ تَحْرِيمًا):(tef'il b.) haram, yasak kıldı

(أَحَلَّ يُحِلُّ إِحْلَالاً):(muzaaf if'al) helal ve mübah kıldı/ ikamet ettirdi, konaklattı

(اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, lezzetli, helal, hoş (اَلْخَبِيثَةُ ج خَبَائِثُ): kötü, pis, çirkin şey

(وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا): (misal f.) kaldırdı/ indirdi, alçalttı/ çıkarttı, bıraktı

(اَلْإِصْرُ): meşakkatli teklifler (aslı bağ, kelepçe, kayd demektir), sahibine yük olan ağırlık

(اَلْغُلُّ ج اَغْلاَلٌ): kelepçe, halka, kayıd, zincir (عَزَّرَ يُعَزِّرُ تَعْزِيرًا): (tef'il b.) yardım etti, korudu, hürmet etti, destekledi

(نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti (اَلنُّورُ ج اَنْوَارٌ): ışık, ışın, hüzme

(اَلْمُفْلِحُ ج مُفْلِحُونَ): (ismi fail) kazanan, felaha eren (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi

(A'RAF, 158):

(جَمِيعًا): (cem manasını tekid için getirilir) hepsi, hepsini, tümünü, bütününü

(اَلْمُلْكُ): saltanat, hükümdarlık/ mülk, mülkiyet (أَحْيَى يُحْيِي اِحْيَاءً): (if'al b.) hayat verdi, diriltti

(أَمَاتَ يُمِيتُ إِمَاتَةً): (ecvef f., if'al b.) öldürdü (اَلْأُمِّيُّ ج أُمِّيُّونَ): okuma yazma bilmeyen, ümmi

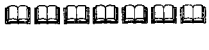
(اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): ilahi hüküm/ kelam, söz (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(اِهْتَدَى يَهْتَدِي اِهْتِدَاءً): (nakıs f., iftial b.) hidayete erdi, doğru yolu buldu, tanıdı, buldu, erişti, ulaştı

(A'RAF,159):

(اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber (هَدَى يَهْدِي هَدْيًا):(nakıs) doğru yola iletti, hidayet verdi, irşad etti, tarif etti

(اَلْحَقُّ): hak, gerçek (عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): adalet etti, adaletli davrandı

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 170 (A'RAF: 160 – 163) ≻

وَ	أُمَمًا ط	أَسْبَاطًا	عَشْرَةَ	اثْنَتَيْ	قَطَّعْنَاهُمُ	وَ
atıf h.	topluluklar halinde	boya	on	iki	Biz (İsrailoğullarını) ayırdık	
	sıfat	(فرقة) olarak takdir edilen mahzuf temyizin bedeli, mevsuf	mansub isim	hal	f.mazi+ fail, mef'ul	atıf h.

اضْرِبْ	أَنِ	قَوْمُهُ	اسْتَسْقَاهُ	إِذِ	إِلَى مُوسَى	أَوْحَيْنَا
vur	diye	Kavmi	kendisinden su istediği	zaman	Musa'ya	vahyettik
emir f.	tefsir h.	fail	f.mazi+ mef'ul	geçmiş zaman zarfı	h. cer-mecrur isim	f.mazi+ fail

عَيْنًا ط	عَشْرَةَ	اثْنَتَا	مِنْهُ	فَانْبَجَسَتْ	الْحَجَرَ ج	بِعَصَاكَ
pınar	on	iki	ondan	Derhal fışkırdı	taşa	Asanla
temyiz	mansub isim	fail	car- mecrur	atıf h., f. mazi	mef'ul	h. cer-mecrur isim

عَلَيْهِمُ	ظَلَّلْنَا	وَ	مَشْرَبَهُمْ ط	أُنَاسٍ	كُلُّ	قَدْ عَلِمَ
üzerlerine	gölge yaptık		içeceği yeri	topluluk	Her	bilip öğrendi
car-mecrur	f.mazi+ fail	atıf h.	mef'ul	muz. ileyh	fail, muzaf	tahkik h., f. mazi

السَّلْوَى ط	وَ	الْمَنَّ	عَلَيْهِمُ	أَنْزَلْنَا	وَ	الْغَمَامَ
bıldırcın eti	ve	kudret helvası	onlara	indirdik	,	bulutu
matuf	atıf h.	mef'ul	car- mecrur	f.mazi+ fail	atıf h.	mef'ul

وَ	مَا ظَلَمُونَا	وَ	رَزَقْنَاكُمْ ط	مَا	مِنْ طَيِّبَاتِ	كُلُوا
atıf h.	onlar bize zulmetmediler	atıf h.	Size rızık verdiğimiz şeylerin		temizlerinden	yiyin
	nefiy h., f. mazi+fail, mef'ul		sıla; mazi fiil cüm. fail	muz. ileyh, ismi mevsul	h.cer+ mecrur isim muzaf	emir f.+ fail

﴿160﴾	يَظْلِمُونَ	أَنْفُسَهُمْ	كَانُوا	لَكِنْ
	zulmediyorlar	onlar kendilerine	idiler	Ama
	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	(يَظْلِمُونَ)'nin mukaddem mef'ulu	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nın ismi	istidrak h.

160. (Her bir boya bir başkan tayin ederek) biz İsrailoğullarını topluluklar halinde oniki boya ayırdık. Kavmi kendisinden su istediği zaman, Musa'ya, «Asanla taşa vur!» diye vahyettik. Derhal ondan oniki pınar fışkırdı. Her topluluk (su) içeceği yeri bilip öğrendi. Sonra üzerlerine bulutu gölge yaptık, onlara kudret helvası ve bıldırcın eti indirdik. «Size verdiğimiz rızıkların temizlerinden yiyin.» (dedik). Ama onlar (emre karşı gelmekle) bize değil kendilerine zulmediyorlardı.

الْقَرْيَةَ	هَذِهِ	اسْكُنُوا	لَهُمُ	قِيلَ	إِذْ	وَ
şehire	Şu	yerleşin	onlara	denildi	O zaman	
(هَذِهِ)'nin bedeli	mef'ul, işaret ismi	naibi fail; emir f. cümlesi	car-mecrur	meçhul f. mazi	geçmiş zaman zarfı	başlama h.

قُولُوا	وَ	شِئْتُمْ	حَيْثُ	مِنْهَا	كُلُوا	وَ
deyin	,	dilediğiniz	gibi	ondan	yeyin	,
emir f.+ fail	atıf h.	f.mazi+ fail	mekan zarfı	car- mecrur	emir f., fail	atıf h.

لَكُمْ	نَغْفِرْ	سُجَّدًا	الْبَابَ	ادْخُلُوا	وَ	حِطَّةٌ
sizi	ki bağışlayalım	secde ederek	kapıdan	girin	ve	Hitta
car-mecrur	emrin cevabı, meczum f. muzari+fail (gizli)	hal	mef'ul	emir f., fail	atıf h.	(أَمْرُنَا) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi

﴿ 161 ﴾	الْمُحْسِنِينَ	سَنَزِيدُ	خَطِيئَاتِكُمْ ط
	İyilik yapanlara	daha da artıracağız	hatalarınızı
	mef'ul	gelecek zaman h.+ f. muzari	mef'ul

161. O zaman onlara: "Şu şehire (Beyt-i Makdis'e, Kudüs'e) yerleşin, ondan (bereketli ürünlerinden, meyve ve sebzelerinden) dilediğiniz gibi yeyin, « Hitta (Günahlarımızı ve kusurlarımızı bağışla) » deyin ve kapıdan secde ederek (alçak gönüllülük ve tevazu göstererek) girin ki hatalarınızı bağışlayalım. İyilik yapanlara (ihsanımızı) daha da artıracağız." denildi.

الَّذِي	غَيْرَ	قَوْلاً	مِنْهُمْ	ظَلَمُوا	الَّذِينَ	فَبَدَّلَ
şeyden	başkasıyla	sözü	Onlardan	zalim	olanlar	değiştirdiler
muz. ileyh, ismi mevsul	sıfat; muzaf	mef'ul, mevsuf	car-mecrur	sıla; mazi fiil cüm. fail	fail, ismi mevsul	atıf h., f. mazi

بِمَا	مِنَ السَّمَآءِ	رِجْزًا	عَلَيْهِمْ	فَأَرْسَلْنَا	لَهُمْ	قِيلَ
sebebiyle	gökten	bir azap	üzerlerine	Bunun üzerine gönderdik	kendilerine	söylenen
h. cer+ ismi mevsul	car-mecrur	mef'ul	car-mecrur	atıf h., f. mazi+ fail	car- mecrur	sıla; meçhul f. mazi cümlesi

﴿ 162 ﴾	يَظْلِمُونَ ع	كَانُوا
	zulmediyor	olmaları
	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	sıla: nâsih f. mazi cüm., (كَانَ)'nin ismi

162. Onlardan zalim olanlar, sözü, kendilerine söylenenden başkasıyla değiştirdiler [(Hıtta (affet) sözü yerine dalga geçerek Hınta (buğday) sözü ile değiştirdiler]. Bunun üzerine biz de zulmediyor olmaları sebebiyle üzerlerine gökten bir azap gönderdik.

إِذْ	الْبَحْرِ م	حَاضِرَةَ	الَّتِي كَانَتْ	عَنِ الْقَرْيَةِ	اسْأَلْهُمْ	وَ
Hani	deniz	kıyısında	olan	belde hakkında	Onlara sor	
geçmiş zaman zarfı	muz. ileyh	(كَانَ)'nin haberi, muzaf	sıfat; ismi mevsul, (كَانَتْ)'in ismi (هِيَ) gizli zamiri	h. cer-mecrur isim, mevsuf	emir f., mef'ul	atıf h.

سَبْتِهِمْ	يَوْمَ	حِيتَانُهُمْ	تَأْتِيهِمْ	إِذْ	فِي السَّبْتِ	يَعْدُونَ
cumartesi	günleri	balıkları	onlara gelirdi	Çünkü	cumartesi günü hakkında	onlar haddi aşıyorlardı
muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	zaman zarfı, muzaf	fail	f. muzari, mef'ul	geçmiş zaman zarfı	car- mecrur	f.muzari+fâil

نَبْلُوهُمْ	كَذٰلِكَ	لَا تَأْتِيهِمْ ع	لَا يَسْبِتُونَ لا	يَوْمَ	وَ	شُرَّعًا
biz onları imtihan ediyorduk	İşte böylece	onlara gelmezlerdi	cumartesi tatili yapmadıkları	gün de	,	akın akın ortaya çıkarak
f. muzari, mef'ul	car- mecrur	nefiy h., f. muzari, mef'ul	nefiy h., f. muzari+fâil	zaman zarfı	atıf h.	(حِيتَانُ)'den hal

﴿ 163 ﴾	يَفْسُقُونَ	كَانُوا	بِمَا
	yoldan çıkmakta	olmaları	sebebiyle
	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	sıla: nâsih f. mazi cüm., (كَانَ)'nin ismi	h. cer, ismi mevsul

163. Onlara, (Yahudilerin atalarından bir kısmının yaşamış olduğu) deniz kıyısında olan belde hakkında sor. Hani onlar cumartesi günü hakkında haddi aşıyorlardı. Çünkü (imtihan olmak üzere) cumartesi günleri, balıkları akın akın ortaya çıkarak (suyun üstüne çıkıp görünerek) onlara gelirdi, cumartesi tatili yapmadıkları gün de onlara gelmezlerdi. İşte böylece biz, yoldan çıkmaları sebebiyle onları imtihan ediyorduk.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 170 ≻

(A'RAF, 160):

(قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا): (tef'il b.) ayırdı, dağıttı, parçaladı (اِثْنَا عَشْرَ ث اِثْنَتَي عَشْرَةَ): oniki

(اَلسِّبْطُ ج اَسْبَاطُ): torun (kabileler anlamında), kabileler, sülâleler. Burada Hz. Ya'kub'un on iki oğlundan gelen nesilleri ifade etmek üzere "boy, oymak" mânasında kullanılmıştır. (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet/ din

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti, işaret etti, sır verdi

(اِسْتَسْقَى يَسْتَسْقِي اِسْتِسْقَاءً): (istif'al b., nakıs f.) sulanmasını, içirilmesini talep etti, içirmesini sulamasını istedi

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, dövdü (اَلْعَصَا ج عَصِيٌّ): değnek, sopa (اَلْحَجَرُ ج حِجَارَةٌ): taş

(اِنْبَجَسَ يَنْبَجِسُ اِنْبِجَاسًا): (infial b.) fışkırttı (اَلْعَيْنُ ج عُيُونٌ): pınar, kaynak/ göz (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلنَّاسُ): bir gurup insan, insanlardan müteşekkil topluluk (اَلْمَشْرَبُ ج مَشَارِبُ): içme, içiş, içme yeri, içme zamanı

(ظَلَّ يَظَلُّ ظَلًّا): (muzaaf f.) gölgeledi (اَلْغَمَامَةُ ج اَلْغَمَامُ): bulut (أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً):(if'al b.) indirdi

[(اَلْمَنُّ) مَنَّ يَمُنُّ]: kudret helvası/ masdar: iyilik, lütuf, başa kakma, minnet (اَلسَّلْوَى): bıldırcın

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلاً):(mehmuz) yedi (اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, lezzetli, helal, hoş

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi (ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti

(A'RAF, 161):

(سَكَنَ يَسْكُنُ سَكْنًا): yerleşti, ikamet etti (اَلْقَرْيَةُ ج قُرىً): belde, şehir

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti

(اَلْحِطَّةُ): af dileme, 'Günahlarımızı ve kusurlarımızı bağışla', demektir. Allah'tan günahlarınızı bağışlamasını dileyin, Allah'a boyun eğin, itaat edin manasında

(دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً): girdi (اَلْبَابُ ج اَبْوَابٌ): kapı (اَلسَّاجِدُ ج سَاجِدُونَ سُجَّدُ): (ismi fail) secde eden

(غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı (اَلْخَطِيئَةُ ج خَطِيئَاتٌ): kasdi işlenen suç, günah

(زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا): (ecvef f.) artırdı, kattı/ arttı, ziyadeleşti (اَلْمُحْسِنُ ج مُحْسِنُونَ): (ismi fail) güzel yapan, iyilik eden

(A'RAF, 162 – 163):

(بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً): (tef'il b.) değiştirdi, tahrif etti, birbirine bedel kıldı

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş/ iftira/ inanç

(غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın (قَالَ يَقُولُ قَوْلاً): (ecvef) dedi, söyledi

(أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالاً): (if'al b.) gönderdi (اَلرِّجْزُ): azap, şeytanın ilka ettiği vesveseler ve maruz kıldığı günahlar

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu, istedi, hesaba çekti (حَاضِرَةُ الْبَحْرِ): deniz kıyısı, deniz kenarı

(عَدَا يَعْدُو عَدْوًا): (nakıs f.) zulmetti, hakka tecavüz etti (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) geldi

(اَلسَّبْتُ): yahudilerin tatil ve ibadet yaptıkları kutsal cumartesi günü (اَلْحُوتُ ج حِيتَانٌ): balık, balık türleri

(اَلْيَوْمُ ج اَيَّامٌ): gün (اَلشَّارِعُ ج شُرَّعٌ): (ismi fail) ortaya çıkan, gözüken, açık açık ya da çok çok

(سَبَتَ يَسْبِتُ سَبْتًا): cumartesi günü üzerine düşen vazifeyi yaptı, istirahat etti, dinlendi

(بَلاَ يَبْلُو بَلاَءً): (nakıs f.) imtihan etti, denedi (فَسَقَ يَفْسُقُ فُسُوقًا): fısk işledi, fasıklık yaptı, açıktan açığa günah işledi

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 171 (A'RAF: 164 – 170) ≻

وَ	إِذْ	قَالَتْ	أُمَّةٌ	مِنْهُمْ	لِمَ	تَعِظُونَ
atıf h.	O zaman geçmiş zaman zarfı	dedi f. mazi	bir topluluk fail, mevsuf	aralarından sıfat; şibhi cümle	niçin h. cer, soru h.	öğüt veriyorsunuz f. muzari+fâil

قَوْمًا لَا نِ	اللَّهُ	مُهْلِكُهُمْ	أَوْ	مُعَذِّبُهُمْ	عَذَابًا	شَدِيدًا ط
bir kavme mef'ul, mevsuf	Allah'ın mübteda	helâk edeceği haber	veya atıf h.	edeceği matuf	azap mef'ûlü mutlak, mevsuf	şiddetli bir şekilde sıfat

(قَوْمًا)'in sıfatı; isim cümlesi

قَالُوا	مَعْذِرَةً	إِلَى رَبِّكُمْ	وَ	لَعَلَّهُمْ	يَتَّقُونَ	﴿ 164 ﴾
dediler f.mazi+ fail	mazeret beyan etmemiz için mef'ûlün lieclih	Rabbinize h. cer-mecrur isim	atıf h.	Umulur ki tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	onlar sakınırlar (لَعَلَّ)'nin haberi	

164. O zaman aralarından bir topluluk: «Allah'ın helâk edeceği veya şiddetli bir şekilde azap edeceği bir kavme niçin öğüt veriyorsunuz?» dediler. (Öğüt verenler): "Rabbinize mazeret beyan etmemiz için. Umulur ki (belki bu konuda) onlar sakınırlar." dediler.

فَلَمَّا	نَسُوا	مَا	ذُكِّرُوا	بِهِ	أَنْجَيْنَا	الَّذِينَ	يَنْهَوْنَ	عَنِ السُّوءِ
Onlar unutunca fi'lu'ş-şart; f. mazi, fail atıf h., cezmetmeyen ve şart bildiren zaman zarfı		şeyleri mef'ul, ismi mevsul	hatırlatılan sıla; meçhul mazi fiil cüm., naibi fail	kendilerine car- mecrur	kurtardık cevabu'ş-şart; f. mazi, fail	kimseleri mef'ul, ismi mevsul	men eden sıla; muzari fiil	kötülükten car- mecrur

وَ	أَخَذْنَا	الَّذِينَ	ظَلَمُوا	بِعَذَابٍ	بَئِيسٍ	بِمَا	كَانُوا	يَفْسُقُونَ	﴿ 165 ﴾
atıf h.	yakaladık f.mazi+ fail	kimseleri de mef'ul, ismi mevsul	zulmeden sıla; mazi fiil cüm. fail	bir azap ile h. cer-mecrur i., mevsuf	çetin sıfat	sebebiyle h. cer, ismi mevsul	olmaları sıla: nâsih mazi fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi	yoldan çıkmış (كَانَ)'nin haberi	

165. Onlar kendilerine hatırlatılan şeyleri unutunca, kötülükten men eden kimseleri kurtardık. Zulmedenleri de yoldan çıkmış olmaları sebebiyle çetin bir azap ile yakaladık.

فَلَمَّا	عَتَوْا	عَنْ مَا	نُهُوا	عَنْهُ
zaman atıf h., şart bildiren zaman zarfı	haddi aştıkları fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	şeyler hakkında h. cer, ismi mevsul	yasaklanan sıla; meçhul mazi fiil cüm., naibi fail	kendisinden car- mecrur

قُلْنَا	لَهُمْ	كُونُوا	قِرَدَةً	خَاسِئِينَ	﴿ 166 ﴾
dedik cevabu'ş-şart; f. mazi, fail	onlara car-mecrur	olun emir f., (كَانَ)'nin ismi	maymunlar (كَانَ)'nin haberi, mevsuf	Kovulmuş sıfat	

166. Kendilerinden yasaklanan şeyler hakkında haddi aştıkları zaman (kendilerine yasak edilen şeylerden vazgeçmedikleri zaman) onlara: "Kovulmuş (aşağılık) maymunlar olun!" dedik.

وَ	إِذْ	تَأَذَّنَ	رَبُّكَ	لَيَبْعَثَنَّ	عَلَيْهِمْ	إِلَى يَوْمِ
atıf h.	İşte o zaman geçmiş zaman zarfı	ilân etti f. mazi	Rabbin fail	kesinlikle göndereceğini kasem (yemin) h., kendisine tekit nunu (نَّ) birleşmiş f. muzari	onlara car-mecrur	gününe kadar h. cer-mecrur isim, muzaf

رَبَّكَ	إِنَّ	الْعَذَابِ ط	سُوءَ	يَسُومُهُمْ	مَنْ	الْقِيَامَةِ
Rabbin (إِنَّ)'nin ismi	Doğrusu tekid ve nasb h.	azabın muz. ileyh	en kötüsüne mef'ul, muzaf	onları sürükleyecek sıla; muzari fiil, mef'ul	kimseleri mef'ul, ismi mevsul	kıyamet muz. ileyh

لَسَرِيعُ	الْعِقَابِ ج	وَ	إِنَّهُ	لَغَفُورٌ	رَحِيمٌ	﴿ 167 ﴾
çabuk verendir tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi, muzaf	cezayı muz. ileyh	atıf h.	Şüphesiz ki O tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	Gafur'dur tekit lamı, (إِنَّ)'nin haberi	Rahim'dir (إِنَّ)'nin ikinci haberi	

167. İşte o zaman Rabbin, onlara, kıyamet gününe kadar onları azabın en kötüsüne sürükleyecek kimseleri kesinlikle göndereceğini ilân etti. Doğrusu Rabbin cezayı çabuk verendir. Şüphesiz ki O Gafur'dur, Rahim'dir.

وَ	قَطَّعْنَاهُمْ	فِي الْأَرْضِ	أُمَمًا ۚ	مِنْهُمُ	الصَّالِحُونَ	وَ
,	Onları ayırdık	yeryüzünde	birçok ümmetlere	Onlardan vardır	iyiler	,
atıf h.	f. mazi, fail, mef'ul	car-mecrur	ikinci mef'ûl	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar	atıf h.

﴿ 168 ﴾	يَرْجِعُونَ	لَعَلَّهُمْ	السَّيِّئَاتِ	وَ	بِالْحَسَنَاتِ	بَلَوْنَاهُمْ	وَ	ذَٰلِكَ ۚ	دُونَ	مِنْهُمْ
	dönerler diye	Belki onlar	kötülüklerle	ve	iyiliklerle	onları imtihan ettik		bundan	aşağıda olanları	onlardan vardır
	(لَعَلَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	matuf	atıf h.	car-mecrur	f. mazi, fail, mef'ul	atıf h.	muz. ileyh	zarf ismi, muzaf	haber mukaddem; şibhi cüm.

(قوم) mahzuf mübteda muahharının sıfatı

168. Onları (yahudileri) yeryüzünde birçok ümmetlere ayırdık. Onlardan iyiler vardır, (yine) onlardan bundan aşağıda olanları (kötüler de) vardır. Belki onlar dönerler diye onları iyilik ve kötülüklerle imtihan ettik.

عَرَضَ	يَأْخُذُونَ	الْكِتَابَ	وَرِثُوا	خَلْفٌ	مِنْ بَعْدِهِمْ	فَخَلَفَ
malını	alarak	Kitab'a	vâris olan	bir nesil	onların ardından	yerine geçti
mef'ul, muzaf	(وَرِثُوا)'nun failinden hal: f. muzari+fâil	mef'ul	(خَلْفٌ)'ün sıfatı; mazi fiil cüm.	fail, mevsuf	h. cer-mecrur isim, muzaf, muz. ileyh	atıf h., f. mazi

وَ	لَنَا ۚ	سَيُغْفَرُ	يَقُولُونَ	وَ	الْأَدْنَى	هَٰذَا
biz		bağışlanacağız	diyerek		aşağı (dünya)	şu
atıf h.	car-mecrur	Istikbal (gelecek z.) h.+ meçhul f. muzari	f.muzari+fâil	atıf h.	(هَٰذَا)'nın bedeli	muz. ileyh

عَلَيْهِمْ	لَمْ يُؤْخَذْ	أَ	يَأْخُذُوهُ ۖ	مِثْلُهُ	عَرَضٌ	إِنْ يَأْتِهِمْ
onlardan	alınmamış	mıydı	onu da alırlar	ona benzer	bir menfaat daha	Onlara gelse
car- mecrur	nefiy ve cezm h., meçhul f. muzari	soru h.	cevabu'ş-şart; nun'un düşmesiyle meczum f.muzari+ fail, mef'ul	sıfat	fail, mevsuf	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; illet harfinin düşmesiyle meczum f.muzari, mef'ul

فِيهِ ۗ	مَا	دَرَسُوا	وَ	الْحَقَّ	إِلَّا	عَلَى اللَّهِ	أَنْ لَا يَقُولُوا	الْكِتَابِ	مِيثَاقُ
ondaki	şeyleri	ders edinip oku(mamış)lar	ve	gerçekten	başkasını	Allah üzerine	söylemeyeceklerine dair	Kitab	sözü
sıla; şibhi c.	mef'ul, ismi mevsul	f.mazi+ fail	atıf h.	mef'ul	istisna h.	car-mecrur	(مِيثَاقُ)'dan bedel; masdarı müevvel	muz. ileyh	naibi fail, muzaf

﴿ 169 ﴾	فَلَا تَعْقِلُونَ	أَ	يَتَّقُونَ ۗ	لِلَّذِينَ	خَيْرٌ	الْآخِرَةُ	الدَّارُ	وَ
	Hâla aklınızı kullanmıyor	musunuz	sakınan	kimseler için	daha hayırlıdır	Âhiret	yurdu	
	atıf h., nefiy h., f. muzari+fâil	soru h.	sıla; muzari fiil cüm.	h. cer, ismi mevsul	haber	sıfat	mübteda, mevsuf	atıf h.

169. Onların ardından şu aşağı (dünya) malını alarak, (nasıl olsa) bağışlanacağız, diyerek Kitab'a (Tevrat'a) vâris olan bir nesil onların yerine geçti. Onlara, ona benzer bir menfaat daha gelse onu da alırlar. (Oysa) Allah üzerine gerçekten başkasını söylemeyeceklerine dair onlardan Kitab sözü alınmamış mıydı ve onlar ondaki (Kitap'taki) şeyleri ders edinip okumamışlar mıydı? Âhiret yurdu (bütün bunlardan) sakınanlar için daha hayırlıdır. Hâla aklınızı kullanmıyor musunuz?

الصَّلَاةَ ۗ	أَقَامُوا	وَ	بِالْكِتَابِ	يُمَسِّكُونَ	الَّذِينَ	وَ
namazı	dosdoğru kılan	ve	Kitab'a	sımsıkı sarılan	kimseler	
mef'ul	f.mazi+ fail	atıf h.	car-mecrur	sıla; muzari fiil cüm.	mübteda, ismi mevsul	atıf h.

﴿ 170 ﴾	الْمُصْلِحِينَ	أَجْرَ	لَا نُضِيعُ	إِنَّا
	ıslahatçı kimselerin	ecrini	zayi etmeyiz	işte biz böyle
	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

170. Kitab'a sımsıkı sarılan ve namazı dosdoğru kılan kimseler, işte biz böyle ıslahatçı kimselerin ecrini zayi etmeyiz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 171 ≻

(A'RAF, 164 – 165):

(اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber (وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا): (misal f.) va'z etti, öğüt verdi

[(أَهْلَكَ يُهْلِكُ) اَلْمُهْلِكُ]: (ismi fail) helak etti, felakete uğratan (اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli

[(عَذَّبَ يُعَذِّبُ) اَلْمُعَذِّبُ]: (ismi fail) azap veren, işkence eden (اَلْمَعْذِرَةُ): mazeret, özür beyan etme

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs f., iftial b.) korundu, sakındı (نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا): (nakıs f.) unuttu, terketti, hatıra getirmedi

(ذَكَّرَ يُذَكِّرُ تَذْكِيرًا): (tef'il b.) zikre sevketti, hatırlattı, düşündürdü (أَنْجَى يُنْجِي إِنْجَاءً): (nakıs f., if'al b.) kurtardı

(نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı/ çıkardı/ tuttu

(اَلْبَئِيسُ): çetin (فَسَقَ يَفْسُقُ فُسُوقًا): fısk işledi, fasıklık yaptı, açıktan açığa günah işledi

(A'RAF, 166 – 167):

(عَتَا يَعْتُو عُتُوًّا): (nakıs f.) haddi aştı, hududu çiğnedi, (emre itaatten) çıktı (نَهَى يَنْهَى نَهْيًا): (nakıs f.) yasakladı

(اَلْقِرْدَةُ ج قُرُودٌ): maymun (اَلْخَاسِئُ ج خَاسِئُونَ): (ismi fail) kovulan, sinen, uzak olan

(تَأَذَّنَ يَتَأَذَّنُ تَأَذُّنًا): (tefa'ul b.) bildirdi/ yemin etti (بَعَثَ يَبْعَثُ بَعْثًا): gönderdi, uyandırdı, diriltti

(سَامَ يَسُومُ سَوْمًا): (ecvef f.) ileri sürdü, itti, zorladı (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü

(اَلسَّرِيعُ ج سِرَاعٌ): süratli, hızlı, çabuk (اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü

(A'RAF; 168):

(قَطَّعَ يُقَطِّعُ تَقْطِيعًا): (tef'il b.) ayırdı/ paramparça etti (اَلْأَرْضُ ج أَرَاضٍ): yer, yeryüzü, toprak, arazi

(اَلْأُمَّةُ ج أُمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber (اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ismi fail) doğru olan, salih olan

(دُونَ): (zarf) daha aşağı, başka, hariç, alçak (بَلَا يَبْلُو بَلَاءً): (nakıs f.) denedi, imtihan etti

(اَلْحَسَنَةُ ج حَسَنَاتٌ): nail olunan nimet, güzellik, hayır (اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): (büyük, küçük her türlü) günah, kötülük, kötü, zararlı

(لَعَلَّ): umulurki, belki, ta ki, için, diye (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(A'RAF, 169 – 170):

(خَلَفَ يَخْلُفُ خِلَافَةً): arkasından geldi (بَعْدَ): (zarf) ..den sonra, ..ın ardından

(اَلْخَلْفُ): bir sonraki nesil, devir (وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا): (misal f.) elde etti manasında varis oldu/ sahip çıktı/ ele geçirdi

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı, tuttu (اَلْعَرَضُ): dünya malı, gelip geçici şey, dünyalık

[(دَنَا يَدْنُو) اَلْأَدْنَى]: (ismi tafdil) en düşük, çok yakın, daha yakın (dünya) (اَلْمُصْلِحُ ج مُصْلِحُونَ): (ismi fail) ıslah edici, ıslahatçı

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) geldi (دَرَسَ يَدْرُسُ دَرْسًا): ders aldı, tekrar tekrar okudu

(اَلْمِثْلُ ج أَمْثَالٌ): benzer, gibi, misil, kat (اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): misak, andlaşma, ahd

(اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt (اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs f., iftial b.) korundu, sakındı (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلًا): akletti

(مَسَّكَ يُمَسِّكُ تَمْسِيكًا): (tef'il b.) tuttu, sarıldı (أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef f., if'al b.) güzelce (dosdoğru) kıldı/ / düzeltti/ gözetti

(أَضَاعَ يُضِيعُ إِضَاعَةً): (ecvef f., if'al b.) zayi etti, telef etti/ ihmal etti (اَلْأَجْرُ ج أُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 172 (A'RAF: 171 – 178) ≻

وَ	إِذْ	نَتَقْنَا	الْجَبَلَ	فَوْقَهُمْ	كَأَنَّهُ	ظُلَّةٌ
atıf h.	Bir zamanlar geçmiş zaman zarfı	çekip kaldırmıştık f.mazi+ fail	dağı mef'ul	onların üzerine (الْجَبَلَ)'den hal; şibhi c.	sanki o gibi teşbih ve nasb h., (كَأَنَّ)'nin ismi	gölgelik (كَأَنَّ)'nin haberi

وَ	ظَنُّوٓا	أَنَّهُ	وَاقِعٌۢ	بِهِمْ ۚ	خُذُوا	مَآ	آتَيْنَاكُمْ
	Zannettiler ki f.mazi + fail, atıf h.	o tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	düşecek (أَنَّ)'nin haberi	üstlerine car- mecrur	tutun emir f.+ fail	şeyi mef'ul, ismi mevsul	size verdiğimiz sıla; mazi fiil cüm., fail, mef'ul

﴿ 171 ﴾

بِقُوَّةٍ	وَ	اذْكُرُوا	مَا	فِيهِ	لَعَلَّكُمْ	تَتَّقُونَ ع
kuvvetle car-mecrur	ve atıf h.	düşünüp-hatırlayın ki emir f.+ fail	olanı mef'ul, ismi mevsul	içinde car-mecrur, sıla; şibhi c.	umulur ki tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	sakınabilesiniz (لَعَلَّ)'nin haberi

171. Bir zamanlar (Tur) dağı(nı) onların (İsrailoğullarının) üzerine sanki o bir gölgelik gibi çekip kaldırmıştık. Zannettiler ki o (dağ) üstlerine düşecek. «Size verdiğimi (Kitab'ı) kuvvetle tutun ve içinde olanı düşünüp-hatırlayın ki sakınabilesiniz» (dedik).

وَ	إِذْ	أَخَذَ	رَبُّكَ	مِنْ بَنِيٓ	آدَمَ	مِنْ ظُهُورِهِمْ
	bir zamanlar geçmiş zaman zarfı	aldı f. mazi	Rabbin fail	oğullarından h. cer-mecrur isim, muzaf	Âdem muz. ileyh, mecrur isim	onların sırtlarından h. cer-mecrur isim

ذُرِّيَّتَهُمْ	وَ	أَشْهَدَهُمْ	عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ ۚ	أَ	لَسْتُ	بِرَبِّكُمْ ط
zürriyetlerini mef'ul	ve atıf h.	onları şahit tuttu f.mazi+ mef'ul	kendilerine h. cer-mecrur isim	miyim soru h.	Ben değil camid f. mazi, nasih, (لَيْسَ)'nin ismi	sizin Rabbiniz zaid cer (tekit için), (لَيْسَ)'nin haberi

﴿ 172 ﴾

قَالُوا	بَلَىٰ ۛ	شَهِدْنَا ۛ	أَنْ تَقُولُوا	يَوْمَ	الْقِيَامَةِ	إِنَّا	كُنَّا	عَنْ هَٰذَا	غَافِلِينَ لا
dediler f. mazi, fail	Evet cevab h.	şâhit olduk f.mazi+ fail	dersiniz diye mef'ûlün lieclih:masdar-ı müevvel: masdar ve nasb h., f. muzari, fail	günü zaman zarfı, muzaf	Kıyamet muz. ileyh	Doğrusu biz tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	idik (إِنَّ)'nin haberi; fiil cüm.; (كَانَ):(نَا)'nin ismi	bundan h.cer+ mecrur isim	habersizler (كَانَ)'nin haberi

172. Kıyamet günü "Doğrusu biz bundan habersizdik" dersiniz diye (böyle bir şey demenizi önlemek için), bir zamanlar Rabbin Âdem oğullarından, onların sırtlarından zürriyetlerini aldı (Allah'a inanma fıtratı koydu) ve onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" (Onlar da), "Evet (buna) şâhit olduk", dediler.

وَ	مِنْ قَبْلُ	آبَآؤُنَا	أَشْرَكَ	إِنَّمَآ	تَقُولُوٓا	أَوْ
atıf h.	Daha önceden h. cer-mecrur isim	atalarımız fail, muzaf, muz. ileyh	(Allah'a) ortak koştu f. mazi	ancak hasr edatı	dersiniz diye f. muzari, fail	Veya atıf h.

﴿ 173 ﴾

الْمُبْطِلُونَ	فَعَلَ	بِمَا	فَتُهْلِكُنَا	أَ	مِنْ بَعْدِهِمْ ۚ	ذُرِّيَّةً	كُنَّا
Bâtıl işleyenlerin fail	yaptıkları sıla: mazi fiil cüm.	şeyler sebebiyle h. cer, ismi mevsul	bizi helâk edeceksin atıf h., f. muzari, mef'ul	mi soru h.	onlardan sonraki sıfat; şibhi cüm.	zürriyet (كَانَ)'nin haberi, mevsuf	biz de olduk nâsih mazi fiil cüm.; (كَانَ):(نَا)'nin ismi

173. Veya «Daha önceden atalarımız (Allah'a) ortak koştu, biz de onlardan sonraki zürriyet olduk (onların gösterdiği yolda gittik). Bâtıl işleyenlerin yaptıkları şeyler sebebiyle bizi mi helâk edeceksin?» dersiniz diye (sizi inanma fıtratıyla yarattık).

﴿ 174 ﴾

يَرْجِعُونَ	لَعَلَّهُمْ	وَ	الْآيَاتِ	نُفَصِّلُ	كَذَٰلِكَ	وَ
dönerler diye (لَعَلَّ)'nin haberi	Belki ümit ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	atıf h.	ayetleri mef'ul	ayrıntılı bir şekilde açıklıyoruz f. muzari	böylece car-mecrur	başlama h.

174. Belki (doğru yola) dönerler diye ayetleri böylece ayrıntılı bir şekilde açıklıyoruz.

وَ	اتْلُ	عَلَيْهِمْ	نَبَأَ	الَّذِي	آتَيْنَاهُ	آيَاتِنَا
	oku	Onlara	haberini	kimsenin	kendisine verdiğimiz	âyetlerimizi
atıf h.	emir f.	car-mecrur	mef'ul, muzaf	muz.ileyh, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi mef'ul	ikinci mef'ûl, muzaf, muz. ileyh

فَانْسَلَخَ	مِنْهَا	فَأَتْبَعَهُ	الشَّيْطَانُ	فَكَانَ	مِنَ الْغَاوِينَ	﴿ 175 ﴾
sıyrılıp çıkan	onlardan	bu sebeple de kendisini peşine taktığı	şeytanın	olan	azgınlardan	
atıf h., f. mazi	car-mecrur	atıf h., f. mazi, mef'ul	fail	atıf h., f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi	

175. Onlara kendisine âyetlerimizi verdiğimiz (mucizeler ya da Allah'ın Kitabı'nın ilmini verdiğimiz) ve fakat onlardan sıyrılıp çıkan, bu sebeple de şeytanın kendisini peşine taktığı ve azgınlardan olan kimsenin haberini oku.

أَخْلَدَ	لَكِنَّهُ	وَ	بِهَا	لَرَفَعْنَاهُ	لَوْ شِئْنَا	وَ
saplandı	fakat		ayetlerimizle	onu üstün kılardık	dileseydik	
(لَكِنَّ)'nin haberi	istidrak ve nasb h., (لَكِنَّ)'nin ismi	atıf h.	car-mecrur	cevab h, cevabü'ş-şart, f. mazi, fail, mef'ul	şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	atıf h.

الْكَلْبِ ج	كَمَثَلِ	فَمَثَلُهُ	هَوَاهُ ج	اتَّبَعَ	وَ	إِلَى الْأَرْضِ
köpeğin	tıpkı durumu gibidir	Onun durumu	hevesine	uydu	ve	o yere
muz. ileyh	haber; şibhi cüm.	atıf h., mübteda	mef'ul	f.mazi	atıf h.	car-mecrur

الْقَوْمِ	مَثَلُ	ذٰلِكَ	يَلْهَثْ ط	تَتْرُكْهُ	أَوْ	يَلْهَثْ	عَلَيْهِ	إِنْ تَحْمِلْ
kavmin	durumudur	İşte bu	dilini sarkıtıp solur	bıraksan da	,	dilini sarkıtıp solur	üstüne	varsan da
muz.ileyh, mevsuf	haber, muzaf	mübteda	f. muzari	f.muzari+ mef'ul	atıf h.	cevabu'ş-şart; f.muzari	car-mecrur	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari

يَتَفَكَّرُونَ	لَعَلَّهُمْ	الْقَصَصَ	فَاقْصُصِ	بِآيَاتِنَا ج	كَذَّبُوا	الَّذِينَ	﴿ 176 ﴾
düşünürler	belki onlar	kıssayı	anlat	âyetlerimizi	yalanlayan		
(لَعَلَّ)'nin haberi	tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	mef'ul	atıf h., emir fiili	h. cer-mecrur isim	sıla; mazi fiil	sıfat; ismi mevsul	

176. Dileseydik, onu ayetlerimizle üstün kılardık; fakat o yere saplandı ve hevesine uydu. Onun durumu (dünya oburluğu ve şehveti bakımından) tıpkı (doymak bilmeyen) köpeğin durumu gibidir: Üstüne varsan da dilini sarkıtıp solur, bıraksan da dilini sarkıtıp solur. İşte bu âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumudur. Kıssayı anlat; belki onlar düşünürler.

وَ	بِآيَاتِنَا	كَذَّبُوا	الَّذِينَ	الْقَوْمُ	مَثَلاً	سَآءَ
ve	ayetlerimizi	yalanlayan	kimseler	topluluğu	örnek bakımından	ne kötü
atıf h.	h. cer-mecrur isim	sıla; mazi fiil	sıfat; ismi mevsul	(هم) olarak takdir edilen müstetir bir mübtedanın haberi, mevsuf	temyiz	f. mazi

اللّٰهُ	يَهْدِ	مَنْ	﴿ 177 ﴾	يَظْلِمُونَ	كَانُوا	أَنْفُسَهُمْ
Allah	hidâyet ederse	kime		zulmetmekte	olan	kendi nefislerine
fail	fi'lu'ş-şart; illet h.nin düşmesiyle meczum f. muzari	mübteda; şart ve cezm h.		(كَانَ)'nin haberi	f.mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	mukaddem mef'ul

الْخَاسِرُونَ	هُمُ	فَأُولٰئِكَ	يُضْلِلْ	مَنْ	وَ	الْمُهْتَدِي ج	فَهُوَ	﴿ 178 ﴾
hüsrana uğrayanlardır	işte onlar da		şaşırtırsa	Kimi de		doğru yolu bulandır	işte o	
haber	fasıl zamiri	rabıta, mübteda	fi'lu'ş-şart; f. muzari	mübteda; şart ve cezm h.	atıf h.	haber	rabıta, mübteda	

cevabü'ş-şart; isim cümlesi, şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

cevabü'ş-şart; isim cümlesi, şart ve cevab cümleleri (مَنْ) mübtedasının haberidir

177. Ayetlerimizi yalanlayan ve kendi nefislerine zulmetmekte olan kimseler topluluğu ne kötü örnek bakımından ne kötü! **178**. Allah kime hidâyet ederse işte o doğru yolu bulandır. Kimi de (nefsini ilah edinip tevbe etmediği, günah işlemekte ısrar ettiği için) şaşırtırsa işte onlar da hüsrana uğrayanlardır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 172 ≻

(A'RAF, 171 – 172 -173 - 174):

(نَتَقَ يَنْتُقُ نَتْقًا): çekti, kaldırdı (اَلْجَبَلُ ج جِبَالٌ): dağ (فَوْقَ): (zarf) üstünde, üstüne (اَلظُّلَّةُ ج ظُلَلٌ): gölgelik

(ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا): (muzaaf f.) tevehhüm etti, sandı, zannetti [(وَقَعَ يَقَعُ) اَلْوَاقِعُ]: (ismi fail) düşen

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı/ çıkardı/ tuttu (آتَي يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz f., if'al b.) verdi, getirdi

(اَلْقُوَّةُ ج قُوىً): kudret, kuvvet, güç/ ciddiyet, sağlamlık (اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial) korundu, sakındı

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): hatıra getirdi, zikretti, konuştu, övdü (اَلْأَبُ ج اٰبَاءُ): baba, ata (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلاً): yaptı

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) çıkardı/ tuttu/ aldı (اَلظَّهْرُ ج ظُهُورٌ): sırt, yüz üzeri, arka

(اَلذُّرِّيَّةُ ج ذَرَارِي): zürriyet, nesil (أَشْهَدَ يُشْهِدُ إِشْهَادًا عَلَى): şahid tuttu, şahid kıldı

(بَلَى): (tasdik h.) evet, bilakis, aksine (شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً): şahitlik etti/ hazır oldu

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلاَكًا): (if'al b.) felakete uğrattı, helak etti, harcadı, öldürdü, telef etti

(اَلْمُبْطِلُ ج مُبْطِلُونَ): (ismi fail) batılı iddia eden, (hak ve hakikati) ibtal eden

(فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلاً): (tef'il b.) genişçe açıkladı, tafsil etti, ayrı ayrı izah etti (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü

(A'RAF, 175 – 176):

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu (اَلنَّبَأُ ج اَنْبَاءُ): haber, vakıa, hadise

(آتَي يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz f., if'al b.) verdi, getirdi (اَلْغَاوِي ج غَاوُونَ): (ismi fail) azgın

(اِنسَلَخَ يَنْسَلِخُ اِنْسِلاَخًا): (infial b.) ayrıldı, çıktı, soyuldu, sıyrıldı

(أَتْبَعَ يُتْبِعُ إِتْبَاعًا): (if'al b.)(tek mefulle) yetişti, kavuştu, tabi oldu/ (iki mefulle) tabi kıldı, peşine taktı

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (mehmuzel-lam ve ecvef f.) diledi, oluşturdu, tercih etti (رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا): yükseltti, kaldırdı

(أَخْلَدَ يُخْلِدُ إِخْلاَدًا اِلَى): (if'al b.) saplandı, alıştı, bel bağladı (اَلْهَوَى ج اَهْوَاءُ): heves, heva, keyf, kötü meyiller

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, müsavi, aynısı, numune, örnek

(اَلْكَلْبُ ج كِلاَبٌ): köpek (لَهَثَ يَلْهَثُ لَهْثًا): (dilini sarkıtarak) soludu (تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا): bıraktı, terketti

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): hamle yaptı/ yüklendi, taşıdı/ gebe kaldı/ bindirdi (قَصَّ يَقُصُّ قَصَصًا): (muzaaf f.) anlattı

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, inanmadı (تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا): (tefa'ul b.) tefekkür etti, düşündü

[(قَصَّ يَقُصُّ) اَلْقَصَصُ]: kıssa, hikaye/ takip etme/ anlatılma, hikaye edilme

(A'RAF, 177 – 178):

(اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): misal, numune, örnek, aynısı (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, inanmadı

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs f.) hidayet verdi, irşad etti, doğru yola iletti, sevketti, tarif etti

[(اِهْتَدَى يَهْتَدِي) اَلْمُهْتَدِي]: (ismi fail) hidayete eren (خَاسِرُونَ ج اَلْخَاسِرُ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلاَلاً): (muzaaf f., if'al b.) saptırdı, sapmış buldu veya sapık olarak gördü

⮜ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 173 (A'RAF: 179 – 187) ⮞

وَ	لَقَدْ	ذَرَأْنَا	لِجَهَنَّمَ	كَثِيرًا	مِنَ الْجِنِّ	وَ	الْإِنْسِ ۖ	
Andolsun	biz yarattık	cehennem için	bir çoğunu	cinler	ve	insanlardan		
yemin cevabı lamı + tahkik h.	f. mazi+ fail	h. cer+ mecrur isim	mef'ul, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	atıf h.	matuf		
لَهُمْ	قُلُوبٌ	لَا يَفْقَهُونَ	بِهَا ۖ	وَ	لَهُمْ	أَعْيُنٌ	لَا يُبْصِرُونَ	
Onların vardır	kalpleri	anlamazlar	onlarla	atıf h.	Onların vardır	gözleri	görmezler	
haber mukaddem	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat; nefy-i istikbal fiil cüm.	car-mecrur		haber mukaddem	mübteda muahhar; mevsuf	sıfat; nefy-i istikbal fiil cüm.	
بِهَا ۖ	وَ	لَهُمْ	آذَانٌ	لَا يَسْمَعُونَ	بِهَا ۖ	أُولَٰئِكَ	كَالْأَنْعَامِ	
onlarla	; atıf h.	Onların vardır	kulakları	işitmezler	onlarla	İşte onlar	hayvanlar gibidir	
car-mecrur		haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat; nefy-i istikbal fiil cüm.	car-mecrur	mübteda; işaret ismi	haber; şibhi cümle	
بَلْ	هُمْ	أَضَلُّ ۚ	أُولَٰئِكَ	هُمُ	الْغَافِلُونَ	﴿ 179 ﴾		
bilakis	daha da sapıktırlar		İşte onlar		gafillerdir			
idrab h.	haber	mübteda	fasıl zamiri		haber			

179. Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yarattık. Onların kalpleri vardır, onlarla (hakkı) anlamazlar; gözleri vardır, onlarla (hakkı) görmezler; kulakları vardır, onlarla (hakkı) işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir; bilakis daha da sapıktırlar. İşte onlar gafillerdir.

وَ	لِلَّهِ	الْأَسْمَاءُ	الْحُسْنَىٰ	فَادْعُوهُ	بِهَا ۖ	وَ	ذَرُوا
Allah'ındır	En güzel	isimler	sıfat	O halde O'na dua edin	onlarla	atıf h.	bırakın
başlama h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar; mevsuf		rabıta, emir f., fail, mef'ul	car-mecrur		emir f.+ fail
الَّذِينَ	يُلْحِدُونَ	فِي أَسْمَائِهِ ۚ	سَيُجْزَوْنَ	مَا	كَانُوا	يَعْمَلُونَ	﴿ 180 ﴾
kimseleri	sapan	O'nun isimleri hakkında	cezalandırılacaklardır	şeyle	oldukları	Onlar yapmakta	
mef'ul, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm. +fâil	h. cer-mecrur isim	gelecek zaman h.+ meçhul f. muzari+naibi fâil	mef'ul, ismi mevsul	sıla: nâsih mazi fiil cüm., (كَانَ)'nin ismi		(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil

180. En güzel isimler Allah'ındır. O halde O'na onlarla (o güzel isimlerle) dua edin. Onun isimleri hakkında (hak yoldan) sapanları bırakın. Onlar yapmakta oldukları şeyle cezalandırılacaklardır.

وَ	مِمَّنْ	خَلَقْنَا	أُمَّةٌ	يَهْدُونَ	بِالْحَقِّ	وَ	بِهِ	يَعْدِلُونَ ﴿ 181 ﴾ ع
Yarattıklarımızdan vardır			bir topluluk	rehberlik eden	hak ile	ve	onunla	adaleti uygulayan
başlama h.	haber mukaddem; şibhi cüm	sıla; mazi fiil cüm., fail	mübteda muahhar; mevsuf	sıfat; muzari fiil cümlesi	car-mecrur	atıf h.	car-mecrur	f. muzari+ fâil

181. Yarattıklarımızdan, hak ile rehberlik eden ve onunla (hakla) adaleti uygulayan bir topluluk vardır.

وَ	الَّذِينَ	كَذَّبُوا	بِآيَاتِنَا	سَنَسْتَدْرِجُهُمْ	مِنْ حَيْثُ	لَا يَعْلَمُونَ ﴿ 182 ﴾ ج	
yalanlayan kimseleri		Âyetlerimizi		derece derece düşüşe yaklaştıracağız	yerden	bilemiyecekleri	
başla-ma h.	mübteda; ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi	h. cer-mecrur isim	haber; gelecek zaman fiil cüm. mef'ûl	h. cer, zarf ismi, muzaf	muzafun ileyh; olumsuz muzari fiil cümlesi	

182. Âyetlerimizi yalanlayanları, bilemiyecekleri yerden derece derece düşüşe yaklaştıracağız.

وَ	أُمْلِي	لَهُمْ ۚ	إِنَّ	كَيْدِي	مَتِينٌ	﴿ 183 ﴾
	mühlet veririm	Onlara	Doğrusu	benim tuzağım	çetindir	
atıf h.	f. muzari	car-mecrur	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	

183. Onlara mühlet veririm. Doğrusu benim tuzağım (vakti gelince yakalamam) çetindir.

أَ	وَ	لَمْ يَتَفَكَّرُوا	مَا	بِصَاحِبِهِمْ	مِنْ جِنَّةٍ ۚ	
mi		düşünmediler	yoktur	arkadaşlarında	delilikten	
soru h.	atıf h.	nefiy ve cezm h., f. muzari, fail	nefiy h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	zaid h.cer, mübteda muahhar	

﴿ 184 ﴾ مُبِينٌ — نَذِيرٌ — إِلاَّ — هُوَ — إِنْ

apaçık (sıfat) — bir uyarıcıdan (haber, mevsuf) — başkası (istisna h.) — O (mübteda) — değildir (nefiy h.)

184. Düşünmediler mi ki, arkadaşlarında (Hz. Muhammed'de) delilikten (bir eser) yoktur? O, apaçık bir uyarıcıdan başkası değildir.

الْأَرْضِ — وَ — السَّمَاوَاتِ — فِي مَلَكُوتِ — لَمْ يَنْظُرُوا — وَ — أَ

yerin (matuf) — ve (atıf h.) — Göklerin (muz. ileyh) — hükümranlığına (h. cer-mecrur isim, muzaf) — bakmadılar (nefiy ve cezm h., f. muzari, fail) — atıf h. — mı (soru h.)

أَنْ يَكُونَ — وَ أَنْ عَسَى — مِنْ شَيْءٍ — اللَّهُ — خَلَقَ — مَا — وَ

olma ((أَنْ)'in haberi :(عَسَى) fiilinin faili; masdarı müevvel) — ihtimaline ((أَنْ)'nin tahfifi, (أَنْ)'in ismi) — ve (atıf h.) — herhangi bir şeyden (zaid h. cer, mef'ul) — Allah'ın (fail) — yarattığı (sıla; mazi fiil cümlesi) — şeye (ismi mevsul) — atıf h.

﴿ 185 ﴾ يُؤْمِنُونَ — بَعْدَهُ — حَدِيثٍ — فَبِأَيِّ — أَجَلُهُمْ ج — اقْتَرَبَ — قَدِ

inanacaklar (f. muzari+fâil) — bundan sonra (zaman zarfı) — söze (muz. ileyh) — O halde hangi (atıf h. h. cer-mecrur isim) — ecellerinin (fail) — yaklaşmış (f. mazi, tahkik h.)

185. Göklerin ve yerin hükümranlığına, Allah'ın yarattığı herhangi bir şeye ve ecellerinin yaklaşmış olma ihtimaline bakmadılar mı? O halde bundan (Kur'an'dan) sonra artık hangi söze inanacaklar?

لَهُ ط — هَادِيَ — فَلاَ — اللَّهُ — يُضْلِلِ — مَنْ

onun için ((لاَ)'nın haberi; şibhi cüm.) — yol gösteren ((لاَ)'nın ismi) — artık yoktur (rabıta {sonraki cümle cevabü'ş-şarttır}, en-nafiye li'l-cins (cinsini nefyeden la)) — Allah (fail) — saptırırsa (fi'lu'ş-şart; f. muzari) — kimi (mübteda; şart ve cezm h.)

((مَنْ) mübtedasının haberi: şart ve cevap cümleleri

﴿ 186 ﴾ يَعْمَهُونَ — فِي طُغْيَانِهِمْ — يَذَرُهُمْ — وَ

bocalar halde (hal; muzari) — azgınlıkları içinde (h. cer-mecrur isim, muzaf, muz. ileyh) — onları bırakır (f. muzari, mef'ul) — Ve (atıf h.)

186. Allah kimi saptırırsa, artık onun için yol gösteren yoktur. Ve onları (sapanları) azgınlıkları içinde bocalar halde bırakır.

عِلْمُهَا — إِنَّمَا — قُلْ — مُرْسَاهَا ط — أَيَّانَ — عَنِ السَّاعَةِ — يَسْأَلُونَكَ

Onun ilmi (mübteda) — ancak (hasr edatı) — De ki (emir f.) — karar kılıp gerçekleşeceğinden (mübteda muahhar) — ne zaman (haber mukaddem; soru ismi) — kıyametten (car- mecrur) — Sana soruyorlar (f.muzari+ fâil+ mef'ul)

هُوَ ط — إِلاَّ — لِوَقْتِهَا — لاَ يُجَلِّيهَا — رَبِّي ج — عِنْدَ

O'ndan (fail) — başkası (istisna h.) — onun vaktini (h. cer-mecrur isim) — açıklamaz (nefiy h., f.muzari, mef'ul) — Rabbimin (muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh) — katındadır (haber: şibhi c.; (عِنْدَ): mekan zarfı, muzaf

يَسْأَلُونَكَ — بَغْتَةً ط — إِلاَّ — لاَ تَأْتِيكُمْ — وَ الْأَرْضِ ط — فِي السَّمَاوَاتِ — ثَقُلَتْ

sana soruyorlar (f. muzari+ fâil + mef'ul) — ansızın (hal) — ancak (istisna h.) — O size gelecektir (nefiy h., f.muzari, mef'ul) — yere de (matuf) — atıf h. — göklere de (car-mecrur) — ağır gelmiştir (f. mazi)

عِنْدَ — عِلْمُهَا — إِنَّمَا — قُلْ — عَنْهَا ط — حَفِيٌّ — كَأَنَّكَ

katındadır (haber: şibhi cüm.: mekan zarfı muzaf) — Onun bilgisi (mübteda) — ancak (hasr edatı) — De ki (emir f.) — ondan (car-mecrur) — çok sual ediyormuşsun gibi ((كَأَنَّ)'nin haberi) — Sanki sen (teşbih ve nasb h., (كَأَنَّ)'nin ismi)

﴿ 187 ﴾ لاَ يَعْلَمُونَ — النَّاسِ — أَكْثَرَ — لَكِنَّ — وَ — اللَّهِ

bilmezler ((لَكِنَّ)'nin haberi; (olumsuz muzari) fiil cümlesi) — insanların (muz. ileyh) — çoğu ((لَكِنَّ)'nin ismi, muzaf) — ama (istidrak ve nasb h.) — atıf h. — Allah'ın (muz. ileyh)

187. Sana kıyametten, ne zaman karar kılıp gerçekleşeceğinden soruyorlar. De ki: "Onun ilmi ancak Rabbimin katındadır. Onun vaktini O'ndan başkası açıklamaz". O göklere de yere de (içinde bulunan insan ve cinlere de) ağır gelmiştir. O size ancak ansızın gelecektir. Sanki sen ondan çok sual ediyormuşsun (da Allah'dan onun vaktini öğrenmişsin) gibi sana soruyorlar. De ki: "Onun bilgisi ancak Allah'ın katındadır; ama insanların çoğu bilmezler. "

⮜ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 173 ⮞

(A'RAF, 179 – 180):

(ذَرَأَ يَذْرَؤُ ذَرْءًا): (mehmuz f.) yarattı, yoktan yaratıp etrafa dağıtarak çoğalttı (اَلْكَثِيرُ ث كَثِيرَةٌ): çok

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü (اَلْعَيْنُ ج اَعْيُنٌ): göz/ kaynak, pınar

(أَبْصَرَ يُبْصِرُ إِبْصَارًا): (if'al b.) gördü (اَلْاُذُنُ ج اٰذَانٌ): kulak (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu (اَلْاِسْمُ ج اَسْمَاءُ): isim, ad

(اَلنَّعَمُ ج اَنْعَامٌ): büyükbaş hayvan (deve, sığır, davar) [(ضَلَّ يَضِلُّ) اَلْاَضَلُّ]: (ismi tafdil) en çok sapmış, daha çok sapmış

[(حَسُنَ يَحْسُنُ) اَلْحُسْنَى]: (müennes ismi tafdil) en güzel, daha güzel (جَزَى يَجْزِي جَزَاءً): (nakıs f.) karşılığını verdi

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ istedi (وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti

(أَلْحَدَ يُلْحِدُ إِلْحَادًا): (if'al b.) hata etti/ dil uzattı, ilişti/ haktan saparak yöneldi (عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): yaptı, işledi

(A'RAF, 181 – 182 – 183 -184):

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi (اَلْاُمَّةُ ج اُمَمٌ): ümmet/ din/ zaman/ rehber

(هَدَى يَهْدِي هَدْيًا): (nakıs) irşad etti, doğru yola iletti, sevketti, hidayet verdi (كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) yalanladı

(عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلاً): adalet etti, adaletli davrandı/ zulmetmedi/ denk tuttu, denk kıldı

(اِسْتَدْرَجَ يَسْتَدْرِجُ اِسْتِدْرَاجًا): (istif'al b.) basamak basamak yükseltti yahut alçalttı, (derece derece) helaka yaklaştırdı

(حَيْثُ): yerde, yerden (mübhem mekan zarfı olup kendisinden sonraki kelime yahut cümle kendisini açıklar. min h. ceriyle birlikte getirilir) (أَمْلَى يُمْلِي إِمْلاَءً): (nakıs f., if'al b.) mühlet verdi, uzattı (اَلْمَتِينُ): (Esma'i ilahiyeden) çok çetin, çok kuvvetli

[(كَادَ يَكِيدُ) اَلْكَيْدُ]: tuzak, istidrac'ı ilahi (Allah'ın günahkara hemen ceza vermeyip ona karşı nimetini kesmeyerek, o iyice azıpta sapıklığında devam eder hale geldiğinde onu kıskıvrak yakalayıvermesi) / hile yapma, tuzağa düşürme

(تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ تَفَكُّرًا): (tefa'ul b.) tefekkür etti, düşündü [(صَحِبَ يَصْحَبُ) اَلصَّاحِبُ]: arkadaş, dost, taraftar

(اَلْجِنَّةُ): delilik, cinnet/ cinler (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, sakındıran/ uyarma/ kendisiyle uyarma yapılan

[(أَبَانَ يُبِينُ) اَلْمُبِينُ]: (ismi fail) açık, vazıh olan, açıklayan (نَظَرَ يَنظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü, bildi, araştırdı, düşündü

(اَلْمَلَكُوتُ): mülkiyet, azim, muhteşem saltanat, idare ve hakimiyet altında tutulan

(خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا): yarattı, (اَلْاَجَلُ): ecel, tayin edilen vaktin sonu (اَلْحَدِيثُ ج اَحَادِيثُ): anlatılan söz, konuşulan kelam

(عَسَى): (camid fiil) umuldu, ihtimal ki, beklendi, belki (اِقْتَرَبَ يَقْتَرِبُ اِقْتِرَابًا): (iftial b.) pek yakın oldu, yaklaştı,

(A'RAF, 186 – 187):

(أَضَلَّ يُضِلُّ إِضْلاَلاً): (muzaaf f., if'al b.) saptırdı (ثَقُلَ يَثْقُلُ ثِقْلاً): ağır oldu (أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا):(mehmuze'l-fa ve nakıs) geldi

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهَادِي]: (ismi fail) hidayet veren (وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا): (misal f.) bıraktı, ilgilenmedi, alakayı kesti

(اَلطُّغْيَانُ): azgınlık, haddi aşma (عَمِهَ يَعْمَهُ عَمَهًا): bocaladı [(أَرْسَى يُرْسِي) اَلْمُرْسَى]: karar kılma, son, münteha

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً): (mehmuz f.) sordu, istedi, hesaba çekti (اَيَّانَ): ne zaman, (اَلْبَغْتَةُ): füc'et (ansızın oluverme), ansızın

(جَلَّى يُجَلِّي تَجْلِيَةً): (nakıs f., tef'il b.) izhar etti, keşfetti, açık etti (اَلْحَفِيُّ): çok soran, durumunu öğrenmek için çokça sual eden

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 174 (A'RAF: 188 – 195) ≻

قُلْ	لَآ أَمْلِكُ	لِنَفْسِي	نَفْعًا	وَ	لَآ	ضَرًّا
De ki	Ben sahip değilim	kendim için	herhangi bir fayda	veya		zarar verme gücüne
emir f.	nefiy h., f. muzari	h. cer-mecrur isim	mef'ul	atıf h.	nefiy h.	matuf

إِلَّا	مَا	شَآءَ	اللّٰهُ ط	وَ	لَوْ	كُنْتُ	أَعْلَمُ
başka	şeyden	dilediği	Allah'ın		Eğer		bilseydim
istisna h.	mef'ul, ismi mevsul	f. mazi	fail	atıf h.	şart h.	(كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	fi'lü'ş-şart; f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi

الْغَيْبَ	لَاسْتَكْثَرْتُ	مِنَ الْخَيْرِ ج	وَ	مَا مَسَّنِيَ	السُّوٓءُ
gaybı	kesinlikle daha çok şeyler elde ederdim	hayırdan	ve	bana dokunmazdı	hiçbir kötülük
mef'ul	cevab h, cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	car-mecrur	atıf h.	nefiy h., f. mazi, mef'ul	fail

إِنْ	أَنَا	إِلَّا	نَذِيرٌ	وَ	بَشِيرٌ	لِقَوْمٍ	يُؤْمِنُونَ ع	﴿ 188 ﴾
değilim	Ben	başkası	bir uyarıcı	ve	müjdeleyiciden	bir topluluk için	inanan	
nefiy h.	mübteda	istisna h.	haber	atıf h.	matuf	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; muzari fiil	

188. De ki: «Ben, Allah'ın dilediğinden başka kendim için herhangi bir fayda veya zarar verme gücüne sahip değilim. Eğer gaybı bilseydim kesinlikle hayırdan daha çok şeyler elde ederdim (mal, mülk vb. her türlü nimeti çoğaltırdım) ve bana hiçbir kötülük dokunmazdı. Ben inanan bir topluluk için bir uyarıcı ve müjdeleyiciden başkası değilim.»

هُوَ	الَّذِي	خَلَقَكُمْ	مِنْ نَفْسٍ	وَاحِدَةٍ	وَ	جَعَلَ
O	sizi yaratan		bir candan	tek	,	yaratandır
mübteda	haber; ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi, mef'ul	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat	atıf h.	f. mazi

مِنْهَا	زَوْجَهَا	لِيَسْكُنَ	إِلَيْهَا ج	فَلَمَّا	تَغَشَّاهَا	حَمَلَتْ
ondan da	eşini	sükun-huzur bulması için	yanında	ona yaklaşınca		yüklendi
car-mecrur	mef'ul	ta'lil ve nasb h., f. muzari	car-mecrur	atıf h., şart bildiren zaman zarfı	f. mazi, mef'ul	f. mazi

حَمْلًا	خَفِيفًا	فَمَرَّتْ	بِهِ ج	فَلَمَّا	أَثْقَلَتْ	دَعَوَا	اللّٰهَ
bir yük	hafif	geçti	onunla	hamileliği ağırlaşınca		dua ettiler	Allah'a
mef'ûlü mutlak, mevsuf	sıfat	f.mazi	car-mecrur	atıf h., şart bildiren zaman zarfı	f. mazi	fiili mazi, fail	mef'ul

رَبَّهُمَا	لَئِنْ	آتَيْتَنَا	صَالِحًا	لَنَكُونَنَّ	مِنَ الشَّاكِرِينَ	﴿ 189 ﴾
Rableri	Andolsun	bize verirsen	iyiyi	muhakkak olacağız		şükredenlerden
bedel	kasem içindir, şart h.	f. mazi, fail, mef'ul	mef'ul	cevap h. (kasemin cevabı içindir) + tekit nunu birleşmiş nasih muzari fiil, (كَانَ)'nin ismi (نَحْنُ) gizli zamiri		(كَانَ)'nin haberi

189. O sizi tek bir candan yaratan, ondan da yanında sükun-huzur bulması için eşini (Havva'yı) yaratandır. Ona yaklaşınca (eşi ile birleşince, eşi) hafif bir yük yüklendi (hamile kaldı) de onunla (günler) geçti (bir müddet taşıdı). Hamileliği ağırlaşınca, Rableri Allah'a: "Andolsun bize iyiyi (kusursuz bir çocuğu) verirsen muhakkak şükredenlerden olacağız" diye dua ettiler.

فِيمَا	شُرَكَآءَ	لَهُ	جَعَلَا	صَالِحًا	آتَاهُمَا	فَلَمَّآ
şey hakkında	ortaklar	ona	koştular	kusursuz (bir çocuk)	onlara verince	
h. cer, ismi mevsul	mef'ûl	car-mecrur	cevabu'ş-şart; f. mazi+fail	2.mef'ul	fi'lü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	atıf h., şart bildiren zaman zarfı

آتَاهُمَا ج	فَتَعَالَى	اللّٰهُ	عَمَّا	يُشْرِكُونَ	﴿ 190 ﴾
kendilerine verdiği	yücedir	Allah	şeylerden	ortak koştukları	
sıla; mazi fiil cüm., mef'ul	atıf h., f. mazi	fail	h. cer, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	

190. Allah onlara kusursuz (bir çocuk) verince, kendilerine verdiği şey hakkında Allah'a ortaklar koştular. Allah, onların ortak koştukları şeylerden yücedir.

﴿ 191 ﴾ أَ يُشْرِكُونَ مَا لاَ يَخْلُقُ شَيْئاً وَ هُمْ يُخْلَقُونَ ذ

	ortak koşuyorlar	yaratamayanları	hiçbir şeyi		kendileri		yaratıldığı halde	
	f. muzari+fâil	mef'ul, ismi mevsul	nefiy h., f. muzari	mef'ul	mübteda,	hal vâvı	haber; meçhul muzari fiil cümlesi	
mı	soru h.							

191. Kendileri yaratıldığı halde hiçbir şeyi yaratamayanları (Allah'a) ortak mı koşuyorlar?

﴿ 192 ﴾ وَ لاَ يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَ لآ أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ

	edebilirler	Ne onlara	herhangi bir yardım		ne de kendilerine		bir yardımları olur	
atıf h.	nefiy h., f. muzari+fâil	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	matuf	nefiy h.	f. muzari+fâil	

192. (Halbuki o ortak koştukları) ne onlara herhangi bir yardım edebilir ne de kendilerine bir yardımları olur.

وَ إِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لاَ يَتَّبِعُوكُمْ ط سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ

	size	birdir	size uymazlar	doğru yola	Onları çağırsanız			
atıf h.	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	nefiy h., cevabü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	car-mecrur	fi'lü'ş-şart; f. muzari, mef'ul		car-mecrur	haber mukaddem

﴿ 193 ﴾ أَ دَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ

	Onları çağırsanız da				sessiz kalsanız da			
tesviye hemzesi	mübteda muahhar; mazi fiil cümlesi: f. mazi, fail, vâvu'l işba', mef'ûl		atıf h.	mübteda	haber			

193. Onları doğru yola çağırsanız size uymazlar. Onları çağırsanız da, (çağırmayıp) sessiz kalsanız da sizin için birdir.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ فَادْعُوهُمْ

	Gerçek şu ki	ibadet ettiğiniz kimseler		Allah'ı bırakıp da	kullardır	sizin gibi	artık onları çağırın da	
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.		h. cer-mecrur isim, muzaf (اللّهِ): muz.ileyh	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat	atıf h., emir f., fail, mef'ul	

﴿ 194 ﴾ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

	cevap versinler	size		idiyseniz			doğrular	
atıf h. gaib emir lamı, f. muzari fail		car-mecrur	şart h.	fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi			(كَانَ)'nin haberi	

194. Gerçek şu ki Allah'ı bırakıp da ibadet ettikleriniz (ya da dua ettikleriniz) sizin gibi kullardır. (İddianızda) doğrular iseniz, artık onları çağırın da size cevap versinler!

أَ لَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا ذ أَمْ لَهُمْ

	mı	Onların var	ayakları	yürüyecekleri	kendisiyle	yoksa	onların var	
	soru h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat; muzari fiil cümlesi	car-mecrur	atıf h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	

أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا ذ أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ

	elleri	tutacakları	kendisiyle	yoksa	Onların	gözleri	görecekleri	
	mübteda muahhar (mankus ismin nekra merfu hali), mevsuf	sıfat; muzari fiil cüm.	car-mecrur	atıf h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat; muzari fiil cümlesi	

بِهَا ذ أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ط قُلِ

	kendisiyle	yahut	Onların	kulakları	işitecekleri	kendisiyle	De ki	
	car- mecrur	atıf h.	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat; muzari fiil cümlesi	car- mecrur	emir f.	

﴿195﴾ ادْعُوا شُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلاَ تُنْظِرُونِ

	çağırın	Ortaklarınızı	sonra	bana tuzağı kurun		bana mühlet de vermeyin		
	emir f.+ fail	mef'ul	atıf h.	emir f., fail, nûnu vikaye		atıf h.+ nehy-i hazır nûnu vikaye		

195. Onların (ortak koşulanların) kendisiyle yürüyecekleri ayakları mı var, yoksa kendisiyle tutacakları elleri mi var, yoksa kendisiyle görecekleri gözleri mi var yahut kendisiyle işitecekleri kulakları mı var (Allah'a ortak koşulacak hangi güçleri var)? De ki: «Ortaklarınızı çağırın, sonra bana (istediğiniz) tuzağı kurun ve bana mühlet de vermeyin!»

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 174 ≻

(A'RAF, 188 – 189):

(مَلَكَ يَمْلِكُ مِلْكًا): gücü yetti/ zaptetti/ sahip oldu/ eli altında oldu [(نَفَعَ يَنْفَعُ) اَلنَّفْعُ]: fayda, fayda verme

[(ضَرَّ يَضُرُّ) اَلضَّرُّ]: zarar, ziyan, hasar (شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا):(mehmuze'l-lam ve ecvef) diledi, oluşturdu, tercih etti

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey (اَلْوَاحِدَةُ): bir, tek

(اِسْتَكْثَرَ يَسْتَكْثِرُ اِسْتِكْثَارًا):(istif'al) (çok hayır işlemeye) rağbet etti, çok gördü, çok saydı, çoğalttı

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا):(muzaaf) isabet etti, dokundu, el sürdü (اَلسُّوءُ): kötülük, kötü (اَلنَّذِيرُ ج نُذُرٌ): uyarıcı, sakındıran

(اَلْبَشِيرُ ج بُشُرٌ): müjdeci (خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا):yarattı, eşsiz ve yoktan varetti, şekil verdi

(سَكَنَ يَسْكُنُ سُكُونًا): meyl etti, ülfet etti/ sakin oldu/ durdu

(تَغَشَّى يَتَغَشَّى): (nakıs f., tefa'ul b.) (cinsi temas için) yanaştı, yaklaştı, sarıldı, sardı,

(حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً): gebe kaldı/ yüklendi/ taşıdı (اَلْخَفِيفُ ج خِفَافٌ): hafif (gebeliğin ilk devresi kasdediliyor)

(مَرَّ يَمُرُّ مَرًّا): (muzaaf f.) hareket etti, yürüdü/ geçti/ uğradı (أَثْقَلَ يُثْقِلُ إِثْقَالاً): (if'al b.) ağırlık verdi

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz f., if'al b.) verdi, getirdi (دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) dua etti/ davet etti/ ibadet etti/ yardım diledi

[(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ismi fail) doğru olan, salih olan (اَلشَّاكِرُ ج شَاكِرُونَ): (ismi fail) şükreden

(A'RAF, 190 – 191 - 192):

(آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (mehmuz f., if'al b.) verdi, getirdi (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak (أَشْرَكَ يُشْرِكُ): (if'al b.) (Allah'a) ortak koştu

[(صَلَحَ يَصْلُحُ) اَلصَّالِحُ]: (ismi fail) doğru olan, salih olan [(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْءُ]: (masdar) şey, dileme, isteme, tercih etme

(تَعَالَى يَتَعَالَى): (nakıs f., tefa'ul b.) (kıyas edilemeyecek derecede) yüksek oldu, yüce oldu

(اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'al ecvef) ...ebildi, yapabildi, edebildi [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصْرُ]: yardım, yardım etme

(A'RAF, 193 – 194):

[(هَدَى يَهْدِي) اَلْهُدَى]: hidayet, doğru yol, hidayet verme, doğru yola iletme (اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (اَلصَّامِتُ ج صَامِتُونَ): uzun müddet susan, suskun

(A'RAF, 194 - 195):

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) dua etti, davet etti/ ibadet etti/ yardım istedi

(دُونَ): (zarf) başka, gayr, hariç, dışında (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul (اَلْمَثَلُ ج اَمْثَالٌ): emsal, benzer, gibi, kat

(اَلصَّادِقُ ج صَادِقُونَ): (ismi fail) doğru sözlü (اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (istif'al b., ecvef f.) cevap verdi, kabul etti

(A'RAF, 195):

(اَلرِّجْلُ ج اَرْجُلٌ): ayak, bacak (مَشَى يَمْشِي مَشْيًا): (nakıs f.) yürüdü, adım attı (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(بَطَشَ يَبْطِشُ بَطْشًا): sıkıca tuttu, kıskıvrak yakaladı (اَلْعَيْنُ ج اَعْيُنٌ): göz/ pınar, kaynak

(أَبْصَرَ يُبْصِرُ إِبْصَارًا): (if'al b.) gördü (اَلْاُذُنُ ج اٰذَانٌ): kulak (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti

(كَادَ يَكِيدُ كَيْدًا): (ecvef f.) hile yaptı, tuzağa düşürdü, tuzak kurdu

(أَنْظَرَ يُنْظِرُ إِنْظَارًا): (if'al b.) mühlet verdi, süre tanıdı (اَلشَّرِيكُ ج شُرَكَاءُ): ortak

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 175 (A'RAF: 196 – 206) ≻

﴿ 196 ﴾ إِنَّ وَلِيِّيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ۡ وَ هُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ

Doğrusu	benim velim	Allah'tır	indiren		Kitab'ı	Ve	O	veli olur	salihlere
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'ni n ismi	(إِنَّ)'nin haberi, mevsuf	sıfat; ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm.	mef'ul	atıf h.	mübteda	haber; muzari fiil cümlesi	mef'ul

196. Doğrusu benim velim Kitab'ı indiren Allah'tır. Ve O salihlere (iyi kullarına) veli olur (yardım edip sahip çıkar).

وَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لاَ يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَ

atıf h.	size yardıma	güçleri yetmez	Allah'ın dışında	dua ettiklerinizin	
	mef'ul	haber: fiil c.: nefy-i istikbal, fail	h. cer-mecrur isim	sıla; muzari fiil cümlesi	mübteda; ismi mevsul atıf h.

﴿ 197 ﴾ لآ يَنْصُرُونَ أَنْفُسَهُمْ

	yardım edemezler	kendilerine de
	f. muzari+ fâil	matuf
nefiy h.		

197. Allah'ın dışında dua ettiklerinizin (yardım istediklerinizin) size yardıma güçleri yetmez, kendilerine de yardım edemezler.

وَ إِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لاَ يَسْمَعُوا ط وَ تَرَاهُمْ

	onları çağırsanız		doğru yola	duymazlar		Onları görürsün
	fi'lü'ş-şart; nun'un düşmesiyle meczum f. muzari, fail, mef'ul	şart ve cezm h.	car- mecrur	cevabü'ş-şart; nun'un düşmesiyle f. muzari	atıf h.	f. muzari, mef'ul
atıf h.						

﴿ 198 ﴾ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَ لاَ يُبْصِرُونَ هُمْ

bakarlarken	sana	,	görmedikleri halde	onlar
hal; muzari fiil cümlesi	car-mecrur	hal vâvı	haber; muzari fiil cümlesi	mübteda

198. Onları doğru yola çağırsanız duymazlar. Onları sana bakar görürsün, (oysa) onlar görmezler.

﴿ 199 ﴾ خُذِ الْعَفْوَ وَ أْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ أَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

Sen tut	af yolunu	,	emret	iyilikle	ve	yüz çevir	cahillerden
emir f.	mef'ul	atıf h.	emir f.	car-mecrur	atıf h.	emir f.	car- mecrur

199. Sen af yolunu tut, iyilikle (uygun olanı) emret ve cahillerden yüz çevir.

وَ إِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ط

Eğer	seni dürterse	şeytandan	bir vesvese	hemen sığın	Allah'a
şart h., zaid	fi'lu'ş-şart; tekit nunu birleşmiş f.muzari+ mef'ul	car-mecrur	fail	atıf h.-emir f.	car-mecrur
atıf h.					

﴿ 200 ﴾ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Çünkü O	işitendir	bilendir
tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

200. Eğer şeytandan bir vesvese seni dürterse hemen Allah'a sığın. Çünkü O (Allah), işitendir, bilendir.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ

Doğrusu	Allah'tan sakınanlar		onlara dokunursa		bir vesvese	şeytan tarafından
tekid ve nasb h.	sıla; mazi fiil cümlesi, fail	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	fi'lü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	şart bildiren zaman zarfı	fail, mevsuf	(طَائِفٌ)'ün sıfatı

﴿ 201 ﴾ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ج

hatırlayıp düşünürler	Bir de bakmışsın ki	onlar	görürler
cevabü'ş-şart: mazi fiil+ fail	atıf h.+ izâ fücâiye	mübteda	haber

201. Allah'a (saygı duyup karşı gelmekten) sakınanlar, doğrusu onlara şeytan tarafından bir vesvese dokununca hatırlayıp düşünürler. Bir de bakmışsın ki onlar (bunun bir şeytan vesvesesi olduğunu) görürler.

وَ	إِخْوَانُهُمْ	يَمُدُّونَهُمْ	فِي الْغَيِّ	ثُمَّ	لاَ يُقْصِرُونَ	﴿ 202 ﴾
	Onların kardeşleri	onları çeker	azgınlığın içine	Sonra da	vazgeçmezler	
	mübteda	haber; muzari fiil cümlesi, mef'ul	car- mecrur	atıf h.	nefy-i istikbal	

202. Onların kardeşleri (şeytanların dostları) onları azgınlığın içine çeker (sürükler). Sonra da vazgeçmezler.

وَ	إِذَا	لَمْ تَأْتِهِمْ	بِآيَةٍ	قَالُوا	لَوْلاَ	اجْتَبَيْتَهَا ط
	zaman	onlara getirmediğin	bir ayet	derler	Sen onu derleyip toplasaydın	
	şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; cahd-ı mutlak fiil cüm. mef'ul	car-mecrur	cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	f.mazi+ fail, mef'ul	tahdîd (teşvik) h.
	atıf h.					

قُلْ	إِنَّمَآ	أَتَّبِعُ	مَا	يُوحَى	إِلَيَّ	مِنْ رَبِّي ج
De ki	ancak	Ben uyarım	şeye	vahyolunan	bana	Rabbimden
emir f.	hasr edatı	f. muzari	mef'ul, ismi mevsul	sıla; meçhul f. muzari cüm.	car-mecrur	h. cer-mecrur isim

هٰذَا	بَصَآئِرُ	مِنْ رَبِّكُمْ	وَ	هُدًى	وَ	رَحْمَةٌ	لِقَوْمٍ	يُؤْمِنُونَ ﴿ 203 ﴾
Bu	basîretlerdir	Rabbinizden gelen	ve	bir rehber	ve	rahmettir	bir topluluk için	inanan
mübteda	haber, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf	h. cer-mecrur isim, mevsuf	sıfat; muzari fiil cümlesi

203. Onlara bir ayet getirmediğin zaman: "Sen onu derleyip toplasaydın!" derler. De ki: "Ben ancak Rabbimden bana vahyolunana uyarım. Bu (Kur'an), Rabbinizden gelen basîretlerdir (kalp gözlerini açan beyanlardır); inanan bir topluluk için bir rehber ve rahmettir."

وَ	إِذَا	قُرِئَ	الْقُرْآنُ	فَاسْتَمِعُوا	لَهُ	وَ	أَنْصِتُوا	لَعَلَّكُمْ	تُرْحَمُونَ ﴿ 204 ﴾
	zaman	okunduğu	Kuran	hemen kulak verin	ona	ve	susup dinleyin	belki size	merhamet edilir
	şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; meçhul f. mazi	naibi fail	rabıta; cevabü'ş-şart; emir f., fail	car-mecrur	atıf h.	emir f.+ fail	tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi
	atıf h.								

204. Kuran okunduğu zaman hemen ona kulak verin ve susup dinleyin. Belki (bu sayede) size merhamet edilir.

وَ	اذْكُرْ	رَبَّكَ	فِي نَفْسِكَ	تَضَرُّعاً	وَ	خِيفَةً	وَ	دُونَ	الْجَهْرِ
	Rabbini	kendi içinde	yalvararak	,	ve	korkarak	ve	aşikar olmayan	
atıf h.	mef'ul	h. cer-mecrur isim	hal	atıf h.	atıf h.	matuf	atıf h.	zarf ismi, muzaf	muz. ileyh
	zikret								
	emir f.								

مِنَ الْقَوْلِ	بِالْغُدُوِّ	وَ	الْآصَالِ	وَ	لاَ تَكُنْ	مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿ 205 ﴾		
bir sözle	sabah	,	akşam	ve	olma	gafillerden		
(الْجَهْرِ)'den hal; şibhi cüm.	car-mecrur	atıf h.	matuf	atıf h.	nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (أَنْتَ) gizli zamiri	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm		

205. Rabbini kendi içinde (kendi kendine) yalvararak (gönülden), korkarak ve aşikar olmayan bir sözle (içinden kendin işitecek kadar hafif bir sesle) sabah akşam zikret. Gafillerden olma.

وَ	عَنْ عِبَادَتِهِ	لاَ يَسْتَكْبِرُونَ	رَبِّكَ	عِنْدَ	الَّذِينَ	إِنَّ	
,	O'na kulluk etmekten	büyüklenmezler	Rabbinin	katında	olanlar	Doğrusu	
atıf h.	h. cer-mecrur isim	(إِنَّ)'nin haberi; nefy-i istikbal fiil cümlesi	muz. ileyh, muzaf, muz. ileyh	sıla: şibhi cüm.: mekan zarfı muzaf	(إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	tekid ve nasb h.	

يُسَبِّحُونَهُ	وَ	لَهُ	يَسْجُدُونَ ﴿ 206 ﴾	
O'nu tesbih ederler	ve	O'na	secde ederler	
f.muzari+fâil	atıf h.	car-mecrur	f.muzari+fâil	

206. Doğrusu Rabbinin katında olanlar (yani melekler), O'na kulluk etmekten büyüklenmezler, O'nu tesbih (tenzih) ederler ve (yalnız) O'na secde ederler. (Dikkat: Secde ayetidir).

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 175 ≻

(A'RAF, 196 – 197):

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın (نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً): (tef'il b.) indirdi (اَلصَّالِحُ ج صَالِحُونَ): (ismi fail) doğru olan, salih olan

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs tefa'ul) yardım etti, sahip çıktı/ yürüttü, idare etti

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) ibadet etti/ dua etti/ davet etti/ istedi [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصْرُ]: yardım, yardım etme

(دُونَ): (zarf) başka, gayr, hariç, ...sız, ...siz (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'al b., ecvef f.) yapabildi, edebildi

(A'RAF, 198 – 199):

(سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): (nakıs f.) gördü, bildi, zannetti

(نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا): gördü, baktı (أَبْصَرَ يُبْصِرُ إِبْصَارًا): (if'al b.) gördü (اَمَرَ يَأْمُرُ اَمْرًا): (mehmuz f.) emretti

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı/ çıkardı/ tuttu [(عَفَا يَعْفُو) اَلْعَفْوُ]: (masdar) afvetme, bağışlama, kolaylık

(اَلْعُرْفُ ج اَعْرَافٌ): iyilik/ yüksek yer (أَعْرَضَ يُعْرِضُ إِعْرَاضًا عَن): (if'al b.) yüz çevirdi

(A'RAF, 200 – 201 – 202):

(نَزَغَ يَنْزِغُ نَزْغًا): dürtükleme, vesvese verme [(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]: (Esma'i ilahiyeden) çok iyi işiten, işitici

(اِسْتَعَاذَ يَسْتَعِيذُ اِسْتِعَاذَةً): (istif'al b., ecvef f.) sığınmayı talep etti, sığınmaya çalıştı

[(عَلِمَ يَعْلَمُ) اَلْعَلِيمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok bilen, iyi bilen (اَلْاَخُ ج اِخْوَانٌ – اِخْوَةٌ): kardeş

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs f., iftial b.) korundu, sakındı (مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü, değdi

[(طَافَ يَطُوفُ) اَلطَّائِفُ]: lümme'i şeytaniye (şeytanın verdiği vesvese)/ insana ilişen vesvese/ dolaşan, tavaf eden

(تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

[(أَبْصَرَ يُبْصِرُ) اَلْمُبْصِرُ]: (ismi fail) gören/ ışık veren/ aydınlatan (مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا): (muzaaf f.) meded etti, sürükledi, çekti

[(غَوَى يَغْوَى) اَلْغَيُّ]: azgınlık, sapma (أَقْصَرَ يُقْصِرُ إِقْصَارًا): (if'al b.) vazgeçti, bıraktı

(A'RAF, 203 – 204):

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب): (mehmuze'l-fa ve nakıs f.) getirdi (أَنْصَتَ يُنْصِتُ إِنْصَاتًا): (if'al f.) susup dinledi

(اِجْتَبَى يَجْتَبِي اِجْتِبَاءً): (nakıs f., iftial b.) uydurdu, düzdü, topladı, derleyip topladı

(اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü (أَوْحَى يُوحِي اِيحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti, bildirdi

(اَلْبَصِيرُ ج بَصَآئِرُ): basiret, kendisiyle hakikate erişilebilen kalp gözü/ beyan, açık hüccet, ibret, şahit

(قَرَأَ يَقْرَأُ قِرَاءَةً): (mehmuz f.) okudu (اِسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ اِسْتِمَاعًا): (iftial b.)kulak verdi, dinledi

(A'RAF, 205 – 206):

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, hatırladı, bahsetti, konuştu [(تَضَرَّعَ يَتَضَرَّعُ) اَلتَّضَرُّعُ]: yalvarıp yakarma (masdar)

[(خَافَ يَخَافُ) اَلْخِيفَةُ]: korku, korkma (دُونَ): (zarf) daha aşağı, başka, gayr, düşük, dışında

[(جَهَرَ يَجْهَرُ) اَلْجَهْرُ]: açık, açığa verme (اَلْقَوْلُ ج اَقْوَالٌ): söz/ görüş (اَلْغُدُوُّ): sabah

(اَلْاَصِيلُ ج اَصَالٌ): akşam (ikindiden sonraki vakit) [(عَبَدَ يَعْبُدُ) اَلْعِبَادَةُ]: (masdar) kulluk etme, ibadet etme

(عِنْدَ): (zarf) yanında, katında (اِسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اِسْتِكْبَارًا): (istif'al b.) büyüklendi, inat gösterip hakka boyun eğmedi

(سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا): (tef'il b.) tesbih, tenzih ve takdis etti (سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا): secde etti, eğildi, boyuneğdi

سورة الأنفال (8)

(ENFAL (Ganimet Malları) SÛRESİ)

(Medine'de inmiştir. 75 ayettir.)

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 176 – 185 / (ENFAL: 1 – 8) ≻

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyla

يَسْأَلُونَكَ	عَنِ الْأَنْفَالِ	قُلِ	الْأَنْفَالُ	لِلَّهِ	وَ	الرَّسُولِ ج
Sana soruyorlar	savaş ganimetleri hakkında	De ki	Ganimetler	Allah'a aittir	ve	Peygamber'e
f.muzari+ fâil mef'ûl	car-mecrur	emir f.	mübteda	haber	atıf h.	matuf

فَاتَّقُوا	اللَّهَ	وَ	أَصْلِحُوا	ذَاتَ	بَيْنِكُمْ ص	وَ
O halde siz sakının	Allah'tan	,	düzeltin		aranızı	
başlama h. { rabıta da denmiştir }, emir f., fail	meful	atıf h.	emir f., fail	mef'ul, muzaf	muz. ileyh, muzaf, (كُمْ):muz. ileyh	atıf h.

أَطِيعُوا	اللَّهَ	وَ	رَسُولَهُ	إِنْ كُنْتُمْ	مُؤْمِنِينَ	﴿1﴾
itaat edin	Allah	ve	Resûlüne	iseniz	müminler	
emir f., fail	mef'ul	atıf h.	matuf	şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	

1. Sana savaş ganimetleri(nin taksimi) hakkında soruyorlar. De ki: Ganimetler Allah ve Peygamber'e aittir. O halde siz (gerçek) müminler iseniz (bu konuda) Allah'tan sakının, aranızı düzeltin (aranızdaki ihtilaflara meydan vermeyin), Allah ve Resûlüne itaat edin.

إِنَّمَا	الْمُؤْمِنُونَ	الَّذِينَ	إِذَا	ذُكِرَ	اللَّهُ	وَجِلَتْ	قُلُوبُهُمْ	وَ
ancak	Müminler	kimselerdir	zaman	anıldığı	Allah	titreyen	kalpleri	,
hasr edatı	mübteda	haber; ismi mevsul	şart bildiren zaman z. sıla; şart cüm.	fi'lu'ş-şart; meçhul f. mazi	naibi fail	cevabu'ş-şart; f. mazi	fail	atıf h.

إِذَا	تُلِيَتْ	عَلَيْهِمْ	آيَاتُهُ	زَادَتْهُمْ	إِيمَانًا	وَ	عَلَى رَبِّهِمْ	يَتَوَكَّلُونَ ج	﴿2﴾
zaman	okunduğu	kendilerine	Allah'ınâyetleri	artıran	imanlarını	ve	Rablerine	tevekkül eden	
şart bildiren zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; meçhul f. mazi	car-mecrur	naibi fail	cevabü'ş-şart + mef'ûl	ikinci mef'ûl	atıf h.	h. cer-mecrur isim	f. muzari+ fâil	

2. Müminler ancak, Allah anıldığı zaman kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğu zaman imanlarını artıran ve yalnız Rablerine tevekkül eden kimselerdir.

الَّذِينَ	يُقِيمُونَ	الصَّلَاةَ	وَ	مِمَّا	رَزَقْنَاهُمْ	يُنْفِقُونَ ط	﴿3﴾
Onlar kimselerdir	dosdoğru kılan	namazlarını	ve	kendilerine rızık olarak verdiklerimizden		infak eden	
önceki (الَّذِينَ)den bedel, ismi mevsul	sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul	atıf h.	h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cüm. fail, mef'ûl	f.muzari+fâil	

3. Onlar namazlarını dosdoğru kılan ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak eden kimselerdir.

أُولَئِكَ	هُمُ	الْمُؤْمِنُونَ	حَقًّا ط	لَهُمْ	دَرَجَاتٌ	عِنْدَ
İşte onlar		mümin olanlardır	gerçekten	Onlar için vardır	dereceler	katında
mübteda	fasıl zamiri	haber	(إِيمَانًا) olarak takdir edilen mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar	mekan zarfı, muzaf

رَبِّهِمْ	وَ	مَغْفِرَةٌ	وَ	رِزْقٌ	كَرِيمٌ ج	﴿4﴾
Rableri	,	bağışlanma	ve	bir rızık	cömertçe verilmiş	
muz. ileyh	atıf h.	matuf	atıf h.	matuf, mevsuf	sıfat	

4. İşte onlar gerçekten mümin olanlardır. Onlar için Rableri katında dereceler (yüksek mertebeler), bağışlanma ve cömertçe verilmiş bir rızık vardır.

كَمَا	أَخْرَجَكَ	رَبُّكَ	مِنْ بَيْتِكَ	بِالْحَقِّ ص	وَ
tıpkı benzer	seni çıkarmasına	Rabbinin	evinden	hak uğruna	hal vavı
h. cer, + masdar h.	f.mazi+ mef'ûl	fail	h. cer-mecrur isim	car-mecrur	
إِنَّ	فَرِيقاً	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	لَكَارِهُونَ لا	﴿5﴾	
tekid ve nasb h.	bir grubun	mü'minlerden	isteksiz oldukları halde		
	(إِنَّ)'nin ismi, mevsuf	sıfat; şibhi cümle	tekit lamı+ (إِنَّ)'nin haberi		

hal; (أَخْرَجَكَ) fiilinin mef'ûlü (كَ)den hal: isim cümlesi

5. (Ganimetlerin taksimi sırasındaki bu hoşnutsuzluk) tıpkı mü'minlerden bir grubun (Medine'den ayrılmaya) isteksiz oldukları halde Rabbinin seni hak uğruna (savaşmak için) evinden çıkarmasına benzer.

يُجَادِلُونَكَ	فِي الْحَقِّ	بَعْدَ	مَا تَبَيَّنَ	كَأَنَّمَا	يُسَاقُونَ
seninle tartışıyorlar	Hak hususunda	sonra	ortaya çıktıktan	sanki gibi	sürülüyorlarmış
f. muzari+ fâil mef'ûl	car-mecrur	zaman zarfı, muzaf	muz. ileyh, masdar h., f. mazi	teşbih (benzetme edatı)	meçhul f. muzari+naibi fâil
إِلَى الْمَوْتِ	وَ	هُمْ	يَنْظُرُونَ ط	﴿6﴾	
ölüme	hal vâvı	onlar	bakar oldukları halde		
car-mecrur		mübteda	haber; muzari fiil cüm.		

6. Hak (Allah'ın Bedir'de savaşmaları gerektiği konusundaki emri, savaşın kaçınılmaz olduğu gerçeği) ortaya çıktıktan sonra, sanki onlar (ölüme) bakar oldukları halde (göz göre göre kesin olarak) ölüme sürülüyorlarmış gibi seninle tartışıyorlar.

لَكُمْ	أَنَّهَا	الطَّائِفَتَيْنِ	إِحْدَى	اللّٰهُ	يَعِدُكُمُ	إِذْ	وَ
sizin	olduğunu	iki zümreden	birinin	Allah	size vaad ediyordu	Hatırlayın ki	
(أَنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	muz. ileyh	ikinci mef'ûl, muzaf	fail	f.muzari+mef'ûl	geçmiş zaman zarfı	başlama h.

(أَنَّهَا لَكُمْ) cüm. (إِحْدَى)'dan bedeldir

لَكُمْ	تَكُونُ	الشَّوْكَةِ	ذَاتِ	غَيْرَ	أَنَّ	تَوَدُّونَ	وَ
sizin	olmasını	kuvvet	sahibi	olmayanın		arzu ediyordunuz	
(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.	(أَنَّ)'nin haberi; muzari, nasih fiil cüm. (كَانَ)'nin ismi (هِيَ) gizli zamiri	muz. ileyh	muz. ileyh, muzaf	(أَنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.	f. muzari+ fâil	atıf h.

(تَوَدُّونَ) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

﴿7﴾	الْكَافِرِينَ لا	دَابِرَ	يَقْطَعَ	وَ	بِكَلِمَاتِهِ	الْحَقَّ	أَنْ يُحِقَّ	اللّٰهُ	يُرِيدُ	وَ
	kâfirlerin	kökünü	kesmek	ve	sözleriyle	hakkı	gerçekleştirmek	Allah	istiyordu	
	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	f. muzari	atıf h.	h. cer-mecrur isim	mef'ul	masdar ve nasb h., f. muzari	fail	f. muzari	atıf h.

7. Hatırlayın ki, Allah size, iki zümreden (ya 40 kişilik kervandan veya 1000 kişilik Kureyş ordusundan) birinin sizin olduğunu vaad ediyordu. Siz de kuvvet sahibi olmayanın sizin olmasını arzu ediyordunuz. (Oysa) Allah, sözleriyle hakkı gerçekleştirmek ve (Kureyş ordusunda yer alan müşrikleri mağlub etmekle) kâfirlerin kökünü kesmek istiyordu.

﴿8﴾	الْمُجْرِمُونَ ج	كَرِهَ	لَوْ	وَ	الْبَاطِلَ	يُبْطِلَ	وَ	الْحَقَّ	لِيُحِقَّ
	günahkarlar	hoşlanmasa	bile		bâtılı	iptal etmek	ve	hakkı	gerçekleştirmek için
	fail	fi'lu'ş-şart; f. mazi	şart h.	hal vâvı	mef'ul	f. muzari	atıf h.	mef'ul	ta'lîl ve nasb h., f. muzari

8. (Bütün bunlar) günahkarlar hoşlanmasa bile hakkı gerçekleştirmek ve bâtılı iptal etmek içindir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 176 ≻

(ENFAL, 1):

(سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً):(mehmuz f.) sordu, istedi, hesaba çekti (اَلنَّفَلُ ج اَنْفَالٌ): ganimet (ذَاتُ ج ذَوَاتٌ): sahip

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı (ذَاتَ بَيْنِكُمْ): aranızı

(أَصْلَحَ يُصْلِحُ إِصْلاَحًا): (if'al b.) aralarını buldu, düzeltti, anlaştırdı/ ıslah etti

(بَيْنَ): (zarf) arasında (أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef f., if'al b.) itaat etti, emre uyum sağladı

(ENFAL, 2):

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): zikretti, bahsetti, konuştu, hatırladı (وَجِلَ يَوْجَلُ وَجَلاً): (misal f.) korktu, ürperdi

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp, yürek (تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) kıraat etti, okudu

(زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا):(ecvef f.) arttırdı, kattı/ arttı, ziyadeleşti (تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, işini Allah'a bıraktı

(ENFAL, 3):

(أَقَامَ يُقِيمُ إِقَامَةً): (ecvef f., if'al b.)dosdoğru kıldı, gözetti (اَلصَّلاَةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayırda bulundu, hayır verdi (أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا):(if'al b.) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu

(ENFAL, 4):

(اَلْمُؤْمِنُ ج مُؤْمِنُونَ): (ismi fail) inanan, iman eden (اَلدَّرَجَةُ ج دَرَجَاتٌ): derece, basamak, yükseklik mertebesi

[(رَزَقَ يَرْزُقُ) اَلرِّزْقُ]: rızık (اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): temiz, helal, hoş, güzel/ çok cömert/ ikram ve ihsanda bulunan

(ENFAL, 5):

(أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (اَلْحَقُّ): hak, gerçek, doğru

(اَلْفَرِيقُ ج فُرُوقٌ): (fırkadan daha büyük) topluluk, zümre, gurup (اَلْكَارِهُ ج كَارِهُونَ): (ismi fail) hoşlanmayan

(ENFAL, 6):

(جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً): (müfaale b.) mücadele etti, çekişti, atıştı (اَلْحَقُّ): hak, gerçek, doğru

(تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ تَبَيُّنًا): (tefa'ul b.) açığa çıktı, zahir oldu, açıklığa kavuşturdu (سَاقَ يَسُوقُ يَوْقًا): (ecvef f.) sürdü

[(مَاتَ يَمُوتُ) اَلْمَوْتُ]: ölüm, ölme (نَظَرَ يَنظُرُ نَظْرًا): baktı, gördü/ bildi/ bekledi/ düşündü/ ibret aldı

(ENFAL, 7):

(وَعَدَ يَعِدُ وَعْدًا): (misal f.) va'd etti, söz verdi (اَلْاَحَدُ ث اَلْاِحْدَى): bir, tek (اَلطَّائِفَةُ ج طَوَائِفُ): cemaat, gurup, bölük, taife

(وَدَّ يَوَدُّ وَدًّا):(muzaaf f.) istedi, temenni etti/ sevdi, muhabbet etti (غَيْرُ): başka, hariç, dışında, olmaksızın

(ذَاتُ ج ذَوَاتٌ): sahip (اَلشَّوْكَةُ): yiğitlik, cesaret, güç, kuvvet/ çatal/ silah (اَلْحَقُّ): hak, gerçek, doğru

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً):(ecvef f., if'al b.) istedi, irade etti (أَحَقَّ يُحِقُّ إِحْقَاقًا):(muzaaf if'al b.) gerçekleştirdi

(اَلْكَلِمَةُ ج كَلِمَاتٌ): Allah'ın koyduğu hüküm ve şeriatler/ kelam, söz

(قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا): arkasını kesti, helak etti [(قَطَعَ الدَّابِرَ) اَلدَّابِرُ]: arka, arkada olan (arkada olanı kesmek)

(ENFAL, 8):

(أَحَقَّ يُحِقُّ إِحْقَاقًا): (muzaaf if'al b.) gerçekleştirdi (أَبْطَلَ يُبْطِلُ إِبْطَالاً): (if'al b.)boşa çıkardı, zayi etti, ibtal etti

[(بَطَلَ يَبْطُلُ) اَلْبَاطِلُ]: faydasız boş şey, hakkın zıddı (اَلْمُجْرِمُ ج مُجْرِمُونَ): (ismi fail) suç işleyen, günah işleyen, günahkar

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 177 (ENFAL: 9 – 16) ≻

مُمِدُّكُمْ	أَنِّي	لَكُمْ	فَاسْتَجَابَ	رَبَّكُمْ	تَسْتَغِيثُونَ	إِذْ
size yardım yetiştiririm	Doğrusu ben	size	Bunun üzerine O cevap verdi	Rabbinizden	yardım istiyordunuz	O zaman
(أَنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	car-mecrur	atıf h., f. mazi	mef'ûl	f. muzari+ fâil	geçmiş zaman zarfı

﴿ 9 ﴾

مُرْدِفِينَ	مِنَ الْمَلَآئِكَةِ	بِأَلْفٍ
peşpeşe gelen	melek ile	bin
ikinci sıfat	sıfat; şibhi cüm.	h. cer-mecrur isim, mevsuf

9. O zaman, siz Rabbinizden yardım istiyordunuz. Bunun üzerine O; "Ben peşpeşe gelen bin melek ile size yardım yetiştiririm" (diyerek duanıza) cevap verdi.

قُلُوبُكُمْ ج	بِهِ	لِتَطْمَئِنَّ	وَ	بُشْرَى	إِلاَّ	اللّٰهُ	مَا جَعَلَهُ	وَ
kalblerinizin	onunla	yatışması için	ve	müjde olması	ancak	Allah	bunu yapmıştı	
fail	car-mecrur	ta'lîl ve nasb h., f. muzari	atıf h.	ikinci mef'ûl	istisna h.	fail	nefiy h.,f. mazi, mef'ûl	atıf h.

﴿ 10 ﴾

حَكِيمٌ ع	عَزِيزٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	اللّٰهِ ط	مِنْ عِنْدِ	إِلاَّ	النَّصْرُ	مَا	وَ
Hakim'dir	Aziz'dir	Allah	Hiç şüphesiz	Allah'ın	katından	başka	yardım	yoktur	
(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	muz. ileyh,	h. cer-mecrur isim, muzaf haber; şibhi cüm.	istisna h.	mübteda	nefiy h.	atıf h.

10. Allah bunu (meleklerle yardım yetiştirmesini size) ancak müjde olması ve onunla kalblerinizin yatışması için yapmıştı. Allah'ın katından başka yardım yoktur (Sakın bunu melekler yardım etti diye yorumlamayın. Onları size yardım ettiren Allah'tır). Hiç şüphesiz Allah Aziz'dir (üstün ve güçlü olandır), Hakim'dir (hüküm ve hikmet sahibidir).

عَلَيْكُمْ	يُنَزِّلُ	وَ	مِنْهُ	أَمَنَةً	النُّعَاسَ	يُغَشِّيكُمُ	إِذْ
üzerinize	indiriyordu		katından	bir emniyet olarak	hafif bir uykuya	sizi sardırıyordu	O zaman
car-mecrur	f. muzari	atıf h.	sıfat; şibhi cüm.	hal, mevsuf	ikinci mef'ûl	f.muzari+ mef'ul	geçmiş zaman zarfı

الشَّيْطَانِ	رِجْزَ	عَنْكُمْ	وَ يُذْهِبَ	بِهِ	لِيُطَهِّرَكُمْ	مَآءً	مِنَ السَّمَآءِ
şeytanın	pisliğini	sizden	gidermek için	onunla	Sizi temizlemek için	bir su	gökten
muz. ileyh	mef'ul, muzaf	car-mecrur	f. muzari atıf h.	car-mecrur	ta'lîl (sebep) ve nasb h.- f.muzari+ mef'ul	mef'ul	car-mecrur

﴿ 11 ﴾

الْأَقْدَامَ ط	بِهِ	يُثَبِّتَ	وَ	عَلَى قُلُوبِكُمْ	لِيَرْبِطَ	وَ
ayakları(nı)zı	bununla	sebat ettirmek	ve	kalplerinize	cesaret vermek için	,
mef'ul	car-mecrur	f. muzari	atıf h.	h. cer-mecrur isim	ta'lîl ve nasb h., f. muzari	atıf h.

11. O zaman (korktuğunuz için) katından bir emniyet olarak (size korkusuzluk ve güven sağlamak üzere) sizi hafif bir uykuya sardırıyordu. Sizi onunla temizlemek, sizden şeytanın pisliğini (verdiği vesveseyi) gidermek, kalplerinize (takviye olmak üzere) cesaret vermek ve bununla (savaşta) ayaklarınızı sebat ettirmek için üzerinize gökten bir su (yağmur) indiriyordu.

مَعَكُمْ	أَنِّي	إِلَى الْمَلَآئِكَةِ	رَبُّكَ	يُوحِي	إِذْ
sizinle beraberim	Kesinlikle ben	meleklere	Rabbin	vahyediyordu	Hani
mekan zarfı+ muz.ileyh	tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	car-mecrur	fail	f. muzari	geçmiş zaman zarfı

الرُّعْبَ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	فِي قُلُوبِ	سَأُلْقِي	آمَنُوا ط	الَّذِينَ	فَثَبِّتُوا
korku	inkar eden	kimselerin	yüreğine	Ben salacağım	iman edenlere		sebat verin
mef'ul	sıla	muz. ileyh, ismi mevsul	h. cer-mecrur isim, muzaf	istikbal (gelecek zaman) h.+ f.muzari	sıla; mazi fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul	rabıta, emir f. fail

﴿ 12 ﴾ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَ اضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ط

Hemen vurun	üstüne	boyunlarının		Vurun	onlardan	her birinin	parmaklarına
rabıta, emir f.	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	emir f.+ fail	car-mecrur	mef'ul, muzaf	muz. ileyh

12. Hani (yine) Rabbin meleklere: «Kesinlikle ben sizinle beraberim; iman edenlere sebat verin. Ben inkar edenlerin yüreğine korku (ürkme ve dehşet duygusu) salacağım. Hemen vurun boyunlarının üstüne! Vurun onlardan her birinin parmaklarına!" (diye) vahyediyordu.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ ج وَ مَنْ

Bütün bunlar	onların sebebiyledir		Allah'a	ve	Resûlüne		Kim
mübteda	h. cer, tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi		mef'ul	atıf h.	matuf	atıf h.	mübteda, şart ve cezm h.
		muhalefet etmeleri (أَنَّ)'nin haberi; mazi fiil cüm.					

﴿ 13 ﴾ يُشَاقِقِ اللّٰهَ وَ رَسُولَهُ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

muhalefet ederse	Allah'a	ve	Resûlüne	doğrusu	Allah	şiddetli olandır	cezası
fi'lu'ş-şart; f. muzari	mef'ul	atıf h.	matuf	rabıta (arkadan gelen cümle cevabü'ş-şart'tır) , tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi, muzaf	muz.ileyh, mecrur

13. Bütün bunlar, onların Allah'a ve Resûlüne muhalefet etmeleri sebebiyledir. Kim Allah ve Resûlüne muhalefet ederse, doğrusu Allah, cezası şiddetli olandır.

﴿ 14 ﴾ ذٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَ أَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ

İşte böyle	Artık onu tadın			Kâfirlere vardır	azabı	cehennem ateşinin
mübteda	rabıta, emir f., fail, mef'ul	atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm.	(أَنَّ)'nin muahhar ismi, muzaf	muz. ileyh

يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا

Ey	iman edenler		karşılaştığınız		inkar eden kimselerle
nida h., münâdâ, tenbih h.	sıla: mazi fiil cüm. fâil	sıfat; ismi mevsul	fi'lu'ş-şart; f.mazi+fail	şart bildiren zaman zarfı	sıla: cemi mazi fiil c. f.	mef'ul, ismi mevsul

﴿ 15 ﴾ زَحْفاً فَلاَ تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ ج وَ مَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ

ordu halindeki	onlara dönmeyin	arkanızı		onlara çevirirse	O gün
hal	rabıta+nehy-i hazır; f.muzari+fail+mef'ul	ikinci mef'ûl	atıf h.	fi'lü'ş-şart; f. muzari, mef'ul	zaman zarfı

دُبُرَهُ إِلاَّ مُتَحَرِّفاً لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزاً إِلَى فِئَةٍ فَقَدْ

arkasını	dışında	çekilmek	savaşmak için	veya	katılmak	bir bölüğe	şüphesiz ki o
ikinci mef'ûl	istisna h.	hal	car-mecrur	atıf h.	matuf	car-mecrur	rabıta (arkadan gelen cümle cevabü'ş-şart'tır) tahkik h.

﴿ 16 ﴾ بَآءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ وَ مَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ط وَ بِئْسَ الْمَصِيرُ

uğramış olarak döner	bir gazaba	Allah'tan		Onun barınağı da	cehennemdir		ne kötü	bir dönüş yeridir
f. mazi	h.cer+ mecrur isim, mevsuf	sıfat; şibhi cüm.	atıf h.	mübteda	haber	atıf h.	f. mazi, câmid	fail

14. İşte böyle. Artık onu (bu yenilgi azabını) tadın! Kâfirlere bir de cehennem ateşinin azabı vardır. **15.** Ey iman edenler! (Savaşa çıktığınızda size doğru yaklaşan) ordu halindeki (toplu olarak) inkar edenlerle karşılaştığınız zaman onlara arkanızı dönmeyin. **16.** O gün (harb esnasında)– (savaş taktiği gereği tekrar) savaşmak için (dönmek üzere) çekilmek veya (başka, diğer) bir bölüğe katılma (durumu) dışında- kim onlara (düşmanlara) arkasını çevirirse (savaştan kaçarsa), şüphesiz ki o, Allah'tan bir gazaba uğramış olarak (gazabını hak etmiş olarak) döner. Onun barınağı da cehennemdir. Orası, ne kötü bir dönüş yeridir!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 177 ≻

(ENFAL, 9 – 10):

(اِسْتَغَاثَ يَسْتَغِيثُ اِسْتِغَاثَةً): (istif'al ecvef f.) yardıma çağırdı, yardım istedi

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (istif'al ecvef f.) cevap verdi (kabul etti manasını da tazammun eder)

[(أَمَدَّ يُمِدُّ) اَلْمُمِدُّ]: (ismi fail) imdadda bulunan, yardım yetiştiren (اَلْاَلْفُ): bin

(اَلْمُرْدِفُ ج مُرْدِفُونَ): (ismi fail) birbiri ardınca (peşpeşe fırka fırka gelen melekler yahut diğer melekleri arkasına takmış olan önde giden melekler)/ terkisine binen, terkisine bindiren

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı / çevirdi, yaptı, koydu, kıldı (اَلْبُشْرَى – اَلْبَشَارَةُ): müjde

(اِطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ اِطْمِئْنَانًا): (if'illal b.) yatıştı, dindi, tatmin oldu, sükünet buldu [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصْرُ]: yardım, yardım etme

(ENFAL, 11 - 12):

(غَشَّى يَغَشِّي تَغْشِيَةً): (nakıs tef'il b.) daldırdı, saldırdı (اَلْاَمَنَةُ): emniyet, korkusuzluk

(اَلنُّعَاسُ): uykunun bastırması veya uykuya giriş (hafif uyku), uyuklama

(نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلاً):(tef'il b.) indirdi (اَلْمَاءُ ج مِيَاهٌ): su (طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا): (tef'il b.) temizledi, temizlendi

(اَلْقَدَمُ ج اَقْدَامٌ): ayak (أَذْهَبَ يُذْهِبُ إِذْهَابًا): (if'al b.) giderdi, izale etti, ortadan kaldırdı

(اَلرِّجْزُ): şeytanın ilka ettiği vesveseler ve maruz kıldığı günahlar (رَبَطَ يَرْبِطُ رَبْطًا): cesaret verdi, takviye etti/ bağladı

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp,yürek (ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا):(tef'il b.) sebat verdi, gevşeklik ve sallantıyı defetti, sabitleştirdi

(أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً): (nakıs f., if'al b.) vahyetti, işaret etti, gizlice öğütledi, fısıldadı (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp, yürek

(ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا): (tef'il b.) sebat verdi, gevşeklik ve sallantıyı defetti, sabitleştirdi (اَلْبَنَانُ ج بَنَانٌ): parmak uçları

(أَلْقَى يُلْقِي إِلْقَاءً): (nakıs f., if'al b.) saldı, bıraktı/ hitap etti/ kulak verdi/ öne sürdü/ sağlamlaştırdı (اَلْعُنُقُ ج اَعْنَاقٌ): boyun

[(رَعَبَ يَرْعَبُ) اَلرُّعْبُ]: korku, korkma, ürkme (ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, uçurdu, dövdü

(ENFAL, 13 – 14 – 15):

(شَاقَّ يُشَاقُّ مُشَاقَّةً): (muzaaf f. mufaale b.) muhalefet etti, ayrılık yaptı (اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü

(ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti (اَلنَّارُ ج نِيرَانٌ): ateş (لَقِيَ يَلْقَى لِقَاءً): (lefif f.) karşılaştı, buldu

[(زَحَفَ يَزْحَفُ) اَلزَّحْفُ]: (düşman üzerine ordu halinde) yürümek (اَلدُّبُرُ ج اَدْبَارٌ): arka, geri, önün zıddı

(ENFAL, 16):

(وَلَّى يُوَلِّي تَوْلِيَةً): (nakıs f., tef'il b.) çevirdi (savaştan dönüp kaçtı), dönüp gitti

[(تَحَرَّفَ يَتَحَرَّفُ) اَلْمُتَحَرِّفُ]: (ismi fail) dönen, kayan, çekilen (kaçmak için değil de tekrar harbe hazırlık için yerini terk edici, siperinden dönücü olmaksızın) (يَوْمَئِذٍ): o gün (اَلدُّبُرُ ج اَدْبَارٌ): arka, geri, önün zıddı

[(قَاتَلَ يُقَاتِلُ) اَلْقِتَالُ]: muharebe, savaş (cümledeki yerine göre de Allah yolunda cihad etme)

[(تَحَيَّزَ يَتَحَيَّزُ) اَلْمُتَحَيِّزُ]: (ismi fail) katılan, dahil olan

(اَلْفِئَةُ ج فِئَاتٌ): gurup, sınıf, birlik, fırka (بَاءَ يَبُوءُ): (mehmuze'l-lam ve ecvef f.) uğradı, tekrar geldi, döndü, döndürdü

[(غَضِبَ يَغْضَبُ) اَلْغَضَبُ]: gazap, hiddet, öfke, kızma [(اَوَى يَاْوِي) اَلْمَأْوَى]: (ismi mekan) sığınak, barınak

(بِئْسَ): (zem kelimesi) ne kötü [(صَارَ يَصِيرُ) اَلْمَصِيرُ]: (ismi mekan) dönüş yeri, varılan yer, (masdar:) dönüş, varma, erişme

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 178 (ENFAL: 17 – 25) ≻

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ	وَ	لَكِنَّ	اللَّهَ	قَتَلَهُمْ ص	وَ	مَا رَمَيْتَ
Onları siz öldürmediniz	atıf h.	fakat	Allah	onları öldürdü	atıf h.	sen atmadın
başlama h.+ nefiy ve cezm h., f. muzari, mef'ul		istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi	(لَكِنَّ)'nin haberi; mazi fiil, mef'ul		nefiy ve cezm h., f. mazi, fail

إِذْ	رَمَيْتَ	وَ	لَكِنَّ	اللَّهَ	رَمَى ج	وَ	لِيُبْلِيَ	الْمُؤْمِنِينَ
zaman	Attığın	atıf h.	fakat	Allah	attı	Ve atıf h	denemek için	müminleri
geçmiş zaman zarfı	f.mazi, fail		istidrak ve nasb h.	(لَكِنَّ)'nin ismi	(لَكِنَّ)'nin haberi; mazi fiil cüm.		ta'lil ve nasb h., f. muzari	mef'ul

﴿ 17 ﴾

مِنْهُ	بَلَآءً	حَسَناً ط	إِنَّ	اللَّهَ	سَمِيعٌ	عَلِيمٌ
katından	bir imtihanla	güzel	Şüphesiz	Allah	Semi'dir	Alim'dir
car-mecrur	mef'ûlü mutlak	sıfat	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi

17. Onları siz öldürmediniz, fakat Allah onları öldürdü. Attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı (Yani başarı kişinin şahsına ait güç ve kuvvetle değil, o gücü ve kabiliyeti veren Allah'ın yardımı ve desteği iledir. Çünkü O'ndan başka yaratıcı yoktur). Ve (bunu), müminleri güzel bir imtihanla denemek için (yaptı). Şüphesiz Allah Semi'dir, Alim'dir.

﴿ 18 ﴾

ذَٰلِكُمْ	وَ	أَنَّ	اللَّهَ	مُوهِنُ	كَيْدِ	الْكَافِرِينَ
İşte böyle	atıf h	Şüphesiz	Allah	zayıflatandır	tuzağını	kâfirlerin
mübteda		tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	(أَنَّ)'nin haberi, muzaf	muz. ileyh, muzaf	muz.ileyh

18. İşte böyle (durumunuz budur)... Şüphesiz Allah, (çeşitli vesileler yaratarak) kâfirlerin tuzağını zayıflatandır.

إِنْ تَسْتَفْتِحُوا	فَقَدْ	جَآءَكُمُ	الْفَتْحُ ج	وَ	إِنْ تَنْتَهُوا	فَهُوَ
Eğer zafer istiyorsanız	kesinlikle	size geldi	zafer	Ve atıf h.	eğer vazgeçerseniz	işte bu
şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	Rabıta, tahkik h.	cevabü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	fail		şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	rabıta, mübteda

خَيْرٌ	لَكُمْ ج	وَ	إِنْ تَعُودُوا	نَعُدْ ج	وَ	لَنْ تُغْنِيَ	عَنْكُمْ	فِئَتُكُمْ
hayırlıdır	sizin için	atıf h.	dönerseniz	biz de döneriz	atıf h.	savamaz	sizden	Topluluğunuz
haber	car-mecrur		şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	cevabu'ş-şart; f. muzari		nefiy ve nasb h., f. muzari	car-mecrur	fail

﴿ 19 ﴾

شَيْئًا	وَ	لَوْ كَثُرَتْ لا	وَ	أَنَّ	اللَّهَ	مَعَ	الْمُؤْمِنِينَ ع
hiçbir şeyi	hal vâvı	çok bile olsa	atıf h.	Doğrusu	Allah	beraberdir	müminlerle
mef'ul		şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi		tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh, (أَنَّ)'nin haberidir

19. Eğer zafer istiyorsanız, işte size zafer geldi! Ve eğer (inkardan ve müminlere düşmanlık yapmaktan) vazgeçerseniz işte bu sizin için hayırlıdır. Yine (düşmanlığa) dönerseniz, biz de (Peygambere ve müminlere yardıma geri) döneriz. Topluluğunuz -çok bile olsa- sizden hiçbir şeyi savamaz (hiçbir şekilde fayda vermez). Doğrusu Allah müminlerle beraberdir.

يَا أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	أَطِيعُوا	اللَّهَ	وَ	رَسُولَهُ
Ey	iman edenler		itaat edin	Allah'a	ve atıf h.	Resûlüne
nida h.+ münâdâ+ tenbih h.	sıla: cemi mazi fiil c.	sıfat; ismi mevsul	emir f., fail	mef'ul		matuf

﴿ 20 ﴾

وَ	لَا تَوَلَّوْا	عَنْهُ	وَ	أَنْتُمْ	تَسْمَعُونَ ج
atıf h.	yüz çevirmeyin	O'ndan	hal vâvı	mübteda	işittiğiniz halde
	nehiy ve cezm h., f. muzari, fail	car-mecrur			haber: muzari fiil

20. Ey iman edenler! Allah'a ve Resûlüne itaat edin, (emir ve yasakları) işittiğiniz halde O'ndan yüz çevirmeyin.

﴿ 21 ﴾ وَ لاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَ هُمْ لاَ يَسْمَعُونَ

وَ	لاَ تَكُونُوا	كَالَّذِينَ	قَالُوا	سَمِعْنَا	وَ	هُمْ	لاَ يَسْمَعُونَ
atıf h.	olmayın nehiy ve cezm h., f. muzari, (كَانَ)'nin ismi	kimseler gibi (كَانَ)'nin haberi; h. cer, ismi mevsul	diyen sıla: cemi mazi fiil cümlesi	Biz işittik f.mazi+fail			İşitmedikleri halde haber: muzari fiil mübteda hal vâvı

21. İşitmedikleri halde «Biz işittik» diyenler gibi (münafıklar gibi) olmayın.

﴿ 22 ﴾ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لاَ يَعْقِلُونَ

إِنَّ	شَرَّ	الدَّوَابِّ	عِنْدَ	اللَّهِ	الصُّمُّ	الْبُكْمُ	الَّذِينَ	لاَ يَعْقِلُونَ
Doğrusu tekid ve nasb h.	en kötüsü (إِنَّ)'nin ismi, muzaf	canlıların muz. ileyh	katında mekan zarfı, muzaf	Allah muz. ileyh	sağırlar (إِنَّ)'nin haberi	dilsizlerdir (إِنَّ)'nin ikinci haberi, mevsuf		aklını kullanmayan sıla: muzari fiil cümlesi	sıfat; ismi mevsul

22. Doğrusu Allah katında canlıların en kötüsü, aklını kullanmayan, (hakkı duymayan) sağırlar ve (hakkı konuşmayan) dilsizlerdir.

وَ لَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ ط

وَ	لَوْ	عَلِمَ	اللَّهُ	فِيهِمْ	خَيْرًا	لَأَسْمَعَهُمْ ط
atıf h.	Eğer şart h.	bilseydi fi'lu'ş-şart, f. mazi	Allah fail	onlarda car-mecrur	bir iyilik mef'ul	onlara işittirirdi cevab h, cevabü'ş-şart; f. mazi, mef'ul

﴿ 23 ﴾ وَ لَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَ هُمْ مُعْرِضُونَ

وَ	لَوْ	أَسْمَعَهُمْ	لَتَوَلَّوْا	وَ	هُمْ	مُعْرِضُونَ
atıf h.	bile şart h.	işittirseydi fi'lü'ş-şart; f. mazi, mef'ul	yüz çevirirlerdi cevab h., cevabü'ş-şart; f. mazi, fail		onlar mübteda	dönerek haber

23. Eğer Allah onlarda bir iyilik bilseydi (görseydi), onlara işittirirdi. (Fakat) işittirseydi bile (yine) onlar (irade ve seçim özgürlüğü verildiği için) dönerek yüz çevirirlerdi (aldırış etmezlerdi).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ

يَا أَيُّهَا	الَّذِينَ آمَنُوا	اسْتَجِيبُوا	لِلَّهِ	وَ	لِلرَّسُولِ
Ey nida h.+ münâdâ+ tenbih h.	iman edenler sıla: mazi fiil cümlesi; sıfat; ismi mevsul	icabet edin emir f.+ fail	Allah car-mecrur	ve atıf h.	Resûlüne car-mecrur

إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ج وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ

إِذَا	دَعَاكُمْ	لِمَا	يُحْيِيكُمْ ج	وَ	اعْلَمُوا	أَنَّ	اللَّهَ	يَحُولُ
zaman zaman zarfı	sizi çağırdığı f. mazi, mef'ul	şeylere h. cer, ismi mevsul	Hayat verecek sıla; muzari fiil cüm., mef'ul	Ve atıf h.	bilin ki emir f.+ fail	tekid ve nasb h.	Allah (أَنَّ)'nin ismi	girer (أَنَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi

(اعْلَمُوا)'nin mef'ulü, masdar-ı müevvel

﴿ 24 ﴾ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ وَ أَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

بَيْنَ	الْمَرْءِ	وَ	قَلْبِهِ	وَ	أَنَّهُ	إِلَيْهِ	تُحْشَرُونَ
arasına mekan zarfı, muzaf	kişi ile muz. ileyh	atıf h.	onun kalbi matuf	atıf h.	kesinlikle tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi	onun huzuruna car-mecrur	toplanacaksınız (أَنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm.

24. Ey iman edenler! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah ve Resûlüne icabet edin (Kur'an'a ve O'nun tatbikatı olan Rasûl'ün çağrısına uyun). Ve bilin ki, Allah kişi ile kalbi arasına girer (yüreğinin taşıdıklarına ve tercihine bakarak hidayete ya da küfre değiştirebilir) ve kesinlikle O'nun huzuruna toplanacaksınız.

وَ اتَّقُوا فِتْنَةً لاَ تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَآصَّةً ج

وَ	اتَّقُوا	فِتْنَةً	لاَ تُصِيبَنَّ	الَّذِينَ	ظَلَمُوا	مِنْكُمْ	خَآصَّةً ج
	sakının emir f.+ fail	fitneden mef'ul, mevsuf	kesinlikle isabet etmeyecek olan sıfat; tekit nûnuna birleşen olumsuz f.muzari cümlesi	kimselere mef'ul, ismi mevsul	zulmeden f.mazi+ fail	aranızdan car-mecrur	yalnız hal

﴿ 25 ﴾ وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

وَ	اعْلَمُوا	أَنَّ	اللَّهَ	شَدِيدُ	الْعِقَابِ
atıf h.	bilin emir f.+ fail	olduğunu tekid ve nasb h.	Allah'ın (أَنَّ)'nin ismi	şiddetli (أَنَّ)'nin haberi	cezasının muz. ileyh

(اعْلَمُوا)'nin mef'ulü, masdar-ı müevvel

25. Aranızdan kesinlikle yalnız zulmeden kimselere isabet etmeyecek olan (suçlu-suçsuz herkesi kapsayacak olan) fitneden (felaket ve musibetten) sakının. Allah'ın cezasının şiddetli olduğunu bilin.

⮜ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 178 ⮞

(ENFAL, 17 – 18):

(قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (رَمَى يَرْمِي رَمْيًا): (nakıs f.) attı (بَلاَ يَبْلُو بَلاَءً): (nakıs f.) denedi, imtihan etti

(اَلْحَسَنُ ج حِسَانٌ): güzel, mergup, hoşa giden [(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]: (Esma'i ilahiyeden) işitici

[(أَوْهَنَ يُوهِنُ) اَلْمُوهِنُ]: (ismi fail) zayıf düşüren (zayıf düşürmekle boşa çıkaran)

[(كَادَ يَكِيدُ) اَلْكَيْدُ]: hile, tuzak/ hile yapma, tuzağa düşürme

(ENFAL, 19):

(اِسْتَفْتَحَ يَسْتَفْتِحُ اِسْتِفْتَاحًا): (istif'al b.) fetih (zafer) talep etti (جَاءَ يَجِيئُ جَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef) geldi

[(فَتَحَ يَفْتَحُ) اَلْفَتْحُ]: fetih, zafer, hüküm (اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً): (nakıs infial b.) vazgeçti, bıraktı

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (عَادَ يَعُودُ عَوْدًا): (ecvef f.) döndü

(أَغْنَى يُغْنِي إِغْنَاءً): (nakıs f., if'al b.) müstağni kıldı, kafi geldi, ihtiyacını giderdi, savdı

(اَلْفِئَةُ ج فِئَاتٌ): birlik, fırka, gurup, bölük (كَثُرَ يَكْثُرُ كَثْرًا): çok oldu

(ENFAL, 20 – 21):

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً):(ecvef f., if'al b.) itaat etti, emre uyum sağladı, bağlılık gösterdi, muvafakat etti

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا):(nakıs tefa'ul b.) yüz çevirdi, döndü/ yürüttü, idare etti/ sevdi/ yardımda bulundu

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi ,oldu (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): işitti, duydu

(ENFAL, 22):

(اَلشَّرُّ): (ismi tafdil) daha şerli, en kötü, daha kötü (اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ): canlı, hayvan (عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلاً): akıl etti,akıl erdirdi

(اَلْأَصَمُّ ج صُمٌّ): (sıfatı müşebbehe) sağır (اَلْأَبْكَمُ ج بُكْمٌ): (sıfatı müşebbehe) dilsiz, ahras işitmeyen ve konuşmayan

(ENFAL, 23):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْخَيْرُ): hayır, faydalı şey (أَسْمَعَ يُسْمِعُ إِسْمَاعًا): (if'al b.) işittirdi, duyurdu

(اَلْمُعْرِضُ ج مُعْرِضُونَ): (ismi fail) yüz çeviren (تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs f., tefa'ul b.) yöneldi/ yüz, çevirdi

(ENFAL, 24 – 25):

(آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانًا): (if'al b.) inandı, iman etti, emin kıldı

(اِسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ اِسْتِجَابَةً): (istif'al ecvef f.)cevap verdi (kabul etti manasını da tazammun eder)

(دَعَا يَدْعُو دُعَاءً): (nakıs f.) çağırdı, teşvik etti (أَحْيَى يُحْيِي إِحْيَاءً): (if'al b.) hayat verdi, diriltti

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْمَرْءُ): erkek şahıs, er kişi, adam

(حَالَ يَحُولُ حَوْلاً): (ecvef f.) araya girdi/ ayırdetti / fasletti (حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, döndürdü

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs f., iftial b.) korundu, sakındı (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): bela, müsibet/ fitne, eziyet, deneme

(أَصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةً): (ecvef f., if'al b.) isabet etti, dokundu/ istedi, irade etti

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti haksızlık etti (اَلْخَاصَّةُ): hususan, hususi olarak, sadece, yalnız

(اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü

⮜ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 179 (ENFAL: 26 – 33) ⮞

وَ	اذْكُرُوا	إِذْ	أَنْتُمْ	قَلِيلٌ	مُسْتَضْعَفُونَ	فِي الْأَرْضِ
	Hatırlayın	bir zaman	siz	az idiniz	zayıf görülenler	yeryüzünde
	emir f.+ fail	geçmiş zaman zarfı	mübteda	haber, mevsuf	ikinci haber	car-mecrur
atıf h.						

تَخَافُونَ	أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ	النَّاسُ	فَآوَاكُمْ	وَ	أَيَّدَكُمْ	بِنَصْرِهِ
korkuyordunuz	sizi kapıp götürmesinden	İnsanların	sizi barındırdı	,	sizi destekledi	yardımıyla
üçüncü haber, muzari fiil	(تَخَافُونَ) fiilinin mef'ulü; masdar ve nasb h., f. muzari, mef'ûl	fail	atıf h., f. mazi, mef'ul	atıf h.	f.mazi+ mef'ul	h. cer-mecrur isim

وَ	رَزَقَكُمْ	مِنَ الطَّيِّبَاتِ	لَعَلَّكُمْ	تَشْكُرُونَ	﴿ 26 ﴾
ve	size rızık verdi	temiz şeylerden	belki	şükredersiniz	
atıf h.	f.mazi+ mef'ul	car-mecrur	tereccî (ümit) ve nasb h., (لَعَلَّ)'nin ismi	(لَعَلَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	

26. Hatırlayın, bir zaman siz yeryüzünde zayıf görülen az (bir topluluk) idiniz. İnsanların sizi kapıp götürmesinden korkuyordunuz da belki şükredersiniz diye Allah sizi barındırdı (yer yurt imkanı verdi), yardımıyla sizi destekledi ve size temiz şeylerden rızık verdi.

يَا أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	لاَ تَخُونُوا	اللَّهَ	وَ	الرَّسُولَ
Ey	iman edenler		ihanet etmeyin	Allah'a	ve	Peygamber'e
nida h., münâdâ, tenbih h.	sıla: mazi fiil cümlesi	sıfat; ismi mevsul	nehiy ve cezm h., cemi f. muzari	mef'ul	atıf h.	matuf

وَ	تَخُونُوا	أَمَانَاتِكُمْ	وَ	أَنْتُمْ	تَعْلَمُونَ	﴿ 27 ﴾
ve	ihanet etmiş olursunuz	kendi emanetlerinize			bile bile	
atıf h.	cemi f. muzari	mef'ul	hal vâvı	mübteda	haber: muzari fiil cümlesi	

27. Ey iman edenler! Allah'a ve Peygamber'e (gönderdiği Kur'an'ın emirlerini terk etmek suretiyle Allah'a, onun örnekliğindeki Kur'an'ı, sahih sünneti terk etmek suretiyle Rasul'e) ihanet etmeyin; (günah olduğunu) bile bile kendi emanetlerinize ihanet etmiş olursunuz.

وَ	اعْلَمُوا	أَنَّمَا	أَمْوَالُكُمْ	وَ	أَوْلاَدُكُمْ	فِتْنَةٌ ۙ
	Biliniz ki		mallarınız	ve	çocuklarınız	denemedir
atıf h.	emir f.+ fail	hasr edatı	mübteda	atıf h.	mübteda	haber

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

وَ	أَنَّ	اللَّهَ	عِنْدَهُ	أَجْرٌ	عَظِيمٌ ع	﴿ 28 ﴾
Ve		Allah'ın	katındadır	mükâfat	büyük	
atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	haber mukaddem; şibhi cüm.	mübteda muahhar, mevsuf	sıfat	

(أَنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

28. Biliniz ki, mallarınız ve çocuklarınız denemedir ve Allah'ın katındadır büyük mükâfat.

يَا أَيُّهَا	الَّذِينَ	آمَنُوا	إِنْ تَتَّقُوا	اللَّهَ	يَجْعَلْ	لَكُمْ
Ey	iman edenler		Eğer sakınırsanız	Allah'tan	O verir	size
nida h.+ münâdâ + tenbih h..	sıla: cemi mazi fiil cüm.	sıfat; ismi mevsul	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari	mef'ul	cevabu'ş-şart; f. muzari	car-mecrur

فُرْقَاناً	وَ	يُكَفِّرْ	عَنْكُمْ	سَيِّئَاتِكُمْ	وَ	يَغْفِرْ
bir fürkan		örter	sizi	günahlarınızı	ve	bağışlar
mef'ul	atıf h.	f. muzari	car-mecrur	mef'ul	atıf h.	f. muzari

لَكُمْ ط	وَ	اللَّهُ	ذُو	الْفَضْلِ	الْعَظِيمِ	﴿ 29 ﴾
sizi		Allah	sahibidir	lütuf	büyük	
car-mecrur	başlama h.	mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh, mevsuf	sıfat	

29. Ey iman edenler! Eğer Allah'tan (O'na saygısızlık edip günah işlemekten) sakınırsanız O, size bir fürkan verir (hakkı batıldan, doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırdedebilecek bir anlayış verir), günahlarınızı örter ve sizi bağışlar. Allah büyük lütuf sahibidir.

وَ	إِذْ	يَمْكُرُ	بِكَ	الَّذِينَ	كَفَرُوا	لِيُثْبِتُوكَ
	Hatırla ki	tuzak kuruyorlardı	sana	kimseler	inkar eden	seni tutup bağlamaları için
atıf h.	geçmiş zaman zarfı	f. muzari	car-mecrur	fail, ismi mevsul	sıla: cemi mazi fiil cüm.	ta'lil ve nasb h., f. muzari, fâil, mef'ul

وَ	يَمْكُرُونَ	وَ	يُخْرِجُوكَ ط	أَوْ	يَقْتُلُوكَ	أَوْ
	Onlar tuzak kuruyorlardı		seni çıkarmaları	yahut	seni öldürmeleri	veya
atıf h.	f. muzari+fâil	atıf h.	f. muzari, fâil, mef'ul	atıf h.	f. muzari, fâil, mef'ul	atıf h.

﴿ 30 ﴾	الْمَاكِرِينَ	خَيْرُ	اللَّهُ	وَ	اللَّهُ ط	يَمْكُرُ
	tuzak kuranların	en hayırlısıdır	Allah		Allah da	tuzak kuruyordu
	muz. ileyh	haber, muzaf	mübteda	başlama h.	fâil	f. muzari

30. Hatırla ki, inkar eden kimseler seni tutup bağlamaları veya seni öldürmeleri yahut seni (memleketinden) çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar (sana) tuzak kuruyorlardı, Allah da (onlara) tuzak kuruyordu. Allah tuzak kuranların en hayırlısıdır.

وَ	إِذَا	تُتْلَى	عَلَيْهِمْ	آيَاتُنَا	قَالُوا	قَدْ	سَمِعْنَا	لَوْ نَشَاءُ
	zaman	okunduğu	Onlara	âyetlerimiz	dediler	kesinlikle	İşittik	istersek
başlama h.	şart ve zaman zarfı	fi'lu'ş-şart; meçhul f. muzari	car-mecrur	naibi fail	cevabu'ş-şart; f. mazi, fâil	tahkik h.	f.mazi+ fâil	şart h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, failî (نَحْنُ) gizli zamiri

﴿ 31 ﴾	الْأَوَّلِينَ	أَسَاطِيرُ	إِلَّا	هَذَا	إِنْ	هَذَا لا	مِثْلَ	لَقُلْنَا
	öncekilerin	masallarından	başka bir şey	Bu	değildir	bunun	benzerini	biz de söyleyebiliriz
	muz.ileyh	haber, muzaf	istisna h.	mübteda, işaret ismi	nefiy h.	muz. ileyh, işaret ismi	mef'ul, muzaf	cevab h, f. mazi, fâil

31. Onlara âyetlerimiz okunduğu zaman: «İşittik, istersek biz de bunun benzerini kesinlikle söyleyebiliriz. Bu öncekilerin masallarından başka bir şey değildir.» dediler.

هَذَا	كَانَ	إِنْ	اللَّهُمَّ	قَالُوا	إِذْ	وَ
bu	idiyse		Ey Allah'ım	demişlerdi	Bir zaman da	
(كَانَ)'nin ismi	fi'lu'ş-şart; f. mazi, nasih	şart h.	nidası mahzuf münada	f.mazi+ fâil	geçmiş zaman zarfı	atıf h.

مِنَ السَّمَاءِ	حِجَارَةً	عَلَيْنَا	فَأَمْطِرْ	مِنْ عِنْدِكَ	الْحَقَّ	هُوَ
gökten	taşlar	üzerimize	o zaman yağdır	senin katından (gelmiş)	bir gerçek	
car-mecrur	mef'ul	car-mecrur	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, cevabü'ş-şart; emir f.	h. cer-mecrur isim	(كَانَ)'nin haberi	fasıl zamiri

﴿ 32 ﴾	أَلِيمٍ	بِعَذَابٍ	ائْتِنَا	أَوِ
	acı veren	bir azap	bize getir	yahut
	sıfat	h. cer-mecrur isim, mevsuf	emir f., mef'ul	atıf h.

32. Bir zaman da (o inkarcılar): "Ey Allah'ım! Eğer bu (Kur'an) senin katından gelmiş bir gerçekse o zaman üzerimize gökten taşlar yağdır, yahut bize acı veren bir azap getir! (Böylece senin tarafından indirilip indirilmediğini anlayalım)" demişlerdi.

وَ	مَا	كَانَ	اللَّهُ	لِيُعَذِّبَهُمْ	وَ	أَنْتَ	فِيهِمْ ط
	değildir		Allah	onlara azap edecek		Sen	onların içinde iken
atıf h.	nefiy h.	f. mazi, nasih	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; muzari f. cümlesi, mef'ûl	hal vâvı	mübteda	haber; şibhi cüm.

﴿ 33 ﴾	يَسْتَغْفِرُونَ	هُمْ	وَ	مُعَذِّبَهُمْ	اللَّهُ	كَانَ	مَا	وَ
	bağışlanma dilerlerken de			onlara azap edici	Allah	değildir		Ve
	haber; muzari fiil cümlesi	mübteda	hal vâvı	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi	f. mazi, nasih	nefiy h.	atıf h.

33. (Böyle bir talepte bulunmalarına karşın) Sen onların içinde iken, Allah onlara azap edecek değildir. Ve (yine) onlar(ın içindeki mü'minler) bağışlanma dilerlerken de Allah onlara azap edici değildir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 179 ≻

(ENFAL, 26):

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): andı, hatırladı, bahsetti, konuştu (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık

(اَلْمُسْتَضْعَفُ ج مُسْتَضْعَفُونَ): (ismi meful) güçsüz sayılan, hor görülen, azınlık

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu (تَخَطَّفَ يَتَخَطَّفُ تَخَطُّفًا): (tefa'ul b.) kapıştırdı, kapıp götürdü, kıskıvrak tuttu

(آوَى يُؤْوِي اِيوَاءً): (mehmuz f. if'al b.) barındırdı, yanına aldı (اَلنَّاسُ): insanlar

(أَيَّدَ يُؤَيِّدُ تَأْيِيدًا): (tef'il b.) te'yid etti, pekiştirdi, destekledi [(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَصْرُ]: yardım, zafer

(رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا): rızık verdi, hayır verdi, hayırda bulundu (شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا) şükretti

(اَلطَّيِّبَةُ ج طَيِّبَاتٌ): temiz, helal olan, lezzetli, hoş (لَعَلَّ): umulur ki, belki, diye

(ENFAL, 27 - 28):

(اَلْاَمَانَةُ ج اَمَانَاتٌ): emanet (خَانَ يَخُونُ خَوْنًا): (ecvef f.) hiyanet etti, hainlik etti (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (اَلْوَلَدُ ج اَوْلَادٌ): çocuk (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): deneme, fitne

(اَلْاَجْرُ ج اُجُورٌ): ecir, ücret, mükafat (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(ENFAL, 29):

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs f. iftial b.) korundu, sakındı (جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً): icad etti, yarattı/çevirdi,kıldı

[(فَرَقَ يَفْرَقُ) اَلْفُرْقَانُ]: (masdar) doğruyu yanlıştan ayıran bir anlayış/ nusrat (yardım) veya hüccet

(كَفَّرَ يُكَفِّرُ تَكْفِيرًا): (tef'il b.) (günahları) sildi, örttü (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): bağışladı, mağfiret etti

(اَلسَّيِّئَةُ ج سَيِّئَاتٌ): (büyük küçük) her türlü günah, kötülük, zararlı, kötü

(اَلْفَضْلُ ج اَفْضَالٌ): mükafat, hayır, lütuf, fazl, üstünlük, (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(ENFAL, 30 – 31):

(مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا): tuzak kurdu, hile yaptı (قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلاً): öldürdü (أَخْرَجَ يُخْرِجُ إِخْرَاجًا): (if'al b.) çıkardı

(أَثْبَتَ يُثْبِتُ إِثْبَاتًا): (if'al b.) sabit kıldı, sabit ve müstekar (yerleşik) olarak kalmasını sağladı/ isbat etti

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (اَلْمَاكِرُ ج مَاكِرُونَ): (ismi fail) hile yapan, düzen tertipleyen

(تَلاَ يَتْلُو تِلاَوَةً): (nakıs f.) okudu, kıraat etti (سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا): duydu, işitti (اَلْمِثْلُ ج اَمْثَالٌ): misil, benzer, gibi, aynısı

(شَاءَ يَشَاءُ شَيْئًا): (mehmuze'l-lam ve ecvef) diledi, oluşturdu, tercih etti (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(اَلْاَسَاطِيرُ) eskilerin yazdıkları şeyler, düzensiz sözler, batıl şeyler, efsaneler

(ENFAL, 32 – 33):

(أَمْطَرَ يُمْطِرُ إِمْطَارًا): (if'al b.) yağdırdı (taş yağmuruna tuttu) yağmur verdi (اَلْحَجَرُ ج حِجَارَةٌ): taş

(أَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا ب) (mehmuze'l-fa ve nakıs) getirdi (اَلْاَلِيم): şiddetli acı çektiren, çok elem veren

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi,oldu (عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti

[(عَذَّبَ يُعَذِّبُ) اَلْمُعَذِّبُ]: (ismi fail) azap veren, işkence eden (اِسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا): (istif'al b.) istğfar etti, bağış diledi

≺ CÜZ: 9, KUR'ÂN SAYFASI: 180 (ENFAL: 34 – 40) ≻

وَ	اللّٰهُ	يُعَذِّبَهُمُ	أَلاَّ	لَهُمْ	مَا	وَ
hal vâvı	Allah'ın fail	onlara azab etmemesi (için) f. muzari, mef'ul masdar ve nasb h.+ nefiy h.		onların neyi var haber; şibhi cüm.	mübteda, soru ismi	başlama h.

أَوْلِيَآءَهُ ط	كَانُوا	مَا	وَ	الْحَرَامِ	عَنِ الْمَسْجِدِ	يَصُدُّونَ	هُمْ
onun velileri (كَانَ)'nin haberi	değiller f.mazi, nâsih+ (كَانَ)'nin ismi	nefiy h.	atıf h.	Haram'dan sıfat	Mescidi h. cer-mecrur isim, mevsuf	menederlerken haber; muzari fiil	Onlar mübteda

﴿ 34 ﴾

لاَ يَعْلَمُونَ	أَكْثَرَهُمْ	لٰكِنَّ	وَ	الْمُتَّقُونَ	إِلاَّ	أَوْلِيَآؤُهُ	إِنْ
bilmiyorlar (لٰكِنَّ)'nin haberi; nefy-i istikbal fiil cüm.	çoğu (لٰكِنَّ)nin ismi	Fakat istidrak ve nasb h.	atıf h.	takvâ sahiplerinden haber	başkaları istisna h.	O'nun velileri mübteda	değildir nefiy h.

34. (Yoksa sen aralarında olmasan ve bağışlanma dileyen müminler olmasa) Onlar Mescidi Haram'dan (müminleri oraya girmekten) menederlerken Allah'ın onlara azab etmemesi (için) neleri var (onlara niçin azab etmesin)? (Üstelik onlar Mescidi Haram'ın) velileri (hizmete ehil olanları, bakımını ve koruyuculuğunu üstlenenleri) değiller. O'nun velileri takvâ sahiplerinden başkaları değildir. Fakat çoğu (bunu) bilmiyorlar.

مُكَآءً	إِلاَّ	الْبَيْتِ	عِنْدَ	صَلاَتُهُمْ	كَانَ	مَا	وَ
ıslık çalmak (كَانَ)'nin haberi	başka istisna h.	(Allah'ın) evi muz.ileyh	yanındaki mekan zarfı, muzaf	Onların namazları (كَانَ)'nin ismi	değildir f. mazi, nasih	nefiy h.	atıf h.

﴿ 35 ﴾

تَكْفُرُونَ	كُنْتُمْ	بِمَا	الْعَذَابَ	فَذُوقُوا	تَصْدِيَةً ط	وَ
İnkâr etmekte (كَانَ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	olduğunuz sıla: nasih f. mazi cümlesi, (كَانَ)'nin ismi	şeyler sebebiyle h. cer, ismi mevsul	azabı mef'ul	tadın rabıta, emir f., fail	el çırpmaktan matuf	ve atıf h.

35. Onların (Allah'ın) evi (Kabe'nin) yanındaki namazları (dua ve ibadetleri) ıslık çalmak ve el çırpmaktan başka (bir şey) değildir. (Ey inançsızlar!) İnkâr etmekte olduğunuz şeyler sebebiyle artık azabı tadın!

عَنْ سَبِيلِ	لِيَصُدُّوا	أَمْوَالَهُمْ	يُنْفِقُونَ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	إِنَّ
yolundan h.cer+ mecrur isim, muzaf	alıkoymak için ta'lil ve nasb h., f. muzari, fâil	mallarını mef'ul	harcarlar (إِنَّ)'nin haberi	inkâr eden sıla: mazi fiil cüm. fâil	kimseler (إِنَّ)'nin ismi, ismi mevsul	Doğrusu tekid ve nasb h.

ثُمَّ	حَسْرَةً	عَلَيْهِمْ	تَكُونُ	ثُمَّ	فَسَيُنْفِقُونَهَا	اللّٰهِ ط
sonra atıf h.	derin bir pişmanlık (كَانَ)'nin haberi	onlara car-mecrur	olacak f. muzari, nasih, (كَانَ)'nin ismi (هي) gizli zamiri	Sonra atıf h.	Daha da harcayacaklar başlama h., istikbal (gelecek zaman) h., f. muzari+fâil mef'ûl	Allah muz. ileyh

﴿ 36 ﴾

يُحْشَرُونَ لا	إِلَى جَهَنَّمَ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	وَ	يُغْلَبُونَ ط
toplanacaklardır haber; meçhul f. muzari fiil +naibi fâil	cehenneme h. cer-mecrur isim	inkar eden sıla: cemi mazi fiil cüm.	kimseler mübteda, ismi mevsul	Ve atıf h.	yenileceklerdir meçhul f. muzari+naibi fâil

36. Doğrusu inkâr eden kimseler mallarını, Allah yolundan alıkoymak için harcarlar. Daha da (bu mallarından) harcayacaklar. Sonra (bu yaptıkları) onlara derin bir pişmanlık olacak ve sonra da yenileceklerdir (mağlûp olacaklardır). Ve inkar eden kimseler cehenneme toplanacaklardır.

الْخَبِيثَ	يَجْعَلَ	وَ	مِنَ الطَّيِّبِ	الْخَبِيثَ	اللّٰهُ	لِيَمِيزَ
murdarların mef'ul	kılması f. muzari	ve atıf h.	temizden car-mecrur	murdarı mef'ul	Allah'ın fail	ayıklayıp- ayırması ta'lil ve nasb h., f. muzari

بَعْضَهُ	عَلَى بَعْضٍ	فَيَرْكُمَهُ	جَمِيعاً	فَيَجْعَلَهُ	فِي جَهَنَّمَ ط
bir kısmını	diğer bir kısmının üstüne	katlayıp	hepsini	onu atması içindir	cehenneme
bedel	car-mecrur	fa-i sebebiye, f. muzari, mef'ul	hal	fa-i sebebiye, f. muzari, mef'ul	h. cer-mecrur isim

أُولَئِكَ	هُمُ	الْخَاسِرُونَ ع	﴿ 37 ﴾
İşte onlar	onlar	zarar-ziyana uğrayanlardır	
mübteda	fasıl zamiri	haber	

37. (İnkarcıların cehenneme toplanması) Allah'ın murdarı temizden (mümini kâfirden) ayıklayıp- ayırması ve murdarların bir kısmını diğer bir kısmının üstüne katlayıp hepsini (üst üste bindirip bir yığın haline getirerek) onu (o yığınağı çöp gibi) cehenneme atması içindir. İşte onlar zarar-ziyana uğrayanlardır.

قُلْ	لِلَّذِينَ	كَفَرُوا	إِنْ يَنْتَهُوا	يُغْفَرْ	لَهُمْ	مَا
söyle	kimselere	İnkâr eden	vazgeçerlerse	bağışlanacağını	onlara	şeylerin
emir f.	h. cer, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fâil	cevabu'ş-şart; f. muzari	car-mecrur	naibi fail, ismi mevsul
قَدْ سَلَفَ ج	وَ	إِنْ يَعُودُوا	فَقَدْ مَضَتْ	سُنَّةُ	الْأَوَّلِينَ	﴿ 38 ﴾
geçmişte işledikleri	Ve	eğer geri dönecek olurlarsa	geçmiştir	sünneti	öncekilerin	
sıla: tahkik h., mazi fiil cüm.	atıf h.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari	rabıta+ cevabü'ş-şart: (tahkik h., (مَضَتْ):f. mazi (müe.)	fail, muzaf	mecrur isim	

38. İnkâr eden kimselere, (sana düşmanlık ve savaştan) vazgeçerlerse, geçmişte işledikleri şeylerin (günahlarının) bağışlanacağını söyle. Ve eğer (yine isyana ve karşı gelmeye) geri dönecek olurlarsa, öncekilerin sünneti geçmiştir (evvelkilerin hükmü aynen onlara da uygulanacaktır).

وَ	قَاتِلُوهُمْ	حَتَّى	لاَ تَكُونَ	فِتْنَةٌ	وَ	يَكُونَ	الدِّينُ	كُلُّهُ
atıf h.	onlarla savaşın	kadar	olmayıncaya	fitne	ve	oluncaya	din	tamamen
atıf h.	emir f., fail, mef'ul	gaye ve nasb h.	olumsuz muzari fiil	fail	atıf h.	f.muzari, nâsih	(كَانَ)'nin ismi	te'kît

لِلَّهِ ج	فَإِنِ انْتَهَوْا	فَإِنَّ	اللَّهَ	بِمَا	يَعْمَلُونَ	بَصِيرٌ	﴿ 39 ﴾
Allah'ın	Eğer vazgeçerlerse	doğrusu	Allah	onların yaptıklarını		çok iyi görendir	
(كَانَ)'nin haberi; şibhi cüm.	atıf h., şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	h. cer, ismi mevsul	sıla: muzari fiil cüm.		(إِنَّ)'nin haberi

cevabü'ş-şart; isim cümlesi

39. Fitne olmayıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın! Eğer (bu tutumlarından) vazgeçerlerse doğrusu Allah onların yaptıklarını çok iyi görendir.

وَ	إِنْ تَوَلَّوْا	فَاعْلَمُوا	أَنَّ	اللَّهَ	مَوْلاَكُمْ ط
Atıf h.	Eğer yüz çevirirlerse	Artık bilin ki	te'kid ve nasb h.	Allah	sizin Mevla'nız'dır
	şart h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, emir f., fail		(أَنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi

(اعْلَمُوا) fiilinin mef'ûlü: masdar-ı müevvel

نِعْمَ	الْمَوْلَى	وَ	نِعْمَ	النَّصِيرُ
(O) ne güzel	Mevla	Ve	ne güzel	Yardımcıdır
övgü ifade eden mazi fiil	fail	atıf h.	övgü ifade eden mazi fiil	fail

40. Eğer (İslam dininden) yüz çevirirlerse, artık bilin ki Allah sizin Mevla'nız'dır (dostunuz, yardımcınız ve işlerinize yardım edip sahip çıkanınızdır). (O) ne güzel Mevla ve ne güzel yardımcıdır!

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 180 ≻

(ENFAL, 34):

(عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا): (tef'il b.) azap verdi, işkence etti, (صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا عَنِ): (muzaaf f.) men etti, alıkoydu

(اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): dost, veli, yakın (işlerini yürüten bakıcılar) (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْمُتَّقِي ج مُتَّقُونَ): (ismi fail) sakınan, korunan [اَلْاَكْثَرُ (كَثُرَ يَكْثُرُ]: ekseriyet, çoğunluk

(ENFAL, 35):

(اَلصَّلَاةُ ج صَلَوَاتٌ): namaz, rahmet, dua (اَلْبَيْتُ ج بُيُوتٌ): ev (Kabe kastedilmiştir)

(اَلْمُكَاءُ): ıslık çalmak (bunun parmaklarla ıslık çalmak manasında olduğu söylenmiştir)

[(صَدَّى يُصَدِّي) اَلتَّصْدِيَةُ]: alkışlamak (ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا):(ecvef f.) tattı, hissetti

(ENFAL, 36):

(أَنْفَقَ يُنفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, infak etti (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(اَلْحَسْرَةُ ج حَسَرَاتٌ): şiddetli pişmanlık, fazla nedamet (غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا): galip geldi, yendi, üstün geldi

(حَشَرَ يَحْشُرُ حَشْرًا): topladı, döndürdü

(ENFAL, 37):

(اَلْخَبِيثُ ج خُبُثٌ): kötü, çirkin, pis, zararlı, iğrenç (kafir kasdedilmektedir)

(اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): güzel, temiz, lezzetli, helal, hoş (mümin kasdedilmektedir)

(جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا): kıldı, çevirdi, yarattı, hükmetti (رَكَمَ يَرْكُمُ رَكْمًا): üstüste katladı, kümeledi

(اَلْخَاسِرُ ج خَاسِرُونَ): (ismi fail) zarar eden, ziyana uğrayan (جَمِيعاً): (tekid için getirilir) hepsi, hepsini, tümünü

(ENFAL, 38):

(اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً): (nakıs f., infial b.) vazgeçti, bıraktı (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret etti, bağışladı

(سَلَفَ يَسْلُفُ يَلْفًا): geçti, tekaddüm etti (عَادَ يَعُودُ عَوْدًا): (ecvef f.) döndü

(مَضَى يَمْضِي مُضِيًّا): (nakıs f.) geçip gitti, tarihe karıştı, önceden vukua geldi

(اَلسُّنَّةُ ج سُنَنٌ): yol, çığır, takip edilen hat, gidişat (اَلْاَوَّلُ ج اَوَّلُونَ): ilk, birinci, önceki

(ENFAL, 39):

(قَاتَلَ يُقَاتِلُ مُقَاتَلَةً): (mufaale b.) muharebe etti, savaştı (اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً): (nakıs ., infial b.) vazgeçti, bıraktı

(اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): fitne, dalalet, sapma/ deneme, imtihan/ harp/ savaş/ eziyet

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (اَلْبَصِيرُ ج بُصَرَاءُ): (sıfatı müşebbehe) gören yahut açıkça bilen

(ENFAL, 40):

(تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا): (nakıs f., tefa'ul b) yüz çevirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

(اَلْمَوْلَى ج مَوَالِي): dost, bakıcı, yakın, sahip (نِعْمَ): (övme f.) ne güzel

[(نَصَرَ يَنْصُرُ) اَلنَّصِيرُ]: (mübalağalı ismi fail) çok yardım eden, yardımsever

DOKUZUNCU CÜZÜN SONU

10. CÜZ

CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 181 (ENFAL: 41 – 45)

وَ	اعْلَمُوا	أَنَّمَا	غَنِمْتُمْ	مِنْ شَيْءٍ	فَأَنَّ	لِلَّهِ
	bilin ki	ganimet olarak aldığınız şeyler		herhangi bir şeyden	Şüphesiz	Allah'ındır
Atıf h.	emir f., fail	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi: ismi mevsul	f. mazi+ fail	car-mecrur	rabıta, tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi, şibhi cüm.

خُمُسَهُ	وَ	لِلرَّسُولِ	وَ	لِذِي الْقُرْبَى	وَ	الْيَتَامَى	وَ	الْمَسَاكِينِ
beşte biri	,	Resûlünün	,	onun akrabalarının (yakınlık sahibi olanların)		yetimlerin		yoksulların
(أَنَّ)'nin muahhar ismi	atıf h.	car-mecrur	atıf h.	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz.ileyh	matuf	atıf h.	matuf

وَ	ابْنِ	السَّبِيلِ ۙ	إِنْ كُنْتُمْ	آمَنْتُمْ	بِاللَّهِ	وَ	مَآ	أَنْزَلْنَا	عَلَى عَبْدِنَا	يَوْمَ	الْفُرْقَانِ
ve	yolcunundur		Eğer inanıyorsunuz		Allah'a	ve		indirdiğimize	kulumuza		
atıf h.	matuf, muzaf	muz. ileyh	şart h., fi'lu'ş-şart; f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; mazi fiil cüm	car-mecrur	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla: mazi fiil c.	h. cer-mecrur isim	zaman zarfı, muzaf	muzafun ileyh

﴿ 41 ﴾	قَدِيرٌ	عَلَى كُلِّ شَيْءٍ	وَ	اللَّهُ	الْجَمْعَانِ ۗ	الْتَقَى	يَوْمَ
	Kadir'dir	her şeye		Allah	iki topluluğun	karşılaştığı	gün
	haber	h. cer, mecrur isim	başlama h.	mübteda	fail	f. mazi	zaman zarfı, muzaf

41. Eğer Allah'a ve iki topluluğun (birbiri ile) karşılaştığı gün (Bedir savaşında) kulumuza indirdiğimize inanıyorsanız, bilin ki, ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyden beşte biri Allah'ın, Resûlünün, onun akrabalarının, yetimlerin, yoksulların ve yolcunundur (kalan beşte dört de savaşa katılan gazilerindir). Allah her şeye Kadir'dir.

إِذْ	أَنْتُمْ	بِالْعُدْوَةِ	هُمْ	وَ	الدُّنْيَا	بِالْعُدْوَةِ	الْقُصْوَى
Hatırlayın	siz	vadide	onlar		yakın	vadide	uzak
geçmiş zaman zarfı	mübteda	haber; şibhi cüm.	mübteda	başlama h.	sıfat	haber; şibhi cüm. mevsuf	sıfat

وَ	لَوْ		مِنْكُمْ ۖ	أَسْفَلَ		الرَّكْبُ	وَ
	Eğer		sizden	daha aşağıda idi		kervan (ise)	
atıf h.	şart h.		car-mecrur	haber, mekan zarfı		mübteda	atıf h.

اللَّهُ	لِيَقْضِيَ	لَكِنْ	وَ	فِي الْمِيعَادِ ۙ	لَاخْتَلَفْتُمْ	تَوَاعَدْتُمْ
Allah	yerine getirmek için	Fakat		sözleştiğiniz vakit hususunda	ihtilâfa düşerdiniz	birbirinizle sözleşseydiniz
fail	ta'lil ve nasb h., f. muzari	istidrak h.	atıf h.	car-mecrur	cevab h, cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	fi'lu'ş-şart; f.mazi+ fail

عَنْ بَيِّنَةٍ	هَلَكَ	مَنْ	لِيَهْلِكَ	مَفْعُولاً ۙ	كَانَ	أَمْرًا
apaçık bir delilden	helâk olan	kimsenin	helâk olması için	yapılmış olan		bir emri
car-mecrur	sıla: mazi fiil c.	fail, ismi mevsul	ta'lil ve nasb h., f. muzari	(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, nâsih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	mef'ul, mevsuf

sıfat; fiil cümlesi

﴿ 42 ﴾	عَلِيمٌ ۙ	لَسَمِيعٌ	اللَّهَ	إِنَّ	وَ	عَنْ بَيِّنَةٍ ۗ	حَيَّ	مَنْ	يَحْيَى	وَ
	bilendir	işitendir	Allah	Gerçek şu ki		apaçık bir delilden	diri kalan	kimsenin	diri kalması için	ve
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	tekit lamı+(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	başlama h.	car-mecrur	sıla: mazi fiil c.	fail, ismi mevsul	f. muzari	atıf h.

42. Hatırlayın ki, (Bedir savaşında) siz yakın vadide, onlar uzak vadide idiler. Kervan ise sizden daha aşağıda (deniz tarafında) idi. Eğer birbirinizle sözleşseydiniz, sözleştiğiniz vakit hususunda ihtilâfa düşerdiniz (savaşın yapılacağı vakit veya yer hususunda anlaşmazlığa düşerdiniz). Fakat Allah yapılmış olan bir emri yerine getirmek için (şartları hazırlayarak zaferi sizin kazanmanızı kararlaştırdığı için), helâk olan kimsenin apaçık bir delilden helâk olması ve diri kalan kimsenin de apaçık bir delilden diri kalması için (böyle yaptı). Gerçek şu ki Allah işitendir, bilendir.

لَوْ	وَ	قَلِيلاً ط	فِي مَنَامِكَ	اللّٰهُ	يُرِيكَهُمْ	إِذْ
Eğer		az	uykunda	Allah	onları gösteriyordu	Hatırla ki
şart h.	atıf h.	hal	h. cer-mecrur isim	fail	f. muzari, mef'ul, ikinci mef'ûl	geçmiş zaman zarfı

وَ	فِي الْأَمْرِ	لَتَنَازَعْتُمْ	وَ	لَفَشِلْتُمْ	كَثِيرًا	أَرَاكَهُمْ
	bu iş hakkında	anlaşmazlığa düşecektiniz	ve	başarısız hissedecektiniz	çok	onları sana gösterseydi
atıf h.	car-mecrur	te'kit lâmı, cevabü'ş-şart; f. mazi,fail	atıf h.	rabıta, cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	hal	fi'lü'ş-şart; f. muzari, mef'ul, ikinci mef'ûl

﴿ 43 ﴾

الصُّدُورِ	بِذَاتِ	عَلِيمٌ	إِنَّهُ	سَلَّمَ ط	اللّٰهَ	لٰكِنَّ
kalplerin	özünü	bilir	Şüphesiz O	kurtardı	Allah	Fakat
muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	(لٰكِنَّ)'nin haberi, mazi fiil cüm.	(لٰكِنَّ)nin ismi	istidrak ve nasb h.

43. (Yine) Hatırla ki, Allah, uykunda sana onları (Bedir'deki Kureyş müşrik ordusunu) az gösteriyordu. Eğer onları sana çok gösterseydi, başarısız hissedecek ve bu iş hakkında (savaşıp savaşmama hakkında) anlaşmazlığa düşecektiniz. Fakat Allah (sizi anlaşmazlığa düşmekten ya da düşmanı çok görünce geri dönmekten) kurtardı. Şüphesiz O, kalplerin özünü bilir.

قَلِيلاً	فِيٓ أَعْيُنِكُمْ	الْتَقَيْتُمْ	إِذِ	يُرِيكُمُوهُمْ	إِذْ	وَ
az	sizin gözlerinizde	karşılaştığınız	zaman	onları size gösteriyordu	O zaman	
hal	h. cer-mecrur isim	f. mazi, fail	geçmiş zaman zarfı	f. muzari, mef'ul, işba' h., ikinci mef'ûl	geçmiş zaman zarfı	atıf h.

مَفْعُولاً ط	كَانَ	أَمْرًا	اللّٰهُ	لِيَقْضِيَ	فِيٓ أَعْيُنِهِمْ	يُقَلِّلُكُمْ	وَ
yapılmış	olan	bir işi	Allah	yerine getirmek için	onların gözlerinde	sizi de azaltıyordu	
(كَانَ)'nin haberi	f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	mef'ul, mevsuf	fail	ta'lil ve nasb h., f. muzari	h. cer-mecrur isim	f. muzari, mef'ul	atıf h.

﴿ 44 ﴾

الْأُمُورُ ع	تُرْجَعُ	إِلَى اللّٰهِ	وَ
işler	döner	Allah'a	
naibi fail	meçhul f. muzari	car-mecrurdan oluşan şibhi cüm.	atıf h.

44. (Yine) O zaman Allah, yapılmış olan bir işi yerine getirmek için (şartları hazırlayarak zaferi sizin kazanmanızı kararlaştırdığı için), karşılaştığınız zaman onları sizin gözlerinizde az gösteriyor, (savaş yapılsın diye) sizi de onların gözlerinde azaltıyordu. (Bütün) işler Allah'a döner.

فَاثْبُتُوا	فِئَةً	لَقِيتُمْ	إِذَا	الَّذِينَ آمَنُوا	يَآ أَيُّهَا
sebat edin	Herhangi bir topluluk ile	karşılaştığınız	zaman	iman edenler	Ey
rabıta emir f., fail	mef'ul	fi'lu'ş-şart; f.mazi+fail	şart bildiren zaman zarfı	sıla: mazi fiil cüm.	sıfat; ismi mevsul	nida h., münâdâ, (هَا): tenbih h.

﴿ 45 ﴾

تُفْلِحُونَ ج	لَعَلَّكُمْ	كَثِيرًا	اللّٰهَ	اذْكُرُوا	وَ
kurtuluşa erişebilesiniz	ki	çok	Allah'ı	anın	
(لَعَلَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	tereccî (ümit) ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	naibi mef'ulü mutlak (hal de denmiştir)	mef'ul	emir f., fail	atıf h.

45. Ey iman edenler! Herhangi bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin. Allah'ı (da) çok anın ki kurtuluşa erişebilesiniz.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 181 ≻

(ENFAL, 41):

(عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi, (غَنِمَ يَغْنَمُ غُنْمًا): ganimet aldı [(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْئُ]: (masdar) şey, dileme, isteme, tercih etme

اَلْخُمُسُ): beşte/ bir (اَلْقُرْبَى): akrabalar, yakınlar/ akrabalık, yakınlık, karabet (اَلْيَتِيمُ ج يَتَامَى): yetim

ابْنُ السَّبِيلِ): yolda kalmış yolcu, varidatı tükenmiş yolcu (كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi,oldu

(أَنْزَلَ يُنْزِلُ إِنْزَالاً): (if'al b.) indirdi (اَلْعَبْدُ ج عِبَادٌ): kul, köle (اِلْتَقَى يَلْتَقِي اِلْتِقَاءً): (nakıs iftial b.) karşılaştı

[(فَرَقَ يَفْرُقُ) اَلْفُرْقَانُ]: (masdar) nusrat, zafer,(kuran), huccet

[(اَلْجَمْعَانِ) اَلْجَمْعُ]: (masdar) cemaat, bir gurup halk/ toplamak (ayette tesniye)

(ENFAL, 42):

(اَلْعُدْوَةُ): vadi yamacı, kenar/ uzak mekan/ yüksek yer

[(قَصَا يَقْصُو) اَلْقُصْوَى ث اَلْاَقْصَى]: (ismi tafdil) daha uzak, en uzak, had safhada

اَلرَّكْبُ): binici, kafile, kervan (bununla Ebu Süfyan'ın kafilesi kasdedilmektedir)

[(سَفَلَ يَسْفُلُ) اَلْاَسْفَلَ]: (ismi tafdil) daha aşağı, en alt, en düşük

(تَوَاعَدَ يَتَوَاعَدُ تَوَاعُدًا): (tefaul b.) va'dleşti, sözleşti (biri diğerine va'd etti)

(اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا): (iftial b.) anlaşamadı, ihtilafa düştü, değişti, birbirinden ayrıldı

(اَلْمِيعَادُ): vaadleşme, sözleşme, vadedilen şeyin tahakkuk edeceği, yerine getirileceği yer ve zaman

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) yapıp bitiriverdi, yarattı yahutta vücuda gelmesini takdiretti/ hükmetti/ halletti/ emretti

اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş,amel,emir [اَلْمَفْعُولُ (فَعَلَ يَفْعَلُ)]: (ismi meful) yapılan (اَلْبَيِّنَةُ ج بَيِّنَاتٌ): apaçık, açıklayan, izah eden

(هَلَكَ يَهْلِكُ هَلاَكًا): helak oldu, öldü/ perişan oldu/ zayi oldu/ fani oldu/ çıktı, çıkıştı

(حَيَّ يَحْيَ حَيَاتًا): (nakıs f.) diri oldu, yaşadı, hayatta kaldı [(سَمِعَ يَسْمَعُ) اَلسَّمِيعُ]: (Esma'i ilahiyeden) işitici

(ENFAL, 43 – 44):

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): gösterdi [(نَامَ يَنَامُ) اَلْمَنَامُ]: (mimli masdar) uyuma, uyku (اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık

[(كَثُرَ يَكْثُرُ) اَلْكَثِيرُ]: çok (فَشِلَ يَفْشَلُ فَشَلاً): gevşedi, korkaklık gösterdi, başarısız oldu, zayıf düştü, yıldı, tedirgin oldu

(تَنَازَعَ يَتَنَازَعُ تَنَازُعًا): (tefaul b.) anlaşmazlığa düştü, ihtilafa düştü/ çekişmeye sundu (اَلصَّدْرُ ج صُدُورٌ): göğüs

اَلْاَمْرُ ج اُمُورٌ): iş,emir,durum, hal (سَلَّمَ يُسَلِّمُ تَسْلِيمًا): (tef'il b.) kurtardı (ذَاتُ ج ذَوَاتُ): sahip

(أَرَى يُرِي إِرَائَةً): (if'al b.) gösterdi (اِلْتَقَى يَلْتَقِي اِلْتِقَاءً): (iftial b.) karşılaştı (اَلْعَيْنُ ج اَعْيُنٌ): göz/ kaynak, pınar

اَلْقَلِيلُ ج قَلِيلُونَ): az, azınlık (قَلَّلَ يُقَلِّلُ تَقْلِيلاً): (tef'il b.) azalttı, az gösterdi

(قَضَى يَقْضِي قَضَاءً): (nakıs f.) yapıp bitirdi, yerine getirdi, yahutta vücuda gelmesini takdir etti/ hükmetti

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.)idi, oldu (رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا): döndü [اَلْمَفْعُولُ (فَعَلَ يَفْعَلُ)]: (ismi mef'ul) yapılan, yapılmış

(ENFAL, 45):

(لَقِيَ يَلْقَى لِقَاءً): (nakıs f.)karşılaştı, rastladı (اَلْفِئَةُ ج فِئَاتٌ): gurup, sınıf, takım, topluluk

اَلْكَثِيرُ): çok (ثَبَتَ يَثْبُتُ ثُبُوتًا): sebat etti, kararlı oldu, sabit oldu

(ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا): hatıra getirdi, andı (أَفْلَحَ يُفْلِحُ إِفْلاَحًا): (if'al b.) kazandı, felaha erdi

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 182 (ENFAL: 46 – 52) ≻

وَ	فَتَفْشَلُوا	لاَ تَنَازَعُوا	وَ	رَسُولَهُ	وَ	اللّهَ	وَ	أَطِيعُوا
başarısızlığa uğrarsınız		birbirinizle çekişmeyin	ve	Resûlüne	ve	Allah		itaat edin
atıf h.	fa-i sebebiye+ f.muzari+ fail	nehy-i hazır: nehiy ve cezm h., f. muzari, fail,	atıf h.	matuf	atıf h.	mef'ul		emir f., fail

atıf h.

﴿ 46 ﴾

الصَّابِرِينَ ج	مَعَ	اللّهَ	إِنَّ	اصْبِرُوا ط	وَ	رِيحُكُمْ	تَذْهَبَ
sabredenlerle	beraberdir	Allah	Doğrusu	Sabredin		üstünlüğünüz	gider
muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	emir f., fail	atıf h.	fail	f. muzari

(إِنَّ)'nin haberi; şibhi cüm.

46. Allah ve Resûlüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; (eğer böyle yaparsanız) sonra korkup başarısızlığa uğrarsınız da üstünlüğünüz gider. Sabredin. Doğrusu Allah sabredenlerle beraberdir.

وَ	لاَ تَكُونُوا	كَالَّذِينَ	خَرَجُوا	مِنْ دِيَارِهِمْ	بَطَرًا	وَ	رِئَآءَ	النَّاسِ
	olmayın		çıkan kimseler gibi	yurtlarından	çalım satarak		gösteriş yaparak	insanlara
	nehiy ve cezm h., f. muzari, (كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi; şibhi cümle: h. cer, ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi	h. cer-mecrur isim	hal (mef'ulün lieclih de denmiş)	atıf h.	matuf, muzaf	muz. ileyh

atıf h.

﴿ 47 ﴾

مُحِيطٌ	يَعْمَلُونَ	بِمَا	اللّهُ	وَ	اللّهِ ط	عَنْ سَبِيلِ	يَصُدُّونَ	وَ
kuşatandır	onların yaptığı	şeyleri	Allah		Allah	yolundan	menetmek	
haber	sıla: muzari fiil cümlesi	h. cer, ismi mevsul (masdar h. de denmiş)	mübteda	başlama h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	f. muzari	atıf h.

47. (Nail olduğu nimetle kibirlenip) çalım satarak, insanlara gösteriş yaparak ve (insanları) Allah yolundan menetmek için yurtlarından çıkanlar (kâfirler) gibi olmayın. Allah onların yaptığı şeyleri kuşatandır.

وَ	أَعْمَالَهُمْ	الشَّيْطَانُ	لَهُمُ	زَيَّنَ	إِذْ	وَ
ve	yaptıklarını	şeytan	onlara	süslü gösterdi	Hani	
atıf h.	mef'ul	fail	car-mecrur	f. mazi	geçmiş zaman zarfı	atıf h.

وَ	مِنَ النَّاسِ	الْيَوْمَ	لَكُمُ	غَالِبَ	لاَ	قَالَ
	insanlardan	Bugün	size	galip gelecek	hiçbir kimse yoktur	dedi
atıf h.	car-mecrur	zaman zarfı	(لاَ)'nın haberi; şibhi cüm.	(لاَ)'nın ismi	en-nafiye li'l-cins	f. mazi

نَكَصَ	الْفِئَتَانِ	تَرَآءَتِ	فَلَمَّا	لَكُمْ ج	جَارٌ	إِنِّي
tersine döndü	iki topluluk	birbirini görünce		sizin	yardımcınızım	doğrusu ben
f. mazi	fail	f. mazi	atıf h., şart bildiren zaman zarfı	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi

أَرَى	إِنِّي	مِنْكُمْ	بَرِيءٌ	إِنِّي	قَالَ	وَ	عَلَى عَقِبَيْهِ
görüyorum	ben	sizden	uzağım	Ben	dedi	ve	topuklarının üzerinde
(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm.	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	f. mazi	atıf h.	h. cer, tesniye mecrur isim, muzaf, muzaf ileyh

﴿ 48 ﴾

الْعِقَابِ ع	شَدِيدُ	اللّهُ	وَ	اللّهَ ط	أَخَافُ	إِنِّي	لاَ تَرَوْنَ	مَا
cezası	şiddetli olandır	Allah		Allah'tan	korkuyorum	ben	sizin göremediğiniz şeyleri	
muz.ileyh	haber, muzaf	mübteda	başlama h.	mef'ul	(إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	olumsuz muzari fiil cümlesi; nefiy h., sıla; muzari fiil cüm.	mef'ul, ismi mevsul

48. Hani şeytan onlara yaptıklarını süslü (güzel) gösterdi ve: "Bugün size galip gelecek hiçbir kimse yoktur, doğrusu ben de sizin yardımcınızım" dedi. Fakat iki topluluk birbirini görünce topuklarının üzerinde tersine döndü ve: "Ben sizden uzağım, ben sizin göremediklerinizi (melekleri) görüyorum, ben Allah'tan

korkuyorum; Allah cezası şiddetli olandır (Meleklerin yardımı gelince cezanın bana da ulaşmasından korkuyorum ve kaçıyorum)" dedi.

إِذْ	يَقُولُ	الْمُنَافِقُونَ	وَ	الَّذِينَ	فِي قُلُوبِهِمْ	مَرَضٌ	غَرَّ	هَؤُلَاءِ	دِينُهُمْ ط
O zaman	diyorlardı	münafıklar	ve	hastalık bulunanlar	kalplerinde	hastalık	aldatmış	Bunları	dinleri
önceki ayetteki (إِذْ)den bedel geçmiş zaman zarfı	f. muzari	fail	atıf h.	matuf, ismi mevsul	haber mukaddem; şibhi cüm sıla; isimcümlesi	mübteda muahhar	f. mazi	mef'ul	fail

﴿ 49 ﴾	وَ	مَنْ	يَتَوَكَّلْ	عَلَى اللَّهِ	فَإِنَّ	اللَّهَ	عَزِيزٌ	حَكِيمٌ
	başlama h.	mübteda, şart ismi	tevekkül ederse	Allah'a	bilsin ki	Allah	Aziz'dir	Hakim'dir
		kim	fi'lu'ş-şart; f. muzari	car-mecrur	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi
					cevabü'ş-şart; isim cümlesi			

49. O zaman münafıklar ve kalplerinde hastalık bulunanlar, «Bunları (Müslümanları), dinleri aldatmış» diyorlardı. (Oysa ki) kim Allah'a tevekkül ederse (O'na güvenip dayanırsa), bilsin ki Allah Aziz'dir (kendisine tevekkül edeni galip getirir), Hakim'dir (hikmet sahibidir).

وَ	لَوْ تَرَى	إِذْ	يَتَوَفَّى	الَّذِينَ	كَفَرُوا لا	الْمَلَائِكَةُ	يَضْرِبُونَ
	keşke onları bir görsen	canlarını alırken		o kâfirlerin		Melekler	vurarak
atıf h.	şart h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, cevabu'ş-şartı mahzuftur, (لرأيت أمراً عظيماً) (büyük bir iş görürdün) olarak takdir edilmiştir	f. muzari	geçmiş zaman zarfı	mukaddem mef'ul; ismi mevsul	sıla; mazi fiil cümlesi	fail	hal; muzari fiil cümlesi

﴿ 50 ﴾	وُجُوهَهُمْ	وَ	أَدْبَارَهُمْ ج	وَ	ذُوقُوا	عَذَابَ	الْحَرِيقِ
	yüzlerine	ve	arkalarına		Tadın	azabını	yangın
	mef'ûlün bih	atıf h.	matuf	atıf h.	emir f., fail	mef'ul, muzaf	muz. ileyh

50. Melekler yüzlerine ve arkalarına vurarak ve «Tadın yangın azabını!» (diyerek) o kâfirlerin canlarını alırken keşke onları bir görsen!

﴿ 51 ﴾	ذٰلِكَ	بِمَا	قَدَّمَتْ	أَيْدِيكُمْ	وَ	أَنَّ	اللَّهَ	لَيْسَ	بِظَلَّامٍ	لِلْعَبِيدِ لا
	İşte bu	şeyler sebebiyledir	takdim ettiği	ellerinizin		Doğrusu	Allah	değildir	asla zulmedici	kullara
	mübteda	h. cer, ismi mevsul	sıla: f. mazi cümlesi	fail	atıf h.	tekid ve nasb h.	(أَنَّ)'nin ismi	camid f. mazi, nasih, (لَيْسَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	zaid cer (tekit için) + (لَيْسَ)nin haberi	car-mecrur
	haber; isim cüm.					(إِنَّ)'nin haberi; fiil cümlesi				

51. İşte bu, ellerinizin takdim ettiği şeyler sebebiyledir. Doğrusu Allah asla kullara zulmedici değildir.

كَدَأْبِ	آلِ	فِرْعَوْنَ لا	وَ	الَّذِينَ	مِنْ قَبْلِهِمْ ط	كَفَرُوا	بِآيَاتِ	اللَّهِ
durumu gibidir	ailesi	Firavun	ve	kimse-lerin	onlardan önceki	inkâr etmişlerdi	ayetlerini	Allah'ın
(bunların durumu)(دأب هؤلاء) olarak takdir edilen mahzuf bir mübtedanın haberi; şibhi cüm.	muz. ileyh, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	matuf, ismi mevsul	sıla; şibhi cümle	f. mazi, fail	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh

﴿ 52 ﴾	فَأَخَذَهُمُ	اللَّهُ	بِذُنُوبِهِمْ ط	إِنَّ	اللَّهَ	قَوِيٌّ	شَدِيدُ	الْعِقَابِ
	Bunun üzerine onları yakalamıştı	Allah	günahları sebebiyle	Şüphesiz	Allah	güçlüdür	şiddetli olandır	cezası
	atıf h., f. mazi, mef'ûl	fail	h. cer-mecrur isim	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ikinci haberi, muzaf	muz. ileyh

52. (Bunların durumu tıpkı) Firavun ailesi ve onlardan önceki kimselerin durumu gibidir. (Onlar da) Allah'ın âyetlerini inkâr etmişlerdi. Bunun üzerine Allah (da) onları günahları sebebiyle yakalamıştı. Allah güçlüdür. Cezası şiddetli olandır.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 182 ≻

(ENFAL, 46 – 47):

(أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَةً): (ecvef f., if'al b.) itaat etti, emre uyum sağladı (ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا): gitti, zail oldu

(تَنَازَعَ يَتَنَازَعُ تَنَازُعًا): (tefaul b.) birbiriyle çekişti, ihtilafa düştü (اَلرِّيحُ ج رِيَاحٌ): yardım, devlet-üstünlük/ rüzgar

(فَشِلَ يَفْشَلُ فَشَلاً): yıldı, tedirgin oldu, gevşedi, başarısız oldu, zayıf düştü (صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا): sabretti

(اَلصَّابِرُ ج صَابِرُونَ): (ismi fail) sabreden (خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا): çıktı (اَلدَّارُ ج دِيَارٌ): ev, mesken, yurt

[(بَطِرَ يَبْطَرُ) اَلْبَطَرُ]: (masdar) gösterişte, güzel görünmede haddi aşma, şımarma, öğünme, çalım satma

[(رَاَأَى يُرَائِي) اَلرِّئَاءُ]: riyakarlık yapma, gösterişte bulunma (اَلنَّاسُ): insanlar

(صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا): (muzaaf f.) alıkoydu, menetti (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً): amel etti, yaptı, işledi [(أَحَاطَ يُحِيطُ) اَلْمُحِيطُ]: (ismi fail) kuşatan, ihata eden, şamil olan

(ENFAL, 48):

(زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا): (tef.'il b.) süsledi, güzelleştirdi (اَلْعَمَلُ ج اَعْمَالٌ): iş, amel (اَلْجَارُ ج جِيرَانٌ): müttefik, yardımcı, komşu

(اَلْفِئَةُ ج فِئَاتٌ): birlik, fırka, gurup, bölük (تَرَاءَى يَتَرَاءَى): (nakıs f., tefaul b.) görüştü, karşılaştı, gözüktü

(نَكَصَ يَنْكُصُ نَكْصًا): ardına dönüp kaçtı, hilesi boşa çıktı, kararından döndü (اَلْعَقِبُ ج اَعْقَابٌ): topuk, ökçe

[(بَرِئَ يَبْرَأُ) اَلْبَرِئُ]: suçsuz, uzak (رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü (خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu

(اَلشَّدِيدُ ج شِدَادٌ): şiddetli, kuvvetli (اَلْعِقَابُ): şiddetli ceza, azabın büyüğü

(ENFAL, 49):

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp, (اَلْمَرَضُ ج اَمْرَاضٌ): hastalık, rahatsızlık/ mecazen manevi hastalık

(غَرَّ يَغُرُّ غُرُورًا): (muzaaf f.) aldattı, kandırdı (اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلاً): (tefa'ul b.) tevekkül etti, güvenip dayandı, işini Allah'a bıraktı

(ENFAL, 50):

(رَأَى يَرَى رُؤْيَةً): gördü, bildi, zannetti (تَوَفَّى يَتَوَفَّى تَوَفِّيًا): (nakıs f., tefaul b.) ruhunu kabzetti, öldürdü, vefat ettirdi

(ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا): vurdu, dövdü, boynunu uçurdu/ kaldırdı/ misal getirdi

(اَلْوَجْهُ ج وُجُوهٌ): yüz/ zat/ başlangıç (اَلدُّبُرُ ج اَدْبَارٌ): arka, geri,sırt

(ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا): (ecvef f.) tattı, hissetti (اَلْحَرِيقُ ج حَرَائِقُ): ateş, büyük yangın, yangın felaketi

(ENFAL, 51):

(قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمًا): (tef'il b.) geçmişte yaptı, vukua gelmesine sebep oldu (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el (اَلْعَبْدُ ج عَبِيدٌ – عِبَادٌ): kul, köle

[(ظَلَمَ يَظْلِمُ) اَلظَّلاَّمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok zalim, çok haksızlık yapan

(ENFAL, 52):

[(دَأَبَ يَدْأَبُ) اَلدَّأْبُ]: adet, vaziyet, durum, gidişat (اَلْآلُ): aile, yakın, akraba, ehil (اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı, yakaladı (cezalandırdı) (اَلْقَوِيُّ ج اَقْوِيَاءُ): kuvvetli, güçlü, dinç, kudretli

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 183 (ENFAL: 53 – 61) ≻

عَلَى قَوْمٍ	أَنْعَمَهَا	نِعْمَةً	مُغَيِّرًا	لَمْ يَكُ	اللّٰهَ	بِأَنَّ	ذٰلِكَ
bir topluluğa	verdiği	nimeti	değiştirecek	olmaması	Allah'ın	olması sebebiyledir	Bu
car-mecrur	sıfat: fiil cüm.: f. mazi, mef'ul	mef'ul, mevsuf	(كَانَ)'nin haberi	cahd-ı mutlak: nefiy ve cezm h.+ meczum f. muzari (cezimli nun düşmüş) (كَانَ)'nin ismi (هُوَ) gizli zamiri	(أَنَّ)nin ismi	haber; şibhi cümle	mübteda

﴿ 53 ﴾ عَلِيمٌ	سَمِيعٌ	اللّٰهَ	أَنَّ	وَ	بِأَنْفُسِهِمْ	مَا	يُغَيِّرُوا	حَتّٰى
bilen	işiten	Allah'ın	olması		nefislerinde	bulunanı	değiştirinceye	kadar
(أَنَّ)'nin ikinci haberi	(أَنَّ)'nin haberi	(أَنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	atıf h.	sıla: şibhi cüm.	mef'ul, ismi mevsul	f. muzari, fail	gaye ve nasb h.

53. Bu (ceza), bir topluluğa Allah'ın nefislerinde bulunanı değiştirinceye kadar verdiği nimeti değiştirecek olmaması ve Allah'ın işiten, bilen olması sebebiyledir.

كَذَّبُوا	مِنْ قَبْلِهِمْ	الَّذِينَ	وَ	فِرْعَوْنَ	آلِ	كَدَأْبِ
yalanlamışlardı	onlardan önceki	kimselerin	ve	Firavun	ailesi	durumu gibidir
f.mazi+ fail	sıla; şibhi cümle	matuf, ismi mevsul	atıf h.	muz. ileyh, gayri munsarif isim	muz. ileyh, muzaf	mahzuf bir mübtedanın haberi yani; (دأبهم كدأب); şibhi cüm.: h. cer-mecrur isim, muzaf

آلَ	أَغْرَقْنَا	وَ	بِذُنُوبِهِمْ	فَأَهْلَكْنَاهُمْ	رَبِّهِمْ	بِآيَاتِ
ailesini	boğduk	ve	günahları sebebiyle	yakaladık onları	Rablerinin	âyetlerini
mef'ul, muzaf	f.mazi+ fail	atıf h.	h. cer-mecrur isim	atıf h., f. mazi, fail, mef'ul	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf

﴿ 54 ﴾ ظَالِمِينَ	كَانُوا	كُلٌّ	وَ	فِرْعَوْنَ
zalimlerdi		Hepsi de		Firavun
(كَانَ)'nin haberi	haber, fiil c. f. mazi, nasih, (كَانَ)'nin ismi	mübteda	atıf h.	muz. ileyh

54. (Bunların durumu tıpkı) Firavun ailesi ve onlardan önceki kimselerin durumu gibidir. (Onlar da) Rablerinin âyetlerini yalanlamışlardı. Bunun üzerine onları günahları sebebiyle yakaladık ve Firavun ailesini (suda) boğduk. Hepsi de zalimlerdi.

﴿ 55 ﴾ لَا يُؤْمِنُونَ	فَهُمْ	كَفَرُوا	الَّذِينَ	اللّٰهِ	عِنْدَ	الدَّوَابِّ	شَرَّ	إِنَّ
inanmazlar	Çünkü onlar		kâfir olanlardır	Allah	katında	canlıların	en kötüsü	Şüphesiz
nefiy h.,haber; f. muzari+fâil	atıf h., mübteda	sıla: mazi fiil cüm.	(إِنَّ)'nin haberi, ismi mevsul	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	muz. ileyh	(إِنَّ)'nin ismi, muzaf	tekid ve nasb h.

55. Şüphesiz ki Allah katında canlıların en kötüsü kâfir olanlardır. Çünkü onlar inanmazlar.

﴿ 56 ﴾ لَا يَتَّقُونَ	هُمْ	وَ	فِي كُلِّ مَرَّةٍ	عَهْدَهُمْ	يَنْقُضُونَ	ثُمَّ	مِنْهُمْ	عَاهَدْتَ	الَّذِينَ
sakınmayan	onlar	ve	her defasında	ahidlerini	bozan	sonra	kendilerinden	muahede aldığın	kimselerdir
haber : nefy-i istikbal fiil cüm.; nefiy h., f. muzari+fâil	atıf h.		h. cer-mecrur isim	mef'ul	f. muzari+ fâil	atıf h.	car-mecrur	sıla: fiil c. f. mazi, fail	önceki (الَّذِينَ)'den bedel

56. (Yine onlar yani Yahudiler), kendilerinden muahede aldığın, sonra her defasında ahidlerini (anlaşmalarını) bozan ve (anlaşma bozmaktan) sakınmayan kimselerdir.

﴿ 57 ﴾ يَذَّكَّرُونَ	لَعَلَّهُمْ	خَلْفَهُمْ	مَنْ	بِهِمْ	فَشَرِّدْ	فِي الْحَرْبِ	تَثْقَفَنَّهُمْ	فَإِمَّا
ibret alırlar	belki onlar	arkalarındakileri		kendileri ile	ürküt	savaşta	onları yakalarsan	Eğer
(لَعَلَّ)'nin haberi; muzari fiil cümlesi	tereccî (ümit) ve nasb h.+ (لَعَلَّ)'nin ismi	mekan zarfı	mef'ul, ismi mevsul	car-mecrur	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, emir f.	car-mecrur	fiilü'ş-şart; tekit nunu birleşmiş f. muzari, mef'ûl	atıf h., şart h., (مَا):zaid

57. Eğer savaşta onları yakalarsan, kendileri ile arkalarındakileri ürküt (anlaşmayı bozan diğerlerini caydıracak şekilde ceza ver). Belki onlar (bu sebeple) ibret alırlar .

وَ	إِمَّا	تَخَافَنَّ	مِنْ قَوْمٍ	خِيَانَةً	فَانْبِذْ	إِلَيْهِمْ
	Eğer	kesin olarak korkarsan	bir topluluğun	ihanetinden	at	onlara
atıf h.	şart h., zaid	fi'lü'ş-şart; te'kit nunu birleşmiş f. muzari	car-mecrur	mef'ul	rabıta { cevabü'ş-şart içindir}, emir f.	car-mecrur

﴿ 58 ﴾	عَلَى سَوَآءٍ ط	إِنَّ	اللّٰهَ	لاَ يُحِبُّ	الْخَائِنِينَ ع
	aynı şekilde	Şüphesiz	Allah	sevmez	ihanet edenleri
	car-mecrur	tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	nefiy h., (إِنَّ)'nin haberi, muzari fiil cüm.	mef'ul

58. Eğer herhangi bir topluluğun ihanetinden kesin olarak korkarsan, sen de onlara aynı şekilde (onlarla yaptığın anlaşmayı önlerine) at (anlaşmanın bozulduğunu onlara bildir). Şüphesiz Allah, ihanet edenleri sevmez.

﴿ 59 ﴾	لاَ يُعْجِزُونَ	إِنَّهُمْ	سَبَقُوا ط	كَفَرُوا	الَّذِينَ	لاَ يَحْسَبَنَّ	وَ
	aciz bırakamazlar	Gerçek şu ki onlar	öne geçtiklerini	İnkar edenler		sanmasınlar	
	nefiy h., (إِنَّ)'nin haberi; muzari fiil cüm	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mef'ûl	sıla: mazi fiil cümlesi	fail, ismi mevsul	nehiy ve cezm h., f. muzari, tekit nunu	başlama h.

59. İnkar edenler, asla öne geçtiklerini (kurtulduklarını) sanmasınlar. Gerçek şu ki onlar (bizi) aciz bırakamazlar.

مِنْ رِبَاطِ	وَ	مِنْ قُوَّةٍ	مَا اسْتَطَعْتُمْ	لَهُمْ	أَعِدُّوا	وَ
bağlı	ve	kuvvet	gücünüzün yettiği kadar	onlara	hazırlayın	
h. cer-mecrur isim, muzaf	atıf h.	{şibhi cüm. ismi mevsulle bağlantılı hal de denmiştir}	mef'ûl, ismi mevsul, sıla; mazi fiil cüm.	car-mecrur	emir f., fail	başlama h.

عَدُوَّكُمْ	وَ	اللّٰهِ	عَدُوَّ	بِهِ	تُرْهِبُونَ	الْخَيْلِ
sizin düşmanınızı		Allah'ın	düşmanını	kendisiyle	korkutmak üzere	atlardan
matuf	atıf h.	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	car-mecrur	(أَعِدُّوا)'nün failinden hal: muzari fiil cüm.	muz. ileyh

وَ	آخَرِينَ	مِنْ دُونِهِمْ ج	لاَ تَعْلَمُونَهُمُ ج	اَللّٰهُ	يَعْلَمُهُمْ ط	وَ
ve	diğerlerini	onlardan başka	sizin bilmediğiniz	Allah'ın	bildiği	başlama h.
atıf h.	matuf	sıfat; şibhi cüm	ikinci sıfat; olumsuz muzari fiil, fail, meful	sıfat cüm: mübteda	haber; fiil cüm: muzari fiil + mef'ûl	

﴿ 60 ﴾	لاَ تُظْلَمُونَ	أَنْتُمْ	وَ	إِلَيْكُمْ	يُوَفَّ	اللّٰهِ	فِي سَبِيلِ	مِنْ شَيْءٍ	تُنْفِقُوا	مَا
	zulmolunmazsınız	siz	ve	size	tam olarak ödenir	Allah	yolunda	herhangi birşeyden	harcarsanız	ne
	haber; olumsuz meçhul muzari fiil	mübteda	hal vâvı	car-mecrur	cevabu'ş-şart; meçhul f. muzari	muz. ileyh	(شَيْءٍ)in sıfatı; şibhi cüm.	car-mecrur	fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	mef'ul, şart ismi

60. Kendisiyle Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onlardan başka sizin bilmediğiniz Allah'ın bildiği diğerlerini korkutmak üzere onlara karşı (yani düşmanlara karşı) gücünüzün yettiği kadar kuvvet (silah, savaş uçağı, füze, tank, denizaltı ve savaş gemisi vb. gibi savunma malzemesi) ve bağlı atlardan (ulaşım, nakil vasıtalarından) hazırlayın. Allah yolunda ne harcarsanız size tam olarak ödenir ve siz asla zulmolunmazsınız.

وَ	لَهَا	فَاجْنَحْ	لِلسَّلْمِ	جَنَحُوا	إِنْ	وَ
ve	ona	yanaş	barışa	yanaşırlarsa	Eğer	
atıf h.	car-mecrur	rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, emir f.	car-mecrur	fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	şart ve cezm h.	atıf h.

﴿ 61 ﴾	الْعَلِيمُ	السَّمِيعُ	هُوَ	إِنَّهُ	عَلَى اللّٰهِ ط	تَوَكَّلْ
	bilendir	işitendir		Şüphesiz ki O	Allah'a	tevekkül et
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	fasıl zamiri	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	car-mecrur	emir f.

61. Eğer onlar barışa yanaşırlarsa sen de ona (barışa) yanaş ve Allah'a tevekkül et (güvenip dayan). Şüphesiz ki O işitendir, bilendir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 183 ≻

(ENFAL, 53):

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi,oldu [(غَيَّرَ يُغَيِّرُ) اَلْمُغَيِّرُ]: (ismi fail) başkalaştıran, değiştiren (اَلنِّعْمَةُ ج اَنْعُمٌ): nimet

(أَنْعَمَ يُنْعِمُ إِنْعَامًا): (if'al b.) nimetlendirdi (nimet verdi, iyilik ve ihsanda bulundu, kötülükten uzak tuttu, lutfetti)

(ENFAL, 54):

[(دَأَبَ يَدْأَبُ) اَلدَّأْبُ]: müdavemet, adet, vaziyet (اَلْآلُ): ehil, aile, akraba, yakın

(كَذَّبَ يُكَذِّبُ تَكْذِيبًا): (tef'il b.) inkar etti, yalanladı, inanmadı (أَغْرَقَ يُغْرِقُ إِغْرَاقًا): (if'al b.) boğdu, batırdı

(أَهْلَكَ يُهْلِكُ إِهْلَاكًا): (if'al b.) helak etti, felakete uğrattı, harcadı, telef etti, ölümüne sebep oldu

(اَلذَّنْبُ ج ذُنُوبٌ): günah, suç (اَلظَّالِمُ ج ظَالِمُونَ): (ismi fail) zulmeden,haksızlık eden

(ENFAL, 55 – 56):

(اَلشَّرُّ): (ismi tafdil) daha, şerli, daha kötü, en kötüsü (اَلدَّابَّةُ ج دَوَابُّ): hayvan, canlı

(عَاهَدَ يُعَاهِدُ مُعَاهَدَةً): (müfaale b.) andlaştı, muahede yaptı (نَقَضَ يَنْقُضُ نَقْضًا): bozdu, çözdü, açtı, yıktı

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial) korundu, sakındı [(عَهِدَ يَعْهَدُ) اَلْعَهْدُ]: ahd, andlaşma (اَلْمَرَّةُ ج مَرَّاتٌ): defa, kez, kere

(ENFAL, 57):

(ثَقِفَ يَثْقَفُ ثَقْفًا): yakaladı, buldu, ele geçirdi (اَلْحَرْبُ ج حُرُوبٌ): savaş, harp, döğüş

(خَلْفَ): (zarf) arka, geri (شَرَّدَ يُشَرِّدُ تَشْرِيدًا): (tef'il b.) ürküttü, yıldırdı, dağıttı, göz korkuttu, kaçırdı

(لَعَلَّ): umulurki, belki, taaki, için, diye (تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا): (tefa'ul b.) tezekkür etti, hatıra getirdi, düşündü

(ENFAL, 58 – 59):

(خَافَ يَخَافُ خَوْفًا): (ecvef f.) korktu [(خَانَ يَخُونُ) اَلْخِيَانَةُ]: (masdar) hiyanet etme, ihanet etme

(نَبَذَ يَنْبِذُ نَبْذًا): hiçe saydı, anlaşmayı bozduğunu ilan etti/ attı/ baştan savdı

(اَلسَّوَاءُ): eşit, müsavi, ortası (أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا): (muzaaf if'al b.) sevdi

(اَلْخَائِنُ ج خَائِنُونَ): (ismi fail) hiyanet eden, ihanet eden (أَعْجَزَ يُعْجِزُ إِعْجَازًا): (if'al b.) aciz bıraktı

(حَسِبَ يَحْسَبُ حِسْبَانًا): zannetti, varsaydı (سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): kaçıp kurtuldu/ öne geçti/ geçti

(ENFAL, 60 – 61):

(أَعَدَّ يُعِدُّ إِعْدَادًا): (muzaaf fiil, if'al b.) hazırladı (اِسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ اِسْتِطَاعَةً): (istif'al babı, ecvef f.) yapabildi, edebildi, gücü yetti

(اَلْقُوَّةُ ج قُوًى): kudret, kuvvet, güç/ ciddiyet, sağlamlık (أَرْهَبَ يُرْهِبُ إِرْهَابًا): (if'al b.) korkuttu, telaşa düşürdü, yıldırdı

[(رَابَطَ يُرَابِطُ) اَلرِّبَاطُ]: bağ, bağlanış, (cephe karargâhında bulunan askerler ve bağlanıp beslenen hayvanlar kastedilir)

(اَلْخَيْلُ): atlar, süvariler, atlar ve süvariler (atlılar) (اَلْعَدُوُّ ج اَعْدَاءُ): düşman (اَلْآخَرُ ج آخَرُونَ): diğeri, öteki

(دُونَ): (zarf) başka, hariç, gayr, ...sız, ...siz (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi [(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْءُ]: şey / dileme / isteme

(أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(وَفَّى يُوَفِّي تَوْفِيَةً): (nakıs f., tef'il b.) tamamen eda etti, iyice halletti/ tamamen yerine getirdi

(ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا): zulmetti, haksızlık etti (جَنَحَ يَجْنَحُ جُنُوحًا): meyletti, yanaştı (اَلسِّلْمُ): sulh, eman, necat, kurtuluş

(تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ تَوَكُّلًا): (tefa'ul b.) tevekkül etti, güvenip dayandı, işini Allah'a bıraktı

≺ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 184 (ENFAL: 62 – 69) ≻

وَ	إِنْ يُرِيدُوٓا	أَنْ يَخْدَعُوكَ	فَإِنَّ	حَسْبَكَ	اللَّهُ ط	هُوَ
	Eğer isterlerse	seni aldatmak	şüphesiz	sana yeter	Allah	O
atıf h.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	(يُرِيدُوا) fiilinin mef'ûlü; masdar ve nasb h., cemi f. muzari, fail, mef'ûl	cevabu'ş-şart: rabıta {cevabü'ş-şart içindir}, tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	(إِنَّ)'nin haberi	mübteda

﴿ 62 ﴾	بِالْمُؤْمِنِينَ لا	وَ	بِنَصْرِهِ	أَيَّدَكَ	الَّذِيٓ
	mü'minlerle	ve	yardımıyla	seni destekleyendir	
	car-mecrur	atıf h.	h. cer-mecrur isim	sıla: mazi fiil cüm., mef'ûl	haber, ismi mevsul

62. Eğer seni aldatmak isterlerse şüphesiz Allah sana yeter. O seni yardımıyla ve mü'minlerle destekleyendir.

مَا	أَنْفَقْتَ	لَوْ	قُلُوبِهِمْ ط	بَيْنَ	أَلَّفَ	وَ
ne (varsa)	harcasaydın		onların kalblerinin	arasını	birleştirdi	Ve
mef'ul, ismi mevsul	fi'lü'ş-şart; f. mazi, fail	şart h.	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	f. mazi	atıf h.

لَكِنَّ	وَ	قُلُوبِهِمْ	بَيْنَ	مَا أَلَّفْتَ	جَمِيعاً	فِي الْأَرْضِ
Fakat		onların kalblerinin	arasını	birleştiremezdin	hepsini	yeryüzünde
istidrak ve nasb h.	atıf h.	muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	nefiy h., cevabü'ş-şart; f. mazi, fail	hal	car-mecrur

﴿ 63 ﴾	حَكِيمٌ	عَزِيزٌ	إِنَّهُ	بَيْنَهُمْ ط	أَلَّفَ	اللَّهَ
	Hakim'dir	Aziz'dir	Şüphesiz O	onların aralarını	birleştirdi	Allah
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	tekid ve nasb h., (إِنَّ)'nin ismi	mekan zarfı	(لَكِنَّ)'nin haberi, mazi fiil c.	(لَكِنَّ)'nin ismi

63. Ve (Allah), onların kalblerinin arasını birleştirdi (gönüllerine sevgi verdi). Sen yeryüzünde ne varsa hepsini harcasaydın onların kalblerinin arasını birleştiremezdin. Fakat Allah onların aralarını birleştirdi (kaynaştırdı). Şüphesiz O Aziz'dir (üstün ve güçlü olandır), Hakim'dir (hüküm ve hikmet sahibidir).

﴿ 64 ﴾ ع	مِنَ الْمُؤْمِنِينَ	اتَّبَعَكَ	مَنِ	وَ	اللَّهُ	حَسْبُكَ	النَّبِيُّ	يَآ أَيُّهَا
	müminlerden	sana uyan	kimselere		Allah	sana yeter	Ey peygamber	
	car-mecrur	sıla: mazi fiil cüm., mef'ûl	matuf, ismi mevsul	atıf h.	haber	mübteda	sıfat (atf-ı beyan da denmiş)	nida h., münâdâ, (هَا): tenbih h.

64. Ey peygamber! Sana da, müminlerden sana uyanlara da Allah(ın yardımı) yeter.

يَكُنْ	إِنْ	عَلَى الْقِتَالِ ط	الْمُؤْمِنِينَ	حَرِّضِ	النَّبِيُّ	يَآ أَيُّهَا
olursa	eğer	savaşa	müminleri	teşvik et	Peygamber	Ey
fi'lü'ş-şart; f. muzari, nasih	şart ve cezm h.	car-mecrur	mef'ul	emir f.	sıfat	nida h., münâdâ, (هَا): tenbih h.

إِنْ	وَ	مِئَتَيْنِ ج	يَغْلِبُوا	صَابِرُونَ	عِشْرُونَ	مِنْكُمْ
Eğer		iki yüze	galip gelirler	sabırlı	yirmi	sizden
şart ve cezm h.	atıf h.	mef'ul	cevabu'ş-şart; f. muzari, fail	sıfat	(كَانَ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(كَانَ)'nin mukaddem haberi

كَفَرُوا	مِنَ الَّذِينَ	أَلْفًا	يَغْلِبُوا	مِئَةٌ	مِنْكُمْ	يَكُنْ
kâfir olanlardan		bine	galip gelirler	yüz	sizden	olursa
sıla: mazi fiil cümlesi	sıfat: şibhi cümle: h. cer, ismi mevsul	mef'ul, mevsuf	cevabu'ş-şart; f. muzari, fail	(كَانَ)'nin ismi	(كَانَ)'nin haberi	fi'lu'ş-şart; f. muzari, nâsih

﴿ 65 ﴾	لَا يَفْقَهُونَ	قَوْمٌ	بِأَنَّهُمْ
	iyi anlamayan	bir topluluk	olmaları sebebiyle
	sıfat; olumsuz muzari fiil cümlesi	(أَنَّ)'nin haberi, mevsuf	h. cer, tekid ve nasb h., (أَنَّ)'nin ismi

65. Ey Peygamber! Müminleri (gerektiğinde) savaşa teşvik et. Kendilerinin iyi anlamayan (kavrayışsız) bir topluluk olmaları sebebiyle eğer sizden sabırlı yirmi (kişi) olursa, (kâfirlerden ya da müşriklerden) iki yüze galip gelirler. Eğer sizden yüz (kişi) olursa, kâfir olanlardan bine (bin kişiye) galip gelirler.

أَنَّ	عَلِمَ	وَ	عَنْكُمْ	اللّٰهُ	خَفَّفَ	اَلْآنَ
ki	bildi	ve	sizden	Allah	(yükünüzü) hafifletti	Şimdi
tekid ve nasb h.	f. mazi	atıf h.	car-mecrur	fail	f. mazi	zaman zarfı

صَابِرَةٌ	مِئَةٌ	مِنْكُمْ	يَكُنْ	فَإِنْ	ضَعْفًا ط	فِيكُمْ
sabırlı	yüz (kişi)	sizden	O halde olursa		bir zayıflık	sizde var
sıfat	(كَانَ)'nin muahhar ismi, mevsuf	(كَانَ)'nin mukaddem haberi	fi'lu'ş-şart; f. muzari, nâsih	atıf h., şart ve cezm h.	(أَنَّ)'nin muahhar ismi, masdar-ı müevvel (عَلِمَ) fiilinin mef'ûlüdür	(أَنَّ)'nin mukaddem haberi

يَغْلِبُوا	مِئَتَيْنِ ج	وَ	إِنْ	يَكُنْ	مِنْكُمْ	أَلْفٌ	يَغْلِبُوٓا
galip gelirler	ikiyüz (kişiy)e	Ve	eğer olursa		sizden	bin (kişi)	galip gelirler
cevabü'ş-şart; f. muzari, fail	tesniye ismin mansub hali	atıf h.	fi'lü'ş-şart; f. muzari, nâsih	şart ve cezm h.	(كَانَ)'nin haberi	(كَانَ)'nin ismi, mevsuf	cevabü'ş-şart; f. muzari, fail

﴿ 66 ﴾ الصَّابِرِينَ	مَعَ	اللّٰهَ	وَ	اللّٰهِ ط	بِإِذْنِ	أَلْفَيْنِ
sabredenlerle	beraberdir	Allah		Allah'ın	izniyle	ikibin (kişiy)e
muz. ileyh	mekan zarfı, muzaf	mübteda	başla-ma h.	muz. ileyh	h. cer-mecrur isim, muzaf	mef'ul

66. Şimdi Allah sizden (yükünüzü) hafifletti ve bildi ki sizde bir zayıflık var. O halde sizden sabırlı yüz (kişi) olursa, (onlardan) ikiyüz (kişiy)e galip gelir. Ve eğer sizden bin (kişi) olursa, Allah'ın izniyle (düşmanlardan) ikibin (kişiy)e galip gelirler. Allah sabredenlerle beraberdir.

يُثْخِنَ	حَتَّى	أَسْرَى	لَهُ	أَنْ يَكُونَ	لِنَبِيٍّ	مَا كَانَ
ağır basıncaya	kadar	esirlerinin	kendisinin	olması	bir peygamber için	olmaz
f. muzari	gaye ve nasb h.	(يَكُونَ)'nin muahhar ismi	(يَكُونَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	(كَانَ)'nin muahhar ismi; masdar ve nasb h., f. muzari	(كَانَ)'nin mukaddem haberi; şibhi cüm.	nefiy h., f. mazi

يُرِيدُ		اللّٰهُ	وَ	الدُّنْيَا ق	عَرَضَ	تُرِيدُونَ	فِي الْأَرْضِ ط
istiyor		Allah		dünyanın	geçici malını	istiyorsunuz	yeryüzünde
haber; muzari fiil cümlesi		mübteda	atıf h.	muz. ileyh	mef'ul, muzaf	f.muzari+fâil	car-mecrur

﴿ 67 ﴾	حَكِيمٌ	عَزِيزٌ	اللّٰهُ	وَ	الْآخِرَةَ ط
	Hakîmdir	Azîzdir	Allah		ahireti
	ikinci haber	haber	mübteda	başlama h.	mef'ul

67. Hiç bir peygamber için yeryüzünde ağır basıncaya kadar (kafirlere üstünlük sağlayıncaya kadar) esirlerinin olması (doğru) olmaz. Siz, geçici dünya malını istiyorsunuz, Allah (ise sizin menfeatiniz için) ahireti (cennete girmenizi, ebedi saadete erişmenizi) istiyor. Allah Azîzdir, Hakîmdir.

﴿ 68 ﴾ عَظِيمٌ	عَذَابٌ	أَخَذْتُمْ	فِيمَا	لَمَسَّكُمْ	سَبَقَ	مِنَ اللّٰهِ	كِتَابٌ	لَوْلَا
büyük	bir azâb	aldığınız	şey hususunda	kesinlikle dokunurdu	geçmiş	Allah'dan	bir yazı	Eğer olmasaydı
sıfat	fail, mevsuf	sıla: f. mazi, fail	h. cer, ismi mevsul	cevab h, f. mazi, mef'ul	ikinci sıfat; mazi fiil	sıfat; şibhi cüm.	mübteda {haber (مَوْجُودٌ) takdir edilmiş }	şart h.

68. Eğer Allah'dan (kasıtsız olarak hatalı hüküm verenin cezalandırılmayacağına dair ya da savaş ganimetlerinin helal olduğuna dair) bir yazı (bir hüküm) geçmiş olmasaydı, (Bedir savaşında esirlerden) aldığınız şey (fidye) hususunda size kesinlikle büyük bir azâb dokunurdu.

اتَّقُوا	وَ	طَيِّبًا ذ	حَلَالًا	غَنِمْتُمْ	مِمَّا	فَكُلُوا
korkup-sakının	ve	temiz	helal olarak	ganimet olarak elde ettiğiniz	şeylerden	yiyin
emir f., fail	atıf h.	sıfat	hal, mevsuf	sıla; f. mazi, fail	h. cer, ismi mevsul	atıf h., emir f., fail

﴿ 69 ﴾	رَحِيمٌ ع	غَفُورٌ	اللّٰهَ	إِنَّ	اللّٰهَ ط
	Rahîmdir	Gafûrdur	Allah	gerçekten	Allah'tan
	(إِنَّ)'nin ikinci haberi	(إِنَّ)'nin haberi	(إِنَّ)'nin ismi	tekid ve nasb h.	mef'ul

69. Artık (bundan sonra savaş sonucu fidye ya da) ganimet olarak elde ettiğiniz şeylerden temiz helal olarak yiyin ve Allah'tan korkup-sakının. Allah gerçekten Gafûrdur, Rahîmdir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 184 ≻

(ENFAL, 62 – 63):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) irade etti, istedi (خَدَعَ يَخْدَعُ خَدْعًا): tuzak kurdu, aldattı

(حَسْبُ): kafi, kefil [(اَلنَّصْرُ (نَصَرَ يَنْصُرُ]: yardım, zafer

(أَيَّدَ يُؤَيِّدُ تَأْيِيدًا): (muzaaf f., if'al b.) teyid etti, pekiştirdi, destekledi

(أَلَّفَ يُؤَلِّفُ تَأْلِيفًا): (tef'il b.) oluşturdu, kurdu, birleştirdi, derledi (اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp, yürek

(بَيْنَ): (zarf) arasında (أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا): (if'al b.) harcadı, zekat verdi, yardımda bulundu

(جَمِيعًا): (tekid için getirilir) hepsi, hepsini, tümünü

(اَلْعَزِيزُ ج اَعِزَّةٌ): (Esma'i ilahiyeden) aziz, üstün, kuvvetli, güçlü

[(اَلْحَكِيمُ (حَكَمَ يَحْكُمُ]: (Esma'i ilahiyeden) hakim, hikmetli, muhkem, sağlam

(ENFAL, 64 – 65):

(اَلنَّبِيُّ ج نَبِيُّونَ): peygamber (حَسْبُ): kafi, kefil (اِتَّبَعَ يَتَّبِعُ اِتِّبَاعًا): (iftial b.) uydu, tabi oldu, arkasından yürüdü

(حَرَّضَ يُحَرِّضُ تَحْرِيضًا): teşvik etti (اَلْقِتَالُ): muharebe, savaş, (cümledeki yerine göre Allah yolunda cihad etme)

(كَانَ يَكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلْعِشْرُونَ): yirmi (اَلصَّابِرُ ج صَابِرُونَ): (ismi fail) sabreden

(غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا): galip geldi, yendi, üstün geldi (اَلْمِئَتَيْنِ): ikiyüz (اَلْفُ): bin

(كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا): inkar etti, inanmadı, tasdik etmedi (فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا): iyice anladı, güzelce anladı, çözdü

(ENFAL, 66):

(اَلْآنَ): şimdi (خَفَّفَ يُخَفِّفُ تَخْفِيفًا): hafifletti, yeğnileştirdi (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi

[(اَلضَّعْفُ (ضَعُفَ يَضْعُفُ]: (masdar) zayıf olma, kuvvetsiz olma

(اَلْمِائَةُ): yüz [(اَلصَّابِرَةُ (صَبَرَ يَصْبِرُ]: (ismi fail) sabırlı, sabreden (اَلْإِذْنُ ج اُذُونٌ): izin, müsaade

(غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا): galip geldi, yendi, üstün geldi (اَلْمِئَتَيْنِ): ikiyüz (اَلْفُ): bin (اَلْأَلْفَيْنِ): ikibin

(ENFAL, 67 – 68 – 69):

(اَلْأَسِيرُ ج اَسْرَى): esir (اَلْعَرَضُ): dünya malı, gelip geçici şey, geçici nimet

(أَثْخَنَ يُثْخِنُ إِثْخَانًا): (if'al b.) ağır bastı, yaralamakla zayıflattı, belini kırdı

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) istedi, irade etti

(سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا): geçti, sebkat etti, takaddüm etti, öne geçti, kaçıp kurtuldu (اَلْعَظِيمُ ج عَظَائِمُ): büyük, yüce

(مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا): (muzaaf f.) dokundu, el sürdü, değdi (أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı

(أَكَلَ يَأْكُلُ أَكْلًا): (muzaaf f.) yedi, aldı (غَنِمَ يَغْنَمُ غُنْمًا): ganimet aldı

(اَلْحَلَالُ): mübah, helal/ mukim, oturan, ikamet eden (اَلطَّيِّبُ ج طَيِّبُونَ): temiz, lezzetli, helal, hoş

(اِتَّقَى يَتَّقِي اِتِّقَاءً): (nakıs iftial b.) korundu, sakındı [(اَلْغَفُورُ (غَفَرَ يَغْفِرُ]: (mübalağalı ismi fail) mağfireti bol olan, çok bağışlayan

[(اَلرَّحِيمُ (رَحِمَ يَرْحَمُ]: (mübalağalı ismi fail) çok merhamet eden

⋖ CÜZ: 10, KUR'ÂN SAYFASI: 185 (ENFAL: 70 – 75) ⋗

يَآ أَيُّهَا	النَّبِيُّ	قُلْ	لِمَنْ	فِيٓ أَيْدِيكُمْ	مِنَ الْأَسْرَىٰٓ	إِنْ
Ey	Peygamber	de	kimselere	Ellerinizdeki	esirlerden	Eğer
nida h., münâdâ, (هَا): tenbih h.	sıfat, (atf-ı beyan da denmiş)	emir f.	h. cer, ismi mevsul	sıla; şibhi cüm.	(مَنْ)'den hal	şart ve cezm h.

يَعْلَمِ	اللّٰهُ	فِي قُلُوبِكُمْ	خَيْرًا	يُؤْتِكُمْ	خَيْرًا	مِمَّآ
bilirse	Allah	kalplerinizde	bir hayır	verir size	daha hayırlısını	şeyden
fi'lu'ş-şart; f. muzari	fail	h. cer-mecrur isim	mef'ul	cevabü'ş-şart, f. muzari, mef'ul	ikinci mef'ûl	h. cer, ismi mevsul

﴿ 70 ﴾

أُخِذَ	مِنْكُمْ	وَ	يَغْفِرْ	لَكُمْ ۖ	وَ	اللّٰهُ	غَفُورٌ	رَحِيمٌ
alınan	sizden	ve	bağışlar	sizi	Ve	Allah	Gafur'dur	Rahim'dir
sıla; meçhul f. mazi	car-mecrur	atıf h.	f. muzari	car-mecrur	başlama h.	mübteda	haber	ikinci haber

70. Ey Peygamber! Ellerinizdeki esirlerden olan kimselere de ki: «Eğer Allah sizin kalplerinizde bir hayır bilirse, sizden alınan şeyden daha hayırlısını size verir ve sizi bağışlar. Ve Allah, Gafur'dur, Rahim'dir.

وَ	إِنْ	يُرِيدُوا	خِيَانَتَكَ	فَقَدْ	خَانُوا	اللّٰهَ
	Eğer	isterlerse	sana ihanet etmek	ihanet etmişlerdi		Allah'a
atıf h.	şart ve cezm h.	fi'lü'ş-şart; f. muzari, fail	mef'ul	rabıta, tahkik h.	cevabu'ş-şart; f. mazi, fail	mef'ul

﴿ 71 ﴾

مِنْ قَبْلُ	فَأَمْكَنَ	مِنْهُمْ ۖ	وَ	اللّٰهُ	عَلِيمٌ	حَكِيمٌ
daha önce	imkân verdi	onlara karşı		Allah	Alimdir	Hakim'dir
h. cer-mecrur isim	atıf h., f. mazi	car-mecrur	başlama h.	mübteda	haber	ikinci haber

71. Eğer (esirler, içlerinde taşıdıklarının aksini söyleyerek) sana ihanet etmek isterlerse, onlar daha önce Allah'a da (müşrik olmakla ve Bedir'de Müslümanlara karşı savaşmakla) ihanet etmişlerdi. Bu sebeble (Allah) onlara karşı (Bedir'de galib olman için sana) imkân verdi. (Çünkü) Allah Alimdir (bütün bunları bilendir) ve Hakim'dir (hikmetle iş yapandır).

إِنَّ	الَّذِينَ	آمَنُوا	وَ	هَاجَرُوا	وَ	جَاهَدُوا
Gerçek şu ki		iman edenler	ve	hicret edenler	ve	cihad edenler
tekid ve nasb h.	(إِنَّ)'nin ismi	sıla: mazi f. cüm., fâil	atıf h.	f. mazi, fâil	atıf h.	f.mazi, fâil

بِأَمْوَالِهِمْ	وَ	أَنْفُسِهِمْ	فِي سَبِيلِ	اللّٰهِ	وَ	الَّذِينَ	آوَوا
mallarıyla	ve	canlarıyla	yolunda	Allah	atıf h.	matuf, ismi mevsul	barındıranlar
h. cer-mecrur isim	atıf h.	matuf	h. cer-mecrur isim, muzaf	muz. ileyh			f.mazi+ fâil

وَ	نَصَرُوٓا	أُولَٰٓئِكَ	بَعْضُهُمْ	أَوْلِيَآءُ	بَعْضٍ ۘ	وَ	الَّذِينَ	آمَنُوا
ve	yardım edenler	işte onlar		birbirlerinin velisidirler			İman edenler	
atıf h.	f. mazi, fâil	mübteda, işaret ismi	mübteda	haber, muzaf	muz. ileyh	atıf h.	mübteda, ismi mevsul	sıla: mazi fiil cüm., fâil

(أُولَٰئِكَ) nin haberi; isim cümlesi

(إِنَّ)'nin haberi: isim cümlesi

وَ لَمْ يُهَاجِرُوا ۚ	مَا	لَكُمْ	مِنْ وَلَايَتِهِمْ	مِنْ شَيْءٍ	حَتَّىٰ	يُهَاجِرُوا
hicret etmeyenler	yoktur	size	onların velayetinden	hiçbir şey	kadar	hicret edinceye
atıf h.+ nefiy ve cezm h., f. muzari, fâil	nefiy h.	haber mukaddem	h. cer-mecrur isim	zaid cer, mübteda muahhar	gaye ve nasb h.	f.muzari+fâil

وَ	إِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ	فِي الدِّينِ	فَعَلَيْكُمُ	النَّصْرُ	إِلَّا	عَلَىٰ قَوْمٍ
	Eğer sizden yardım isterlerse	din hususunda		yardım etmeniz gerekir	hariç	bir topluluğa
atıf h.	şart ve cezm h., fi'lü'ş-şart; f. mazi, fâil, mef'ul	car-mecrur	rabıta, haber mukaddem	mübteda muahhar	istisna h.	h. cer-mecrur isim, mevsuf

cevabü'ş-şart: isim cümlesi

﴿72﴾ بَصِيرٌ تَعْمَلُونَ بِمَا وَ اللَّهُ مِيثَاقٌ ط بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَكُمْ

görendir yapmakta olduğunuz şeyleri Allah anlaşma olan kendileri arasında sizlerle

haber sıla: muzari fiil cüm. h. cer, ismi mevsul mübteda başlama h. mübteda muahhar mekan zarfı atıf h. haber mukaddem; şibhi cüm

(قَوْمٍ) kelimesinin sıfatı: isim cümlesi

72. Gerçek şu ki, iman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenler ile (hicret edenleri) barındıranlar ve yardım edenler, işte onlar birbirlerinin velisidirler (dostu, himaye edicisidirler). İman edenler (fakat) hicret etmeyenler, hicret edinceye kadar, size onların velayetinden hiçbir şey yoktur. Eğer din hususunda sizden yardım isterlerse, sizlerle kendileri arasında anlaşma bulunan bir topluluğun aleyhinde olması (durumu) hariç sizin (onlara) yardım etmeniz gerekir. Allah, yapmakta olduğunuz şeyleri görendir.

إِلَّا بَعْضٍ ط أَوْلِيَآءُ بَعْضُهُمْ كَفَرُوا الَّذِينَ وَ

Eğer bazılarının dostlarıdır onların bazısı inkar eden kimseler

şart ve cezm h., nefiy h. muz. ileyh haber, muzaf (الَّذِينَ)'nin haberi: mübteda sıla: f. mazi cüm, fâil mübteda, ismi mevsul atıf h.

﴿73﴾ كَبِيرٌ ط فَسَادٌ وَ فِي الْأَرْضِ فِتْنَةٌ تَكُنْ تَفْعَلُوهُ

büyük bir fesad ve yeryüzünde bir fitne olur siz onu yapmazsanız

sıfat matuf, mevsuf atıf h. car-mecrur fail cevabu'ş-şart; f. muzari fi'lü'ş-şart; f. muzari, fâil, mef'ul

73. İnkar edenlerin bazısı, bazılarının (birbirlerinin) dostlarıdır. Eğer siz onu yapmazsanız (mü'minler olarak siz de aranızda dostluk kurmazsanız) yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesad olur.

جَاهَدُوا وَ هَاجَرُوا وَ آمَنُوا الَّذِينَ وَ

cihad ettiler ve hicret ettiler iman ettiler O kimseler ki

f.mazi+ fâil atıf h. f. mazi, fâil atıf h. sıla: mazi f. cüm., fâil mübteda, ismi mevsul atıf h.

نَصَرُوٓا وَ آوَوا الَّذِينَ وَ اللَّهِ فِي سَبِيلِ

yardım ettiler ve barındırdılar o kimseler Allah yolunda

f.mazi+ fâil atıf h. f.mazi+ fâil matuf, ismi mevsul atıf h. muz. ileyh h. cer-mecrur isim, muzaf

﴿74﴾ كَرِيمٌ وَ رِزْقٌ مَغْفِرَةٌ لَهُمْ حَقًّا ط الْمُؤْمِنُونَ هُمُ أُولَٰئِكَ

cömertçe bir rızık ve bir mağfiret Onlar için vardır gerçek mü'minlerdir İşte onlar

sıfat matuf, mevsuf atıf h. mübteda muahhar haber mukaddem mef'ûlü mutlak naibi haber, muzaf fasıl zamiri mübteda, işaret ismi

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

74. O kimseler ki, iman ettiler, hicret ettiler ve Allah yolunda cihad ettiler ve (yine) O kimseler (hicret edenleri) barındırdılar ve yardım ettiler. İşte onlar gerçek mü'minlerdir. Onlar için bir mağfiret ve cömertçe (verilmiş) bir rızık vardır.

وَ هَاجَرُوا وَ مِنْ بَعْدُ آمَنُوا الَّذِينَ وَ

ve hicret edenler Sonradan iman edenler

atıf h. f. mazi, fâil atıf h. h. cer-mecrur isim sıla: mazi fiil cüm. fâil mübteda, ismi mevsul atıf h.

الْأَرْحَامِ أُولُوا وَ مِنْكُمْ ط فَأُولَٰئِكَ مَعَكُمْ جَاهَدُوا

Rahim (akrabalık) sahipleri sizdendir işte onlar sizinle beraber cihad edenler

muz. ileyh mübteda, muzaf atıf h. haber rabıta {zaid de denmiştir}, mübteda mekan zarfı f.mazi+ fâil

(الَّذِينَ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

﴿75﴾ عَلِيمٌ بِكُلِّ شَيْءٍ اللَّهَ إِنَّ اللَّهِ ط فِي كِتَابِ بِبَعْضٍ أَوْلَى بَعْضُهُمْ

bilir herşeyi Allah Şüphesiz Allah'ın Kitabı'nda birbirlerine daha yakındırlar

(إِنَّ)'nin haberi h. cer-mecrur isim (إِنَّ)'nin ismi tekid ve nasb h. muz. ileyh h. cer-mecrur isim, muzaf muz. ileyh haber, muzaf mübteda,

(أُولُوا الْأَرْحَامِ) mübtedasının haberi: isim cümlesi

75. Sonradan iman edip hicret edenler ve sizinle beraber cihad edenler işte onlar da sizdendir. Rahim sahipleri (akraba olanlar) Allah'ın Kitabı'nda birbirlerine daha yakındırlar. Şüphesiz Allah herşeyi bilir.

≺ SÖZLÜK: KUR'ÂN SAYFASI: 185 ≻

(ENFAL, 70):

(اَلْقَلْبُ ج قُلُوبٌ): kalp,yürek (عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمًا): bildi (اَلْاَسِيرُ ج اَسْرٰى): esir (اَلْيَدُ ج اَيْدٍ): el

(اَلْخَيْرُ): (ismi tafdil) daha hayırlı, en hayırlı (آتَى يُؤْتِي اِيتَاءً): (nakıs f.) verdi, getirdi

(أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا): (mehmuz f.) aldı (غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا): mağfiret, etti, bağışladı

(ENFAL, 71):

(أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً): (ecvef f., if'al b.) istedi,irade etti [(خَانَ يَخُونُ) اَلْخِيَانَةُ]: (masdar) hiyanet etme, ihanet etme

(أَمْكَنَ يُمْكِنُ إِمْكَانًا مِنْ): (if'al b.) imkan verdi, muktedir kıldı (karşı koyma ve üstesinden gelme gücü verme)

(ENFAL, 72):

(هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (müfaale b.) hicret etti, göçtü

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(اَلْمَالُ ج اَمْوَالٌ): mal (اَلنَّفْسُ ج اَنْفُسٌ): can, ruh, iç, nefis, kendi (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(آوَى يُؤْوِي): (if'al b., nakıs f.) barındırdı, yanına aldı (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

(بَعْضُ): bir kısım, bazı, biri [(وَلِيَ يَلِي) اَلْوَلَايَةُ]: (masdar) yardım ve tevarüs, velayet, koruyuculuk

[(شَاءَ يَشَاءُ) اَلشَّيْئُ]: (masdar) şey, dileme, isteme (اِسْتَنْصَرَ يَسْتَنْصِرُ اِسْتِنْصَارًا): (istif'al b.) yardım istedi

(اَلدِّينُ ج اَدْيَانٌ): din, şeriat, bağlılık, ceza (اَلْمِيثَاقُ ج مَوَاثِيقُ): misak, anlaşma, antlaşma, pakt

(عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا): amel etti, yaptı, işledi (اَلْبَصِيرُ ج بُصَرَاءُ): (sıfat-ı müşebbehe) gören yahut açıkça bilen

(ENFAL, 73):

(بَعْضُ): birkısım, bazı, birisi (اَلْوَلِيُّ ج اَوْلِيَاءُ): veli, dost, yakın (فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلًا): yaptı

(كَانَ يُكُونُ كَوْنًا): (ecvef f.) idi, oldu (اَلْفِتْنَةُ ج فِتَنٌ): fitne/ dalalet, sapma/ eziyet/ deneme, imtihan

[(فَسُدَ يَفسُدُ) اَلْفَسَادُ]: fesad, bozgun, bozulma (اَلْكَبِيرُ ج كِبَارٌ): büyük/ yaşlı/ başkan, reis

(ENFAL, 74 – 75):

(هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (müfaale b.) hicret etti, göç etti (اَلسَّبِيلُ ج سُبُلٌ): açık ve geniş yol

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(آوَى يُؤْوِي إِيوَاءً): (if'al b.) barındırdı, yanına aldı (نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا): yardım etti

[(رَزَقَ يَرْزُقُ) اَلرِّزْقُ]: rızık, gıda, yemek, geçim [(غَفَرَ يَغْفِرُ) اَلْمَغْفِرَةُ]: mağfiret, bağışlama

(اَلْكَرِيمُ ج كِرَامٌ): temiz, helal, hoş, cömert, güzel sevimli/ şerefli, ikram ve ihsanda bulunan

(بَعْدُ): (zarf) sonra (هَاجَرَ يُهَاجِرُ مُهَاجَرَةً): (müfaale b.) hicret etti, göç etti

(جَاهَدَ يُجَاهِدُ مُجَاهَدَةً): (müfaale b.) müdafaa ve galip gelmede güç sarfetti, cihad etti

(اُولُو ث اُولَاتُ): sahipler (اَلرَّحِمُ ج اَرْحَمٌ): karabet (akrabalık, yakınlık)/ ana rahmi

(بَعْضُ): birkısım, bazı, birisi [(وَلِيَ يَلِي) اَلْاَوْلَى]: (ismi tafdil) en yakın, daha yakın

2. CİLT TEVBE SURESİYLE DEVAM EDECEKTİR.

İÇİNDEKİLER

DİLBİLGİSİ TAHLİLİ'NDE GEÇEN BAZI ARAPÇA KELİMELER 4
KISALTMALAR *6*
AYETLERDE BULUNAN SECÂVENTLERİN ANLAMLARI 7
ÖNSÖZ *8*
KUR'ÂN'I ANLAYARAK OKUMANIN FAZİLETİ HAKKINDA 10
ARAPÇA CÜMLE KURULUŞUNU OLUŞTURAN UNSURLAR 12
İSİM 12
KAMERÎ HARFLER 12
ŞEMSÎ HARFLER 12
FİİL 12
FİİL-İ MÂZİ 12
FÂİL (ÖZNE) 13
MEF'ÛLUN BİH (TÜMLEÇ) 13
VASIL HEMZESİNE GEÇİŞ KURALLARI 13
SORU KELİMELERİ 14
CÜMLE YAPISI 14
OLUMSUZ MAZİ FİİL 14
HARF-İ CERLER 15
MÜTEADDÎ VE LÂZIM FİİLLER (GEÇİŞLİ VE GEÇİŞSİZ FİİLLER) 16
MÜZEKKER - MÜENNES 16
ZAMİRLER 17
I) MUTTASIL (BİRLEŞİK) ZAMİRLER 17
A) İSİMLERİN SONUNA BİRLEŞEN MUTTASIL ZAMİRLER: 17
B) FİİLLERİN SONUNA BİRLEŞEN MUTTASIL (BİRLEŞİK) ZAMİRLER 18
II) MUNFASIL (AYRI) ZAMİRLER 19
III) MÜSTETİR (GİZLİ) ZAMİR 20
ZARFLAR 21
MÜBTEDÂ - HABER 21
İSİMLERİN TESNİYE (İKİL) HALİ 23
İSİMLERİN CEMİ (ÇOĞUL) HALİ 23
1) CEMİ MÜZEKKER SÂLİM *23*
2) CEMİ MÜENNES SÂLİM *23*
3) CEMİ MÜKESSER (Kırık, Düzensiz Çoğul) *24*
MÂZİ FİİLİN MEÇHÛLU 24
İŞARET İSİMLERİ 24
FİİL-İ MUZÂRİ 25
ALTI BAB
FİİL-İ MUZÂRİNİN OLUMSUZU 25
GELECEK ZAMAN (سَوْفَ , سَ) 26
TE'KİD-İ NEFY-İ İSTİKBAL (لَنْ) 26
FİİL-İ MUZÂRİNİN MEÇHÛLU 26
FİİL-İ MUZÂRİNİN CEZİM YAPILMASIYLA ELDE EDİLEN ZAMANLAR 27
I) CAHD-I MUTLAK (لَمْ) (MAZİ FİİLİN KESİN OLUMSUZ HALİ) *27*
II) CAHD-I MÜSTAĞRAK (لَمَّا) (BOZULABİLİR OLUMSUZLUK) *27*
III) EMR-İ GAİB (لِ) (GAİB FİİLİN EMİR YAPILMASI) *27*
IV) EMR-İ HAZIR (MUHATAP FİİLİN EMİR YAPILMASI) *27*
V) NEHY-İ GÂİB (لَا) (GÂİB EMRİN OLUMSUZU) *28*
VI) NEHY-İ HÂZIR (لَا) (MUHÂTAB EMRİN OLUMSUZU) *28*
TE'KÎD LÂMI VE TE'KÎD NÛNU 29
ŞART CÜMLESİ 29
İKİ FİİL-İ MUZÂRİYİ CEZMEDEN ŞART EDATLARI 29
FİİLİ MUZARİYİ NASBEDEN (SON HARFİNİ FETHA YAPAN) EDATLAR 30
SIFAT TAMLAMASI 31
ZİNCİRLEME TAMLAMALAR 31
GAYR-İ MUNSARİF 31
CÜMLENİN ZARF YA DA HARF-İ CERLE BAŞLAMASI: 32
FASIL ZAMİRİ:
ŞAN ZAMİRİ:

İSM-İ FÂİL 33
MÜBÂLAĞALI İSM-İ FÂİL 33
İSM-İ MEF'ÛL 33
ESMÂÜL-HAMSE 33
İNNE VE KARDEŞLERİ 34
YARDIMCI FİİL OLARAK KÂNE (كَانَ) 35
KÂNE VE KARDEŞLERİ (KÂNE VE BENZERLERİ) 36
İSM-İ MEVSUL 38
MÜSTESNÂ 39
CEZMETMEYEN ŞART EDATLARI 39
CÜMLEYE MUZÂF OLAN VE ŞART İFADE EDEN BAZI ZARFLAR 40
TÜREMİŞ İSİMLER 41
MASDAR 41
1- FİİLLERİN MASDARLARI: *41*
2- MİM'Lİ MASDAR (الْمَصْدَرُ الْمِيمِيُّ): (İsm-i zaman ve İsm-i mekân) *41*
Masdar-ı Binâ-i Merre (Tekrar ismi): *41*
Masdar-ı Binâi Nevi (Tarz, durum ismi) : *41*
3- MASDAR-I MÜEVVEL (Yapma Masdar): *41*
a) (أَنْ) ile fiilden yapılan müevvel masdar: 41
b) (أَنَّ) ile isim cümlesinden yapılan müevvel masdar: 42
İsmü'l-Cins, İsmü'l-vahde: (Cins İsmi, Teklik İsmi) *42*
İSM-İ ALET 42
İSM-İ TAFDİL 42
SIFAT-I MÜŞEBBEHE 42
İSM-İ MENSÛB 43
İSM-İ TASGİR (KÜÇÜLTME İSMİ) 43
TAACCÜB USLÛBU 43
AND HARFLERİ (وَ بِ تَ) 43
FİİL-İ VÜCUBİ 44
YETERLİLİK FİİLİ 44
KEM'İL-İSTİFHAMİYYE VE KEM'İL -HABERİYYE 45
SAYILAR 45
11-20 ARASI SAYILAR 46
100 VE SONRASI SAYILAR *47*
BİNLER BASAMAĞI *47*
AKSAM-I SEB'A (YEDİ KISIM) 48
I) SAHİH FİİLLER 48
SÂLİM FİİL- MEHMUZ FİİL- MUDAAF FİİL 48
II) İLLETLİ FİİLLER 48
A) MİSAL FİİL 48
B) ECVEF FİİL 49
C) NÂKIS FİİL 50
D) LEFÎF FİİL 52
I) SÜLASİ MEZÎD FİİLLER 53
A) SÜLASİ MÜCERREDE TEK HARF İLAVESİYLE KURULAN MEZİD FİİLLER 53
1) İF'ÂL (إِفْعَالٌ) BÂBI *54*
2) TEF'ÎL (تَفْعِيلٌ) BÂBI *54*
3) MÜFÂALE (مُفَاعَلَةٌ) BÂBI *54*
B) SÜLÂSÎ MÜCERREDE İKİ HARF İLAVESİYLE KURULAN MEZÎD FİİLLER 55
1) İNFİÂL (اِنْفِعَالٌ) BÂBI *55*
2) İFTİÂL (اِفْتِعَالٌ) BÂBI *56*
3) İF'İLÂL (اِفْعِلَالٌ) BÂBI *56*
4) TEFA'UL (تَفَعُّل) BÂBI *56*
5) TEFÂUL (تَفَاعُل) BÂBI *57*

C) SÜLÂSÎ MÜCERREDE ÜÇ HARF İLÂVESİYLE KURULAN MEZÎD FİİLLER 57
1) İSTİF'ÂL إِسْتِفْعَال BÂBI 57
2) İF'Î'ÂL إِفْعِيعَال BÂBI 58
3) İF'İVVÂL إِفْعِوَّال BÂBI 58
4) İF'ÎLÂL إِفْعِيلَال BÂBI 58

II) RUBÂÎ MÜCERRED FİİL 58
III) RUBÂÎ MEZÎD FİİLLER 59

1) TEDAHRECE (تَدَحْرَجَ) BÂBI 59
2) İF'İNLÂL (اِفْعِنْلَالٌ) BÂBI 59
3) İF'İLLÂL (اِفْعِلَّالٌ) BÂBI 59

HÂL 60
BEDEL 61
İSMİN ÇEŞİTLİ HALLERİ 61

I) MAKSÛR İSİM 61
II) MANKÛS İSİM 61
III) MEMDÛDE İSİM 62

MEBNÎ ZARFLAR 62
MEF'ÛL-Ü MUTLAK 62
MEF'ÛLÜN LİECLİH (MEF'ÛLÜN LEH) 63
MEF'ÛLÜN MEAH 63
ÖVME YERME FİİLLERİ 64
İSİM FİİLLER 64
MUKÂRABE FİİLLERİ 64

I) YAKLAŞTIRMA FİİLLERİ (اَفْعَالُ الْمُقَارَبَةِ): 64
II) ÜMİT FİİLLERİ (اَلْاَفْعَالُ التَّرَجِّي): 65
III) BAŞLAMA FİİLLERİ (اَلْاَفْعَالُ لِلشُّرُوعِ): 65

TE'KİT 65
TEMYİZ 66
MÜNÂDÂ 66
KELİMELERİN CÜMLE İÇİNDEKİ DURUMLARINA GÖRE 67
İ'RÂB HALLERİNİN ÖZETİ 67

I) MU'RAB VE MEBNİ 67
II) MA'RİFE-NEKRE 68
III) MERFÛLAR 68
IV) MANSÛBLAR 68
V) MECZÛMLAR 69
VI) MECRÛRLAR 69
VII) TÂBİLER (UYANLAR) 69

(FÂTİHA SÛRESİ) 71
(BAKARA SÛRESİ) 73

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 1 (BAKARA: 1 – 7) ≻ 73
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 2 (BAKARA: 6 – 16) ≻ 74
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 3 (BAKARA: 17 – 24) ≻ 78
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 4 (BAKARA: 25 – 29) ≻ 81
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 5 (BAKARA: 30 - 37) ≻ 83
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 6 (BAKARA: 38 – 48) ≻ 86
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 7 (BAKARA: 49 – 57) ≻ 89
≺ CÜZ:1, KUR'ÂN SAYFASI: 8 (BAKARA: 58 – 61) ≻ 93
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 9 (BAKARA: 62 – 69) ≻ 96
≺ CÜZ:1, KUR'ÂN SAYFASI: 10 (BAKARA: 70 - 76) ≻ 99
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 11 (BAKARA: 77 – 83) ≻ 102
≺ CÜZ:1, KUR'ÂN SAYFASI: 12 (BAKARA: 84 – 88) ≻ 105
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 13 (BAKARA: 89 – 93) ≻ 108
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 14 (BAKARA: 94 - 101) ≻ 111
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 15 (BAKARA: 102 – 105) ≻ 114

≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 16 (BAKARA: 106 – 113) ≻ 117
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 17 (BAKARA: 112 – 119) ≻ 120
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 18 (BAKARA: 120 - 126) ≻ 123
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 19 (BAKARA: 127 – 134) ≻ 126
≺ CÜZ: 1, KUR'ÂN SAYFASI: 20 (BAKARA: 135 – 141) ≻ 129

2. CÜZ
≺ CÜZ: 2, KUR'ÂN SAYFASI: 21 (BAKARA: 142 – 145) ≻ 132
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 22 (BAKARA: 146 – 153) ≻ 135
≺ CÜZ: 2, KUR'ÂN SAYFASI: 23 (BAKARA: 154 – 163) ≻ 138
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 24 (BAKARA: 164 – 169) ≻ 141
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 25 (BAKARA: 170 – 176) ≻ 144
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 26 (BAKARA: 177 – 181) ≻ 147
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 27 (BAKARA: 182 – 186) ≻ 150
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 28 (BAKARA: 187 – 190) ≻ 153
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 29 (BAKARA: 191 – 196) ≻ 156
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 30 (BAKARA: 197 – 202) ≻ 159
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 31 (BAKARA: 202 – 210) ≻ 162
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 32 (BAKARA: 211 – 215) ≻ 165
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 33 (BAKARA: 216 – 219) ≻ 168
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 34 (BAKARA: 220 – 224) ≻ 171
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 35 (BAKARA: 225 – 230) ≻ 174
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 36 (BAKARA: 231 – 233) ≻ 177
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 37 (BAKARA: 234 – 237) ≻ 180
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 38 (BAKARA: 238 – 245) ≻ 183
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 39 (BAKARA: 246 – 248) ≻ 186
≺ CÜZ, 2, KUR'ÂN SAYFASI: 40 (BAKARA: 249 – 252) ≻ 189

3. CÜZ
≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 41 (BAKARA: 253 – 256) ≻ 192
≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 42 (BAKARA: 257 – 259) ≻ 195
≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 43 (BAKARA: 260 – 264) ≻ 198
≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 44 (BAKARA: 265 – 269) ≻ 201
≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 45 (BAKARA: 270 – 274) ≻ 204
≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 46 (BAKARA: 275 – 281) ≻ 207
≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 47 (BAKARA: 282) ≻ 210
≺ CÜZ, 3, KUR'ÂN SAYFASI: 48 (BAKARA: 283 – 286) ≻ 213
AMENE'R-RASÛLÜ 215
(ÂL-İ İMRAN SÛRESİ) 216
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 49 ≻ 216
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 50 (ÂL-İ İMRAN: 10 - 15) ≻ 219
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 51 (ÂL-İ İMRAN: 16 – 22) ≻ 222
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 52 (ÂL-İ İMRAN: 23 – 29) ≻ 225
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 53 (ÂL-İ İMRAN: 30 – 37) ≻ 228
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI : 54 (ÂL-İ İMRAN: 38 – 45) ≻ 231
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 55 (ÂL-İ İMRAN: 46 - 52) ≻ 234
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 56 (ÂL-İ İMRAN: 53 - 61) ≻ 237
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 57 (ÂL-İ İMRAN: 62 - 70) ≻ 240
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 58 (ÂL-İ İMRAN: 71 – 77) ≻ 243
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 59 (ÂL-İ İMRAN: 78 - 83) ≻ 246
≺ CÜZ: 3, KUR'ÂN SAYFASI: 60 (ÂL-İ İMRAN: 84 - 91) ≻ 249

4. CÜZ 252
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 61 (ÂL-İ İMRAN: 92 - 100) ≻ 252
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 62 (ÂL-İ İMRAN: 101 - 108) ≻ 255
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 63 (ÂL-İ İMRAN: 109 - 115) ≻ 258
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 64 (ÂL-İ İMRAN: 116 – 121) ≻ 261
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 65 (ÂL-İ İMRAN: 122 – 132) ≻ 264
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 66 (ÂL-İ İMRAN: 133 - 140) ≻ 267
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 67 (ÂL-İ İMRAN: 141 – 148) ≻ 270
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 68 (ÂL-İ İMRAN: 149 - 153) ≻ 273
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 69 (ÂL-İ İMRAN: 154 – 157) ≻ 276
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 70 (ÂL-İ İMRAN: 158 – 165) ≻ 279
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 71 (ÂL-İ İMRAN: 166 - 173) ≻ 282
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 72 (ÂL-İ İMRAN: 174 - 180) ≻ 285
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 73 (ÂL-İ İMRAN: 181 – 186) ≻ 288
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 74 (ÂL-İ İMRAN: 187 - 194) ≻ 291
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 75 (ÂL-İ İMRAN: 195 - 200) ≻ 294

(NİSA SÛRESİ) 297
≺ 4. CÜZ, KUR'ÂN SAYFASI: 76 - 105 ≻ 297
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 77 (NİSA: 7 - 11) ≻ 300
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 78 (NİSA: 12 – 14) ≻ 303
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 79 (NİSA: 15 - 19) ≻ 306
≺ CÜZ: 4, KUR'ÂN SAYFASI: 80 (NİSA: 20 - 23) ≻ 309

5. CÜZ 312
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 81 (NİSA: 24 – 26) ≻ 312
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 82 (NİSA: 27 - 33) ≻ 315
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 83 (NİSA: 34 – 37) ≻ 318
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 84 (NİSA: 38 – 44) ≻ 321
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 85 (NİSA: 45 – 51) ≻ 324
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 86 (NİSA: 52 - 59) ≻ 327
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 87 (NİSA: 60 - 65) ≻ 330
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 88 (NİSA: 66 – 74) ≻ 333
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 89 (NİSA: 75 - 79) ≻ 336
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 90 (NİSA: 80 - 86) ≻ 339
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 91 (NİSA: 87 – 91) ≻ 342
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 92 (NİSA: 92 - 94) ≻ 345
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 93 (NİSA: 95 – 101) ≻ 348
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 94 (NİSA: 102 - 105) ≻ 351
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 95 (NİSA: 106 – 113) ≻ 354
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 96 (NİSA: 114 - 121) ≻ 357
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 97 (NİSA: 122 - 127) ≻ 360
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 98 (NİSA: 128 - 134) ≻ 363
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 99 (NİSA: 135 - 140) ≻ 366
≺ CÜZ: 5, KUR'ÂN SAYFASI: 100 (NİSA: 141 - 147) ≻ 369

6. CÜZ 372
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 101 (NİSA: 148 - 154) ≻ 372
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 102 (NİSA: 155 – 162) ≻ 375
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 103 (NİSA: 163 – 170) ≻ 378
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 104 (NİSA: 171 – 175) ≻ 381
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 105 (NİSA: 176, MAİDE: 1 – 2) ≻ 384

(MAİDE SÛRESİ) 384
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 106 (MÂİDE: 3 – 5) ≻ 387
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 107 (MÂİDE: 6 – 9) ≻ 390
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 108 (MÂİDE: 10 – 13) ≻ 393
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 109 (MÂİDE: 14 – 17) ≻ 396
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 110 (MÂİDE: 18 – 23) ≻ 399
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 111 (MÂİDE: 24 – 31) ≻ 402
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 112 (MÂİDE: 32 – 36) ≻ 405
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 113 (MÂİDE: 37 – 41) ≻ 408
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 114 (MÂİDE: 42 – 45) ≻ 411
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 115 (MÂİDE: 46 – 50 ≻417
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 116 (MÂİDE: 51 – 57) ≻ 417
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 117 (MÂİDE: 58 – 64) ≻ 420
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 118 (MÂİDE: 65 – 70) ≻ 423
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 119 (MÂİDE: 71 – 76) ≻ 426
≺ CÜZ: 6, KUR'ÂN SAYFASI: 120 (MÂİDE: 77 – 82) ≻ 429

7. CÜZ
≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 121 (MÂİDE: 83 – 89) ≻ 432
≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 122 (MÂİDE: 90 – 95) ≻ 435
≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 123 (MÂİDE: 96 – 103) ≻ 438
≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 124 (MÂİDE: 104 – 108) ≻ 441
≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 125 (MÂİDE: 109 – 113) ≻ 444
≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 126 (MÂİDE: 114 – 120) ≻ 447

(EN'AM SÛRESİ) 450
≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 127 - 149 ≻ 450
≺ CÜZ: 7 KUR'ÂN SAYFASI: 128 (EN'AM: 9 – 18) ≻ 453
≺ CÜZ: 7, KUR'ÂN SAYFASI: 129 (EN'AM: 19 – 27) ≻ 456
≺ CÜZ: 7 KUR'ÂN SAYFASI: 130 (EN'AM: 28 – 35) ≻ 459